This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

LEXICON MANVALE GRAECO-LATINVM IN LIBROS NOVI TESTAMENTI

AVCTORE

CAROLO GOTTLIEB BRETSCHNEIDER,

PHILOS. ET THEOL. DOCTORE,

CONSIST. SVPR. GOTHANI CONSIL. ET MINISTRORVM VERBI DIVINI IN DVCATV GOTH. ANTISTITE PRIMARIO.

TOMVS PRIMVS.

A — K.

LIPSIAE,

SVMPTIBVS IO. AMBROS. BARTHII.

MDCCCXXIV.

110

BIBLIOTHECA · BODLEIANA

PRAEFATIO.

Non dubito futuros esse sat multos, qui, ubi primum hoc novum Lexicon N. T. conspexerint, inutilem post diligentissimas S. V. *Schleusneri* curas me dicant suscepisse laborem. Neque ego ullo modo de huius auctoris summa eruditione admirandaque assiduitate quicquam detrahere vel ipse ausim, vel quae in eius opere minus commode se habere idonei harum literarum arbitri publice edixerunt, parum modeste repetam, vel denique in libro viri, jure meritoque domi et foris magnopere celebrati, vituperando aliquam meo libro commendationem apud lectores parare velim. Eiusmodi enim nullo modo opus est artibus, quum libri a me editi non hoc sit consilium, ut occupet locum operis Schleusneriani, quod maximi a viris doctis nunquam non habebitur, quippe thesauri philologici speciem referens, in quo admirandae eruditionis ope aurum multorum annorum studio ex veterum monumentis effossum, diligenter dispositum reperitur. Mihi potius propositum fuit, quotidianis theologiae studiosorum, candidatorum, ac scholarum ecclesiaeque ministrorum necessitatibus *manuali* lexico succurrere. Cavi igitur, ne in tantam liber excresceret molem, ut illorum, quibus maxime inservire vellem, vires cum communi temporis calamitate, tum publicis adeo hic illic vectigalibus immutae, ei comparando non sufficerent. Abesse itaque jussi, cum quae commentario in N. T. magis relinquenda, quam lexico inferenda, tum vero etiam quae in grammatica N. T.

potius quam in lexico excutienda videbantur [1]); quanquam interdum, maxime in praepositionibus et particulis, vix fieri poterat, quin nonnulla ad scholas grammaticas spectantia inserentur [2]). Eadem de causa abstinui a disputationibus criticis et exegeticis, item a laudandis titulis librorum singularium vel rariorum, paucissimis tantum consulendorum.

Ratio autem, quam in elaborando hoc opere sequutus sum, haec fere fuit.

Primum N. T. loca, in quibus occurrit vox graeca, ducibus concordantiis *Schmidii*, editis a *Cypriano* [3]), evolvi *omnia*, adnotavi, totumque argumentum in ordinem, qui optimus videbatur, redegi, et posthaec demum lexicographos priores consului. Immensus profecto labor et taedii plenissimus! quem autem subterfugere nec volui nec potui, quoniam apud me constitueram, nunquam, quantum fieri posset, ab aliorum auctoritate pendere, sed ubique meo judicio uti meaque stare sententia. Locorum N. T. plenioren adjeci indicem, quum non solum interpretis haud parum saepius interfit, omnes, quibus vocabulum aliquod aliis nectitur, modos uno loco simul ob oculum positos conspi-

---

[1]) Ablegavi lectores maxime ad scripta grammatica *Matthiae* Altenburgensis, et *Rostii*, Gothani, et inde a litera K etiam ad librum haud exigua eruditione multaque diligentia conscriptum, nec non dignum, qui in omnium discentium sit manibus, scilicet: „Grammatik des neutestamentl. Sprachidioms, — bearbeitet von Ge. Bened. *Winer*. Leipz. 1822. 8.

[2]) Quae ad grammaticam N. T. pertinent prolixius et satis subtiliter exposuit quoque *Wahlii* clavis N. T. philologica (Lipsiae 1822. vol. I. et II. 8.) particularum potissimum et praepositionum usum diligenter persequens, ubique collatis grammaticorum ad prosanos scriptores adnotationibus.

[3]) Novi Test. graeci ταμεῖον, aliis concordantiae, — opera *Erasm. Schmidii*, — revisum, — repurgatum. Accedit nova praefatio Ern. Sal. *Cypriani*. Gothae et Lipsiae 1717. fol.

cere, sed etiam N. T. concordantiae modo paucissimis eorum, in quorum utilitatem scripti, in promptu sint. Ubi igitur pauciora adscripta sunt in libro nostro loca, ibi omnia commemorata esse putes, si vel non addita sit formula: *saepius non legitur*; quae, ubi legitur, ideo posita est, ut indicetur, vocem aliquam in *novi test.* libris praeterea non legi, cum haec verba: „saepius non legitur *in codice sacro*", simul referenda sint ad versionem V. T. alexandrinam et libros apocryphos. Caeterum, ubi adscripsi ea verba, fidem habui concordantiis *Schmidii* (in quibus vero, ut passim animadverti, unus et alter locus N. T. desideratur), et quod ad V. T. attinet, concordantiis *Trommii*, simulque thesauro philologico *Bielii* et supplementis, quibus idem auctus est.

In ipso vero N. T. textu *Griesbachii* recensionem, quippe optimam et a plerisque nunc N. T. editoribus adoptatam, sequutus sum, ita tamen, ut, in quibus vulgatam lectionem repudiavit, loda adscriberem quidem, sed signis his [ ] circumsepta, lectiones vero ab eo in textum receptas, suo loco notarem. Quas autem ille lectiones pro genuinis quidem habuit, at in textum non recepit, sed ei proxime subjecit, eas suum locum in ordine vocabulorum alphabetico occupare jussi. Idem jam fecerat *Schleusnerus* in editione novissima (quarta) Lexici sui; at nonnullae tamen voces ab eo omissae hic accesserunt, v. c. *Βαρύθω*, *Γῆρος*, *Δέος*, *Διεξέρχομαι*, *Δοκιμασία*, *Ἐκβαίνω*, *Καρχηδὼν*, *Κλινίδιον* etc., etiam *Ὀλίγως*, quod deest in *Schleusneri* et *Wahlii* libris, at receptum a *Griesbachio*. Quae contra *Schleusnerus* ex varia lectione, a *Griesbachio* collecta, operi suo inseruit vocabula, ea omittenda esse censui, v. c. *Ἀναπράσσω*, *Αἰτιόομαι*, *Ἀπαρθρόω*, *Ἐντόνως* etc. — Nomina propria hominum, urbium, fluviorum etc. omittere nolui, cum quoniam non ita magnus eorum est numerus, cum quia lexicographi priores ea quoque recensuerunt; quare

si ea silentio transmissa fuissent, operi nostro aliquid deesse videri potuisset.

Singularum porro vocum significationes secundum eam, quam et natura rei et usus loquendi monstrarunt, seriem disposui, diligenterque cavi, ne divellerem, quae essent inter se juncta, nec sensum cum significatione permiscerem, atque sic significationum numerum praeter necessitatem augerem. Usum autem cuiusque vocabuli, quo legitur in N. T., sedulo notavi et literis latinis minoribus, a, b, c etc., maxime distinxi; quare monitus sit lector benevolus, ne in his diversas significationes me voluisse afferre putet. Fatendum tamen est, me ab initio quidem v. c. in vocabulis *αἷμα*, *ἄνθρωπος*, sensum interdum quoque numeris, ut significationes, non vero literis distinxisse, quod ut Lector benevole ignoscat, humanissime sit rogatus. Ad usum linguae hebraicae, ubi cum dicendi genere N. T. convenit, diligenter ubique respexi; significationes autem, quae ex hebraico loquendi more repetendae videbantur, ut ab iis, quae in profanorum libris graecis deprehenduntur, *ubique* et *certo* distinguerem, nec satis commode nec in tanto librorum profanorum numero satis tuto etiam fieri posse censui. Quas autem notavi singulas vocabulorum suo cuiusque loco significationes, eas ne putes me temere adscripsisse, sed justa, quae mihi videbatur, ratione ductum; neque ubi communem interpretum sententiam deserui, quod passim est factum, opineris, me eorum argumenta vel ignorasse, vel neglexisse, vel rerum novarum studio temere indulsisse. Haud enim quidquam, quod non exploratum et perpensum esset, literis mandare volui, quanquam, quibus ductus fuerim argumentis, e scriptoris ingenio temporisque et orationis contextae ratione repetitis, quominus exponerem, consilium libri prohibuit.

Illud autem maxime curavi, ut loquendi usus

in N. T. libris obvius ex ipſorum librorum indole, nec non ex iis explicaretur ſcriptoribus, qui ipſi Judaei fuiſſent, et aevo ſervatoris proximi vixiſſent. Quem in finem prae caeteris contuli verſionem V. T. alexandrinam ſimulque libros V. T. apocryphos et pſeudepigraphos et Flavii Joſephi ſcripta. In conferenda verſione alexandrina non theſauro *Bielii* ſolo, ſed etiam Concordantiis *Trommii* utendum eſſe cenſui. In particulis, et praepoſitionibus, a *Trommio* aeque ac *Bielio* praeter quam fas eſt neglectis, quae legendo jam pridem collegeram ipſe, in uſum vocavi. Caeterum in laudanda verſione alexandrina (LXX., ut brevitatis gratia plerumque ſcripſi) textum vaticanum, a *Lamb. Boſio* et *Millio* editum, et a *Reineccio* deinde repetitum, et ratione capitum et verſuum editionem Reineccianam ſequutus ſum, quippe quae iis, in quorum uſus ſcripſi, omnium frequentiſſime ad manus eſſe ſoleat. Quartum librum Maccabaeorum, olim a me jam collatum cum N. T., laudavi ſecundum textum *Breitingeri* in eiusdem editione verſionis alexandrinae. Sciant autem tirones, eundem librum etiam editum eſſe ſimul cum operibus *Flavii Joſephi*, qui olim, ſed perperam, eius auctor habebatur. *Pſeudepigrapha* V. T., a nemine fere hactenus in uſum vocata, quanquam multa notatu digniſſima habent, jam pridem eo perlegeram conſilio, ut quae inde poſſent repeti ad dicendi genus N. T. illuſtrandum et res ipſas explicandas, ex iis colligerem. In quibus prae caeteris *teſtamentum duodecim patriarcharum*, et *Pſalterium Salomonis*, (tomo primo Codicis Pſeudepigraphorum Fabriciani) multa mihi praebuerunt, quae ut transſcriberentur digna videbantur. Vid. e. g. *Αἰχμαλωσία*, *Γραφή*, *Ἐγκράτεια*, *Ἐξαιτέω*, *Θρόνος* etc. *Flavii Joſephi* libros, e quibus *Krebſius* multa jam hauſerat [4]), maximam partem

---

4.) Jo. Tob. *Krebſii* obſervationes in N. T. e Flavio Joſepho, Lipſ. 1755. 8.

denuo perlegi ipse, quaeque res et verba N. T. possent illustrare, adnotavi, multaque eorum huic libro inserui. *Philonis* autem scripta, quanquam Judaei et aevo Jesu proximi, post *Loesnerum*, *Carpzovium*[5]) aliosque conferre, nec tempus mihi concessum permisit, nec adeo necessarium visum est, quum Philonis dicendi ratio a N. T. multum recedat. In comparandis cum N. T. Rabbinis sequutus sum unice cum *Buxtorfii* lexicon hebraicum, chaldaicum et talmudicum, tum *Lightfooti et Schoettgenii* horas hebraicas et talmud. in N. T.

In his autem libris, versione nimirum alexandrina, apocryphis et pseudepigraphis V. T., scriptis Josephi et usu loquendi Rabbinorum prae caeteris mihi videbatur quaerenda esse auctoritas historica in comprobando dicendi genere N. T. scriptoribus peculiari. Rarius igitur excitavi exempla e scriptis profanorum, potissimum eorum, qui classicorum nomine veniunt, quanquam facili hoc in plurimis vocibus fieri potuisset negotio, quum a multis jam pridem e profanis auctoribus diligentissime collecta sint, quae illustrando scribendi generi in N. T. libris obvio inservire posse ipsis visa fuissent, v. c. *Wolfio*, *Elsnero*, *Raphelio*, *Munthio*, *Kypkio*[6])

---

[5]) Christoph. Frid. *Loesneri* observationes ad N. T. e Philone Alexandrino, Lipf. 1777. 8. Jo. Ben. *Carpzovii* sacrae exercitationes in Pauli epist. ad Hebraeos ex Philone Alexandr. Helmst. 1701. 8.

[6]) J. C. *Wolfii* curae philologicae et criticae, Basil. 1741. V Tomi, 4. Jac. *Elsneri* observationes sacrae in N. T. libros. Traj. ad Rhen. 1720. 28. 8. G. *Raphelii* annotationes in N. T. e Xenophonte collectae, edit. 2. Hamb. 1720. 8. *Ejusd.* annotationes in N. T. e Polybio et Arriano collectae. Hamb. 1715. C. F. *Munthe*, obss. philologicae in sacros N. T. libros e Diodoro Siculo collectae. Hafn. et Lipf. 1755. G. D. *Kypke*, observationes sacrae in Novi Foed. libros ex auctoribus potissimum graecis et antiquitatis. Wratislav. 1755. II Tomi, 8.

aliisque, (quorum libros possideo ipse, saepiusque tractavi,) et praeter hos etiam a *Schleusnero* in lexico. Mihi vero est persuasum, *dialectum communem*, quam etiam *macedonicam* quosdam appellasse constat, qua N. T. auctores usi sunt, accuratius cognosci aptiusque probari e libris, nisi prorsus eadem, certe tamen longe simillima dialecto conscriptis, quam e classicorum monumentis. Istos libros fontes *primarios*, classicorum autem scripta fontes *secundarios* in explicando scribendi genere novi Test. habui. Attamen ubi vel vocabulum aliquod rarius occurrens describendum erat, vel eius significatio e fontibus primariis probari non poterat, profanorum etiam libros adferre haud neglexi.

E quibus tamen libris quae ad illustrandam scriptorum N. T. dicendi rationem commode repeti possunt, magna cum diligentia graecique sermonis scientia collecta et disposita habet *Wahlii* Clavis N. T. philologica, qui quidem liber inter illud ipsum tempus prodiit, quo ego in hoc lexico concinnando occupatus fui, atque haud exiguam praebebit iis utilitatem, qui, quo modo sese habeat dicendi genus novi Test. ad classicorum Graeciae auctorum dictionem, adcuratius voluerint cognoscere.

Eorum autem, quae ad confirmandum loquendi usum N. T. e versione Alexandrina, apocryphis, Josepho aliisque collegeram, paucissima quidem adferre decreveram, ne justam voluminis mensuram liber transgrederetur; quare etiam in vocabulis a literis *A*, *B*, *Γ*, *Δ* incipientibus haud adeo multa reperies. At, cum opus e prelo prodire incepisset ipseque intellexissem, plura addi commode posse, ita, ut ultra modum auctum esse nemini facile videretur, largiori, quae habebam, dedi manu, ac nonnulla quoque additamenta ad literas priores calci libri subjicere statui, a quovis lectore suis locis facile notanda.

Silentio autem transmittere non possum *Goldhornii*, Doctoris Lipsiensis, mihi amicissimi, de hoc libro merita, quippe qui non solum, quae manu scripseram, recognovit, sed etiam singula folia impressa, a typothetae peccatis ea purgaturus, perlustravit. Paucos igitur hactenus inveni errores, in numeris capitum et versuum maxime conspicuos; quos, ne rigidius vituperet lector, cogitet, quaeso, in tanta numerorum multitudine interdum falli nemini hominum non accidere *).

Quid denique hoc libro praestiterim, de eo judicium sit penes homines doctos et aequos. Mihi tamen acquiescendum esse in eo confido, quod verissime affirmare licet, me adhibita omni, qua demum potui, diligentia, constantia et patientia hoc opus elaborasse, quanquam infitias ire nolo, vires laborando auctas esse, ideoque literas Δ et sequentes melius accuratiusque tractatas mihi videri, quam priores, Α—Γ. Caeterum non defuturos esse, qui haec illave sint reprehensuri, (quod in eiusmodi opere facillime profecto fit), bene quidem scio; at extituros etiam esse spero non nimis paucos, aequos laborisque, quem sustinui, et ipsos peritos judices, qui non solum notaturi sint, quae vitiosa deprehenderint, sed etiam quae recte et accurate exposita censuerint, professuri.

Omnium autem maximum laboris exantlati praemium hoc habebo, si qui, usi hoc libro, eam quam speraverant utilitatem ex eo se percepisse senserint, et adcuratam librorum divinorum cognitionem (quod faxit Deus!) hoc meo opere auctam et promotam esse judicaverint.

---

*) Quid, quod vel post quartas curas in *Schleusneri* Lexico in literis Α—Δ fere centum errores casu annotavi.

A — ΑΒΙ.

Α, prima alphabeti Graecorum litera, hebr. א respondens, Apoc. 1, 8. (11). 21, 6. 22, 13. Mysticae Dei, sive potius nominis Jehovah, descriptioni inservit, significatque *primum omnium rerum auctorem, a quo principium.* Το Α και το Ω i. e. *primus et ultimus, sempiternus, semper idem.* Explicatur per ἀρχὴ καὶ τέλος Apoc. 21, 6. ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος Apoc. 22, 13. cf. Jes. 41, 4. 44, 6. 48, 2.

Ἀαρών, *Aaron*, nomen propr. indeclinab. fratris Mosis, primi Israëlitarum sacerdotis summi. Exod. 6, 20. Act. 7, 40. Hebr. 5, 4. 7, 11. 9, 4. — *Stirps Aaronitica*, Luc. 1, 5.

Ἀβαδδών, nomen hebr. אבדון, vastatio, *pernicies, mors;* etiam *infernus* Prov. 15, 11. Job. 28, 22. Legitur Apoc. 9, 11. tanquam nomen poëticum angeli tartari, lue punientis, et explicatur ibid. per ὁ ἀπολλύων, hebr. מלאך Exod. 12, 23. ὁ ὀλοθρεύων Sap. 18, 25. *mortem peste inferens.* cf 1 Cor. 9, 10.

Ἀβαρής, ές, ές, ὁ, ἡ, ex ἀ et βάρος, 1) *gravi pondere carens;* 2) *non molestus.* Ita 2 Cor. 11, 9. de stipendium non poscente. De eadem re ἐπιβαρῆσαι 1 Thess. 2, 9. coll. 4. 6.

Ἀββᾶ, nomen hebr. אב, *pater*, forma chaldaica אבא. Ter legitur Marc. 14, 36. Rom. 8, 15. Gal. 4, 6.

Ἄβελ, *Abel*, nomen propr. indeclinabile filii Adami, secundo loco nati. Matth. 23, 35. Luc. 11, 51. Hebr. 11, 4. 12, 24. coll. Gen. 4, 2. 4.

Ἀβιά, ὁ, *Abia*, nomen propr. indeclinabile. Duo commemorantur; *alter* rex Judaeorum Matth. 1, 7. coll. 1 Reg. 14, 30; *alter* sacerdos e stirpe Aaronitica Luc. 1, 5. coll. 1 Chron. 24, 10.

Ἀβιάθαρ, ὁ, *Abiathar*, nomen propr. indeclin. sacerdotis summi Judaeorum, de quo vid. 1 Sam. 22, 21. — Ἐπὶ Ἀβιάθαρ Marc. 2, 26: *tempore Abiathari.*

Ἀβιλήνη, ῆς, ἡ, scl. χώρα (in codd. quoque Ἀβιλίνη et Ἀβιλιάνη), nomen regionis in Syria Libanum inter et Hermonem, cui praefectus erat Lysanias, tetrarcha, ab urbe Abela nomen nactae. Legitur Luc. 3, 1. Silent de Ly-

ſania eiusque tetrarchia Joſephus aliique ſcriptores antiquiſſimi.

Ἀβιοὺδ, ὁ, *Abiud*, nomen propr. indeclinabile filii Sorobabelis Matth. 1, 13. commemorati, ſed 1 Chron. 3, 19. omiſſi.

Ἀβραὰμ, ὁ, *Abraham*, nomen propr. indeclin. auctoris gentis Judaeorum. De nominis ſenſu vid. Gen. 17, 5; de viro ipſo Gen. 11, 26 ſqq. Legitur Matth. 1, 2. Jo. 8, 39. Rom. 4, 12. 9, 7. Gal. 3, 7; alibi. — Quidam Ἀβραάμ Act. 7, 16. patronymice pro Abrahamide ſcl. Jacobo poſitum eſſe putant, ne locus contradicat Gen. 33, 19. At memoria lapſus videtur Lucas.

Ἄβυσσος, ου, ὁ, ἡ, adject. (ex ἀ et βύσσος, quod ionice pro βύθος) *fundo carens*. LXX de maris profunditate. In N. T. ἡ ἄβυσσος ſcl. χώρα, de *tartaro*, ſive ᾅδῃ, quatenus in terrarum profunditate cogitabatur, mortuorum receptaculo Rom. 10, 7., ac daemonum quoque carcere, legitur Luc. 8, 31. Apoc. 9, 1. 2. 11. 11, 7. 17, 8. 20, 1. 3.

Ἄγαβος, ου, ὁ, *Agabus*, nom. propr. prophetae, commemorati Act. 11, 28. 21, 10., de quo praeterea nihil conſtat.

Ἀγαθοεργέω, *beneficia colloco*, *beneficus ſum*, ſecundum Phavorinum i. q. εὐεργετῶ. Legitur 1 Tim. 6, 18. (coll. Gal. 6, 10.) et Act. 14, 17. in codd. pro ἀγαθοποιέω.

Ἀγαθοποιέω, 1) facio quod aliis utile et jucundum eſt, *benefacio*, i. q. εὐεργετέω, Marc. 3, 4. Luc. 6, 9. 33. 35. Act. 14, 17. LXX pro hebr. הֵיטִיב. — 2) *rectum* et *honeſtum facio*; 1 Petr. 2, 15. 20. 3, 6. 17. 3 Jo. v. 11.

Ἀγαθοποιΐα, ας, ἡ, *beneficentia*. Semel legitur 1 Petr. 4, 19. ubi hanc ipſam *beneficentiam* indicare videtur, praeſertim, ſi lectio ἀγαθοποιοῦντες ibi praefertur. Beneficiorum enim collationi tribuitur remiſſio peccatorum ib. verſ. 8. Sirac. 3, 14. 17, 22. 29, 8 — 13. 40, 17. 24. Tob. 14, 10. Cf. Matth. 25, 35 ſqq. et laudes beneficentiae teſt. XII. patriarch. ap. *Fabr.* Cod. Pſeud. I, p. 638 — 642. — Poteſt vero etiam eſſe *honeſtatis ſtudium*, *recte facta*, potiſſimum ſi legitur ἀγαθοποιοῦντα. Hunc ſenſum confirmat uſus verbi ἀγαθοποιεῖν in epiſtola Petrina. Eodem ſenſu habetur in teſt. XII. Patr. ap. Fabric. Cod. Pſ. T. I. p. 722.

Ἀγαθοποιὸς, οῦ, ὁ, ἡ, 1) beneficia exhibens; 2) *honeſte agens*. Ita 1 Petr. 2, 14. cf. ἀγαθοποιΐα.

Ἀγαθὸς, ἡ, ὸν, *bonus*, eadem ſignificationis varietate, qua Romanorum *bonus* et noſtrum *gut*. Primum *ſenſu transitivo* eſt 1) *utilis*, *ſalutaris*, vel ſua natura, vel effectu fortuito; v. c. δένδρον arbor utilis, i. e. fructus faciens, Matth. 7, 17. 18. γῆ Luc. 8, 8. — δό-

ματα ἀγαθὰ Matth. 7, 11. Luc. 11, 13 munera salubria; δόσις Jac. 1, 17. ἐντολὴ Rom. 7, 12. λόγος Eph. 4, 29. — 2) utilia libenter praestans, *beneficus, benevolus, benignus*, Matth. 5, 45. 12, 34. 35. 20, 15. Luc. 6, 45. 1 Thess. 3, 6. vid. etiam 1 Pet. 2, 18. Tit. 2, 5. ubi verti potest *mansuetus*. — *Sensu intransitivo* 1) τὸ ἀγαθὸν, τὰ ἀγαθὰ sunt *salubre, salus ipsa*, Luc. 6, 45. Rom. 7, 12. 13. 8, 28. 13, 4. 1 Thess. 5, 15. — *beneficium*, Rom. 10, 15. 12, 21. Gal. 6, 10. Phil. 1, 6. quare et religio christiana ipsa appellatur τὸ ἀγαθὸν Rom. 14, 16. Ἔργα ἀγαθὰ, opera beneficentiae Act. 9, 36. 2 Cor. 9, 8. καρποὶ ἀγαθοὶ, fructus benevolentiae sive misericordiae Jac. 3, 17. Quum utilia soleant quoque esse suavia, significat etiam: 2) *suavis, jucundus*, v. c. ἐλπὶς 2 Thess. 2, 16. — ἡμέραι ἀγαθαὶ 1 Petr. 3, 10. — τὰ ἀγαθὰ, vitae commoda, quae vitam suavem reddunt, *opes, facultates*, Luc. 1, 53. 16, 25. 12, 18. 19. — τὰ ἀγαθὰ μέλλοντα, futura gaudia, beatitas, Hebr. 9, 11. 10, 1. — Quum tantum ea sint utilia, quae recte sunt comparata, sincera, sine dolo et fraude, est 3) *recte comparatus*, qui praestat, quod praestare debet, *sinceras*, Matth. 22, 10. 25, 21. 23. Luc. 19, 17. Jo. 7, 2. Tit. 2, 10. Hinc etiam συνείδησις ἀγαθὴ Act. 23, 1. animi sinceritatem videtur indicare. — 4) recte comparatus sensu morali, *probus, justus, virtutis studiosus*, Rom. 5, 7. 12, 35. Luc. 23, 50. Act. 11, 24. καρδία καλὴ καὶ ἀγαθὴ Luc. 8, 15. — τὸ ἀγαθὸν et τὰ ἀγαθὰ, *bona* sensu morali, recte factum, pietatis studium, *pietas* ipsa, Jo. 5, 29. Rom. 3, 8. 7, 18. 19. 9, 11. 12, 2. 9. 16, 19. 2 Cor. 5, 10. 3 Jo. vers. 11. 1 Petr. 3, 11. 13. τὰ ἀγαθὰ Gal. 6, 6. bona ad animum emendandum spectantia. — Ἔργα ἀγαθὰ, opera legi consentanea, facta pietatis Rom. 2, 7. 13, 3. Eph. 2, 10. 6, 8. Col. 1, 10. 2 Thess. 2, 17. 1 Tim. 5, 10. 2 Tim. 2, 21. 3, 17. Tit. 1, 16. 3, 1. Hebr. 13, 21. — συνείδησις ἀγαθὴ, conscientia recte factorum, 1 Tim. 1, 5. 19. 1 Petr. 3, 16. 21. coll. 1 Tim. 3, 9. — ἀγαθὴ ἀναστροφὴ, vita secundum morum praecepta instituta, 1 Petr. 3, 16. — Denique quum, quae ita sunt comparata, etiam in magno pretio habeantur, est 5) *praestans, magni faciendus*, Matth. 19, 16. 17. Marc. 10, 17. 18. Luc. 10, 42. 18, 18. Jo. 1, 47.

Ἀγαθουργέω, ῶ, fut. ήσω i. q. ἀγαθοεργέω, *beneficia collaco, benefacio*. Act. 14, 17. in codd. quibusd.

Ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, animus erga alios benevolus, *studium benefaciendi*. Gal. 5, 22. Eph. 5, 9. Hinc transitive *bona* spiritualia, potissimum Christianis a Deo exhibita. Rom. 15, 14. 2 Thess. 1, 11.

Ἀγαλλίασις, εως, ἡ, 1) *exsultatio* prae gaudio, hebr. גיל; — 2) *gaudium* ipsum et quidem *magnum*. Luc. 1, 14. 44. Act. 2, 46. Jud. vers. 24. — Hebr. 1, 9. ἔλαιον ἀγαλλιά-

σεως i. e. dona felicissima, quibus Jesus ad munus gerendum instruebatur et quasi sacrabatur, ut reges oleo. Saepius non legitur.

Ἀγαλλιάω, ῶ, sive ἀγαλλιόομαι (ex ἄγαν valde et ἅλλομαι salio): 1) *prae gaudio exsulto*, hebr. גיל et עָלַץ; 2) *valde gaudeo*, Matth. 5, 12. Luc. 10, 21. Act. 16, 34. Jo. 8, 56. 5, 35. Apoc. 19, 7. (additur χαρᾷ pleonastice 1 Petr. 1, 6. 8. 4, 13.). — Ex adjuncto: *celebro beneficia*, quibus exhilaratus sum, Luc. 1, 47. LXX. ita hebr. רָנַן et חָגִיר. Act. 2, 26. Saepius non legitur.

Ἄγαμος, ου, ὁ, ἡ (ex ἀ priv. et γάμος nuptiae), *in conjugio non vivens, coelebs*, et qui nunquam in matrimonio vixit, 1 Cor. 7, 32. 34. et qui secundum non inivit, ibid. v. 8. 11.

Ἀγανακτέω, ῶ, fut. ήσω, (ab ἄγαν valde et ἄχθος, dolor) 1) *valde doleo, dolores sentio*; 2) *aegre fero* Matth. 21, 15. 26, 8. Marc. 10, 14. Luc. 13, 14. — Cum περὶ construitur Matth. 20, 24. Marc. 10, 41. — 3) *aegritudinem, indignationem*, gestibus vel verbis *significo*, Marc. 14, 4.

Ἀγανάκτησις, εως, ἡ, *indignatio*, 2 Cor. 7, 11.

Ἀγαπάω, ῶ fut. ήσω, 1) *amo*, magna benevolentia sive desiderio amplector. hebr. אהב. Ita Matth. 6, 24. 19, 19. Jo. 3, 16. Luc. 7, 5. Rom. 9, 13. 13, 8. alibi saepissime, eodemque sensu Marc. 10, 21. ubi non est blandis aliquem verbis compellare, sed simpliciter amare, benevolentia amplecti. Optabat enim Servator, ut in suorum societatem veniret juvenis, quare ut abdicaret divitiis suis eum adhortabatur. 2) *amo ita, ut benivolentiae documenta exhibeam*, Eph. 5, 25. Col. 3, 19. *benefacere*, 2 Cor. 9, 7. coll. Sir. 30, 23. Sic et in formula ἀγαπᾶν τοὺς ἐχθρούς, Luc. 6, 27. 32. 35. Matth. 5, 43. 44. 46. Quum, quae amamus, et desideremus, est 3) *desidero, expeto*, Luc. 11, 43. 2 Tim. 4, 8. Hebr. 1, 9. 1 Petr. 3, 10. 1 Jo. 2, 15. — eademque de causa 4) *magni facio*, benevole curo, et si ad Deum et Christum refertur, *colo, veneror*. Jo. 14, 21. 23. 8, 42. Eph. 6, 24. Matth. 22, 37. Marc. 12, 33. 1 Cor. 2, 9. 8, 3. 1 Joh. 4, 20. denique, quia, quae amamus, aliis praeferimus, est: 4) *praefero, majoris facio, diligo prae caeteris*; ita Jo. 21, 7. 15. 16. 20. 19, 26. Rom. 9, 25. Apoc. 20, 9. 12, 11. Jo. 13, 23. — Inde Christiani dicuntur οἱ ἠγαπημένοι i. q. alibi οἱ ἐκλεκτοί, Coloss. 3, 12. 1 Thess. 1, 4. 2 Thess. 2, 13. — Christus dicitur ἠγαπημένος Eph. 1, 6. Vid. Ἀγαπητός.

Ἀγάπη, ης, ἡ 1) *amor, benevolentia*, cum tanquam animi sensus, tum tanquam effidax factis. Rom. 5, 8. 13, 10. 1 Cor. 13, 4. 16, 14. 2 Cor. 13, 13. 1 Jo. 4, 9. 10. 16. — ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, 2 Cor. 5, 14. amor erga Christum. — ἡ

θεὸς ἀγάπη ἐστὶ 1 Jo. 4, 8. 16. i. e. in Deo amor est summus et sincerrimus. — In specie: 2) *amor fraternus*, *caritatis vinculum inter Christianos*, 1 Cor. 13, 1. Jo. 13, 35. Phil. 2, 2. 1 Jo. 4, 7. Hebr. 10, 24. 1 Petr. 5, 14. — ἀγάπη τοῦ πνεύματος, Rom. 15, 30. amor christianus, religiosus, qualem religio Christiana instillat animis. Hinc ἀγάπαι, ῶν, αἱ, *agapae*, convivia mutuam caritatem significantia et augentia. Commemorantur semel Jud. vers. 12. et 2 Petr. 2, 13. in codd.; caeterum ad ea referenda sunt loca Act. 2, 42. 46. 6, 2. 1 Cor. 11, 16 sqq. In his conviviis pauperes simul cum divitibus discumbebant, cibumque a divitibus allatum sumebant, invicem sese ad mutua amoris officia et fidei constantiam adhortantes simulque Deum et Christum celebrantes. Vid. Tertull. apologet. c. 39. Vetuit sec. 4. Concil. Laodic. haec convivia. — 3) *amoris officio*, *fructus* et *documenta*, 2 Petr. 1, 7. 1 Cor. 14, 1. 1 Jo. 3, 1. 1 Thess. 1, 3. — 5, 13. ἀγάπη τῆς ἀληθείας, i. e. verum beneficium a Deo per Christum exhibitum. Rom. 5, 5. Philem. vers. 5. 7. Eph. 3, 9. ἐπιβάλλουσα τῆς γνώσεως ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, i. e. beneficium sapientiae nobis a Christo exhibitum. — 4) *Tenerrimum rei desiderium*, sollers eius cura, 1 Jo. 2, 15. 2 Cor. 16, 24. Si refertur ad Deum et Christum saepe est *veneratio et pietas*, Jo. 5, 42. Luc. 11, 42. — *fides et obsequium*, eiusque constantia, Matth. 24, 12. Hebr. 6, 10. Jo. 15, 9. 10. 13. Rom. 8, 35. 39. Apoc. 2, 4.

Ἀγαπητός, ή, όν, 1) *amatus* Act. 15, 25. 2) *amatus prae caeteris*, *tenerrime amatus*, Marc. 12, 6. Rom. 16, 5. 8. 1 Cor. 4, 17. Ita Christus ὁ ἀγαπητὸς υἱὸς θεοῦ Matth. 3, 17. 12, 18. 17, 5. Luc. 3, 22. 9, 35. 20, 13. Marc. 1, 11. 9, 7. 2 Petr. 1, 17.; multi in his locis ἀγαπ. putant esse μονογενής, ut etiam Hesychius habet: ἀγαπητὸν· μονογενῆ. Sed potius notio dilecti adjuncta est notioni unigeniti, quia filios unigenitos majori parentes solent amplecti amore. Paulus Coloss. 1, 13. υἱὸν ἀγαπ. interpretatur per υἱὸν τῆς ἀγάπης. Caeterum cf. Jes. 42, 1. et Πρωτόνομος. — 3) *amore fraterno*, *christiano junctus*, *tanquam christianus amandus*, 1 Tim. 6, 2. Philem. v. 16. Inde ἀγαπητοί, sive etiam ἀγαπητοὶ ἐν κυρίῳ, *carissimi*, frequentissima est Apostolorum allocutio in epistolis, v. c. Hebr. 6, 9. — ἀγαπητοὶ θεοῦ i. q. ἠγαπημένοι, ἐκλεκτοί, christiani amore Dei electi ad salutem, Rom. 1, 7. 11, 28.

Ἄγαρ, ἡ, *Agar*, nom. propr. indecl. servae Abrahami, ex qua Ismaëlem suscepit. Vid. Gen. 16. Quum *Agar* in lingua arabica significet montem et κατ' ἐξοχὴν montem sinaiticum, tanquam altissimum, Paulus Gal. 4, 24. 25. vetus foedus, sive oeconomiam mosaicam allegorice appellat ἄγαρ, ut servilem Dei timorem, quem lex mosaica instillaret Judaeis, significaret.

Ἀγγαρεύω, f. εύσω, 1) ἄγγαρον mitto. Ἄγγαρος enim est vocabulum perficum, significans tabellarium regium. Instituerat Cyrus major, Persarum rex, ut literae regiae per singulos curfores (ἀγγάρους), quorum stationes unius diei itinere distabant, quam citissime in omnes imperii regiones perferrentur. Licitum erat his nuntiis quodvis vehiculum, equum, navigium sibi vindicare, ut tanto citius iter stationis suae perficerent. cf. *Herod.* 8, 98. et *Xenoph.* Cyropaed. 8, 6. 9. — Hinc ἀγγαρεύειν 2) ἀγγάρου instar itineris adminicula cogere, vel simpliciter: *alium cogere*, ut nos in re quacunque perficienda adjuvet, fere nostrum: *requirirent*. Ita legitur ter in N. T. Matth. 5, 41. 27, 32. Marc. 15, 21. Caeterum ἄγγαρος et vocabula derivata non solum in Graecorum sed etiam in Iudaeorum linguam transierunt, et אנגריא Rabbinis est coactio ad currendum, ferendum onus aut faciendum opus publicum. V. *Buxtorf.* lex. p. 131.

Ἀγγείον, είου, τὸ, (diminutivum a τὸ ἄγγος) *vas quodcunque*, hebr. כלי in versione LXX respondens. Legitur Matth. 13, 48. 25, 4.

Ἀγγελία, ας, ἡ, *id, quod nuntii interventu cognoscitur*, vel ut sciamus simpliciter, ubi *denuntiatio*, *institutio*, vel ut faciamus, ubi est *mandatum*. Priori sensu legitur 1 Jo. 1, 5. ubi edit. vulg. mendose ἐπαγγελία habet; posteriori ib. 3, 11. cf. 3, 23. 4, 21. Jo. 15, 12.

Ἄγγελος, ου, ὁ, ut hebr. מלאך, 1) *nuntius quivis*, qui mandata vel defert ad alios vel ipse ea exsequitur; *legatus*; Luc. 9, 52. Matth. 11, 10. Jac. 2, 25. cf. Jos. 6, 17. 25. Marc. 1, 2. Luc. 7, 24. 27. Apoc. 22, 16. Judith. 1, 11. 3, 1. 1 Macc. 1, 44. — 2) *nuntii coelestes*, spiritus homine ἰσχύι καὶ δυνάμει μείζονες, 2 Petr. 2, 11. — πνεύματα λειτουργικὰ Hebr. 1, 14. — Dei legati et ministri, quare ἄγγελοι θεοῦ f. κυρίου dicuntur, Matth. 1, 20. 2, 13. 19. Luc. 1, 11. 13. 28. 12, 8. 9. 15, 10. Act. 12, 7. 7, 30. 10, 3. 27, 23. Gal. 4, 14. Hebr. 1, 6. itemque ἅγιοι (Matth. 25, 31.) Marc. 8, 38. Luc. 9, 26. Act. 10, 22. Apoc. 14, 10. et ἐκλεκτοὶ 1 Tim. 5, 21. cf. Tob. 8, 15. 12, 15. — apud Deum in coelo versantes et, si ministerium praestant, de coelo descendentes, Matth. 22, 30. 24, 36. 28, 2. 5. Marc. 12, 25. 13, 32. Luc. 2, 15. 22, 43. Hebr. 12, 22. Jo. 1, 52. Gal. 1, 8. — filio quoque Dei subiecti 1 Petr. 3, 22. eiusque ministri et comites, ἄγγελοι Χριστοῦ, Matth. 13, 39. 41. 49. 16, 27. 24, 31. 2 Thess. 1, 7. Cogitabantur corpore subtilissimo, lucido, igni simili praediti, Luc. 2, 9. Jo. 20, 12. 2 Cor. 11, 14. Act. 6, 15. 7, 30. 35. Hebr. 1, 7. Luc. 20, 36. cf. Sir. 45, 2. Tob. 3, 16. 2 Macc. 3, 25. 11, 8. quare etiam a scriptoribus judaeis fulgura, quorum interventu lex data legitur, angeli ha-

bebantur, Gal. 3, 19. Act. 7, 38. 53. Hebr. 2, 2. — Commemorantur caeterum simpliciter Matth. 4, 11. 26, 53. Jo. 12, 29. 5, 4. Rom. 8, 38. Coloss. 12, 8. Gal. 4, 14. 1 Cor. 6, 3. 13, 1. 4, 9. Hebr. 2, 5. 7. 16. 1, 4, 5. alibi. — Praefecti putabantur singuli singulis populis, regionibus, locis, elementis, Apoc. 16, 5. ἀγγ. ὑδάτων, c. 14, 18. ἀγγ. πυρὸς coll. Apoc. 7, 1. 2. ut etiam habebantur singuli *genii tutelares* singulorum hominum, ita Matth. 18, 10. Act. 12, 15. Matth. 4, 6. Luc. 4, 10. 16, 22. eodemque modo septem angeli septem ecclesiarum sunt angeli tutelares Apoc. 1, 20. 2, 1. 8. 12. 18. 3, 1. quanquam alii antistites harum ecclesiarum significari maluerunt, quae interpretatio confirmari posset loco 3 Esdr. 1, 50. 51. ubi prophetae ἄγγελοι dicuntur. De classibus angelorum, quae quoque Rom. 8, 38. commemorantur, extat locus primarius in testam. XII. patriarch. vid. Fabric. Cod. Pseud. V. T. I, p. 546—548., e quo etiam intelligitur, ἀγγέλους τοῦ προσώπου τοῦ θεοῦ, quorum mentio fit Matth. 18, 10. esse superioris ordinis, λειτουργοῦντας καὶ ἐξιλασκομένους πρὸς κύριον ἐπὶ πάσας ταῖς ἀγνοίαις τῶν δικαίων. cf. Tob. 12, 15. Inde commemorantur septem primarii Apoc. 8, 2. 6. 15, 1. 6. 16, 1. 17, 1. 21, 9. coll. Tob. 12, 15. et Apoc. 12, 7. Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ i. e. angeli, quibus praefectus est. Ἄγγ. ἰσχυρὸς Apoc. 5, 2. 18, 21. De numero angelorum vid. Hebr. 12, 22. Apoc. 5, 11. — Nomine ἀγγέλων veniunt quoque 3) *genii mali*, κακοδαίμονες, in N. T. alibi simpliciter δαιμόνια dicti, itaque ἄγγελος pro ἄγγελος σατᾶν, ut legitur 2 Cor. 12, 7. intelligi debet 1 Cor. 6, 3. 1 Tim. 3, 16. ubi verba ὤφθη ἀγγέλοις ad descensum ad inferos referenda puto, et 1 Cor. 11, 10. ubi mulieres daemonum causa caput velare jubentur. Perperam hic alii ἀγγέλους pro κατασκόπους, i. e. speculatores a magistratibus ethnicis missos acceperunt. Putabant enim tum temporis Judaei, daemones ad libidinem pronos (Tob. 3, 8. 6, 14. 18, 3.), ac propterea de coelo et e beatorum statu dejectos esse, quod foeminarum humanarum pulchritudine allecti, officio suo defuissent, stationem coelestem deseruissent et rem cum illis mulieribus habuissent. Vid. versio LXX ad Genes. 6, 2. et Joseph. antiq. lib. 3. c. 3. De hoc angelorum peccato sermo est 2 Petr. 2, 4. Jud. vers. 6. — Utrum ἄγγελοι Hebr. 2, 16. et Act. 12, 23. sint boni an mali, incertum videtur. Caeterum maxime a duce, diabolo, appellantur ἄγγελοι τοῦ διαβόλου. Matth. 25, 41. Apoc. 12, 7. 2 Cor. 12, 7. Ἄγγ. ἀβύσσου Apoc. 9, 11. est angelus pestem ex inferis educens.

Ἄγε, proprie imperativus verbi ἄγω, deinde adverbialiter: *age*, *agedum*, quod etiam apud profanos ad plures (pro ἄγετε) dicitur. Ita bis Jac. 4, 13. 5, 1.

Ἀγέλη, ης, ἡ, *grex*; de pecore et hominibus. — In N T. de porcis Matth. 8, 30 sqq. Marc. 5, 11. 13. Luc. 8, 32. 33.

Ἀγενεαλόγητος, ου, ὁ, ἡ, *genealogia carens, de cuius prosapia nihil constat*; (ex ἀ priv. et γενεαλογέω). — Semel legitur Hebr. 7, 3. de Melchisedeco, ita dicto, quod Cananaeus, neque secundum praeceptum Levit. 21, 10. γενεαλογούμενος erat ἐκ τῶν Λευΐ, ut vers. 6. legitur.

Ἀγενής, ές, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et γένος) *genere carens*, i. e. *vel* prolem non habens, *vel* maiorum nomine destitutus, i. e. cuius majores sunt ignobiles, obscuri. Inde: *humili loco natus, ignobilis*; ita semel 1 Cor. 1, 28. et opponitur ib. v. 26. εὐγενής.

Ἁγιάζω, f. άσω, ut hebr. קִדֵּשׁ 1) *ab usu communi et profano ad usum honorificum, potissimum sacrum, secerno* sive *eligo*. Non solum de rebus ad sacra pertinentibus, ut 2 Tim. 2, 21. Matth. 23, 17. 19, sed etiam de hominibus dicitur, qui a Deo ad res magnas et honorificas perficiendas eliguntur et instruuntur. Sir. 45, 4. 49, 7. 2 Macc. 1, 25. Jes. 13, 3. Ita Jo. 17, 17. ubi ἁγ. ἐν τῇ ἀλ. est: instruere ad veritatem docendam, eligere doctores religionis. cf. vers. sq. — Quum, quae Deo et sacris dicabantur, solemni quodam vel ritu vel declaratione purgarentur, et sine maculis esse deberent, est 2) lustro, ut קִדֵּשׁ Num. 6, 11. Hebr. 9, 13. ubi vers. 14. commutatur cum καθαρίζειν, — *purum, sacrum facio ritu solemni*, Hebr. 9, 13. 1 Tim. 4, 5. Rom. 15, 16. ἐν πνεύμ. ἁγ. per spiritum sanctum in baptismo ipsis datum. — Deinde, quum, quae ita purgabantur et Deo sacrabantur, venerandа redderentur, est 3) *venerabile aliquid facere*, ut Jo. 10, 36. Matth. 6, 9. Luc. 11, 2. ubi ἁγιάσθ. τὸ ὄν. σου est: venerabile fiat hominibus numen tuum; 1 Petr. 3, 15. θεὸν ἁγιάζ. ἐν τῇ καρδίᾳ, Deum pia mente venerari. Similiter Sir. 33, 4. — Denique quum ἁγιάζ. saepissime diceretur de victimis ad mactandum electis (Lev. 22, 2. 3. Deut. 15, 9.), est 4) *morti me devoveo, victimae instar*, Jo. 17, 19. et Hebr. 2, 11. ubi subintelligendum σεαυτὸν. — Christiani dicuntur ἡγιασμένοι, vel quatenus a communi et profana multitudine segregati ad colendum Deum electi sunt, ut sit i. q. ἐκλεκτοί, Act. 20, 32. 26, 18. 1 Cor. 1, 2. Jud. vers. 1. vel quatenus per Christum ab immunditie profana idololatriae et peccatorum purgati sunt 1 Cor. 6, 11. 7, 14. Eph. 5, 26. coll. vers. 27. Hebr. 2, 11. 10, 10. 14. 13, 12. 1 Thess. 5, 23. Apoc. 22, 11. Saepius non legitur in N. T.

Ἁγιασμός, οῦ, ὁ, proprie: *actus, quo aliquid ab usu profano separatur et Deo dicatur*; ita 2 Thess. 2, 13. et 1 Petr. 1, 2. ubi ἁγ. ἐν πνεύματι indicat id, quod spiritus san-

ctus, in baptismo acceptus, christianos cultui Dei sacravit, adjuncta notione purificationis. Eodem sensu 1 Cor. 1, 30. Jesus ipse dicitur ἁγιασμός, quatenus nos Deo sacravit. — Deinde est: status hominis Deo sacrati, *puritas*, et quidem ab iis vitiis, quae cum patrantur corpus polluunt. Ita 1 Thess. 4, 3. 4. 7.; eodem sensu videtur accipiendum Rom. 6, 19. 22. et Hebr. 12, 14. *Castitatem* significat 1 Tim. 2, 15. Saepius non legitur in N. T.

Ἅγιος, ία, ον, ut hebr. קדוש, 1) *sacer*, opposit. τῷ κοινῷ, separatus ab usu communi et Deo atque cultui eius sacratus, vel dicatus. Luc. 2, 23. Rom. 11, 16. 1 Cor. 3, 17. 2) *cultui Dei inservions, ad cultum Dei, et religionem omnino pertinens.* Ita dicuntur ἅγια: a) *loca* Act. 6, 13. 7, 33. 21, 18. Matth. 4, 5. 24, 15. 27, 53. 2 Petr. 1, 18. Apoc. 11, 2. 21, 2. 10. 19. Inde τὸ ἅγιον *templum*, Hebr. 9, 1. (Joseph. ant. l. 3. c. 6, 4. ὁ μὲν πας νεως Ἅγιον ἐκαλειτο). — Τὰ ἅγια sanctuarium Hebr. 9, 2. 3. cf. 8, 2. Putabant Judaei, templi Hierosolymitani et sacrorum πρωτότυπον existere in coelis; inde τὰ ἅγια sanctuarium coeleste Hebr. 9, 12. coll. v. 24. 10, 19. coll. v. 20 sq. et Sap. 5, 5. 10, 10. Test. XII. patriarch. Fabric. Cod. Pseud. Vol. I, p. 550 sq. — b) *osculum fraternum*, christianorum Rom. 16, 16. 1 Cor. 16, 20. 2 Cor. 13, 12. 1 Thess. 5, 26. — c) *sacerdotium* 1 Petr. 2, 5. — d) *prophetae*, Act. 3, 21. Luc. 1, 70. 2 Petr. 1, 21. 3, 2. — e) *apostoli*, quatenus cultui Dei promovendo sese dicaverant, Eph. 3, 5. 8. Apoc. 18, 20. — f) *angeli*, quatenus Deo in coelis ministrant, eumque colunt, Matth. 25, 31. Marc. 8, 38. Luc. 9, 26. Act. 10, 22. 1 Thess. 3, 13. Jud. vers. 14. — g) *christiani*, quatenus ad cultum Dei sunt electi, *Deo dicati, Dei cultores.* Vid. Coloss. 3, 12. 2 Thess. 1, 10. Hebr. 3, 1. Act. 9, 13. 1 Petr. 2, 9. Caeterum saepissime, v. c. Hebr. 6, 10. 13, 24. Apoc. 11, 18. Act. 9, 32. 41. 14, 33. 26, 10. Rom. 1, 7. 8, 27. 12, 13. 16, 15. cf. Cant. tri. puer. v. 11. In quibusdam locis 1 Cor. 6, 1. 2. 7, 14. Apoc. 13, 7. 10. 20, 6. 9. adjuncta est notio puritatis ab idololatria, in aliis notio puritatis ab improbitate, Eph. 5, 3. Coloss. 1, 12. Apoc. 19, 18. In Apocalypsi c. 16, 6. 17, 6. 18, 24. ἅγιοι *martyres* significat. — Quoniam quae Deo dicabantur, pura esse debebant, vel purificanda erant, ἅγιος est: 3) *purus a labe, immaculatus*; ita de victimis Rom. 12, 1. — 4) *purus a vitiis, sanctus sensu morali, pius in Deum, virtutis studiosus*, 1 Petr. 1, 15. 16. 3, 5., ubi explicatur per ἐλπίζειν ἐπὶ τὸν θεόν, 2 Petr. 3, 11. Marc. 6, 20. 1 Cor. 7, 34. Eph. 1, 4. 5, 27. Coloss. 1, 22. Apoc. 22, 11. — De Deo: *sanctus* i. q. ὅσιος, Apoc. 6, 10. Ita Rom. 7, 12. lex mos. dicitur ἁγία i. q. δίκαια, — 2 Petr. 2, 21. religio christiana, quatenus a Deo profecta est et nil falsi vel impii conti-

met; 2 Tim. 1, 9. κλῆσις ἁγία, vocatio per Christum ad sanctitatem et cultum Dei veri. — Quum porro quae ad religionem spectabant venerabilia redderentur, est 5) *venerabilis, colendus;* ita Deus Jo. 17, 11. Luc. 1, 49. Apoc. 3, 7. 4, 8. cf. Jes. 6, 3. Hos. 11, 9. — libri Vet. Test. Rom. 1, 2. — vid. praeterea Matth. 7, 6. Jud. vers. 20. — Jesus dicitur κατ' ἐξοχὴν: ὁ ἅγιος, vel *purus, justus,* ut Act. 3, 14., vel: *minister* Dei *summus* idemque *maxime colendus*, Luc. 4, 34. Marc. 1, 24. Act. 4, 27. 30. 1 Jo. 2, 20. — Sic 5 Esdr. 8, 70. Jacob ὁ ἅγιος, et 1 Macc. 1, 48. sacerdotes et Levitae οἱ ἅγιοι appellantur. — Πνεῦμα ἅγιον, vid. πνεῦμα.

Ἁγιότης, ητος, ἡ, *sanctitas, sanctimonia.* Semel Hebr. 12, 10. et praeterea 2 Macc. 15, 2.

Ἁγιωσύνη, ης, ἡ, *morum sanctitas*, i. q. σωφροσύνη, 2 Cor. 7, 1. 1 Thess. 3, 13. Deinde: ea rei natura, qua venerabilis est, vel venerabilem aliquem facit. Ita Rom. 1, 4. πνεῦμα ἁγιωσύνης esse videtur: πνεῦμα, quod Jesum venerabilem, colendum fecit. Alii h. l. intelligunt majestatem divinam, excitantque vers. LXX., qui ita reddiderunt hebr. קדש Ps. 145, 4. 5.

Ἀγκάλη, ης, ἡ, *sinus brachii, ulna.* Semel Luc. 2, 28. coll. Marc. 9, 36.

Ἀγκιστρον, ου, τὸ, *hamus piscatorius.* Semel Matth. 17, 27.

Ἄγκυρα, ας, ἡ, 1) *ancora.* Cum verbis ῥίπτειν, jacere Act. 27, 29. — ἐκτείνειν demittere, ib. vers. 30. — περιαίρειν, solvere, ib. vers. 40. — vel ἄειρειν simpliciter Act. 27, 13. ubi subaud. ἀγκύρας. 2) metaphorice *quodvis salutis fulcrum et praesidium*, Hebr. 6, 19.

Ἄγναφος, ου, ὁ, ἡ, (quidam codd. ἄνναφος, ex ἀ priv. et γνάφω, fullonum more purgo) 1) *fullonem nondum expertus, a fullone non purgatus.* 2) *novus*, sordes non habens, *adhuc integer;* ita Matth. 9, 16. Marc. 2, 21. i. q. καινὸς ut legitur in loco parall. Luc. 5, 36.

Ἁγνεία, ας, ἡ, puritas a sceleribus, potissimum a voluptate venerea; *castitas.* Ita bis 2 Tim. 4, 12. 5, 1.

Ἁγνίζω, ίσω, *lustro; purifico, sordes removeo.* In N. T. 1) de lustratione religiosa ex praeceptis legis mosaicae, Jo. 11, 55. ἁγνίζειν ἑαυτὸν, cf. LXX. ad Num. 31, 23. Exod. 19, 10. — 2) de purificatione a vitiis, Jac. 4, 8. ἁγνίζ. τὴν καρδίαν, — 1 Petr. 1, 22. ἁγν. τὰς ψυχὰς, — 1 Jo. 3, 3. ἁγν. ἑαυτὸν. — 3) de singulari puritate, quae in abstinentia a vino, cibis delicatioribus, ornatu corporis et concubitu cernebatur, de *castimonia*, ad quam qui voto sese obstrinxerant, Nasiraei dicebantur. Quare et LXX. in hebr. נזר Num. 6, 2. 3. — Ἁγνίζεσθαι ita est: *castimoniam suscipio.* Ita Act. 21, 24. 26. 24, 18. Saepius non legitur.

Ἁγνισμός, οῦ, ὁ, *castimonia*, de qua vid. ἁγνίζω. Semel Act. 21, 26.

Ἀγνοέω, ῶ, fut. ήσω, 1) *nescio, ignoro, non cognosco* (ex ἀ priv. et νοέω), Act. 17, 23. Rom. 10, 3. 1 Tim. 1, 13. 2 Petr. 2, 12. ἀγνοούμενος ignotus, *non visus* Gal. 1, 22., — deinde ex adjuncto: *ignobilis, vilis* 2 Cor. 6, 9. — 2) *non intelligo, non capio*, Marc. 9, 32. Luc. 9, 45. Act. 13, 27. Rom. 6, 3. 7, 1. et c. 2, 4. — Οὐκ ἀγνοεῖν, *bene scire*, bene cognitum habere, *perpendere*, 2 Cor. 1, 8. 2, 11. 1 Cor. 10, 1. 12, 1. Rom. 1, 13. 11, 25. 1 Thess. 4, 13. — 3) *inscius, imperitus sum*, 1 Cor. 14, 38. et ex adjuncto: *erro, ex insciti peccato*; ita Hebr. 5, 2. et saepius in versione τῶν ὁ, ubi respondet hebr. שגג et שגה. — In loco Sir. 5, 15. est: inconsiderate agere. Saepius non legitur.

Ἄγνόημα, τος, τὸ, *ignorantia, error* ex ignorantia, sive imprudentia, — *peccatum*, aberratio a recto. Hoc sensu semel Hebr. 9, 7. cf. Sir. 23, 2. 1 Macc. 13, 39. Tob. 3, 3. Judith. 5, 20.

Ἄγνοια, ας, ἡ, 1) *ignorantia, insciti*a, Act. 3, 17. 2) singulariter *ignorantia veri Dei, superstitio, idololatria*, Act. 17, 30. Eph. 4, 18. 1 Petr. 1, 14. cf. Sap. 14, 22.

Ἁγνός, ἡ, ὸν, 1) purus, 2) sensu morali: *vitiis non maculatus*, Phil. 4, 8. 1 Tim. 5, 22. 2 Cor. 7, 11. Hinc Deus 1 Jo. 3, 3. et sapientia coelestis Jac. 3, 17. ita appellantur, quatenus omnis vitii, labis et erroris sunt expertes et sua natura lucis instar claritate et puritate gaudent. cf. Jac. 1, 17. et Sap. 7, 22 — 30. — specialiter 3) libidine veneres non maculatus, *castus*, Tit. 2, 5. 2 Cor. 11, 2. et nisi fallor, 1 Petr. 3, 2.

Ἁγνότης, ητος, ἡ, *innocentia, vitae integritas*. Semel 2 Cor. 6, 6.

Ἁγνῶς, adv. *sincere, sincero animo*. Legitur Philipp. 1, 16. 18.

Ἀγνωσία, ας, ἡ, *ignorantia, insciti*a; deinde ut alia verba ignorantiam significantia transfertur ad *pravam*, ex ignorantia rei ortam, *agendi rationem*. Ita 1 Cor. 15, 34. ἄγνω. θεοῦ contemtus Dei, 1 Petr. 2, 15. ἄγνω. criminationes ex inscitia ortae. Saepius non legitur. cf. Sap. 13, 1. et LXX. in Job. 35, 16.

Ἄγνωστος, ον, ὁ, ἡ, *ignotus, non cognitus*. Semel Act. 17, 23. Ἀγνώστῳ θεῷ, Deo cuivis nobis adhuc non cognito. Puto aram inscriptam fuisse: ἀγνώστοις θεοῖς, Diis aliarum gentium Athenienfibus adhuc ignotis, eo consilio, vel ut peregrini in ista ara Diis suis sacra facere, vel ut Athenienses ipsi, peregrinaturi, exterarum regionum Deos colere et eorum favorem sibi conciliare possent.

Ἀγορά, ᾶς, ἡ, (ab ἀγείρω congrego) 1) *locus quivis*

congregandae multitudini aptus vel destinatus; hinc *forum*, ubi *judicia*, Act. 16, 19., et *concciones* ad populum habebantur, Act. 17, 17. vel res venales, potissimum cibi, exponebantur, Marc. 7, 4. ubi formula ἀπὸ ἀγορᾶς ἐσθίουσι respondet nostro: *vom Markte essen*, i. e. cibos in foro coëmtos. 2) *locus* urbis *quivis publicus*, ubi multi versari solent, v. c. plateae (LXX. hebr. רחוב, gr. *platea*) Matth. 11, 16. 20, 3. 23, 7. Marc. 6, 56. 12, 38. Luc. 7, 32. 11, 43. 20, 46.

Ἀγοράζω, fut. άσω, in foro versor emendi causa, *emo* simpliciter, Matth. 13, 44. 46. 14, 15. 21, 12. 27, 7. Ap. 13, 17. 18, 11. 3, 18. alibi. Quum in foro captivi et servi venderentur et emerentur, transfertur in N. T. ad redemtionem per Christum factam et est: *redimo* pretio soluto, *vindico in libertatem* scl. a potestate vitiositatis 1 Cor. 6, 20. vel legis mosaicae 1 Cor. 7, 23. 2 Petr. 2, 1. vel humanae superstitionis et idololatriae Apoc. 5, 9. 14, 3. 4.

Ἀγοραῖος, αίου, ὁ, ἡ, 1) qui in foro versatur et quidem a) vel mercaturae causa, — *mercator*, b) vel judicii causa, — *patronus causarum*, *causam dicens* Act. 19, 38., — c) vel desidiae causa, — *otiosus*, forum et plateas otiose frequentans, Latinorum *subbasilicanus*, *subrostranus*, nostrum: *Pflastertreter*, Act. 17, 5. — Distinxerunt Grammatici quidam sed minus recte inter ἀγοραῖος et ἀγόραιος, putaruntque interpretes Act. 19, 38. ἀγόραιοι (ut etiam edidit Griesb.) scl. ἡμέραι esse dies forenses, judicia in foro. Habet enim *Suidas*: προσπαροξυτόνως δὲ ἀγόραιος, ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἡ ἀγορὰ τελεῖται, — et *Hesych.* ἀγοραίαν· δικαιολογίαν. At mentra glossa nostrum spectat locum, ubi potius vertendum est: „patroni causarum adducantur, proconsules s. judices adsint"; i. e. judicii legitima forma servetur.

Ἄγρα, ας, ἡ, *captura*, *venatio*. In N. T. bis legitur Luc. 5, 4. 9. de captura piscium.

Ἀγράμματος, ὁ, ἡ, (ex ἀ privat. et γράμμα) *illiteratus*, *literarum rudis*, *indoctus*. Semel Act. 4, 13. ubi est literarum hebraicarum et sacrarum (doctrinae legisperitorum) cognitione non imbutus. cf. Jo. 7, 15.

Ἀγραυλέω, ῶ, fut. ήσω, (ex ἀγρός, *ager* et αὐλή, aula, stabulum, ovile) *sub dio ago*, cum interdiu, tum noctu; *excubo*. Ita semel Luc. 2, 8.

Ἀγρεύω, fut. εύσω (ab ἄγρα) 1) *capio feras*, *venor*; 2) aliquem *insidiis* et *dolo circumvenio*, ut eum possim perdere. Ita Marc. 12, 13.

Ἀγριέλαιος, αίου, ἡ, (ex ἄγριος *sylvestris* et ἐλαία *olea*) *oleaster*, *olea agrestis*, quae nullum fere fructum ferre solet, cui opponitur Rom. 11, 24. καλλιέλαιος. Bis legitur Rom. 11, 17. 24. ubi gentiles ecclesiae christianae inserti comparantur cum olea agrestis surculo, καλλιέλαιον insero.

Ἄγριος, ία, ον, *agrestis, sylvestris*, et quidem a) quatenus in sylvis sponte et absque cura hominum nascitur et crescit, ut *μέλι ἄγριον mel sylvestre* ab apibus sine hominum interventu paratum, Matth. 3, 4. Marc. 1, 6. cf. 1 Sam. 14, 25., — b) quatenus in sylvis vivit, *ferus, saevus* instar bestiarum sylvaticarum. Sic Jud. 13. *κύματα ἄγρια θαλάσσης*, saevi fluctus maris; et eodem sensu Sap. 14, 1. coll. 2 Macc. 11, 9. 14, 30. et 3 Macc. 5, 2.

Ἀγρίππας, α, ὁ, *Agrippa*. Duo hujus nominis regnarunt post Christum reguli Judaeorum, alter, *major* dictus, filius Aristobuli, Herodis Magni nepos, qui non commemoratur in N. T., quum quae de ejus morte habeat Josephus Antiq. 19, 17. Lucas in Actis c. 12. adscripserit Herodi regi, — alter, *minor* appellatus, sive *Herodes Agrippa*, filius majoris et Herodis M. abnepos, ultimus Judaeorum rex, qui commemoratur Act. 25, 13. 22. 26. 26, 1. 7. 19. 27. 28. 32.

Ἀγρός, οῦ, ὁ, Latinor. *ager*, 1) *ager*, qui arando colitur, Matth. 13, 24. 27. 31. 36. 37. 2) *campus*, rus, agrum et prata continens Matth. 6, 28. 30. 13, 44. Luc. 12, 28. 14, 18. 15, 15. — *campus apertus*, quatenus domicilio opponitur Matth. 24, 18. Luc. 15, 25. 17, 7. 23, 26. — *agrorum complexus*, quatenus fundum vel villam constituunt, Matth. 19, 29. Marc. 10, 29. 30. Act. 4, 37. (ubi *Vulg.* villa). 3) agri, quatenus urbi opponuntur, *pagus* in medio campo situs, ut מִחוּץ Deut. 28, 3. Marc. 5, 14. 6, 36. 56. 16, 12.

Ἀγρυπνέω, ῶ, fut. ήσω, 1) *insomnis sum, vigilo*. Inde 2) *invigilo*, apertis oculis *attendo*, vel *prospicio*; ita de rebus futuris Marc. 13, 33. Luc. 21, 36. — 3) *assiduam rei gero curam*, sequente εἰς Eph. 6, 18. seq. ὑπὲρ Hebr. 3, 17. cf. Sap. 6, 15. 3 Esdr. 8, 59.

Ἀγρυπνία, ίας, ἡ, 1) *insomnia, vigiliae*. 2) metonymice: *cura assidua*, f. *ansia*. 2 Cor. 6, 5. Sir. 38, 26—30. 42, 10.

Ἄγω, fut. ἄξω, 1) moveo aliquid *e loco suo*, — *abduco*, Act. 20, 12. Luc. 22, 54, — *educo, prodire facio*, Jo. 19, 4. 13. 1 Thess. 4, 14. Act. 19, 38. — intransitive: moveo me, *abeo, eo*, Matth. 26, 46. Marc. 1, 38. Jo. 11, 7. 15. 14, 31. — 2) moveo aliquid *in alium locum, deduco, adduco*, Matth. 21, 2. 7. Luc. 4, 9. 10, 34. Jo. 1, 43. 7, 45. 10, 16. 18, 28. Act. 8, 32. 9, 2. 21. 21, 34. — adduco lubentem et sponte euntem, *mecum duco*, 2 Tim. 4, 11. vel etiam *comitor*, Act. 11, 25. 17, 15. 23, 10. — nolentem et invitum, i. e. *abripio*, i. q. ἁρπάζομαι, Matth. 10, 18. Marc. 13, 11. Luc. 4, 1. 21, 12. 23, 1. Act. 17, 5. 19. 18, 12. — 3) omissa notione loci: *moveo* simpliciter, *impello, incito, duco*, Rom. 2, 4. 8, 14. 1 Cor. 12, 2. Gal. 5, 18. 2 Tim. 3, 6. — 4) improprie: *facio*, ut *aliquid fit* et *eveniat*, ut aliquis

aliquid habent, nostrum: *ich führe herbey*, Hebr. 2, 10, Act. 13, 23. ubi in textu vulg. ἤγειρε e glossemate. — LXX ita vertunt hebr. הוציא Exod. 3, 1. Lev. 13, 2. Num. 5, 15. — 5) De *tempore*: ἄγει τρίτην ἡμέραν, Luc. 24, 21. tertius dies agitur, ubi ἄγει impersonaliter positum est pro passivo; — de diebus festis: *celebro*, Matth. 14, 6., LXX hebr. חגג eodem sensu 3 Esdr. 1, 1. 19—21. 2 Macc. 1, 9. 18. 2, 16.

Ἀγωγή, ῆς, ἡ, proprie *manuductio*; inde 1) educatio, institutio, *disciplina*, et 2) hujus effectus: *mores*, *vitae ratio* et *disciplina*. Semel 2 Tim. 3, 10. cf. 2 Macc. 4, 16. 6, 8. 11, 24.

Ἀγών, ῶνος, ὁ, *certamen*, certamen ludorum. cf. Sap. 10, 12. 2 Macc. 4, 18. 10, 28. In N. T. est *pugna* cum religionis adversariis et eorum persecutionibus. Coloss. 2, 1. ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω, quanta mala perferam. Phil. 1, 30. 1 Thess. 2, 2. 1 Tim. 6, 12. ἀγὼν τῆς πίστεως pugna fidei causa sustinenda. 2 Tim. 4, 7. Hebr. 12, 1. τρέχειν ἀγῶνα currere in certamine, i. pugna, i. e. pugnam constanter sustinere, mala perferre.

Ἀγωνία, ας, ἡ, *angor*, *trepidatio*, proprie ejus, qui in certamen est descensurus; deinde angor quilibet ex instantibus gravibus malis. Ita Luc. 22, 44. Praeterea non nisi 2 Macc. 3, 14. 16. 19. legitur. LXX ἀγωνιάω Dan. 1, 10. pro hebr. ירא *timeo*.

Ἀγωνίζομαι, 1) *certamen publicum ineo*, 1 Cor. 9, 25. 2) *pugno* simpliciter, Jo. 18, 36. 3) metaphorice ut Latinor. *pugnare*; omnibus viribus *contendo*, graviter *laboro*, *pericula subeo*, Luc. 13, 24. Col. 1, 29. 4, 12. 1 Tim. 6, 12. 2 Tim. 4, 7. (1 Tim. 4, 10. codd.) cf. Sir. 4, 31. 2 Macc. 8, 16.

Ἀδάμ, ὁ, *Adam*, nom. propr. indecl. primi hominis, communis parentis generis humani. 1 Tim. 2, 13. cf. Genes. 1. 27. sqq. et Act. 17, 26. — Rom. 5, 14. 1 Cor. 15, 22. 1 Tim. 2, 13. 14. Jud. vers. 14. — Jesus 1 Cor. 15, 45—47. appellatur ὁ δεύτερος Ἀδάμ tanquam restaurator salutis per Adamum olim amissae. Rabbini Messiam appellabant אדם האחרון.

Ἀδάπανος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et δαπανάω *sumtus facio*), *sine sumtu*, *gratuitus*. Semel 1 Cor. 9, 18. εὐαγγ. ἀδάπ. doctrina gratis tradita.

Ἀδδί. Nom. propr. indecl. viri ex majoribus Christi, de quo praeterea nil constat. Luc. 3, 28.

Ἀδελφή, ῆς, ἡ, foemininum ab ἀδελφός, 1) *soror*, Matth. 19, 29. Luc. 10, 39. 14, 26. Jo. 11, 1. 3. 5. 28. 19, 25. — Disputatum est, num ἀδελφαὶ Jesu, quae Matth. 13, 56. et Marc. 6, 3. commemorantur, sint vel sorores uterinae, vel comprivignae, vel cognatae, *consanguineae* simpliciter.

Hebr. אחים dicitur quidem de cognatis, v. c. Gen. 24, 59. 12, 13. 19. 26, 7. 9. sed praefero hic notionem fororis germanae. Vid. ἀδελφός. — 2) *tanquam soror cara et amata*, Matth. 12, 50. Rom. 16, 1. 1 Tim. 5, 2. ita אחות Prov. 7, 4. Job. 17, 14. — 3) *christiana*, ut ἀδελφὸς christianus, quum christiani tenerrimo amore esse deberent juncti; 1 Cor. 7, 15. 9, 5. Jac. 2, 15. 2 Jo. 13.

Ἀδελφός, οῦ, ὁ, 1) *frater*, vel *germanus*, ab eodem patre et matre, vel *comprieignus*, ab eodem patre genitus, vel *uterinus*, ab eadem matre natus. Matth. 1, 2. 4, 18. 14, 3. 22, 25. Marc. 6, 17. 18. Luc. 3, 1—19. Jo. 11, 2. sqq. Interdum ut hebr. אח omittitur, Luc. 6, 16. Act. 1, 13. *Fratres Jesu*, qui Matth. 12, 46. 13, 55. 28, 10. Jo. 7, 3. Act. 1, 14. Gal. 1, 19. fortasse etiam Jo. 20, 17. commemorantur, multi interpretati sunt: *consanguinei*; *cognati*, ut אח legi putatur Gen. 24, 27. Lev. 25, 48. Deut. 2, 4. 8. Tob. 3, 7. Malo *fratres uterinos* intelligere. Vid. Matth. 13, 55. Jo. 2, 12. Matth. 1, 20. 25. — 2) *tanquam frater amandus* s. *amatus*, *amicus* i. q. φίλος, Matth. 5, 47. 12, 49. 2 Thess. 3, 15. Act. 21, 20. 1 Tim. 5, 1. Ita אח 2 Sam. 1, 26. Cantic. 5, 1. — Inde a) *popularis*, *civis*, quatenus hi praecaeteris sunt amandi et a communi originem ducunt parente, (ut אח Deut. 15, 2. 3. Job. 22, 30) Act. 2, 29. 37. 3, 17. 22. 7, 2. 23. 25. 26. 9, 17. 13, 26. 22, 5. 28, 21. Huc etiam refero loca Matth. 5, 22—24. 7, 3. 18, 15. 21. 35. et Hebr. 2, 11. ubi i. q. πολίτης. — b) *christianus*, fraterno amore invicem junctus, ejusdemque politiae spiritualis civis, (ἀδελφοὶ ἐν κυρίῳ) Matth. 25, 40. 23, 8. Jo. 21, 23. Apoc. 1, 9. 12, 10. Rom. 8, 29. Act. 6, 3. 9, 30. 10, 23. 11, 29. 1 Cor. 5, 11. 15, 6. Phil. 1, 14. Eph. 6, 23. Col. 1, 2. — c) christianus ad tradendum propagandumque evangelium cum aliis conjunctus, *collega*, *muneris socius*, 1 Cor. 1, 1. 2 Cor. 1, 1. 2, 12. Eph. 6, 21. Coloss. 1, 1. Apoc. 6, 11. ἀδελφοὶ et σύνδουλοι conjunguntur. coll. c. 19, 10. 22, 9. אחים Esdr. 3, 2. 2 Sam. 15, 20. 1 Reg. 13, 10.

Ἀδελφότης, τητος, ἡ, *fraternitas*, ut nostrum *Brüderschaft*, de fratrum coetu; — *christianorum coetus*, christiani religionis vinculo arcte juncti. Ita bis 1 Petr. 2, 17. 5, 9. cf. 1 Macc. 12, 10. 17.

Ἄδηλος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et δῆλος) *non manifestus*, partim quia obtegitur, unde *occultus*, *tectus*, Luc. 11, 44. coll. LXX. ad Ps. 51, 7. partim quia distingui ab aliis rebus non potest, et in se est obscurus; ita *non distinctus*, et de sono *incertus*, *fuscus*, 1 Cor. 14, 8.

Ἀδηλότης, τητος, ἡ, *obscuritas*, *incertitudo* (cf. ἄδηλος). Semel 1 Tim. 6, 17. ubi est vel veri splendoris i. e. pretii

defectus; *vanitas*, vel: ea ratio rei, quae mox evanescit, *inconstantia*, *fragilitas*.

Ἀδήλως, adv. 1) *obscure*, *inconstanter*, 2) *incertum*, quatenus rei eventus non est liquidus. Semel 1 Cor. 9, 26. coll. 2 Macc. 7, 34.

Ἀδημονέω, ῶ, fut. ήσω, (ἄδος, *taedium*) *gravissime angor*, *luctor*. Matth. 26, 37. Marc. 14, 33. Phil. 2, 26. In versione Symmachi Ps. 61, 3. hebr. אנוח, ἐν τῷ ἀδημονεῖν, et Ps. 116, 11. אנח ἀδημονῶν.

Ἄδης, ου, ὁ, (ab εἴδω et ἀ priv.) 1) quod sine luce est, *locus tenebricosus*. In N. T. sequitur significationes hebr. שאול, ideoque est 1) *sepulchrum* ipsum; ita Act. 2, 27. 31. ubi i. q. διαφθορά. εἰς ᾅδου (subintell. τόπον sive δόμα), in sepulchri domicilium. Hom. Il. lib. 15, V. 251. Odyss. lib. 11, V. 149. 626. lib. 12, V. 21 et LXX ad Gen. 42, 38. 44, 29. — Job. 31, 13. Ps. 140, 9. — 2) locus subterraneus, tenebricosus et tristis, in quo manes post mortem inclusi putabantur, *orcus*, *inferna*, Apoc. 1, 18. 20, 13. 14. Prov. 5, 5. et saepissime in V. T. Putabatur esse in intimis terrae recessibus, Matth. 11, 23. Ezech. 31, 16. 18. Amos. 9, 2. Coelum et hades igitur tanquam remotissima sibi opponuntur Luc. 10, 15. — Apoc. 6, 8. ᾅδης non locum sed manes, spectra orci significare videtur. cf. Jes. 14, 9. — 3) *locus poenarum* in inferno, ubi animae impiorum castigantur, Luc. 16, 23, cujus princeps et rex putabatur esse diabolus, 1 Cor. 15, 55. coll. Sap. 1, 14. 16. 2, 24. Hebr. 2, 14. Hinc in test. 12 patriarchar. (*Fabric.* Cod. Pseud. I, p. 549.) ᾅδης dicitur σκυλευόμενος ἐπὶ τῷ πάθει τοῦ ὑψίστου, spoliatus, scil. animis damnandorum, per passionem filii Dei. — Πύλαι ᾅδου Matth. 16, 18. i. e. potestas diaboli, principis τοῦ ᾅδου. Vid. Πύλη. — Saepius non legitur in N. T.

Ἀδιάκριτος, ίτου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et διακρίνομαι, *rixor*, *litigo*), *is*, *cum quo non est rixa*. Semel Jac. 3, 17 sensu activo: *a rixa alienus*. Ita plurimi. Possit vero etiam esse: nihil dubitans i. e. *fiducia plenissimus*. Vid. Διακρίνω.

Ἀδιάλειπτος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et διαλείπω, *cesso*) *non cessans*, *perpetuus*. Bis Rom. 9, 2. 2 Tim. 1, 3. coll. 1 Macc. 12, 11.

Ἀδιαλείπτως, *sine intermissione*, *indefinenter*; hyperbolice pro: *saepissime*. Ita Rom. 1, 9. 1 Thess. 1, 3. 2, 13. 5, 17. — 3 Macc. 6, 33. 2 Macc. 15, 7.

Ἀδιαφθορία, ίας, ἡ, (ex ἀ priv. et διαφθείρω *corrumpo*) *incorruptibilitas*; *integritas*. Semel Tit. 2, 7. de doctrina, ubi est doctrinae *sanitas* et *sincerritas*, i. q. in aliis locis Paulinis διδασκαλία ὑγιαίνουσα, ὑγιαίνοντες λόγοι. Vid. ὑγιαίνω. — Lectio quorundam codd., qui ἀφθορίαν habent, non est spernenda.

Ἀδικέω, ῶ, fut. ήσω, 1) leges violo, *injuste ago, crimen committo*, Act. 25, 10. 11. 2 Cor. 7, 12. Coloss. 3, 25. Apoc. 22, 11. LXX hebr. חָטָא Jer. 37, 17. מָעַל 2 Chron. 16, 16. — 2) *injuria alium afficio*, Matth. 20, 13. Act. 7, 26. 27. 1 Cor. 6, 8. 2 Cor. 7, 2. Gal. 4, 12. Phil. 18. Ἀδικέομαι, *injuria afficior*, Act. 7, 24. et in medio: *injuria affici patior*, 1 Cor. 6, 7. — Metonymice: 3) *laedo, noceo, vim infero*, Luc. 10, 19. Apoc. 2, 11. 6, 6. 7, 2. 3. 9, 4. 10. 19. 11, 5. LXX hebr. יָנָה Jes. 51, 23. נָכָה Jes. 10, 20 et עָשַׁק Levit. 6, 2. coll. Sap. 14, 29. Saepius non legitur.

Ἀδίκημα, τος, τὸ, *injuste factum, crimen, scelus*. Act. 18, 14. 24, 20. Apoc. 18, 5. In vers. Alex. hebr. חָמָס 2 Sam. 22, 49. עָוֹן Jes. 59, 12.

Ἀδικία, ας, ἡ, 1) *injustitia*, Rom. 9, 14. Luc. 18, 16. ubi κριτὴς τῆς ἀδικίας i. q. κριτὴς ἄδικος, judex injustus cf. vers. 2. — 2) *injuria illata*, 2 Cor. 12, 13. Quum haec coram judice non nisi dolo et fraude inferatur, est 3) *fraus, dolus, fraudulenta improbitas*, Jo. 7, 18. Act. 1, 18. 1 Cor. 13, 6. LXX hebr. מִרְמָה *fallacia*, Hos. 12, 7. שֶׁקֶר *mendacium* Deut. 19, 18. Ps. 51, 3. cf. Ezech. 18, 18. Hinc μαμωνᾶς τῆς ἀδικίας; vel μαμ. ἄδικος Luc. 16, 8. 9. 11. sunt *opes per fraudem* (de qua vid. vers. 1. et 5—7) *partae*. Eodem sensu *Eurip.* Helen. vers. 911. et Electr. vers. 943. πλοῦτον ἄδικον dixit, et Sirac. 34, 18. θυσιάζειν ἐξ ἀδίκου coll. vers. 20. Alii interpretes: opes caducae, fragiles, quo sensu putant legi ἄδικος 3 Esdr. 4, 31, qui vero locus ambiguus est. — 4) *scelus, impie factum quodcunque*, Luc. 13, 27. Act. 8, 23. 1, 18. Rom. 1, 29. 3, 5. 6, 13. 2 Tim. 2, 19. Jac. 3, 6. 2 Petr. 2, 13. Hebr. 8, 12. 1 Jo. 5, 17. Ita et 1 Jo. 1, 9. ubi sensus: Deus, qui ipse est δίκαιος, non solum peccata remittet, sed etiam hominem δίκαιον, i. e. sanctum reddet. — Denique dicitur 5) de *idololatria*, vel quatenus idololatria est maxima fraus, vel quatenus est gravissimum scelus; igitur et *errores* et *scelera idololatriae*, ἀλήθεια autem, quae τῇ ἀδικίᾳ opponitur, est: veri Dei et cognitio et cultus; ita Rom. 1, 18. 2, 8. 2 Thess. 2, 10. 12. 2 Petr. 2, 15. cf. quoque Ἀλήθεια. Sic et 2 Sam. 7, 10. בְּנֵי־עַוְלָה *filii iniquitatis* videntur esse gentes idololatriae deditae. Saepius non legitur.

Ἄδικος, ου, ὁ, ἡ, 1) *injustus*, 2) *injuste agens erga alios*, Luc. 18, 11. Rom. 3, 5. Hebr. 6, 10. 3) *fraudulentus*, fraude aliis nocens, Luc. 16, 10. 11. Vid. Ἀδικία. 4) *impius, peccator omnino*, quippe leges Dei nihili faciens, Matth. 5, 45. Act. 24, 15. 1 Cor. 6, 9. 1 Petr. 3, 18. et 2 Petr. 2, 9. ubi τοῖς ἀδίκοις opponuntur οἱ εὐσεβεῖς. Deinde, ut ἀδικία, quod vid., transfertur ad idololatriam, et significat

quoque 5) *idololatram*, adiuncta notione improbitatis. Ita 1 Cor. 6, 1. coll. verf. 6. Saepius non legitur.

Ἀδίκως, adv. *injuste, immerito.* 1 Petr. 2, 19. πάσχων ἀδίκως, patiens sine culpa. LXX. hebr. חנם Prov. 1, 11. 17. cl. Sap. 12, 13. 2 Macc. 7, 16.

Ἀδόκιμος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et δόκιμος, *probatus*, metaphora ducta ab auro et aurifabris) 1) *non probatus, rejectaneus, adulterinus;* LXX ἀδόκιμον. ἀργύριον Prov. 25, 4. Jes. 1, 22. — Metaphorice: 2) *reprobandus, rejiciendus, malus*, 1 Cor. 9, 27. 2 Cor. 13, 5. 6. 7. 2 Tim. 3, 8. Rom. 1, 28. νοῦς ἀδόκιμος, mores reprobandi, mali; et quum moneta non genuina fit, inutilis et emendo inepta 3) *ineptus*, Tit. 1, 16. ἀδόκιμος πρὸς ἔργον ἀγαθὸν, — Hebr. 6, 8. γῆ ἀδόκιμος, terra frugibus proferendis non apta. Hesych.: ἀδόκιμον· πονηρὸν, ἀπόβλητον, ἄχρηστον. Saepius non habetur in N. T.

Ἄδολος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ pr. et δόλος) *doli expers;* deinde: *cui nil mali inest, non noxius, purus.* Ita semel 1 Petr. 2, 2. γάλα ἄδολ. lac sincerrimum, salubberrimum, i. e. doctrina ad veram virtutem ducens.

Ἀδραμυττηνὸς, ὁ, ἡ, τὸ, *Adramyttenus*, adjectivum patronymicum. Adramyttum vel Adrumetum fuit urbs maritima in Aeolia sita. cf. Herod. 7, 42. Pomp. Mel. 1, 17. Act. 27, 2. πλοῖον ἀδραμυττηνὸν, navis adramyttena.

Ἀδρίας, ου, ὁ, scl. πόντος, *mare adriaticum*, non, qui nunc ita dicitur, sinus inter Italiam et Dalmatiam, sed quod comprehendebat quoque maria Ionicum, Creticum, Siculum. Hesych.: Ἰόνιον πέλαγος· ὃ νῦν Ἀδρίας. Legitur Act. 27, 27.

Ἀδρότης, τητος, ἡ, (ab ἁδρὸς, *multus, magnus*) *abundantia, copia.* Semel 2 Cor. 8, 20. de pecuniae copia.

Ἀδυνατέω, ῶ, f. ήσω, proprie: *non possum, non valeo.* Ita Sap. 13, 16. Deinde impersonaliter: *est impossibile, quod fieri non potest.* Sic bis Matth. 17, 20. Luc. 1, 37. In vers. alex. Genes. 18, 14. Job. 42, 2. —

Ἀδύνατος, ου, ὁ, ἡ, qui non habet δύναμιν, *infirmus, debilis*, vel corpore, ut Act. 14, 8. ἀδύνατος τοῖς ποσὶν, coll. Job. 36, 17. vel mente et judicio, ut Rom. 15, 1., vel opibus, ut sit *egenus*, hebr. אביון Job. 5, 14. coll. Baruch. 6, 27. — τὸ ἀδύνατον vel *passive: quod fieri non potest, impossibile est*, vel *videtur*, cum absolute tum hypothetice, ut Hebr. 6, 4. 18. 10, 4. 11, 6. — vel *active: quod efficere quis non potest;* Rom. 8, 3. τὸ ἀδύνατον τοῦ νόμου, quod lex efficere non valuit. Matth. 19, 26. Marc. 10, 27. Luc. 18, 27. ἀδύνατον παρὰ ἀνθρώποις, quod homines efficere non possunt. — Saepius non legitur.

Ἄδω, pro ἀείδω, fut. ᾄσω, 1) *cano, canto*, Apoc. 5, 9. 14, 3. 15, 3. 2) *celebro cantu, laudo*, Eph. 5, 19. Coloss. 3,

16. cf. LXX ad Hos. 6, 2. Jer. 30, 19. Saepius non habetur.

Ἀεὶ, adv. *semper, perpetuo,* 2 Cor. 6, 10. — *quovis tempore* 1 Petr. 3, 15. Deinde hyperbolice pro: *saepissime, fere semper, plerumque,* Act. 7, 51. 2 Cor. 4, 11. Tit. 1, 12. Hebr. 3, 10. 2 Petr. 1, 12. — ἀεὶ ποιεῖν Marc. 15, 8. *solere.* Saepius non legitur.

Ἀετὸς, οῦ, ὁ, *aquila;* LXX hebr. נֶשֶׁר Job. 9, 26. Jes. 40, 31. Legitur Matth. 24, 28. Luc. 27, 37. Apoc. 4, 7. 8, 13. 12, 14. In loco Matth. 24, 28. Luc. 27, 37. vero est *vultur,* cum aquilae cadavera non petant, nec aquilae sed vultures in Palaestina reperiantur. Sensus proverbii est: ubi foeda impietas, ibi vindicta de coelis certissime et repente advolabit.

Ἄζυμος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ζύμη, *fermentum*) *non fermentatus.* Οἱ ἄζυμοι scl. ἄρτοι panis non fermentatus, ut in LXX Exod. 29, 2. τὰ ἄζυμα scl. λάγανα placentae non fermentatae, ut LXX habent Lev. 2, 4. 1 Paral. 23, 19. hebr. מצה. Pane infermentato Judaei uti debebant per septem dies festi paschalis. cf. Exod. 2, 14. sqq. Inde in N. T. ἑορτὴ τῶν ἀζύμων Luc. 22. 1. αἱ ἡμέραι τῶν ἀζύμων Luc. 22, 7. Act. 12, 3. 20, 6. τὰ ἄζυμα Marc. 14, 1. festum paschatos significant. cf. quoque Matth. 26, 17. Marc. 14, 12. Metaphorice 2) *expers fermento cupiditatum, purus corde.* Ita 1 Cor. 5, 7. καθὼς ἐστε ἄζυμοι, siquidem puros a libidine vos esse decet. — et versu 8. τὰ ἄζυμα, puritas, sinceritas. cf. ζύμη. Saepius in N. T. non legitur.

Ἄζωρ, ὁ, *Asor;* nom. propr. indecl. viri ex majoribus Christi, de quo praeterea nil constat. Matth. 1, 13. 14.

Ἄζωτος, ου, ἡ, *Azotus,* hebr. אַשְׁדּוֹד, *Asdod* (LXX Ἀσηδώθ) urbs Palaestinae maritima, inter Ascalonem, Gazam et Jamniam, quae Act. 8, 40. commemoratur. Caeterum vid. Jos. 15, 46. 1 Sam. 5. Judith 2, 18. 1 Macc. 10, 77. Joseph. Antiq. Jud. lib. 5. c. 1. f. 22.

Ἀηδία, ας, ἡ, 1) injucunditas, fastidium, 2) *odium, dissensio.* Luc. 23, 12. ubi codd. quidam pro ἐν ἐχθρᾷ ὄντες habent ὄντες δὲ ἐν ἀηδίᾳ. Est additamentum serius adscriptum.

Ἀήρ, έρος, ὁ, 1) *aër,* elementum spirabile. Ita in N. T. tantum in formulis quibusdam, quae in proverbia abierant, scl. ἀέρα δέρειν, *aërem caedere,* quod fit ictu aberrantibus, quare est: frustra aliquid conari, *nil efficere,* 1 Cor. 9, 26. — εἰς ἀέρα λαλεῖν, *ventis verba profundere* (Lucret. IV, 929.) i. e. frustra verba facere, ut nostrum: „es ist in den Wind gesprochen". 1 Cor. 14, 9. — 2) σφαῖρα *aëris elata super terram,* ubi nubes, quare etiam *Aquila* et *Theodot.* Job. 35, 11. pro hebr. שְׁחָקִים posuerunt. Ita

Act. 22, 23. Apoc. 9, 2. 16, 17. 18. 1 Theſſ. 4, 17. — Diabolus Eph. 2, 2. appellatur ἄρχων τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, ubi alii aërem i. e. ſphaeram aëris intellexerunt, quia Judaei daemones in aëre inferiori verſantes putaſſent, alii autem maluerunt ἀέρα hic notionem habere *caliginis* ſive *tenebrarum*, graecis ſcriptoribus profanis uſitatam. Commemoratur quoque in teſt. duod. patr. (Fabr. Pſeudep. V. T. I. p. 729.) ἀέριον πνεῦμα τοῦ Βελιάρ, ubi vero non liquet, utrum ἀέριος ſit caliginoſus an in aëre verſans. Saepius non legitur.

Ἀθανασία, ας, ἡ, *immortalitas*, *incorruptibilitas*. 1 Cor. 15, 53. ubi i. q. ἀφθαρσία, 1 Tim. 6, 16. coll. Sap. 3, 4. 15, 3.

Ἀθέμιτος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et θέμις, *lex*, *fas*) qui contra leges agit, legibus contrarius, *nefandus*. Ita idololatria 1 Petr. 4, 3. — ἀθέμιτον ἐστι Act. 10, 28. *nefas eſt*. Saepius non legitur in N. T. cf. 2 Macc. 6, 5. 7, 1. 10, 34.

Ἄθεος, ου, ὁ, ἡ, *atheus* (ex ἀ priv. et θεὸς), qui Deum nec cognoſcit, nec colit, *idololatra*, adjuncta notione impietatis, quae in ſcriptura ſ. ubique cum idololatria conjungitur. Sic ſemel Eph. 2, 12. Ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ, idololatrae in impiorum ſocietate.

Ἄθεσμος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et θέσμος *lex*) et qui ſine lege eſt, et qui legem contemnit. 2) *impius*, *injuſtus*, *nefarius*. In N. T. bis 2 Petr. 2, 7. 3, 17. de hominibus flagitioſis; graecis rarius de hominibus maxime autem de rebus dicitur, ut etiam 3 Macc. 6, 26. ἄθεσμοι αἰκίαι, injuſta tormenta, et c. 5, 12. ἄθεσμος πρόθεσις, improbum conſilium.

Ἀθετέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀ priv. et θετὸς poſitus, quod eſt a τίθημι) proprie: *dejicio de ſtatu ſuo, loco ſuo moveo*, quam notionem ubique retinet, quanquam pro varietate rerum, de quibus dicitur, vario modo verti poteſt. Itaque 1) de *legibus* et pactis eſt vel *abrogare*, Gal. 3, 15., vel *violare*, *non obſervare*, Marc. 7, 9. 1 Theſſ. 4, 8. Hebr. 10, 28. cf. Jeſ. 24, 17. Ezech. 22, 26. et ibi LXX. interpretes. 2) de iis, qui in auctoritate ſunt: *repudiare*, *ſpernere*, Luc. 10, 16. Jo. 12, 48. Jud. 8. Gal. 2, 21. coll. 1 Reg. 12, 19. Jeſ. 1, 2. — 3) de fide: *fidem fallere*, *perfide agere*. 1 Tim. 5, 12. cf. LXX. ad Pſ. 14, 6. 4) de conſiliis ſive ſpe: *irritum facere*, Luc. 7, 30. Marc. 6, 26. 1 Cor. 1, 19. cf. LXX. ad Pſ. 32, 10. — Saepius non habetur.

Ἀθέτησις, εως, ἡ, (vid. ἀθετέω) *motio rei e loco*; inde de lege, *abrogatio*, Hebr. 7, 18. de peccatis eorumque culpa: *abolitio* ſcl. per expiationem. Hebr. 9, 26.

Ἀθῆναι, ῶν, αἱ, *Athenae*, urbs Graeciae olim celeberrima et nobiliſſima, a Cecrope condita, et a Minerva

(Ἀθῆναι) nomen nacta. Commemoratur Act. 17, 15. 16. 18, 1. 1 Theſſ. 3, 1. (5, 29. et 2 Theſſ. 3, 18.).

Ἀθηναῖος, αῖα, αῖον, *Atheniensis*. Act. 17, 21. 22.

Ἀθλέω, ῶ, f. ήσω, *certo, certamen ineo in ludis publicis*. Semel 2 Tim. 2, 5. Coronabantur qui victores diſcefferant e certaminibus. Ἆθλον, praemium certaminis, legitur Sap. 4, 2.

Ἄθλησις, εως, ἡ, 1) *certamen*, 2) *conflictatio* cum calamitatibus et malis. Ita tropice Hebr. 10, 32.

Ἀθυμέω, ῶ, f. ήσω, *animum abjicio, deſpero, moerore, triſtitia perturbor*. Semel Coloſſ. 3, 21. ubi vertendum eſt: *ne nimis perterreantur*; Lutherus bene: damit ſie nicht ſchen werden. Alii: ne vobis iraſcantur; ſed minus recte. Etenim hebr. חרה, quod LXX. 1 Sam. 15, 11. 2 Sam. 6, 8. 1 Chron. 13, 11. per ἀθυμεῖν verterunt, ibi non eſt *iraſci*, ſed animo valde *perturbari*, confundi.

Ἀθῶος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et θωή, *poena impoſita, mulcta perſolvenda*), 1) *qui poena vacat*, deinde cauſa pro effectu: qui *culpa vacat*, *inſons, innocens*. LXX. hebr. נקי *innocens*, Deut. 24, 5. et alibi. Ita Matth. 27, 4. ubi multi codd. ex interpretamento pro ἀθ. habent δίκαιον, et verſ. 24. in formula: ἀθῶος εἰμὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος, hebr. נקי אנכי מדם 2 Sam. 3, 28. nullam habeo, vel habere volo caedis culpam. cf. quoque Gen. 24, 41.

Αἰγέιος, ου, ὁ, ἡ, (ab αἶξ, αἰγὸς, *capra, caper*) *hircinus, caprinus*, LXX. hebr. עז *capra*, Num. 21, 20. Semel Hebr. 11, 37. ἐν αἰγείοις δέρμασιν, induti veſtibus e caprinis pellibus confectis.

Αἰγιαλὸς, οῦ, ὁ, *littus, ora maritima*. Matth. 13, 2. 48. Jo. 21, 4. Act. 21, 5. 27, 39. 40.

Αἰγύπτιος, ία, ιον, (nomen gentile ab Αἴγυπτος) *Aegyptius*, vel e gente Aegyptiorum, Act. 7, 24. 28. Αἰγύπτιοι incolae Aegypti, Act. 7, 22. Hebr. 11, 29., vel: *in Aegypto habitans, ex Aegypto oriundus*. Ita Act. 21, 38. ubi ὁ αἰγύπτιος eſt Judaeus quidam ex Judaeis in Aegypto habitantibus, qui inde venerat in Palaeſtinam, ſeque pro Meſſia venditaverat. Joſephus Ant. Jud. lib. 20. cap. 8. ſect. 6. et de bello Jud. lib. 2. c. 13. ſect. 5. rem narrat, nomen vero viri quoque non affert, ſed ſimpliciter dicit: ὁ αἰγύπτιος ψευδοπροφήτης, falſus ille propheta, qui ex Aegypto venerat. Felix, Judaeae procurator, manum quidem ab eo collectam brevi diſſipavit, ipſe autem evaſit.

Αἴγυπτος, ου, ἡ, *Aegyptus*, nobiliſſima Africae regio, a Nilo irrigata, inter Arabiam petraeam, Aethiopiam, Lybiam et mare mediterraneum ſita, et inde ab antiquiſſimis temporibus agricultura, mercatura, artibus et ſcientia illuſtris, nomen (at refert Euſeb. in chron.) ab Aegypto,

Beli filio, nacta, Hebraeis autem מצרים dicta, a filio Chami secundo, quem Israëlitae gentis aegyptiacae auctorem habebant. Commemoratur in N. T. Matth. 2, 13. 14. 15. 19. Act. 2, 10. 7, 9. Hebr. 3, 16. 11, 26. 27. et saepius; et plene γῆ Αἰγύπτου Act. 7, 36. 40. 13, 17. Hebr. 8, 9. Jud. 5. In loco Apoc. 11, 8. inservit mysticae Hierosolymorum sive potius reipublicae judaicae descriptioni, et innuit improbam et pertinacem adversus Dei consilia inobedientiam, violentamque proborum persecutionem, qua conspicui fuerunt veteres Aegyptii, Dei populum persequuti.

Ἀΐδιος, ου, ὁ, ἡ, (ab ἀεὶ *semper*) *sempiternus*, *perpetuus*. Rom. 1, 20. ἀΐδιος δύναμις sempiterna i. e. immutabilis et aeterna virtus. cll. Sap. 7, 26. — Jud. vers. 6. δεσμοὶ ἀΐδιοι, perpetua, nunquam solvenda vincula.

Αἰδώς, ούς, οῦς, ἡ, (ab ἄ priv. et εἴδω, *video*) 1) proprie: quod oculis non exponendum sed obtegendum est, pudenda; inde 2) *pudor* ipse, quo velantur, quae conspici non decet, *verecundia*. 1 Tim. 2, 9. ubi mulieres κοσμεῖν ἑαυτὰς jubentur μετὰ αἰδοῦς, *verecunde*, ita ut non denudentur obtegenda. coll. 3 Mac. 1, 19. ubi mulieres τὴν αἰδῶ παραλειποῦσαι, pudicitiam abjicientes commemorantur. 3) *pudor quivis*, qua illicitum facere erubescimus, *reverentia*. Ita Hebr. 12, 28. λατρεύειν τῷ θεῷ μετὰ αἰδοῦς, *reverenter*, ita ut mali nos pudeat. Similiter in test. XII. patr. (ap. Fabr. Cod. Pseud. I, p. 705.): αἰδέσθητι τὸν κύριον, καὶ μὴ ποιήσῃς τὴν πράξιν τὴν πονηράν.

Αἰθίοψ, οπος, ὁ, (ab ὤψ *facies* et αἴθομαι *uror*, ut putant, qui adusta est facie) *Aethiops*, hebraeis כושי a Cusch, Chami filio. Semel legitur Act. 8, 27. coll. Jer. 13, 23. 38, 7.

Αἷμα, τος, τὸ, (apud LXX. hebr. דם respondens) — 1) *sanguis*, qui est in corporibus cum hominum tum animalium. Luc. 22, 44. — Ubi conjungitur cum σαρκί, utrumque *corpus humanum*, vel *visibilem hominis naturam*, indicat, adjuncta plerumque notione imbecillitatis. Matth. 16, 17. 1 Cor. 15, 50. Gal. 1, 16. Eph. 6, 2. Hebr. 2, 14. coll. Sir. 14, 18. — Quum veteres animam sive spiritum vitalem putarent esse in sanguine (Gen. 9, 4. Levit 17, 11. Deut. 12, 33), αἷμα Act. 17, 26. et αἵματα Jo. 1, 13. (etiam apud profanos, ut quoque latinor. *sanguis* et nostrum Blut) indicat *vim genitricem*, *semen naturale*. — 2) *sanguis*, quatenus profunditur, seu profluit; et quidem a) *animalium* mactatorum, potissimum *victimarum*, Act. 15, 20. 29. 21, 25. Hebr. 9, 7. 12. 13. 18—25. c. 10, 4. 11, 28. 13, 11. — b) *hominum*. Luc. 13, 1. Jo. 19, 34. Apoc. 14, 20. (ubi quidam interpretes sanguinem *uvae*, αἷμα σταφυλῆς subintelligunt, ut Deut. 32, 14. Gen. 49, 11. Sirac. 39, 26.) Apoc. 17, 6. — Singu-

lariter sanguis *mulierum* e matrice profluens, Marc. 5, 25. 29. Luc. 8, 43. 44. — *Αἷμα* conjunctum cum *ἐκχύνειν*, est *caedem committere*, vel *caedes commissa*, Luc. 11, 50 sq. Act. 22, 20. Rom. 3, 15. Apoc. 16, 6. Ita hebr. דם נפש. Gen. 37, 21. Ez. 18, 10. Inde *αἷμα* et *αἵματα* simpliciter posita, ut saepissime etiam apud profanos, et דם in Vet. Test. coll. Sir. 34, 25. α) *caedes*, Matth. 23, 30. 27, 6. 8. 24. Act. 1, 19. Apoc. 6, 10. 18, 24. 19, 7. β) *mortis periculum*, Hebr. 12, 4. γ) *caedis culpa et poena*, Matth. 23, 35. 27, 25. Act. 5, 28., unde etiam dicitur δ) de gravi et *exitiali poena*, sive *exitiali calamitate*, Act. 18, 6. (coll. Num. 35, 27. Jos. 2, 19.) c. 20, 26. — c) *sanguis Christi* in cruce profusus, *αἷμα τοῦ Χριστοῦ* (*αἷμα τοῦ ἀρνίου* Apoc. 7, 14. 12, 11. 19, 13.), et quidem α) ratione *sacrae coenae* a Christo institutae, Matth. 26, 28. Marc. 14, 24. Luc. 22, 20. 1 Cor. 10, 16. 11, 25. 27. quibus etiam adnumerandus est locus Jo. 6, 53—56., fortasse etiam 1 Jo. 5, 6. 8. β) quatenus eo profuso sive vi mortis Christi *coetus Christianorum* colligebatur, Act. 20, 28. Coloss. 1, 20. Eph. 2, 13. et γ) *expiatio* hominum efficiebatur, Rom. 3, 25. 5, 9. Eph. 1, 7. (Coloss. 1, 14. in text. vulg.) Hebr. 9, 12. 14. 10, 19. 1 Petr. 1, 2. 19. 1 Jo. 1, 17. Apoc. 1, 5. 5, 9. vel foedus expiationis pangebatur, Hebr. 10, 29. 12, 24. 13, 20. collatis locis de sacra coena agentibus. — 3) *sanguis* non naturalis, sed *miraculosus*, miraculo effectus, ut sit *σημεῖον* magnarum calamitatum, Act. 2, 19. (coll. Joel. 3, 3.) Apoc. 8, 7. 8. 11, 6. 16, 3. 4. — Formula *εἰς αἷμα* Act. 2, 20. de luna, posita est pro *ὡς αἷμα*, ut legitur Apoc. 6, 12. et referenda ad nigrescentem sanguinis colorem; — et *αἷμα δίκαιον* Matth. 23, 35. *αἷμα ἀθῶον* Matth. 27, 4. est dictum pro *αἷμα τῶν δικαίων, τοῦ ἀθώου*. — Saepius non legitur in N. T.

Αἱματεκχυσία, ίας, ἡ, (ab *αἷμα* et *ἔκχυσις*, hic in *ἐκχυσία*, quod nullo in loco legitur, mutatum, ad indicandum, non de uno actu, sed de iterata sanguinis profusione esse, sermonem) *sanguinis profundendi ritus*. Non nisi Hebr. 9, 22. habetur.

Αἱμορροέω, ῶ, fut. *ήσω,* (ab *αἷμα* et *ῥόος*) *sanguinis profluvio laborare*. In N. T. semel, Matth. 9, 20. ubi de muliere dicitur profluvio sanguinis e matrice laborante. — LXX. Levit. 15, 33.

Αἰνέας, ου, ὁ, Aeneas, nomen propr. viri caeterum ignoti, Act. 9, 33 sqq.

Αἴνεσις, εως, ἡ, in versione LXX. hebr. תודה saepissime respondens, 1) *celebratio*, laudandi *actus*, 2) *laudes ipsae*, 3) laudes ob beneficia accepta, *gratiarum actio*. Semel in N. T. Hebr. 13, 15. *θυσία αἰνέσεως* i. e. Dei eiusque

beneficiorum celebratio, quae ore fit et sacrificii loco est. cf. Judith. 16, 1. Sir. 32, 2. et Ps. 107, 22.

Αἰνέω, ῶ, fut. *έσω* et *ήσω*, *praedico*, *hymnis celebro*; in versione LXX. hebr. בָּרַךְ, שִׁיר, הָלַל. In N. T. legitur Luc. 2, 13. 20. 19, 37. 24, 53. Act. 2, 47. 3, 8. 9. Rom. 5, 11. Apoc. 19, 5. et quidem non nisi de Dei celebratione.

Αἴνιγμα, τος, τὸ, *aenigma* (ab *αἰνίττομαι*, *obscure aliquid significo*), *sermo*, *cuius sensus non patet*, Sir. 39, 3. 47, 15. Sap. 8, 8. 1 Reg. 10, 1. 2) quaelibet *obscura rei* alicuius *significatio*. Sic Num. 12, 8. opponitur τῷ εἴδει, eodemque sensu in N. T. semel 1 Cor. 13, 12. ubi est: videmus non res coelestes ipsas sed earum obscuras imagines, earum symbola, ut speculum non rem ipsam sed ejus imaginem, et quidem plerumque ex parte, repraesentare solet.

Αἶνος, ου, ὁ, profanis est 1) narratio, fabula, 2) sententia, 3) assensio et inde *laus*, *celebratio*. Sic in vers. graecis respondet hebr. תְּהִלָּה, et bis in N. T. Matth. 21, 16. Luc. 18, 43.

Αἰνών, ῆ, *Aenon*, nomen urbis Jo. 3, 23. commemoratae, de qua vero praeterea nil constat. Respondet hebr. עֵינָיִן, et fortasse scriptor בְּעֵינוֹן, quod vertendum fuisset: *in aquis prope Salem*, male de urbe quadam Aenon intellexit.

Αἵρεσις, εως, ἡ, 1) *electio*, *optio*, ut in graec. vers. Gen. 49, 5. Lev. 22, 18. 21. 1 Macc. 8, 30. 2) electum vitae et disciplinae genus, singularis disciplina ipsa, et, quum ea niteretur opinionum dissensu, *dissentientes opiniones*. Ita sensu malo 1 Cor. 11, 19. Gal. 5, 20. 2 Petr. 2, 1. — 3) *secta*, *quae disciplinam singularem vel certas opiniones sequitur*. Ita Lucas solus in Actis 5, 17. 15, 5. 24, 5. 14. 26, 5. 28, 22. Sic Philoni προαίρεσις est *religio*. Vid. *Carpzovii* exercitt. sacr. p. VI sq. Saepius non legitur.

Αἱρετίζω, f. ίσω, Alexandrinis potissimum usitatum scriptoribus pro *αἱρέω*, 1) *manu aliquid capio*, *mihi vindico*, 2) *eligo*, *mihi adsciscо*, et, quum electionis causa amor et favor esse soleat, 3) *amo*, aliis praefero, *magni facio*. Sic in vers. LXX. hebr. בָּחַר et חָפֵץ respondet, semel in N. T. legitur Matth. 12, 18. *Hesych.* ἠρετισάμην· ἠγάπησα, ἐπεθύμησα.

Αἱρετικός, οῦ, ὁ, in cod. graeco V. T. non legitur, (quidam codd. Sir. 11, 31. mendose pro αἱρετοῖς), in N. T. non nisi Tit. 3, 10. ubi est vel *homo perversas opiniones sequutus*, vel homo, *qui sacietatem Christianorum iterum deseruit*.

Αἱρέω, ῶ, fut. *ήσω*, *manu prehendo*, *mihi vindico*, Med. *αἱρέομαι*, *eligo*, hebr. בָּחַר, חָפֵץ, et quidem vel ex *mul-*

tis, 2 Theſſ. 2, 13. vel e duobus, ubi eſt: *praeſero, malo*, Hebr. 11, 25. Phil. 1, 22. coll. Job. 8, 3.

Αἴρω, fut. *ἀρῶ*, proprie 1) *tollo*, v. c. hume lapides Jo. 8, 59. e maris fundo anchoras Act. 27, 13. ubi ad *ἄραντες* ſupplendum eſt *τὰς ἀγκύρας*; e maris fluctibus ſcapham tollo et in navem refero Act. 27, 17. Inde a) *elevo, ſurſum dirigo*, v. c. manum Apoc. 10, 5. 6. coll. Ex. 6, 8. Num. 14, 30. oculos Jo. 11, 41. coll. Pſ. 121, 1. 123, 1., tropice vocem, i. e. alta voce loquor ſ. cano Luc. 17, 13. Act. 4, 24. b) *elevatum teneo*; inde α) *mihi impono ut portem, porto*, Matth. 4, 6. (Pſ. 91, 12.) 11, 29. 16, 24. 27, 32. Marc. 2, 3. 8, 34. 10, 21. (נשׂא Thren. 3, 27.) Apoc. 18, 21. — *mecum fero*, Marc. 6, 8. Luc. 9, 3. 22, 36. 11, 52. (נשׂא Gen. 44, 1. Jeſ. 46, 1.) β) *ſuſpenſum aliquid teneo*, quod tropice de ſpe et expectatione legitur Jo. 10, 24. — c) *tollo et aufero*, v. c. mortuum, lectum, cibos etc. Matth. 9, 6. 14, 12. 20. 15, 37. 17, 27. 22, 13. 24, 17. 18. Marc. 2, 11. 6, 29. 43. 8, 8. 19. 20. Luc. 9, 17. Jo. 2, 16. 20, 2. 13. (1 Macc. 9, 19.) Act. 20, 9. Paſſive: loco moveri et ferri Matth. 21, 21. — 2) Deinde evaneſcente notione *tollendi* eſt α) *manu prehendo, capio*, Marc. 16, 18. Act. 21, 11. (נשׂא Gen. 27, 3.) *aufero* Matth. 20, 14. Marc. 15, 24. Luc. 19, 21. 22. Inde etiam verba *ἄρας τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη* 1 Cor. 6, 16. explicanda puto ita: Chriſti membra Chriſto auferens faciam inſtrumenta *πόρνης*? β) *vi eripio, abripio*, Luc. 6, 29. 30. 11, 22. Jo. 10, 18. 11, 48. Huc quoque referenda ſunt loca Matth. 9, 16. Marc. 2, 21. ubi *αἴρει* ſcl. τι eſt: abripit panniculus partem veſtis jam detritae. c) *loco ſuo moveo, removeo, amoveo*, v. c. corpus de cruce Jo. 19, 31. 38. ramos (i. e. *abſcindere*) Jo. 15, 2. — tropice: regnum coelorum Matth. 21, 43. verbum Dei Jo. 15, 2. poenas divinas Act. 8, 33. peccata Jo. 1, 29. 1 Jo. 3, 5. coll. Eph. 4, 31. Marc. 4, 25.; *abrogo* v. c. legem Coloſſ. 2, 14. — e *medio tollo*, noſtrum: *fortſchaffen*, Luc. 23, 18. Jo. 19, 15. e coetu: *ejicio* 1 Cor. 5, 2. ubi *ἀφθῇ* pro *ἐξαφθῇ* legendum; — e vita, mundo: *interficio, aboleo*, Jo. 17, 15. Act. 8, 33. et ſimplex *αἴρειν* Matth. 24, 39. Act. 21, 36. (1 Macc. 5, 2.)

Αἰσθάνομαι, fut. *ησομαι* 1) *ſenſibus percipio*; ad animum tranſlatum 2) *mente percipio, intelligo*. Semel Luc. 9, 45.

Αἴσθησις, εως, ἡ, 1) cognitio, ſenſuum ope parata 2) intelligentia, *ſapientia*. Phil. 1, 9. ubi ab *ἐπιγνώσει* vel non differre videtur, quum hebraeis ſolitum ſit, notionem ſapientiae duplici verbo ſignificare, (Vid. 2 Chron. 1, 10—12. Jeſ. 11, 2. 40, 14. Prov. 2, 6. coll. Rom. 11, 33. 1 Cor. 1, 5.) vel *ἐπίγν.* eſt intelligentia rerum divinarum, contemplatione animi acquiſita, et *αἰσθ.* ſapientia in rebus humanis experientia aucta. In verſ. LXX. reſpondet hebr. דעת.

Αἰσθητήριον, τὸ, (suppl. ὄργανον) locus sensuum; *sensus ipsi*, quatenus cognitionem efficiunt. Semel Hebr. 5, 14. αἰσθητήρια γεγυμνασμένα, *sensus* experientia *bene exercitati*, i. e. facultas intelligendi experientia bene aucta.

Αἰσχροκερδής, ἐς, οῦς, ὁ, ἡ, (ab αἰσχρὸς et κέρδος) *turpis lucri cupidus*, *lucra pudenda petens*. Bis i Tim. 3, 8. (et ibid. v. 3. in textu vulg.) Tit. 1, 7.

Αἰσχροκερδῶς, *lucri, quod capiture non decet, studio*. Semel 1 Petr. 5, 2.

Αἰσχρολογία, ας, ἡ, (ab αἰσχρολογέω, obscoena loquor) *turpiloquentia*, *sermones obscoeni*. Semel Col. 3, 8.

Αἰσχρὸς, ὰ, ὸν, 1) *deformis*, *foedus*, (LXX. Gen. 41, 3.), 2) *turpis*, *inhonestus*, 1 Cor. 11, 6. 14, 35. Eph. 5, 12. Tit. 1, 11.

Αἰσχρότης, τητος, ἡ (ab αἰσχρὸς) 1) *deformitas*; — ad mores translatum: 2) *turpitudo*, *inhonestas* cum agendi tum loquendi. Semel Eph. 5, 4.

Αἰσχύνη, ης, ἡ, hebr. בשת, חרפה et similia, 1) subjective: *pudor ob illicita et inhonesta*, Luc. 14, 9. 2) objective: *ignominia*, *contumelia*, Hebr. 12, 2. — 3) res cuius nos pudere debet, *flagitium*, *turpitudo*, 2 Cor. 4, 2. τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης occulta dedecora i. e. clandestinae machinationes, quarum apostolum Jesu deberet pudere. Phil. 3, 19. ἡ δόξα αὐτῶν ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, i. e. qui in flagitiis quaerunt gloriolam. Pluralis αἱ αἰσχύναι eodem sensu Jud. vers. 13. — In loco Apoc. 3, 18. αἰσχύνη non significat *pudenda* sed αἰσχύνη τῆς γυμνότητος est ex hebraismo γυμνότης αἰσχρά, turpis nuditas. — Saepius non habetur in N. T.

Αἰσχύνω, *pudefacio*, in *passivo*, ut hebr. בוש, *pudefio*, *pudore suffundor*. Phil. 1, 20. ex frustratione conatus et spei (Ps. 25, 2. 3. Ps. 31, 2. — 2 Cor. 10, 8. ex munere apostolico peracto (Sir. 24, 22.) — 1 Joh. 2, 28. per alterius reprobationem sive reprehensionem. — In *medio*: *pudefacio me*, *pudet me*, *erubesco*, Luc. 16, 3. dedecori mihi duco 1 Petr. 4. 16. Saepius non legitur.

Αἰτέω, ῶ, fut. ήσω, (in activo et medio, saepius cum accusativo rei et personae, semel Matth. 18, 19. cum genitivo rei et bis Matth. 5, 42. Luc. 6, 30. cum dativo personae, interdum cum παρὰ) 1) *rogo verbis* et quidem quod de jure mihi non debetur, Matth. 5, 42. 7, 9. 10. 14, 7. 18, 19. 20, 20. Marc. 6, 22—25. Luc. 6, 30. Jac. 1, 5. — *rogo Deum*, *precor aliquid ab eo*, Matth. 6, 8. 7, 11. 18, 19. Jac. 1, 5. 6. — omisso τῷ Θεῷ Matth. 7, 7. 8. Eph. 3, 13. Col. 1, 9. Jac. 4, 2. 3. 1 Jo. 5, 15. — 2) *rogo mente* i. e. *opto*, *desidero*, Act. 7, 46. שאל Deut. 14, 26. Jon. 4, 8. Vid. Αἴτημα. — 3) *postulo*, *quaero ab altero* i. q. ζητεῖν per quod 1 Cor. 1,

21. Luc. 12, 14. explicatur, Luc. 1, 63. 23, 23. Act. 3, 14. 25, 15. 1 Petr. 3, 15.

Αἴτημα, τος, τὸ, 1) *postulatio* verbis prolata, Luc. 23, 24. 2) *mentis desideria*, (*τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας*, Ps. 37, 4.) Phil. 4, 6. 1 Jo. 5, 15.

Αἰτία, ας, ἡ, 1) *causa, ratio, res*, Act. 10, 21. 28, 20. Tit. 1, 13. 2 Tim. 1, 6. 12. Hebr. 2, 11. et ita etiam Luc. 8, 47., ubi non significat morbum, quanquam hic in *αἰτίᾳ* (*re*) subintelligendus est. 2) *ratio rei* i. e. conditio, Matth. 19, 10. 3) *causa sensu forensi*, et quidem *vel crimen, cuius quis accusatur*, causa accusationis, Act. 22, 24. 23, 28. 25, 18. 27. coll. 1 Macc. 9, 10. Phavor. *αἰτία· ἡ κατηγορία, vel crimen, cuius quis convinquitur, culpa, delictum ipsum*, Matth. 19, 3. 27, 37. Marc. 15, 26. Jo. 18, 38. 19, 4. 6. Act. 13, 28. 28, 18. Respondet hebr. עֵר Genes. 4, 13. coll. 2 Macc. 12, 10. — Saepius non habetur in N. T.

Αἰτίαμα, τος, τὸ, vid. *Αἴτιωμα.*

Αἴτιον, vid. *Αἴτιος.*

Αἴτιος, ία, ον, qui causa est alicuius rei; substantive: *ὁ αἴτιος auctor*, semel Hebr. 5, 9. pro quo c. 2, 9. est *ἀρχηγός* coll. 2 Macc. 4, 47. 13, 4.; — *τὸ αἴτιον* i. q. *ἡ αἰτία*, 1) *causa*, Act. 19, 40. 2) sensu forensi: *culpa, crimen*. Luc. 23, 4. 14. 22. Saepius non legitur.

Αἰτίωμα, τος, τὸ, (ab *αἰτιόομαι, accuso*, ut *τρῶμα* a *τρόω*, *ἀνάλωμα* ab *ἀναλόομαι* et similia) i. q. *αἰτίαμα, accusatio*, crimen, cuius quis accusatur. Semel Act. 25, 7. ubi ex auctoritate librorum optimorum pro *αἰτιάματα*, quod extat in textu vulgari, reposuit *Griesbachius*.

Αἰφνίδιος, ίου, ὁ, ἡ, subitus, repentinus, ex improviso, praeter opinionem adveniens. In N. T. bis, Luc. 21, 34. 1 Thess. 5, 3. cf. Sap. 17, 15. 2 Macc. 14, 17. 3 Macc. 3, 24.

Αἰχμαλωσία, ας, ἡ, (ab *αἰχμή, telum*, et *ἁλίσκω capio*) vocab. militare 1) actus *comprehensionis* 2) status *captivitatis*; sic saepius in versione LXX. respondet hebr. שְׁבִי. 3) *captivi ipsi*, Apoc. 13, 10. coll. 1 Macc. 9, 70. 72. Eodem sensu Eph. 4, 8. ubi *αἰχμαλ.* sunt homines in diaboli et peccati servitute versati, ut in Test. XII. patriarch. (Fabricii Cod. Pseud. V. T. I, p. 654.), ubi de Messia, qui *τῷ Βελιὰρ* bellum intulisset, leguntur: *τὴν αἰχμαλωσίαν λάβῃ ἀπὸ τοῦ Βελιὰρ, ψυχὰς ἁγίων, καὶ ἐπιστρέψει καρδίας ἀπειθεῖς πρὸς κύριον, καὶ δώσει τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν εἰρήνην αἰώνιον.*

Αἰχμαλωτεύω, fut. *εύσω,* 1) *armis capio, captivum abduco*, LXX. 1 Sam. 30, 2. Job. 1, 15. 17. 2) mihi vindico, meum facio, *in potestatem meam redigo*. Ita Ephes. 4, 8. ubi *αἰχμ.* est servituti diaboli eripere et Christi imperio subji-

cere. (2 Tim. 3, 6. ubi autem αἰχμαλωτίζοντες legendum est). Vid. αἰχμαλωτίζω.

Αἰχμαλωτίζω (alexandrinis pro αἰχμαλωτεύω usitatum, Haepius apud LXX., coll. Pseudep. V. T. T. I, p. 655) 1) *captivum duco*; passive Luc. 21, 24. coll. 1 Macc. 16, 33. *vinco* simpliciter 2 Cor. 10, 5. ubi vertendum est: omnes machinationes contra rem christianam vincens i. e. irritas faciens. — 2) in potestatem meam redigo, *subigo*. De servitute morali 2 Tim. 3, 6. Similiter in Cod. Pseudep. V. T. Fabric. I, p. 529. mulieres τῷ ἔρωτι αἰχμαλωτίζουσιν, re venerea capiunt mares. — Rom. 7, 23.

Αἰχμάλωτος, ου, ὁ, ἡ, *captivus*; in N. T. semel Luc. 4, 19. ubi est mancipium peccati et diaboli, ideoque miseriae.

Αἰών, ῶνος, ὁ, in N. T. partim graecorum more usurpatur, partim significationes hebr. עולם, cui apud LXX respondet, sequitur, et est 1) *tempus, tempus indefinitum, omne tempus*. Ita in formulis a) εἰς τὸν αἰῶνα (לעולם) Ps. 25, 6. Sir. 18, 1.) *in perpetuum, in omne tempus*, Jo. 6, 51. 58. 8, 35. 12, 34. 14, 16. — cum negatione: in nullum tempus, *nunquam*, Matth. 21, 19. Marc. 3, 29. 11, 14. Jo. 4, 14. 8, 51. 52. 10, 28. 11, 26. 13, 8. 1 Cor. 8, 13. b) εἰς τοὺς αἰῶνας *in sempiternum*, ut Luc. 1, 33. explicatur: οὐκ ἔσται τέλος, ita in doxologiis (Matth. 6, 13.) Luc. 1, 33. Rom. 1, 25. 9, 5. 11, 36. cf. Ps. 76, 7. c) εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, eodem sensu, Gal. 1, 5. Apoc. 1, 6. (5, 14.) 10, 6. 14, 11. 15, 7. alibi, coll. Ps. 18, 10. 20, 4. 110, 7. Tob. 6, 18. vel εἰς ἡμέραν αἰῶνος 2 Petr. 3, 8. i. e. εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον ut habent LXX. Jes. 13, 20. Ex. 14, 13. — Hinc 2) οἱ αἰῶνες, temporis periodi, quae mundi ipsius existentia et duratione constituuntur, *mundus ipse, ejusque mutationes*; ita Hebr. 1, 2. 11, 3. 1 Tim. 1, 12. Sic quoque Sap. 13, 9. et *saeculum* in quarto libr. Esdr. cap. 6, 55. et 59. Vid. Fabr. Cod. Pseud. Vol. II. p. 230 sq. Inde formulae ἀπ' αἰῶνος, Luc. 1, 70. Act. 3, 21. Col. 1, 26. ἐκ τοῦ αἰῶνος Jo. 19, 32. hebr. מעולם Genes. 6, 4. *a mundo condito; ab hominum inde memoria*, (Tob. 4, 12. Sir. 44, 2) etiam *ab aeterno* Act. 15, 18. Eph. 3, 9. 11. ubi προθεσις αἰώνων est προθ. ἀπὸ τῶν αἰώνων. — πρὸ τῶν αἰών. *ante mundum conditum* 1 Cor. 2, 7. i. q. πρὸ χρόνων αἰωνίων 2 Tim. 1, 9. Tit. 1, 2. 3) *tempus definitum, circumscripta temporis periodus*, i. q. καιρός, in formulis a) αἰὼν οὗτος, quae Luc. 18, 30. explicatur per καιρὸς οὗτος, et etiam ὁ τῦν αἰὼν dicitur, et b) αἰὼν ὁ μέλλων, f. ἐκεῖνος, ἐρχόμενος. Judaei omne mundi tempus in duas dividebant partes five, in duo saecula; prius, quod appellabant עולם הזה, αἰὼν οὗτος, comprehendebat tempus ante Messiae regnum, Matth. 12, 32. 13, 14. 24, 3. 28, 20. Tit. 2, 12. Eph. 1, 21., finiendum, ubi hoc regnum

existere coeperit, quod dicitur τὸ τέλος, ἡ συντελεία τοῦ αἰῶνος τούτου 1 Cor. 10, 11. Hebr. 9, 26. quem quidem finem saeculi post adspectabilem Messiae adventum et judicium habitum fore putabant, eumque cum immutatione et renovatione mundi conjunctum fore arbitrabantur. Hoc vero saeculum in scriptis Judaeorum et in N. T. constanter describitur depravatum et impium, quae notio in multis locis N. T. voci αἰῶνος adjecta est, saepiusque, ut *saeculum* Latinorum, notat *homines hujus periodi depravatos*. Sic Matth. 13, 22. Marc. 4, 19. αἱ μερίμναι τοῦ αἰῶνος scl. τούτου sunt studia istius aevi prava. Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶν. τ. Luc. 16, 8. coll. Luc. 20, 34. homines praves istius saeculi mores sequuti. Πλούσιοι ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, 1 Tim. 6, 17. homines divitiis, quae in hac periodo valent, ornati. Ὁ νῦν αἰὼν Ω Tim. 4, 10. i. e. bona et deliciae hujus saeculi. Ἄρχοντες τοῦ αἰῶν. τούτ. 1 Cor. 2, 6. qui nunc inter homines depravatos principem tenent locum, cf. vers. 8. Dicitur quoque αἰὼν παγκρὸς Gal. 1, 4. αἰὼν τοῦ κόσμου τούτου Eph. 2, 2. i. e. κόσμος τοῦ αἰῶνος τούτου, homines pravi, ut nunc sunt. Συζητὴς τοῦ αἰῶν., sophistae, ut solent esse, hujus periodi, 1 Cor. 1, 20. live σοφὸς ἐν τῷ αἰ. τ. 1 Cor. 3, 18. coll. vers. 19. — Propter hanc prioris saeculi pravitatem, Satanas, quippe impietatis et idololatriae dux, dicitur ὁ θεὸς τοῦ αἰῶν. 2 Cor. 4, 4. saeculoque ipsi adscribitur οὗτος i. e. impietas Eph. 6, 12. Similiter in test. XII. patriarch. (Fabr. Cod. Pseudep. V. T. I, p. 189. 191. homines depravati ante diluvium dicuntur αἰὼν, et periodus ab initio usque ad judicium messianum appellatur ibid. p. 196. ὁ αἰὼν ὁ μεγας. — *Alteram* mundi periodum Judaei appellabant עולם הבא, αἰὼν ὁ μέλλων, s. ἐκεῖνος s. ἐρχόμενος, i. e. tempus inde a Messiae adventu, judicio ejusque regni initiis futurum, ubi pios praemiis ornatum, malos poenis affectum iri simulque mortuorum resurrectionem eventuram esse arbitrabantur. Matth. 12, 32. Marc. 10, 30. Luc. 18, 30. 20, 35. Eph. 1, 21. Hebr. 6, 5. (αἰῶνες ἐπερχόμενοι Eph. 2, 7.) — 4 Esdr. c. 7, 43. leguntur: „dies judicii erit finis temporis (καιροῦ, αἰῶνος) hujus et initium temporis futurae immortalitatis", — et c. 8, 1. „hoc saeculum fecit altissimus propter multos, futurum autem propter paucos". — Sap. 4, 2. αἰὼν significat alteram post mortem vitam.

Αἰώνιος, ίου, ὁ, ἡ, et αἰώνιος, ία, ον, 1) *qui ab initio fuit, inde a mundo conditio*, Rom. 16, 25. 2 Tim. 1, 19. *ab aeterno*, θεὸς αἰών. Rom. 16, 26. Hebr. 9, 14. coll. Bar. 4, 8. 10. 14. 20. 22. — 2) *qui in omne tempus erit, sempiternus, perpetuus*; αἰωνία λύτρωσις Hebr. 9, 12. coll. 7, 24. κράτος 1 Tim. 6, 16. οἰκία 2 Cor. 5, 1. παράκλησις 2 Thess. 2, 16. διαθήκη Hebr. 13, 20. εὐαγγέλ. Apoc. 14, 6. Ita etiam Philem. vers. 15. ubi αἰώνιον αὐτὸν est *illum in sempiternum*,

scl. quia Christianus factus jam vitae aeternae particeps erat. Rom. 2, 7. 2 Cor. 4, 17. 18. Hebr. 5, 9. 9, 15. 2 Petr. 1, 11. *Αἰώνιος* in formulis *ζωὴ αἰων. πῦρ αἰων. δόξα αἰων. κόλασις, ὄλεθρος, κρίμα* s. *κρίσις αἰων.*, Matth. 18, 8. 19, 29. 25, 41. 46. Marc. 3, 29. 10, 17. 30. Luc. 10, 25. 18, 18. 30. Jo. 3, 16. 36. c. 4, 14. 36. 5, 24. 39. 6, 27. 40. 47. 54. 68. c. 10, 28. 12, 25. 17, 2. 3. Act. 13, 48. Rom. 5, 21. 6, 22. 23. Gal. 6, 8. 1 Tim. 1, 16. 2, 10. 6, 12. (19. in text. vulg.) Tit. 1, 2. 3, 7. 1 Jo. 1, 2. 2, 25. 3, 15. 5, 11. 13. 20. Jud. vers. 7. 21. Hebr. 6, 2. 2 Thess. 1, 9. *sempiternum, nunquam finiendum* indicare, dubio caret, quum praemia aeque ac poenae post resurrectionem sempiternae quoque haberentur a Judaeis. Vid. test. Afer in Fabr. Cod. Pseud. V. T. I, p. 693. potissimum Psalter. Salom. Ps. 3, vers. 13. 15. 16. ubi: *ἡ ἀπώλεια τοῦ ἁμαρτωλοῦ εἰς τὸν αἰῶνα*; piorum *ζωὴ αἰώνιος* autem *οὐκ ἐκλείψει ἔτι*. Eadem tradit auctor 4 libr. Esdr. — Attamen *αἰώνιος* interdum eam *τοῦ αἰῶνος* significationem sequi videtur, qua saeculum Messianum futurum indicat, ideoque significare *messianum*, in futuro Messiae regno expectandum, locum habiturum. Ita intelligo *σκηνὰς αἰων.* Luc. 16, 9. *ζωὴν αἰων.* Jo. 3, 15. ubi idem est quod *εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ*, vers. 5. et 3. Matth. 19, 16. Act. 13, 46. — Saepius non legitur in N. T.

Ἀκαθαρσία, ίας, ἡ, 1) *impuritas* physica, *immunditiae*, Matth. 23, 27. 2) *impuritas moralis*, et potissimum *scortatio, veneris flagitia*, quia per ea corpus polluebatur; ita Rom. 1, 24. 6, 19. ubi opponitur *ἁγιασμὸς castitas*, 2 Cor. 12, 21. Gal. 5, 19. Eph. 4, 19. 5, 3. Coloss. 3, 5, 1 Thess. 4, 7. coll. vers. 3—6. Semel de *sordibus avaritiae* 1 Thess. 2, 3. coll. vers. 5. — 3 Esdr. 1, 42. templi spoliatio ita appellatur. Saepius non legitur in N. T.

Ἀκαθάρτης, ητος, ἡ, (per syncopen pro *ἀκαθαρότης*) *impuritas scortationis*; ita tropice *idololatria*, semel Apoc. 17, 4. in textu vulg.

Ἀκάθαρτος, ου, ὁ, ἡ, 1) *impurus* sensu physico; 2) *impurus secundum legem*, impuritas *levitica*, hebr. טָמֵא Levit. 5, 2. de cibis Act. 10, 14. coll. 11, 8. de avibus Apoc. 18, 2. — de *idololatria*, qua scilicet veri Dei cultor omnium maxime inquinabatur, Act. 10, 28. 1 Cor. 7, 14. 2 Cor. 6, 17. Apoc. 17, 4. ita hebr. טָמֵא Jes. 52, 1. et *ἀκαθαρσία* 3 Esdr. 8, 69. 1 Macc. 13, 47. 48. 14, 7. 3) *libidinosus* (vid. *ἀκαθαρσία*) Eph. 5, 5. — Quo sensu *daemones* dicantur *πνεύματα ἀκάθαρτα* v. c. Matth. 10, 1. 12, 43. Marc. 1, 23. 26. 3, 11. 30. 5, 2. 8. 13. 6, 7. 7, 25. 9, 25. Luc. 4, 33. 36. 6, 18. 8, 29. 9, 42. 11, 24. Act. 5, 16. 8, 7. Apoc. 16, 13. 18, 2. coll. Zach. 13, 2. Fabr. Cod. Pseud. Vol. I, p. 732, ambiguum videtur, cum ita dici potuerint vel quia immunda loca in-

habitare putabantur (Baruch. 4, 35. Tob. 8, 3. LXX. in Jes. 34, 14. 13, 21. Luc. 11, 24. coll. Fabric. Cod. Pseud. I, p. 191.), vel quia impii et scelerati cogitabantur (πονηρά Tob. 3, 8. 17. 6, 7.), vel quia auctores et fautores idololatriae, (Bar. 4, 7. LXX. Ps. 95, 5. 2 Cor. 4, 4. coll. Jo. 16, 11. Fabr. Cod. Pseud. I, p. 97. 167. 195.), vel quia libidinosi, mulierumque cupidissimi habebantur, (LXX. Genes. 6, 2. Tob. 3, 8. 6, 14.) — Saepius non habetur in N. T.

Ἀκαιρέομαι, οῦμαι, (ex ἀ priv. et καιρὸς), *tempus opportunum non habeo*; deinde *opportunitate, facultate destituor*. Sic semel Phil. 4, 10.

Ἀκαίρως, *tempore non opportuno*, deinde: tempore, quo aliis jucundum non est, quo nolunt nos audire. Ita semel 2 Tim. IV, 2. ubi ἀκαίρως εὐκαίρως est, placeat iis aut non placeat, velint nolintve audire. Vid. Sir. 22, 6. ubi: μουσικὰ ἐν πένθει (ὡς) ἄκαιρος διήγησις, μάστιγες καὶ παιδεία ἐν παντὶ καιρῷ σοφία.

Ἄκακος, ου, ὁ, ἡ, τῆς κακίας expers, ideoque 1) *doli, malignitatis expers, innoxius*, Jer. 11, 19. 2) *non callidus, non astutus, simplex*, Rom. 16, 18. (LXX. פתאים Prov. 1, 4. 22. alibi. — Ita ἀκακία in Fabr. Cod. Pseud. I, p. 626.) 3) *sceleris expers*, (hebr. תם Job. 2, 3. 8, 20.) Hebr. 7, 26.

Ἄκανθα, ης, ἡ, 1) *spina, vepres*, 2) *virgultum spinosum* Matth. 7, 16. Hebr. 6, 8. — *senticetum* Matth. 13, 7. 22. — *rami e senticeto decerpti* Matth. 27, 29. Jo. 19, 2.

Ἀκάνθινος, ου, ὁ, ἡ, vel *spinis refertus*, Jes. 34, 13. vel *e ramis spinosis factus*. Bis Marc. 15, 17. Jo. 19, 5.

Ἄκαρπος, ου, ὁ, ἡ, 1) *fructum non ferens*, de arbore Jud. vers. 2. 2) metaphorice: a) *fructum utilem* s. salutarem non *praestans, bona non efficiens, inutilis*, Matth. 13, 22. Marc. 4, 19. 1 Cor. 14, 14. Tit. 3, 14. 2 Petr. 1, 8. b) fructum inutilem et noxium, qualem ferre non debuisset, proferens, *mala efficiens, perniciosus, noxius*, Eph. 5, 11. Sic Sap. 15, 4. πόνος ἄκαρπος est labor *improbus* eorum, qui idola fingunt, i. q. antea κακότεχνος. Ita et ἄχρηστος est *perniciosus*. Saepius non legitur.

Ἀκατάγνωστος, ου, ὁ, ἡ, 1) qui damnari non potest; 2) *in quem reprehensio justa non cadit*. Semel Tit. 2, 8.

Ἀκατακάλυπτος, ου, ὁ, ἡ, non opertus, *non velatus*, 1 Cor. 11, 5. 13. LXX. Levit. 13, 45.

Ἀκατάκριτος, ου, ὁ, ἡ, voc. forense: *cujus causa non est cognita, qui indicta causa judicatur* s. *damnatur, inauditus*. Bis Act. 16, 37. 22, 25.

Ἀκατάλυτος, ου, ὁ, ἡ, qui dissolvi non potest, — *perennis* (i. q. ἄφθαρτος Sap. 12, 1.). Semel Hebr. 7, 16.

Ἀκατάπαυστος, ου, ὁ, ἡ, *indefinens, non requiescens*. Semel 2 Pet. 2, 14. *Oculi* ἀκατάπαυστοι ἁμαρτίας

i. e. indefinenter libidinem quaerentes, libidinose semper circumspicientes.

Ἀκαταστασία, ας, ἡ, (ex ἀ et κατάστασις) 1) *inconstantia, instabilitas.* 2) *rerum perturbatio et confusio,* 1 Cor. 14, 33. Jac. 3, 16. *rixae* et *discordiae* tanquam perturbationis causae 2 Cor. 12, 20. — 3) *seditio, tumultus,* Luc. 21, 9. (Sir. 26, 29. *inconstabilitio* eodem sensu 4 Esdr. 15, 16.) 2 Cor. 6, 5. Saepius in N. T. non invenitur.

Ἀκατάστατος, ου, ὁ, ἡ, *instabilis; — vacillans mutabilis, levis.* Ita Jac. I, 8. ἀκατάστατος ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, vacillans, mutabilis in volendo et agendo. Sic Tob. 1, 15. αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἠκατασταθησαν, mutavit scl. in pejus agendi rationem.

Ἀκατάσχετος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ et κατέχειν *coërcere*), 1) *infrenis, qui coërceri, cohiberi non potest;* 2) *vehemens, indefinens.* Jac. 3, 8. Similiter 3 Macc. 6, 17. ἀκατασχ. οἰμωγή, vehemens, indefinens ejulatus; Joseph. de bell. Jud. II, 11. p. 173. φόβος ἀκατασχ. vehemens timor.

Ἀκελδαμά, Act. 1, 19. quod ibi explicatur per χωρίον αἵματος, est vox syriaca ܚܩܠ ܕܡܐ, Chald. חֲקַל דְּמָא, *ager sanguinis,* s. *caedis.*

Ἀκέραιος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ et κεραίζειν, *laedere,* ab *Eustathio* ad Hom. Il. II, 855. explicatum ὁ ἁπλοῦς καὶ μὴ τινὰ κεραίζων) *neminem laedens, doli ac fraudis expers, simplex,* Matth. 10, 16. Rom. 16, 19. Addit. Esth. 16, 4. Etiam Phil. 2, 15. est: neminem laedens, nemini nocens, non, ut quidam intransitive accipiunt: *integer vitae.* Monet enim apostolus, ut fugiant rixas.

Ἀκλινής, ές, ὁ, ἡ, *qui non vacillat, stabilis, firmus, constans.* Habetur Hebr. 10, 22. et apud Symmach. Job. 41, 4.

Ἀκμάζω, fut. άσω, *floreo,* 2) *vigeo robore, aetate;* de fructibus: *maturus sum.* Apoc. 14, 18.

Ἀκμή, ῆς, ἡ, *mucro, cuspis.* Κατ' ἀκμὴν χρόνου sive simpliciter ἀκμήν, quo adverbialiter utuntur, est: in hoc temporis segmento s. momento, *nunc, adhuc.* Ita Matth. 15, 16.

Ἄκναφος, vid. Ἄγναφος.

Ἀκοή, ῆς, ἡ, 1) *audiendi actus, auditio,* 1 Thess. 2, 13. et Hebr. 4, 2. ubi λόγος ἀκοῆς i. q. λόγος ἀκουόμενος. 2) *audiendi facultas, auditus,* 1 Cor. 12, 17. 2 Pet. 2, 8. 3) *auris, tanquam audiendi organon,* Marc. 7, 35. Luc. 7, 1. εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, coram populo. Act. 17, 20. εἰσφέρειν εἰς τὰς ἀκοὰς i. e. narrare. 2 Tim. 4, 3. (vid. Κνήθω et 2 Macc. 15, 39.) 4) Hebr. 5, 11. νωθροὶ ταῖς ἀκοαῖς (Sir. 27, 15.) segnes, hebetes auribus ad audiendum et intelligendum. Ἀκοῇ ἀκούειν aure percipere, Matth. 13, 14. Act. 28, 26. cf.

Jes. 6, 9. ex hebraismo: *ipse* (quasi propriis auribus) i. e. bene audire. 4) id quod auditur, a) *narratio audita, praedicatio doctrinae ore facta*, Jo. 12, 38. (Jes. 53, 1.) Rom. 10, 16. 17. et ἀκοῇ πίστεως Gal. 3, 2. 5. i. e. evangelio praedicato et fide accepto. b) *rumor, fama*. Matth 4, 24. 14, 1. 24, 6. Marc. 1, 28. 24, 26. hebr. שְׁמוּעָה 2 Sam. 4, 4. — Saepius non habetur in N. T.

Ἀκολουθέω, ῶ, fut. ήσω, (maxime cum dativo objecti, interdum ἀκολ. ὀπίσω τινὸς ut hebr. הָלַךְ אַחֲרֵי, in Apoc. μετὰ τινὸς) 1) *sequor aliquem eundo, subsequor*, einem nachgehen wohin er gegangen ist, Matth. 8, 1. 9, 19. 27. 14, 13. 21, 9. 26, 58. Marc. 5, 24. 10, 52. 14, 13. Inde etiam: 2) *in alicujus locum succedo, aliquem ordine excipio*. Apoc. 14, 8. 9. Prolog. Sir. 3) *simul cum aliquo, ejus socius, eo, comitor aliquem*, Matth. 4, 25. 8, 10. 27, 55. 1 Cor. 10, 4. — *comitem perpetuum alicui me adjungo*; ita de discipulis, qui ex antiquo more magistros stipare solebant, Matth. 4, 20. 22. 9, 9. 19, 27. 28. Marc. 1, 18. 8, 34. Jo. 1, 41. 1 Reg. 19, 20. 21. Marc. 9, 38. οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, non est e nostra societate, e discipulis. Inde 4) disciplinam magistri sequor, *doctorem sequor*, Matth. 10, 38. 16, 24. Luc. 9, 23. Jo. 8, 12. 12, 26. 2 Macc. 8, 36. — Si non de personis, sed de rebus dicitur, est *mecum habeo*, ut Judith 12, 2. τὰ ἀκολουθηκότα μοὶ (scl. ὀψοποιήματα) cibi mecum allati. Sic semel tropice Apoc. 14, 13. ubi est: mecum habeo, non destituor, non amitto bene facta eorumque praemia. — Apoc. 18, 5. recte rejecit Griesbachius.

Ἀκούω, ούσω, quod cum genitivo et accusativo rei et maxime cum genitivo hominis, a quo dici quidquam audimus, construitur (pro genitivo rei Marc. 5, 27. περὶ τινός, pro genitivo personae in Evang. Joann. saepius παρὰ τινός, et 1 Jo. 1, 5. ἀπὸ τινός) 1) est: *audio*; et quidem de *actu audiendi*: a) *ope auditus aliquid percipio*, saepissime, v. c. Matth. 2, 18. 8, 10. 9, 12. 10, 27. 11, 5. 12, 19. 21, 16. Marc. 7, 37. 14, 64. Jo. 3, 8. 5, 25. 28. 1 Jo. 1, 1. Luc. 7, 22. Act. 7, 34. 22, 9. 2 Cor. 12, 4. Apoc. 4, 1. 5, 13. 18, 22. sq. b) *sonum audiendo discerno*, Jo. 10, 3. 8. 16. 27. Apoc. 3, 20. — c) *aures alicui praebeo, auribus attendo, auscultо*, Marc. 4, 3. 7, 14. 12, 29. Act. 2, 22. — audire doctorem, Marc. 6, 20. Luc. 15, 1. 19, 48. Jo. 12, 47. inde οἱ ἀκούοντες Luc. 6, 27, auditores, *discipuli*. — Saepius conjuncta est notio *diligenter considerandi*, Apoc. 1, 3. Act. 4, 19. et auditis *obsequendi*, ut Matth. 10, 14. 17, 5. 18, 15. Marc. 6, 11. Luc. 10, 16. 16, 29. Jo. 5, 24. 8, 47. (coll. 1 Jo. 3, 29.) 18, 37. 9, 27. Act. 3, 22. sq. 7, 37. 1 Jo. 4, 5. 6. Hebr. שָׁמַע saepissime, v. c. Exod. 16, 20. Deut. 11, 17. coll. 3 Esdr. 5, 69. Huc etiam pertinet formula: ὁ ἔχων οὖς, ὠτα, ἀκου-

עָרְלָה, Gen. 17, 11—25. Judith. 14, 10. Act. 11, 3. — 2) *status ἀκροβυστίας* Rom. 4, 10. 11, 2. *status gentilismi*, (Act. 11, 3.) Rom. 2, 25. 26. 1 Cor. 7, 18. 19. Gal. 5, 6. 6, 15. Ita etiam Col. 2, 13. de physico praeputio et statu hominis praeputiati sermonem esse docet additum σαρκὸς (cf. Eph. 2, 11.), nec igitur de *ἀκροβυστίᾳ καρδίας* (Deut. 10, 16.), ut aliis visum, hic cogitandum est. — 3) abstractum pro concreto: *praeputiati, gentiles*, cui opponitur ἡ περιτομὴ i. e. Judaei, Rom. 2, 26. 27. 3, 30. 4, 9. sqq. Gal. 2, 7. Coloss. 3, 11. Eph. 2, 11. Hoc nomine Judaeos in contemtum gentilium usos esse docent Judd. 14, 3. 15, 18. Jes. 52, 2. — Saepius non legitur in N. T.

Ἀκρογωνιαῖος, αία, αῖον, (ex ἄκρος *extremus*, et γωνία, *angulus*) *angularis, in extremitate anguli positus*; lapis in angulo positus, duos muros continens. Sic bis 1 Petr. 2, 6. et Eph. 2, 20. (ubi λίθος subaudiendum) metaphorice Christus appellatur, quatenus homines utriusque societatis, et Judaeos et gentiles, conjunxit in unam, christianam. cf. Eph. 2, 18. 19.

Ἀκροθίνιον, ίου, τὸ, (maxime in plurali obvium, ex ἄκρος et θίς, *summitas frumenti*, compositum) 1) *primitiae frugum*, quae diis offerebantur; 2) *manubiae* i. e. pars praedae et spoliorum diis dicata. Xenoph. Cyrop. VII, 5, 13. Semel in N. T. Hebr. 7, 4. ubi *praedam* simpliciter significat. In cod. graeco V. T. non habetur.

Ἄκρος, α, ον, *extremus, summus*. In N. T. tantum neutrum τὸ ἄκρον, scl. μέρος, substantive legitur: *summum, extremum, extremitas*. Matth. 24, 31. Marc. 13, 29. (coll. Deut. 4, 32. 28, 64. Jes. 13, 5.) Luc. 16, 24. Hebr. 11, 21.

Ἀκύλας, ου, ὁ, *Aquila*, nomen viri, comitis Pauli, qui commemoratur Act. 18, 2. 18. 26. Rom. 16, 3. 1 Cor. 16, 19. 2 Tim. 4, 19.

Ἀκυρόω, ῶ, fut. ώσω, (ex ἀ priv. et κυρόω, *dominor*) ἄκυρον aliquid facio (LXX. Prov. 1, 25, 5, 7.) i. e. *auctoritate privo, irritum reddo*, Matth. 15, 6. Marc. 7, 13. coll. 3 Esdr. 6, 32. et Esdr. 6, 11. *abrogo*, Gal. 3, 17.

Ἀκωλύτως, *nemine prohibente, sine impedimento*. Semel Act. 28, 31. coll. Sap. 7, 23.

Ἄκων, οντος, ὁ, ἄκουσα, ης, ἡ, ἄκον, ὄντος, τὸ, (pro ἀέκων, ex ἀ priv. et ἑκὼν, *volens*) *invitus*, non sponte et libenter aliquid agens. Semel 1 Cor. 9, 17. et semel in V. T. Job. 14, 17.

Ἀλάβαστρον, ου, τὸ (etiam ἀλάβαστρος, ὁ et ἡ) 1) *alabastrum*; 2) *vas unguentarium* ex alabastrite lapide confectum. In N. T. legitur Matth. 26, 7. Marc. 14, 3. Luc. 7, 37. et in cod. V. T. 2 Reg. 21, 13. ibique *vas unguentarium* e quovis lapide factum simpliciter significare

videtur. Verba Marc. 14, 5. συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον, ut observavit *Schoettgen.* in lexico, non intelligenda sunt de tota lagenula unguentaria, sed de superiore ejus parte s. orificio obsignato, quod signum erat unguenti genuini et foris advecti.

Ἀλαζονεία, ας, ἡ, 1) *gloriatio, jactantia.* 2) *arrogantia eorum, qui Deum nihil curant, rebusque suis tantum confidunt, impia audacia.* Ita intelligo Jac. 4, 16. et 1 Jo. 2, 16. eodemque sensu habetur Sap. 5, 8. 17, 7. 2 Macc. 9, 8. 15, 6. ubi ἀλαζονείᾳ opponitur pia in Deum fiducia. Simili modo ὑπερηφανία apud nostros scriptores legitur. Suid. ἀλαζονεία· ὑπερηφανία.

Ἀλαζών, όνος, ὁ, ἡ, *jactabundus, gloriosus, arrogans.* Bis Rom. 1, 30. 2 Tim. 3, 3.

Ἀλαλάζω, fut. άξω, 1) ἀλαλὴν (clamorem militarem, quo ad pugnam excitabantur milites) *edo.* 2) *clamorem quemcunque magnum cieo;* sive *laetum,* ubi est: *in jubilo erumpo,* הָרִיעַ Ps. 47, 1. *laetum sonum edo,* quo sensu 1 Cor. 13, 1. κύμβαλον ἀλαλάζον dicitur i. e. magnum strepitum et laetos sonos edens, sed nihil efficiens, — sive *tristem,* ubi est *ejulo, lamentor,* Marc. 5, 38. ut etiam הָרִיעַ Jes. 15, 4. quare etiam τῷ הֵילִיל Jer. 4, 8. respondet.

Ἀλάλητος, ου, ὁ, ἡ, *et:* quod verbis exprimi non potest, *ineffabile, et:* quod verbis non exprimitur, *lingua non pronuntiatum.* Rom. 8, 26. στεν. ἄλαλ. sunt preces, intercessiones verbis humanis (ut solent esse hominum deprecationes) non prolatae, nec hominibus effabiles.

Ἄλαλος, ου, ὁ, ἡ, *mutus,* linguae usu destitutus, (apud LXX. semel Ps. 38, 15. ubi respondet hebr. אִלֵּם). Marc. 7, 37., ubi vero alii etiam ob vers. 32. μογιλάλον, qui linguae est impeditae, explicant. — Marc. 9, 17. 25. πνεῦμα ἄλαλον non est daemon *mutum faciens,* sed daemon ob pertinaciam *non loquens,* quod alii daemones facere solebant (vid. Marc. 1, 24. 34. 5, 7. Luc. 4, 34. 8, 28.); quare singulare genus daemonum, quod facile ejici ex homine non possit, appellatur vers. 29. Quae enim homines δαιμονιζόμενοι faciebant vel loquebantur, ea non ab ipsis sed a daemone profecta putabantur. Vid. potissimum Matth. 8, 29. sqq. et cf. Luc. 11, 14.

Ἅλας, ατος, τὸ, et ἅλς, ἁλὸς, ὁ, *sal, quo cibi condiuntur,* Matth. 5, 13. Marc. 9, 49. coll. Levit. 2, 13. et Ezech. 43, 24. Marc. 9, 50. Luc. 14, 34. — 2) ut *sal* Latinorum: *sapientia et gratia in loquendo,* Coloss. 4, 6. coll. Eph. 4, 29. Marc. 9, 50. Metonymice Jesus apostolos appellat τὸ ἅλας τῆς γῆς, bene instructos divinae sapientiae doctores, quorum ministerio homines sapere deberent, s. sale sapientiae instruendi essent. cf. Terent. Eunuch.

3, 1. 10. Diog. Laert. 8, 1. 19. — Saepius in N. T. non invenitur.

Ἀλείφω, fut. εἴψω, *illino, unguento illino, ungo.* Ex. g. *caput*, Matth. 6, 17. quod facere solebant ornamenti causa diebus festis vel hilaribus cf. Ps. 104, 15. Ps. 23, 5. Cohel. 9, 8. Sap. 2, 7. Judith. 16, 8. — *pedes*, honoris gratia et ad significandam singularem amicitiam, Luc. 7, 38. 46. Jo. 11, 2. 12, 3. cf. Gen. 18, 4. 19, 2. 2 Sam. 11, 8. Cantic. 5, 3. Luc. 7, 44. Jo. 13, 5. sqq. — *defunctorum corpora*, Marc. 16, 1. partim honoris gratia partim ad auertendam putredinem Gen. 50, 2. 2 Chron. 16, 14. Jo. 19, 40.; — *aegrotos*, Marc. 6, 13. Jac. 5, 14. ad corpus sanandum. cf. Luc. 10, 34. *Lightfoot.* hor. hebr. et talm. ad Matth. 6, 17. et h. l. et Joseph. de bell. jud. I. c. 33. sect. 5. — Saepius non habetur.

Ἀλεκτοροφωνία, ας, ἡ, 1) gallicinium; 2) *tempus sub diluculum*, quo galli expergefacti canere solent, tertia noctis vigilia Judaeorum, quae galli cantu finiebatur. Marc. 13, 35. coll. 3 Macc. 5, 23. Ammian. 22, 23.

Ἀλέκτωρ, ορος, ὁ, *gallus.* Matth. 26, 34. 74. 75. Marc. 14, 30. 68. 72. Luc. 22, 34. 60. 61. Jo. 13, 38. 18, 27. Saepius non habetur.

Ἀλεξανδρεύς, έως, ὁ, *Alexandrinus* i. e. vel Alexandria oriundus, vel ibi degens et habitans. Judaei, qui magno numero Alexandriae in Aegypto confederant Ἀλεξανδρεῖς appellabantur teste Josepho Ant. lib. 19. c. 5. sect. 2. Inde συναγωγὴ Ἀλεξανδρέων Act. 6, 9. est synagoga, in qua conveniebant Judaei Alexandrini. Caeterum legitur Act. 18, 24.

Ἀλεξανδρῖνος, η, ον, *Alexandrinus*, ex urbe Alexandria. Ita bis navis Act. 27, 6. 28, 11. i. e. Alexandriae fabricata et civi Alexandrino propria.

Ἀλέξανδρος, δρου, ὁ, *Alexander*, nomen propr. Quatuor hujus nominis commemorantur in N. T. 1) filius Simonis Cyrenaei, Marc. 15, 21. 2) unus e sacerdotibus summis, Act. 4, 6. 3) Judaeus quidam Act. 19, 33. sq. 4) faber quidam aerarius, 1 Tim. 1, 20. 2 Tim. 4, 14.

Ἄλευρον, ου, τὸ (ab ἀλέω, *molo*) 1) *farina tritici, similago; Hesych:* ἄλευρα κυρίως τὰ τοῦ σίτου· ἄλφιτα δὲ τὰ τῶν κριθῶν. 2) *farina pura et optima.* Matth. 13, 33. Luc. 13, 21.

Ἀλήθεια, ειας, ἡ, *veritas*, et quidem 1) *veritas objectiva, verum objectivum;* quod quidem est a) veritas secundum *experientiam, verum empiricum*, quatenus cognoscitur vel pronuntiatur, Marc. 5, 34. πᾶσα ἀλήθεια, tota res, ut erat. Eodem modo Joseph. de bell. Jud. 7, 2. — Jo. 5, 33. — ἐπ' ἀληθείας, experientia edoctus, Act. 10, 34.

sive: profecto, vere, Luc. 22, 59. Act. 4, 27. Sic etiam hebr. אמת, cui ἀλήθ. in verf. LXX. ſaepiſſime reſpondet, verum empiricum ſignificat, v. c. Deut. 22, 20. — b) veritas ſecundum *rationis* cognitionem, *verum logicum*. Inde in N. T. libris ἀλήθεια ſaepe cognitionem rectam veri abſoluti i. e. Dei ſignificat, ita ut ſit ἀλήθεια veri Dei cognitio eiusque cultus, cui oppopitur falſa de Deo opinio, idololatria. Ita Rom, 1, 18. coll. verſſ. 21 et 25. Etiam ἀλήθ. quae 3. Esdr. 4, 33—41. celebratur, verus Deus ipſe eſſe videtur; idola autem vocantur אליל res nihili, הבל mendacium, et Arabes „deflectere a veritate ad mendacium" ſolent dicere pro: deflectere a vero Deo ad idola. Apud Philonem (de creat. princ. p. 726. ed. Mang.) proſelytus, qui ab idolorum cultu ad veri Dei cultum transierat, dicitur μεταναστὰς εἰς ἀλήθειαν. Plerumque autem in N. T. ἀλήθ. eam indicat Dei veri cognitionem, quam patefecit ipſe hominibus, doctrinam divinam, ſingulariter religionem ſive doctrinam chriſtianam, quatenus a Deo profecta, logice vera et genuina eſt, et quidem ubi cum idololatriae *gentilium*, tum fabulis et praeceptis arbitrariis *Judaeorum* opponitur. Jo. 8, 40. 45. 46. 18, 37. 38. Act. 26, 25. Rom. 2, 20. 2 Cor. 13, 8. (Gal. 3, 5. text. vulg.) Gal. 5, 7. Eph. 1, 13. Gal. 2, 5. 14. coll. oppoſito c. 1, 6—10. Coloſſ. 1, 5. 2 Theſſ. 2, 10—12. 13. 1 Tim. 2, 4. 3, 15. 4, 3. 6, 5. 2 Tim. 3, 7. 8. 4, 4. c. 2, 15. 18. 25. Tit. 1, 1. et 14. 1 Petr. 1, 22. 2 Petr. 1, 12. 2, 2. Jac. 1, 18. Jo. 1, 14. 17. χάρις καὶ ἀλήθ. i. e. gratia divina et genuina divina ſapientia. Sic Jer. 2, 21 זרע אמת ſemen genuinum. — Jo. 8, 32. 14, 17. πνεῦμα τῆς ἀλήθ. ſpiritus divinam veritatem docens; ibid. 15, 26. 16, 13. 17, 17. 19. — 1 Jo. 1, 6. τὴν ἀλήθ. οὐ ποιῶ, non ago ſecundum doctrinam divinam et genuinam, ib. verſ. 8. ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν, quae verſ. 10. ita exprimuntur: ὁ λόγος αὐτοῦ (τοῦ θεοῦ) οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. — ibid. c. 3, 19. ἐκ τῆς ἀλήθ. εἶναι veri chriſtiani, chriſtianam veritatem ſequuti. — c. 4, 6. 2 Jo. verſ. 1. 2. ib. verſ. 5. περιπατεῖν ἐν ἀλήθ., i. q. verſ. 6. περιπατεῖν κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ. 3 Jo. verſ. 3. 4. — ἀγαπᾶν ἐν ἀλήθ. 2 Jo. verſ. 1. et 3 Jo. verſ. 1. amare ſecundum praecepta religionis verae. Eodem modo accipienda videntur verba 1 Jo. 2, 4. ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν i. e. talis homo nullo modo guſtavit veram religionem. Vid. etiam Hebr. 10, 26. Jac. 3, 14. 1 Jo. 2, 21. 2 Jo. 4. 3 Jo. 8. Inde Jeſus ipſe Jo. 14, 6. appellatur ἡ ἀλήθεια, i. e. *doctor* verae doctrinae Dei. — 2) *Veritas ſubjectiva*, quae quidem cernitur a) vel in convenientia verborum cum iis, quae *intelligimus, volumus, ſentimus*, ubi eſt *veracitas*, Marc. 12, 32. ἐπ' ἀλήθ. ſecundum veritatem loqueris. 1 Tim. 2, 7. — veracitas ſ. conſtantia Dei in ſervandis promiſſis aut comminationibus,

Rom. 2, 8. 3, 7. 15, 8. — Jo. 8, 44. ἐν τῇ ἀληθ. οὐκ ἕστηκεν, i. e. ψευστής fuit, promissionibus, quibus decepit primos homines, non stetit, promisit, quae non erant vera. — 2 Cor. 6, 7. ἐν λόγῳ ἀληθ. in dicendo vero i. e. propter veracitatem. 1 Jo. 5, 6. τὸ πνεῦμά ἐστι ἡ ἀλήθεια, spiritus est veracissimus. Eph. 4, 25. λαλεῖν ἀληθ. veracem esse. — b) vel in convenientia eorum, quae dicimus, agimus et volumus cum *praeceptis veritatis*, ubi est *a) sinceritas*, fraudem et dolum excludens, Marc. 12, 14. Luc. 4, 25. 20, 21. Matth. 22, 16. Jo. 16, 7. Rom. 9, 1. 2, 2. 2 Cor. 7, 14. Jo. 3, 21. ποιῶν ἀληθ. i. e. ἀληθῶς agens, sincere, sine dolo. Eph. 5, 9. 2 Cor. 4, 2. ubi τῇ πανουργίᾳ opponitur, Phil. 1, 18. Coloss. 1, 6. — Ἀγαπῶν ἐν ἀληθ. 1 Cor. 5, 8. 1 Jo. 3, 18. 2 Jo. vers. 3. sincere, sine dolo amare. coll. Sir. 7, 20. Sic ἀληθ. Jo. 4, 23. 24. quoque est animi sinceritas, opposita fucatae pietati, quae rituum externorum observatione Deum quasi fallere studet. Eph. 4, 24. 6, 14. coll. 1 Sam. 12, 24. 1 Reg. 2, 4. 3, 6. Huc et refero formulam asseverandi 2 Cor. 11, 10. ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ i. e. Christi sinceritatem sequor. — *β) integritas, veritas moralis*, Rom. 2, 8. Eph. 4, 21. Jac. 5, 19. 1 Cor. 13, 6. ubi τῇ ἀδικίᾳ opponitur. 3 Jo. vers. 2, 12. ἀληθ. τινὸς pietas alicujus. Tob. 4, 6. ubi ποιεῖν τὴν ἀληθ. explicatur per ποιεῖν τὴν δικαιοσύνην. Saepius respondet in versione LXX. hebr. תֹּם et תְּמִימוּת, *vitae integritas*, v. c. Prov. 14, 2. 28, 6. Pseudep. V. T. (Fabric. I, p. 604.): οἶνος διαστρέφει τὸν νοῦν ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐμβάλλει ὀργὴν ἐπιθυμίας. — Saepius non legitur in N. T.

Ἀληθεύω, fut. εύσω, *vera loquor, τὴν ἀλήθειαν dico*. Eph. 4, 15. ἀληθ. ἐν ἀγάπῃ, vera dicere, sed eo modo, quem postulat amor fraternus. De veritate aliis injucunda est sermo. Deinde quum ἀληθ. sit vera, genuina doctrina, ἀληθεύ. Gal. 4, 16. est: veram religionem, veritatem christianam *docere*.

Ἀληθής, ές, ἡ, ὲς, τὸ, *verus*. Sequitur significationes substantivi ἀλήθεια, et est 1) *verum secundum experientiam, consentaneum rebus in facto positis, eventu comprobatum*. Ita Jo. 4, 18. 10, 41. 19, 35. 21, 24. 1 Jo. 2, 8. Tit. 1, 13. 2 Petr. 2, 22. — verum, quatenus fictitio vel phantasiae iudicio opponitur, Act. 12, 9. — 2) verum rationale s. logicum, *verum sua natura et genuinum*, 1 Petr. 5, 12. coll. Sap. 1, 6. Sic Deus ἀληθὴς appellatur Jo. 3, 33. 8, 26. quatenus, quae hominibus manifestat, verissima in se sunt. — 3) *verax*, secundum veri cognitionem agens et judicans, de Deo Rom. 3, 4. de divino doctore Matth. 22, 16. Marc. 12, 14. coll. Luc. 20, 21. Jo. 7, 18. 2 Cor. 6, 8. 1 Jo. 2, 27. coll. Sap. 6, 17. — de testimoniis: *fide dignus, rei conveniens*, Jo. 5, 31. 32. 8, 13. 14. 16. 17. 3 Jo.

verſ. 12. — 4) *ſincerus, integer, honeſtus*, Phil. 4, 8. — Praeterea non legitur.

Ἀληθινός, ἡ, ὸν, ſequitur maxime ſignificationes voc. ἀληθείας, quod vid. 1) *verus*, ſecundum experientiam, Jo. 4, 37. ſecundum rem ipſam Jo. 19, 35. — *verus, non putativus* vel *fictitius*. Jo. 17, 3. μόνος ἀληθ. θεός, unice verus, non putativus Deus, ut idola. 1 Theſſ. 1, 9. 1 Jo. 5, 20. Apoc. 3, 7. Ita אמת Jeſ. 65, 16. 2) *quod in ſe verum eſt*, nihil falſi in ſe habet, Jo. 1, 9. 4, 23. 1 Jo. 2, 8. — *genuinum, verum*, cui opponitur derivatum, falſum, rei eſſentiam non habens. Ita ἄμπελος Jo. 15. 1. vitis vera, vere divina, coll. Jer. 2, 21. Zach. 8, 3.; ἄρτος ἀπ' οὐρανοῦ Jo. 6, 32., cujus umbra et typus fuerat manna; σκηνὴ ἀληθ. Hebr. 8, 2. templum πρωτότυπον in coelo, ad cujus typum templum terreſtre hieroſolymitanum formatum habebant Judaei. cf. Sap. 9, 8. Sir. 24, 8—12. Etiam in teſt. XII. patriarch. (Fabr. Cod. Pſeud. I, p. 550.) commemorantur ὁ ναὸς ὁ ἅγιος in coelo ſupremo, et αἱ πλάκες τῶν οὐρανῶν, tabulae (ſcil. legis) coeleſtes. (coll. 4 Esdr. 3, 6. *Eiſenmengeri* endecktes Judenth. I, p. 321. II, 375 et 879.) — τὰ ἀληθινὰ ἅγια Hebr. 9, 24. eodem ſenſu τοῖς ἀντιτύποις ſacris in his terris opponuntur. coll. Hebr. 11, 10. Apoc. 11, 19. 15, 5. — τὸ ἀληθινὸν Luc. 16, 11. genuinum, verum bonum ſignificat, oppoſitum bonis caducis, falſis, vanis. — 3) *verax*, ideoque fide dignus, Jo. 7, 28. Apoc. 3, 14. 19, 9. 11. 21, 5. 22, 6. 4) *ſincerus, integer*; ita καρδία Hebr. 10, 22. coll. Jeſ. 38, 3. 1 Reg. 8, 62. Hebr. שלם Job. 2, 3. 8, 6. נקי Job. 17, 17. — de judice et judicio: rei accurate conveniens, *rectus, juſtus*, Apoc. 6, 10. 15, 3. 16, 7. 19, 2. coll. Cant. triumvir. 4. 7. Jeſ. 25, 1. 59, 16. Deut. 25, 15.

Ἀλήθω, fut. ήσω, (pro ἀλέω) *molo, molam trusatilem circumago*. Vid. Exod. 11, 5. Num. 11, 8. Judic. 16, 21. Bis legitur in N. T. Matth. 24, 41. Luc. 27, 35.

Ἀληθῶς, adv. *vere, veriſſime, certiſſime, profecto*. Matth. 14, 33. 26, 73. 27, 54. Marc. 14, 70. 15, 39. Jo. 1, 48. 4, 18. 42. 6, 14. 55. 7, 26. 40. 8, 31. 17, 8. Act. 12, 11. 1 Jo. 2, 5. 1 Theſſ. 2, 13. ἀληθῶς λέγω certiſſime affirmo, Luc. 9, 27. 12, 44. 21, 3. — Saepius non legitur.

Ἁλιεύς, έως, ὁ, *piſcator, piſces capiens*. Matth. 4, 18. Marc. 1, 16. — Ἁλιεῖς ἀνθρώπων Matth. 4, 19. Marc. 1, 17. metaphorice: homines capiens regno Dei. Eodem modo Latini utuntur verbo *venari*, (Horat. epiſt. I, 19. 37.) et Graeci verbo θηρεύειν v. c. ἡδονάς, ἀρετήν. cf. Sir. 27, 20. Jer. 51, 41.

Ἁλιεύω, fut. εύσω, *piſcor*. Semel Jo. 21, 4. ὑπάγω ἁλιεύειν, abeo piscatum. cf. Jer. 16, 16.

Ἁλίζω, fut. ίσω, (ab ἅλς, ἅλος, *mare, ſal*) *ſalo*

conspergo, sale condio. *Med.* ἁλίζομαι sensu hiphilico (מלח Levit. 2, 13.) *salsedinem*, i. e. vim condiendi *recipio*, Matth. 5, 13. coll. Marc. 9, 50. — *Passiv.* legitur Marc. 9, 49. Salis usum in sacrificiis testantur loca Lev. 2, 13. Ezech. 43, 24. Verba πυρὶ ἁλισθήσεται ab interpretibus vario modo explicata sunt. Alii: quivis impius igne peribit, ut victima sale conspersa interficitur. Alii: quivis homo Deo consecratus sale verae sapientiae ad felicitatem aeternam praeparari debet. Alii: quilibet vestrum (scl. discipulorum) calamitatibus, veluti sale, emendari et praeparari debet, sicuti omnes oblationes sale praeparari debent, quo sint Deo acceptae. Alii: quivis damnatorum igne, gehennae sale (quod ipsis in vita terrestri versantibus defuit) imbuetur, i. e. poenis vitae futurae discet resipiscere. Mallem: omnes damnati hoc igne Deo sacrantur, quasi victima, quae sale Deo sovetur. De improbis, ope ignis ab omnibus peccati sordibus olim purgandis, quae Zoroaster docuit, habes in *Kleuckeri* Zendavesta im Kleinen, P. II. p. 128. sqq.

Ἁλίσγημα, τος, τὸ, (voc. profanis inusitatum, nec in cod. graeco V. T. obvium, derivandum ab ἁλισγέω, *contamino, polluo*, quod legitur de cibis et rebus secundum legem mosaicam impuris Dan. 1, 8. Mal. 1, 7. 12. et Sir. 40, 29.) *pollutio, inquinatio.* Semel Act. 15, 20. ubi inquinamenta idolorum sunt carnes e victimis gentilium residuae, a Judaeis pro impuris habitae *Hesychius*: Ἁλισγημάτων· τῆς μεταλήψεως τῶν μιαρῶν θυσιῶν.

Ἀλλὰ, coniunctio 1) *adversativa*, significans a) *sed* simpliciter, saepissime v. c. Matth. 8, 4. 8, 24, 6. Marc. 14, 28. 49. Jo. 15, 25. 1 Jo. 2, 19. 27. 1 Cor. 8, 7. 1 Thess. 2, 2. Hebr. 4, 2. Jac. 1, 26. ἀλλ' ἐάν, quod si autem, Marc. 11, 32. — b) *sed potius, imo*, maxime post negationem, v. c. Matth. 4, 4. 5, 15. 17. 6, 13. 7, 21. 9, 13. 17. 27. 10, 20. 34. 15, 11. 17, 12. 18, 30. 20, 26. 28. Marc. 9, 37. 14, 36. Jo. 1, 8. 7, 16. 9, 3. Act. 5, 4. Rom. 10, 8. 7, 17. 19. 1 Cor. 9, 12. 10, 24. 29. 2 Cor. 8, 5. 13, 3. Hebr. 2, 16. 3, 13. 12, 11. 1 Jo. 2, 7. alibi saepissime. — c) *at, verum*, ad contrarium significandum vel antea dictum corrigendum v. c. Matth. 9, 18. Marc. 9, 22. 13, 20. 14, 28. 36. Jo. 16, 20. 1 Jo. 2, 19. Rom. 4, 2. 6, 13. 1 Cor. 8, 6. 10, 23. Apoc. 2, 14. 20. — d) *sed*, ad sententiam augendam, ubi etiam *imo, potius, quin etiam, adeo*, verti potest, Matth. 5, 39. Jo. 16, 2. Act. 19, 2. 1 Cor. 3, 2. 4, 3. — ἀλλὰ καὶ Matth. 21, 21. Luc. 2, 7. 16, 21. 1 Jo. 2, 2. Rom. 1, 32. 5, 11. 8, 23. — e) *sed tamen*, vel *tamen* simpliciter, *certe*, ad indicandam restrictionem, 1 Cor. 4, 15. 9, 2. (ἀλλαγε) 12. 2 Cor. 13, 4. Coloss. 2, 5. Apoc. 2, 6. — vel etiam exceptionem, ubi interdum legitur pro εἰ μὴ et *nisi* vertendum

est. Matth. 19, 11. 20, 23. Marc. 9, 8. coll. Matth. 7, 8. ἀλλ' ἤ nisi Luc. 12, 51. 2 Cor. 1, 13. et 1 Cor. 3, 5. in textu vulg. Apud LXX. ἀλλὰ eodem sensu pro hebr. כי־אם Numer. 10, 30. et ἀλλ' ἤ pro אפס *nisi*, Num. 13, 28. 23, 13. et עוד *praeterquam*. coll. Sir. 37, 12. 44, 10. — 2) Conjunctio *copulativa*, et maxime verti potest *jam*, a) transeundi et concludendi vim habens, Rom. 5, 14. 6, 5. 7, 7. Gal. 2, 14. 2 Cor. 8, 7. Eph. 5, 24. coll. 1 Macc. 10, 56. b) exhortationi inserviens; *jam, nunc, age*, Marc. 9, 22. 16, 7. Act. 10, 20. 26, 16. — c) interrogationem incipiens, Matth. 11, 8. 9. ἀλλ' οὐ Hebr. 3, 16. *nonne*, i. q. in versu sq. οὐχί. — Interdum omittitur ἀλλὰ ut Marc. 16, 13. Jo. 2, 10. 4, 22. Act. 18, 19. Coloss. 2, 23. Philem. vers. 9. Hebr. 4, 25.; interdum post ἀλλὰ, ut etiam post formulam οὐ μόνον δὲ, omittitur aliquid ex praecedente sermone supplendum, v. c. Jo. 1, 8. 9, 3. 15, 25. Matth. 26, 56. Marc. 14, 49. Rom. 15, 21. — Alexandrini interpretes per ἀλλὰ maxime reddiderunt hebr. אם, כי־אם, אפס, זולת, רק, אך, אולם, אמנם.

Ἀλλάττω, vel ἀλλάσσω, fut. ἄξω, 1) *muto, muto rei formam vel naturam*. Hesych. ἤλλαξεν· ἄλλον ἐξ ἄλλου ἐποίησεν. De mutatione in melius 1 Cor. 15, 51. 52. cf. Jer. 13, 23. — ἀλλ. τὴν φωνὴν, sermonem in genus mitius muto, mitius loquor, nostrum: ich stimme den Ton um. Gal. 4, 20. — *Mutare in pejus, corrumpo*; ita Hebr. 1, 12. ἀλλαγήσονται scl. οἱ οὐρανοὶ, i. e. senescent, et splendorem et firmitatem amittent vestimenti instar, quod temporis injuria et colore destituitur et minuitur. Vid. Ps. 102, 26. coll. Jes. 51, 6. — ἀλλ. leges, Act. 6, 14. i. e. irritas facere leges, praeceptorum auctoritatem mutare. Vid. Ex. 6, 11. 12. ubi explicatur per ἀφανίσαι, et Jes. 24, 5. ubi est i. q. παραβαίν. transgredi. — 2) *permuto aliquid cum aliquo*, Rom. 1, 23. ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ ἐν ὁμοιώματι, permutarunt majestatem Dei cum simulacro, i. e. simulacrum in Dei veri locum posuerunt. Ita ἀλλάσσ. ἐν Lev. 20, 10. ἀλ. τὴν στολὴν, vestem permutare, Gen. 41, 14. 2 Sam. 12, 20. — Saepius non habetur in N. T.

Ἀλλαχόθεν, adv. loci, *aliunde, ex alio loco*. Semel Jo. 10, 1. praeterea Esth. 4, 14.

Ἀλληγορέω, ῶ, fut. ήσω (ex ἄλλος et ἀγορεύω *loquor*) *allegoriam loquor*, i. e. secundum Quintilianum *aliud verbis aliud sensu ostendo*, sive rem spiritualem et invisibilem re in sensus incurrente significo, vel sensum spiritualem sermoni, de rebus in sensus cadentibus agenti, subjungo. Semel Gal. 4, 25. Allegoricam rerum et dictorum V. T. interpretationem Apostoli temporibus perquam solitam fuisse,

conspergo, sale condio. Med. ἁλίζομαι sensu hiphilico (מלח Levit. 2, 13.) *salsedinem*, i. e. vim condiendi *recipio*, Matth. 5, 13. coll. Marc. 9, 50. — *Passiv.* legitur Marc. 9, 49. Salis usum in sacrificiis testantur loca Lev. 2, 13. Ezech. 43, 24. Verba πυρὶ ἁλισθήσεται ab interpretibus vario modo explicata sunt. Alii: quivis impius igne peribit, ut victima sale conspersa interficitur. Alii: quivis homo Deo consecratus sale verae sapientiae ad felicitatem aeternam praeparari debet. Alii: quilibet vestrum (scl. discipulorum) calamitatibus, veluti sale, emendari et praeparari debet, sicuti omnes oblationes sale praeparari debent, quo sint Deo acceptae. Alii: quivis damnatorum igne, gehennae sale (quod ipsis in vita terrestri versantibus defuit) imbuetur, i. e. poenis vitae futurae discet resipiscere. Mallem: omnes damnati hoc igne Deo sacrantur, quasi victima, quae sale Deo sovetur. De improbis, ope ignis ab omnibus peccati sordibus olim purgandis, quae Zoroaster docuit, habes in *Kleuckeri* Zendavesta im Kleinen, P. II. p. 128. sqq.

Ἁλίσγημα, τος, τὸ, (voc. profanis inusitatum, nec in cod. graeco V. T. obvium, derivandum ab ἁλισγέω, *contamino, polluo*, quod legitur de cibis et rebus secundum legem mosaicam impuris Dan. 1, 8. Mal. 1, 7. 12. et Sir. 40, 29.) *pollutio, inquinatio.* Semel Act. 15, 20. ubi inquinamenta idolorum sunt carnes e victimis gentilium residuae, a Judaeis pro impuris habitae *Hesychius*: Ἁλισγημάτων· τῆς μεταλήψεως τῶν μιαρῶν θυσιῶν.

Ἀλλὰ, coniunctio 1) *adversativa*, significans a) *sed* simpliciter, saepissime v. c. Matth. 8, 4. 8, 24, 6. Marc. 14, 28. 49. Jo. 15, 25. 1 Jo. 2, 19. 27. 1 Cor. 8, 7. 1 Thess. 2, 2. Hebr. 4, 2. Jac. 1, 26. ἀλλ' ἐὰν, quod si autem, Marc. 11, 32. — b) *sed potius, imo*, maxime post negationem, v. c. Matth. 4, 4. 5, 15. 17. 6, 13. 7, 21. 9, 13. 17. 27. 10, 20. 34. 15, 11. 17, 12. 18, 30. 20, 26. 28. Marc. 9, 37. 14, 36. Jo. 1, 8. 7, 16. 9, 3. Act. 5, 4. Rom. 10, 8. 7, 17. 19. 1 Cor. 9, 12. 10, 24. 29. 2 Cor. 8, 5. 13, 3. Hebr. 2, 16. 3, 13. 12, 11. 1 Jo. 2, 7. alibi saepissime. — c) *at, verum*, ad contrarium significandum vel antea dictum corrigendum v. c. Matth. 9, 18. Marc. 9, 22. 13, 20. 14, 28. 36. Jo. 16, 20. 1 Jo. 2, 19. Rom. 4, 2. 6, 13. 1 Cor. 8, 6. 10, 23. Apoc. 2, 14. 20. — d) *sed*, ad sententiam augendam, ubi etiam *imo, potius, quin etiam, adeo*, verti potest, Matth. 5, 39. Jo. 16, 2. Act. 19, 2. 1 Cor. 3, 2. 4, 3. — ἀλλὰ καὶ Matth. 21, 21. Luc. 2, 7. 16, 21. 1 Jo. 2, 2. Rom. 1, 32. 5, 11. 8, 23. — e) *sed tamen*, vel *tamen* simpliciter, *certe*, ad indicandam restrictionem, 1 Cor. 4, 15. 9, 2. (ἄλλαγε) 12. 2 Cor. 13, 4. Coloss. 2, 5. Apoc. 2, 6. — vel etiam exceptionem, ubi interdum legitur pro εἰ μὴ et *nisi* vertendum

est. Matth. 19, 11. 20, 23. Marc. 9, 8. coll. Matth. 7, 8. ἀλλ' ἤ nisi Luc. 12, 51. 2 Cor. 1, 13. et 1 Cor. 3, 5. in textu vulg. Apud LXX. ἀλλὰ eodem sensu pro hebr. כי-אם Numer. 10, 30. et ἀλλ' ἤ pro אפס *nisi*, Num. 13, 28. 23, 13. et זולתי *praeterquam*. coll. Sir. 37, 12. 44, 10. — 2) Conjunctio *copulativa*, et maxime verti potest *jam*, a) transeundi et concludendi vim habens, Rom. 5, 14. 6, 5. 7, 7. Gal. 2, 14. 2 Cor. 8, 7. Eph. 5, 24. coll. 1 Macc. 10, 56. b) exhortationi inserviens; *jam*, *nunc*, *age*, Marc. 9, 22. 16, 7. Act. 10, 20. 26, 16. — c) interrogationem incipiens, Matth. 11, 8. 9. ἀλλ' οὐ Hebr. 3, 16. *nonne*, i. q. in versu sq. οὐχί. — Interdum omittitur ἀλλὰ ut Marc. 16, 13. Jo. 2, 10. 4, 22. Act. 18, 19. Coloss. 2, 23. Philem. vers. 9. Hebr. 4, 25.; interdum post ἀλλὰ, ut etiam post formulam οὐ μόνον δὲ, omittitur aliquid ex praecedente sermone supplendum, v. c. Jo. 1, 8. 9, 3. 15, 25. Matth. 26, 56. Marc. 14, 49. Rom. 15, 21. — Alexandrini interpretes per ἀλλὰ maxime reddiderunt hebr. אם, כי-אם, אפס, זולת, רק, אך, אולם, אכן.

Ἀλλάττω, vel ἀλλάσσω, fut. ἄξω, 1) *muto*, *muto rei formam vel naturam*. Hesych.: ἤλλαξεν· ἄλλον ἐξ ἄλλου ἐποίησεν. De mutatione in melius 1 Cor. 15, 51. 52. cf. Jer. 13, 23. — ἀλλ. τὴν φωνὴν, sermonem in genus mitius muto, mitius loquor, nostrum: ich stimme den Ton um. Gal. 4, 20. — *Mutare in pejus*, *corrumpo*; ita Hebr. 1, 12. ἀλλαγήσονται scl. οἱ οὐρανοὶ, i. e. senescent, et splendorem et firmitatem amittent vestimenti instar, quod temporis injuria et colore destituitur et minuitur. Vid. Ps. 102, 26. coll. Jes. 51, 6. — ἀλλ. leges, Act. 6, 14. i. e. irritas facere leges, praeceptorum auctoritatem mutare. Vid. Ex. 6, 11. 12. ubi explicatur per ἀφανίσαι, et Jes. 24, 5. ubi est i. q. παραβαίν. transgredi. — 2) *permuto aliquid cum aliquo*, Rom. 1, 23. ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ ἐν ὁμοιώματι, permutarunt majestatem Dei cum simulacro, i. e. simulacrum in Dei veri locum posuerunt. Ita ἀλλάσσ. ἐν Lev. 20, 10. ἀλ. τὴν στολὴν, vestem permutare, Gen. 41, 14. 2 Sam. 12, 20. — Saepius non habetur in N. T.

Ἀλλαχόθεν, adv. loci, *aliunde*, *ex alio loco*. Semel Jo. 10, 1. praeterea Esth. 4, 14.

Ἀλληγορέω, ῶ, fut. ήσω (ex ἄλλος et ἀγορεύω *loquor*) *allegoriam loquor*, i. e. secundum Quintilianum *aliud verbis aliud sensu ostendo*, sive rem spiritualem et invisibilem re in sensus incurrente significo, vel sensum spiritualem sermoni, de rebus in sensus cadentibus agenti, subjungo. Semel Gal. 4, 25. Allegoricam rerum et dictorum V. T. interpretationem Apostoli temporibus perquam solitam fuisse,

ſatis conſtat, potiſſimum e Philone. In cod. graeco V. T. hoc verbum non legitur.

Ἀλληλούϊα, vox hebr. ipſa הללו יה *celebrate Jehovam*; v. c. Pſ. 104. 1. Legitur Apoc. 19, 1. 3. 4. 6. cf. Tob. 13, 18. Τὸ ἀλληλούϊα, ſubſtantive 3 Macc. 7, 13. veroſimiliter indicat Pſalmos 113—118. a Judaeis magnum Hallelujah appellatum.

Ἀλλήλων, genit. pluralis nominis defectivi, qui ut dativus ἀλλήλοις, αις, οις et accuſativus ἀλλήλους, ας, α, ſaepiſſime in N. T. legitur. Significat *invicem*, *inter ſeſe*, *alius alium*, v. c. Matth. 24, 10. Jo. 13, 35. Act. 7, 26. 28, 25. Rom. 1, 27. Hebr. 10, 24. Jac. 5, 6.

Ἀλλογενής, ές, ὁ, ἡ, (ex ἄλλος et γένος, gens) *alienigena*, *peregrinus*. Semel Luc. 17, 18. ubi Samaritanus (verſ. 16.) ita appellatur, Exod. 29, 33. Eodem ſenſu 3 Macc. 4, 8. ἀλλοεθνής.

Ἅλλομαι, fut. ἁλοῦμαι, *ſalio*, *tripudio*, Jeſ. 35, 6. Act. 3, 8. 14, 10. — De aquis eſt: *ſcaturio* Jo. 4, 14. ut latin. *ſalio* Virg. Eclog. 5, 47. Suet. Octav. 82.

Ἄλλος, η, ο, *alius*, 1) ratione *numeri indefiniti*, *alius* i. e. *non idem*, Matth. 4, 21. 21, 8. Marc. 7, 4. Luc. 5, 29. Act. 15, 2. Apoc. 7, 2. 8, 3., — ſaepius: *alius*, *in vicem prioris ſuccedens*, Jo. 14, 16. Apoc. 12, 3. 13, 11. coll. verſ. 12. 14, 6. 8. 9. 15. 17. 18. 15, 1. 18, 1. 4. Ezech. 19, 5. Gen. 4, 3. — 2) *alius* ratione *numeri definiti*, ubi ὁ ἄλλος quemque priorem excipiens (vid. loca Apoc. allata) indicare poteſt, adeoque Apoc. 17, 10. de *ultimo* ſ. ſeptimo dicitur; οἱ ἄλλοι autem *reliqui*, *ceteri* ſunt, i. q. οἱ λοιποί, Jo. 20, 25. 21, 8. 1 Cor. 14, 29. Hebr. 11, 35. coll. verſ. ſq. ab ἕτεροις diſtinguuntur. — 3) *alius ratione ordinis*, *alter e binis*, Matth. 5, 39. 12, 13. (Marc. 3, 5. in textu vulg.) Luc. 6, 10. 29. — *alius* diſtributive, ut latinor. *alius alius*, *hic ille*. Matth. 8, 9. Marc. 6, 15. 1 Cor. 12, 8—10. — ἄλλος πρὸς ἄλλον Act. 2, 12. — ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἐκραζον, i. e. varii varia clamabant. Sap. 18, 18. ἄλλος ἀλλοχῆ, alius hic alius illic. — 4) *alius ſua natura et conditione*, *diverſus*, Matth. 2, 12. Jo. 5, 32. Act. 4, 12. 1 Cor. 10, 29. 15, 39. 41. 2 Cor. 11, 4. Apoc. 6, 4. 1 Reg. 13, 19.

Ἀλλοτριοεπίσκοπος, ὁπου, ὁ, ἡ, (ex ἀλλότριος et ἐπίσκοπος compoſitum) ſemel legitur 1 Petr. 4, 15. Quidam interpretantur: *alienis rebus ſe immiſcens*, i. q. ὁ πολυπράγμων, vel curioſus rerum aliarum inſpector; alii: homo vitiis deditus; alii: nimis ſeverus alienorum vitiorum cenſor. Puto potius hoc voc. ſignificare inſpectorem ſ. praefectum rerum non chriſtianarum, eum qui magiſtratum inter Judaeos vel gentiles gerit, vel negotiis publicis praefectus eſt. Hoc ſuadent ſequentia ὡς Χριστιανὸς ſcl. ἐπίσκοπος

et usus verbi ἀλλότριος, (quod vid.), quo judaicae religioni non addicti, gentiles, saepius indicantur.

Ἀλλότριος, ια, ιον, 1) *alienus*, qui s. quod aliorum est, *non proprius*, ita ut τῷ ἰδίῳ Rom. 14, 4. et τῷ ὑμετέρῳ Luc. 16, 12. opponatur. Hebr. 11, 9. 9, 25. coll. 1 Macc. 15, 33. 2) alienus, *peregrinus*, Matth. 17, 25. 26. Act. 7, 6. coll. Gen. 15, 13. Sap. 19, 15. Sir. 11, 34. — *ignotus* Jo. 10, 5. coll. Sir. 8, 18. Ps. 49, 10. 3) *alius*, *diversus*, i. q. ἄλλος, Rom. 15, 20. 2 Cor. 10, 15. 16. 1 Tim. 5, 22. Ratione gentis et patriae habita 4) *exterus*, *hostis*, Hebr. 11, 34. Ita a Judaeis appellabantur non Judaei, a Deo alieni, *gentiles*. Sir. 29, 21. 33, 3. coll. vers. 9—11. 1 Macc. 1, 38. adjuncta notione improbitatis propter idololatriam. Saepius non legitur.

Ἀλλόφυλος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἄλλος et φυλή) qui est diversae tribus s. stirpis, *alienigena*, igitur, si Judaeo opponitur, *gentilis*. Sic semel Act. 10, 28. Apud LXX. saepius eodem sensu, v. c. de Philistaeis 1 Sam. 13, 3—5. Obad. vers. 19., de Helleniſtis 1 Macc. 4, 12. 22. 26. et ἀλλοφυλισμός 2 Macc. 4, 13. 6, 24. i. q. ἑλληνισμός.

Ἄλλως adverb. (ab ἄλλος) *aliter*, *alia ratione*. Semel 1 Tim. 5, 25. τὰ ἄλλως ἔχοντα scl. ἔργα, quae aliter sunt comparata, i. e. non recte facta, οὐ καλὰ ἔργα.

Ἀλοάω, ῶ, fut. ήσω et άσω 1) circumago, i. q. δινέω, 2) circumago boves sive equos in area, *triturо*, *fruges excutio*. 1 Cor. 9, 9. 1 Tim. 5, 18. coll. Deut. 25, 4. — 1 Cor. 9, 10. metaphorice ὁ ἀλοῶν est ἐργάτης in re christiana (Phil. 3, 2.), doctor evangelii.

Ἄλογος, ου, ὁ, ἡ, 1) τὸν λόγον non habens; igitur quum λόγος sit *sermo et ratio* vel *ratione*, vel *facultate loquendi destitutus*. Posteriori modo Exod. 6, 12., priori modo ut sit *rationis expers*, bis 2 Petr. 2, 12. Jud. vers. 10. coll. Sap. 11, 16. 3 Macc. 5, 14. 2) *absurdus*, *temere dictus et factus* Act. 25, 27. ut ἀλόγως Amos, 6, 13. 3 Macc. 6, 25.

Ἀλόη, ης, ἡ, *aloë*. Semel Jo. 19, 39. et hic est *arbor* aromatica, etiam agallochum et xylaloe appellata (Cant. 4, 14), in India et Arabia frequens, qua Aegyptii ad thymiamata et condienda cadavera utebantur. Vid. Celsii Hierobotan. P. I. p. 135. — Ceterum etiam *herba*, e qua succus amarissimus elicitur, ἀλόης nomen gerit.

Ἅλς, ἁλός, ὁ, *sal* (distinguendum ab ἅλς, ἁλός, ἡ, *mare*). Semel Marc. 9, 49.

Ἁλυκός, ή, όν, (ab ἅλς, mare, *sal*) *salsus*. Semel Jac. 3, 12. de aqua.

Ἄλυπος, ον, ὁ, ἡ (ex ἀ priv. et λύπη, *dolor*) *doloris*, *molestiarum expers*. Legitur comparativus Phil. 2, 28.

ἵνα ἀλυπότερος ὦ, ut minus doleam, a curis et sollicitudinibus liberer.

Ἄλυσις, εως, ἡ, (quod etiam ἅλυσις scribitur, sed minus recte, si ab ἀ priv. et λύω, *solvo*, derivatur) 1) *vinculum*, quo vel manus vel pedes vel alia corporis pars constringuntur. Marc. 5, 3. — *catena* Apoc. 20, 1. Act. 21, 33. *manica* Marc. 5, 4. Luc. 8, 29. Act. 12, 6. 7. 2) *status vincti, status custodiae*. Ita Eph. 6, 20. 2 Tim. 1, 16. et fortasse etiam Act. 28, 20. — Tropice Sap. 17, 17. — Saepius non habetur.

Ἀλυσιτελής, ές, ὁ, ἡ (a λυσιτελέω, *prosum*) 1) *inutilis*; deinde ut et latinor. *inutilis*: 2) *noxius, perniciosus*. Ita semel in N. T. Hebr. 13, 17.

Ἀλφαῖος, αίου, ὁ, *Alphaeus*, frater germanus Josephi, mariti matris Christi, et Mariae, Jesu matris sororis filius, pater apostolorum Matthaei et Jacobi minoris. Commemoratur Matth. 10, 3. Marc. 2, 14. 3, 18. Luc. 6, 15. Act. 1, 13. — Idem a Joanne c. 19, 25. (vid. loca Matth. 27, 56. Marc. 15, 40.) Κλωπᾶς appellatur. Hebraicum enim חַלְפַי a Matth. et Marco abjecta aspiratione Ἀλφαῖος efferebatur, ut Hagg. 1, 1. חַגַּי a LXX. Ἀγαῖος, a Joanne vero Κλωπᾶς, ח mutata in K, ut חַפָּא 2 Paral. 30, 1. a LXX. per φασέκ redditur.

Ἅλων, ωνος, ὁ et ἡ, (etiam ἅλως, ὁ, ἡ), *area*, Gen. 50, 10. 11. 2) *frumenta*, quae excutiuntur in area. Sic Matth. 3, 12. Luc. 3, 17. et גֹּרֶן Exod. 22. 6. Ruth. 3, 2. coll. Judic. 15, 5.

Ἀλωπηξ, εκος, ἡ, *vulpes*, Matth. 8, 20. Luc. 9, 58. hebr. שׁוּעָל Judic. 15, 4. — metaphorice: homo callidus et insidiosus, Luc. 13, 32, ut saepe apud profanos. Vid. etiam Schoettg. hor. hebr. ad h. l.

Ἅλωσις, εως, ἡ, (ab ἁλόω capio) *captura*. Semel in N. T. 2 Petr. 2, 12. εἰς ἅλωσιν, ut capiantur.

Ἅμα 1) praepositio, quae cum dativo construitur, *simulac, simul cum*, Matth. 20, 1. ἅμα πρωΐ simulac dies illuxit, primo mane. cf. Mich. 2, 1. 1 Macc. 4, 6. 13, 7. ἅμα τῷ ἀκοῦσαι, simulac audivissent, et cum accusativo ἅμα τὸ ἀκοῦσαί με, 3 Esdr. 8, 71., ubi in textu hebr. Esdr. 9, 3. est בְּשָׁמְעִי. — Matth. 13, 29. ἅμα αὐτοῖς, simul cum illis. — 2) adverbium, significans *simul*, Act. 24, 26. 27, 40. Coloss. 4, 3. 1 Tim. 5, 13. Philem. vers. 22. et ad normam hebr. יַחְדָּו, cui saepissime apud LXX. respondet (v. c. Gen. 13, 6. 22, 6. 8. 19. Ps. 14, 3.) *ad unum omnes*, Rom. 3, 12. quo et refero loca 1 Thess. 4, 17. 5, 10. Saepius non habetur in N. T.

Ἀμαθής, ές, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et μανθάνω *disco*) *qui nihil didicit, indoctus, rudis*. Semel 2 Petr. 3, 16.

ubi homines cognitionis et judicii rudes significat. Alii explicant: *impius*, quum stultitia saepe ponatur pro impietate.

Ἀμαράντινος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et μαραίνομαι, *flaccesco*) *non flaccescens, perennis.* Semel 1 Petr. 5, 4. Hesych. ἀμαράντινον· ἄσηπτον. cf. Apoc. 4, 4. 6, 2. Opponitur στέφανος φθαρτὸς 1 Cor. 9, 25.

Ἀμάραντος, ου, ὁ, ἡ, i. q. ἀμαράντινος, *perennis*, nunquam marcescens sive evanescens. Semel 1 Petr. 1, 4. et praeterea Sap. 6, 13.

Ἁμαρτάνω, fut. τήσω, aor. ἥμαρτον, (ut hebr. חטא, cui saepissime respondet, et nostrum *fehlen*) 1) *a scopo, meta, via aberro.* 2) a via, legibus praescripta, aberro, *legem violo, pecco, peccata committo;* de Dei legibus ad mores spectantibus universe Jo. 5, 14. 8. 11. 9, 2. 3. 1 Jo. 1, 10. 2, 1. 3, 6. 8. 9. 5, 18. Rom. 2, 12. 3, 23. 5, 12. 14. 16. 6, 15. 1 Cor. 15, 34. Tit. 3, 11. Hebr. 3, 17. 2 Petr. 2, 4. — de praeceptis morum in doctrina christiana, 1 Cor. 7, 28. 36. Hebr. 10, 26. — de mandatis politicis et praepositorum Act. 25, 8. 1 Petr. 2, 20. — *Scelus* committere Matth. 27, 4. — ἁμαρτ. ἐνώπιον πάντων 1 Tim. 5, 20. vitia omnibus manifesta ideoque offensionis plenissima committere. 3) *peccati reum me facio*, nostrum: ich versündige mich, 1 Cor. 8, 12. ἁμαρτ. εἰς κ. τ. λ. reos se facientes peccati adversus fratres eo, quod infirmorum conscientiam turbarunt, reos se faciunt Christo. Sic ἁμαρτ. apud LXX., ubi respondet hebr. אשם *reus sum*, v. c. Lev. 4, 3. 5, 4. 5. et 1 Jo. 5, 16. ἁμαρτάνειν ἁμαρτίαν. 4) *peccando alium injuria afficio, offendo*, maxime sequente εἰς, (hebr. חטא seq. ל, v. c. Gen. 20, 9. 1 Reg. 8, 31. vel seq. בעד 1 Sam. 7, 6. 20, 1. 2 Paral. 12, 2.) Matth. 18, 15. 21. Luc. 15, 18. 17, 3. 4. 1 Cor. 6, 18. εἰς τὸ σῶμα, corpus laedere, perdere, coll. Sir. 10, 29. Prov. 20, 2. 1 Cor. 8, 12. coll. Sir. 7, 7. — interdum sequente ἐνώπιον, ex hebraismo, eodem vero sensu, Luc. 15, 21. Ita et Eph. 4, 26. intelligendum videtur. — Saepius non occurrit in N. T.

Ἁμάρτημα, ατός, τὸ, *quodvis peccatum* Marc. 3, 28. et vers. 29. codd. quidam pro κρίσις. 4, 12. Rom. 3, 25. 1 Cor. 6, 18. coll. Sap. 2, 12. 17, 3. Gen. 31, 36.

Ἁμαρτία, ίας, ἡ, 1) aberratio a via, scopo vel meta. 2) *peccatum* sive jam commissum sive adhuc committendum, sive gravius sive levius. Matth. 3, 6. Act. 7, 6. Jo. 8, 21. 24. ἐν ταῖς ἁμαρτ. ἀποθν. i. e. poena peccatorum scl. mors vos manebit, peribitis. 1 Cor. 5, 21. Jac. 1, 15. Ἁμαρτία πρὸς θάνατον vid. θάνατος. Saepe genus pro specie, ideoque ἁμαρτία de variis peccatorum speciebus, v. c. Hebr. 11, 25. de desertione popula-

rium, Jo. 8, 46. de mendacio, 2 Petr. 2, 14. de libidine venerea, ut חָטָא 2 Sam. 12, 13. et ἁμαρτία πονηρὰ in Psalter. Salom. cap. 16, 7. — 2 Thess. 2, 4. de fraudibus et sceleribus idololatriae; ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας fraudis et peccati (idololatriae) auctor s. fautor. Etiam in abstracto legitur v. c. Gal. 2, 17. Hebr. 12, 1. 4. — 3) *Innata vitiositas*, peccati fons, cujus sedes est in corpore ejusque illecebris. Ita potissimum in epist. ad Rom. et quidem cap. 5, 12. 13. 20. 21. 6, 1. 2. 6. 7. 10—23. ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, instrumenta peccatorum perficiendorum vitiositati porrecta. Porro c. 7, 7. ubi cum ἐπιθυμία permutatur, vers. 8—14. 17. 20. 8, 2. 3. 10. Appellatur Rom. 7, 23. νόμος ἁμαρτίας dictamen vitiositatis, τοῦ ὄντος ἐν τοῖς μέλεσι, in corpore residentis, et c. 8, 2. νόμος ἁμαρτίας καὶ θανάτου dictamen ad peccatum et ejus poenam, mortem, tendens. Eodem sensu accipiendum videtur Jo. 8, 34. coll. Gal. 3, 22. 5, 16. 17. 19. Sap. 9, 15.— Inde σάρξ ἁμαρτίας Rom. 8, 3. corpus, vitiositatis sedes, et Hebr. 3, 13. ἀπάτη τῆς ἁμαρτίας cupidinum illecebrae. — 4) *culpa* per peccatum contracta. Jo. 9, 41. 15, 22. 24. 16, 8. ibid. vers. 9. ubi ἁμαρτία, ὅτι οὐ est: culpa eo contracta, quod non crediderunt; — itemque *poena*, quam peccatum meretur. Matth. 9, 2. 5. 6. 26, 28. Jo. 1, 29. 20, 23. 1 Cor. 15, 17. ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, poenae peccatorum vestrorum non sunt sublatae. Hebr. 9, 28. χωρὶς ἁμαρτίας i. e. non tollendae poenae peccati causa ib. c. 10, 4. 11. Jac. 4, 17. ἁμαρτία ἐστί i. e. culpam contrahit. Ita etiam Rom. 14, 23. 1 Jo. 1, 8. 9. 1 Petr. 2, 24. 4, 1. — Ita ἁμαρτία culpam et poenam peccati significat Sir. 18, 27. 23, 10. 28, 1—5. Gen. 42, 21. ubi hebr. אָשַׁם *reum se fecit*. — 5) *offensio* (ut ἁμαρτάνειν offendere) Matth. 12, 31. — Interdum ἁμαρτία adjective ponitur, ut Rom. 7, 7. ὁ νόμος ἁμαρτία; estne lex ipsa peccatum i. e. peccandi causa datum? — 2 Cor. 5, 21. ἁμαρτίαν ἐποίησεν i. e. ἁμαρτωλὸν, sive θυσίαν περὶ ἁμαρτίας ἐποίησ. Sic Sir. 47, 23. ἀφροσύνη pro ἄφρων.— Jo. 9, 34. ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης, jam in matris utero peccator (vel peccatorum poenis a parentibus contractis obnoxius) conceptus es. Vid. Ps. 51, 7. 58, 4. Jes. 48, 8. Contrarium vid. Sap. 8, 19. 20. Sir. 44, 10. sqq. — Formula περὶ ἁμαρτίας elliptice pro προσφορὰ sive θυσία περὶ ἁμαρτίας, sacrificium pro peccato, Hebr. 10, 6. 8. coll. vers. 18. ut LXX. hebr. חַטָּאת et אָשָׁם *sacrificium expiatorium*, eodem modo expresserunt Lev. 6, 23. Num. 8, 8. Ps. 40, 7. Sed Rom. 8, 3. περὶ ἁμαρτ. est: ad tollendum peccati reatum s. poenas.

Ἀμάρτυρος, ου, ὁ, ἡ, *sine testimoniis, de quo non extat testimonium, testimonio non comprobatus*. Semel Act. 14, 17. de Deo sui documenta in rerum natura dante.

Ἁμαρτωλός, οῦ, ὁ, ἡ, (vid. ἁμαρτάνω) 1) *a recta via aberrans.* Jac. 5, 20. ἐπιστρέψειν ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, ubi est errans in cognoscendo vero et simul ex errore peccans. Eodem sensu 1 Tim. 1. 15. coll. vers. 13. — 2) *peccator omnino* cum ratione voluntatis tum ratione factorum Matth. 9, 10. 11, 19. Marc. 2, 15. 16. 17. Luc. 5, 30. 7, 34. 37. 39. 15, 1. 19, 7. (ubi adjective ponitur ut Sir. 27, 30.) 1 Tim. 1, 9. Jud. vers. 15. — peccatis sive vitiositati deditus, Luc. 5, 8. 15, 7. 10. Gal. 2, 17. Rom. 5, 8. Jac. 4, 8. — qui peccata, scelera commisit Luc. 13, 2. 18, 13. — 3) peccatorum *reus, culpae et poenae peccati obnoxius,* Luc. 5, 8. ubi ἁμαρτ. est poenis potius quam beneficiis Dei dignus. Rom. 3, 7. 5, 19. 7, 13. (ubi adjective ponitur), Hebr. 7, 26. κεχωρισμ. ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, peccatorum poenis obnoxium se non faciens, vid. vers. 27. — 4) *dei mandata, jussa spernens, ejus revelationes repudians, contemtor Dei, a vero Deo alienus* Matth. 9, 11. 13. Luc. 5, 32. 6, 34. 15, 2. Marc. 2, 17. 8, 38. 1 Petr. 4, 18. coll. vers. 16. 17. Jo. 9, 16. 24. 25. et 31. ubi τῷ ἁμαρτ. opponitur ὁ θεοσεβής. Hebr. 12, 3. Inde etiam nomine ἁμαρτωλῶν *contemtorum Dei* ejusque praeceptorum veniunt gentiles sive *idololatrae* Gal. 2, 15. et saepissime in V. T. v. c. 1 Sam. 15, 18. 1 Macc. 2, 44. coll. vers. 40. 48. Tob. 13, 6. coll. Sap. 17, 2. Addit. Esth. 3, 12. Psalt. Salom. 2, 1. ubi ἁμαρτ. explicatur per ἐθνη ἀλλότρια. V. *Fabric.* Cod. Pf. I, p. 918. Eodem sensu legi putatur ἁμαρτ. Matth. 26, 45. Luc. 6, 32. 33. c. 24, 7. Marc. 14, 41. quia ἁμαρτωλοῖς Luc. 18, 32. Matth. 5, 47. explicetur per τοῖς ἔθνεσι; sed nescio, an non hic de pharisaeis et sacerdotibus, tanquam *Dei contemtoribus,* quia ejus legatum repudiabant (Jo. 8, 41—47. 55. Jo. 13, 20.), sermo sit. cf. Marc. 8, 31. Hebr. 12, 3. et Sap. 19, 13. — Saepius non legitur.

Ἄμαχος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et μάχη pugna) graecis est 1) non pugnans, a pugna alienus, 2) insuperabilis, invincibilis. In N. T. bis sensu activo de rixis, *non contentiosus* s. *rixosus, non pugnax,* 1 Tim. 3, 3. Tit. 3, 2. Eodem sensu adverb. ἀμάχως Sir. 19, 6.

Ἀμάω, ῶ, fut. ήσω, *meto, demeto.* Semel in N. T. Jac. 5, 4. et semel Lev. 25, 11. Non differt a θερίζω. *Hesych.* ἀμῆσαι· θερίσαι. De sententia cf. Lev. 19, 13. Deut. 24, 14.

Ἀμέθυστος, ου, ὁ, (et ἀμέθυσος ut etiam habent codd. quidam in loco apocal.) *amethystus,* gemma purpurei vel violacei coloris. Semel Apoc. 21, 20. In N. T. respondet hebr. אחלמה Ex. 28, 19. 39, 10.

Ἀμελέω, ῶ, fut. ήσω (ex ἀ priv. et μέλει μοι curae est) 1) sine cura sum. 2) transitive: *curam rei non gero, negligo, sperno* (i. q. καταφρονεῖν Sap. 3, 10. 2 Macc. 4, 14.), Matth. 22, 5. 1 Tim. 4, 14. Hebr. 2, 3. 8, 9. coll. Jer. 31, 32. 2 Petr. 1,

12. εἰς ἀμελήσω ὑπομιμνήσκειν, non intermittam monere, i. e. semper monebo. Saepius non legitur.

Ἄμεμπτος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et μέμφομαι reprehendo, vitupero) 1) transitive: non vituperans, non conquerens. Ita Phil. 2, 15. eodemque sensu adv. ἀμέμπτως. Addit. Esth. 13, 3. — 2) intransitive: qui vituperandus non est, in quem reprehensio non cadit, integer. Sic ubique in cod. graeco V. T. ubi de hominum probitate (Job. 1, 1. 11, 4. 4, 17. 22, 19. 33, 9.) dicitur, et in N. T. Luc. 1, 6. Phil. 3, 6. 1 Thess. 3, 13. — de oeconomia mos. Hebr. 8, 7. — Saepius non habetur.

Ἀμέμπτως adv. i. q. ἀμέμφως, sine reprehensione, quaerela, vel culpa. Addit. Esth. 13, 3. Bis in N. T. et quidem transitive 1 Thess. 2, 10. ubi pro adjectivo ἄμεμπτος, nil sine causa conquestus, nil temere reprehendens; et ib. c. 5, 23. intransitive: sine vitiis et peccati culpa.

Ἀμέριμνος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et μέριμνα, curo) vacuus curis, cum qui curam rerum non gerit, ut 1 Cor. 7, 32. de curis rerum externarum; tum qui curis non premitur, securus, a cura et sollicitudine liberatus, ut Matth. 28, 14. ἀμερίμνους ποιήσομεν tutos praestabimus. — Sap. 6, 15. 7, 23. Caeterum in N. T. et apud LXX. non legitur.

Ἀμετάθετος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et μετατίθημι transpono) qui e loco suo moveri non potest, immutabilis, constantissimus. Ita Hebr. 6, 18. 3 Macc. 5, 1. 12. Neutrum τὸ ἀμετάθετον immutabile, immutabilitas (Polyb. hist. lib. 2. §. 3.) substantive legitur Hebr. 6, 17.

Ἀμετακίνητος, ου, ὁ, ἡ (ex ἀ priv. et μετακινέω, dimoveo) immotus, immobilis, — constans. Semel 1 Cor. 15, 58.

Ἀμεταμέλητος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et μεταμέλομαι poenitet me) graecis est: a poenitentia liber, cum de eo, quod poenitentiam non excitat, tum de eo, quem non poenitet alicujus rei. Quum vero in poenitentia fit semper mutatio mentis 2) est: immutabilis, certissimus, firmissimus. Ita bis Rom. 11, 29. 2 Cor. 7, 10. σωτηρία ἀμεταμέλητος, felicitas certissime nos manens, s. salus immutabilis. Etiam נחם poenitet me, cum negatione, de immutabilitate consiliorum Dei dicitur. Vid. Num. 23, 19. 1 Sam. 15, 29. Ps. 104, 10.

Ἀμετανόητος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et μετανοέω, mentem muto) non emendandus. Semel in N. T. Rom. 2, 5. — Testam. XII. patr. (Fabric. Cod. Pseud. I. p. 685.) ἀμετανόητον τηρεῖ εἰς τὸν αἰῶνα τὴν κύλασιν.

Ἄμετρος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et μέτρον mensura) mensura carens, immensus. Bis in N. T. 2 Cor. 10, 13. 15. ubi εἰς τὰ ἄμετρα pro adverbio ἀμέτρως, extra terminos, ultra modum.

Ἀμήν, ipsa vox hebr. אמן, adject. verum, certum, ra-

tum. Haec vox, absolute posita, in V. T. est 1) acclamatio: *ratum sit, hoc eveniat, ita sit*, (LXX. et ἀμὴν, et γένοιτο v. c. Num. 5, 22.), quam pronuntiabat a) *populus* ad sententiam damnatoriam, Deut. 27, 15—26. Nehem. 5, 13. — b) *concio* in laudibus Dei celebrandis, s. doxologiis, et piis votis efferendis; saepius in Psalmis v. c. 41, 14. 72, 19. 89, 53. ubi אמן esse responsionem concionis ad carmen, clarissime patet e Ps. 106, 48. et 1 Chron. 16, 36. — c) *singuli* vel ad exsecrationem, Num. 5, 22. vel ad mandata, 1 Reg. 1, 36. — Deinde in V. T. 2) rarius *adverbialiter* in sententiae capite ponitur, et significat: *certissime, verissime*, sanctissimae asseverationi inserviens (LXX. interdum ἀληθῶς, ὄντως), v. c. Jer. 28, 6. et אמנם Jos. 7, 20. coll. Job. 19, 5. — Eodem fere modo ἀμὴν in N. T. eodemque sensu legitur 1) in fine sententiarum, quibus Dei laudes celebrantur, s. doxologiarum, *ita sit, ita profecto est*, v. c. (Matth. 6, 13. in text. vulg.) Rom. 1, 25. 9, 5. 11, 36. Gal. 1, 5. Eph. 3, 21. Phil. 4, 20. 1 Tim. 1, 17. 6, 16. 2 Tim. 4, 18. Hebr. 13, 21. 1 Petr. 4, 11. 5, 11. 2 Petr. 3, 18. Jud. vers. 25. Apoc. 1, 6. 5, 14. ἀμὴν ἀλλελούϊα Apoc. 19, 4. coll. Ps. 106, 48. 1 Chron. 16, 36. Inde Paulus 1 Cor. 14, 16. λέγειν τὸ ἀμὴν: *amen accinere* iis, qui in Dei laudes prorumpunt. — 2) in fine bonarum apprecationum: *hoc eveniat, hoc Deus ratum faciat*, Rom. 15, 33. 16, 24. 1 Cor. 16, 24. Gal. 6, 18. Phil. 4, 23. 2 Thess. 3, 17. Hebr. 13, 25. 2 Petr. 3, 18. Jud. vers. 25. (quibus addenda sunt secundum lectionem vulgar. loca 2 Cor. 13, 13. Eph. 6, 24. Coloss. 4, 18. 1 Thess. 5, 28. 1 Tim. 6, 22. 2 Tim. 4, 22. Tit. 3, 15. Phil. vers. 25. 1 Petr. 5, 14.) — 3) adverbialiter, *certo, certissime, verissime, profecto* a) in *capite* orationis, Matth. 5, 18. 16, 28. (ubi Luc. 9, 27. ἀληθῶς habet) 25, 40. 26, 34. Luc. 4, 24. coll. vers. 25. ἀμὴν ἀμὴν (ex hebraismo pro superlativo) Jo. 3, 3. 5, 19. 8, 51. 12, 24. 14, 12. 21, 18. b) rarius in *fine* alicujus sententiae; sic conjunctum cum ναὶ bis, Apoc. 1, 7. 22, 20. — τὸ ναὶ καὶ τὸ ἀμὴν 2 Cor. 1, 20. i. e. verissimae sunt. — ὁ ἀμὴν Apoc. 3, 14. de Messia: qui verus est, i. e. in quo promissiones salutis certissimum habent eventum.

Ἀμήτωρ, ορος, ὁ, ἡ, (ex ἀ et μήτηρ, *mater*) qui *sine matre est, matrem non habet*. Graecis dicitur vel is, qui non a matre est in lucem editus v. c. dii deaeve, vel matre orbatus, vel ignobili matre natus. cf. *Wolfii* curae phil. ad Hebr. 7, 3. — In N. T. semel Hebr. 7, 3. de Melchisedeco, ubi plurimi, jam Philone lib. 2. de Monarch. praeeunte (μὴ ἔχων μητέρα ἱερείαν ἐξ ἱερέων) interpretantur: *cujus mater* (et pater) *non recensetur in sacerdotum genealogiis*; igitur: non ex stirpe Aaronitica et tamen Dei sacerdos. Obstare autem videntur et verba μήτε ἀρχὴν — ἔχων, et sacerdotium

perpetuum, quod inde derivatur (et jam Pſ. 110, 4. Melchiſedeco tribuitur), et verſ. 8. oppoſitio Levitarum tanquam ἀνθρώπων ἀποθνησκόντων. Verba igitur. ἀμήτωρ, ἀπάτωρ, ἀγενεαλόγητος etiam ita explicarunt multi antiquiores et recentiores: a patre et matre, ut homines ſolent, non genitus, ideoque nec in genealogias relatus. Varias de Melchiſed. opiniones deque ejus natura commenta vid. in *Wolfii* curis ad h. l. *Deylingii* obſervatt. ſacr. P. 2. p. 71 ſqq. *Fabric.* Cod. Pſeudepigraph. V. T. P. I, p. 311 ſqq.

Ἀμίαντος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et μιαίνω pollwo) 1) *ſordibus non pollutus*; 2) metaphorice: *ſordibus peccati non pollutus, a vitiorum labe purus*, Hebr. 7, 26. Sap. 8, 20. — de matrimonio: *ſtupro non pollutum, caſtum*, Hebr. 13, 4. Sap. 3, 13. 4, 2. — 3) labe non inquinatus, *purus, inviolatus* cf. 2 Macc. 14, 36, 15, 34; de cultu Dei: *ſincerus, verus*, Jac. 1, 27. — de ſalute aeterna: *inviolata*, cui nil mali admiſcetur, quae nunquam turbatur, 1 Petr. 1, 4. Saepius non habetur.

Ἀμιναδάβ, *Aminadab*, nom. propr. viri ex majoribus ſervatoris, qui commemoratur Ruth. 4, 19. 20. 1 Chron. 2, 10. Matth. 1, 4. Luc. 3, 33.

Ἄμμος, ου, ἡ, (i. q. ψάμμος) *arena, ſabulum*. Ἄμμος τῆς θαλάσσης ad ſignificandam ingentem multitudinem, Rom. 9, 27. Hebr. 11, 12. Apoc. 12, 18. 20, 8. cf. Hoſ. 1, 10. Jer. 33, 22. 15, 8. Jeſ. 10, 22. alibi. — *ſolum arenoſum* ideoque *inſtabile*, (*Flugſand*) Matth. 7, 26. coll. Luc. 6, 49. Sir. 25, 20. — Saepius non habetur.

Ἀμνός, οῦ, ὁ, *agnus*. In N. T. ſolum metaphorice de Chriſto morti tradito, cum agno comparato *et* ratione *patientiae*, qua mortem tulit, Act. 8, 32. coll. Jeſ. 53, 7. — *et* ratione *innocentiae*, qua victima fuit pro hominum peccatis. 1 Petr. 1, 19. Jo. 1, 29. 36. ἄμνος θεοῦ i. e. a Deo conſtitutus expiator. Caeterum cf. Hebr. 9, 12. 14. et 1 Cor. 5, 7. — Ἄμνος θεοῦ Meſſias, tanquam ἄμωμος, appellatur quoque in teſt. XII. patr. ap. Fabric. Cod. Pſeud. I, p. 724. 725. et 730.

Ἀμοιβή, ῆς, ἡ, 1) *permutatio*, ubi pro re accepta alia res datur. 2) *retributio*, maxime in bonam partem, *remuneratio, gratiae*. Ita ſemel 1 Tim. 5, 4.

Ἄμπελος, ου, ἡ, *vitis*. Matth. 26, 29. Marc. 14, 25. Luc. 22, 18. Jac. 3, 12. — Tropice ἡ ἄμπελος τῆς γῆς (dixerat c. 3, 10. 6, 10. οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς) Apoc. 14, 18. 19. appellantur hoſtes Meſſiae florentes, et ad interitum maturi, exſcindendi per Jehovae angelum, ut uvae abſcinduntur conjiciuntur que in torcular. Similis imago legitur Jeſ. 63, 2. 3. Thren. 1, 15. — Deinde Jeſus ipſe ſe appellat vitem Jo. 15, 1. 4. 5. quia vitis, palmites longe lateque extendens, praeſtantiſſimosque et uberrimos fructus faciens, ima-

go est prosperitatis rerum secundarum et bonorum uberrimorum. cf. Ezech. 17, 6. 19, 10. Ps. 80, 9. 10. 128, 3. Sir. 24, 17. σοφία dicit: ἐγω ὡς ἄμπελος ἐβλάστησα χάριν. Saepius non habetur in N. T.

Ἀμπελουργὸς, οῦ, ὁ, ἡ, (contracte pro ἀμπελοεργὸς) *vinetum colens, vinitor.* Semel Luc. 13, 7. coll. 2 Par. 26, 10. Jes. 61, 5.

Ἀμπελὼν, ῶνος, ὁ, *vinea, vinetum.* Matth. 20, 1—4. 7. 8. 21, 28. 33. 39—41. et loca parallela Marc. 12, 1—9. Luc. 20, 9—16. c. 13, 6. coll. Jes. 5, 1 sqq. — *vites* in vinea plantatae, 1 Cor. 9, 7. coll. Deut. 28, 39. Zeph. 1, 13. —, Saepius non legitur.

Ἀμπλίας, ου, ὁ, *Amplias* (alii codd. ἀμπλιάτον habent) nomen pr. viri, qui nonnisi Rom. 16, 8. commemoratur.

Ἀμύνω, fut. υνῶ, 1) *arceo*, (2 Macc. 10, 17.) *defendo*; ἀμύνομαι in med. mihi illatam injuriam propulso, *vindico, ulciscor.* Semel et quidem active Act. 7, 24. coll. Jos. 10, 13. Sap. 11, 3.

Ἀμφιβάλλω, fut. βλήσω, *circumjicio*; deinde exanescente vi praepositi. ἀμφι, i. q. simplex βάλλω, *jacio, projicio.* Semel Marc. 1, 16. ubi text. vulg. simplex βάλλοντας. cf. Hab. 1, 17.

Ἀμφίβληστρον, ου, τὸ (ab ἀμφιβάλλω), id. quod circumjicitur; inde vestimentum sive pallium, et *rete piscatorium*, quo expanso circumdantur pisces. Ita Hab. 1, 15—17. bis in N. T. Matth. 4, 18. Marc. 1, 16.

Ἀμφιέννυμι, fut. ἀμφιέσω, med. ἀμφιέσομαι, *indico, vestio.* Matth. 11, 8. Luc. 7, 25. coll. Job. 31, 19. — Ut Latinor. *induo*, improprie: *orno, specie condecoro.* Ita de herbis Matth. 6, 30. Luc. 12, 28.

Ἀμφίπολις, εως, ἡ, *Amphipolis*, urbs Macedoniae ad fluvium Strymonem, qui eam fere undique cingit, sita, Act. 17, 1 commemorata.

Ἄμφοδον, ου, τὸ, (etiam ἄμφοδος, ου, ἡ, ex ἄμφω, *ambo*, et ὁδὸς *via*) proprie *bivium, compitum.* In verss. graecis V. T. *platea, urbis vicus*, v. c. Jer. 17, 27. 49, 26. alibi. Ita semel in N. T. Marc. 11, 4. *Hesych.* ἄμφοδα· αἱ ῥύμαι, ἀγυιαὶ, δίοδοι.

Ἀμφότερος, ερα, ον, *uterque, ambo.* Maxime in plurali legitur, et ita in N. T. semper. Non solum de duobus dicitur, v. c. Matth. 9, 17. 13, 30. 15, 14. Luc. 1, 6. alibi saepissime, sed etiam de pluribus Act. 23, 8. — τὰ ἀμφότερα scil. μέρη, Eph. 2, 14. utramque partem i. e. et gentiles et judaeos; coll. vers. 16. 18.

Ἀμώμητος, ου, ὁ, ἡ, (i. q. ἄμωμος. *Hesych.* ἀμώμητος· ἄμωμος, ἄψογος, ἀγαθὸς ἢ σώματι ἢ ψυχῇ) *sine macula,*

sine vitiis, integer, probus. Bis Phil. 2, 15. 2 Petr. 3, 14. coll. Ps. 63, 3. Prov. 20, 7.

Ἄμωμον, ου, τὸ, *amomum*, aroma praestans, quo uti solebant veteres ad unguenta. Vid. *Plin.* Hist. N. XII, 13. 28. *Theophr.* Hist. Plant. 9, 7. coll. *Ovid.* Heroid. 21, 166. *Lucan.* 10, 166. — Semel Apoc. 18, 13. in textu Griesb.

Ἄμωμος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et μῶμος *macula*) 1) *sine macula* i. *labe*, vel *vitio*. Ita sensu proprio de victimis in V. T., ubi saepius respondet hebr. תמים, vid. Lev. 1, 10. 22, 20—22. Num. 6, 14. In N. T. 1) Christus appellatur ἀμνὸς ἄμωμος, 1 Petr. 1, 19. (etiam in test. XII. patriarch. ap. *Fabric.* I, p. 724.) i. e. victima omnis peccati expers, perfectissime; vel ἄμωμος simpliciter secundum eandem imaginem Hebr. 9, 14. — Etiam ecclesia Eph. 5, 27. comparatur cum agno, et ἄμωμος dicitur, quatenus est pura a vitiis et scandalis. — 2) sensu morali: *purus a vitiis, a peccati labe*, Eph. 1, 4. Coloss. 1, 22. Jud. vers. 24. Apoc. 14, 5. (2 Petr. 3, 14. in quibusd. codd.) Saepius non legitur.

Ἀμών, ὁ, *Amon*, nom. pr. regis Judaeorum. Matth. 1, 10. Vid. 2 Chron. 33, 20—25. 2 Reg. 21, 18 sqq.

Ἀμώς, ὁ, *Amos*, nom. pr. viri e majoribus Servatoris Luc. 3, 25., de quo praeterea nil constat.

Ἄν, particula, quae vel subiecto vel praedicato vel verbo additur et rem facit conditionatam sive minus definitam. Indicat enim loquentem *definire nolle* 1) numerum vel *multitudinem* rei de qua sententia effertur, ubi respondet latinorum *cunque*. Ita ὅς ἄν *quicunque*, i. e. omnes, qui aliquid facturi, dicturi sunt, vel quisquis erit, qui faciet. Matth. 10, 11. Marc. 8, 35. 38. 6, 11. Luc. 9, 4. 24. 26. 10, 5. 8. 10. Jo. 2, 5. 4, 14. 5, 19. Rom. 9, 15. 1 Cor. 11, 27. 1 Jo. 2, 5. 3, 17. 4, 15. coll. c. 5, 1. ubi pro ὅς ἄν ponitur πᾶς et Luc. 12, 8. ubi πᾶς ὃς ἄν. — ὅσοι ἄν Luc. 9, 5. Matth. 21, 22. 22, 9. Apoc. 14, 4. ὅστις ἄν Matth. 12, 50. Ἄν τινων Jo. 20, 23. — et in formulis ὁσάκις ἄν, *quotiescunque*, 1 Cor. 11, 25. 26. — ὅπου ἄν, *ubicunque*, Marc. 14, 9. Luc. 9, 57. — 2) *quoties* aliquid eventurum sit, ut respondeat nostro: *mögen*; Matth. 6, 5. ὅπως ἄν φανῶσιν, ut, si fieri possit, appareant. 3) *quando* aliquid eventum sit habiturum, Matth. 26, 48. Jo. 1, 33. Rom. 3, 4. Apoc. 2, 25. et in formula ἕως ἄν *usque dum*, Matth. 2, 13. 5, 18. 10, 11. Marc. 6, 10. 9, 1. Luc. 9, 27. 13, 35. Act. 2, 35. 1 Cor. 4, 5. Hebr. 1, 13. — 4) *utrum* aliquid locum sit habiturum, et *quid* sit futurum, ut fere conveniat cum latino *fortasse*, et cum nostro: *etwa*, *wohl*. Luc. 9, 46. Act. 2, 45. 4, 35. 17, 20. Rom. 16, 2. 1 Cor. 7, 5. — Denique 5) indicat *futurum conditionatum*, quod, data conditione, eventurum fuisset, ubi sententia antecedens constanter incipit cum εἰ, cui in sententia

consequente respondet ἄν; nostrum: *wenn* jenes geschehen wäre, so *würde* dieses etc. Sic saepius, v. c. Matth. 11, 21. 23. 12, 7. Luc. 7, 39. 12, 39. Jo. 4, 10. 5, 46. 8, 19. 42. Act. 18, 14. Rom. 9, 29. 1 Cor. 2, 8. Hebr. 4, 8. 8, 7. 1 Jo. 2, 19. Alii ἄν in his locis vertunt *utique*, *profecto*.

Ἀνὰ, praepositio, regens accusativum: 1) *per*, *in*, *inter*, et hoc sensu in N. T. non legitur nisi conjuncta cum μέσον. Ἀνὰ μέσον, *in medio*, *in*, *inter* (LXX ita hebr. בתוך, בתוך et תוך *sub* Jes. 57, 5.) ratione tum *loci*, Matth. 13, 25. Marc. 7, 31. Apoc. 7, 17. tum *personarum*, 1 Cor. 6, 5. — 2) vocabulis numeri juncta exprimit numerum distributivum aequalitatis et per nomina numeralia distributiva explicanda est. Matth. 20, 9. 10. ἀνὰ δηνάριον *singuli* denarium. Marc. 6, 40. ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα, centeni et quinquageni. Luc. 9, 14. — Luc. 9, 3. 10, 11. ἀνὰ δύο, *bini*. Jo. 2, 6. ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς, singulae metretas binas vel ternas. Apoc. 4, 8. (coll. Jes. 6, 2. 3.) et 21, 21. ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων, singulae portae erant ex singulis margaritis. — Etiam distributive: *per vices*, *vicissim* 1 Cor. 14, 27. ἀνὰ μέρος. Saepius in N. T. non legitur. — In verbis compositis ἀνὰ est 1) sursum tendentis, latinor. *su*, *e*, *ex*, *ad*, 2) ad initium redeuntis, latinor. *re*, 3) ad finem penetrantis et pervenientis, latin. *per*, *ex*.

Ἀναβαθμός, οῦ, ὁ, 1) actus adscendendi, 2) adminiculum adscendendi, *gradus*, *Stufe*, *Treppe*. Bis Act. 21, 35. 40. *gradus*, qui ab arce Antonia ad templum ducebant. coll. Exod. 20, 26. 1 Reg. 10, 19.

Ἀναβαίνω, fut. βήσομαι, 1) de sursum tendente: *adscendo*, *me moveo in locum editum*, e loco ἀπὸ, ἐκ, in locum εἰς, interdum ἐπὶ, Matth. 3, 16. 5, 1. Marc. 3, 13. Luc. 5, 19. (ἐπὶ τὸ δῶμα, tectum conscendere, coll. Gen. 49, 4) Luc. 19, 4. (arborem) Jo. 1, 52. coll. Gen. 28, 12. Act. 8, 39. Apoc. 11, 7. 13, 11. — De hominibus *iter* in regionem editiorem *facientibus*, Luc. 2, 4. Act. 18, 22. ut עלה Esdr. 2, 1. Neh. 7, 6. potissimum de hominibus Hierosolyma petentibus, Matth. 20, 17. 18. Jo. 7, 8. 10. 12, 20. coll. 1 Reg. 12, 27. 28. Esdr. 7, 6. 7. 3 Esdr. 2, 18. — De piscibus e profundo *emergentibus*, Matth. 27, 27. coll. Gen. 41, 3. 27. — De *adscendente in coelum*, Jo. 3, 13. 6, 62. 20, 17. Eph. 4, 8—10. Rom. 10, 6. Apoc. 4, 1. ἀνάβα ὧδε, adscende huc, scl. ad coeli portam. De formula in coelum adscendere vid. Deut. 30, 12. Prov. 30, 4. Jes. 14, 13. 14. Jer. 51, 53. Ps. 139, 8. Bar. 3, 29. coll. Job. 38, 19—38. — De rebus: *efferri*; v. c. de fumo Apoc. 8, 4. 9, 2. 14, 11. 19, 3. coll. Exod. 19, 18. Jes. 34, 10. 1 Macc. 5, 31. — De plantis: e terra surgere, *progerminare*, *succrescere*, *florere*, Matth. 13, 7. Marc. 4, 8. 32. ut apud profanos saepissime. Eodem modo hebr.

עָלָה de plantis v. c. Jes. 32, 13. 5, 24. 55, 13. — 2) de perveniente ad finem vel *in locum*, ubi est a) vel *ingredior, intro venio*, v. c. in caulam. Jo. 10, 1. in navem Matth. 6, 51. 15, 39. (Jo. 21, 3. in text. vulg.), in currum Act. 8, 31, q. d. *conscendo* navem, currum. — b) vel intransitive: *perferor* in aliquem locum, v. c. de rumore Act. 21, 31. *venire in mentem* s. *memoriam*, ἐν τῇ καρδίᾳ Luc. 24, 38. ἐπι τὴν καρδ. Act. 7, 23. 1 Cor. 2, 9. εἰς μνημόσυνον Act. 10, 4. quae quidem dicendi ratio nostris est propria et ex hebraismo, עָלָה עַל לֵב, repetenda. Vid. Jes. 65, 17. Jer. 3, 16. 44, 21. Dan. 2, 29.

Ἀναβάλλω, fut. αλῶ, 1) *sursum tollo, elevo*, de variis rebus apud profanos, cf. Jer. 13, 20. — Med.: ἀναβάλλομαι, proprie me elevo, me subduco; inde: *me subduco negotio, differo aliquid, protraho.* Sic semel in N. T. sensu forensi *amplio*, i. e. non decerno rem, sed pronuntio „*amplius*", *differo.* Act. 24, 22. ἀνεβάλετο αὐτοὺς, (ut Cicero ad Luccej. epist. lib. V, 12: *differe me* in aliud tempus) dimisit eos indicta causa, distulit causam, ampliavit. Similiter nostri: einen Termin aufnehmen.

Ἀναβιβάζω, fut. άσω, *adscendere facio.* Semel in N. T. Matth. 13, 48. de navigiis in littus *subducendis*, ut apud *Xenoph.* hist. graec. I, 1. 2. Respondet hebr. הֶעֱלָה Gen. 37, 28. Exod. 7, 3.

Ἀναβλέπω, fut. ψω, 1) de sursum tendente: *oculos attollo, ich blicke auf*, v. c. εἰς τὸν οὐρανὸν, Matth. 14, 19. Marc. 6, 41. 7, 34. Luc. 9, 16. 19, 5. coll. 2 Macc. 7, 28. — oculos demissos tollo videndi causa, q. d. *circumspicio*, Marc. 8, 24., Luc. 21, 1. — 2) de redeunte ad priora: *iterum video, visum recipio*; de iis, qui caecitate cum serius orta (Matth. 11, 5. 20, 34. Marc. 8, 25. 10, 51. 52. coll. Matth. 20, 33. Luc. 7, 22. 18, 41—43. Act. 9, 12. 17. 18. 22, 13.) tum nativa (Jo. 9, 11. 15. 18.) laborant. — 3) de perveniente ad finem s. scopum: *conspicio, videndo cognosco, ich erblicke*, Marc. 16, 4. Act. 22, 13. ἀνέβλεψα εἰς αὐτὸν, antea non visum nunc conspexi. Saepius non legitur.

Ἀνάβλεψις, εως, ἡ, *visus recuperatio.* Semel Luc. 4, 19. e loco Jes. 61, 1. ubi in textu hebr. leguntur: פְּקַח־קוֹחַ apertio carceris. Utrum ad miracula Jesu, an ad doctrinae lumen referenda sint haec verba, incertum est.

Ἀναβοάω, ῶ, fut. ήσω, vocem attollo, i. e. *magna voce clamo, vociferor.* Saepius in vers. Alex., ter in N. T. Matth. 27, 16. Marc. 15, 8. Luc. 9, 38.

Ἀναβολή, ῆς, ἡ, (ab ἀναβάλλομαι quod vid.) *mora, cunctatio.* Semel Act. 25, 17. ἀναβολὴν ποιησάμενος, (ut apud profanos v. c. Dionys. Hal. A. 11, 33. Thucyd. 2, 42.) cunctatus, moras nectens.

Ἀνάγαιον, ου, τὸ, (i. q. ἀνώγεον quod habet text. vulg.)

1) conclave quod solo est altius (*Hesych.* ἀνάγαιον· ἀφὰ τὴν γῆν et τὸ ὑπερῶον οἴκημα. 2) *coenaculum*. Bis, Marc. 14, 15. Luc. 22, 12. coll. Act. 20, 8.

Ἀναγγέλλω, fut. ελῶ, med. ἀναγγέλλομαι, *notum facio*, quod aliis antea ignotum erat. De variis rebus dictum vario modo verti potest. — De rebus, quae evenerunt: *annuntio, narro*, (Marc. 5, 14. in text. vulg. ubi, ut saepe in codd., eum ἀπαγγέλλω permutatum est) ib. c. 5, 19. Act. 14, 27. 15, 4. 16, 38. 2 Cor. 7, 7. *defero* ad magistratum Jo. 5, 15. — de rebus futuris: *praenuntio*, Jo. 16, 13. — de evangelio et rebus christianis: *notum facio*, *doceo*, Jo. 4, 25. 16, 14. 15. 25. Act. 20, 20. 27. Rom. 15, 21. 1 Petr. 1, 12. (hebr. נגד, Deut. 8, 3. Dan. 2, 9.) — de male factis: *fateor*, *profiteor*, Act. 19, 18.

Ἀναγεννάω, ῶ, fut. ήσω, *regigno*, *regenero*, quod in cod. graec. V. T. non habetur, et in N. T. solummodo 1 Petr. 1, 3. 23. occurrit, ex usu loquendi Rabbinorum illustrandum est, qui בריה חדשה *creaturam novam* fieri dicebant eos, qui vel ab idololatria ad veri Dei cognitionem, vel ab inscitia ad sapientiam, vel a vitiositate ad sanctitatem perducebantur, vel quibus novae vires spirituales (ut sacerdoti per unctionem) vel nova felicitas, novaque spes dabatur, v. c. Abrahamo promissio prolis et imperii in alios, iisque quibus peccata remittuntur, quique eo novae felicitatis spem accipiunt. Vid. *Schoettgenii* horae hebr. et talm. ad 2 Cor. 5, 17. — 1 Petr. 1, 3. ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν iterum nos generavit ad spem vitae aeternae, i. e. spem illam excitavit in nobis, confirmavit nobis, ita ut novam jam agamus vitam spe felicitatis plenissimam. — Vers. 23. ἀναγεγεννημένοι, ad christianam probitatem denuo nati, ad vitam meliorem excitati. cf. Jo. 3, 3. 2 Cor. 5, 17. Tit. 3, 5.

Ἀναγνώσομαι, fut. γνώσομαι. 1) vel: *ad cognitionem pervenio*, vel: *alios ad cognitionem perduco*, *notum facio*. Vid. Ἀνά. Posteriori sensu ἀναγνώσεις τὰς ἁμαρτίας, Orat. Manass. vers. 11. Hesych. Ἀναγνώσεις· ἀναγνωρίζω. Dicitur 2) potissimum de iis, quae legendo cognovimus, *legendo cognosco*, *legi et ideo novi*, Matth. 12, 3. 5. 19, 4. 21, 16. 42. 2 Cor. 1, 13. ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε quod aut ex epistola mea aut aliunde jam cognovistis. Apoc. 1, 3. — Inde 3) simpliciter *actum legendi* indicat, *lego* scl. cognoscendi causa, Matth. 24, 15. Marc. 13, 14. Jo. 19, 20. Act. 8, 28. 30. 23, 34. Eph. 3, 2. 2 Cor. 3, 2. ἀναγινωσκομένη sensu metaphorico: quae legitur, i. e. conspicitur, palam est. — 4) lego, ut alii cognoscant, *praelego*, Luc. 4, 16. Act. 13, 27. 15, 21. 2 Cor. 3, 15. 1 Thess. 5, 27. coll. 1 Macc. 10, 17.

Ἀναγκάζω, fut. ἄσω, ἔσχα, vt ἀδίκω, Act. 26, 11. 28, 19. Gal. 2, 3. 14. — verbis invitum adigo, compello, Matth. 14, 22. Marc. 6, 45. Luc. 14, 23. Gal. 6, 12. Ita ὁ ἀναγκάζων Prov. 6, 7. — efficio, ut alter quid (nolens) faciat, 2 Cor. 12, 11. Saepius non legitur.

Ἀναγκαῖος, αία, αῖον, et ἀναγκαῖος, ου, ὁ, ἡ, necessarius, et quidem a) physice necessarius ad vitam sustentandam, 1 Cor. 12, 22. Tit. 3, 14. ἀναγκαῖα χρείαι i. q. graeci τὰ ἀναγκαῖα, vitae necessaria subsidia appellant. — Act. 10, 24. ἀναγκαῖοι φίλοι, Latinor. amici necessarii, graecis maxime de cognatis dicitur, h. l. de amicis consuetudine quotidiana necessariis intelligendum. Eodem modo ap. Polyb. 8, 9. Eurip. Androm. 651. — b) necessarius propter rerum conditionem, rei idoneus, utilis, nostrum angemessen, erforderlich. Phil. 1, 24. et in formula ἀναγκαῖον ἡγεῖσθαι 2 Cor. 9, 5. Phil. 2, 25. coll. 2 Macc. 9, 21. c) logice necessarius, Hebr. 8, 3. ὅθεν ἀναγκαῖον, unde necessario sequitur. d) ex praecepto s. officio necessarius, honestus, Act. 13, 46. ἦν ἀναγκαῖον, officii nostri fuit, decuit nos. — Saepius in N. T. non reperitur.

Ἀναγκαστῶς, adv. coacte, Semel 1 Petr. 5, 2. In cod. gr. V. T. non habetur.

Ἀνάγκη, ης, ἡ, latinor. necessitas. De quavis necessitate, quaecunque sit, 2 Cor. 9, 7. ἐξ ἀνάγκης, coacta, non sponte. Philem. vers. 14. κατὰ ἀνάγκην, coactus. 1 Cor. 7, 37. μὴ ἔχων ἀνάγκην, qui nulla necessitate urgetur. Speciatim a) necessitas ex lege vel more orta, Luc. 23, 17. coll. Jo. 18, 29. Hebr. 9, 16. Rom. 13, 5. necessitas moralis 1 Cor. 9, 16. — b) necessitas consecutionis logicae, Hebr. 7, 12. ἐξ ἀνάγκης, necessario, consequitur jam. Ib. c. 9, 23. ἀνάγκη οὖν scl. ἐστί, necessario consequitur. — c) necessitas rei ipsius vel e rerum conditione orta; Matth. 18, 7. Hebr. 7, 27. ἀνάγκην ἔχειν, debere, opus habere. d) Necessitas utilitatis, Luc. 14, 18. ἔχω ἀνάγκ. conducit mihi. Jud. vers. 3. ἀνάγκ. ἔχω, utile judico. — e) necessitas fati, vid. Sap. 19, 4. et cum haec sit tristis: calamitas, miseria, Luc. 21, 23. 1 Cor. 7, 26. 2 Cor. 6, 4. 12, 10. 1 Thess. 3, 7. Praeterea non legitur in N. T. — In LXX. vers. saepius, v. c. Job. 7, 11. 15, 24. Zeph. 1, 10. Epist. Jer. vers. 37.

Ἀναγνωρίζω, fut. ίσω, recognosco. Semel Act. 7, 13. ἀνεγνωρίσθη, (Gen. 45, 1. התאפק) cognoscendum se praebuit.

Ἀνάγνωσις, εως, ἡ, (ab ἀναγινώσκω quod vid.) lectio, actus legendi, Act. 13, 15. 2 Cor. 3, 14. — 1 Tim. 4, 13. προσέχε τῇ ἀναγνώσει scl. librorum sacrorum. — Neh. 8, 10. 3 Esdr. 8, 8. 9. 19. (coll. Esdr. 7, 11. 12. 21.) Prol. Sir.

Ἀνάγω, fut. άξω, 1) sursum duco, duco in locum

altiorem, motum *in locum* indicans: *hinaufführen*. Luc. 4, 5. 2, 22. 22, 66. ἀνήγαγον sel. in ipsas Caiphae aedes. Act. 9, 39. 16, 34. — Huc et pertinet formula ἀνάγειν τὴν ναῦν, navem in maris altitudinem (surgere enim videntur aquae e longinquo, Luc. 5, 4. Job. 26, 12.) ducere, *navem solvere, oram solvere*, graecis usitata, et ἀνάγεσθαι sel. ἐν πλοίῳ, ut plene legitur Act. 28, 11. i. e. *navi avehi*, abschiffen, et saepius *abire* simpliciter verti potest. Ita legitur Luc. 8, 22. Act. 13, 13. 16, 11. 18, 21. 26, 13. 21, 1. 2. 27, 2. 4. 12. 21. 28, 10. 11. *Hesych.* ἀνάγοντο· ἀνέπλεον. — 2) *educo*, e loco inferiore, motum e loco indicans. Ita in formula ἀναγ. ἐκ νεκρῶν i. e. ex hade, inferno. Rom. 10, 7. Hebr. 13, 20. Ps. 30, 4. 71, 20. hebr. הֶעֱלָה, coll. Sap. 16, 13. Ps. 29, 3. — 3) *abduco*, Matth. 4, 1. coll. Luc. 4, 1. 2 Macc. 5, 9. — 4) *adduco*, Act. 12, 4. ἀνάγ. τῷ λαῷ sistere coram populo, coll. 2 Macc. 6, 10. — de victimis: adducere ad altare, i. e. *offerre*, Act. 7, 41. coll. 1 Reg. 3, 15. *Herodot.* 2, 60. Praeterea non legitur in N. T.

Ἀναδείκνυμι, et ἀναδεικνύω, fut. δείξω, 1) elatum aliquid monstro. 2) *notum facio, declaro*, Act. 1, 24. — 3) *denomino, eligo, creo*, quia electi publice renunciabantur. Luc. 10, 1. Ita 3 Macc. 2, 14. de templo, et 3 Esdr. 2, 34. 43. 8, 23. 2 Macc. 9, 23. 25. de regibus et praefectis, uti saepissime etiam apud profanos.

Ἀνάδειξις, εως, ἡ, (Vid. ἀναδείκνυμι) 1) ostensio Sir. 43, 6. 2) *inauguratio*, Luc. 1, 80. nisi h. l. vertendum: usque ad tempus, quo populo doctor divinus palam fieret, vel publice *declarandus* esset.

Ἀναδέχομαι, fut. ἑξόμαι, *in me suscipio*; tropice de promissionibus Hebr. 11, 17. ubi ἀναδεξάμ. simpliciter est *particeps factus*. Vid. 2 Macc. 6, 19. ubi de morte dicitur. — *Apud me recipio*, Act. 28, 7. ἀναδεξάμ. hospitio excipiens, cf. Aelian. V. Hist. 4, 9.

Ἀναδίδωμι, fut. δώσω, 1) sursum do, 2) *produco, profero*, Act. 23, 33. de epistolis: *tradio*. — Legitur praeterea in Cod. graeco V. T. non nisi Sir. 1, 20.

Ἀναζάω, ῶ, fut. ήσω, 1) *in vitam redeo, vitam recupero*. De Christo Rom. 14, 9. Apoc. 20, 5. in textu vulg. — 2) tropice: a) deperditus, quasi mortuus, vitae restituor, *vitae felicitatem recupero*, Luc. 15, 24. 32. — b) *vigorem recipio*, ich lebe auf, Rom. 7, 9. de propensione ad vitia. Non legitur in cod. gr. V. T. nec saepius in N. T.

Ἀναζητέω, ῶ, fut. ήσω, *quaero, investigo*, ich suche auf, Act 11, 25. (et Luc. 2, 44. in textu vulg.). coll. 2 Macc. 13, 21.

Ἀναζωγρέω, et ἀναζώννυμι, fut. ζώσω, *cingo*. Med.

ἀναζώννυμαι *me succingo*, ich gürte mich auf, quod facere solebant orientales, ne vestibus laxis et ad pedes usque demissis impedirentur, sed ad negotia facienda essent expeditiores. Inde tropice *promptus, paratus sum*, 1 Petr. 1, 13. ut אזר Prov. 31, 17. Jer. 1, 17. et latinor. *accingo me*.

Ἀναζωπυρέω, ῶ, fut. ήσω, (ex ἀνὰ et ζωπυρέω, *incendo, resocillo*) ignem afflatu resuscito, ne extinguatur. Metaphorice: *resuscito, excito*. Semel in N. T. de donis spiritualibus 2 Tim. 1, 6. Vid. Gen. 45, 27. 1 Macc. 13, 7. ἀναζωπύρησε τὸ πνεῦμα. Saepius apud profanos.

Ἀναθάλλω, fut. αλῶ, 1) *regermino, revirescoo*. Sir. 46, 12. 44, 10. Sap. 4, 4. 2) transitive, sensu hiphilico, (הצמיח Ezech 17, 24) *produco*, v. c. καρπούς Sir. 50, 10. Deinde de rebus bonis metaphorice: *largiter produco aliquid, efficio ut fit*. Ita ἀναθάλλειν εἰρήνην, εὐλογίαν, felicitatem efficere, Sir. 1, 18. 11, 22. In N. T. semel Phil. 4, 10. ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν, curam mei iterum habetis, i. e. beneficia larga mihi praestatis.

Ἀνάθεμα, τος, τὸ, (ab ἀνατίθημι, *repono*) in codicibus saepe cum ἀνάθημα, a quo antiquitus diversum fuisse non videtur, permutatur, et est *id quod Deo devovetur*, τὸ ἀνατιθέμενον τῷ θεῷ ut *Suidas* explicat, חרם Hebraeorum, Levit. 27, 28., πᾶν ὃ ἐὰν ἀνατεθῇ scl. τῷ κυρίῳ, ut legitur Levit. 27, 29. Quomodo hoc sit intelligendum e locis V. T. satis apparet. 1) Aurum et argentum, bello captum ἀνάθεμα τῷ θεῷ dicebatur, quatenus in tabernaculo sacro *reponebatur*, igitur *donarium* i. q. ἀνάθημα, Num. 16, 37—39. Jos. 7, 11. 21. 23., ubi legunt: καὶ ἔθηκαν αὐτὰ ἔναντι κυρίου. coll. c. 6, 17. 19. 24. 2) Animalia dicebantur ἀνάθεμα κυρίῳ, quatenus *morti destinabantur* et victimae *immolabantur* Deo. cf. Levit. 27, 28. 29. De urbibus ejusque aedificiis et incolis et de populis usurpata, formula illa indicabat, eos *interitui*, tanquam victima maxima Deo offerenda, esse destinatos, Jos. 6, 17. 18. 21. Num. 21, 2. 3. Inde ἀνάθεμα *omne quod interitui est devotum* Deut. 13, 17. 20, 17. et γίνεσθαι ἀνάθεμα Jos. 7, 12. interitui destinari. Denique 3) *detestandum, abominandum*, quia, quae interitui destinata erant, attingere, habere non licuit. vid. Deut. 7, 26. — Hinc in N. T. ἀνάθ. 1) *votum Deo factum*, Act. 23, 14. ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτούς, voto voluntario nos obstrinximus; de quo hebraismo cf. Deut. 20, 17. — 2) *piaculum*, qui aliorum loco mortem subit, Rom. 9, 3. ἀνάθ. εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, a Jesu morti destinari tanquam piaculum. Gal. 3, 13. κατάρα, Sir. 44, 17. ἀντάλλαγμα in eadem fere sententia, et 4 Macc. 17, 22. Eleazar et septem fratres occisi ἀντίψυχον τῆς τοῦ ἔθνους ἁμαρτίας dicuntur. — 3) *abominandum, detestandum*. 1 Cor. 12, 3. λέγειν ἀνάθεμα,

impium, detestandum habere, maledicere. Gal. 1, 8. 9. ἀνάθεμα ἔστω, detestabile sit, reprobetur. 1 Cor. 16, 22. ἤτω ἀνάθεμα. — Praeterea non habetur in N. T.

Ἀναθεματίζω, fut. ίσω, (ab ἀνάθεμα quod vid.) 1) *devoveo, votum facio Deo.* Act. 23, 12. 14. 21. voto me obstringo. 2) *diris me voveo, mihi imprecor dira,* Marc. 14, 71. Saepius non habetur.

Ἀναθεωρέω, ῶ, fut. ήσω, *specto, intueor, considero;* oculis Act. 17, 23. mente Hebr. 13, 7.

Ἀνάθημα, τος, τὸ (ab ἀνατίθημι), quod separatur et Deo dicatur: potissimum dona, quae in templis deorum suspendebantur, vel reponebantur et *donaria* vocabantur. Ita semel Luc. 21, 5. Caeterum vid. Ἀνάθεμα et loca Judith. 16, 19. 2 Macc. 2, 13. 5, 16. 9, 16. 3 Macc. 3, 17. Num. 16, 37—39.

Ἀναιδεια, ας, ἡ, (ex ἀ priv. et αἰδὼς, *pudor*) *impudentia, — importunitas, — pertinacia.* Semel Luc. 11, 8. ubi importunam pertinaciam significare videtur. Etiam Jer. 8, 5. adjectiv. ἀναιδὴς est pertinax.

Ἀναίρεσις, εως, ἡ, *internecio, caedes.* Semel Act. 8, 1. (et c. 22, 20. in text. vulg.) Judith. 15, 3. 2 Macc. 5, 13.

Ἀναιρέω, ῶ, fut. ήσω, med. ἀναιρέομαι, 1) *humo tollo, suscipio;* Exod. 2, 10. Num. 16, 37. — De infantibus dictum, ut latinorum *tollere* (v. c. Terent. Aud. 1, 3. 14. ib. 3, 1. 6. Adelph. 5, 3. 23. *Cicer.* Div. 1, 21.), est: infantem humo suscipere, suum declarare, *alere, educare.* Sic Act. 7, 21. et saepius apud profanos. *Hesych.* Ἀναιρεῖν τὸ τεχθὲν — ἀνατρέφειν. — 2) *e medio tollere;* de rebus: *abolere, profligare, vi sua privare.* Sic Hebr. 10, 9. Similiter Test. XII. patr. ap. Fabr. C. Pseud. I, 681. ἡ ταπείνωσις ἀναιρεῖ τὸ μῖσος, ἡ μετάνοια ἀναιρεῖ τὴν ἀπείθειαν, καὶ φυγαδεύει τὸ σκότος, — et p. 691: ἀναιροῦντες τὸν διάβολον ἐν ταῖς ἀγαθαῖς ὑμῶν πράξεσι. — *Xenoph.* Cyrop. I, 1. 1. ἀναιρεῖν τὴν ὀλιγαρχίαν. — De hominibus: e medio tollere, *vita privare,* Luc. 22, 2. *trucidare* Matth. 2, 16. ἑαυτὸν ἀναιρεῖν Act. 16, 27. *supplicio afficere* Luc. 23, 32. Act. 10, 39. 12, 2. 22, 20. Saepissime apud LXX. et profan.

Ἀναίτιος, ίου, ὁ, ἡ, (ex ἀ prip. et αἴτιον *culpa*) *insons, qui sine culpa est.* Bis Matth. 12, 5. 7.

Ἀνακαθίζω, fut. ίσω, 1) *erigo,* 2) *me erigo.* Saepius de jacentibus ubi iterum *erecti sedent;* ita Luc. 7, 15. Act. 9, 40.

Ἀνακαινίζω, fut. ίσω, *renovo, instauro; — restituo in pristinum statum* Ps. 104, 30. 103, 5. Thren. 5, 21. Sic Hebr. 6, 6. ἀνακαινίζειν (quod quidam hic passive ex usu infinitivi activi pro passivo apud Hebraeos intelligunt, alii

rectius aptive de ductoribus christianis) εἰς μετάνοιαν, reducere ad poenitentiam, ad fidem priorem eos ducere.

Ἀναχαινόω, ῶ, fut. ώσω, *renovo*, i. q. ἀναχαινίζω. In N. T. non nisi a Paulo usurpatur de illa animi emendatione, quae in Christiano efficitur per spiritum sanctum et cum in vera rerum divinarum cognitione, tum in sincero sanctitatis studio cernitur. 2 Cor. 4, 16. ὁ ἔσωθεν (ἄνθρωπος) ἀνακαινοῦται, quotidie renovatur, i. e. crescit, novus ille homo (νέος ἄνθρωπος Coloss. 3, 10.), quem spiritus sanctus in me creavit; i. e. quotidie animus crescit cognitione, virtute, spe christiana. Coloss. 3, 10. ἀνακαινούμενος εἰς ἐπίγνωσιν, renovatus ad cognitionem, i. e. cognitione imbutus, sapientia nova spirituali instructus. coll. Eph. 4, 23.

Ἀνακαίνωσις, εως, ἡ, *renovatio*. Deinde apud Paulum metaphorice ea mentis mutatio, quam sub v. ἀνακαινόω descripsimus. Rom. 12, 2. μεταμορφοῦσθαι τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς, transformari mentis renovatione, i. e. mentis emendatione novi fieri homines. Tit. 3, 5. ubi baptismus appellatur λουτρὸν ἀναγεννήσεως καὶ πνεύματος ἁγίου, balneum, quo spiritus sanctus nos novos reddit homines, quo novus homo in nobis creatur. coll. Jo. 3, 5.

Ἀνακαλύπτω, fut. ψω, (ex ἀνὰ et καλύπτω, *velo*) *velamen retraho, revelo, detego*. Deut. 22, 30. Saepius tropice de intellectus quasi velamine. Ita 2 Cor. 2, 14. τὸ κάλυμμα μὴ ἀνακαλυπτόμενον, velamen non retractum est i. e. ignorantia, intelligentiae defectus, non sublata. Ibid. vers. 18. ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ, detecta facie (coll. vers. 13.) i. e. sine impedimento, clarissime. cf. Job. 23, 16. Jes. 22, 14. Tob. 12, 7.

Ἀνακάμπτω, fut. ψω, (quod in LXX vers. maxime hebr. שוב respondet) 1) reflecto, recurvo. 2) reflecto me, *reflecto cursum, revertor*. Matth. 2, 12. Act. 18, 21. Hebr. 11, 5. Dicitur quoque Luc. 10, 6. de vi benedictionis ad benedicentem redeunte. Praeterea non legitur in N. T.

Ἀνάκειμαι, fut. εἰσομαι, 1) *situs sum*; graeci v. c. de statuis et donariis. Ita semel in N. T. Marc. 5, 40. in textu vulg. plane rejectum ibi a Griesb. — 2) *discumbo*; Jo. 6, 11. de iis, qui more veterum in lectis triclinaribus discumbebant ad mensam; Jo. 13, 23. coll. Jo. 1, 18. Luc. 16, 22. Matth. 8, 11. 26, 7. 20. Marc. 14, 18. 16, 14. — Inde 3) *convivor*, Matth. 9, 10. Luc. 7, 37. coll. 3 Esdr. 4, 10. ὁ ἀνακείμενος *convivа*, Matth. 22, 10. 11. Luc. 22, 27. Jo. 13, 28. Saepius non legitur.

Ἀνακεφαλαιόω, ῶ, fut. ώσω, 1) in unum caput redigo, *summam rei repeto* s. *comprehendo*; *ich recapitulire*. Sic saepius de oratoribus summam rei in orationis fine repetentibus. 2) ἀνακεφαλαιοῦμαι de rebus variis et diversis dictum,

est: *comprehendor*, in unam quasi rem, *in unum caput recolligor*. Ita Rom. 13, 9. de legibus diversis in una amoris mutui lege comprehensis; Eph. 1, 10. de Judaeis et paganis in unam ecclesiam collectis. cf. Eph. 2, 14. 15.

Ἀνακλίνω, fut. νῶ, 1) *reclino*, facio, ut aliquis reclinis jaceat. Luc. 2, 7. de infante: *repono*. — Marc. 6, 39. Luc. 9, 15. 12, 37. Matth. 14, 19. de cibo recreandis: *facio discumbere, jubeo, ut recumbant*. — Med. Ἀνακλίνομαι, *ad coenam accumbo, convivor*. Luc. 7, 36. — Matth. 8, 11. Luc. 13, 29. „convivari in regno Messiae" i. e. hujus regni ejusque felicitatis participem fieri. Seriores enim Judaeos arbitratos esse, magnum in Messiae regno epulum locum esse habiturum, notum est. cf. *Schoettgenii* hor. hebr. ad h. l. 4 Esdr. 2, 38. 6, 49. sq. Inde servator in regno suo describendo saepius utitur formulis et imaginibus ab epulo ductis, tanquam Judaeis notissimis. vid. Matth. 22, 1 sqq. 25, 1 sqq. 26, 29. Marc. 14, 25. Luc. 14, 15 sqq. 22, 16. 18. 30. — Saepius non legitur.

Ἀνακόπτω, fut. ψω, 1) *repello, retundo*. 2) *cohibeo, remoror*, Sap. 18, 23. τὴν ὀργὴν, iram *cohibere*, poenam retardare. *Philo* de monarch. p. 821. ὁρμὰς ἀνακόψαι impetum reprimere. Sic semel Gal. 5, 7. in textu vulg. ubi Griesb. ἐνέκοψε. Vid. ἐγκόπτειν.

Ἀνακράζω, fut. άξω, *exclamo, vociferor*, ich schreie auf; *magnum clamorem edo*. Marc. 1, 23. 6, 49. Luc. 4, 33. 8, 28. 23, 18. coll. 1 Sam. 4, 5. Joel 3, 16. (in textu hebr. c. 4, 16.) Saepius non habetur.

Ἀνακρίνω, fut. ινῶ, (ex ἀνὰ et κρίνω *discerno, judico*) proprie de eo dicitur, qui eo, ut judicium possit ferre, pervenire studet (ut ἀνὰ sit ad finem tendentis) ideoque est 1) *examino, investigo, scrutor*, et quidem studiose, Act. 17, 11. (LXX hebr. חָקַר 1 Sam. 20, 12.) — 1 Cor. 10, 25. 27. μηδὲν ἀνακρίνοντες, nil anxie investigantes scil. utrum sint carnes e victimis gentilium residuae, (quae in foro vendebantur) nec ne. — Sensu forensi: *examino causam*, reum interrogo, ich verhöre gerichtlich, Luc. 23, 14. Act. 4, 9. 24, 8. 28, 18. coll. Susann. vers. 48 et 51. — 2) *judicium fero, rem dijudico*, 1 Cor. 2, 14. 15. et quidem aut *judicio comprobo, probo, laudo*, 1 Cor. 4, 3. 4. aut judicio *improbo, damno, reum judico*, 1 Cor. 9, 3. 14, 24. ἀνακρίνεται i. q. ἐλέγχεται, erroris, improbitatis convincetur, vid. vers. sq. — et sensu forensi Act. 12, 19. quia ibidem sequitur, custodes abductos esse scil. ad supplicium. *Phavorin.* Ἀνακρίνω· τὸ πραχθὲν ἐξετάζω, εἰ καλῶς ἢ κακῶς ἐπράχθη. — Ἀνακρίνειν· ἐξετάζειν, ἀναπυνθάνεσθαι, ἐπερωτᾶν, ἐλέγχειν, βασανίζειν. — Praeterea non legitur in N. T.

Ἀνάκρισις, εως, ἡ (ab ἀνακρίνω quod vid.), *interrogatio*

sio, *causae cognitio*, *inquisitio*. Semel Act. 25, 26. et semel in V. T. 3 Macc. 7, 4. eodem sensu. *Phavor.* Ἀνάκρισις ἐξέτασις.

Ἀνακύπτω, fut. ψω, (ex ἀνὰ et κύπτω scl. τὴν κεφαλὴν) 1) *caput erigo*, *caput attollo*, quare LXX ita verterunt hebr. נשא ראש Job. 10, 15. et Luc. 21, 28. conjunguntur ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, quorum quidem hic sensus est: bono jam animo estote, ut etiam apud profanos saepius. — Jo. 8, 7. 10. ubi de eo dicitur, qui antea ibid. vers. 6. 8. κάτω κύψας dictus fuerat, i. e. qui caput solum versus inclinaverat. 2) *corpus erigo*, corpore erecto sto vel incedo. Ita Luc. 13, 11. ut intelligitur e vers. 13. ubi ἀνωρθώθη opponitur. Saepius non habetur.

Ἀναλαμβάνω, fut. λήψομαι, 1) *sursum tollo*, in die Höhe nehmen, aufheben, Ezech. 8, 3. Dan. 4, 31. In N. T. hoc sensu tantum in formula ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν, sublatus est in coelum, Marc. 16, 19. Act. 1, 11. 10, 16. vel ἀνελήφθη simpliciter, ubi εἰς τὸν οὐρ. supplendum, Act. 1, 2. 22. 1 Tim. 3, 16. Est hebr. רעל העליה 2 Reg. 2, 11. Caeterum vid. 2 Reg. 2, 9. Sir. 48, 14. 49, 9. coll. 44, 16. ubi μετετέθη pro ἀνελήφθη. 1 Macc. 2, 58. Tob. 3, 16. ἐπίταξαν ἀναλαβεῖν τὸ πνεῦμα μοῦ, de morte. Ita et Philo ἀναλαμβανόμενος (de vita Mos. p. 696.) de Mosis morte. — 2) *suscipio*, *recipio*, — in navem Act. 20, 13. 14. — in equum Act. 23, 31. equo impono; — in societatem 2 Tim. 4, 11. coll. Gen. 45, 18. — in humeros, in humeris sublatum fero Act. 7, 43. vid. Amos 5, 25. ubi est נשא. Solebant veteres simulacra Deorum multa pompa circumferre. Vid. *Rosenmülleri* Schol. ad locum Amosi, Num. 1, 50. et *Künoel.* ad loc. l. Actor. — Denique de armis est: arma reposita suscipere, *arma capere*, Eph. 6, 13. 16. coll. Deut. 1, 41. Jer. 46, 3. 2 Macc. 10, 27. et saepius apud profanos. Vid. etiam 2 Macc. 6, 23. ubi de consilio dicitur. Praeterea non habetur in N. T.

Ἀνάληψις, *susceptio*, *receptio*. Semel in N. T. Luc. 9, 51. de ascensione Christi in coelum. Eodem modo in test. XII Patriarch. (Fabr. Cod. Pseud. I, p. 585.) ἕως ἀναλήψεως αὐτοῦ, usque ad tempus, quo efferetur in coelum. In V. T. non legitur haec vox.

Ἀναλίσκω, pro insusitato ἀνάλόω, a quo fut. ἀναλώσω, 1) *impendo*, Sap. 13, 12. 2) *consumo*, *aboleo*, *perdo*. Luc. 9, 54. 2 Thess. 2, 8. Gal. 5, 15. μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε, ne ipsi causa interitus existatis i. e. aliis ansam praebeatis vos persequendi et opprimendi. Suspicor autem, apostolum scribere voluisse ὑπὸ ἄλλων sive ἀλλοτριῶν. —

Ἀναλογία, ας, ἡ, *proportio*, *similis ratio*, Gleichheit, Verhältniss. Semel in N. T. Rom. 12, 6. ubi κατὰ τὴν

ἀναλογίαν τῆς πίστεως plurimi interpretes vertunt: pro ratione virium et facultatum a Deo concessarum, i. q. vers. 3. κατὰ τὸ μέτρον τῆς πίστεως. Potest vero etiam πίστις accipi sensu objectivo: pro ratione fidei, quam alii τῷ προφητεύοντι i. e. docenti, potissimum de rebus futuris, habent. cf. 1 Cor. 14, 29 sqq. — In graeco cod. V. T. non habetur. Ἀνάλογος Sap. 13, 5.

Ἀναλογίζομαι, 1) *reputo*, secundum proportionem aliquid considero, ut arithmetici solent in computando. 2) *considero, perpendo* simpliciter, ut 3 Macc. 7, 7. Eodem modo accipitur Hebr. 12, 3. ubi autem mallem vertere considerando comparare; ἀναλογίσασθε i. e. reputate igitur Christi παθήματα et vestra.

Ἄναλος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ἅλς *sal*, sale carens; deinde *insipidus, fatuus*. Semel Marc. 9, 50. ubi ἅλας ἄναλον sal sine sale est sal corruptum, ineptum, fatuum, acrimonia sua destitutum.

Ἀνάλυσις, εως, ἡ, graecis est *dissolutio*, — dissolutio societatis, *discessus*, — discessus e vita, *mors*. Sic semel 2 Tim. 4, 6. et ἀναλύσαι Phil. 1, 23. ubi vid. *Schoettgenius* in hor. hebr. *Philo* in Flacc. p. 991. eodem sensu dixit τελευταία ἀνάλυσις.

Ἀναλύω, fut. ύσω, 1) *dissolvo*, Sir. 3, 15. 2) *abeo, discedo*, Judith. 13, 1. 2 Macc. 12, 7. — nec minus *redeo, revertor*, Luc. 12, 36. coll. Sap. 2, 1. 5, 12. 16, 14. — 3) discedo e vita, redeo ad Deum, *morior*. Phil. 1, 23. Saepius apud profanos, in cod. V. T. graeco hoc sensu vero non legitur.

Ἀναμάρτητος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ἁμαρτάνω inserta soni causa litera ν) 1) non aberrans, 2) *non peccans*, sine peccato ejusque culpa insons. Vid. Ἁμαρτάνω. Semel Jo. 8, 7. cf. 2 Macc. 8, 4. Deut. 29, 18.

Ἀναμένω, fut. ενῶ, 1) *remaneo, maneo*, Judith. 7, 10. 2) *maneo* ut *expectem*, hinc ἀναμένω τινὰ *expecto* aliquem adjuncta notione patientiae vel fiduciae. Sic semel 1 Thess. 1, 10. Saepius apud profanos.

Ἀνάμεσος, ὁ, ἡ, *medius, intermedius*. In N. T. non nisi neutrum ἀνάμεσον, adverbialiter *inter, per, in medio* occurrit. Loca vid. in Ἀνά.

Ἀναμιμνήσκω, fut. μνήσω, — τινὰ τι, 1) *in mentem revoco*, 1 Cor. 4, 17. — 2) in memoriam revoco, ut considerem, *commonefacio*, 2 Tim. 1, 6. — Medium: 1) mihi in mentem revoco, *recordor, mente repeto*, Marc. 11, 21. 14, 27. 2) *recordando considero*, 2 Cor. 7, 15. Hebr. 10, 32. Eodem sensu ἀνάμνησις νόμου Sap. 16, 6.

Ἀνάμνησις, εως, ἡ, *recordatio, memoria*, Hebr. 10, 3. In locis Luc. 22, 19. 1 Cor. 11, 24. 25. verba εἰς τὴν ἐμὴν

ἀνάμνησιν solemnem memoriam indicant: ad mortis meae memoriam celebrandam; i. q. 1 Cor. 11, 26. τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλειν.

Ἀνανεόω, ῶ, fut. ώσω, *renovo, restauro.* 1 Macc. 14, 18. 22. Semel in N. T. Eph. 4, 23. eodem sensu quo ἀνακαινόω, quod vid. coll. hebr. חדש Ps. 51, 12. Similiter *Marc. Ant.* 4, 3. ἀνανέου σεαυτόν.

Ἀνανήφω, fut. ήψω, 1) ex ebrietate ad me redeo et mentis compos fio. 2) metaphorice; *resipisco, ad me redeo.* Saepius apud profanos. In N. T. semel 2 Tim. 2, 26. ἀνανήψωσιν ἐκ παγίδος διαβόλου, expedire sese ex diaboli s. impietatis illecebris.

Ἀνανίας, α, ὁ, *Ananias.* Nom. pr. — Tres hujus nominis commemorantur in N. T. 1) Ananias, *Hierosolymitanus*, ut videtur, Act. 5, 1—6. 2) Ananias, christianus *Damascenus*, Act. 9, 10—18. 22, 12. sqq., de quo utroque praeterea nil constat; 3) Ananias, *Nebedaei filius*, Judaeorum pontifex maximus inde ab anno Claudii Imperat. septimo usque ad Neronis imperii initia, Act. 23, 2. sqq. 24, 1. *Joseph.* Ant. Jud. 20, 5. 2.

Ἀναντίῤῥητος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv., ἀντὶ et ῥέω *dico*) cui contradici non potest, *extra omnem dubitationem positus.* Sic semel Act. 19, 36. Suid. ἀναντίῤῥητον· τὸ ἀντιλογίαν μὴ δεχόμενον.

Ἀναντιῤῥήτως, adv. *sine contradictione, vel repugnantia.* Semel Act. 10, 29. ἀναντιῤ. ἦλθον, nil obloquutus, non repugnans veni.

Ἀνάξιος, ίου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ἄξιος interposita litera ν euphoniae gratia) *indignus*, Jer. 15, 29. Sir. 25, 8. Sic semel 1 Cor. 6, 2. ubi est: indignus, qui non habeat satis auctoritatis et judicii.

Ἀναξίως, adv. *indigne.* 2 Macc. 14, 42. Bis de usu sacrae coenae 1 Cor. 11, 27. 29. ubi τὸ ἀνάξιον in eo est, quod quidam illa coena tanquam epulo ad satiandum corpus (cf. vers. 21. 22.) non vero tanquam epulo, quo mors servatoris celebranda sit (vers. 26.), utebantur; igitur *non reverenter, non qua decet pietate.*

Ἀνάπαυσις, εως, 1) τὸ *cessare a motu*, v. c. labore, itinere, das Aufhören einer Bewegung, Handlung, Apoc. 4, 8. ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσι λέγοντες, nunquam cessant dicere. c. 14, 11. ἀναπ. οὐκ ἔχουσι scl. τοῦ βασανισμοῦ nunquam cessant pati. Hoc sensu LXX. usi sunt voc. ἀναπαύσεις ad vertendum hebr. שבתון Levit. 25, 8. — 2) *quies* inde orta, *requies, status*, sive etiam *locus quietis.* Matth. 12, 43. Luc. 11, 24. coll. Genes. 8, 9. Jes. 34, 14. ubi in textu hebr. est מנוחה. 3) ad animum translatum: *tranquillitas* et ex adjuncto (ut notioni laboris, τοῦ πόνου adjungitur notio

aerumnarum) *felicitas* animi. Matth. 11, 29. Sir. 6, 29. 51, 27. coll. Pſ. 116, 7.

Ἀναπαύω, fut. αύσω, 1) *defino a motu, a labore,* Deut. 28, 65. 2) *requieſco, et,* quod adjunctum eſt, *me recreo,* Matth. 26, 47. Marc. 6, 31. 14, 41. Luc. 12, 19. ubi eſt: define a curis. — Apoc. 6, 11. ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον, ut definant adhuc poenas imprecari; alii: ut patienter expectent. Ibid. 14, 13. ἀναπαύεσθαι ἐκ τῶν κόπων liberari ab aerumnis et calamitatibus, quas ſcl. in vita experti fuerant. coll. Mich. 4, 4. — 3) ad animum ſi transfertur, eſt: facio ut cedant curae et inquietudo, *recreo, exhilaro,* Matth. 11, 28. 1 Cor. 16, 18. 2 Cor. 16, 18. Philem. 7. et 20. Sir. 3, 6. coll. 6, 28. Jeſ. 14, 3. 4) Med. ἀναπαύεσθαι, ſiſto pedem, *requieſco, habito* in aliquo loco. De ſpiritu Dei dicitur ſequente ἐπί, et eſt i. q. κατοικεῖν in ſimili formula: *alieui ſemper adſum, in illum operor.* Ita 1 Petr. 4, 14. ex hebraismo נוח על Jeſ. 11, 2. (LXX. ἀναπαύεσθαι), Num. 11, 26. 2 Reg. 2, 15. (LXX. ἐπαναπαύεσθαι). Eadem formula eodem ſenſu in Teſt. XII patr. (Fabric. Cod. Pſ. I, p. 737.) — Saepius non habetur in N. T.

Ἀνάπειθω, fut. είσω, (ex ἀνὰ et πείθω *perſuadeo*) *perſuadeo* in malam partem, *induco* aliquem ut credat vel faciat aliquid, *ſeduco, inſtigo.* Semel Act. 18, 13. coll. 1 Macc. 1, 11. LXX. hebr. פתה *decepit, ſeduxit,* Jerem. 29, 8.

Ἀναπέμπω, fut. ψω, *remitto,* Luc. 23, 11. Philem. verſ. 12. Ita etiam Luc. 23, 7. 15. Jeſus enim antequam ad Pilatum duceretur, a Synedrio, magiſtratu judaico, interrogatus fuerat, quod eum deinde adduxerat ad Pilatum, cf. verſ. 1. et 22, 66. Quum igitur Jeſum Herodi mitteret Pilatus, remiſit eum utique judicibus judaicis. Poſſet vero etiam in utroque loco verti: *iterum mittere,* ita ut alteram vicem, qua ducebatur Jeſus ad judices, non vero idem forum, cui remittebatur, indicaret. In cod. graeco V. T. ἀναπέμπειν non legitur.

Ἀνάπηρος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀνὰ et πηρὸς *mutilus*) *mutilus, membris captus; — debilis, uſu membrorum vel membri cujusdam deſtitutus.* Bis Luc. 14, 13. 21. coll. 2 Macc. 8, 24. *Heſych.* ἀνάπηρος· πηρὸς, τυφλὸς, νοσώδης.

Ἀναπίπτω, fut. πεσῶ, 1) *humi procumbo, decumbo,* v. c. ad ſomnum capiendum Gen. 49, 9. cum foemina ad venerem exercendam Suſann. verſ. 37. In N. T. ſolum de decumbentibus ad cibum capiendum; Chriſti enim tempore Judaei ad menſam non ſediſſe ſed procubuiſſe notum eſt. Eſt vero cum: *diſcumbo in terra,* ut Matth. 15, 35. Marc. 6, 40. 8, 6. Jo. 6, 10. — tum: *accumbo ad menſam* (ſcl. τοῦ φαγεῖν ut plene legitur Tob. 2, 1.) Luc. 14, 10. Jo. 13, 12.

21, 20. — 2) *accumbo et epulor*, *epulor* simpliciter (ut ἀνακλίνω), Luc. 11, 37. 17, 7. 22, 14. coll. Sir. 25, 18. Judith 12, 16. Saepius non legitur.

Ἀναπληρόω, ῶ, fut. ώσω, *impleo*, *repleo*, ich erfülle, *füllе aus*. De variis rebus dictum vario modo verti potest; ubique tamen haec notio primaria valet. Dicitur 1) de mensura *temporis*, et est: *certum tempus emetior* Gen, 29, 28. passive de tempore ipso: *absolvor*, *elabor*. Ita Levit. 12, 6. Esth. 1, 5. 2, 12. 15. et in N. T. de tempore vaticinii: ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία absolvebatur hoc eventu vaticinium, q. d. eventum habuit. Sic ἀναπληρωσις 3 Esd. 1, 57. cui 2 Chron. 36, 21. respondet מלאות. 2) de definito numero *actionum*, sive de *opere*, ubi est: *rem conficio*, v. c. templi aedificationem 1 Reg. 7, 51. In N. T. de praecepto singulari servatoris: *perficio*, Gal. 6, 2. ubi Paulus fortasse praeceptum domini Jo. 13, 14. 34. vel praeceptum, quod aliunde cognovit, respexit. Huc et pertinet formula ἀναπληροῦν τὰς ἁμαρτίας 1 Thess. 2, 16. peccatorum numerum perficere, quem scl. Deus consilio suo a sceleratis implendum statuisset; de qua re vid. Matth. 23, 32. Gen. 15, 16. et 2 Macc. 6, 13—15. — 3) de loco et defectu rei, ubi, quia replens etiam est supplens, est *suppleo defectum*, *compensio*. Sic Gen. 2, 21. et in N. T. ἀναπληροῦν τὸ ὑστέρημα τινος supplere alicujus defectum s. absentiam i. e. quod ad sensum attinet: officia ejus vice praestare, 1 Cor. 16, 17. Phil. 2, 30. coll. 4, 18, et προσαναπληροῦν. 2 Cor. 9, 12. Hinc explicanda est formula ἀναπληροῦν τὸν τόπον τινὸς 1 Cor. 14, 16. supplere locum alicujus, *in ejus loco esse*, quod deinde: *esse*, *comparatus esse ut aliquis*, h. l. esse idiota; quo sensu etiam Rabbinos dixisse: מלא מקום *implere locum alicujus*, i. e. ei similis esse, auctores sunt *Rhenferd.* de stylo N. T. p. 400. et *Buxtorf.* lex. Talm. Rabb. p. 2001. sub voce מקום.

Ἀναπολόγητος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ἀπολογέομαι, inserta litera ν euphoniae causa) qui excusari, defendi, a culpa liberari, absolvi non potest, *non excusandus*, *a culpa non absolvendus*, *innocens non pronuntiandus*. Bis Rom. 1, 20. 2, 1. In cod. graec. V. T. non habetur, nec adeo frequens est profanis. cf. *Raphelii* annot. ex Polyb. ad h. l.

Ἀναπτύσσω, fut. ύξω, *expando*, *explico*. Semel Luc. 8, 25. coll. Deut. 22, 17. 2 Reg. 19, 14.

Ἀνάπτω, fut. ψω, *incendo*, *accendo*. Ter. Luc. 12, 49. Act. 28, 2. Jac. 3, 6.

Ἀναρίθμητος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ἀριθμός, *numerus*, interposita litera ν euphon.), *innumerabilis*. Semel Hebr. 11, 12. coll. Job. 21, 33. Sap. 7, 11.

Ἀνασείω, fut. σείσω, (ex ἀνὰ et σείω, quatio) 1) concutio; 2) ad animum translatum: concito, commoveo, instigo, nostrum aufregen. Semel Marc. 15, 11. In Aquilae vers. Job. 2, 3. hebr. נסה respondet.

Ἀνασκευάζω, fut. άσω (ex ἀνὰ et σκεῦος, vas, supellex 1) supellectilem colligo migrandi causa; 2) everto, desolo, diruo. Ita improprie Act. 15, 24. ἀνασκευάζειν τὰς ψυχάς, animum evertere, i. e. mentem perturbare. Vid. etiam ἀνατατόω. Sic Polyb. lib. 9, 26. ἀνασκευάζειν ὅρκους καὶ συνθήκας jusjurandum et foedera evertere. In cod. graeco V. T. non legitur. —

Ἀναστάω, fut. άσω (ex ἀνὰ et σπάω, traho) sursum traho, extraho. Bis. Luc. 14, 5. Act. 11, 10. coll. Hab. 1, 15.

Ἀνάστασις, εως, ἡ, (ab ἀνίστημι, erigo) 1) erectio, resurrectio, vel jacentis vel lapsi. Ita semel in N. T. sensu tropico Luc. 2, 34. ubi πτώσει opponitur: εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν in offendiculum et resurrectionem i. e. aliis in damnum scl. novum, quatenus in illum peccabunt, aliis in reparationem damni scl. prioris, miseriae a Messia tollendae. Sic in Psalter. Salomon. Ps. 3, 13. (Fabric. C. Ps. I, p. 927.): οὐκ ἀναστήσεται ἡ ἀπώλεια τοῦ ἁμαρτωλοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, nunquam reparabitur damnum sive interitus peccatorum. — 2) resurrectio e morte, corporis jam emortui nova hujus vitae inchoatio. Ita Hebr. 11, 35. ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν, mulieres quaedam (majorum) amatos, qui vitam exhalaverant, ἔλαβον ἐξ ἀναστάσεως i. e. ἀναστάντας i. e. receperunt vitae restitutos. Respexit ad 1 Reg. 17, 17. sqq. 2 Reg. 4, 20—36. — Eodem sensu Jesu in vitam restituto tribuitur ἀνάστασις s. ἀναστ. ἐκ νεκρῶν, Act. 1, 22. 2, 31. 4, 33. 17, 18. Rom. 1, 4. 6, 5. Phil. 3, 10. 1 Petr. 1, 3. 3, 21. — 3) resurrectio futura communis omnium mortuorum, ἀνάστασις ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ Jo. 11, 24., quae dicitur vel simpliciter ἀνάστασις, vel ἀνάστασις νεκρῶν, et ἐκ νεκρῶν, (2 Macc. 7, 9. ἀναβίωσις ζωῆς), Act. 17, 32. 24, 15. 21. 26, 23. 1 Cor. 15, 12. 13. 21. 42. Hebr. 6, 2. et Hebr. 11, 35. ut distinguatur ab ea, de qua antea diximus, κρείττων ἀνάστασις appellatur, quippe dans αἰώνιον ἀναβίωσιν (2 Macc. 7, 9.). Eam negarunt Sadducaei, Matth. 22, 23. 28. 30. 31. Marc. 12, 18. 23. Luc. 20, 27. 33. 35. Act. 4, 2. 23, 6. 8. et quidam christianorum 2 Tim. 2, 18. Duplex ἀναστ. in N. T. commemoratur, scl. prima ἀνάστασις εἰς ζωὴν s. ζωῆς, resurrectio ad felicitatem aeternam Jo. 5, 29. quae Luc. 14, 14. dicitur ἀναστ. δικαίων i. e. εἰς βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ut vers. sq. explicatur, et de qua etiam Luc. 20, 36. est sermo, quam quidem auctor. Apoc. 20, 5. 6. τὴν πρώτην ἀναστ. appellat, eamque ad christianos solos

refert. Vid. quoque 1 Cor. 15, 23. 24. 1 Theff. 4, 16. Hoc ſenſu ſervator Jo. 5, 25. ſe appellat ἀναστ. καὶ ζωὴν i. e. ἀνάστασιν εἰς ζωὴν, ex hebraismo: *auctorem* reſurrectionis ad vitam ſ. ſalutem. — *Altera* eſt ἀνάστασις κρίσεως Jo. 5, 29. reſurrectio ad poenam, malos et Dei contemtores manens. Similiter legimus in teſt. XII Patriarch. (Fabric. C. Pſ. I, p. 745.): πάντες ἀναστήσονται, οἱ μὲν εἰς δόξαν, οἱ δὲ εἰς ἀτιμίαν. — Saepius non legitur in N. T. — In cod. graeco V. T. haec ἀναστ. non niſi 2 Maccab. 7, 9., 14, 12, 43—45. commemoratur et ad probos Dei cultores unice refertur, non ad reliquos, ut etiam quidam ſeriorum Judaeorum propter locum Jeſ. 26, 14. reſurrectionem malorum negarunt.

Ἀναστατόω, ῶ, fut. ώσω, graecis antiquioribus inuſitatum 1) ſignificat ἀνάστατον ποιῶ, ut antiquiores dicebant, *ejicere aliquem ſedibus ſuis, perdo, deſtruo.* In *Aquilae* et *Symmachi* verſionibus Pſ. 11, 1. reſpondet hebr. נוד *vagari*, et Pſ. 59, 12. hebr. הֵנִיעַ *expulit* (a נוּעַ *commovere*). In N. T., ubi ter legitur, eſt 2) *commoveo, perturbo*, et dicitur Act. 17, 6. 21, 38. de iis, qui ſeditionem excitant, et Gal. 5, 12. de iis, qui aliorum animum perturbant, de ſtatu ſuo quaſi dejiciunt. cf. ἀνασκευάζω.

Ἀνασταυρόω, ῶ, fut. ώσω, ſemel legitur Hebr. 6, 6. Multi hic pro ſimplici σταυρόω, *cruci affigo*, accipiunt, quum etiam ἀναστανρόω profanis interdum non ſit *denuo* cruci affigere ſed pro verbo ſimplici. Sed hic ἀνά non eſt otioſum, imo reſpondet τῷ πάλιν ante ἀνακαινίζειν, et ſenſus eſt: qui defecit a religione chriſtiana, is in priſtinum ſtatum, antequam ad chriſtianos transierat, relapſus, jam praeterita quaſi iterare, igitur non ſolum denuo novus homo fieri deberet per baptismum, ſed adeo neceſſe eſſet, ut ejus cauſa (ἑαυτοῖς i. e. in ejus expiationem) ad expianda nova peccata Jeſus iterum crucis contumelia afficeretur.

Ἀναστενάζω, fut. άξω, *ingemiſco, ſuſpiria duco, aufſeufzen*, quod eſt et dolentis et aegre ferentis. Semel Marc. 8, 12. — in V. T. Thren. 1, 5. Sir. 25, 18. Suſann. verſ. 22. 2 Macc. 6, 30.

Ἀναστρέφω, fut. ψω, 1) *verto, converto, ich kehre um, wende um.* Act. 15, 16. ἀναστρέψω, ſcl. τὸ πρόσωπον, faciem antea averſam, 2 Chron. 3, 9., i. e. denuo curabo, benevolentia amplectar; de quo hebraismo cf. Zach. 1, 3. Mal. 3, 7. ubi LXX. ἐπιστρέφειν habent. — De iis, qui in itinere ſunt: *revertor*, Act. 5, 22. quo ſenſu in verſione LXX. ſaepiſſime hebr. שוּב reſpondet. — 3) *inverto, ſubverto*, ἀναστρέφειν τινὰ ἀπὸ στάσεως αὐτοῦ, ut plene dicitur Sir. 36, 12. coll. 12, 12. — Ita Jo. 2, 5. *Heſych.* ἀναστρέφειν· ἀνατρέπειν. Sic Judith. 1, 13. ἀναστρέφειν τὴν δύναμιν hoſtium. — Medium ἀναστρέφομαι *me verto*, eodem fere

modo ut latinor. *versari* dicitur a) proprie: *versor in aliquo loco*, Matth. 17, 22. ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, 2 Cor. 1, 12. ἐν τῷ κόσμῳ. cf. Jos. 5, 5. ubi in textu hebr. הִתְהַלֵּךְ. coll. Ezech. 19, 6. *Hesych.*: ἀναστρεφόμενος· περιερχόμενος. — b) improprie: *versor in aliqua re, ea utor, s. occupatus sum.* 2 Petr. 2, 18. ἐν πλάνῃ. Sic Sir. 8, 8. ἐν παροιμίαις, coll. c. 39, 3. ubi cum ἐκζητεῖν permutatur, coll. c. 50, 28. Denique ut latin. *versari*, vivendi rationem indicat, et est *me gero, vivo.* Eph. 2, 3. ἀναστρ. ἐν ἐπιθυμίαις, cupiditatibus vivere, (Coloss. 3, 7. περιπατεῖν); Hebr. 9, 33. οἱ οὕτως ἀναστρεφόμενοι, se sic gerentes; 1 Tim. 3, 15. Hebr. 13, 18. 1 Petr. 1, 17. coll. Prov. 20, 7. ubi הָלַךְ, Ezech. 22, 7. ubi עָשָׂה respondet. — Saepius non habetur in N. T.

Ἀναστροφή, ῆς, ἡ, 1) *conversio;* 2) deinde (Vid. Ἀναστρέφω) τὸ *versari* in aliquo loco, sive in vita; igitur 2) *conversatio* cum hominibus, 1 Tim. 4, 12. 3) *vivendi ratio*, Gal. 1, 13. Eph. 4, 22. 1 Petr. 1, 18. 2, 12. 3, 1. 2. 16. 2 Petr. 2, 7. cf. 2 Macc. 5, 8. κακὴ ἀναστροφή vita impia. 4) *vita ipsa*, quatenus scil. actionibus continetur, Hebr. 13, 7. Jac. 3, 13. 1 Petr. 1, 15. πᾶσα ἀναστροφή, tota vita. — Ἀναστροφαὶ actiones ipsae, quibus vita et vivendi ratio continetur, 2 Petr. 3, 11. — Saepius non legitur.

Ἀνατάσσομαι, fut. τάξομαι, (ab ἀνὰ et τάσσω, *ordino*) *in ordinem redigo, compono.* Luc. 1, 1. *Hesych.* ἀνατάξασθαι· εὐτρεπίσασθαι, concinnare.

Ἀνατέλλω, fut. ἐλῶ, (ex ἀνὰ et τέλλω, *producere aliquid, efficere ut sit*) 1) sensu transitivo: *facio ut adscendat aliquid, educo, produco, oriri facio.* Sic saepius apud profanos et in LXX. versione; semel in N. T. Matth. 5, 45. — 2) transitive: *exorior, prodeo, adscendo ut conspiciar;* de variis rebus, sole, lumine, germine apud profanos; in N. T. de luce Matth. 4, 16. — de sole Matth. 13, 6. Marc. 4, 6. 16, 2. Jac. 1, 11. — de nube Luc. 12, 54. — de stella matutina 2 Petr. 1, 19. — Tropice de hominis ortu quatenus cum surculo e communi stirpe progerminante comparatur, Hebr. 7, 14. ubi imago e Jes. 11, 1. ducta videtur. Similiter test. XII. patr. (Fabric. C. Ps. I. p. 686.) ἐξ αὐτῶν, scil. Juda et Levi, ἀνατελεῖ ὑμῖν κύριος. Ibid. p. 542.

Ἀνατίθημι, fut. θήσω, 1) *impono, suspendo;* 1 Sam. 11, 10. 2 Macc. 5, 16. 2) Medium ἀνατίθεμαι *trado, expono.* Ita bis, Act. 25, 14. Gal. 2, 2. coll. Mich. 7, 5. 2 Macc. 3, 9. *Hesych.* ἀνεθέμην· ὡμολόγησα.

Ἀνατολή, ῆς, ἡ, (vid. ἀνατέλλω) 1) *ortus;* potissimum de siderum ortu. Inde ἀνατολή sive ἀνατολαί, (utrumque enim promiscue dicitur) est 2) locus hujus siderum ortus, *oriens*, et quidem a) coeli *plaga* orientalis, Matth. 24, 27. Apoc. 7, 2. 21, 13. b) *regiones in hac terra orientales,*

Matth. 2, 1. 2. 9. Luc. 13, 29. ἀνατολὴ ἡλίου Apoc. 16, 12. — 3) *sidus* ipsum, quod oritur. Ita intelligendum est Luc. 1, 78. ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, *sidus coelestis*; est enim pro ἥλιος vel ἀστὴρ ἀνατέλλων, et metaphora ducta ex libris prophetici Jes. 9, 2. 60, 1—3. coll. Matth. 4, 16. Ita verba recte intelligi docet partim ἐξ ὕψους, *coelitus*, partim quae in loco Lucae vers. sq. de effectu hujus sideris splendentis dicuntur. Alii igitur minus recte vertunt: *surculus coelestis*, quanquam Messias in V. T. צֶמַח Jes. 4, 2. Zach. 3, 8. 6, 12. (Vid. etiam Ἀνατέλλω) vocatur. — Saepius non habetur.

Ἀνατρέπω, fut. ψω, *everto*, *subverto*; metaphorice: vel *corrumpo*, *labefacto*, vel *turbo*, *perturbo*. Utrumque esse potest in locis 2 Tim. 2, 18. Tit. 1, 11. πίστιν ἀνατρέπειν legitur quoque apud *Diod. Sic.* 1, 77. Idem habet ἀνατρέπεσθαι ταῖς ψυχαῖς, *animo frangi*. Vid. *Munthii* observ. e Diod. Sic., ad N. T. p. 417.

Ἀνατρέφω, fut. θρέψω, 1) curo ut crescat, *alo*, *educo*. Act. 7, 20. 21. coll. Sap. 7, 4. Deinde de formatione animi et morum juventutis, ut sit 2) *instituo*, *formo*. Act. 22, 3. Sic 2 Macc. 6, 23. ἐκ παιδὸς καλλίστη ἀνατροφή, optima s. pia a pueris inde institutio.

Ἀναφαίνω, fut. ανῶ, 1) manifesto, spectare facio; in Med. et Passivo: *appareo*, *conspicuus fio*. In N. T. ita Luc. 19, 11. de regno Dei, et Act. 21, 3. in formula: ἀναφανέντες τὴν Κύπρον, quum apparuissemus Cypro, pro: ἀναφανείσης τῆς Κύπρου, quum Cyprus nobis apparuisset. Ἀναφαίνειν τὴν γῆν dicitur nauta terram e longinquo detegens, detectamque annuntians. *Kypkius* in observatt. sacr. ad h. l. notat, solemne esse Graecis, passiva cum personis construere, quae construenda erant cum rebus, cum addito accusativo rei, et affert exemplum hujus rarioris locutionis e *Lucian.* ver. hist. lib. 2. — ἐπεὶ δὲ ἀπεκρύψαμεν αὐτούς: postquam illi nobis e conspectu sublati sunt.

Ἀναφέρω, fut. ἀνοίσω, aor. 1. ἀνήνεγκα, 1) *sursum fero*, *attollo*; ita passive Luc. 24, 51. de Christi adscensione in coelum. Vid. Ἀναλαμβάνω. — 2) per synecdochen: *sursum duco*, i. e. e loco inferiori in altiorem duco. Sic Matth. 17, 1. Marc. 9, 2. 3) sursum tollo et mihi impono, i. e. *fero*, *porto*. Ita in N. T. de peccatis Hebr. 9, 28. 1 Petr. 2, 24. ubi est *poenas peccati* (tanquam victima) mihi impositas *porto*, ex adjuncto: *expio*. Ita Jes. 53, 11. et 12. ubi hebr. סָבַל et נָשָׂא *portavit*, respondet — 4) *adporto*, *adduco*, v. c. Exod. 18, 22. Jos. 7, 23. ubi hebr. text. הֵבִיא. 3 Esdr. 4, 7. ἀναφέρουσι τοὺς φόρους, afferunt tributa. Sic in N. T. solum in formula ἀναφέρειν θυσίαν sch. ἐπὶ τὸ θυσια-

θυσίαν, ut plene legitur Jac. 2, 21., victimam adduco ad altare i. e. *sacrificium affero, offero, sacrifico.* Hebr. 7, 27. 13, 15. 1 Petr. 13, 15. coll. Gen. 22, 2. Judic. 6, 26. 2 Chr. 35, 16. Saepius in N. T. non habetur.

Ἀναφωνέω, ῶ. f. ήσω, *vocem attollo, alta voce clamo* sive *loquor, exclamo.* Semel Luc. 1, 42.

Ἀνάχυσις, εως, ἡ, *effusio, profusio.* Semel 1 Petr. 4, 4. ubi plurimi sequuntur *Hesychium,* qui habet: ἀνάχυσιν· φυρμὸν, βλακείαν, *sordes, mollitiem,* et igitur vel *animi mollitiem,* vel *turpe* et *inhonestum* subintelligunt. Sed est potius *effusa, flagrans libido* sive cupido, quum verba effundendi de iis, qui multi sunt in aliqua re, in illam vehementer ruunt, et graecis et latinis dicantur. Vid. Ἐκχύνω. Ἀνάχυσις τῆς ἀσωτίας est igitur ἀσωτία diffusa *immodica,* sive ἐκχύνεσθαι εἰς τὴν ἀσωτίαν.

Ἀναχωρέω, ῶ. f. ήσω, proprie *alium locum occupo, in alium locum me confero, locum muto.* Inde 1) *secedo,* ich trete bei Seite, zurück; Matth. 9, 24. et Act. 23, 19. ἀναχωρήσας scl. simul cum Paulo, quem manu prehenderat. Alii minus recte hic secedere jubeo, ἀναχωρεῖν ποιέω. 2) *abeo, discedo* e loco, Matth. 12, 15. 15, 21. 27, 5. Marc. 3, 7. Jo. 6, 15. Act. 26, 31. Denique ex adjuncto. 3) *me confero* in locum; Matth. 2, 12. 13. 14. 22. 4, 12. — Utraque notio et abeundi et se conferendi valet Matth. 14, 13. Saepius non habetur.

Ἀνάψυξις, εως, (ab ἀναψύχω) respiratio, *refocillatio, refrigeratio, recreatio,* — *quies.* Semel Act. 3, 19. καιροὶ ἀναψύξεως tempora quietis, i. e. summae felicitatis, in regno Messiae (vid. vers. 20. 21.) expectandae. *Hesych.* ἀνάψυξις· ἀνάπαυσις. — Exod. 8, 15. ἀνάψυξις quies scl. a ranarum multitudine, in textu hebr. (ubi est vers. 11.) legitur הַרְוָחָה.

Ἀναψύχω, fut. ξω, *respiro,* spiritum iterum duco, Judic. 15, 10. 2) *recreo, refrigero,* Semel 2 Tim. 1, 16. με ἀνέψυξε, me recreavit scl. beneficiis, vel solatio. — Apud LXX. saepius, sed intransitive legitur.

Ἀνδραποδιστὴς, οῦ, ὁ, (ab ἀνδραποδίζω quod ab ἀνδράποδον, *mancipium,*) *hominem rapio et servum vendo;* igitur i. q. ἀνδραποδιζόμενος, ἀνδραποδισμὸν exercens, *plagiarius,* nostrum; Seelenverkäufer, Menschenräuber. Semel 1 Tim. 1, 10. cf. legis mos. praecepta Ex. 21, 16. Deut. 24, 7.

Ἀνδρέας, ου, ὁ, *Andreas;* frater Simonis Petri, Bethsaida in Galilaea oriundus, primum Joannis bapt. discipulus, deinde Christi apostolus. Commemoratur Matth. 4, 18. 10, 2. Marc. 1, 16. 29. 3, 18. 13, 3. Luc. 6, 14. Jo. 1, 41. 45. 6, 8. 12, 22. Act. 1, 13. — cf. *Eusebii* hist. eccles. lib. 3, 1.

Ἀνδρίζω, f. ίσω, *virum, fortem reddo. Xenoph.* Oecon. 5, 4. In *medio: virum, fortem me praesto, mascule me gero.*

Ita saepius apud LXX, semel in N. T. 1 Cor. 16, 13. ubi est: constantem esse in fide profitenda vel in obsequio christiano. coll. 1 Macc. 64. ἀνδρίζεσθε ἐν τῷ νόμῳ.

Ἀνδρόνικος, ου, ὁ, *Andronicus*, vir Judaeo-Christianus, de quo vid. Rom. 16, 7.

Ἀνδροφόνος, ου, ὁ, (ab ἀνὴρ homo et φόνος caedes) *homicida*. Semel 1 Tim. 1, 9. coll. 2 Macc. 9, 28.

Ἀνέγκλητος, ου, ὁ, ἡ, (ab ἀ priv. et ἐγκαλέω *in jus voco*) qui in jus vocari non potest, — *inculpatus*, *criminis s. vitii expers*. Ter, 1 Cor. 1, 8. Colloss. 1, 22. 1 Tim. 3, 10, coll. 3 Macc. 5, 31.

Ἀνεκδιήγητος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ἐκδιηγέομαι *enarro*) *ineffabilis*; *Hesych.* ἀνεκδιήγητον· ἀνεκλάλητον, ἄῤῥητον· Semel 2 Cor. 9, 15. de beneficio, quod satis celebrari non potest.

Ἀνεκλάλητος, ου, ὁ ἡ, (ex ἀ priv. et ἐκλαλέω, *eloquor*) *ineffabilis*, verbis non satis exprimendus. 1 Petr. 1, 18. de laetitia s. felicitate summa.

Ἀνέκλειπτος, ου, ὁ, ἡ, (ab ἀ priv. et ἐκλείπω, *deficio*, interposito ν euphon.) qui exhauriri non potest, *inexhaustus*, *copiosissimus*, *nunquam desinens*. Semel Luc. 12, 33. et rarius apud profanos. Exempla dedit *Munthe* in observ. e Diod. Sic. p. 162. Frequentius legitur ἀνεκλιπής quod idem significat, v. c. Sap. 7, 14. 8, 18.

Ἄνεκτος, ου, ὁ, ἡ, (ab ἀνέχω, *tolero*) *tolerabilis*, In N. T. tantum comparativus legitur in formula ἀνεκτότερον ἔσται *tolerabilius erit*, i. e. tolerabilior erit conditio, mitior sors manebit; Matth. 10, 15. 11, 22. 24. (Marc. 6, 11. in text. vulg.) Luc. 10, 12. 14.

Ἀνελεήμων, ονος, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ἐλεήμων, interposito ν euphon.) *immisericors*, *crudelis*, *immanis*. Semel Rom. 1, 31.

Ἀνεμίζω, f. ίσω, (ab ἄνεμος ventus) *ventis agito*, *jacto*. Jac. 1, 6. — Praeterea nec in cod. gr. V. T. nec apud profanos habetur.

Ἄνεμος, ου, ὁ, 1) *ventus*, aër, quatenus commovetur, spirat, et sic tactu suo sentitur. Matth. 11, 7. 14, 24. ventus *vehementior*, *procellosus*, Matth. 7, 25. 14, 30. Act. 27, 5. Jac. 3, 4. Jud. vers. 12. Luc. 8, 23. 24. Jo. 6, 18. — οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τῆς γῆς, quatuor *venti cardinales*, Apoc. 7, 1. — deinde: quatuor *coeli* plagae, unde venti spirant 1 Chr. 10, 24. Exech. 37, 9. porro etiam: quatuor *terrae* plagae Matth. 24, 31. Marc. 13. 27. coll. Luc. 13, 29. eandemque formulam (in hebr. רוּחַ) habes Jer. 49, 35. Dan. 11, 4. Zach. 2, 6. cuius sensus est: *ex omnibus regionibus*. — 2) Tropice: ἄνεμος τῆς διδασκαλίας Eph. 4, 14. ubi ἄνεμος est imago inconstantiae et vanitatis: *quaelibet opinio instabilis et vana*. Similiter Sir.

5, 9. formula μὴ λίκμα ἐν παντὶ ἀνέμῳ dicitur de homine levissimo et inconstantissimo, qui in horas mutatur et ad aliorum voluntatem sese accommodat.

Ἀνένδεκτον, ου, τὸ, (ex ἀ priv. et ἐνδέχεσθαι possibile esse interposita litera ν euphon.) impossibile, quod fieri vel evenire non potest, ὃ οὐκ ἐνδέχεται γίνεσθαι. Semel Luc. 17, 1. coll. Matth. 18, 7.

Ἀνεξερεύνητος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. ν euph. et ἐξερευνάω perscrutor) qui indagari non potest, imperscrutabilis. Semel Rom. 11, 33.

Ἀνεξίκακος, ου, ὁ, ἡ, (ab ἀνέχομαι sustineo et κακὸν malum) tolerans malorum, patiens et constans in perferendis malis. Semel 2 Tim. 2, 24. et praeterea Sap. 2, 19. Hesych.: ἀνεξικακία· ἡ ἀνοχὴ τοῦ κακοῦ.

Ἀνεξιχνίαστος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. ν euphon. et ἐξιχνιάζω investigo) 1) imperveſtigabilis, cuius veſtigia aut non adſunt, aut non conſpiciuntur. 2) tropice: quod mente adſequi ſ. perſpicere non poſſumus, imperveſtigabilis, mirus, abſconditus. Bis, Rom. 11, 33. Eph. 3, 8. et praeterea Job. 9, 10. 34, 24. Orat. Manaſſ. verſ. 6.

Ἀνεπαίσχυντος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. ν euph. et ἐπαισχύνομαι, erubesco) qui pudore ſuffundi non poteſt, igitur vel impudicus, ſive homo perfrictae frontis, vel inculpatus, irreprehenſibilis, qui non habet, cur erubeſcat. Sic 2 Tim. 2, 15. Saepius non occurrit. Adverbium ἀνεπαισχύντως paſſim legi, notavit Weſtenius ad h. l.

Ἀνεπίληπτος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. ν euph. et ἐπιλαμβάνω, capio, prehendo) 1) qui apprehendi non poteſt; 2) qui reprehendi non poteſt, non deprehenditur in peccato, inculpatus, inſons, reprehenſioni non obnoxius. Heſych.: ἀνεπίληπτον· ἄμεμπτον, ἀκατάγνωστον. Ita ter 1 Tim. 3, 2. (ubi in loco parallelo Tit. 1, 7. eſt ἀνέγκλητος) c. 5, 7. 6, 14. In cod. gr. V. T. non habetur.

Ἀνέρχομαι, f. ἀνελεύσομαι, adſcendo. Jo. 6, 3. coll. Judic. 21, 8; 1 Reg. 13, 12. Fabric. Cod. Pſeud. I, p. 546. ἀνέλθῃς ſcl. εἰς οὐρανὸν. De iis qui iter faciunt Hieroſolymam, ut ἀναβαίνω quod vid., Gal. 1, 17. 18.

Ἄνεσις, εως, ἡ, (ab ἀνίημι, remitto,) relaxatio vinculorum. Ἔχειν ἄνεσιν Act. 24, 23. vel eſt liberius cuſtodiri, vel, quod mallem, cuſtodiri ſed vinculis non conſtrictus. Δοῦναι ἄνεσιν 2 Chron. 23, 15. vincula ſolvere; 3 Esdr. 4, 62. vincula captivitatis ſolvere. — Sir. 26, 10. εὑρίσκειν ἄνεσιν libertatem, occaſionem nanciſci; Sir. 15, 20. ἄνεσις ἁμαρτάνειν libertas peccandi. — 2) deinde de quavis relaxatione dicitur; a) a ſollicitudinibus 2 Cor. 2, 12. οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ μὴ εὑρ. i. e. valde angebar, quod non reperi Titum. — b) in erogandis beneficiis, 2 Cor. 8, 13. ἵνα ἄλλοις (ſcl. ἦ) ἄνεσις,

ut alii habeant relaxationem f. levamen in erogandis beneficiis. c) a vinculis afflictionum, 2 Cor. 7, 5. οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν i. e. indefinenter mihi conflictandum fuit cum afflictionibus. 3) ex adjuncto: *felicitas, quies in malorum locum succedens*, 2 Theff. 1, 7. ubi i. q. ἀνάπαυσις Apoc. 14, 13. *Hesych.* ἄνεσις· ἀνάπαυσις. Sic hebraei sibi opponunt צר *pressura, angustia* et מֶרְחָב et הִרְחִיב dilatavit, liberavit, exhibiravit cf. Ps. 28, 12.

Ἀνετάζω, f. άσω, *exploro, percontor, inquiro.* Vid. Judic. 6, 29. Susann. vers. 13. In N. T. bis sensu forensi: quaestionem habeo, inquiro in aliquem, Act. 22, 24. 29.

Ἄνευ, praepos. *sine, absque.* Ter legitur 1 Petr. 3, 1. 4, 9. et Matth. 10, 29. ἄνευ τοῦ πατρὸς i. e. *inscio*, invito patre. Sic profanis ἄνευ τινὸς saepissime.

Ἀνεύθετος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv., ν euph. et εὔθετος bene positus, aptus) *non appositus, non aptus, incommodus.* Semel Act. 27, 12. *Hesych.* ἀνευθέτου· ἀχρήστου.

Ἀνευρίσκω, f. ήσω, (ex ἀνὰ et εὑρίσκω,) *reperio, invenio*, auffinden, a simplici εὑρίσκω eatenus differt, quatenus hoc ei quoque, qui non quaerit, illud autem quaerenti f. investiganti tribuitur. In N. T. bis, Luc. 2, 6. Act. 11, 4.

Ἀνέχω, f. έξω, sive ἀνασχέω f. ήσω, 1) suspensum aliquid fero; inde *cohibeo*, Sir. 48, 3. In Medio: *cohibeo me, sustineo, fero aliquid*, non solum de *rebus*: constanter sive patienter fero, v. c. persecutiones 1 Cor. 4, 12. afflictiones 2 Theff. 1, 4. — sed etiam de *hominibus*: *fero aliquem*, i. e. perfero eius vitia, errores etc. Matth. 17, 17. Marc. 9, 19. Luc. 9, 41. 2 Cor. 11, 1. 19. 20. Eph. 4, 2. Col. 3, 13. — 2) quia quos patienter ferimus, iis morem gerere, vel eos audire solemus, est: *morem gero, aures praebeo;* Act. 18, 14. 2 Cor. 11, 4. καλῶς ἀνείχεσθε (sic *Griesb.* pro ἠνείχεσθε) ironice: praeclare i. e. libenter aures praebebitis. Dicitur etiam de doctrina, ubi est *admitto*, 2 Tim. 4, 3. Hebr. 13, 32. *Hesych.* ἀνέξεται· ὑπομονεῖ, ἐνδέχεται, μακροθυμεῖ. In scriptoribus profanis cum accusativo, rarius cum genitivo construitur; in N. T. ubique cum genitivo. Nam 2 Cor. 11, 1. ἀνέχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ est pro ἐν τῇ ἀφρ. ferte me paululum si stultus vobis videor; — et 2 Theff. 1, 4. in verbis ταῖς θλίψεσιν, αἷς ἀνέχεσθε, dativus αἷς non ab ἀνεχ. pendet, sed relativum hic, ut saepius apud profanos et Marc. 13, 19. Jo. 2, 22. 1 Cor. 6, 19., convenit casu cum antecedente substantivo, nulla habita ratione verbi sequentis. Saepius non occurrit.

Ἀνεψιός, οῦ, ὁ, *patruelis, consobrinus*, Geschwisterkind. Semel Gal. 4, 10. Praeterea Num. 36, 11. Tob. 7, 2. *Hesych.* ἀνέψιοι· ἀδελφῶν υἱοί.

Ἄνηθον, ου, τὸ, *anethum*, (*Dille*) herba, qua veteres

et ad condiendum, et ad comedendum, et ad sanandum ptebantur. Semel Matth. 23, 23.

Ἀνήκω, (ex ἀνὰ et ἥκω, venio) *pervenio, pertingo, pertineo.* Impersonaliter ἀνήκει, quod *pertinet ad rem, quod convenit rei, decet,* Coloss. 3, 18. — Particip. τὸ ἀνῆκον, *quod convenit, decorum, honestum. Suidas:* ἀνῆκον· πρέπον. Eph. 5, 4. Phil. vers. 8. Omissum esse ἀνήκοντα putant in formulis τὰ πρὸς ἀπαρτισμὸν Luc. 14, 28. τὰ πρὸς εἰρήνην vers. 32. τὰ πρὸς τὴν χρείαν Act. 28, 10.

Ἀνήμερος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ἥμερος *mitis*) *immitis, inhumanus.* Semel 2 Tim. 3, 5.

Ἀνὴρ, ὄρος, ὁ, *homo mas adultus* in universum, Matth. 14, 21. 15, 38. Marc. 6, 44. Luc. 1, 34. 7, 20. 38. Jo. 1, 13. Act. 17, 12. alibi saepius. In allocutione ἄνδρες viri, Act. 14, 15. 19, 25. 27, 10. 21. 25. — Saepius collective ἄνδρες i. q. *homines* cuiusque sexus, quanquam potissimum mares subintelliguntur, quia foeminae Orientalium a rebus publicis abstinere debebant; Luc. 11, 31. coll. vers. 29. 32. ubi γενεά; Jac. 1, 20. 23. Matth. 7, 24. 26. Luc. 5, 8. 11, 31. Rom. 11, 4. Interdum igitur est *aliquis homo* scl. mas, *certus quis, aliqui,* Luc. 5, 12. 18. 8, 27. 9, 38. 19, 2. Act. 6, 11. ut hebr. אישׁ Prov. 6, 27. 28. Cohel. 6, 3. Interdum etiam redundare videtur Rom. 4, 8. Jac. 1, 12. (vid. Ps. 1, 1) 11, 4. Jac. 1, 8. 3, 2. — Deinde ἀνὴρ ut hebr. אישׁ, cui in versione LXX. maxime respondet, eadem varietate dicitur ut Latinor. *vir* de hominibus maribus adultis, ita ut e contextu sit definiendum, quonam respectu sit accipiendum et quo modo vertendum. Si enim dicitur 1) ratione *sexus* est a) *maritus* Matth. 1, 16. Marc. 10, 2. 12. Luc. 2, 36. Gal. 4, 27. saepissime, coll. Sir. 4, 10. adeoque b) *sponsus,* Matth. 1, 19. Apoc. 21, 2. (איש Deut. 22, 23). — 2) ratione *reipublicae* verti potest a) *civis,* quia mares adulti jure civitatis fruebantur, vel ut ἄνδρες Ἀθηναῖοι Act. 17, 22. ἄνδρ. Ἰσραηλῖται Act. 2, 22. Matth. 12, 4. Luc. 11, 32. Act. 2, 14. 3, 12. 5, 35. 13, 16. 19, 35. 21, 28. b) *incola,* ἄνδρες τοῦ τόπου, Matth. 14, 35. Act. 22, 3. coll. 1 Sam. 5, 7. Saepius ἀνὴρ addito nomine gentis inservit simpliciter descriptioni viri quatenus ad gentem aliquam pertinet; ἀνὴρ Ἰουδαῖος, vir judaeus, vel judaeus simpliciter, Act. 10, 28. vid. etiam 8, 27. 11, 20. 13, 21. 16, 9. — 3) ratione *externae conditionis,* vel *officiorum* significat a) *virum gravem, potentem,* Jo. 1, 30. Luc. 24, 19. Jac. 2, 2. Sic etiam Sir. 10, 23. ubi πτωχῷ opponitur; coll. 1 Macc. 2, 25. 31. 6, 51. potissimum 3 Esdr. 8, 27. ubi i. q. προηγούμενοι *duces,* et respondet in textu hebr. Esdr. 7, 28. vocab. רבים principes, quod LXX. ἄρχοντες reddiderant. b) *militem,* virum arma ferentem, Luc. 22, 63. coll. 1 Macc. 3, 39. 4, 1. 28. — c) *nuntium,* Act. 9, 38. 10, 5. — Denique tro-

pice de maturitate intelligentiae et virtutis christianae dicitur 1 Cor. 13, 11. ubi ἀνὴρ vi oppositionis est mas maturus, i. e. homo perfectioris intelligentiae; et Eph. 4, 13. de ecclesia christiana, quae ἀνὴρ τέλειος vir perfectus appellatur, quatenus omnes omnino christianos ad eandem sapientiam ducit.

Ἀνθίστημι, f. ἀνθιστήσω (ex ἀντὶ et ἵστημι) 1) *oppono, obsisto,* 2) *me oppono, repugno, resisto,* vel verbis Matth. 5, 39. Luc. 21, 15. Gal. 2, 11. Act. 6, 10. 13, 8. ubi etiam verti potest *contradico*, vel factis, vel utroque, Rom. 9, 19. 13, 2. Eph. 6, 13. 2 Tim. 3, 8. 4, 15. Jac. 4, 7. 1 Pet. 5, 9. — Saepius non legitur.

Ἀνθομολογέω, ῶ, f. ήσω (ex ἀντὶ et ὁμολογέω) proprie *vicissim confiteor,* unde et profanis de solemni confessione in pacisoendo dicitur (*pactum inire, pacisci.*) Sensu *confitendi* non nisi 3 Esdr. 8, 9. legitur προσευχόμενος ἀνθωμολογεῖτο κλαίων, in precibus peccata populi Deo flens confessus est; in textu hebr. Esdr. 10, 1. legitur מתודה confessus est, LXX. ibid. ἐξηγόρευσε. Nostris scriptoribus est: *celebro, laudo,* quod et idem verb. הודה significat, fortasse quia hymni in Deum in templo alternis canebantur choris vicissim Dei beneficia et majestatem profitentibus. Vid. Esdr. 3, 11. ἀπεκρίθησαν ἐν αἴνῳ καὶ ἀνθομολογήσει. Sic semel Luc. 2, 38. et in V. T. Ps. 79, 13. Sir. 20, 2. coll. 17, 27. ubi ἀνθομολόγησις eodem sensu habetur.

Ἄνθος, εος, τὸ, *flos, flos graminis.* Ter, tanquam imago fragilitatis et brevitatis, Jac. 1, 10. 11. 1 Petr. 1, 24.

Ἀνθρακιά, ᾶς, ἡ, (ab ἄνθραξ *carbo*) *prunae ardentes, congeries prunarum ardentium.* Bis, Jo. 18, 18. 21, 9. — praeterea Sir. 11, 32. 4 Macc. 9, 20. σωρὸς τῆς ἀνθρακιᾶς.

Ἄνθραξ, ακος, *pruna, carbo.* Semel Rom. 12, 20. ubi proverbium ἄνθρακας πυρὸς σωρεύειν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τινός, significat: magnum alicui excitare dolorem, f. acerrimum aegritudinis sensum. Legitur quoque Prov. 25, 22. et 4 Esdr. 16, 54. In posteriori loco habentur: „ne dicat peccator, se non peccasse, quoniam carbones ignis comburet super caput eius (*suum,* αὐτοῦ) qui dicit: non peccavi coram Deo.“ In hoc nexu est: poenas sibi augere, gravissime puniri.

Ἀνθρωπάρεσκος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἄνθρωπος et ἀρέσκω *placeo*) *aliorum favorem captans, qui hominibus placere nimium studet.* Bis, Eph. 6, 6. Coloss. 3, 2. Praeterea Ps. 53, 5. et Psalter. Salom. 4, 8. 10. in *Fabric.* Cod. Ps. I, p. 929.

Ἀνθρώπινος, ινη, ον, *humanus,* et quidem ut latinor. humanus 1) *homini competens, quod hominis est;* φύσις ἀνθρωπ. natura humana, Jac. 3, 7. coll. Job. 10, 5. Num. 19, 16. Sap. 12, 5. ἀνθρ. ἡμέρα, forum humanum, 1 Cor. 4, 13. — 2) *ab hominibus institutus, excogitatus;* ἀνθρ. πειρασμὸς 1 Cor. 10, 13. calamitates ab hominibus (non a Deo, quales

Ἀνασείω, fut. εἴσω, (ex ἀνὰ et σείω, *quatio*) 1) *concutio*; 2) ad animum translatum: *concito*, *commoveo*, *instigo*, noſtrum *aufregen*. Semel Marc. 15, 11. In Aquilae verſ. Job. 2, 3. hebr. נסה reſpondet.

Ἀνασκευάζω, fut. άσω (ex ἀνὰ et σκεῦος, vas, *ſupellex* 1) ſupellectilem colligo migrandi cauſa; 2) *everto*, *deſolo*, *diruo*. Ita improprie Act. 15, 24. ἀνασκευάζειν τὰς ψυχὰς, *animum evertere*, i. e. mentem perturbare. Vid. etiam ἀναστατόω. Sic *Polyb.* lib. 9, 26. ἀνασκευάζειν ὅρκους καὶ συνθήκας jusjurandum et foedera evertere. In cod. graeco V. T. non legitur. —

Ἀναστάω, fut. ἄσω (ex ἀνὰ et στάω, *traho*) *ſurſum traho*, *extraho*. Bis. Luc. 14, 5. Act. 11, 10. coll. Hab. 1, 15.

Ἀνάστασις, εως, ἡ, (ab ἀνίστημι, *eriga*) 1) *erectio*, *reſurrectio*, vel jacentis vel lapſi. Ita ſemel in N. T. ſenſu tropico Luc. 2, 34. ubi πτῶσει opponitur: εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν in offendiculum et reſurrectionem i. e. aliis in damnum ſcl. novum, quatenus in illum peccabunt, aliis in reparationem damni ſcl. prioris, miſeriae a Meſſia tollendae. Sic in Pſalter. Salomon. Pſ. 3, 13. (Fabric. C. Pſ. I, p. 927,): οὐκ ἀναστήσεται ἡ ἀπώλεια τοῦ ἁμαρτωλοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, nunquam reparabitur damnum ſive interitus peccatorum. — 2) *reſurrectio e morte*, corporis jam emortui nova *hujus* vitae inchoatio. Ita Hebr. 11, 35. ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν, mulieres quaedam (majorum) amatos, qui vitam exhalaverant, ἔλαβον ἐξ ἀναστάσεως i. e. ἀναστάντας i. e. receperunt vitae reſtitutos. Reſpexit ad 1 Reg. 17, 17. ſqq. 2 Reg. 4, 20—36. — Eodem ſenſu Jeſu in vitam reſtituto tribuitur ἀνάστασις ſ. ἀναστ. ἐκ νεκρῶν, Act. 1, 22. 2, 31. 4, 33. 17, 18. Rom. 1, 4. 6, 5. Phil. 3, 10. 1 Petr. 1, 3. 3, 21. — 3) *reſurrectio futura communis omnium mortuorum*, ἀνάστασις ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ Jo. 11, 24., quae dicitur vel ſimpliciter ἀνάστασις, vel ἀνάστασις νεκρῶν, et ἐκ νεκρῶν, (2 Macc. 7, 9. ἀναβίωσις ζωῆς), Act. 17, 32. 24, 15. 21. 26, 23. 1 Cor. 15, 12. 13. 21. 42. Hebr. 6, 2. et Hebr. 11, 35. ut diſtinguatur ab ea, de qua antea diximus, πρείττων ἀνάστασις appellatur, quippe dans αἰώνιον ἀναβίωσιν (2 Macc. 7, 9.). Eam negarunt Sadducaei, Matth. 22, 23. 28. 30. 31. Marc. 12, 18. 23. Luc. 20, 27. 33. 35. Act. 4, 2. 23, 6. 8. et quidam chriſtianorum 2 Tim. 2, 18. Duplex ἀναστ. in N. T. commemoratur, ſcl. *prima* ἀνάστασις εἰς ζωὴν ſ. ζωῆς, reſurrectio ad felicitatem aeternam Jo. 5, 29. quae Luc. 14, 14. dicitur ἀναστ. δικαίων i. e. εἰς βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ut verſ. ſq. explicatur, et de qua etiam Luc. 20, 36. eſt ſermo, quam quidem auctor. Apoc. 20, 5. 6. τὴν πρώτην ἀναστ. appellat, eamque ad chriſtianos ſolos

refert. Vid. quoque 1 Cor. 15, 23. 24. 1 Theſſ. 4, 16. Hoc ſenſu ſervator Jo. 5, 25. ſe appellat ἀναστ. καὶ ζωὴν i. e. ἀνάστασιν εἰς ζωὴν, ex hebraismo: *auctorem* reſurrectionis ad vitam ſ. ſalutem. — *Altera* eſt ἀνάστασις κρίσεως Jo. 5, 29. reſurrectio ad poenam, malos et Dei contemtores manens. Similiter legimus in teſt. XII Patriarch. (Fabric. C. Pſ. I, p. 745.): πάντες ἀναστήσονται, οἱ μὲν εἰς δόξαν, οἱ δὲ εἰς ἀτιμίαν. — Saepius non legitur in N. T. — In cod. graeco V. T. haec ἀναστ. non niſi 2 Maccab. 7, 9., 14, 12, 43—45. commemoratur et ad probos Dei cultores unice refertur, non ad reliquos, ut etiam quidam ſeriorum Judaeorum propter locum Jeſ. 26, 14. reſurrectionem malorum negarunt.

Ἀναστατόω, ῶ, fut. ώσω, graecis antiquioribus inuſitatum 1) ſignificat ἀνάστατον ποιῶ, ut antiquiores dicebant, *ejicere aliquem ſedibus ſuis, perdo, deſtruo.* In *Aquilae* et *Symmachi* verſionibus Pſ. 11, 1. reſpondet hebr. נוד *vagari*, et Pſ. 59, 12. hebr. הִנִּיעַ *expulit* (a נוּעַ *commovere*). In N. T., ubi ter legitur, eſt 2) *commoveo, perturbo*, et dicitur Act. 17, 6. 21, 38. de iis, qui ſeditionem excitant, et Gal. 5, 12. de iis, qui aliorum animum perturbant, de ſtatu ſuo quaſi dejiciunt. cf. ἀνασκευάζω.

Ἀνασταυρόω, ῶ, fut. ώσω, ſemel legitur Hebr. 6, 6. Multi hic pro ſimplici σταυρόω, *cruci affigo*, accipiunt, quum etiam ἀνασταυρόω profanis interdum non ſit *denuo* cruci affigere ſed pro verbo ſimplici. Sed hic ἀνὰ non eſt otioſum, imo reſpondet τῷ πάλιν ante ἀνακαινίζειν, et ſenſus eſt: qui defecit a religione chriſtiana, is in priſtinum ſtatum, antequam ad chriſtianos transierat, relapſus, jam praeterita quaſi iterare, igitur non ſolum denuo novus homo fieri deberet per baptismum, ſed adeo neceſſe eſſet, ut ejus cauſa (ἑαυτοῖς i. e. in ejus expiationem) ad expianda nova peccata Jeſus iterum crucis contumelia afficeretur.

Ἀναστενάζω, fut. άξω, *ingemiſco, ſuſpiria duco, aufſeufzen*, quod eſt et dolentis et aegre ferentis. Semel Marc. 8, 12. — in V. T. Thren. 1, 5. Sir. 25, 18. Suſann. verſ. 22. 2 Macc. 6, 30.

Ἀναστρέφω, fut. ψω, 1) *verto, converto, ich kehre um, wende um.* Act. 15, 16. ἀναστρέψω, ſcl. τὸ πρόσωπον, faciem antea averſam, 2 Chron. 3, 9., i. e. denuo curabo, benevolentia amplectar; de quo hebraismo cf. Zach. 1, 3. Mal. 3, 7. ubi LXX. ἐπιστρέφειν habent. — De iis, qui in itinere ſunt: *revertor*, Act. 5, 22. quo ſenſu in verſione LXX. ſaepiſſime hebr. שוּב reſpondet. — 3) *inverto, ſubverto*, ἀναστρέφειν τινὰ ἀπὸ στάσεως αὐτοῦ, ut plene dicitur Sir. 36, 12. coll. 12, 12. — Ita Jo. 2, 5. *Heſych.* ἀναστρέφειν· ἀνατρέπειν. Sic Judith. 1, 13. ἀναστρέφειν τὴν δύναμιν hoſtium. — Medium ἀναστρέφομαι *me verto*, eodem fere

modo ut latinor. *versari* dicitur a) proprie: *versor in aliquo loco*, Matth. 17, 22. ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, 2 Cor. 1, 12. ἐν τῷ κόσμῳ. cf. Jos. 5, 5. ubi in textu hebr. הִתְהַלֵּךְ. coll. Ezech. 19, 6. *Hesych.*: ἀναστρεφόμενος· περιερχόμενος. — b) improprie: *versor in aliqua re, ea utor, s. occupatus sum.* 2 Petr. 2, 18. ἐν πλάνῃ. Sic Sir. 8, 8. ἐν παροιμίαις, coll. c. 39, 3. ubi cum ἐκζητεῖν permutatur, coll. c. 50, 28. Denique ut latin. *versari*, vivendi rationem indicat, et est *me gero, vivo.* Eph. 2, 3. ἀναστρ. ἐν ἐπιθυμίαις; cupiditatibus vivere, (Coloss. 3, 7. περιπατεῖν); Hebr. 9, 33. οἱ οὕτως ἀναστρεφόμενοι, se sic gerentes; 1 Tim. 3, 15. Hebr. 13, 18. 1 Petr. 1, 17. coll. Prov. 20, 7. ubi הָלַךְ, Ezech. 22, 7. ubi עָשָׂה respondet. — Saepius non habetur in N. T.

Ἀναστροφή, ῆς, ἡ, 1) *conversio;* 2) deinde (Vid. Ἀναστρέφω) τὸ *versari* in aliquo loco, sive in vita; igitur 2) *conversatio* cum hominibus, 1 Tim. 4, 12. 3) *vivendi ratio*, Gal. 1, 13. Eph. 4, 22. 1 Petr. 1, 18. 2, 12. 3, 1. 2. 16. 2 Petr. 2, 7. cf. 2 Macc. 5, 8. κακὴ ἀναστροφή vita impia. 4) *vita ipsa*, quatenus scl. actionibus continetur, Hebr. 13, 7. Jac. 3, 13. 1 Petr. 1, 15. πᾶσα ἀναστροφή, tota vita. — Ἀναστροφαὶ actiones ipsae, quibus vita et vivendi ratio continetur, 2 Petr. 3, 11. — Saepius non legitur.

Ἀνατάσσομαι, fut. τάξομαι, (ab ἀνὰ et τάσσω, *ordino*) *in ordinem redigo, compono.* Luc. 1, 1. *Hesych.* ἀνατάξασθαι· εὐτρεπίσασθαι, concinnare.

Ἀνατέλλω, fut. ελῶ, (ex ἀνὰ et τέλλω, *producere aliquid, efficere ut sit*) 1) sensu transitivo: *facio ut adscendat aliquid, educo, produco, oriri facio.* Sic saepius apud profanos et in LXX. versione; semel in N. T. Matth. 5, 45. — 2) transitive: *exorior, prodeo, adscendo ut conspiciar;* de variis rebus, sole, lumine, germine apud profanos; in N. T. de luce Matth. 4, 16. — de sole Matth. 13, 6. Marc. 4, 6. 16, 2. Jac. 1, 11. — de nube Luc. 12, 54. — de stella matutina 2 Petr. 1, 19. — Tropice de hominis ortu quatenus cum surculo e communi stirpe progerminante comparatur, Hebr. 7, 14. ubi imago e Jes. 11, 1. ducta videtur. Similiter test. XII. patr. (Fabric. C. Ps. I. p. 686.) ἐξ αὐτῶν, scl. Juda et Levi, ἀνατελεῖ ὑμῖν κύριος. Ibid. p. 542.

Ἀνατίθημι, fut. θήσω, 1) *impono, suspendo;* 1 Sam. 11, 10. 2 Macc. 5, 16. 2) Medium ἀνατίθεμαι *trado, expono.* Ita bis, Act. 25, 14. Gal. 2, 2. coll. Mich. 7, 5. 2 Macc. 3, 9. *Hesych.* ἀνεθέμην· ὡμολόγησα.

Ἀνατολή, ῆς, ἡ, (vid. ἀνατέλλω) 1) *ortus;* potissimum de siderum ortu. Inde ἀνατολὴ sive ἀνατολαί, (utrumque enim promiscue dicitur) est 2) locus hujus siderum ortus, *oriens*, et quidem a) coeli *plaga* orientalis, Matth. 24, 27. Apoc. 7, 2. 21, 13. b) *regiones in hac terra orientales,*

Matth. 2, 1. 2. 9. Luc. 13, 29. ἀνατολὴ ἡλίου Apoc. 16, 12. — 3) *sidus* ipsum, quod oritur. Ita intelligendum est Luc. 1, 78. ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, *sidus coeleste*; est enim pro ἥλιος vel ἀστὴρ ἀνατέλλων, et metaphora ducta ex libris prophetticis Jes. 9, 2. 60, 1—3. coll. Matth. 4, 16. Ita verba recte intelligi docet partim ἐξ ὕψους, *coelitus*, partim quae in loco Lucae vers. sq. de effectu hujus sideris splendentis dicuntur. Alii igitur minus recte vertunt: *surculus coelestis*, quanquam Messias in V. T. צֶמַח Jes. 4, 2. Zach. 3, 8. 6, 12. (Vid. etiam Ἀνατέλλω) vocatur. — Saepius non habetur.

Ἀνατρέπω, fut. ψω, *everto*, *subverto*; metaphorice: vel *corrumpo*, *labefacto*, vel *turbo*, *perturbo*. Utrumque esse potest in locis 2 Tim. 2, 18. Tit. 1, 11. πίστιν ἀνατρέπειν legitur quoque apud *Diod. Sic.* 1, 77. Idem habet ἀνατρέπεσθαι ταῖς ψυχαῖς, *animo frangi*. Vid. *Munthii* observ. e Diod. Sic. ad N. T. p. 417.

Ἀνατρέφω, fut. θρέψω, 1) curo ut crescat, *alo*, *educo*. Act. 7, 20. 21. coll. Sap. 7, 4. Deinde de formatione animi et morum juventutis, ut fit 2) *instituo*, *formo*. Act. 22, 3. Sic 2 Maco. 6, 23. ἐκ παιδὸς καλλίστη ἀνατροφή, optima s. pia a pueris inde institutio.

Ἀναφαίνω, fut. ανῶ, 1) manifesto, spectare facio; in Med. et Passivo: *appareo*, *conspicuus fio*. In N. T. ita Luc. 19, 11. de regno Dei, et Act. 21, 3. in formula: ἀναφανέντες τὴν Κύπρον, quum apparuissemus Cypro, pro: ἀναφανείσης τῆς Κύπρου, quum Cyprus nobis apparuisset. Ἀναφαίνειν τὴν γῆν dicitur nauta terram e longinquo detegens, detectamque annuntians. *Kypkius* in observatt. sacr. ad h. l. notat, solemne esse Graecis, passiva cum personis construere, quae construenda erant cum rebus, cum addito accusativo rei, et affert exemplum hujus rarioris locutionis e *Lucian.* ver. hist. lib. 2. — ἐπεὶ δὲ ἀπεκρύψαμεν αὐτούς: postquam illi nobis e conspectu sublati sunt.

Ἀναφέρω, fut. ἀνοίσω, aor. 1. ἀνήνεγκα, 1) *sursum fero*, *attollo*; ita passive Luc. 24, 51. de Christi adscensione in coelum. Vid. Ἀναλαμβάνω. — 2) per synecdochen: *sursum duco*, i. e. e loco inferiori in altiorem duco. Sic Matth. 17, 1. Marc. 9, 2. 3) sursum tollo et mihi impono, i. e. *fero*, *porto*. Ita in N. T. de peccatis Hebr. 9, 28. 1 Petr. 2, 24. ubi est *poenas peccati* (tanquam victima) mihi impositas *porto*, ex adjuncto: *expio*. Ita Jes. 53, 11. et 12. ubi hebr. סָבַל et נָשָׂא *portavit*, respondet — 4) *adporto*, *adduco*, v. c. Exod. 18, 22. Jos. 7, 23. ubi hebr. text. הֵבִיא. 3 Esdr. 4, 7. ἀναφέρουσι τοὺς φόρους, afferunt tributa. Sic in N. T. solum in formula ἀναφέρειν θυσίαν sch. ἐπὶ τὸ θυσια-

στήριον, ut plene legitur Jac. 2, 21., victimam adduco ad altare i. e. *sacrificium affero, offero, sacrifico.* Hebr. 7, 27. 13, 15. 1 Petr. 13, 15. coll. Gen. 22, 2. Judic. 6, 26. 2 Chr. 35, 16. Saepius in N. T. non habetur.

Ἀναφωνέω, ῶ. f. ήσω, *vocem attollo, alta voce clamo* sive *loquor, exclamo.* Semel Luc. 1, 42.

Ἀνάχυσις, εως, ἡ, *effusio, profusio.* Semel 1 Petr. 4, 4. ubi plurimi sequuntur *Hesychium*, qui habet: ἀνάχυσιν· φυρμὸν, βλακίαν, *sordes, mollitiem*, et igitur vel *animi mollitiem*, vel *turpe* et *inhonestum* subintelligunt. Sed est potius *effusa, flagrans libido* sive cupido, quum verba effundendi de iis, qui multi sunt in aliqua re, in illam vehementer ruunt, et graecis et latinis dicantur. Vid. Ἐκχύνω. Ἀνάχυσις τῆς ἀσωτίας est igitur ἀσωτία diffusa *immodica*, sive ἐκχύνεσθαι εἰς τὴν ἀσωτίαν.

Ἀναχωρέω, ῶ. f. ήσω, proprie *alium locum occupo, in alium locum me confero, locum muto.* Inde 1) *secedo*, ich trete bei Seite, zurück; Matth. 9, 24. et Act. 23, 19. ἀναχωρήσας scl. simul cum Paulo, quem manu prehenderat. Alii minus recte hic secedere jubeo, ἀναχωρεῖν ποιέω. 2) *abeo, discedo* e loco, Matth. 12, 15. 15, 21. 27, 5. Marc. 3, 7. Jo. 6, 15. Act. 26, 31. Denique ex adjuncto. 3) *me confero* in locum; Matth. 2, 12. 13. 14. 22. 4, 12. — Utraque notio et abeundi et se conferendi valet Matth. 14, 13. Saepius non habetur.

Ἀνάψυξις, εως, (ab ἀναψύχω) respiratio, *refocillatio, refrigeratio, recreatio, — quies.* Semel Act. 3, 19. καιροὶ ἀναψύξεως tempora quietis, i. e. summae felicitatis, in regno Messiae (vid. vers. 20. 21.) expectandae. *Hesych.* ἀνάψυξις· ἀνάπαυσις. — Exod. 8, 15. ἀνάψυξις quies scl. a ranarum multitudine, in textu hebr. (ubi est vers. 11.) legitur הרוחה.

Ἀναψύχω, fut. ξω, *respiro*, spiritum iterum duco, Judic. 15, 10. 2) *recreo, refrigero*, Semel 2 Tim. 1, 16. με ἀνέψυξε, me recreavit scl. beneficiis, vel solatio. — Apud LXX. saepius, sed intransitive legitur.

Ἀνδραποδιστής. οῦ, ὁ, (ab ἀνδραποδίζω quod ab ἀνδράποδον, *mancipium*,) *hominem rapio et servum vendo*; igitur i. q. ἀνδραποδιζόμενος, ἀνδραποδισμὸν exercens, *plagiarius*, nostrum; Seelenverkäufer, Menschenräuber. Semel 1 Tim. 1, 10. cf. legis mos. praecepta Ex. 21, 16. Deut. 24, 7.

Ἀνδρέας, ου, ὁ, *Andreas*; frater Simonis Petri, Bethsaida in Galilaea oriundus, primum Joannis bapt. discipulus, deinde Christi apostolus. Commemoratur Matth. 4, 18. 10, 2. Marc. 1, 16. 29. 3, 18. 13, 3. Luc. 6, 14. Jo. 1, 41. 45. 6, 8. 12, 22. Act. 1, 13. — cf. *Eusebii* hist. eccles. lib. 3, 1.

Ἀνδρίζω, f. ίσω, *virum, fortem reddo. Xenoph.* Oecon. 5, 4. In *medio: virum, fortem me praesto, mascule me gero.*

Ita saepius apud LXX, semel in N. T. 1 Cor. 16, 13. ubi est: constantem esse in fide profitenda vel in obsequio christiano. coll. 1 Macc. 64. ἀνδρίζεσθε ἐν τῷ νόμῳ.

Ἀνδρόνικος, ου, ὁ, *Andronicus*, vir Judaeo-Christianus, de quo vid. Rom. 16, 7.

Ἀνδροφόνος, ου, ὁ, (ab ἀνὴρ homo et φόνος caedes) *homicida*. Semel 1 Tim. 1, 9. coll. 2 Macc. 9, 28.

Ἀνέγκλητος, ου, ὁ, ἡ, (ab ἀ priv. et ἐγκαλέω *in jus voco*) qui in jus vocari non potest, — *inculpatus*, *criminis s. vitii expers*. Ter, 1 Cor. 1, 8. Colloss. 1, 22. 1 Tim. 3, 10, coll. 3 Macc. 5, 31.

Ἀνεκδιήγητος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ἐκδιηγέομαι enarro) *ineffabilis*; *Hesych.* ἀνεκδιήγητον· ἀνεκλάλητον, ἄῤῥητον· Semel 2 Cor. 9, 15. de beneficio, quod satis celebrari non potest.

Ἀνεκλάλητος, ου, ὁ ἡ, (ex ἀ priv. et ἐκλαλέω, *eloquor*) *ineffabilis*, verbis non satis exprimendus. 1 Petr. 1, 18. de laetitia s. felicitate summa.

Ἀνέκλειπτος, ου, ὁ, ἡ, (ab ἄ priv. et ἐκλείπω, *deficio*, interposito ν euphon.) qui exhauriri non potest, *inexhaustus*, *copiosissimus*, *nunquam desinens*. Semel Luc. 12, 33. et rarius apud profanos. Exempla dedit *Munthe* in observ. e Diod. Sic. p. 162. Frequentius legitur ἀνεκλείπτης quod idem significat, v. c. Sap. 7, 14. 8, 18.

Ἀνεκτός, ου, ὁ, ἡ, (ab ἀνέχω, *tolero*) *tolerabilis*. In N. T. tantum comparativus legitur in formula ἀνεκτότερον ἔσται *tolerabilius erit*, i. e. tolerabilior erit conditio, mitior sors manebit; Matth. 10, 15. 11, 22. 24. (Marc. 6, 11. in text. vulg.) Luc. 10, 12. 14.

Ἀνελεήμων, ονος, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ἐλεήμων, interposito ν euphon.) *immisericors*, *crudelis*, *immanis*. Semel Rom. 1, 31.

Ἀνεμίζω, f. ίσω, (ab ἄνεμος ventus) *ventis agito*, *jacto*. Jac. 1, 6. — Praeterea nec in cod. gr. V. T. nec apud profanos habetur.

Ἄνεμος, ου, ὁ, 1) *ventus*, aër, quatenus commovetur, spirat, et sic tactu suo sentitur. Matth. 11, 7. 14, 24. ventus *vehementior*, *procellosus*, Matth. 7, 25. 14, 30. Act. 27, 5. Jac. 3, 4. Jud. vers. 12. Luc. 8, 23. 24. Jo. 6, 18. — οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τῆς γῆς, quatuor *venti cardinales*, Apoc. 7, 1. — deinde: quatuor *coeli* plagae, unde venti spirant 1 Chr. 10, 24. Exech. 37, 9. porro etiam: quatuor *terrae* plagae Matth. 24, 31. Marc. 13. 27. coll. Luc. 13, 29. eandemque formulam (in hebr. רוח) habes Jer. 49, 35. Dan. 11, 4. Zach. 2, 6. cuius sensus est: *ex omnibus regionibus*. — 2) Tropice: ἄνεμος τῆς διδασκαλίας Eph. 4, 14. ubi ἄνεμος est imago inconstantiae et vanitatis: *quaelibet opinio instabilis et vana*. Similiter Sir.

8, 9. formula μὴ λίκμα ἐν παντὶ ἀνέμῳ dicitur de homine levissimo et inconstantissimo, qui in horas mutatur et ad aliorum voluntatem sese accommodat.

Ἀνένδεκτον, ου, τὸ, (ex ἀ priv. et ἐνδέχεσθαι possibile esse interposita litera ν euphon.) impossibile, quod fieri vel evenire non potest, ὃ οὐκ ἐνδέχεται γίνεσθαι. Semel Luc. 17, 1. coll. Matth. 18, 7.

Ἀνεξερεύνητος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. ν euph. et ἐξερευνάω perscrutor) qui indagari non potest, imperscrutabilis. Semel Rom. 11, 33.

Ἀνεξίκακος, ου, ὁ, ἡ, (ab ἀνέχομαι sustineo et κακὸν malum) tolerans malorum, patiens et constans in perferendis malis. Semel 2 Tim. 2, 24. et praeterea Sap. 2, 19. Hesych.: ἀνεξικακία· ἡ ἀνοχὴ τοῦ κακοῦ.

Ἀνεξιχνίαστος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. ν euphon. et ἐξιχνιάζω investigo) 1) imperveſtigabilis, cuius veſtigia aut non adſunt, aut non conſpiciuntur. 2) tropice: quod mente adſequi ſ. perſpicere non poſſumus, imperveſtigabilis, mirus, abſconditus. Bis, Rom. 11, 33. Eph. 3, 8. et praeterea Job. 9, 10. 34, 24. Orat. Manaſſ. verſ. 6.

Ἀνεπαίσχυντος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. ν euph. et ἐπαισχύνομαι, erubesco) qui pudore ſuffundi non poteſt, igitur vel impudicus, ſive homo perfrictae frontis, vel inculpatus, irreprehenſibilis, qui non habet, cur erubeſcat. Sic 2 Tim. 2, 15. Saepius non occurrit. Adverbium ἀνεπαισχύντως paſſim legi, notavit Weiſtenius ad h. l.

Ἀνεπίληπτος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. ν euph. et ἐπιλαμβάνω, capio, prehendo) 1) qui apprehendi non poteſt; 2) qui reprehendi non poteſt, non deprehenditur in peccato, inculpatus, inſons, reprehenſioni non obnoxius. Heſych.: ἀνεπίληπτον· ἄμεμπτον, ἀκατάγνωστον. Ita ter 1 Tim. 3, 2. (ubi in loco parallelo Tit. 1, 7. eſt ἀνέγκλητος) c. 5, 7. 6, 14. In cod. gr. V. T. non habetur.

Ἀνέρχομαι, f. ἀνελεύσομαι, adſcendo. Jo. 6, 3. coll. Judic. 21, 8; 1 Reg. 13, 12. Fabric. Cod. Pſeud. I, p. 546. ἀνέλθῃς ſcl. εἰς οὐρανὸν. De iis qui iter faciunt Hieroſolymam, ut ἀναβαίνω quod vid., Gal. 1, 17. 18.

Ἄνεσις, εως, ἡ, (ab ἀνίημι, remitto,) relaxatio vinculorum. Ἔχειν ἄνεσιν Act. 24, 23. vel eſt liberius cuſtodiri, vel, quod mallem, cuſtodiri ſed vinculis non conſtrictus. Δοῦναι ἄνεσιν 2 Chron. 23, 15. vincula ſolvere; 3 Esdr. 4, 62. vincula captivitatis ſolvere. — Sir. 26, 10. εὑρίσκειν ἄνεσιν libertatem, occaſionem nanciſci; Sir. 15, 20. ἄνεσις ἁμαρτάνειν libertas peccandi. — 2) deinde de quavis relaxatione dicitur; a) a ſollicitudinibus 2 Cor. 2, 12. οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ μὴ εὑρ. i. e. valde angebar, quod non reperi Titum. — b) in erogandis beneficiis, 2 Cor. 8, 13. ἵνα ἄλλοις (ſcl. ἦ) ἄνεσις,

ἐμαυτὸν ἀντιβάλλειν τι, animo aliquid volvere, secum reputare, quod Luc. 1, 19. dixit συμβάλλειν ἐν τῇ καρδίᾳ.

Ἀντιδιατίθημι, (ex ἀντὶ, διὰ et τίθημι) ex adverso pono. *Med.* ἀντιδιατίθεμαι *adversarius sum.* Semel 2 Tim. 2, 25.

Ἀντίδικος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀντὶ et δίκη *jus*) 1) *adversarius in judicio,* Matth. 5, 25. Luc. 12, 58. coll. Jes. 41, 11. Jer. 50, 4. 2) *adversarius quivis, inimicus,* i. q. ἐχθρὸς Luc. 18, 3. 1 Petr. 5, 8. coll. Jer. 50, 34. 51, 36. nisi in his locis certe in posteriori praevalet notio *accusatoris, obtrectatoris* cf. Job. 1, 6. sqq. Apoc. 12, 10. sqq. coll. Zach. 3, 1.

Ἀντίθεσις, εως, ἡ, oppositio; — *sententia opposita.* Semel 1 Tim. 6, 20. ἀντίθ. τ. ψευδ. γνωσ. dogmata falsae sapientiae, doctrinae christianae adversa.

Ἀντικαθίστημι, (ex ἀντὶ et καθίστημι *constituo*) in alterius locum colloco, *substituo,* Jos. 5, 7. — in adversum colloco, *oppono,* Deut. 31, 21. — Deinde *resisto, renitor.* Ita Hebr. 12, 4.

Ἀντικαλέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀντὶ et καλέω, voco, invito) *vicissim invito.* Semel Luc. 14, 12.

Ἀντίκειμαι, f. κείσομαι (ἀντὶ et κεῖμαι, jaceo) 1) ex adverso positus, situs sum; — tropice: *adversor, repugno, contrarius sum,* Gal. 5, 17. 1 Tim. 1, 10. Inde ὁ ἀντικείμενος, *adversarius, inimicus,* Luc. 11, 15. 13, 17. 1 Cor. 16, 9. Phil. 2, 28. 2 Thess. 2, 4. 1 Tim. 5, 14. LXX. hebr. צור Ex. 23, 22. אויב Jes. 66, 6. שטן Zach. 3, 1. et Theodotion השטן Job. 1, 6.

Ἀντικρύ, *e regione, ex adversa.* Semel Act. 20, 15. coll. 3 Macc. 5, 14.

Ἀντιλαμβάνω, f. λήψομαι, (ex ἀντὶ et λαμβάνω capio, prehendo) et med. ἀντιλαμβάνομαι, sequente genitivo objecti, proprie *manu porrecta accipio s. prehendo.* Ps. 106, 17. Gen. 48, 17. Unde est vel: *accipio ab alio,* ut 1 Tim. 6, 2. οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι, qui eiusmodi recte facta accipiunt i. e. quibus bona officia (a servis) praestantur; vel *prehendo alium* (manu quasi porrecta Jes. 42, 1. Ps. 62, 8. vel eius manum arripiens Jes. 51, 18.) ad illum erigendum, vindicandum (1 Macc. 2, 48); igitur: *juvo, opitulor, malis eripio,* Luc. 1, 54. Act. 20, 35.

Ἀντιλέγω, f. ἐξω, (ex ἀντὶ et λέγω *dico*) 1) *contradico* Act. 13, 45. 28, 19. 22. Tit. 1, 9. ἀντιλέγειν sequente μὴ *negare,* Luc. 20, 27. — 2) *adversor, non obedio, rebellis sum,* Luc. 2, 34. σημεῖον ἀντιλεγόμενον, *signo eximius, cui multi adversabuntur.* Jo. 19, 12. Rom. 10, 21. Tit. 2, 9. LXX. hebr. נוד Jes. 50, 5. et מרה Jes. 65, 2. Saepius non legitur.

Ἀντίληψις, εως, ἡ, (Vid. ἀντιλαμβάνω) *auxilium, opitulatio, cura,* i. q. βοήθεια, ἐπίλημψις. Sir. 11, 12. 51, 7.

et ad condiendum, et ad comedendum et ad fanandum ntebantur. Semel Matth. 23, 23.

Ἀνήκω, (ex ἀνὰ et ἥκω, venio) *pervenio, pertingo, pertineo.* Impersonaliter ἀνήκει, quod *pertinet ad rem, quod convenit rei, decet,* Coloss. 3, 18. — Particip. τὸ ἀνῆκον, *quod convenit, decorum, honestum. Suidas:* ἀνῆκον· πρέπον. Eph. 5, 4. Phil. vers. 8. Omissum esse ἀνήκοντα putant in formulis τὰ πρὸς ἀπαρτισμὸν Luc. 14, 28. τὰ πρὸς εἰρήνην vers. 32. τὰ πρὸς τὴν χρείαν Act. 28, 10.

Ἀνήμερος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ἥμερος *mitis*) *immitis, inhumanus.* Semel 2 Tim. 3, 5.

Ἀνήρ, ἀνδρός, ὁ, *homo mas adultus* in universum, Matth. 14, 21. 15, 38. Marc. 6, 44. Luc. 1, 34. 7, 20. 38. Jo. 1, 13. Act. 17, 12. alibi saepius. In allocutione ἄνδρες viri, Act. 14, 15. 19, 25. 27, 10. 21. 25. — Saepius collective ἄνδρες i. q. *homines* cuiusque sexus, quanquam potissimum mares subintelliguntur, quia foeminae Orientalium a rebus publicis abstinere debebant; Luc. 11, 31. coll. vers. 29. 32. ubi γενεά; Jac. 1, 20. 23. Matth. 7, 24. 26. Luc. 5, 8. 11, 31. Rom. 11, 4. Interdum igitur est *aliquis homo* scl. mas, *certus quis, aliqui,* Luc. 5, 12. 18. 8, 27. 9, 38. 19, 2. Act. 6, 11. ut hebr. איש Prov. 6, 27. 28. Cohel. 6, 3. Interdum etiam redundare videtur Rom. 4, 8. Jac. 1, 12. (vid. Ps. 1, 1) 11, 4. Jac. 1, 8. 3, 2. — Deinde ἀνήρ ut hebr. איש, cui in versione LXX. maxime respondet, eadem varietate dicitur ut Latinor. *vir* de hominibus maribus adultis, ita ut e contextu sit definiendum, quonam respectu sit accipiendum et quo modo vertendum. Si enim dicitur 1) ratione *sexus* est a) *maritus* Matth. 1, 16. Marc. 10, 2. 12. Luc. 2, 36. Gal. 4, 27. saepissime, coll. Sir. 4, 10. adeaque b) *sponsus,* Matth. 1, 19. Apoc. 21, 2. (איש Deut. 22, 23). — 2) ratione *reipublicae* verti potest a) *civis,* quia mares adulti jure civitatis fruebantur, vel ut ἄνδρες Ἀθηναῖοι Act. 17, 22. ἄνδρ. Ἰσραηλῖται Act. 2, 22. Matth. 12, 4. Luc. 11, 32. Act. 2, 14. 3, 12. 5, 35. 13, 16. 19, 35. 21, 28. b) *incola,* ἄνδρες τοῦ τόπου, Matth. 14, 35. Act. 22, 3. coll. 1 Sam. 5, 7. Saepius ἀνὴρ addito nomine gentis inservit simpliciter descriptioni viri quatenus ad gentem aliquam pertinet; ἀνὴρ Ἰουδαῖος, vir judaeus, vel judaeus simpliciter, Act. 10, 28. vid. etiam 8, 27. 11, 20. 13, 21. 16, 9. — 3) ratione *externae conditionis,* vel *officiorum* significat a) *virum gravem, potentem,* Jo. 1, 30. Luc. 24, 19. Jac. 2, 2. Sic etiam Sir. 10, 23. ubi πτωχῷ opponitur; coll. 1 Macc. 2, 25. 31. 6, 51. potissimum 3 Esdr. 8, 27. ubi i. q. προηγούμενοι *duces,* et respondet in textu hebr. Esdr. 7, 28. vocab. [illegible] principes, quod LXX. ἄρχοντες reddiderant. b) *militem,* virum arma ferentem, Luc. 22, 63. coll. 1 Macc. 3, 39. 4, 1. 28. — c) *nuntium,* Act. 9, 38. 10, 5. — Denique tro-

pice de maturitate intelligentiae et virtutis christianae dicitur 1 Cor. 13, 11. ubi ἀνὴρ vi oppositionis est mas maturus, i. e. homo perfectioris intelligentiae; et Eph. 4, 13. de ecclesia christiana, quae ἀνὴρ τέλειος vir perfectus appellatur, quatenus omnes omnino christianos ad eandem sapientiam ducit.

Ἀνθίστημι, f. ἀνθιστήσω (ex ἀντὶ et ἵστημι) 1) *oppono, obsisto,* 2) *me oppono, repugno, resisto,* vel verbis Matth. 5, 39. Luc. 21, 15. Gal. 2, 11. Act. 6, 10. 13, 8. ubi etiam verti potest *contradico*, vel factis, vel utroque, Rom. 9, 19. 13, 2. Eph. 6, 13. 2 Tim. 3, 8. 4, 15. Jac. 4, 7. 1 Pet. 5, 9. — Saepius non legitur.

Ἀνθομολογέω, ῶ, f. ήσω (ex ἀντι et ὁμολογέω) proprie *vicissim confiteor,* unde et profanis de solemni confessione in paciscendo dicitur (*pactum inire, paciscor.*) Sensu *confitendi* non nisi 3 Esdr. 8, 9. legitur προσευχόμενος ἀνθωμολογεῖτο κλαίων, in precibus peccata populi Deo flens confessus est; in textu hebr. Esdr. 10, 1. legitur מתודה confessus est, LXX. ibid. ἐξηγόρευσε. Nostris scriptoribus est: *celebro, laudo,* quod et idem verb. מודה significat, fortasse quia hymni in Deum in templo alternis canebantur choris vicissim Dei beneficia et majestatem profitentibus. Vid. Esdr. 3, 11. ἀπεκρίθησαν ἐν ὕμνῳ καὶ ἀνθομολογήσει. Sic semel Luc. 2, 38. et in V. T. Ps. 79, 13. Sir. 20, 2. coll. 17, 27. ubi ἀνθομολόγησις eodem sensu habetur.

Ἄνθος, εος, τὸ, *flos, flos graminis.* Ter, tanquam imago fragilitatis et brevitatis, Jac. 1, 10. 11. 1 Petr. 1, 24.

Ἀνθρακιά, ᾶς, ἡ, (ab ἄνθραξ *carbo*) *prunae ardentes. congeries prunarum ardentium.* Bis, Jo. 18, 18. 21, 9. — praeterea Sir. 11, 32. 4 Macc. 9, 20. σωρὸς τῆς ἀνθρακιᾶς.

Ἄνθραξ, ακος, *pruna, carbo.* Semel Rom. 12, 20. ubi proverbium ἄνθρακας πυρὸς σωρεύειν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τινός, significat: magnum alicui excitare dolorem, f. acerrimum aegritudinis sensum. Legitur quoque Prov. 25, 22. et 4 Esdr. 16, 54. In posteriori loco habentur: „ne dicat peccator, se non peccasse, quoniam carbones ignis comburet super caput eius (*suum*, αὐτοῦ) qui dicit: non peccavi coram Deo.“ In hoc nexu est: poenas sibi augere, gravissime puniri.

Ἀνθρωπάρεσκος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἄνθρωπος et ἀρέσκω *placeo*) *aliorum favorem captans, qui hominibus placere nimium studet.* Bis, Eph. 6, 6. Coloss. 3, 2. Praeterea Ps. 53, 5. et Psalter. Salom. 4, 8. 10. in *Fabric.* Cod. Ps. I, p. 929.

Ἀνθρώπινος, ίνη, ον, *humanus,* et quidem ut latinor. humanus 1) *homini competens, quod hominis est;* φύσις ἀνθρωπ. natura humana, Jac. 3, 7. coll. Job. 10, 5. Num. 19, 16. Sap. 12, 5. ἀνθρ. ἡμέρα, forum humanum, 1 Cor. 4, 13. — 2) *ab hominibus institutus, excogitatus;* ἀνθρ. πειρασμὸς 1 Cor. 10, 13. calamitates ab hominibus (non a Deo, quales

verſ. 10—12 commemoraverat) excitatae; — κτίσις ἀνθρ. 1 Petr. 2, 13. magiſtratus ab hominibus inſtitutus; — σοφία ἀνθ. 1 Cor. 2, 13. (et verſ. 4. in text. vulg.) ſapientia hominum vi effecta, σοφία τοῦ ἀιῶνος τούτου verſ. 6. cui opponitur δύναμις et σοφία θεοῦ, verſ. 5. 7. — Denique ἀνθρώπινον λέγειν Rom. 6, 19. eſt pro ἀνθρωπίνως λέγ. humano ingenio, humanae imbecillitati accommodate loqui.

Ἀνθρωποκτόνος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἄνθρωπος et κτείνω occido 1) *homicida.* Ita Jo. 8, 44. diabolus appellatur, quatenus eſt auctor peccati et poenae eius, *mortis.* coll. Sap. 2, 23. 24. coll. c. 1, 14. Sir. 25, 24. Rom. 5, 12. Apoc. 12, 9. — 2) *homicidae ſimilis, aeque abominandus ac homicida;* 1 Jo. 3, 15.

Ἄνθρωπος, ου, ὁ, ἡ, (quod ab ἄνω ſurſum et ὄψ, ὠπός *facies* derivare ſolent), *homo,* eodem ambitu et ſignificationis varietate, ut Latin. *homo* et fere noſtrum *Menſch.* In verſ. LXX. reſpondet maxime hebr. אָדָם, אִישׁ, אֱנוֹשׁ, etiam בְּשָׂר Dicitur autem 1) de *homine in univerſum,* ſine ulla accuratiori definitione: Matth. 15, 11. 18. 20. Rom. 3, 28. 7, 1. Jo. 7, 23. 16, 21. Apoc. 16, 18. ſaepiſſime, et ſic opponitur Deo Matth. 9, 8. 10, 32. 33. 19, 6. Gal. 2, 6. 1 Petr. 2, 4. 4, 2. 1 Cor. 1, 25. 3, 21. καυχᾶσθαι ἐν ἀνθρώποις homine, doctore, gloriari. Hebr. 8, 2. et diſtinguitur ab animalibus Matth. 12, 12. Apoc. 9, 4. Saepius. — 2) *homo, quatenus habet hanc naturam et formam humanam,* der Menſch ſeiner Natur nach, Phil. 2, 7. ὁμοίωμα ἀνθρώπων, ὡς ἄνθρωπος; Jac. 5, 17. Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν; 1 Tim. 2, 5. ἄνθρωπος Χριστός; coll. Apoc. 4, 7. 9, 7. — Huc et pertinent formulae ὁ πρῶτος et ὁ δεύτερος ἄνθρωπος 1 Cor. 15, 45—47. Interdum adhaeret notio imbecillitatis et mortalitatis, v. c. Hebr. 13, 6. 7, 8. 28. 2, 6. — 3) *homo ſenſu ſtrictiori,* certum hominum genus, *pars hominum*; et quidem a) ἄνθρωποι homines viventes, ſive *viventes* ſimpliciter, v. c. Apoc. 9, 10. 15. 18. 20. 11, 13. ſive etiam *homines,* qui nobiscum verſantur, in aliquo loco ſ. terra ſunt, noſtrum: *die Leute,* Matth. 8, 27. 6, 5. 31. 5, 13. 16. Luc. 6, 31. Jo. 4, 28. b) ἄνθρωπος, *certus aliquis homo,* v. c. Matth. 7, 9. 11, 19. 13, 45. 18, 23. 20, 1. Luc. 2, 15. ubi fere etiam redundat, vel *aliquis* verti poteſt, ut Jo. 5, 7. 2, 25. 7, 51. Gal. 2, 16. coll. Marc. 11, 2. Interdum etiam ut hebr. אָדָם Prov. 24, 12. verti poteſt *quilibet,* 1 Cor. 4, 1. 11, 28. Rom. 4, 6. — c) ſenſu abjecto, ut noſtrum *Menſch,* 2 Theſſ. 2, 3. ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, homo Dei quam maxime contemtor, 2 Tim. 3, 8. Tit. 3, 10. Jo. 11, 47. Sic et intelligo Jo. 19, 5. ὁ ἄνθρωπ. *reus,* quem vos reum et facinoroſum habetis: Ita etiam ἄνθρωποι Matth. 17, 22. Marc. 9, 31. ſunt homines peccatores, Dei et Chriſti contemtores, coll. Ap. 16, 21. — Denique d)

de singulis hominibus dicitur ita, ut pro contextus varietate fit vel α) *vir*, v. c. in allocutione ignotorum vel auctoritate minorum Luc. 5, 20. 22, 58. Jac. 2, 20. — in designando aliquo individuo Matth. 26, 72. 74. c. 9, 9. 13, 28. Jo. 1, 6. 3, 1; — ἄνθρωπ. Κυρηναῖος Matth. 27, 32. Γαλιλαῖος Luc. 23, 6. Ἰουδαῖος, vir judaeus; ἀνθ. Ῥωμαῖος *vir, civis* romanus, Act. 16, 37. 22, 25. 26. — β) *vir*, ratione sexus, *mas*, 1 Cor. 7, 1. Marc. 19, 3—5. 10. 10, 7. Apoc. 14, 14. ut etiam legitur Tob. 6, 9. et in Test. XII. patr. (Fabric. C. P. I, p. 529.) γυναῖκες ἡττῶνται ὑπὲρ τὸν ἄνθρωπον, — μηχανῶνται κατὰ τὸν ἄνθρωπον. — γ) *filius*, si opponitur patri, Matth. 10, 36. coll. Sir. 3, 11. — δ) *pater familias*, Matth. 10, 36. 13, 24. coll. vers. 27. ε) *servus* Luc. 12, 36. coll. 37. — ψυχαὶ ἀνθρώπων, *servae* Apoc. 18, 13. ut apparet e contexta oratione. Volunt Rom. 7, 1. sub ἀνθρ. *uxorem* intelligere, quia propositio de uxore agat; sed ista propositio est universalis, specialis autem, uxorem subsumens, a Paulo, ut saepius, est omissa. — Ἄνθρωπος s. ἄνθρωποι θεοῦ est: Dei *minister, vir Deo dicatus*, 1 Tim. 6, 11. 2 Tim. 3, 17. 1 Petr. 1, 21. ubi οἱ ἅγιοι θεοῦ ἄνθ. plenius dicuntur. coll. 1 Reg. 13, 1. 2 Reg. 4, 40. — De formula υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου *filius hominis* vid. υἱός. — 4) *homo secundum moralem eius conditionem; vel sentiendi, volendi agendique ratio homini propria.* Sic in formulis a) ὁ ἔσω ἄνθρωπος homo rationalis, secundum rationalem naturam, Rom. 7, 22. 23. 25. 2 Cor. 4, 16. Eph. 3, 16. qui dicitur 1 Pet. 3, 4. ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθ. invisibilis spiritualis homo, cui opponitur ὁ ἔξω ἄνθρ. externus, visibilis homo, natura eius in sensus incurrens, 2 Cor. 4, 16. — b) ὁ παλαιὸς et ὁ καινὸς ἄνθρ. prior vitiositas antequam Christiani facti erant, et nova purior sentiendi vivendique ratio a spiritu s. in christianis excitata, Rom. 6, 6. Eph. 2, 15. 4, 22. 24. Coloss. 3, 9. — Denique ἄνθρωπος pro ἀνθρώπινος, *hominibus notum, iis solitum*, ἀριθμὸς ἀνθρώπου Ap. 13, 18. μέτρον ἀνθ. ib. 21, 17. — Restant formulae κατὰ ἄνθρωπον, 1 Cor. 3, 3. 15, 32. Gal. 1, 11. 12. secundum hominum (non Dei) praecepta et voluntatem; Gal. 3, 15. secundum rationem e rebus humanis repetitam; — Rom. 3, 9. κατὰ ἀνθρώπους 1 Petr. 4, 6. secundum hominum (non Dei) opinionem, ut homines arbitrantur. Ita etiam 1 Cor. 15, 32. non est ut multi vertunt, *exempli causa*, sed: secundum hominum voluntatem, propter homines; oppositum enim est, quod cogitando supplendum; οὐ κατὰ χριστὸν s. θεὸν, cf. 2 Cor. 7, 9. 11. 11, 17. 1 Cor. 7, 22. 23. Coloss. 2, 8.

Ἀνθυπατεύω, f. εύσω, ἀνθύπατος, *proconsul sum.* Semel Act. 18, 12.

Ἀνθύπατος, ου, ὁ, (ex ἀντὶ *vice*, et ὕπατος, *consul, summus*) *proconsul.* Act. 13, 7. 8. 12. Temporibus reipubli-

cae liberae Cyprus erat provincia non consularis, sed praetoria (στρατηγική), non igitur a proconsulibus sed a propraetoribus administrata. Augustus autem, rerum potitus, divisit provincias in *caesareas*, quibus ipse *propraetores* praefixit, et *senatorias*, senatui attributas, quarum praefecti jam ἀνθύπατοι, proconsules, dicebantur. Inter senatorias provincias fuit quoque Cyprus, (vid. *Dio Cassius*, 54. p. 523. ed. Leuncl.) quare recte Lucas Sergium Paulum ἀνθύπατον appellavit. Legitur praeterea Act. 19, 38. ubi ἀνθύπατοι non proconsulum personas, sed magistratus summos universe indicare videntur.

Ἀνίημι, fut. ήσω, perf. ἀνεῖκα, aor. 1. ἀνῆκα, aor. 2. ἀνῆν, aor. 1. pass. ἀνέθην, (ex ἀνὰ et ἵημι, *mitto*) 1) *dimitto*, emitto, Gen. 18, 26. Jes. 2, 9. — 2) *remitto, laxo*, ita ut sit oppositum τοῦ ἀνιέναι *intendere* (Xenoph. Mem. 3, 10. 7.) vel ἐπιτείνειν Sap. 16, 24. Inde *remitto*, quae adstricta erant, laxo, *solvo* vinculis. Act. 16, 26. 27, 4. Eph. 6, 9. coll. 2 Chr. 10, 9. Mal. 4, 2. 3) ut latinor. *mitto aliquid* est: *non curo*, *desero*. Hebr. 13, 5. ubi v. q. ἐγκαταλείπω. Deut. 31, 6. ubi in hebr. נרף quod est *relaxavit*, deinde *deseruit*. cf. Jes. 5, 6. 1 Sam. 9, 5. et Sir. 30, 8.

Ἀνίλεως, ω, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ἵλεως *propitius*, attico ἵλεως) *immisericors*. Semel Jac. 2, 13.

Ἄνιπτος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et νίπτω, *lavo*), *illotus*. Matth. 15, 20. Marc. 7, 2. (5. in textu vulg.)

Ἀνίστημι, f. στήσω, (ex ἀνὰ et ἵστημι *colloco*) ut reliqua verba ex ἵστημι compolita, in aor. 1. et fut. 1. significationem activam, in perfecto, plusquamperf. et aor. 2. significationem intransitivam habens 1) *erigo*, de iis, qui jacuerant, Act. 9, 41. coll. Test. XII. patr. (Fabric. C. Pf. I. p. 519) ubi moribundus Ruben filiis imperat ἀναστήσατε με. — 2) *surgo*, *exsurgo* a loco, sede, cubili, Matth. 9, 9. 27. 5, 42. 10, 50. coll. vers. 46. 26, 62. Luc. 4, 16. 29. 11, 7. 22, 46. — 3) *surgo et abeo*, Marc. 10, 1. coll. 7, 24. cap. 4, 36. ἀναστὰς ἐκ τῆς συναγωγῆς; Luc. 22, 45. ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, c. 23, 1. Interdum ἀναστὰς, ubi additur verbum eundi vel proficiscendi, ex hebraismo fere redundat (קום Deut. 32, 38. Ex. 32, 1.); ita Luc. 1, 39. 15, 18. coll. vers. 20. 17, 19. Marc. 1, 35. 2, 14. Alii putant ἀναστ. hic vertendum esse *confestim*, *statim*, quod interdum (v. c. Marc. 5, 42. Luc. 5, 52. 8, 55) additur. — 4) *surgo*, *resurgo*, pass. *resuscitor*, *vitae restituor*, de mortuis in vitam redeuntibus. Ita de singulis: Luc. 9, 8. 19. 16, 31. Act. 9, 40. — de Jesu Matth. 17, 9. 20, 19. Marc. 8, 31. 9, 9. 10. 31. 10, 34. 16, 9. Luc. 18, 33. 24, 7. 46. Jo. 20, 9. Act. 2, 24. 32. 13, 32. 34. 1 Thess. 4, 14. (Rom. 14, 9. in textu vulg.) — de mortuis ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ resuscitandis Marc. 12, 23. 25. Jo.

2, 23. 1 Cor. 9, 21. ut 1 Macc. 2, 44. 3, 5. Sap. 17, 2. et Fragm. Esth. 4. ubi ἄνομοι, ἀπερίτμητοι et ἀλλότριοι junguntur, tanquam synonyma. In loco 2 Thess. 2, 8. ἄνομος est fautor idololatriae eiusque impuritatis, qui etiam vers. 3. dicitur ἀνθρ. τῆς ἁμαρτίας. — 2) qui lege divina se solutum habet, 1 Cor. 9, 21. μὴ ὢν ἄνομος θεῷ, Dei legibus me solutum non ratus, leges Dei non transgressus; *impius* 2 Petr. 2, 8. 1 Tim. 1, 9. *maleficus* Luc. 22, 37. Marc. 15, 28. coll. Jes. 53, 12.

Ἀνόμως, adv. *sine lege; inique;* 2 Macc. 8, 15. In N. T. semel Rom. 2, 12, ubi est: qui legi mosaicae non subjecti peccant, illi etiam ex *hac* lege non judicantur, non damnantur, sed, ut apparet e vers. 14. 15. ex lege morali naturali.

Ἀνορθόω, ῶ, f. ώσω, (ex ἀνὰ et ὀρθόω rectum vel erectum statuo) 1) *surrigo, iterum erigo,* Act. 15, 16. passive Luc. 13, 13. *stabilio, firmum facio,* Hebr. 12, 12. Sic Ps. 20, 8. 45, 14. 46, 8. 2 Sam. 7, 13. ubi in textu hebr. est נכון *stabilivit.*

Ἀνόσιος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv., ν euphon. et ὅσιος *sanctus, pius*) *profanus, impius, turpis, scelestus.* Bis, 1 Tim. 1, 9. 2 Tim. 3, 2.

Ἀνοχή, ῆς, ἡ, (ab ἀνέχω *retineo*) proprie actum inhibendi, retinendi, sistendi significat; deinde ei tribuitur, qui se retinet, iram vel aegritudinem inhibet; Rom. 2, 4. 3, 26. de Deo, qui poenas differt, soletque verti: *lenitas, longanimitas,* i. q. μακροθυμία, ut *Hesychius* interpretatur.

Ἀνταγωνίζομαι *pugno contra, repugno, obnitor.* Semel Hebr. 12, 4.

Ἀντάλλαγμα, τος, τὸ, (ex ἀντὶ et ἀλλάττω, ματο) proprie id quod loco alterius vel ad compensandum vel ad emendum datur; inde 2) *pretium rei,* quocum in commercio permutatur. Ita Matth. 16, 26. Marc. 8, 37. ubi locutio depromta est ex redemtione servorum, et ἀνταλλ. est *pretium redemtionis,* liberationis a morte. coll. Sir. 6, 15. 26, 18.

Ἀνταναπληρόω, ῶ, fut. ώσω, (ex ἀντὶ, ἀνὰ et πληρόω *impleo,* deinde *perficio*) *alterius loco aliquid perficio.* Rarissime legitur in graecis scriptoribus, semel in N. T. Coloss. 1, 24.

Ἀνταποδίδωμι, f. δώσω, (ex ἀντὶ, ἀπὸ, et δίδωμι *do*) *retribuo, rependo pro accepto* vel *pro beneficio* Luc. 14, 14. Rom. 11, 35. 1 Thess. 3, 9. coll. Sir. 3, 34. 30, 6. vel pro *malo,* quod inflictum fuerat Rom. 12, 19. 2 Thess. 1, 6. Hebr. 10, 30. coll. Judith 7, 15. Sir. 17, 19. Etiam גמל et שלם, cui in LXX. vers. respondet, in utramque partem dicuntur.

Ἀνταπόδομα, τος, τὸ, (vid. Ἀνταποδίδωμι) id quod

in retributionem datur, igitur pro bono *praemium*, Luc. 14, 12. — pro malo *poena*, *vindicta*, Rom. 11, 9.

Ἀνταπόδοσις, εως, ἡ, (vid. Ἀνταποδίδωμι) *retributio; praemium*. Semel Coloss. 3, 24. ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας i. e. κληρονομίαν εἰς ἀνταπόδοσιν.

Ἀνταποκρίνομαι, f. κριθήσομαι, (ex ἀντὶ et ἀποκρίνομαι respondeo) *contra respondeo, respondendo contradico, altercor, obloquor*. Bis, Luc. 14, 6. Rom. 4, 12. coll. Jud. 5, 29. Job. 16, 8. 22, 12.

Ἀντεῖπεῖν, (verb. anomal. ex ἀντὶ et ἔπω *dico*) *contradico, obloquor*. Bis, Luc. 21, 15. Act. 4, 14. coll. Job. 9, 3. 1 Macc. 14, 44.

Ἀντέχομαι, f. θέξομαι, *firmiter teneo*, cum proprio tum improprio sensu. Improprio est: 1) *firmiter aliquem sequor*, ei *addictus sum, eum amplector fidelissime*, Matth. 6, 24. Luc. 16, 12. (דָּבַק Zeph. 1, 6. שָׁמַר Prov. 4, 16.) Tit. 1, 9. — 2) me retineo, *sustineo, fero*. Ita 1 Thess. 5, 14. ἀντ. ἀσθενῶν infirmos fide patienter ferre. Sic interdum apud profanos, v. c. *Polyb.* 1, 58. 3. i. q. ὑπομένειν, et Sir. 1, 22. ἕως καιροῦ ἀνθέξεται μακρόθυμος; coll. Eccles. 7, 18. ἀγαθὸν τὸ ἀντέχεσθαί σε ἐν τούτῳ bonum est, non nimium esse in hisce rebus, vid. vers. 16. 17. — Alii vertunt: inservite commodis infirmorum. — Saepius non legitur.

Ἀντί, praepos. regens genitivum, latinor. *pro, loco*; de successione, de commutatione, pretio, retributione, Matth. 2, 22. 5, 38. 17, 27. 20, 28. Marc. 10, 45. Rom. 12, 17. 1 Cor. 11, 15. 1 Thess. 5, 15. Hebr. 12, 2. 16. 1 Petr. 3, 9. — Ἀντὶ τούτου Eph. 5, 31. et ἀνθ' ὧν, *quare*, qua de causa, si causa praecessit; ἀνθ' ὧν Luc. 1, 20. 19, 44. Act. 12, 13. 2 Thess. 2, 10. *propterea quod, pro eo quod*, si causa sequitur. Hebr. תַּחַת אֲשֶׁר, Deut. 28, 46. עַל אֲשֶׁר, Jer. 22, 9. — Ἀντὶ τοῦ λέγειν, quum contra, eius in locum, dicere deberetis, Jac. 4, 15. — In formula χάριν ἀντὶ χάριτος Jo. 1, 16. ἀντὶ significat vicissitudinem qua beneficia sese excipiunt ad indicandam eorum multitudinem. Sensus igitur est: beneficia super beneficia, beneficia multa sibi succedentia. Notavit *Schleusnerus* in lex. verba *Theognidis* (sent. vers. 344) ἀντ' ἀνιῶν ἀνίας, calamitates super calamitates. *Chrysost.* de sacerd. 6, 13. ἑτέραν ἀνθ' ἑτέρας φροντίδα. Saepius non legitur. — In compositione potissimum duas notiones indicat 1) notionem *vicarii, vicissitudinis, permutationis*, ideoque et *aequalitatis*, 2) notionem *oppositi, contrarii*.

Ἀντιβάλλω, f. βαλῶ, proprie *ex adverso jacio*; etiam *comparo*. Semel *tropice* Luc. 24, 17. ἀντιβάλλειν λόγους πρὸς ἀλλήλους, *sermones conferre, miscere*. Cum hac formula, graecis insolita, conferenda sunt verba 2 Macc. 11, 13. πρὸς

ἐμαυτὸν ἀντιβάλλειν τι, animo aliquid volvere, secum reputare, quod Luc. 1, 19. dixit συμβάλλειν ἐν τῇ καρδίᾳ.

Ἀντιδιατίθημι, (ex ἀντι, διὰ et τίθημι) ex adverso pono. *Med.* ἀντιδιατίθεμαι *adversarius sum.* Semel 2 Tim. 2, 25.

Ἀντίδικος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀντὶ et δίκη *jus*) 1) *adversarius in judicio,* Matth. 5, 25. Luc. 12, 58. coll. Jes. 41, 11. Jer. 50, 4. 2) *adversarius quivis, inimicus,* i. q. ἐχθρὸς Luc. 18, 3. 1 Petr. 5, 8. coll. Jer. 50, 34. 51, 36., nisi in his locis certe in posteriori praevalet notio *accusatoris, obtrectatoris* cf. Job. 1, 6. sqq. Apoc. 12, 10. sqq. coll. Zach. 3, 1.

Ἀντίθεσις, εως, ἡ, oppositio; — *sententia opposita.* Semel 1 Tim. 6, 20. ἀντίθ. τ. ψευδ. γνωσ. dogmata falsae sapientiae, doctrinae christianae adversa.

Ἀντικαθίστημι, (ex ἀντὶ et καθίστημι *constituo*) in alterius locum colloco, *substituo,* Jos. 5, 7. — in adversum colloco, *oppono,* Deut. 31, 21. — Deinde *resisto, renitor.* Ita Hebr. 12, 4.

Ἀντικαλέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀντὶ et καλέω, voco, invito) *vicissim invito.* Semel Luc. 14, 12.

Ἀντίκειμαι, f. κείσομαι (ἀντὶ et κεῖμαι, jaceo) 1) ex adverso positus, situs sum; — tropice: *adversor, repugno, contrarius sum,* Gal. 5, 17. 1 Tim. 1, 10. Inde ὁ ἀντικείμενος, *adversarius, inimicus,* Luc. 11, 15. 13, 17. 1 Cor. 16, 9. Phil. 1, 28. 2 Thess. 2, 4. 1 Tim. 5, 14. LXX. hebr. צר Ex. 23, 22. איב Jes. 66, 6. משטן Zach. 3, 1. et Theodotion משטנה Job. 1, 6.

Ἀντικρύ, *e regione, ex adverso.* Semel Act. 20, 15. coll. 3 Macc. 5, 14.

Ἀντιλαμβάνω, f. λήψομαι, (ex ἀντὶ et λαμβάνω capio, prehendo) et med. ἀντιλαμβάνομαι, sequente genitivo objecti, proprie *manu porrecta accipio s. prehendo.* Ps. 106, 17. Gen. 48, 17. Unde est vel: *accipio ab alio,* ut 1 Tim. 6, 2. οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι, qui eiusmodi recte facta accipiunt i. e. quibus bona officia (a servis) praestantur; vel *prehendo alium* (manu quasi porrecta Jes. 42, 1. Ps. 62, 8. vel eius manum arripiens Jes. 51, 18.) ad illum erigendum, vindicandum (1 Macc. 2, 48); igitur: *juvo, opitulor, malis eripio,* Luc. 1, 54. Act. 20, 35.

Ἀντιλέγω, f. ξω, (ex ἀντὶ et λέγω *dico*) 1) *contradico* Act. 13, 45. 28, 19. 22. Tit. 1, 9. ἀντιλέγειν sequente μὴ *negare,* Luc. 20, 27. — 2) *adversor, non obedio, rebellis sum,* Luc. 2, 34. σημεῖον ἀντιλεγόμενον, *hoc eximius, cui multi adversabuntur.* Jo. 19, 12. Rom. 10, 21. Tit. 2, 9. LXX. hebr. נוד Jes. 50, 5. et מרה Jes. 65, 2. Saepius non legitur.

Ἀντίληψις, εως, ἡ, (Vid. ἀντιλαμβάνω) *auxilium, opitulatio, cura,* i. q. βοήθεια, ἐπίληψις. Sir. 11, 12. 51, 7.

Semel in N. T. 1 Cor. 12, 27 ubi ἀντιλήψεις pro ἀντιλήπτωρες, sive pro munere ἀντιλήψεως scl. aegrotorum, pauperum, aliorumque a calamitatibus vexatorum. Haud dubie igitur munus diaconorum et diaconissarum subintelligendum est.

Ἀντιλογία, proprie *contradictio*. Inde *controversia* vel coram judice agitata, ut saepius in LXX, v. c. Ex. 18, 16. Deut. 25, 1., vel quaevis alia *controversia*. Sic vulgo Hebr. 7, 7. χωρὶς ἀντιλογίας sine controversia. Mallem vero vertere *sine dubio*; etenim cum contradictio oriatur saepe ex diversa de rei veritate persuasione, ex adjuncto est 2) *dubitatio, dubium*. Sic Hebr. 6, 16. ubi sensus est: hominum jusjurandum omne jam dubium de rei veritate tollere solet, quanto magis Dei promissio jure jurando interposito confirmata. Sermo enim est, ut docet nexus vers. 11—19, de fide divinis promissionibus habenda et de constantia in malis spe futurae felicitatis perferendis. — 3) quum contradictio interdum oriatur ex malitia, est: *contradictio malitiosa, convicium*, i. q. βλασφημία. Ita Hebr. 12, 3. ubi respicitur ad Matth. 26, 60. sqq. 27, 22. 23. 29. 40—44. 49. similiaque loca; — et Jud. vers. 11., ubi de iis, qui βλασφημοῦσι, est sermo, (vid. 8—10), de impiis qui, ut legitur vers. 15, τῶν σκληρῶν λαλοῦσι κατὰ τοῦ κυρίου. cf. Act. 15, 45. Sic quoque ἀντιλογία Ps. 80, 7. tribuitur malitiose deridentibus, et Num. 20, 13. coll. vers. 3. sqq. τῷ λοιδορουντι. — Alii in loco Judae vertunt: *rebellio*.

Ἀντιλοιδορέω, ῶ, f. ήσω, *convicium regero*. Semel 1 Petr. 2, 23.

Ἀντίλυτρον, ου, τὸ, *pretium redemtionis*. Semel 1 Tim. 2, 6. de liberatione a potestate et poenis peccatorum. Hesych. ἀντίλυτρον· ἀντίδοτον.

Ἀντιμετρέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀντὶ et μετρέω metior) *remetior, vicissim metior*. Metaphorice *rependo, remetior, par pari refero*. Luc. 6, 38. (et Matth. 7, 2. in textu vulg.)

Ἀντιμισθία, ας, ἡ, (ex ἀντὶ et μισθὸς merces) *mercedis retributio, quaeque retributio, qua par pari refertur*. 2 Cor. 6, 13. τὴν αὐτὴν ἀντιμισθίαν πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς ut par mihi referatis vos quoque animum effundite, suppl. ut ego feci erga vos vid. vers. 11. — Rom. 1, 27. poena.

Ἀντιόχεια, ας, ἡ, *Antiochia*. Duae huius nominis in N. T. commemorantur urbes: 1) *Antiochia Syriae*, urbs celeberrima et opulenta, ad Orontem sita, a Seleuco Nicanore, Antiochi filio, condita, cognomine Epidaphnes (ἐπὶ Δάφνης) insignita, Act. 11, 19. 26. 13, 1. 14, 26. 15, 22—35. 18, 22. Gal. 2, 11. cf. *Strabo* 16. *Plin.* hist. nat. 5, 21. — 2) *Antiochia Pisidiae*, Ἀντιοχ. τῆς Πισιδίας, urbs in Phrygia quidem sita, sed propter confinium Pisidiae interdum adnumerata, Act. 13, 14. 14, 19. 22. 2 Tim. 3, 11. cf. *Strabo* 12. *Plin.* hist. nat. 5, 27.

Ἀντιοχεὺς, έως, ὁ, *Antiochenus*, *Antiochia oriundus*. Semel Act. 6, 5.

Ἀντιπαρέρχομαι, (ex ἀντὶ et παρέρχομαι *praetereo*) Bis, Luc. 10, 31. 32. et vel est simpliciter: *praetereo, transeo*, evanescente, ut interdum, vi praepositionis ἀντὶ, vel est, ut *Grotius* putat, contrario itinere praetereo.

Ἀντίπας, α, ὁ, *Antipas*, nomen christiani Apoc. 2, 13. commemorati, caeterum prorsus ignoti.

Ἀντιπατρὶς, ίδος, ἡ, *Antipatris*, nom. pr. urbis in Judaea, quam (teste *Josepho* Antiq. Jud. 16, 5. 2. ἐν τῷ πεδίῳ τῷ λεγομένῳ Καφαρσαβᾶ condidit Herodes Magnus in honorem Antipatri, patris sui. Ex alio Josephi loco (Antiq. Jud. 13, 15. 1.) apparere videtur, hanc urbem fuisse antea vicum, Chabarzaba dictum. Commemorat enim, fossam ductam esse ἀπὸ τῆς Χαβαρζαβᾶ, — ἡ νῦν Ἀντιπατρὶς καλεῖται, usque ad Joppen. Vid. etiam 1 Macc. 7, 31. — Commemoratur semel Act. 23, 31.

Ἀντίπερα, i. q. ἀντιπέραν, quod vid. Legitur in codd. Luc. 8, 26.

Ἀντιπέραν, adv. *e regione, ex adverso littore, trans.* Semel Luc. 8, 26.

Ἀντιπίπτω, f. πέσω, (ex ἀντὶ et πίπτω, *cado*) proprie *contra cado*; deinde *obnitor, resisto, adversor*. Semel Act. 7, 51. coll. Num. 27, 14.

Ἀντιστρατεύω 1) exercitum duco contra alium; 2) *repugno, adversor*. Sic semel Rom. 7, 25.

Ἀντιτάσσω, f. ἀντιτάξω, f. άξω, ex adverso statuo, oppono; maxime in acie. *Medium: me oppono, repugno, obnitor, adversor*. Act. 18, 6. Rom. 13, 2. Jac. 4, 6. 1 Petr. 5, 5. (Prov. 3, 34.) *Hesych.*: ἀντιτάσσεται· ἀντίκειται. — Jac. 5, 6. οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν scl. ὁ δίκαιος, *non repugnat*; quod est vel: non vult, vel non valet nobis repugnare i. e. injuriam avertere.

Ἀντίτυπος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀντὶ et τύπος nota, quae fit percussione) 1) qui tactui non cedit, ictum repellit; 2) metaph. *durus, contumax*. 3) ὁ ἀντίτυπος et τὸ ἀντίτυπον, ἀντὶ aequalitatem duorum significante, *imago ad exemplum formatum, ectypum, die Copie*. Hebr. 9, 24. De sacris caelestibus vid. ἀληθινὸς et ἅγιος. 4) quum ἀντίτυπον et πρωτότυπον sibi sint simillima, est: *imago similitudinem alterius rei exprimens*, τὸ ὅμοιον, 1 Petr. 3, 21.

Ἀντίχριστος, ου, ὁ, (ex ἀντὶ et Χριστὸς Messias, formatum, ut ἀντίθεος, ἀντιφιλόσοφος et similia) *Messiae Jesu adversarius*, non nisi in epistolis Joanneis legitur, 1 Jo. 2, 18. 22. 4, 3. 2 Jo. vers. 7, et notantur hoc nomine homines, qui Jesum fuisse Messiam, vel λόγον in Jesu venisse ἐν σαρκὶ, negarent. Quosnam in animo habuerit auctor, non satis

liquet; fortasse adversarios e Judaeis, quum hi potissimum negarent, Messiam jam venisse et Jesum Nazarenum Messiam fuisse.

Ἀντλέω, ῶ, f. ήσω, *haurio, exhaurio.* Legitur in N. T. Jo. 2, 8. 9. 4, 7. 15. coll. Gen. 24, 13. Ex. 2, 16.

Ἄντλημα, τος, τὸ, *haustrum, vas ad hauriendam aquam idoneum.* Semel Jo. 4, 11.

Ἀντοφθαλμέω, ῶ, f. ήσω, 1) ex adverso adspicio, oculos adversus aliquem dirigo. 2) quum, qui fortiter resistunt, faciem adversus hostes vertant, est: *resisto, obnitor.* Semel Act. 27, 15. eodemque sensu Sap. 12, 14. Sir. 19, 5. ubi ὁ δὲ ἀντοφθαλμῶν ἡδονῆς στεφανοῖ τὴν ζωὴν αὐτοῦ (quae in edit. vulg. minus recte desunt) leguntur.

Ἄνυδρος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ pr., ν euph. et ὕδωρ aqua) *aqua destitutus, aridus, siccus.* Matth. 12, 43. Luc. 11, 24. ἄνυδροι τόποι loca aqua carentia, arenosa, ideoque deserta; cf. Ps. 104, 40. Hos. 2, 3. Jes. 44, 3. — πηγαὶ ἄνυδροι, 2 Petr. 2, 17. et νεφέλαι ἄνυδροι Jud. vers. 12. fontes s. putei, et nubes aquam quidem promittentes sed mentientes et spem fallentes, tropice dicuntur homines, praeclara et optima promittentes quidem, neque tamen praestantes, πλάνοι, seductores.

Ἀνυπόκριτος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ pr. et ὑποκρίνομαι, simulo) *non simulatus, sincerus;* qui id est quod esse vult; de amore Rom. 12, 9. 2 Cor. 6, 6. 1 Petr. 1, 22. — *nil simulans,* nil promittens, quod non praestet, *non fallax,* de σοφία Jac. 3, 17. — *sincerus, verus,* qui id est, quod esse debet, de fide 1 Tim. 1, 5. — Sap. 5, 19. de Dei judiciis.

Ἀνυπότακτος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ pr., ν euph. et ὑποτάσσω ordini subjicio) 1) in ordinem non redactus; 2) *non subditus, imperio non subjectus,* Hebr. 2, 8. 3) ordini et mandato se non subjiciens, *refractarius, inobediens,* 1 Tim. 1, 9. Tit. 1, 6. 10. Saepius non habetur.

Ἄνω, adv. *supra,* significans 1) locum *in quo, superne,* hebr. מִמַּעַל et מַעְלָה Deut. 4, 39. Jos. 2, 11. cui oppositum κάτω s. ὑποκάτω, in formula ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, Act. 2, 19. Apoc. 5, 3. ubi ἄνω addidit *Griesb.* — Inde ἄνω saepius coelum, tanquam locum supremum, indicat. τὰ ἄνω *coelum,* Jo. 8, 23. coll. 3, 13. 31. 6, 38. 8, 14. 17, 5. ἡ ἄνω Ἱερουσαλὴμ, Hierosolyma coelestis Gal. 4, 26. — ἡ ἄνω κλῆσις, felicitas in coelo nos manens Phil. 3, 14. quae ἐπουράνιος dicitur Hebr. 3, 1. — Τὰ ἄνω res coelestes, quae Dei sunt, Coloss. 3, 1. 2. — 2) ad locum superiorem, *sursum,* עָלָה Jes. 8, 21. 37, 31. Ita Jo. 11, 41. Hebr. 12, 15. — ἕως ἄνω ad summum usque Jo. 2, 7. Saepius non legitur.

Ἀνώγεον, ου, τὸ, vid. Ἀνάγαιον.

Ἄνωθεν, adv. I) *loci: desuper; superne.* Ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, Matth. 27, 51. Marc. 15, 38. a summo ad imum; ἐκ τῶν ἄνωθεν Jo. 19, 23. a superioribus partibus. מלמעלה Ex. 28, 27. 1 Reg. 7, 3. — Ut ἄνω saepius coeli altitudinem, sic ἄνωθεν saepius *coelitus, de coelo* significat, quod deinde, quum οὐρανὸς saepius Dei loco ponatur, est: ἐκ θεοῦ, *a Deo, divinitus*, et quidem vel: de coelo a Deo veniens, ut Jo. 3, 31. vel a Deo effectus, ab eo donatus, ut Jo. 3, 3. 7. ubi ἀν. γέν. est i. q. c. 1, 13. ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν; c. 19, 11. et in epist. Jacobi c. 1, 17. 3, 15. 17. — II) *temporis: supra, antea, olim, inde ab initio;* sic apud Luc. 1, 3. Act. 26, 5. — In loco Gal. 4, 9. πάλιν ἄνωθεν multi interpretantur *iterum, denuo*, ita ut πάλιν redundet, uti etiam Jo. 3, 3. vertunt denuo nasci sc. spiritu. Sed dubito de veritate significationis. *Josephi* enim verba (Ant. Jud. 1, 18. 3.) φιλίαν ἄνωθεν πεποίηται πρὸς αὐτὸν commode verti possunt: priorem amicitiam s. prioris amicitiae documenta (προτέρας φιλίας, ut statim antea legitur) ei exhibuit; Sap. 19, 6. πάλιν ἄνωθεν esse potest: iterum divinitus, s. a Deo mutabatur rerum natura, nam de miraculo a Deo effecto est sermo. Sic quoque Gal. 4, 9. explicari potest: quibus iterum *ut olim* (ut suppl. ὡς ante ἄνωθεν, quod interdum deficere notum est) servire vultis. Respicit enim ad priorem statum Galatarum. Saepius non habetur.

Ἀνωτεριστὰν, ἡ, ὸν, (ab ὑπωτερος) *superior.* Semel Act. 19, 1.

Ἀνώτερος, έρα, ερον, (comp. ab ἄνω) *superior.* Neutrum adverbialiter; *superius, altius*, Luc. 14, 10. coll. Levit. 11, 21. — *supra, antea* (vid. Ἄνω) Hebr. 10, 8.

Ἀνωφελής, ές, ές, ὁ, ἡ, (ex ἀ pr., ν euph. et ὠφελέω, juvo, utilis (um.) 1) qui nil juvat, vel ea non praestat, quae debet praestare, *inutilis; inefficax; rei impar.* Hebr. 7, 8. Sic Jer. 2, 8. Jes. 44, 10. de idolis, ad auxilium ferendum ineptis. 2) *noxius, damnosus*, Tit. 3, 9. coll. Prov. 28, 3. — Psalt. Salom. 16, 8. ἁμαρτία ἀνωφελής; peccatum exitiosum; in cod. Pseud. V. T. Vol. 1. p. 959. scortatio ἀνωφελὴς eodem sensu.

Ἀξίνη, ης, ἡ (ab ἄγειν vel ἄξειν frangere) *securis.* Bis, Matth. 3, 10. Luc. 3, 9. coll. Jes. 10, 15. 1 Sam. 13, 20. Jer. 46, 22.

Ἄξιος, ία, ον, 1) *dignus;* proprie de re dicitur, quod alteri ratione pretii est *aequiparandum, pari est pretii*, Rom. 8, 18. Sic 2 Chron. 21, 22. ἐν ἀργυρίῳ ἀξίῳ pretio congruente, pari, coll. Gen. 23, 9. — Sir. 26, 15. στάθμος ἄξιος χυνὸς pretium rei congruens. — 2) per ratione pretii interni, *meritus, merito conveniens;* praxime de *mercede* sive retributione in utraque partem, — in *malam* Luc.

12, 48. 23, 15. 41. Act. 23, 29. 25, 11. 25. 26, 31. Rom. 1, 32. coll. Sap. 12, 26. 19, 4. — ἄξιος absolute Apoc. 16, 16. culpa dignus; — in *bonam* Matth. 10, 10. Luc. 10, 7. 1 Tim. 5, 18. — deinde de felicitate, honore, assensu, personis etc. ubi maxime vertendum est *dignus*, Matth. 10, 37. 38. (Sap. 3, 5. 6, 16.) 22, 8. Luc. 7, 4. 15, 19. 21. Jo. 1, 27. Act. 13, 25. 46. 1 Tim. 1, 15. 4, 9. 6, 1. Hebr. 11, 38. Apoc. 4, 11. 5, 2. 4, 9. 12. — 3) *congruens*, *conveniens* quavis ratione, v. c. conveniens rei naturae, Matth. 3, 8. Luc. 3, 8. Act. 26, 20. — rerum conditioni, 1 Cor. 16, 4. ubi verti potest: si congruit, si res postulat; — legibus, decoro, moribus, quod deinde *honestus*, *probus*, Matth. 10, 11. 13. Apoc. 3, 4. Praeterea non legitur.

Ἀξιόω, ῶ, f. ώσω, (ab ἄξιος, quod vid.) 1) *dignum facio*, 2 Thess. 1, 11. — *dignum judico*, Luc. 7, 7. 1 Tim. 5, 17. Hebr. 3, 3. coll. Gen. 31, 28. et in malam partem Hebr. 10, 29. Act. 15, 38. 2) dignum aestumo, et ex adjuncto, dignum desiderio *cupio*, *rogo*, *opto*. Act. 28, 22. et, ut multi putant, Act. 15, 38. Saepius ita apud LXX., v. c. Dan. 2, 8. 23. Esth. 7, 8. (hebr. שאל) 9, 12. et ἀξίωμα Esth. 7, 2. coll. Sap. 13, 18. et apud profanos. — Praeterea non legitur.

Ἀξίως, adv. *convenienter*, *digne*, *decenter* (vid. ἄξιος). Legitur Rom. 16, 2. Eph. 4, 1. Phil. 1, 27. Coloss. 1, 10. 1 Thess. 2, 12. 3 Jo. vers. 6.

Ἀόρατος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ pr. et 3 praes. indic. pass. verbi ὁράω video) *qui non cernitur*, aut propter rerum conditionem, ubi est *absconditus* Jes. 45, 3. 2 Macc. 9, 5. aut propter naturam in sensus non incurrentem, formam ad spectabilem non habentem, quare LXX. ita verterunt hebr. נסתר Gen. 1, 2. Hoc sensu, ubi est *invisibilis*, legitur in N. T. de spiritibus 1 Cor. 1, 16. nisi hic praevalet notio reconditi in coelo; de Deo Coloss. 1, 15. 1 Tim. 1, 17. Hebr. 11, 27. — Rom. 1, 20. τὰ ἀόρατα τοῦ θεοῦ, invisibilis Dei natura, invisibilis existentia.

Ἀπαγγέλλω, f. ελῶ, (ex ἀπὸ et ἀγγέλλω nuncio) 1) *renuncio* aliquid ad aliquem, partim cum dativo partim cum praep. εἰς, Matth. 2, 8. 11, 4. 1 Thess. 1, 9. (Act. 16, 38. in codd.) — 2) *annuncio*, *narro*, quae facta sunt, *defero*, Matth. 8, 33. 28, 8. 11. Marc. 5, 14. Luc. 8, 34. Act. 23, 17. — *annuncio*, *quam facio*, *doceo*, quae facienda sunt, Matth. 12, 18. Act. 15, 27. 26, 20. — 3) *profiteor*, 1 Cor. 14, 25. et, quum verba profitendi, de Dei praestantia et virtute usurpata, hebraeis saepius dicantur pro *celebrare*, virtutes Dei publice profiteri; idem ἀπαγγ. significat Hebr. 2, 12. (הגיד Deut. 26, 3. Ps. 97, 6.)

Ἀπάγχω, f. ξω, (ex ἀπὸ et ἄγχω constringo);

medium ἀπάγχομαι constringo fauces, gulam, strangulo. Semel Matth. 27, 5. ἀπήγξατο, laqueo se suspendit, gulam sibi constrinxit. Suidas: ἀπήγξατο· βρόχον ἤψατο. 2 Sam. 17, 23. Esth. 12, 3. coll. Tob. 3, 11. — De Juda vid. quoque Act. 1, 17. sq.

Ἀπάγω, f. άξω, (ex ἀπὸ et ἄγω duco) 1) abduco, deduco, perduco, Luc. 13, 15. saepius de iis, qui ad judicem, vel ad carcerem, Matth. 26, 57. 27, 2. 31. Marc. 14, 44. 53. 15, 16. Jo. 18, 13. Act. 23, 17. 24, 7., et de iis qui ad supplicium abducuntur, Luc. 23, 26. Jo. 19, 16. Act. 12, 19. Esth. 2, 23. addit. Esth. 12, 3. Hesych. ἀπάγεσθαι· εἰς θάνατον ἕλκεσθαι. 2) duco simpliciter de via, ut latinor. ducit via, Matth. 7, 13. 14. coll. Ps. 60, 9. — 3) tropice abduco a via, seduco, 1 Cor. 12, 2. πρὸς τὰ εἴδωλα ἀπαγόμενοι, ad idololatriam seducti. Saepius non legitur.

Ἀπαίδευτος, ου, ὁ, ἡ, 1) disciplina (παιδεία) non usus, rudis, indoctus, et de eo cujus intellectus et de eo cujus mores non sunt excolti, quare et insipientem, stolidum, Prov. 8, 5. (נבל) 15, 5., et rudem moribus Prov. 5, 31. Sir. 8, 5. denotat. In N. T. semel 2 Tim. 2, 23. ἀπαίδευτους ζητήσεις, insulsas, stolidas quaestiones mitte.

Ἀπαίρω, f. ἀρῶ, perf. ἦρκα (ex ἀπὸ et αἴρω tollo) aufero. Ter in N. T. Matth. 9, 15. Marc. 2, 20. Luc. 5, 35. ὅταν ἀπαρθῇ ὁ νυμφίος, postquam ablatus fuerit scl. vi, morte ereptus. Respicit Jesus ad mortem suam violentam. Alii: ubi discesserit; sed quanquam ἀπαίρειν in activo apud LXX. saepius ita legitur; scl. ut sit castra movere, pedem referre, q. d. proficisci, discedere, reverti, tamen in passivo ita neque legitur, neque dici potest.

Ἀπαιτέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀ pr. et αἰτέω peto) repeto quod meum est, exigo debitum. Deut. 15, 2. 3. (שאל) Sir. 20, 15. σύμφορον δανεῖ, καὶ αὔριον ἀπαιτήσει. In N. T. bis; Luc. 6, 30. μὴ ἀπαίτει, noli repetere, quod pauper necessitate ductus tibi abstulit. Luc. 12, 20. ἀπαιτοῦσιν τὴν ψυχήν σου ἀπὸ σοῦ, repetetur (ἀπαιτ. impersonaliter) a te anima, i. e. vita, quae hic cum ornamento ad tempus a Deo concesso comparatur, ut Sap. 15, 8.

Ἀπαλγέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀπὸ et ἀλγέω doleo) graecis est 1) dedolesco, dolorem vinco; 2) occalesco, torpeo, sensum exuo, gefühllos seyn. Sic semel Eph. 4, 19. ubi est sensum honesti et decori exuere. Hesych. ἀπηλγηκότες· μηκέτι θέλοντες πονεῖν, ἀναίσθητοι γενόμενοι, ἀποκαμόντες.

Ἀπαλλάσσω f. ἀπαλλάττω, f. άξω, (ex ἀπὸ et ἀλλαττω, muto) 1) removeo, (Job. 7, 15.) dimitto, libero. Hebr. 2, 15. coll. Job. 9, 34. ubi מסיר recedere facio, Sap. 12, 2. Phavor. ἀπαλλάττειν καὶ λέγεται ἀντὶ τοῦ ῥύεσθαι καὶ λυτροῦν. — Senso forensi: libero ab accusatione, absolvo;

passive Luc. 12, 58. ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, ab eo absolvi, i. e. in gratiam recipi. — *Medium*: removeo me, i. e. *recedo, abeo*, Act. 19, 12. Saepius non legitur.

Ἀπαλλοτριόω, ῶ, f. ώσω, (ex ἀπὸ et ἀλλοτριόω alieno) proprie ἀλλότριον ποιέω, *abalieno, alienum reddo*, (entfremden), Ps. 68, 11. — cum accusativo personae et genitivo rei: *destituo aliquem aliqua re, privo*, Sir. 11, 34. Eph. 2, 12. ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας, destituti jure civitatis israeliticae. c. 4, 18. ὄντες ἀπηλλ. τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ, destituti vita in Deo, i. e. vera pietate, vel spe adpiscendae olim vitae apud Deum. — Med. me abalieno, *desero*; ad Deum si refertur, *animum averto*; Coloss. 1, 21. ἀπηλλοτριωμένοι καὶ ἐχθροὶ, a Deo aversi et (propter peccatum) Deo infensi. Sic Ezech. 14, 7. Hos. 9, 10. ubi in textu hebr. זָר *recessit*. 4 Macc. 1, 3. τῶν πάνυ ἀπηλλοτριωμένος.

Ἁπαλός, ή, όν, *tener, mollis*; de animantibus tenerae aetatis v. c. Gen. 18, 7. 1 Chron. 29, 1. de terra: mollis, tactui facile cedens Sap. 15, 7. In N. T. bis de ramis Matth. 24, 32. Marc. 13, 28. *tener*, quod deinde est *recens*, quia κλάδοι recentes tenerrimi esse solent. Sic Aquila Levit. 2, 14. ἁπαλὰ λάχανα olera recentia, quod LXX. verterunt νέα πεφρυγμένα. — LXX. Ezech. 17, 4. יניקות *rami teneri* per ἁπαλότης verterunt.

Ἀπαντάω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀπὸ cujus praepositionis vis in hoc composito evanescit, et ἀντάω, occurro) 1) *obviam eo, occurro*, sive consilio Matth. 28, 9. Jo. 4, 51. Act. 16, 16. sive casu Marc. 5, 2. 14, 13. Luc. 17, 12. — 2) *hostiliter obviam eo, proelio occurro*, Luc. 14, 32. coll. 1 Sam. 20, 17. 2 Sam. 1, 15. (פגע). Saepius non legitur.

Ἀπάντησις, εως, ἡ (ab ἀπαντάω), *occursus*. In N. T. tantum formula εἰς ἀπάντησιν, *obviam*, quater legitur, Matth. 25, 1. 6. Act. 28, 15. 1 Thess. 4, 17. quae apud LXX. respondet hebr. אל־פגיו 2 Chron. 19, 2. לִקְרָאת Jud. 4, 18. לִפְגֵי 1 Chron. 12, 17.

Ἅπαξ, adv. numeri, 1) *semel, una vice*, 2 Cor. 11, 25. Hebr. 9, 7. 26. 27. 28. 12, 26. 27. 1 Petr. 3, 18. (20. in text. vulg.) — ἅπαξ καὶ δίς, semel et bis i. e. *saepius, iterata vice*, Phil. 4, 16. 1 Thess. 2, 18. coll. Nehem. 13, 20. 1 Macc. 3, 30. — 2) semel, ita, ut indicetur, altera vice non opus esse, *semel pro semper, perfecte, satis*. Hebr. 6, 4. 10, 2. Jud. vers. 3. 5. Ps. 62, 11. 89, 35.

Ἀπαράβατος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ et tert. sing. praet. indic. pass. verbi παραβαίνω, transgredior, discedo) 1) quod in alium transferri vel non potest, *perpetuum*, vel transferre non licet, *immutabile, inviolatum*. Priori sensu semel

Hebr. 7, 24. de perpetuo Christi sacerdotio. *Hesych.* ἀπαραβάτον· ἄσειστον. In cod. gr. V. T. non legitur.

Ἀπαρασκεύαστος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ pr. et παρασκευάζω praeparo) *imparatus.* Semel 2 Cor. 9, 4. coll. vers. 3.

Ἀπαρνέομαι, οῦμαι, f. ήσομαι; (ex ἀπὸ et ἀρνέομαι nego) *recuso*, *abnego*. In N. T. in triplici formula legitur: a) *abnegare Christum*, ubi Petro tribuitur, Matth. 26, 34. 35. 75. Marc. 14, 30. 31. 72. Luc. 22, 13. 61. Jo. 13, 38. est, ut narratio ipsa docet: negare, se Christum nosse, ejusque esse adseclam. — Luc. 12, 9. vero est: metu hominum se a Christi societate sejungere, fidei in Christum perfide renunciare. — b) *abnegare hominem*, si Christo tribuitur, Luc. 12, 9. est: suum non agnoscere, declarare, aliquem ad Christi familiam non pertinere, et, quod inde sequitur, eum excludere salute christianorum. c) *abnegare ἑαυτόν*, Matth. 16, 24. Marc. 8, 34. (Luc. 9, 23. in textu vulg.), desideriis et commodis suis renunciare, desiderium rerum terrestrium deponere. — In LXX vir. semel Jes. 31, 7. pro hebr. מאס *spreve*.

Ἀπάρτι, adv. (ex ἀπὸ et ἄρτι, nunc) *ab hoc tempore.* Semel Apoc. 14, 13. ubi indicat illud tempus, quo veri Dei cultores (vers. 1—5), per mortem vexationibus erepti (vers. 12.), nunc, a mortis tempore, jam felicitate summa fruuntur. Alii, quia ἀπάρτι non praeterea reperiatur, maluerunt scribere ἀπαρτί, *perfecte*, *plene*, quod saepius apud profanos legitur, et compositum est ex ἀπὸ et ἄρτιος *totus*, *plenus*, *perfectus*.

Ἀπαρτισμός, οῦ, ὁ, (ab ἀπαρτίζω perficio) *perfectio*, *operis absolutio.* Semel Luc. 14, 28. εἰ ἔχει (scl. τὰ δέοντα s. χρήματα) εἰς ἀπαρτισμόν, num satis pecuniae habeat ad aedes perficiendas. Teste *Schneidero* (in vocab. gr. germ.) praeterea non nisi apud Dionys. Halic. Camp. 24. legitur.

Ἀπαρχή, ῆς, ἡ, (ab ἀπάρχομαι, primitias offero, 2 Chron. 30, 24. 35, 7. 9.) 1) oblatio primitiarum; — *primitiae* ipsae, hebr. ראשית Exod. 23, 19. Lev. 23, 10. — Rom. 11, 16. ubi vertendum est: si primitiae frugum Deo sacrae et acceptae sunt, etiam massa s. farina ex istis primitiis subacta, Deo est sacra et accepta. 2) *primus*, ita ut sit idem quod πρῶτος. 1. Cor. 15, 20. Christus ἐγήγερται ἀπαρχή (haec enim sunt jungenda), primus resuscitatus est scl. ad vitam *coelestem*; et ib. vers. 23. ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα, primus Christus, deinde etc. *Hesych.*: ἀπαρχὴ Χριστὸς· πρῶτος Χριστός. Quum diis optima eligerentur et offerrentur est 3) *optimum*, *praestantissimum*, quare etiam hebr. חלב *adeps*, Num. 18, 12. 19. sq. respondet. Rom. 8, 23. ἀπαρχὴ τοῦ πνεύματος, optima, largissima spiritus s.

dona. — Utrum Rom. 16, 15. 1 Cor. 16, 15. et Jac. 1, 18. intelligendi sint, qui *primi* ad societatem Christi accesserint, an qui optimi, *fidelissimi* sint, dubium est. Posterior significatio certe Jac. 1, 18. praeferenda videtur. — 4) tanquam primitiae *Deo devoti, sacrati*, quasi sacrificium, Apoc. 14, 4. ἀπαρχὴ τῷ θεῷ, Deo, sive morti Dei causa devoti, Deo ut sacrificium sacrati.

Ἅπας, ασα, αν, ut latinum *omnis*, vario modo dicitur 1) *omnis, omnes* sensu strictiori, ubi vel absolute de numero indefinito Luc. 17, 27. 29. Matth. 24, 30. coll. Pl. 21, 23. (22), vel relative de numero circumscripto dicitur, Matth. 8, 34. Luc. 3, 16. 5, 26. 9, 15. ἅπαντα, omnia, omnis apparatus, Act. 11, 10. — 2) *omnes* sensu laxiori, ut subintelligendi sint *permulti*, Marc. 8, 26. 11, 32. Luc. 3, 21. 8, 37. 19, 48. ἅπαντα Eph. 6, 13. — 3) de rebus: *omnis, totus, quaecunque rei pars*, Marc. 16, 15. κόσμον ἅπαντα, omnes quascunque terras; Luc. 4, 6. ἐξουσίαν ἅπασαν, qualecunque, omne imperium; Luc. 21, 4. ὅλος ὁ βίος, quodcunque habet ad vitam sustentandam. Sic Jer. 18, 23. ἅπασαν βουλὴν, quodcunque consilium. — τὰ ἅπαντα vel absolute: *omnia, tota* s. *omnis res*, Matth. 28, 11. Act. 10, 8. vel suppl. πράγματα, *omnes opes, omnia sua*, Luc. 5, 11. 28. 15, 13. Act. 2, 44. 4, 32.

Ἀπατάω, ῶ, f. ήσω, abduco a recta via; — *seduco a vero et recto*, Eph. 5, 6. 1 Tim. 2, 14. coll. Jes. 36, 14; — *decipio, fallo*, Jac. 1, 26. ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ se ipse fallens i. e. se in vanam de mentis pietate opinionem inducens.

Ἀπάτη, ης, ἡ, (vid. ἀπατάω) 1) abductio a recta via; improprie 2) *seductio ad vitia*, Eph. 4, 22. ἐπιθυμίαι τῆς ἀπάτης ex hebraismo: cupiditates seducentes, coll. Judith. 9, 11. 3) id quod seductionem efficit, et quidem vel *mendacium*, quo ratio in errorem inducitur, Coloss. 2, 8. κενὴ ἀπάτη, vana mendacia, falsae opiniones sparsae; — vel *illecebrae, deliciae*, quibus voluntas abripitur, 2 Thess. 2, 10. ἀπάτη τῆς ἀδικίας, illecebrae vitiositatis; Hebr. 3, 13. — 4) id quod seductionem sequitur: *vitia, flagitia*, 2 Petr. 2, 13. nisi hic sensu activo accipiendum est: seductio aliorum; cf. vers. 1—3. Saepius non legitur. — *Hesych.*: ἀπάτη· πλάνη, ψεῦδος. *Moeris*: ἀπάτη· ἡ πλάνη, παρ' ἀττικοῖς. ἀπάτη δὲ ἡ τέρψις παρ' ἑλληνικοῖς.

Ἀπάτωρ, ορος, ὁ, ἡ, (ex ἀ pr. et πατήρ) *patre carens*, eadem significationis varietate ut ἀμήτωρ. Semel Hebr. 7, 3. de quo loco vid. ἀμήτωρ.

Ἀπαύγασμα, ατος, τὸ, (ex ἀπὸ et αὐγὴ splendor) proprie splendor reflexus, maxime de splendore solis. Hesych. ἀπαύγασμα· ἡλίου φέγγος. Quum Judaei, et Orien-

tales maxime, Deum cogitarent lumen purissimum (Ezech. 1, 26—28. Sap. 7, 26. coll. 1 Tim. 6, 16.), ἀπαύγ. ad Deum relatum Judaeis graece loquentibus est i. q. ἀπόῤῥοια, *eine Ausstrahlung*, effulgentia luminis divini, et hoc sensu legitur Sap. 7, 26. Philo (de somniis I, p. 576., de nom. mutat. p. 1045., de opific. p. 6., de cherubim p. 124.) Deum itaque appellat τὸ πρῶτον φῶς, πηγὴν καὶ ἀρχέτυπον παντὸς ἐτέρου φωτὸς, et ἀρχέτυπον αὐγὴν, cujus ἀπαύγασμα sint et divinus λόγος, et vero etiam spiritus hominum (coll. de vita Mos. I. p. 622. ed. Mang.) Est vero etiam Philoni *imago rei perfectae*, alteram rem, cujus est imago, exacte referens, quare conjunxit cum vocab. εἰκὼν, χαρακτὴρ, ἐκμαγεῖον, ut v. c. sanctuarium appellat quasi coelorum ἀπαύγασμα, μίμημα ἀρχετύπου (de plant. Noe. Vid. plura in *Carpzovii* sacris exercitatt. in ep. ad Hebr. e Philone Al. p. 13. sq.). In N. T. semel Hebr. 1, 3. ubi Dei filius dicitur ἀπαύγ. τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, quod vel esse potest: natura ex essentia Dei, lumine (δόξα), progressa, igitur natura divina, vel: natura, Dei perfectiones exacte referens, imago Dei perfectissima, i. q. εἰκὼν Coloss. 1, 15.

Ἀπείδω, (ex ἀπὸ et εἴδω video), quod tantum in aor. 2. ἀπεῖδον, conj. ἀπίδω occurrit, proprie: oculos averto, ut aliam rem intueor; deinde *intueor, video* simpliciter; — denique improprie: *respicio ad aliquid, eius rationem habeo*; sic Phil. 2, 23. ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμέ, ut respiciam i. e. prospiciam rebus meis, ut curam earum habeam; sic *Dio Cass.* p. 396. ed. Reim. πρὸς τὰ παρόντα ἀπιδόντες, et p. 1052. πρὸς μόνην τὴν εὐγένειαν αὐτοῦ ἀπιδόντες.

Ἀπειθεία, ας, ἡ, (vid. ἀπειθέω) *incredulitas, inobedientia*. In N. T. 1) denegatio fiduciae et obsequii erga Deum, Hebr. 4, 6. 11., denegatio fidei in Christum Rom. 11, 31. — in utrumque Rom. 11, 32. in quibus locis vel incredulitas, vel etiam inobedientia, sive contumacia verti potest. — 2) *Status incredulitatis* in Deum, status ethnicismi. Sic in formula υἱοὶ τῆς ἀπειθ. i. e. *ethnici*, Deum non cognoscentes, non venerantes, Eph. 2, 2. 5, 6. Coloss. 3, 6.

Ἀπειθέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀ priv. et πείθω persuadeo) proprie: non patior, ut mihi persuadeatur, *fidem denego*, i. q. ἀπιστέω, μὴ πιστεύω; in N. T. potissimum de incredulitate in Deum, quae est gentilium Hebr. 11, 31. et de incredulitate in Jesum eiusque doctrinam dicitur. Jo. 3, 36. Act. 14, 2. (17, 5. in text. vulg.) 19, 9. Rom. 15, 31. 1 Petr. 2, 7. 8. 3, 1. *Suid.* ἀπειθεῖν· ἀπιστεῖν. Notio *contumaciae* (incredulus sum per contumaciam) in hisce locis huic verbo vix inhaeret, adjuncta vero videtur Rom. 11, 30. 31. Num. 11, 20. (hebr. מָאַס *sprevit*), Deut. 32, 51. (מָעַל *praevaricor*). Dicitur etiam de fide *promissis* denegata, ubi est *fiduciam denego, diffido,*

Hebr. 3, 18. coll. 19. Jes. 30, 10. Sir. 4, 27. 41, 2. — 2) non audio, non admitto (Prov. 1, 25. hebr. לא אבה, *noluit*), *non obedio, repudio* (1 Sam. 28, 23. מאן renuit, Deut. 21, 20. מרה), *incorrigibilem*, Rom. 2, 8. 10, 21. (Jes. 50, 5.) 1 Petr. 3, 19. 4, 17. ubi verf. sq. ἀπειθ. dicuntur ἀσεβεῖς, ἁμαρτωλοί, coll. Exod. 23, 21. Ezech. 3, 27. Jos. 5, 6. — Saepius non legitur.

Ἀπειθής, ές, ὁ, ἡ, (vid. ἀπειθέω, cuius significationes sequitur) *inobedulus*, Act. 26, 19. — *inobediens, refractarius*, Luc. 1, 17. ἀπειθεῖς (scl. ἐπιστρέψαι, impios revocabit ad sapientiam piorum, Rom. 1, 30. 2 Tim. 3, 2. Tit. 1, 16. 3, 3.

Ἀπειλέω, ῶ, f. ήσω, *minor, comminor*, Gen. 27, 42. *increpo* 1 Petr. 2, 23. Jes. 66, 16. (hebr. זעם indignor, increpo); 2) *minis interpositis prohibeo, absterreo aliquem*, Act. 4, 17. Sic passive de Deo Num. 23, 19. Judith 8, 16.

Ἀπειλή, ῆς, ἡ, 1) *minae*. Act. 4, 17. 29. 9, 1. 2) *increpatio*, Eph. 6, 9. coll. Prov. 19, 12. (זעף indignatio) Prov. 13, 8. 17, 10. (גערה increpatio, objurgatio).

Ἄπειμι, f. ἔσομαι, (ex ἀπὸ et εἰμὶ, sum) *absum*. 1 Cor. 5, 3. 2 Cor. 10, 10. 11. 13, 2. 10. Phil. 1, 27. Coloss. 2, 5.

Ἄπειμι, (ex ἀπὸ et εἰμὶ f. ἴημι, vado, eo) *abeo, discedo*. Semel Act. 17, 10.

Ἀπείπω, aor. 1 med. ἀπειπάμην, (ex ἀπὸ et εἴπω dico) 1) abdico, *interdico* 1 Reg. 11, 2. *recuso* Zach. 11, 12. 2) in med. me abdico, *aversor, repudio*, Job. 10, 3. (מאס). Ita 2 Cor. 4, 2. coll. Sap. 11, 15. *Dio Cass.* p. 605. ed. Reim. τὴν τῆς Ὀπραουΐας συνοίκησιν ἀπείπε.

Ἀπείραστος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ et πειράζω tento) *qui tentari, ad malum impelli nequit*. Semel Jac. 1, 13. Quum vero ἀπείραστος graecis quoque sit: *non expertus*, verti potest locus: Deus, ut ipse mala non experitur, sic quoque neminem ad peccatum ejusque mala inducit.

Ἄπειρος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et πεῖρα experientia) proprie experientiam non habens, *experientia non eductus*, (1 Sam. 17, 39.) *imperitus*; deinde in universum *indoctus, rei ignarus*, Hebr. 5, 13. ἄπειρος λόγου, doctrinam ignorans, eam non intelligens. Sic Sap. 13, 18. ἀπείρατος scl. ἐπικουρίας, qui auxilium ferre nescit.

Ἀπεκδέχομαι, f. ἕξομαι, (ex ἀπὸ et ἐκδέχομαι excipio) *expecto cum desiderio, desidero*, Rom. 8, 19. 23. 25. ubi cum ἐλπίζειν commutatur; *expecto patienter* 1 Cor. 1, 7. Gal. 5, 5. Phil. 3, 20. Hebr. 9, 28. 1 Petr. 3, 20. ubi *Griesb.* ἀπεδέξετο restituit pro ἅπαξ ἐξεδέχετο. In V. T. non legitur.

Ἀπεκδύομαι, f. ύσομαι (ex ἀπὸ et ἐκδύομαι exuo) *exuo*, veluti arma, vestem, *depono*. Sic tropice Coloss. 3, 9. exuentes veterem hominem, i. e. deponentes pristinam vitiositatem. — Ibid. 2, 15. ἀπεκδυσ. τὰς ἀρχὰς arma eripere pote-

statibus, i. e. potestate sua exuere hostes, ut etiam latinis verbo *exuere* pro privare uti solent.

Ἀπέκδυσις, εως, ἡ, (ab ἀπεκδύομαι) *actus exuendi, deponendi* v. c. vestem, arma. Semel Coloss. 2, 11. tropice, ἐν τῇ ἀπεκδ. τοῦ σώμ. τῆς σαρκός in depositione i. e. eo, quod corpus i. e. ἀνθρωπον σαρκινον exuistis, deposuistis. Vid. c. 3, 9.

Ἀπελαύνω pro inusitato ἀπελάω, fut. ελάσω, *abigo, abduco.* Semel Act. 18, 16. coll. Rzech. 34, 12. Sap. 17, 18.

Ἀπελεγμός, οῦ, ὁ, (ab ἀπελέγχω, redargui, refello, convinco) *refutatio, convictio.* Semel Act. 19, 27. εἰς ἔλεγμον ἐλθεῖν i. e. ἀπελέγχεσθαι consultari, succumbere, contemni. Potest itaque etiam verti *contemtus*, quoniam, qui erroris convincuntur, iis erubescendum est.

Ἀπελεύθερος, ου, ὁ, ἡ, *manumissus, libertate donatus.* Semel 1 Cor. 7, 22. ἀπελεύθερος κυρίου libertus domini i. e. redemtus est a domino ex servitute morali. cf. vers. 23.

Ἀπελλῆς, οῦ, ὁ, *Apelles.* Nom. propr. viri Rom. 16, 10. commemorati, caeterum ignoti.

Ἀπελπίζω, f. ίσω, (ex ἀπὸ et ἐλπίζω, spero) *spem abjicio, spem non habeo.* Vario modo dicitur et de quacunque spe. vid. Judith. 9, 11. 2 Macc. 9, 18. Sir. 22, 21. In N. T. semel Luc. 6, 35. de spe remunerationis pro beneficiis. *Schleusnerus* in lex. ἀπελπίζειν hic pro ἐλπίζειν ἀπὸ τινος, *sperare ab alio*, accipit, quia sit optimorum scriptorum mos, ut brevitatis causa vocis omissae indicium faciant ope praepositionis, quae, cum sola poni nequeat, verbo adjungatur, ut ἀπεσθίειν (observante *Athenaeo* lib. 14. c. 17. p. 649. ed. Casaub.) ponatur pro ἐσθίειν ἀπὸ τινος, ἀπαιτεῖν Euripidi et Theophrasto adhibeatur pro αἰτεῖν ἀπὸ τινος. Sed, quum ἀπελπίζειν hoc modo me legisse non meminerim, mallem μηδὲν ἀπελπίζοντες sensu consueto accipere: *nil* (μηδὲν pro κατὰ μηδέν ut saepius) *dubitantes de retributione*, eius spem nun abjicientes; sequuntur enim statim καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς. Sensus igitur est: si mutuum datis ei, qui reddere non potest (vers. 34.), tamen de remuneratione dubitandum vobis non est, etenim Deus retribuet, si vel homines hoc non faciant.

Ἀπέναντι, adv. (ex ἀπὸ et ἔναντι ante, coram) 1) *ex adverso, e regione*, Matth. 21, 2. 27, 61. improprie: *adversus, contra*, Act. 17, 7. ἀπέναντι τῶν δογμ. adversus decreta. cf. 2 Sam. 10, 17. (לִקְרַאת). 2) *coram*, Act. 3, 16. Matth. 27, 24. improprie Rom. 3, 18. ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, coram oculis eorum, i. e. *in ipsis*, ex hebraismo, Ps. 36, 1. Apud LXX. respondet לְ praef., לְנֶגֶד.

Ἀπέραντος, ου, ὁ, ἡ, (ex α priv. et πέρας terminus) 1) *terminos non habens, immensus*, 3 Macc. 2, 9. ἀπέραντος γῆ. — Deinde de *numero*, qui finiri et definiri non potest, *infinitus*, Job. 36, 26. (hebr. אֵין חֵקֶר non est pervestigatio).

Sic semel in N. T. 1 Tim. 1, 4. γενεαλογίαι ἄπερ. genealogiae infinitae, quarum perveſtigatio finiri non poteſt; quod deinde, quod ad *ſenſum* attinet, eſt: quarum perveſtigatio eſt inutilis.

Ἀπεριεσπάστως, adv. (ex ἀ priv. et περιεσπάω, negotiis, curis distraho), *ſine cura, ſine distractione*; *Heſych.* explicat ἀμερίμνως, ἀφροντίστως, ἡσυχῶς. Semel 1 Cor. 7, 35. ubi ἀπερισ. eſt: ita, ut non distrahatur, non abstrahatur a rebus divinis cura rerum humanarum. Vid. verſ. 32—34.

Ἀπερίτμητος, ου, ὁ, (ap. LXX. quoque in neutro, τὰ ἀπερίτμητα, ex ἀ priv. et περιτέμνω circumcido) *non circumciſus, praeputiatus*, Gen. 17, 14. Ex. 12, 48. (עֲרֵל), 2 Macc. 1, 51. Quum per circumciſionem homo ad Dei populum accederet et legi moſaicae cultuique veri Dei obſtringeretur, Judaei praeputium tropice auribus, menti tribuebant, ut indicarent hominis *pervicaciam* et *inobedientiam* erga Deum. Vid. Jer. 6, 10. 9, 25. Ezech. 44, 7. Sic ſemel in N. T. Act. 7, 51. *praeputiati* i. e. pervicaces mente, auribus obdurati, qui audire et animum advertere nolunt.

Ἀπέρχομαι, f. ἐλεύσομαι, aor. 2. ἀπῆλθον, (ex ἀπὸ et ἔρχομαι quod vid.) 1) *abeo, discedo*, Matth. 8, 21. 13, 25. 28. 46. 16, 4. 18, 30. 19, 22. 25, 18. 25. Marc. 5, 20. 6, 28. — *e loco*, ἀπὸ Marc. 5, 17. 24. Luc. 1, 38. 2, 15. 8, 37. — *in locum*, εἰς, Matth. 9, 7. 25, 46. Marc. 9, 43. Luc. 1, 23. — In locis Matth. 26, 36. Act. 4, 15. eſt *paululum ſecedo*. — 2) *me confero, proficiscor*, Matth. 2, 22. 8, 19. — ſequente εἰς Matth. 8, 32. 33. 10, 5. 14, 15. 16, 21. 28, 10. Marc. 7, 30. Jo. 4, 3. 8. 28. 10, 40. Rom. 15, 28. Gal. 1, 17. — ſequente πρὸς Matth. 14, 25. Marc. 3, 13. Apoc. 10, 9. et Jo. 16, 7. ubi e verſu 5. ſuppl. eſt πρὸς τὸν πατέρα. — Dicitur quoque de iis, qui navi abeunt ſ. proficiscuntur, Matth. 8, 18. Marc. 6, 32. 8, 13. Jo. 6, 1. 22. — 3) i. q. ſimplex ἔρχομαι, *venio, accedo, advenio*, evaneſcente vi praepoſitionis ἀπὸ, ubi conſtruitur cum ἐπὶ, Luc. 23, 33. 24, 24. Sic Gen. 42, 21. ἀπῆλθεν (בוא) ἐφ' ὑμᾶς θλίψις coll. 1 Reg. 19, 19. — 4) formula ἀπέρχεσθαι εἰς τὰ ὀπίσω, Joanni propria eſt; *pedem refero, retrocedo*, et dicitur c. 18, 6. de iis, qui aliquem deſerunt et c. 6, 66. de iis, qui aliquem miſſum faciunt, doctorem amplius nolunt. — Formula autem: ἀπέρχ. ὀπίσω τινὸς, hebr. הָלַךְ אַחֲרֵי, Exod. 23, 2. 2 Sam. 17, 9. abire ut ſequar alium, quod deinde: *aliquem ſequi, ſectari*, quod Jud. verſ. 7. ad mulieres, Marc. 1, 20. Jo. 12, 19. et Luc. 17, 23. (ubi ὀπίσω αὐτ. eſt ſupplendum) ad doctorem refertur, quia doctores docere ſoleba it obambulantes, ſtipati diſcipulorum choro. — Semel hoc ſenſu Joannes, c. 6, 68. dixit ἀπέρχ. πρὸς τινά. — 5) Senſu improprio eſt a) *evaneſco, removeor*, Marc. 1, 42. Luc. 5, 13. Apoc. 18, 14. ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, tibi erepta ſunt, i. q. ib. ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ.

rare, inchoare. Vid. de Elia Malach. 3, 1. 4, 5. et locum Sir. 48, 9—12. — 2) *reduco in patriam*, Jer. 16, 15. (2. gr.) 3 Esdr. 1, 31. coll. 2 Chron. 33, 24. ubi [illegible], Job. 10, 23. Ita accipiendum est Hebr. 13, 19. ἵνα ἀποκ. ὑμᾶς, ut vobis reddar, ad vos reducar. Saepius non habetur.

Ἀποκαλύπτω, f. ψω, ex ἀπὸ et καλύπτω, tego, velo) 1) *velamen retraho*, Num. 5, 18. deinde *retego*, *quod tectum est*. Levit. 20, 17—21. — 2) impropriè retego, *revelo, manifesto abscondituin*, Matth. 16, 26. Luc. 2, 35. 12, 2. coll. Jer. 13, 26. partim Deo tribuitur, ubi per spiritum res, doctrinam, hominibus ignotam, mysteria manifestat, Matth. 11, 25. 27. 16, 17. Luc. 10, 21. 2 Cor. 2, 10. Gal. 1, 16. ἀποκαλύψαι τὸν υἱόν patefacere filium, Eph. 3, 5. Phil. 3, 15. 1 Pet. 1, 12. — Libr. Henoch. (Fabric. Pf. 1, p. 189.): εἰδάξε τὰ μυστήρια καὶ ἀπεκάλυψε τοῖς υἱοῖς τὰ ἐν οὐρανῷ. coll. Dan. 2, 28—30. — partim de rebus dicitur, quae *facta manifestantur*, ut fit 1. q. φανερὸν γίνεσθαι, Jo. 12, 38. Rom. 1, 17. 18. Rom. 8, 18. 1 Pet. 1, 5. 7. 1 Cor. 3, 13. Gal. 3, 23. — 3) *appareo*, *conspicuus fio*; ita de Jesu de coelo olim, ubi nunc quasi latet, palam reditura, Luc. 17, 30. coll. 4 Esdr. 13, 32. 2 Thess. 1, 7. — de Pseudo-Messia in publicum proditure 2 Thess. 2, 3. 6. 8. — Caeterum in N. T. non legitur.

Ἀποκάλυψις, εως, ἡ, proprie velaminis remotio (1 Sam. 20, 30.), deinde metaphorice 1) *revelatio*, rei ignotae vel absconditae manifestatio. Rom. 14, 23. (In textu vulg. est c. 16, 25.) coll. Sir. 22, 22. 41, 23. — potissimum mysteriorum et doctrinae occultae, 1 Cor. 14, 6. 26. (λαλεῖν ἐν ἀποκ. i. e. λαλ. ἀποκαλύψιν, mysteria eloqui), — revelatio a Deo vel Christo facta 2 Cor. 12, 1. 7. Gal. 1, 12. 2, 2. Eph. 3, 3. — revelatio rerum futurarum Apoc. 1, 1. — πνεῦμα ἀποκαλύψεως spiritus Dei manifestans Dei secreta. — 2) *manifestatio factis* conspicua; Rom. 2, 5. ἡμέρα ἀποκαλύψεως dies, quo factis conspicua fiet, Rom. 8, 19. ἀποκ. τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ, i. e. τῆς δόξης τῶν υἱ. τ. θ. cf. vers. 18. 21. expectant manifestationem felicitatis filiorum, quae (vid. vers. 23.) in die ultimo per corporis depositionem efficietur. coll. Sir. 11, 27. — 3) *apparitio*, Luc. 2, 32. φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, lux gentibus apparitura; — potissimum de apparitione Christi de coelo venturo 2 Thess. 1, 7. 1 Cor. 1, 7. 1 Petr. 1, 7. 13. 4, 13. — Saepius non habetur.

Ἀποκαραδοκία, ας, ἡ, deducendit ab ἀποκαραδοκέω, quod compositum est ex ἀπὸ, κάρα caput, et δοκέω, existimo, sive δοκεύω observo, cuius certe significationem sequitur, ita ut καραδοκέω propriè sit, ut Etymol. M. explicat: τῇ κεφαλῇ προβλέπειν, caput spectatum exserere. Ἀπὸ autem verbi significationem auget et ἀποκαρ. est: *sollicite observo, capitis ex-*

religione. — Ἄπιστόν ἐστι Act. 26, 8. *incredibile* est, fidem superat. Xenoph. Symp. IV, 50. ἀλλὰ τούτων μὲν οὐδὲν ἄπιστον.

Ἁπλόος, οῦς, όη, ῆ, όον, οῦν, 1) non compositus s. mixtus, simplex; 2) non mixtus vel complicatus, *integer, sanus, purus.* Sic in N. T. bis Matth. 6, 22. Luc. 11, 34. de oculo sano, vitio non laborante, ac proinde clare videnti, vera intelligente.

Ἁπλότης, ητος, ἡ, 1) *simplicitas, puritas;* 2) *sinceritas, integritas, probitas,* hebr. תם 2 Sam. 15, 11. Job. 21, 23. — 2 Cor. 1, 12. Eph. 6, 5. Coloss. 3, 22. ἁπλότης καρδίας, בישר לבבי, in rectitudine cordis, 1 Chron. 29, 17. coll. Sap. 1, 1. 1 Macc. 2, 37. 60. Test. XII. patr. (Fabric. I, p. 624) ἐν ἁπλότητι ὀφθαλμῶν sine invidia. — 3) sinceritas animi, qua christiani erga se invicem esse debent, *sincerus amor,* eiusque documenta, 2 Cor. 8, 2. 9, 11. — Rom. 12, 8. ἐν ἁπλότητι, sincero ductus amore. — 2 Cor. 9, 13. ἁπλότης τῆς κοινωνίας, sinceri amoris vincula, quibus christiani juncti sunt. Saepius non legitur. In loco Test. XII. patr. laudato ἁπλότης quoque de amore beneficiis se exserente legitur.

Ἁπλῶς, adv. *simpliciter; — sincero, lubenti animo, candide; lubenter, facile.* Ita velim accipere Jac. 1, 5. ubi in N. T. legitur. Alii vertunt: *largiter, copiose.* Conferendus est locus Sap. 16, 27. ubi ἁπλῶς ἐτήκετο de manna est: facile liquefiebat, ut e contexta oratione apparet.

Ἀπὸ, praepos. genitivum regens, quae indicat in universum separationem rerum vel sua natura vel casu conjunctarum, et quidem cum actum separandi ipsum, tum statum separationis, τὸ separatum s. distinctum esse. Verti igitur plerumque potest *a, ab, e, ex, de.* Matth. 1, 21. 6, 13. Marc. 5, 34. Luc. 3, 7. 7, 21. Rom. 5, 9. 1 Cor. 10, 14. 2 Cor. 7, 1. 1 Jo. 1, 7. Marc. 14, 35. Rom. 11, 26. Quae notio universalis valet quoque in formulis: 2 Cor. 11, 25. φθαρῇ τὰ νοήματα ἀπὸ τῆς ἁπλότητος corrumpat animum, ita ut sinceritas pereat. Ἀπὸ μέρους, ex parte, 2 Cor. 1, 14. 2, 5. — Ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν i. e. in semper majorem δόξαν. — Φεύγειν ἀπὸ τινὸς, aliquid fugere, 1 Cor. 10, 14. Jac. 4, 7. 1 Jo. 5, 21. ἐκκλιν. ἀπὸ. 1 Petr. 3, 11. παυσάτω ἀπὸ 1 Petr. 3, 10. — ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ, ut a me desistat, 2 Cor. 12, 8. — Ἀποκρύπτειν ἀπό Coloss. 1, 26. Matth. 11, 25. Luc. 9, 45. 19, 42. Apoc. 6, 16. — Ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν Luc. 24, 31. ἀπὸ προσευχῆς, ab orando Luc. 22, 45. Ἀθῶος ἀπὸ Matth. 27, 24. καθαρὸς ἀπὸ Act. 20, 26. Μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος Coloss. 1, 23. dimoti a spe. Ἀποθάνετε ἀπὸ τῶν στοιχείων Coloss. 2, 20. pro ἀποθ. τοῖς στοιχ. — Dicitur autem ἀπὸ, cui in versione LXX. respondet hebr. מ, ל et ב, 1) de separatione ratione *temporis,* et est: *ab, inde ab, ex, post,* Matth.

13, 35. 16, 21. 23, 39. Marc. 10, 6. Luc. 11, 50. Rom. 15, 23. 1 Tim. 3, 15. — ſequente ἕως ſ. μεχρὶ, Matth. 11, 12. 23, 39. 24, 71. Marc. 13, 19. Act. 28, 23. Phil. 1, 5. Ἀπ' ἀρχῆς inde ab initio Matth. 19, 4. 1 Jo. 1, 1. 2, 7. 13. 14. 2 Theſſ. 2, 13. ἀπὸ καταβολῆς κόσμου Matth. 25, 34. Apoc. 13, 9. 17, 8. — ἑτοιμάσατε ἀπὸ Act. 23, 23. paratos habete inde a etc. — Luc. 2, 36. ἀπὸ τῆς παρθενίας, inde a virginitate. — Act. 11, 19. ἀπὸ τῆς θλίψεως ex perſecutione, vel poſt eam. coll. Act. 20, 18. 2 Cor. 8, 10. 9, 2. — ἀφ' οὗ ſcl. χρόνου, ab illo tempore, poſtquam Luc. 23, 25. — ἀφ' ἧς ſcl. ἡμέρας, Act. 20, 18. 2 Pet. 3, 4. — 2) de ſeparatione ratione *loci*, et quidem a) *de motu* e loco, *e, ex*, Matth. 3, 16. 14, 29. 24, 31. Marc. 7, 4. Luc. 23, 26. — ἐξέρχεσθαι ἀπὸ, egredi Luc. 8, 33. 35. coll. v. 2. — ἀπὸ σοῦ Luc. 12, 20. ex te; — *ab* Matth. 4, 25. 7, 23. 28, 2. Luc. 24, 2. 31. 51. Act. 20, 9. Luc. 21, 11. ἀπ' οὐρανοῦ quae e coelo prodibunt et conſpicua erunt. Act. 15, 38. ἀπὸ Παμφ. e Pamphylia discedens, quum eſſemus in Pamph. nos deſerens. Vid. c. 13, 13. — Dicitur quoque de urbe et regione, e qua eſt aliquis oriundus, Matth. 15, 1. Jo. 12, 21. 21, 2. Act. 17, 13. Hebr. 13, 24, et ſaepius. — b) de *diſtantia* locali, *ex, a, ab* Jo. 21, 8. Marc. 7, 28. 14, 54. Apoc. 18, 15. 17. — ubi interdum *intervallo* verti poteſt. Jo. 11, 18. ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε circiter quindecim ſtadiorum intervallo; interdum *ad*, μακρὰν ἀπὸ πηχ. Jo. 21, 8. ad ducentos cubitos; ἀπὸ σταδίων Apoc. 14, 20. ad ſ. per ſtadia etc. Loca ſimilia e Joſepho potiſſimum, et Diodoro Sic., Appiano et Arriano collegit *Kypkius* in obſſ. ſacr. ad Jo. 11, 18. qui putat ſupplendum eſſe γίνεσθαι, cum γίνεσθαι ἀπὸ fit *remotum eſſe*. — 3) de ſeparatione ratione *ortus*, ſ. originis, quum, quod oriatur ex alio, ab eo ſeparetur, ex eo prodeat, *e, per, a, de*, et vel *auctorem* rei indicat Matth. 7, 16. 12, 38. 16, 21. Marc. 8, 31. Luc. 17, 25. Act. 12, 20. 1 Jo. 2, 20. 27. 4, 21. 1 Cor. 11, 23. ἀπὸ θεοῦ Rom. 1, 7. 13, 1. Jac. 1, 17. Apoc. 12, 6. ſaepiſſime. Ἔλουσεν (ſcl. τραύματα) ἀπὸ τῶν πληγῶν Act. 16, 33. lavit vulnera per plagas effecta. Ἀφ' ἑαυτοῦ et ἀφ' ἑαυτῶν, *ipſe, ſponte, per ſe, ſua vi, ſuo arbitrio*, Luc. 12, 57. 21, 30. Jo. 5, 19. 7, 17. 10, 18. 14, 10. 16, 13. 18, 34. 2 Cor. 10, 7. — vel *cauſam occaſionalem, adminiculum*, quo aliquid fit; ἀπὸ (ſic enim Griesb. pro ὑπὸ) τῶν πληγῶν, Apoc. 9, 18. per plagas, coll. Sir. 11, 18. ἀπὸ προσοχῆς. — Ἀπὸ τῶν καρπῶν ἐπιγνώσεσθε Matth. 7, 16. e fructibus diſcite. Sic Sap. 13, 4. νοησάτωσαν ἀπ' αὐτῶν, — 4) de ſeparatione *partium*, vel a) quatenus totum per partes conſideratur; ut Matth. 27, 51. Marc. 15, 38. ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, a parte ſuperiori usque ad infimam. — διαλέγειν ἀπὸ τῶν γραφῶν e ſcripturis, e ſingulis locis ſcripturae differere. Act. 17, 2. — ἀπὸ ἀνατολῶν, ἀπὸ νότου, Apoc. 21, 13. ex meridie,

five (*ante* meridiem etc.) vel b) quaterna para separatur, ἀπὸ τῶν δύο, e duobus, Matth. 27, 21. Luc. 6, 12. 13. — 19, 39. τινὲς τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου, e medio populi. — Κεραία ἀπὸ τοῦ νόμου Matth. 5, 18. pro τοῦ νόμου, vid. Luc. 16, 17. — δοκίμη ἀπὸ πάντων Hebr. 7, 2. — Huc et pertinent ea loca, ubi ἀπὸ significat *materiam*, ex qua; ἐνδύμα ἀπὸ τριχῶν καμήλου, e pilis camelinis, ut ב hebr. Gen. 2, 23. Hos. 13, 2. coll. 3 Esdr. 8, 57. — formulae, ubi μέρος *vel* τί *omittitur est*, ut ἀπὸ μελισσείου Luc. 24, 42. aliquid e favo, i. e. favum; ὀπ. ἀπὸ τῆς τριῶς Act. 5, 2. pretii partem. Apoc. 22, 19. coll. Exod. 17, 5. Num. 24, 19. — denique ubi *cibus*, quibus vescimur, *sumitur*, Luc. 16, 16. γεμίσαι τὴν κοιλίαν ἀπὸ τῶν κερατίων. Marc. 7, 28. ἐσθίειν ἀπὸ τῶν ψυχίων. coll. Sir. 1, 26. 27. μεθύσκω ἀπὸ τῶν κεραμίων. — 5) de separatione ratio *numeri* vel *numerandi*. Ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου Hebr. 8, 11. Act. 8, 10. — ἔβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Jud. vers. 14. — Ἀρξάσθαι ἀπὸ 1 Petr. 4, 17. cum aliquo, in aliquo initium facere, Luc. 24, 27. — Denique 6) ad imitationem hebr. ב, cui respondet, est: *propter*, *causa*, *ratione*, interdum *prae*, ut Matth. 13, 44. 17, 26. 18, 7. Luc. 19, 3. 22, 45. Jo. 21, 6. Act. 12, 14. Eodem modo Gen. 3, 14. 2 Chr. 20, 9. Jes. 32, 12. (ubi 32 propter), coll. Sir. 19, 11. 31, 25. 41, 17. sqq. — In compositione ἀπὸ significat 1) separationem s. remotionem, 2) distantiam, 3) τὸ finire, desistere a re, ideoque etiam τὸ perficere, 4) defectum. Interdum tantum vim verbi simplicis auget.

Ἀποβαίνω, f. βήσομαι (ex ἀπὸ et βαίνω eo) 1) *abeo*; — descendo e navi, ut saepius apud profanos, ita Luc. 5, 2. Jo. 21, 9. — Improprie: ἀποβαίνει εἰς, *abit in*, i. e. fit, *evenit*, *cadit*. Luc. 21, 13. Phil. 1, 19. — LXX. cum dativo: ἀποβήσ. αὐτῷ *accidet illi*, Job. 15, 33. Ex. 2, 4. Sap. 2, 3. τέρας (pro εἰς τέρας) ἀποβησ. cinis fiet. coll. Job. 11, 6. *Hesych.*: ἀποβήσεται· γενήσεται. — ἀπέβη· συνέβη, ἐγένετο.

Ἀποβάλλω, f. βαλῶ, (ex ἀπὸ et βάλλω jacio). *abjicio*, *depono*, Marc. 10, 50. — sensu metaphorico ἀποβ. τὴν ἐλπίδα spem abjicere, Hebr. 10, 35.

Ἀποβλέπω, f. ψω, (ex ἀπὸ et βλέπω video) proprie oculos a rebus circumpositis averto et in unam rem defigo; inde *intentis oculis adspicio*, *intueor*. 2) *mente intueor*, *cogito de aliqua re*, *curam*, *rationem eius habeo*. Hebr. 11, 26. coll. Ps. 9, 31. Hos. 3, 1. — κατὰ τὸ ὄντως καλὸν ἀποβλέπετε, veri boni curam habete, Test. XII. patr. (Fabric. I, p. 694.)

Ἀπόβλητος, ον, ὁ, ἡ, 1) abjiciendus, rejiciendus. 2) *abominandus*. Sic semel 1 Tim. 4, 4. ubi opponitur τῷ καλῷ, puro, quo uti licet, ita ut ἀπόβ. sit: impurum, quo uti non licet. — Ita *Aquila* et *Symmach.* hebr. שקץ *res abominanda*, Lev. 7, 18. 19, 7.

Ἀποβολή, ῆς, ἡ, (a praet. med. verbi ἀποβάλλω) 1) *abjectio, rejectio*; improprie: *repudiatio*, Rom. 11, 15. ubi ἡ πρόσληψις opponitur. 2) *jactura*, Act. 27, 22. ἀποβολὴ ψυχῆς οὐδεμία, nulla vitae jactura. Sic *Philo* de praem. et poen. p. 915. οὔτε τῷ κυβερνήτῃ τῆς ἀποβολῆς ἔπεται, neque gubernator jacturae causa vituperatur. coll. *Joseph* antiq. 14, 14, 5.

Ἀπογίνομαι (ἀπογίγνομαι; aor. 2. ἀπεγενόμην (ex ἀπὸ et γίνομαι, fum, fio) 1) absum; removeor. 2) e medio tollor, *morior*. Saepius apud profanos. In N. T. tropice: τοῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι 1 Pet. 2, 24. i. e. peccato valedicentes. cf. Rom. 6, 4. *Hesych.* ἀπογενόμενοι ἀποθανόντες.

Ἀπογραφή, ῆς, ἡ, 1) descriptio, relatio in tabulas; 2 Macc. 2, 1. 3 Macc. 7, 19. — 2) tabulae censoriae (Polybius, 23), et *census ipse*, qui fiebat, cum cives nomina, reditus, quaestum apud censores profitebantur, qui, quae quisque profitebatur, in tabulas referebant. Sic ἀπογράφεσθαι apud *Joseph.* antiq. 18, 1, 1. — In N. T. bis; Luc. 1, 20 quo videtur fuisse census non facultatum, sed tantum hominum, i. e. notatio omnis animae cuiuscunque in tabulis publicis propter tributi exactionem. — Act. 5, 37. census hominum et facultatum, de quo vid. *Joseph.* antiq. l. c. qui eam appellat ἀπογραφὴν κῶν οὐσιῶν.

Ἀπογράφω, f. ψω, 1) *describo*; 2) *consigno*, *in tabulas refero*, Judic. 8, 14. coll. 3 Macc. 4, 14. 6, 38. Ἀπογεγραμμένοι ἐν οὐρανοῖς Hebr. 12, 23. in coeli tabulas, liberum vitae relati. cf. *Βίβλος*. — Med. *nomen meum profiteor apud censorem*, Luc. 2, 1. 3, 5. Vid. Ἀπογραφή.

Ἀποδείκνυμι, f. ξω, (ex ἀπὸ et δείκνυμι ostendo) 1) ostendo, aufzeigen, 2) *designo*, *creo*, *facio*, de iis, qui ad munus eligebantur et coram populo sistebantur, vel quorum nomina publice designabantur. 1 Cor. 4, 9. coll. Esth. 2, 19. Susann. vers. 6. Vid. etiam ἀναδείκνυμι. Refero huc 2 Thess. 2, 4. ἀποδεικνύοντα ἑαυτόν, qui se ipse facit, vel jactat se esse. — 3) *demonstro*, *probo*, *evinco*, Act. 25, 7. c. 2, 22. ἀποδεδειγμένος δυνάμει, miraculis vobis a Deo satis comprobatus. — Saepius sic apud profanos. Vid. etiam 2 Macc. 10, 34. 14, 23.

Ἀπόδειξις, εως, ἡ, (Vid. ἀποδείκνυμι) 1) actus ostendendi, producendi; 2) monstratio, productio eorum, quae testimonii vel argumenti loco sunt, *demonstratio*, *testimonium rei veritatem evincens*. Semel 1 Cor. 2, 4. ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, doctrinae meae veritas evincitur testimonio spiritus divini, i. e. eorum, quae spiritus Dei operatur, et miraculorum. Vid. etiam 3 Macc. 4, 20.

Ἀποδεκατόω, ῶ, f. ώσω, *decimas*, *decimam rei partem solvo*, Luc. 11, 42. 18, 12. Matth. 23, 23. coll. Gen. 28, 22. Deut. 14, 22. Test. XII. patr. (Fabric. I, p. 569.) ἀποδε-

κάτω κάτω τὰς κεφάλας. Deo decimas dedit de omnibus. *Decimas exigo, accipio,* Hebr. 7, 5. coll. vers. 8. Sic 1 Sam. 8, 15. 17. Neh. 10, 35. — Respondet hebr. עשר.

Ἀπόδεκτος, ον, ὁ, ἡ, (ab ἀποδέχομαι recipio) recipiendus, denique *acceptus, probatus.* Bis, 1 Tim. 2, 3. 5, 4. *Hesych.* ἀπόδεκτον ἐπαινετόν.

Ἀποδέχομαι, f. ξομαι, 1) *recipio, admitto,* de doctrina *probo, admitto,* Act. 2, 41. Similiter Matt. 9, 11. ἀποδέχεσθαι probavit hoc, placuit ei. — b) *excipio aliquem* hospitio i. e. *aliquem hospitem.* Luc. 8, 40. Act. 15, 4. 18, 27. 28, 30. coll. Matt. 5, 9. 18, 24. — 3) *laudo, celebro.* Act. 24, 3. *Ἐφεσία.* antiq. 7, 1. ἑαυτὸν καὶ ἀποδεχόμενος τὸ ἔργον. Sic saepius apud profanos.

Ἀποδημέω, ῶ, f. ήσω, 1) *sum ἀπόδημος, absum a populo vel patria, peregre commoror,* Luc. 20, 9. *Phavor.* ἀποδημεῖν τὸ ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πατρίδος. 2) *peregre abeo, peregre proficiscor,* Matth. 21, 33. 25, 14. (coll. Luc. 19, 12. 14. Marc. 12, 1. Luc. 20, 9.

Ἀπόδημος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀπὸ et δῆμος populus), qui a populo abest, peregre agens, *peregre abiturus,* Marc. 13, 34.

Ἀποδίδωμι, f. δώσω, (ex ἀπὸ et δίδωμι, do) 1) *reddo, restituo,* Luc. 4, 20. 9, 42. — debitum Matth. 5, 26. 18, 25—30. 34. Luc. 7, 42. 12, 59. — impensa Luc. 10, 35. — bona alii erepta Luc. 19, 8. — Inde 2) *retribuo,* quod quis meruit, aut bonum aut malum, *rependo,* Matth. 6, 4. 6. 18. 16, 27. Rom. 2, 6. 12, 17. 1 Thess. 5, 15. 1 Tim. 5, 4. (ἀμοιβὰς ἀποδοῦναι, gratias vices reddere) 2 Tim. 4, 8. 14. 1 Pet. 3, 9. Apoc. 18, 6. (ἀποδοτε αὐτῇ, ὡς καὶ αὐτὴ ἀπεδωκε, par illi referte) 22, 12. coll. Jes. 50, 19. Prov. 24, 12. Sir. 11, 26. 12, 6. — 3) *trado, reddo,* hetaungeben, übergeben, Matth. 27, 58. Jud. 2, 14. 3, 8. quae ultro subest in formulis a) *mercedem* praestare, solvere, Matth. 20, 8. coll. Tob. 4, 15. Lev. 25, 8. b) *vinculum* solvere, Matth. 21, 41. 22, 21. Marc. 12, 17. Luc. 20, 25. Rom. 13, 7. c) *votis persolvere,* Matth. 5, 33. coll. Job. 22, 27. Sir. 18, 22. d) *officia* praestare, Rom. 13, 7. 1 Cor. 7, 3. e) *fructus* edere, Hebr. 12, 11. Apoc. 22, 2. — f) *testimonium* edere f. exhibere Act. 4, 33. g) *rationem reddere,* ἀποδοῦναι λόγον, Matth. 12, 36. Luc. 16, 2. Act. 19, 40. Hebr. 13, 17. 1 Petr. 4, 5. coll. Dan. 6, 2. 2 Chron. 34, 28. Sir. 29, 6. — Quum, quae venduntur, emtori tradantur, est: *vendo,* potissimum in medio. Act. 5, 8. 7, 9. Hebr. 12, 16. coll. Gen. 25, 33. Deut. 2, 28. Saepius non habetur.

Ἀποδιορίζω, f. ίσω, (ex ἀπὸ et διορίζω jungo) *disjungo, separo,* i. q. simplex διορίζω. Semel Jud. vers. 19. ἀποδιορίζοντες ἑαυτοὺς semet ipsos (vitiis suis et erroribus) a coetu aliorum separantes. Sic ἑαυτοὺς, quod in multis et

bonis libris deest, reficitur, potest verti: schismata in ecclesia efficientes.

Ἀποδοκιμάζω, f. άσω, (ex ἀπὸ et δόκιμος, probatus) *reprobo, repudio*, tanquam spurium et inutile. Sic saepius de metallis, Jer. 6, 30. in N. T. de λίθῳ, lapide reprobato, tanquam inepto, Matth. 21, 42. Luc. 20, 17. Marc. 12, 10. 1 Petr. 2, 4. 7. *Suidas*: ἀποδοκιμάσαι· ὡς ἄχρηστον ἐκκυλίσαι. — de Jesu, ubi est, *repudiare*, reprobare cum contemtu, tanquam Messiam quasi spurium, Marc. 8, 31. Luc. 9, 22. 17, 25. — Passive de homine a Deo *repudiato et rejecto*, quominus ad felicitatem accedat, Hebr. 12, 17. coll. Jer. 14, 19. — In V. T. respondet hebr. מאס, *sprevit* et dicitur quoque de legis Dei contemtu Jer. 8, 9. et de παραβολαῖς ab illis repudiatis Sir. 30, 20.

Ἀποδοχή, ῆς, ἡ, (ab ἀποδέχομαι quod vid.) 1) *receptio* hospitalis s. benigna. 2) *approbatio, assensus, laus*, Bis. 1 Tim. 1, 15. 4, 9. saepius apud profanos.

Ἀπόθεσις, εως, ἡ, (ex ἀποτίθημι depono) *depositio*, Bis. 1 Petr. 3, 21. 2 Petr. 1, 14.

Ἀποθήκη, ης, ἡ, (ab ἀποτίθημι, depono, repono) *repositorium, reconditorium* quodcunque, 1 Chron. 28, 12. 29, 8. Deut. 28, 5. — In N. T. de *repositorio frugum, granario*, Matth. 3, 12. 6, 26. 13, 30. Luc. 3, 17. 12, 18. 24. et in V. T. Jer. 50, 26. coll. Prov. 3, 10. ubi Aquila ἀποθήκας, LXX, ταμιεῖα.

Ἀποθησαυρίζω, f. ίσω, (ex ἀπὸ et θησαυρίζω, in thesauro repono) 1) *thesaurum colligo, sive repono*, Sir. 3, 4. 2) tropice: *mihi comparo, comparatum quasi recondo*. Sic semel 1 Tim. 6, 19. *Phavor*: ἀποθησαυρίζοντες ἀπεκδεχόμενος, coll. Matth. 6, 20. Rom. 2, 5.

Ἀποθλίβω, f. ίψω, (ab ἀπὸ et θλίβω, urgeo) *urgeo, premo*. Semel Luc. 8, 45.

Ἀποθνήσκω, por. 2. ἀπέθανον, fut. 2. med. θανοῦμαι, (ex ἀπὸ et θνήσκω mori) 1) *emorior, morior*, simpliciter, Matth. 22, 24. 27. Marc. 12, 19. 20. Rom. 7, 2. Phil. 1, 21. Hebr. 9, 27 saepius. Interdum actum moriendi indicat, et vertendum est *expiro*, Matth. 9, 24. Marc. 5, 35. 39. 9, 26. 15, 44. Luc. 8, 42. 49. Act. 9, 37. Hebr. 11, 4. ἀποθανὼν expirans; coll. Gen. 48, 21. et de morte violenta: *pereo*, Matth. 8, 32. Hebr. 11, 37. Apoc. 8, 9. 11. 16, 3. — 2) *necem subeo, morte violenta pereo*, Matth. 26, 35. Act. 21, 13. 25, 11. Rom. 5, 6. — 8. 14. 15. Apoc. 14, 13. οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες, qui propter dominum (religionem christ.) mortem patiuntur. — 3) *morti subjectus sum*, Rom. 5, 15. coll. vers. 17. Rom. 6, 9. οὐκέτι ἀποθνήσκει, morti amplius non est subjectus, ib. vers. 10. 1 Cor. 15, 22. Hebr. 7, 8. ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι, homines mortales. — 4) *morte punior*, Jo. 10, 7. Hebr. 10, 28. cfo

Hist. Sus. vers. 41. 43. — 5) *mortis periculum subeo*, 1 Cor. 15, 31. καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω coll. Ps. 44, 22. θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν. Sic quoque interpretantur 2 Cor. 6, 9. ubi autem propter oppositiones reliquas, quibus ibi apostolus utitur, mallem explicare: *fama morior*, vel *ex aliorum opinione mihi periculum est*. — 6) *in mortis statu persevero, morti aeternae subjicior*, quae Apoc. 20, 14. 21, 8. dicitur δεύτερος θάνατος, vid. etiam θάνατος. — Sic semel apud Paulum Rom. 8, 13. nisi hic sensu morali intelligendum est, scl. vitam moralem s. spiritualem amitto, quod praefero. Saepius autem in evangelio Joann., ut cap. 6, 50. ubi ἀποθνήσκω opponitur τῷ ζῆν εἰς τὸν αἰῶνα vers. 51. coll. 54. 58. coll. 8, 5. — ib. c. 8, 21. 24. 11, 26. coll. vers. 25. ubi mors aeterna de morte corporis in hisce terris diserte distinguitur. — 7) *pereo, emorior*, de rebus inanimis, de seminis grano Jo. 12, 24. 1 Cor. 15, 36. — de arbore: δὶς ἀποθανόντα Jud. vers. 12. arborem bis emortuam i. e. prorsus infructuosam. — Denique 8) tropice: *pereo*, Apoc. 3, 2. de vita spirituali amissa et torpore ad pietatis officia succedente, ἃ μέλλει ἀποθανεῖν, reliquias pietatis, quae jam in eo sunt, ut pereant, s. evanescant pariter; vel, si τὰ λοιπὰ accipis pro τοὺς λοιπούς, reliquos qui in eo sunt, ut torpescant. Rom. 7, 10. ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, peccatum jam viguit, ego autem i. e. spiritualis in me homo periit. Vid. etiam Rom. 8, 13. — Huc et pertinet formula ἀποθν. ἀπὸ τινος sive τινὰ *valedicere rei*, eam prorsus facere missam. Sic ἀποθ. ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου Coloss. 2, 20. — ἀποθ. τῷ νόμῳ legi, oeconomiae mosaicae valedicere, Gal. 2, 19. Rom. 7, 6. ubi νόμῳ supplendum est. — ἀποθν. scl. τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς cupiditati rerum terrenarum Coloss. 3, 3. — ἀποθν. τῇ ἁμαρτίᾳ, valedicere peccato, Rom. 6, 2. et vers. 7. 8. ubi τῇ ἁμ. supplendum est. — Rom. 6, 10. ubi est: peccati causa morti se subjecit et Rom. 14, 8. ubi ἀποθν. τῷ κυρίῳ est in domini honorem mori (alii secundum Dei arbitrium mori, sed vid. vers. 6. 7.), huc non spectant.

Ἀποκαθίστημι, (et ἀπεκαθιστάω et ἀποκαθιστάνω) s. ἀποκαταστήσω, (ex ἀπὸ et καθίστημι constitue) 1) *restituo, in pristinum statum s. locum restituo*; de valetudine Matth. 12, 13. Marc. 3, 5. 8, 25. Luc. 6, 10. Test. XII. patr. (Fabric. I. p. 535.) ἀποκατάστησον τὴν χεῖρά μου. — de regno s. republica Judaeorum, quam in pristinum splendorem, quo fuisset sub Davide rege, a Messia restitutum iri putabant Judaei, Act. 1, 6. ἀποκαθ. βασιλείαν τοῦ Ἰσραήλ. Simili modo Ezech. 16, 55. 1 Macc. 15, 3. ἀποκ. τὴν βασιλείαν ὡς ἦν πρότερον. — Inde explicanda sunt Matth. 17, 11. Marc. 9, 12. ubi τὰ πάντα sunt i. q. τὴν βασιλείαν, totam rempublicam. Ἀποκαθ. si h. l. Eliae tribuitur, (quem ante Messiam venturum esse arbitrabantur Judaei), non est restituere sed restitutionem par

rare, inchoare. Vid. de Elia Malach. 3, 1. 4, 5. et locum Sir. 48, 9—12. — 2) *reduco in patriam*, Jer. 16, 15. (2 gr.) 3 Esdr. 1, 31. coll. 2 Chron. 35, 24. abl. [illegible]; Tob. 10, 13. Ita accipiendum est Hebr. 13, 19. ἵνα ἀποκ. ὑμῖν, ut vobis reddar, ad vos reducar. Saepius non habetur.

Ἀποκαλύπτω, f. ψω, (ex ἀπὸ et καλύπτω, tego, velo) 1) *velamen retraho*, Num. 5, 18.; deinde *retego*, *quod tectum est*. Levit. 20, 17—21. — 2) *improprie retego*, *revelo*, *manifesto absconditum*, Matth. 10, 26. Luc. 2, 35. 12, 2. coll. Jer. 13, 26. partim Deo tribuitur, ubi per spiritum res, doctrinam, hominibus ignotam, mysteria manifestat, Matth. 11, 25. 27. 16, 17. Luc. 10, 21. 2 Cor. 2, 10. Gal. 1, 16. ἀποκαλύψαι τὸν υἱόν patefacere filium. Eph. 3, 5. Phil. 3, 15. 1 Pet. 1, 12. — Libr. Henoch. (Fabric. Pf. 1, p. 189.): ἐδίδαξε τὰ μυστήρια καὶ ἀπεκάλυψε τὸν υἱόν τοῦ ἐν οὐρανῷ. coll. Dan. 2, 28—30. — partim de rebus dicitur, quae *facta manifestantur*, ut fit i. q. φανερὸν γίνεσθαι, Jo. 12, 38. Rom. 1, 17. 18. Rom. 8, 18. 1 Petr. 1, 5. 1. 1 Cor. 3, 13. Gal. 3, 23. — 3) *appareo*, *conspicuus fio*; ita de Jesu de coelo olim, ubi nunc quasi latet, palam redituro, Luc. 17, 30. coll. 4 Esdr. 13, 32. 2 Thess. 1, 7. — de Pseudo-Messia in publicum prodituro 2 Thess. 2, 3. 6. 8. — Caeterum in N. T. non legitur.

Ἀποκάλυψις, εως, ἡ, proprie velaminis remotio (1 Sam. 20, 30.), deinde metaphorice 1) *revelatio*, rei ignotae vel absconditae manifestatio. Rom. 14, 23. (in textu vulg. est c. 16, 25.) coll. Sir. 22, 22. 41, 23. — potissimum mysteriorum et doctrinae occultae, 1 Cor. 14, 6. 26. (λαλεῖν ἐν ἀποκ. i. e. λαλ. ἀποκαλύψεων, mysteria eloqui), — revelatio a Deo vel Christo facta 2 Cor. 12, 1. 7. Gal. 1, 12. 2, 2. Eph. 3, 3. — revelatio rerum futurarum Apoc. 1, 1. — πνεῦμα ἀποκαλύψεως Spiritus Dei manifestans Dei secreta. — 2) *manifestatio factis conspicua*; Rom. 2, 5. ἡμέρα ἀποκαλύψεως dies, quo factis conspicua fiet, Rom. 8, 19. ἀποκ. τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ, i. e. τῆς δόξης τῶν υἱ. τ. θ. cf. vers. 18. 21. expectam manifestationem felicitatis filiorum, quae (vid. vers. 23.) in die ultimo per corporis depositionem efficietur. coll. Sir. 11, 27. — 3) *apparitio*, Luc. 2, 32. φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, lux gentibus apparitura, — potissimum de apparitione Christi de coelo venturo 2 Thess. 1, 7. 1 Cor. 1, 7. 1 Petr. 1, 7. 13. 4, 13. — Saepius non habetur.

Ἀποκαραδοκία, ας, ἡ, deducendit ab ἀποκαραδοκέω, quod compositum est ex ἀπὸ, κάρα caput, et δοκέω, existimo, sive δοκεύω observo, cuius certe significationem sequitur, ita ut καραδοκέω proprie sit, ut Etymol. M. explicat: τῇ κεφαλῇ προβλέπειν, caput spectatum exserere. Ἀπὸ autem verbi significationem auget et ἀποκαρ. est: *sollicite observo*, *capite ex-*

specto f. *desidero*, nostrum *harren, auf etwas*. Ita legitur quoque apud profanos, v. c. Joseph. de bell. Jud. 3, 7, 26, ubi est sollicite observo vel exspecto. Substantivum igitur est: *sollicita exspectatio*, differtque ab ἐλπίδι eo, quod spes de iis quae vel incerta vel longe remota sint, ἀποκαρ. autem de iis dicatur, quae jam conspiciuntur, et proxima habentur. In N. T. bis legitur Rom. 8, 19. ubi ἀποκ. τῆς κτίσεως est pro ἡ κτίσις ἀποκαραδοκοῦσα sollicite caput exserens, ut videat, num adsit tempus ἀποκαλύψεως et liberationis, i. e. sollicite desiderans. — Phil. 1, 20. κατὰ τὴν ἀποκ. μου, ut cupide desidero.

Ἀποκαταλλάσσω, (sive λάττω) f. ξω, (ex ἀπο et καταλλάσσω reconcilio) *reconcilio disentientes, disidia dirimo*. Hesych. ἀποκαταλλάξαι· φίλον ποιῆσαι. Bis, Eph. 2, 16. καὶ—τῷ θεῷ i. e. ut utramque sibi infensam partem reconciliaret, ut unum corpus, una societas, deo dicata, esset. — Coloss. 1, 20. qui locus ex Eph. 1, 10. explicandus est.

Ἀποκατάστασις, εως, ἡ, (ex ἀποκαθίστημι quod vid.) *restitutio in statum priorem, restitutio in integrum*. In N. T. semel Act. 3, 21. Alii hic de restitutione hominum et terrae in pristinam perfectionem et puritatem, qua fuerint ante lapsum, cogitant, quam Rabbinos docuisse (utuntur verbo ארע sequente ל de ea re) certissimum est, quamque etiam reperimus in libris Zoroastri. cf. *Bertholdt* christologia Judaeorum p. 214. sqq. Referunt ad illam rem quoque Rom. 8, 19. Apoc. 21, 1. 2 Petr. 3, 13. — Alii de moriali hominum perfectione per evangelium efficienda intelligunt, vertuntque: quam diu N. T. tempora durant, quibus per religionem christ. omnia in statum meliorem sunt redigenda. Alii *consummationem* (i. q. τελείωσις) vertunt, locumque reddunt: usque dum omnia eventum habeant, quae sunt praedicta a prophetis. In loco Job. 8, 6. autem, quem excitant, ἀποκαθίστημι minime est perficere sed restituere.

Ἀπόκειμαι, f. είσομαι (ex ἀπὸ et κεῖμαι positus sum) 1) *reponor, recondor*, Luc. 19, 20. coll. Jes. 10, 17. 2) metaphorice: *asservor, paratus, in promptu habeor*, für einen hingelegt, aufgehoben seyn; Coloss. 1, 5. 2 Tim. 4, 8. coll. 2 Macc. 12, 45. — 3) ex adjuncto: *alicui destinor*, Hebr. 9, 27. ἀπόκειται, manet homines, destinatum est hominibus.

Ἀποκεφαλίζω, f. ίσω, *caput amputo, decollo*. Quater Matth. 14, 10. Marc. 6, 16. 27. Luc. 9, 9. Legitur quoque apud profanos. Vid. *Wolfii* cur. ad Matth. 14, 10. et loca quae *Schleusnerus* collegit in lex. N. T.

Ἀποκλείω, f. είσω, (ex ἀπὸ et κλείω *claudo*) claudo ne intret alius, *occludo*. Semel Luc. 13, 25.

Ἀποκόπτω, f. όψω, (ex ἀπὸ et κόπτω scindo) *abscindo, discindo, resecо*. Marc. 9, 43. Jo. 18, 10. 26. Act. 17, 32. — Graecis dicitur etiam de exsectione genitalium, et est

abstinere, exsecare; in med. *se castrare*. Ita Gal. 5, 12. καὶ ἀποκόψονται i. e. non solum se circumcidant, imo exsecent sibi genitalia. coll. Deut. 23, 1.

Ἀπόκριμα, τός, τὸ, (ex ἀπὸ et κρίμα) *sententia, decretum judicis*, quo quis vel absolvitur vel damnatur. Semel 2 Cor. 1, 9. de sententia condemnatoria. *Hesych.* ἀπόκριμα καταχρίμα, ψῆφον.

Ἀποκρίνομαι, f. ινῶ, aor. 1. pass. ἀπεκρίθην, fut. 1. pass. ἀποκριθήσομαι (ex ἀπὸ et κρίνω secerno, judico, sententiam dico) 1) *respondeo, dico alteri quid sentiam*, Marc. 11, 30. et dicitur non solum de respondente ad quaestiones propositas (Matth. 11, 4. 13, 11. 19, 4. Marc. 12, 28. 34. Luc. 20, 7. saepissime); vel ad mandata preces, adhortationes alterius (Matth. 4, 4. 12, 39. 13, 37. 25, 9. Luc. 22, 68. saepissime) sed etiam de eo, qui ad alterius sententiam, judicia, narrationes suam profert sententiam, nostrum: erwiedern, *regerere, contradicere*, Matth. 3, 15. 8, 8. 12, 48. 14, 28. 15, 24. 28. 16, 17. 19, 27. 20, 13. 25, 26. 37. Marc. 7, 28. 10, 20. Jo. 2, 18. 3, 9. alibi. Deinde est 2) *ulterius loquor, in dicendo pergo*, Matth. 11, 25. 12, 38. 15, 15. 22, 1. 26, 25. 63. Marc. 9, 19. 10, 24. et interdum etiam in capite orationis ita ponitur ut sit: *incipio loqui*, das Wort nehmen, ubi saepius potissimum in formula ἀποκριθεὶς εἶπε, sive καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπε, fere redundat, (Matth. 17, 4. 17. 28, 5. Marc. 9, 5. 10, 51. 11, 14. 12, 35. Luc. 1, 60. 23, 40. Jo. 5, 17. Act. 3, 12.) vel adeo, ubi sequitur interrogatio, verti potest *interrogo*, Matth. 27, 21. (coll. Marc. 14, 61. ubi est ἐπερωτάω) Apoc. 7, 13. — 3) respondeo accusatori, *me defendo*, Matth. 26, 62. 27, 12. 14. Marc. 14, 61. Coloss. 4, 6. — ἀποκριθῆναι λόγον, verbulum regerere, opponere, Matth. 22, 46. — 4) *respondendo jubeo*, Act. 25, 4. — Formula in Matthaeo potissimum, ut etiam in Marco, Luca, nec haud raro in Joanne obvia ἀποκριθεὶς εἶπε, sive ἀπεκρίθη καὶ εἶπε et similia hebraismus est וַיַּעַן וַיֹּאמַר Gen. 18, 27. et alibi saepissime. — Construitur ἀποκρ. cum dativo personae, et apud Lucam (Luc. 4, 4. 6, 3. Act. 3, 12. 25, 16.) tantum legitur ἀποκ. πρός τινὰ, quod etiam habetur Hab. 2, 2.

Ἀπόκρισις, εως, ἡ, (ab ἀποκρίνομαι quod vid.) 1) *judicium, sententia prolata*, Luc. 2, 47. 20, 26. Esdr. 7, 12. 2) *responsio*, Jo. 1, 22. 9, 9. Deut. 1, 22. Prov. 15, 1.

Ἀποκρύπτω, f. ψω, (ex ἀπὸ et κρύπτω) *absconido, reconido*, Matth. 25, 18. Sensu improprio: *reticeo, celo*, Matth. 11, 25. Luc. 10, 21. 1 Cor. 2, 7. Eph. 3, 9. Coloss. 1, 26. Saepius non legitur. 2 Reg. 4, 27.

Ἀπόκρυφος, ον, ὁ, ἡ, 1) *absconditus, occultus*, Marc. 4, 22. Luc. 8, 17. Dan. 2, 22. — 2) *reconditus* Coloss. 2, 3. coll. Dan. 11, 43. 1 Macc. 1, 22.

Ἀποκτείνω, f. νῶ, (ex ἀπὸ et κτείνω, neco, interficio) 1) *occido, interficio*, quocunque modo hoc fiat, Apoc. 6, 8. vel gladio Apoc. 13, 10. 20, 21. vel causa examinata Jo. 18, 31. vel impetuose, Matth. 14, 5. 16, 21. 17, 23. 21, 35—39. 22, 6. 23, 34. 37. 24, 9. 26, 4. Marc. 6, 19. 12, 5. Luc. 12, 4. Act. 27, 42. alibi. — Passive: *morte pereo*, Apoc. 9, 18. 20. 6, 11. 12, 5. 13. 13, 15. — ἑαυτὸν ἀπκτ. sibi manum inferre, Jo. 8, 22. — 2) *vita privo*, in mortui conditionem redigo, Matth. 10, 28. Marc. 3, 4. Luc. 12, 4. Apoc. 9, 5. — 2 Cor. 3, 6. τὸ γράμμα ἀποκτείνει lex scripta ei mosaica mortem infert, vel minatur, denuntiat mortis poenam. Vid. Ezech. 13, 19. — 3) tropice: *e medio tollo, aufero, τὴν ἔχθραν*, inimicitiam Eph. 2, 16. — *vita spirituali privo*, Rom. 7, 11. δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν, peccatum per praeceptum vita spirituali me privavit; quod vers. 8. dixerat κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν.

Ἀποκυέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀπὸ et κυέω in utero gero) ex utero emitto, *pario, gigno*. Bis in ep. Jacobi metaphorice: *gigno, produco, efficio*, c. 1, 15. ἁμαρτία ἀποκύει θάνατον. c. 1, 18. ἀπεκύησε, Deus vos genuit, ut effetis probi; i. e. effecit benevole. De quo tropo vid. Ἀναγεννάω, γεννάω.

Ἀποκυλίω, et ἀποκυλίζω, f. ίσω, (ex ἀπὸ et κυλίω volvo) *devolvo*. Quater in N. T. Matth. 28, 2. Marc. 16, 3. 4. Luc. 24, 2. coll. Gen. 29, 3. Judith. 13, 9.

Ἀπολαμβάνω, f. λήψομαι, 1) ab aliis separo et capio, *aufero* ab aliis, *ich nehme weg*; de personis *separo, abduco* aliquem seorsum. Marc. 7, 33. eodem modo 2 Macc. 6, 21. ἀπολαβόντες αὐτὸν κατ' ἰδίαν, coll. 2 Macc. 4, 46. — 2) ab aliis *recipio, recupero, ich nehme zurück*; Luc. 6, 34. 15, 27. 18, 30. — 3) *excipio, ich nehme auf*. — hospitio excipio 3 Jo. vers. 8. — de rebus *accipio*, Gal. 4, 5. coll. Num. 34, 14. 2 Macc. 8, 6. — potissimum de retributione, Luc. 23, 41. Rom. 1, 27. Coloss. 3, 24. 2 Jo. vers. 8. — Luc. 16, 25. ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, i. e. quaecunque bona feceris pro iis satis superque praemiorum accepisti, quum in terris viveres.

Ἀπόλαυσις, εως, (ab ἀπολαύω fruor) 1) *fructus, commodum*. Hebr. 11, 25. ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, commoda, quibus in Pharaonis aula Moses frui potuisset, si populum suum deseruisset. — 2) *oblectatio* quae ex usu commodorum oritur, 1 Tim. 6, 17. εἰς ἀπολ. ad oblectationem. coll. 3 Macc. 7, 16.

Ἀπολείπω, f. λείψω, 1) *relinquo*, 2 Tim. 4, 13. 20. *desero*, Jud. vers. 6. coll. Sir. 17, 19. Prov. 19, 27. — 2) *restare facio, in futurum conservo*, Sap. 14, 6. ἀπέλιπεν conservatam reliquit, sive in futurum conservavit. Hinc ἀπολείπεται, *reliquum est; restat, futurum est; manet*. Sic in ep. ad Hebr. c. 4, 6. 9. 10, 26. *Hesych.* ἀπολείπεται ἀπομένει.

Ἀπολείχω, f. εἴξω (ex ἀπὸ et λείχω lambo) *lambo, delingo*, belecken. Semel Luc. 16, 21.

Ἀπόλλυμι, f. ἀπολλύω, cuius verbi tempora a verbo obsolete ἀπόλλω f. ἀπόλλω formantur. 1) *amitto, perdo*, ich verliere, Matth. 10, 42. Marc. 9, 41. Luc. 15, 4—9. 24. 2 Jo. vers. 8. coll. 1 Reg. 9, 3. tropice Matth. 10, 39. 16, 25. 18, 11. Marc. 8, 35. Luc. 9, 24. 25. 17, 33. — de ovibus deperditis, sine pastore errantibus, igiturque maximo mortis periculo expositis; tropice de hominibus a Deo segregatis et in peccati et insciticae foeditatem abreptis Matth. 10, 6. 15, 24. 18, 14. coll. vers. 12. Ps. 119, 175. Idem tropus subest in locis Jo. 18, 9. 17, 12. Matth. 18, 11. Luc. 19, 10. cf. 1 Macc. 3, 9. ἀπολλύμενοι dispersi in fugam. — 2) *perdo*, ich mache verlieren, Matth. 10, 28. *corrumpo*; passive: *pereo, corrumpor, dissolvor*, Matth. 5, 29. 30. 9, 17. Marc. 2, 22. Luc. 5, 37. 21, 18. Jo. 6, 12. Jac. 1, 11. Act. 27, 34. θρὶξ ἀπολεῖται peribit; textus vulg. e glossemate: πεσεῖται. — βρῶσις ἡ ἀπολλυμένη Jo. 6, 27. cibus corruptioni obnoxius. Χρυσίον τὸ ἀπολλυμ. argentum quod dissolvitur. Ἀπολοῦνται Hebr. 1, 11. dissolventur, peribunt; oppositum est τὸ μένειν. — τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο (pro ἀπῆλθεν quod est in textu vulg. e glossemate) ἀπὸ σοῦ, Apoc. 18, 14. splendor tuus peribit, in nihilum redigetur. Similiter lib. Henoch. (Fabric. C. Pf. I, p. 191.) ἀπολέσαι (per diluvium) πάντα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. 1 Cor. 1, 19. ἀπολῶ τὴν σοφίαν (Jes. 29, 14. hebr. אבד) perdam i. e. evertam, irritam faciam. — 3) *perdo vitam, occido, vita privo*, Matth. 2, 13. 12, 14. 21, 41. Marc. 3, 6. 11, 18. Luc. 11, 51. 17, 27. 29. Jo. 10, 10. saepius. — Matth. 27, 20. est: mortis poenam posco, coll. Esth. 9, 11. 16. — Passive: *pereo morte, morior, intereo*, Matth. 8, 25. 26, 52. Marc. 4, 38. Luc. 8, 24. 15, 17. Rom. 2, 12. 2 Cor. 4, 9. 2 Petr. 3, 6. *Hesych.* ἀπόλεσθαι· ἀποθανεῖν. 4) *vita aeterna privo, pass. mortem aeternam patior*. Sic potissimum in Joanne, c. 3, 15. 16. 6, 39. 10, 28. ἀπολ. εἰς τὸν αἰῶνα. 12, 25., ubi opponitur τὸ φυλάσσειν εἰς ζωὴν αἰώνιον. Interdum etiam apud Paulum, ubi ἀπολλύμενοι 1 Cor. 1, 18. (quibus opponuntur οἱ σῳζόμενοι) 15, 18. 2 Cor. 2, 15. 4, 3. 2 Thess. 2, 10 sunt morti aeternae obnoxii, ad vitam αἰώνιον per Christum comparatam non pervenientes. Eodem modo 2 Petr. 3, 9. accipiendum, et Jud. vers. 5. coll. vers. 11. est *morti aeternae destino*, ut Job. 3, 3. Jes. 34, 2. 43, 28. — 5) *infelicem facio, de statu suo dejicio*, Marc. 1, 24. 9, 22. Luc. 4, 34. 9, 25. Jo. 11, 50. Jac. 4, 12. — 6) tropice: *mores corrumpo, pietatem everto*, Rom. 14, 15. 8, 11. ut saepius alia quoque verba moriendi vivendive facultatem significantia ad vitam mortemve spiritualem transferuntur.

Ἀπολλύων, οντος, ὁ, (partieip. ab ἀπολλύω) *perditor, vastator.* Ap. 9, 11. Vid. Ἀββαδδών.

Ἀπολλωνία, ίας, ἡ, *Apollonia,* urbs Macedoniae maritima, Apollini sacra, ab Amphipoli unius diei itinere distans. Act. 17, 1.

Ἀπολλὼς, ὼ, ὁ, *Apollos,* nomen Judaeo-Christiani, et doctoris in ecclesia, qui non nisi Act. 18, 24. 19, 1. 1 Cor. 1, 12. 3, 4—6. 22. 4, 6, 16, 12. Tit. 3, 13. commemoratur.

Ἀπολογέομαι, οῦμαι, f. ήσομαι, 1) *loquor me defendendi causa,* Luc. 12, 11. Act. 26, 1. 24. coll. 2 Macc. 13, 26. — *causam dico, defendo,* Act. 24, 10. ἀπολογ. τὰ περὶ ἐμαυτοῦ, rem meam defendo; — cum dativo personae, Act. 19, 33. ἀπολ. τῷ δήμῳ causam dicere ad populum, 2 Cor. 12, 19. — etiam sequente ἐπὶ, Act. 26, 2. ἀπολ. ἐπὶ σοῦ, apud, coram te me defendere. — 2) *defendendo me libero ab accusatione, a culpa;* Act. 24, 10. ἀπολογουμένου αὐτοῦ cum se defendens probaret. Rom. 2, 15. ἀπολογούμενοι, a culpa liberantes, absolventes. Sic Jer. 31, 6. ἀπολογουμένοι videntur esse: a Deo jam absoluti, insontes declarati, et Sap. 6, 10. ἀπολογία est *absolutio.*

Ἀπολογία, ίας, ἡ, (vid. ἀπολογέομαι), *apologia, defensio.* Act. 22, 1. 25, 16. 1 Cor. 9, 3. Phil. 1, 7. 17. 1 Petr. 3, 15. — *actus* defendendi 2 Tim. 4, 16. — *ratio reddenda,* Verantwortung, 2 Cor. 7, 11.

Ἀπολούω, f. ούσω, (ex ἀπὸ et λούω lavo) *abluo.* Metaphorice: *abstergo, removeo.* Sic bis de peccatis eorumque poenis Act. 22, 16. 1 Cor. 6, 11. coll. Ps. 51, 4. 9. Jes. 1, 16. Jer. 4, 14.

Ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, (ab ἀπολυτρόω pretio redimo, LXX. hebr. פדה Exod. 21, 8.) 1) *redemtio captivi per pretii solutionem.* In N. T. de redemtione a potestate diaboli, peccati et mortis per sanguinem Jesu, in pretium redemtionis solutum, Rom. 3. 24. 1 Cor. 1, 30. Eph. 1, 14. εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, quae cum ἐσφραγίσθητε jungenda et vertenda sunt: obsignati estis ad eiusmodi redemtionem scl. a diaboli et peccati potestate, ut jam sitis peculium Dei et Christi. coll. Act. 20, 28. Coloss. 1, 13. Hebr. 2, 14. Jo. 12, 31. Brevius dicitur interdum redemtio i. e. liberatio a peccato eiusque poenis, Eph. 1, 7. Coloss. 1, 15. Hebr. 9, 15. — 2) *liberatio,* e malorum angustiis Luc. 21, 18. e mortis periculo Hebr. 11, 35. — animae a corpore, in quo est quasi captiva, Rom. 8, 23. Eph. 4, 30. coll. Rom. 7, 24. Sap. 9, 15. Saepius non legitur.

Ἀπολύω, f. ύσω, (ex ἀπὸ et λύω, solvo) 1) *dissolvo;* 2) dissolvo vincula rei et accusati, *liberum dimitto,* Matth. 18, 27. 27, 15. 17, 21. 26. Marc. 15, 6. 9. 11. 15. Luc. 22, 68. 23, 16—25. Jo. 18, 39. Act. 3, 13. saepius. — Liberare

a morbo Luc. 13, 12. ἀπολέλυσαι, libera, soluta sis. coll. 2 Macc. 6, 22. — Luc. 6, 37. ἀπολύετε καὶ ἀπολυθ. liberos dimittite, qui vos offenderunt, i. e. condonate. — 3) *dimitto*, simpliciter, *discedere jubeo*, vel *patior ut discedat aliquis*, Matth. 14, 15. 22. 23. 15, 23. 32. Marc. 6, 36. Luc. 8, 38. Act. 13, 3. 19, 40. saepius. — Medium: dimitto me, *abeo*. Act. 28, 25. — 4) De marito uxorem dimittente: *divortium facio*, *uxorem repudio*. Matth. 1, 19. 5, 31. 32. 19, 3—9. Marc. 10, 2. 4. 11. 12. Luc. 16, 18. — 5) *e vita discedere jubeo s. dimitto*; semel Luc. 2, 29. coll. vers. 26. Num. 20, 29. Job. 3, 6. Tob. 3, 13. 2 Macc. 7, 9. ἐκ τοῦ παρόντος ἡμᾶς ζῆν ἀπολύεις.

Ἀπομάσσω, (s. μάττω) f. ἄξω, (ex ἀπὸ et μάσσω manibus tracto, palpito) *abstergo*. Semel Luc. 10, 11. ubi etiam *excutio* verti potest.

Ἀπονέμω, f. ἐμῶ, (ex ἀπὸ et νέμω tribuo) 1) *distribuo*; — 2) *exhibeo*, *do*. Semel 1 Petr. 3, 7. ἀπονέμειν τιμὴν honorem exhibere i. e. officia lubenter praestare. coll. 3 Macc. 1, 7. 3, 16.

Ἀπονίπτω, f. ψω, (ex ἀπὸ et νίπτω lavo) *abluo*, *lavo*. De manibus potissimum dicitur. Semel Matth. 27, 24. coll. Deut. 21, 6.

Ἀποπίπτω, f. πεσοῦμαι, aor. 2. ἀπέπεσον, (ex ἀπὸ et πίπτω, cado) *decido*, *delabor*. Semel Act. 9, 18.

Ἀποπλανάω, ῶ, f. ήσω (ex ἀπὸ et πλανάω errare facio) 1) aberrare facio, a recta via abduco; Sir. 13, 6. 2) *a virtutis et veritatis via abduco*, *seduco*. In N. T. bis, Marc. 13, 22. 1 Tim. 6, 10. — coll. Sir. 4, 19. Prov. 7, 21. In Pseudepigraph. V. T. est quoque amore, studio trahor ad aliquid, prosequor; Fabric. I, p. 180. ἐγρήγοροι ἀποπλανήθησαν ὀπίσω αὐτῶν amore capti prosequebantur mulieres; — et p. 526. ἀποπλανώμενοι ἐν γράμμασι literis operam dantes.

Ἀποπλέω, f. εύσω, (ex ἀπὸ et πλέω navigo) *navigo*, *nave discedo*, *solvo*. Quater Act. 13, 4. 14, 26. 20, 15. 27, 1.

Ἀποπλύνω, f. υνῶ, aor. 1. ἀπέπλυνα, (ex ἀπὸ et πλύνω lavo) *abluo*; potissimum de vestimentis et vasis. Semel Luc. 5, 2. coll. Jer. 2, 22. 4, 14.

Ἀποπνίγω, f. ξω, (ex ἀπὸ et πνίγω suffoco) *suffoco*, *suffocando neco*. Luc. 8, 33. coll. Tob. 3, 9. — Tropice ut latinor. praefoco de semine spinis obducto et necato, Matth. 13, 7.

Ἀπορέω, ῶ, f. ήσω, Med. quod in N. T. solum occurrit: ἀπορέομαι, οῦμαι, (ex ἀπὸ et πόρος via) proprie de eo dicitur, qui via destitutus nescit, quo se vertat, cui exitus non patet; inde metaphorice 1) de iis, qui calamitatibus ita premuntur, ut, quomodo evadant, nesciant, *sollicitudine*, *curis oppressi*, ut 2 Cor. 4, 8. coll. Gen. 32, 8. 1 Macc. 3, 31. et

ἀπορία Jes. 8, 22. hebr. צָרָה *angustia.* — 2) de eo, qui *destituitur, eget* aliqua re, ut Sir. 10, 27. ἀπορῶν ἄρτων, quod LXX. Prov. 12, 9. expresserunt προσδεόμενος ἄρτου. In N. T. de eo, qui destitutus est consilio, nescit, quid statuendum faciendumve sit; *incertus, dubius, haesitans,* Jo. 13, 22. Act. 25, 20. sequente εἰς, Gal. 5, 20. sequente ἐν. coll. Sir. 18, 7. 2 Macc. 8, 20. — Saepius non habetur.

Ἀπορία, ίας, ἡ, (Vid. ἀπορέω) ei tribuitur, cui via deest, qui, quo se vertat, quo evadat vel non habet, vel nescit; inde rei inopia Sir. 4, 2. Deut. 28, 22. — *consilii inopia, desperatio,* quare *Hesych.* et *Phavor.* per ἀγνωσίαν explicuerunt. Semel Luc. 21, 25. cf. Lev. 26, 16. Jes. 8, 22.

Ἀποῤῥίπτω, f. ίψω, (ex ἀπὸ et ῥίπτω, jacio) *abjicio, projicio.* Semel Act. 27, 43. ἀποῤῥίψαντες scl. ἑαυτοὺς jussit eos se primos in mare projicere; cuius loquendi formulae exempla e profanis dedit *Kypkius* in obss. s. ad h. l. cf. Arrian. Ind. Hist. c. 24. §. 5. 7.

Ἀπορφανίζω, f. ίσω, (ex ἀπὸ et ὄρφανος pupillus) et: *parentibus orbo,* — et: *liberis privo.* Semel in N. T. 1 Thess. 2, 17. ubi ἀπορφανισθέντες est *orbatus* simpliciter, vel orbatus discipulis, qui ex more hebr. *filii,* ut doctores *patres* appellari solent.

Ἀποσκευάζω, f. άσω, et med. ἀποσκευάζομαι, (ex ἀπὸ et σκευάζω, quod a σκεῦος) proprie: τὰ σκεύη, *sarcinas amoveo, depono, aufero.* Sic constanter apud profanos. Semel in N. T. Act. 21, 15. ubi vertunt: sarcinas, i. e. omnia itineris impedimenta deponere. Alii interpretantur: *sarcinas colligere,* res ad iter faciendum necessarias parare. Sed quanquam hanc explicationem suadeat nexus, tamen ea nullis firmatur exemplis, quum quae quidam protulerunt, non quadrent. Alii igitur praetulerunt multorum codd. lectionem ἐπισκευασάμενοι; *mallem* vero ἀποσκευασ. hic, ut interdum apud profanos legitur, vertere: *nos expedientes* scl. ex amplexibus dehortantium, ne iter facerent, vers. 11. 12. *Hesych.* ἀποσκευαζόμενος· ἀπυχωριζόμενος.

Ἀποσκίασμα, τος, τὸ (ab ἀποσκιάζω obumbro) *obumbratio* v. c. solis interposita nube, vel subjecta luna, lunae. In N. T. semel Jac. 1, 17. in Deo lumine perfectissimo non est mutatio, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα vel obumbratio conversione effecta, qualem solet pati luna et interdum sol. Quorum deinde sensus: Dei lumen, eius perfectio, mutationibus non est subjecta.

Ἀποσπάω, ῶ, f. άσω, (ex ἀπὸ et σπάω traho) *abstraho, avello;* Jes. 28, 9. — de gladio: extraho e vagina, *stringo,* Matth. 26, 51. Tropice: *abstraho discipulos* scl. ab aliis doctoribus et meos facio, Act. 20, 30. coll. Jos. 8, 6. In passive

et medio: *disjungor, disjunga me,* Job. 41, 9. *abeo, discedo,* Luc. 22, 41. Act. 21, 1. coll. 2 Macc. 12, 10. 17.

Ἀποστασία, ας, ἡ, (ab ἀφίστημι recedo, discedo) *defectio, rebellio.* Bis de defectione a religione judaica Act. 21, 21. et christiana et veri Dei cultu 2 Theſſ. 2, 3.

Ἀποστάσιον, ίου, τὸ, *repudium, Heſychio* interprete: τὸ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα καὶ γράψαι ἀποστάσιον. Matth. 19, 7. Marc. 10, 4. — *libellus repudii, literae divortii,* Matth. 5, 31. coll. Deut. 24, 1. 3. Jer. 3, 8.

Ἀποστεγάζω, f. άσω, (ex ἀπὸ et στεγάζω tego) *detego, tectum aperio.* Semel Marc. 2, 4.

Ἀποστέλλω, f. ελῶ, (ex ἀπὸ et στέλλω mitto) 1) *dimitto, discedere* f. *abire jubeo,* Matth. 8, 31. 20, 2. 21, 1. *ut abeat, discedat aliquis patior,* Matth. 21, 3. Marc. 8, 26. 11, 3. 12, 3—6. *emitto* v. c. nuntios Matth. 14, 35. 22, 3. 24, 31. Marc. 6, 7. 13, 27. Luc. 9, 2. — *ejicio ex loco,* Marc. 5, 10. — 2) *dimitto ad mandata exſequenda, mitto cum mandato,* ita ut mox notio dimittendi, mox notio jubendi praevaleat, Matth. 10, 5. 16. 11, 10. 13, 41. 21, 34. 36. ſqq. Sic de Deo legatos, doctores, angelos mittente cum mandatis, Matth. 10, 40. 15, 24. 23, 37. Luc. 1, 26. Jo. 1, 6. 3, 17. Hebr. 1, 14. ſaepius. Etiam de Jeſu ex Dei mandato olim rediturо, Act. 3, 20. Voluerunt quidam vertere in quibusdam locis *jubeo,* ſimpliciter, v. c. ἀποστείλας ἀνεῖλε Matth. 2, 16. juſſit occidi; ἀποστ. ἐκράτησε Marc. 6, 17. 1 Cor. 1, 17; ſed quanquam ἀποστέλλ. ita legi videatur 3 Esdr. 8, 19. tamen in N. T. nunquam eſt jubeo ſimpliciter, ſed ubique adeſt cum notione mandati ſimul notio mittendi. — Interdum poſt ἀποστέλλειν omittitur τινὲς f. τινὰ, v. c. Act. 7, 14. 13, 15. et ſaepius, et ſic etiam Matth. 2, 16. Marc. 6, 17. eſt intelligendum. — 3) dimitto captivum, vinctum; *liberum aliquem dimitto* f. *remitto,* Luc. 4, 19. ἀποστ. ἐν ἀφέσει i. e. εἰς ἄφεσιν vinctos, opreſſos liberari. cf. Jeſ. 58, 6. שַׁלַּח רְצוּצִים — 4) metaphorice de rebus: *immitto* v. c. falcem Marc. 4, 29. coll. Joel. 4, 13. — *evenire jubeo,* v. c. τὴν ἐπαγγελίαν, Luc. 24, 49. τὸ σωτήριον Act. 28, 28. — *trado, impertior,* v. c. λόγον Act. 10, 36. 13, 26. ἀποκάλυψιν revelationem, Apoc. 1, 1. coll. Pſ. 106, 20. 147, 4. Jer. 9, 2. c. 37, 14. (hebr. נָתַן *dedit.*) coll. Sir. 15, 9. Ex. 15, 10. — Ἀπεσταλμένος Jo. 9, 7. interpretamentum voci hebr. שִׁלֹחַ, quod evangeliſta pronuntiavit שִׁלֹחַ. — Conſtruitur ἀποστέλλ. plerumque cum πρὸς, interdum etiam cum dativo perſonae cui mittitur. Matth. 22, 16. Act. 10, 36. 13, 26. 28, 28. et ſequente εἰς ad locum, in quem mittitur, indicandum, v. c. Luc. 11, 49. Marc. 8, 26. Jo. 3, 17. 10, 36. Act. 5, 21. 7, 34.

Ἀποστερέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀπὸ et στερέω i. q. στερίσκω, privo) τινὰ τινὸς et τινὰ τι, proprie: debitum inficio, com-

modatum non reddo; 2) *denego, retineo quod alteri debetur*, v. c. Jac. 5, 4. μισθὸς ἀποστερημένος merces retenta, coll. Deut. 24, 14. Mal. 3, 5. — usum debitum corporis 1 Cor. 7, 5. — 3) ex adjuncto: *privo* aliquem, *eripio* ei quod suum est, Marc. 10, 19. 1 Cor. 6, 8. coll. Sir. 4, 1. 29, 6. 7. Passive *destitutus sum* 1 Tim. 6, 5. Medium: *ut mihi eripiatur patior*, 1 Cor. 6, 7.

Ἀποστολή, ῆς, ἡ, (verbale a perf. med. verbi ἀποστέλλω mitto) missio, legatio; deinde munus, donum quod mittitur, ut saepius in cod. gr. V. T. — In N. T. non nisi de *apostolatu* s. munere apostolico, munere legati Jesu Chr. dicitur, quater, Act. 1, 25. Rom. 1, 5. 1 Cor. 9, 2. Gal. 2, 8.

Ἀπόστολος, ου, ὁ, (ab ἀποστέλλω) 1) *legatus quilibet*, hebr. שליח 1 Reg. 14, 6. Ita Jo. 13, 16. Phil. 2, 25. ὑμῶν ἀπόστολος, a vobis ad me missus, cf. c. 4, 18. — 2) *Dei legatus, interpres divinus*, quare saepius cum προφήταις conjunguntur, Luc. 11, 49. Eph. 3, 5. Apoc. 18, 20. ib. 2, 2. λέγοντες ἑαυτοὺς εἶναι ἀποστ. mentientes se Dei legatos et interpretes esse. Hoc sensu quoque Jesus ἀποστ. dicitur Hebr. 3, 1. — 3) *legati Christi*, illi duodecim e discipulis, quos Jesus selegerat, quosque voluerat praecones evangelii esse primarios, quosque ipse hoc nomine insignes fecerat, Matth. 10, 2. Marc. 6, 30. Luc. 6, 13. 9, 10. 22, 14. Act. 1, 26. Jud. vers. 17. Apoc. 21, 14. et alibi saepius. Paulus, qui eorum numero serius accesserat, 1 Tim. 2, 7. 2 Tim. 1, 11. ἀπόστολος per μηοὺξ et διδάσκαλος interpretatur. Notandum vero est, vocab. ἀποστ. hoc sensu in Joannis scriptis (excepta apocalypsi) plane non legi. — 4) sensu latiori etiam *vicarii, delegati, comites apostolorum* dicebantur ἀπόστολοι, fol. ii, qui ecclesias colligerent, et 2 Cor. 8, 23. ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν nominantur. Sic Paulus et Barnabas, comes eius Act. 14, 4. 14. (15, 33. in text. vulg. ubi Griesb. reposuit ἀποστείλαντες αὐτοὺς), Andronicus et Junias Rom. 16, 7. coll. 1 Cor. 4, 9. Act. 8, 14. Duodecim apostoli a Paulo, ut distinguerentur ab his, appellabantur οἱ ὑπερλίαν ἀπόστολοι, 2 Cor. 11, 5. 12, 11. iisque facultas miraculorum patrandorum tribuebatur, 2 Cor. 12, 12. Iidem intelligendi sunt, si loquitur Lucas in actis (v. c. 8, 14.) vel Paulus (Gal. 1, 17. 19.) de apostolis τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις. — Interdum reticetur, Marc. 15, 14. Act. 2, 14. Matth. 26, 14.

Ἀποστοματίζω, f. ίσω, (ἀπὸ στόματος λέγειν) 1) *memoriter recito, ex tempore loquor*. Sic apud *Platon*. In N. T. semel Luc. 11, 53. transitive: responsionem exigo, *quaestionibus tento, exerceo, ausfragen*.

Ἀποστρέφω, f. έψω, (ex ἀπὸ et στρέφω verto) 1) *averto*, v. c. aures 2 Tim. 4, 4. coll. Tob. 4, 27. Sir. 4, 5. Metaph. populum averto Luc. 23, 14. i. e. ad defectionem concito, coll. Sir. 46, 13. In medio: *averto me*, sive ex hebraismo averto oculos, faciem i. e. *sperno, aversor, fastidio*, Sir. 18,

25. 3 Macc. 3, 23. Sap. 16, 3. — et cum hoc fit repudiantis preces, (Pfalt. Sal. 5, 7. (Fabric. C. Pf. I. p. 933.) ἀποστρέφειν τὴν δέησιν) eft: *repudio*, Matth. 5, 42. Hebr. 12, 25. coll. 3 Macc. 3, 23. — etiam: *discedo*, *defero* 2 Tim. 1, 15. Tit. 1, 14. coll. lib. Henochi (Fabric. C. Pf. I, p. 180.) ἀποστρέψαι τὴν γνώμην discedere a communi decreto. — 2) facio avertere, i. e. *removeo*, Rom. 11, 26. ubi ἀποστ. i. q. verf. fq. ἀφέλωμαι. cf. Ezech. 23, 27. (השביתי ceffare faciam) Hof. 2, 11. — 3) ut hebr. חשיב, cui apud LXX. faepius refpondet, eft: facio ut aliquis fe convertat et revertatur, *reduco*, Gen. 28, 15. Ex. 23, 4. — *recupero*, *vindico*, Matth. 3, 26. cf. Sir. 17, 23. Gen. 14, 16. Fabric. Pfeud. I, p. 323. ἀπέστρ. ἀπ' αὐτῶν πᾶσαν αἰχμαλωσίαν, omnes ab iis recuperavit captivos. — de rebus: *reporto*, Matth. 27, 3. Gen. 23, 12. 18. 21. — de gladio: *condo* vagina, *immitto vaginae* Matth. 26, 52. ut השיב de eadem re legitur 1 Chr. 21, 27.

Ἀποστυγέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀπὸ et στυγέω, odio habeo) *valde abhorreo, magnopere deteftor*. Semel Rom. 12, 9.

Ἀποσυνάγωγος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀπὸ et συναγωγὴ conventus, focietas) qui συναγωγῆ excluditur, vel exclufus eft, cui fynagogis et templo intereffe non licet, *facris prohibitus, excommunicatus*. Ter legitur tantum in Evang. Joann. 9, 22. 12, 42. 16, 2. Appellabatur hoc excommunicationis genus hebr. חרם, eratque exclufio e conventibus facris cum diris et maledictionibus conjuncta; cum ejusmodi homine fynagogis excluso nulla reliquis concedebatur confuetudo. Perpetua exclufio, qua quis in perpetuum feparabatur ab ecclefia et populo judaico, appellabatur אנתמא et videtur Jo. 16, 2. intelligenda effe.

Ἀποτάσσω, f. ἄξω, f. ἀποτάττω, (ex ἀπὸ et τάσσω ordino, colloco) 1) fepono, fecerno, dispono, 1 Macc. 11, 3. In medio fequente dativo: fecerno me ab alio, i. e. *valedico*. Ita apud profanos et noftros fcriptores, Marc. 6, 46. ἀποταξάμενος αὐτοῖς populo valedicens (in loco parall. Matth. 14, 23. ἀπολύσας τοὺς ὄχλους.) Luc. 9, 61. ἀποτ. τοῖς εἰς τὸν οἶκον (ex hebraismo pro τοῖς ἐν τῷ οἴκῳ) valedicere familiaribus. Act. 18, 18. 20. 2 Cor. 2, 13. coll. *Jofeph.* antiq. 8, 13. 7. — Tropice: *valedicere rebus* i. e. eas miffas facere, iis *renuntiare*, Luc. 14, 33. coll. Jofeph. antiq. lib. 11, c. 6. §. 8.

Ἀποτελέω, ῶ, f. έσω, (ex ἀπὸ et τελέω quod a τέλος finis) *ad finem perduco, perficio*. Semel Jac. 1, 15. ἁμαρτία ἀποτ. peccatum peractum, five potius libido peccandi, ubi perfecerit id ad quod fertur.

Ἀποτίθημι, f. θήσω, med. ἀποτίθεμαι (ex ἀπὸ et τίθημι pono) *fepono, depono*, Act. 7, 58. cf. Lev. 22, 23. Ezech. 21, 25. Metaphorice: *depono, exuo, renuntio, abstineo*. Rom. 13, 12. Eph. 4, 22. 25. Coloff. 3, 8. Hebr. 12, 1. Jac. 1, 21.

1 Petr. 2, 1. Sic profani ἀποθέσθαι τὴν ὀργὴν, τὴν ὀρχὴν, τὴν ἀπέχθειαν. — Saepius non habetur.

Ἀποτινάσσω, f. ἄξω, (ex ἀπὸ et τινάσσω quatio) *excutio*, Luc. 9, 5. excutio, *abjicio*, Act. 28, 5. coll. 1 Sam. 10, 2.

Ἀποτίω, f. ἴσω, (ἀποτίνω et ἀποτινύω, ex ἀπὸ et τίω f. τινύω, aestumo rei pretium, deinde solvo) *persolvo, rependo, restituo*. Semel Philem. vers. 19. ἐγὼ ἀποτίσω, ego restituam tibi damnum ab illo illatum. coll. Gen. 31, 39. Ex. 21, 30.

Ἀποτολμάω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀπὸ et τολμάω audeo) *audacia utor, audeo*. Haud raro apud profanos habetur ἀπετόλμησεν εἰπεῖν f. λέγειν, ausus est dicere, impetravit a se, ut diceret; eodemque modo semel Rom. 10, 20. cf. *Loesneri* observatt. e Philone p. 260. sqq.

Ἀποτομία, ας, ἡ, (ab ἀποτέμνω abscindo) profanis est proprie actus abscindendi; acies, qua scinditur, schneidende Schärfe; metaphorice: *severitas, crudelitas*; et ita semel Rom. 11, 22. Adjectiv. ἀπότομος *severus, acerbus*, de poenis divinis legitur Sap. 5, 20. 12, 9. 18, 15.

Ἀποτόμως, adv. (vid. ἀποτομία) *acriter*; metaph. *severe, rigide*. Bis, 2 Cor. 13, 10. Tit. 1, 13. coll. Sap. 5, 23.

Ἀποτρέπω, f. έψω, (ex ἀπὸ et τρέπω verto) *averto*, avoco, deflecto Sir. 20, 31 et 3 Macc. 1, 23. Medium: averto me, deflecto, *fugio, vito*. Semel 2 Tim. 3, 5.

Ἀπουσία, ας, ἡ, (a particip. ἀπὼν, ἀποῦσα) *absentia*. Semel Phil. 2, 12. In V. T. non habetur.

Ἀποφέρω, f. ἀποίσω, aor. 1. ἀπήνεγκα, a. 2. ἀπήνεγκον a. 1. pass. ἀπηνέχθην (ex ἀπὸ et φέρω fero) 1) *aufero, transporto*, Luc. 16, 22. ἀποφέρειν ἐν πνεύματι Apoc. 17, 3. 21, 10. spiritum auferre et portare in alium locum ita, ut corpus locum non mutet, i. e. animo conspiciendum praebere aliquid. — 2) *ablatum* ad alios *perfero, offero*, 1 Cor. 16, 3. — 3 Esdr. 1, 13. ἀπήνεγκαν scil. τὰς θυσίας, obtulerunt, distribuerunt. Hos. 10, 6. Sic etiam Act. 19, 12. in codd. pro ἐπιφέρεσθαι. — De personis 3) *abduco, deduco*. Marc. 15, 1. fortasse etiam Luc. 16, 22. Lib. *Henoch*. (Fabric. C. Pseud. I, p. 194.) ἀπενεχθήσονται (genii mali) εἰς τὸ χάος τοῦ πυρός.

Ἀποφεύγω, f. εὐξομαι (ex ἀπὸ et φεύγω fugio) *aufugio*; deinde: *effugio, evado*. In N. T. solum in ep. 2 Petr. ter, c. 1, 4. 2, 18. 20. ubi est *effugere*, nisi c. 1, 4. malis vertere, fugere facere, *abigere, profligare*, ut legitur Sir. 22, 22.

Ἀποφθέγγομαι, f. ἐγξομαι (ex ἀπὸ et φθέγγομαι sonum edo, loquor) *eloquor, verba facio*, Act. 2, 14. 26, 25. Deinde ἀποφθέγματα i. e. scite dicta, *sententias, oracula profero*, sive futura nuntio, hebr. נבא 1 Chron. 25, 1. קסם Ezech. 13, 9. et ita accipiendum videtur Act. 2, 4. ubi apostolis spiritu divino plenissimis, et celebrantibus (vers. 11.) τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ tribuitur.

Ἀποφορτίζομαι, (ex ἀπὸ et φόρτος onus) *onus depono, exonero, expono.* De nautis et mercatoribus naves exonerantibus (*ausladen*) saepissime apud profanos; semel Act. 21, 3.

Ἀπόχρησις, εως, ἡ, (ab ἀποχράομαι consumo,) *consumtio rei per usum*, das Verbrauchen, Aufbrauchen; in N. T. semel Coloss. 2, 22. de esculentis, ubi simpliciter est *usus*, sive τὸ φαγεῖν; ἅ ἐστι - - ἀνθρώπων, quae omnia, si iis utimur, perniciosa habentur ex istorum hominum doctrina.

Ἀποχωρέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀπὸ et χωρέω cedo) *discedo, abscedo.* Ter Matth. 7, 23. (Ps. 6, 8.) Act. 13, 13. Luc. 9, 39.

Ἀποχωρίζω, f. ίσω, 1) *separo, segrego*, Ezech. 43, 41. 2) *sejungo, discedo* Act. 15, 39. 3) *discindo, dissolvo*, (de coelo Apoc. 6, 14. quod veteres tanquam solidum diductum רָקִיעַ Gen. 1, 6.) cogitabant, cuius partes discissae hic inversae et convolutae dicuntur, voluminis instar, ad indicandam coeli destructionem. Deprompta sunt haec ex Jes. 34, 4. ubi in hebr. נְגֹלוּ, LXX. ἑλιγήσεται, convolvetur, cui respondet πυκνήσονται (נִמַּקּוּ).

Ἀποψύχω, f. ύξω, ψυχὴν sive τὸν βίον *exspiro, animam exhalo, morior.* Deinde etiam, ut latinor. *exanimor*, de iis dicitur, qui animo linquuntur, exhalasse videntur, et sic Luc. 21, 26. ἀποψύχοντες sunt *exanimes*, sui non compotes prae trepidatione, ὡσεὶ νεκροί, ut dedit Matth. 28, 4.

Ἄππιος, ου, ὁ, *Appius.* Act. 28, 15. Ἄππιος φόρος *forum Appii*, oppidum, quatuor fere milliaria a Roma distans, ad viam Appiam situm. cf. *Horat.* Sat. 1, 5. 3. *Cicer.* ad Attic. l. 2. ep. 10. 13.

Ἀπρόσιτος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et πρόσιτος accessus, quod a πρόσειμι accedo) *inaccessus, ad quem aditus non patet.* Semel 1 Tim. 6, 16. φῶς οἰκεῖν ἀπρόσιτον lucem inaccessam, i. e. quam penetrare nemo unquam potest. Si φῶς tropice de majestate accipitur, ἄπρος. est: incomprehensibilis, mente nunquam adsequenda.

Ἀπρόσκοπος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et προσκόπτω impingo) 1) non impingens, μὴ προσκόπτων. 2) *offendiculo*, ad quod quis posset impingere, *carens, offendiculum non habens;* Sir. 35, 21. ὁδὸς ἄπρος. i. e. via plana. In N. T. metaphorice Act. 24, 16. ἄπρος. συνείδησις conscientia offendiculum non habens, integra, conscientia recti. — 1 Cor. 10, 32. ἀπρόσκοπος τινί, alium non offendens i. e. ad peccatum alliciens. *Hesych.* et Suid. ἀπρόσκοπος· ἀσκανδάλιστος.

Ἀπροσωπολήπτως, adv. 1 Petr. 1, 17. obvium, πρόσωπον μὴ λαμβάνων significans, i. e. ex notissimo hebraismo: *sine partium studio, nullo personae respectu habito.*

Ἄπταιστος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et πταίω impingo) 1) non impingens; 2) *incolumis, periculis, vexationibus ereptus;*

semel Jud. vers. 24. cf. 3 Macc. 6, 39. ἀπταίστους αὐτοὺς ἐρρύσατο, incolumes liberavit eos.

Ἅπτω, f. ψω, proprie necto, admoveo, jungo; deinde, quoniam ignis et lux eo maxime propagatur, quod admovetur rebus, est *accendo*, *incendo*, Luc. 8, 16. 11, 33. 15, 8. 22, 52. Judith. 13, 13. Quanquam enim plerumque ἅπτω *incendo*, diversum esse putatur ab ἅπτω jungo, tango; tamen unum idemque verbum esse videtur. *Medium* ἅπτομαι cum genitivo rei, proprie: jungo me rei, admoveo manum; deinde 1) manibus *tango*, Matth. 8, 15. 9, 20. 21. 29. 20, 34. Marc. 1, 41. 7, 33. Luc. 6, 19. Jo. 20, 17. saepius; — *manu prehendo aliquid*, Matth. 8, 3. 17, 7. Luc. 7, 14. 22, 51. Coloss. 2, 21. 2) *manum infero*, i. e. *vim infero*, *laedo*, 1 Jo. 5, 18. hebr. נָגַע Gen. 26, 11. 1 Chron. 16, 22. Job. 1, 12. 4, 5. 3) in propria notione: jungo me alicui, metaph. *familiaritatem cum eo ineo*, 2 Cor. 6, 17. — de muliere: *rem cum ea habeo*, 1 Cor. 7, 1. hebr. קָרַב et נָגַע Gen. 20, 4. 6. 21, 11. Prov. 6, 29. Etiam profanis ita dicitur.

Ἀπφία, ας, ἡ, *Apphia*, nom. mulieris, Philem. vers. 2. quam Philemonis uxorem fuisse putarunt *Chrysostomus* et *Theodoretus*.

Ἀπωθέω, ῶ, f. ἀπώσω, (ex ἀπὸ et ὠθέω pello, trudo) detrudo, depello. — *Med.* ἀπωθέομαι 1) a me depello; 2) *repudio*, *rejicio*. — Dicitur de Deo populum israelit. rejiciente Rom. 11, 1. 2. — de reo, judicem repudiante Act. 7, 27. — legem mos. Act. 7, 39. — evangelium rejiciente Act. 13, 46. — In formula ἥν τινες ἀπωσάμενοι 1 Tim. 1, 19. alii ἥν ad συνείδησιν, alii ad πίστιν referunt, et monent ἀπωθέομαι etiam alibi dici de rebus, quae in nobis sunt, v. c. Prov. 23, 23. ἀπωσ. σοφίαν, Ezech. 43, 9. ἀπ. τὴν πορνείαν, Hos. 4, 6. ἀπ. ἐπίγνωσιν. Sed mallem ἥν (ut saepius relativa) ad subjectum remotius, στρατείαν, referre et vertere: quam pro religione et fide tuenda pugnam aversati. — In vers. LXX. respondet saepius hebr. זָנַח rejecit, Ps. 108, 11. Thren. 2, 7. 3, 17. — מָאַס 2 Reg. 17, 15. 20. Jer. 4, 30.

Ἀπώλεια, ας, ἡ, (ab ἀπόλλυμι perdo) 1) perditio, das Verlieren; deinde *dispendium* et quidem inutile, quod igitur quasi perditur. Matth. 26, 8. ubi τοῦ μύρου est addendum, ut intelligitur e loco parallelo Marc. 14, 4. ἀπώλεια τοῦ μύρου, inutile τοῦ μύρου dispendium. Similiter dicitur ἀπόλλυμι τὸ ἀργύριον, et latin. *perdo pecuniam*. — 2) sensu passivo. a) *pernicies*, 1 Tim. 6, 9. 2 Petr. 1, 1. 3. 3, 16. αἱρέσεις ἀπωλείας 2 Petr. 1, 1. i. e. perniciosa, ad perniciem ducens. (LXX. hebr. מְאִירָה calamitas, interitus, Obad. vers. 13. Deut. 32, 35.) — b) *mors*, *interitus*. Ita in formula imprecantis dira Act. 8, 20. εἰς ἀπωλ. εἴη, pereat, interitui, diris devotus sit. cf. Jes. 34, 5. λαὸς τῆς ἀπωλείας, עַם חֶרְמִי. — Dicitur etiam Paulo

Act. 25, 16. de damnatione ad mortem per judicem. — c) *mors aeterna, interitus perpetuus, pernicies in futura vita,* quae Matth. 7, 13. Hebr. 10, 39. opponitur τῇ ζωῇ, Phil. 1, 28. τῇ σωτηρίᾳ, et plenius describitur 2 Petr. 3, 7. in verbis: ἡμέρα τῆς κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων, Rom. 9, 22. Phil. 3, 19. Apoc. 17, 8. 11. coll. 19, 20. — ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας Jo. 17, 12. homo pernicei devotus; 2 Theſſ. 2, 3. alios ad defectionem et perniciem abducens, ut Jeſ. 57, 4. τέκνα τῆς ἀπωλείας pro hebr. יְלִדֵי־פָשַׁע. — 2 Petr. 2, 2. ubi ἀπώλεια rem perniciosam significare deberet, *Griesb.* rectius ἀσελγείαις edidit.

Ἀρά, ᾶς, ἡ, (ab ἀράομαι preces fundo, imprecor) 1) preces; 2) imprecatio juramento addita, quare etiam in verſ. LXX. ſaepe pro juramento ipſo; 3) *imprecatio*, ſimpliciter, *execratio, maledictio* LXX. hebr. אָלָה Jeſ. 24, 6. et קְלָלָה Deut. 29, 18. 27. ſaepius). Sic ſemel Rom. 3, 14. vid. Pſ. 10, 7. *Heſych.* ἀρά· κατάρα.

Ἄρα, et quatuor in locis (Matth. 7, 20. 17, 26. Act. 11, 18. 17, 27.) ἄραγε, partic. 1) *igitur, itaque, ergo,* concludentis eſt et comprobantis, Matth. 7, 20. 17, 26. Act. 11, 18. Rom. 7, 21. 8, 1. 10, 17. 1 Cor. 15, 14. 18. 2 Cor. 5, 15. Gal. 2, 21. 3, 7. Hebr. 12, 8. — Abſolute in orationis initio eſt *jam igitur,* Matth. 12, 28. Luc. 11, 20. 2 Cor. 7, 12. Gal. 4, 31. Hebr. 4, 9. Paulus amat uti formula ἄρα οὖν, quae eſt et concludentis; *jam, itaque, ergo,* Rom. 5, 18. 7, 3. 25. 8, 12. 9, 16. 18. 14, 12. 19. Eph. 2, 19. et vero etiam exhortantis, *agedum,* adjecta notione concluſionis ex antecedentibus, Gal. 6, 10. 1 Theſſ. 5, 6. 2 Theſſ. 2, 15. Quum in concluſione quoque ſit aſſeveratio, interdum verti poteſt: *ſane, profecto, utique,* Gal. 3, 29. 5, 11. Luc. 11, 48. (LXX. אַף *profecto,* Pſ. 58, 12. 73, 13). — 2) cum aliis particulis et cum τίς conjunctum, maxime in quaeſtionibus; rei incertitudinem exprimit, et reſpondet latinorum *nam* (enclitico) *tandem, fortaſſe,* noſtro: *Wohl, denn, vielleicht.* Sic a) τίς ἄρα *quis tandem, quisnam,* Matth. 18, 1. 19, 25. 27. 24, 45. Marc. 4, 41. Luc. 8, 25. 12, 42. 22, 23. b) τί ἄρα *quidnam, quid tandem* Luc. 1, 66. Act. 12, 18. — c) εἰ ἄρα, *num fortaſſe,* Marc. 11, 13. Act. 7, 1. 8, 22. 17, 27. d) οὐκ ἄρα, *num fortaſſe,* Act. 21, 38. (Gen. 18, 3. εἰ ἄρα hebr. אִם quaeſo; Num. 22, 11. hebr. אולי fortaſſe). — e) μήτι ἄρα *num tandem* 2 Cor. 1, 17. — 3) ἄρα poſt ἐπεὶ eſt *adeo, vel, gar, ſogar;* 1 Cor. 5, 10. ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα, alioquin deberetis vel; ib. c. 7, 14. ἐπεὶ ἄρα alioquin vel; ib. 15, 15. εἴπερ ἄρα ſiquidem vel. — Saepius non habetur in N. T.

Ἆρα, (diſtinguendum a praecedente ἄρα), ἆρά γε, part. interrogandi: *num, an.* Act. 8, 30. Luc. 18, 8. Gal. 2, 17. (LXX. hebr. ה interrogativum Gen. 18, 13. 27, 10. Neh. 4, 2.)

Ἀραβία, ας, ἡ, *Arabia*, quae in desertam, felicem et petraeam, a Petra huius partis urbe primaria ita appellata, (*Vid.* Joseph. de Bell. Jud. 1, 6. 2.) dividebatur. Posterior commemoratur bis Gal. 1, 17. 4, 25.

Ἀρὰμ, *Aram*; nom. prop. indecl. viri e majoribus Christi; Matth. 1, 13. Luc. 3, 33. coll. 1 Chron. 2, 10.

Ἄραψ, βος, ὁ, *Arabs*, vel incola Arabiae, vel ex Arabia oriundus. Act. 2, 11.

Ἀργέω, ῶ, f. ήσω, *otiosus sum, ab opere desisto*, Esdr. 4, 24. Sir. 30, 27. — neutraliter: *cesso*, 3 Esdr. 2, 30. ἤργει ἡ οἰκοδομὴ μέχρι etc. Sic 2 Petr. 2, 3. τὸ κρίμα οὐκ ἀργεῖ, *non cessabit* (scl. *venire*, ut docet parallelum νυστάζει, et sequentia) i. e. certissime, proxime instat.

Ἀργὸς, ἡ, ὸν, (contract. ex ἀεργὸς, quod ex ἀ priv. et ἔργον opus) 1) ἔργον non habens, labore vacans, Matth. 20, 3. 6. 1 Tim. 5, 13. — 2) *otiosus, otio indulgens, segnis, iners*; 2 Petr. 1, 8. ἀργὸς - εἰς Χριστοῦ ἐπίγνωσιν; Sap. 15, 15. πόδες ἀργοὶ πρὸς ἐπίβασιν. — Tit. 1, 12. γαστέρες ἀργαὶ ventres inertes i. e. homines pigri et ventri sive gulae indulgentes. — 3) *inutilis* (Sap. 14, 5.) et deinde, ut etiam alia, quae utilitatem negant verba (v. c. ἄχρηστος, quod Sir. 16, 1. est i. q. ἀσεβὴς) *perniciosus, malus, improbus*. Matth. 12, 36. ubi ῥῆμα ἀργὸν, ut ex vers. 31 et 32 apparet, est *convitium, maledictum*, scl. vel κατὰ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, vel κατὰ τὸ πνεῦμα ἅγιον. (*Symmach.* hebr. דבר res abominanda, foedum Lev. 19, 7. vertit ἀργὸν, quod LXX. reddiderunt ἄθυτον.

Ἀργύρεος, οῦς, έα, ᾶ, εον, οῦν, *argenteus*, ex argento factus, vel etiam eo obductus. Quater, Act. 19, 24. 2 Tim. 2, 20. Apoc. 9, 20.

Ἀργύριον, ίου, τὸ, 1) *argentum*, Act. 7, 16. 2) *nummus argenteus quivis*; in formula χρυσίον καὶ ἀργύριον, Act. 3, 6. 20, 33. 1 Petr. 1, 18. — 3) *pecunia*, simpliciter, Matth. 25, 18. 27. 28, 12. 15. Marc. 14, 11. Luc. 9, 3. 19, 15. 23. 22, 5. Act. 8, 20. — Interdum hoc sensu omittitur, v. c. Matth. 26, 9. πολλοῦ scl. ἀργυρίου, magno pretio. — 4) conjunctum cum vocabulis numeri definiti, ἀργύριον respondet hebr. שֶׁקֶל, quod LXX. verterunt vel σίκλος vel δίδραχμον, nummus Judaeorum argenteus, qui valebat tetradrachma attica vel didrachma alexandrina, quorum triginta sunt quindecim thaleri imperiales nostrae monetae. Hebraei dicebant proprie כֶּסֶף - שֶׁקֶל Gen. 20, 16. 23, 15. (LXX. δίδραχμα ἀργυρίου), saepius autem שֶׁקֶל omittitur, v. c. Gen. 37, 28. Zach. 11, 12. — Ita legitur ἀργύριον Matth. 26, 15. 27, 3. 5. 6. 9. — Act. 19, 19. autem ἀργυρ. de drachmis intelligendum est, nummo argenteo eiusdem cum denario ponderis, sex obolos (tres grossos) valente.

Ἀργυροκόπος, ου, ὁ, (ex ἄργυρος et κόπτω, tundo)

proprie: argentum tundens i. e. fabricans, vel laminas argenteas ducens, *argenticusor*, vel vasa argentea fabricans, *argentifex*; vel nummos argenteos cudens, *monetarius*. Semel Act. 19, 24. faber argentarius. cf. Jer. 6, 29. hebr. צרוף

Ἄργυρος, ου, ὁ, (ab ἀργόν album) 1) *argentum*, Act. 17, 29. 1 Cor. 3, 12. Jac. 5, 3. Apoc. 18, 12. γόμος ἀργύρου merces argenti, vel: massa argenti (Silberbarren) vel: vasa argentea. 2) *nummus argenteus*, Matth. 10, 9.

Ἀργυροῦς, vid. Ἀργύρεος.

Ἄρειος πάγος, ἀρείου πάγου, *Areopagus*, (ab ἄρης *Mars*, et πάγος *collis*) *collis martius*; in specie collis Martius Athenis, in quo collocatum erat judicium Athenienſium ſupremum, a Solone inſtitutum, et ipſum ἄρειος πάγος dictum, quod de rebus capitalibus et graviſſimis cognoſcebat. *Diog. Laërt.* 3, 5. 115. *Xenoph.* Mem. Socr. 3, 5. 20. *Cicero* ad Attic. 1, 14. Bis, Act. 17, 19. 22. ubi non ſenatum, ſed forum areopagi, in quo magna populi multitudo confluere ſolebat, indicare videtur.

Ἀρεοπαγίτης, ου, ὁ, *Areopagita*, *judex in Areopago*. Act. 17, 34.

Ἀρέσκεια, ας, ἡ, (ab ἄρεσκος placendi ſtudioſus) *ſtudium placendi*. Profanis fere ſemper in malam partem dicitur. In V. T. ſemel ſenſu neutrali Prov. 31, 30. de gratia et pulchritudine muliebri, hebr. חן reſpondens. Sic quoque Coloſſ. 1, 10. intelligendum videtur; εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν ad omnem pulchritudinem ſ. gratiam ſcl. moralem, i. e. ita, ut in omnibus Deo ſitis grati. Alii: ut Deo placere ſtudeatis.

Ἀρέσκω, f. ἀρέσω, cum dativo perſonae, ſemel Act. 6, 5. ſequente ἐνώπιον, ad imitationem hebr. וַיִּיטַב בְּעֵינֵי, (LXX. ἐναντίον, ἐνώπιον) Gen. 34, 18. 41, 37. 1 Reg. 3, 10. 1 Macc. 8, 21. 1) neutr. *placeo*, *probor aliis*, *acceptus ſum*, Matth. 14, 6. Marc. 6, 22. Rom. 8, 8. 1 Cor. 7, 32—34. Act. 6, 5. 1 Theſſ. 4, 1. 2 Tim. 2, 4. — 2) active: *ſtudeo placere*, *probari*, 1 Theſſ. 2, 4. 15. ζητῶ ἀρέσκειν, ut Gal. 1, 10. plenius legitur. — Deinde: *rationem habeo*, *inſervire ſtudeo*; ita ἑαυτῷ ἀρέσκειν, Rom. 15, 1. 3. quod Paulus 1 Cor. 10, 33. explicat ζητεῖν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον; — et ἀρέσκειν τῷ πλησίον Rom. 15, 2. — πᾶσιν πάντα (pro κατὰ πάντα) 1 Cor. 10, 33. Saepius non legitur.

Ἀρεστός, ἡ, όν, *gratus*, *acceptus*, Act. 12, 3. — τὸ ἀρεστόν, et τὰ ἀρεστά, *placita*, *decreta*, *voluntas*, ut etiam latini voc. *placet*, *placitum* uſurpant. Jo. 8. 29. τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ, vel, ut 1 Jo. 3, 22. habetur, τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ (ex hebraismo de quo vid. ἀρέσκω), i. e. τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ (ut 1 Jo. 3, 22. legitur in membro parallelo), τὸ θέλημα (Jo. 5, 30. 6, 38.) Act. 6, 2. ἀρεστόν ἐστι, voluntas, conſilium eſt, placet. Sic Esdr. 10, 11. חפץ τὸ ἀρεστόν, mandatum, quod

auctor 3 libr. Esdr. 9, 9. vertit: τὸ θέλημα αὐτοῦ. — τὰ ἀρεστὰ *decreta*, Bar. 4, 4. Sap. 9, 18.

Ἀρέτας, α, ὁ, *Aretas*, nom. prop. regis Arabiae petraeae, Damascenae civitatis, foceri Herodis Antipae, de quo vid. *Joseph.* Ant. Jud. 18, c. 5. Aretas fuit frequens nomen regulorum Arabiae, cf. 2 Macc. 5, 8.

Ἀρετή, ῆς, ἡ, 1) habilitas, utilitas (Tauglichkeit, Brauchbarkeit); 2) *bonitas, praestantia, virtus*, Trefflichkeit, Güte, Phil. 4, 8. „si quid est bonum s. praestans atque laudabile." 3) ex adjuncto, quoniam bona et praestantia etiam sunt laudanda, *gloria, honor*, qui omni, quod est perfectum, competit. 2 Petr. 1, 3. διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς in gloriam suam et honorem. LXX. hebr. הוד gloria Hab. 3; 3. coll. Ps. 19, 1. et תְּהִלּוֹת laudes Jes. 42, 12. — 1 Petr. 2, 9. τὰς ἀρετὰς laudes; etenim Jes. 43, 21. unde haec sunt deprompta, est תְּהִלָּה coll. Esth. 14, 10.

Ἄρην, ἀρνός contr. ἀρνὸς, ὁ, ἡ, *ovis*. Semel Luc. 10, 3. ὡς ἄρνας i. e. tanquam insontes, insidiarum ignaros.

Ἀριθμέω, ῶ. f. ήσω, 1) *numero*, Apoc. 7, 9. 2) *numerando cognosco*, ut סָפַר hebr. Job. 31, 4. (LXX. ἐξαριθμεῖν), cui ibidem parallelum est רָאָה vidit, cognovit; quare etiam formula οὐκ ἐστι ἀριθμὸς est: satis cognosci, pervestigari non potest, Ps. 147, 5. Inde plurimi Matth. 10, 30. Luc. 12, 7. ἠριθμημέναι vertunt: bene cogniti sunt. — Sed est 3) etiam *numerum constituo, quot esse debeant designo*, ut legitur Gen. 14, 14. Judith. 2, 15. de electione militum ad pugnam; coll. Job. 28, 26. Possunt igitur verba servatoris etiam accipi sic: adeo capillorum in capite vestro numerum Deus definivit.

Ἀριθμός, οῦ, ὁ, 1) *numerus* Act. 4, 4. Apoc. 20, 8. — τὸν ἀριθμὸν Jo. 6, 10. pro κατὰ τὸν ἀριθμόν, vel: *numero*; vel: quatenus numerati sunt, sive numerari poterant. Apoc. 13, 18. vid. Ἄνθρωπος No. 5. — 2) *certus hominum numerus*, ut latinorum „*e numero esse*," Luc. 22, 3.

Ἀριμαθαία, ας, ἡ, *Arimathaea* s. *Arimathia*, urbs judaica Matth. 27, 57. Marc. 15. 43. Luc. 23, 51. Jo. 19, 38. commemorata. Nomen ortum est ex hebr. רָמָה, cuius nominis erant quatuor urbes, in tribubus Benjamin, Nephthali, Aser et Ephraim. Hic Rama in tribu Benjamin, quatuor fere milliaribus Hierosolyma distans intelligitur, quaeque, quia duobus urbibus, superiore et inferiore constabat, (רָמָתַיִם 1 Sam. 1, 1.) appellata est, quamque Lucas recte πόλιν τῶν Ἰουδαίων nominare poterat, quia tunc temporis ad provinciam Judaeam pertinebat.

Ἀρίσταρχος, ου, ὁ, *Aristarchus*, nom. prop. viri christiani, de quo exponitur Act. 19, 29. 20, 4. 17, 2. Coloss. 4, 10. Phil. vers. 24.

Ἀριστάω, f. ήσω, (ἀφ τὸ ἄριστον jentaculum) *jento*,

jentaculum capio, Jo. 21, 12. 15. coll. verſ. 4. Serioribus ſcriptoribus eſt: cibum capere, *epulari*, et de prandio etiam dicitur, v. c. Gen. 43. 25. et ἄριστον 1 Reg. 4, 21. 2 Sam. 24, 15. Sus. verſ. 12. Tob. 2, 1. Sic Luc. 11, 37. *epulor*.

Ἀριστερός, ά, ὸν, *ſiniſter*, *laevus*. Ter, Matth. 6, 3. Luc. 23, 33. 2 Cor. 6, 7. ὅπλα-δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, arma ab utroque latere in promptu, i. e. paratiſſima.

Ἀριστόβουλος, ου, ὁ, *Ariſtobulus*, nomen viri ignoti, Rom. 16, 10. commemorati; οἱ ἐκ τῶν ſcl. οἰκείων Ἀριστοβούλου domeſtici Ariſtobuli.

Ἄριστον, τὸ, 1) jentaculum; 2) *prandium* et *epulum quodcunque*, Luc. 11, 38. 14, 12. Matth. 22, 4. Loca V. T. vid. in Ἀριστάω. — Multi codd. Luc. 14, 15. pro ἄρτον legunt ἄριστον. Saepius non habetur.

Ἀρκετός, ή, ὸν, (ab ἀρκέω ſufficio) *ſufficiens*, qui *ſatis eſt*, ſequente dativo, Matth. 6, 34. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς i. e. non temere augenda ſunt mala quotidiana. Matth. 10, 25. ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ſufficit discipulo i. e. contentus eſſe debet. 1 Petr. 4, 3. ἀρκετὸς ἡμῖν ὁ χρόνος ſufficiat nobis tempus praeteritum, quo gentilium more viximus.

Ἀρκέω, ῶ, f. ήσω, 1) *arceo ab alio*; — *adjuvo*. 2) *ſufficio*, *ſatis ſum*, Matth. 25, 9, coll. Sap. 14, 22. Jo. 6, 7. Saepius imperſonaliter ἀρκεῖ ſequente dativo ſubjecti, *ſufficit*, i. e. *contentus ſum*, acquieſco, *acquiescendum eſt*, Jo. 14, 8. Ita et intelligo 2 Cor. 12, 9. quia his verbis non indicat apoſtolus, Deum ipſi opem eſſe laturum, (ut quidam intelligunt) ſed potius, Deum, ipſum ἐν ἀσθενείαις amplius verſari debere, decreviſſe, ut eius poteſtas in tuendo evangelio eo magis elucesceret. — Inde Medium: *acquiesco*, *contentus ſum*, Luc. 3, 14. 1 Tim. 6, 8. Hebr. 13, 5. 3 Jo. verſ. 10. coll. 2 Macc. 6, 15. Saepius non habetur.

Ἄρκος, ου, ὁ, ἡ, *urſus*, *a*, ſemel, Apoc. 13, 2. — Ἄρκου rectius Griesb. pro ἄρκτου, quod eſt in edit. vulg., edidit. Seriores enim potiſſimum Alexandrini τ in hoc voc. omittebant. cf. 1 Sam. 17, 34. Thren. 3, 9. Sap. 11, 17. Sir. 47, 3. *Joſeph.* Ant. 6, 9. — In teſt. XII. patr. autem ter ἄρκτος, vid. Fabric. C. Pſ. I, p. 590. 674. ſq.

Ἄρκτος, vid. Ἄρκος.

Ἅρμα, ατος, τὸ, 1) *currus*, *vehiculum*, Act. 8, 28. 29. 38. 2) *currus falcatus*, hebr. מרכבה, cf. *Curtii* l. 4, 9. *Xenoph.* Cyr. 6, 1. 16—28. Semel Apoc. 9, 9. φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν, ubi vel καὶ ante ἵππων eſt omiſſum, quod codd. quidam addunt, vel ἵππων, quod in quibusdam codd. deeſt, ſerius ex interpretamento in textum irrepſit. Graecis enim haud rare ἅρματα pro *equis* dicitur, v. c. ἅρματος τροφεύς. Caeterum vid. Joel 2, 5.

Ἁρμαγεδών, in edit. vulg. ἁρμαγεδδών, *Armageddon*.

Semel Apoc. 16, 16. Varie explicatur ab interpretibus. Sequor *Eichhornium* (in comment. in Apocal.) scribentem „Ἁρμαγεδδών h. e. הר מגדו, mons Megiddo, h. e. *locus supplicii.* Mons Megiddo pertinet ad poëtae commenta. Ager ille ad radices montis Carmel, in tribu Manassis, dici poterat *vallis Megiddo*, a Cendebia, quam continebat, palude sive *aquis Megiddo*, מי מגדו. Duplice clade illa vallis celebris erat, altera Israëlitarum (2 Reg. 23, 29. 2 Chr. 35, 22), altera Cananaeorum (Jud. 5, 19. 4, 16). — Ea igitur uti potuit poëtis symbolica ad locum supplicii publici poenarumque divinarum depingendum, praesertim quod Cananaei a Baraco ibi internecione deleti erant. Joannes tamen non vallem, sed, ut exquisitius loqueretur, montem Megiddo, qui non nisi Carmel esse potest, voluit esse supplicii locum, in quo exercitus ad Romam defendendam collectus caederetur. Igitur *exercitum in montem Megiddo colligere*, idem est, ac *internecione eum delere.*"

Ἁρμόζω, f. όσω, (ab ἁρμὸς commissura) compingo, arcte jungo. Medium: me jungo, conveniò, congruo, 3 Macc. 1, 19., potissimum de desponsatione et matrimonio: *despondeo, do nuptui.* Sic semel 2 Cor. 11, 2. coll. Prov. 19, 14. *Hesych.* ἡρμοσάμην· ἐνυμφευσάμην.

Ἁρμὸς, οῦ, ὁ, *junctura, commissura.* Sir. 27, 2.; *articulus, commissurae ossium.* Hebr. 4, 12. — Test. XII. patr. (Fabric. I, p. 633.) οἱ ἁρμοὶ τοῦ σώματος.

Ἀρνέομαι, οῦμαι, τὶ sive τινά, ex hebraismo interdum sequente ἔμπροσθεν (Matth. 10, 33. 26, 70.), ἐνώπιον (Luc. 12, 9), κατὰ πρόσωπον τινὸς (Act. 3, 13.), quae exprimunt hebr. לִפְנֵי, 1) *nego, inficior*, contrarium τοῦ ὁμολογεῖν; — nego, me aliquid esse, fecisse, Luc. 8, 45. Jo. 1, 20. Act. 4, 16. coll. Gen. 18, 15. — ἀρν. τὸν χριστὸν, vel: inficior, me esse Christi adsectam, ut de Petro Matth. 26, 70. 72. Marc. 14, 68. 70. Luc. 22, 57. Jo. 18, 25. 27. dicitur; vel: inficior, ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἐστιν ὁ χριστός, ut 1 Jo. 2, 22. explicatur, ubi οὐκ redundat, inficior, Jesum Nazarenum esse Messiam, quod deinde, quod ad rem ipsam attinet, est i. q. perfide desero rem Christianam, Matth. 10, 33. Luc. 12, 9. 2 Tim. 2, 12. 2 Petr. 2, 1. Jud. vers. 4. 1 Jo. 2, 22. 23. quo sensu etiam accipiendum est in formula ἀρν. τὴν πίστιν, τὸ ὄνομά τινος, Apoc. 2, 13. 3, 8. — Si Christus dicitur ἀρν. τινὰ est: inficiari, aliquem esse suum, sui verum cultorem, quod deinde ratione sensus est: *repudiare*, Matth. 10, 33. Luc. 12, 9. 2 Tim. 2, 12. — 2) *renuo, repudio*, Act. 3, 13. 14. ubi de Pharisaeis dicitur, Jesum repudiantibus et Barrabae dimissionem rogantibus; Hebr. 11, 24. ἠρν. λέγεσθαι, renuit dici s. esse. Act. 7, 35. coll. Sap. 12, 27. 16, 16. ἀρν. εἰδέναι. — 3) tropice, a) aliquid, quod in me est vel esse debet, agendo non exprimo,

dissimulo, factis non manifesto, v. c. τὴν πίστιν religionem vita non exprimo, 1 Tim. 5, 8. — τὴν δύναμιν εὐσεβείας 2 Tim. 3, 5. — τοῖς ἔργοις τὸν θεὸν cognitionem Dei in agendo Tit. 1, 16. Etiam in bonam partem ἀρν. τὴν ἀσέβειαν Tit. 2, 12. i. e. impietatem nobis inhaerentem factis non exprimere. — b) ἀρν. ἑαυτὸν Luc. 9, 23. (ubi edit. vulg. ἀπαρν.) sui amorem non sequi, i. e. vitam non amare. — 2 Tim. 2, 13. ἀρν. ἑαυτὸν amorem, benignitatem suam non sequi, alius esse ac vere est. — Saepius non legitur.

Ἀρνίον, ίου, τὸ, (diminutivum ab ἄρς, ἀρνὸς agnus) *agnellus, agnus*. Jer. 11, 19. In N. T. de Jesu dicitur solum in Apoc. Joann. c. 5, 6. 8. 12. 13. 6, 1. 16. 7, 1. 9. 10. 14. 17. 12, 11. 13, 8. 14, 1. 4. 17, 14. 19, 7. 9. 21, 9. 22. 23. 15, 3. 22, 1. 3. haud dubie petita metaphora ex Jes. 53, 7. In evangelio pro ἀρνίον legitur ἀμνὸς Jo. 1, 29. 36. — τὰ ἀρνία oves, grex christianorum, semel habetur Jo. 21, 15. ubi haud pauci codd. habent τὰ πρόβατα, quo voc. Evangelista cap. 10, 1 sqq. usus est. Saepius non habetur.

Ἀροτριάω, ῶ, f. άσω, *aro, terram colo*. Bis, Luc. 17, 7. 1 Cor. 9, 10.

Ἄροτρον, ου, τὸ, (ab ἀρόω *aro*) *aratrum*. Semel Luc. 9, 62. ἐπιβ. — ἄρατρον proverbium, cuius sensus est: qui rem incipit, et coeptam iterum deserit.

Ἁρπαγή, ῆς, ἡ, (ab ἁρπάζω rapio) 1) direptio, rapiendi actus; deinde passive: direptio, quam aliquis patitur, das Beraubtwerden, ubi etiam *damnum* verti potest, Hebr. 10, 34. — 2) *diripiendi cupido, rapacitas*, Luc. 11, 39. γέμουσιν ἁρπαγῆς, sive ut Matth. 23, 25. legitur, γεμ. ἐξ ἁρπαγῆς.

Ἁρπαγμός, οῦ, ὁ, (verbale a perf. pass. verbi ἁρπάζω rapio) proprie: *direptio*, rapiendi actus; deinde res rapta, *praeda*. Sic plurimi intelligunt Phil. 2, 6. in formula οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, non cupide usus est, non avide desideravit. Sed vix probari poterit haec explicatio. Mallem: non praedam, vi non merito capiendam, esse censuit. Nexus enim aptissimus hic esse videtur: Jesus qui *nunc* versatur, vivit in conditione (μορφῇ) Dei (gloria divina cf. vers. 9. 10.), hanc conditionem, qua Deo par est (τὸ εἶναι ἴσα θεῷ) non tanquam praedam (vi et astutia) capiendam censuit, sed potius illo honore dignus fieri studuit eo, quod humilis vivens Deo obsequium praestitit. Caeterum in N. T. non legitur, nec in V. T., cum LXX. potius voc. τὸ ἅρπαγμα utantur.

Ἁρπάζω, f. άσω, et dorice άξω, *rapio, vi capio et aufero*. De bestiis Jo. 10, 12. hebr. טָרַף Gen. 27, 33. Ps. 7, 2. De hominibus: *vi comprehendo et aufero* Jo. 6, 15. (Judic. 21, 21.) Act. 23, 10. — 2) *aufero vi*, simpliciter, omissa notione capiendi s. comprehendendi, Matth. 13, 19. ἁρπάζει

auferet semen menti insitum; ib. 11, 12. ἁρπάζειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, violenter auferre, eripere hominibus, 3) *abripio*, entrücken, entführen, Act. 8, 39. 2 Cor. 12, 2. 4. 1 Thess. 4, 17. Apoc. 12, 5. ἡρπάσθη πρὸς τὸν θεὸν i. e. in coelum. — Sap. 4, 11. ἁρπαζ. ἐκ τοῦ βίου e vita abripi, mori. cf. Hist. Bel. et Drac. vers. 38. 2 Reg. 2, 9. 11. Sir. 44, 16. 48, 14. 49, 9. 1 Macc. 2, 58. — 4) ἁρπαζ. ἐκ, *eripere*, Jo. 10, 29. Jud. vers. 23. ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπάζοντες ex igne eripientes, cuius proverbii sensus est: e periculo gravissimo et imminente eripere. cf. 1 Cor. 3, 15. Amos. 4, 11. Zach. 3, 2. Sir. 51, 4. — Saepius non legitur.

Ἅρπαξ, ἁγος, ὁ, (ab ἁρπάζω) *rapax;* proprie de bestiis (Gen. 49, 27. Matth. 7, 15.); de hominibus *rapax*, aliis sua vel vi vel insidiis eripiens, Luc. 18, 11. 1 Cor. 5, 10. 11. 6, 10. — λύκος ἅρπαξ, tropice: *insidiosus*, aliis damnum insidiose parans, Matth. 7, 15.

Ἀῤῥαβών, ῶνος, ὁ, (quod respondet hebr. עֵרָבוֹן, *pignus, arrhabo*, sponsio firma et certa, Gen. 38, 17—20.) 1) *arrha*, das Angeld, πρόδομα ut *Hesych.* explicat; etiam sponsalium pignus. 2) *pignus quodcunque*. In N. T. ter legitur in formula δοῦναι τὸν ἀῤῥαβ. τοῦ πνεύματος ἁγίου, 2 Cor. 1, 22. 5, 5. Eph. 1, 14. ubi vulgo explicant: qui spiritum sanctum eiusque dona nobis dedit in pignus futurae felicitatis; melius autem vertitur: in arrham, i. e. felicitate jam nunc per spiritum in nobis effecta (Rom. 5, 5. 14, 17. 8, 15. 2 Tim. 1, 7.) his in terris jam imbuimur sensu futurae felicitatis.

Ἄῤῥαφος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ῥάπτω, consuo) *non consutus, nullam habens futuram*. Semel Jo. 19, 23. *Josephus* Antiq. 3, 7. 4. pontificis summi tunicam describens „non constat, ait, ex duabus plagulis, ut suturas habeat (ὥστε ῥαπτὸς εἶναι) in humeris ac lateribus; sed unicum est vestimentum in longum undique circumtextum, qua collo induitur aperturam habens non obliquam, sed in longitudinem discissam, a pectore usque ad interscapilium medium" (μέσον τὸ μετάφρενον).

Ἄῤῥην, ενος, ὁ, et ἄῤῥεν, τὸ, *mas, masculus*. Apoc. 12, 5. 13.

Ἄῤῥητος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ῥητὸς dictus, dicendus) *et:* quod nunquam dictum est; *et:* quod dicere non licitum est; *et*, quod dicere pudet, nefas; *et*, *quod verbis exprimi non potest*, unaussprechlich. In N. T. semel 2 Cor. 12, 4. ἄῤῥητα ῥήματα, vel *inaudita*, vel *ore non efferenda*, lingua non pronuntianda sed mente tantum percipienda.

Ἀῤῥωστος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ῥώννυμι, firmo, valeo) *invalidus, infirmus, corpore laborans*. Matth. 14, 14. Marc. 6, 5. 13. 16, 18. 1 Cor. 11, 30.

jentaculum capio, Jo. 21, 12. 15. coll. verſ. 4. Serioribus ſcriptoribus eſt: cibum capere, *epulari*, et de prandio etiam dicitur, v. c. Gen. 43. 25. et ἄριστον 1 Reg. 4, 21. 2 Sam. 24, 15. Sus. verſ. 12. Tob. 2, 1. Sic Luc. 11, 37. *epulor*.

Ἀριστερός, ά, όν, *ſiniſter*, *laevus*. Ter, Matth. 6, 3. Luc. 23, 33. 2 Cor. 6, 7. ὅπλα-δεξιὰ καὶ ἀριστερά, arma ab utroque latere in promptu, i. e. paratiſſima.

Ἀριστόβουλος, ου, ὁ, *Ariſtobulus*, nomen viri ignoti, Rom. 16, 10. commemorati; οἱ ἐκ τῶν ſcl. οἰκείων Ἀριστοβούλου domeſtici Ariſtobuli.

Ἄριστον, τὸ, 1) jentaculum; 2) *prandium* et *epulum quodcunque*, Luc. 11, 38. 14, 12. Matth. 22, 4. Loca V. T. vid. in Ἀριστάω. — Multi codd. Luc. 14, 15. pro ἄρτον legunt ἄριστον. Saepius non habetur.

Ἀρκετός, ή, όν, (ab ἀρκέω ſufficio) *ſufficiens*, qui *ſatis eſt*, ſequente dativo, Matth. 6, 34. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς i. e. non temere augenda ſunt mala quotidiana. Matth. 10, 25. ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ſufficit discipulo i. e. contentus eſſe debet. 1 Petr. 4, 3. ἀρκετὸς ἡμῖν ὁ χρόνος ſufficiat nobis tempus praeteritum, quo gentilium more viximus.

Ἀρκέω, ῶ, f. έσω, 1) *arceo ab alio*; — *adjuvo*. 2) *ſufficio*, *ſatis ſum*, Matth. 25, 9, coll. Sap. 14, 22. Jo. 6, 7. Saepius imperſonaliter ἀρκεῖ ſequente dativo ſubjecti, *ſufficit*, i. e. *contentus ſum*, acquieſco, *acquiescendum eſt*, Jo. 14, 8. Ita et intelligo 2 Cor. 12, 9. quia his verbis non indicat apoſtolus, Deum ipſi opem eſſe laturum, (ut quidam intelligunt) ſed potius, Deum, ipſum ἐν ἀσθενείαις amplius verſari debere, decreviſſe, ut eius poteſtas in tuendo evangelio eo magis elucesceret. — Inde Medium: *acquiesco*, *contentus ſum*, Luc. 3, 14. 1 Tim. 6, 8. Hebr. 13, 5. 3 Jo. verſ. 10. coll. 2 Macc. 6, 15. Saepius non habetur.

Ἄρκος, ου, ὁ, ἡ, *urſus*, *a*, ſemel, Apoc. 13, 2. — Ἄρκου rectius Griesb. pro ἄρκτου, quod eſt in edit. vulg., edidit. Seriores enim potiſſimum Alexandrini τ in hoc voc. omittebant. cf. 1 Sam. 17, 34. Thren. 3, 9. Sap. 11, 17. Sir. 47, 3. *Joſeph.* Ant. 6, 9. — In teſt. XII. patr. autem ter ἄρκτος, vid. Fabric. C. Pſ. I, p. 590. 674. ſq.

Ἄρκτος, vid. Ἄρκος.

Ἅρμα, ατος, τὸ, 1) *currus*, *vehiculum*, Act. 8, 28. 29. 38. 2) *currus falcatus*, hebr. מרכבה, cf. *Curtii* l. 4, 9. *Xenoph.* Cyr. 6, 1. 16—28. Semel Apoc. 9, 9. φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν, ubi vel καὶ ante ἵππων eſt omiſſum, quod codd. quidam addunt, vel ἵππων, quod in quibusdam codd. deeſt, ſerius ex interpretamento in textum irrepſit: Graecis enim haud rare ἅρματα pro *equis* dicitur, v. c. ἅρματος τροφεύς. Caeterum vid. Joel 2, 5.

Ἁρμαγεδών, in edit. vulg. ἀρμαγεδδών, *Armageddon*.

Semel Apoc. 16, 16. Varie explicatur ab interpretibus. Sequor *Eichhornium* (in comment. in Apocal.) scribentem „Ἁρμαγεδδὼν h. e. הַר מְגִדּוֹ, mons Megiddo, h. e. *locus supplicii.* Mons Megiddo pertinet ad poëtae commenta. Ager ille ad radices montis Carmel, in tribu Manassis, dici poterat *vallis Megiddo*, a Cendebia, quam continebat, palude sive *aquis Megiddo*, מֵי מְגִדּוֹ. Duplice clade illa vallis celebris erat, altera Israëlitarum (2 Reg. 23, 29. 2 Chr. 35, 22), altera Cananaeorum (Jud. 5, 19. 4, 16). — Ea igitur uti potuit poësis symbolica ad locum supplicii publici poenarumque divinarum depingendum, praesertim quod Cananaei a Baraco ibi internecione deleti erant. Joannes tamen non vallem, sed, ut exquisitius loqueretur, montem Megiddo, qui non nisi Carmel esse potest, voluit esse supplicii locum, in quo exercitus ad Romam defendendam collectus caederetur. Igitur *exercitum in montem Megiddo colligere*, idem est, ac *internecione eum delere.*"

Ἁρμόζω, f. όσω, (ab ἁρμὸς commissura) compingo, arcte jungo. Medium: me jungo, convenio, congruo, 3 Macc. 1, 19., potissimum de desponsatione et matrimonio: *despondeo, do nuptui.* Sic semel 2 Cor. 11, 2. coll. Prov. 19, 14. *Hesych.* ἡρμοσάμην· ἐνυμφευσάμην.

Ἁρμὸς, οῦ, ὁ, *junctura, commissura.* Sir. 27, 2.; *articulus, commissuraе ossium.* Hebr. 4, 12. — Test. XII. patr. (Fabric. I, p. 633.) οἱ ἁρμοὶ τοῦ σώματος.

Ἀρνέομαι, οῦμαι, τί sive τινά, ex hebraismo interdum sequente ἔμπροσθεν (Matth. 10, 33. 26, 70.), ἐνώπιον (Luc. 12, 9), κατὰ πρόσωπον τινὸς (Act. 3, 13.), quae exprimunt hebr. לִפְנֵי, 1) *nego, inficior,* contrarium τοῦ ὁμολογεῖν; — nego, me aliquid esse, fecisse, Luc. 8, 45. Jo. 1, 20. Act. 4, 16. coll. Gen. 18, 15. — ἀρν. τὸν χριστὸν, vel: inficior, me esse Christi adfectam, ut de Petro Matth. 26, 70. 72. Marc. 14, 68. 70. Luc. 22, 57. Jo. 18, 25. 27. dicitur; vel: inficior, ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἐστιν ὁ χριστός, ut 1 Jo. 2, 22. explicatur, ubi οὐκ redundat, inficior, Jesum Nazarenum esse Messiam, quod deinde, quod ad rem ipsam attinet, est i. q. perfide desero rem Christianam, Matth. 10, 33. Luc. 12, 9. 2 Tim. 2, 12. 2 Petr. 2, 1. Jud. vers. 4. 1 Jo. 2, 22. 23. quo sensu etiam accipiendum est in formula ἀρν. τὴν πίστιν, τὸ ὄνομά τινος, Apoc. 2, 13. 3, 8. — Si Christus dicitur ἀρν. τινὰ est: inficiari, aliquem esse suum, sui verum cultorem, quod deinde ratione sensus est: *repudiare,* Matth. 10, 33. Luc. 12, 9. 2 Tim. 2, 12. — 2) *renuo, repudio,* Act. 3, 13. 14. ubi de Pharisaeis dicitur, Jesum repudiantibus et Barrabae dimissionem roganibus; Hebr. 11, 24. ἠρν. λέγεσθαι, renuit dici s. esse. Act. 7, 35. coll. Sap. 12, 27. 16, 16. ἀρν. εἶδέναι. — 3) tropice, a) aliquid, quod in me est vel esse debet, agendo non exprimo,

dissimulo, factis non manifesto, v. c. τὴν πίστιν religionem vita non exprimo, 1 Tim. 5, 8. — τὴν δύναμιν εὐσεβείας 2 Tim. 3, 5. — τοῖς ἔργοις τὸν θεὸν cognitionem Dei in agendo Tit. 1, 16. Etiam in bonam partem ἀρν. τὴν ἀσέβειαν Tit. 2, 12. i. e. impietatem nobis inhaerentem factis non exprimere. — b) ἀρν. ἑαυτὸν Luc. 9, 23. (ubi edit. vulg. ἀπαρν.) sui amorem non sequi, i. e. vitam non amare. — 2 Tim. 2, 13. ἀρν. ἑαυτὸν amorem, benignitatem suam non sequi, alius esse ac vere est. — Saepius non legitur.

Ἀρνίον, ου, τὸ, (diminutivum ab ἄρς, ἀρνὸς agnus) *agnellus, agnus*. Jer. 11, 19. In N. T. de Jesu dicitur solum in Apoc. Joann. c. 5, 6. 8. 12. 13. 6, 1. 16. 7, 1. 9. 10. 14. 17. 12, 11. 13, 8. 14, 1. 4. 17, 14. 19, 7. 9. 21, 9. 22. 23. 15, 3. 22, 1. 3. haud dubie petita metaphora ex Jes. 53, 7. In evangelio pro ἀρνίον legitur ἀμνὸς Jo. 1, 29. 36. — τὰ ἀρνία oves, grex christianorum, semel habetur Jo. 21, 15. ubi haud pauci codd. habent τὰ πρόβατα, quo voc. Evangelista cap. 10, 1 sqq. usus est. Saepius non habetur.

Ἀροτριάω, ῶ, f. άσω, *aro, terram colo*. Bis, Luc. 17, 7. 1 Cor. 9, 10.

Ἄροτρον, ου, τὸ, (ab ἀρόω aro) *aratrum*. Semel Luc. 9, 62. ἐπιβ. — ἄρατρον proverbium, cuius sensus est: qui rem incipit, et coeptam iterum deserit.

Ἁρπαγή, ῆς, ἡ, (ab ἁρπάζω rapio) 1) direptio, rapiendi actus; deinde passive: direptio, quam aliquis patitur, das Beraubtwerden, ubi etiam *damnum* verti potest, Hebr. 10, 34. — 2) *diripiendi cupido, rapacitas*, Luc. 11, 39. γέμουσιν ἁρπαγῆς, sive ut Matth. 23, 25. legitur, γεμ. ἐξ ἁρπαγῆς.

Ἁρπαγμός, οῦ, ὁ, (verbale a perf. pass. verbi ἁρπάζω rapio) proprie: *direptio*, rapiendi actus; deinde res rapta, *praeda*. Sic plurimi intelligunt Phil. 2, 6. in formula οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, non cupide usus est, non avide desideravit. Sed vix probari poterit haec explicatio. Mallem: non praedam, vi non merito capiendam, esse censuit. Nexus enim aptissimus hic esse videtur: Jesus qui *nunc* versatur, vivit in conditione (μορφῇ) Dei (gloria divina cf. vers. 9. 10.), hanc conditionem, qua Deo par est (τὸ εἶναι ἴσα θεῷ) non tanquam praedam (vi et astutia) capiendam censuit, sed potius illo honore dignus fieri studuit eo, quod humilis vivens Deo obsequium praestitit. Caeterum in N. T. non legitur, nec in V. T., cum LXX. potius voc. τὸ ἅρπαγμα utantur.

Ἁρπάζω, f. άσω, et dorice άξω, *rapio, vi capio et aufero*. De bestiis Jo. 10, 12. hebr. טָרַף Gen. 27, 33. Ps. 7, 2. De hominibus: *vi comprehendo et aufero* Jo. 6, 15. (Judic. 21, 21.) Act. 23, 10. — 2) *aufero vi*, simpliciter, omissa notione capiendi s. comprehendendi, Matth. 13, 19. ἁρπάζει

auferet semen menti insitum; ib. 11, 12. ἁρπάζειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, violenter auferre, eripere hominibus. 3) *abripio*, entrücken, entführen, Act. 8, 39. 2 Cor. 12, 2. 4. 1 Thess. 4, 17. Apoc. 12, 5. ἡρπάσθη πρὸς τὸν θεὸν i. e. in coelum. — Sap. 4, 11. ἥρπαζ. ἐκ τοῦ βίου e vita abripi, mori. cf. Hist. Bel. et Drac. vers. 38. 2 Reg. 2, 9. 11. Sir. 44, 16. 48, 14. 49, 9. 1 Macc. 2, 58. — 4) ἁρπαζ. ἐκ, *eripere*, Jo. 10, 29. Jud. vers. 23. ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπάζοντες ex igne eripientes, cuius proverbii sensus est: e periculo gravissimo et imminente eripere. cf. 1 Cor. 3, 15. Amos. 4, 11. Zach. 3, 2. Sir. 51, 4. — Saepius non legitur.

Ἅρπαξ, ἁγος, ὁ, (ab ἁρπάζω) *rapax*; proprie de bestiis (Gen. 49, 27. Matth. 7, 15.); de hominibus *rapax*, aliis sua vel vi vel insidiis eripiens, Luc. 18, 11. 1 Cor. 5, 10. 11. 6, 10. — λύκος ἅρπαξ, tropice: *insidiosus*, aliis damnum insidiose parans, Matth. 7, 15.

Ἀῤῥαβών, ῶνος, ὁ, (quod respondet hebr. עֵרָבוֹן, *pignus, arrhabo*, sponsio firma et certa, Gen. 38, 17—20.) 1) *arrha*, das Angeld, πρόδομα ut *Hesych.* explicat; etiam sponsalium pignus. 2) *pignus quodcunque*. In N. T. ter legitur in formula δοῦναι τὸν ἀῤῥαβ. τοῦ πνεύματος ἁγίου, 2 Cor. 1, 22. 5, 5. Eph. 1, 14. ubi vulgo explicant: qui spiritum sanctum eiusque dona nobis dedit in pignus futurae felicitatis; melius autem vertitur: in arrham, i. e. felicitate jam nunc per spiritum in nobis effecta (Rom. 5, 5. 14, 17. 8, 15. 2 Tim. 1, 7.) his in terris jam imbuimur sensu futurae felicitatis.

Ἄῤῥαφος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ῥάπτω, consuo) *non consutus, nullam habens futuram*. Semel Jo. 19, 23. *Josephus* Antiq. 3, 7. 4. pontificis summi tunicam describens „non constat, ait, ex duabus plagulis, ut suturas habeat (ὥστε ῥαπτὸς εἶναι), in humeris ac lateribus; sed unicum est vestimentum in longum undique circumtextum, qua collo induitur aperturam habens non obliquam, sed in longitudinem discissam, a pectore usque ad interscapilium medium" (μέσον τὸ μετάφρενον).

Ἄῤῥην, ενος, ὁ, et ἄῤῥεν, τό, *mas, masculus*. Apoc. 12, 5. 13.

Ἄῤῥητος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ῥητὸς dictus, dicendus) *et*: quod nunquam dictum est; *et*: quod dicere non licitum est; *et*, quod dicere pudet, nefas; *et*, *quod verbis exprimi non potest*, unaussprechlich. In N. T. semel 2 Cor. 12, 4. ἄῤῥητα ῥήματα, vel *inaudita*, vel *ore non efferenda*, lingua non pronuntianda sed mente tantum percipienda.

Ἄῤῥωστος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ῥώννυμι, firmo, valeo) *invalidus, infirmus, corpore laborans*. Matth. 14, 14. Marc. 6, 5. 13. 16, 18. 1 Cor. 11, 30.

Ἀρς, ἀρνὸς, ὁ, ἡ, *agnus, ovis*, i. q. ἄρην quod vide.

Ἀρσενοκοίτης, ου, ὁ, (ex ἄρσεν mas et κοίτη concubitus) *cinaedus*, vel qui cum masculis concumbit, vel qui se a masculo ad venerem illicitam adhiberi patitur. Bis, 1 Cor. 6, 9. 1 Tim. 1, 10.

Ἄρσην, ενος, ὁ, neutr. ἄρσεν, τὸ, *mas, masculus*. Rom. 1, 27. Matth. 19, 4. Marc. 10, 6. Luc. 2, 23. Gal. 3, 28.

Ἀρτεμᾶς, ᾶ, ὁ, *Artemas*, nom. propr. amici Pauli, Tit. 3, 12.

Ἄρτεμις, ιδος, et ιος, ἡ, *Diana*, Jovis ex Latona filia, Apollinis soror, Graecorum Romanorumque Dea, cuius splendidissimum templum Ephesi exstructum, ab Herostrato incensum, deinde magnificentius instauratum, in tota Asia celebrabatur. Legitur Act. 19, 24—35.

Ἀρτέμων, ονος, ὁ, *artemon*, velum majus, quod ad puppim est, atque Venetis etiam *Artimon* audit, *Pollux* autem *dolona* vocat, das Braamsegel. Alii minus recte malum vel antemnam subintelligunt. Legitur Act. 27, 40. ad quem locum vid. interpretes.

Ἄρτι, adv. temporis, 1) *nunc, jam, ipso hoc tempore*, Matth. 26, 53. Jo. 13, 33. 37. 16, 31. 9, 19. 25. Gal. 4, 20. 1 Petr. 1, 6. Apoc. 12, 10. 1 Cor. 16, 7. — *modo*, so eben, Matth. 9, 18. — *jam nunc*, jetzt schon, Jo. 16, 12. *in praesenti*, 1 Cor. 13, 12. 1 Petr. 1, 8. — ἡ ἄρτι ὥρα, hoc quod est tempus 1 Cor. 4, 11. — ἄρτι πάλιν, nunc iterum, Gal. 1, 9. — 2) in orationis initio respondet latinor. *jam vero*, Gal. 1, 10. 1 Thess. 3, 6. Ita etiam Matth. 3, 15. ἄφες ἄρτι pro ἄρτι ἄφες, eodem sensu positum esse videtur. — 3) ἕως ἄρτι, *usque ad hoc tempus*, Matth. 11, 12. Jo. 2, 10. 16, 24. 1 Cor. 4, 13. 8, 7. 15, 6. — *adhuc*, Jo. 5, 17. 1 Jo. 2, 9. — ἄρτι ἕως, nunc usque dum, 2 Thess. 2, 7. — 4) οὐκ ἄρτι, *nondum*, hoc quidem tempore non, Jo. 13, 7. — 5) ἀπ' ἄρτι *ab hoc tempore* Matth. 23, 39. 26, 29. 64. Jo. 1, 52. — hi refertur ad tempus futurum, ideoque indicat tempus praesens tanquam praeteritum, verti potest: *antea*, ut Jo. 13, 19. 14, 7.

Ἀρτιγέννητος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἄρτι modo et γεννητὸς natus) *recens genitus, modo natus*, non nisi 1 Petr. 2, 2. de novis christianis tropice legitur.

Ἄρτιος, ία, ον, ὁ, ἡ, *perfectus, omnibus numeris absolutus*, vollendet; vollkommen. Semel in N. T. 2 Tim. 3, 13.

Ἄρτος, ου, ὁ, 1) *panis*, e farina coctus, Matth. 4, 3. 4. 7, 9. 12, 4. 14, 17. 19. 15, 34. 36. Marc. 6, 41. Jo. 21, 9. 13. Hebr. 9, 3. saepius. — 2) ut לחם hebr. *cibus quivis*, quo corpus alitur, Matth. 6, 11. 15, 33. Marc. 6, 8. 36. Luc. 11, 3. Jo. 6, 5. 2 Cor. 9, 10. alibi. — Ἄρτος τῶν τέκνων, Matth. 15, 26. Marc. 7, 27. nutrimenta liberis destinata. Inde ἄρτος ἐπιθυμίας s. ἐπιθυμιῶν, cibi delicati, exquisiti, Dan. 10, 3.

et Fabric. Cod. Pseud. V. T. I, p. 521. — Formulae φαγεῖν ἄρτον, Luc. 14, 1. 15. et ἄρτον ἐσθίειν, Matth. 15, 2. Marc. 3, 20. 7, 5. nostris scriptoribus ex hebraismo (אכל לחם Gen. 43, 24. 1 Sam. 20, 24. Prov. 23, 6. coll. Sir. 34, 23. 24.) sunt: *epulari, convivari, cibum capere.* Jo. 13, 8. τρώγων μετ' ἐμοῦ ἄρτον, qui mecum coenat. Hinc: ἄρτον φαγεῖν παρά τινος 2 Thess. 3, 8. ab aliquo nutriri (2 Sam. 9, 7.); ὁ ἑαυτῶν ἄρτος 2 Thess. 3, 12. victus ab ipsis sibi paratus; — κλάσαι τὸν ἄρτον comedere, Act. 20, 7. — 3) *panis in sacra coena,* Matth. 26, 26. Marc. 14, 22. Luc. 22, 19. (et in formula κλάσαι τὸν ἄρτον Luc. 24, 35. Act. 2, 42. 46. 20, 7. 11.) 1 Cor. 10, 16. 17. 11, 23—28. Huc et pertinet locus Jo. 6, 31—58. ubi ἄρτος nutrimentum supernaturale et mysticum, quod in corpore filii Dei animae porrigitur, indicat, quare etiam cum pane coelitus veniente, Manna, comparatur. (Sap. 16, 20. Ps. 77, 28). Intelligunt quidem plerumque de nutrimento animi, ut Sir. 15, 3. 24, 21. sqq.; sed αἷμα et σῶμα Christi, ut vers. 51—56. panem istum servator ipse explicat, de institutione doctoris nunquam dicuntur.

Ἀρτύω, f. ύσω, 1) *condio;* 2) *vim condiendi recipio* Marc. 9, 50. Luc. 14, 34. i. q. ἁλίζω, quod vid. 3) metaphorice: ἠρτυμένος ἅλατι Coloss. 4, 6. sale conditus, i. e. suavis s. saluber.

Ἀρφαξάδ, ὁ, *Arphaxad,* nom propr. ind. filii Semi, Luc. 3, 36. cf. Gen. 10, 22. 24. 11, 10. 12.

Ἀρχάγγελος, ου, ὁ, (ex ἄρχων princeps et ἄγγελος) *princeps angelorum, princeps inter angelos,* qui etiam dicuntur ἄγγελοι τοῦ προσώπου scl. θεοῦ, quasi interioris admissionis. Vid. sub voce ἄγγελος notata. In N. T. bis: Jud. vers. 9, ubi Michael, angelus, ita appellatur, qui Dan. 10, 13. 12, 1. εἷς τῶν ἀρχόντων, ὁ ἄρχων ὁ μέγας (השר) dicitur, et 1 Thess. 4, 16. ubi idem videtur subintelligendus esse. Praeterea Judaeos etiam Urielem, Raphaelem et Gabrielem archangelos appellasse constat.

Ἀρχαῖος, α, ον, *priscus, vetus, antiquus.* Matth. 5, 21. 27. 33. Luc. 9, 8. 19. — Ἀρχαῖος κόσμος 2 Petr. 2, 5. prisci, ante diluvium viventes. Apoc. 12, 9. (coll. Gen. 3, 1.) — Ἀφ' ἡμερῶν ἀρχ. Act. 15, 7. *jam pridem, olim;* ἐκ γενεῶν ἀρχ. Act. 15, 21. *a priscis saeculis.* — ἀρχ. μαθητής Act. 21, 16. *veteranus.* — 2 Cor. 5, 17. τὰ ἀρχαῖα quid significet, incertum videtur; plurimi: prior vitiositas; alii: prior statuendi ratio; alii: obsoleta scl. oeconomia mosaica. — Sap. 8, 8. τὰ ἀρχαῖα praeterita.

Ἀρχέλαος, ου, ὁ, *Archelaus,* nom. propr. filii Herodis M. Constituebatur Tetrarcha Judaeae, Idumaeae et Samariae, post novem vero annos a Caesare Viennam Allobrogum in exilium missus est, ubi obiit. De eo vid. Joseph. (qui eum

non τετράαρχην sed ἐθνάρχην appellat) Antiq. 17, c. 11. Eqq. de Bell. Jud. II, c. 7. — Commemoratur Matth. 2, 22.

Ἀρχή, ῆς, ἡ, *initium* tam rei quam temporis, *inchoatio*, *principium*, Matth. 24, 8. Marc. 1, 1. 13, 9. Jo. 2, 11. Act. 10, 11. et c. 11, 5. τέσσαρες ἀρχαὶ quatuor extremitates, ubi quasi incipit. Hebr. 2, 3. ἀρχὴν λαβ. initia cepit. c. 7, 3. — In formulis ἀρχὴ τῶν λογίων Hebr. 5, 12. ἀρχὴ τῆς ὑποστάσεως c. 3, 14. ἀρχὴ passive est accipiendum: λόγια, ὑπόστασις, quibus initium est factum, quae prima accepistis. Similiter Hebr. 6, 1. λόγος τῆς ἀρχῆς. — Interdum igitur *primus* est vertendum, *primus*, quo initium est factum, Coloss. 1, 18. Apoc. 21, 6. 22, 13. (et 1, 8. in edit. vulg.) ἀρχὴ καὶ τέλος *primus* et *ultimus*; Apoc. 3, 14. ἀρχὴ τῆς κτίσεως qui primus creatus est; nisi hic potius ἀρχὴ active est vertendum ut sit: qui initium fecit. Certe ἀρχὴ principium efficiens significat Sap. 12, 14. 16, 24. — Ἀρχὴ *conjunctum cum praepositionibus* de initio omnis generis, vel indefinite rerum omnium, vel definite rei cuiusdam certo temporis spatio circumscriptae dicitur. a) ἀπ' ἀρχῆς בראש משלם, igitur est: *a rerum initio*, Matth. 8, 44. 19, 4. 8. 1 Jo. 2, 13. 14. 3, 8. ἀπ' ἀρχῆς κόσμου s. κτίσεως, ut Matth. 24, 21. Marc. 10, 6. 13, 19. 1 Petr. 3, 4. legitur; — ab initio vitae Jesu vel muneris eius Luc. 1, 2. Jo. 15, 27. 1 Jo. 1, 1. 2, 7. — ab initio evangelii, praedicati 2 Thess. 2, 13. 1 Jo. 2, 24. 3, 11. 2 Jo. 5, 6. Act. 26, 4. — b) ἐν ἀρχῇ in rerum initio, Jo. 1, 1. 2. (בראשית Gen. 1, 1.) — in initio apostolatus, Act. 11, 15. — evangelii Phil. 4, 15. c) ἐξ ἀρχῆς מקדם, ab initio scl. muneris Jo. 6, 64. 16, 4. d) κατ' ἀρχάς in rerum initio, Hebr. 1, 10. Ps. 102, 25. (ubi לפנים) — e) denique τὴν ἀρχήν, quae Gen. 43, 18. 20. Dan. 8, 1. hebr. בתחלה, *in initio*, respondet, et profanis quoque est *statim ab initio*, *in initio*, semel tantum in N. T. habetur, Jo. 8, 25. τὴν ἀρχὴν (scl. ἐλάλησα) ὅ, τι καὶ λαλῶ ὑμῖν, statim ab initio dixi idem, (scl. populo, discipulis), quod etiam vobis nunc dico. — 2) quod primo loco honoris positum est: *principatus*, Luc. 20, 20. 1 Cor. 15, 24. Eph. 1, 21. Coloss. 2, 10. Jud. vers. 6. ubi ἀρχὴ est munus principis, potestas in res creatas, quibus angeli praefixi putabantur (vid. Ἄγγελος). Judaei enim statuebant, angelos quosdam, duce diabolo, munera demandata deseruisse et illicito amore prosequutos esse mulieres hominum. cf. Gen. 6, 2. et ibi LXX. interpretes. *Joseph.* Antiq. I, 3. Fabric. Cod. Pseud. V. T. I, p. 529. 179. sqq. — Deinde abstractum pro concreto: *magistratus*, *principes* in his terris, Luc. 12, 11. Rom. 8, 38. Eph. 6, 12. Coloss. 1, 16. Tit. 3, 1. principes in regno spirituum Eph. 3, 10. Coloss. 2, 15. Sic saepissime apud LXX. (pro hebr. ראש) caput, dux, princeps, nec non apud profanos.

Ἀρχηγός, οῦ, ὁ, (ex ἀρχὴ et ἄγω duco) 1) qui primos ducit, *dux*, *praefectus*, Jes. 3, 6. 2 Chron. 23, 14. ἀρχηγὸς τῆς

δυνάμεως. 2) improprie *dux ad aliquid*, *rei auctor*. Act. 3, 15. ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς, qui nos ad vitam ducit, vitae aeternae est auctor. Similiter Act. 5, 31. Hebr. 2, 10. 12, 2. coll. Mich. 12, 2. 1 Macc. 9, 61.

Ἀρχιερατικὸς, ἡ, ὸν, (ab ἀρχιερεὺς pontifex) *pontificius*. Semel Act. 4, 6. ἐκ γένους ἀρχιεραρ. i. e. ἐκ γεν. τῶν ἀρχιερέων ex familia pontificia, i. e. cuius auctores munere pontificatus ornati fuerant.

Ἀρχιερεὺς, έως, ὁ, — ἄρχων τῶν ἱερῶν, *sacerdos summus pontifex*, etiam profanis usitatum, hebraeis dicebatur כֹּהֵן גָּדוֹל Lev. 4, 3. Luc. 22, 50. Matth. 26, 3. 57. alibi saepius. Temporibus Jesu Caesares solebant pontifices creare, ita vero, ut pontifex non per omnem vitam munus gereret, ut olim mos fuerat, sed tantum ad tempus, interdum in unum annum eligeretur. Jo. 11, 49. coll. *Joseph.* Antiq. 15, 3. 1. Quum, qui pontifices fuerant, nomen quoque ἀρχιερέων retinerent, saepius in N. T. commemorantur ἀρχιερεῖς pontifex summus et viri pontificii, Luc. 3, 2. Jo. 12, 10. 11, 47. Ubi autem ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς, interdum quoque adduntur πρεσβύτεροι, nominantur, totum Synedrium magnum, per partes descriptum, intelligendum est, et definiri nequit, utrum hic ἀρχιερεῖς sint viri, qui pontificatum gesserant, an potius praefecti ordinum sacerdotum, qui 1 Chron. 24, 6. 2 Chron. 36, 14. dicuntur ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῶν ἱερέων. Matth. 16, 21. 26, 3. 39. 27, 1. 6. 20. 62. Marc. 14, 10. 53. 55. 15, 1. Luc. 9, 22. 19, 47. 20, 1. 19. Jo. 12, 10. 18, 35. 19, 6. Act. 5, 24. 9, 14. 26, 10. 12. saepius. — In epistola ad Hebr. c. 2, 17. 5, 5. 6, 20. et alibi passim Christus comparatur cum pontifice Judaeorum et ἀρχιερ. appellatur, quatenus se ipse pro peccatis hominum Deo sacrificii loco obtulit. Commemoratur quoque in test. XII. patr. (Fabric. I, p. 531.) ἀρχιερεὺς Χριστὸς, isque dicitur ib. p. 542. excitatus a Deo ἐκ τοῦ Λευῖ ὡς ἀρχιερεὺς καὶ ἐκ τοῦ Ἰούδα ὡς βασιλεύς.

Ἀρχιποίμην, ένος, ὁ, (ex ἀρχὸς princeps et ποιμὴν pastor) pastor primarius, vel: *princeps pastorum*, i. e. *doctorum*, vel *summus praefectus*, *rex*, *summus judex*. De utroque enim et pastore et praefecto ποιμὴν metaph. dicitur. Semel 1 Petr. 5, 4.

Ἀρχίππος, ου, ὁ, *Archippus*, nom. propr. Christiani, qui Coloss. 4, 17. Philem. 2. commemoratur.

Ἀρχισυνάγωγος, ου, ὁ, (i. e. ὁ ἄρχων τῆς συναγωγῆς Luc. 8, 41.) *synagogae praefectus*, *moderator synagogae*. Plures erant saepius, eorumque officium fuit, ut quidnam et per quosnam doceretur, definirent disciplinaeque ecclesiasticae consulerent. Commemorantur Matth. 9, 18. Marc. 5, 22. 35. 36. 38. Luc. 8, 49. 13, 14. Act. 13, 15. 18, 8. 17. cf. *Vitringa* de synagoga vetere, lib. 2. c. 11.

Ἀρχιτέκτων, ονος, ὁ, (ex ἄρχος et τέκτων faber) fabrorum praefectus, *architectus*, aedificiis exstruendis praepositus. Semel 1 Cor. 3, 10. coll. Jes. 3, 2.

Ἀρχιτελώνης, ου, ὁ, i. e. ἄρχων τῶν τελώνων, *publicanus*, portitorum praefectus, qui vectigalia per ministros suos, per *portitores*, exigebat. Semel Luc. 19, 2.

Ἀρχιτρίκλινος, ου, ὁ, (ex ἄρχος praefectus et τρίκλινος coenaculum,) *architriclinus*, qui Latinis *convivii magister*, *arbiter coenae*, Graecis συμποσιάρχος, βασιλεύς, στρατηγός convivii dicebatur, et a Sirac. 35, 1. ἡγούμενος appellatur, cuius quidem officii erat, ut convivium adornaret, convivis loca consignaret et cibi potusque curam gereret. Judaei in exilio hunc morem cognovisse et suum fecisse videntur. Commemoratur Jo. 2, 8. 9.

Ἄρχω, f. ξω, proprie in capite agminis sum, agmen duco; praesum (Gen. 1, 18. Ps. 68, 25—27.); *dominor*, *impero*. Bis, Marc. 10, 42. Rom. 15, 12. — Med. ἄρχομαι f. ξομαι, *initium facio*, *incipio*. Conjungitur in N. T. maxime cum infinitivo alius verbi, Matth. 4, 17. 18, 24. Luc. 9, 12.; saepissime; rarius cum genitivo rei, ut Luc. 3, 23. Act. 1, 1. Ubi infinitivo jungitur haud raro fere superfluum est, ut Matth. 11, 7. ἤρξατο λέγειν i. e. ἔλεγε, c. 11, 20. 16, 22. 24, 49. Marc. 6, 2. Luc. 13, 25. et alibi passim. sequente ἀπὸ est: initium facere vel *ab* aliquo loco, Luc. 24, 27. 23, 5. vel *cum* aliqua re, 1 Petr. 4, 17. Act. 8, 35. ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, hoc vaticinio tanquam principio usus. — Ἄρχομενος ἐτῶν τριῶν Luc. 3, 23. trigesimum agens annum. Ἀρξάμενος Matth. 14, 30. quum in eo esset, ut; coll. Luc. 21, 28. — Ἀρξάμενον participium neutr. quod impersonaliter sumitur, Luc. 24, 47. Act. 10, 37. est: *initium faciendo*, f. *initio facto*.

Ἄρχων, οντος, ὁ, (proprie particip. ab ἄρχω dominor, unde ἄρχουσα, domina, saepius apud LXX.) 1) *dominium exercens*, *imperans*, *dominus*, *praefectus*, hebr. שָׂרִים, מֹשֵׁל, מָלַךְ in LXX. versione respondens. Apoc. 1, 5. ἄρχων τῶν βασιλέων, rex regum. Matth. 20, 25. Act. 4, 26. Moses Act. 7, 35. dicitur ἄρχων populi, *dux*, *imperator*, Luc. 8, 41. ἀρχ. τῆς συναγωγῆς, praefectus synag. Luc. 23, 5. Act. 7, 27. 35. — Matth. 9, 34. 12, 24. Marc. 3, 22. Luc. 11, 15. ἄρχων τῶν δαιμονίων, praefectus daemonum, Satan. Idem dicitur ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου Jo. 12, 31. 14, 30. 16, 11. i. e. qui hominibus a Deo aversis et idololatris dominatur, et qui Eph. 2, 2. ἄρχων τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος princeps, dominus spirituum in aëre (inferiore) versantium, i. e. daemonum dicitur. Omnes errores, potissimum idololatriam Judaeos a diabolo derivasse, notum est, quare in Test. XII, patr. saepius dicitur ὁ ἄρχων τῆς πλάνης, πνεῦμα, δαίμονες τῆς πλάνης. Fabric. C. Ps. V. T. I, p. 534. sqq. 611. 615. 629. — 2) ἄρχων est nomen honoris,

denotans *hominem in honore constitutum*, cui competit auctoritas et dominium in alios; et sic a) est: *procer*, Matth. 9, 18. 23. (qui Marc. 5, 22. ἀρχισυναγωγὸς dicitur), Luc. 18, 18. — ἄρχων τῶν φαρισαίων (non *praefectus* sed) *procer* e Pharisaeis; — ἄρχων τῶν Ἰουδαίων Jo. 3, 1. unus e proceribus Judaeorum; Jo. 12, 42. et in compellatione Act. 4, 8. — b) nomen honorificum *judicum* in foro sedentium, Luc. 12, 58. Act. 16, 19. Rom. 13, 3. — c) appellatio *assessorum in Synedrio magno* et *procerum Hierosolymitanorum in universum*, Luc. 23, 13. 35. 24, 20. Jo. 7, 26. 48. Act. 3, 17. 4, 5. 13, 27. 14, 5. 1 Cor. 2, 6. 8. quos etiam Josephus Antiq. Jud. 20, 1. 2. ἄρχοντες ἱεροσολυμιτῶν appellat. coll. Neh. 4, 8. 13. 5, 7. (hebr. סגנים, magnates, principes). — Saepius in N. T. non habetur.

Ἄρωμα, τος, τὸ, *aroma*, *odoramentum*, (LXX. hebr. בשם). Quater, Marc. 16, 1. Luc. 23, 56. 24, 1. Jo. 19, 14. *Phavor*: ἄρωμα· θυμίαμα, τὸ μύρισμα καὶ εὐωδίασμα.

Ἀσὰ, ὁ, *Asa*; nom. propr. regis Judae. Matth. 1, 7. 8. cf. 1 Reg. 15. 2 Chron. 14—16.

Ἀσάλευτος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et σαλεύω agito) *inconcussus*, *immotus*, Act. 27, 41. — tropice: *stabilis*, *firmus*, *nunquam tollendus*, Hebr. 12, 28.

Ἄσβεστος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ et σβέννυμι extinguo) qui non extinguitur, vel extingui non potest; *perennis*. In N. T. non nisi de igne gehennae, Matth. 3, 12. Marc. 9, 43. 45. Luc. 3, 17. (Matth. 18, 8. πῦρ αἰώνιον. Vid. Αἰώνιος.)

Ἀσέβεια, ας, ἡ, (ab ἀσεβὴς quod ex ἀ priv. et σέβω Deos timeo, colo) tribuitur proprie ei, qui ἀσεβὴς est, i. e. numen non veneratur, non timet, ergo 1) *irreverentia Dei*, 2 Tim. 2, 16. ἐπὶ πλεῖον ἀσεβείας προκ. crescunt indies irreverentia Dei. LXX. פרוע insolentia, Deut. 18, 22. ut etiam Deut. 17, 13. ἀσεβεῖν respondet verbo הזיד. — 2) tribuitur ei, qui *verum* Deum non colit, et significat *idololatriam* eiusque vitia. Sic Rom. 1, 18. coll. vers. 20—23. — 3) *impietas* quae in *agendo* cernitur; Rom. 11, 26. Tit. 2, 12. Jud. vers. 15. 18. Saepius non legitur.

Ἀσεβέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀ et σέβω, vid. Ἀσέβεια) numen non veneror; — *impie ago*. Bis, 2 Petr. 2, 6. Jud. vers. 15.

Ἀσεβὴς, (vid. Ἀσέβεια) 1) *Deum non timens*, *Dei contemtor*, 1 Tim. 1, 9. 1 Petr. 4, 18. ubi ab ἁμαρτωλῷ ita distingui potest ut causa ab effectu. Quare etiam Judas vers. 15. dixit ἁμαρτωλοὺς ἀσεβεῖς, e contemtu Dei peccantes. In specie Jud. vers. 4. ἀσεβὴς dicitur, qui Deum, ut Christus eum manifestavit, contemnit, fidem christianam deserit. 2) *impie agens*, 2 Petr. 2, 5. 3, 7. Jud. vers. 15. 3) *peccator*

quatenus peccando culpam sibi contraxit, *reus*, *puniendus*. Rom. 4, 5. 5, 6. Saepius non extat.

Ἀσέλγεια, ας, ἡ, descendit ab ἀσελγὴς, proprie: qui nimius est in aliqua re, terminos excedit, unde, ut nostrum *ausschweifend*, ad varias res, potissimum cupiditates translatum, indicat hominem frena abjicientem. Inde ἀσέλγεια (ut etiam nostrum Ausschweifung) est quaevis effrena libido, lascivia, petulantia, impudentia, omnesque animi motus, qui vel in se vel in agendo justos excedunt limites. Est igitur ex nexu definiendum, quo modo in singulis locis verti debeat. Esse igitur videtur a) *insolentia*, *iniquitas* (Uebermuth), quae alios laedit, Marc. 7, 22. ut etiam habetur 3 Macc. 2, 26. b) *facinora insolentiae et indomitae libidinis*, 2 Petr. 2, 2. (in textu Griesb. pro ἀπωλείαις), ut apparet e vers. 10—13. c) *libido venerea*, voluptas illicita, Rom. 13, 13. 2 Cor. 12, 21. Gal. 5, 19. 2 Petr. 2, 7. 18. coll. Sap. 14, 26. — In locis Eph. 4, 19. 1 Petr. 4, 3. Jud. vers. 4 latius patere et insolentiam, iniquitatem et lasciviam qualemcunque indicare videtur. Saepius non legitur.

Ἄσημος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et σῆμα, signum, nota) 1) *non signatus*; v. c. argentum Job. 42, 11. 2) non signatus, signo non dignoscendus, Gen. 30, 42. — 3) metaph. *ignobilis*, *obscurus*, Act. 21, 39. coll. 3 Macc. 1, 14. Eodem modo nostrum, ausgezeichnet, metaphorice usurpatur.

Ἀσήρ, ὁ, *Aser*. Nom. propr. indecl. filii Jacobi octavi. Luc. 2, 36. Apoc. 7, 6. coll. Gen. 30, 13. Num. 26, 44. Jos. 19, 24.

Ἀσθένεια, εἴας, ἡ, (ab ἀσθενὴς quod vid.) 1) *imbecillitas*, *infirmitas corporis*, qua destituimur usu membri alicuius aut plurium, Luc. 8, 2. 13, 11. 12. Jo. 5, 5. — quaevis corporis infirmitas, Matth. 8, 17. Luc. 5, 15. 1 Tim. 5, 23. — *morbus*, Jo. 11, 4. Act. 28, 9. — 2) ad statum externum translatum: *afflictio*, *calamitas*, 1 Cor. 2, 3. 2 Cor. 11, 30. 12, 5. 9. 10. 11, 34. fortasse etiam Gal. 4, 13. nisi hic est corporis afflictio. — 3) ad animum translatum: *infirmitas animi*, i. e. intellectus et voluntatis, Rom. 6, 19. *trepidatio*, *animi dejectio* Rom. 8, 26. — 4) ad totam hominis conditionem translatum: *infirmitas*, *imperfectio* omnino. 1 Cor. 15, 43. 2 Cor. 13, 4. Hebr. 4, 15. 5, 2. 7, 28. Saepius non habetur.

Ἀσθενέω, ῶ, f. ήσω, 1) *infirmus sum corpore*, Jo. 5, 3. 7. *aegrotо* Matth. 10. 8. 25, 36. Marc. 6, 56. Luc. 4, 40. νόσῳ ἀσθενέω, morbo laboro; c. 7, 10. 9, 2. Jo. 4, 46. 11, 1—6. Act. 9, 37. 19, 12. Phil. 2, 26. 27. 2 Tim. 4, 20. Jac. 5, 14. — 2) ad statum externum translatum: *afflictiones patior*, dicitur Paulo potissimum de afflictionibus religionis causa, 2 Cor. 11, 29. 12, 10. ἀσθενεῖν ἐν τινὶ, alicuius causa afflictiones pati, 2 Cor. 13, 4. 9. Eodem modo videtur 2 Cor. 11, 21.

accipiendum esse, vid. vers. 23. sqq. et ἀσθενεῖν εἰς τινὰ 2 Cor. 13, 3. afflictiones alicui immittere. Alii in priori loco: infirmus esse judicio, ineptus esse, et in posteriori: imbecillem se exhibere. — De opibus est: *egeo*, Act. 20, 35. victu destitui, ut Judic. 6, 15. 2 Sam. 3, 1. *Phavor.* ἀσθενῶ· ἀῤῥωστῶ, κάμνω, νοσῶ, ἀτροφῶ. 3) ad mentem translatum: ἀσθενεῖν τῇ πίστει Rom. 4, 19. fiducia esse infirma; — et alio sensu: facile scrupulo conscientiae laborare, Rom. 14, 1. 2. 1 Cor. 8, 9. 12. συνείδησις ἀσθενοῦσα conscientia, quae scrupulis facile turbatur; etiam passive: cui scrupulus injicitur, Rom. 14, 21. 1 Cor. 8, 11. — 4) omnino: *non valeo ad efficiendum, impar sum*, Rom. 8, 3. ἐν ᾧ ἠσθένει cui impar fuit.

Ἀσθένημα, τος, τὸ, (verbale ab ἠσθένηκα) *infirmitas*. Ad mentem translatum: τὰ ἀσθενήματα Rom. 15, 1. ob ea quae c. 14. praecedunt (vid. ἀσθενέω) sunt: scrupuli conscientiae ex judicii imbecillitate orti.

Ἀσθενής, ές, οῦς, ὁ, ἡ, comparat. ἀσθενέστερος, (ex ἀ priv. et σθένος robur) *cui robur deest, infirmus*, et quidem 1) ratione *corporis*, v. c. mulieres 1 Petr. 3, 7. — inde: *aegrotus, infirmus*, Matth. 25, 39. 43. 44. Luc. 10, 9. Act. 4, 9. 5, 15. 16. 1 Cor. 11, 30. — 2) ratione fortis externae, *humilis, nullius auctoritatis, invalidus*, 2 Cor. 10, 10. coll. Sap. 2, 11. — *afflictus* 1 Cor. 4, 10. coll. vers. 11. (LXX. hebr. דל, tenuis, עני afflictus). Rom. 5, 6. ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι cum essemus afflicti, miseri; alii: infirmi virtute, peccatores. — 3) ratione animi: *qui conscientia, animo, facile turbatur*, 1 Cor. 8, 10. 9, 22. συνείδησις ἀσθενὴς οὖσα, quae facile turbatur, 1 Cor. 8, 7. vid. Ἀσθενέω. 4) comparative: *invalidus* ad aliquid efficiendum, *impar rei*, 1 Cor. 1, 25. 27. coll. Sap. 13, 18. — ἡ σὰρξ ἀσθενής ἐστι Matth. 26, 41. Marc. 14, 38. σὰρξ est impar voluntati spiritus, invalida ad obsequendum voluntati meliori. — *inutilis*, qui nil efficit, vel non satis praestat, 1 Cor. 12, 22. Gal. 4, 9. Hebr. 7, 18. — 1 Thess. 5, 14. infirmi vel fide, vel opibus, vel valetudine. Saepius non legitur.

Ἀσία, ας, ἡ, *Asia*. Nostris scriptoribus ubique est ea pars Asiae, quae *Asia minor* dicitur et intra Pontum Euxinum et mare Cyprium interjacet. Act. 19, 26. 27. 27, 2. Rom. 16, 5. ubi Ἀσίας Griesb. pro Ἀχαΐας quod est in edit. vulg. Saepius autem Ἀσία partem potiorem Asiae minoris indicat, videlicet *Joniam*, cujus metropolis Ephesus fuit; et ita Ἀσία accipiendum est Act. 2, 9. 6, 9. 19, 10. 22. 16, 6. 20, 4. 16. 18. 21, 27. 24, 19. 1 Cor. 16, 19. 2 Cor. 1, 8. 1 Petr. 1, 1. Apoc. 1, 4. (11.)

Ἀσιανός, οῦ, ὁ, *Asianus, ex Asia minori oriundus*. Act. 20, 4.

Ἀσιάρχης, ου, ὁ, (ex Ἀσία et ἄρχας praefectus) *prae-*

vulgo vix animadvertitur, ſed *cometae*, calamitatum, ut putabantur, aut praenuntii aut auctores. Jeſus autem dicitur Stella matutina ſplendidiſſima Apoc. 22, 16. (coll. Dan. 8, 10. 24. 12, 3. 1 Macc. 1, 23.) quatenus majeſtate et ſplendore ſummo eſt conſpicuus. — Apoc. 2, 28. δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνὸν ſcl. in manus (vid. c. 1, 16.) i. e. ornabo eum maximo honore et felicitate ſplendidiſſima. — Num ſtellae, quae Apoc. 1, 16. 20. 2, 1. 3, 1. commemorantur ſint *ſtellarum figurae*, an vero poëtice deſcribantur *angeli*, quatenus ſunt naturae perquam lucidae, incertum videtur. Aeque incertum eſt, utrum c. 8, 10. et 9, 1. verae ſtellae an vero angeli ſint intelligendi. Locus c. 9, 1. ſqq. uti etiam Luc. 10, 18. favent poſteriori ſententiae. — Saepius non habetur.

Ἀστήρικτος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et στηρίζω, ſtabilio) inſtabilis; — *infirmus, inconſtans.* 2 Petr. 2, 14. 3, 16. *Heſych.* ἀστηρίκτους· ἀσθενεῖς.

Ἄστοργος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et στοργὴ naturalis et tenerrimus amor eorum, quibuscum naturae vinculo conjuncti ſumus) *humanitatis expers, immiſericors, crudelis.* Bis, Rom. 1, 31. 2 Tim. 3, 3.

Ἀστοχέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀ priv. et στοχάζομαι ad ſcopum recta via feror) 1) a ſcopo aberro; 2) *a recta aberro, non attingo, aberro*, ſequente περὶ ex hebraismo (חטא ſeq. ל) 1 Tim. 6, 21. 2 Tim. 2, 18. et ſequente genitivo rei 1 Tim. 1, 6. ut Sir. 7, 19. 8, 11. Saepius non habetur.

Ἀστραπή, ῆς, ἡ, 1) *fulgur*, Matth. 24, 27. Apoc. 4, 5. 8, 5. 11, 19. 16, 18. — ſymbolum ſummae celeritatis Luc. 10, 18. 17, 24. coll. Matth. 24, 27. 2) *ſplendor, lux micans*, Matth. 28, 3. Luc. 11, 36. coll. Nah. 3, 3.

Ἀστράπτω, f. ψω, *fulguro, mico*, Luc. 17, 24; — deinde: *luce ſplendeo, mico*, Luc. 24, 4. coll. Matth. 28, 3. De oculis fulgentibus Sap. 11, 18.

Ἄστρον, ου, τὸ, 1) *ſidus*, (*Sternbild*); 2) i. q. ἀστὴρ, *stella*, Luc. 21, 25. Act. 27, 20. Hebr. 11, 12. coll. Ex. 32, 12. Job. 38, 7. 3) *ſimulacrum ſtellae*, Act. 7, 43. Vid. Ῥεμφαν.

Ἀσύγκριτος, ου, ὁ, *Aſyncritus*, nom. propr. viri Rom. 16, 14. commemorati, caeterum prorſus ignoti.

Ἀσύμφωνος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ et σύμφωνος conſonus) 1) *diſſonus, confuſus*, Sap. 18, 10. 11. 2) *diſcors, diſſentiens*, Act. 28, 25.

Ἀσύνετος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et συνετὸς intelligens) *non intelligens, non capiens*, Matth. 15, 16. Marc. 7, 18. 2) *Deum verum non intelligens, idololatriae ſtultitia captus*, Rom. 10, 19. (Deut. 32, 21. ubi נָבָל), et fortaſſe etiam Rom. 1, 21. niſi hic eſt 3) *impius*, ut Rom. 1, 31. Sap. 1, 5. Sir. 15, 7. 8. Solent enim Hebraei verba inſipientiae (נָבָל, כְּסִיל) ad impietatem transferre.

Ἀσύνθετος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et σύνθετος compositus) 1) non compositus; 2) non componendus, pactum non admittens; 3) *pactum non servans, perfidus, foedifragus.* Sic Rom. 1, 31. (Ἀσυνθεσία hebr. בגד perfide egit, Ps. 53, 15. ἀσυνθεσία hebr. בגד praevaricatio 1 Chron. 9, 1.)

Ἀσφάλεια, ας, ἡ, (ab ἀσφαλής) 1) stabilitas, das Feststehen, stabile fundamentum, Ps. 104, 5. — tropice: *rei fundamentum, rei essentia, certa indubitataque veritas,* Luc. 1, 4. — 2) *securitas, salus,* immunitas a periculo, *status tranquillus,* 1 Thess. 5, 13. coll. Jes. 18, 14. Deut. 12, 10. 2 Macc. 9, 21. — 3) active: *cura et diligentia,* qua aliquid firmatur, custoditur, munitur, Act. 5, 23. coll. 2 Macc. 4, 21.

Ἀσφαλίζω, f. ίσω, (vid. ἀσφαλής) *munio* aliquid *ne* labatur f. vacillet, *stabile, firmum facio;* — τοὺς πόδας pedes compedibus alligo Act. 16, 24. coll. Sap. 13, 15. — 2) *tutum aliquid praesto, custodio, munio,* Matth. 27, 64—66. coll. Sap. 10, 12. Jes. 41, 20.

Ἀσφαλής, ές, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et σφάλλω labefacto, supplanto) 1) *firmus, stabilis,* fundamento firmo superimpositus (Sap. 4, 3.); igitur qui nec labitur, nec vacillat, nec dimovetur, v. c. ἀγκύρα, anchora tuta, immota, Hebr. 6, 19. — τὸ ἀσφαλὲς tropice: 2) *certum, verum,* Act. 31, 34. 22, 30. 25, 26. — 3) *tutum, salus,* libertas a sollicitudine et calamitate, Phil. 3, 1. ὑμῖν δὲ ἀσφαλὲς, vobis cedit in salutem. Sap. 7, 23. πνεῦμα ἀσφαλὲς spiritus salutifer, tutos homines faciens.

Ἀσφαλῶς, adv. (vid. ἀσφάλεια, ἀσφαλής) 1) *firmiter, tuto;* tropice: *certo, vere,* Act. 2, 36. coll. Sap. 18, 6. — active: *diligenter, caute, magna cum cura* scl. ne labatur, ruat etc. Marc. 14, 44. Act. 16, 23. coll. Bar. 5, 7. Tob. 6, 4.

Ἀσχημονέω, ῶ, f. ήσω, (vid. ἀσχήμων) 1) deformis sum; 2) *indecore, turpiter ago,* 1 Cor. 13, 4. 3) *ignominia afficio, dedecore adspergo,* nostrum: Schande über einen bringen, 1 Cor. 7, 36. εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, si vero quis putet se ignominiam injungere posse filiae suae virgini, scl. si eam nuptum non det, eoque eam allicit ad venerem illicitam et turpem.

Ἀσχημοσύνη, ης, ἡ, (vid. ἀσχήμων) 1) deformitas, 2) *turpis actio, indecorum,* potissimum de turpibus actibus libidinosis, de venere illicita, Rom. 1, 27. coll. Sir. 26, 41. 30, 13. Deut. 24, 1. Gen. 34, 7. — 3) *pudenda,* (Ex. 20, 26. Deut. 23, 14.) metaphorice: *impietas, scelera,* Apoc. 16, 15.

Ἀσχήμων, ονος, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et σχῆμα forma, habitus) 1) sine forma, sine forma pulchra, deformis; 2) inhonestus, *ignominiosus, probrosus.* 1 Cor. 12, 23. τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν, membra, quae nobis videntur (ἡμῶν pro ἃ δοκοῦμεν) minus honesta.

Ἀσωτία, ας, ἡ, (ex ἀ priv. et σώζω servo) tribuitur ei, qui a libidinibus suis ita abripitur, ut cohiberi et servari nequeat; est igitur *libidinosa et luxuriosa vivendi ratio, effusae libidines, nequitia*, nostrum: Ausschweifung, Liederlichkeit; Eph. 5, 18. Tit. 1, 16. 1 Petr. 4, 4. ἀνάχυσις τῆς ἀσωτίας, immodicae, effusissimae libidines.

Ἀσώτως, adv. (vid. ἀσωτία) *dissolute, luxuriose*. Semel Luc. 15, 13.

Ἀτακτέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἀ priv. et τάξις ordo) 1) ordinem non servo; potissimum de militibus. 2) ordinem desero; tropice *officio desum, officium* s. *munus negligo*; semel 2 Thess. 3, 7.

Ἄτακτος, (vid. ἀταξία) 1) ordinem non servans s. illum deserens; 3 Macc. 1, 16. 2) *officium negligens, vitae ordinem spernens, qui moribus est incompositis*, 1 Thess. 5, 14. — Μηδὲν ἄτακτον ποιεῖτε, Test. XII. patr. Fabric. C. Pf. I, p. 664.

Ἀτάκτως, adv. ordini et legi non adstricte, incomposite. De moribus: *dissolute, legibus inconvenienter, petulanter, impie*. 2 Thess. 3, 6. 11.

Ἄτεκνος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et τέκνον proles) *prole carens; sine liberis, orbus*. Luc. 20, 28—30. Sir. 16, 3.

Ἀτενίζω, f. ίσω, 1) oculos in aliquid figo, *intentis oculis adspicio*, vel εἰς τί vel τινί, — quod vel est quaerentis, quomodo aliquid se habeat Act. 1, 10. vel mirantis, Act. 3, 12. ἡμῖν τί ἀτενίζετε, quid nos mirabundi adspicitis? vel indignantis, Act. 13, 9. vel impavidi, Act. 23, 1. — 2) *intueor*, simpliciter, oculos in aliquem dirigo, *adspicio*, Luc. 4, 20. 22, 56. Act. 3, 4. 6, 15. 7, 55. 10, 4. 11, 6. 14, 9. 2 Cor. 3, 7. 13. — Saepius non habetur.

Ἄτερ, adv. quod cum genitivo construitur, *sine, absque*, Luc. 22, 35. 2 Macc. 12, 15. — *seorsum, separatus*, Luc. 22, 6. ἄτερ ὄχλου seorsum, separatum a populo, ubi non esset stipatus quibusdam e populo.

Ἀτιμάζω, f. άσω, (ex ἀ priv. et τιμὴ honor) 1) *debitum alicui honorem denego*, Jo. 8, 49. Rom. 2, 23. — *contemno*, Jac. 2, 6. coll. Prov. 14, 21. Sir. 8, 7. 10, 32. — 2) *ignominiose tracto*, Luc. 20, 11. (coll. Matth. 22, 6.) Act. 5, 41. — 3) *deturpo, dehonesto*, schänden, τὸ σῶμα Rom. 1, 24. scil. voluptatibus turpissimis contra naturae usum peractis.

Ἀτιμάω, ῶ, f. άσω, *contumelia afficio*. Semel Marc. 12, 4.

Ἀτιμία, ας, ἡ, (ab ἄτιμος), 1) *honoris defectus, conditio humilis et vilis*, 1 Cor. 15, 43. Rom. 9, 21. 2 Tim. 2, 20. εἰς ἀτιμίαν ad usus humiles, vulgares. coll. Sap. 15, 7. — 2 Cor. 11, 21. κατ' ἀτιμίαν λέγω, tanquam vilis homo, honore et auctoritate destitutus, loquor. 2) *indecens ex more usitato*,

1 Cor. 11, 14. 3) *contumelia, ignominia*, 2 Cor. 6, 8. coll. Sir. 5, 15. — *turpe, foedum*, Rom. 1, 26. πάθη ἀτιμίας foeda libido.

Ἄτιμος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et τιμὴ honor) 1) *honore destitutus, vilis*, 1 Cor. 12, 23. cf. Sap. 3, 17. — 2) *contemtus*, 1 Cor. 4, 10. cf. Sap. 4, 18. — Matth. 13, 57. Marc. 6, 4. ἄτιμός ἐστι εἰ μὴ, *magis in contemtu est, quam*; ex hebraismo, vid. Ps. 118, 8. Luc. 18, 14.

Ἀτμίς, ίδος, ἡ, 1) *vapor* quivis, Dampf, Dunst. Jac. 4, 14. ἀτμὶς vapor brevi evanescens. Similis imago Coloss. 1, 14. Sap. 2, 2—4. Ps. 109, 23. 102, 12. 14. 2) *fumus*, Act. 2, 19. Sir. 22, 30. 24, 21. ἀτμὶς καπνοῦ ut legitur Joel 2, 30.

Ἄτομος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et praet. med. verbi τέμνω seco) 1) non secatus; 2) qui secari et dividi nequit. De tempore: *momentum, temporis punctum*. 1 Cor. 15, 52. ἐν ἀτόμῳ scil. χρόνῳ, momento, ilico, statim. *Hesych.* ἐν ἀτόμῳ· ἐν ῥιπήματι, ἐν τάχει.

Ἄτοπος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et τόπος locus) 1) qui locum non habet; locum convenientem non habens, loco suo non conveniens; 2) *insolitus, mirus*, ungewöhnlich, auffallend, Act. 28, 6. μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γενόμενον nil insoliti et accidere i. e. venenum nil efficere. *Hesych.* ἄτοπον· παράδοξον, ξένον, καὶ θαυμαστόν. — 3) legibus moralibus non conveniens, quod secundum praecepta locum habere non deberet; τὸ ἄτοπον *flagitium, scelus* Luc. 23, 41. 2 Macc. 14, 23. οὐδὲν ἄτοπον nil adversus legem mosaicam. — ὁ ἄτοπος *impie agens*, legem transgrediens, 2 Thess. 3, 2. coll. Job. 34, 12. Judith. 11, 11.

Ἀττάλεια, ας, ἡ, *Attalia*, urbs Pamphyliae, maritima, ab Attalo Philadelpho, rege Pergami condita, in Lyciae confinibus sita, Act. 14, 25.

Αὐγάζω, f. άσω, (ab αὐγὴ splendor) *splendeo, fulgeo*. Semel 2 Cor. 4, 4. tropice de lumine evangelii.

Αὐγή, ῆς, ἡ, *splendor, lumen*, Jes. 59, 9. 2 Macc. 12, 9. De diei s. solis splendore Act. 20, 11. ἄχρις αὐγῆς usque ad lucem diei, usque ad diluculum.

Αὔγουστος, ου, ὁ, *Augustus*, Octaviani, Romanorum imperatoris, cognomen, quod accepit a Senatu Romano. cf. *Flor.* 4, 12. *Suet.* Aug. c. 7. Anno imperii eius quadragesimo secundo Jesus natus est. Luc. 2, 1.

Αὐθάδης, ες, ὁ, ἡ, (ex αὐτὸς ipse et ἀδέω s. ἥδω satio) qui ipse sibi satis est, sibi placet; *jactabundus, arrogans, insolens*. Bis, Tit. 1, 7. 2 Petr. 2, 10. coll. Prov. 21, 24. *Hesych.* αὐθάδης· ὑπερήφανος, θυμώδης, παράνομος, αὐτάρεστος.

Αὐθαίρετος, ου, ὁ, ἡ, (ex αὐτὸς et αἱρέομαι eligo) *qui aliquid sua sponte facit*. 2 Cor. 8, 3. αὐθαίρετοι scil. ἔδω-

κων, supra vires sua sponte dederunt. ib. vers. 17. αὐθαίρετος ἐξῆλθε sponte profectus est.

Αὐθεντέω, ῶ, f. ήσω, (ab αὐθέντης Sap. 12, 6. quod pro αὐτοέντης, manu propria interficiens; deinde dominus, potens) *dominium exerceo, imperium habeo*, 1 Tim. 2, 12.

Αὐλέω, ῶ, f. ήσω, (ab αὐλὸς tibia) *tibia cano*. Matth. 11, 17. Luc. 7, 32. ηὐλήσαμεν ὑμῖν i. e. laetissima vobis annunciavimus. 1 Cor. 14, 7. τὸ αὐλούμενον quod tibia canitur, carmen.

Αὐλή, ῆς, ἡ, (ab obsoleto ἄω *flo*) 1) *aula*, exterior ante aedificium locus, subdialis, quem venti perflare poterant, ubi antiquioribus temporibus pecora et pecudes commorabantur s. inclusae tenebantur. Unde etiam *caula*, *stabulum* simpliciter, Jo. 10, 1. 16. (3 Macc. 3, 15. *castra*). — 2) *atrium*, prima aedium pars, vel subdialis, vel in aedificiis splendidioribus porticu circumdata. Matth. 26, 58. 69. Marc. 14, 54. 66. 15, 16. Luc. 22, 55. Jo. 18, 15. 16. Apoc. 11, 2. 3) per synecdochen partis pro toto, *aedes ipsae, palatium*, Matth. 26, 3. Luc. 11, 21. Saepius non habetur.

Αὐλητής, οῦ, ὁ, (ab αὐλέω tibia cano) *tibia canens, tibicen*. Bis, Matth. 9, 23. et Apoc. 18. 22. — De usu tibicinum in funeralibus vid. *Joseph.* de Bell. Jud. 3, 9, 5. qui magnum luctum describens addit: ἐς πλείστους μισθοῦσθαι τοὺς αὐλητὰς, οἳ θρήνων ἐξήρχον αὐτοῖς. coll. Jer. 9, 17. *Geierus* de luctu hebr. c. 5. p. 16. *Buxtorfii* lex. Talm. p. 766 et 1524. *Ovid.* Fast. 6, 660. —

Αὐλίζομαι, f. ίσομαι, 1) in aula versor; proprie dictum videtur de pastoribus cum gregibus suis aliquo in loco considentibus; quare etiam αὐλὴ stabulum. Inde facile derivatur duplex verbi notio, qua vel est *commoror*, (2 Sam. 15, 28) vel *pernocto* in aliquo loco (Jos. 6, 11. hebr. לין). In N. T. bis, *pernocto*, Matth. 21, 17. Luc. 21, 37.

Αὐλὸς, οῦ, (ab ἄω s. αὔω, flo,) *tibia*. Semel 1 Cor. 14, 7. coll. 1 Sam. 10, 5. Jer. 48, 36. hebr. חליל.

Αὐξάνω, f. αὐξήσω, quod tempora sua format ab obsoleto αὐξάω, s. εὐξέω, et ab inconsueto αὔγω, latinor. *augeo*, descendit, 1) transitive: *augeo, incrementa do*, 1 Cor. 3, 6. 7. coll. Gen. 17, 6. Lev. 26, 9. — 2) intransitive, αὐξάνω et αὐξάνομαι, *cresco, incrementis augeor*. Sensu proprio de plantis Matth. 6, 28. Marc. 4, 8. Luc. 12, 27. — de verbo Dei: *incrementa capio, propagor*, Act. 6, 7. 12, 24. 19, 20. Coloss. 1, 6. — cresco numero Act. 7, 17. — tropice: cresco auctoritate Jo. 3, 30. cognitione Coloss. 1, 10. 2 Petr. 3, 18. — Dicitur etiam de fide et pietate 2 Cor. 9, 10. 10, 15. — 3) *adolesco, excresco*, sensu proprio Luc. 1, 80. 2, 40. Matth. 13, 32. Luc. 13, 19. Sensu improprio: 1 Petr. 2, 2. αὐξηθῆτε εἰς σωτηρίαν, adoleatis ad salutem i. e. perfecti fiatis

christiani et salutis participes. Eph. 4, 15. αὐξήσωμεν εἰς Χριστόν ut excrescamus in unum corpus Christi, i. e. amoris vinculo conjungamur in unam sub Christo, capite, societatem. cf. Αὔξω. Saepius non habetur.

Αὔξησις, εως, ἡ, *incrementum*, *augmentum*. Bis, Eph. 4, 16. Coloss. 2, 19. αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ, per quem (Christum) totum ecclesiae corpus felicissima capit incrementa, annuente Deo. Legitur etiam 2 Macc. 5, 16.

Αὔξω, (ab αὔγω vid. Αὐξάνω) *cresco*, *excresco*, i. q. αὐξάνω. Bis usurpatur a Paulo de ecclesia, comparata cum aedificio exstruendo, quod perficitur, dum crescit singulis partibus jungendis. Eph. 2, 21. αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον exsurgat, perficiatur, ut sit templum. Coloss. 2, 19. vid. Αὔξησις.

Αὔριον, adv. exacte respondens nostro *morgen*. Descendit enim ab αὔω flo, sive αὔρα, aura, Morgenluft, et significat 1) *proximum tempus matutinum*. Ita in formula ἡ αὔριον scl. ὥρα, quod convenit latinum *aurora*, ἐπὶ τὴν αὔριον scl. ὥραν Luc. 10, 35. proxima mane; Act. 4, 5. quum dies illaxisset. εἰς τὴν αὔριον usque ad proximam lucem. — 2) *cras*, *proximo die*; ἡ αὔριον scl. ἡμέρα, Matth. 6, 34. Jac. 4, 14. etiam αὔριον simpliciter, Matth. 6, 30. Luc. 12, 28. Act. 23, 15. 20. 25, 22. 1 Cor. 15, 32. — Formula σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ τρίτῃ s. τῇ ἐρχομένῃ scl. ἡμέρᾳ proverbium est, cuius sensus: *semper*, *in omne tempus*. Proprie enim est: non hodie solum sed etiam cras adeoque tertio die. Vid. Exod. 4, 10. 5, 14. Hos. 6, 2. Sic etiam Jac. 4, 13. σήμερον καὶ (ita enim rectius Griesb. pro ἢ reposuit) αὔριον πορευσώμεθα hodie, et cras i. e. quovis die futuro. — Saepius non legitur.

Αὐστηρός, ά, ὸν, latin. *austerus*, proprie de eo dicitur, quod acerbum saporem habet, v. c. vinum; deinde tropice de moribus: *asper*, *severus*, *austerus*. Bis, Luc. 19, 21. 22. coll. 2 Macc. 14, 30.

Αὐτάρκεια, ας, ἡ, (ab αὐτάρκης) 1) *animus paucis contentus*, Genügsamkeit, 1 Tim. 6, 6. — 2) *ad sumtum necessaria*, 2 Cor. 9, 8. πᾶσαν αὐτάρκειαν, omnia quibus opus est, quaecunque sunt necessaria.

Αὐτάρκης, εος, ους, ὁ, ἡ, (ex αὐτὸς et ἀρκέω sufficio) propr. sufficiens sibi, deinde: *paucis contentus*, *cui satis est*; Phil. 4, 11. coll. Sir. 40, 18.

Αὐτοκατάκριτος, ον, ὁ, ἡ, (ex αὐτὸς et κατακρίνω) *qui se ipse condemnat*, *suo ipsius judicio condemnatus*, Tit. 3, 11.

Αὐτόματος, άτη, ον, (ex αὐτὸς et μάομαι desidero, quaero) 1) *sponte aliquid faciens*, Act. 12, 10. αὐτομάτη (scl. ἡ πύλη) ἠνοίχθη, sponte (nullo aperiente) aperuit se janua. coll. Sap. 17, 6. 2) *sponte*, *natura sua*, non vi culturae; de terra plantas producente, et de plantis ipsis, saepissime. In N. T. semel Marc. 4, 28. coll. Lev. 25, 5. 11.

Αὐτόπτης, ου, ὁ, (ex αὐτὸς et ὄπτομαι, oculis conspicio) *qui ipse aliquid conspicit, ipse oculatus.* Luc. 1, 2.

Αὐτὸς, ή, ό, pronomen definitum, quo utuntur Graeci ad subjectum aliquod ab aliis separandum et accurate distinguendum. Habet igitur 1) hanc vim, *ut subjectum faciat insigne et eminens*, et habet duas subjecti heraus, et a) vel *non est vertendum*, ut Act. 10, 26. κἀγὼ αὐτὸς, ego etiam. Marc. 6, 31. ὑμεῖς αὐτοὶ i. q. ὑμεῖς simpliciter. Jo. 16, 27. αὐτὸς ὁ πατὴρ etiam pater. 2 Cor. 10, 1. αὐτὸς ἐγὼ Παῦλος. Similiter in casibus obliquis, τοῖς καθημένοις ἀνέτειλεν αὐτοῖς Matth. 14, 16. — Matth. 21, 41. κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτοὺς, pessimos funditus perdam istos. Vid. etiam Apoc. 2, 7. 26. — b) vel significat *adeo, vel, ipse*, Act. 8, 12. ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς, adeo Simon. Hebr. 11, 11. καὶ αὐτὴ Σάῤῥα, vel Sarah. — c) vel *hic, ille*, ut sit quasi ostendentis subjectum, Matth. 1, 21. 6, 4. Luc. 1, 56. 1 Jo. 1, 7. Hebr. 13, 5. αὐτὸς i. e. Deus, dominus, ut הוא Deut. 32, 39. Ps. 102, 28. — d) vel *ipse*, Matth. 21, 42. 27, 54. Luc. 6, 38. 42. 11, 46. 32. 24, 15. Jo. 4, 2. 44. 5, 36. 14, 10. Act. 21, 24. Hebr. 9, 23. 1 Jo. 2, 6. saepissime. — 2) *separat subjectum ab aliis*, et est vertendum *solus*, für sich allein, 1 Cor. 11, 14. αὐτὴ ἡ φύσις, vel natura sola. 2 Cor. 12, 13. αὐτὸς ἐγὼ, ego solus, exclusis reliquis apostolis, cf. vers. 11. 12. — Jo. 14, 11. διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ, certe propter miracula, propter miracula sola. — 3) *cum articulo conjunctum* est *idem, unus idemque*; Rom. 10, 12. ὁ αὐτὸς Κύριος πάντων omnibus unus idemque Deus praeest. Matth. 5, 47. Marc. 14, 39. Luc. 6, 33. τὸ αὐτὸ idem. Luc. 6, 38. Act. 15, 27. Rom. 2, 1. 9, 21. 1 Cor. 1, 10. Eph. 6, 9. Phil. 1, 30. Hebr. 1, 12. ὁ αὐτὸς εἶ, semper es idem i. e. immutabilis; c. 13, 8. — Inde τὸ αὐτὸ adverbialiter *pariter, similiter*, Matth. 27, 44. ἓν καὶ τὸ αὐτὸ, 1 Cor. 12, 11. unum idemque. — 1 Cor. 11, 5. ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ pariter, idem est ac si rasa esset, (ubi dativus ἐξυρημ. non a τὸ αὐτὸ sed ab ἓν ἐστι pendet). Pertinent huc etiam formulae κατὰ τὸ αὐτὸ, ut legitur Act. 14, 1. et ἐπὶ τὸ αὐτὸ ut plerumque habetur, quae valent *una, simul, junctim, ad unum omnes*, nostrum: *zusammen, mit einander*, Matth. 22, 34. (Ps. 2, 2.) Act. 1, 15. 3, 1. 1 Cor. 11, 20. Similiter hebr. יחדו 2 Sam. 2, 13. יחד Ps. 2, 2. 31, 14. Sic in libro Henochi (Fabric. Pseud. V. T. I, p. 195.) legantur: ἐξ αὐτῶν εἰς αὐτοὺς, se invicem, alius alium, sich unter einander. — 4) *cum numerabilibus conjunctum* est *eum, ipse*, nostrum *selb*; Apoc. 17, 11. αὐτὸς ὄγδοος ἐστὶ, ipse octavus est. — 5) *in casibus obliquis* (interdum etiam in N. T. in casu recto, ut Hebr. 8, 9. αὐτοὶ illi) est pro relativo, *is, ille*, Matth. 6, 26. 12, 25. 26, 44. 71. Jo. 1, 6. 15, 5. Act. 8, 11. Gal. 6, 16. 12. 4, 17. 1 Thess. 4, 10. saepissime. Genitivus αὐτοῦ, αὐτῶν sae-

pitiam passsionem indicat, Eph. 1, 7. Apoc. 2, 18. 17, 2. alibi interdum indicat aliquid, quod vel naturae vel officii causa competit alicui subjecto, ut Matth. 21, 41. ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν, tempore quo debent, justo; Luc. 1, 20. coll. Sir. 50, 24. 39, 32. 33. 51, 30. — Utuntur vero scriptores N. T. voc. αὐτοῦ sensu relativo, ut non solum illum, sed etiam istum et alia relativa exprimat, interdum etiam ubi non opus fuisset, addunt, haud raro etiam non ad proximum, sed ad remotius adeoque remotissimum subjectum referunt. V. c. Marc. 9, 27—28. Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν (aegrotum) τῆς χειρὸς, ἤγειρεν αὐτὸν, καὶ ἀνέστη. Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν (Jesum) εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν· ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτὸ (scl. τὸ πνεῦμα vers. 25.) vid. etiam Act. 7, 21. Rom. 1, 32. ubi αὐτὰ ad ea omnia, quae vers. 29—31. commemoraverat vitia referendum est. c. 10, 5. Gal. 3, 12. coll. vers. 10. Matth. 21, 7. ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν scl. ἱματίων. Saepius subjectum, ad quod refertur, ex scriptoris negligentia non nominatur, sed cogitando addendum est; Matth. 11, 1. πόλεις αὐτῶν scl. Judaeorum; Luc. 5, 17. αὐτοὺς non Pharisaeos, de quibus antea sermo fuerat, sed alios non commemoratos, aegrotos qui simul advenerant. Hebr. 8, 8. αὐτοῖς scl. Judaeis. — 6) ex negligentia vitae communis αὐτὸς etiam reciproce pro ἐγὼ; Luc. 11, 4. αὐτοὶ pro ἡμεῖς, quod legitur Matth. 6, 12. Luc. 1, 45. αὐτῇ pro σοί. Matth. 21, 45. περὶ αὐτῶν de se. Luc. 4, 41. τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι, se esse Messiam. Jo. 13, 11. αὐτὸν pro ἑαυτὸν. Apoc. 5, 10. αὐτοὺς pro ἡμᾶς; coll. vers. 9. *Hesych.* αὐτὸς· ἢ ἐγὼ, σὺ, ἢ ἐκεῖνος. — LXX. interpretes voc. αὐτὸς usi sunt pro הֵם, הִוא, הִנֵּה.

Αὐτοῦ, scl. τόπου, adv. *ibi, isthic, hic.* Quater Matth. 26, 36. Act. 15, 34. 18, 19. 21, 4. LXX. בֹּה in hoc loco, Ex. 24, 14. פֹּה hic, 2 Sam. 20, 4.

Αὑτοῦ, ῆς, οῦ, *sui ipsius*, contracte pro ἑαυτοῦ, 2 Tim. 2, 19. Matth. 24, 37. vid. in ἑαυτοῦ.

Αὐτόχειρ, ος, ὁ, ἡ, (ex αὐτὸς et χεὶρ manus) *qui manu propria aliquid agit, suis manibus, ipse faciens, laborans.* In hac prima significatione legitur semel in N. T. Act. 24, 19. αὐτόχειρες, nostris manibus.

Αὐχμηρὸς, ὰ, ὸν, (ab αὐχμάω areo, deinde squalidus sum, defecendens, cuius radix est αὐχμὸς, proprie aestus, deinde aspera et squalida, ut ex aestu fieri solet, facies terrae, denique etiam de hominibus squalor, sordes paupertatis) proprie *siccus*, deinde *squalidus* et transfertur ut latinor. squalidus ad conditionem hominis, ut sit *squalidus, sordidus, tristis, miser.* Sic semel in N. T. 2 Petr. 1, 19. αὐχμηρὸς τόπος hic dicitur haec terra, quatenus miseriis et inquinamentis (vers. 20.) est plenissima, interitui destinata (c. 3, 10.), et

pulchriori terrae olim (verf. 13.) locum datura. Αἰωνεῖτ- tunt: obfcurus, tenebricofus, quod quum tropice effe debeat, miler, triftis, eodem redit. *Hefych.* αἰωνεῖν· ἥρῳον, σκοτῶδες. *Suidas* — στυγνὸν ἢ σκοτεινόν.

Ἀφαιρέω, ῶ, f. ήσω, αοῦ. 2. ἀφεῖλον, aor. 2 med. ἀφειλόμην, (ex ἀπὸ et αἱρέω capio, fero) proprie capio et aufero, deinde aufero fimpliciter, et quidem 1) *aufero itu, ut non amplius fit, e medio tollo,* Luc. 1, 25. — τὰς ἁμαρτίας i. e. peccatorum poenas, Rom. 11, 27. Hebr. 10, 4. coll. Ex. 34, 7. Jef. 27, 9. Sir. 47, 13. 2) *repeto, reprehendo,* wieder zurücknehmen, Luc. 10, 42. 16, 3. Apoc. 22, 19. ἀφελεῖν τὸ μέρος fortem revocare. coll. 2 Macc. 14, 7. — 3) *detraho* partem a toto, *demo,* etwas davon nehmen, ubi tunc opponitur τῷ προσθεῖναι, addere, Apoc. 22, 19. coll. Dant. 12, 32. 1 Macc. 8, 30. — unde etiam de abfciffione capitis, aliarumque corporis partium dicitur, *abfcindo,* Matth. 26, 51. Luc. 22, 50. Marc. 14, 47. 1 Sam. 5, 4. (קָרַח) 17, 51. 1 Macc. 7, 47. 12, 17. Saepius non habetur.

Ἀφανής, ές, οῦς, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et φαίνω appareo) *latens, abfconditus, non conspicuus.* Semel Hebr. 4, 13. coll. Sir. 20, 30. 2 Macc. 3, 34.

Ἀφανίζω, f. ίσω, (ex ἀ priv. et φαίνω, appareo) 1) *e conspectu removeo, in nihilum redigo,* Jac. 4, 14. ἀφανιζομένη quae in nihilum abit, evanefcit. coll. 3 Esdr. 6, 33. Paffivum tropice: *exftinguor, exanimor prae terrore* f. *pudore; obftupefco;* Sic Act. 13, 41. quae ex Hab. 1, 5. repetita funt, ubi legitur תְּמָהוּ, *miramini.* coll. Jef. 59, 16. Dan. 8, 27. — 2) *deturpo, deformo, rei nitorem corrumpo,* noftrum: unfcheinbar machen, Matth. 6, 19. 20. (coll. Luc. 12, 33. ubi διαφθείρει). — Matth. 6, 16. ἀφανίζειν τὸ πρόσωπον fqualidam, triftem facere faciem, fqualorem et triftitiam fimulare. Sic ἀφανίζ. confpurcare, inquinare in formulis ἠφάνισαν τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, τὴν γῆν, vitam, terram vitiis inquinaverunt, Fabric. C. Pfeud. V. T. I, p. 184. 192. 543.

Ἀφανισμός, οῦ, ὁ, (Vid. Ἀφανίζω) proprie τὸ evanefcere e confpectu; interitus, devaftatio, Zeph. 1, 16. Ezech. 5, 15. — Semel in N. T. Hebr. 8, 13. de oeconomia Mofaica, *abrogatio, abolitio.* Sic Fabric. C. Pf. V. T. I, p. 581. τὸν νόμον ἀφανίζειν, καὶ τοὺς λόγους τῶν προφητῶν ἐξουδενεῖν.

Ἄφαντος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et 3 perf. perf. paff. verbi φαίνομαι, appareo) *oculis fubductus, e conspectu ablatus.* Semel Luc. 24, 31. coll. 2 Macc. 3, 34. coll. verf. 24. Tob. 12, 12. 19. 2 Macc. 10, 29. 30. Joseph. Antiq. 5, 6. 2. et c. 8, 2.

Ἀφεδρών, ῶνος, ὁ, (ex ἀπὸ et ἕδρα fella, etiam locus ubi venter exoneratur), *latrina, cloaca,* i. q. alibi λυτρών, κοπρών dicitur. Non nifi Matth. 15, 17. Marc. 7, 19. legitur.

LXX. ἄφεδρον de menstruatione mulierum usurpant. Suidas ἀφεδρῶν barbaris vocabulis adnumerat. Proprie anum, podicem significasse et deinde ad locum, in quem alvi excrementa egeruntur, translatum videtur. cf. *Fischer* de vitiis Lex. N. T. p. 697. sqq.

Ἀφειδία, ας, ἡ, (ex ἀ priv. et φείδομαι parco) *crudelitas, durities.* Semel Coloss. 2, 23. de severitate in corpus.

Ἀφελότης, τητος, ἡ, (ab ἀφελής 1) lapidibus carens 2) planus, aequus 1) τὸ planum esse, planities, 2) tropice: *sinceritas, integritas*, i. q. ἁπλότης. Non nisi Act. 2, 46. legitur, quum alibi eodem sensu habeatur ἀφέλεια.

Ἄφεσις, εως, ἡ, (ab ἀφίημι) 1) *dimissio, dimissio e captivitate, libertas.* Luc. 4, 18. saepius apud LXX. Lev. 25, 10. Ezech. 46, 17. 3 Esdr. 4, 62. 2) *relaxatio, remissio* eius, quod alius mihi debet, v. c. tributi, Esth. 2, 18. Deut. 15, 3. 1 Macc. 13, 34. Sic in N. T. tantum in formula ἄφεσις ἁμαρτιῶν (semel Eph. 1, 7. ἄφ. παραπτωμάτων) remissio *poenae* peccatorum, *venia* peccatorum, qua jam non exigitur debita poena. Matth. 26, 28. Marc. 1, 4. Luc. 1, 77. 3, 3. 24, 47. Act. 2, 38. 5, 31. 10, 43. 13, 38. 26, 18. Eph. 1, 7. Coloss. 1, 14. etiam ἄφεσις simpliciter, Hebr. 9, 22. 10, 18. Marc. 3, 29. Saepius non legitur.

Ἁφή, ῆς, ἡ, (a praes. med. verbi ἅπτω, necto, alligo, med. tango) 1) tactus, ictus, percussio; (saepius apud LXX.) — 2) *vinculum*; tropice *necessitas.* Bis, Eph. 4, 16. Coloss. 2, 19.

Ἀφθαρσία, ας, ἡ, (ex ἀ priv. et praet. pass. verbi φθείρω corrumpo) ea rei conditio, qua non dissolvitur, esse non desinit, non perit, sed semper durat; *incorruptibilitas, immortalitas, perpetuitas.* Dicitur de corpore futuro corruptioni amplius non obnoxio, 1 Cor. 15, 42. 50. 53. 54. — de vita post mortem eiusque felicitate, 2 Tim. 1, 10. ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν i. e. ζωὴν ἄφθαρτον, ut ἐν ἀφθαρσίᾳ 1 Cor. 15, 42. et Sap. 2, 23. quoque pro ἄφθαρτος. — Rom. 2, 7. ἀφθ. vel pro ἄφθαρτος positum est, vel felicitatem indefinentem, praemia perpetua significat. cf. 1 Cor. 9, 25. 1 Petr. 5, 4. — Eph. 6, 24. ἀγαπῶντες ἐν ἀφθ. amantes indefinenter, in perpetuum, amore nunquam suffocando. — Saepius non legitur.

Ἄφθαρτος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et φθαρτὸς corruptioni obnoxius) 1) *incorruptibilis, immortalis*; Deus, Rom. 1, 23. 1 Tim. 1, 17. Sap. 12, 1. — corpus resurgentium 1 Cor. 15, 52. — 2) *perpetuus*, *perennis*, de praemiis futuris 1 Cor. 9, 25. Sap. 18, 4. Hac notione perennitatis a plerisque etiam 1 Petr. 1, 4. gaudere creditur, ubi vero potius notio *puritatis, maculis non contaminatae* subjacet, et ib. c. 3, 4. ubi τὸ ἄφθαρτον τοῦ πνεύματος *integritatem* sensu mo-

vali, libertatem a vitiorum corruptione indicare videtur? Vid. etiam Ἀφθορία.

Ἀφθορία, ας, ἡ, τὸ non corruptum esse, integritas. Legitur in codd. Tit. 2, 7. pro ἀδιαφθορία.

Ἀφίημι, f. ἀφήσω, aor. 2 ἄφην. Passiv. ἀφίεμαι perf. ἀφεῖμαι, aor. 1 ἀφέθην (ex ἀπὸ et ἵημι mitto) quatuor habet notiones primarias, a quibus reliquae significationes deducuntur; et quidem I) est *facio vel jubeo, ut aliquis abeat, dimitto;* — a) missum facio, Matth. 13, 36. Marc. 4, 36. 8, 13. — b) *trado* alicui aliquid, Marc. 11, 6. Matth. 5, 40. c) *missum facio, non curo,* Matth. 15, 14. Marc. 7, 8. tropice Hebr. 6, 1. ἀφέντες τὸν λόγον, missam faciamus, praetereamus doctrinam. d) *non admitto, remitto, repudio,* Matth. 24, 40. 41. Luc. 17, 34—36. — II) *permitto, ut alter abeat et faciat;* et quidem a) *permitto* simpliciter, *patior, sino,* sequente accusativo subjecti cui permittitur, Matth. 3, 15. 7, 4. 13, 30. 19, 14. 23, 13. Marc. 1, 34. 5, 37. 7, 12. 27. 10, 14. 11, 16. 14, 6. Luc. 6, 42. 8, 51. 12, 39. 13, 8. ἄφες αὐτὴν patere illam, dulde ihn noch ein Jahr; Luc. 18, 16. Jo. 11, 44. 48. 12, 7. Apoc. 2, 20. 11, 9. Ἄφες, ἄφετε, Matth. 27, 49. Marc. 15, 36. adhortantis est, ne alii impediant, *agedum.* — Matth. 8, 22. Luc. 9, 60. ἄφες patere, ut spiritualiter mortuis sit cura sepeliendi. — b) *permitto, ut aliquis, quem obstrictum possem tenere, liber abeat, dimitto liberum.* Sic in formulis ἀφίημι τὰ ὀφειλήματα sive τὰς ἁμαρτίας τινί, sive etiam verbum simplex, ubi ὀφείλημα vel simile est supplendum, *condono* (Luc. 17, 3. 4. 23, 34. Matth. 18, 21.), *debitum remitto* (Marc. 18, 27. 32. 36.), *peccati debitam poenam remitto.* Matth. 9, 2. 5. 6. 12, 31. 32. Marc. 2, 5. 7. 9. 10. 3, 28. 4, 12. 11, 25. sqq. Luc. 5, 20—24. 7, 47—49. 11, 4. 12, 10. Jo. 20, 23. Act. 8, 22. Rom. 4, 7. Jac. 5, 15. 1 Jo. 1, 9. 2, 12. coll. Jes. 22, 14. (hebr. נשא) Deut. 15, 2. Gen. 18, 26. Ps. 31, 6. Sir. 2, 12. 28, 2. — III.) *me quasi dimitto, recedo ab alio;* et quidem a) *recedo ab eo, quem adortus fueram, desisto, missum facio,* von einem ablassen, einen gehen lassen, Matth. 4, 11. (Luc. 4, 13. est ἀπέστη) Matth. 22, 22. Marc. 5, 19. 12, 12. Jo. 18, 8. — b) *discedo* ab aliquo simpliciter, *desero, derelinquo,* sequente accusativo, Matth. 4, 20. 22. 5, 28. 8, 15. 18, 12. 19, 27. 29. 26, 44. 56. Marc. 1, 18. 20. 31. 10, 28. 29. 13, 34. 14, 50. Luc. 4, 34. 5, 11. 10, 30. 18, 28. sqq. Jo. 4, 3. 28. 52. 10, 12. 16, 28. 32. 1 Cor. 7, 11—13. Apoc. 2, 4. — Jo. 8, 29. οὐκ ἀφῆκέ με μόνον non deseruit me, non auxilio suo me destitit. Tropice Rom. 1, 27. ἀφέντες, deserentes, derelinquentes. — In tropica significatione etiam interdum est *intermitto, non facio, omitto,* Matth. 23, 23. Luc. 11, 42. Act. 14, 17. οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν, non omisit testimonium existentiae exhibere. — c) *post me relinquo,* i. q.

latos, mutos, quales hominum linguas fatur, *non proferens, mutus*; de idolis 1 Cor. 12, 2. coll. Pf. 115, 5. Hab. 2, 18. — de bruto 2 Petr. 2, 16. — 1 Cor. 14, 10. οὐδὲν αὐτῶν (scl. φωνῶν) ἄφωνον, nulla hominum lingua est, quae sonos proferret non articulatos, (quales edere solent οἱ γλώσσαις λαλοῦντες).

Ἀχάζ, ὁ, *Achaz*, nom. propr. indecl. regis Judaeorum. Matth. 1, 9. coll. 2 Reg. 15, 38. c. 16. 2 Chron. c. 27 et 28.

Ἀχαΐα, ας, ἡ, *Achaia*, propme nomen provinciae in Peloponneso; deinde latius dictum complectebatur Peloponnesum et Graeciam usque ad Thessaliam, sive Romanorum *provinciam* proconsularem *Achaiam*. Hi enim Graecia subacta, eam diviserant in duas provincias, alteram *Macedoniam*, quae Macedoniam proprie sic dictam, Illyricum, Epirum et Thessaliam comprehendebat, alteram *Achaiam*, universam Graeciam liberam inde a Thessalia, simulque Peloponnesum complectentem. Commemoratur Act. 18, 12. 27. 19, 21. 2 Cor. 1, 1. 11, 10. 1 Thess. 1, 7. 8. et ponitur pro Christianis in Achaia, Rom. 15, 26. (16, 5. in textu vulg.) 1 Cor. 16, 15. 2 Cor. 9, 2.

Ἀχαϊκός, οῦ, ὁ, *Achaicus, ex Achaia*. — In N. T. nomen propr. viri christiani, 1 Cor. 16, 17. et in fine epistolae in edit. vulg.

Ἀχάριστος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et χαρίζομαι, gratificor) *ingratus, gratias non referens*; Bis, Luc. 6, 35. 2 Tim. 3, 2. coll. Sir. 29, 17. 25. Sap. 16, 29.

Ἀχείμ, ὁ, *Achim*, nom. propr. indecl. viri e majoribus Christi, Matth. 1, 14. commemorati, qui vero in V. T. non occurrit.

Ἀχειροποίητος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. χείρ manus et ποιητός, factus) *manu non factus*, Coloss. 2, 11. *manu non exstructus*, 2 Cor. 5, 1. Marc. 14, 58.

Ἀχλύς, ύος, ἡ, 1) nebula; 2) *tenebrae, caligo*. Semel Act. 13, 11. Hesych. ἀχλύς· ἡ ἐν ὀφθαλμοῖς λεπτὴ ὕλη, ὁμίχλη, σκοτία, ἀμβλυωπία.

Ἄχρειος, α, ον, (ex ἀ priv. et χρεία, utilitas) *inutilis, utilitatem non praebens*, Matth. 25, 30. coll. vers. 26. 27. Vid. etiam Tob. 4, 14. Ex adjuncto: *praemia non meritus*, quia qui utilia nobis non praestat, nec gratias meretur; ita Luc. 17, 10. ἄχρειοι, qui nihilominus praemia tanquam debitum a Deo poscere non possunt.

Ἀχρειόω, ῶ, f. ώσω, 1) inutilem reddo; 2) *corrumpo, perdo*, 2 Reg. 3, 19. Jer. 11, 16. 3 Esdr. 1, 56. Sic semel sensu morali, *vitiis corruptus sum*, Rom. 3, 12.

Ἄχρηστος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et χρηστὸς utilis) 1) *inutilis*; 2) *perniciosus, noxius*, etiam *improbus, malae indolis*, Sir. 16, 1. c. 37, 19. Sic Phil. vers. 11. ἄχρηστος est,

Ἀφοράω, ῶ, f. άσω, (ex ἀπὸ et ὁράω video) propr. oculos averto a rebus me circumdantibus et prospicio res remotas. Semel in N. T. tropice *mente prospicio*, *cogitando intueor*, *considero*, Hebr. 12, 2. *Joseph.* Antiq. 7, 5. 4. τὰς πρόνοιας πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀφορῶν ἐποιεῖτο.

Ἀφορίζω, ίσω, (ex ἀπὸ et ὁρίζω limites constituo) 1) terminos describo eoque modo aliud ab alio distinguo, abgränzen; 2) *separo*, *segrego*, Matth. 13, 49. 25, 32. Act. 19, 9. 2 Cor. 6, 17. Gal. 2, 12. Dicitur quoque de segregatione ab ecclesia et a sacris, *ejicio e coetu*, *excommunico*, Luc. 6, 22. — 3) *separo mihi*, i. e. *eligo*, *designo*, Act. 13, 2. Rom. 1, 1. Gal. 1, 15. coll. Lev. 20, 26. 27, 21. (hebr. בדל). Saepius non habetur.

Ἀφορμή, ῆς, ἡ, 1) locus, e quo prodit aliquis, a quo incipit, 2) apparatus subsidiorum, praesidium, *opportunitas*, *occasio data*, *materia*. Rom. 7, 8. 11. ἀφορμὴν λαβοῦσα opportunitatem, praesidium nacta. 2 Cor. 5, 12. ἀφορμὴν διδόναι materiem praebere. — 3) occasio injusto modo arrepta, *praetextus*, 2 Cor. 11, 12. ἐκ. τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ut abscindam praetextum his, qui praetextum quaerunt. Gal. 5, 13. εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ ad peccandi praetextum. 1 Tim. 5, 14. Eodem sensu 3 Macc. 3, 2. *Hesych.* ἀφορμὴ. ἡ νῦν ἐνθήκη λεγομένη, ἢ πρόφασις, ἢ αἰτία.

Ἀφρίζω, f. ίσω, (ab ἀφρὸς spuma) *spumo*, *ore spumo*. Bis, Marc. 9, 18. 20.

Ἀφρὸς, οῦ, ὁ, *spuma oris*. Semel Luc. 9, 39. μετὰ ἀφροῦ ita ut ore spumet.

Ἀφροσύνη, ης, (ab ἄφρων), 1) *insipientia*, *stultitia*. Ironice 2 Cor. 11, 1. 17. 21. — 2) ex hebraismo, ubi verba sapientiae ad obsequium Dei et stultitiae ad contemtum Dei eiusque praeceptorum transferuntur, *contemtus Dei*, *impietas*, Marc. 7, 22. Sap. 12, 23. Eccles. 7, 25. Job. 4, 6.

Ἄφρων, ονος, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et φρὴν mens) *amens*; — 1) *stultus*, *stolidus*, vel inepte agens, vel nil intelligens, Luc. 11, 40. 12, 20. 1 Cor. 15, 36. Ironice 2 Cor. 11, 16. 19. 12, 6. 11. — 2) *a christiana sapientia alienus*, Eph. 5, 17. 1 Petr. 2, 15. — 3) non instructus, *inscius*, *rudis*, Rom. 2, 20. Praeterea non legitur.

Ἀφυπνόω, ῶ, f. ώσω, (ex ἀπὸ et ὕπνος somnus) *a somno obruor*, *obdormio*, i. q. καθεύδειν. Legitur non nisi Luc. 8, 23. et Judic. 5, 27. in edit. Aldina pro hebr. שכב. Profanis ἀφυπνίζω est *expergefio*.

Ἄφωνος, ου, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et φωνὴ vox, clamor, lingua) 1) vocem, clamorem, sonum ore non edens, *obmutescens*, vel propter patientiam, Act. 8, 32. coll. Jes. 53, 7. vel prae stupore (ubi, ut loquitur Virgilius, vox faucibus haeret) *attonitus*, Sap. 4, 19. 2 Macc. 3, 29. — 2) *sonos articu-*

latos, mutos quales hominum lingua fatur, non proferens, mutus; de idolis 1 Cor. 12, 2. coll. Pf. 115, 5. Hab. 2, 18. — de brutis 2 Petr. 2, 16. — 1 Cor. 14, 10. οὐδὲν αὐτῶν (scl. φωνῶν) ἄφωνον, nulla hominum lingua est, quae sonos proferret non articulatos, (quales edere solent οἱ γλώσσαις λαλοῦντες).

Ἀχὰζ, ὁ, *Achaz*, nom. propr. indecl. regis Judaeorum. Matth. 1, 9. coll. 2 Reg. 15, 38. c. 16. 2 Chron. c. 27 et 28.

Ἀχαΐα, ας, ἡ, *Achaia*, proprie nomen provinciae in Peloponneso; deinde latius dictum complectebatur Peloponnesum et Graeciam usque ad Thessaliam, sive Romanorum *provinciam* proconsularem *Achaiam*. Hi enim Graecia subacta, eam diviserant in duas provincias, alteram *Macedoniam*, quae Macedoniam propria sic dictam, Illyricum, Epirum et Thessaliam comprehendebat, alteram *Achaiam*, universam Graeciam liberam inde a Thessalia, simulque Peloponnesum complectentem. Commemoratur Act. 18, 12. 27. 19, 21. 2 Cor. 1, 1. 11, 10. 1 Thess. 1, 7. 8. et ponitur pro Christianis in Achaia, Rom. 15, 26. (16, 5. in textu vulg.) 1 Cor. 16, 15. 2 Cor. 9, 2.

Ἀχαϊκός, οῦ, ὁ, *Achaicus*, ex *Achaia*. — In N. T. nomen propr. viri christiani, 1 Cor. 16, 17. et in fine epistolae in edit. vulg.

Ἀχάριστος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et χαρίζομαι, gratificor) *ingratus, gratias non referens*; Bis, Luc. 6, 35. 2 Tim. 3, 2. coll. Sir. 29, 17; 25. Sap. 16, 29.

Ἀχεὶμ, ὁ, *Achim*, nom. propr. indecl. viri e majoribus Christi, Matth. 1, 14. commemorati, qui vero in V. T. non occurrit.

Ἀχειροποίητος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. χεὶρ manus et ποιητὸς, factus) *manu non factus*, Coloss. 2, 11. *manu non exstructus*, 2 Cor. 5, 1. Marc. 14, 58.

Ἀχλὺς, ύος, ἡ, 1) nebula; 2) *tenebrae, caligo*. Semel Act. 13, 11. *Hesych.* ἀχλύς· ἡ ἐν ὀφθαλμοῖς λεπτὴ ὕλη, ὁμίχλη, σκοτία, ἀμβλυωπία.

Ἀχρεῖος, α, ον, (ex ἀ priv. et χρεία, utilitas) *inutilis, utilitatem non praebens*, Matth. 25, 30. coll. vers. 26. 27. Vid. etiam Tob. 4, 14. Ex adjuncto: *praemia non meritus*, quia qui utilia nobis non praestat, nec gratias meretur; ita Luc. 17, 10. ἀχρεῖοι, qui nihilominus praemia tanquam debitum a Deo poscere non possunt.

Ἀχρειόω, ῶ, f. ώσω, 1) inutilem reddo; 2) *corrumpo, pendo*, 2 Reg. 3, 19. Jer. 11, 16. 3 Esdr. 1, 56. Sic semel sensu morali, *vitiis corruptus sum*, Rom. 3, 12.

Ἄχρηστος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et χρηστὸς utilis) 1) *inutilis*; 2) *perniciosus, noxius*, etiam *improbus, malae indolis*, Sir. 16, 1. c. 37, 19. Sic Phil. vers. 11. ἄχρηστος est,

qui olim malla erga te voluntate fecerat, damnum tum quasfuerat.

Ἄχρι, et sequente vocali ἄχρις 1) adv. quod verbis junctum est *donec, dum, bis dum,* Luc. 24, 24. Apoc. 15, 18. 17, 17. 20, 3. et in formula ἄχρις οὗ sc. χρόνου, Act. 7, 18. Rom. 11, 25. 1 Cor. 11, 26. 15, 25. Gal. 3, 19. 4, 19. Apoc. 2, 25. 7, 3. Semel ἄχρι οὗ naturam conjunctionis habet Act. 27, 33. vid. no. 2, c. 2) *praepositionis* loco cum genitivum regentis, et quidem a) *loci: usque ad,* Act. 11, 5. 13, 6. 20, 4. 28, 15. Apoc. 14, 20. 18, 5. 2 Cor. 10, 13. 14. ἄχρι καὶ ὑμῶν ad vos quoque veni apostolus, usque ad vos perferre doctrinam officii mei fuit. — b) *gradus summi: usque ad;* in formulis ἄχρι θανάτου ut adeo mortem inferre superem Act. 22, 4. five ut vel mortem pati non detrectarem, Apoc. 2, 10. 12, 11. (Phil. 2, 8. μέχρι θανάτου). Ἄχρι μεμερισμοῦ, Hebr. 4, 12. adeo ut separet. — c) *temporis,* ubi proprie significat *inde a* temporis quodam momento *usque ad* aiterum, igitur durationem periodi temporis, et dicitur α) de *termino ad quem, usque ad,* Matth. 24, 38. Luc. 1, 20. 17, 17. Act. 1, 2. 2, 29. 3, 21. 20, 11. 23, 1. 26, 22. Rom. 1, 13. 5, 13. ἄχρι νόμου usque ad legis mosaicae promulgationem. 1 Cor. 4, 13. 2 Cor. 3, 14. Phil. 1, 6. Hebr. 6, 11. Apoc. 2, 26. Ἄχρι τοῦ νῦν usque adhuc, Rom. 8, 22. Phil. 1, 5. — Ἄχρι τούτου τοῦ λόγου Act. 22, 22. usque ad haec eius verba. — β) de *termino a quo, inde ab,* ut latinor. *usque,* ἄχρι πεντοῦ, Luc. 4, 13. Act. 13, 11. inde ab illo tempore. Quare etiam Act. 27, 33. ἄχρι οὗ scl. χρόνου est inde ab illo tempore, quo etc. i. e. *cum* dies illuxisset. — γ) de *duratione* temporis, sive de temporis definiti periodo tota, ubi est *quamdiu;* Gal. 4, 2. ἄχ. τῆς προθ. quam diu constituit, vult pater. — Ἄχρις οὗ, scl. χρόνου, quam diu, Hebr. 3, 13. coll. 2 Macc. 14, 10. Saepius non legitur.

Ἄχυρον, ου, τὸ, nostris scriptoribus et *palea* dicitur, quae vento solet abigi, Dan. 2, 35. Jes. 17, 13. Job. 31, 18. et vero etiam calamus frumenti, e quo grana extrita sunt, *stramen,* quo utebantur Judaei cum ad pabula (Gen. 24, 25. 32. Jud. 19, 19. Jes. 30, 24.), tum ad ignis usum (Exod. 5, 7.), ubi respondet hebr. תבן. Sic bis, Matth. 3, 12. Luc. 3, 12.

Ἀψευδής, ές, οῦς, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ψευδής mendax) non mendax, *mentiri nescius, veracissimus.* Tit. 1, 2. coll. Sap. 7, 18.

Ἄψινθος, ου, (etiam ἀψίνθιον, τὸ) *absinthium,* Wermuth. In Apoc. c. 8, 11. est nomen stellae, quae in aquas delapsa eas corrumpit et amaritudine lethali inficit. Imago fortasse repetita ex Exod. 15, 23. coll. Cohel. 7, 27. Sir. 28, 25. Jer. 8, 14. Thren. 3, 15. 1 Sam. 15, 32. Jer. 9, 15. 23, 15. In Jonathanis paraphr. chald. ad Deut. 29, 17. legunt: *finis eius erit amarus* באגרנא דמוסא, *sicut absinthium mor-*

tis. Hebr. dicitur בלע Prov. 5, 4. ubi LXX. χολή, Aquila ἀφλεγμάτιστον.

Ἄψυχος, ον, ὁ, ἡ, (ex ἀ priv. et ψυχή anima) *anima carens, vita et sensu carens.* Semel 1 Cor. 14, 7. coll. Sap. 14, 29.

B.

Βάαλ, ὁ et ἡ βάαλ i. e. ἡ τοῦ βάαλ εἰκών, (Num. 22, 41. Hos. 2, 8.) *Baal*, nom. propr. indecl. (Hebr. בעל *dominus*) idolum Cananitarum, Phoenicum, Assyriorum et Babyloniorum, etiam contracte Bel (בל, בע) dictum, solis, ut putant, symbolum. Deinde per synecdochen speciei pro *idololatria* quacunque ponitur. Et sic semel Rom. 11, 4. quae repetita sunt ex 1 Reg. 19, 18. coll. Jer. 2, 8.

Βαβυλών, ῶνος, ἡ, *Babylon*, 1) urbs antiquissima Chaldaeae ad Euphratem sita (Gen. 11.), et sedes regni Assyriorum. In N. T. Matth. 1, 11. 12. 17. Act. 7, 43. ponitur pro tota regione s. terra Assyriorum. — 2) Babylon recentior, urbs quam post excidium antiquioris Seleucus Nicanor condidit ad Tigridem, haud procul ab antiqua distantem. Commemoratur 1 Petr. 5, 13. 3) in Apocal. c. 14, 8. 16, 19. 17, 5. 18, 2. 10. 21. Βαβυλὼν est nomen symbolicum sedis et imperii idololatriae, ut antiqua Babylon fuerat cultui veri Dei inimicissima. coll. Jes. 21, 9. Jer. 50, 38. 51, 7. 8. 25. Ps. 137, 8. 9.

Βαθμός, οῦ, ὁ, (verbale a βαίνω scando) gradus, limen; in N. T. semel tropice βαθμὸς scil. τῆς τιμῆς *gradus honoris, dignitatis, auctoritatis*, 1 Tim. 3, 13.

Βάθος, εος, τὸ, respondet latinorum vocabulo *altitudo*, et ut hoc dicitur 1) de *profundo*, altum ex mensura Eph. 3, 18. — altitudo terrae foecundae Matth. 13, 5. Marc. 4, 5. — Rom. 8, 39. οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος: plurimi: *nec coelum nec terra*, ut Jes. 7, 11. Potest vero etiam verti: nec spiritus in aëre (Eph. 2, 2. Luc. 10, 18.) nec daemones in inferno. — tropice: *altum, reconditum, imperveſtigabile*; 1 Cor. 2, 10. τὰ βάθη τοῦ θεοῦ, imperveſtigabilia consilia Dei, coll. Ps. 92, 5. Sir. 24, 29. Judith 8, 14. — Rom. 11, 33. βάθος πλούτου, imperveſtigabilis immensitas. (Apoc. 2, 12. in edit. vulg.) — 2) de *excelso, sublimo*; Luc. 5, 4. βάθος scil. τῆς θαλάσσης, ut etiam latini dicunt *altum mare*, das hohe Meer. — tropice: *summum, maximum*, 2 Cor. 8, 2. ἡ κατὰ βάθους πτωχεία, summa paupertas. Aelian. V. H. 3, 18. πλοῦτος βαθύς, summae divitiae. Saepius non legitur.

Βαθύνω, f. υνῶ, *profundum facio*, excavo, austiefen. Semel Luc. 6, 48. ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε i. e. βαθέως ἔσκαψε, alte effodit.

Βαθύς, εῖα, ύ, latinor. *altus*; 1) *profundus*, Jo. 4, 11. tropice: ὕπνος βαθύς somnus profundus, Act. 20, 9. coll. Sir.

Sap. 16, 11. — τὰ βαθέα τοῦ Σατανᾶ recondita fol. consilia, i. e. *fraudes, malae artes*, Apoc. 2, 24. coll. Ier. 17, 9. ubi in hebr. est עקב *fallax*. — 2) *summus*; Luc. 24, 1. ὄρθρου βαθέος, summo mane. coll. Marc. 16, 2. Sic etiam saepius apud profanos. Νυκτὶ βαθείᾳ, Fabric. Cod. Pseud. V. T. I, p. 595.

Βαΐον, ου, τὸ, (graecis etiam βαΐς) *ramus palmae*. Semel Jo. 12, 13. coll. 1 Macc. 13, 51. Hesych. βαΐς. ῥάβδος φοίνικος, καὶ βαΐαι.

Βαλαάμ, ὁ, *Balaam, Bilaam*, praestigiator, qui data pecunia excitabatur, ut Dei populum diris devoveret. Num. 22, 5. Deut. 23, 4. Jos. 24, 9. In N. T. cum eo comparantur falsi doctores, Dei filio et eius ecclesiae inimici, lucri causa rem christianam perdere studentes, 2 Petr. 2, 15. Jud. vers. 11. — Apoc. 2, 14. est nomen symbolicum eiusmodi falsorum doctorum, quod vers. 15. graece exponitur per Νικολαΐται, quum בלעם sit עם *vicit*, לעם *populum*, νικῶν λαόν.

Βαλάκ, ὁ, *Balak*, nom. propr. indecl. regis Moabitarum. Apoc. 2, 14. coll. Num. 22, 2 sqq. 23, 7. 24, 10.

Βαλάντιον, ου, τὸ, (etiam βαλλάντιον, ut habent codd. Luc. 12, 33.) quum a βάλλω deriretur). *crumena, loculus*, Beutel zu Geld. Habetur Luc. 10, 4. 12, 33. 22, 35. 36. coll. Joh. 12, 7. Prov. 1, 4. Hesych. βαλάντιον, μαρσύππιον.

Βάλλω, tempora sua formans ab obsoleto βάλω, βαλέω f. βάλῶ, f. βαλῶ et βλήσω; perf. βέβληκα, aor. 2. ἔβαλον, aor. 1. pass. ἐβλήθην, 1) *jacio*, v. c. τὸν ἀλῆρον, Matth. 27, 35. (1 Sam. 14, 42. hebr. ידה) Marc. 15, 24. Luc. 23, 34. Jo. 19, 24. — de arbore fructus deficiente, Apoc. 6, 13. — Cum aliis verbis et particulis conjunctum de rebus valde diversis usurpatur, varieque modo vertendum est, quanquam ubique notio *jaciendi* subjacet. Igitur a) βαλλ. ἀπὸ, *abjicere*, Matth. 5, 29. 18, 8. 9. b) βαλλ. ἐκ, *ejicere*, Apoc. 12, 15. 16. βαλλ. ἐκ τοῦ στόματος ἐκείνου κυνός, evomere adversus aliquem. c) βαλλ. εἰς, *adhuc*, *injicere*, *conjicere*, Matth. 3, 10. 5, 29. 6, 30. 13, 42. 50. Marc. 9, 22. 42. et alibi saepius. — passive βλήθητι, *conjice te*, Matth. 21, 21. Marc. 11, 23. — de retibus; *jacere*, *demittere*, Matth. 4, 18. 13, 47. 17, 27. Marc. 1, 16. Jo. 21, 6. coll. Ies. 19, 8. ubi in hebr. שלך. — de vino, f. aqua; *infundere*, Matth. 9, 17. Marc. 2, 22. Luc. 5, 37. Jo. 13, 5. coll. Jud. 6, 19. Levit. 5, 11. — de gladio: *immittere*, *recondere*, Jo. 18, 11. — de digito: *ingerere* Marc. 7, 33. Jo. 25, 27. — βαλλ. τοὺς χαλινοὺς frenare, Jac. 3, 3. de argento: *recondere*, *injicere*, Matth. 27, 6. Marc. 12, 41—44. Luc. 21, 1—4. τὰ βαλλόμενα pecunia data Jo. 12, 6. βαλλ. ἀργύριον τινὶ, *collocare*, *tradere*. — Tropice βάλλ. εἰς τὴν διάνοιαν excitare in animo consilium, Jo.

13, 2. — d) βάλλ. ἔμπροσθεν (etiam τινὶ Matth. 18, 26. Marc. 7, 27.) et ἐνώπιόν τινος projicere aliquid alicui, ad pedes eius projicere Matth. 7, 6. Apoc. 4, 10. sive objicere Apoc. 2, 14. — e) βάλλ. ἔξω, abjicere, Matth. 5, 13. 13, 48. Luc. 14, 35. Jo. 15, 6. etiam ejicere 1 Jo. 4, 18. — f) βάλλ. ἐπί, injicere, immittere, (Ezech. 21, 22.) imponere, v. c. pacem terrae Matth. 10, 34. onus alicui Apoc. 2, 24. semen spargere super Marc. 4, 26. Ps. 126, 7. — lapides in aliquem Jo. 8, 7. 59. — unguentum spargere in corpus Matth. 26, 12. — falcem immittere Apoc. 14, 16. et ib. vers. 19. cum εἰς. — Passive βάλλεσθαι ἐπὶ κλίνης ἐκεῖτο affixum esse, decumbere, Matth. 9, 2. Marc. 7, 30. etiam absolute sine ἐπί, Matth. 8, 6. βέβληται decumbit, ib. vers. 14. — g) βάλλ. περί, i. e. περιβάλλειν circumponere, Luc. 13, 8. βάλλω scil. περὶ αὐτόν, quod ex antecedentibus repetendum est. coll. Jes. 29, 3. — h) βάλλεσθαι πρός projectum esse, jacere ad, Luc. 16, 20. — i) βάλλειν ἑαυτόν, se projicere, ruere, Matth. 4, 6. Luc. 4, 9. Jo. 21, 7. Huc et refero Act. 27, 14. βάλλειν κατὰ πρῆσσ. scil. ἑαυτόν ruere adversus aliquam, irruere in aliquem. — 2) antecedens pro consequente, jacio v. c. telum pro facio, percutio: Marc. 14, 65. βάλλ. τινὰ ῥαπίσμασιν, infligere alicui alapam. 2 Chron. 26, 15. Hab. 3, 13.

Βαπτίζω, f. ίσω, (a βάπτω) proprie: saepius intingo, submergo, in aquam immergo; respondet hebr. טבל 2 Reg. 5, 14. et apud profanos frequenter occurrit. In N. T. dicitur de sacris lotionibus, sive lustrationibus, quae per aquam purem fiebant, et est 1) in aquam mergo lustrandi causa, aqua abluo, purgo, Marc. 7, 4. Luc. 11, 38. coll. Judith 12, 8. Sir. 31, 25. — 2) baptizo, i. e. solemni ritu in aquam immergo, quod erat symbolum purgationis interna vel a poenis peccatorum, vel a peccandi libidine. Vid. Joseph. antiq. 18, 5. 2. ubi narrat, Joannem Judaeos monuisse, ne baptismo suo uterentur ἐπὶ τινῶν ἁμαρτάδων παραιτήσει, ἀλλ' ἐφ' ἁγνείᾳ τοῦ σώματος, ὅτε δὴ καὶ τῆς ψυχῆς δικαιοσύνῃ προκεκαθαρμένης. Dicitur βαπτ. ἐν ὕδατι Jo. 1, 31. 33. Matth. 3, 11. Marc. 1, 8. et in Lucae scriptis ὕδατι omissa praepositione Luc. 3, 16. Act. 1, 5. 11, 16. βαπτ. ἐν τῷ Ἰορδάνῃ i. e. in aquis Jordani, Matth. 3, 6. coll. 2 Reg. 5, 14. Est autem in activo: baptismi ritum administro Jo. 4, 2. Act. 8, 38. Jo. 3, 22—26. baptismum alicui applico Matth. 28, 19. — in passivo: baptismum accipio, baptismo initior, Matth. 3, 13. 14. Act. 2, 41. 8, 12—16 et alibi saepius. Si construitur cum εἰς est baptismo se obstringere ad aliquid, vel ad praestandum alicui obsequium. Dicitur autem a) βαπτ. εἰς Χριστόν Gal. 3, 27. ad obsequium Jesu praestandum, quare inde colligitur, virtutes quoque Jesu christianos suos fecisse. b) βαπτ. εἰς χριστ. Ἰησοῦν Rom. 6, 3. εἰς τὸ ὄνομά τινος Matth.

18, 19. Act. 19, 5. 1 Cor. 1, 13. 15. c) εἰς τὸν Μωσῆν 1 Cor. 10, 2. eodem sensu. d) εἰς μετάνοιαν Matth. 3, 11. ad sponsionem emendationis, quare Joannis baptismus Act. 19, 4. appellatur βάπτισμα μετανοίας; et βαπτ. εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα est i. q. βαπτίζεσθαι εἰς μετάνοιαν, Act. 19, 3. coll. vers. 4. — e) εἰς ἓν σῶμα 1 Cor. 12, 13. in unam societatem s. in unum amorem, quo omnes inuicti sunt arctissime. f) εἰς τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ, Rom. 6, 3. baptizari ita, ut mortis Christi beneficia ad nos redundent. — 3) Activum tropice, ut latinor. *imbuo*, est: *alicui largiter suppedito, imbuo*. Sic in formula βαπτίζ. ἐν πνεύματι ἁγίῳ, Jo. 1, 33. Matth. 3, 11. (πνὶ πυρί) Marc. 1, 8. Luc. 3, 16. Act. 1, 5. 11, 16. Similiter Jes. 21, 4. ἡ ἀνομία με βαπτίζει. — 4) Passivum metaphorice: *miseriis mergor, calamitatibus premor*, Marc. 10, 38. 39. (βαπτισθῆναι τὸ βάπτισμα pro εἰς τὸ βάπτισμα coll. Act. 19, 3.) Luc. 12, 50. et Matth. 20, 22. 23. in edit. vulg. — βαπτ. ὑπὲρ τινος 1 Cor. 15, 29. alicuius causa, in alicuius gratiam maximas calamitates subire.

Βάπτισμα, ατος, τὸ, (nomen verbale a perf. pass. verbi βαπτίζω) 1) immersio in aquam; 2) *baptismus*, ritus sacer. Vid. Βαπτίζω. Dicitur a) de *Joannis* baptismo et est vel actus baptizandi, Matth. 3, 7. vel ritus et institutum baptismi a Joanne administrati, Matth. 21, 25. Marc. 1, 4. 11, 30. Luc. 3, 3. 7, 29. 20, 4. Act. 1, 22. 10, 37. 13, 24. 18, 25. 19, 3. 4. — b) de baptismo christiano, Rom. 6, 4. Eph. 4, 5. Coloss. 2, 12. 2 Petr. 3, 21. — 3) *tropice: afflictiones*, quibus quis *undique urgetur, gravissimas*, Marc. 10, 38. 39. Luc. 12, 50. (Matth. 20, 22. 23. in edit. vulg.). Saepius non habetur, nec in cod. graeco V. T. legitur.

Βάπτισμος, οῦ, ὁ, 1) *lotio sacra, ablutio, purgatio*. Marc. 7, 4. 8. Hebr. 9, 10. — 2) *baptismi ritus*, Hebr. 6, 2. διδαχὴ βαπτισμῶν doctrina de ritu baptismali, sel. cum Joannis Judaeorumque, tum Christi. Alii hic lotiones s. purgationes leviticas subintelligunt, sed sequitur impositio manuum etc. quae ad christianam doctrinam unice spectare possunt. Nec hoc legitur in cod. graeco V. T.

Βαπτιστής, οῦ, ὁ, *baptista*, ritum baptismi administrans. Agnomen Joannis, Matth. 3, 1. 11, 11. 12. 14, 2. 8. 16, 14. 17, 13. Marc. 6, 24. sqq. 8, 28. Luc. 7, 20. 28. 33. 9, 19. quod ei etiam a *Josepho* antiq. 18, 5. 2. tribuitur.

Βάπτω, f. ψω, *intingo, immergo*. Ter. Luc. 16, 24. Jo. 13, 26. Apoc. 19, 13. coll. Ex. 12, 22. Lev. 4, 6. 16. 17. hebr. טבל.

Βαραββᾶς, ᾶ, ὁ, *Barrabas*, nomen propr. latronis, qui in haud paucis codd. (vid. Griesb. ad Matth. 27, 16.) Ἰησοῦς βαραββᾶς rectius, ut videtur, quam βαραββᾶς sim-

pliciter appellatur. Matth. 27, 16—26. Marc. 15, 7. 11. 15. Luc. 23, 18. Jo. 18, 40.

Βαράκ, ὁ, Barak, nom. propr. indecl. ducis Israëlitarum; Hebr. 11, 32. coll. Judic. c. 4. et 5. (בָּרָק *fulgur*).

Βαραχίας, ου, ὁ, Barachias, nomen propr. viri ignoti judaici, patris cuiusdam Zachariae, Matth. 23, 35. Vid. *Ζαχαρίας*.

Βάρβαρος, ον, ὁ, ἡ) ut latinor. *barbarus: qui utitur lingua peregrina, ideoque non intelligitur*; LXX. Ps. 114, 1. hebr. לעז i. e. peregrino sermone utens. *Herodot.* 2, 158. βαρβάρους καλέουσι τοὺς μὴ ὁμόφωνους. cf. *Ovid.* Trist. 5, 10. 37. Sic 1 Cor. 14, 11. et Act. 28, 2. 4. ubi Melitenses dicuntur βάρβαροι, quia vulgus a Poenis descendens, non loquebatur lingua graeca vel latina. — 2) si opponitur Ἕλλην, est: *non graece utens sermone*, adjuncta notione *animi non exculti*; deinde: *rudis, inculta*, i. q. ἀπαίδευτος, et ita Rom. 1, 14. Sic quoque Coloss. 3, 11. βάρβαρος popolum rudem quemcunque notare videtur. Saepius non habetur. cf. Es. 21, 31. 2 Macc. 2, 21. 4, 26. 5, 22. 15, 21.

Βαρέω, ῶ, f. ήσω, (a βαρύς) 1) *gravo*, onero כבד. Exod. 7, 14. — In N. T. tropice: *gravis sum somno*, Matth. 26, 43. Luc. 9, 32. Marc. 14, 40. 2) *molestus sum, oneri sum*, 1 Tim. 5, 6. in passivo *premor calamitate, afflicor*, 2 Cor. 1, 8. 5, 4.

Βαρέως, adv. *graviter, difficulter*; v. c. βαρέως φέρειν, Gen. 31, 35. 2 Macc. 14, 27. In N. T. bis Act. 28, 27. Matth. 13, 15. βαρέως ἀκούειν, difficulter audire, aures habere obtusas. In loco Jes. 6, 10. הכבד.

Βαρθολομαῖος, ου, ὁ, Bartholomaeus, nom. propr. apostoli, de quo vid. Matth. 10, 3. Marc. 3, 18. Luc. 6, 14. Act. 1, 13.

Βαριησοῦς, Barjesus, (filius, בר, Jesu) cognomen pseudoprophetae, qui commemoratur Act. 13, 6.

Βαρ-ιωνᾶς, ᾶ, ὁ, Bar-Jonas, nom. Simonis Petri, Apostoli, aramaïcum ex בר *filius* et יונה *Jonas*, filius Jonae. Matth. 16, 17.

Βαρναβᾶς, α, ὁ, Barnabas, cognomen Josae, collegae Pauli, patria Cypri, Judaei, Act. 4, 36. 9, 27. et c. 11. c. 12, 25. c. 13—15. 1 Cor. 9, 6. Gal. 2, 1. 9. 13. Coloss. 4, 10. De vi nominis, et quomodo Lucas illud explicare potuerit υἱὸς παρακλήσεως (Act. 4. 36) valde distentiunt interpretes. Plurimi a בר et נבא, *doceo*; filius doctrinae, i. e. doctor insignis.

Βάρος, εος, ους, τὸ, 1) onus, pondus; 2) ut latinorum onus, pondus, gravitas, metaphorice est: a) Sensu bono, *gravitas, auctoritas*, 1 Thess. 2, 7. praestantia, 2 Cor. 4, 17.

βάρος δόξης gravissimam i. e. eximiam, nuncupatam δόξαν, ut 2 Macc. 9, 10. βάρος τῆς ὀσμῆς est summa, (intolerabilis) ὀσμή. b) sensu malo, molestia, vel laboris Matth. 20, 12.; vel officiorum Act. 15, 28. Apoc. 2, 24. coll. Sir. 13, 2. vel molestia ex aliorum erroribus et vitiis nobis creata, Gal. 6, 4.

Βαρσαβᾶς, ᾶ, ὁ, Barsabas, cognomen duorum christianorum 1) Josephi cuiusdam, Act. 1, 23. et 2) Judae cuiusdam, Act. 15, 22. De utroque praeterea nil constat.

Βαρτιμαῖος, ου, ὁ, (i. e. filius (בר) Timaei) Bartimaeus, nomen caeci cuiusdam, Marc. 10, 47.

Βαρύθω, f. ύσω, 1) gravor, deprimor, Sap. 2, 4. 2) metaph. ineris, segnis fio. Semel Luc. 21, 34. ubi edit. vulg. βαρύνομαι, quod eodem sensu dicitur. coll. Ex. 8, 15. Sap. 9, 15.

Βαρύνω, gravo. Luc. 21, 34. in edit. vulg. Vid. Βαρύθω.

Βαρὺς, εῖα, ὺ, hebr. כבד, 1) gravis, ponderosus, Matth. 23, 4. — 2) ut latinor. gravis tropice a) sensu bono: praestans, magni momenti, Matth. 23, 23. τὰ βαρύτερα praecepta gravissima, primi ordinis. coll. 3 Macc. 6, 33. συμπόσιον βαρὺ, convivium splendidum. — b) sensu malo: molestus, difficilis, 1 Jo. 5, 3. coll. Dan. 2, 11. Exod. 18, 18. Sap. 2, 15. — gravis, timendus, violentus, Act. 20, 29. 2 Cor. 10, 10. coll. 3 Macc. 6, 4. Ἥσυχοι βαρεῖς ἀνοικτοί, ἀνιδεῖς, ἀλληλοεῖς. Βαρὺ-δηλοῖ δὲ καὶ μέγα καὶ χαλεπὸν καὶ ἰσχυρόν.

Βαρύτιμος, ίμου, ὁ, ἡ, (ex βαρὺς et τιμὴ) pretiosus, gravis pretii, praestans. Semel Matth. 26, 7. ἀλάβ. μύρου βαρυτίμου, alabastrum unguenti pretiosi, s. praestantissimi.

Βασανίζω, f. ίσω, descendit a βάσανος. Inde est 1) tormentis interpositis examino, inquiro, 2) abjecta notione inquisitionis: crucio doloribus, Matth. 8, 6. Apoc. 9, 5. 12, 2. 2 Macc. 7, 13. — crucio malis poenae loco inflictis, Apoc. 14, 10. 20, 10. coll. Sap. 11, 9. 12, 23. 16, 1. — et quum, qui ita cruciantur mali, etiam coërceantur, est quoque vim et impetum alicuius coërceo, Matth. 8, 29. Marc. 5, 7. Luc. 8, 28. Apoc. 11, 10. 2 Macc. 7, 17. — 3) metaphorice: exerceo, affligo dolore, 2 Petr. 2, 8. cf. Arrian. Epict. 2, 22. — de navi a ventis agitata, laboro, jactor, Marc. 6, 48. Matth. 14, 24.

Βασανισμὸς, οῦ, ὁ, (a βασανίζω) 1) inquisitio per tormenta; 2) cruciatus, gravissimi dolores, Apoc. 9, 5. 14, 11. κάπνος βασαν. i. e. fumus ignis, a quo cruciantur. 3) causa dolorum: calamitates, interitus, Apoc. 18, 7. 10. 15. Apud LXX. non legitur.

Βασανιστὴς, οῦ, ὁ, (a βασανίζω) proprie qui tormenta applicat. Sed Matth. 18, 34. est praefectus carceris

f. ergastuli, quia debitores in carcerem quidem conjiciebantur, sed non torquebantur. Subest notio coërcendi, quam etiam habet verbum βασανίζω. *Symmachus* βασανιστήριον Jer. 29, 2. pro hebr. מַחְבֹּאת, *carcer*.

Βάσανος, ου, ὁ, ἡ, 1) lapis Lydius, coticula, qua metalla explorantur. 2) tormenta quibus vera ex reis extorquentur coll. Sap. 2, 19. 3) *cruciatus, gravissimi dolores*, Matth. 4, 24. Ezech. 12, 18. — potissimum cruciatus malorum in inferno, Luc. 16, 23. coll. Sap. 3, 11. 17, 13. 19, 4.

Βασιλεία, *ίας*, ἡ, hebr. מַלְכוּת sive מַמְלָכָה, 1) *regia potestas, imperium*; Luc. 1, 33. 19, 12. 15. Hebr. 11, 33. Apoc. 16, 10. 17, 12. 17. (Matth. 6, 13. in edit. vulg.) coll. 1 Sam. 28, 17. Sap. 6, 4. 2) *respublica ipsa*, quae imperio subest, Matth. 12, 25. 26. Marc. 3, 24. Luc. 11, 17. 18. — 3) materia imperii, vel *nationes*, Matth. 24, 7. Luc. 21, 10. Marc. 13, 8. vel *terrae* alicuius ditionis, Matth. 4, 8. Marc. 6, 23. Luc. 4, 5. — 4) *regnum Messiae*, cuius nomina in N. T. sunt a) βασιλεία τῶν οὐρανῶν (מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם Targ. Mich. 4, 7.) i. e. regnum coeleste, divinum, a Deo instituendum, ita ut idem sit quod βασιλ. τοῦ θεοῦ. Solent enim Judaei *coelum* ponere pro *Deo*. Vid. Οὐρανός. Vel etiam esse potest regnum *in coelis*, quod locum habebit in coelo, quare etiam 1 Tim. 4, 18. dicitur βασιλ. ἐπουράνιος. Legitur autem haec formula βασ. τῶν οὐρανῶν non nisi in Matthaei evangelio, neque in alio N. T. libro occurrit. b) βασιλεία τοῦ θεοῦ, interdum apud Matthaeum, saepissime in Marco et Luca, et passim in reliquis libris, i. q. βασ. τῶν οὐρανῶν. Interdum etiam βασ. τοῦ πατρός. c) βασ. τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου Matth. 13, 41. τοῦ Χριστοῦ, quatenus Jesus, Messias, auctor et rex huius regni est sub Dei auspiciis, quare etiam Eph. 5, 5. appellatur βασ. τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. — d) βασιλεία τοῦ Δαυὶδ Marc. 11, 10. quia Davidi promissum et a postero quodam Davidis inaugurandum erat regnum. Petita videtur doctrina Judaeorum e locis Dan. 7, 17. 18. 9, 24. 27. coll. Mich. 4. Jes. c. 11. c. 52 et 53. Ps. 2 et 110. — Ex mente Judaeorum autem duplex erat Messiae regnum, alterum *regnum millenare in his terris*, alterum, hoc finito, *regnum aeternum* vel in his terris prorsus renovatis, vel in Hierosolymis coelestibus, s. in coelis locum habiturum. Docebant enim: Messiam in vitam esse revocaturum Judaeos mortuos (resurrectio prima), omnesque, et viventes et resuscitatos, collecturum in unum imperium, mille annos duraturum, cui non solum daemones, in tartarum detrudendi, sed etiam gentiles omnes sint subjiciendi. Quo in regno (de quo Apoc. 1, 5. 6. cogitandum est) Messiam Judaeis epulum splendidissimum, cui et pii majores interfuturi essent, paraturum esse (Matth. 8, 11. Luc. 13, 28. 29. 14, 15. 22, 30. Apoc. 19, 9.). Peractis

mille annis diabolum, vinculis suis excussis, gentiles ad atrocissima contra Messiam eiusque adsectas bella excitaturum esse, at victum in tartarum in aeternum conjectum iri, Messiam autem omnes omnino mortuos tunc resuscitaturum, judicium solemne habiturum et immutata et renovata terra novisque Hierosolymis de coelo demissis, piis cultoribus summa gaudia et aeterna daturum esse. Haec autem gaudia sibi Judaeorum etiam in coelo ipso in Hierosolymis coelestibus, locum esse habitura arbitrati sunt. Vid. Sap. 10, 10. ubi βασ. τοῦ θεοῦ sunt coelicolae, et Test. XII. patriarch. (Fabric. C. Pf. V. T. I, p. 656 sqq.) ubi nova Hierosolyma inhabitantes dicuntur βασιλεύειν ἐν ἀληθείᾳ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. In evangeliis N. T., ubi vel discipuli Jesu, vel Judaei utuntur formula βασ. τοῦ θεοῦ, (v. c. Matth. 3, 2. 18, 1. 20, 21. Luc. 3, 42. Act. 1, 6. Marc. 11, 10.) haud dubie secundum Judaeorum sententiam est intelligenda, ut etiam Apoc. 11, 15. 12, 10. adeoque servator ipse ubi loquitur cum Judaeis, haud raro ex eorum sententia loquitur, v. c. Matth. 8, 11. Luc. 22, 29. 30. Matth. 5, 5. 10. 19, 28. 20, 21—23. — In aliis locis autem certo definiri nequit, quonam sensu Jesus illa formula usus fuerit, v. c. Matth. 4, 17. 5, 10. 19. 20. 7, 21. 16, 19. 28. 18, 3. 4. 23. 12, 28. et alibi. Certum vero est, Jesum quoque regnum sive *felicitatem Christianorum post mortuorum resurrectionem* hoc nomine significasse, v. c. Matth. 25, 34. 26, 29. 18, 8. 9. 13, 43. Neque apostoli de imperio his in terris cogitarunt, sed de *statu felicissimo piorum in coelis* post omnium hominum resurrectionem, 1 Cor. 6, 9. 10. 15, 50. Gal. 5, 21. Eph. 5, 5. 1 Thess. 2, 12. 2 Thess. 1, 5. 2 Tim. 4, 1. 18. Hebr. 12, 28. Jac. 2, 5. 2 Petr. 1, 11. Act. 14, 22. nisi quod quidam 1 Cor. 15, 24. et 2 Tim. 4, 1. de regno Christi his in terris instituendo cogitandum esse opinati sunt. — Praeterea autem βασιλ. τοῦ θεοῦ s. τῶν οὐραν. s. τοῦ Χριστοῦ dicitur in N. T. 1) *de re christiana*, quatenus per Christi doctrinam et ecclesiam colliguntur cives regni divini, Matth. 6, 10. 33. 13, 11. 24. 31. 33. 44. 45. 47. 52. 19, 24. 21, 31. 43. et in locis parallelis Marci et Lucae. Luc. 19, 11. Act. 19, 8. Rom. 14, 17. 1 Cor. 4, 20. Colos. 1, 13. 4, 11. — de societate civium huius regni, Matth. 13, 41. Jo. 3, 3—5. 2) de *vocatione* ad hoc regnum et *admissione* civium, Matth. 20, 1. 22, 2. 23, 13. 25, 1. Luc. 18, 17. Act. 8, 12. quo etiam pertinet formula εὐαγγέλιον τῆς βασ. τ. θ., sive εὐαγγελίζ. τὴν βασ. i. e. annuntiare, patere jam aditum ad regnum Dei, Luc. 4, 43. Marc. 1, 14. Act. 20, 25. 28, 31. — 3) de *imperio*, quod Christus, dominus huius regni, exercet, Jo. 18, 36. ubi sensus est: meum imperium non est respublica politica ab hominibus mihi demandata. Hebr. 1, 8. 1 Cor. 15, 24. Apoc. 1, 9. — 4) de *auctore* regni, *Chri-*

βο; Luc. 17, 21. ἡ βασιλ. ἐντὸς ὑμῶν ἐστι, auctor huius regni jam medios inter vos adest. Marc. 11, 10. εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία, i. e. βασιλεὺς ἐρχόμενος. Fortasse etiam in loco vexatissimo Matth. 11, 12. βασιλ. est pro nuntiis regni divini, Joanne baptista et Jesu, dictum. Sic σωτήριον, v. c. Luc. 2, 30. est σωτὴρ; ζωὴ auctor τῆς ζωῆς.

Βασίλειος, εἰον, ὁ, ἡ, regius. 1 Petr. 2, 9. βασίλειον ἱεράτευμα (מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים Ex. 19, 6,) i. e. Deo sacri, ut reges et sacerdotes, Deo unice devoti et ab eo amati. coll. Apoc. 1, 6. Sap. 18, 15. — τὸ βασίλειον scl. δῶμα f. οἴκημα, regia domus, palatium. Luc. 7, 25. coll. Nah. 2, 6. Esth. 2, 13. Epist. Jer. v. 59. Prov. 18, 19. ubi hebr. אֲרמוֹן palatium.

Βασιλεύς, έως, ὁ, 1) dux, praefectus, Jo. 6, 15. Apoc. 9, 11. coll. Ps. 60, 7. — Matth. 10, 18. Marc. 13, 9. Luc. 21, 12. 1 Tim. 2, 2. — 2) caput populi, princeps, qui habet dominium in alios, potens, regulus, qui etiam dicuntur οἱ ὑπερέχοντες, 1 Petr. 2, 13. 17. Act. 17, 7. Matth. 11, 8. 17, 25. 18, 23. Hebr. 7, 1. 2. Luc. 14, 31. 22, 25. Act. 4, 26. 9, 15. alibi. Quare etiam Herodes, cum magnus ille, tum tetrarcha ita appellantur, Luc. 1, 5. Matth. 2, 1. 2, 3. 9. 14, 9. Marc. 6, 1. Act. 12, 1. 25, 13. sqq. Similiter Aretas ἐθνάρχης Damasci, 2 Cor. 11, 32. coll. Jos. 11. Ita etiam Christiani Apoc. 5, 10. (et c. 1, 5. in edit. vulg.) reges dicuntur, quatenus cum Messia populis sunt imperaturi. — 3) rex proprie dictus, i. e. qui summum tenet imperium, nec habet superiorem dominum, Matth. 1, 6. Act. 13, 22. 7, 10. 18. Hebr. 11, 23. 27. Quare Jo. 19, 12. 13. etiam imperator romanus dicitur βασιλεύς, summus dominus Judaeorum. Luc. 10, 24. βασιλεῖς sunt antiqui Judaeorum reges pii. Hoc sensu βασιλεὺς etiam transfertur ad Messiam, et βασ. τῶν Ἰουδαίων, f. Ἰσραὴλ idem est quod Χριστός, Messias, quatenus habet regnum (vid. βασιλεία). Apparet hoc ex Marc. 15, 32. Luc. 23, 35. 36. eodemque sensu habetur Matth. 2, 2. 21, 5. 25, 34. 40. Luc. 19, 38. 23, 2. 3. Jo. 1, 50. 12, 13. 15. 27, 42. Ubi Pilatus et milites romani Jesum ita appellant, est: ὁ λεγόμενος βασιλεύς, Marc. 15, 12. 18. 26. Jo. 19, 21. Matth. 27, 11. 29. 37. Jo. 18, 33. sqq. — Denique Deus dicitur βασιλ., quia omnium est dominus summus, 1 Tim. 1, 17. 6, 15. Apoc. 15, 3. 17, 14. Matth. 5, 35. πόλις τοῦ μεγάλου βασιλ. i. e. Dei, dicitur Hierosolyma, quia ibi Deus quasi habitare et imperii sedem fixisse putabatur.

Βασιλεύω, f. εύσω, (vid. βασιλεύς) 1) dominium habeo, f. exerceo, dominor. Luc. 19, 14. 27. tribuitur homini, qui v. 12. εὐγενὴς dicitur; Matth. 2, 22. Archelao, ethnarchae; Apoc. 5, 10. 20, 4. 6. christianis in regno Messiae. — 2) ex adjuncto: honorem et felicitatem regiam i. e. maximam nanciscor. Sic 1 Cor. 4, 8. ironice: sine me principes

inter christianos, i. e. honoratissimi facti estis. coll. Prov. 9, 6. et Jac. 2, 8. — Apoc. 22, 5. βασιλεύσουσιν summis gaudiis maximisque honoribus fruentur. — 3) *regiam* i. e. *summam potestatem habeo, rex sum, summum imperium exerceo,* 1 Tim. 6, 15. de Deo Apoc. 11, 17. 19, 6. de Christo 1 Cor. 15, 25. Apoc. 11, 15. — De rebus inanimatis, morte Rom. 5, 14. 17, peccato Rom. 5, 21. 6, 12. gratia Rom. 5, 21. si dicitur, est: vim universalem, *vim in omnes exserere.* — Rom. 5, 17. in verbis οἱ τὴν περισσείαν — βασιλεύς. constructio est inversa, et ita resolvenda: ἡ περισσεία τῆς χάριτος εἰς ζωὴν ἐν ἡμῖν βασιλεύσει, ut apparet e versu 21.

Βασιλικός, ή, όν, *regius,* et quidem vel regi subditus, Act. 12, 20. 1 Macc. 13, 15, vel regi conveniens, ib. vers. 21. Esth. 5, 1. 2 Macc. 15, 5. — Jo. 4, 46. 49. βασιλικὸς alii: homo regius, e familia regia; alii rectius: homo aulicus, regis minister. — 2) tropice: *summus, praestantissimus,* Jac. 2, 8. coll. Matth. 22, 38. *Xenoph.* Sympos. I, 8. βασιλικὸν κάλλος. *Joseph.* Antiq. 6, 4. 5. ὕψος βασιλικόν.

Βασιλίσσα, ης, ἡ, 1) *dominium exercens,* Apoc. 18, 7. κάθημαι βασίλισσα sedeo summa dignitate ornata. — 2) *regina.* Matth. 12, 42. Luc. 11, 31. Act. 8, 21. coll. 1 Reg. 10, 1. Dan. 5, 10.

Βάσις, εως, ἡ, (a βαίνω gradior) 1) *gressus, incessus;* 2) *planta pedis,* et pars pro toto: *pes,* quo incedimus. Act. 3, 7. coll. Sap. 13, 19. Exod. 26, 19.

Βασκαίνω, f. ανῶ, latinor. *fascino,* ab aliis a βάσκω derivatur, garrio, loquax sum, deinde maledico, et denique *fascino,* einen beschreien, behexen; ab aliis a φάσκειν καίειν oculis occidere; *oculis fascinare;* deinde *fascinare* simpliciter. Vid. *Aristot.* problem. 20, 34. *Gellii* Noct. Att. 13, 6. semel Gal. 3, 1. ubi est fascinare, *malis artibus capere, in errorem inducere.*

Βαστάζω, f. άσω, 1) *fero, porto, fulcio,* sine notione motus rei, Rom. 11, 18. — 2) impono mihi ut portem vel manu, vel humeris, *porto, fero* Marc. 14, 13. Luc. 7, 14. 11, 27. 22, 10. Apoc. 17, 7. — crucem Jo. 19, 17; improprie perferre Christi fata adversa, Luc. 14, 27. — Metaph. *patienter, constanter perfero,* Rom. 15, 1. Gal. 6, 2. 5. Apoc. 2, 2. 3. — *sustineo,* nostrum ertragen, aushalten, Matth. 20, 12. Act. 15, 10. Gal. 5, 10. — *perfero animo, mente possum capere* Jo. 16, 12. Sic 4 Esdr. 4, 27. „non *capit portare* (in textu graeco fuit: οὐ δύναται βαστάζειν) quae in futuris temporibus justis repromissa sunt." — 3) adjuncta notione motus e loco sive ad locum, *circumfero, mecum habeo,* Jo. 12, 6. Luc. 10, 4. Gal. 6, 17. — tropice: nomen, gloriam circumfero, i. e. divulgo, perfero. Act. 9, 15. — *attollo* Jo. 10, 31. Act. 21, 35. βαστάζεσθαι αὐτόν, ita ut sublatus ferre-

tur. — *aufero*, wegnehmen, Matth. 8, 17. aufero et *absporto* Jo. 20, 15. — *adporto*, herbeitragen, Matth. 3, 11. — *τὰ ὑποδήματα βαστάσαι* calceamenta adportare, soleas tanquam servus domino adportare; locutio proverbialis, cuius sensus est: non dignus sum ut vilissima officia ei praestem. — Saepius non habetur.

Βάτος, ου, ἡ, rubus, sentis. Profanis est femininum, et sic in Lucae scriptis Luc. 6, 44. 20, 37. Act. 7, 30. 35. et Deut. 33, 16. — LXX. vero etiam dicunt *ὁ βάτος*, masculino genere, pro hebr. סְנֶה Ex. 3, 2. 3. 4. et ita Marc. 12, 26.

Βάτος, ου, ὁ, batus, hebr. בַּת, Esdr. 7, 22. mensura liquidorum, quae capiebat sextarios septuaginta et duos; *Joseph.* Antiq. 8, 2. 9. *ὁ δὲ βάτος δύναται χωρῆσαι ξέστας ἑβδομήκοντα δύο.* Semel Luc. 16, 6.

Βάτραχος, ου, ὁ, rana. Semel Apoc. 16, 13. *ὡς βάτραχοι* (ita enim pro *ὅμοια βατράχοις* legendum) ranis similes, i. e. foedi et noxii. coll. Ex. 8, 2. sqq. Ps. 78, 45. Sap. 19, 10. *Eichhornius* in Comment. ad h. l. monet, ranas fuisse veteribus signum praestigiarum et iactantiae, affertque verba *Artemidori*, II, 15. *βάτραχοι δὲ ἄνδρας γοήτας καὶ βωμολόχους προσημαίνουσι· τοῖς δὲ ἐξ ὄχλου πορίζομένοις ἀγαθόν.*

Βαττολογέω, ῶ, f. ήσω, verbum in scriptis profanis rarissime obvium (*Simplic.* ad *Epict.* p. 340.) quod alii derivant a *Batto*, rege quodam Cyrenaico balbutiente (*Herodot.* 4, 155.), alii a Batto poëta, qui longa et *ταυτολογίας* plena carmina fecisset (*Suid. βαττολογία· ἡ πολυλογία, ἀπὸ βάττου τινὸς μακροὺς καὶ πολυστίχους ὕμνους ποιήσαντος, ταυτολογίαν ἔχοντες*) *Schleusnerus* (lex. N. T.) derivat a בְּהִים Job. 11, 3. coll. vers. 2, ubi per רַב דְּבָרִים h. e. *πολυλογίαν* explicetur. Certum est *βαττολ.* significare *multa, eadem loquor, verbosus sum*, et ita legitur semel Matth. 6, 7. ubi per *πολυλογίαν* satis explicatur. Similiter Sir. 7, 14. *μὴ δευτερώσῃς λόγον ἐν προσευχῇ σοῦ*, ubi in altero membro est *ἀδολεσχεῖν, garrire. Hesych.: βαττολογία· ἀργολογία, ἀκαιρολογία.*

Βδέλυγμα, τος, τὸ, (a *βδέω*, f. *βδελύσσω* foedum odorem edo, pedo; deinde fastidium moveo) 1) *res foeda, abominabilis*, Matth. 24, 15. Marc. 13, 14. *τὸ βδελ. τῆς ἐρημώσεως*, i. e. *ἐρήμωσιν βδελυκτὴν*, desolationem foedam per gentes idololatras factam. coll. Luc. 21, 10. et Dan. 9, 29. 12, 11. ubi שִׁקּוּץ מְשֹׁמֵם. — Luc. 16, 15. *βδελ.* scl. *τῷ θεῷ*, Deo est detestabile, peccatum, cf. Prov. 15, 8. 9. Sir. 15, 13. 17, 26. — 2) inquinatio, quae idolorum cultu contrahitur, *idololatriae impuritas.* Sic Apoc. 17, 4. 5. ubi i. q. *ἀκάθαρτα.* Apoc. 21, 27. *ποιεῦν βδελ. καὶ ψεῦδος*, idololatriae et cultui Deorum mentitiorum deditus, i. e. idololatria inquinatus. Eodem modo *βδελ.* Jer. 11, 15. ut apparet e vers. 13. et 17, et 3 Esdr. 7, 13. ubi hebr. טֻמְאָה Esdr. 6, 21. (LXX. *ἀκαθαρσία*)

respondet. Apud LXX. βδελ. saepius est idolum ipsum, 1 Reg. 11, 5. 35. 21, 22. Jes. 2, 8. 20. Test. XII. patr. (Fabric. C. Pf. I, p. 615.) ἐπιμιγήσεσθε ἐν βδελύγμασι ἐθνῶν sacris gentilium, pudicitiam laedentibus et libidinibus inservientibus.

Βδελυκτός, ή, όν, (vid. βδέλυγμα) abominandus, detestabilis. Tit. 1, 16. coll. Prov. 17, 15. Sir. 41, 5. 2 Macc. 1, 27. Hesych. βδελυκτὸς· μιαητὸς, ἐξουθενημένος, βδελυρός.

Βδελύσσω, f. ύξω, foedum odorem edo, fastidium moveo; medium βδελύσσομαι, fastidium habeo, averror, abominor, Rom. 2, 22. βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα. Sic Levit. 26, 11. Sap. 11, 25. et Sir. 20, 8. ubi βδελυχθήσεται et μισηθήσεται sibi respondent. Deinde neutraliter: abominabilis, detestandus sum Apoc. 21, 8. ἐβδελυγμένοι flagitiis foedi. coll. Hos. 9, 10. Job. 9, 31. 15, 16.

Βέβαιος, ου, ὁ, ἡ, et βέβαιος, αία, αιον, firmus, stabilis; tropice: certus, firmus, ratus, constans, Rom. 4, 16. 2 Cor. 1, 7. Hebr. 2, 2. 3, 6. 14. 6, 19. 9, 17. 2 Petr. 1, 10. 19. Saepius non habetur.

Βεβαιόω, ῶ, f. ώσω, (a βέβαιος), firmum, stabile facio. Improprie: stabilem aliquem facio, i. e. salutem eius firmo Coloss. 2, 7. coll. Ps. 41, 13. ubi hebr. אמץ, firmiter collocavit, incolumem praestitit. — confirmo, firmum facio, comprobo, Marc. 16, 20. Hebr. 2, 3. constantem facio, Hebr. 13, 9. 1 Cor. 1, 6. coll. Ps. 119, 28. constantem servo, 1 Cor. 1, 8. 2 Cor. 1, 21. — ratum facio, Rom. 15, 8. Saepius non legitur.

Βεβαίωσις, εως, ἡ, (a βεβαιόω) confirmatio, comprobatio Phil. 1, 7. confirmatio, τὸ fidem facere, Vergewisserung, Hebr. 6, 16. coll. Sap. 5, 20. προσοχὴ νόμων (scil. divinorum) βεβαίωσις ἀφθαρσίας.

Βέβηλος, ου, ὁ, ἡ, (a βάω, vado, βηλὸς limen) proprie de loco; ubi est: locus ad quem cuivis patet accessus, locus profanus, cui opponitur locus ἀβέβηλος, sacer, ad quem profanis licitum non est accedere. Apud LXX. sibi opponuntur βέβηλος (ὁ communis) et ἅγιος, profanus et sacer, Lev. 10, 10. 1 Sam. 21, 4. Ezech. 22, 26. Etymol. Magn. βέβηλος· ὁ μὴ ἱερὸς τόπος, ἀκάθαρτος καὶ βατὸς πᾶσιν. — De hominibus est: profanus, non initiatus; deinde metaphorice: profanus, Dei contemtor, flagitiosus 1 Tim. 1, 9. Hebr. 12, 16. 3 Macc. 2, 14. — de doctrina: impia, a pietate abducens, profana, 1 Tim. 4, 7. 6, 20. 2 Tim. 2, 16.

Βεβηλόω, ῶ, f. ώσω, (vid. βέβηλος), profano, violo; Hesych. ἀκάθαρτον ποιεῖν. Bis, Matth. 12, 5. Act. 24, 6. coll. Neh. 13, 18. Ezech. 22, 16. Mal. 2, 11.

Βεελζεβούλ, ὁ, cognomen indecl. principis geniorum malorum, Satanae, quod legitur Matth. 10, 25. 12, 24. 27. Marc. 3, 22. Luc. 11, 15. 18. 19. hebr. בעל זבוב dominus

ſtercoris i. e. immunditiei, τῆς ἀκαθαρσίας, et ita appellatur Satanas, vel quia daemones impuri habebantur, (vid. Ἀκάθαρτος), vel quia idololatriae (ἀκαθαρσίας, βδελυγμάτων) auctor et fautor putabatur. Alii βεελζεβοὺλ pro βεελζεβοὺβ (ut legunt quidam codd.) accipiunt, בַּעַל זְבוּב dominus muscarum, et allegant 2 Reg. 1, 2. coll. *Plin.* hiſt. nat. 10, 28. et *Buxtorfii* lex talm. ſub בַּעַל. In cod. graeco V. T., Pſeudepigraphis V. T. et Apocryphis N. T. non legitur.

Βελίαλ, ὁ, hebr. בְּלִיַּעַל, *homo nequam*, Judic. 19, 22. ubi Theod. *βελίαλ*, LXX. autem παράνομοι, 2 Cor. 6, 15. in textu vulg. Vid. *Βελίαρ*.

Βελίαρ, ὁ, cognomen Satanae, principis daemonum, ex hebraico בְּלִיַּעַל (vid. *Βελίαλ*) *nequam* mutata Syrorum more λ in ρ. Legitur in N. T. ſemel 2 Cor. 6, 15. ſed ſaepiſſime princeps daemonum *Βελίαρ* appellatur in Teſt. XII. patriarch. Vid. Fabric. Cod. Pſeudep. V. T. I, p. 539. 587. 619. 629. 654. et paſſim. Heſych. explicat per δράκων, Suidas per ἀποστάτην, non etymologia, ut videtur, ducti, ſed aliis locis N. T. ubi Satanas ita vocatur.

Βελόνη, ης, ἡ, cuspis teli (a *βέλος*); deinde cuspis quivis, *acus*. Legitur in codd. Luc. 18, 25. pro ῥαφὶς.

Βέλος, εος, τὸ, (a *βάλλω* jacio) quodvis quod manu vel arcu emittitur, jaculum, *telum*, *ſagitta*; hebr. שְׁלַח Joel. 2, 8. חֵץ Deut. 32, 42. Semel Eph. 6, 16. *βέλη πεπυρ. tela ignita*, tela in quorum capite ſeu alveo excavato ignis incluſus erat, ad incendium excitandum: hinc tropice: tela maxime periculoſa i. e. omnia, quibus Satan Chriſtianos vel ad defectionem vel ad vitia commovere ſtuderet. 2 Sam. 22, 15. de fulminibus. coll. Pſ. 18, 14. 144, 6.

Βελτίων, ονος, ὁ, ἡ, (compar. ab ἀγαθὸς) *melior*. Neutrum *βέλτιον* adverbialiter: *optime*, *rectiſſime*. 2 Tim. 1, 18.

Βενιαμὶν, ὁ, *Benjamin*, nom. propr. ind. filii Jacobi duodecimi de quo vid. Gen. 35, 18. ſqq. 46, 19. Ex. 1, 3. Num. 26, 41. Joſ. 18, 11. Legitur Act. 13, 21. Rom. 11, 1. Phil. 3, 5. Apoc. 7, 8.

Βερνίκη, ης, ἡ, *Bernice*, filia Herodis Agrippae majoris, nupta primum Herodi, Chalcidis regi, deinde *Polemoni*, regi Ciliciae, quem vero mox deſeruit, et ad fratrem, Agrippam minorem, rediit, cum quo jam antea in incestu viviſſe ferebatur, cf. *Joſeph.* Antiq. 20, 7. 1 et 2. Act. 25, 13. 23. 26, 30.

Βέροια, ας, ἡ, *Beroea*, Macedoniae urbs prope Pellam, poſtea Irenopolis dicta, hodie *Boor*; Act. 17, 10. 13.

Βεροιαῖος, αία, αῖον, *Beroeenſis*. Act. 20, 4.

Βηθαβαρὰ, ᾶς, ἡ, *Bethabara* (ex בֵּית domus, locus et עֲבָרָה trajectio) locus ſ. vicus ad Jordanem ſitus, ubi flu-

vius trajiciebatur. Legitur Jo. 1, 28. in textu vulg. ubi Griesb. repofuit *Βηθαβάρᾳ* ex codd. optimor. auctoritate.

Βηθανία, ας, ἡ, Bethania, vicus *ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε* (Jo. 11, 18.) ultra montem Oliveti fitus, qui commemoratur Matth. 21, 17. 26, 6. Marc. 11, 1. 11. 12. 14, 3. Luc. 19, 29. 24, 50. Jo. 11, 1. 18. 12, 1. — Alius huius nominis vicus vel pagus commemoratur Jo. 1, 28. ad Jordanis ripam fitus, de quo vero praeterea nil conftat; imo *Origenes* (T. 2, p. 130. edit. Huet.) profitetur, vicum huius nominis ad Jordanem non extare. Opinantur ut difficultatem removeant, quidam, Bethabaram poftea Bethaniam (בית עברה et בית עניה) appellatam fuiffe.

Βηθεσδά, ᾶς, ἡ, Bethesda (chald. בית חסדא *domus mifericordiae*), nomen pifcinae in vicinia Hierofolymorum cum fonte falubri ad tempus ebullienti, quae commemoratur Jo. 5, 2. de qua autem in antiquis fcriptoribus praeterea nil reperitur.

Βηθλεέμ, ἡ, Bethlehem, (בית-לחם, domus panis f. frumenti) nom. indecl. urbis in tribu Juda prope Hierofolymam, olim Ephrata appellata. Vid. Gen. 35, 19. 48, 1. Mich. 5, 2. 2 Chron. 11, 6. 2 Sam. 23, 15. Commemoratur Matth. 2, 1. 5. 6. 8. 16. Luc. 2, 4. 15. Jo. 7, 42. Dicitur Matth. 2, 1. 5. *βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας*, quia alia Bethlehem, in tribu Sabulon fita, olim extiterat, cf. Jof. 19, 15. (ubi LXX. non *Βηθλεὲμ*, fed *Βαιθμὰν* verterunt).

Βηθσαϊδά, (ita fcribunt Lucas et Joannes) et *Βηθσαϊδὰν* (ut habent Matth. et Marc.) *Bethfaida* (בית-צידה, locus venationis f. pifcationis) nomen indecl. vici cuiusdam ad occidentale littus lacus Genefareth fiti; Matth. 11, 21. Marc. 6, 45. 8, 22. Luc. 9, 10. 10, 13. Jo. 1, 45. 12, 21. — Philippus tetrarcha, (inquit *Jofephus* Antiq. 18, 2, 1.) *κώμην Βηθσαϊδὰν, πρὸς λίμνῃ τῇ Γεννησαρίτιδι, πόλεως παρασχὼν ἀξίωμα, — Ἰουλίᾳ θυγατρὶ τῇ Καίσαρος ὠνόμασεν ἐκάλεσεν.* — *Duo* putant fuiffe huius nominis oppida, (*Fifcher* de vitiis Lex. N. T. prolnf. 19. p. 5. fqq.) alterum ad occidentale, alterum ad *orientale* littus lacus Genefareth, quod commemoretur Luc. 9, 10. Sed de ea re dubitandum eft. Lucae enim verba c. 9, 10. non cogunt, de orientali littore eiusque deferto cogitare, quum *τόπος ἔρημος* non fit defertum quod proprie dicitur, fed *locus folitarius*; dicuntur enim in eius vicinia fuiffe *κώμαι*, in quas multitudo potuiffet pervenire cum jam vesperafceret, ut apparet e verfu 12.

Βηθφαγή, ἡ, Bethphage, (quod derivant a בית domus, locus et גא ficus immatura) vicus ad montem Oliveti prope Bethaniam; alii minus recte putant fuiffe tractum ad montem olivarum ita dictum a ficubus, quibus confitus fuiffet. Commemoratur Matth. 21, 1. Marc. 11, 1. Luc. 19, 29.

Βῆμα, τος, τὸ, (a *βάω* vado) 1) gradus, passus; — *pedis spatium*, Act. 7, 5. οὐδὲ βῆμα ποδὸς nec pedis spatium i. e. nec tantulam. Vid. Deut. 2, 5. Ps. 39, 6. — 2) locus editus, ad quem per gradus adscenditur, *suggestus*, v. c. ad orationem habendam Nehem. 8, 6. 3 Esdr. 9, 42. suggestus throno similis Act. 12, 21. — *tribunal* ad judicia habenda, Act. 18, 12. 16. 17. 25, 6. 10. 17. tribunal Jesu Rom. 14, 10. 2 Cor. 5, 10.

Βήρυλλος, ου, ὁ, ἡ, (etiam *βηρύλλιον* Ex. 28, 20. 39, 11.) *beryllus*, gemma subviridis (Aquamarin). *Plin.* hist. nat. 37, 5. Legitur Apoc. 21, 20. et Tob. 13, 17.

Βία, ας, ἡ, vis, Act. 5, 26. *impetus*, Act. 21, 35. 27, 4. coll. Sap. 4, 4. 27, 4. — Act. 24, 7. *βία*, ut saepius *δύναμις*, *militiam* indicat, *στράτευμα*, ut apparet e c. 23, 10. Sic Dan. 11, 17. *ἰσχὺς de exercitu.*

Βιάζω, et usitatius in medio *βιάζομαι*, f. *ἀσομαι*, *vim facio* f. *infero, opprimo*; et passive, ut interdum (v. c. Sir. 34, 21. εἰ ἐβιάσθης ἐν ἐδέσμασιν) legitur, *vim patior, urgeor, opprimor.* Bis legitur in N. T. Matth. 11, 12. et in loco parallelo Luc. 16, 16. — Matth. 11, 12. ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, *regnum Dei* (i. e. praecones regni Dei, quorum unus, Joannes, cuius legati adstabant, jam in carcerem erat conjectus) *vim patitur, ut* (v. 13.) *non solum prophetae olim* (Luc. 24, 25—27. 45. 46.) *sed et ipse Joannes* (Jo. 1, 29. 36.) *praedixerunt.* Hunc sensum confirmant adeoque flagitant ea, quae vers. 15—24. sequuntur. Jam Luc. 16, 16. πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται est: quisque vestrum (scil. Pharisaeorum, v. 14.) vi adversus eam utitur; quam explicationem suadent vers. 14. 15. — Alii, quum *βιάζομαι* quoque sit: *modo violento ad aliquid feror; desiderio rei flagro*, verbum potius passive accipientes, vertunt: doctrina christiana cupide expetitur; et Luc. 16, 16. omnes summo studio in regnum coelorum recipi nituntur. Alii *βιάζομαι* active accipiunt: ingruit cum impetu, vim suam exserit regnum coeleste.

Βίαιος, ὁ, ἡ, ον, τὸ, et *βίαιος, αία, αιον, violentus, vehemens.* Semel Act. 2, 2. coll. Ex. 14, 21. Jes. 59, 19. Sap. 19, 7.

Βιαστής, οῦ, ὁ, vi utens, violentus; vi irrumpens, praedator; deinde violentus, *fervidus*, ein heftiger Mensch. Semel Matth. 11, 12. ubi est: violenter adversus rem christianam agens: καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν· homines violenti flagrant praecones regni divini e medio tollere. Alii: desiderio (regni coelorum) flagrans. Sed nescio, an sensu bono dicatur. Vid. *Βιάζω.*

Βιβλαρίδιον, ου, τὸ, (diminutiv. a *βιβλάριον*) *libellus.* Apoc. 10, 2. 8. 9. 10.

Βιβλίον, ου, τὸ, (diminutiv. a *βίβλος*) 1) *liber, vo-*

lumen, Luc. 4, 17. 20. Jo. 20, 30. 21, 25. alibi. Apoc. 6, 14. ὡς βιβλ. vid. Ἀποχωρίζω. — De codice V. T. Hebr. 10, 7. coll. Ps. 40, 8. 1 Macc. 12, 9. 2 Macc. 8, 23. — e) *literae, epistola* (2 Sam. 11, 14. 1 Macc. 1, 46.) 2 Tim. 4, 13. *documentum scriptum; scheda*, Matth. 19, 7. Marc. 10, 4. βιβλίον ἀποστασίου (Deut. 24, 1. 3.) libellum repudii. — Βιβλίον ζωῆς, Apoc. 13, 8. (ubi in edit. vulg. βίβλῳ) 17, 8. 20, 12. 21, 27. vid. Βίβλος.

Βίβλος, ου, ἡ, 1) interior frutex vel papyri vel philyrae, quo olim utebantur ad scribendum; 2) *scriptum, catalogus* Matth. 1, 1. ספר Gen. 5, 1. Neh. 7, 5. 3) *liber, volumen*, Marc. 12, 16. (3 Esdr. 6, 18.) Luc. 3, 4. 20, 42. Act. 1, 42. 7, 42. 19, 19. — Βίβλος ζωῆς Hebraeis olim dicebatur catalogus viventium, quare etiam βίβλ. ζώντων (Ps. 69, 29.) dicitur, et expungi ex hoc libro erat: *morti tradi*. Ex. 32, 31. 32. Ps. 69, 29. Simul poëtice fingebant, Deum omnia fata hominis futura, inde ab aeterno uti etiam vitae terminum in eo praescripsisse; Ps. 139, 16. coll. Job. 14, 5. Post exilium babylon. loquebantur etiam de *libris judicii* extremi, quibus omnia, quae homines fecerint, inscripta essent. Dan. 7, 10. 4 Esdr. 6, 20. qui libri etiam commemorantur Apoc. 20, 12. Ab his diversum statuebant *librum vitae*, qui contineret catalogum eorum, quibus ζωὴ αἰώνιος destinata esset. Sic Dan. 12, 1. Phil. 4, 3. et Apoc. 3, 5. 20, 15. (22, 19. in edit. vulg.) Vid. etiam βιβλίον. Hic liber Apoc. 13, 8. 21, 27. agni s. Christi esse dicitur, nominaque inscripta putabantur ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, Apoc. 17, 8. coll. Ps. 139, 16. Saepius non habetur.

Βιβρώσκω, Vid. βρώσκω.

Βιθυνία, ας, ἡ, *Bithynia*, provincia Asiae minoris, adjacens ponto Euxino et Phrygiae. Act. 16, 7. 1 Petr. 1, 1.

Βίος, ου, ὁ, 1) *vita, vitae tempus*, 1 Petr. 4, 3. 2) *vita, vitae ratio*, 1 Tim. 2, 2. 2 Tim. 2, 4. 3) *quae ad vitam sustentandam sunt necessaria, facultates, opes*, Marc. 12, 44. Luc. 8, 43. 15, 12. 30. 21, 4. 1 Jo. 3, 17. coll. Prov. 31, 3. Sir. 29, 22. *Suidas*: βίος· ποτὲ δὲ αὐτὸ τὸ ζῆν, ποτὲ μὲν ἡ οὐσία τῶν κτημάτων. — 4) *conditio rerum mundanarum*, vel *homines ipsi*, i. q. κόσμος Luc. 8, 14. ἡδοναὶ τοῦ βίου, voluptates, quibus abripi solent homines. 1 Jo. 2, 16. ἀλαζ. τοῦ βίου, audacia hominum impiorum, nisi hic βίος significat opes. — Similiter Sap. 10, 8. 14, 21. βίος positum pro βιῶντες. In lingua hebr. חי est et *vita* et vivens. Gen. 3, 20. 8, 31. Levit. 16, 10. Deut. 31, 27. Similiter Sir. 40, 24. βοήθεια dicitur pro βοηθῶν.

Βιόω, ῶ, i. q. ώσω, *vivo*, Semel, 1 Petr. 4, 2. βιῶσαι χρόνον, tempus *transigere*, coll. Job. 29, 18. Sap. 12, 23.

Βίωσις, εως, ἡ, *vita*, quatenus continentur actibus,

vivendi ratio, f. mores, fata, instituta alicuius. Act. 26, 4. cf. Prol. Sir. ἔννομος βίωσις vivendi ratio ex patriis legibus.

Βιωτικός, ή, ὸν, vitam habens, *ad vitam spectans*. Luc. 21, 34. μέριμναι βιωτικαὶ, curae f. desideria eorum, quae huius vitae sunt, e. g. honoris, divitiarum. Alii curas auxias de victu intelligunt, minus recte, quum praecedant κραιπάλη καὶ μέθη, quae affluentiam divitiarum potius innuant, quam penuriam. 1 Cor. 6, 3. 4. βιωτικὰ κριτήρια lites de rebus ad hanc vitam spectantibus, de rebus externis, quae opponuntur rebus et personis, de quibus in judicio extremo sententia sit ferenda.

Βλαβερός, ά, ὸν, (a βλάβη noxa, damnum) *noxius*. Semel 1 Tim. 6, 9. coll. Prov. 10, 26.

Βλάπτω, f. ψω, 1) impedimento sum, offendiculum objicio, impedio, turbo, *obcoeco* Sap. 10, 8. 2) *noceo, laedo*, Marc. 16, 18. Luc. 4, 35. coll. Tob. 12, 2. 2 Macc. 12, 22.

Βλαστάνω, f. ήσω. neutraliter 1) *germino, progermino, efloresco*, Matth. 13, 26. Marc. 4, 27. Hebr. 9, 4. Jes. 27, 6. Sir. 39, 13. — 2) active: *germinare facio, produco* Jac. 5, 18. coll. Gen. 1, 11. Num. 17, 8. Sir. 24, 17.

Βλάστος, ου, ὁ, *Blastus*, praefectus cubiculo Herodis, regis. Act. 12, 20.

Βλασφημέω, ῶ, f. ήσω, (a βλάπτω noceo et φημὴ fama bona, existimatio) 1) *famam alterius laedo, detrimentum existimationis facio, facio ut male audiat*, v. c. Deus Rom. 2, 24. doctrina 1 Tim. 6, 1. Tit. 2, 5. 3, 2. Jac. 2, 7. Etiam: *malefactis ignominia afficio, contemtui expono*; de religione 1 Petr. 4, 4. 4, 14. 2 Petr. 2, 2. 2) *aliquid malignitter verto in malam partem, obtrector, diffamo*, Rom. 3, 8. καθὼς βλασφημούμεθα, ut a malignis dicimur. ib. 14, 16. 1 Cor. 10, 30. τί βλασφημοῦμαι, cur criminor, quasi impie egerim. Huc et pertinet formula βλασφ. εἰς τὸ ἅγ. πνεῦμα, Marc. 3, 28. 29. Luc. 12, 10. quae obtrectatio in eo erat, quod Pharisaei dicerent, miracula ope spiritus sancti effecta adjuvante Satana patrata esse, igitur bona malitiose traherent in malam partem. Alio sensu legitur 1 Petr. 4, 14. — 3) *convitiis proscindo, convitior, probra infero, maledico*, Matth. 27, 39. Marc. 15, 29. Luc. 22, 25. 23, 19. Act. 13, 45. 18, 6. 1 Cor. 4, 13. Act. 26, 11. Jesu maledicere. Etiam βλασφ. θεόν est: *convitia* f. *probra in Deum loqui*, Act. 19, 37. 2 Petr. 2, 10. 12. Jud. vers. 8. 10. Apoc. 13, 6. 16, 9. 11. 21. coll. 2 Reg. 19, 4. 6, 22. Interdum est: *impia loqui*, quae venerationi Deo debitae non conveniunt, *sibi* dictis f. factis impiis *Dei honorem arrogare*, Matth. 9, 3. 26, 65. Jo. 10, 36. Saepius non legitur. —

Βλασφημία, ας, ἡ, (vid. βλασφημέω 1) *rumor malus, vituperatio*, böse Nachrede, Matth. 15, 19. Marc. 7, 22.

— 2) *obtrectatio*, βλ. πνεύματος, Matth. 12, 31. Marc. 3, 28. (vid. Βλασφημέω.) 3) *convitium, maledictum, criminatio*, Eph. 4, 31. Coloss. 3, 8. 1 Tim. 6, 4. Jud. vers. 9. Apoc. 2, 9. — *impie dicta vel facta adversus Deum*, quorum rei judicabantur potissimum idololatrae, Apoc. 13, 1. 5. 6. 17, 3. coll. Dan. 7, 8. 11, 36. Ps. 74, 10. 1 Macc. 2, 6. τὰς βλασφημίας profanationes, 2 Macc. 8, 4. 10, 35. 15, 24. deinde vero etiam Judaei, si, quae Dei erant, sibi arrogasse putabantur; Matth. 26, 65. Marc. 2, 7. 14, 64. Luc. 5, 21. Jo. 10, 33. Suid. βλασφημὸς· ὁ εἰς θεὸν ἐξυβρίζων.

Βλάσφημος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (vid. Βλασφημέω) *calumniator, obtrectator*, 1 Tim. 1, 13. 2 Tim. 3, 2. — *impia loquutus* Act. 16, 11. (13 in edit. vulg.) coll. Sap. 1, 6. 2 Macc. 10, 36. — Βλάσφημος κρίσις 2 Petr. 2, 11. judicium ignominia eos afficiens, sententia, qua ignominia obruebantur.

Βλέμμα, τος, τὸ, (a perf. pass. verbi βλέπω) *aspectus*. Semel 2 Petr. 2, 8. βλέμματι iis, quae quotidie conspiciebat. Test. XII. patr. (Fabric. Pseudep. I, p. 529.): mulieres διὰ τοῦ βλέμματος τὸν ἰὸν ἐνσπείρουσι, viris cupidinis venenum inserunt blande eos adspicientes.

Βλέπω, f. ψω, (hebr. נָבַט, רָאָה, חָזָה) eadem varietate dicitur, qua latinor. *video*, cui plerumque respondet. Est enim 1) *video, oculis cerno, conspicio*, sehen, erblicken, Matth. 14, 30. Marc. 8, 23. sqq. 13, 2. Luc. 7, 44. 8, 16. 11, 33. Jo. 1, 29. 20, 1. 5. Act. 9, 8. alibi. — 2) *adspicio*, oculos, vultum ad aliquid dirigo, Matth. 5, 28. Jo. 13, 22. Act. 3, 4. c. 1, 9. βλεπόντων αὐτῶν in conspectu eorum. Etiam rebus tribuitur sequente κατά, πρὸς etc., et est: *situs sum versus* aliquam regionem, urbem etc. Sic Act. 27, 12. coll. Ezech. 20, 24. Sic saepissime apud profanos. Similiter latinor. *spectare*, wohin gelegen seyn. 3) *facultatem videndi habeo*, Jo. 9, 7. 15. Act. 9, 9. Matth. 13, 13. Apoc. 9, 20. sive *recupero* Matth. 12, 22. Apoc. 3, 18. τὸ βλέπειν videndi facultas, Luc. 7, 21. — 4) *videndo cognosco*, Matth. 24, 2. Marc. 5, 31. — βλέπειν ἐν pro εἰς, introspicere et sic cognoscere, i. e. *perspectum habere*, Matth. 6, 4. 6. 18. Βλέπειν τὸ βιβλίον Apoc. 5, 3. 4. inspicere i. e. legere volumen sigillo obsignatum. Adhibetur autem de cognitione non per visum solum sed per quemcunque sensum effecta, ita ut ἀκούειν καὶ βλέπειν Matth. 11, 4. 13, 13. 14. Marc. 4, 12. Luc. 10, 23. 24. vel βλέπειν simpliciter fit: *experientia cognosco, experior, sensibus percipio*, Matth. 15, 31. Hebr. 2, 9. — τὰ βλεπόμενα 2 Cor. 4, 18. igitur omnes res sensibus subjectas i. e. mundanas indicat vel etiam ut Hebr. 11, 3. res experientia vere cognitas. — Rom. 8, 24. 25. ἐλπὶς βλεπομένη res sperata, quae jam experiundo cognosceretur. Vid. etiam Hebr. 11, 1. 7. — Durius dictum est βλέπειν τὴν φωνὴν Apoc. 1, 12.

i. q. videre, unde venerit vox. In libris propheticis βλέπειν de cognitione in visionibus dicitur, quae audiendo, videndo et sentiendo efficitur, Apoc. 1, 11. 6, 1—7. 22, 8. — 5) *cognosco*, quocunque modo hoc fiat, vel sensibus vel intellectu, *perspicio, intelligo*, Jo. 5, 19. 9, 39. ἵνα οἱ μὴ βλέπ. κ. τ. λ., „ut insci sapiant, eruditi autem, vel, qui sapientes sibi videntur, coecitatis arguantur, coeci appareant." ib. vers. 41. Rom. 7, 23. 1 Cor. 13, 12. 2 Cor. 7, 8. Coloss. 2, 5. Hebr. 10, 25. Jac. 2, 22. coll. Matth. 13, 13. 6) *animum adverto ad aliquid*, ubi est a) *contemplor animo, considero*, 1 Cor. 1, 26. 10, 18. Phil. 3, 2. b) *diligenter attendo*, Marc. 4, 24. 13, 23. 33. Luc. 8, 18. 1 Cor. 3, 10. et Matth. 7, 3. ubi i. q. κατανοεῖν, coll. Luc. 6, 41. 42. c) βλέπω ἵνα, attendo ut fiat, i. e. *curo, curam gero*, 1 Cor. 16, 10. Coloss. 4, 17. — d) βλέπω μὴ ἵ. μήποτε, sive ἀπὸ τινός (hebr. ב sive מן) *caveo*, Matth. 24, 4. Marc. 13, 5. Luc. 21, 8. Act. 13, 40. 1 Cor. 8, 9. 10, 12. Gal. 5, 15. Coloss. 2, 8. — ἀπὸ Marc. 8, 15. 12, 38. — Marc. 13, 9. βλέπετε ὑμεῖς ἑαυτοὺς caute consulite ipsi personis vestris. 2 Jo. vers. 8. βλέπετε ἑαυτοὺς ἵνα μή, cavete ipsi ne. — Restant 7) formulae: βλέπ. εἰς τὰ ὀπίσω, *retro videre* Luc. 9, 62. ubi sensus est: non arare, desistere ab opere. Βλέπ. εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, hebr. נָשָׂא פָנִים, Matth. 22, 16. Marc. 12, 14. externam hominum conditionem intueri, eius rationem habere; de quo hebraismo cf. Deut. 10, 17. Job. 34, 19. Sap. 6, 8. Act. 10, 34. sqq. — Βλέπειν τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ, Matth. 18, 10. coram Deo semper apparere, *interioris admissionis esse*; metaphora ducta a familiaribus regum orientalium cf. 2 Reg. 25, 19. Vid. quoque Exod. 33, 11. Deut. 34, 10.

Βοανεργές, *Boanerges*, vocabulum aramaicum, quod Marcus ipse c. 3, 17. explicat υἱοὶ βροντῆς, *filii tonitru*. Est hebr. בְּנֵי רֶגֶשׁ filii strepitus (σεισμοῦ Ezech. 3, 14. Jer. 10, 22.) vel syriacum ܒܢܝ ܪܓܫܐ, filii tonitru, quod Galilaei, secuti pronuntiationem agrestem, בְּנֵי pro בְּנֵי, et deinde α in ο mutata, βοανεργές pronuntiarunt. Sensus videtur esse: *homines fervidi, impetuosi*, cf. Luc. 9, 54.

Βοάω, ῶ, f. ήσω, latinor. *boare*, 1) *clamo, vociferor*; sonos magnos non articulatos profero; de bestiis Jes. 31, 4. de tonitru Job. 37, 4. de hominibus: clamores edere Act. 8, 7. 2) *verba alta voce pronuntio, clamo*, quod a) quidem est eius qui cupit audiri, *vocifero, alta voce exclamo* Matth. 3, 3. Marc. 1, 3. Luc. 3, 4. Jo. 1, 23. coll. Jes. 40, 3. — vehementer, magno cum impetu loquor, *verba clamo* Act. 17, 6. 21, 34. — b) vel *dolentis* et auxilium quaerentis, Marc. 15, 34. Luc. 18, 7. 38. coll. Deut. 15, 9. 2 Chron. 20, 9. — c) vel gaudentis, *jubilo, personio*, Gal. 4, 27. coll. Jes. 54, 1. Num. 21, 17.

Βοὴ, ῆς, ἡ, (vid. Βοάω) *clamor*. Semel Jac. 5, 4. ubi βοαὶ sunt *imprecationes*, ut Sir. 32, 15. καταβόησις ἐπὶ, et καταβοάω 2 Macc. 8, 3. coll. 2 Chron. 33, 13.

Βοήθεια, είας, ἡ, (a βοηθέω) *auxilium, adjumentum*. Act. 17, 7. βοηθείαις ἐχρῶντο, omnibus adjumentis utebantur. Hebr. 4, 16. εἰς εὔκαιρον βοήθειαν, ut precibus compotes fiamus divini favoris, ac ipso eo tempore, quo egemus, auxilium Dei nobis contingat; vel etiam Deus nobis praestet opportune auxilium. Sic Sir. 40, 24. βοήθεια est: auxilium ferens, βοηθῶν.

Βοηθέω, ῶ, f. ήσω, (ab absoleto θέω curro, et βοὴ vociferatio) ad clamorem accurro; — deinde: *auxilium fero, opitulor, succurro*, Act. 16, 9. 21, 28. 2 Cor. 6, 2. Hebr. 2, 18. Apoc. 12, 16. — aegroto opem fero, sano, Matth. 15, 25. Marc. 9, 22. 24. *Arrian*. Epict. 2, 15. Saepius non legitur.

Βοηθὸς, ός, ὁ, (vid. Βοηθέω) *auxiliator, opitulator*. Hebr. 13, 6. coll. Ps. 118, 6. 61, 8.

Βόθυνος, ου, ὁ, *fovea*, Luc. 6, 39. Jerem. 48, 44. *cisterna*, Matth. 12, 11. 15, 14. 2 Reg. 3, 16.

Βολὴ, ῆς, ἡ, (a βάλλω) et *jaciendi actus*, et illud quod jacitur. Semel Luc. 22, 41. ὡσεὶ (suppl. κατὰ) λίθου βολὴν fere ad lapidis jactum i. e. tantum spatii, quantum aliquis lapidem manu jacit, quod deinde *paululum*. vid. Matth. 26, 39. Marc. 14, 35. *Homer*. Iliad. 5, 12. Genes. 21, 16.

Βολίζω, f. ίσω, (a βολὶς, jaculum, bolis, das Senkbley) *bolidem demitto*. Bis Act. 27, 28.

Βολὶς, ίδος, ἡ, *jaculum; sagitta, hasta*. Hebr. 12, 20. coll. Exod. 19, 13. Num. 24, 8.

Βοὸζ, ὁ, Βοὸζ, Βοὰς, n. pr. indecl. viri Bethlehemitici, de quo vid. Ruth. 2, 8. 3, 1. 4, 2. In N. T. Matth. 1, 5. Luc. 3, 32.

Βόρβορος, ου, ὁ, 1) *fimus*; derivant enim a βορὰ pabulum pecudum. 2) *coenum, lutum, limus*, Jer. 38, 6. Semel 2 Petr. 2, 22.

Βορρᾶς, ᾶ, ὁ, *boreas, ventus septentrionalis*, (Graeci ventum, e regione spirantem, quam nos Nord-Nord-Ost dicimus, ita appellabant) Prov. 27, 16. Sir. 43, 20. In N. T. bis, ubi terras septentrionales Luc. 13, 29. et plagam septentrionalem Apoc. 21, 13. indicat.

Βόσκω, f. βοσκήσω, latin. *pasco, in pascua duco*, Luc. 15, 15. οἱ βόσκοντες *pastores*, Luc. 8. 34. Matth. 8, 33. Med. et passiv. *pasco, me pasco*, et *pascor*; Matth. 8, 30. Marc. 5, 11. ἀγέλη βοσκομένη grex pascens. Luc. 8, 32. — Tropice: *saluti alicujus prospicio*; de regibus 1 Chron. 12, 38. Ps. 78, 71. 1 Reg. 12, 16. ubi in Hebr. רעה *prospice*; Ps.

23, 1—4; de doctoribus Jo. 21, 15. 17. coll. Ezech. 34, 3. Act. 20, 28.

Βοσόρ, ὁ, *Bosor*, nomen indeclinabile patris Bileami, hebr. בְּעוֹר, mutata littera ע in σ; (LXX. Βεωρ). Vid. Num. 22, 5. 31, 8. Deut. 23, 4. Commemoratur 2 Petr. 2, 15.

Βοτάνη, ης, ἡ, planta quaecunque e terra excrescens, cf. Gen. 1, 11. 12. — deinde planta *agri* ab hominibus *culti*, *frumentum*, Exod. 9, 25. hebr. עֵשֶׂב coll. Ps. 104, 14. Sic semel Hebr. 6, 7.

Βότρυς, υος, ὁ, *uva*, *racemus*, Traube und Traubenstengel. Semel Apoc. 14, 18. Vid. Gen. 40, 10. Num. 13, 23. Iq. et Cant. 1, 17. *Suidas*: βότρυν· τὴν ὀπώραν, οὐχὶ τὴν σταφυλὴν μόνον, καὶ μήποτε τὴν βότρυϊὰν ὀπώραν.

Βουλευτής, οῦ, ὁ, (a βουλεύομαι), *qui est a consiliis*, *consiliarius*, (*buleuta*, quo vocabulo utitur *Plinius* in epist.) Job. 3, 14. 12, 17. In N. T. Marc. 15, 43. Luc. 23, 50. de assessore Synedrii magni.

Βουλεύω, f. εύσω, sum a consiliis, consilium do. Ita Jes. 23, 8. Usitatius in medio: βουλεύομαι, 1) consulo mihi, *delibero*, *mecum reputo*, Luc. 14, 31. 1 Chron. 13, 1. Neh. 6, 7. 2 Chron. 15, 17. hebr. יָעַץ deliberavit, *consilium quaero*, *volo*, *statuo*, Act. 15, 37. ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν, volebat secum ducere. ib. 27, 39. ἐβουλεύσαντο quaerebant, volebant. coll. Esth. 3, 6. ubi hebr. בִּקֵּשׁ quaesivit, statuit. — 2) *consilium capio*, *decerno*, vel sequente ἵνα, ut Jo. 12, 10. vel seq. infinitivo ut Act. 5, 33. 2 Cor. 1, 17. coll. Jes. 46, 10. Gen. 50, 20. Saepius non habetur in N. T.

Βουλή, ῆς, ἡ, 1) *consultatio*, die Berathung. 3 Esdr. 2, 17. οἱ τῆς βουλῆς, qui ad consultandum convocantur, consiliarii, in textu chald. Esdr. 4, 9. בְּנָיָה, *collegium*. Num. 16, 2. Inde etiam βουλὴ cum consultandi facultatem, *prudentiam* Sir. 19, 22. tum *senatum* significat. Ps. 1, 5. et saepissime apud profanos. — 2) *consilium*, et quidem a) quatenus adhuc in animo *volvitur*, *cogitationes*, *consilia*, *voluntas*, Gedanken, Absichten, Gesinnungen; 1 Cor. 4, 5. βουλαὶ τῶν καρδιῶν, occulta mentis consilia; coll. Job. 5, 12. Sir. 30, 21. 3 Esdr. 7, 15. βουλὴ τοῦ βασιλέως, *eor regis*, לַ ut habet textus Esdr. 6, 22. — b) consilium, quatenus *datur*, τὸ *statuere*, *censere*, *consilium*, der Rath, Act. 27, 42. Sic 1 Macc. 2, 65. ἀνὴρ βουλῆς, vir consilii, ad consilia saluberrima danda aptus. Dan. 4, 24. c) consilium, quod *capitur*, *decretum*, der Beschluss, Entschluss, Luc. 23, 51. Act. 2, 13. 4, 28. 27, 12. Eph. 1, 11. Hebr. 6, 11. etiam *praeceptum*, *voluntas*, Luc. 7, 30. τὴν βουλὴν θεοῦ εἰς αὐτούς, Dei erga ipsos benevolam voluntatem. Act. 13, 36. τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ, Deo jubente. ib. 20, 27. πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ, benevolam Dei voluntatem de beandis hominibus per Christum. —

3) id ipsum, quod decretum est, *inceptum*, *institutum*; Act. 5, 38. cf. Ps. 65, 5. ubi βουλὴ hebr. עֲלִילָה *opus*, *facinus*, respondet. — Saepius non legitur.

Βούλημα, τος, τὸ, (a βουλὴ) *voluntas*, *decretum*; *propositum*, *consilium*; Act. 27, 43. ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, impedivit, quominus propositum exsequerentur. Rom. 9, 19. coll. 2 Macc. 15, 5. — Legitur quoque in codd. 1 Petr. 4, 3. pro θέλημα.

Βούλομαι, f. βουλήσομαι, perf. βεβούλημαι, aor. ἐβουλήθην et ἠβουλήθην, (a βόλω, latinorum *volo*) 1) *volo deliberato consilio*, ita, ut βούλ. plus dicat quam θέλω, Act. 22, 30. 23, 28. — 2) *volo*, *in consiliis habeo*, *decerno*, *mihi propono*, Matth. 1, 19. Act. 12, 4. 18, 27. 19, 30. 28, 18. 2 Cor. 1, 15. Hebr. 6, 17. cf. 2 Chron. 26, 16. יָעַץ sequente ל. 1 Sam. 2, 25. βουλόμενος ἐβούλετο certissime decrevit, hebr. חָפֵץ. — 3) si jungitur infinitivo rei, voluntatis declarationem, sive mandatum indicat, et infinitivo sequenti vim imperativi tribuit; Phil. 1, 12. γινώσκειν ὑμᾶς βούλομαι, *scitote*. 1 Tim. 2, 8. βούλομαι προσεύχεσθαι, *preces faciant*. Similiter 1 Tim. 5, 14. Tit. 3, 8. Jud. vers. 5. — 4) convenit cum θέλω, et est a) *sponte aliquid volo*, *placet mihi*, *lubet*, Matth. 11, 27. Luc. 10, 22. 22, 42. εἰ βούλει (pro βούλῃ) utinam tibi placeret! Act. 5, 28. 1 Cor. 12, 11. Jac. 3, 4. 2 Jo. vers. 12. οὐκ ἠβουλήθην, non placuit (οὐ θέλω 2 Jo. vers. 13.). Inde βουληθεὶς Jac. 1, 18. *lubens*, *lubenter*; βουλόμενοι 3 Jo. vers. 10. qui libenter hoc faciunt. cf. 1 Sam. 18, 24. חָפֵץ seq. ב, βούλεται ἐν, non placet ei donum. Gen. 24, 5. 2 Sam. 24, 3. Jes. 8, 6. — b) *cupio*, *opto*, *studeo* (ut etiam θέλω dicitur) Marc. 15, 15. Jo. 18, 39. Act. 17, 20. 18, 15. οὐ βούλομαι εἶναι, non cupio rei judex esse. ib. 25, 22. 27, 43. 1 Tim. 6, 9. 2 Petr. 3, 9. Interdum verti potest *praefero*, *malo*, Act. 25, 20. Philem. v. 13. Jac. 4, 4. — Saepius non habetur.

Βοῦς, βοὸς, ὁ, *bos*, ἡ βοῦς, *vacca* (Gen. 41, 2. sq.) — ὁ βοῦς, Luc. 13, 15. 14, 5. 19. Jo. 2, 14. 15. 1 Cor. 9, 9. 1 Tim. 5, 18.

Βραβεῖον, ου, τὸ, 1) *brabeum*, i. e. ὃ παρὰ τῶν βραβευτῶν διδόμενος στέφανος τῷ νικῶντι, ut Thomas Mag. explicat, praemium, quod in graecorum certaminibus a *brabeuta*, certaminis magistro, victori decernebatur. 1 Cor. 9, 24. et Phil. 3, 14. In posteriori loco βραβεῖον est *praemium*, quod Deus sive Jesus olim dabit iis, qui constanter pertulerant in hac vita calamitates evangelii causa, quod praemium quoque appellatur (metaphora quoque a certaminibus ducta) στέφανος, 1 Cor. 9, 25. 2 Tim. 4, 8. Jac. 1, 12. Apoc. 2, 10. — Ad ἔλαβον Phil. 3, 12. 13. βραβεῖον supplendum videtur.

Βραβεύω, f. εύσω (a βραβεὺς, certaminis moderator) 1) sum βραβεύς, certamina moderor, brabeum decerno. 2)

moderor, guberno simplicitet. Ita Coloss. 3, 15. εἰρήνη τοῦ θεοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, regat animum vestrum, φρονήσει ut est in loco parallelo Phil. 4, 7. Sic saepius apud profanos. — In V. T. semel Sap. 10, 12. ἀγῶνα ἐβράβευεν αὐτῷ. certamen ei decrevit, certamine eum exercuit.

Βραδύνω, f. υνῶ (a βραδὺς) intransitive: *cunctor, tardo*, 1 Tim. 3, 15. Deut. 7, 10. Gen. 43, 10. Sir. 32, 8. transitive: *remoror, differo*, ut legitur Iesf. 46, 13. et saepius apud profanos. Eodem sensu accipiunt 2 Petr. 3, 9. οὐ βραδύνει ὁ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, non differet dominus promissionem. At βραδύνω, quum nunquam regat genitivum, non ad ἐπαγγελίας referendum, sed intransitive vertendum est, ita ut genitivus ἐπαγγελίας a κύριος pendeat: „non cunctabitur dominus promissionis," i. e. vel dominus, qui promissionem dedit et ratam faciet, vel dominus promissus ipse. Sic 2 Reg. 1, 8. *dominus pili* pro *pilosus*; Prov. 1, 17. *dominus alae* pro *alato*; et Rabbinis בעל dominus rei saepissime dicitur pro eius auctore. cf. *Buxtorf.* lex. talm. p. 333.

Βραδυπλοέω, ῶ, f. ήσω, (ex βραδὺς et πλοῦς navigatio) *tarde navigo*. Semel Act. 27, 7.

Βραδὺς, εῖα, ὺ, genitiv. έος, είας, έος, 1) *tardus*, segnis. Iac. 1, 19. — 2) metaphorice de intellectu: *tardus, hebes*, Luc. 24, 25. βραδεῖς τῇ καρδίᾳ, mente, intellectu hebetes.

Βραδυτήτ, ῆτος, ἡ, (a βραδὺς) 1) tarditas, cunctatio; 2) metaphorice *hebetatio, tarditas, stultitia*, 2 Petr. 3, 9. ὡς τινὲς (κατὰ) βραδυτῆτα ἡγοῦνται, ut quidam ingenio hebetes (vel: pro sua stultitia) existimant. cf. *Theophrast.* charact. 14. 15.

Βραχίων, ονος, ὁ, 1) brachium; 2) ad usum hebr. זרוע metaphorice: *vis, robur, potentia*, quia per brachium vis hominis potissimum sese exserit, τὸ κράτος βραχίονος, ut plene legitur Sap. 11, 21. ibique explicatur per τὸ μεγάλως ἰσχύειν. Sic Luc. 1, 51. Act. 13, 17. cf. Exod. 6, 6. Deut. 5, 15. Sap. 5, 16. Dei potentia in miraculis conspicua; Jo. 12, 38. (Iesf. 53, 1.) βραχ. κυρ. quis in miraculis, quae patrantur, Dei potentiam agnoscit? cf. Sir. 33, 6.

Βραχὺς, εῖα, ὺ, genitiv. έος, είας, έος, *brevis, parvus, exiguus*. — Dicitur a) de *tempore*; Luc. 22, 58. μετὰ βραχύ, paulo post; Act. 5, 34. βραχύ τι, ad breve tempus. Sic Psal. 94, 17. παρὰ βραχύ, Sap. 12, 10. κατὰ βραχύ. Prov. 5, 14. — b) de *loco*; Act. 27, 28. βραχὺ διαστήσαντες, paululum progressi; בעוד 2 Sam. 16, 1. Etiam tropice de loco honoris et dignitatis. Ita Hebr. 2, 7, βραχύ τι, paululum, parum, coll. Psal. 8, 5. non enim hic de tempore („ad breve tempus") dicitur; neque versu 9, ubi potius vertendum est: quem paululum inferiorem (scil. quum viveret) esse voluerat. —

c) de *mensura* et *copia*, Jo. 6, 17. βραχύ τι, vel paululum, 1 Sam. 14, 29. 44. — Hebr. 13, 22. διὰ βραχέων scl. λόγων, paucis verbis, breviter. Psal. 104, 12. — Saepius non legitur.

Βρέφος, ους, τὸ, 1) qui alitur a matre; nam βρέφος pro τρέφος; igitur a) *foetus, embryo*, Luc. 1, 44. Sir. 19, 11. Hesych. βρέφος· ἔμβρυον, νήπιον. b) infans natus, quatenus a matre adhuc alitur, *lactens*, Säugling, Luc. 2, 12. 16. Act. 7, 10. nec aliter Luc. 18, 15. coll. 1 Macc. 1, 61. 2 Macc. 6, 10. Etymolog. M. βρέφος· τὸ νεογνὸν παιδίον. — 2 Tim. 3, 15. ἀπὸ βρέφους, ab incunabulis, a pueris. — 2) metaphorice: *christiani recentes, quasi lactentes*, nuperrime instituti, 1 Petr. 2, 2. cf. de eadem re 1 Cor. 3, 2. Hebr. 5, 12. 13.

Βρέχω, f. ἕξω, 1) *conspergo, irrigo, madefacio*; v. c. lacrymis Luc. 7, 38. 44. Psal. 6, 7. sanguine Jes. 34, 3. — Apoc. 11, 6. ὑετὸς βρέχει pluvia conspergit, irrigat, scl. τὴν γῆν. — 2) *pluvia irrigo, pluviam spargo*, hebr. רבב, sequente ἐπὶ Matth. 5, 45. Gen. 2, 5. Am. 4, 7. et εἰς Jes. 5, 6. — pluviae instar largiter demitto, Luc. 17, 29. coll. Gen. 19, 24. — 3) impersonaliter: *pluo*, Jac. 5, 17.

Βροντή, ῆς, ἡ, 1) *tonitru*, Jo. 12, 29. Apoc. 19, 6. — φωναὶ καὶ βρονταί, Apoc. 4, 5. 8, 5. 11, 19. 16, 18. i. e. φωνὴ βροντῆς sive βροντῶν, ut habetur Apoc. 6, 1. Sirac. 43, 16. 2) *voces coelestes*, potissimum angelorum, *tonitruhus similes*, Apoc. 10, 3. 4. — Υἱοὶ βροντῆς Marc. 3, 17. i. e. βροντῶντες, homines fervidi; vid. Βοανεργές. Alii explicant: *eloquentia* tonantes, cum Graeci (Dionys. Halicarnass. XII, p. 505, Aristoph. Acharn. vers. 530) aeque ac Latini (Cic. Orat. n. 9.) tonare de vi summa oratorum dixerint. At de ejusmodi eloquentia discipulorum nihil constat; certe eam non habuerunt, dum servator vivebat.

Βροχή, ῆς, (a praet. med. verbi βρέχω) irrigatio, madefactio. — Nostris scriptoribus dicitur de illo, quod irrigat, et est: *pluvia largissima, imber*. Matth. 7, 25. 27. Luc. 6, 48. Sic quoque in V. T. Psal. 68, 10. 105, 32. pro hebr. גשם quod etiam Symmachus Prov. 25, 23. βροχὴν vertit, ubi LXX. νέφη, Aquila ὄμβρος.

Βρόχος, ου, ὁ, laqueus, tendicula, Prov. 6, 5. 22, 25. — In N. T. semel 1 Cor. 7, 35. ubi βρόχον ἐπιβάλλειν, illaqueare, tropice est: necessitatem imponere, praecepto adstringere.

Βρυγμός, οῦ, ὁ, (a perf. passivi verbi βρύχω) *stridor dentium, fremitus*, das Knirschen mit den Zähnen, (Suid. βρυγμός· τριγμὸς ὀδόντων) quod est vel frigoris vel irae vel doloris signum et effectus. In N. T. symbolum est summi doloris et horroris, Matth. 8, 12. 13, 42. 50. 22, 13. 24,

51, 25, 30. Luc. 13, 28. — Prov. [illegible] 12. Sir. 51, 3. dicitur de regitu bestiarum frendentium.

Βρύχω, f. *ύξω*, *dentibus strideo*, *frendeo*. Semel Act. 7, 54. *ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν*, frendebant adversus illum; i. e. quoad sensum: summo ferebantur furore. cf. Job. 16, 9. Psal. 35, 16. Thren. 2, 16.

Βρύω, f. *ύσω*, abundo, plenus sum; active: *abundantur emitto*, *largiter produco*, v. c. de terra, quae fruges facit. In N. T. de fontibus ebullientibus, ubi est: *aquam emitto*. Jac. 3, 11. *Hesych. βρύει· ῥέει, πηγάζει, ἀναβλύζει, πηδᾷ.*

Βρῶμα, τος, τὸ, (a *βρώσκω*, comedo) 1) *cibus quivis*, *edulium*, Matth. 14, 15. Marc. 7, 19. Luc. 3, 11. 9, 13. 1 Cor. 6, 13. 2) cibus *carnis*, *carnes*, 1 Cor. 3, 2. ubi opponitur lacti, et tropice dicitur de doctrina altiori et captu difficiliore. Interdum ponitur absolute a) de carnibus secundum legem mosaicam vetitis, tanquam impuris, 1 Tim. 4, 3. Hebr. 9, 10. b) de carnibus sacrificiorum, cum judaicorum (Hebr. 13, 9. coll. vers. 10.), tum ethnicorum (Rom. 14, 15. 20. 1 Cor. 8, 8. 13.), in quibus locis *βρῶμα comestionem carnium*, actum comedendi notare videtur, ut Luc. 51, 5. coll. 1 Macc. 1, 63. — 3) tropice est: a) *nutrimentum animi*, *βρῶμα πνευματικόν*, 1 Cor. 10, 3. manna, symbolum institutionis divinae saluberrimae. b) *oblectamentum* animi, id, quo quis potissimum delectatur, cui est intentus, Jo. 4, 34. — Saepius non legitur.

Βρώσιμος, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *esui aptus*, *edulis*, Luc. 24, 41. τί *βρώσιμον*, aliquid edulii. In versione alexandr. *ξύλον βρώσιμον*, hebr. מַאֲכָל, Levit. 19, 23. Ezech. 47, 12. Nehem. 9, 25. arbor fructus edules ferens dicitur.

Βρῶσις, εως, ἡ, 1) *esus*, *usus ciborum*, manducatio, 1 Cor. 8, 4. 2 Cor. 9, 10. Rom. 14, 17. Coloss. 2, 16. — 2) *erosio*, das Zernagen, consumtio quae fit terendo; ita Deut. 32, 24. *τηκόμενοι λιμῷ καὶ βρώσει ὀρνέων* (hebr. לְחֻמֵי רֶשֶׁף) absumti fame et esesi ab avibus. Deinde, (ut nostrum „fressen") in novo Test. tribuitur ei, *quod absumit*, v. c. aerugini, adeoque pro aerugine ipsa, quae absumit, ponitur Matth. 6, 19. Sic *βρῶμα* Epist. Jer. vers. 12. pro tinea: simulacra idolorum non *διασώζονται ἀπὸ ἰοῦ καὶ βρωμάτων*, ubi *βρώματα* *tineas*, vestimenta, quibus simulacra ornata erant, conterentes indicat. Etiam Aquila Jes. 50, 9. pro hebr. עָשׁ *tinea*, habet *βρῶσις*. — 3) *cibus*, *esca*. Jo. 4, 32. 6, 27. *βρωσ. ἀπολλ.* cibus, qui vere consumitur, i. e. terrestris. Hebr. 12, 16. coll. Gen. 25, 28. 47, 24. 1, 29. sq. Hab. 3, 17. — Apud Joannem etiam de cibo coelesti, qui dicitur *βρῶσις μένουσα εἰς ζωὴν αἰώνιον*, Jo. 6, 27. et vers. 55. explicatur de corpore et sanguine Christi, quae dicuntur *εἶναι ἀλη-*

θῶς βρῶσις, verus, genuinus cibus, vitam aeternam vere efficiens. Vid. verss. 50. sqq.

Βρώσκω, f. *βρώσω*, *edo, comedo*. Jo. 6, 13. Jos. 5, 12. 2 Macc. 2, 12.

Βυθίζω, f. *ίσω*, (a *βυθὸς*) *in profundum conjicio, demergo*, v. c. aquis Luc. 5, 7. coll. 2 Macc. 12, 4. — Tropice demergo miseriis, 1 Tim. 6, 9. *βυθίζουσι εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν*. Eandem imaginem habes Ps. 69, 2. 3. Ps. 124, 4. 5. Potest vero *βυθίζειν* h. l. etiam respicere ad inferni voraginem.

Βυθὸς, οῦ, ὁ, *profundum, altum*; deinde *βυθὸς τῆς θαλάσσης*, profundum maris, et, ut Latinor. profundum: *mare* ipsum. Sic 2 Cor. 11, 25. coll. Ps. 57, 23. 107, 42. et saepius apud profanos.

Βυρσεὺς, *έως*, ὁ, coria parans, *coriarius*, (a *βύρσα*, *corium*). Act. 9, 43. 10, 6. 32.

Βύσσινος, *η*, *ον*, ex byisso confectus, *byssinus*. Vid. *Βύσσος*. In N. T. *βύσσινον* scl. *ἔνδυμα* Apoc. 19, 8. 14. commemoratur tanquam signum puri et candidi animi, et vestis byssina et purpurea, i. e. byssina et purpureo colore intincta, Apoc. 18, 12. 16. pro veste *pretiosa* qualibet. cf. 1 Chron. 15, 27. Esth. 1, 6. 6, 8. Jes. 3, 22.

Βύσσος, *ου*, *ἡ*, *byssus*, hebraicum בוץ 2 Chron. 5, 12. 1 Chron. 15, 27. linum tenuissimum; mollitie et fulgido colore pretiosissimum, flavum sua natura, sed saepius colore purpureo intinctum. Commemorant veteres byssum Indicam, Aegyptiacam et Achaicam. Vid *Pollux* Onomast. 7, c. 17. 75. *Plin.* hist. nat. 19, 1. — Legitur Luc. 16, 19. (Apoc. 18, 12. in edit. vulg., ubi *Griesb.* reposuit *βυσσίνου*). cf. e Vet. Test. 2 Chron. 2, 14. Jes. 3, 22. 19, 9. Exod. 25, 4.

Βωμὸς, οῦ, ὁ, quod a *βάω* i. q. *βαίνω* derivatur et pro *βαθμὸς* dictum putatur, est: locus editus, ad quem per gradus adscendendum est, *suggestus*; — *altare*. Sic semel Act. 17, 23. et eodem sensu pro מזבח Exod. 34, 13. Num. 23, 1. coll. Jes. 15, 2. Jer. 7, 30. ubi רמה *excelsum*.

Γ

Γαββαθᾶ, sive ut in multis codd. scr. *γαβαθᾶ*, ἡ, *Gabbatha*, nomen chald. גבתא, altitudo, celsitudo, *locus editus*, *suggestus*. Secundum Joann. c. 19, 3. ita appellatus est a Judaeis ille locus Hierosolymorum, in quo tribunal Pilati fuit, quique graece loquentibus *λιθόστρωτον* dictus esset. Aliter *Josephus*, de bello jud. 2, 9. 3. ubi leguntur: ὁ *Πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ σταδίῳ μεγάλῳ*.

Γαβριὴλ, ὁ, *Gabriel*, hebr. גבריאל, quod est ex גבר ex

vir fortis; et גבר, *Deus*, est nomen indeclinabile principis cujusdam angelorum, qui in N. T. Luc. 1, 19. 26. in V. T. Dan. 8, 16. 9, 21. commemoratur. Item in libro Henoch (Fabric. Cod. Pseudep. V. T. Vol. 1. p. 187.): οἱ τέσσαρες μεγάλοι ἀρχάγγελοι, Μιχαὴλ, καὶ Οὐριὴλ, καὶ Ραφαὴλ, καὶ Γαβριὴλ.

Γάγγραινα, ης, ἡ, (a γράω f. γραίνω, arrodo, depascor, et ἄγειν valde) *gangraena, phagedaena* (ein um sich fressendes Geschwür, wie z. B. Beinfraß, Krebs). In N. T. semel 2 Tim. 2, 17. ὡς γάγγραινα, gangraenae instar, cujus venenum partes corporis sanas, quae sunt vicinae, quoque inficit et corrumpit.

Γάδ, ὁ, *Gad*, nomen indeclinab. filii Jacobi septimi, de cujus nomine vid. Gen. 30, 10. sqq. caeterum c. 35, 26. Exod. 1, 4. Num. 26, 15. Deut. 33, 20. — In N. T. commemoratur Apoc. 7, 5.

Γαδαρηνὸς, οῦ, ὁ, *Gadarenus*, incola ex agro urbis Gadarae, metropoleos Peraeae, sitae ad ortum lacus Genesareth, de qua Eusebius in Onomast. habet: γάδαρα πόλις ὑπὲρ τῶν Ἰορδάνην ἀντικρὺ Σκυθοπόλεως καὶ Τιβεριάδος πρὸς ἀνατολαῖς ἐν τῷ ὄρει. *Josephus* commemorat (Antiq. 17, 11. 4.) eam urbem, olim judaicam, a Caesare Syriae esse adjunctam. Caeterum videat. *Joseph.* antiq. 13, 13, 3. 14, 5. 4. de bello jud. lib. 4. c. 7. §. 3. 4. et *Plin.* hist. nat. 5, 18. — Γαδαρηνὸς legitur Marc. 5, 1. Luc. 8, 26. 37. et Matth. 8, 28. in codd. pro Γεργεσηνῶν.

Γάζα, ης, ἡ, *gaza*, (*Cic.* de offic. 2, 22.) *thesaurus, aerarium regis, aerarium publicum*. Hanc vocem origine persicam esse, tradunt *Hesychius* (γάζα· παρὰ Πέρσαις βασίλειον (scl. θησαυροφυλάκιον) ἢ οἱ ἐκ τῶν πολλῶν φερόμενοι φόροι ἢ τὰ τίμια), *Curtius* (lib. 3, 13.) *Pompon. Mela* (1, c. 10.) Alexandrini ea usi sunt pro אוצר, thesaurus, aerarium, Esdr. 5, 17. 6, 1. 4. 20. Esth. 3, 9. In N. T. semel Act. 8, 27.

Γάζα, ης, ἡ, *Gaza*, urbs celebris et munita, olim Philistaeorum, sita in colle (Gen. 10, 16. Jos. 13, 3. 1 Sam. 6, 17. Zach. 9, 5.) in Aegypto tendentibus ultima, et deserto vicina. cf. Gen. 10, 19. Expugnata fuit ab Alexandro M. et diruta; deinde, restituta iterum ab Alexandro Jannaeo devastata (*Joseph.* antiq. 13, 13. 3.), denique iterum refecta a Gabinio (*Joseph.* antiq. 14, 5. 3.), tandem post Herodis M. tempora a Judaeis diruta est. cf. *Joseph.* de bello j. 2, 18, 1.: Ἰουδαῖοι — Γάζαν κατέσκαψαν. — Legitur Act. 8, 26. ubi verba αὕτη ἐστὶν ἔρημος, non sunt angeli, sed Lucae verba, qui notare voluit, eam urbem eo, quo scriberet, tempore esse desertam.

Γαζοφυλάκιον, ου, τὸ, i. e. ἡ τῆς γάζης φυλακή, *gazophylacium*, locus, ubi thesauri, potissimum publici, asservabantur. *Hesych.*: γαζοφυλάκιον· θησαυροφυλάκιον, βαλάν-

ειον, σκευοφυλάκιον. Esth. 3, 9. 3 Esdr. 8, 18. 45. coll. Esdr. 7, 20. 45. — Dicebatur Judaeis ita *aerarium sacrum* in atrio templi Hierosolymitani, (ἐν αὐλῇ οἴκου θεοῦ Neh. 13, 7.) vid. Nehem. 10, 37. et cap. 13. Erant in isto atrio (atrio mulierum) arcae, quibus indebatur pecunia a piis sponte oblata. Marc. 12, 41. 43. Luc. 21, 1. — Jo. 8, 20. atrium ipsum in γαζοφυλ. videtur intelligendum esse.

Γάϊος, ου, ὁ, Gaius sive *Cajus*, nom. propr. viri christiani 1) Derbensis Act. 20, 4. 2) Macedonis Act. 19, 29. 3) Corinthii Rom. 16, 23. 1 Cor. 1, 15. 4) ignoti cuiusdam, 3 Jo. vers. 1.

Γάλα, ακτος, τὸ, lac, nutrimentum e mammis animantium. 1 Cor. 9, 7. Quum hoc nutrimentum sit recens genitorum et facillime digeratur, γάλα transfertur ad prima institutionis elementa, captu facillima, 1 Cor. 3, 2. Hebr. 5, 12. 13. Rabbinos discipulos novitios appellasse מְיַנְקוֹת *lactentes, sugentes*, docuit *Schoettgen.* in hor. hebr. et talm. ad 1 Petr. 2, 2. — In ep. Petr. prima c. 2, 2. tota doctrina dicitur lac, propter sinceritatem et salubritatem.

Γαλάτης, ου, ὁ, Galata, Gallo-graecus, incola Galatiae. Gal 3, 1. Vid. sequens *Γαλατία.*

Γαλατία, ας, ἡ, Galatia, Gallo-Graecia, 1 Cor. 16, 1. Gal. 1, 2. 2 Tim. 4, 10. 1 Petr. 1, 1. dicebatur Asiae minoris pars, ubi Gallorum, duce Brenno patria egressorum, agmen, a Nicomede, rege Bithyniae in auxilium vocatum, confederat, seque cum graecis incolis, Phrygibus et Paphlagonibus, commiscuerat. cf. *Liv.* 38, 16. *Flor.* 2, 11.

Γαλατικός, ἡ, ὸν, Galaticus; γαλατικὴ χώρα, Galatia, Act. 16, 6. 18, 23.

Γαλήνη, ης, ἡ, tranquillitas; potissimum *tranquillitas maris.* Matth. 8, 26. Marc. 4, 39. Luc. 8, 24. Saepius apud profanos.

Γαλιλαία, ας, ἡ, Galilaea. Descendit haec vox a גָּלִיל, tractus rotundus, limites in circuitu, (Jos. 13, 2. 22, 10. sqq. Ezech. 47, 8.). Jam olim tractus terrae israeliticae extremus in confinio Tyriorum et Sidoniorum Galilaea dicta fuisse videtur, quum Salomo Hirama decem urbes אֶרֶץ הַגָּלִיל tradidisse legatur, quam regionem deinde Hiramus אֶרֶץ כָּבוּל appellaverit. cf. 1 Reg. 9, 11. coll. Ezech. 47, 8. Utrum vero הַגָּלִילָה 2 Reg. 15, 29. urbs an regio sit, non satis certum videtur. Sed deinde Galilaea (das Grenzland) vocabatur ea pars terrae judaicae, quae ultra Samariam versus septentrionem inter Jordanem, lacum Genesareth et Tyriorum Sidoniorumque terras interjacebat. 1 Macc. 5, 14. 17. 23. 10, 30. 12, 47. 49. Dividebatur Jesu temporibus in Galilaeam superiorem, (quae, quippe cincta gentilium sedibus, dicebatur *Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν* Matth. 4, 15. *Γαλιλαία ἀλλοφύ-*

λων 1 Mace. 8, 25.), et inferiorem. Vid. *Joseph.* de bello Jud. 3, 3. Commemoratur in N. T. saepius, v. c. Matth. 2, 11. 22. 3, 13. 4, 12. 25. Act. 9, 31. Jo. 7, 41. 52. ὅλη ἡ Γαλιλαία Matth. 4, 23. Marc. 1, 39. — θάλασσα τῆς Γαλιλαίας lacus Genesareth, Matth. 4, 18. 15, 29. Marc. 1, 16. 7, 31. Jo. 6, 1.

Γαλιλαῖος, αία, αῖον, *Galilaeus, Galilaea oriundus, Galilaeam inhabitans.* Luc. 13, 1. 2. Jo. 4, 45. Act. 1, 11. 5, 37. Contemnebantur Galilaei a Judaeis, metropolin inhabitantibus, tanquam rudes et insipidi, Matth. 26, 69. Act. 2, 7. coll. Jo. 1, 42. 7, 52. et propter dialectum impuram et rusticam, qua utebantur, Marc. 14, 70. Luc. 22, 59. cf. *Buxtorfii* lex. talm. sub גליל p. 435 sqq. Saepius non legitur.

Γαλλίων, ωνος, ὁ, *Gallio,* proconsul Achaiae, frater natu minor L. Annaei Senecae, philosophi, antea *Novatus* dictus, deinde *Gallio* a Gallione rhetore, qui eum adoptaverat. Act. 18, 12. 14. 17.

Γαμαλιήλ, ὁ, *Gamaliel;* nom. propr. indecl. hebr. גמליאל Num. 7, 54. 10, 23. Qui commemoratur Act. 5, 34. 22, 3. fuit Hillelis nepos, filius Rab. Simeonis, insignis Judaeorum doctor, Pharisaeus, in cuius schola Paulus eruditus est. Secundum *Lightfooti* hor. hebr. et talm. ad Act. 5, 34. vocabatur distinctive הזקן senex, et obiit annis 18 ante excidium urbis.

Γαμέω, ῶ, f. ήσω, aor. 1. ησα et ἔγημα, 1) *in matrimonium duco,* seq. accusativo, dicitur de viro, uxorem ducente, Matth. 5, 32. 19, 9. 10. 22, 25. 30. 24, 38. Marc. 6, 17. 10, 11. 12, 25. Luc. 14, 20. 17, 27. 16, 18. 20, 34. 35. 1 Cor. 7, 28. 33. 2) *matrimonium ineo,* ita ut et de viro et de foemina dicatur. Sic in Pauli scriptis 1 Cor. 7, 9. 10. 36. 1 Tim. 4, 3. et de foemina γαμεῖν 1 Cor. 7, 34. 1 Tim. 5, 11. 14. — 3) passivum: *in matrimonium dari, nubere,* seq. dativo, de foemina; Marc. 10, 12. 1 Cor. 7, 39. Saepius non habetur.

Γαμίζω, et γαμίσκω f. ίσω, *nuptum do,* dicitur de parentibus filiam elocantibus. 1 Cor. 7, 38. in textu Griesb. pro ἐκγαμίζων, et Matth. 22, 30. in codd. pro ἐκγαμίζονται. — In passivo γαμίσκομαι de filiabus dicitur: *elocor, nuptum dor,* Marc. 12, 25.

Γάμος, ου, ὁ, 1) *nuptiarum solemnia,* potissimum *convivium nuptiale,* Jo. 2, 1. 2. coll. Gen. 29, 22. Tob. 6, 11. 8, 14. — 2) *matrimonium ipsum, torus,* Hebr. 13, 14. coll. Sap. 14, 28. 24. adeoque ut latinorum torus, *uxor* v. c. Sap. 13, 17. et apud profanos. 3) *epulum quodcunque solemne,* species pro genere; sic γάμος et γάμοι Matth. 22, 2—4. 8—12. Luc. 12, 36. 14, 8. coll. Esth. 2, 18. 9, 22. adeoque *locus convivii,* Matth. 22, 10. 25, 10. Eodem sensu accipienda est

formula γάμος τοῦ ἀρνίου epulum in regno Messiaeo solemne, Apoc. 19, 7. 9. coll. Matth. 25, 1 sqq. et 4 Esdr. 2, 38. „signati in convivio (ad convivium) Domini." — Saepius non legitur.

Γάρ, particula, quae rationem reddit antecedentium, eaque vel confirmat vel illustrat. Nunquam orationem incipit, sed semper postponitur. Est vero. 1) particula causalis: *nam, enim,* Matth. 1, 20. 21. 2, 2. 3, 2. Jo. 2, 25. 3, 19. 11, 39. Act. 5, 26. 7, 33. 26, 26. saepissime. Interdum inservit illustrationi et causae reddendae simul, potissimum in conclusionibus, ubi verti potest: *scilicet, videlicet, igitur,* Jo. 5, 20. 22, 22. 26. Act. 2, 34. 39. 4, 3. 34. 23, 8. Rom. 2, 12. sqq. 4, 14. 15. Hebr. 2, 8. Apoc. 21, 22. 23. et alibi. — 2) particula *explanantis* et *illustrantis: videlicet, scilicet, enim;* interdum etiam non vertenda est. Matth. 3, 3. 5, 17. 20. Jo. 3, 16. 17. 20. 8, 24. 28. 29. Act. 5, 36. Jac. 1, 11. 2, 2. — Usurpatur saepissime, si res, quae ad illustrationem facit, breviter inseritur, ut Jo. 3, 24. 4, 8. 9. 18. 45. 5, 4. 6, 64. 71. 7, 1. 5. 39. 9, 22. 18, 13. 19, 31. 21, 7. 8. Act. 4, 22. 8, 16. 13, 8. 18, 3. Apoc. 19, 8. 10. 21, 25. Marc. 5, 42. Interdum indicat, rem antea summatim commemoratam nunc uberius exponi, ut Matth. 1, 18. ubi non redundat, sed indicat, τῆς γενέσεως Christi (vers. 17.) historiam jam narrandam esse. Similiter Jo. 5, 36. Act. 13, 27. 17, 23. 19, 24. Rom. 1, 26. — 3) in propositionibus, *responsionem,* vel *objectionem* continentibus est: *profecto, sane, utique.* v. c. οὐ γὰρ minime, profecto non, Act. 2, 15. 16, 37. Rom. 4, 16. 2, 11. 28. 3, 22. — μὴ γὰρ profecto non. Jac. 1, 7. — ἡ γὰρ etc. Rom. 7, 2. utique mulier maritata etc. εἰμὶ γὰρ Jo. 13, 13. sum profecto. — ἐν γὰρ τούτῳ Jo. 9, 30. hoc profecto. — ὁ γὰρ ἄνθρωπος, Act. 22, 26. hunc virum scias esse Romanum. Sic etiam καὶ γὰρ *profecto, vere* Jo. 4, 23. Act. 19, 40. Phil. 2, 27. coll. Act. 4, 27. — 4) in *quaestionibus* est: *nam, enim, quaeso, unquam;* Jo. 7, 41. μὴ γὰρ ἐκ τῆς etc. venietne, quaesumus, Messias e Galilaea? Nostrum: es soll doch nicht etwa der Messias etc. Act. 19, 35. τίς γάρ ἐστιν quis unquam esset? Rom. 3, 3. τί γάρ, quid enim, i. q. vers. 9. τί οὖν. Hebr. 1, 5. τίνι γὰρ εἶπε, cui unquam dixit. Marc. 5, 14. Luc. 23, 22. τί γὰρ κακὸν, quid tandem mali? Interdum etiam indignationem exprimit, Matth. 27, 23. Gal. 1, 10. — 5) haud raro redundat, ut 2 Tim. 2, 7. δώῃ γάρ, donet. — Rom. 3, 2. πρῶτον μὲν γάρ primum. Act. 9, 11. ἰδοὺ γάρ. c. 17, 28. τοῦ γὰρ καὶ. c. 21, 13. ἐγὼ γάρ. vid. etiam Act. 4, 12. 16. 34. Jo. 5, 19. alibi passim.

Γαστήρ, έρος, et γαστρός, ἡ, 1) *venter, alvus,* Job. 18, 16. 20, 14. 2) *ventriculus, stomachus,* hebr. בטן Ps. 17, 14. Sir. 37, 5. hinc etiam de helluatione dicitur, et sic Cretenses

dicebantur ventres, i. e. *helluones*, gulae dediti, Tit. 1, 12. i. q. γαστρίμαργοι sive γαστρίδουλοι. Sic etiam profanis. *Suidas*: γαστέρες· ἐπὶ τῶν γαστριμαργούντων. *Hesych*: γαστέρες· οἷον τροφῆς μόνης ἐπιμελούμενοι. — 3) *uterus*, Matth. 1, 18. 23. 24, 19. Marc. 13, 17. Luc. 1, 31. 21, 23. 1 Thess. 5, 3. Apoc. 12, 2. ἐν γαστρὶ ἔχουσα, *gravida*. Sic saepius profanis et LXX. dicitur, Gen. 16, 4. 5, 25, 21. respondetque hebr. בֶּטֶן Job. 38, 29. Ps. 58, 3. et רֶחֶם Ps. 120, 4. 110, 3. Saepius non legitur.

Γέ, particula enclitica, quae aliis particulis et vocibus postponitur vel etiam annectitur, sententiam auget, et voci, cui addita est, majorem vim tribuit. Varie igitur verti potest pro ratione, contextu et conjunctionis cum aliis particulis. a) ἀλλάγε *sed tamen, nisi dominus*, Luc. 24, 21. *saltem, certe*, 1 Cor. 9, 2. b) διάγε *saltem*, Luc. 11, 8. *tamen*, Luc. 18, 5. c) εἴγε, *siquidem*, Eph. 3, 2. 4, 21. 2 Cor. 5, 3. εἴγε *tamdem modo*, Gal. 3, 4. εἰ δὲ μήγε *sin minus*, 2 Cor. 11, 16. d) καίγε, *adeo, vel* Act. 2, 18. Luc. 19, 42. καὶ ὄφελόν γε et utile *profecto*, 1 Cor. 4, 8. καίτοιγε *siquidem*, Jo. 4, 2. Act. 14, 17. 17, 27. — e) μήτιγε *nedum, quidni*, 1 Cor. 6, 3. — f) ὅσγε *qui adeo*, vel *imo ille* Rom. 8, 32.

Γεδεών, ῶνος, ὁ, *Gideon*, (גִּדְעוֹן *exscindens*, a radice גָּדַע) dux Israelitarum, de quo vid. Judic. cap. 6—8. Commemoratur Hebr. 11, 32.

Γέεννα, ης, ἡ, *gehenna*, nomen loci, quem Judaei in profundo terrae (in hade) situm putabant, ignibus plenissimi, ad cruciandos sine fine malos homines et daemones destinati. Quare non simpliciter modo dicitur γέεννα Matth. 5, 29. 30. 10, 28. Luc. 12, 5. Jac. 3, 6. sed etiam γέεννα τοῦ πυρός Matth. 5, 22. 18, 9. Marc. 9, 47. γέεννα τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, Marc. 9, 43. 45. coll. 44. 46. 49. (Alibi dicitur τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον Matth. 25, 41. c. 6; 8. Fabric. Cod. Pseudep. I, p. 645. κάμινος τοῦ πυρός Matth. 13, 42. λίμνη τοῦ πυρὸς Apoc. 20, 15. in libro Henochi: χάος τοῦ πυρός, βάσανος, σκοτομήχια. Vid. Fabric. C. Pseud. I, p. 194.) Nomen traxit ab hebr. גֵּי הִנֹּם 2 Reg. 23, 10. vallis Hinnom s. amoena, prope Hierosolymam, ubi Israëlitae Molocho non solum animalia, sed etiam infantes in sacrificium olim combusserant, 1 Reg. 11, 7. 2 Reg. 16, 3. 4. Abrogatis his sacris a Josia rege (2 Reg. 23, 10.) ista vallis destinabatur ad suscipienda cadavera animalium et maleficorum, simulque impura quaecunque flammis ibi delebantur. Hinc translatum est nomen ad locum supplicionum aeternorum, in cuius quidem ratione describenda interdum etiam ad mare mortuum et poenas Sodomitarum respicitur, v. c. ubi λίμνη τοῦ πυρὸς appellatur, interdum ad notionem antiquiorem hadis, tanquam loci tenebris densissimis plenissimi, v. c. Matth. 25, 30. Jud. vers. 6. 13. — κρίσις

natalibus. Legitur quoque Lev. 25, 45. Addit. Esth. 14, 5: ἐγὼ ἤκουον ἐκ γενετῆς μου. Polyb. 3, 20. 4. φρονεῖν ἐκ γενετῆς.

Γέννημα, τος, τὸ, (pro γίνημα, ut γένητος pro γένετος) 1) *progenies*; 2) *proventus agrorum*, Luc. 12, 18. et transfertur deinde ad *fructus virtutis*, 2 Cor. 9, 10. — In utroque loco edit. vulg. γενήματα.

Γεννάω, ῶ, f. ήσω, *gigno, pario*. Est autem 1) *genero, gigno*, ich erzeuge. Ita de viris Matth. 1, 2—16. Act. 7, 8. 29. — passive: *gignor, generor*, Gal. 4, 23. 29. Hebr. 11, 12. Jo. 8, 41. 9, 34. ἐν ἁμαρτίαις ἐγεννήθης generatus es a parente nequissimo. De frumento: 1 Cor. 15, 37. τὸ γεννησόμενον σῶμα plantae corpus gignendum. τὸ γεννηθὲν ἐν αὐτῇ, foetus in utero eius generatus. γεννηθεὶς κατὰ σάρκα, secundum naturalem libidinem genitus, κατὰ πνεῦμα, vi promissionis, sive vaticinii, Gal. 4, 29. i. q. vers. 23. διὰ τῆς ἐπαγγελίας genitus. — (Tropice ita dicitur, ut sit a) causa rei sum, *produco, efficio*, 2 Tim. 2, 23. b) quum doctores a Judaeis patres, discipuli autem filii dici solerent, transferebatur etiam generationis tropus ad formationem animi, institutionem, emendationem, sive ad *generationem spiritualem*, doctoris opera efficiendam. Et ita *generata* non solum hominibus et in passivo discipulis tribuitur, 1 Cor. 4, 15. Phil. vers. 10. sed etiam Deo hominum animos per spiritum sanctum ad sapientiam et pietatem formanti. Ita autem non nisi in Joannis scriptis, Jo. 1, 13. 3, 3—8. sed in formula γεννᾶν ἐκ θεοῦ, a Deo regi, s. duci, vi divina emendari, 1 Jo. 1, 29. 3, 9. 4, 7. 5, 1. 4. 18. 1 Jo. 5, 1. πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ, i. e. „qui amat Deum, homines emendantem, debet quoque amare emendatos." — Denique etiam tribuitur Deo ratione Christi, filii eius (e loco Ps. 2, 7.), et, ut videtur, duplici sensu: primum Act. 13, 33. Messiam (υἱὸν τοῦ θεοῦ) *declaro* scl. per resurrectionem; et deinde Hebr. 1, 5. 5, 5. proprio sensu: auctor alicuius sum, *produco* ex me. Tribuitur quoque Deo ratione Israëlitarum Jes. 1, 2. ubi est: mihi eligo ut sint dilecti mei, adopto. — 2) *pario, partum edo*; de muliere foetum excludente, Luc. 1, 13. 57. 23, 29. Jo. 16, 21. — In *passivo*: *in lucem edi*, γεγν. εἰς τὸν κόσμον ut plenius dicitur Jo. 16, 21. *nasci*, Matth. 2, 1. 4. 19, 12. 26, 24. Marc. 14, 21. Luc. 1, 35. Jo. 3, 4. 6. 9, 2. 19. 20. 32. Act. 7, 20. 22, 3. Rom. 9, 11. Hebr. 11, 23. — γεννᾶσθαι εἰς τι *nasci* ad aliquid, i. e. inde a vitae initiis *destinari* ad aliquid, Gal. 4, 24. 2 Petr. 2, 12. Jo. 18, 37. — Act. 2, 8. διαλέκτῳ ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, dialecto nobis nativa. c. 22, 28. γεγέννημαι scl. ῥωμαῖος in lucem editus sum tanquam civis romanus, civis natus sum. — Saepius non legitur.

Γέννημα, τος, τὸ, 1) *progenies, soboles*. In N. T. tantum in formula γεννήματα ἐχιδνῶν, progenies viperina,

Matth. 3, 7. 12, 34. 23, 33. Luc. 3, 7. coll. Jos. 15, 14. Sir. 10, 18. — 2) *proventus agri* (Exod. 23, 10.), *fruges* arborum; sic in formula γεν. τῆς ἀμπέλου, Matth. 26, 29. Marc. 14, 25. Luc. 22. 18. coll. Hos. 10, 1. Deut. 22, 9. — (Luc. 12, 18. 2 Cor. 9, 10. edit. vulg. γέννημα. Vid. Γέννημα).

Γεννησαρέτ, ἡ, Gennesaret, (chald. גִּנֵּיסַר) regio ad mare Galilaeae, seu Tiberiadis sita, unde etiam hoc mare ipsum lacus Genesareth dicebatur. A *Josepho* (B. Jud. 3, 10. §. 7 et 8.) appellatur *Γεννησὰρ χώρα*, (*λίμνη Γεννησάρ*), describiturque tanquam fertilissima et amoenissima. Legitur Matth. 14, 34. Marc. 6, 53. Luc. 5, 1.

Γέννησις, εως, ἡ, generatio, nativitas. Matth. 1, 18. et Luc. 1, 14. in edit. vulg. Vid. *Γένεσις*.

Γέννητος, ἡ, ὸν, (a γεννάω gigno, pario), *genitus*; γεννητοὶ γυναικῶν i. e. homines. Bis, Matth. 11, 11. Luc. 7, 28. cf. Job. 14, 1. יליד ib. c. 15, 14. 25, 4.

Γένος, εος, τό, 1) *genus, stirps, origo*; Marc. 7, 26. Act. 4, 36. 7, 13. 18, 2. 24. ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, genere Alexandrinus. Act. 4, 6. γένος ἀρχ. genus, ordo pontificius. coll. Act. 13, 26. Inde γένος, ut עם Gen. 11, 6. Esth. 2, 10. dicitur κατ' ἐξοχὴν *gens judaica*, 2 Cor. 11, 26. Gal. 1, 14. ἐν τῷ γένει μου, inter Judaeos. Phil. 3, 5. coll. 3 Macc. 3, 2. 6. transfertur quoque ad familiam christianorum 1 Petr. 2, 9. — 2) *progenies, proles*, Apoc. 22, 16. Act. 17, 28. 29. — 3) *genus, species*, Matth. 13, 47. ἐκ παντὸς γένους, omnis generis. c. 17, 21. Marc. 9, 29. 1 Cor. 12, 10. 28. 14, 10. coll. 2 Chron. 4, 13. 26, 15. Saepius non legitur.

Γερασηνός, οῦ, ὁ, Gerasenus; lic codd. quidam mendose, ut videtur, Matth. 8, 28. Marc. 5, 1. Luc. 8, 26. Commemorat *Joseph.* B. J. 4, 9. 1. urbem *Γέρασαν*, a Vespasiano per L. Annium expugnatam et dirutam, et ibid. §. 3. Simonem quendam Γερασηνὸν τὸ γένος.

Γεργεσηνός, οῦ, ὁ, Gergesenus (גרגשי Gen. 15, 21. Jos. 24, 11. LXX. γεργεσαῖοι). *Γέργεσα*, teste Origene, fuit urbs antiqua ad lacum Genesareth sita, sed *Josephus* eam ignorat, disserteque tradit Antiq. 1, 6. 2. de Gergesaeis (in V. T. commemoratis) nihil praeter nomina superesse, (πλὴν τῶν ὀνομάτων ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις οὐδὲν ἔχομεν) quum Hebraei urbes eorum excidissent. Commemorantur autem Matth. 8, 28. ubi Luc. 8, 26. habet Γαδαρηνοί, fortasse rectius.

Γερουσία, ας, ἡ, (a γέρων senex) collegium seniorum; *senatus, presbyterium*. Profanis saepissime ut et LXX. v. c. Exod. 3, 16. Deut. 21, 2. 3. 29, 10. Semel in N. T. Act. 5, 21. ubi leguntur τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν. Hic γερουσία a synedrio non differre, sed explicationis causa additum habetur. Alii rectius seniores e singulis tribubus in consessum synedrii cooptatos (4, 8. 25, 15.) subintelligunt, ut

sunt addita verba τῶν τῶν Ἰουδαίων. In protevang. Jacobi leguntur: ἐκάλεσε τοὺς ἱερεῖς, καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ τὴν γερουσίαν. vid. Fabric. C. Apoc. N. T. I, p. 80. In aliis locis apocryphor. est synedrium magnum, cf. 2 Macc. 4, 44. Judith. 15, 10. et saepius apud Josephum.

Γέρων, οντος, ὁ, *senex*. Jo. 3, 4. Job. 32, 9. Prov. 31, 23.

Γεύω, f. σω, 1) *gustandum praebeo*, Gen. 25, 30. In Medio: gustandum mihi praebeo, hinc 2) *gusto*, *saporem sentio* f. *exploro*. ich koste, versuche, Matth. 27, 34. Jo. 2, 9. Coloss. 2, 21. — Luc. 14, 24. „non gustare coenam" i. e. plane nihil accipere, prorsus coena excludi. 3) *edo*, *vescor*, Act. 10, 10. 20, 11. 23, 14. coll. 1 Sam. 14, 24. 29. Jon. 3, 7. Tob. 7, 13. 3 Esdr. 9, 2. ubi in textu hebr. Esdr. 10, 6. est אכל. — 4) ut βλέπω, ἀκούω, transfertur ad sensus omnino, et est *experior sensibus*, *experior* omnino. Sic saepius profanis, et in N. T. in formula: γεύ. θανάτου; *mori*, *mortem experiri*, Matth. 16, 28. Marc. 9, 1. Jo. 8, 52. Hebr. 2, 9. et apud Rabbinos. Vid. Buxtorf. lexic. talm. sub טְעַם p. 895. Dicitur quoque de rebus, quae non sensibus sed animo percipiuntur, ut latinor. *sentio*; sensu interno *cognosco*, *experior*, Hebr. 6, 4. 5. 1 Petr. 2, 3. Sic Psal. 34, 8. Prov. 31, 18. ubi in utroque loco hebr. טעם. — Construitur maxime cum genitivo, raro cum accusativo ut Hebr. 6, 5. et 1 Sam. 14, 29. interdum etiam, ubi est experior, sequitur ὅτι, ut 1 Petr. 2, 3. Prov. 31, 18. Ps. 34, 8. Saepius non habetur.

Γεωργέω, ῶ, f. ήσω, (ex γία, γῆ terra et ἔργον opus) *agrum colo*, Hebr. 6, 7. δι' οὗς γεωργεῖται scl. γῆ, a quibus colitur. cf. 1 Chron. 27, 26. 3 Esdr. 4, 6. 1 Macc. 14, 8.

Γεώργιον, ου, τὸ, *ager cultus*, *ager*. Prov. 24, 30. 31, 16. (hebr. שדה). — Christiani 1 Cor. 3, 9. Dei ager dicuntur, quatenus Deus per spiritum fruges pietatis in animis producit.

Γεωργός, οῦ, ὁ, 1) *agricola*. 2 Tim. 2, 6. Jac. 5, 4. In N. T. transfertur ad quemcunque terram colentem, etiam vineas, et est i. q. ἀμπελουργός, *vinitor*, Matth. 21, 33—41. Marc. 12, 1—7. Luc. 20, 9—16. Tropice de Deo dicitur Jo. 15, 1. quatenus apostolorum labores promovet, vineam spiritualem, ecclesiam (Jes. 5, 1. sqq.), curat. Observavit *Buxtorfius* in lex. talm. sub כרם p. 1094. Talmudicos *vineam* dixisse pro *schola*, *academia*, quia discipuli in scholis lineatim, ut vites plantantur, sediffent. Similiter Joel 1, 11. כרמים *vinitores* propter *triticum* devastatum ejulare dicuntur. כרם enim proprie est amputare, amputando colligere, quod vinitorum aeque est ac messatorum.

Γῆ, ῆς, ἡ, (hebr. ארץ et ארמה) aeque late patet ut latinor. *terra*, et prima significatio esse videtur 1) *terra*, *ager*, *humus*, terra mollis, herbis et plantis alendis apta, das Erd-

reich. Sic Matth. 13, 5. 8. 23. Marc. 4, 5. 8. 20. 26. 28. 31. Jo. 12, 46. Hebr. 6, 7. Jac. 5, 7. Luc. 14, 35. εἰς γῆν, ut in agram ducatur. cf. Gen. 4, 12. Joel. 1, 10. — 2) *solum, humus*, quo niti aliquis potest, der Boden, Erdboden; ita Luc. 22, 44. 24, 5. Matth. 10, 29. 15, 35. 23, 18. 25. 27, 51. Marc. 8, 6. 9, 20. 14, 35. Jo. 8, 6. 8. Act. 7, 40. 9, 4. 8. — *locus soli*, Luc. 6, 49. ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου i. e. solo inhabili. *spatium* c. 13, 7. τὴν γῆν, locum soli, quem occupat. — 3) *terra*, terra arida, quatenus a mari distinguitur, Marc. 4, 1. 6, 47. Luc. 5, 3. 11. Jo. 6, 21. 21, 8—11. Act. 27, 39—44. coll. Jon. 1, 13. — 4) *tractus terrae, regio*, Gegend, Land, et non solum de regione aliquem locum circumjacente, Matth. 9, 26. 31. 14, 34. Marc. 6, 53. Luc. 8, 27. Act. 7, 3. 4. 6, de provincia v. c. γῇ Ἰούδᾳ terra tribus Juda Matth. 2, 6. 4, 15. Jo. 3, 22. sed etiam de majori tractu, populum quendam complectente dicitur, v. c. de Aegypto Act. 7, 11. 36. 40. 13, 17, Chanaan Act. 13, 19. Matth. 2, 20. 21. coll. Gen. 12, 10. 42, 30. 33. Inde γῇ τινὸς *patria*, Act. 7, 3. — Ponitur quoque pro *incolis* regionis Matth. 10, 15. 11, 24. et κατ' ἐξοχὴν pro *terra Judaica*, Matth. 5, 5. 23, 35. 27, 45. Marc. 15, 33. Luc. 4, 25. 21, 23. ubi γῇ in altero membro explicatur verbis τῷ λαῷ τούτῳ; c. 23, 44. Act. 1, 8. Jac. 5, 17. — 5) *terra habitabilis omnis*, Luc. 21, 35. Act. 10, 12. 11, 6. 17, 26. coll. Gen. 6, 7. saepissime. Sic γῇ saepius significat *habitantes in terris, homines*, Luc. 18, 8. Jo. 17, 4. Matth. 5, 13. 10, 34. Luc. 12, 49, 51. et formulae: ἐπὶ τῆς γῆς, Rom. 9, 28. Eph. 6, 3. Hebr. 11, 13. Jac. 5, 5. ἀπὸ τῆς γῆς Act. 8, 33. 22, 22. viventes, s. hanoce in his terris vitam indicant. Ita quoque εἶναι ἐκ τῆς γῆς, quae Jo. 3, 31. leguntur, sunt: originem habere ab hominibus. — 6) *orbis terrarum, tellus*, opposita coelo, Matth. 5, 18. 35. 6, 10. 19. 16, 19. Luc. 2, 14. 21, 25. Jo. 12, 32. Act. 2, 19. Coloss. 1, 16. Hebr. 1, 10. 12, 26. 2 Petr. 3, 5. 7. 10. alibi. — τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, terrestria, Coloss. 3, 2. 5. — γῇ καινὴ novus orbis 2 Petr. 3, 13. Apoc. 2, 1.

Γῆρας, ως, (dativ. γήρᾳ contracte ex γηραϊ pro γήραϊ) τὸ, *senectus*. Luc. 1, 36. in edit. vulg. ubi *Griesbach.* reposuit γήρει. coll. Gen. 21, 7. Sir. 3, 12. 1 Chron. 29, 28.

Γηράσκω, f. γηράσω, f. ἄσω, *senesco* Jo. 21, 18. — *vetustus fio, efficacia privor*, tropice de oeconomia veteri Hebr. 8, 13.

Γῆρως, ως, τὸ, i. q. γῆρας, *senectus*. Luc. 1, 36. in edit. Griesb. Habetur quoque Sir. 8, 6. 46, 9. 1 Reg. 11, 4. Ps. 61, 18. 91, 14. Apud profanos non legitur.

Γίνομαι sive γίγνομαι, f. γενηθήσομαι, perf. γεγένημαι aor. 1 ἐγενήθην, fut. 1 Med. γενήσομαι et γενοῦμαι, aor. 1 Med. ἐγενησάμην, aor. 2 ἐγενόμην, praet. med. γέγονα. Multus

verbi, quod quam maxime vario modo usurpatur; notiones ad octo capita, five notiones primarias revocari posse videntur, quarum prima est 1) *originem habeo, orior, ich entstehe*, nec solum de prima omnium rerum creatione, Jo. 1, 3. 10. sed etiam de secunda dicitur, *orior, nascor*, Jo. 1, 14. σὰρξ ἐγένετο, homo natus est; Phil. 2, 7. γενόμ. ἐν ὁμοιώμ. ἀνθρώπων. Sic Sap. 7, 3. γενόμενος, natus. Rom. 1, 3. Gal. 4, 4. coll. Levit. 27, 26. etiam de frugibus Matth. 21, 19. et idolis, quae ortum debent manibus humanis Act. 19, 26. — *exorior*, quocunque modo hoc fiat, Matth. 8, 24. 26. 21, 42. 25, 6. 27, 45. 28, 2. Marc. 4, 37. 39. Luc. 4, 25. 15, 10. 14. 22, 24. Jo. 1, 6. Act. 14, 5. 15, 2. 7. alibi saepius. — 2) *sum, existo, adsum*, ich bin da, vorhanden, Jo. 1, 15. 30. 8, 58. 1 Jo. 2, 18. Marc. 2, 27. ἐγένετο adest, institutum est. — οὐκ ἐγένετο non adfuit, locum non habuit, Matth. 19, 8. 24, 21. Marc. 13, 19. Apoc. 16, 18. — 3) *fio, ich werde*, γίνομαί τι, fio aliquid, v. c. χριστιανὸς Act. 26, 28. ἀρχιερεὺς Hebr. 6, 20. 7, 20. et similia, Matth. 9, 16. 12, 45. 13, 22. 17, 2. 23, 15. 26, 4. Marc. 10, 43. 44. Luc. 20, 14. 33. Jo. 1, 12. 5, 4. 6, 9. 9, 22. 27. Act. 16, 27. 29. et alibi. Saepius et *fieri* et *efferri* potest, c. g. Matth. 5, 45. 6, 16. 10, 16. 25. 18, 3. 20, 26. 24, 44. Marc. 1, 17. 4, 10. 6, 26. 9, 26. Luc. 6, 36. 36. Rom. 4, 18. alibi. — γίνεσθαι τί et εἴς τι, saepe significat *abire in*, zu etwas werden, Matth. 4, 3. 13, 32. 21, 42. Marc. 12, 10. Luc. 11, 30. 4, 3. Jo. 2, 9. 4, 14. Rom. 2, 25. 11, 9. 1 Cor. 1, 30. 4, 9. 13. 13, 11. 11. 2 Cor. 5, 21. Apoc. 6, 12. 16, 19. *cedere in*, Rom. 7, 15. γέγονε θάνατος, cedit in mortem. Jo. 16, 20. γέγ. εἰς χαρὰν. 1 Cor. 14, 26. — γίνεσθ. εἰς οὐδὲν Act. 5, 36. in nihilum abire; εἰς κενόν 1 Theff. 3, 5. vanum esse. — 4) *evenio, fio, accido, geschehen, sich ereignen*, Matth. 1, 22. 5, 18. 13, 21. 21, 4. 24, 20. 26, 54. Marc. 9, 21. saepius. Notandae formulae: a) Ἐγένετο, *accidit, evenit*, sequ. ὅτε, ἐν, ὡς, saepius ex more hebr. וַיְהִי sive וְהָיָה (Mich. 4, 1.) redundat, Matth. 9, 29. 7, 28. 11, 1. 26, 1. Marc. 1, 4. 9. 2, 15. Luc. 1, 5. 8. Act. 5, 7. 9, 3. b) τὸ γενόμενον, τὸ γεγονὸς, *quae evenerant*, acciderant, Matth. 18, 31. 27, 54. 28, 11. Marc. 5, 14. Luc. 2, 15. 8, 34. 35. 56. — c) Γίνεταί μοι, *evenit mihi* Matth. 8, 13. 9, 29. 15, 28. Marc. 5, 16. Luc. 1, 38. Jo. 5, 14. 2 Tim. 3, 11. etiam ἐν ἐμοὶ ex hebraismo 1 Cor. 9, 15. — *contingit mihi* Matth. 18, 13. Luc. 2, 46. — Eph. 6, 3. ἵνα εὖ σοι γένηται ut bona tibi contingant. — d) Γένηταί μοι etiam *possideo* Matth. 18, 12. *accipio* Luc. 14, 12. 1 Cor. 4, 5. — Jo. 10, 35. πρὸς οὓς ἐγένετο ὁ λόγος, quibus factum, *datum* est praeceptum, promissio, Act. 10, 13, Formula hebraica וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל v. c. Jon. 1, 1. 3, 1. Marc. 4, 11. γίνεσθαι ἐν παραβολαῖς, per parabolas, in parabolis involutam doctrinam accipere. — Dicitur autem

hoc sensu etiam e) de sono subito exorto, φωνὴ, ἦχος ἐγένετο, accidit, ut audiretur vox, Marc. 1, 11. Luc. 1, 44. 3, 22. 9, 35. 36. Jo. 12, 30. Apoc. 2, 2. 6. 8, 5. 11, 15. 16, 18. — f) Μὴ γένοιτο, hoc minime eveniat, absit, non ita, Luc. 20, 16. Rom. 3, 4. 6. 31. 6, 2. 15. 9, 14. Gal. 2, 17, alibi, coll. Gen. 44, 7. 17. — 6) evenire facto, passive: peragor, patror, gethan werden; Matth. 11, 20. 21. 23. Marc. 4, 22. 6, 2. 14, 4. Luc. 9, 7. 10, 13. 13, 17. (ὑπὸ τινὸς) Act. 2, 43. (διὰ) 4, 22. 26. 12, 9. Saepius simpliciter vertendum est fieri, v. c. Act. 12, 15. 13, 32. Hebr. 9, 22. — 1 Cor. 16, 14. ἐν ἀγάπῃ γενέσθω secundum amorem christi fiant, agantur. 1 Thess. 1, 5. τὸ εὐαγγ. ἐγεν. ἐν λόγῳ, ore, verbis facta est s. peragebatur evangelii praedicatio. — 6) venio, advenio, pertingo, a) de loco, ἐν Matth. 26, 6. Marc. 9, 33. Act. 13, 5. 2 Tim. 1, 17. εἰς Act. 25, 15. κατὰ Luc. 10, 32. Act. 27, 7. ἐπὶ Luc. 22, 40. ἐγγὺς γιν. prope venire, accedere, Jo. 6, 19. 21. 25. Eph. 2, 13. — b) de tempore, Luc. 22, 14. advenio, sum, fio; ita de vespera, die, hora, Matth. 8, 16. 14, 15. 23. 16, 2. 27, 1. Marc. 6, 2. 21. 35. 15, 33. Luc. 6, 13. Jo. 6, 16. 17. Act. 16, 35. — c) de promisso, vaticinio, mandato, eventum habeo, fio, zur Erfüllung kommen, Matth. 6, 10. 11, 26. 21, 21. 24, 6. 26, 42. Luc. 1, 20. 22, 42. Act. 21, 14. 1 Cor. 15, 54. — d) de beneficiis et aliis rebus: advenio, confero, do, Jo. 1, 17. Gal. 3, 14. Rom. 7, 3. γίνεται ἀνδρὶ ἑτέρῳ, si alius fit, alteri datur scil. in matrimonium; c. 7, 4. — e) γίνεσθαι ἐπὶ τινὰ, Luc. 1, 65. 4, 36. Act. 5, 5. 11. 11, 19. vel τινὶ Act. 2, 43. Rom. 11, 25. venire super, invadere. f) γενομ. ἐν ἑαυτῷ Act. 12, 11. ad se redire, sui compos fieri. — 7) sum, (hebr. הָיָה), Jo. 2, 1. „erant s. celebrabantur nuptiae; Jo. 13, 2. 2 Reg. 23, 22. ἐγένετο τὸ πάσχα. — γενόμενος ἐτῶν sum homo annorum i. e. ago annum, Luc. 2, 42. 1 Tim. 5, 9. — γίνομ. ἐπάνω sum super, praepositus, Luc. 19, 19. ὑπὸ τινὸς subjectus Gal. 3, 4. — γιν. ἐν ἀγωνίᾳ Luc. 22, 44. esse in agone; — ἐν παραβάσει 1 Tim. 2, 14. i. e. transgressionis rea, peccatrix. 2 Petr. 1, 20. ἰδίας ἐπιλ. οὐ γίνεται non est in se clara, non se ipsa interpretatur. — γίνεσθαι ἐν πνεύματι in ecstasi esse Apoc. 1, 10. 4, 2. Saepius γίνομαι hoc sensu tanquam auxiliare usurpatur, ita ut nomen, cui jungitur, possit vertendo resolvi in verbum, v. c. Jo. 12, 29. βροντὴ ἐγένετο pro tonuit. — 8) versor, sum alibi, vel cum aliquo; Marc. 16, 10. οἱ μετ' αὐτοῦ γινόμενοι, qui cum eo fuerant. Apoc. 1, 9. ἐγεν. ἐν Πάτμῳ, versabar in Patmo. Deinde ut latinor, versari in aliqua re, significat: me gero, ago, ich benehme mich; Eph. 4, 32. γίνεσθε εἰς ἀλλήλους χρηστοί. 1 Cor. 2, 3. ἐν ἀσθενείᾳ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς modestia apud vos usus sum. ib. 16, 10. ἵνα ἄφοβος γένηται πρὸς ὑμᾶς ut sine timore vobiscum possit agere. 1 Thess. 1, 5. ἐγεν. ἐν ὑμῖν, egi

inter vos. Sic 1 Sam. 4, 9. γίνεσθε εἰς ἄνδρας, fortiter agite, viros vos praestate. 2 Macc. 8, 27. περὶ τὸ σάββατον ἐγίνοντο, sabbatum celebrabant.

Γιγνώσκω et *γιγνώσκω*. f. γνώσομαι, perf. ἔγνωκα aor. ἔγνων, perf. pass. ἔγνωσμαι, aor. ἐγνώσθην, (a νόω, νοέσκω contr. νώσκω (latin. *nosco, novi*) addita et duplicata litera γ) proprie quamcunque notionem et cognitionem, quae percipitur, indicat, redeuntque huius verbi significationes ad duo capita, ut *primum* dicatur de cognitione s. scientia suggesta per res exteras et alios, *deinde* autem de scientia, quam ipsi efficimus, et quaerendo *cogitando*que invenimus. I) De scientia *nobis oblata* si dicitur, est 1) *animadverto, sentio*, ich bemerke, empfinde, *intelligo*, vel oculis, vel auribus, vel mente, Matth. 12, 15. 16, 8. 21, 45. 22, 18. 24, 39. 26, 10. Marc. 6, 38. 8, 17. 12, 12. 15, 10. Jo. 4, 1. 6, 15. 8, 27. — Marc. 5, 29. ἔγνω τῷ σώματι sensit in corpore; coll. Luc. 8, 46. 2, 43. saepius. 2) *comperio*, ich bringe in Erfahrung, Matth. 9, 30. 24, 50. Marc. 5, 43. 15, 45. Luc. 8, 10. 24, 18. Jo. 11, 57. 12, 9. — *certior fio* Coloss. 4, 8. 1 Thess. 3, 5. passive: *divulgor, notus fio* Matth. 10, 26. Marc. 7, 24. Luc. 8, 17. active: *notum facio, divulgo*, Jo. 5, 42. Rom. 2, 18. — 3) *experior*, experiendo aliquid cognosco s. cognitum habeo; Jo. 5, 42. ἔγνωκα ὑμᾶς, vos expertus sum. 1 Cor. 4, 19. Jo. 7, 17. Sir. 46, 6. Sic hebr. ידע *experiri*, Gen. 22, 12. Num. 24, 34. Job. 21, 19. Ps. 20, 6. — deinde *experior in me ipse, conscius mihi sum* i. e. quod attinet ad sensum, *pergo*; 2 Cor. 5, 21. μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, qui non est expertus peccatum i. e. qui non fecit peccatum. Apoc. 2, 24. ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ. Eph. 3, 19. Sic etiam Psal. 35, 11: μάρτυρες ἄδικοι, ἃ οὐκ ἐγίνωσκον, ἐπηρώτων με. Similiter ידע 1 Sam. 22, 15. — *deprehendo*, 1 Cor. 3, 20. γινώσκει ὅτι εἰσὶ μάταιοι, vanos deprehendit. — cf. Sap. 2, 1. οὐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ἐξ ἅδου. — 4) *novi, intelligo, scio, cognitum habeo*, Jo. 1, 49. Act. 19, 15. 19, 35. 1 Cor. 5, 16. Luc. 12, 47. 19, 15. Jo. 4, 53. 5, 6. 8, 52. Rom. 6, 6 alibi. — *disco*, Act. 17, 19. 20. 21, 34. 2 Cor. 3, 2. — II) De scientia, quae diligentia et meditatione efficitur dictum, est: 1) *investigo, perscrutor*, Luc. 16, 15. Jo. 2, 24. 25. Act. 1, 7. *cognosco*, sensu forensi, Jo. 7, 51. Quum in perscrutatione judicium sit adhibendum, est 2) *judico, dignosco, conjicio, dijudico*, Matth. 12, 33. 24, 32. 33. Marc. 13, 28. 29. Luc. 10, 11. 6, 44. 21, 31. Jo. 13, 35. 1 Jo. 2, 3. 18. 4, 2. 1 Cor. 2, 14. οὐ δύναται γνῶναι, non judicare de ea re potest; alii: assensum praebere non potest. 1 Cor. 8, 2. καθὼς δεῖ γνῶναι, ut judicare decet. Inde etiam 3) est *perpendo, considero, disco*, Jo. 15, 18. Jac. 1, 3. 13, 23. 2 Petr. 1, 20. 3, 3. Matth. 24, 43. Luc. 12, 39. Jac. 2, 20. hebr. ידע similiter Job. 34, 4.

Pf. 90, 11. 4) indicat persuasionem sive scientiam per judicia et investigationem effectam, et est a) *arbitror*, meynen, *puto*, Matth. 24, 50. Luc. 12, 46. Apoc. 3, 3. — b) *persuasum habeo, assentior*, glauben, sich überzeugen, Jo. 6, 69. 7, 26. 8, 28. 2 Cor. 13, 6. Eph. 5, 5. Phil. 1, 12. Luc. 1, 18. Jo. 8, 43. γιν. τὴν λαλιάν, verbis fidem habere. ib. 14, 31. ἵνα γνῷ ut sibi persuadeat. Act. 2, 36. ἀσφαλῶς γινωσκέτω certissime sibi persuadeat. — c) *scio*, Matth. 6, 3. Luc. 7, 39. 10, 22. Jo. 7, 27. ubi permutatur cum οἶδα, c. 21, 17. — cogitando inveni, *habeo, constituo mecum, decerno*; Luc. 16, 4. ἔγνων τί ποιήσω, jam habeo, decrevi quid faciam. Rom. 7, 15. οὐ γινώσκω, non habeo, non deliberato consilio facio. — Psalt. Sal. Ps. 17, 47. ἣν ἔγνω ὁ θεὸς ἀναστῆναι, quem Deus decrevit suscitare. — d) *calleo, bene gnarus sum*, Matth. 16, 3. Jo. 3, 10. 7, 49. Rom. 7, 1. Act. 21, 37. — e) *comprehendo* cogitando, i. q. συνῆκα, Matth. 12, 7. 13, 11. Marc. 4, 11. 13. Luc. 18, 34. Jo. 10, 6. 12, 16. 13, 12. Act. 8, 30. alibi. — f) *agnosco* aliquem qualis est, *cognosco*, Matth. 7, 23. Luc. 24, 35. 1 Cor. 2, 8. Jo. 1, 10. 10, 14. 15. 27. 2 Tim. 2, 19. Rom. 7, 7. ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, peccatum tanquam peccatum non agnovi. Luc. 19, 42. 44. — III) denique ex usu hebr. ידע, cui apud LXX. saepissime respondet, est a) *amo, probo*, Rom. 10, 19. 1 Cor. 8, 3. coll. Sap. 4, 1. Hos. 8, 4. Ps. 1, 6. 37, 18. coll. Jer. 24, 5. Amos. 3, 2. ὑμᾶς ἔγνων ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν τῆς γῆς, amore ductus elegi. — Hebr. 13, 23. benigniter excipio. — b) *rem habeo, coëo*, Matth. 1, 25. Luc. 1, 34. vid. Gen. 4, 1. 19, 8. 24, 16. Num. 3, 17. Jud. 19, 25.

Γλεῦκος, εος, ους, τὸ, *mustum*, τὸ ἀπόσταγμα τῆς σταφυλῆς πρὶν πατηθῇ, ut *Hesych.* explicat. Semel Act. 2, 13. et semel in V. T. Job. 32, 19. ubi hebr. יין. Quum tempore festi pentecost. vindemia non esset, quae potius incidebat in mensem Tisri, putant mustum pro *vino dulci* positum esse, rectius fortasse pro *mero*, vino aqua non temperato, itaque magis inebriante.

Γλυκύς, εῖα, ύ, *dulcis*. Apoc. 10, 9. 10. Jac. 3, 11. τὸ γλυκὺ scl. ὕδωρ, ut est vers. 12, aqua dulcis, i. e. apta ad potum; de aquis amaris vid. Exod. 12, 8. 15, 23. Num. 5, 18. sqq.

Γλῶσσα, attice γλῶττα, ης, ἡ, hebr. לשון, 1) *lingua*, pars corporis; commemoratur, tanquam organon gustus Luc. 16, 24. et tanquam organon loquendi, Marc. 7, 33. 35. Luc. 1, 64. Rom. 14, 11. Jac. 3, 5. 6. Apoc. 16, 10. — Phil. 2, 11. πᾶσα γλῶσσα, lingua cuiusvis hominis. coll. Jes. 45, 23. ubi fere eadem leguntur. Act. 2, 26. ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, exsultat lingua i. e. laeta se movet (גיל), laetabundus loquor. coll. Ps. 16, 9. — Linguam domare i. e. usum lin-

guae in loquendo, Jac. 1, 26. 3, 8. 1 Petr. 3, 10. coll. Sir. 28, 18. Tqq. 2) *flammulae, ignis formam habentes*, et linguae in modum lambentes, Act. 2, 3. ubi sunt signum symbolicum doni linguarum. Sic Jes. 5, 24. שלהבת 3) *verba, sermones*, Rom. 3, 13. 1 Jo. 3, 18. coll. Jes. 28, 11. Prov. 25, 15. Sap. 1, 6. 4) *lingua, dialectus*, qua populus aliquis utitur, Act. 2, 4. 11. 1 Cor. 13, 1. Sic לשון Gen. 10, 5. 31. Esth. 1, 22. (LXX. λέξις). ib. 3, 12. 8, 9. — Inde πᾶσαι γλῶσσαι omnes *populi, nationes*, Apoc. 5, 9. 7, 9. 10, 11. 11, 9. 13, 7. 14, 6. 17, 15. cf. Dan. 3, 4. 31. Judith. 3, 11. — Denique 5) formula γλώσσαις λαλεῖν in N. T. non uno sensu dicta videtur; a) γλώσσαις ἑτέραις λαλεῖν Act. 2, 4. haud dubie est: in lingua peregrina, non nativa, sermones facere, ut apparet ex iis, quae vers. 6—11. leguntur. Idem intelligendum esse videtur in γλώσσαις καιναῖς λαλ. Marc. 16, 17. quod ibidem inter miracula refertur. c) λαλεῖν γλώσσαις, λαλεῖν γλώσσῃ, προσεύχεσθαι γλώσσῃ (1 Cor. 14, 14.), λόγοι ἐν γλώσσῃ (1 Cor. 14, 19.), vel etiam γλῶσσαι simpliciter (1 Cor. 12, 10. 28. 30. 13, 8. 14, 22. 26.) est *sermo in ecstasi*, non seriem verborum sensum certum exprimentium continentes, sed verba abrupta, sonos non articulatos, exclamationes, suspiria, et quae sunt eiusdem generis, in quae animus vehementer commotus erumpit. Act. 10, 46. 19, 6. 1 Cor. 12, 30. et cap. 14, 1—27. Apparet enim hoc ex iis, quae 1 Cor. 14, 7—12. et vers. 23. commemorantur. — Saepius non legitur.

Γλωσσόκομος, ου, τό, i. q. γλωσσοκομεῖον, 1) cistella qua tibiarum lingulae asservabantur. Descendit enim a γλῶσσα, lingua, lingula (das Mundstück) et κομέω, servo. Hesych. γλωττόκομον· ἐν ᾧ οἱ αὐληταὶ ἀπετίθεσαν τὰς γλωσσίδας. 2) quaelibet *theca, capsula, loculus*, Hesych. γλωσσόκομον· θήκη, σορὸς ξυλίνη λειψάνων. Bis, Jo. 12, 6. 13, 29. coll. 2 Chron. 24, 8. 10. 11. et Aquilae versione Exod. 37, 1. 1 Reg. 6, 19. ubi de arca foederis legitur.

Γναφεύς, εος, (et κναφεύς) *fullo* a γνάπτω sive ut veteres attici pronuntiabant κνάπτω, cum γνάφῳ (carduo, Kardetsche) pannos pecto. Legitur Marc. 9, 3. coll. Jes. 7, 3. 2 Reg. 18, 17. ubi כובס lavans, purgans.

Γνήσιος, ου, ὁ, ἡ, ον, τό, (proprie γενέσιος contr. γνήσιος) 1) qui ex legitimo matrimonio natus est, genuinus, legitimus, ad familiam pertinens; deinde etiam indigena, uti a *Josepho* (de Bell. Jud. I. proem) γνήσιοι opponuntur τοῖς Ἕλλησι καὶ βαρβάροις. 2) transfertur in N. T. ad rationem doctoris et discipuli, et γνήσιος τέκνος ἐν πίστει, 1 Tim. 1, 4. Tit. 1, 4. est discipulus *genuinus*, doctoris doctrinam sincere amplexus et tuitus. 3) *sincerus, fidelis*, ut γνήσιοι sibi esse solent, Phil.

4, 3. — τὸ γνήσιον, *sinceritas*, *candor*, 2 Cor. 8, 8. coll. 3 Macc. 3, 19. ubi est benevolentiae sinceritas, animi candor.

Γνησίως, genuine; — *sincere*, *candide*. Phil. 2, 20. coll. 2 Macc. 14, 8. Vid. *Γνήσιος*.

Γνόφος, ου, ὁ, caligo, Amos. 5, 20. Job. 23, 17. 2) *nubes densa* et *caliginosa*, ut עָנָן Deut. 4, 11. 5, 22. Sic Hebr. 12, 18. Dicitur etiam de turbine Job. 9, 17. 27, 10.

Γνώμη, ης, ἡ, (verbale a perf. verbi γινώσκω) 1) scientia, cognitio, Philem. vers. 4. χωρὶς τῆς σῆς γνώμης, te inscio; sensus: te invito. 2) *opinio*, *placitum*, *judicium*, Act. 20, 3, ἔκρινεν γνώμην, judicavit, placuit ei. 1 Cor. 7, 40. κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, ut ego certe judico. 2 Macc. 9, 20. κατὰ γνώμην, ex animi sententia. ib. c. 11, 37. 14, 20. — 1 Cor. 1, 10. ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ in una eademque doctrina, iisdem placitis. — 3) judicium, opinio, quatenus alteri datur, i. e. *consilium*. Sic 1 Cor. 7, 25. 2 Cor. 8, 10. ubi γνώμην δίδωμι opponitur τῷ ἐπιτάσσειν, et est i. q. συμβουλεύω, ut *Hesych.* interpretatus est. vid. etiam Sir. 6, 24. 4) *sententia*, *decretum*, *propositum*, Apoc. 17, 13. 17. coll. Esdr. 4, 19. Dan. 2, 14. — Luc. 14, 18. ad ἀπὸ μιᾶς multi supplent γνώμης; alii fortasse rectius, φωνῆς.

Γνωρίζω, f. ίσω, quod respondet in vers. Alexandr. hebr. הודיע, scire fecit, est 1) *notum facio*, *manifesto*, quod quidem fit per verba, est: *annuncio*, *enarro*, Eph. 6, 19. 21. Coloss. 4, 7. 9. — per facta: *manifesto*, Rom. 9, 22. 23. Eph. 3, 10. — vel per utrumque, ubi est: *ostendo*, *indico*, *doceo*, Act. 2, 28. ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, ostendisti mihi viam, qua possem mortem evadere; sensus: e mortis periculo me eripuisti. cf. Psal. 16, 11. — manifesto, i. q. ἀποκαλύπτω, *revelo*, Luc. 2, 15. Job. 15, 15. 17, 26. Rom. 16, 26. (in edit. Griesb. in fine capitis 14.) Eph. 1, 9. 3, 3. 5. Coloss. 1, 27. 2 Petr. 1, 16. coll. Ezech. 39, 7. Gen. 41, 39. (LXX. ἔδειξεν) Psal. 25, 14. (LXX. δηλῶσαι). — 2) *in memoriam alicui revoco*, *moneo*, *commonefacio*, 1 Cor. 12, 3. γνωρίζω ὑμῖν, memoriae vos volo. ib. 15, 1. 2 Cor. 8, 1. Gal. 1, 11. — 3) notum facio mihi, i. e. investigo, Prov. 3, 6. *intelligo*, *cognosco*, Phil. 1, 22. οὐ γνωρίζω, non video, nescio. coll. Ps. 92, 6. Job. 34, 25. (hebr. הבין). — Construitur cum dative subjecti; semel Phil. 4, 6. sequente πρός, ex hebraismo, הודיע sequente אל, 1 Reg. 1, 27. Ezech. 20, 11. — Saepius non legitur.

Γνῶσις, εως, ἡ, hebr. דעת, 1) subjective dicitur, et est: a) *scientia*, *cognitio*, quam aliquis habet, Luc. 1, 77. Phil. 3, 8. Rom. 11, 33. γνῶσις θεοῦ, coll. Prov. 3, 20. Psal. 139, 6. — scientia religionis christianae Rom. 15, 14. 1 Cor. 1, 5. 2 Petr. 3, 18. — eximia et altior religionis cognitio, Rom. 8, 1. 7. 10. 11. 2 Cor. 11, 6. — b) *cognitio veri et re-*

eti, 2 Cor. 6, 6. 1 Petr. 3, 7. *κατὰ γνῶσιν* rationi convenienter. — c) *prudentia*, 2 Petr. 1, 5. 6. *ἐν τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν*, prudentiam in agendo. Sic Prov. 13, 16. *πᾶς πανοῦργος πράσσει μετὰ γνώσεως*. — 2) objective, id quod est objectum cognitionis, a) *scientia, doctrina*, Wissenschaft, 2 Cor. 2, 14. 4, 6. Coloss. 2, 3. coll. Dan. 1, 4. *γινώσκοντες γνῶσιν*. Malach. 2, 7. b) *altiora religionis dogmata*, omnibus non nota; ita de Rabbinorum *theologia*, Luc. 11, 52. Rom. 2, 20. 1 Tim. 6, 20; de theologia christiana, 1 Cor. 12, 8. *λόγος γνώσεως*, facultas intelligendi tradendique regni divini mysteria, id quod Luc. 11, 52. dicitur *κλεῖς τῆς γνώσεως*. 1 Cor. 13, 2. 8. 14, 6. 2 Cor. 8, 7. coll. Sap. 6, 22. *θήσω εἰς τὸ ἐμφανὲς τὴν γνῶσιν αὐτῆς* (scl. *σοφίας*) doctrinam de *σοφία* divina manifestabo. — Inde etiam religio christiana ipsa dicitur *γνῶσις*, quatenus altiorem de Deo scientiam manifestat; 2 Cor. 10, 5. *κατὰ τῆς γνώσ.* qui se extollunt contra doctrinam veram de Deo, i. e. religionem christ. Eph. 3, 19. *ἡ τῆς γνώσεως ἀγάπη τοῦ χριστοῦ* beneficium Christi, quod doctrina sua tradenda nobis exhibuit. — Saepius non legitur.

Γνώστης, *ου*, ὁ, (a *γινώσκω*) *gnarus, cognitionem rei certam habens*, ein Kenner. Semel Act. 26, 3. cf. hist. Susann. vers. 42. *θεὸς ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης*. Etiam de divinatore 1 Sam. 28, 3. 9. 2 Reg. 21, 6. 23, 24.

Γνωστὸς, *ἡ*, *όν*, 1) *cognitus, notus*, Act. 1, 19. 9, 42. 19, 17. 28, 22. coll. Jes. 19, 21. — *Γνωστὸν ἔστω*, *scitote*, Act. 2, 14. 4, 10. 13, 38. 28, 28. coll. Ezech. 36, 32. Dan. 4, 22. 13. — 2) omnibus notus, quia eminet, i. e. *insignis, eximius*; Act. 4, 16. *γνωστὸν σημεῖον*, insigne miraculum, omnibus notum, ab omnibus celebratum. Vid. 2 Reg. 10, 12. ubi *γνωστοὶ* sunt proceres. Psal. 76, 1. *γνωστὸς ὁ θεὸς* (hebr. ידוע) *celebretur*, i. q. in altero membro *μέγα* scl. sit *τὸ ὄνομα αὐτοῦ*. — 3) *familiaris, amicus*, ut nostrum ein Bekannter, Luc. 2, 44. 23, 49. Jo. 18, 15. 16. coll. Psal. 31, 11. 88, 8. 18. Nehem. 5, 10. — *τὸ γνωστὸν* substantive pro *ἡ γνῶσις*, Rom. 1, 19. Sic LXX. hebr. ידע Gen. 2, 9. — Act. 15, 18. *ὁ ποιῶν ταῦτα γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος* (ut legitur in textu Griesbach.), qui haec scl. per prophetas (cf. vers. 15.) inde ab initio manifestavit. In edit. vulg. leguntur: *γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ*, quod est vel: ab aeterno Deus omnia *decrevit* (vid. *Γινώσκω*), quae esset facturus; vel: Deo omnia opera sua sunt *cara*.

Γογγύζω, f. *ύσω*, 1) *murmuro, mussito. Phavorin.* γογγύζειν· ἐπὶ τῆς περιστερᾶς λέγεται. σημαίνει δὲ τὸ τονθορύζειν. *Hesych.* γογγύζειν· φθέγγεσθαι, τονθορύζειν. — *Γογγύζειν τι περὶ τινός*, de aliquo clandestinos sermones facere, sermones clam conferre, Jo. 7, 32. — 2) offensus sum aliqua re, idque verbis significo; *indignabundus loquor*; Jo. 6, 41.

γογγύζ. μετ' ἀλλήλων, aegre ferentes inter se colloquuti; — περὶ τινός Jo. 6, 41. Thren. 3, 39. — πρὸς τινά Luc. 5, 30. — κατά τινος, Matth. 20, 11. Exod. 16, 7. — contra Deum, i. e. Deo invidiam facio, 1 Cor. 10, 10. coll. Num. 14, 1.

Γογγυσμός, οῦ, ὁ. (a γογγύζω) 1) mussitatio, murmur; — clandestini sermones, Jo. 7, 12. — 2) *indignatio, fremitus, querela* Act. 6, 1. γογγυσμὸς πρὸς querela de, sive indignatio contra. coll. Exod. 16, 7. 8. 12. — 3) *morositas*, quae facile in querelas et convitia prorumpit. Ἄνευ γογγυσμῶν, Phil. 2, 14. 1 Petr. 4, 9. sine morositate, i. e. hilari et benevolo animo, Jes. 58, 9. ubi ἄνευ ῥήματος γογγυσμοῦ explicatur vers. 10 per: δῶς ἐκ ψυχῆς σου.

Γογγυστής, οῦ, ὁ, (a γογγύζειν), murmurans; — deinde: *ad rixam pronus, contentiosus.* Semel Jud. vers. 16. Theodotion hebr. רָב *rixosus*, Prov. 26, 21. γογγυστής, Alexandrini λοίδορος. coll. Sap. 1, 10. 11. ubi γογγυσμὸς ἀνωφελὴς in altero membro explicatur per καταλαλιά.

Γόης, ητος, ὁ, incantator, praestigiator. — In N. T. semel 2 Tim. 3, 13. ubi subjacet notio *deceptoris*, quia praestigiatores sunt quoque deceptores. In animo habuit comparationem cum praestigiatoribus aegyptiacis, Mosi et Dei consiliis adversantibus (vid vers. 8.); sunt igitur et hic falsi doctores, imperitos decipientes et a veritate et pietate abducentes. Sic 2 Macc. 12, 14. γοητεία blanditiae decipientes, et *Aquila* Prov. 26, 22. γοητικὸς pro blandiente, blanditiis seducente. *Suidas:* γόης· κόλαξ, πλάνος, ἀπατεών.

Γολγοθᾶ, nom. indeclin. hebr. גֻלְגֹּלֶת, chald. גֻלְגַּלְתָּא (2 Reg. 9, 35.), euphoniae causa omissa altera ל; *cranium*; — *locus calvariae* prope Hierosolymam, ubi malefici mortem patiebantur, et in quem ossa eorum projiciebantur. Matth. 27, 33. Jo. 19, 17.

Γόμορρα, ας, ἡ, et γόμορρα, ων, τά, *Gomorrha*, hebr. עֲמֹרָה (litera ρ in γ mutata, ut in σηγώρ, γάζα et aliis nominibus). *Gomorrha*, urbs per terrae motum illum, cui, quinque urbibus deletis, lacus asphaltites sive mare mortuum originem olim debuerat, subversa. Vid. Gen. 19, 24. — In N. T. simul cum Sodoma tanquam impietatis cuiusque et divinarum poenarum exemplum commemoratur, Matth. 10, 15. Marc. 6, 11. Rom. 9, 29. 2 Petr. 2, 6. Jud. vers. 7.

Γόμος, ου, ὁ, 1) onus, (a γέμω, onustus sum), Exod. 23, 5. 2 Reg. 5, 17. 2) onus navis, Schiffsladung; *merces*, quae navi advehuntur, Act. 21, 3. — merces quaecunque Apoc. 18, 11. 12.

Γονεύς, έως, ὁ, (a γονέω, γίγνομαι, gigno) *parens*; de patre a que ac de matre dicitur, ut γίγνομαι a quo descendit. Matth. 10, 21. Marc. 13, 12. Luc. 2, 27. 41. Jo. 9, 2. 3. 18 —23. 2 Cor. 12, 14. 2 Tim. 3, 2. alibi.

Γόνυ, γόνατος, (profanis etiam *γόνυας*), τὸ, *genu*, Hebr. 12, 12. — Caeterum in N. T. leguntur formulae: a) *θέντες*, sive *θεὶς τὰ γόνατα*, genua flectens, in genua procumbens, Marc. 15, 19. Luc. 22, 41. Act. 7, 60. 9, 40. 20, 36. 21, 5. (LXX. *κάμπτειν ἐπὶ τὰ γόνατα*, 2 Reg. 9, 24. Dan. 6, 10. — etiam *κλίνειν ἐπὶ τὰ γόνατα*. Esdr. 9, 5.) — b) *προσπίπτειν τοῖς γόνασι τινός*, ad genua alicuius procidere, ea amplecti, Luc. 5, 8. (LXX. *κάμπτειν ἐπὶ τὰ γόνατα τινός*, 2 Reg. 1, 13.) — c) *κάμπτειν γόνυ* s. *τὰ γόνατα τινὶ*, Rom. 11, 4. 14, 11. et Jes. 45, 23. sive *πρός τινα* Eph. 3, 14. *ἐν ὀνόματι τινός* Phil. 2, 10. genua flectere coram aliquo, aliquem adorare, cultum praestare, precibus orare; coll. 1 Chron. 29, 20.

Γονυπετέω, ῶ, f. *ήσω*, (a *γόνυ*, et *πετέομαι* q. *πίπτω*, cado) *in genua procido, genua flecto*, quod est cum implorantis, Matth. 17, 14. Marc. 1, 40. tum honorem habentis, Marc. 10, 17. Matth. 26, 29. Apud LXX. non legitur sed saepius apud profanos. *Hesych. γονυπετεῖ· παρακαλεῖ, δέεται, ἱκετεύει.*

Γράμμα, τος, τὸ, (a *γράφω*) 1) *litera*, quae stylo exarabatur, Luc. 23, 38. *γράμμασι* literis i. e. verbis et characteribus, cf. Levit. 19, 28. כתבת קעקע character s. stigma impressum, LXX. *γράμματα στικτά*. Jes. 29, 11. 12. *ἐπιστάμενος γράμματα* qui scit legere. — 2) *verba*, quae literis constant, Gal. 6, 11. *πηλίκοις γράμμασι*, quam prolixe. — 3) schedula scripta, 3 Esdr. 3, 9. 13. — *literae, epistola*, Act. 28, 21. 1 Macc. 1, 10. — *chirographum, syngrapha*, Luc. 16, 6. 7. mandatum scriptum Esth. 8, 5. 10. — 4) *liber, volumen*, Esth. 6, 1. 2. In N. T. *scriptura veteris Test.* Jo. 7, 15. 2 Tim. 3. 15. *τὰ ἱερὰ γράμματα* libri sacri (vet. Test.). Sic etiam Philoni et Josepho saepius dicuntur. — *lex mosaica*, Jo. 5, 47. — *τὸ γράμμα litera* (sc. *legis mosaicae*) Paulo dicitur lex ipsa, quatenus literis semper manentibus est scripta, singula cultus officia accurate et in perpetuum praescribit, nec igitur liberius pietatis exercitium permittit. Huic opponit apostolus *τὸ πνεῦμα*, i. e. religionem christianam, cuius praecepta (certe tum temporis) literis non erant exarata, quum potius pietatis exercitia per dictamen Spiritus sancti praescriberentur. Sic Rom. 7, 6. 2 Cor. 3, 6. 7. — Rom. 2, 27. *διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς* i. e. „damnant, sive pietate sua demonstrant, impium esse te, qui, quanquam habes legem, (cuius verbis etiam ipsaeres), et circumcisus es, legem tamen transgrederis" ib. vers. 29. — 5) eruditio, quae ex libris hauritur, *scientia, eruditio*, Act. 16, 24. coll. Dan. 1, 4. Saepius non legitur.

Γραμματεύς, έως, ὁ, 1) scribendi peritus, scribendo occupatus, *scriba*. 2) *scriba publicus*, scriba regis sive reipublicae, qui mandata publica scribebat et edebat, fere no-

Schut Kanzler, 1 Sam. 8, 17. Esth. 3, 12. (סֹפֵר); — inde 3) *magistratus, praefectus*, Act. 19, 35. coll. Sir. 10, 5. Respondet in versione LXX. hebr. שׂר *praefectus, inspector*, Exod. 5, 6. 10. Jos. 1, 10. שׁטר magistratus Esdr. 7, 25. סָפְרִים Esdr. 4, 8. coll. 1 Macc. 5, 42. — 4) *literarum gnarus, eruditus* 1 Cor. 1, 20. coll. Jes. 33, 18. ubi סָפַר, LXX. γραμματικοί eruditi, literarum periti. Sic etiam γράμματα de eruditione. — 5) γραμματεῖς, *periti legis mosaicae*, i. e. qui legem legere, interpretari, et secundum eam jus dicere scirent, סוֹפְרִים, de qua notione cf. Esdr. 7, 6. 11. 12. 3 Esdr. 8, 1. 7. 8. 9. Sir. 38, 24. Eandem simul judices, Synagogarum praefecti et Synedrii magni assessores. Commemorantur in N. T. vel soli, vel conjuncti cum sacerdotibus, pharisaeis, v. c. Matth. 7, 29. 8, 19. Jo. 8, 3. Act. 4, 5. alibi. Quum hi divini codicis essent interpretes publici, transfertur 6) ad *interpretem legis divinae* privatum quemcunque, Matth. 13, 52. 23, 34.

Γραπτός, ή, ον, (a γράφω) *exaratus, scriptus*. Rom. 2, 15. γραπτὸν ἐν, inscriptum, infixum; i. e. manifestatum, coll. Jer. 31, 33.

Γραφή, ῆς, ἡ, 1) scriptum, liber, ספר 2 Chron. 24, 27. Sir. 42, 9. 2) ἡ γραφή et αἱ γραφαί, saepius etiam γραφαὶ ἁγίαι, γραφαὶ προφητικαί (Rom. 16, 26.) in N. T. κατ' ἐξοχὴν dicuntur libri Judaeorum sacri, codex V. T., et quidem cum totum horum librorum corpus et volumen, tum pars eorum, singuli libri, eorumque argumentum. Matth. 1, 22. 42. 22, 29. Marc. 12, 24. Luc. 24, 27. Jo. 5, 39. 10, 35. Act. 8, 32. 18, 24. et alibi saepissime. — Saepius reperiuntur formulae: *scriptura dicit, praecipit*, praevidit et similia, ita resolvenda: in scriptura legitur, praecipitur, scriptum, praedictum est, v. c. Rom. 9, 17. 10, 11. 11, 2. Gal. 3, 8. 22. 4, 30. et passim. Quum interdum ea, quae in N. T. tanquam τῆς γραφῆς dicta laudantur, in V. T. non legantur (ut Jac. 4, 5.) opinati sunt viri docti, Judaeos Jesu temporibus alios quoque libros prophaeticos istius aevi, praeter libros V. T., appellasse γραφὴν et γραφὴν ἁγίαν. Quam opinionem confirmant duo loca testamenti XII. patriarch. ubi liber Henoch (qui etiam Jud. vers. 14. commemoratur), laudatur hisce verbis: ἐγὼν ἐν γραφῇ ἁγίᾳ Ἐνώχ; — ἐν γραφῇ νόμου Ἐνώχ. vof. *Fabric.* Cod. Pseudep. V. T. I, p. 634. et 667. — Utrum 2 Petr. 3, 16. γραφαὶ sint libri V. T., an scripta Evangelistarum et Apostolorum, incertum videtur. — Interdum in laudando V. T. post verba dicendi omissum est ἡ γραφή, v. c. Eph. 4, 8. 22.

Γράφω, f. ψω, hebr. חָרַשׁ, 1) *sculpo, exaro*, 1 Reg. 6, 28. — stylo, calamo, sive alio modo exaro, lineolas duco, Jo. 8, 6. 8. nisi est: nomina eorum scripsit in terram, quod mali erat ominis. Vid. Jerem. 17, 13. — 2) *literas ex-*

ero, 2 Theſſ. 3, 17. οὕτω γράφω, ita literas pingo, ex ductum meum. — *ſcribo, literis exprimo,* Matth. 27, 37. Luc. 1, 63. 16, 6. 7. 23, 38. Jo. 9, 19. 21, 21. 22. Rom. 16, 22. Apoc. 3, 12. c. 14, 1. Βιβλ. γράφειν librum exarare, Jo. 21, 25. coll. Marc. 10. 4. — 3) *calamo excipio, literis mando, consigno,* aufſchreiben, niederſchreiben, Apoc. 1, 11. 19. Γράφειν εἰς, *inſcribere,* Luc. 10, 20. ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς, i. e. inſcripta libro vitae, ut Apoc. 17, 8. 20, 12. 15. 21, 27. cf. Βίβλος. — 4) *describo;* et quidem a) *ſcribendo narro,* Luc. 1, 3. Jo. 20, 30. 31. 21, 24. ſqq. Act. 23, 26. Apoc. 22, 18. 19. — b) *notum facio* per literas, Act. 15, 23. 18, 27. 23, 25. Rom. 15, 15. — c) *pingo* aliquem verbis, *designo,* Jo. 1, 46. ὃν ἔγραψε quem in vaticiniis deſcripſit. Rom. 10, 5. γράφει, depinxit, deſignare voluit. 5) per literas *praecipio, praeſcribo;* γράφειν τινὶ, Luc. 20, 28. Marc. 12, 19. 1 Cor. 4, 14. 5, 9. 1 Jo. 2, 1—26. Γράφειν ἐντολὴν, praeceptum dare, Marc. 10, 5. Γέγραπται, praeſcriptum eſt, Luc. 2, 23. etpaſſim. Sic γράφειν Joh. 1, 6. Esdr. 3, 4. (2012). 3 Esdr. 6, 17. ubi in textu chald. Esdr. 5, 13. eſt כתב שם, LXX. Ἔθετο γράμμα. — Denique γέγραπται ἐν τῇ γραφῇ, Marc. 1, 2. Jo. 8, 17. et γέγραπται, γεγραμμένον ſimpliciter, ut Luc. 20, 17. Matth. 4, 4—7. et ſaepiſſime, de dictis et effatis V. T. quibuscunque dicitur, potiſſimum de *vaticiniis,* ita ut ſaepius verti poſſit: olim, antea praeſcriptum, praedictum eſt, v. c. Luc. 3, 4. 18, 31. 21, 22. 24, 44. 46. et paſſim. Occurrunt autem hoc ſenſu formulae γέγραπται a) ἐπὶ τινὸς, vaticinatum eſt *de aliquo,* Marc. 9, 12. b) ἐπὶ τινά, *in aliquem,* ita, ut eventum in eo habuerit, Marc. 9, 13. Jo. 12, 16. c) περὶ τινός, *de aliquo,* Marc. 14, 21. Luc. 7, 27. Jo. 5, 46. — ſemel quoque τινὶ, Luc. 18, 31.

Γραῶδης, εος, ὁ, ἡ, (a γραῦς, anus), ad morem ani, *anio dignus, anilis, ineptus.* 1 Tim. 4, 7.

Γρηγορέω, ῶ, f. ήσω, 1) *vigilo, ſomnum arceo,* Matth. 24, 43. 26, 38. 40. 41. Marc. 13, 34. 14, 34. 37. ſqq. Luc. 12, 37, 39. 2) ut latinor. *vigilo* et hebr. שקד Jer. 1, 12. Dan. 9, 14. Pſal. 102, 8. metaphorice: *vigilo, attendo, bene paratus ſum,* Matth. 24, 42. 25, 13. Marc. 13, 35. Act. 20, 31. 1 Cor. 16, 13. 1 Theſſ. 5, 6. 1 Petr. 5, 8. Apoc. 16, 15. γρηγορῶν alacer ad pietatem. — 3) γρηγορεῖν ἐν τινὶ, *alicui rei vacare, aſſiduum eſſe in illa,* Coloſſ. 4, 2. Sic Baruch. 2, 9. γρηγορεῖν ἐπὶ τοῖς κακοῖς, curare, ut adveniant mala. — 4) ut dormire ad mortem transfertur, ita vigilare ad vitam, et eſt: *in vita, vigore ſum, vivo,* 1 Theſſ. 5, 10. — et de vita ſpirituali: vivus ſum *in fide, alacer in pietate,* Apoc. 3, 2. 3. Explicatur enim hic γρηγ. per verba verſ. 1. ζῇς καὶ νεκρὸς ἐ, vivis quidem, ſed fide mortuus es. — Saepius non legitur.

Γυμνάζω, f. άσω, (a γυμνὸς nudus) 1) me nudum ex-

erceo in palaestra; 2) metaphorice: *exerceo me*, 1 Tim. 4, 7. γύμναζε σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν exerce te in rebus, quae ad pietatem faciunt. Hebr. 5, 14. γεγυμνασμένα satis exercitata, idonea facta. ib. c. 12, 11. γεγυμνασμένοι δι' αὐτῆς, malis exercitati. coll. 2 Macc. 10, 15. 2 Petr. 2, 14. καρδίαν γε γυμνασμένην πλεονεξίας, animus lucro adsuetus, i. e. lucri cupidissimus.

Γυμνασία, ας, ἡ, 1) exercitatio athletarum in palaestra, ita dicta, quianudo fiebat corpore. 2) *exercitatio in abstinentia*, scl. earum rerum, quae corpus alunt et oblectant, sic 1 Tim. 4, 8. ubi σωματικὴ γυμνασία explicanda est ex iis, quae versu 3. leguntur, scl. abstinentia a matrimonio, sive etiam concubitu in matrimonio (1 Cor. 7, 5.) et a cibis quibusdam. Est igitur *exercitatio* in pietate *ad corpus spectans*, quam γυμνασίαν appellat apostolus, quia eadem a venere, vino et cibis delicatioribus abstinentia injuncta erat athletis. Hesychius: γυμνασία· ἄσκησις, μελέτη.

Γυμνητεύω, f. εύσω, *nudus sum*. — Tropice ut nostrum: entblößt seyn, est: *privatus sum vitae commodis necessariis*, et ex adjuncto: *in ignominia et contemtu vivo*. Sic intelligendum videtur 1 Cor. 4, 11. ubi alii: *male vestitus sum*. Vid. Thren. 1, 8. Hos. 2, 11. ubi עֶרְוָה, nuditas, quoque pro ignominia, contemtu, privatione vitae commodorum.

Γυμνὸς, ἡ, ὸν, 1) *non tectus*, *nudus*; potissimum ut hebr. בְּלִי־בֶגֶד de *corpore* veste non tecto, cf. Gen. 2, 25. 3, 7. 21. 27, 16. Job. 31, 19. Sic Apoc. 16, 15. ubi, si *sensum* spectas, est: destitutus pietatis et constantiae documentis. ib. c. 17, 16. γυμνὴν ποιεῖν, vestibus spoliare, quod in metaphora est: urbem diripere. cf. Thren. 1, 8. Ezech. 23, 10. Jer. 51, 58. Psal. 134, 7. — In loco 2 Cor. 5, 3. translatum legitur ad animam, corpore vestimenti instar indutam, igitur, corpore per mortem soluto, quasi nudam: οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα, anima non nuda i. e. non prorsus destituta erit aliquo indumento. Sic *Philo* (de Charit. p. 701. edit. Mang.) τὴν ψυχὴν Mosis morientis appellat ἀπογυμνουμένην quatenus corpus solvitur; et *Plato* (Crat. 20.) ψυχὴν γυμνὴν τοῦ σώματος, corpore destitutam abire in orcum dicit. Similiter Sap. 9, 15. (et haud raro profanis) corpus dicitur σκῆνος animae. — Transfertur γυμνὸς a Paulo 1 Cor. 15, 37. adeo ad *granum*, quod, quatenus corpori plantae ex eo nasciturae opponitur, granum *nudum* appellavit. — 2) *vestibus honestis et necessariis destitutus*, adjuncta notione egestatis et miseriae, Matth. 25, 36. 38. 43. sqq. Jac. 2, 15. Apoc. 3, 17. coll. Jes. 58, 7. Job. 22, 6. — 3) *pallio* s. *toga non indutus*. Dicebantur etiam profanis ii quoque γυμνοί, qui, etsi veste interiori, leviori illa, i. e. tunica obtecti, tamen pallio, sive toga non erant induti. Sic Marc. 14, 51. ἐπὶ γυμνοῦ scl. σώ-

ματος, saper corpus leviter vestitum; ib. vers. 52. γυμνὸς ἔφυγε, relicto pallio, aufugit. Similiter Josephus pallio relicto e manibus uxoris Potipharis effugiens, dicitur: γυμνὸς ἔφυγον. cf. testam. XII. patr. *Fabric.* C. Pseud. I, p. 709. coll. Gen. 39, 12. sqq. — Eodem sensu γυμνὸς legitur Act. 19, 16. Jo. 21, 7. — 4) metaphorice i. q. πανερὸς, non velatus, apertus, notus, Hebr. 4, 13. coll. Job. 26, 6.

Γυμνότης, τητος, ἡ, (a γυμνὸς) 1) τὸ esse γυμνὸν, nuditas; 2) *pudenda*, Apoc. 3, 18. ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, turpitudo pudendorum, quod metaphora remota est: vitiositas turpissima. — 3) *defectus vestimentorum necessariorum*, 2 Cor. 11, 27. Rom. 8, 35. coll. Deut. 28, 48.

Γυναικάριον, ου, τὸ, (diminutivum a γυνὴ) *mulierculae*. — In N. T. semel 2 Tim. 3, 6. ubi de *mulieribus* in contemtum dicitur, ut interdum latinor. *mulierculae*.

Γυναικεῖος, εία, εῖον, muliebris, vel: ad mulieres pertinens, v. c. aula Esth. 2, 11. diadema Esth. 2, 17. vel: mulierum naturae conveniens, iis proprius, v. c. τὰ γυναικεῖα, menstrua Gen. 18, 11. κόιτη γυναικεία Levit. 18, 22. στολὴ Deut. 22, 5. — In N. T. semel 1 Petr. 3, 7. ubi συνοικεῖν τῷ γυναικείῳ est: concubitum exercere cum muliere. Videtur hic γυναικεῖον de muliere ipsa sive potius de pudendis muliebribus dictum esse, ut γυναικεῖα γύμνωσις accipienda videtur in test. XII. patriarch. (*Fabric.* Cod. Pseud. I, p. 525).

Γυνὴ, αικὸς, ἡ, vocativ. γύναι, *foemina* quaevis, ratione sexus, Matth. 14, 21. 15, 38. 1 Cor. 11, 12. Act. 22, 4. et saepissime; hebr. אשה Gen. 2, 23. — Dicitur vero deinde de foeminis quoque ratione habita aetatis et conditionis externae, ideoque appellantur γυνὴ a) *puellae* Luc. 22, 57. coll. vers. 56. Apoc. 9, 8. Esth. 2, 4. ubi in hebr. est נערה puella, coll. Gal. 4, 4. b) *foeminae adultae*, Matth. 5, 28. 9, 29. 11, 11. Apoc. 12, 1. 4. passim. — c) *sponsae*, Matth. 1, 20. 24. Apoc. 19, 7. coll. 21, 9. ubi νύμφη ἡ γυνὴ est: mulier, quae erat sponsa eius. Redundat hic ut etiam in formula γυνὴ χήρα, *vidua*, Luc. 4, 26. d) *uxores*, *conjuges*, Matth. 5, 31. 32. 14, 3. Marc. 6, 18. 1 Cor. 7, 34. et passim. Interdum *heros*, uti Matth. 13, 33. 15, 22. Luc. 15, 8. accipiendum esse videtur. — 1 Cor. 9, 1. γυνὴ τοῦ πατρὸς vel est altera patris conjux, igitur filii *novercа*, ut בת אשה dicitur Gen. 37, 2. Levit. 18, 8. vel foemina, quacum pater vivit vel vixit non matrimonio conjunctus, sed stupri consuetudine. — Appellatio γύναι, vel est *honorifica*, qua vel honoratissimae adeoque reginae olim appellabantur (*Homer.* Iliad. 3, 204. Odyss. 19, 221.), vel *blandiens*, benevolentiam loquentis indicans, Matth. 15, 28. (ubi γύναι i. q. θύγατερ in simili loco v. 9, 22.) Luc. 13, 12. 22, 57. Jo. 2, 4. 4, 21. 19, 6. 20, 13.

15. 1 Cor. 7, 16. — Interdum omittitur, e. g. Matth. 1, 6. 14, 4. Jo. 19, 25.

Γώγ, Gog, Gogitae, nomen indeclinabile gentis fabulosae. Gog enim et Magog erat nomen mythicum, ex Ezech. c. 38 et 39. repetitum, quo Judaei Jesu temporibus gentes remotissimas, ferocissimas et quam maxime barbaras appellabant, quas, a Satana excitatas, adversus Messiam eiusque regnum bellum facturas esse gravissimum arbitrabantur. Hoc bellum Targum Jonathan. (in Levit. 26, 44. et Num. 11, 27.) et Targ. Hierosolymitan. (in Num. 11, 27.) locum habiturum esse tradunt ante regnum Messiae hisce in terris; secundum Apocal. 20, 7—9. autem post regnum millenario eventurum dicitur.

Γωνία, ας, ἡ, 1) *angulus*, Ecke, Winkel; Matth. 21, 42. Marc. 12, 10. Luc. 20, 17. Act. 4, 11. 1 Petr. 2, 7. coll. Psal. 117, 21. Job. 38, 6. — Matth. 6, 5. *αἱ γωνίαι τῶν πλατειῶν* platearum anguli, i. e. loci, ubi plures plateae junguntur, multique homines confluere solent. Quum anguli sint in extremitate, *γωνία* etiam est 2) *extremitas*, Apoc. 7, 1. 20, 8. *γωνίαι τῆς γῆς* extremitates, plagae terrae; (non enim globum sed planitiem esse terram veteres arbitratos esse, satis constat). cf. 1 Sam. 14, 38. *γωνίαι τοῦ Ἰσραήλ.* — 3) quum anguli, ubi non est exitus, soleant esse infrequentes *γωνία* etiam sensu abjecto est: angulus, locus abditus et infrequens, Act. 26, 26. et Susann. vers. 38.

Δ.

Δαβὶδ, ὁ, David, nomen indeclinab. regis Israelitarum, olim celeberrimi. — In N. T. saepius commemoratus, v. c. Matth. 1, 1. 6. 17. — *ἐν Δαβὶδ*, Hebr. 4, 7. per Davidem, i. e. in libro Psalmorum Davidis. — *Υἱὸς Δαβὶδ*, quod *prolem* Davidis significat, ideoque etiam de Josepho dicitur Matth. 1, 20, fuit apud Judaeos seriores appellatio Messiae perfrequens, ea de causa ei tributa, quod e stirpe Davidis futurus esse putabatur. cf. Matth. 2, 5. 6. — Legitur haec formula Matth. 9, 27. 12, 23. 15, 22. 20, 31. 21, 9. 15. 22, 42. coll. vers. 45. Marc. 10, 47. 48. 12, 35. Luc. 18, 38. 39. 20, 41. (Etiam *ἡ ῥίζα Δαβὶδ*, Apoc. 5, 5. 22, 16. eodem sensu). In Joannis autem scriptis non legitur. Eadem vero de causa regnum quoque Messiae, sive eius imperium appellabatur *ἡ βασιλεία τοῦ Δαβὶδ*, Marc. 11, 10. *ὁ θρόνος Δαβ.* Luc. 1, 32. *ἡ σκηνὴ Δαβ.* Act. 15, 16. *ἡ κλεὶς τοῦ Δαβ.* Apoc. 3, 7. coll. Matth. 16, 19.

Δαιμονίζομαι, f. *ἰσομαι* (a *δαίμων*) 1) *δαιμόνιον ἔχω, daemonem habeo, a daemone regor*, Jo. 10, 21. 2) *insanio*

rexor, corripior. Judaeos enim plurium morborum auctores esse daemones, qui homine potiti essent, persuasum sibi habebant, et ita δαιμονιζόμενοι inter aegrotos commemorantur, Matth. 4, 24. 8, 16. 15, 22. κακῶς δαιμονίζεται, graviter vexatur a daemone; Marc. 1, 32. — item muti Matth. 9, 32. 12, 22. et furiosi Matth. 8, 28. 33. Marc. 5, 15—18. Luc. 8, 36. Saepius non habetur. Conferenda sunt quae *Josephus* Antiq. 6, 8, 2. et 8, 2. 5. de obsessis a daemonibus, et ratione, qua ejici possint ex homine, uberius narravit.

Δαιμόνιον, ίου, τὸ, (diminutivum a δαίμων, cum quo eiusdem est significationis), *daemon.* Profanis δαιμόνια dicebantur *genii*, spiritus Dii supremi ordinis inferiores, hominibus aut propitii (ἀγαθοδαίμονες), aut infesti et malorum auctores (κακοδαίμονες). Deindè δαιμόνιον est *numen* quodcunque, *ens divinum.* Sic Act. 17, 18. ubi loquuntur Athenienses. — *Judaeis* autem graece loquentibus δαιμόνια constanter sunt *spiritus mali*, Jac. 2, 19. Apoc. 16, 14. qui etiam πνεύματα Luc. 4, 33. πνεύματα πονηρά, Luc. 8, 2. 10, 27. 20. Act. 5, 16. 8, 7. 19, 13. et πνεύματα ἀκάθαρτα, (vid. Ἀκάθαρτος) dicuntur, quique putabantur loca deserta et devastata inhabitare, ut intelligitur e versione alexandr. Jes. 13, 21. 34, 14. Baruch. 5, 35. Dicuntur interdum ἄγγελοι, quia angeli Dei olim fuisse putabantur; (vid. Ἄγγελος) *Josephi* enim (de bell. Jud. 7, 6. 3.) verba: τὰ καλούμενα δαιμόνια πονηρῶν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα non sententiam Judaeorum sed Josephi opinionem exprimunt. Putabantur autem isti genii ingredi posse in homines (εἰσέρχεσθαι Luc. 8, 32.), eos tenere obsessos (Joseph. 7, 11. 3. τῶν δαιμονίων ἐγκαθεζομένων, Fabric. Cod. Pseud. I, p. 673. ἐκδιώξαιμι οἰκοῦντα αὐτὸν ὡς ἴδιον σκεῦος), variosque morbos (Matth. 7, 22. 9, 33. Luc. 11, 14.) potissimum melancholiam, insaniam et furorem efficere (πνιγμοὺς αὐτῷ καὶ σπραγγάλας ἐπιφέρων, Joseph. Antiq. 6, 8. 2. — ib. 6, 11, 3. τὸ δαιμόνιον ἐθορύβει τὸ πνεῦμα καὶ συνετάρατε). vid. etiam *Fabric.* Cod. Pseud. I, p. 538. Nec tantum unus, sed etiam plures in uno homine interdum habitare dicuntur, Marc. 16, 17. Luc. 8, 2. 27. 30. — Inde formulae: a) δαιμόνιον ἔχειν, *daemonem in se habitantem habere, correptum esse a daemone*, Luc. 8, 27. dicebaturque etiam pro *melancholia laborare*, Matth. 11, 18. Luc. 7, 33. et *insanire*, Jo. 7, 20. 8, 48. 49. 52. 10, 20. ubi καὶ μαίνεται explicationis causa additur. — b) ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια, *ejicere daemones*, i. e. jubere ut egrediantur (ἐξέρχεσθαι Matth. 17, 18. Marc. 7, 29. 30. Luc. 4, 35. 41. 8, 2. 33. 35.) quod fiebat interposito nomine potentioris, cui obedire daemones coacti essent, Matth. 7, 22. 9, 34. 10, 8. Luc. 9, 1. 13, 32. et passim. Intelligitur inde, quo modo Judaei dicere potuerint, daemones a Jesu ei-

jici interposito nomine ipsorum praefecti, Matth. 10, 25. Luc. 11, 15—19. — Judaei utebantur in hac re nomine Dei (Luc. 11, 19.) et potissimum Salomonis (Σολομῶντος μεμνημένος, καὶ τὰς ἐπῳδὰς, ἃς συνέθηκεν ἐκεῖνος; ἐπιλέγων, Josepho, 8, 2. 5.) ad quam rem Matth. 12, 42. verba Christi referenda videntur; Apostoli autem (Luc. 9, 1. 10, 17. 16, 18.) et alii etiam (Luc. 9, 49. 50. Act. 19, 13—15.) Jesu Christi nomine, quem daemones novissent, et tanquam ipsorum dominum ac victorem reveriti essent, Matth. 8, 29. Marc. 1, 34. Luc. 4, 34. 41. 8, 28. Act. 16, 18. 19, 15. Caeterum Judaei tribuebant daemonibus potestatem miraculorum faciendorum (Apoc. 16, 14), non autem eiusmodi miraculorum, quae ad hominum salutem spectarent (Jo. 10, 21); imo habebantur hominibus insensissimi (Jo. 8, 44.) putabanturque latere in oraculis (Act. 16, 17.) et idolis ethnicorum 1 Cor. 10, 20. 21. Baruch. 4, 7. Psal. 96, 5. 106, 37. Deut. 32, 17. (ubi hebr. שדים et מלאכים respondet) et hominibus errores inspirare, omnisque falsae doctrinae esse vel fautores vel auctores. 1 Tim. 4, 1. πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, spiritibus malis per falsos doctores errores spargentibus. Vocantur propterea etiam πνεύματα πλάνης Apoc. 9, 20. et saepissime in testam. XII. patriarch. v. c. *Fabric.* Cod. Pseud. I, 535. 732. δαίμονες πλάνης, p. 615. coll. Matth. 8, 44.

Δαιμονιώδης, ους, ὁ, ἡ, *daemoniacus*, daemoni proprius. Semel Jac. 3, 15.

Δαίμων, ονος, ὁ, ἡ, *genius — numen*, i. q. δαιμόνιον, quod vid. Nostris scriptoribus est: *spiritus malus*, Matth. 8, 31. Marc. 5, 12. Luc. 8, 29. Apoc. 18, 2. (et 16, 14.) in textu vulg.). Saepius non legitur.

Δάκνω, f. δήξω, *mordeo*, proprie mordeo *dentibus*, Gen. 49, 17. 21, 16. — deinde tropice: mordeo *verbis*, convitiis, *laedo*, convitiis *proscindo*, *noceo*. Gal. 5, 15. coll. Hab. 2, 7. et saepissime apud profanos.

Δάκρυ, υος, τὸ, et δάκρυον, ύου, τὸ, *lacryma*, Apoc. 7, 17. 21, 4. — Δάκρυα, Luc. 7, 38. 44. — Formula μετὰ δακρύων, sive διὰ δακρύων, ut legitur 2 Cor. 2, 4. est quidem proprie: *effusis lacrymis*, ut Marc. 9, 24. interdum vero etiam non lacrymarum profusionem veram, sed *summam animi sollicitudinem*, ut Act. 20, 19. 31. 2 Cor. 2, 4. Hebr. 5, 7. 12, 17. vel etiam *tenerrimum amorem*, 2 Tim. 1, 4. indicare videtur. Sic Job. 3, 24. δακρύω δὲ ἐγὼ συνεχόμενος φόβῳ. Sir. 12, 16. ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ δακρύσει ὁ ἐχθρὸς, dolose lacrymabitur i. e. tenerrimum amorem simulabit.

Δακρύω, f. ύσω, *lacrymor*; *lacrymas profundo*. Jo. 11, 35.

Δακτύλιος, ου, ὁ, (a δάκτυλος) *annulus*, quia digitus eo ornatur. Luc. 15, 22. Annuli et vestes pretiosi honoris

significandi gratia dabantur. cf. Gen. 41, 43. Esth. 8, 2. 2 Macc. 6, 16.

Δάκτυλος, ου, ὁ, 1) *digitus*, Matth. 23, 4. 11, 46. Marc. 7, 35. Jo. 8, 6. 20, 25. 27. Deo si tribuitur, est pro *manu*, quae quidem est *potentiae* symbolum; Luc. 11, 20. coll. Matth. 12, 28. Exod. 8, 15. Psal. 8, 4. hebr. יד.

Δαλμανουθά, ἡ, *Dalmanutha*, vicus ad lacum Genesareth situs, quem ob Matth. 15, 39. putant in vicinia vel in agro Magdalae fuisse. Semel Marc. 8, 10. Caeterum non commemoratur.

Δαλματία, ας, *Dalmatia*, provincia Illyrici magni ad mare Adriaticum sita, Macedoniae finitima. Semel 2 Tim. 4, 10.

Δαμάζω, f. άσω, *domo, coërceo*. De bestiis Jac. 3, 7. de furibundo Marc. 5, 4. tropice de lingua, Jac. 3, 8. coll. Sir. 28, 18. sqq. — In V. T. semel Dan. 2, 40. bello coërcere imperia.

Δάμαλις, εως, ἡ, (a δαμάζω) *vacca*. Semel Hebr. 9, 13. De cineribus vaccae combustae, quibus, qui sese polluerant, conspergebantur purgandi gratia, vid. Numer. c. 19.

Δάμαρις, ιδος, ἡ, *Damaris*, nomen mulieris Atheniensis, de qua vid. Act. 17, 34.

Δαμασκηνός, ὴ, ὸν, *Damascenus*, incola urbis Damasci. 2 Cor. 11, 32.

Δαμασκός, οῦ, ἡ, *Damascus*, urbs antiquissima (Gen. 14, 15. 15, 2. 1 Sam. 8, 6.) celeberrima et florentissima (Jer. 49, 25.) in campo fertilissimo inter Libanum et Antilibanum ad fluvium Chrysorrhoam sita (2 Reg. 5, 12. Ezech. 27, 18), Syriae metropolis (1 Reg. 15, 18. 2 Reg. 7, 9. Jes. 7, 8.) hebraeis דמשק vocata, et Pauli temporibus Aretae, regulo Arabiae Petraeae, subjecta. Commemoratur Act. 9, 2—27. 22, 5—11. 26, 12. 20. 2 Cor. 11, 32. Gal. 1, 17.

Δανείζω, f. ίσω, (a δάνος, donum; deinde pecunia sub usuris data) 1) *dono, largior*; potissimum *pecuniam do, mutuum do*, δανείζεσθαι *mutuum accipere*, Luc. 6, 34. 35. Matth. 5, 42. Deut. 5, 6. 8. Prov. 19, 17. Sir. 19, 12. 2. in quibus locis non est *foenerari* mutuum dare *sub usura* (ἐπὶ τόκῳ), sed *mutuum dare* simpliciter. Sic quoque Sap. 15, 16.

Δάνειον, ειου, τὸ, (a δανείζω), *quod mutuum est datum, debitum*, vel sine usura, ut Matth. 18, 27. Deut. 24, 11. vel sub foeneris conditione, (δάνειον ἐπὶ τόκῳ): ut profanis saepius dicitur.

Δανειστής, qui mutuam pecuniam dedit, *creditor*, (a δανείζω). Luc. 7, 41. coll. 2 Reg. 4, 1. Ps. 109, 11.

Δανιήλ, ὁ, *Daniel*, (ex דן judicare, et אל Deus) nom. indecl. prophetae Judaeorum, de quo vid. librum V. T.

qui eius nomen fert et Ezech. 14, 14. Legitur Matth. 24, 15. (et Marc. 14. edit. vulg.)

Δαπανάω, ῶ, f. ήσω, 1) *impendo, sumtus facio;* 2 Cor. 12, 15. coll. 1 Macc. 14, 32. Act. 21, 24. δαπ. ἐπὶ, sumtus sacrificiorum pro illis praestare. De sacrificiis in eiusmodi votis faciendis vid. Joseph. Antiq. 19, 6. 1. Bell. Jud. 2, 15. 1. 2) *sumtibus consumo, consumo,* Marc. 5, 26. et Judith. 12, 4. 2 Macc. 1, 23. 2, 10. — malo sensu: *dilapido, luxuriose perdo* opes, Luc. 15, 14. inde etiam *luxuriose vivo,* ut Jac. 4, 3. videtur accipiendum esse. *Suidas:* δαπανᾶν· οὐ τὸ ἀναλύσκειν ἁπλῶς, ἀλλὰ τὸ λαμπρῶς ζῆν, καὶ σπαθᾶν, καὶ δαπανᾶν τὴν οὐσίαν.

Δαπάνη, ης, ἡ, *impensa, sumtus.* Luc. 14, 28. coll. Esdr. 6, 4. 1 Macc. 3, 30. 10, 45.

Δέ, conjunctio discretiva, quae semper alii verbo postponitur, et saepe in latina adeoque in vernacula lingua non est vertenda, v. c. Matth. 21, 3. Jo. 16, 27. Act. 23, 10. 24, 17. Gal. 4, 20. 1 Cor. 14, 1. In Evangelio Joannis rarius habetur, quam in reliquis N. T. libris, multo rarius autem in epistolis Joann. et in Apocalypsi. Habet autem eam vim, ut *conjungat diversa,* sive indicet diversitatem et rerum et notionum, quae inter se junguntur, ideoque vario modo verti potest. Distinguit igitur 1) *singulas* et *notiones* et *propositiones* in una serie prolatas, δὲ—δὲ, 2 Petr. 1, 5—7. — μὲν-δὲ Act. 23, 8. 1 Cor. 15, 39., ubi non est vertendum. Legitur etiam in subjunctione propositionum, ubi est: *jam, vero,* Rom. 4, 4. 5. 8, 8—11. *itaque* 1 Cor. 15, 57. — Distinguit 2) *responsiones in colloquio,* Luc. 12, 14. 13, 8. Act. 12, 14. 15. 22, 27. 28. 19, 2—4. ubi *autem, quidem, contra* significat, vel plane quoque redundat. — 3) *contrarium,* quod affertur, ubi est *sed, autem, contra, potius,* Matth. 6, 6. 7. 15. 17. 33. 7, 15. 23, 8. Jo. 1, 12. Luc. 12, 10. Act. 12, 9. Eph. 4, 15. 1 Tim. 4, 8. Jac. 2, 10. 2 Cor. 6, 10. εἰ δὲ μήγε *sin minus,* Luc. 13, 8. Apoc. 2, 5. 16. 4) *restrictionem* propositionis, ubi est *tamen, autem, attamen,* Matth. 23, 25. Act. 9, 7. Jac. 1, 6. 2, 10. — Discernit 5) propositionem illustrandi causa interpositam a serie orationis; *autem,* Matth. 8, 24. Act. 9, 7. 23, 13. 1 Cor. 15, 56. ubi in aliis locis γὰρ legitur, potissimum in Joanne, vid. Γὰρ. Inservit etiam 6) accuratiori illustrationi subjecti, ubi est *scilicet, nempe,* Matth. 23, 5. Rom. 3, 22. *inquam,* Luc. 13, 15. Rom. 5, 8. 2 Cor. 10, 2. *enim* (si ratio redditur), Marc. 16, 8. Jo. 6, 10. 1 Cor. 10, 11. 1 Thess. 2, 16. — si negatio praecessit: *at, tamen, potius,* 1 Cor. 15, 51. Rom. 3, 4. Jac. 2, 11. — *transitum fecit* ad *aliam rem* in narratione, sive ad *novam propositionem,* Jac. 1, 5. 1 Cor. 16, 1. 15. 17. et verti potest *porro, et,* Luc. 13, 10. Act. 5, 32. 9, 8. 1 Cor. 16, 35. 2 Cor.

6, 14—16. Jac. 2, 15. Jo. 16, 26. Rom. 8, 28. *praeterea*, Luc. 15, 11. *etiam*, Marc. 4, 37. — *quum*, *jam*, *autem*, *vero*, Matth. 1, 18. 2, 3. 5. 9. 6, 16. 7, 15. Marc. 16, 9. Luc. 12, 11. 13. 16. 13, 6. 15, 17. Act. 6, 1. 12, 10. 13. — *itaque*, *igitur*, Luc. 13, 7. Act. 6, 2. 15, 3.

Δέησις, εως, ἡ, (a δέομαι) 1) *indigentia*; 2) *supplicatio* miseri et afflicti, Hebr. 5, 7. 3) *preces*, *supplicatio quaevis*, Luc. 1, 13. 2, 37. 5, 33. (Act. 1, 14. edit. vulg.) Eph. 6, 18. Phil. 4, 6. 1 Tim. 5, 5. 2 Tim. 1, 3. 1 Petr. 3, 12. 2 Chron. 6, 36. Speciatim *preces pro aliquo*, *deprecatio*, maxime seq. ὑπὲρ, Rom. 10, 1. 2 Cor. 1, 11. 9, 14. Phil. 1, 4. 19. 1 Tim. 2, 1. Jac. 5, 16. Saepius non legitur.

Δεῖ, f. 1. δεήσει, aor. 1. ἐδέησε, imperf. ἔδει, impersonale (a δέω ligo, opus habeo), et necessitatem qualemcunque exprimit, *necesse est*, *oportet*, *opus est*, *debet*, Act. 27, 21. Rom. 1, 27. 8, 2. 2 Cor. 2, 3. Speciatim exprimit 1) necessitatem *destinationis* et *voluntatis Dei*, Jo. 9, 4. 10, 16. Act. 1, 16. 3, 21. 4, 12. ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς, per quem destinatum vobis sit salvari, cf. Sap. 16, 4. Potissimum de rebus futuris e Dei decreto evenientibus dicitur, ubi interdum verti potest, *destinatus est*, Matth. 17, 10. 24, 6. Marc. 13, 7. 10. Luc. 4, 43. 22, 7. Jo. 3, 30. 20, 9. et alibi. coll. Dan. 2, 28. 29. — 2) necessitatem *officii*, sive moralem, *decet*, *debet*, Matth. 18, 33. 23, 23. Marc. 13, 14. Luc. 2, 49. 18, 1. Act. 5, 29. 1 Thess. 4, 1. Tit. 1, 11. alibi. 3) necessitatem *praecepti* et *morum*, Luc. 22, 7. Jo. 4, 20. 24. Act. 15, 5. 18, 21. etiam legum civilium, Act. 24, 19. 25, 10. 4) necessitatem e *rerum conditione* natam, Matth. 26, 35. κἂν δέῃ με, si vel cogerer, si vel moriendum mihi esset. Marc. 14, 31. Jo. 4, 4. Act. 14, 22. 5) necessitatem *conditionis*, Jo. 3, 7. δεῖ, i. q. vers. 5. ἐὰν μὴ — οὐ δύναται. 6) necessitatem eius, *quod opus est*, Luc. 12, 12. 19, 5. 1 Tim. 3, 7. quod opus est ad finem consequendum Jo. 3, 14. Act. 9, 6. 16, 30. 1 Cor. 11, 19. δεῖ εἶναι, ἵνα, necesse est, ut sint, quo veri Christiani a falsis dignoscantur. Hebr. 9, 26. 11, 6. — 6) necessitatem *rationis*, 1 Cor. 15, 53. 7) necess. *decoris*, 2 Tim. 2, 6. 2, 24. — 8) interdum non id, quod necesse, sed id, quod permissum est, necessitatem incompletam, indicat, et est: *decet*, *licet*, Luc. 13, 14. 16. 15, 32. Act. 25, 24. Rom. 12, 3. 2 Cor. 11, 30. Coloss. 4, 6. 2 Cor. 2, 3. ἔδει με χαίρειν, de quibus possem laetari. Job. 15, 3. ἐλέγχων ἐν ῥήμασιν οἷς οὐ δεῖ, καὶ ἐν λόγοις οἷς οὐδὲν ὄφελος. *Hesych*: δεῖ· πρέπει, χρή, χρεία ἐστὶν, δεσμεύει.

Δεῖγμα, τος, τὸ, (a δείκνυμι) 1) specimen rei, quod monstro (die vorgezeigte Probe); 2) *exemplum* aliorum oculis propositum. Jud. vers. 7. πρόκειται δεῖγμα, sunt in perpetuum exemplo. coll. 2 Petr. 2, 6. 3 Macc. 2, 5. Σοδομίτας παράδειγμα τοῖς ἐπιγινομένοις κατωστήσας.

Δειγματίζω, f. *ίσω*, (a *δείγμα*) non nisi Coloss. 2, 15. legitur, ubi *ἐδειγμάτιζε* (scl. *σεαυτὸν*) *ἐν παῤῥησίᾳ*, est vel exemplum nobis dedit ipse fiduciae animi, vel conspicuam fecit fiduciam, animum intrepidum. Alii accipiunt pro *παραδειγματίζω*, publicae ignominiae expono, quo sensu habent codd. Matth. 1, 19.

Δεικνύω, et *δείκνυμι*, f. *δείξω*, 1) *monstro, rem oculis conspiciendam facio*, Jo. 14, 8. 9. *δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα*, fac ut oculis videamus patrem. Matth. 4, 8. Luc. 4, 5. *monstro in visionibus*, Apoc. 1, 1. 4, 1. 17, 1. 21, 9. 10. 22, 1. 6. 8. *δεῖξον σεαυτὸν*, fiste te spectandum, Matth. 8, 4. Marc. 1, 44. Luc. 5, 4. — 2) *exhibeo, monstro*, aufzeigen, vorzeigen, Hebr. 8, 5. Jo. 20, 20. de rebus internis: *manifesto, probo*, Jac. 2, 18. 3, 13. — de factis: *exhibeo, perficio*, Jo. 2, 18. 10, 32. etiam de rebus futuris, efficio, facio ut eveniat et conspiciatur, 1 Tim. 6, 15. coll. Ps. 71, 20. (הרְאָה) 60, 3. Sap. 10, 14. *ψευδεῖς ἔδειξε*. Fabric. Cod. Pseud. I, p. 700. *δόκιμόν με ἀνέδειξε*. — 3) verbis monstro, *doceo*, Matth. 16, 21. Jo. 5, 20. Act. 10, 28. 1 Cor. 12, 31. coll. 1 Sam. 12, 23. *δείξω ὑμῖν τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθήν*. Deut. 4, 5. — 4) *assigno, do*, anweisen, Marc. 14, 15. Luc. 22, 12. coll. Exod. 13, 21. 2 Reg. 16, 14. Saepius non habetur.

Δειλία, *ας*, *ἡ*, (a *δειλός*, *timidus*) *timiditas*. 2 Tim. 1, 7. *πνεῦμα δειλίας* i. e. *πνευ. δειλόν*, spiritus, qui sit timidus in confitenda tuendaque religione. cf. Psal. 55, 4. Levit. 26, 36.

Δειλιάω, f. *δειλιάζω*, f. *άσω*, *timidus sum, consternor*, Jo. 14, 27. coll. Deut. 1, 31. Jes. 13, 7. Psal. 14, 5.

Δειλός, *ή*, *όν*, 1) *timidus, ignavus*, Matth. 8, 26. Marc. 4, 40. *δειλοί*, fide in Dei auxilium destituti ideoque trepidantes. coll. Sir. 2, 12. 31, 14. Jud. 7, 3. — 2) *vacillans, fidem non servans*, (etiam miles stationem deserens) *inconstans*; Apoc. 21, 8. *δειλοῖς καὶ ἀπίστοις*, iis, qui metu correpti defecerunt a Christo, et gentilibus. coll. Deut. 20, 8. ubi hebr. רַךְ mollis, debilis. Sap. 9, 14. *λογισμοὶ δειλοί* i. e. inconstantes, vacillantes.

Δεῖνα, *ὁ*, *ἡ*, *τό*, genit. *δεῖνος*, dat. *δεῖνι*, acc. *δεῖνα*, *quidam, aliquis, quispiam*. Utuntur Graeci hoc vocabulo ad significandam rem, quam nominare aut nolunt aut nesciunt. Semel Matth. 26, 18. *πρὸς τὸν δεῖνα*, ad quendam, istum vobis jam notum.

Δεινῶς, adv. (a *δεινός* eximius, modum excedens) *graviter, vehementer*. Matth. 8, 6. Luc. 11, 53. Sap. 17, 3. 18, 17. *δεινῶς ἐξεστάραξαν αὐτούς*.

Δειπνέω, *ῶ*, f. *ήσω*, (a *δεῖπνον*) *coeno*, Luc. 17, 8. 22, 20. 1 Cor. 11, 25. *μετὰ τὸ δειπνῆσαι*, coena finita, in coenae fine. Alii: postquam prima mensa sublata erat. Prima mensa scilicet fuisset agnus ipse paschalis cum vino, secunda

autem olera amara cum embammate et panibus azymis. cf. *Ammonii* theolog. biblica Vol. 3, p. 137. Evangeliſtae Matth. 26, 26. Marc. 14, 22. utuntur formula ἐσθιόντων αὐτῶν. — Tob. 8, 1. Apoc. 3, 20. ubi familiaris commeſſatio imago tenerrimae amicitiae eſt, niſi auctor ad epulum in regno Meſſiae (vid. Γάμος) respexit. — Eſt etiam: epulo ſplendidiori intereſſe Prov. 23, 1.

Δεῖπνον, ου, τὸ, 1) *coena*, Luc. 14, 12. Jo. 13, 2. 4. 20, 46. 1 Cor. 11, 20. 2) *cibus, eſca*, quae in coena capitur, 1 Cor. 11, 21. Dan. 1, 16. 3) *convivium, epulum ſplendidum*, Matth. 23, 6. Marc. 6, 21. 12, 39. Luc. 14, 16. 17. 24. 20, 46. Jo. 12, 2. — convivium in regno Meſſiae, Apoc. 19, 9. 17. coll. 4 Esdr. 3, 38. 6, 49. ſqq. Vid. Γάμος.

Δεισιδαίμων, ονος, ὁ, ἡ, comparat. δεισιδαιμονέστερος (ex δείδω, metuo, et δαίμων, numen) maxime ſenſu malo: *ſuperſtitioſus*; interdum etiam ſenſu bono: *religioſus, numen reverens*. Semel Act. 17, 22., ubi δεισιδαιμονέστεροι videntur eſſe, variorum numinum (idolorum) cultui nimis dediti, nimis faciles in Diis putativis colendis. *Heſych*: δεισιδαίμων· ὁ τὰ εἴδωλα σέβων, εἰδωλολάτρης, ὁ εὐσεβὴς καὶ δεινὸς παρὰ θεῷ. *Suidas*, δεισιδαίμων· θεοσεβὴς, ἢ ἀμφίβολος περὶ τὴν πίστιν, καὶ οἱονεὶ δεδοικώς.

Δεισιδαιμονία, ίας, ἡ, (vid. Δεισιδαίμων) *ſuperſtitio*; deinde etiam ſenſu bono *numinis reverentia*. Semel Act. 25, 19. ubi eſt: religionis doctrina ſuperſtitioſa. *Suidas*, δεισιδαιμονία· εὐλάβεια περὶ τὸ θεῖον, δειλία, ἀμφιβολία περὶ τὴν πίστιν, ἢ ἄκαιρος εὐσέβεια. In cod. graeco V. T. non legitur, neque δεισιδαίμων.

Δέκα, οἱ, αἱ, τὰ, *decem*. Matth. 14, 31. 20, 24. Numerus denarius ſaepe pro certo et finito numero quovis dicitur, ut in locis Matth. 25, 1. 28. Luc. 15, 8. 17, 12. 19, 13. 17, 25. Apoc. 12, 3. 13, 1. 17, 3. 12. — Apoc. 2, 10. θλίψις decem dierum i. e. finita, finem *mox* habitura. coll. 1 Sam. 25, 38. Dan. 1, 12. (*Terent.* Heautont. 5, 1. 36. „decem dierum vix mihi eſt familia,"

Δεκαδύο, i. q. δώδεκα, *duodecim*. Act. 19, 7. 24, 11.

Δεκαπέντε, *quindecim*. Jo. 11, 8. Act. 27, 28. Gal. 1, 18.

Δεκάπολις, εως, ἡ, *Decapolis, regio decem urbium*, tractus trans Jordanem in tribu Manaſſe, ubi poſt exilium multi pagani conſederant. Matth. 4, 25. Marc. 5, 20. 7, 31. In enumerandis decem urbibus non conſentiunt docti. *Joſeph.* de Bell. Jud. 3, 9. 7. *Scythopolin* appellat urbem maximam τῆς δεκαπόλεως. coll. *Plin.* hiſt. nat. 5, 18.

Δεκατέσσαρες, ων, οἱ, αἱ, — σαρα, τὰ, *quatuordecim* Matth. 1, 17. 2 Cor. 12, 2. Gal. 2, 1.

Δεκάτη, ης, ἡ, (hebr. מעשר) ſcil. μερὶς ſ. μοῖρα, *decima*

pars, decimae; et de praeda bello capta, Hebr. 7, 2. 4. coll. Gen. 14, 20. et de decimis frugum et pecorum, Hebr. 7, 8. Lev. 27, 30. sqq. 1 Macc. 3, 49. Sir. 32, 9. sqq.

Δέκατος, η, ον, *decimus.* Jo. 1, 40. Apoc. 21, 20. — τὸ δέκατον scl. μέρος, decima pars, Apoc. 11, 13.

Δεκατόω, ῶ, f. ώσω, *decimo, decimas exigo* vel *accipio;* Hebr. 7, 6. Nehem. 10, 37. (hebr. עשר) Passivum: *decimor, decimas solvo.* Hebr. 7, 9.

Δεκτὸς, ή, ὸν, (verbale a 3. perf. perf. pass. verbi δέχομαι, accipio) 1) *acceptus,* Luc. 4, 24. δεκτός ἐστι pro δέχεται, accipitur scl. tanquam propheta. 2) *accipiendus, gratus, acceptus.* Act. 10, 35. δεκτὸς αὐτῷ ἐστι admittendus ab eo judicatur ad societatem Christi. Phil. 4, 18. — Ex adjuncto, quod *bene placet,* quod *faustum aut habetur, aut est,* ubi hebr. רצה, *beneplacitum,* respondet, Exod. 28, 34. Jes. 56, 7. θυσίαι erunt δεκταὶ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου. Sic bis Luc. 4, 19. 2 Cor. 6, 2. καιρὸς δεκτὸς *faustum* tempus. Saepius non legitur.

Δελεάζω, f. άσω (a δέλεαρ, esca exposita ad capiendos animalia) 1) *invesco, esca capio,* ködern; 2) *insidior, decipio, allicio, illecebris pellicio.* Jac. 1, 14. 2 Petr. 2, 14. 18. *Hesych.* δελεάζει. ἐξαπατᾷ. Idem: δελεασθεὶς· ἀπατηθεὶς. Sic saepius apud profanos. In V. T. autem non habetur.

Δένδρον, ου, τὸ, *arbor,* cuiusvis generis. Matth. 3, 10. 7, 17—19. 12, 33. Apoc. 7, 1. 3. 8, 7. 9, 4. et passim. — Matth. 13, 32. γίνεται δένδρον, f. εἰς δένδρον Luc. 13, 19. i. e. ὡς δένδρον, magnitudine similis arbori, coll. Marc. 4, 32. — Marc. 8, 24. βλέπω ὡς δένδρα, plurimi vertunt: *video non satis distincte, forma inverta.* Mallem: video homines tanta proceritate, qua arbores esse solent.

Δεξιολάβος, ου, ὁ, Hanc vocem, quam profani veteres ignorant, Act. 23, 23. *militum genus* indicare certissimum quidem est; qualenam autem, et cur ita appelletur, incertum manet. Alii *satellites* vel *regis;* vel *tribuni,* (παρὰ τὸ λαβεῖν τὴν τοῦ βασιλέως καὶ χιλιάρχου δεξιάν), ergo i. q. παραφύλακες, ut *Suidas* interpretatur, *satellites, custodes corporis.* Alii cum quibusdam codd. legere malunt δεξιοβόλους (dextra jacientes), i. e. *funditores, sagittarios.* *Vulgat.* vertit *lancearios.*

Δεξιὸς, ὰ, ὸν, *dexter,* Matth. 5, 29. 30. 39. Luc. 22, 50. Jo. 18, 10. Apoc. 10, 2. alibi. — ἡ δεξιὰ scl. χεὶρ, *dextra,* dextra manus, Matth. 6, 3. 27. 29. Apoc. 1, 20. — τὰ δεξιὰ scl. μέρη *partes ad dextram, latus dextrum,* etiam i. q. ἡ δεξιὰ, Matth. 20, 21. 23. 22, 44. 25, 33. 34. 26, 64. 27, 38. Marc. 16, 5. Luc. 1, 11. 2 Cor. 6, 7. ὅπλα τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ, arma ab utroque latere in promptu, i. e. paratissima. Alii: *omne armorum genus,* quia milites dextra gla-

dium, sinistra clypeum gestassent. — Restant formulae 1) τὰς δεξιὰς διδόναι. Gal. 2, 9. *dextras miscere*, dextra data *pacisci*, convenire cum aliquo, 1 Macc. 11, 62. 13, 50. 2 Macc. 11, 26. 30. coll. Esdr. 10, 19. Ezech. 17, 18. *Josephus* Antiq. 18, 9. 3. ἀπέστειλέ με (scl. rex) δεξιάν τε καὶ πίστιν δώσοντα ὑμῖν. — 2) ὑψωθεὶς τῇ δεξιᾷ τοῦ θεοῦ Act. 2, 33. 5, 31. ad dextram Dei elatus scl. in coelum, εἶναι ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, Rom. 8, 34. 1 Petr. 3, 22. collocatum esse ad dextram Dei, i. q. ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, Act. 7, 55. 56. — denique: καθίζειν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ Eph. 1, 20. Hebr. 10, 12. Coloss. 3, 1. sive ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης Hebr. 1, 3. s. τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσ. c. 8, 1. τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ Hebr. 12, 2. — et καθήμενος ἐκ δεξιῶν, Matth. 26, 64. Marc. 14, 62. 16, 19. Luc. 22, 69. Act. 2, 35. Hebr. 1, 13. De Jesu dictae hae formulae significant: *proximum Deo esse, imperii eius participem, primum in eius regno.* Est enim ducta imago a regibus orientalium, qui eos, quos prae caeteris ornare, et quibus maximam potestatem tradere vellent, ad dextram throni proximo loco sedere jubebant. coll. Psal. 110, 1. 2, 12. 1 Reg. 22, 19. Jes. 6, 1. sqq. 2 Sam. 16, 6. 1 Chron. 18, 17. — 3) ἐκ δεξιῶν τινος εἶναι, a dextris stare s. esse, i. e. *defendere, auxilio esse*, Act. 2, 25. coll. Ps. 16, 8. 109, 31. 110, 5.

Δέομαι, s. δεήσομαι, 1) *opus habeo, egeo*; 2) *rogo, peto ab aliquo, obsecro*, sequente genitivo personae, (proprie δέομαί τινος κατά τι) Matth. 9, 38. Luc. 5, 12. 8, 28. 39. 9, 38. 40. 10, 2. Act. 8, 22. 21, 39. 26, 3. 2 Cor. 8, 4. 10, 2. Gal. 4, 12. — Rom. 1, 10. δεόμενος, obsecrans Deum. — 2 Cor. 5, 20. δεόμεθα ὑπὲρ, rogamus Christi nomine. Act. 8, 34. δέομαί σου, quaeso. — 3) *preces facio ad Deum*, δέομ. τοῦ θεοῦ Act. 10, 2. vel etiam πρὸς τὸν θεόν Act. 8, 24. (Psal. 30, 8. 64, 1.) et δεόμενοι simpliciter Luc. 16, 37. 22, 32. Act. 4, 31. 1 Thess. 3, 10. Saepius non habetur.

Δέον, ὄντος, τό, (a Δεῖ, quod vid.) 1) *necessarium*, 1 Petr. 1, 6. εἰ δέον ἐστὶ si necesse est scl. ad vestram salutem. Inde τὰ δέοντα, quae ad vitam sustentandam sunt necessaria, Exod. 16, 22. 21, 10. 2) *decens*, legibus humanis vel divinis conveniens, Act. 19, 36. 1 Tim. 5, 13. *Hesych.* δέοντα· πρέποντα.

Δέος, δέους, τό, *metus*. Legitur in codd. Hebr. 12, 28. pro αἰδοῦς, et habetur quoque 2 Macc. 3, 17. 15, 22.

Δερβαῖος, ου, ὁ, *Derbensis, Derbe oriundus*. Act. 20, 4.

Δέρβη, ης, ἡ, *Derbe*, urbs Lycaoniae in Isauriae confinio. Act. 14, 8. 20. 16, 1.

Δέρμα, τος, τό (a δέρω pellem detraho,) *pellis, corium*. Hebr. 11, 37. ἐν αἰγείοις δέρμασιν, hircinis pellibus scl. induti. De eiusmodi vestimento vid. 2 Reg. 1, 8. Zech. 13, 4. Matth. 3, 4.

Δερματινὸς, ἡ, ὸν, ex corio (δέρμα) factus, *coriaceus*, *pellicens*. Matth. 3, 4. Marc. 1, 6. coll. Gen. 3, 21. Lev. 13, 58. 2 Reg. 1, 8.

Δέρω, i. δερῶ, f. 2. δαρῶ, aor. 1. ἔδειρα, perf. δέδερκα, f. 2. pass. δαρήσομαι, 1) pellem detraho; 2 Chron. 29, 34. — 2) *verbero, caedo, percutio;* Matth. 21, 35. Marc. 12, 3. 5. 13, 9. Luc. 20, 10. 11. 22, 63. Jo. 18, 23. ubi δέρειν i. q. verf. 22. διδόναι ῥάπισμα, Act. 5, 40. 16, 37. 22, 19. — εἰς πρόσωπον 2 Cor. 11, 20. i. e. contumelioſe tractò. δαρήσεται πολλὰς ſcl. πληγάς, multis ictibus caedetur, graviter punietur, Luc. 12, 47. 48. Ἀέρα δέρειν, *aërem verberare*, 1 Cor. 9, 26. vid. Ἀήρ. Saepius non habetur.

Δεσμεύω, f. εύσω, (a δεσμὸς, vinculum) *ligo;* — *illigo*, illigando impono, Matth. 23, 4. — *colligo, conſtringo, vincio*, Act. 22, 4. coll. Jud. 16, 11.

Δεσμέω, ῶ, f. ήσω, i. q. δεσμεύω, *ligo, vincio*. Luc. 8, 29.

Δέσμη, ης, ἡ, (etiam δεσμὴ) *fasciculus, manipulus*. Matth. 13, 30. δήσατε εἰς δέσμας, colligite in manipulos, ut δεσμεύειν Gen. 37, 7. legitur. coll. Exod. 12, 22.

Δέσμιος, ίου, ὁ, (a δεσμέω), ligatus, vinctus, qui vinctus in carcere tenetur, *captivus*. Matth. 27, 15. 16. Act. 16, 25. 27. et paſſim. Luc. 23, 17. ἕνα ſcl. δέσμιον, Marc. 15, 6. — Δέσμιος τοῦ Χριστοῦ, ἐν κυρίῳ, πιφίου. Eph. 3, 1. 4, 1. 2 Tim. 1, 8. Philem. verſ. 1. 9. *vinctus, in carcerem conjectus Chriſti cauſa*. Sic etiam Hebr. 10, 34. 13, 3. δέσμιοι, ſimpliciter, vincti ob religionis profeſſionem.

Δεσμὸς, οῦ, ὁ, (a δέω, ligo) 1) *ligamentum;* in N. T. de morbo membra corporis conſtringente, Marc. 7, 35. Luc. 13, 16. coll. verſ. 11. — Pluralis habet et οἱ δεσμοὶ, et τὰ δεσμὰ. — Pluralis οἱ δεσμοὶ, *vincula, carcer*, legitur Phil. 1, 7. 13. 14. 16. Coloſſ. 4, 18. 2 Tim. 2, 9. Hebr. 11, 36. (c. 10, 34. in edit. vulg.) Jud. verſ. 6. Philem. verſ. 10. 13. δεσμοὶ τοῦ εὐαγγελίου captivitas propter evangelii praedicationem. — Pluralis τὰ δεσμὰ, profanis uſitatus, non niſi in Lucae ſcriptis eadem ſignificatione habetur, Luc. 8, 29. Act. 16, 26. 20, 23. 22, 30. 23, 29. 26, 29. 31. coll. 3 Macc. 6, 27. *Maeris* Attic. δεσμὰ, οὐδετέρως, Ἀττικῶς, δεσμοὶ, ἀρσενικῶς, Ἑλληνικῶς. Verſio Alex. habet δεσμούς.

Δεσμοφύλαξ, ακος, ὁ, *carceris* ſive *vinctorum custos, commentarienſis*. Act. 16, 23. 27. 36. — Gen. 39, 21—23. ἀρχιδεσμοφύλαξ.

Δεσμωτήριον, ου, τὸ, (a δεσμόω vincio, vinctum in carcerem conjicio) *carcer*, Matth. 11, 2. Act. 5, 21. 23. 16, 26. coll. Gen. 40, 3. 39, 22. בית־הסהר.

Δεσμώτης, ου, ὁ, (a δεσμόω) *vinctus, captivus*, Act. 27, 1. 42. Gen. 39, 21.

Δεσπότης, ου, ὁ, 1) *poſſeſſor, dominus* alicuius rei,

2 Tim. 2, 21. εὔχρηστον τῷ δεσπ. utile possessori suo. — 2) *herus*, ratione servorum; 1 Tim. 6, 1. 2. Tit. 2, 9. 1 Petr. 2, 18. Prov. 17, 2. 22, 7. 3) *summus dominus*, dominus absolutus. Ita et Deus κατ' ἐξοχὴν dicitur δεσπότης, Luc. 2, 29. Act. 4, 24. Apoc. 6, 10. coll. Job. 5, 8. (אֱלֹהִים) Prov. 29, 26. (יהוָה). Sap. 6, 7. 8, 3. — etiam Christus, quatenus caput ecclesiae a Deo est constitutus, 2 Petr. 2, 1. Jud. vers. 4. Caeterum non legitur.

Δεῦρο, adverb. 1) loci, ubi est: *huc*, *hunc in locum* scl. ἐλθέ sive ἴθι, inde: *veni!* Jo. 11, 43. δεῦρο ἔξω *egredere!* Act. 7, 3. δεῦρο εἰς τὴν γῆν, abi in terram. Genes. 12, 1. 2 Reg. 3, 13. 5, 19. hebr. לֵךְ. Apoc. 17, 1. 21, 9. *veni, accede!* — Saepius est adhortantis: *age! veni!* Matth. 19, 21. Marc. 10, 21. Luc. 18, 22. Act. 7, 34. Gen. 31, 44. 19, 32. — 2) temporis: ἄχρι τοῦ δεῦρο, *hucusque*, Rom. 1, 13.

Δεῦτε, adverb. quod in plurali, ut δεῦρο in singulari usurpatur, *venite, adeste!* Ponitur in N. T. a) simpliciter, δεῦτε, ubi est vel vocantis: *venite huc*, Matth. 25, 34. 28, 6. Jo. 4, 29. Apoc. 19, 17. Dan. 3, 26. ἐξέλθετε καὶ δεῦτε. Jes. 56, 9. vel simpliciter adhortantis: *agite!* Matth. 21, 38. Marc. 12, 7. Luc. 20, 14. Jo. 21, 12. Gen. 11, 3. 4. — b) δεῦτε ὀπίσω μου, venite post me, sequimini me! Matth. 4, 19. Marc. 1, 17. cf. 2 Reg. 6, 18. c) δεῦτε πρός με, accedite ad, Matth. 11, 28. d) δεῦτε εἰς, *venite ad*, Matth. 22, 4. *abite ad* Marc. 6, 31. — Saepius non habetur. LXX. pro hebr. לְכוּ, Gen. 37, 19. 26. הָבָה *agedum*, Gen. 11, 3. 4. 7. נָא Jud. 9, 15.

Δευτεραῖος, αία, αῖον, (a δεύτερος) dicitur is, qui *secundo die* venit, fecit etc. Semel Act. 28, 13. δευτερ. ἦλθ. secundo, postero die venimus. In V. T. non habetur, sed saepius apud profanos. Numeralia in αῖος Graecis dierum intervallum indicare solent, v. c. δεκαταῖος, decem dierum, δωδεκαταῖος, τεταρταῖος.

Δευτεροπρῶτος, ου, ὁ, ἡ, non nisi Luc. 6, 1. habetur, estque compositum ex δεύτερος et πρῶτος, itaque: *secundo primus*. In varias interpretes abeunt partes. *Wetstenius*: ἐν σαββ. δευτεροπρ. explicat: primo sabbato mensis secundi. Alii, iidemque plurimi: σαββάτῳ πρώτῳ ἀπὸ δευτέρας (scl. ἡμέρας) ἀπὸ τοῦ πάσχα, sabbato primo post secundum diem Paschatos; numerabant enim Judaei a die secundo Paschatos usque ad Pentecosten septem hebdomades et totidem sabbata. cf. Levit. 23, 15. At et δεύτερος et πρῶτος ad unum idemque sabbatum referatur necesse est, et indicat Lucas sabbatum, quod ratione diversarum rerum et primum et vero etiam secundum dici poterat. Est vero sabbatum post festum Paschatos primum. *Secundum* dicit, quia post illud sabbatum, quod in ipsos Paschatos dies incidebat quodque primum erat, secundum profecto fuit; πρῶτον vero appellat ratione

festi Paschatos, quia *post Pascha* primum erat. Vertendum igitur est: *sabbato secundo, post festum Paschatos primo*, sive *proximo*.

Δεύτερος, α, ον, *secundus, alter, posterior*, cum numero Matth. 22, 26. Jo. 4, 54. Act. 13, 33. Tit. 3, 10. tum loco et ordine Matth. 22, 39. Luc. 19, 18. Act. 12, 10. 1 Cor. 15, 47. (ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, vid. Ἀδὰμ.) Hebr. 8, 7. 9, 7. 10, 9. Apoc. 2, 11. et passim. Act. 7, 13. ἐν τῷ δευτέρῳ scil. χρόνῳ, altera vice, 2 Cor. 1, 15. δευτ. χάρις secundum gaudium, non, ut antea, ex Apostoli scripto, sed ex ipsius adventu percipiendum. — ἐκ δευτέρου, *secundo, secunda vice*; Matth. 26, 42. Marc. 14, 72. Jo. 9, 24. Act. 10, 15. 11, 9. Jer. 1, 13. שנית. Jos. 5, 2. — τὸ δεύτερον, 2 Cor. 13, 2. Jud. vers. 5. secunda vice. — Δεύτερον adverbialiter: *secunda vice*, Jo. 3, 4. 21, 16. Hebr. 9, 28. Apoc. 19, 3. Gen. 27, 36. — *secundo loco*, 1 Cor. 12, 28. πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδ.

Δέχομαι, f. δέξομαι, *capio, accipio*. Dicitur 1) sensu proprio: a) *manu prehendo, apprehendo*, Luc. 22, 17. Eph. 6, 17. — porrectum prehendo i. e. *accipio*, Luc. 16, 6. 7. Act. 22, 5. 28, 21. 2 Chron. 30, 16. — b) *recipio, excipio*, Luc. 2, 28. — *hospitio excipio*, Luc. 9, 11. 10, 8. 16, 4. 9. Phil. 4, 18. Coloss. 4, 10. Hebr. 11, 13. — Act. 3, 21. ὃν δεῖ οὐρανὸν δέξασθαι, quem coelum debuit quasi hospitio excipere, i. e. qui debet habitare in coelis. — De doctore religionis, ubi dicitur, non solum est: excipere hospitaliter, sed etiam eum audire, Matth. 10, 14. 40. 41. 18, 5. Marc. 6, 11. Luc. 9, 5. 48. 53. Jo. 4, 45. Act. 21, 17. 2 Cor. 7, 15. Gal. 4, 14. — De anima, ultimo halitu: excipio, Act. 3, 21. coll. Job. 8, 20. ubi de donis, manu acceptis, dicitur, hebr. מקחים. Deinde 2) de rebus spiritualibus dictum, est: a) *animo accipio*, v. c. regnum Dei Marc. 10, 15. Luc. 18, 17. gratiam divinam 2 Cor. 6, 1. doctrinam divinam, Luc. 8, 13. Act. 8, 14. 11, 1. 17, 11. 1 Thess. 1, 6. 2, 13. 2 Th. 2, 18. — b) *admitto, locum concedo*, de precibus 2 Cor. 8, 17. de monitis et doctrina Prov. 2, 1. 4, 10. — c) *disco*, Act. 7, 38. 2 Cor. 11, 4. Jac. 11, 21. *amplector, pro vero habeo*, Matth. 11, 14. 1 Cor. 2, 14. Prov. 1, 3. — d) animo *fero, acceptum habeo*, 2 Cor. 11, 16. coll. Gen. 50, 17. δέξαι τὴν ἀδικίαν, נשא. — Easdem fere habet significationes hebr. לקח, cui in LXX. versione maxime respondet.

Δέω, f. δέσω et δήσω, aor. ἔδησα, perf. δέδεκα, 1) *ligo, ligando constringo*; de membris corporis a morbo quasi ligatis et constrictis, Luc. 13, 16. — *colligo*, Matth. 13, 30. Act. 21, 11. etiam *circumvolvo, involvo*, ut Jo. 11, 44. 19, 40. est intelligendum. Fortasse etiam Act. 10, 11. nisi ibi est alligatus scil. coelo. — *alligo*, Matth. 21, 2. Marc. 11, 2. 4.

Luc. 19, 30. Apoc. 9, 14. coll. Judic. 15, 4. — 2) metaphorice: *adstringo, obligo, obstrictum teneo*; de conjuge, Rom. 7, 2. 1 Cor. 7, 27. 39. — *Δέομαί τινι ab aliquo teneor, ab eo tegor, ei obstrictus sum.* Act. 20, 22. δεδεμένος τῷ πνεύματι scl. ἁγίῳ (vers. 23.) obstrictus spiritui sancto scl. ad obsequium, spiritus s. mandato necessario parens. Sic Xenoph. Cyrop. 1, 5. amore captos dicit δεδεμένους ἰσχυροτέρα τινὶ ἀνάγκῃ, ἢ εἰ σιδήρῳ ἐδέδεντο. Plura vid. in *Kypkii* obss. sacr. ad h. l. Sap. 17, 17. μία γὰρ ἁλύσει σκότους πάντες ἐδέθησαν. Prov. 15, 7. χείλη σοφῶν δέδεται αἰσθήσει, os sapientis regitur a prudentia. — Huc et referenda puto loca Matth. 16, 19. 18, 18. ubi δέω est obligo ad obsequium Christo praestandum, colligo ad ecclesiam christianam, et λύω, dimitto, missum facio, repudio. „Quoscunque vos in coetum salvandorum admiseritis, ii admissi judicabuntur, eorum admissio rata fiet in coelo. Alii δέω h. l. vertunt *interdico*, ut putant chald. אסר Dan. 6, 8. 9. 14. 16. legi. — 3) *vinculis ligo*, vel simpliciter, vel addito vinculi vocabulo, Matth. 12, 29. 14, 3. 22, 13. Marc. 5, 4. 15, 1. Jo. 18, 12. 24. Act. 9, 2. et passim. Judic. 16, 22. — *In vincula conjicio*, Marc. 15, 7. — 4) *captivum teneo*, δέω ἐν φυλακῇ Marc. 6, 17. Coloss. 4, 3. Apoc. 20, 2. coll. Jes. 42, 7. — transfertur quoque ad doctrinam impeditam quasi vinculis 2 Tim. 2, 9.

Δή, particula, qua quidem utuntur Graeci, ubi vel certi et veri quid enuntiare, vel verbo cuidam majorem vim tribuere volunt. Est igitur 1) asseverantis, *sane, profecto*, 2 Cor. 12, 1. Matth. 13, 23. 2) concludentis, *ergo, itaque*, 1 Cor. 6, 20. 3) exhortantis, ubi additur ad vim verbi, quod primariam propositionis notionem continet augendam, et vel non vertendum est, vel reddi potest, *jam, nunc, agedum*. Luc. 2, 15. Act. 13, 2. 15, 36. coll. Sir. 42, 15. 44, 1. Judith. 13, 14. Job. 6, 3. ubi in textu hebr. נא. Saepius non habetur.

Δῆλος, η, ον, manifestus, perspicuus, clarus. Matth. 26, 73. — 1 Cor. 15, 27. δῆλον scl. ἐστὶ, *patet, sequitur*. Gal. 3, 11. 1 Tim. 6, 7.

Δηλόω, ῶ, f. ώσω, patefacio, manifestum facio. De variis rebus dictum varie verti potest: de rebus praeteritis: *narro, certiorem facio*, 1 Cor. 1, 11. Coloss. 1, 8. coll. 2 Macc. 2, 23. 7, 42. 10, 10. Esth. 2, 22. — De rebus futuris: *annuncio, revelo*, 2 Petr. 1, 14. 1 Sam. 3, 21. *in lucem protraho*, 1 Cor. 3, 13. — De rebus absconditis: *revelo, doceo*, Hebr. 9, 5. *indico*, 1 Petr. 1, 11. coll. Exod. 6, 3. (hebr. הודיע) Deut. 33, 10. Dan. 4, 15. — Hebr. 12, 27. δηλοῖ, *indicat*, i. e. inde consequitur perspicue. Saepius non legitur.

Δημᾶς, ᾶ, ὁ, Demas, socius Pauli, de quo vid. Coloss. 4, 14. 2 Tim. 4, 10. Phil. vers. 24.

Δημηγορέω, ῶ, f. ήσω, (ex δῆμος populus, et ἀγορέω

in foro ad populum loquor) fum δημήγορος i. e. orator, qui pro concione verba facit, *ad concionem loquor*. Act. 12, 21. coll. Prov. 30, 31. Neh. 8, 6.

Δημήτριος, ου, ὁ, *Demetrius*. Duo commemoratur a) argentarius ephefinus, gentilis, Act. 19, 24. 38. — b) vir chriftianus, ignotus, 3 Jo. verf. 12.

Δημιουργός, οῦ, ὁ, (ex δῆμος publicus, et ἔργον opus) 1) publica opera faciens, negotia in commune commodum peragens; — *artifex, opifex*. Sic verbum δημιουργεῖν Sap. 5, 13. 2 Macc. 10, 2. In N. T. femel de Deo Hebr. 11, 10. ubi eft *artifex, auctor*. Profanis Deus faepius dicitur δημιουργὸς (i. q. τεχνίτης) τῶν πάντων. *Jofeph.* Antiq. 7, 14, 11. ὁ θεὸς δημιουργὸς ἀνθρωπίνων καὶ θείων. coll. 3 Macc. 4, 1. κακῶν δημιουργὸς Onias.

Δῆμος, ου, ὁ, 1) multitudo, populus, Num. 23, 10. 2) *concio populi*, multitudo, quae in loco publico convenit, Act. 12, 22. 19, 33. — potiffimum: populus in foro convocatus, *concio* populi, convocata ad res publicas judicandas, Act. 17, 5. εἰς τὸν δῆμον, ad concionem in foro. 19, 30. εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, fe conferre in concionem populi. Sic faepiffime apud profanos.

Δημοσίᾳ, (dativ. a δημόσιος) adv. *publice, palam*, Act. 16, 37. 18, 28. 20, 20. δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους publice et privatim, i. e. in locis publicis v. c. foro, fynagoga, et in aedibus privatis, coll. 2 Macc. 6, 20. 3 Macc. 2, 27.

Δημόσιος, ία, ον, (a δῆμος) *publicus*, ufibus publicis inferviens; Act. 5, 18. ἐν τηρήσει δημοσίᾳ, in cuftodia publica.

Δηνάριον, ίου, τὸ, *denarius*, moneta argentea Romanorum, decem affibus conftans, Atticorum drachmae refpondens, et octavam partem noftri imperialis, five tres groffos, efficiens. Matth. 18, 28. 20, 2. 9. 10. 13. Marc. 6, 37. 14, 5. Luc. 7, 41. 10, 35. Jo. 6, 7. 12, 5. Apoc. 6, 6. Denarium Judaeis folvendum fuiffe pro cenfu, docent Matth. 22, 19. Marc. 12, 15. Luc. 20, 24. Saepius non habetur.

Δήποτε, (ex δὴ quod vid. et ποτὲ aliquando) adv. *demumcunque*. Jo. 5, 4. ᾧ δήποτε quocunque demum morbo.

Δήπου, (ex δὴ fane et ποῦ, ubi), *utique, omni modo, profecto*. Hebr. 2, 16.

Διὰ, praepofit., qua LXX. plerumque utuntur pro hebr. ב, בין, ב, בתוך, ftruitur I) *cum genitivo*, diciturque 1) de *tempore*, ubi eft a) *in, innerhalb, zu*, ut indicet, quo tempore aliquid factum fit; Matth. 26, 61. διὰ τριῶν ἡμερῶν, triduo. Marc. 14, 58. Act. 5, 19. διὰ τῆς νυκτὸς, *nocte*; c. 16, 9. 17, 10. — b) *per, durante*, hindurch, ut temporis durationem fignificet, Luc. 5, 5. δι' ὅλης τῆς νυκτός per totam noctem. coll. Sap. 11, 13. διὰ τῶν κολάσεων, quam diu cruciabantur, 2 Macc. 8, 36. διὰ τὸ ἀκολουθεῖν, quam diu

obsequium effent praestituri. Matth. 18, 10. διὰ παντὸς scil. χρόνου semper, continuo. Hebr. 2, 15. διὰ παντὸς τοῦ ζῆν, per totam vitam. — Denique indicat tempus, quod duravit et finitum est, et est c) *post, elapso tempore*, Marc. 2, 1. δι' ἡμερῶν scil. τινῶν, post aliquot dies. Act. 1, 3. δι' ἡμ. τεσσ. post quadraginta dies. Gal. 2, 1. Act. 24, 17. — 2) *de loco*, ut indicet a) *per* locum, *auf, hindurch*, Matth. 2, 12. δι' ἄλλης ὁδοῦ, alia via; coll. Matth. 8, 28. Marc. 10, 1. διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, peragrans regionem etc. Marc. 11, 16. διὰ τοῦ ἱεροῦ, per templum Act. 9, 25. διὰ τοῦ τείχους, per januam in muro, vid. 2 Cor. 11, 33. Vid. praeterea Matth. 7, 13. 12, 1. 43. 19, 24. Marc. 9, 30. Luc. 4, 30. 5, 19. 17, 11. Jo. 10, 1. 2. Rom. 15, 28. δι' ὑμῶν per vestram urbem, 2 Cor. 1, 16. — 1 Cor. 3, 15. ὡς διὰ πυρός quasi per ignem. — In formula ἐκφερ. διὰ στόματος, διὰ per ex videtur esse vertendum, ut in libro Henochi (Fabric. Pseud. I, p. 191): ἐκφεύγειν δι' αἰῶνος, evadere ex numero deperditorum. b) *expansionem* sive *diffusionem* per totum spatium; Jo. 19, 23. δι' ὅλου i. e. totum, seiner ganzen Länge nach; Act. 9, 32. διὰ πάντων scil. τόπων, per omnia loca. 2 Cor. 4, 15. διὰ τῶν πλειόνων gratia locum habens abundanter in quam plurimis. 2 Cor. 9, 12. διὰ πολλ. εὐχαρ. exuberans, sese exserens in multis beneficiis. — 3) *de causa* et *instrumento*, ita ut causam *efficientem* indicet, *a, ex*, Act. 3, 16. 4, 16. Rom. 11, 36. 1 Cor. 1, 9. Gal. 1, 1. Rom. 5, 19. Eph. 2, 4. 2 Thess. 2, 12. ὡς δι' ἡμῶν, quasi a nobis scripta, quasi me auctore. Gal. 4, 23. διὰ τῆς ἐπαγγ. vi promissionis. 1 Cor. 1, 1. διὰ θελήμ. θεοῦ, ex Dei decreto, Deo auctore, 2 Cor. 1, 1. Rom. 8, 3. διὰ τῆς σαρκός, *vi* carnis. Saepius. — vel causam instrumentalem, *per*, durch, vermittelst, Matth. 1, 22. 2, 5. Marc. 16, 20. Jo. 1, 3. 7. 3, 17. Act. 1, 3. 2, 22. 8, 20. διὰ χρημάτων, *pecunia*; Rom. 16, 18. 1 Cor. 6, 14. Hebr. 1, 2. 1 Petr. 5, 12. et alibi. — 4) de *modo et ratione*, ita ut indicet, quid locum habeat in aliqua re, qua ratione s. modo fiat, quo modo sese habeat, ubi *in, inter, secundum, interventu, ex, cum*, verti, vel per ablativum exprimi potest. Matth. 27, 18. διὰ φθόνον (Marc. 15, 10. διὰ φθόνον) ex invidia, invidia ducti, Phil. 1, 15. 2 Cor. 6, 8. ubi διὰ i. q. vers. 7. ἐν. Act. 18, 9. διὰ ὁράματος, in visione. Rom. 2, 12. διὰ νόμου, *secundum* legem; 12, 3. διὰ τῆς χάριτος *secundum* munus mihi demandatum, coll. Gal. 1, 15. 6, 13. 2 Petr. 1, 3. Rom. 14, 14. δι' αὐτοῦ *in se*, *secundum* suam naturam. Sic δι' αὐτῶν Epist. Jer. vers. 27. *propria vi, ipsi*. — 2 Cor. 2, 4. διὰ δακρύων cum lacrymis, lacrymans. 2 Cor. 5, 10. τὰ διὰ τοῦ σώματος (i. e. ἐν σώματι) scil. πεπραγμένα, quae viventes peregimus. Rom. 2, 27. vid. Γράμμα. Hebr. 9, 11. διὰ τῆς κ. τ. λ. in altiori tabernaculo. Hebr. 2, 2. δι' ἀγγέλων, *interventu, praesentibus* angelis, Gal. 3, 19.

1 Jo. 5, 6. δι' ὕδατος interventu, simul cum aqua baptismi, coll. Hebr. 9, 12. 6, 18. 7, 9. Eph. 4, 6. διὰ πάντων scl. ἡμῖν, nobis ubique praesens. Rom. 14, 20. διὰ προσκόμμ. cum offensione, i. e. ita ut offensio adsit. Gal. 6, 18. διὰ προσευχῆς, in precatione, additis precibus. Phil. 1, 20. διὰ ζωῆς, διὰ θανάτου, dum vel vivo, vel morior. Huc et pertinet διὰ in adhortandi formulis, ubi proprie indicat, adhortantem ei, quem admonet, praesentem facere rem, ante oculos eam ponere, et vertendum est *per*, Rom. 12, 1. διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ per Dei misericordiam. Vid. Rom. 15, 30. 1 Cor. 1, 10. 2 Cor. 10, 1. Saepius etiam pro adverbio ponitur, vel per participium vertendum est, ut Luc. 8, 4. διὰ παραβολῆς in parabolis i. e. παραβολικῶς; Act. 15, 27. διὰ λόγου, ore. Rom. 8, 25. Hebr. 12, 1. διὰ ὑπομονῆς, patienter. 1 Petr. 5, 12. δι' ὀλίγων, brevissimis, et Hebr. 13, 22. Rom. 15, 4. διὰ τῆς ὑπομον. κ. δ. τ. παρακλ. i. e. patientes et animo firmati. Rom. 15, 32. διὰ θελ. τοῦ θεοῦ, Deo volente, annuente, 2 Cor. 8, 5. — 1 Cor. 14, 19. διὰ νοὸς i. e. verba a me intellecta, sensum habentia, i. q. vers. 9. εὔσημος λόγος. 2 Cor. 3, 11. διὰ δόξης i. e. δεδοξασμένον 2 Cor. 5, 7. διὰ πιστ. διὰ εἴδους i. e. πιστεύοντες, εἰδότες. — — II) *cum accusativo* constructum, est a) *propter, causa*, Matth. 10, 22. 13, 58. 14, 3. 15, 3. 6. 19, 12. Marc. 2, 4. 27. 3, 9. Jo. 11, 15. Luc. 8, 47. δι' ἣν αἰτίαν qua de causa. — b) *propter, in gratiam*, Matth. 24, 22. Jo. 11, 42. 1 Cor. 4, 6. Rom. 11, 28. qui locus hunc habet sensum: ratione evangelii inimici a Deo habentur vestrum gratia, i. e. ut et ad vos perveniat evangelium (cf. vers. 25.); ratione promissionum grati sunt Deo in gratiam majorum eorum. c) *propter, ratione*, in *Betracht*, Matth. 14, 9. Hebr. 5, 12. διὰ τὸν χρόνον, i. q. κατὰ; ratione temporis, quo christiani sunt. — d) *ex, secundum*, ut causam impulsivam sive efficientem indicet, Luc. 1, 78. Marc. 15, 10. Jo. 6, 57. 12, 11. e) interdum et objectum de quo, *de, über*, significare videtur, ut Jo. 7, 43. 10, 19. Rom. 4, 23. 24. — Notandae sunt adhuc formulae: a) διὰ τὸ sequente infinitivo: *propterea quod*, Matth. 13, 5. 6. Marc. 4, 5. 6. Luc. 2, 4. 8, 6. Jo. 2, 24. alibi. — b) διὰ τοῦτο: *quare, propterea*, Matth. 6, 25. hac de causa, Matth. 14, 2. Marc. 12, 24. Luc. 14, 20. Jo. 1, 31. — *igitur*, ut et transeundi et concludendi sit particula, Matth. 12, 27. 31. 13, 52. Luc. 12, 22. Rom. 5, 12. 13, 6. et passim. Respondet διὰ τοῦτο hebr. אֵכֶן *profecto*, עַתָּה *nunc*. In compositione verborum indicat 1) motum per rem s. ad scopum; 2) τὸ pervenire ad finem, perficere, 3) diffusionem per spatium, 4) separationem et distributionem, 5) certamen et convenit Latinorum *trans, tra, dis, per, ad*. Interdum tantum auget verbi significationem.

Διαβαίνω, f. βήσομαι, aor. 1. διέβην, transeo, permeo, trajicio. Luc. 16, 26. Hebr. 11, 29. Act. 16, 9. διαβὰς trajice scl. mare, i. e. proficiscere. Gen. 31, 21. 1 Sam. 13. 7. hebr. עבר.

Διαβάλλω, f. βαλῶ, perf. βέβληκα, (ex διὰ et βάλλω quod vid.) 1) transfero, trajicio; etiam pertraho. 2) tropice: transfero aliquid in aliquem, et, quum sensu malo semper dicatur de eo, qui, quae vera non sunt, in alium transfert, est: *differo aliquem sermonibus, diffamo, defero, calumnior.* Sic semel Luc. 16, 1. διεβλήθη αὐτῷ pro πρὸς αὐτόν deferebatur, denunciabatur. coll. Dan. 3, 8. 16, 24. 2 Macc. 3, 11. *Hesych.* διεβάλλοντο· ἐξηπάτησαν.

Διαβεβαιόω, ῶ, f. ώσω, (ex διὰ et βεβαιόω firmo) *valde confirmo, firmissimum facio.* In Medio: *verbis assevero, affirmo.* 1 Tim. 1, 7. μὴ νοοῦντες περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται, non intelligentes, quod docent, vel quod palam affirmant tanquam verum. Tit. 3, 8. hoc velim ut quam maxime affirmes i. e. inculces.

Διαβλέπω, f. βλέψω, (ex διὰ et βλέπω, quod inter alia significat: curam habere) *dispicio.* Matth. 7, 5. Luc. 6, 42. διαβλέψεις ἐκβαλεῖν, tunc dispicias, tunc videas, quomodo extrahas.

Διάβολος, ου, ὁ, ἡ, (a διαβάλλω, quod vide) 1) qui transfert in alios, quae iis non vere conveniunt vitia, f. culpam, *delator, obtrectator, calumniator.* Eph. 4, 27. 1 Tim. 3, 11. 2 Tim. 3, 3. Tit. 2, 3. 1 Tim. 3, 6. κρίμα τοῦ διαβόλου coll. vers. 7. i. e. ne obnoxius fiat criminationibus delatoris, obtrectatoris. Alii hic poenas diaboli subintelligunt. Sic Esth. 7, 4. 8, 1. Hamanus dicitur διάβολος, obtrectator (hebr. צר) delator gentis judaicae. coll. Ps. 109, 6. ubi inimicum (in textu hebr. שטן) simpliciter sive iniquum indicat. — Deinde, quoniam Judaei principis daemonum esse putabant, ut vices delatoris et calumniatoris piorum apud Deum ageret (Job. cap. I. Zach. 3, 1. sqq.) διάβολος 2) κατ' ἐξοχὴν appellabatur *princeps geniorum malorum,* Apoc. 12, 9. ὁ καλούμενος διάβολος, i. e. qui delator (κατήγωρ vers. 10.) cognominatur. coll. Jud. vers. 9. Commemoratur autem *diabolus* tanquam constans adversarius Dei, Christi, regni divini, piorum et verae pietatis, natura pessimus, homines ad peccata instigans, morbis eos castigans, et calamitates piis excitans. Matth. 4, 1. 5. 8. 11. 13, 39. 25, 41. Luc. 4, 2—6. 13. 8, 12. Jo. 8, 44. 13, 2. Eph. 6, 11. Act. 10, 38. 2 Tim. 2, 26. Hebr. 2, 14. Jac. 4, 7. 1 Petr. 5, 8. 1 Jo. 3, 8. 10. Apoc. 2, 20. 12, 12. 20, 2. 10. In V. T. commemoratur Job. 1. Zach. 3, 1. 1 Chron. 21, 1. Sap. 2. 23. Addo loca ex Pseudep. V. T. I, p. 691. ἀναιρεῖν τὸν διάβολον ἐν ἀγαθαῖς πράξεσι. — p. 584. ὁ ἄρχων τῆς πλάνης ἐτύφλωσε μου τὸν

νοῦν. — p. 536. ἐάν τις ἐπὶ πόριον καταφεύγῃ, ἀποτρέχει τὸ πονηρὸν πνεῦμα ἀπ' αὐτοῦ. p. 672. ὁ διάβολος φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. — Jo. 6, 70. διάβολος pro υἱὸς διαβόλου, qui a diabolo ducitur, positum est, cf. c. 13, 2. — Act. 13, 10. υἱὲ διαβόλου, *pessime!* — Saepius non legitur.

Διαγγέλλω, f. ελῶ, (ex διὰ et ἀγγέλλω nuncio) *late divulgo*, Rom. 9, 17. *divulgo, annuncio* simpliciter, Luc. 9, 60. Act. 21, 26. coll. Exod. 9, 16. Jos. 6, 10.

Διάγε, vid. Γέ.

Διαγίνομαι, f. γενήσομαι, aor. 2. διεγενόμην, (ex διὰ et γίνομαι sum, fio) 1) semper, per totum tempus sum, 2 Macc. 11, 26. 2) de tempore ipso significat finem temporis, finem durationis, et est: *elabor, praetereo.* Ter in N. T. Marc. 16, 1. διαγ. τοῦ σαβ. elapso sabbato. Act. 25, 13. ἡμερῶν διαγ. τινῶν, interjectis aliquot diebus, post aliquot dies. ib. 27, 9.

Διαγινώσκω, f. γνώσομαι, (ex διὰ et γινώσκω) 1) accurate cognosco; 2) *accurate inquiro, examino;* sensu forensi ut Latinor. *cognosco,* Act. 23, 15. Deut. 8. 2. διαγνωσθῇ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ut mens tua exploraretur. 3) *decerno, statuo,* 2 Macc. 15, 6. 17. deinde *dijudico;* sensu forensi Act. 24, 22. διαγ. τὸ καθ' ὑμᾶς rem vestram judicabo. coll. 2 Macc. 9, 15. Judith. 11, 12.

Διαγνωρίζω, f. ίσω, (ex διὰ et γνωρίζω) late notum facio, divulgo. — *narro, expono.* Luc. 2, 17. διεγνώρισαν omnibus, in vulgus narrarunt.

Διάγνωσις, εως, ἡ, 1) cognitio accurata; 2) *decretum, sententia, judicium;* sensu forensi Act. 25, 21. coll. Sap. 3, 18. ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως.

Διαγογγύζω, f. ύσω, (ex διὰ et γογγύζω quod vid.) obmurmuro; — *indignabundus loquor.* Luc. 15, 2. 19, 7. διεγόγγυζον λέγοντες, indignabundi invicem dicentes. coll. Exod. 16, 8. 17, 3. Sir. 34, 24.

Διαγρηγορέω, ῶ, f. ήσω, *evigilo, expergiscor.* Luc. 9, 32.

Διάγω, f. άξω, (ἄγω quod vid.) 1) perduco, trajicio, traduco. 2 Sam. 12, 31. Job. 12, 17. Sap. 10, 18. 2) *perago, transigo,* de tempore (Sir. 38, 27.); de vita, ubi βίος vel additur, ut 1 Tim. 2, 2. vel subintelligendum est, ut Tit. 3, 3. *Hesych.* διάγει· διατρίβει.

Διαδέχομαι, f. έξομαι, (vid. Δέχομαι), *aliquid ab aliis traditum s. reliotum accipio, succedo* vel alicuius personae, vel in rei possessione, *excipio.* Semel Act. 7, 45. ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι (scil. αὐτὴν) οἱ πατέρες ἡμῶν, quod tabernaculum (a patribus) acceptum majores nostri intulerunt. Vid. de hoc verbi usu *Kypkii, Krebsii* et *Loesneri* obss. ad h. l. cf. Sap. 7, 30. τούτα (scil. φῶς) μὲν γὰρ διαδέχεται νύξ,

diem excipit nox. 2 Chron. 31, 12. *Suidas*: διαδέχομαι· το διὰ πολλῶν ἐρχόμενον ἀφ' ἑτέρου εἰς ἕτερον ἐπ' ἐμὲ διαδέχομαι.

Διάδημα, ατος, τὸ, (a διαδέω revincio), *diadema,* infula, qua reges caput cingere et ornare solebant; *Hesych*: στέμμα βασιλέως, κεφαλῆς κόσμος, ἤγουν στέφανος, ἢ βασιλέως σύμβολον. Ter in N. T. Apoc. 12, 3. 13, 1. 19, 12. tanquam regiae potestatis symbolum. Sap. 5, 16. Esth. 1, 11.

Διαδίδωμι, f. δώσω, (vid. Δίδωμι) *trado per manus in manus, circumfero, circummitto*; *distribuo.* Jo. 6, 11. διέδωκε distribuit, singulis discipulis dedit. Luc. 18, 22. Act. 4, 35. Gen. 49, 20. hebr. נָתַן. Neque aliter accipiendum est Luc 11, 22. τὰ σκῦλα διαδίδωσι praedam distribuit. Legitur etiam Apoc. 17, 13. in edit. vulg. pro simplici δίδωμι.

Διάδοχος, ου, ὁ, ἡ, (a διαδέχομαι) 1) qui alius locum excipit, — vicarius, (1 Chron. 18, 17. 2 Chron. 26, 11.) 2) *successor* in officio s. imperio. Act. 24, 27. coll. Sir. 46, 1. 2 Macc. 14, 26. τὸν Ἰούδαν διάδοχον ἀναδέδειχεν ἑαυτοῦ.

Διαζωννύω et διαζώννυμι, f. ζώσω, (ex διὰ et ζώννυμι cingo) *praecingo, succingo.* Jo. 13, 4. 5. Med. *succingo me,* Jo. 21, 7. coll. Ezech. 23, 15.

Διαθήκη, ης, ἡ, (a διατίθημι, dispono) 1) *statutum,* decretum, institutio, Sir. 14, 17. 17, 10. 28, 8. 38, 33. διαθήκη κρίματος sententia judicis. 2) statutum ultimum, extrema hominis voluntas, *testamentum,* Hebr. 9, 16. 17. 3) institutio mutua, *pactum, foedus,* mutua promissio, solemni ritu sancita. Hoc sensu διαθήκη ut hebr. בְּרִית, cui apud LXX. maxime respondet, dicitur de oeconomia mosaica, quatenus mutua promissione continebatur, formamque pacti Deum inter et homines habebat. Duplex autem commemoratur pactum Dei cum Israëlitis, alterum cum *Abrahamo* initum, διαθήκη τῆς ἐπαγγελίας Gen. 17, 9—16. ubi Abrahamus circumcisionem, qua sese Deo in obsequium obstringeret, suscepit, Deus autem promisit Abrahamo prolem numerosissimam et felicissimam, et, (ut serius verba intelligebantur a Judaeis) auctorem salutis omnium eximium, Gen. 17, 16. Hoc pactum dicitur Act. 7, 8. διαθ. περιτομῆς, foedus *circumcisionis,* i. e. circumcisione sancitum, et quoniam solemnis Dei promissio in illo primarium erat, saepius *istae promissiones ipsae, ex pacto* Abrahamo *factae,* dicuntur διαθήκαι, Luc. 1, 72. ubi i. q. vers. sqq. ὅρκους διδόναι, (Sap. 18, 22.) Act. 3, 25. Gal. 3, 15. 17. quare etiam Paulus plurali utitur, διαθῆκαι Rom. 9, 4. et διαθῆκαι τῆς ἐπαγγελίας Eph. 2, 12. promissiones pacto sancitae. coll. Sir. 44, 11. 2 Macc. 8, 15. — Alterum pactum commemoratur, initum cum Israëlitis, quum Deus eos ex Aegypto educeret, *per Mosen* deinde interposito *sacrificio* piaculari, sive interventu *sanguinis* sancitum, (διαθήκη τοῦ αἵματος) Exod. 24. ubi Israëlitae promittebant, se

legem mosaicam sanctissime observaturos Deoque praescriptum cultum praestituros esse, Deus autem promittebat, se Israelitas semper tuiturum, iis benefacturum et propitium futurum esse. De hoc foedere, *sanguine* sancito, quod etiam ratione novi foederis appellatur prius, antiquum, agunt Rom. 11, 27. coll. Jes. 27, 9. Hebr. 8, 9. 9, 15. 18. 20. 10, 29. Quum hoc foedus transscriptum esset in libris Mosis, διαθήκη etiam est *liber foederis*, *scripta mosaica*, 2 Cor. 3, 14. coll. v. 15. Sir. 24, 31. Deut. 4, 13. et arca, quae tabulas, quibus lex inscripta erat, continebat, appellabatur arca foederis i. e. libros foederis continens, Hebr. 9, 4. Apoc. 11, 19. Num. 10, 33. Deut. 9, 9. 11. Quum Deus novum olim foedus Israëlitis promisisset Jer. 31, 31. sqq. Hebr. 8, 10. 10, 16. etiam oeconomia salutis *per Christum* dicitur διαθήκη, et quidem νέα Hebr. 12, 24. sive καινή, Matth. 26, 28. Marc. 14, 24. Luc. 22, 20. 1 Cor. 11, 25. 2 Cor. 3, 6. Hebr. 8, 8. 9, 15. 13, 20. novum et melius (Hebr. 7, 22. κρείττων) pactum inter Deum et homines, ubi homines promittunt fidem in Christum et obsequium erga eius doctrinam, Deus autem promittit remissionem peccatorum et vitam aeternam. Sponsor (Hebr. 7, 22.) sive mediator (Hebr. 8, 6. 9, 15. 12, 24.) huius pacti est Christus, qui illud morte sua piaculari sancivit (Luc. 22, 20. Hebr. 13, 20. 1 Cor. 11, 25. Hebr. 9, 20.), quare etiam haec salutis oeconomia cum testamento (Hebr. 9, 15—17.) comparatur. Utrumque pactum et mosaicum et christianum commemorat simul Paulus Gal. 4, 24. — Saepius non legitur.

Διαίρεσις, εως, ἡ, (a διαιρέω divido, distribuo) divisio, separatio, *distinctio*, *discrimen* 1 Cor. 12, 4. 5. 6. διαιρέσεις, discrimina, classes. De classibus atque sectionibus sacerdotum et Levitarum 2 Chron. 8, 14. Esdr. 6, 18. cf. 1 Chron. 14, 1.

Διαιρέω, ῶ, f. ήσω, (ex διὰ et αἱρέω capio) *divido*, *distribuo*. Luc. 15, 12. 1 Cor. 12, 11. Hesych. διεῖλεν· ἐμέρισε.

Διακαθαρίζω, f. ίσω (ex διὰ et καθαρίζω purgo) *perpurgo*, *penitus purgo*. In N. T. bis Matth. 3, 12. Luc. 3, 17. ubi διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα perpurgabit frumenta scl. ventilando, ergo *ventilare*, i. q. λικμᾷ τὸν ἅλωνα τῶν κριθῶν Ruth. 3, 2.

Διακατελέγχομαι, f. έξομαι (ex διὰ, κατὰ et ἐλέγχω, arguo) quod compositum non nisi Act. 18, 28. legitur, est in alternis (διὰ) disputationibus refuto, *certando bene refuto*; f. *redarguo*. (Vulgat. *revincere*). Sic διαπίνειν bibendo certare, διατοξεύειν jaculando certare.

Διακονέω, ῶ, f. ήσω, 1) *famulus sum*, in statu famuli f. servi versor, Luc. 22, 26. ubi ἡγεμόνι opponitur; —

famulitium subeo Jo. 12, 26. ubi, quia famuli cum hero arctissime sunt conjuncti, ex adjuncto est: societatem ineo, dominum habeo et ei adhaereo. Unde etiam Act. 19, 22. Timotheus et Erastus dicuntur διακονοῦντες τῷ Παύλῳ, *socii* Pauli. — 2) *famulitium praesto, ministro*, quo sensu dicitur a) de iis, qui amore ducti aliis officia humanitatis praestant, *inserviunt* aliorum necessitatibus, 2 Tim. 1, 18. Philem. v. 13. Hebr. 6, 10. et de Jesu Matth. 20, 28. Marc. 10, 45. — 1 Petr. 1, 12. ἡμῖν διηκόνουν αὐτά, in vestram utilitatem haec scripserunt. — b) de iis, qui hospitibus vel hero cibum et potum porrigunt, alicui *ministrant*, Matth. 8, 15. Marc. 1, 31. Luc. 4, 39. 10, 40. 12, 37. 17, 8. 22, 27. Jo. 12, 2. — 3) *necessaria ad victum suppedito*, Matth. 4, 11. Marc. 1, 13. — Matth. 25, 44. 27, 55. Marc. 15, 41. Luc. 8, 3. (ubi additur ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς) 1 Petr. 4, 10. 11. Etiam inopiae inservio, *beneficia, eleemosynas procuro*, Rom. 15, 25. 2 Cor. 8, 19. 20. Quum in ecclesia apostolica viri, διάκονοι appellati, eligerentur, quibus cura pauperum, et erogatio eleemosynarum demandabatur, (quod Act. 6, 2. dicitur διακονεῖν τραπέζαις, curam alendorum pauperum gerere) διακονέω etiam est: diaconus sum in ecclesia, *munere diaconi fungor*, 1 Tim. 3, 10. 13. — Singulari modo passivum legitur 2 Cor. 3, 3. epistola διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, meo ministerio, me Christi amanuensi (Rom. 16, 22.) scripta, sensus: ecclesia mea opera plantata. Saepius non habetur.

Διακονία, ας, ἡ, 1) *famulitium, ministerium, cura*. Sic Luc. 10, 40. de procuratione ciborum, Hebr. 1, 14. de cura et ministerio angelorum, 2 Tim. 4, 11. de auxilio socii Pauli. 2) *munus, officium, ministerium quodcunque* in ecclesia, 1 Cor. 12, 5. 2 Cor. 3, 7—9. 4, 1. 5, 18. 6, 3. Coloss. 4, 17. 2 Tim. 4, 5. Eph. 4, 12. εἰς ἔργον διακονίας, ut officia ecclesiae praestentur. — Etiam de munere apostolico, Act. 1, 17. 25. 20, 24. 21, 19. Rom. 11, 13. 1 Tim. 1, 12. 2 Cor. 11, 8. πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, ut vobis muneris mei officia possem praestare. Act. 6, 4. διακ. τοῦ λόγου, officium tradendae doctrinae. — 3) *suppeditatio necessariorum ad victum, distributio beneficiorum*, Act. 6, 1. 12, 25. Rom. 15, 31. — *beneficia ipsa*, eleemosynae, 1 Cor. 16, 15. 2 Cor. 8, 4. 9, 1. 12. 13. Apoc. 2, 19. — Act. 11, 29. εἰς διακονίαν, mittere in beneficium, ut sit beneficium. — Etiam *opes ipsae*, quae beneficii loco dari possunt, Rom. 12, 7. „si quis a Deo accepit opes, iis utatur ad benefaciendum". Sic etiam profanis διακονία dicitur de materia ad διακονίαν, de supellectile; cf. 1 Macc. 11, 58. ἀπέστειλεν αὐτῷ χρυσώματα καὶ διακονίαν. Alii Rom. 12, 7. subintelligunt munus diaconi in ecclesia; alii: munera in ecclesia quaecunque; *Chrysosto-*

mus: τὴν ἀποστολὴν καὶ πᾶν ἀγαθὸν πνευματικὸν ἔργον; Theodoretus. τὴν τοῦ κηρύγματος λειτουργίαν.

Διάκονος, ου, ὁ, ἡ, 1) *famulus, minister, aliis serviens*, Matth. 20, 26. 23, 11. Marc. 9, 35. 10, 43. Matth. 22, 13. Jo. 2, 5. 9. — 2) *minister*, a) cui officium a superiore est injunctum. Sic. Rom. 13, 4. magistratus dicitur minister, vicarius Dei, tanquam regis, coll. Esth. 1, 10. 2, 2. — b) qui alteri officia praestat, ei obsequitur, eius rei inservit. Sic saepius de doctoribus ecclesiae 1 Cor. 3, 5. 11, 15. 23. 2 Cor. 3, 6. 6, 4. Eph. 3, 7. Coloss. 1, 23. 25. 1 Tim. 4, 6. et Jesus ipse appellatur Rom. 15, 8. *διάκονος περιτομῆς*, qui Judaeis officium doctoris praestitit, et Gal. 2, 17. *ἁμαρτίας διάκονος*, doctor, minister peccati propagandi. — Etiam *adjutor, collaborator* in doctoris officio, i. q. *σύνδουλος*, Eph. 6, 21. Coloss. 1, 7. 4, 7. (1 Thess. 3, 2. in ed. vulg.) — 3) sese alicui, ut servus hero, jungens, *sectator fidelis*, Jo. 12, 26. coll. *Διακονέω*. — 4) *diaconus* in ecclesia, cui incumbebat cura aegrotorum ac pauperum, Phil. 1, 1. 1 Tim. 3, 8. 12. — *ἡ διάκονος* Rom. 16, 1. *diaconissa*. Saepius non habetur.

Διακόσιοι, αι, α, ducenti, Marc. 5, 37. Jo. 6, 7. et passim.

Διακούω, f. *ούσω*, (ex *διὰ* et *ἀκούω* audio) *totum audio*, aushören; *plene cognosco*. Semel, sensu forensi Act. 23, 35. et eodem sensu bis in V. T. Deut. 1, 16. Job. 9, 53.

Διακρίνω, f. *ῶ*, 1) dissolvo, separo; 2) *distinguo, discrimen facio*. 1 Cor. 11, 29. *διακρίνων* distinguens corpus Christi ab esca vulgari. Act. 15, 9. *οὐδὲν διέκρινε* nullum discrimen fecit. — Inde etiam discrimen facio in favorem, *praefero*, 1 Cor. 4, 7. „quis tibi dedit praerogativam, i. e. majorem auctoritatem?" — 3) *exploro, accurate cognosco*, ut fieri debet ad justum rerum discrimen faciendum. 1 Cor. 14, 29. Matth. 16, 3. 1 Cor. 11, 32. *διακρ. ἑαυτὸν* i. q. *δοκιμάζειν*. Job. 23, 10. (hebr. בָּחַן) 4) *judico, sententiam fero*. 1 Cor. 6, 5. coll. Eccles. 3, 18. Psal. 50, 4. Prov. 31, 9. Levit. 24, 12. — *Medium:* 1) *me separo*. Sic intelligo Jud. v. 22 et 23. *οὓς μὲν ἐλεεῖτε, διακρινόμενοι· οὓς δὲ ἐν φόβῳ, σώζετε* i. e. horum (scl. qui non sunt christiani) miseremini quidem, sed vos ab iis separantes, nullam cum iis societatem habentes, hos autem, qui sunt *ἐν φόβῳ* scl. *θεοῦ*, Christianos, salvate, adeo ex igne eos eripientes. *Hesych. διακεκρίσθαι· ἀφορίζεσθαι. — διακριθέντες· χωρισθέντες.* — 2) me separo voluntate, judicio, i. e. *litigo, altercor, disputo* (רִיב, 2 Sam. 19, 9.) et sequente dativo personae, ut Jud. v. 9. (Jerem. 15, 10. *διακρινόμενος πάσῃ τῇ γῇ*) et sequente *πρὸς*, ut Act. 11, 2. (Ezech. 20, 35. *διακριθήσομαι πρὸς ὑμᾶς*). — 3) *diffido, dubito*, Matth. 21, 21. Marc. 11, 23. Rom. 4, 20. 14, 23.

Jac. 1, 6. μηδὲν διακρινόμενος, (Sir. 7, 10. μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῇ προσευχῇ σου). *haesito*, *timeo*, Act. 10, 20. 11, 12. Jac. 2, 4. — Saepius non habetur.

Διάκρισις, εως, ἡ (a διακρίνω, quod vid.) 1) discretio, separatio, Job. 37, 16. 2) *dijudicatio*, Hebr. 5, 14. πρὸς διάκρισιν, ad dijudicandum bonum a malo; facultas judicandi et explorandi, 1 Cor. 12, 10. — 3) *dubitatio*, *scrupulus*, Rom. 14, 1. τὸν ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε μὴ εἰς διακρίσεις τῶν λογισμῶν, cum infirmo fide ita agite, ne obruatur dubitationibus cogitationum, i. e. ne ei injiciantur scrupuli conscientiae.

Διακωλύω, ύσω, i. q. simplex κωλύω, *prohibeo*, *impedio*. Semel Matth. 3, 14. διεκώλυεν prohibuit scil. verbis; sensus: recusavit.

Διαλαλέω, ῶ, f. ήσω, 1) πρός τινα sive τινὶ, *colloquor* cum alio, Luc. 6, 11. διελάλουν, sensus: consultabant. 2) τι, *divulgo*, *enuntio*, Luc. 1, 65.

Διαλέγω, f. ξω, (ex διὰ et λέγω, quod vid.) deligo, separo. — *Medium* διαλέγομαί τινι, sive πρός τινα, (ut bis habetur Act. 24, 12. Marc. 9, 34. coll. Exod. 4, 27.): 1) *colloquor*, Marc. 9, 34. 2) *disputo*, *discepto*, Act. 24, 12. Jud. v. 9. coll. Jes. 1, 18. ubi hebr. נוכח, disceptavit. — 2) de doctore: *disfero*, disferendo *doceo*, Act. 17, 2. 17. 18, 4. 19, 8. 9. 20, 7. 9. 24, 25. — Tribuitur quoque scripturae sacrae Hebr. 12, 5. ubi simpliciter est: *doceo*, *dico*. coll. Jes. 63, 1. ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην, hebr. דבר. Saepius non habetur.

Διαλείπω, f. είψω, proprie: spatium interpono; deinde. Spatium do, in agendo, *desino*, *intermitto*, *cesso*. Semel Luc. 7, 45. cf. Jerem. 9, 5. οὐ διέλιπον τοῦ ἐπιστρέφαι ibid. 17, 8. οὐ διαλείψει ποιεῖν καρπόν.

Διάλεκτος, ου, ἡ, (a διαλέγομαι) scil. γλῶσσα, 1) pronuntiatio, sermo (Aristot. hist. anim. 4, 9.); 2) *dialectus*, modus pronuntiandi verba singularis; — *lingua*, sermonis genus, provinciae vel genti proprium. Act. 1, 19. 2, 6. 8. 21, 40. 22, 2. 26, 14. Praeterea non legitur.

Διαλλάσσω, f. διαλλάξω, f. αξω, (ex διὰ et ἀλλάσσω, muto) permuto, commuto. 2 Macc. 6, 27. διαλλάξας τὸν βίον, scil. cum morte. — *Medium*: διαλλάσσομαι sequente dativo personae, *reconcilio*, *redeo in gratiam*. Semel Matth. 5, 24. coll. 1 Sam. 29, 4. ἐν τίνι διαλλαγήσεται (hebr. בם־מה) οὗτος τῷ κυρίῳ. 3 Esdr. 4, 31. ὅπως διαλλαγῇ αὐτῷ. *Suid.* διαλλαγῆναι· τὸ δὲ αὐτοῦ τοῦ ἐχθροῦ παρακληθῆναι καὶ φιλιωθῆναι.

Διαλογίζομαι, f. ίσομαι (ex διὰ et λογίζομαι, computo) 1) *ratiocinor*, *cogito*, *perpendo*, *considero*, Matth. 21, 25. Marc. 2, 6. 8. Luc. 1, 29. 3, 15. 5, 21. 22. 12,

17. Jo. 11, 50. Psal. 77, 5. hebr. חָשַׁב. 2 Macc. 12, 45. ὑπὲρ ἀναστάσεως διαλογιζόμενος, de resurrectione cogitans. — 2) διαλογίζομαι πρός τινα, colloquendo ratiocinor, *cum alio perpendo, delibero, differo*, Matth. 16, 7. 8. Marc. 8, 16. 17. 9, 33. Luc. 20, 14. Eodem sensu Psal. 21, 11. 36, 4. 140, 9. pro hebr. חָשַׁב! Saepius non habetur in N. T.

Διαλογισμός, οῦ, ὁ, (a διαλογίζομαι) 1) supputatio, computatio; — 2) *cogitatio* mentis quaecunque, *consideratio* (hebr. מְזִמָּה Psal. 139, 19. מַחֲשָׁבָה Jes. 59, 7.) Luc. 2, 35. 5, 22. 9, 46. 47. Rom. 14, 1. coll. Dan. 2, 29. Deinde adhibetur etiam de singulis cogitationum generibus, e. g. de *ratiocinio*, s. ratiocinatione Rom. 1, 21. ἐματ. ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, aberrarunt in ratiocinando. 1 Cor. 3, 20. — *consilia*, Luc. 6, 8. Psal. 56, 5. et *dubitationes*, Luc. 24, 38. διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσι, Gedanken des Zweifels steigen auf. — 3) *appetitus animi*, in malam partem, Matth. 15, 19. Marc. 7, 21. Sic Test. XII. Patriarch. (*Fabric.* Cod. Pseud. ep. I. p. 605.) „vinum ἐν διαλογισμοῖς ὑπαροῖς συνταράσσει τὸν νοῦν εἰς πορνείαν. Vid. etiam Jes. 59, 7. — 4) *sermo, dissertatio*. Jac. 2, 4. κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν, quidam vertunt: judices secundum principia mala;" — rectius: judices sententiae malae, prava pronuntiantes. In mente habuit sermones, quos ipse affert versu 3. Sic Sirac. 9, 15. διαλογισμοὶ colloquia, sermones, coll. Sir. 27, 4. Inde etiam est *disceptatio, contradictio*, Phil. 2, 14. χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν. 1 Tim. 2, 8. Saepius non habetur.

Διαλύω, f. ύσω, 1) dissolvo, solvo, Dan. 5, 6. 1 Reg. 19, 11. — 2) de multitudine hominum; *dissipo, dispergo*. Act. 5, 36. (Xenoph. Cyrop. 5, 5. 13.)

Διαμαρτύρομαι, f. ροῦμαι (ex διὰ et μαρτύρομαι, testatum facio) 1) *testem invoco*, testem vel Deum vel homines invoco in asseverando, monendo, precando; *obtestor, serio hortor*, sequente ἐνώπιον 1 Tim. 5, 21. 2 Tim. 2, 14. 4, 1. hebr. הֵעִיד sequente בְּ Deut. 4, 26. — διαμαρτύρομαί τινι, *obtestor aliquem*, Luc. 16, 28. Act. 2, 40. 20, 21. Nehem. 9, 26. *Fabric.* Cod. Pseudep. I, p. 632. πολλὰ διεμαρτυράμην αὐτοῖς, τοῦ μὴ ποιῆσαι. — 2) *testor* verbis, *sanctissime affirmo*, Act. 10, 42. 18, 5. 20, 23. 23, 11. (ubi cum μαρτύρομαι permutatur) Hebr. 2, 6. 1 Thess. 4, 6. *Suid.* διαμαρτύρομαί σοι ἀντὶ τοῦ· βεβαιώσω σε. — 3) διαμαρτύρομαί τι, *testis sum* alicuius rei, *fidem* ei *facio, gravissime doceo*, Act. 8, 25. 20, 24. 28, 23. hebr. הוֹדִיעַ cognoscere fecit, Ezech. 16, 2. 20, 4. et הֵעִיד Deut. 32, 48. — Saepius non habetur.

Διαμάχομαι, f. ήσομαι, έσομαι et οῦμαι, (ex διὰ et μάχομαι pugno) *acriter pugno*; et si verbis pugnatur: *acriter disputo*. Sic semel Act. 23, 9. coll. Sir. 8, 1. μὴ διαμάχου

μετὰ ἀνθρώπου δυνάστου. *Aquil.* et *Symmach.* hebr. נטה, Exod. 21, 18.

Διαμένω, f. ενῶ, perf. διαμεμένηκα, aor. 1. διέμεινα (ex διὰ et μένω, maneo, vivo) *permaneo*, *perduro*, maneo in conditione, societate, vita. Luc. 1, 22. διέμενε κωφὸς, mutus mansit. — *Διαμένω πρός τινα*, Gal. 2, 5. semper alicui servor, in alicuius possessione maneo. Sic Sir. 46, 9. ἰσχὺς ἕως γήρους διέμεινεν αὐτῷ. — *Διαμένειν μετά τινος*, Luc. 22, 28. perdurare cum aliquo, eum non deserere. coll. Sir. 22, 23. διάμενε αὐτῷ, nostrum: halte bey ihm aus. — Hebr. 1, 11. διαμένεις, semper vivis, (עמד Psal. 102, 26.), i. e. (ut in Psalmo explicatur) ὁ αὐτὸς εἶ, idem semper es. coll. Psal. 119, 89. — 2 Petr. 3, 4. πάντα οὕτω διαμένει, omnia in suo statu perseverarunt. coll. Psal. 5, 5. 119, 90.

Διαμερίζω, f. ίσω, (ex διὰ et μερίζω, separo) 1) *in partes divido*, Act. 2, 45. Deut. 32, 8. — tropice: διαμερίζεσθαι ἐπὶ, *in partes contrarias distrahi*, *dissidere*, Luc. 11, 17. 18. 12, 52. 53. — 2) in partes divido distribuendi causa, *distribuo*, Matth. 27, 35. Marc. 15, 24. Luc. 22, 17. 23, 34. Jo. 19, 24. LXX. hebr. חלק Judic. 5, 30. διαμερίζειν σκῦλα. Psal. 22, 18. — Act. 2, 3. γλῶσσαι διαμεριζόμεναι, flammulae inter se divisae, discissae, quarum extremitates lingulis lambentibus erant similes.

Διαμερισμός, οῦ, ὁ, (a διαμερίζω) 1) partitio, divisio, Ezech. 48, 19. Mich. 7, 12. 2) *dissidium*, Luc. 12, 51. ubi concordiae (εἰρήνη) opponitur.

Διανέμω, f. νεμῶ, (ex διὰ et νέμω, divido) 1) divido, distribuo; 2) *spargo*, *divulgo*; Act. 4, 17. διανεμηθῇ spargatur scil. fama. — In V. T. semel Deut. 29, 25. pro hebr. חלק.

Διανεύω, f. εύσω (ex διά et νεύω, nuo, *innuo*, *nutu significo*. Luc. 1, 22. coll. Psal. 35, 19. Sir. 27, 22.

Διάνοημα, ατος, τὸ, (ex διὰ et νόημα, cogitatio) *cogitatio*, *sententia*. Luc. 11, 17. coll. Jes. 55, 9. Sir. 22, 16.

Διάνοια, ας, ἡ, (ex διὰ et νόος mens) 1) τὸ cogitare, perpendere, das Nachdenken, Sap. 4, 15. 2) facultas cogitandi; *mens* ipsa, et quidem non solum quatenus intelligit, sed etiam quatenus appetit et sentit. 1 Petr. 1, 13. 2 Petr. 3, 1. (Eph. 1, 18. in textu vulg. ubi *Griesb.* καρδίας reposuit) Eph. 4, 18. Hebr. 8, 10. 10, 16. (in loco parallelo Jer. 31, 33. est קֶרֶב, *medium*, *animus*, *mens*.) Sic quoque Matth. 22, 37. Marc. 12, 30. Luc. 10, 27. est *mens*, tanquam principium agendi. Vid. Deut. 6, 5. Respondet hoc sensu in LXX. vers. maxime hebr. לב (Gen. 17, 17. Levit. 19, 17.), et dicitur de *cognitione* mentis 1 Jo. 5, 20. Sap. 4, 15. de *pravis consiliis*, Luc. 1, 51. et de *pravis appetitibus* sive

cupidinibus. Eph. 2, 3. τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, leges pravorum appetituum e corpore et mente natorum Coloss. 1, 21. τῇ διανοίᾳ, mentis pravitate. *Fabric.* Cod. Pseud. I, p. 530. συνέλαβον (angeli) τῇ διανοίᾳ τὴν πράξιν (concubitum cum mulieribus hominum) κἀκεῖνα (mulieres) ἐπιθυμοῦσαι τῇ διανοίᾳ τὰς φαντασίας αὐτῶν ἔτεκον γίγαντας. — Saepius non habetur.

Διανοίγω, f. οίξω, (ex διὰ et ἀνοίγω, aperio) 1) *aperio id quod clausum est, adaperio*, Luc. 2, 23. τὴν μήτραν, coll. Exod. 13, 2. — aures, Marc. 7, 34. 35. ut hebr. פתח Jes. 35, 5. — Metaphorice dicitur in formulis: *oculos aperire*, Luc. 24, 31. i. e. rei cognitionem dare, (Gen. 3, 5. 2 Reg. 6, 17.) i. q. v. 45. διήνοιξεν τὸν νοῦν. — *cor aperire*, Act. 16, 14. i. e. intelligentiam et sensum dare. Hos. 2, 15. διανοίξαι σύνεσιν αὐτῆς. — 2) sensum rei quasi occlusae aperio, *explico, interpretor, explano*, Luc. 24, 32. Act. 17, 3. Sic saepius apud profanos.

Διανυκτερεύω, f. εύσω, (ex διὰ et νυκτερεύω, noctu aliquid facio) *totam noctem transigo, noctem impendo*. Semel Luc. 6, 12. coll. Job. 2, 9. διανυκτερεύων αἴθριος, sub dio noctem transigens. *Diod. Sic.* 13, 62. διανυκτέρευον ἐν τοῖς ὅπλοις ἐπὶ τῶν τειχῶν. *Pollux.* Onom. 1, 71. τὸ μὲν νυκτὸς τι πράξαι, νυκτερεῦσαι, τὸ δὲ δι' ὅλης νυκτὸς, διανυκτερεῦσαι.

Διανύω et διανύτω, f. ύσω, (ex διὰ et ἀνύω f. ἀνύτω perficio), *absolvo, perficio, ad finem perduco*. Semel Act. 21, 7. navigationem. — viam 2 Macc. 12, 7. (*Xenoph.* Cyrop. 4, 2. 8. πολλὴν ὁδὸν διήνυσαν).

Διαπαντὸς, (διὰ παντὸς scl. χρόνου) adverb. temporis: 1) per *omne* tempus, in aeternum, Jes. 57, 16. לְנֶצַח Jos. 4, 6. — 2) sensu latiori: *continuo, perpetuo, quovis tempore, semper*. Act. 2, 25 24, 16. Rom. 11, 10. 2 Thess. 3, 16. Hebr. 13, 15. Psal. 119, 33. ἐκζητήσω τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου διαπαντός. Jes. 52, 5. διαπαντὸς (תמיד) τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται. Psal. 34, 1. Marc. 5, 5. διαπαντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας, continuo, et noctu et die. — 2) quovis tempore statuto, quo aliquid fieri solet, *assidue*, Luc. 24, 53. Act. 10, 2. *saepe* Hebr. 9, 6. ubi τῷ ἅπαξ opponitur. coll. Deut. 33, 10.

Διαπαρατριβή, ῆς, ἡ, vox, nonnisi 1 Tim. 6, 5. in textu Griesbach. obvia, (ubi text. vulg. παραδιατριβαί) composita ex τριβή, negotium, studium, παρὰ, quae praepositio hic significat id, quod modum et limites excedit, ineptum est, et διὰ, quod hic vel certamen innuit, vel notionem extendit. Est igitur: studium ineptum, *studia noxia, varas disputationes gignentia*. *Suidas* et *Hesych.* διαπαρατριβαί· ἐνδέλεχισμοί, ἐνδελέχειαι.

Διαπεράω, f. *άσω* (ex *διὰ* et *περάω* transeo, quod a *πέραν*) *trajicio, pertranseo*, Matth. 9, 1. 14, 34. Marc. 5, 21. 6, 53. Luc. 16, 26. Act. 21, 2. hebr. עָבַר Deut. 30, 13. Jes. 23, 2.

Διαπλέω, f. *εύσω* (ex *διὰ* et *πλέω*, navigo) *pernavigo, navigando emetior*. Semel, Act. 27, 5. (Herodian. 8, 6. 11.).

Διαπονέω, *ῶ*, f. *ήσω*, (ex *διὰ* et *πονέω*, laboro) 1) elaboro; labori operam do, studeo, 2 Macc. 2, 29. 2) molestia gravo (quum *πόνος* quoque sit molestia, pondus laboris impositum) Eccles. 10, 9. — In *medio: aegre fero, graviter commoveor*. Act. 4, 2. 16, 18. *διαπονηθεὶς*, indignabundus. Aquila ita vertit hebr. וַיִּתְעַצֵּב Gen. 6, 6. (LXX. *ἐνεθυμήθη*). 1 Sam. 20, 30, (LXX. *ἐθυμώθη ὀργῇ*). *Hesych. διαπονηθεὶς· λυπηθεὶς*.

Διαπορεύω, f. *εύσω*, (ex *διὰ* et *πορεύω*, quod vid.) transire facio, transmitto. *Medium: iter facio per locum, pertranseo*, Luc. 6, 1. (Gen. 24, 62.) hebr. עבר Rom. 15, 24. *διαπορευόμενος* scil. per vestram urbem. — *obeo, peragro*, Luc. 13, 22. *διεπορεύετο διδάσκων κατὰ πολ.* circumibat docens in singulis urbibus. Act. 16, 4. coll. Num. 11, 8. (hebr. סבב circumire), Job. 2, 2. 2 Chron. 30, 10. — *praetereo*, Luc. 18, 36. coll. Jos. 15, 3. *διαπορ. ἀπέναντι*.

Διάπορέω, *ῶς* f. *ήσω*, (ex *διὰ*, quod hic vim intendit, et *ἀπορέω*, quod vid.) non habeo, quo me vertam, *nescio quid agendum, statuendum, dicendumve sit; incertus sum, consternatus sum, dubius haereo*, quod vel est admirantis et stupefacti, ut Luc. 24, 4. Act. 2, 12. 10, 17. (*Symmach.* Dan. 2, 3. *διηπόρει τὸ πνεῦμα*, LXX. *ἐξέστη τὸ πνεῦμα*, hebr. תִּתְבָּעַם), vel solliciti, animo turbati, ut Luc. 9, 7. Act. 5, 24. *διηπόρουν* perturbati nesciebant quid de iis et de eo, quod illis evenisset, statuendum esset. *Suid. δαπορῶ, διαπορήσω· ζητῶ, ἀμφιβάλλω*.

Διαπραγματεύομαι, f. *εύσομαι*, (ex *διὰ* et *πραγματεύομαι*, negotior). Profanis est: opus aggredior; rem accurate pertracto. — In N. T. semel Luc. 19, 15. ubi vel est *negotium facio*, vel *negotio* f. *negotiando lucror*. In V. T. non legitur.

Διαπρίω, f. *ίσω*, (ex *διὰ* et *πρίω*, serra seco) *serra disseco*, 1 Chron. 20, 3. cf. *Διχοτομέω*. — In N. T. passivum *διαπρίεσθαι* metaphorice legitur: *dissecor corde*, Act. 5, 33. et 7, 54. ubi *ταῖς καρδίαις* additur; cuius tropi sensus est: *vehementer pungor, ira, aegritudine corripior*. *Hesych. διεπρίοντο· ἐθυμοῦντο, ἔτριζον τοὺς ὀδόντας*. Similis tropus de animi summo dolore legitur Luc. 2, 35.

Διαρπάζω, f. *άσω* f. *άξω*, (ex *διὰ* et *ἁρπάζω*, ra-

pio) *diripio*, *spolio*. Matth. 12, 29. Marc. 3, 27. coll. Gen. 34, 27. Dan. 2, 5. Esth. 9, 10.

Διαῤῥήγνυμι, sive *διαῤῥήσσω*, f. *ήξω* (ex *διὰ* et *ῥήγνυμι* f. *ῥήσσω*, frango) *disrumpo*, *dilacero*. Matth. 26, 65. Marc. 14, 63. Luc. 5, 6. 8, 29. Act. 14, 14. Vestimenta disrumpere, i. e. vestimenta, ubi pectus obtegebant, dilacerare, quod in gravissimo luctu et summa indignatione fieri solebat. cf. Gen. 37, 29. 44, 13.

Διασαφέω, *ῶ*, f. *ήσω* (ex *διὰ* et *σαφής*, clarus, manifestus) *clarum*, *manifestum facio*, *accurate declaro* f. *nuntio*. Semel Matth. 18, 31. coll. Deut. 1, 5. 2 Macc. 1, 28, 20.

Διασείω, f. *είσω*, (ex *διὰ* et *σείω*, moveo) 1) concutio; — 2) *terrorem injicio*. Sic tropice Job. 4, 14. *μεγάλως μοῦ τὰ ὀστᾶ διέσεισε*, הֶפְחִיד. — Deinde ut etiam Latinor. *concutio* et *concussio*, de magistratibus et potentioribus dicitur, ubi abusi sua potestate minis interpositis aliquid extorquent ab alio. Et sic semel in N. T. de militibus; Luc. 3, 14. *μηδένα διασείσητε*, neminem concutiatis, a nemine minarum interventu pecuniam extorqueatis. In V. T. semel, 3 Macc. 7, 21. *ὑπὸ μηδενὸς διασεισθέντες τῶν ὑπαρχόντων*, a nemine, vi adhibita, bonis suis privati. Vid. de hoc verbi usu *Wolfius* in curis phil. ad Luc. 3, 14. *Krebsius* in obss. Flav. pag. 114.

Διασκορπίζω, f. *ίσω*, (ex *διὰ* et *σκορπίζω* spargo) 1) *dispergo*, *disjicio*, Matth. 26, 31. Marc. 14, 27. Jo. 11, 52. Deut. 30, 1. Zach. 13, 7. — de semine: *spargo*, Matth. 25, 24. 26. coll. Ezech. 10, 2. — de opibus: *dilapido*, *profundo*, Luc. 15, 13. 16, 1. — 2) *percutio*, *perdo*, Luc. 1, 51. Act. 5, 37. vid. Psal. 59, 11. Dan. 11, 24.

Διασπάω, f. *άσω*, (ex *διὰ* et *σπάω*, traho) distraho; *disrumpo*, v. c. catenas Marc. 5, 4. Jer. 2, 20. *τοὺς δεσμούς*. Judic. 16, 9. — *dilanio*, *discerpo*, Act. 23, 10. *Aquila* hebr. נכה *discidit*, 1 Sam. 15, 33. ubi LXX. *ἔσφαξε*. *Hesych.* *διασπᾶσαι· διαιρεῖν, διασπαράξαι, διασχίσαι.*

Διασπείρω, f. *ερῶ*, ex *διὰ* et *σπείρω*) 1) disseminio; 2) *dispergo*, *dissipo*. Act. 8, 1. 4. 11, 19. Dan. 9, 7. הִדִּיחַ; Ezech. 34, 6. Baruch. 2, 4. 13. 3, 8.

Διασπορά, *ᾶς*, *ἡ*, (vid *διασπείρω*) 1) disseminatio; 2) *dispersio*, *dissipatio*. Judaeis dicebatur de exilio babylonico Judith. 5, 19. adeoque abstracto posito pro concreto, de exulantibus ipsis, 2 Macc. 1, 27. coll. Psal. 147, 2. ubi in hebr. נִדְחֵי, *expulsi*. Sic etiam in N. T. magnus ille numerus Judaeorum, qui inde ab exilio extra Palaestinam in omnibus fere terris, mare mediterraneum cingentibus, et in Chaldaea, Persia etc. dispersi vivebant, dicuntur *οἱ ἐν τῇ διασπορᾷ* Jac. 1, 1. coll. 1 Petr. 1, 1. et

διασπορὰ τῶν Ἑλλήνων Jo. 7, 35. Judaei inter populos graece loquentes viventes, quorum maximus numerus erat in Aegypto et Asia minori. *Joseph.* de Bell. Jud. 7, 3. 1. τὸ γὰρ Ἰουδαίων γένος πολὺ μὲν κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρέσπαρται τοῖς ἐπιχωρίοις· πλέϊστον δὲ τῇ Συρίᾳ ἀναμεμιγμένον.

Διαστέλλω, f. ελῶ (ex διὰ et στέλλω, mitto) 1) in diversas partes mitto; distraho, separo, distinguo; Deut. 10, 8. 19, 2. — *accurate definio*, Gen. 30, 28. διάστειλον (נְקֹבָה) τὸν μισθόν, Hinc in medio: *accurate ordino, diserte mando, jubeo*, Act. 15, 24. οἷς οὐ διεστειλ. quibus nulla dedimus mandata. Hebr. 12, 20. τὸ διαστελλόμενον, lex, mandatum. Sequente propositione negativa, ut Matth. 16, 20. Marc. 5, 43. 7, 36. 9, 9. verti potest: *veto*. — Sic διαστελλ. *jubeo*, Ezech. 3, 18—21. Mal. 3, 11. Judith. 11, 12. ὅσα διεστείλατο αὐτοῖς ὁ θεός. (*Philo* de Somn. p. 1127.) et διαστολὴ *praeceptum*, Num. 19, 2. 30, 7.

Διάστημα, ατος, τὸ, (a διίστημι, disto) *distantia, intervallum*. In V. T. saepius de loco, Gen. 32, 16. Ezech. 41, 8. 2 Marc. 14, 44. in N. T. semel, de tempore, Act. 5, 7. ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα, post trium fere horarum intervallum.

Διαστολή, ῆς, ἡ (a διαστέλλω, quod vid.) *distinctio, discrimen*, Rom. 3, 22. 10, 12. Exod. 8, 2. — 1 Cor. 14, 7. διαστολὴν διδόναι τοῖς φθόγγοις, sonos articulatos, inter se satis distinctos edere. *Hesych.* διαστολὴ· διάκρισις, διαίρεσις.

Διαστρέφω, f. ψω, (ex διὰ et στρέφω, verto, flecto; torqueo.) — 1) *detorqueo*, distorqueo; — sensu morali: *perverto* quae recta et plana sunt, *corrumpo*, Act. 13, 10. τὰς ὁδοὺς κυρίου, rem divinam corrumpis, detorques eam in pravum; vid. Exod. 23, 6. Prov. 10, 10. Mich. 3, 9. — διεστραμμένος, *corruptus, pravus*, perversus, Matth. 17, 17. Luc. 9, 41. Phil. 2, 15. Deut. 32, 5. γενεὰ διεστραμμένη. — Διεστραμμένα λαλεῖν, falsa, prava, ad pietatem inutilia docere, Act. 20, 30. Prov. 23, 33. — 2) *averto* a recto tramite, v. c. a fide, Act. 13, 8. coll. Exod. 5, 4. διαστρέφειν τὸν λαὸν ἀπὸ τῶν ἔργων. — *seduco*, Luc. 23, 2. διαστρέφοντα, seducentem fol. ad rebellionem. coll. 3 Reg. 18, 17. — *Fabric.* Cod. Pseudep. V. T. I, p. 604: ὁ οἶνος διέστρεψέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. — ib. οἶνος διαστρέφει τὸν νοῦν ἀπὸ τῆς ἀληθείας.

Διασώζω, f. σω, (ex διὰ et σώζω, servo) 1) proprie: *salvum perduco* per periculum, f. salvum *educo* e periculo, v. c. δι' ὕδατος 1 Petr. 3, 20. per diluvii fluctus; ἐκ θαλάσσης, a naufragio, Act. 28, 1. 4. coll. Job. 29, 12. Dan. 11, 41.; — εἰς τὴν γῆν, e mari ad littus, Act. 27, 44. coll. Gen. 19, 19. εἰς τὸ ὄρος. Jes. 37, 38. (hebr. נָצַל.) — Διασώζειν τινὰ πρός τινα, salvum aliquem educere ad alium, herausretten zu einem, Act. 23, 24. διασωσ. πρὸς φηλ. ut illum salvum ad Felicem perduceret. Similiter in Test. XII. Patriarch.

(*Fabric.* Cod. Pseud. I, 534.) Ruben dicitur voluisse Josephum διασώσαι πρὸς τὸν πατέρα, e fovea educere ad Jacobum et ita salvum facere. — 2) deinde simpliciter: *salvo, salvum facio*, et maxime de iis dicitur, qui vitam conservant; passive, qui mortis periculum effugiunt. Sic Act. 27, 43. Jon. 1, 6. Prov. 10, 5. Num. 10, 9. 2 Macc. 11, 12. Sir. 46, 8. et ita διασωθῆναι etiam de iis dicitur, qui a morbo lethifero sanantur. Non enim est simpliciter *sano*, sed salvum per morbum perduco, morbi potestati eripio. Matth. 14, 36. Luc. 7, 3. Similiter Jerem. 8, 20. collatis vers. 17. 22. — Saepius non habetur in N. T.

Διαταγή, ῆς, ἡ, (a διατάσσω) 1) ordinatio, dispositio; *institutum*, Rom. 13, 2. Esdr. 4, 11. — 2) *ordo, agmen dispositum*. Sic Act. 7, 53. intelligo εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, (quod pro ἐν διαταγαῖς ἀγγ., ex usu hebr. 2 praefixi) adstantibus, praesentibus angelorum ordinibus s. agminibus. Quanquam enim διαταγὴ non in V. T. (praeter Esdr. 4, 11.) legitur, tamen διάταξις, quod cum διαταγὴ convenit, hoc sensu habetur; Judith. 1, 4. εἰς διατάξεις πεζῶν, ad disponenda agmina peditum. ibid. c. 8, 36. ἐπὶ τὰς διατάξεις, ad agmina, ad stationes suas. Vid. etiam 2 Chron. 31, 16. 17. et διατάσσω 2 Chron. 5, 11. Quae enim Exod. 19, 13. 16. 19. de tonitrubus, fulguribus, tubae sonis in Dei apparitione ad montem Sinaiticum commemorata leguntur, ea ad angelos, Deum stipantes, a Judaeis serioribus relata sunt. cf. versio alexandr. Deut. 33, 2. Psal. 104, 4. Alii vertunt: *ministerio angelorum* promulgata; et fere sic *Josephus* Antiq. 15, 5. 3. δόγματα τὰ ἐν τοῖς νόμοις δι' ἀγγέλων παρὰ τοῦ θεοῦ μαθέντα. (De locis Gal. 3, 19. Hebr. 2, 2. vid. *Διά*.)

Διάταγμα, τος, τὸ, (a perf. pass. verbi διατάσσω) *mandatum, edictum*, Hebr. 11, 23. coll. Esdr. 7, 11. Sap. 11, 7.

Διαταράσσω, f. διαταράττω, f. ᾰξω, (ex διὰ et ταράσσω, turbo) *perturbo, confundo*. Luc. 1, 29. διεταράχθη, animo perturbata est.

Διατάσσω, f. διατάττω, f. ᾰξω (ex διὰ et τάσσω, ordino) 1) dispono, ordino, v. c. milites 2 Macc. 12, 20. sacerdotes 2 Chron. 5, 11. crines compono Judith. 10, 3. — 2) dispono, quod fieri, vel quo modo fieri debeat, *jubeo, mando*, auftragen, befehlen, Luc. 8, 55. 17, 9. 10. Act. 7, 44. 23, 31. 24, 23. Tit. 1, 5. 3) *constituo, instituo*, Verfügung treffen, Act. 20, 13. 1 Cor. 7, 17. 11, 34. coll. 1 Reg. 11, 18. (hebr. צוה). — 4) *praescribo, legem fero, praeceptum do*, de doctore discipulis praecipiente Matth. 11, 1. de magistratibus Luc. 3, 13. Act. 18, 2. Dan. 1, 5. de Deo 1 Cor. 9, 14. — Ὁ νόμος ipse dicitur διαταγεὶς Gal. 3, 19. prae-

ſcriptus, i. e. publice datus, promulgatus. Vid. *Διαταγή*. Saepius non legitur.

Διατελέω, ῶ, f. έσω (ex διὰ et τελέω, impleo, finio), *perficio, ad finem perduco. Διατελεῖν* ſcl. *τὸν χρόνον, tempus transigere, permanere*, ſaepius adjectivis et participiis ita jungitur, ut valeat *ſemper, continuo* aliquid fieri, vel aliquem eſſe. Sic profanis (*Xenoph.* Anab. 4, 3. 2. *Herodian.* 1, 4. 12.) et noſtris ſcriptoribus. Act. 27, 33. *ἄσιτοι διατελεῖτε*, continuo fuiſtis jejuni. Deut. 9, 7. *ἀπειθοῦντες διετελεῖτε*. Jer. 20, 7. 2 Macc. 5, 27. *τὴν χορτώδη τροφὴν σιτούμενοι διέτελον*, gramineo cibo continuo veſcebantur.

Διατηρέω, ῶ, f. ήσω, (διὰ et τηρέω, ſervo) *conſervo, diligenter cuſtodio.* Luc. 2, 51. *διατηρεῖν* animo cuſtodire, menti infigere vid. ſimilem locum Gen. 37, 11. Dan. 7, 28. Sir. 28, 5. *διατηρεῖν μῆνιν*, retinere, fovere iram. — *Διατηρεῖν ἑαυτὸν*, *ſe cuſtodire*, i. e. *ſibi cavere, abſtinere*, Act. 15, 29. Jeſ. 56, 2. *διατηρῶν τὰς χεῖρας αὐτοῦ μὴ ποιεῖν ἄδικα.*

Διατὶ (ex διὰ et τὶ, quid), adverb. interrogandi, *cur, quare, qua de cauſa?* Matth. 9, 14. 13, 10. Marc. 2, 18. Luc. 5, 30. 33. Jo. 7, 45. Apoc. 17, 7. — Num. 11, 11. Deut. 29, 24. Exod. 5, 14.

Διατίθημι, f. θήσω (ex διὰ et τίθημι, pono) 1) dispono, ich ſtelle aus einander, 1 Sam. 11, 11. — ordino, in ordinem redigo; — 2) *diſpono, conſtituo, praeſcribo*; — pacto conſtituo, *pango* pactum, Act. 3, 25. *διέθετο πρὸς τοὺς πατέρας.* Hebr. 10, 18. Joſ. 7, 11. *διεθέμην* (צויתי) *πρὸς αὐτοὺς.* Deut. 5, 2. (כָּרַת). Gen. 9, 17. (הֵקִים). Hebr. 8, 10. *διαθήσομαι τῷ οἴκῳ*, Gen. 15, 18. *διέθετο τῷ Αβραάμ.* — *teſtamento conſtituo, teſtor, teſtamentum condo*, Hebr. 9, 16. 17. et ſaepius apud profanos. (*Joſeph.* Ant. 13, 16. 1.) — 4) Medium: dispono in uſum meum; Sap. 18, 9. transitive: quod meum eſt alteri trado in ſuos uſus, *trado, do, cedo.* Luc. 22, 29. *βασιλείαν* curam regni Dei. coll. Matth. 16, 19. 18, 18. — Hoſ. 11, 8. *τί σε διαθῶμαι Εφραὶμ*, quid tibi faciam, quae tibi evenire jubeam? in hebr. נָתַן. — Saepius non legitur.

Διατρίβω, f. ίψω (ex διὰ et τρίβω, tero) tero, attero oculos unguento Tob. 11, 8.; 2) terendo *conſumo.* — Inde *διατρίβειν χρόνον*, Act. 14, 3. 28. et *διατρίβειν ἡμέρας* Act. 16, 12. 20, 6. 25, 6. 14. (Levit. 14, 8. hebr. שֵׁב manco), vel etiam *διατρίβειν* ſimpliciter Jo. 3, 22. 11, 54. Act. 12, 19. 15, 35. (Jerem. 35, 7. hebr. גור peregrinari) eſt: tempus conſumere, *commorari, verſari* in aliquo loco. Saepius non legitur. *Heſych.* διατρίβει· διάγει, παρέλκει ἐπὶ πολὺν χρόνον.

Διατροφή, ῆς, (a διατρέφω, nutrio) *alimentum, victus.*

Semel 1 Tim. 6, 8. coll. 1 Macc. 5, 49. *Hesych.* διατροφὰς· βρώματα.

Διαυγάζω, f. άσω, (διὰ et αὐγάζω splendeo) *illucesco, perfulgeo.* Semel 2 Petr. 1, 19. (Sap. 17, 5. καταυγάζειν). *Hesych.* διαυγάσαι· φωτίσαι.

Διαυγής, ές, ὁ, et ἡ, ὲς, τὸ (ex διὰ et αὐγὴ splendor) *pellucidus, translucidus, micans* (spiegelnd). Semel Apoc. 21, 21. pro διαφανής, quod legitur in textu vulg. (*Aquila* Prov. 16, 5. pro hebr. זך purus). *Hesych.* διαυγὲς· λαμπρὸν, φωτεινόν.

Διαφανής, ές, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ (a διαφαίνω pellucidus sum, Sap. 17, 6.) *pellucidus, transparens.* Apoc. 21, 21. in textu vulg. Vid. *Διαυγής.* (LXX. Exod. 30, 34. hebr. זך).

Διαφέρω, f. διοίσω, aor. 1. διήνεγκα, (ex διὰ et φέρω) 1) transitive: a) *per locum fero, perfero*; durchtragen, Marc. 11, 16.; — in locum fero, deporto, 3 Esdr. 5, 78. — b) in diversas partes fero, auseinander tragen; — hinc: *huc, illuc agito*, et ita Act. 27, 27. agitari in mari, i. q. v. 15. simplex φέρεσθαι. Sic etiam apud profanos. — Metaphorice: *dispergo, divulgo*, Act. 13, 49. coll. Sap. 18, 10. οἰκτρὰ διεφέρετο, planctus longe lateque audiebatur. — 2) intransitive: *diversus sum, differo ab alio*, interdum absolute (2 Macc. 15, 13.) interdum sequente genitivo; rarius in malam partem (Polyb. 18, 11. 1.), maxime in bonam dicitur, et est: *praesto, antecello*, Matth. 6, 26. 10, 31. 12, 12. Luc. 12, 7. 24. 1 Cor. 15, 41. Gal. 4, 1. coll. 2 Macc. 15, 13. 3 Macc. 6, 26. Dan. 7, 3. 7. — Impersonaliter: διαφέρει seq. dativo: differt, i. e. *interest* mea, tua, *refert.* Gal. 2, 6. οὐδέν μοι διαφέρει, nil mea refert. — τὸ διαφέρον, substantive, differentia, discrimen rei. Sensu morali intelligendum est Rom. 2, 18. Phil. 1, 10. τὰ διαφέροντα, quae bona et licita sunt, et quae non sunt, τί δεῖ πρᾶξαι καὶ τί μὴ δεῖ πρᾶξαι, ut *Theophylact.* interpretatur. Saepius non legitur.

Διαφεύγω, f. εὐξομαι, (ex διὰ et φεύγω, fugio), *fugiendo evado, effugio.* Act. 27, 42. coll. Jos. 8, 23. Prov. 19, 5.

Διαφημίζω, f. ίσω, (ex διὰ et φημίζω, fama divulgo) longe lateque famam spargo, *late divulgo*; Matth. 28, 15. Marc. 1, 45. — *Διαφημ. τινὰ*, famam de aliquo divulgo, Matth. 9, 31. *Phavor.* διαφημίζω· διασαλπίζω.

Διαφθείρω, f. ερῶ, (ex διὰ et φθείρω perdo) *valde corrumpo; consumo, absumo*, Luc. 12, 33. 2 Cor. 4, 16. διαφθείρεται absumitur, scl. calamitatibus. — 2) funditus perdo, Dan. 4, 20. Judic. 6, 4. Eccles. 5, 5. — deinde *occido, eneco*, Apoc. 8, 9. coll. 2 Sam. 11, 1. (שחת) 1 Sam. 2, 27. (המית), Sap. 16, 5. 2 Macc. 12, 23. — 3) *mores corrum-*

ρα. Apoc. 11, 18. διαφθείροντας τὴν γῆν, homines depravantes i. e. ad idololatriam seducentes. De eadem corruptione legitur Judic. 2, 19. hebr. שחת. — 1. Tim. 6, 5. διεφθαρμένοι, moribus corrupti.

Διαφθορά, ᾶς, ἡ, (a praet. medii verbi διαφθείρω) corruptio, destructio. — In N. T. non nisi de corporis putredine, dissolutione corporis, quae fit in morte, Act. 2, 27. 31. 13, 34—37. coll. Psal. 16, 10. hebr. שחת. Psal. 107, 20. 9, 5. ubi est locus putredinis, sepulchrum. Suid. διαφθορά· θάνατος, διάλυσις τοῦ συνθετοῦ σώματος.

Διάφορος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (a διαφέρω) 1) diversus suo genere, (Dan. 7, 19.) varius, Rom. 12, 6. Hebr. 9, 10. διάφοροι βαπτισμοί, diversae i. e. diversis temporibus et vario ritu faciendae lotiones sacrae. Mallem autem post διάφοροις interpungere et post βαπτισμοῖς addere καί, quod multorum codicum optimae notae auctoritate commendatur, et vertere: „et oblationibus, lotionibus sacris, et disciplina ad corpus spectante." Διάφορα enim non solum profanis scriptoribus saepius significant munera, pecuniam (Polyb. 4, 18. 8. id. 23, 8. 11. Dionys. Halic. Antiq. 6, 58.), sed sacris etiam scriptoribus sunt: oblationes, munera, dona. Sic legitur 3 Esdr. 4, 38. de judice dona non accipiente, 2 Macc. 3, 6. de oblationibus et donis in templo Hierosolymitano. cf. etiam 2 Macc. 1, 35. Hesych. διάφορον· ἀμφίλεκτον· καὶ ἀνάλωμα. — 2) differens sensu bono, antecellens, praestans, Hebr. 1, 4. 8, 6. coll. Esdr. 8, 26. Hesych. διαφορώτερον· κρεῖττον, ὑψηλότερον.

Διαφυλάσσω, sive ἅττω, f. ἄξω (ex διὰ et φυλάσσω, custodio) diligenter custodio, f. defendo. Semel Luc. 4, 10. coll. Psal. 91, 11. (שמר) Sap. 10, 12. 3 Macc. 3, 3.

Διαχειρίζω, f. ίσω, (ex διὰ et χειρίζω, manu tracto), in activo et medio: manu tracto aliquid; manum rei admoveo. — In medio: manum injicio in aliquem, manu trucido; occido, quocunque modo fiat. Sic saepius apud profanos; bis in N. T. Act. 5, 30. 26, 27. et eodem sensu διαχειρόομαι Job. 30, 24. (hebr. שלח יד). Hesych. διαχειρίζεται· φονεύει.

Διαχλευάζω, f. άσω (ex διὰ et χλευάζω, derideo), valde derideo, irrideo. Act. 2, 13. ubi Griesbach reposuit διαχλευάζοντες, pro χλευάζοντες, quod habet textus vulg.

Διαχωρίζω, f. ίσω (ex διὰ quod hic vim verbi auget, et χωρίζω separo) prorsus separo, Gen. 1, 4. 6. 30, 32. 40. Medium: separo me, separo me ab alio, discedo, auseinander gehen, Luc. 9, 33. coll. Gen. 13, 9. 11. 14. Sir. 6, 13. Susann. v. 13.

Διδακτικός, ή, όν, (a διδάσκω) ad institutionem aptus, docendi peritus. In N. T. bis, 1 Tim. 3, 2. 2 Tim. 2,

24. ubi est: *apte docens, quae ad pietatem faciant docens.* (In V. T. non legitur.)

Διδακτὸς, ὴ, ὸν, (a *διδάσκω*), *edoctus*, eruditus, peritus, 1 Macc. 4, 7. — *edocendus*, Jo. 6, 45. *διδακτοὶ τοῦ θεοῦ* (Jes. 54, 13. hebr. אלמדי יהוה. Jer. 31, 34.) i. e. Dei, (non prophetarum) discipuli, a Deo per spiritum suum edocendi. — 1 Cor. 11, 13. *διδακτοὶ λόγοι ἀνθρωπίνης σοφίας*, sermones quos didicissemus ab hominum eruditione. ibid. *διδακτοὶ* (scl. *λόγοι*) *πνεύματος*, sermones quos docet, inspirat spiritus sanctus.

Διδασκαλία, ας, ἡ, (a *διδάσκαλος*) 1) institutio; et quidem a) actus instituendi, *τὸ docere*, Rom. 12, 7. *ἐν τῇ διδασκαλίᾳ*, versari *in docendo*. 1 Tim. 4, 13. 5, 17. Tit. 2, 7. b) *doctrina* ipsa, id quod traditur vel traditum est, e. g. leges, praecepta, dogmata; diciturque cum de doctrina humana et perversa, Matth. 15, 9. Marc. 7, 7. Coloss. 2, 22. Eph. 4, 14. 1 Tim. 4, 1. coll. Jes. 29, 13. tum de vera et divina, potissimum christiana, 1 Tim. 1, 10. 4, 6. 16. 6, 1. 3. 2 Tim. 3, 10. 4, 3. Tit. 1, 9. 2, 1. 10. Prov. 2, 17. *διδασκαλία* (hebr. הוראה) *νεότητος*, institutio in juventute accepta. — 2) *admonitio, disciplina*, i. q. *νουθεσία*, Rom. 15, 4. (coll. 1 Cor. 10, 11.) 2 Tim. 3, 16. — Saepius non habetur.

Διδάσκαλος, ου, ὁ, (a *διδάσκω*) 1) *qui docet, monet* alios, Rom. 2, 20. *διδάσκαλος νηπίων*, tibi videris docere posse *τοὺς νηπίους*. Hebr. 5, 12. *εἶναι διδάσκαλοι*, qui ipsi deberetis posse docere alios — 2) *doctor*, munus docendi habens, *magister*, Jo. 3, 2. Act. 13, 1. 1 Cor. 12, 28. 29. Eph. 4, 11. 1 Tim. 2, 7. 2 Tim. 1, 11. 4, 3. — Jac. 3, 1. *μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε*, nolite multi doctoris munus ambire, s. vobis arrogare; ne multi vestrum velint esse doctores, siquidem doctores gravius (*μεῖζον*) *κρίμα* manet, quam reliquos. — Dicebantur etiam legisperiti Judaeorum *διδάσκαλοι*, Luc. 2, 46. Jo. 3, 10. *Κατ' ἐξοχὴν* autem ita appellabantur ii, qui discipulos colligebant, et schola erudiendorum regebant, *magistri*, Matth. 9, 11. 10, 24. 25. Luc. 6, 40. adjuncta notione auctoritatis, qua de causa et simul *κύριοι* dicebantur; vid. Jo. 13, 13. 14. Hoc sensu *διδάσκαλος* convenit hebraico *Rabbi*, Jo. 1, 39. (*ῥαββί, ὁ λέγεται ἑρμηνευόμενον διδάσκαλος*) ib. 20, 16. Saepius ita appellatur Jesus, non solum ubi discipuli, sed etiam ubi Judaei eum adloquuntur, Matth. 8, 19. Marc. 4, 38. et passim; idemque haud raro *κατ' ἐξοχὴν* dicitur *ὁ διδάσκαλος* (cum articulo), *magister*, Matth. 17, 24. 26, 18. Marc. 5, 35. 14, 14. Luc. 22, 11. Jo. 11, 28. — In V. T. semel occurrit 2 Macc. 1, 10.

Διδάσκω, f. *ήσω*, 1) *doceo, instituo; erudio*, Matth. 4, 23. Luc. 4, 31. saepissime. Regit accusativum et rei et

personae, Prov. 1, 23. Jer. 9, 19. Matth. 28, 20. Luc. 11, 1. Jo. 14, 26. Semel διδάσκειν περὶ, 1 Jo. 2, 27. διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων; et semel διδάσκειν seq. dativo personae, Apoc. 2, 14. ἐδίδασκε τῷ Βαλὰκ qui Balacum docuit, ex hebraismo לִפְנֵי seq. לְ, Job. 21, 22. Ita edidit Griesbachius. Textus vulgaris habet τὸν Βαλάκ, quae lectio correctioni debetur. — 2) *moneo, commonefacio*, Rom. 2, 21. Coloss. 3, 16. 1 Tim. 6, 2. — 3) *ordino, constituo*, 1 Cor. 4, 17. — 4) Dicuntur etiam διδάσκειν τι, qui *occasionem* praebent, ut aliquid fiat vel committatur. Act. 21, 21. ἀποστασίαν διδάσκεις, occasionem defectionis praebes, allicis ad defectionem. Sic Sir. 9, 1. maritus, aemulatione persequutus uxorem, dicitur eam διδάσκειν παιδείαν πονηράν; et ib. 30, 7. ἡ ἀργία dicitur διδάσκειν πολλὴν κακίαν.

Διδαχή, ῆς, ἡ, (a διδάσκω) 1) *sermo* doctoris, quo alios instituit, *verba*, quae profert. Inde explico verba difficilia Marc. 1, 27, a multis spuria judicata: τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, quaenam est haec nova increpandi (daemones) formula (dictum, λόγος, quo Jesus exire jusserat daemonem, vers. 25.), ut adeo daemones ei sint obedientes? Alii διδαχὴν pro *doctore*, abstractum pro concreto accipiunt. 2) actus docendi, *institutio*, Act. 2, 42. 2 Tim. 4, 2. 1 Cor. 14, 6. 26. λαλεῖν ἐν διδαχῇ loqui ad institutionem apta. 3) sermo doctoris, *docendi modus, institutionis ratio*, vel etiam *doctrinae genus*, Matth. 7, 28. 22, 33. Marc. 1, 22. Luc. 4, 27. — ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Marc. 4, 2. et 12, 38.: suo docendi modo. 4) materia institutionis, *doctrina*, cum dogmata (Act. 17, 19.) tum praecepta, Matth. 16, 12. Jo. 7, 16. 17. Act. 5, 28. Rom. 6, 17. Hebr. 6, 2. 13, 9. passim.

Δίδραχμον, ου, τὸ (scl. νόμισμα, ex δὶς et δραχμὴ) *didrachmum*, numus argenteus *duas* drachmas Alexandrinas, *quatuor* autem drachmas Atticas (dimidium sicli Judaeorum, quartam imperialis partem) continens. *Joseph.* Antiq. 3, 8. 2. ὁ δὲ σίκλος νόμισμα Ἑβραίων ὤν, Ἀττικὰς δέχεται δραχμὰς τέσσαρας. Hunc numum quilibet inde ab anno aetatis vicesimo in templi usus annuatim solvere tenebatur. Exod. 30, 13. seq. Legitur semel Matth. 17, 24. Respondet apud LXX. hebr. שֶׁקֶל, *siclus*, Gen. 23, 15. 16. Num. 3, 47. Vid. Ἀργύριον.

Δίδυμος, ου, ὁ, ἡ, *geminus, gemellus*, Gen. 25, 24. 38, 17. hebr. תְּאוֹם sive תְּאוֹמִים, unde evangelista Jo. 11, 16. 20, 24. 21, 2. nomen Thomae, Apostoli, interpretatur ὁ δίδυμος.

Δίδωμι, f. δώσω, *do*. Variae hujus verbi significationes ad duplex genus referri posse videntur; *alterum*, ubi notio *dandi*, largiendi, alterum ubi notio *faciendi*, efficiendi praevalet. Utramque habet etiam hebr. נָתַן, cui in versione LXX. maxime respondet. — I) Ubi notio *dandi* obti-

net, est 1) *in manus do*, Apoc. 6, 4. 10, 9. 11, 1. 13, 16. *porrigo* Luc. 7, 44. Jo. 13, 26. 18, 11. Act. 9, 4. Gal. 2, 9. Apoc. 16, 19. διδόναι φαγεῖν, Matth. 14, 16. 25, 35. 27, 34. Jo. 4, 7. διδόναι ἀποστάσιον Matth. 5, 31. 19, 7. libellum repudii dare. coll. Jer. 3, 8. — *distribuo*, Matth. 14, 19. 15, 36. 24, 45. et alibi. 2) *trado, concedo, eloco*, Matth. 16, 19. 21, 23. 25, 15. 28, 18. Marc. 6, 7. 12, 9. 13, 34. Luc. 19, 13. 20, 16. Jo. 5, 27. — *demando, concredo*, Marc. 16, 12. coll. vers. 11. Jo. 3, 35. 5, 22. 36. 17, 4. Act. 7, 38. Eph. 3, 8. Gal. 2, 9. Coloss. 1, 25. — 3) *dono, largior*, Matth. 4, 9. Jo. 3, 16. Act. 20, 35. saepissime. Pro varietate constructionis varie verti potest, v. c. *indo* Marc. 6, 2. 2 Cor. 8, 16. Hebr. 8, 10. (Jer. 31, 32.) Apoc. 17, 17. — *suggero, suppedito*, Matth. 10, 19. Marc. 13, 11. Act. 2, 4. — *facultatem, potestatem do*, Matth. 13, 11. 12, 19. 11. Jo. 3, 27. 5, 26. 6, 56. Act. 4, 29. — etiam *mutuum do*, Matth. 25, 8. Luc. 11, 7. coll. vers. 5. — 4) *do solvendi causa, solvo*, Matth. 16, 26. 17, 27. 20, 4. 14. 23. 22, 17. 26, 15. 27, 10. Marc. 14, 11. Luc. 20, 10. 23, 2. Hebr. 7, 4. — διδόναι τὴν ψυχήν, vitam solvere, Matth. 20, 28. Marc. 10, 45. — 5) *reddo*, Luc. 7, 15. 15, 2. Apoc. 20, 13. Prov. 12, 14. הָשִׁיב. διδ. λόγον *rationem reddo*, Rom. 14, 12. — *refero*, Jo. 1, 22. 19, 9. — *retribuo, rependo*, Luc. 6, 38. Apoc. 2, 23. — II) Ubi notio *faciendi* sive *efficiendi* potior est: 1) *auctor sum rei, efficio*, ita ut fit i. q. ποιέω, ut legitur Jer. 34, 21. Ezech. 26, 19. coll. 33, 29. (ubi LXX. ποιεῖν) et Ezech. 37, 22. ubi in textu hebr. עָשָׂה. Sic efficio s. do lucem Matth. 24, 29. sonum edo 1 Cor. 14, 7—9. pluviam Jac. 5, 18. Ezech. 34, 26. ubi in hebr. הוֹרִיד. — profero, facio fructum Matth. 13, 8. Marc. 4, 7. 8. διδόναι σημεῖα miracula edere, miraculis rei facere auctoritatem, Matth. 24, 24. Marc. 13, 22. Act. 2, 19. 14, 3. coll. Exod. 7, 4. exemplum i. e. auctorem esse exempli. Jo. 13, 15. — pacem efficere Luc. 12, 51. — ἐγκοπὴν 1 Cor. 9, 12. 2 Cor. 6, 3. — ἀφορμὴν occasionem facere, 2 Cor. 5, 12. 1 Tim. 5, 14. — Jo. 4, 12. ὃς ἡμ. τὸ φρέαρ, auctor putei fuit, effodit eum. Vid. praeterea Apoc. 3, 8. 9. ubi δίδωμι per sequens ποιήσω explicatur, ib. c. 11, 3. Act. 5, 31. — 2) *praecipio* Jo. 12, 49. 13, 34. (coll. 11, 57.) Gal. 3, 21. 3) *constituo*, Act. 13, 20. 21. Eph. 1, 22. 4, 11. coll. Exod. 7, 9. 3 Esdr. 8, 49. coll. Esdr. 8, 20. ubi text. chald. עְבַד perfecit. — 4) *destino, jubeo esse, volo esse*, sive *fieri*, Act. 2, 27. (Ps. 16, 10.) 10, 40. 13, 35. Marc. 10, 37. 2 Cor. 12, 7. Apoc. 6, 4. 7, 2. 9, 5. 11, 2. 13, 7. coll. Gen. 31, 7. Judic. 15, 1. — Huc et pertinent loca, ubi Deus dicitur dedisse Christo discipulos, i. e. destinavit, voluit eos esse, Jo. 6, 37. 39. 7, 22. 10, 29. 17, 6. — De malis est *immitto*, Rom. 11, 8. 2 Thess. 1, 8. coll. 1 Chron. 21, 14. Ezech. 30,

16. — Denique III) notandae sunt formulae: 1) διδόναι θυσίαν Luc. 2, 24. sacrificium offerre. 2) διδ. κλήρους Act. 1, 26. sortem mittere, Levit. 16, 8. 33. 3) διδ. ἐργασίαν latinorum: *operam dare*, Luc. 12, 58. 4) διδ. γνώμην sententiam ferre, 1 Cor. 7, 25. 2 Cor. 8, 10. 5) διδ. εἰρήνην, valedicere, Jo. 14, 27. 6) διδ. ῥάπισμα, alapam infligere, Jo. 18, 22. 19, 3. 7) διδόν. χάριν, gratiosum esse, gratum facere, Eph. 4, 29. Jac. 4, 6. 8) διδ. δόξαν, vid. Δόξα. — 9) διδόναι τόπον, spatium facere, locum dare, quod est a) cedere, locum cedere Luc. 14, 9. b) differre, spatium dare Rom. 12, 19. (διδόναι χρόνον Apoc. 2, 21.) c) locum concedere, admittere, Eph. 4, 27. — 10) διδόναι ἑαυτόν, Latinorum *se dare*, a) τινί, se devovere alicui, totum se dicare, 2 Cor. 8, 5. coll. prolog. Sirac. b) ὑπέρ, se morti devovere, Gal. 1, 4. 1 Tim. 2, 6. Tit. 2, 14. 1 Macc. 2, 50. c) εἰς τόπον, se conferre in locum, Act. 19, 31. d) τύπον, se exemplum praebere, 2 Thess. 3, 9.

Διεγείρω, f. ερῶ, (ex διὰ et ἐγείρω suscito) *excito, suscito* e somno, *expergefacio*, Matth. 1, 24. Marc. 4, 38. 39. Luc. 8, 24. *Hesych.* διεγείρω· ἐξυπνίζω. De mari: *vehementer commoveo*, Jo. 6, 18. (ἐξεγείρειν Jon. 1, 4. 13.) — de animo: *excito, incito*, 2 Petr. 1, 13. 3, 1. coll. 2 Macc. 7, 21. 15, 10. *Fabric.* Cod. Pf. V. T. I, pag. 650. διεγείρει ἐν θυμῷ μεγάλῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

Διενθυμέομαι, (ex διὰ et ἐνθυμέομαι, cogito) *animo volvo, ultro citroque perpendo*; Act. 10, 19. coll. vers. 17. In textu vulg. legitur ἐνθυμουμένου.

Διεξέρχομαι, f. ἐλεύσομαι, (ex διὰ et ἐξέρχομαι egredior, pertranseo et egredior, 2 Sam. 2, 23. Job. 20, 25. Ezech. 12, 5. — In N. T. semel; Act. 28, 3. in codd. ubi est egredior, e sarmentis *prorepo*.

Διέξοδος, ου, ἡ, (ex διὰ et ἔξοδος, exitus) *transitus, exitus*. Semel Matth. 22, 9. ubi διέξοδοι τῶν ὁδῶν videntur esse viae, ubi multi transeunt, *viae tritae*; versu enim sq. ponitur simplex ὁδοί. Alii *compita*, spatia laxiora in urbibus subintelligunt, in quare viei plures exeunt, ubi igitur major hominum esse solet frequentia. cf. Ps. 144, 14. ubi διέξοδος hominum multitudinem ipsam significare videtur. *Hesych.* διεξόδους· ὅθεν ἐκπορεύονται.

Διερμηνευτής, ου, ὁ, (a διερμηνεύω) *interpres*. 1 Cor. 14, 28.

Διερμηνεύω, f. εύσω, (ex διὰ et ἑρμηνεύω) 1) *verbis exprimo, quae cogito*. Sic 1 Cor. 14, 5. 13. 27. ubi est: sonis articulatis loqui, sensus animi verbis exprimere, ita ut intelligant alii, quid sentiamus. — 2) *interpretor*, 1 Cor. 12, 30. *explico* aliorum mentem, Luc. 24, 27. — 3) *in aliam linguam converto, interpretor*, Act. 9, 36. 2 Macc. 1, 36.

Διέρχομαι, f. ἐλεύσομαι, aor. 2. διῆλθον (ex διὰ et ἔρχο-

μαι) 1) *transeo* per locum, Marc. 10, 25. (Matth. 9, 24. in textu vulg.), per multitudinem Luc. 4, 30. (Jo. 8, 59. in textu vulg.) per mare 1 Cor. 10, 1. — Luc. 2, 35. ῥομφαία διελεύσεται τὴν ψυχήν, gladius usque ad intima tua penetrabit, cor feriet. Vid. Pſ. 105, 18. Act. 5, 33. 2) *trajicio*, Marc. 4, 35. Luc. 8, 22. *Heſych.* διέλθωμεν· διαπεράσωμεν. 3) *peragro, obeo, proficiſcor per locum*, Matth. 12, 43. Luc. 9, 6. 11, 24. 17, 11. 19, 1. Jo. 4, 4. Act. 8, 40. 9, 32. 10, 38. 13, 6. 14, 24. 15, 3. 41. 16, 6. 17, 23. 18, 23. 19. 1. 21, 20, 2. 25, 1 Cor. 16, 15. coll. Geneſ. 41, 47. Joſ. 18, 4. 2 Chron. 17, 9. Senſu improprio: *divulgari*, de fama Luc. 5, 15. — 4) *pergo, proficiscor, intro, eo usque* ad locum, hingehen bis zum Orte, ſaepius ſequente εἰς vel ἕως, Luc. 2, 15. Act. 9, 38. 11, 19. 22. 18, 27. 2 Cor. 1, 16. — Hebr. 4, 14. διεληλυθότα τοὺς (pro εἰς τοὺς) οὐρανοὺς, qui intravit coelum. Rom. 5, 12. διῆλθεν εἰς ad omnes usque penetravit. vid. 2 Chron. 30, 5. Joſ. 8, 14. Deut. 4, 21. 5) *praetereo*, Luc. 19, 4. Act. 12, 10. coll. Jeſ. 21, 1. 6) *abeo, exeo*, Act. 8, 4. ἀπὸ Act. 13, 14. coll. Joſ. 6, 10. Saepius non habetur.

Διερωτάω, ῶ, f. ήσω (ex διὰ et ἐρωτάω, interrogo) interrogo, percontor; — *interrogando invenio*, erfragen, ſic Act. 10, 17.

Διετής, ές, ὁ, ἡ, ἐς, τὸ, (ex δὶ pro δὶς et ἔτος annus) *biennis, bimulus*. Semel Matth. 2, 16. ἀπὸ διετοῦς ſcl. χρόνου, *a biennio*, ut 2 Maco. 10, 3. Alii rectius pro neutro accipiunt, ut ſit pro ἀπὸ διετῶν, omnes biennes ſ. bimulos infantes, ut 1 Chron. 27, 23. ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ κάτω, omnes vigeſimum annum agentes. Esdr. 3, 8. et 3 Esdr. 5, 58. Λευίτας ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω. Num. 1, 45. coll. 2 Chron. 31, 16. ubi ἀπὸ τριετοῦς.

Διετία, ας, ἡ, (vid. διετής) *biennium, bimatus*. Act. 24, 27. 28, 30.

Διηγέομαι, οῦμαι, f. ήσομαι, (ex διὰ et ἡγέομαι duco) propius ad finem rem perduco narrando; — 1) *enarro, expono* et quidem rem omnem, Marc. 5, 16. Luc. 9, 10. Act. 8, 33. 9, 27. 12, 17. Hebr. 11, 32. Gen. 24, 66. סִפֵּר. Exod. 10, 2. — 2) *divulgo, annuncio*, Marc. 9, 9. Luc. 8, 39. ubi cum κηρύσσειν permutatur. Eſth. 1, 17. אָמַר. 1 Chron. 16, 9. Pſal. 55, 19. ubi cum ἀπαγγέλλω permutatur. — Caeterum non legitur.

Διήγησις, εως, ἡ, (a διηγέομαι) *narratio*, narratio uberior et accurata, *hiſtoria*. Luc. 1, 1. coll. Sir. 6, 35. 2 Macc. 2, 32. *Phavor.* διήγησις· ἐξήγησις τοῦ γεγονότος.

Διηνεκής, ές, ὁ, ἡ, ἐς, τὸ, (ex διὰ et ἠνεκὴς extenſus) *continuus, perpetuus*. Εἰς τὸ διηνεκὲς, *continuo, ſem-*

per, Hebr. 10, 1. — *in perpetuum*, *in aeternum*, Hebr. 7, 3. 10, 12. 14.

Διθάλασσος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (ex δὶς et θάλασσα) proprie locus, qui duobus maribus alluitur, isthmus, — *bimaris* (*Horat.* Carm. 1, 7. *Ovid.* Fast. 4, 499.); deinde: qui ab utraque parte mari alluitur, *scopulus eminens*, *brevia*, Untiefe, et sic Act. 27, 41,

Διϊκνέομαι, οῦμαι, f. δίξομαι, (ex διὰ et ἱκνέομαι venio) *pervenio*, *penetro* usque. Semel Hebr. 4, 12. coll. Exod. 26, 28. ubi est: pertingo usque.

Διΐστημι, f. διαστήσω, aor. 2. διέστην, (ex διὰ et ἵστημι *statuo*) 1) seorsim colloco, sejungo, Jes. 59, 2. 2) disfidere facio, Prov. 17, 9. — 3) In Medio et aor. 2. separo me, *abeo*, *discedo*, Luc. 24, 51. coll. Sir. 28. 14. — *progredior*, Act. 27, 28. — *praeterlabor*, vel *interjicior*, Luc. 22, 59. διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, praeterlapsa, vel interjecta, circiter hora una. Saepius non habetur.

Διϊσχυρίζομαι, f. ίσομαι, (διὰ et ἰσχυρίζομαι, viribus contendo, deinde assevero) assevero tanquam firmissimum, verissimum; *graviter affirmo*, *sancte assevero*, Luc. 22, 59. Act. 12, 15. coll. *Joseph.* Antiq. 2, 6. 4.

Δικαιοκρισία, ας, ἡ, (δίκαιος et κρίσις judicium) *judicium justum*; *retributio justa*. In profanorum scriptis non legitur; habetur autem Rom. 2, 5. et Hos. 6, 5. pro hebr. מִשְׁפָּט apud interpretem incertum; et bis in Test. XII. patriarch. (*Fabric.* Cod. Pseud. V. T. I, p. 547. et 581), ubi in utroque loco de justitia Dei puniente dictum est. In posteriori loco leguntur: λήψεσθε αἰσχύνην αἰώνιον παρὰ τῆς δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ. — Δικαιοκρίτης habetur 2 Macc. 12, 41.

Δίκαιος, αία, ον, quod vel a δίκη jus, justitia, vel a δίκα, δικάζω in partes divido, derivant, tres habet notiones primarias in N. T. videlicet *aequitatis*, *justitiae* et *pietatis*. Est enim 1) in aequales partes divisus, *aequus*, *aequalis*, *rectus*, gerade, gleich, sensu physico; sic apud profanos v. c. Xenophontem. cf. *Schneideri* lexic. graec. f. hac voce. Inde ad mores translatum est. a) *aequus*, Rom. 7, 12. praeceptum aequum, non rigidum. Matth. 20, 4. 7. τὸ δίκαιον, quod aequum est, quod poscere ex aequitate licet. — deinde: *benignus*, *mitis*, quum aequitas in agendo benignitate nitatur, Matth. 1, 19. Jo. 17, 25. 1 Jo. 1, 9. coll. Ps. 145, 17. ubi צַדִּיק in altero membro per חָסִיד explicatur. Vid. etiam Δικαιοσύνη. — 2) *justus*, et quidem hac varietate, ut sit a) *justus*, cuique suum tribuens, *alios non laedens*, Matth. 5, 45. 9, 13. Marc. 6, 20. Act. 10, 22. Tit. 1, 8. Apoc. 22, 11. — b) *justus*,

leges observans, *ex legibus vivens*, Matth. 23, 28. 1 Tim. 1, 9. Rom. 3, 10. 1 Petr. 3, 12. — inde ex adjuncto c) insons, *culpa vacans*, Matth. 27, 19. 24. 1 Petr. 3, 18. 1 Jo. 2, 1. — judicio Dei insons, Rom. 2, 13. 5, 19. Apud LXX. hebr. נָקִי Prov. 6, 17 Jon. 1, 14. Joel. 3, 19. Nec aliter accipiendum est Rom. 5, 7. cujus loci sensus est: non facile s. libenter morti se devovere vult aliquis pro eo, qui culpa vacat (non enim eget piaculo); sed libenter mortem subibit aliquis pro eo, qui beneficia in eum contulit; (ita vos decet mala adeoque mortem pati in gratiam et honorem servatoris, non tanquam peccatoris, qui expiatione egeret, sed tanquam benefactoris vestri maximi. d) τὸ δίκαιον, quod lex postulat, quod justum est, Coloss. 4, 1. quod legi divinae convenit, Eph. 6, 1. Act. 4, 19. Phil. 4, 8. quod decet, officii est, Phil. 1, 7. 2 Petr. 1, 13. — e) Deus dicitur δίκαιος ejusque judicia δίκαια, et quatenus justitiam illius manifestant, ut Rom. 3, 26. et quatenus in se sunt justa, merito hominum quam maxime consentanea, 2 Thess. 1, 5. 6. 2 Tim. 4, 8. Apoc. 15, 3. 16, 5. 7. 19, 2. — f) hominis judicium dicitur justum, quatenus rerum naturae convenit, igitur quatenus verum est, unde interdum etiam verti potest per *verus*, ut Jo. 5, 30. 7, 24. Luc. 12, 57. coll. Jer. 42, 5. Prov. 2, 16. ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης — 3) *pius*, et quidem a) pius in Deum Luc. 1, 6. 17. 2, 25. 23, 50. Rom. 1, 17. Gal. 3, 11. Hebr. 10, 38. Jac. 5, 16. Luc. 20, 20. δικαίους εἶναι, se discendae verae pietatis esse cupidos.— b) *pius in Deum et homines, probus*, legem divinam faciens, *virtutis studiosus, virtutemque exercens*, Matth. 13, 43. 49. 25, 37. 46. Marc. 2, 17. Luc. 5, 32. 15, 7. 18, 9. Act. 24, 15. Hebr. 11, 4. 12, 23. 1 Petr. 4, 18. 2 Petr. 2, 7. 8. 1 Jo. 2, 29. 3, 7. 12. — Sic hebr. צַדִּיק, cui maxime respondet, saepissime; vid. quoque Jes. 57, 1. — c) denique κατ' ἐξοχὴν dicuntur δίκαιοι, Dei veri *cultores*, in *verum* Deum pii, Luc. 14, 14. coll. Sap. 2, 12. 18. 18, 7. — et deinde etiam ii, qui cultum veri Dei promovent, auctores sunt, ut colatur verus Deus; *pii Dei legati*. Sic in N. T. in illis locis, ubi προφῆται et δίκαιοι conjunguntur, Matth. 10, 41. 13, 17. 23, 29. (coll. vers. 37. ubi Dei legati dicuntur) Act. 3, 14. 7, 52. 22, 14. Sic quoque Luc. 23, 47. δίκαιος est Dei amicus; etenim in locis parallelis Marc. 15, 39. Matth. 27, 54. est υἱὸς τοῦ θεοῦ, et Sap. 7, 27. spiritus divinus sanctorum hominum animos superveniens dicitur efficere eos φίλους θεοῦ καὶ προφήτας. Ac nbi liber Henoch laudatur ita: βίβλος Ἐνὼχ τοῦ δικαίου (Test. XII. patriarch. in Fabric. Cod. Pseud. I, p. 571. 609.) profecto δίκαιος indicat *prophetam*,

quum, quae ex hoc libro superfunt, vaticinia contineant.— Saepius non legitur.

Δικαιοσύνη, ης, ἡ, (hebr. צְדָקָה) ut *δίκαιος*, a quo descendit, tres habet notiones primarias, scl. aequitatis, justitiae et pietatis. Est enim 1) aequitas, quae recte dividit, distribuit; deinde sensu morali *aequitas, benignitas* 2 Petr. 1, 1. *liberalitas*, 2 Cor. 9, 9. 10. vid. Prov. 10, 2. Tob. 2, 14. 12, 9. 14, 9. 11. ubi *δικαιοσύναι eleemosynae.* 1 Sam. 12, 7. ubi *ἡ πᾶσα δικαιοσύνη κυρίου* (צִדְקוֹת) sunt beneficia providentiae divinae. Gen. 20, 13. ubi respondet hebr. חֶסֶד. ib. 19, 19. coll. Protevang. Jacobi (*Fabric.* Cod. Pseud. N. T. I, p. 82.) ubi *Anna*, gravida facta, Deum celebrat, quod dederit ei *καρπὸν δικαιοσύνης αὐτοῦ* fructum suae benignitatis. coll. Baruch 5, 9. ubi *ἐλεημοσύνη καὶ δικαιοσύνη* eandem comprehendunt Dei benivolentiam. — Ex notione aequi deinde descendit notio ejus, quod *fas est, quod decet, quod probatur.* Ita Matth. 3, 15. *πλήρ. πασ. δικ.* perficere quod fas est, quod utrumque nostrum decet. Jac. 1, 20. *δικαιοσ. θεοῦ*, quod fas est coram Deo, Deo probatur. — 2) *justitia*, et quidem a) ea, qua alios non laedimus, cuique suum tribuimus, Eph. 5, 9. 4, 24. 1 Tim. 6, 11. 2 Tim. 2, 22. Hebr. 1, 9. 7, 2. Jac. 3, 18. Apoc. 22, 11. *δικαιοσ. ποιεῖν*, juste agere. b) ea, qua leges observamus, secundum legem judicamus. Ita de justitia judicis et principum, Act. 17, 31. Apoc. 19, 11. Hebr. 11, 33. *εἰργ. δικαιοσύνην*, justitiam exercuerunt, jus dixerunt gentibus, quod ad retributionem pro malis populo israëlitico illatis referendum, ideoque vertendum puto: vindices fuerunt, libertatem populi vindicarunt. Sic 2 Petr. 3, 13. *δικ.* est *justa retributio.* De justitia Dei legi veritatis et sanctitatis adstricta Rom. 1, 17. 3, 5. ib. 3, 21—26., ubi, ut e versu 25 apparet, sensus est: Deus per institutionem expiationis solemnis docuit, se justum esse, qui scl. peccata non negligat sed certissime puniat, nisi expiatio intercedat. Rom. 9, 28. *ἐν δικαιοσύνῃ* juste. — c) ex adjuncto: justitia sensu intransitivo, i. e. *innocentia, τὸ vacare culpa,* Sic Jo. 16, 8. 10. *περὶ δικαιοσύνης* scl. *μου*, de innocentia mea, scl. manifestanda per resurrectionem et reditum in coelum. coll. hebr. צְדָקָה Ps. 7, 9. 18, 21. 25. Jos. 24, 14. *λατρεύσατε αὐτῷ ἐν δικαιοσύνῃ* (בֶּאֱמֶת). Sic etiam Eph. 6, 14. *δικαιοσ.* esse videtur vitae integritas, cor purum ideoque nil metuens. — In Pauli scriptis transfertur quoque ad *justificationem*, i. e. ad *absolutionem a culpa peccati, judicio Dei*, et, quod apostolus cum absolutione arctissime conjungit, *ad spem vitae aeternae.* Quae enim Rom. 10, 10. separatim commemorat et *δικαιοσύνην* et *σωτηρίαν*, ea aliis in locis complectitur sub *δικαιοσύνη*. Rom. 4, 11. *δικ. τῆς πίστεως* i. e. *ἐκ πιστ.* c. 5, 17. 21. 10, 4. 5. (ubi *δικ.* explicatur per *ζήσεται ἐν*

αὐτῷ) 6. 2 Cor. 3, 9. ubi τῇ κατακρίσει opponitur. Gal. 2, 21. 5, 5. et c. 3, 21. ubi δικαιοσύνη per ζωοποιῆσαι satis perspicue explicatur. Sic etiam Hebr. 11, 7. δικαιοσ. de liberatione a poena et de vitae salvatione legitur. Adeo Rom. 10, 3. δικ. Paulo est *ratio* sive ordo *salutis adipiscendae*. 2 Cor. 5, 21. δικαιοσ. abstractum pro concreto: *justificati, absoluti*.— 3) *pietas in Deum*, et inde nata *vitae integritas, rectitudo vitae, probitas*, Act. 10, 35. 13, 10. 24, 25. Matth. 5, 20. 6, 20. (δικ. τῆς βασ. τ. θεοῦ, pietas, qua intrare possitis regnum Dei), c. 21, 32. ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, veram pietatem agendo exprimens. Luc. 1, 75. Rom. 6, 16—22. 8, 10. 14, 17. 2 Cor. 6, 7. Phil. 1, 11. 3, 6. 9. 2 Tim. 3, 16. παιδεία ἡ ἐν δικαιοσύνῃ, disciplina ad probitatem s. vitae rectitudinem ducens. 4, 8. Hebr. 12, 11. Tit. 3, 5. ἔργα ἐν δικ. facta recta, quae Deo probari possint. 1 Petr. 2, 24. 2 Petr. 2, 21. 1 Jo. 2, 29. 3, 7. 10. 1 Cor. 1, 30. Christus dicitur δικαιοσ. i. e. auctor probitatis. Sic Ezech. 3, 20. ubi δικαιοσύναι et ἁμαρτίαι sibi opponuntur. Similiter Test. XII. patr. (*Fabric.* Cod. Pseudep. I, p. 688.: πᾶσα πρᾶξις αὐτοῦ ἐστιν ἐν δικαιοσύνῃ, κἂν ἁμάρτῃ, εὐθὺς μετανοεῖ. — Huc et pertinet formula λογίζεσθαι εἰς δικαιοσύνην, e Gen. 15, 6. repetita, Rom. 4, 3—9. 22. coll. 14, 13. Gal. 3, 6. Jac. 2. 23, quae valet, imputare ad probitatem, praemiis dignam; sive probitatis, quae beneficia mereatur, loco habere. — Transfertur denique etiam ad *regulam pietatis*, sive ut Hebr. 5, 13. legitur, λόγον τῆς δικαιοσύνης, doctrinam probitatis, et ita accipiendum est Matth. 5, 6. 10. Rom. 9, 30. 31. quem locum vertendum puto: pagani, minime solliciti de regula s. doctrina pietatis, tamen eam acceperunt scl. per fidem Christianam. Israelitae vero utique legem (Mos.), praecepta exercendae pietatis habentes et (ex parte) anxie observantes, tamen ad (veram) pietatis regulam (in fide christiana) non pervenerunt. Utrum vero 2 Cor. 6, 14. 11, 15. 1 Petr. 3, 14. regula pietatis christiana, an pietas christiana ipsa subintelligenda sit, definire nolo. — Saepius non habetur.

Δικαιόω, ῶ, f. ώσω, (a δίκαιος) 1) aequum, rectum facio. 2) *justum facio, probum facio* 1 Cor. 6, 11. — δικαιοῦν ἑαυτόν, se defendere, sententiam suam propugnare Luc. 10, 29. se efferre probum, Luc. 16, 15. coll. Sir. 7, 4. — *justus appareo*, de Deo Rom. 3, 4. coll. Ps. 51, 5. 3) *justum, probum declaro*, 1 Tim. 3, 16. de Deo est: Dei justitiam *celebrare*, Luc. 7, 29. ubi adjecta est notio obsequii erga Deum, ut patet ex oppositione versu seq. coll. Sir. 18, 2. Psalter. Salom. 2, 16.: ἐγὼ δικαιώσω σε ὁ θεός, — ὅτι ἐν τοῖς κρίμασί σου ἡ δικαιοσύνη σου ὁ θεός. cf. *Fabric.* Cod. Pseudep. I, p. 921. 4) *absolvo*, Matth. 12, 37. *absolvo a poena et culpa*, Luc. 18, 14. (Protevang. Jac. in *Fabric.* cod. Apocr.

N. T. p. 77.: κατέβη ἐκ τοῦ ναοῦ κυρίου δεδικαιωμένος, i. q. antea: κύριος· ἱλάσθη μοι, καὶ ἀφεῖλε πάντα τὰ ἁμαρτήματα μου.) Rom. 3, 20. 24. 28. 30. 4, 2. 5. 5, 1. 9. c. 6, 7. δεδικαίωται ἀπὸ τ. ἁ., liber est a poena peccati. Sic צדק absolvo, absolutum dimitto, Exod. 23, 7. Deut. 25, 1. Ps. 143, 2. Sic Test. XII. patr. (Fabric. Pseudep. I, p. 541.): „praedixi hoc vobis, ὅπως δικαωθῶ (i. q. ἀθῶος εἰμι p. 571.) ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας τῶν ψυχῶν ὑμῶν." Huc et pertinere puto formulam Matth. 11, 19. Luc. 7, 35. ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς, immunis est divina sapientia a perversitate filiorum suorum (i. e. Judaeorum). Alii vertunt: at sapientia cultoribus suis probata est. — Quum, qui absolvitur a judice, etiam restituatur in pristinum statum, honorem et felicitatem, Deus dicitur δικ. homines eo sensu, ut sit: 5) eos absolvere et iis iterum favere, *absolvere et beare, peccata remittere et in gratiam recipere.* Rom. 8, 30. 33. Gal. 2, 16. 17. 3, 8. 11. (ubi per εὐλογεῖν explicatur, coll. vers. 14.) 24. — c. 5, 4. δικαιοῦσθε qui vultis beari, putatis beari posse. Hanc autem justificationem, ut theologi loquuntur, hanc vim habere, ut justificati vitae aeternae jam fiant participes, clarissime patet ex Tit. 3, 7. — Jac. 2, 21. 24. 25. δικ. est *Deo probari, ab eo amari;* explicatur enim per φίλος θεοῦ ἐκλήθη vers. 23. — (Apoc. 22, 11. in textu vulg. virtuti studeo, ut Sir. 31, 5. 18, 23. sed lectio est spuria). Saepius non habetur.

Δικαίωμα, τος, το, (a δικαιόω) 1) quod recte factum est 2) *judicium, sententia judicis;* in utramque partem. Igitur a) *poena;* de Deo Apoc. 15, 4. ut hebr. משפטים, cui saepius respondet, 1 Reg. 20, 40. Mal. 2, 17. b) *absolutio a poena,* Rom. 5, 16. — Ex adjuncto: c) justitia interna, *innocentia, immunitas a peccato et culpa,* Apoc. 19, 8. coll. Jer. 11, 20. — Rom. 5, 18. Jesu δικαίωμα tribuitur, quatenus sine peccato fuit, Deoque in omnibus est obsequutus; quare vers. 19. cum ὑπακοῇ permutatur. Sic quoque Bar. 2, 17. 19. δικαίωμα est innocentia sive obedientia erga Deum. 3) *lex,* qua, quid juris sit, definitur, *statutum, praeceptum,* hebr. חק Exod. 16, 25. 26. et משפט Exod. 21, 1. Num. 26, 13. Deut. 30, 16. מצוה, praeceptum. Sic Luc. 1, 6. Rom. 1, 32. 8, 4. ib. 2, 26. τὰ δικ. τοῦ νόμου legis mos. praecepta. Hebr. 9, 1. δικ. λατρείας praecepta de cultu divino. ib. vers. 10. δικ. σαρκὸς praecepta de puritate corporis (levitica). *Suidas:* δικαιώματα· νόμος, ἐντολαί. Test. XII. patr. (*Fabric.* cod. Ps. I, p. 603.): ποιεῖν τὰ δικαιώματα κυρίου, καὶ ὑπακούειν ἐντολὰς θεοῦ. Saepius non legitur.

Δικαίως, adv. 1) *juste, justitiae convenienter,* Luc. 23, 41. 1 Petr. 2, 23. coll. Deut. 1, 16. Sap. 19, 13. 2) *ex lege divina,* Tit. 2, 12. 3) *ut officii, ut par est,* 1 Cor. 15, 34. 1 Thess. 2, 10. coll. Prov. 28, 18.

Δικαίωσις, εως, ἡ, 1) causae defensio; 2) *judicium, sententia*, profanis de sententia damnatoria, Paulo Rom. 4, 25. 5, 18. de *absolutione* a peccati poena et nova felicitatis futurae spe, quare in loco posteriori *δικ. ζωῆς* dicitur. In versione alexandrina semel habetur Levit. 24, 22. pro hebr. מִשְׁפַּט, *δικαίωσις μία*, aequalis justitia fiat inquilino et peregrino.

Δικαστής, οῦ, ὁ, (a *δικάζω*, jus dico) 1) *judex, arbiter*, Luc. 12, 14. coll. 1 Sam. 24, 16. Jes. 3, 2. 2) qui potestatem habet juris dicendi, *dominus*; sic Act. 7, 27. 35. ubi, cum *ἄρχων* conjungitur. hebr. שׂר Exod. 2, 14. Deut. 16, 18. Jos. 1, 20. coll. Sap. 6, 1. 9, 7. ubi *δικασταὶ* et *βασιλεῖς* conjunguntur.

Δίκη, ης, ἡ, 1) justitia; — Dea justitiae et retributionis, a gentilibus religiose culta, potissimum criminum ultrix, quae etiam Nemesis dicebatur. Semel Act. 28, 4. coll. 2 Macc. 8, 11. 13. ubi de Deo criminum ultore adhibetur. — 2) *sententia damnatoria*, Act. 25, 15. 3) *poena, supplicium*. 2 Thess. 1, 9. Jud. vers. 7. *πυρὸς αἰωνίου δίκη*, poena ignis aeterni, poenae infernales. cf. Joel. 3, 14. Hos. 13, 14. (hebr. דֶּבֶר pestis, exitium). Amos. 7, 4. *ἐκάλεσε τὴν δίκην ἐν πυρί*. Sap. 14, 31. 18, 11.

Δίκτυον, ου, τὸ, (a *δίκω*, jacio) *rete*. In N. T. de reti piscatorio Matth. 4, 20. 21. Marc. 1, 18. 19. Luc. 5, 2—6. Jo. 21, 6—11.

Δίλογος, ου, ὁ, ἡ, (ex *δὶς* et *λόγος*) quod apud profanes non occurrit, vi compositionis est vel: bis eadem loquens, ut *διλογία* legitur apud Xenophontem, vel: duplicem habens sermonem, *bilinguis, fraudulentus in sermone*. Sic. 1 Tim. 3, 8. ubi convenire videtur voci *διάβολος*; quae v. 11. in simili nexu legitur. Eodem fere sensu in V. T. habetur *δίγλωσσος*, bilinguis, calumniator, Prov. 11, 13. 24, 22. Sir. 28, 13. 5, 16. Psal. 12, 3. ubi *δίλογος* circumscribitur sic: בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ.

Διό, (ex *διὰ* et *ὅ*) conjunctio: *propter quod, quare, quam ob rem, propterea, ideo, igitur*, Matth. 27, 8. Luc. 1, 35. 7, 7. Act. 10, 29. Rom. 1, 24. 2, 1. Hebr. 3, 7. Jac. 1, 21. 4, 6. et passim.

Διοδεύω, f. *εύσω*, (ex *διὰ* et *ὁδεύω*, iter facio) *peragro, transeo, obeo*. Luc. 8, 1. Act. 17, 1. 1 Macc. 12, 32. Gen. 13, 17. Sap. 5, 7. 11. 14, 1.

Διονύσιος, ου, ὁ, *Dionysius*, vir Atheniensis, Areopagita. Act. 17, 34.

Διόπερ, (ex *διὰ* et *ὅπερ* quod) conjunctio, *quapropter*, 1 Cor. 10, 14. 14, 13. — *διόπερ εἰ*, *quod si igitur*, 1 Cor. 8, 13.

Διοπετής, ές, οῦς, ὁ, ἡ, ἐς, τὸ, (ex *διὸς*, genit. a

institui in doctrina salutari. Sir. 24, 21. coll. Ps. 42, 2. 63, 1. hebr. צמא. Jes. 32, 6. Sap. 11, 15. Doctrinam salutarem hebraei haud raro cum aqua comparant, Sir. 24, 25. sq. Quum aqua viva hebraeis sit imago vitae et felicitatis, (vid. Jes. 41, 17. sqq.) διψῶν etiam absolute ita ponitur, ut sit: vitam et salutem avide desiderare, et sic Jo. 4, 14. 6, 35. 7, 37. Apoc. 21, 6. 22, 17. Saepius non legitur.

Δίψος, εος, τὸ, sitis. 2 Cor. 11, 27. Exod. 17, 3. Jes. 44, 3.

Δίψυχος, ου, ὁ, ἡ, (ex δὶς et ψυχὴ) proprie: qui divisus est mente; maxime ad *intellectum* refertur et est: *dubius, incertus,* Jac. 1, 8. Sic quoque in Constitutt. apostol. 7, 11. μὴ γίνου δίψυχος ἐν προσευχῇ σου εἰ ἔσται ἢ οὔ: et διψυχία apud profanos. Sed Jac. 4, 8. refertur quoque ad *voluntatem,* ubi est: qui in diversas partes trahitur, et, relate ad Deum, *homo inserti obsequii, perfidus;* in altero membro est ἁμαρτωλός. coll. Sir. 1, 27. —

Διωγμός, οῦ, ὁ, (a διώκω) *persecutio, vexatio.* Legitur Matth. 13, 21. Marc. 4, 17. 10, 30. Act. 8, 1. 13, 50. Rom. 8, 35. 2 Cor. 12, 10. 2 Thess. 1, 4. 2 Tim. 3, 11. — Prov. 11, 19. Thren. 3, 19.

Διώκτης, ου, ὁ, (a διώκω) *persecutor, vexator.* 1 Tim. 1, 13.

Διώκω, f. ώξω, 1) *exagito,* austreiben; sic v. c. de feris a venatore exagitatis; Jes. 17, 2. ὁ διώκων, qui greges exagitaret, hebr. המדיח, verscheuchen, anscheuchen. — *propello, protrudo,* Matth. 10, 23. 23, 34. coll. Sap. 2, 4. ubi nebula διωχθεῖσα dicitur a radiis solis. ib. 5, 14. 2) *sequor ut capiam* sive *prehendam,* (Nah. 3, 2. Exod. 15, 9. Gen. 31, 23.) *insequor,* Act. 26, 11. Apoc. 12, 13. Si *tropice* legitur in bonam semper dicitur partem, et est: a) *magno studio sequor, cupidus sum rei, studeo,* Rom. 9, 30. 14, 19. 1 Cor. 14, 1. (ubi i. q. ζηλόω) 1 Tim. 6, 11. 2 Tim. 2, 22. (ubi opponitur τῷ φεύγειν) Hebr. 12, 14. hebr. רדף Prov. 15, 10. Sir. 27, 8. Hos. 6, 3. διώξωμεν τοῦ γνῶναι τὸν κύριον. *Suidas:* διώκειν· καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπιθυμεῖν καὶ ὀρέγεσθαι. — b) *in agendo sequor, studiose exerceo, sollicite observo;* Rom. 12, 13. 9, 31. διωκ. νόμων legis praecepta religiose observo, vid. Δικαιοσύνη. 1 Thess. 6, 11. 1 Petr. 3, 11. διωκ. τὴν εἰρήνην pacem servare. coll. Psal. 34, 14. 3) sequor ex odio, ut laedam, *persequor, vexo.* Matth. 5, 10. 11. 12. 44. Jo. 15, 20. Act. 7, 52. 9, 4. 5. Rom. 12, 14. 2 Sam. 21, 5. Gal. 6, 12. τῷ σταυρῷ διώκωνται in honorem crucis Christi mala patiuntur. Alibi passim. 4) *litem intendo,* gerichtlich verfolgen, Luc. 21, 12. Jo. 5, 16. ἐδίωκον, litem intendere studebant. *Suidas:* διώκειν, ἀντὶ τοῦ ἄγειν εἰς κρίσιν, καὶ κατηγορεῖν. *Hesych.* διωκόμενος· κατηγορούμενος. — 5) neutra-

do; — deinde: *largiter do*, Apoc. 18, 6. ubi eſt larga mala retribuere.

Δίς, adv. *bis*, Marc. 14, 30. 72. Luc. 18, 12. Phil. 4, 16. ἅπαξ καὶ δὶς aliquoties. 1 Theſſ. 2, 18. Jud. v. 12. δὶς ἀπεθανόντα i. e. prorſus emortua. vid. Ἀποθνήσκω. Sic δισσῶς ἁμαρτάνειν, gravius peccare, *Fabric.* Cod. Pſeudep., V. T. I, p. 683.

Διστάζω, f. ασω, (quod alii a δὶς et στάω, ſto, derivant, ut ſit: in bivio ſto, neſciens, quam viam ſequi debeam; alii a δὶς et τάζω, tendo, ut ſit: neſcio, quo me vertam, quo tendam) *dubito, haeſito, incertus ſum.* Matth. 14, 31. 28, 17. *Heſych.* διστάζει· διχονεῖ, ἀπορεῖ, ἀμφιβάλλει.

Δίστομος, ον, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (a δὶς et στόμα) duplex os habens; deinde, quum στόμα de acie gladii dicatur, ſi de gladio uſurpatur, eſt *anceps, bipennis,* Hebr. 4, 12. Apoc. 1, 16. 2, 12. 19, 15. coll. Prov. 5, 4. Judd. 3, 16. חֶרֶב dicitur cui ſunt פִּיּוֹת שְׁנַי Pſ. 149, 6. (Prov. 5, 4. חֶרֶב פִּיּוֹת.

Δισχίλιοι, αι, α, *bis mille, duo millia.* Marc. 5, 13.

Διϋλίζω, f. ίσω, (ex διὰ et ὕλίζω, deſaeco, quod ab ὕλη, ſaeces) *percolo, percolando purgo.* Profanis ſaepius de vino dicitur, et ſic Matth. 23, 24. διϋλίζειν τὸν κώνωπα, *vinum percolando purgare a oulice*, proverbialiter dicitur de iis qui in minutis rebus, praeceptis levioribus religioſiſſimi ſunt. — coll. Amoſ. 6, 6.

Διχάζω, f. άσω, (a δίχα, diviſim, ſeparatim) in duas partes divido; — *diſſidere facio.* Matth. 10, 35. διχ. τινὰ κατὰ τινός, excitare aliquem adverſus alium. coll. Luc. 12, 52. ſq.

Διχοστασία, ας, ἡ, (a δίχα ſeorſim, στάσις, ſtatio) τὸ ſecedere in duas partes, diſſenſio, *ſeditio, factio.* Rom. 16, 17. 1 Cor. 3, 3. Gal. 5, 20. 1 Mace. 3, 29.

Διχοτομέω, ῶ, f. ήσω (ex δίχα ſeorſim, et τομὴ ſegmen) in duas partes ſeco; *Joſeph.* Ant. 8, 2. 2. — *diſeco*, Exod. 29, 17. Crudeliſſimum ſupplicii genus erat olim hoc, quo reorum vel captivorum corpora in duas partes diſſecabantur. Qua de re vid. Judd. 19, 29. 1 Sam. 15, 33. 2 Sam. 12, 31. 1 Reg. 3, 25. Dan. 2, 5. 3, 29. coll. Hebr. 11, 37. et e profanis *Diod. Sic.* 1, 2. *Herod.* 3, 13. *Liv.* 1, 28. 8, 24. *Horat.* Sat. 1, 1. 99. ſq. *Sueton.* Calig. c. 27. — In N. T. bis Matth. 24, 51. Luc. 12, 46, ubi eſt ſimpliciter: *ſupplicio afficio.* coll. Suſann. verſ. 55. et 59. *Heſych.* διχοτομεῖν· ἀναιρεῖν.— Alii vertunt: flagellis diſcindere.

Διψάω, ῶ, f. ήσω, 1) *ſitio*, Jo. 4, 13. 15. 19, 28. *ſitim patior*, Matth. 25, 35—44. Rom. 12, 20. 1 Cor. 4, 11. Apoc. 7, 16. coll. Pſ. 107, 5. 2) tropice: *avide deſidero*, ut et Latinor. *ſitire*, Matth. 5, 6. διψ. τὴν δικαιοσύνην, qui ſitit

instituti in doctrina salutari. Sir. 24, 21. coll. Ps. 42, 2. 63, 1. hebr. צָמֵא. Jes. 32, 6. Sap. 11, 15. Doctrinam salutarem hebraei haud raro cum aqua comparant, Sir. 24, 25. sq. Quum aqua viva hebraeis sit imago vitae et felicitatis, (vid. Jes. 41, 17. sqq.) διψῶν etiam absolute ita ponitur, ut sit: vitam et salutem avide deliderare, et sic Jo. 4, 14. 6, 35. 7, 37. Apoc. 21, 6. 22, 17. Saepius non legitur.

Δίψος, εος, τὸ, sitis. 2 Cor. 11, 27. Exod. 17, 3. Jes. 44, 3.

Δίψυχος, ου, ὁ, ἡ, (ex δὶς et ψυχὴ) proprie: qui divisus est mente; maxime ad *intellectum* refertur et est: *dubius, incertus,* Jac. 1, 8. Sic quoque in Constitutt. apostol. 7, 11. μὴ γίνου δίψυχος ἐν προσευχῇ σου εἴ ἔσται ἢ οὔ: et δίψυχία apud profanos. Sed Jac. 4, 8. refertur quoque ad *voluntatem,* ubi est: qui in diversas partes trahitur, et, relate ad Deum, *homo incerti obsequii, perfidus;* in altero membro est ἁμαρτωλός. coll. Sir. 1, 27. —

Διωγμὸς, οῦ, ὁ, (a διώκω) *persecutio, vexatio.* Legitur Matth. 13, 21. Marc. 4, 17. 10, 30. Act. 8, 1. 13, 50. Rom. 8, 35. 2 Cor. 12, 10. 2 Thess. 1, 4. 2 Tim. 3, 11. — Prov. 11, 19. Thren. 3, 19.

Διώκτης, ου, ὁ, (a διώκω) *persecutor, vexator.* 1 Tim. 1, 13.

Διώκω, f. ώξω, 1) *exagito,* auftreiben; sic v. c. de feris a venatore exagitatis; Jes. 17, 2. ὁ διώκων, qui greges exagitaret, hebr. מַחֲרִיד, verscheuchen, anscheuchen. — *propello, protrudo,* Matth. 10, 23. 23, 34. coll. Sap. 2, 4. ubi nebula διωχθεῖσα dicitur a radiis solis. ib. 5, 14. 2) *sequor ut capiam* sive *prehendam,* (Nah. 3, 2. Exod. 15, 9. Gen. 31, 23.) *insequor,* Act. 26, 11. Apoc. 12, 13. Si *tropice* legitur in bonam semper dicitur partem, et est: a) *magno studio sequor, cupidus sum rei, studeo,* Rom. 9, 30. 14, 19. 1 Cor. 14, 1. (ubi i. q. ζηλόω) 1 Tim. 6, 11. 2 Tim. 2, 22. (ubi opponitur τῷ φεύγειν) Hebr. 12, 14. hebr. רָדַף. Prov. 15, 10. Sir. 27, 8. Hos. 6, 3. διώξωμεν τοῦ γνῶναι τὸν κύριον. *Suidas:* διώκειν· καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπιθυμεῖν καὶ ὀρέγεσθαι. — b) *in agendo sequor, studiose exerceo, sollicite observo;* Rom. 12, 13. 9, 31. διωκ. νόμων legis praecepta religiose observo, vid. Δικαιοσύνη. 1 Thess. 6, 11. 1 Petr. 3, 11. διωκ. τὴν εἰρήνην pacem servare. coll. Psal. 34, 14. 3) sequor ex odio, ut laedam, *persequor, vexo.* Matth. 5, 10. 11. 12. 44. Jo. 15, 20. Act. 7, 52. 9, 4. 5. Rom. 12, 14. 2 Sam. 21, 5. Gal. 6, 12. τῷ σταυρῷ διώκωνται in honorem crucis Christi mala patiuntur. Alibi passim. 4) *litem intendo,* gerichtlich verfolgen, Luc. 21, 12. Jo. 5, 16. ἐδίωκον, litem intendere studebant. *Suidas:* διώκειν, ἀντὶ τοῦ ἄγειν εἰς κρίσιν, καὶ κατηγορεῖν. *Hesych.* διωκόμενος· κατηγορούμενος. — 5) neutra-

liter: *curro ad aliquid*, Luc. 17, 23. μὴ διώξητε, nolite adcurrere i. e. ſequi. Phil. 3, 12. ubi ſuppl. eſt κατὰ σκόπον, tendo ad ſcopum, ut eſt verſ. 14. coll. Prov. 21, 6. Quare etiam de aufugientibus dicitur, v. c. Jeſ. 13, 14. Hag. 1, 9.

Δόγμα, τος, τὸ, (verbale a δοκέω, ſtatuo) *praeceptum, mandatum*. De mandatis principum Luc. 2, 1. Act. 17, 7. Dan. 2, 13. 6, 8—15. et praeceptis ſ. placitis apoſtolorum Act. 16, 4. Loca autem Eph. 2, 15. et Coloſſ. 2, 14. ubi de δόγμασι legis moſaicae ſermo eſt, non uno modo intelligunt interpretes. Vel ſunt praecepta de cerimoniis, vel, ut mallem, mandata ſtatutaria ſub poenarum comminatione (ut ſolent eſſe principum mandata) injuncta. Eph. 2, 15. ἐντολαὶ ἐν δόγμασι, praecepta ex more mandatorum politicorum poenas ſimul minantia. Coloſſ. 2, 14. χειρόγραφον τοῖς δόγμασι ſcripta lex, mandatis, poenam minantibus, conſtans. Saepius non legitur.

Δογματίζω, f. ίσω, *praecipio, decerno, jubeo*. De doctorum praeceptis Coloſſ. 2, 20. τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζετε, quare quaſi Judaei adhuc eſſetis, praecipitis ita: noli tangere etc. → In V. T. ſaepius de principum edictis, v. c. 3 Esdr. 5, 34. Eſth. 3, 9.

Δοκέω, ῶ, (quod tempora format ab inuſitato δόκω) f. δόξω, 1) *puto, opinor, exiſtimo, in opinione verſor*, Matth. 6, 7. 24, 44. 26, 53. Marc. 6, 49. Jo. 16, 2. 20, 15. Act. 26, 9. ſaepius. cf. Gen. 38, 15. Prov. 28, 24. — 2) *judico*, ſtatuo, *ſententiam fero, arbitror*, Luc. 17, 9. Jo. 5, 39. Hebr. 10, 29. — δοκεῖ μοι, *videtur mihi, ſtatuo, placet*, Matth. 17, 25. 18, 12. 21, 28. 22, 11. 42. Jo. 11, 56. Act. 25, 27. Luc. 1, 3. Act. 15, 22. 25. 28. 34. — Hebr. 12, 10. κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς pro eorum arbitrio. Exod. 25, 2. οἷς ἂν δόξῃ τῇ καρδίᾳ, ib. 35, 21. hebr. נָדַב. Reſpondet chald. צְבָא *voluit*, Dan. 4, 14. coll. 22, 29. 3 Esdr. 8, 12. et hebraico טוֹב ſeq. בְּעֵינֵי Eſth. 1, 19. 3, 9. coll. Joſ. 9, 25. — 3) *videor, exiſtimor*, et quidem a) *videor aliis*, ex aliorum opinione, judicio ſum, exiſtimor, Luc. 10, 36. 22, 24. Act. 17, 18. 1 Cor. 12, 22. (τὰ δοκοῦντα, quae videntur ignobiliora), 2 Cor. 10, 9.— Gal. 2, 2. οἱ δοκοῦντες ſcl. εἶναί τι, ut additur verſu 6., qui exiſtimantur eminere, qui primi habentur. Ibid. verſ. 9. *Heſych.*: δοκοῦντες· οἱ ἔνδοξοι. — δέδοκται· ἐφάνη, ἐψηφίσατο, διέγνωστο. → Interdum ſimpliciter videtur ſignificare: ſum aliquis, habeor ab aliis, ita ut eleganter circumſcribat verbum, cui eſt adjunctum; Marc. 10, 42. οἱ δοκοῦντες ἄρχειν, qui ſunt domini, i. q. ἄρχοντες. Luc. 22, 24. δοκεῖ εἶναι, futurus eſſet. coll. Suſ. verſ. 6. — b) *videor mihi*, puto me eſſe, habere, Act. 26, 9. 1 Cor. 3, 18. 7, 40. 8, 2. 10, 12. 11, 16. 14, 37. Gal. 6, 3. Jac. 1, 26. — Luc. 8, 18. ὃ δοκεῖ ἔχειν, quod ex ſua opinione habet. Interdum etiam

est: mihi arrogo, ut Matth. 3, 9. μὴ δόξητε λέγειν, nolite arroganter dicere.

Δοκιμάζω, f. άσω, hebr. בחן, 1) *exploro, probo,* probiren, — *igne* metalla 1 Petr. 1, 7. coll. Prov. 8, 10. 17, 3. — *usu* res alias Luc. 14, 19. — tropice: δοκιμάζειν τὸν θεὸν, Deum tentare, i. q. πειράζειν, Hebr. 3, 9. Sir. 34, 10. Mal. 3, 15. — 2) *examino, exploro,* quocunque modo, 2 Cor. 8, 8. 13, 5. 1 Cor. 11, 28. Gal. 6, 4. Eph. 5, 10. Phil. 1, 10. 1 Thess. 5, 21. 1 Jo. 4, 1. Psal. 139, 1. 21. — etiam *dijudico, aestumo.* Luc. 12, 56. coll. Matth. 16, 3. In notione aestumandi legitur δοκιμάζειν Zach. 11, 13. de pretio. — 3) probatum habeo, *approbo,* Rom. 14, 22. ἐν ᾧ δοκ. in eo, quod approbat. Ex adjuncto: *dignum habeo* scl. tanquam probatum, eligo tanquam dignum et probatum; 1 Cor. 16, 3. οὓς ἐὰν δοκ. quos dignos habueritis. Sic etiam Rom. 1, 28. οὐκ ἐδοκ. non dignum habuerunt Deum quem cognoscerent. 1 Thess. 2, 4. δεδοκιμάσμεθα, dignus habitus sum; nisi hic est: dignus, *idoneus factus sum,* ut Sir. 34, 26. κάμινος δοκιμάζει στόμωμα ἐν βαφῇ, i. e. fornax (ignis) efficit aciem ferri in aquam immersi. coll. 2 Macc. 4, 3. Quum exploratione oriatur cognitio rei; est 4) *experientia cognosco, experior,* 2 Cor. 8, 22. coll. Jer. 17, 10. Sap. 2, 19. — *scio, cognosco,* Rom. 2, 18. 12, 2. — etiam transitive: *notum facio,* i. q. δηλόω, 1 Cor. 3, 13.

Δοκιμασία, ας, ἡ; *probatio, exploratio.* Hebr. 3, 9. in codd. et Sir. 6, 21.

Δοκιμή, ῆς, ἡ, 1) *exploratio, probatio;* sensu *activo:* 2 Cor. 8, 2. δοκ. θλίψεως exploratio per calamitates. Sensu passivo: *probitas exploratione firmata, probitas spectata, integritas,* Rom. 5, 4. 2 Cor. 2, 9. 9, 13. δοκ. τῆς διακονίας, probitas in beneficiis collatis satis conspicua. Phil. 2, 22. — 2) *documentum, signum probitatis,* 2 Cor. 13, 3. coll. 22, 12.

Δοκίμιον, ου, τὸ, *exploratio, probatio,* τὸ explorare sensu activo. Sic Jac. 1, 3. τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως, haec fidei exploratio, quae nunc fit — sensu passivo: τὸ probatum esse, *probitas, integritas,* i. q. δοκιμή quod vid. Sic 1 Petr. 1, 7. τὸ δοκ. τῆς πίστεως fides explorata, sive integritas fidei. — In V. T. bis de catillo, quo metalla excoquuntur, Prov. 27, 21. Ps. 12, 7.

Δόκιμος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) qui libenter accipitur, *acceptus, probatus,* potissimum de numis et metallis, 1 Chron. 29, 4. 2 Chron. 9, 17. Gen. 23, 16. — etiam de mercede Zach. 11, 13. εἰ δόκιμόν ἐστι, utrum acceptabilis sit. Deinde ad homines et alias res translatum est: 2) *acceptus, gratus,* Rom. 14, 18. — 3) *exploratione probatus* Jac. 1, 12. — *genuinus, verus,* 1 Cor. 11, 19. 2 Cor. 10, 18. 13, 7.

interna, praestantia, perfectio, Rom. 1, 23. Hebr. 1, 3. 1 Cor. 11, 7. εἰκὼν καὶ δόξα pro εἰκὼν τῆς δόξης. Sic quoque Jo. 1, 14. 2, 11. δόξα significat divinas virtutes, majestatem filii Dei, et πνεῦμα τῆς δόξης 1 Petr. 4, 14. est spiritus majestate s. virtute divina plenus. Etiam de *praestantia* et *excellentia* aliarum rerum, 2 Cor. 3, 7. 8. 9. 10. Eph. 1, 6. δόξα τῆς χάριτος, praestans beneficium. — 9) status splendidissimus et felicissimus eorum, qui versantur in coelo et simul sunt cum Deo; de Christo: *majestas regia et felicitas summa*, Luc. 24, 26. Jo. 17, 5. 22. 24. 2 Thess. 2, 14. 1 Tim. 3, 16. ἀνελ. ἐν δόξῃ pro εἰς δόξαν. 1 Petr. 1, 11. — de piis: *summa felicitas futura* in regno Dei, Rom. 8, 18. 21. 1 Cor. 2, 7. 2 Cor. 4, 17. Coloss. 1, 27. 1 Thess. 2, 12. 2 Tim. 2, 10. Hebr. 2, 10. 1 Petr. 5, 1. 4. 10. Luc. 2, 32. δόξα i. e. auctor salutis, κύριος τῆς δόξης, ut legitur 1 Cor. 2, 8. — Formula: δόξαν διδόναι τῷ θεῷ, est: Deo gratias agere, Luc. 17, 18. Apoc. 19, 7. eum tanquam supremum venerari, se ei subjicere, Act. 12, 23. Apoc. 11, 13. 14, 7. 16, 9. ei tanquam supremo confidere, Rom. 4, 20. Habetur saepius in V. T. v. c. Deut. 32, 3. Jer. 13, 16. Ps. 68, 34. et adhibetur quoque in gravissima adhortatione ad dicendam veritatem, Jo. 9, 24. Jos. 7, 19. 1 Sam. 6, 5.

Δοξάζω, f. άσω, (a δόξα, quod vid.) 1) pretium rei statuo, *probo, approbo*, Jo. 8, 54. conf. Sir. 10, 29. Eccles. 10, 31. — 2 Cor. 3, 10. οὐ δεδόξασται, non probatum fuit scl. Deo, scl. ita ut nunquam tollatur. — 2) *honorem et gloriam do, laudo, probo*, Matth. 6, 2. Luc. 4, 15. Jo. 11, 4. Rom. 11, 13. coll. Sir. 10, 26. sqq. — de rebus: *orno*, ornamentis honoro, 1 Cor. 12, 26. τὸ δεδοξασμένον, V. T. oeconomia splendido cultu ornata, 2 Cor. 3, 10. coll. Jes. 10, 15. μὴ δοξασθήσεται ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτοντος ἐν αὐτῇ; de Deo: *celebro*, laudibus effero ejus potentiam, benignitatem, Matth. 5, 16. 9, 8. Marc. 2, 12. Luc. 2, 20. Act. 4, 21. et alibi. Dan. 4, 31. 34. Exod. 15, 2. Jes. 5, 16. 25, 1. (רום). 42, 10. (תהלה). — δοξάζειν ἑαυτόν, *sese efferre, sibi arrogare*, Hebr. 5, 5. Apoc. 18, 7. — 3) Deus, Christus dicuntur δοξάζεσθαι, si *majestas*, perfectio eorum *manifestatur* et nota fit hominibus, Jo. 12, 28. 13, 32. 14, 13. 15, 8. 16, 14. 17, 1. 4. 10. 2 Thess. 3, 1. Malach. 1, 11. Jes. 24, 23. Exod. 15, 6. Quare etiam est: *colere, venerari Deum*, i. q. διδόναι δόξαν τῷ θεῷ, 1 Cor. 6, 20. Rom. 1, 21. 1 Petr. 2, 12. Apoc. 15, 4. sicque etiam Petrus per martyrium, quod passurus erat, dicitur δοξάζειν τὸν θεόν, obsequii erga Deum documentum splendidum edere, Jo. 21, 19. 1 Petr. 4, 16. — Quum δόξα dicatur de statu felicissimo in coelis, δοξάζεσθαι non solum Jesu, *ad divinum honorem et imperium evecto* Jo. 7, 39. 12, 16. 23. 13, 31. 32. 17, 1. 5. sed etiam Christiani,

הָדָר, Luc. 2, 14. 14, 10. 19, 38. δόξα (scl. τῷ θεῷ) ἐν ὑψίστοις; laude dignissimus est Deus altissimus. Jo. 11, 4. 40. Rom. 6, 4. διὰ τῆς δόξης in Dei gloriam. 11, 36. Gal. 1, 5. et alibi. Jes. 12, 2. ἡ δόξα (ἐν) καὶ ἡ αἴνεσίς μου κύριος. Psal. 105, 47. 1 Chron. 16, 28. 29. Sap. 10, 14. — *honor, dignitas*, quae est in rebus vel personis, Jo. 12, 41. Eph. 3, 13. 1 Thess. 2, 20. — etiam *decus, decorum*, 1 Cor. 11, 15. ubi i. q. vers. 13. πρέπον ἐστι. — Huc et pertinet formula εἰς δόξαν θεοῦ, ita ut Deus celebretur, 1 Cor. 10, 31. 2 Cor. 4, 15. Phil. 1, 11. 2, 11. — 3) ex usu hebr. כָּבוֹד et הָדָר δόξα in N. T. et graeco V. T. codice porro est: a) *conditio externa splendida, status prosper et honorificus*, 1 Petr. 1, 24. Jac. 2, 1. ubi τῆς δόξης cum προσωπολήψ. est jungendum. coll. Sir. 4, 16. 2 Macc. 14, 6. — *vestitus splendidus*, cultus magnificus, Matth. 6, 29. Luc. 12, 27. coll. 1 Macc. 14, 9. 3 Esdr. 4, 17. Exod. 28, 40. Esth. 5, 1. ἐξεδύσατο (regina) τὰ ἱμάτια τῆς θεραπείας καὶ περιεβάλλετο τὴν δόξαν αὐτῆς. — Quum summus sit splendor principum et regum, δόξα est b) *imperium, regnum*, Marc. 10, 37. 1 Petr. 4, 11. 5, 11. coll. Sir. 3, 20. 30, 22. et metonymice: ii qui sunt in honore summo, (Jes. 5, 13.) *magistratus*, 2 Petr. 2, 10. Jud. vers. 8. ubi alii δόξας de angelis explicant, quum etiam Philo (de monarch. lib. 1. Tom. 2. p. 218. ed. *Mang.*) τὰς περὶ θεὸν δορυφορούσας δύναμεις appellaverit δόξας. c) *ornamenta imperii externa*, v. c. divitiae, Matth. 4, 8. Luc. 4, 6. Apoc. 21, 24. 26. coll. Gen. 31, 1. Jes. 10, 3. d) *majestas regia, pompa regia*; Esth. 5, 2. Jes. 33, 17. 1 Chron. 29, 25. δόξα βασιλέως, et sic de Dei majestate externa Act. 7, 2. 55. Apoc. 19, 1. — quae etiam transfertur ad Messiam, Dei vicarium, Matth. 16, 27. 19, 28. 24, 30. Marc. 8, 38. 13, 26. Luc. 9, 26. 21, 27. Tit. 2, 13. Jud. vers. 24. — e) *splendida Dei praesentia, lumen divinum*, (שְׁכִינָה, lumen, symbolum praesentiae Dei) 2 Thess. 1, 9. 2 Petr. 1, 17. Apoc. 15, 8. 21, 11. 23. coll. 22, 45. Vid. Exod. 16, 10. 24, 17. τὸ εἶδος τῆς δόξης κυρίου ὡσεὶ πῦρ. ib. 33, vers. 13—23. 40, 31. Baruch. 5, 9. τῷ φωτὶ τῆς δόξης αὐτοῦ. Jes. 6, 1. 58, 8. 66, 18. Ps. 19, 2. 26, 8. 96, 3. 1 Chron. 16, 24. 1 Tim. 6, 16. Inde explicanda formula Χερουβὶμ τῆς δόξης Hebr. 9, 5., Cherubi, symbolum praesentiae Dei lucidum, oculis conspiciendum; cf. Exod. 25, 21. 22. Num. 7, 89. 1 Sam. 4, 21. 22. 2 Sam. 6, 2. Cant. tr. pueror. vers. 29—32. — Dicitur deinde etiam de quovis *splendore* sive *luce coelesti*, Luc. 2, 9. Act. 22, 11. angelorum Apoc. 18, 1. astrorum 1 Cor. 15, 40. 41. Sir. 43, 9. beatorum Luc. 9, 31. 32. 1 Cor. 15, 43. Coloss. 3, 4. Phil. 3, 21. coll. Dan. 12, 3. faciei Mosis, divinum lumen refulgentis, 2 Cor. 3, 11. 18, 4, 4. 6. coll. Exod. 34, 35. Sir. 43, 12. 50, 7. Sap. 7, 25. Baruch. 4, 24. — f) *majestas*

interna, praestantia, perfectio, Rom. 1, 23. Hebr. 1, 3. 1 Cor. 11, 7. εἰκὼν καὶ δόξα pro εἰκὼν τῆς δόξης. Sic quoque Jo. 1, 14. 2, 11. δόξα significat divinas virtutes, majestatem filii Dei, et πνεῦμα τῆς δόξης 1 Petr. 4, 14. est spiritus majestate s. virtute divina plenus. Etiam de *praestantia* et *excellentia* aliarum rerum, 2 Cor. 3, 7. 8. 9. 10. Eph. 1, 6. δόξα τῆς χάριτος, praestana beneficium. — 9) status splendidissimus et felicissimus eorum, qui versantur in coelo et simul sunt cum Deo; de Christo: *majestas regia et felicitas summa*, Luc. 24, 26. Jo. 17, 5. 22. 24. 2 Thess. 2, 14. 1 Tim. 3, 16. ἀνελ. ἐν δόξῃ pro εἰς δόξαν. 1 Petr. 1, 11. — de piis: *summa felicitas futura* in regno Dei, Rom. 8, 18. 21. 1 Cor. 2, 7. 2 Cor. 4, 17. Coloss. 1, 27. 1 Thess. 2, 12. 2 Tim. 2, 10. Hebr. 2, 10. 1 Petr. 5, 1. 4. 10. Luc. 2, 32. δόξα i. e. auctor salutis, κύριος τῆς δόξης, ut legitur 1 Cor. 2, 8. — Formula: δόξαν διδόναι τῷ θεῷ, est: Deo gratias agere, Luc. 17, 18. Apoc. 19, 7. eum tanquam supremum venerari, se ei subjicere, Act. 12, 23. Apoc. 11, 13. 14, 7. 16, 9. ei tanquam supremo confidere, Rom. 4, 20. Habetur saepius in V. T. v. c. Deut. 32, 3. Jer. 13, 16. Ps. 68, 34. et adhibetur quoque in gravissima adhortatione ad dicendam veritatem, Jo. 9, 24. Jos. 7, 19. 1 Sam. 6, 5.

Δοξάζω, f. άσω, (a δόξα, quod vid.) 1) pretium rei statuo, *probo, approbo*, Jo. 8, 54. conf. Sir. 10, 29. Eccles. 10, 31. — 2 Cor. 3, 10. οὐ δεδόξασται, non probatum fuit scl. Deo, scl. ita ut nunquam tollatur. — 2) *honorem et gloriam do, laudo, probo*, Matth. 6, 2. Luc. 4, 15. Jo. 11, 4. Rom. 11, 13. coll. Sir. 10, 26. sqq. — de rebus: *orno*, ornamentis honoro, 1 Cor. 12, 26. τὸ δεδοξασμένον, V. T. oeconomia splendido cultu ornata, 2 Cor. 3, 10. coll. Jes. 10, 15. μὴ δοξασθήσεται ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτοντος ἐν αὐτῇ; de Deo: *celebro*, laudibus effero ejus potentiam, benignitatem, Matth. 5, 16. 9, 8. Marc. 2, 12. Luc. 2, 20. Act. 4, 21. et alibi. Dan. 4, 31. 34. Exod. 15, 2. Jes. 5, 16. 25, 1. (רום). 42, 10. (תהלה). — δοξάζειν ἑαυτόν, *sese efferre, sibi arrogare*, Hebr. 5, 5. Apoc. 18, 7. — 3) Deus, Christus dicuntur δοξάζεσθαι, si *majestas*, perfectio eorum *manifestatur* et nota fit hominibus, Jo. 12, 28. 13, 32. 14, 13. 15, 8. 16, 14. 17, 1. 4. 10. 2 Thess. 3, 1. Malach. 1, 11. Jes. 24, 23. Exod. 15, 6. Quare etiam est: *colere, venerari Deum*, i. q. διδόναι δόξαν τῷ θεῷ, 1 Cor. 6, 20. Rom. 1, 21. 1 Petr. 2, 12. Apoc. 15, 4. sicque etiam Petrus per martyrium, quod passurus erat, dicitur δοξάζειν τὸν θεόν, obsequii erga Deum documentum splendidum edere, Jo. 21, 19. 1 Petr. 4, 16. — Quum δόξα dicatur de statu felicissimo in coelis, δοξάζεσθαι non solum Jesu, *ad divinum honorem et imperium evecto* Jo. 7, 39. 12, 16. 23. 13, 31. 32. 17, 1. 5. sed etiam Christianis,

felicitate summa beandis, tribuitur, Rom. 8, 30. coll. Esth. 8, 1. ἐδόξασεν ὁ βασιλεὺς Ἀμάν, hebr. גדל magnum fecit. ibid. v. 6, 6—9. 11. יקר. Jes. 44, 23. Ἰσραὴλ δοξασθήσεται, hebr. יתפאר — 1 Petr. 1, 8. χαρᾷ δεδοξασμένῃ, gaudium *insigne, summum* esse videtur.

Δορκάς, ἄδος, ἡ, *dorcas*, Gazelle, Deut. 12, 15. Cant. 2, 9. — In N. T. nomen mulieris christianae. Act. 9, 36. 39.

Δόσις, εως, ἡ, 1) donatio; 2) id quod datur, *bonum, munus*, Jac. 1, 17. coll. Sir. 11, 17. 3) *expensa*. Sic, ubi δόσις et λῆψις simul occurrunt: *data* et *accepta*. Phil. 4, 15. λόγος δόσεως κ. λήψ. mihi misit pecuniam, quam ipsa expensam ferret, ego vero acceptam referrem. coll. Sir. 41, 19. 42, 7.

Δότης, ου, ὁ, (a διδωμι) dator, largitor. 2 Cor. 9, 7. et Prov. 22, 8. ubi respondet hebr. טוב עין, bonus oculis i. e. benignus, liberalis.

Δουλαγωγέω, f. ήσω, (δοῦλος et ἄγω) in servitutem redigo; — *strenue domo, vinco*, 1 Cor. 9, 27. δουλαγωγῶ τὸ σῶμά μου, severam corpori adhibeo disciplinam, certaturi instar (vers. 24. 25.); quorum sensus: omnia perfero, ad omnes me accommodo (cf. vers. 19. sqq.).

Δουλεία, ας, ἡ, *servitus, servitium*, Esdr. 9, 8. 9. — πνεῦμα δουλείας Rom. 8, 15. spiritus servos faciens i. e. qui timorem servilem (scl. poenarum annuntiatione) animis injicit. Similiter Hebr. 3, 15. φόβῳ θανάτου ἔνοχοι ἦσαν δουλείας, timoris poenarum post mortem servitute tenebantur, tremebant ut servi. De mentis servitute, in quam lex mosaica cum praeceptorum tum poenarum rigore animum redigat, legitur Gal. 5, 1. et c. 4, 24. εἰς δουλείαν γεννῶσα in servitutem gignens liberos, i. e. servos pariens. — Metaphor. *necessitas*. Rom. 8, 21. δουλ. τῆς φθορᾶς mortis necessitas.

Δουλεύω, f. εύσω, proprie δοῦλος sum, *servus, subjectus sum*, Jo. 8, 33. Act. 7, 7. Rom. 9, 12. — *servi officia et opera praesto*, Eph. 6, 7. 1 Tim. 6, 2. Prov. 12, 9. δουλεύων ἑαυτῷ, qui ipse sibi servi officia praestat. 2) *in servitutis statu teneor, mancipor*, tropice Rom. 6, 6. Tit. 3, 3. Gal. 4, 25. cf. Δουλεία. — 3) *obstrictus sum ad obsequium* Gal. 4, 9. tanquam domino, Matth. 6, 24. Luc. 16, 13. Gen. 14, 4. עבד. Dan. 7, 14. 27. Judic. 9, 28. si ad Deum refertur, est: *colo, veneror*, Gal. 4, 8. 1 Thess. 1, 9. hebr. עבד Exod. 20, 5. Mal. 3, 18. 2 Reg. 10, 18. 4) *obsequor, obedio* Rom. 7, 6. (scl. τῷ θεῷ) 25. 14, 18. Coloss. 3, 24. Prov. 11, 29. δουλεύσει δὲ ἄφρων φρονίμῳ. 5) *officia praesto*, vel debita vel libere suscepta, Luc. 15, 29. Rom. 16, 18. Act. 20, 19. Gal. 5, 13. Phil. 2, 22. — *servio, inservio* alicui rei,

me accommodo, Rom. 12, 11 coll. Sap. 15, 7. Saepius non legitur.

Δούλη, ης, ἡ, (foemin. a δοῦλος) *serva*, Act. 2, 18. 2) *pie obediens*, Luc. 1, 38. 48.

Δοῦλος, δούλη, δοῦλον (a δέω ligo) *servus*, *a*, *um*. Tanquam adjectivum legitur semel Rom. 6, 19. δοῦλα. Sic Sap. 15, 7. τὰ τῶν καθαρῶν ἔργων δοῦλα σκεύη. —

Δοῦλος, ου, ὁ, (masc. adj. δοῦλος) 1) *servus*, qui sui juris non est, (hebr. עבד) cui opponitur ὁ ἐλεύθερος, 1 Cor. 7, 21. 22. 23. 12, 13. Gal. 3, 28. 4, 1. 7. Eph. 6, 5. 6. (δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ servi Christiani) 8. Coloss. 3, 11. 1 Tim. 6, 1. Matth. 18, 23—32. Act. 2, 18. (Joel. 3, 29.) et alibi. Levit. 25, 44. — Tropice: *servus*, libertate morali privatus, *abreptus a peccato*, Jo. 8, 34. Rom. 6, 17. 20. 2 Petr. 2, 19. — 2) *famulus*, *minister*, Matth. 8, 9. 26, 51. Jo. 15, 15. (ubi opponitur τῷ φίλῳ) Jo. 18, 10. 26. οἱ δοῦλοι καὶ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, 2 Reg. 10, 19. 20. 21. Sic prophetae, Moses, Apoc. 10, 7. 11, 18. 15, 3. δοῦλοι θεοῦ; *ministri*; *divinae voluntatis* (Deut. 34, 5. Jos. 1, 1. 2 Sam. 17, 23. Jer. 25, 4. Amos. 3, 7.) dicuntur, Apostoli (Rom. 1, 1. Gal. 1, 10. Tit. 1, 1. Jac. 1, 1. 2 Petr. 1, 1.) δοῦλοι Christi, ejus *legati et ministri*, coll. Act. 16, 17. aliique qui ecclesiae christianae officia praestant, Coloss. 4, 12. 2 Tim. 2, 24. Apoc. 19, 2. 5. coll. Cant. tr. puer. vers. 61. 62. Dan. 3, 26. ubi δοῦλοι τοῦ θεοῦ sunt Dei *amici*, ab eo scl. servati. Vid. etiam Ps. 78, 70. 71. — 3) *subjectus*, *ad obedientiam obstrictus*, Marc. 10, 44. Rom. 6, 16. 1 Cor. 7, 22. δοῦλ. Χρ. Christo subjectus. 1 Petr. 2, 16. — Deo obediens, et obedire studens, *pius*, *piis cultor*, Luc. 2, 29. Act. 4, 29. Apoc. 7, 3. Jes. 54, 17. Ps. 113, 1. Esdr. 6, 11. 4) *officia praestans*, utilitati alterius inserviens, 2 Cor. 4, 5. 5) *humilis*, qui vilioris est conditionis Phil. 2, 7. coll. Esdr. 4, 15. ubi δοῦλοι homines viles, abjectos indicat.

Δουλόω, ῶ, f. ώσω, *servum facio*, *in servitutem redigo*, Act. 7, 6. Gen. 15, 13. 1 Macc. 8, 11. Gal. 4, 3. δεδουλωμένοι ὑπὸ τὰ στοιχ. legi mos. imperfectae subjecti tanquam servi. — Necessitate constringo, *cogo* 1 Cor. 7, 15. δεδούλωται obstrictus tenetur, cogitur. — δουλ. σεαυτὸν τινὶ 1 Cor. 9, 19. se sponte servituti in alterius commodum addicere; i. e. eorum commodis unice inservire. — Medium: *obstringo me*, *addico me*, *deditus sum*, seq. dativo, Rom. 6, 18. 22. Tit. 2, 3. 2 Petr. 2, 19. Sic Jerem. 3, 22.: δοῦλοι ἡμεῖς ἐσόμεθά σοι. *Hesych.*: δουλωσάμενοι· ὑποτάξαντες.

Δοχή, ῆς, ἡ, (verbale a δέχομαι) τὸ excipere hospitem; deinde: *epulum*, *convivium*. Luc. 5, 29. 14, 13. coll. Gen. 21, 8. Esth. 1, 3. hebr. משתה.

Δράκων, οντος, ὁ, *draco*, *serpens ingens*. Jer. 9, 11.

Thren. 4, 3. Job. 26, 13. — In N. T. Apoc. 12, 3—17. 13, 2. 4. 11. 16, 13. 20, 2. Satanas sub draconis imagine describitur, vel tanquam potens et rapax (תנין Ezech. 29, 3. 32, 2.), vel, quod verosimilius est, ratione loci Gen. 3, 1. sqq. In Test. XII. Patr. (Fabric. I, p. 696.) filius Dei συντρίβων dicitur τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος δι' ὕδατος, i. e. per baptismum evertere imperium diaboli.

Δρύσσω, f. *δράττω*, f. *ἄξω*, usitatius in med. *δρύσσομαι*, *manu prehendo*, *capio*; seq. genitivo Judith. 13, 7. Sir. 31, 2. interdum seq. accusativo, Num. 5, 26. coll. Levit. 2, 2. 5, 12. 1 Macc. 4, 41. Et sic 1 Cor. 3, 19. ubi i. q. *καταλαμβάνω* in simili re Job. 5, 13. *Hesych.* δρύξαι· κρατῆσαι. — δρασσόμενοι· κρατοῦντες.

Δραχμή, *ῆς*, *ἡ*, *drachma*, (drachma Attica) nummus argenteus, denarium Romanorum, sive sex obolos (tres grossos) valens, Luc. 15, 8. 9. — Drachma Alexandrina duplum drachmae Atticae valebat. Gen. 24, 22. Levit. 27, 25. Esdr. 2, 69. 8, 26. Tob. 5, 14. Vid. *Δίδραχμον* et *Ἀργύριον*.

Δρέμω, vid. *Τρέχω*.

Δρέπανον, *ου*, *τὸ*, *falx*, falx messorum et vindemiatorum, Apoc. 14, 14. 17. *falcem immittere*, *ἀποστέλλειν τὸ δρεπ.* Marc. 4, 29. (Joel. 3, 13.) *πέμπειν*, *βάλλειν ἐπὶ* et *εἰς*, Apoc. 14, 15—19.

Δρόμος, *ου*, *ὁ*, (ab inusitato *δρέμω*, curro) *cursus*, Eccles. 9, 11. 2 Sam. 18, 27.; deinde locus, ubi cursu certabant veteres, *stadium*. In N. T. ter legitur metaphorice de *ministerio*, *munere*, Act. 13, 25. 20, 24. 2 Tim. 4, 7. et *πληρόω*, *τελειόω τὸν δρόμον*, cursum perficere, est: metam attingere, muneri omni modo satisfacere. coll. Jer. 8, 6.

Δρουσίλλα, *ης*, *ἡ*, *Drusilla*, filia Agrippae majoris, primum uxor Azizi, Emesenorum regis, quem deserens deinde nupsit Felici, Judaeae praesidi. vid. *Josephi* Antiq. 20, 7, 1 et 2. — Act. 24, 24.

Δῦμι, i. q. *δύνω* quod vid.

Δύναμαι, f. *ήσομαι*, aor. 1. *ἐδυνάσθην*, *ἐδυνήθην*, et Attic. *ηδυνήθην*, respondet latinor. *possum*, i. e. *potens sum*, *valeo*, (hebr. יכל). Varia autem ratione dicitur. Est enim 1) *possum* propria vi, natura *valeo*, Matth. 3, 9. 16, 3. Marc. 2, 7. 4, 33. Luc. 1, 20. 22. 3, 8. 1 Cor. 2, 14. Apoc. 9, 20. et alibi. Job. 30, 24. 4, 20. Jes. 28, 20. 2) *possum* pro rerum conditione; Act. 26, 32. 1 Cor. 3, 1. 1 Thess. 2, 7. Exod. 7, 18. Prov. 31, 4. Saepissime indicat *possibile* aut *impossibile*, cum absolutum tum conditionatum, et vertendum est *fieri potest*, *ut*, Matth. 9, 15. *μὴ δύνανται πενθεῖν*, fieri non potest, ut lugeant. c. 26, 42. *οὐ δύναται παρελθεῖν*, fieri non potest, ut transeat. Jo. 6, 52. *πῶς δύναται οὗτος δοῦναι*, quomodo fieri posset, ut hic daret. Matth. 5, 14. *οὐ δυν. πόλις*

κρυβ. fieri non potest, quin urbs monti imposita conspiciatur. 6, 24. 7, 18. 12, 29. 34. 19, 25. Marc. 2, 4. 3, 23—25. Luc. 20, 36. Jo. 3, 3. Act. 13, 39. 1 Tim. 6, 7. et alibi. cf. Jes. 24, 20. πεσεῖται, καὶ οὐ μὴ δύνατται ἀναστῆναι. Gen. 41, 49.— Interdum etiam est: possum occasione data, *occasionem habeo*, Marc. 14, 7. 1 Cor. 7, 21. Eph. 3, 4. — 3) possum sive ex aliorum sive ex legum et morum venia, ubi verti potest *licet*, Luc. 6, 42. πῶς δύνασαι λέγειν, quomodo *tibi liceat* dicere. (Drac. vers. 24.) Marc. 1, 45. Luc. 16, 2. 1 Cor. 10, 21. 12, 21. 14, 31. Hebr. 3, 19. Apoc. 15, 8. cf. Genes. 19, 22. 34, 14. 43, 32. Ruth. 4, 6. Deut. 16, 5. Jud. 21, 18. ubi יכל eodem modo legitur. — 4) possum pro facultate, quam mihi paravi, *valeo, scio*, Hebr. 2, 18. δύναται βοηθῆσαι, scit auxilium ferre, 4, 15. μὴ δυνάμενον, qui nesciat. c. 5, 2. Act. 27, 43. Exod. 4, 13. δυνάμενον ἄλλον, alium peritiorem. Dan. 2, 10. 4, 15. — 5) possum ex libera voluntate, ex consilio, i. e. *volo, placet mihi, convenit mihi, conducit*. Act. 17, 19. δυνάμεθα γνῶναι, volumus scire. Marc. 6, 5. οὐκ ἠδύνατο, noluit, non placuit ei. coll. Luc. 14, 20. Jo. 5, 19. οὐ δύναται ποιεῖν nunquam vult, in consiliis habet facere. Gen. 37, 4. οὐκ ἠδύναντο (prae odio) λαλεῖν αὐτῷ οὐδὲν εἰρηνικόν. 1 Cor. 3, 1. Jo. 7, 7. Luc. 11, 7. οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναι, nunc non convenit, nunc non est, quod. coll. Job. 6, 7. *Hesych*: δύνασθαι· θέλειν. — Οὐ δύναμαι μή Act. 4, 20. latinor. *non possum non*. — Δύνῃ Apoc. 2, 2. contracte pro δύνεαι, quod ionice pro δύνασαι.

Δύναμις, εως, ἡ, quod in versione LXX. maxime hebr. כֹּחַ, גְּבוּרָה, עֹז, respondet, et est, 1) *robur, potentia, vis, virtus*. De Deo Matth. 22, 29. Rom. 1, 20. 9, 17. Hebr. 1, 3. — de aliis rebus, Luc. 6, 19. 8, 46. 9, 1. 10, 19. Act. 3, 12. 4, 7. Rom. 1, 16. 1 Cor. 1, 18. 24. saepius — *facultas, vires*, Matth. 25, 15. Luc. 9, 1. Act. 6, 8. Coloss. 1, 11. (coll. Gen. 31, 6.) 2 Petr. 2, 11. Hebr. 11, 11. δύναμιν λαμβάνειν, facultatem accipere. 2 Cor. 1, 8. ὑπὲρ δύναμιν, supra vires, supra quam ferre posse viderer. Dan. 2, 23. δύναμις καὶ σοφία, insignis intelligendi facultas. — Metonymice: *vis, valor* verbi, i. e. significatio. Sic saepius apud profanos, et semel in N. T. 1 Cor. 14, 11. Videtur vero etiam δύναμις σοφίας Job. 11, 6. significare: *sensum absconditum* doctrinae sapientiae, in hebr. תַּעֲלֻמוֹת חָכְמָה — 2) robur *animi, fortitudo, animus impavidus*, Act. 4, 33. 2 Tim. 1, 7. 2 Cor. 6, 7. ἐν δυνάμει θεοῦ, in probanda animi fortitudine summa. Alii de vi s. efficacia orationis cogitant, de qua et profanis δύναμις dicitur. — 3) vis efficax, *efficacia*; Rom. 15, 13. 19. Hebr. 7, 16. κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου, efficacia vitae nunquam desinentis. 1 Cor. 15, 56. ἡ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος, id, quod peccatum efficit, est lex.

De qua sententia vid. Rom. 7, 7. 8. — Luc. 4, 14. ἐν τῇ δυνάμει, instinctu, impulsu. Ἐν δυνάμει, (etiam δυνάμει absque ἐν, Eph. 3, 16.) adverbialiter: potenter, efficaciter, Luc. 4, 36. Rom. 1, 2. Coloss. 1, 29. 2 Thess. 1, 11. — Efficacia adjuvantis, i. e. auxilium, 1 Cor. 5, 4. σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου, adjuvante domino. 2 Cor. 12, 9. Psal. 21, 1. — 4) effectus potentiae: facta, opera, 1 Cor. 4, 9. 1 Thess. 1, 5. 2 Tim. 3, 5. Cantic. tr. puer. vers. 38. ubi πᾶσα ἡ δύναμις κυρίου, opera Dei, creatoris, indicant, ut e seqq. apparet. — Specialiter ita appellantur facta eximia, potentiae maximae documenta, facinora, miracula, Matth. 7, 22. 11, 20. 21. 23. 13, 54. coll. vers. 58. Luc. 10, 13. 19, 37. Act. 2, 22. 1 Cor. 12, 10. 28. (ubi metonymice δύναμις pro auctore miraculorum). Gal. 3, 5. 2 Thess. 2, 9. (Psal. 108, 13.) Hebr. 2, 4. et passim. — 5) transfertur ad ea, quibus vis et potentia niti solet; a) ad bona externa, ut sit: bona, opes, facultates, 2 Cor. 8, 3. κατὰ δύναμιν καὶ ὑπὲρ δύναμιν, pro facultate adeoque supra quam opes ferrent, dederunt. vid. Ezech. 17, 27. Prov. 31, 29. πολλαὶ θυγατέρες ἐποίησαν δύναμιν, i. q. antea πλοῦτον. Eodem modo ἰσχὺς de opibus Job. 6, 22. 30, 2. — In N. T. transfertur etiam ad opes sive bona futurae vitae, bona futura pios in coelis manentia; Hebr. 6, 5. γευσαμ. δυνάμεις μελλοντ. αἰῶν. qui senserunt jam nunc pretium futurorum bonorum. — b) ad multitudinem et magnitudinem, Apoc. 3, 8. „quanquam exigua es numero scl. fidelium, tamen servasti" etc. Apoc. 18, 3. coll. Psal. 90, 10. ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις, אם בגבורות, si vel numerosissimi sunt, summa eorum copia. — c) ad exercitum et copias, 1 Chron. 12, 18. Jer. 37, 4. Exod. 6, 26. Jes. 42, 13. Num. 1, 48. quare etiam ut hebr. צבא de astris coeli, cum exercitu comparatis, dicitur, Matth. 24, 29. Luc. 21, 26. coll. Psal. 33, 6. Gen. 2, 1. 2 Reg. 17, 16. 2 Chron. 33, 5. Jer. 33, 22. — et denique transfertur ad imperium, dominationem indicandam, Apoc. 4, 11. 5, 12. 7, 12. 12, 10. 13, 2. Metonymice a) de eo qui imperium habet: potens, Rom. 8, 38. 1 Cor. 15, 24. Eph. 1, 21. — Inde factum est, ut δύναμις et δυνάμεις etiam b) angeli, tanquam fortes Dei, ejusque potentiae ministri, dicerentur. Sic semel 1 Petr. 3, 22. cf. Test. XII. Patr. (Fabric. Cod. Pseudep. I, p. 547.) ubi in tertio coelo habitare dicuntur αἱ δυνάμεις (angeli; de his enim sermo est) τῶν παρεμβολῶν, οἱ ταχθέντες εἰς ἡμέραν κρίσεως, πεινῆσαι ἐκδίκησιν. Distinguuntur ibidem ab iis τὰ πνεύματα τῶν ἐπαγωγῶν, porro οἱ ἄγγελοι τοῦ προσώπου κυρίου, et denique θρόνοι et ἐξουσίαι. Etiam Genesis parva angelos nomine οὐρανίων δυνάμεων commemorat. cf. Fabric. l. l. p. 851. 852. et 860. vid. etiam Psal. 103, 20. 21. — In Lucae scriptis, Luc. 1, 35. 5, 17. 24, 49. Act. 1, 8. 8, 10. etiam 7) spiritus

sanctus, tanquam numen potentissimum, a Deo veniens, δύναμις θεοῦ vocatur; quod idem quoque bis a Paulo Eph. 3, 7. 20. factum esse videtur. Etiam Tob. 1, 5. δύναμις, si lectio esset genuina, esse deberet *numen*. — Quum denique potestas regia conspicua sit in externa majestate, pompa, choragio, 8) δύναμις est: *splendor externus, pompa, majestas regia*; Apoc. 15, 8. ubi δόξα et δύναμις splendidam Dei praesentiam circumscribunt. Vid. Δόξα. — Sic Jesu reditus ad judicium, splendore et majestate quam maxime conspicuus, dicitur futurus esse μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς, Matth. 24, 30. Luc. 21, 27. 2 Thess. 1, 7. ἄγγελοι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, angeli pompa eum cingentes. Eadem ratione δύναμις etiam de *throno*, majestatis quasi sede legitur, Matth. 26, 64. Luc. 22, 69. ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως θεοῦ, ad dextram throni divini. Sic arca foederis, ubi Dei majestas conspicua erat (vid. Δόξα) dicitur arca *roboris* (עז) i. e. majestatis Dei, 2 Chron. 6, 41. Psal. 132, 8. — Transfertur adeo ad *splendorem* et majestatem *solis*, Apoc. 1, 16. et Judic. 5, 31. ὡς ἔξοδος ἡλίου ἐν δυνάμει αὐτοῦ, hebr. בגבורתו. — Notandum est, δύναμιν haud raro aliis substantivis ex hebraismo ita jungi, ut sit pro adjectivo, e. g. Luc. 1, 17. πνεῦμα καὶ δύναμις, spiritus potens. Act. 10, 38. 1 Cor. 2, 4. Sap. 5, 23. πνεῦμα δυνάμεως, ventus vehemens.

Δυναμόω, ῶ, f. ώσω (a δύναμις), potentem reddo; — *viribus, facultate instruo*, Coloss. 1, 11. — In V. T. ter Eccles. 10, 10. Psal. 68, 29. Dan. 9, 27.

Δυνάστης, ου, ὁ, 1) qui imperium, potestatem summam habet, *princeps, potens, rex*, Luc. 1, 52. Prov. 14, 30. 23, 1. Job. 6, 23. Etiam de Deo usurpatur, 1 Tim. 6, 5. coll. 2 Macc. 3, 24. 12, 15. 15, 23. *Phavor.* δυναστὴς· ὁ τύραννος καὶ ὁ βασιλεύς. — 2) *regis minister, potens*, Act. 8, 27. coll. Gen. 50, 4. οἱ δυνάσται Φαραώ. Jerem. 34, 19. ubi pro סָרִיס, *eunuchus*. Prov. 31, 4. et ibid. textum hebr.

Δυνατέω, ῶ, f. ήσω, 1) δυνατὸς sum, quare Rom. 14, 4. codd. δυνατεῖ pro δυνατός ἐστι. 2) *efficax sum, potentiam exsero*, 2 Cor. 13, 3.

Δυνατός, ή, όν, 1) *potens, validus*, qui habet potestatem, vim efficiendi, Act. 11, 17. Rom. 4, 21. 11, 23. 14, 4. 2 Cor. 9, 8. 2 Tim. 1, 12. Hebr. 11, 19. — Δυνατὸς ἐν λόγοις (Sir. 21, 7. δυνατὸς ἐν γλώσσῃ) καὶ ἔργοις, multum valens in docendo et agendo s. miracula patrando, Luc. 24, 19. Act. 7, 22. (Jer. 32, 19. δυνατὸς τοῖς ἔργοις, רַב הַעֲלִילִיָּה, de Deo.) — Δυνατός εἰμι, valeo, Luc. 14, 31. coll. Gen. 32, 28. Num. 13, 13. — Δυνατὸς τῷ θεῷ, 2 Cor. 10, 4. *validissimus*, ex hebraismo, ubi Dei nomen adjectum superlativo exprimendo inservit. (Jon. 3, 3. Νινευὴ πόλις μεγάλη τῷ θεῷ). — τὸ δυνατόν, potentia, i. q. ἡ δύναμις, Rom. 9,

22. — 2) ὁ δυνατὸς, *potens* κατ' ἐξοχὴν, *potentissimus*; de Deo Luc. 1, 49. (hebr. גבור Deut. 10, 17. Neh. 9, 32. Jer. 32, 18. 19.) — 3) *procer*, *princeps*, Act. 25, 5. 1 Cor. 1, 26. (Apoc. 6, 15. in textu vulg. pro ἰσχυροί.) Dan. 3, 27. 1 Chron. 26, 12. — 4) *valens*, *idoneus*, *pollens*, *gnarus*, Act. 18, 24. Rom. 15, 1. 2 Cor. 12, 10. 13, 9. Tit. 1, 9. δυνατός ἐστι, idoneus est. Jac. 3, 2. coll. Sir. 21, 7. et Δύναμαι. — 5) τὸ δυνατὸν, *possibile*, *quod fieri potest*, Matth. 24, 24. 26, 39. Marc. 13, 22. 14, 35. Act. 20, 16. Rom. 12, 18. Gal. 4, 15. — Saepius non occurrit.

Δύφω, vid. Δύω.

Δύο, attice, δύω, οἱ, αἱ, τὰ, genit. δυοῖν, dat. δυσὶ, 1) *duo*, Matth. 14, 7. et saepissime. εἰς δύο, in duas partes Matth. 27, 51. Marc. 15, 38. δύο δύο, *bini*, Marc. 6, 7. pro ἀνὰ δύο Luc. 10, 1. Apud LXX. δύο δύο respondet hebr. שנים שנים, Gen. 6, 19. 20. 7, 9. 15. — δύο ἢ τρεῖς i. e. *pauci*, Matth. 18, 20. coll. Jo. 2, 6. 1 Cor. 14, 29. — κατὰ δύο, *bini*, 1 Cor. 14, 27. οἱ δύο, uterque, ambo, Matth. 19, 5. Jo. 20, 4. Phil. 1, 23. — 2) *diversus*, *dissentiens*. Eph. 2, 15. Luc. 16, 13. Matth. 6, 24.

Δύς, particula inseparabilis, quae in compositione difficultatem, contrarium, aegritudinem indicat et nostro *mis*- et *un* respondet.

Δυσβάσταικτος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (ex δύς et βαστάζω) *portatu difficilis*, *gravis*. Prov. 27, 3. In N. T. bis Matth. 23, 4. Luc. 11, 46. ubi de legibus observatu difficillimis et molestissimis dicitur. *Hesych.* δυσβάσταικτον· βαρύ.

Δυσεντερία, ας, ἡ, (ex δύς et ἔντερον intestinum) *dysenteria*, die Ruhr; Act. 28, 8.

Δυσερμήνευτος, ου, ὁ, ἡ, (δύς et ἑρμηνεύω) *explicatu difficilis*; et ex adjuncto: *captu difficilis*. Hebr. 5, 11. (Artemid. 3, 67. Philo de Somn.) Sap. 17, 1. eodem sensu δυσδιήγητος.

Δύσκολος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (quod ex δύς et κόλον cibus, compositum putant, ita ut primum sit: morosus circa cibum) *morosus*, *querulus*, *difficilis*; τὸ δύσκολον, *difficile*, quod *aegre fit*, Marc. 10, 24. Jer. 49, 8. δύσκολα ἐποίησαν in hebr. קשה, molestum, durum; exitium. — (*Xenoph.* Oecon. 20, 19.) *Hesych.*: δύσκολος· ἄγριος, δυσχερής.

Δυσκόλως, adv. morose; *difficulter*, *aegre*, *vix*. Matth. 19, 23. Marc. 10, 23. Luc. 18, 24.

Δυσμὴ, ῆς, ἡ, (a δύω) maxime in plurali δυσμαὶ, *occasus* scl. solis, ut interdum additur, (Jos. 1, 4. 23. Deut. 26, 6. 4, 4. *occidens*. Plurali numero, ut et ἀνατολαὶ, usurpari solet, quia alio die alio loco sol occidit. Matth. 24, 27. Luc. 12, 54. Apoc. 21, 13. — Ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, ex

omnibus coeli plagis, ex omnibus gentibus, Matth. 8. 11. Luc. 13, 29.

Δυσνόητος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (ἀ δὺς et νοητὸς intelligibilis) *intellectu difficilis*, 2 Petr. 3, 16. *Diog. Laert.* δυσνοήτόν τε καὶ δυσεξήγητον. coll. Sap. 17, 1.

Δύσφημέω, ῶ, f. *ήσω*, (ex δὺς et φήμη) verba mali ominis, verba exsecrabilia proloquor; — *maledico, convitior*. 1 Cor. 4, 13. in codd. pro βλασφημούμενοι. Legitur etiam 1 Macc. 7, 41.

Δυσφημία, ας, ἡ, (ἀ δυσφημέω) *exsecratio*, imprecatio; — *convicium, probrum, to male audire*. 2 Cor. 6, 8. coll. 1 Macc. 7, 38. 3 Macc. 2, 26. *Hesych.* δυσφημίας· κακοφημίας.

Δύω, sive *δύνω, δύμι* et *δύσκω*, f. *δύσω*, aor. 2. ἔδυν, (latin. *duo, induo*) *subeo, submergo* Exod. 15, 10. hebr. שקע submersus fuit; intransitive: *me subduco, subeo*; de sole, quem oceano mergi putabant veteres, *occido*. Marc. 1, 32. Luc. 4, 40. coll. Gen. 28, 11. Jes. 60, 20. Tob. 2, 4.

Δώδεκα, οἱ, αἱ, τὰ, duodecim, Matth. 9, 20. 10, 1. Luc. 2, 42. 9, 17. et saepius. — οἱ δώδεκα, *apostoli*, duodecim κατ' ἐξοχὴν, a numero suo ita dicti, Matth. 26, 14. 26, 20. 47. Marc. 14, 10. 20. Luc. 8, 1. 9, 12. et alibi. — cf. 2 Sam. 23, 18—23. Numerus duodenarius Judaeis sacer erat ob duodecim, ut videtur, populi tribus earumque duodecim (Act. 7, 8.) conditores, vid. Matth. 14, 20. 19, 28. 26, 53. Jo. 6, 13. Apoc. 7, 5—8. 12, 1. 21, 12—21. 22, 2. e V. T. Exod. 15, 27. 28, 17. Num. 17, 2. Jos. 4, 5. 1 Reg. 19, 19. 7, 25.

Δωδέκατος, η, ον, duodecimus. Apoc. 21, 20.

Δωδεκάφυλον, ου, τὸ (δώδεκα et φυλὴ tribus) *duodecim tribus*; — *universus populus Israelitarum*, Act. 26, 7.

Δῶμα, τος, τὸ, (ἀ δομέω, aedifico) 1) *aedificium, domus*; 2) pars aedificii, coenaculum, conclave. In N. T. δῶμα dicitur, quod apud Latinos *tectum*. Tecta enim Judaeorum, ut et nunc orientalium, erant plana, et in iis versari, cubare precarique solebant. Romanis, teste Hieronymo (epist. ad Suniam) ejusmodi loca dicebantur *solaria* sive *meniana*. Sic Matth. 24, 17. Marc. 13, 15. Luc. 5, 19. 12, 3. 17, 31. Act. 10, 9. — Matth. 10, 27. ἐπὶ δωμάτων, in tectis, i. e. palam. 2 Sam. 16, 22. LXX. pro hebr. גג *tectum*, Deut. 22, 8. Jes. 15, 3. Ps. 129, 6. Jos. 2, 6. 8. *Hesych.*: δώματα· οἶκοι, οἰκήματα, ταμιεῖα, οἰκοδομήματα.

Δωρεὰ, ᾶς, ἡ, 1) *donum gratuitum, beneficium, bonum*, Jo. 4, 10. 2 Cor. 9, 15. Hebr. 6, 4. Act. 8, 20. Dan. 2, 6. 2 Macc. 4, 30. — Conjunctum cum genitivo rei est pro adjectivo. Sic δωρεὰ τῆς οἰκίας, Dan. 5, 17. est domus quam vis donare. — Δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνευ. donum quod est in

ſpiritu ſ., ſpiritus ipſe tanquam donum, Act. 2, 38. 10, 45. coll. 11, 17. — δωρεὰ δικαιοσύνης Rom. 5, 17. beneficium, quod eſt in remiſſione peccatorum. δωρεὰ τῆς χάριτος donum, quod eſt in munere demandato, Eph. 3, 7. vid. verſ. 8. — 2) *benignitas*, Eph. 4, 7.

Δωρεάν, adv. proprie κατὰ δωρεάν, hebr. חנם, 1) *gratis, gratuito*, Matth. 10, 8. 2 Cor. 11, 7. Apoc. 21, 6. 22, 17. Exod. 21, 11. δωρεὰν ἄτερ ἀργυρίου, 2) *fine merito*, de beneficiis Rom. 3, 24. 2 Theſſ. 3, 8. coll. Num. 11, 5. ubi δωρεὰν fine labore, de malis: *fine cauſa, immerito*, Jo. 15, 25. coll. Pſ. 35, 7. 1 Sam. 19, 5. 3) *fruſtra, ſine effectu, temere*, Gal. 2, 21. coll. Job. 1, 9. Ezech. 6, 10. Sir. 29, 6.

Δωρέω, ῶ, f. ήσω, uſitatius in medio: *dono, offero*, Marc. 5, 45. (coll. Matth. 27, 58.) 2 Petr. 1, 3. 4. coll. Eſth. 8, 1. 3 Esdr. 1, 7. 8, 14.

Δώρημα, τος, τὸ, *donum, beneficium*. Rom. 5, 16. Jac. 1, 17.

Δῶρον, ου, τὸ, *donum, munus*, Eph. 2, 8. Apoc. 11, 10. coll. Exod. 23, 8. In V. T. v. c. Levit. 2, 4. 12. 9, 7. 15. Deut. 12, 11. et ſaepius in N. T. dicitur de *donis Deo dicatis, ſacrificiis, oblationibus*, Matth. 5, 23. 24. 8, 4. 15, 5. (Marc. 7, 11.) Matth. 23, 18. 19. Hebr. 5, 1. 8, 3. 4. 9, 9. 11, 4. etiam de *pecunia templo oblata* Luc. 21, 1. ib. verſ. 4. ἔβαλόν εἰς τὰ δῶρα, adjecit muneribus, jecit inter dona. — Etiam Matth. 2, 11. δῶρα non munera ſimpliciter ſed oblationes, quibus meſſiam venerarentur, ſignificare videtur. Saepius non legitur.

E

Ἔα, particula exclamandi, quae eſt vel admirantis, vel dolentis, *ah! vah! ehou!* Marc. 1, 24. Luc. 4, 14. Habetur etiam in lingua hebraica, אהא Jud. 6, 22. (LXX., ἆ, ἒ). coll. verſ. 23. Jer. 1, 6. Joel. 1, 15.

Ἐάν, conjunctio conditionem inferens, ideoque optativum et conjunctivum regens, hebr. אם reſpondens. Dicitur 1) de conditione, quae vel eſt, vel ponitur, et eſt: *ſi, ubi, quod ſi*, Matth. 8, 2. 4, 9. 5, 13. 23. Matth. 6, 22. 23. 18, 16. et alibi ſaepiſſime. 2) de eventu poſſibili, ſive de futuro conditionato, et eſt: *ſi vel, etiamſi*, Marc. 8, 36. 1 Cor. 4, 15. Reſpondet hebr. אם Num. 22, 18. Deut. 30, 4. Judic. 13, 16. Job. 17, 13. Jer. 15, 1. Iel. 1, 18. 3) de futuro tempore, et eſt: *quando, ubi, quum*, Jo. 6, 62. 12, 32. 13, 20. 14, 3. 16, 7. 1 Jo. 3, 2. coll. Prov. 3, 24. Mich. 5, 7. — 4) ſi relativis pronominibus et particulis, ſcl. ὅς, ὅσος, ὁσάκις, ὅπου, jungitur, eſt pro ἄν et hujus vim et ſignificationem

accipit (Vid. ἄν Matth. 7, 9. 8, 19. Marc. 4, 22. (Esdr. 7, 26.) 6, 10. 7, 11. Luc. 9, 48. 10, 22. 17, 33. 1 Jo. 3, 22. Apoc. 11, 6. — ὅπου γὰρ ἐὰν Matth. 24, 28. — 5) ἐάν τε — ἐάν τε, *sit, ut,* vel: *sive, sive,* Rom. 14, 8. LXX. hebr. אם, Exod. 19, 13. Levit. 3, 1. coll. Esdr. 7, 26. Sir. 13, 25. — 6) ἐὰν μὴ, *nisi, si non,* excipit et ponit conditionem sine qua non, Matth. 6, 15. 18, 3. 35. Marc. 3, 27. 7, 4. Jo. 3, 2. 5. 7, 51. Gal. 2, 16. — Matth. 26, 42. ἐὰν μὴ, *ut non, quin.* 7) Ἐάν περ, vel conjunctim ἐάνπερ, *si, siquidem,* Hebr. 3, 6. 14. 6, 3.

Ἑαυτοῦ, ῆς, οῦ et in plurali ἑαυτῶν, contracte αὐτοῦ ῆς, οῦ, pronomen reflexivum, nominativo carens, ex obsoleto ἕο, (pro οὗ) sui et αὐτοῦ compositum, *sui ipsius,* Matth. 8, 22. 16, 7. 27, 42. Jo. 5, 18. et saepissime. Non solum autem de tertia sed etiam de prima et secunda persona usurpatur pro ἐμαυτοῦ et σεαυτοῦ, cum in singulari tum in plurali, v. c. Matth. 25, 9. 26, 11. Marc. 9, 33. 50. Luc. 13, 34. πρὸς αὐτὴν pro πρὸς σε. Jo. 18, 34. Act. 13, 46. Rom. 8, 23. 13, 9. 2 Cor. 1, 9. 10, 12—14. et alibi. — Usurpatur quoque pro pronomine reciproco, ἀλλήλων, *invicem, mutuo, alter alterum,* v. c. Marc. 10, 26. 11, 31. Jo. 12, 19. Act. 28, 29. 1 Thess. 5, 13. Jud. vers. 20. Coloss. 3, 13. 16. Eph. 4, 32. Rom. 1, 24. 27. — et pro αὐτοῦ, Luc. 13, 34. 12, 36. 39. 47. Matth. 25, 3. 1 Thess. 2, 7. 11. 12. Apoc. 10, 7. alibi. — Caeterum notandae sunt formulae: 1) ἐν ἑαυτῷ, et ἐν ἑαυτοῖς, *apud se ipse,* quod est a) in animo, mente, Matth. 3, 9. 9, 3. 21. 13, 21. Marc. 5, 30. Jo. 5, 47. 6, 61. 11, 38. Act. 10, 17. Marc. 9, 50. 1 Jo. 5, 10. Gen. 18, 12. Esth. 6, 6. Psal. 36, 1. — b) in sua natura Jo. 5, 26. 6, 53. in sua persona Eph. 2, 15. — c) apud se, locum innuens Jo. 13, 32. — 2) γίνεσθαι ἐν ἑαυτῷ Act. 12, 11. et ἔρχεσθαι εἰς σεαυτὸν, Luc. 15, 17. *ad se redire, se colligere.* In posteriori loco dicitur de resipiscente, libidinum crapulam discutiente. coll. 1 Reg. 10, 5. ubi ἐξ ἑαυτῆς ἐγένετο nostro: ausser sich gerathen, respondet. — 3) ἀφ' ἑαυτοῦ et ἀφ' ἑαυτῶν, *sua sponte,* non monitus, *ipse,* Luc. 12, 57. 21, 30. Jo. 18, 34. 2 Cor. 10, 7. *suo arbitrio, e suis,* Jo. 5, 19. 7, 18. 11, 51. 16, 13. *proprio vi,* Jo. 15, 4. 2 Cor. 3, 5. — 4) ἐξ ἑαυτῶν, ex ingenio nostro, 2 Cor. 3, 5. — 5) καθ' ἑαυτὴν, sua natura, Jac. 2, 17. καθ' ἑαυτὸν, *separatim; seorsim,* Act. 28, 16. idem πρὸς ἑαυτὸν Luc. 18, 11. coll. Zach. 12, 12. sq. Gen. 30, 40. — 6) πρὸς ἑαυτὰν *domum suam* Luc. 24, 12. Jo. 20, 10. παρ' ἑαυτῷ, *domi suae,* 1 Cor. 16, 2. — coll. Prov. 15, 27. Gen. 43, 31. 1 Sam. 6, 12.

Ἐάω, ῶ, f. άσω, 1) *permitto, sino, patior,* Matth. 24, 43. Luc. 4, 41. Act. 14, 16. 16, 7. 19, 30. 28, 4. 1 Cor. 10, 13. — 2) *missum facio, desisto ab aliquo,* Act. 5, 38. (Apoc.

a, 20. in textu vulg.) coll. Exod. 32, 9. Judic. 11, 37. Joh. 7, 18. — Huc et pertinet locus Act. 27, 40. εἴων (scl. anchoras) εἰς τὴν θάλασσαν, reliquerunt mari. Luc. 22, 51. ἐᾶτε ἕως τούτου, alii: desistite (a me) usque hoc i. e. dum sanavero vulneratum; alii rectius: definite! sufficit jam! — 3) ex adjuncto, ut et nostrum *lassen*, est *facio, curo, ut*, Act. 23, 32. 27, 32. Saepius non habetur.

Ἑβδομήκοντα, οἱ, αἱ, τὰ, *septuaginta*, Act. 7, 14. 23, 23. 27, 37. — Luc 10, 1. 17. septuaginta discipuli, quorum numerus aequabat numerum assessorum in Synedrio magno.

Ἑβδομηκοντάκις, *septuagies*. Matth. 18, 22. ἑβδομ. ἑπτα septuagies septies i. e. quam saepissime. coll. Gen. 4, 24.

Ἕβδομος, η, ον, *septimus*, Jo. 4, 52. Jud. vers. 14. Apoc. 8, 1. ἑβδόμη scl. ἡμέρα, septimus dies, sabbatum, Hebr. 4, 4.

Ἑβὲρ, ὁ, *Heber*, nom. propr. indecl. de quo vid. Gen. 10, 21. 24. 25. Commemoratur Luc. 3, 35.

Ἑβραϊκὸς, οῦ, ὁ, *hebraicus*. Semel Luc. 23, 38. (In V. T. non habetur.)

Ἑβραῖος, αία, αῖον, *hebraeus*, e gente Hebraeorum. Hebr. עִבְרִי fuit cognomen Abrahami, Gen. 14, 13. et inde translatum est ad posteros ejus, cf. Gen. 39, 14. Exod. 1, 15. 16. Deut. 15, 12. — In N. T. ter, Act. 6, 1. 2 Cor. 11, 22. Phil. 3, 5. — Hebraei Act. 6, 1. ab Hellenistis distincti sunt, Christiani e Judaeis Palaestinensibus, hebraice i. e. syro-chaldaice loquentes; *Hellenistae* contra Christiani e Judaeis exteris, graece loquentibus. Fuit autem hoc nomen, ut σπέρμα Ἀβραάμ, valde honorificum, quare 2 Cor. 11, 22. inter ornamenta Pauli commemoratur; ab Ἰσραηλίτης autem non differt, neque in differentia horum nominum argutandum est.

Ἑβραΐς, ίδος, ἡ, hebraea. Non nisi Act. 21, 40. 22, 2. 26, 14. legitur, et *dialectus hebraea* hic non est antiqua illa V. T. qua Judaei Jesu tempore non nisi in sacris utebantur, sed recentior, syro-chaldaica appellata, *dialectus vernacula*.

Ἑβραϊστί, adv. *hebraice, lingua syro-chaldaica, aramaea* (vid. Ἑβραΐς). Legitur in scriptis Joannis, Jo. 5, 2. 19, 13. 17. 20. Apoc. 9, 11. 16, 16. et in prolog. Sir. ἑβραϊστὶ λεγόμενα.

Ἐγγίζω, f. ίσω, (ab ἐγγὺς) intransitivum: *accedo, appropinquo, advenio*, sequente εἰς, ἐπὶ, μέχρι (Phil. 2, 30.) vel dativo. Matth. 21, 1. 26, 46. Marc. 11, 1. Luc. 7, 12. 12, 33. 15, 25. 18, 35. 24, 28. Hebraicum נִגַּשׁ et קָרַב. De tempore et rebus futuris; *advenio, instio, immineo*, et in praeterito: *adsum*, Matth. 3, 2. 10, 7. 21, 34. 26, 45. Luc. 19, 9. 11. 21, 8. 20. 28. 22, 1. Act. 7, 17. Jac. 4, 8. Hebr.

appellari φῶτα, *lumina*, cujus appellationis, haud dubie antiquissimae, causam conjicit (σιμαι) hanc: quod illo tempore Judaeis insperata affulserit potestas si imperium. Alii igitur Jo. 10, 22. malluerunt subintelligere festum, quod Judaei quotannis celebrabant in memoriam templi a Sorobabele restituti et ab Herode reparati, quod in tertium mensis *Adar* (Martii) incidebat.

Ἐγκαινίζω, f. ίσω, (ex ἐν, et καινὸς), 1) renovo, 2 Chron. 15, 8. — denuo facio, Sir. 33, 6. — 2) *initio*, Deut. 20, 5. hebr. חָנַךְ. — Tropice legitur Hebr. 10, 20. ἐνεκαίνισεν, initiavit, primus ingressus est, ipse stravit viam nobis. — 3) *consecro, sacrum facio*, Hebr. 9, 18. de foedere; respondet hebr. כָּרַת 1 Sam. 11, 14. ἐγκαινίζειν τὴν βασιλείαν, i. e. regem.

Ἐγκαλέω, ῶ, f. ήσω (ex ἐν, et καλέω), 1) advoco, appello; — 2) *in jus voco, accuso*. Struitur cum dativo personae, Act. 19, 38. 23, 28. (Sir. 46, 19.) et accusativo rei, rarius profanis cum genitivo; nostris autem saepius vel sequente genitivo rei Act. 26, 2. 19, 40. vel sequente περὶ Act. 23, 29. 26, 7. vel sequente κατὰ, Rom. 8, 33. Vertunt quidem h. l. interpretes sic: „quis accuset Dei dilectos," respiciuntque ad vers. 31.; rectius autem ita intelligitur: „quis in jus vocabit (scl. persecutores) propter electos Dei, i. e. propter calamitates, quibus Christianos vexant? Deus hoc faciet, qui (Christianos) absolvit et beat. Quis autem istos (persecutores) puniet? Christus, qui quidem interfectus, tamen in vitam rediit, summumque imperium tenet." Sic Sap. 12, 12. τίς ἐγκαλέσει σοι κατὰ ἐθνῶν ἀπολωλότων, quis te (Deum) in jus vocabit gentium causa, quas interitui devovisti?

Ἐγκαταλείπω, f. λείψω, (ex ἐν, et καταλείπω) 1) relinquo; — *superstitem relinquo*, Rom. 9, 29. Jes. 1, 9. — 2) *derelinquendo trado, trado*, sequente εἰς, Act. 2, 27. coll. Psal. 16, 10. ubi עָזַב seq. ל. — Psalter. Salomon. 2, 7. (Fabric. Cod. Pseud. I.): ἐγκατέλιπεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας κατισχυόντων. — 4) *perfide desero*, 2 Tim. 4, 10. Hebr. 10, 25. *auxilio destituo, derelinquo*, Matth. 27, 46. Marc. 15, 34. (Psal. 22, 1. עָזַב). Rom. 4, 16. 2 Cor. 4, 9. Hebr. 13, 5. cf. Jos. 1, 5. Jes. 1, 8. Deut. 31, 6. 8. Sap. 10, 13. αὕτη (scl. σοφία) πραθέντα δίκαιον (Josephum) οὐκ ἐγκατέλιπεν, i. q. vers. 14. οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν. Saepius non occurrit.

Ἐγκατοικέω, ῶ, f. ήσω (ex ἐν, et κατοικέω), *inhabito, incola sum*. Semel 2 Petr. 2, 8.

Ἐγκεντρίζω, f. ίσω, (ex ἐν et κεντρίζω, stimulo, pungo) 1) stimulo, v. c. equum; pungo, vulnero, Sap. 16, 11. — 2) *insero surculum*, quod fit incisione in arborem facta. Sic saepius apud profanos (*Theophrast.* hist. plant. 2, 3.) et Rom.

vitam revoco, resuscito, Matth. 10, 8. 27, 52. Jo. 5, 21. 12, 1. 9. Act. 3, 15. 4, 10. 5, 30. Rom. 4, 24. 1 Cor. 15, 4. sqq. saepius hebr. הקיץ 2 Reg. 4, 31. Jes. 26, 19. — De nascituris: *nasci jubeo; existere volo*, Matth. 3, 9. Luc. 1, 69. 3, 8. הקים Gen. 38. 8. ἐγείρειν τινὰ τινί, alicui aliquem dare, excitare, ut sit, Act. 13, 22. ubi ἤγειρε i. q. vers. 23. ἤγαγε, ubi text. vulg. quoque habet ἤγειρε. coll. Prov. 11, 15. — 2) *excito e somno, expergefacio*, quia qui expergefiunt, surgere solent, Matth. 8, 25. Luc. 8, 24. Act. 12, 7. Rom. 13, 11. (העיר Cantic. 2, 7.) Eph. 5, 14. — *Medium* ἐγείρομαι, 1) *me erigo, surgo*, Matth. 8, 15. 9, 5. 6. 19. 25. Marc. 10, 49. Luc. 11, 8. 13, 25. Jo. 11, 29. 13, 4. Act. 3, 6. Apoc. 11, 1. coll. Prov. 6, 9. et passim — surgo *e mortuis* Matth. 14, 2. 26, 21. 17, 23. Marc. 16, 14. Jo. 2, 22. 21, 4. et alibi. — 2) *surgo contra*, insurgo, Matth. 12, 42. 24, 7. Marc. 13, 8. Luc. 11, 31. 21, 10. 3) *publice prodeo, exorior*, Matth. 11, 11. 24, 11. 24. Marc. 13, 22. Luc. 7. 16. Jo. 7, 52. העיר Jes. 41, 25. — 4) *expergiscor, evigilo*, Matth. 2, 13. 14. 20. 21. 17, 7. Luc. 7, 14. Marc. 4, 27. *vigilo*; ubi vertendum puto: „etiamsi aut dormiat aut vigilet, die noctique, nihilominus" etc. Notandum est in locis Marc. 2, 9. 11. 3, 2. 5, 41. Luc. 8, 23. 24. Jo. 5, 8. *Griesbachium* pro ἔγειραι reposuisse ἔγειρε, quod jam significationem medii induit.

Ἔγερσις, εως, ἡ, (ab ἐγείρω) 1) erectio, v. c. aedificii, 3 Esdr. 5, 62. (hebr. הקמה), surrectio, Ps. 139, 2. 2) *resuscitatio e mortuis, resurrectio*. Matth. 27, 53.

Ἐγκάθετος, ου, ὁ, ἡ, (ab ἐν et κάθημαι sedeo) proprie subsidens insidiarum faciendarum causa, insidiator; deinde: *subornatus ad insidias faciendas, subornatus insidiator*. Semel Luc. 20, 20. coll. Job. 31, 9. ἐγκάθετος γίνομαι, hebr. ארב. ib. 19, 11. *Joseph.* de Bell. Jud. 6, 5. 2. πολλοὶ δὲ ἦσαν ἐγκάθετοι (subornati erant) παρὰ τῶν τυράννων. *Hesych.*: ἐγκάθετος· ἐπεδρεύων, ἐπιτηρῶν, ἐντόπιος.

Ἐγκαίνια, ων, τὰ, (ἐν et καινὸς novus) 1) *initiatio solemnis rei novae*. Sic Esdr. 6, 16. Neh. 12, 27. Dan. 3, 2. ubi חנכה *initiatio*, quod alibi, Num. 7, 10. 3 Esdr. 7, 7. per ἐγκαινισμὸς vertitur. *Suidas*: ἐγκαίνια· ἑορτὴ καθ' ἣν ἐγκαινουργήθη τι. Apud profanos non legitur. 2) *festum in memoriam rei initiatae sive renovatae institutum*. Sic in N. T. semel Jo. 10, 22. ubi ex plurimorum sententia festum *repurgationis* templi et *sacrorum* a sordibus gentilium intelligendum est, quod per octo dies quotannis celebrabatur et in diem 25 mensis Cislev (Decembris) incidebat. Institutum fuit a Juda Maccabaeo, 1 Macc. 4, 54—59. et ibi dicitur αἱ ἡμέραι ἐγκαινισμοῦ. coll. 2 Macc. 5, 1—8. Commemorat hoc festum *Josephus* Antiq. 12, 7, 7., at dicit, illud a Judaeis

appellari φῶτα, *lumina*, cujus appellationis, haud dubie antiquissimae, causam conjicit (οἶμαι) hanc: quod illo tempore Judaeis insperata affulserit potestas s. imperium. Alii igitur Jo. 10, 22. malluerunt subintelligere festum, quod Judaei quotannis celebrabant in memoriam templi a Sorobabele restituti et ab Herode reparati, quod in tertium mensis *Adar* (Martii) incidebat.

Ἐγκαινίζω, f. ίσω, (ex ἐν, et καινὸς), 1) renovo, 2 Chron. 15, 8. — denuo facio, Sir. 33, 6. — 2) *initio*, Deut. 20, 5. hebr. חָנַךְ. — Tropice legitur Hebr. 10, 20. ἐνεκαίνισεν, initiavit, primus ingressus est, ipse stravit viam nobis. — 3) *consecro, sacrum facio*, Hebr. 9, 18. de foedere; respondet hebr. כָּרַת 1 Sam. 11, 14. ἐγκαινίζειν τὴν βασιλείαν, i. e. regem.

Ἐγκαλέω, ῶ, f. ήσω (ex ἐν, et καλέω), 1) advoco, appello; — 2) *in jus voco, accuso*. Struitur cum dativo personae, Act. 19, 38. 23, 28. (Sir 46, 19.) et accusativo rei, rarius profanis cum genitivo; nostris autem saepius vel sequente genitivo rei Act. 26, 2. 19, 40. vel sequente περὶ Act. 23, 29. 26, 7. vel sequente κατὰ, Rom. 8, 33. Vertunt quidem h. l. interpretes sic: „quis accusat Dei dilectos," respiciuntque ad vers. 31.; rectius autem ita intelligitur: „quis in jus vocabit (scl. persecutores) propter electos Dei, i. e. propter calamitates, quibus Christianos vexant? Deus hoc faciet, qui (Christianos) absolvit et beat. Quis autem istos (persecutores) puniet? Christus, qui quidem interfectus, tamen in vitam rediit, summumque imperium tenet." Sic Sap. 12, 12. τίς ἐγκαλέσει σοι κατὰ ἐθνῶν ἀπολωλότων, quis te (Deum) in jus vocabit gentium causa, quas interitui devovisti?

Ἐγκαταλείπω, f. είψω, (ex ἐν, et καταλείπω) 1) relinquo; — *superstitem relinquo*, Rom. 9, 29. Jes. 1, 9. — 2) *derelinquendo trado, trado*, sequente εἰς, Act. 2, 27. coll. Psal. 16, 10. ubi עָזַב seq. ל. — Psalter. Salomon. 2, 7. (Fabric. Cod. Pseud. I.): ἐγκατέλιπεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας κατεχόντων. — 4) *perfide desero*, 2 Tim. 4, 10. Hebr. 10, 25. *auxilio destituo, derelinquo*, Matth. 27, 46. Marc. 15, 34. (Psal. 22, 1. עָזַב). Rom. 4, 16. 2 Cor. 4, 9. Hebr. 13, 5. cf. Jos. 1, 5. Jes. 1, 8. Deut. 31, 6. 8. Sap. 10, 13. αὕτη (scl. σοφία) πραυθέντα δίκαιον (Josephum) οὐκ ἐγκατέλιπεν, i. q. vers. 14. οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν. Saepius non occurrit.

Ἐγκατοικέω, ῶ, f. ήσω (ex ἐν, et κατοικέω), *inhabito, incola sum*. Semel 2 Petr. 2, 8.

Ἐγκεντρίζω, f. ίσω, (ex ἐν et κεντρίζω, stimulo, pungo) 1) stimulo, v. c. equum; pungo, vulnero, Sap. 16, 11. — 2) *insero surculum*, quod fit incisione in arborem facta. Sic saepius apud profanos (*Theophrast.* hist. plant. 2, 3.) et Rom.

11, 17. 19. 23. 24. ubi tropice de insitione gentilium in sacratam ecclesiae christianae stirpem legitur.

Ἔγκλημα, τὸς, τὸ (ab ἐγκαλέω), *crimen, criminatio, accusatio. Hesych.:* ἔγκλημα· πταῖσμα, μέμψις. Habetur Act. 23, 29. 25, 16.

Ἐγκομβόομαι, οῦμαι, f. ώσομαι, veste elegantiori me induo; *induo, orno me.* Semel tropice 1 Petr. 5, 5. τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε. Descendit ab ἐγκόμβωμα, quod Jes. 3, 22. (hebr. תַּשְׁרוּמֹת *alligamenta*) legitur, et est: vestis nodos (κόμβους) habens, sive notis, lemniscis, clavis ornata, vestis praetexta, lemniscata. *Hesych.* κομβώσασθαι· στολίσασθαι. Κόμβωμα· στόλισμα. cf. *Fischer* de vitiis Lexic. N. T. p. 18. sqq.

Ἐγκοπή, ῆς, ἡ, (ab ἐγκόπτω) 1) incisio, Abschnitt, Pause; — 2) id quod rem tardat, impedit, *impedimentum.* 1 Cor. 9, 12. ἐγκοπήν τινα διδόναι τῷ εὐαγγελίῳ. *Hesychius:* ἐγκοπὴν· ἔνεδρον, ἐμπόδιον.

Ἐγκόπτω, f. ψω, (ex ἐν et κόπτω) 1) incido; v. c. viam incidere; inde tropice: 2) *moror*, Act. 24, 4. *impedio.* Rom. 15, 22. Gal. 5, 7. τίς ὑμᾶς ἐνέκοψε, quis vos impedivit, quasi viam vobis incidit? (text. vulg. ἀνέκοψε) 1 Thess. 2, 18. — *irritum facio*, 1 Petr. 3, 7. ἐγκόπτεσθαι, ne viam praecludatis precibus vestris. In V. T. legitur Dan. 9, 26. ubi est *perire*, hebr. קֵץ, finis.

Ἐγκράτεια, ας, ἡ, (ex ἐν et κρατέω) animi moderatio; continentia; — *abstinentia* a nimio potu, cibo et a libidine, Sir. 18, 30. sqq. — In N. T. ter legitur, Act. 24, 25. Gal. 5, 23. 2 Petr. 1, 6. et indicat *abstinentiam a re venerea, castitatem*, quae non solum *illicitam* venerem fugit, sed etiam *licitam* aut temperantius exercet, aut ab ea prorsus abstinet. Laudatur Rahel in Test. XII. Patriarch. (*Fabric.* Cod. Pseud. I, p. 622.) ab angelo, quod διέπτυσε συνουσίαν ἀνδρὸς (Jacobi), καὶ ἐξελέξατο ἐγκράτειαν, et quod (p. 623.) voluerit συνεῖναι τῷ Ἰακώβ (coitum exercere cum Jacobo) διὰ τέκνα (sobolis habendae causa), καὶ οὐ διὰ φιληδονίαν. — ib. p. 673.: καιρὸς γὰρ συνουσίας γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ καιρὸς ἐγκρατείας εἰς προσευχὴν αὐτοῦ.

Ἐγκρατεύομαι, f. εύσομαι, animum moderor; Gen. 43, 31. ἐνεκρατεύσατο sibi temperavit scil. a lacrymis, coll. Sir. 19, 6. — continens sum; *abstineo* a cibis delicatioribus, vino, venere. Sic de athletis 1 Cor. 9, 25. — *abstineo a coitu*, 1 Cor. 7, 9. ἐγκρατεύονται, si a coitu abstinere, libidinem reprimere non possunt. Vid. ἐγκράτεια.

Ἐγκρατής, ές, ὁ, ἡ, — ές, τό, (ex ἐν et κράτος) potens, validus; compos, Sir. 6, 27. Sap. 8, 21. 2 Macc. 10, 15. — *compos sui, temperans sibi, continens*; Tit. 1, 8.

coll. Sir. 26, 15. ubi γυνὴ αἰσχυντηρὰ et ἐγκρατὴς ψυχὴ sibi respondent.

Ἐγκρίνω, f. ῶ, (ex ἐν et κρίνω) deligo, probo, catalogo insero; *accenseo, adnumero*, (cujus oppositum est ἐκκρίνω, excludo). Semel, 2 Cor. 10, 12. et saepius apud profanos. (*Xenoph.* hist. gr. 4, 1. 19.).

Ἐγκρύπτω, f. ψω, (ex ἐν et κρύπτω) abscondo aliquid ita, ut illud vel alia re obtegam, vel ei immisceam; quare est cum *tego* Jos. 7, 21. (טָמַן) tum *immisceo*; unde etiam *depso*, Ezech. 4, 12. coll. 1 Reg. 17, 12. — In N. T. Matth. 13, 33. Luc. 13, 21. dicitur de fermento, quod commiscetur cum farina.

Ἔγκυος, ου, ἡ, (ex ἐν et κύω, gravida sum) *gravida, praegnans*. Luc. 2, 5. Jer. 31, 8. Sir. 42, 10.

Ἐγχρίω, f. ίσω, (ex ἐν et χρίω), *inungo, illino*, Apoc. 3, 18. coll. Jer. 4, 30. Tob. 6, 8. 11, 8. ἐγχρίσον τὴν χολὴν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἐγώ, gen. ἐμοῦ, μοῦ, *ego*; pronomen primae personae, quod nostri scriptores verbis haud raro pleonastice (Matth. 8, 7. Act. 17, 3. Dan. 8, 5. 15. 19. Gen. 30, 1.), saepius autem ea de causa addunt, ut subjectum, in verbo latens, vel accuratius distinguant ab aliis, vel iis gravius opponant, v. c. Matth. 5, 22—44. ubi *suam*, Pharisaeorum dogmati contrariam doctrinam servator maxime incipit verbis: ἐγὼ δέ ib. 22. Marc. 1, 8. Jo. 4, 26. 12, 26. 47. 49. 1 Cor. 7, 12. et saepius. coll. Jes. 43, 15. 19. 44, 6. Jos. 23, 14. Judith. 2, 12. 1 Chron. 29, 14. — In Pauli scriptis ἐγὼ interdum dicitur communicative pro ἡμεῖς, e. g. Rom. 7, 9. 10. 14. 17. 20. 24. 25. ἡμεῖς autem pro ἐγὼ, 1 Cor. 1, 23. 2, 10. 12. coll. vers. 4. ib. 4, 8. 10. — Formula: ἐγώ εἰμι, est: a) *ego sum; ipse sum*, non alius, Matth. 14, 27. Luc. 24, 39. Jo. 6, 20. 9, 9. 18, 5. 6, 8. cf. Jes. 43, 25. — b) *ego sum*, subint. ὁ Χριστὸς (quod diserte additur Marc. 14, 62. Luc. 22, 70.) *sum Messias*, Marc. 13, 6. Luc. 21, 8. Jo. 8, 24. 28. 13, 19. Act. 13, 25. — Ἰδοὺ ἐγὼ Act. 9, 10. et ἐγὼ κύριε Matth. 21, 30. est: *ecce me! adsum! praesto sum!* hebraicum הִנְנִי, 1 Sam. 3, 8. Num. 14, 40. אֲנוֹכִי 2 Sam. 2, 20. 20, 17. — Genitivus μοῦ (nunquam ἐμοῦ) et ἡμῶν ex hebraismo saepissime pro possessivo, *meus*, e. g. Matth. 2, 6. 6, 12. Luc. 1, 55. 7, 46. Jo. 6, 54. Rom. 6, 6. Gen. 29, 32. ἴδε μου τὴν ταπείνωσιν. — Denique formula τί ἐμοὶ καὶ σοί, *quid rei mihi tecum?* i. e. *mitte me!* Matth. 8, 29. Marc. 5, 7. Luc. 8, 28. Jo. 2, 4. vid. Jos. 22, 24. Judic. 11, 12. 1 Reg. 17, 18. 2 Sam. 16, 10. et 19, 22.

Ἐδαφίζω, f. ίσω, (ab ἔδαφος) ad terram prosterno; — de aedificiis et urbibus: *solo aequo, destruo*; de hominibus: *solo allido, interimo, occido*. Utroque sensu Luc. 19, 44.

ἐδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, humo proſternent te (urbem) et incolas tuos. Vid. Jeſ. 3, 25. Hoſ. 14, 1. Ezech. 31, 12. Nah. 3, 10. *Heſych.*: ἐδαφιοῦσι· προσκρούσουσι τῇ γῇ. — ἠδαφίσθησαν· εἰς ἔδαφος ἀνῃρέθησαν.

Ἔδαφος, εος, τὸ, *ſolum, terra.* Act. 22, 7. Dan. 6, 24. Ezech. 41, 16. Sir. 36, 10. Drac. verſ. 19.

Ἕδραῖος, αία, αῖον, (ab ἕδρα, ſella, ſedes) 1) ſedens, ſedentarius; 2) metaphorice: *ſtabilis, firmus, conſtans*; 1 Cor. 7, 37. 15, 58. Coloſſ. 1, 23. Symmach. hebr. נכון firmus, Prov. 4, 18. et נכון, baſis, Pſal. 33, 14.

Ἑδραίωμα, τος, τὸ, (ab ἑδραιόω, ſtabilio, firmum facio) *baſis, fundamentum.* 1 Tim. 3, 16. ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας, divinae veritatis baſis, id quo omnis divina nititur veritas. (*Aquila* hebr. נכון, baſis, vertit ἔδρασμα.)

Ἑζεκίας, ου, ὁ, *Ezechias*, ſ. *Hiskias*, Judaeorum rex. Matth. 1, 9. 10. coll. 2 Reg. 18, 2. ſqq. 20, 1. ſqq. Jeſ. 38, 1. ſqq.

Ἐθελοθρησκεία, ας, ἡ, quo ſubſtantivo Paulus Coloſſ. 2, 23. uſus eſt, deſcendit a θρησκεία, *cultus religioſus*, et ἐθέλω, *ſponte volo, ſponte facio.* Hinc ἐθελοθρησκεία eſt: cultus, quem Deus ab homine non poſcit, imo quem homo excogitavit, ſibique ſua opinione impoſuit; igitur *cultus arbitrio hominum inventus et inſtitutus. Heſych.*: ἐθελοθρησκείαν· ἐθελοσέβειαν. *Suid.* ἐθελοθρησκεῖ· ἰδίῳ θελήματι σέβει τὸ δοκοῦν. Similiter ἐθελοδουλεία eſt ſervitus voluntaria; ἐθελοπρόξενος, qui ſponte ſe πρόξενον urbis facit. In mente habuit Paulus cultum quendam angelorum, ut e verſu 18 intelligitur. (*Joſephus* de Bell. Jud. 2, 8. 7. commemorat, Eſſenos jurejurando ſeſe obſtrinxiſſe celare τὰ τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα.) Eundem angelorum cultum reprehendit Joannes Apoc. 19, 10. 22, 9. In Teſt. XII. Patriarch. (Fabric. Cod. Pſeudep. I, p. 547.) *angeli faciei Dei* dicuntur ἐξιλασκόμενοι πρὸς κύριον ἐπὶ πάσαις ταῖς ἁγνείαις τῶν δικαίων. Ibid. p. 562. commemoratur ἄγγελος ὁ παραιτούμενος τοῦ γένους Ἰσραὴλ καὶ πάντων τῶν δικαίων. Judaeos autem angelos tutelares cultu aliquo proſequutos eſſe, colligi poteſt ex verbis ib. p. 651.: ἐγγίζετε τῷ θεῷ, καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῷ παραιτουμένῳ ὑμᾶς· ὅτι οὗτος ἐστι μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.

Ἐθίζω, f. ίσω, aſſuefacio, Sir. 23, 9. — τὸ εἰθισμένον, *mos, conſuetudo*, Luc. 2, 27. coll. 2 Macc. 14, 30. ἡ εἰθισμένη ἀπάντησις, conſueta agendi ratio.

Ἐθνάρχης, ου, ὁ, (ex ἔθνος et ἀρχὴ imperium) *gentis praefectus, princeps*, 2 Cor. 11, 32. Tribuebatur hoc nomen principibus populorum, qui regium honorem et nomen non habebant, vel aliis regibus ſubditi erant. coll. 1 Macc. 14, 47. 15, 1. 2. ubi Simon, pontifex, ita appellatur,

et *Joseph.* Antiq. 14, 7. 2. ubi praefectus Judaeorum in Aegypto hoc nomine venit, qui Judaeis praefectus dicitur ὡς ἂν πολιτείας ἄρχων αὐτοτελοῦς.

Ἐθνικός, ή, όν, (ab ἔθνος), 1) ad gentem pertinens, genti proprius; 2) ex usu scriptorum N. T. (in V. T. enim non occurrit) ἐθνικοί dicuntur, ut hebr. גויים, gentes a cultu veri Dei alieni, *gentiles*, et ex adjuncto: *impii*; Matth. 5, 47. (ubi Griesb. ἐθνικοὶ reposuit pro τελῶναι) 6, 7. 18, 17. Sic τὰ ἔθνη sunt; impii, Dei contemptores Sir. 10, 14. 18. 15, 8. 32, 18. 51, 8. Vid. Ἔθνος.

Ἐθνικῶς, adverb. gentiliter; — *more gentilium*, a vera religione alienorum. Gal. 2, 14.

Ἔθνος, εος, contr. ους, τὸ, quod ab ἔθος derivatur, proprie est: multitudo eorundem morum et legum vinculo invicem juncta, *multitudo*, *genus* hominum; Act. 17, 26. πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, omnia hominum genera. 1 Petr. 2, 9. coll. Matth. 21, 43. Act. 2, 5. — Act. 8, 9. τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρ. *incolae* Samariae, Samaritani, cf. vers. 5. — 2) *gens*, *natio*, *populus*, Matth. 20, 25. 28, 19. Marc. 10, 42. Luc. 7, 5. Jo. 11, 48. 50. 51. 52. 18, 35. Act. 4, 25. 7, 7. 10, 22. — Τὰ ἔθνη, Matth. 12, 21. (Jes. 42, 3.) et Marc. 11, 17. (Jes. 56, 7.) verosimiliter sunt duodecim tribus Israëliticae. Ita גויים Psal. 106, 5. sunt Israelitae. coll. Gen. 10, 5. 20. 31. — 3) ex usu hebr. גויים τὰ ἔθνη in N. T. sunt: omnes gentes extra Judaeos, *non-judaei*, *ethnici*, Matth. 4, 15. 10, 5. Marc. 10, 33. Luc. 2, 32. Act. 14, 2. 5. 14, 16. 26, 23. Rom. 2, 14. 3, 29. 9, 24. 30. 11, 25. 1 Cor. 1, 23. 2 Cor. 11, 26. Gal. 2, 8. 9. et passim; — et ex adjuncto: *a vero Deo alieni*, *idololatrae*, Matth. 6, 32. 10, 18. Luc. 12, 30. 21, 24. Act. 7, 45. 10, 45. 11, 1. 18. 1 Cor. 5, 1. 10, 20. et saepius. — 4) In Pauli scriptis τὰ ἔθνη etiam de *Christianis e gentilibus*, Rom. 16, 4. Gal. 2, 12. 14. Eph. 3. atque fortasse etiam Rom. 11, 13. 15, 27.

Ἔθος, εος, contr. ους, τὸ, 1) *consuetudo*, *mos*. Luc. 22, 39. Jo. 19, 40. Hebr. 10, 25. Act. 25, 16. 2 Macc. 13, 4. Drac. vers. 14. Verti hic potest: *ut solet* f. *solent*. — 2) mos ex lege; *lex*, *institutum*, *leges et mores patrii* (2 Macc. 11, 25. τὰ ἐπὶ τῶν προγόνων ἔθη). Luc. 1, 9. 2, 42. Act. 6, 14. 15, 1. 16, 21. 21, 21. 26, 3. 28, 17. coll. Sap. 14, 16. τὸ ἀσεβὲς ἔθος ὡς νόμος ἐφυλάχθη. — Saepius non occurrit in N. T.

Ἔθω, usitatius in perf. med. εἴωθα, et jonice ἔωθα, *soleo*, ex consuetudine facio, Matth. 27, 15. Marc. 10, 1. Sir. 37, 14. τὸ εἰωθός, *consuetudo*, *mos*, Luc. 4, 16. Act. 17, 2. coll. Num. 24, 1.

Εἰ, conjunctio conditionalis, quae cum indicativo et scriptoribus doricis et ion. etiam cum conjunctivo construitur,

et apud LXX. maxime respondet hebr. אם. Est 1) *si*, conditionem qualemcunque cum temporis, tum loci, tum rationis rei indicans. Matth. 4, 3. 6. 8, 31. Jo. 20, 15. Act. 5, 39. et alibi saepissime; — *si quidem*, Matth. 11, 14. 24, 24. 26, 39. 27, 43. Act. 27, 39. 2) *si vel*, 2 Cor. 4, 3. 7, 8. 12. 12, 11. 15. Phil. 2, 17. Hebr. 6, 9., *etsi*, *etiamsi*, *quanquam*, sequente ἀλλὰ, ubi vero usitatius est εἰ καὶ, seq. ἀλλὰ, 2 Cor. 4, 16. 5, 16. Coloss. 2, 5. Matth. 26, 33. et seq. γὲ Luc. 11, 18. 18, 4. etiam καὶ εἰ, Marc. 14, 29. Sic אם est etiamsi, Jes. 1, 18. Amos. 5, 22. 3) *num*, *utrum?* Matth. 12, 10. 19, 3. Marc. 3, 2. 1 Cor. 3, 12. 2 Cor. 13, 5. Phil. 3, 12. et alibi. 2 Reg. 1, 2. (אם) Gen. 17, 17. Esth. 4, 14. εἰ ἄρα num fortasse, Marc. 11, 13. Act. 7, 1. 8, 22. 17, 27. — 4) post verba mirandi, optandi, aliaque animi commotionem exprimentia, ubi res ex sententia loquentis est adhuc incerta, ponitur ita ut per *ut*, *quod*, sive accusativum cum infinitivo sit, vertendum, Marc. 15, 44. ἐθαύμασαν εἰ ἤδη τέθνηκε, mirabatur, quod jam mortuus esset. Luc. 17, 2. 12, 49. τί θέλω, εἰ ἤδη, quam vellem, ut jam. Matth. 26, 24. Marc. 9, 42. 14, 21. Act. 26, 8. 23. ubi εἰ ab οὐδὲν ἔκτος vers. 22. pendet. 2 Cor. 11, 15. Hebr. 7, 15. 1 Jo. 3, 13. — 4) *quum*, *quando*, *ubi* in ratiocinando et concludendo, Matth. 5, 29. 30. Luc. 16, 12. 31. Jo. 8, 19. 13, 32. Eodem sensu a) εἰ δὲ, Matth. 5, 29. Marc. 11, 26. Rom. 6, 8. 9, 22. εἰ δὲ θέλων, „*quum vero* Deus vellet manifestare iram et potentiam suam, tulit patienter" etc. b) εἰ καὶ, 1 Cor. 7, 21. c) εἰ γὰρ, Rom. 3, 7. 4, 2. 14. 5, 10. d) εἰ οὖν, quod si igitur, Matth. 6, 23. 7, 11. Luc. 11, 13. Jo. 13, 14. Act. 11, 17. — 5) in exclamatione: *utinam*, *o si!* Luc. 19, 24. 22, 42. Sic Exod. 32, 32. εἰ μὲν ἀφεῖς utinam condonares! (hebr. אם) respondit hebr. אל Job. 6, 2. 16, 4. — 6) ex hebraismo in asseveratione vel juramento est: *non*, Marc. 8, 12. Hebr. 3, 11. 4, 3. 5. ut hebr. אם Deut. 1, 35. Ps. 95, 11. Gen. 14, 23. 1 Reg. 1, 51. ubi LXX. verterunt εἰ οὐ. — Caeterum notandae formulae a) εἰ καὶ, vid. sub no. 2. notata. b) εἰ δὲ μὴ apud Marc. 2, 21. 22. et Joannem, evang. 14, 2. 11. Apoc. 2, 5. 16. et εἰ δὲ μήγε apud Matth. 6, 1. Luc. 5, 36. 10, 6. et 2 Cor. 11. 16. *sin minus*, *alioquin*. Drac. vers. 29. Gen. 30, 1. c) εἰ μὴ, *nisi*, *praeter*, Matth. 11, 27. 13, 57. 1 Cor. 1, 14. 2, 2. Jes. 1, 9. etiam adversative: *sed*, *verum*, 1 Cor. 7, 17. Apoc. 9, 4. quo et multi referunt loca Matth. 12, 4. Luc. 6, 4. — d) εἰ μή τι, *nisi forte*, 1 Cor. 7, 5. 2 Cor. 13, 5. coll. Deut. 32, 31. Legitur etiam Luc. 9, 13. ubi alii interrogative accipiunt: *numquid?* Vid. Kypkii obss. sacr. Tom. I, p. 250. e) εἴγε *siquidem*, Eph. 3, 2. 4, 21. *dummodo*, Gal. 3, 4. Coloss. 1, 23. εἴγε καὶ si vel maxime, etiamsi, 2 Cor. 1, 23. — f) εἴπερ, *siquidem*, Rom. 8, 9. 2 Thess. 1, 6. 1 Petr. 2, 3. *si scilicet*, Rom. 8, 17. 1 Cor. 15, 15. *si vel*

maxime, 1 Cor. 8, 5. coll. Judith. 6, 9. — g) εἴπως, *si forte, si qua ratione*, Act. 27, 12. Rom. 1, 10., ut, *si fieri possit*, Phil. 3, 11. Rom. 11, 14. 2 Sam. 16, 12. 2 Reg. 19, 4. hebr. אולי. — h) εἴτε — εἴτε, *sive — sive, cum — tum*, Rom. 12, 6—8. 1 Cor. 3, 22. 8, 5. 12, 26. 15, 11. 2 Cor. 1, 6. Coloss. 1, 16. 2 Thess. 2, 15. 1 Petr. 2, 13. 14.

Εἶδος, εος, contr. ους, τὸ, 1) *species, habitus, forma*, das Aussehen (ab εἴδω), Luc. 9, 29. coll. Exod. 24, 17. 2) *forma* adspectabilis, forma quatenus cerni potest; Luc. 3, 22. εἶδ. σωμ. forma corporea i. e. adspectabilis. Jo. 5, 37. — 3) *genus, species*, sive *res*. 1 Thess. 5, 22. Sic Jer. 15, 3. Sir. 23, 16. 25, 2. 42, 18. εἴδη sunt *res*, i. q. Sir. 26, 5. πρόσωπον. Sap. 15, 4.

Εἴδω, forma obsoleta; inde aor. 2. εἶδον s. ἴδον et perf. med. οἶδα; plusq. ᾔδειν s. ᾔδη, et fut. εἰδήσω. Respondet maxime verbis hebr. רָאָה, חָזָה et יָדַע. — Diversam habent haec tempora significationem. I) Aorist. enim est 1) *video* (ἰδέω), *conspicio, oculis cerno*, Matth. 2, 2. 9, 3. 16, 9. 8, Act. 8, 39. 1 Tim. 6, 16. et alibi saepissime. Οἱ ἰδόντες, *spectatores*, Marc. 5, 16. Luc. 8, 36. — video in visione, Act. 9, 12. 10, 3. 11, 5. 22, 18. Apoc. 1, 2. 12. et ibid. saepius — animo, spe video futura Jo. 8, 56. Hebr. 11, 13. — *ipse video, oculis video*, Marc. 15, 32. Luc. 2, 15. 17. 26. 9, 27. Jo. 20, 25. 2) *oculis contemplor*, Matth. 9, 36. Luc. 8, 35. 24, 39. — *attendo*, Matth. 27, 49. Marc. 15, 36. Act. 13, 41. (Hab. 1, 5.) 3) videndo intelligo, *intelligo, cognosco*, Matth. 3, 7. 9, 6. 26, 58. Marc. 12, 34. Luc. 5, 24. 9, 47. Jo. 7, 52. Gal. 2, 14. alibi — *animadverto*, Matth. 9, 2. 4. 12, 25. Marc. 10, 14. Luc. 17, 15. Act. 16, 19. — *comperio* Matth. 18, 31. 21, 15. — 4) video ut sciam, *explora, lustra, specto*; Marc. 5, 14. 6, 38. 12, 15. Luc. 14, 18. Jo. 1, 40. 47. 20, 8. Act. 15, 6. Sap. 2, 17., ubi i. q. πειράζω. 5) sensibus percipio quibuscunque (ut etiam βλέπω dicitur) *experior, sentio, fruor*, v. c. θάνατον Hebr. 11, 5. Luc. 2, 26. διαφθορὰν Act. 2, 27. 31. 13, 35—37. πένθος Apoc. 18, 7. ἡμέραν, tempus Luc. 17, 22. Jo. 8, 56. 1 Petr. 3, 10. coll. Ps. 34, 12. τὴν βασιλ. τοῦ θεοῦ Jo. 3, 3. coll. Ps. 27, 13. 34, 12. 89, 49. Cohel. 9, 9. 1 Macc. 13, 3. (*Fabric.* Cod. Pseudep. V. T. I, p. 607. εὐφροσύνην οὐκ εἶδον) — *evenire video*, Matth. 13, 17. 16, 28. 24, 15. 33. Marc. 2, 12. — 6) ἰδεῖν τινα, aliquem videre, est a) *invisere* aliquem, Luc. 8, 20. Act. 16, 40. 19, 21. 28, 20. Rom. 1, 11. 1 Cor. 16, 7. Phil. 1, 27. 1 Thess. 3, 6. 2 Tim. 1, 4. b) *conspicere, invenire aliquem, incidere in aliquem*, Matth. 8, 14. 8, 34. 11, 8. 9. 20, 3. 25, 37—39. Marc. 9, 38. Luc. 10, 31—33. Act. 3, 3. c) *pernosco, scio quis sit*, nostrum kennen lernen, Luc. 23, 8. 9, 9. Jo. 12, 21. Act. 22, 14. Phil. 2, 28. — II) Perf. medii οἶδα, quod

notionem praesentis induit, et proprie est *vidi*, haecce significat. 1) *vidi et cognovi*, i. e. *cognitum habeo, scio, novi*, Matth. 6, 8. 32. 15, 12. 20, 25. Jo. 4, 10. Marc. 1, 34. Luc. 6, 8. 20, 7. Act. 7, 18. et alibi saepissime; — *intelligo, percipio*, Luc. 2, 49. Jo. 6, 61. Matth. 20, 25. Jo. 4, 22. 42. 7, 15. Marc. 9, 6. οὐκ ᾔδει, non intelligebat ipse. εἰδὼς bene intelligens, sciens, Marc. 12, 15. Luc. 8, 53. Act. 2, 30. ἀκριβεστ. εἰδὼς quippe qui accuratius rem jam intellexerat scl. e Pauli dictis. Rom. 7, 7. οὐκ ᾔδειν, non intelligebam, agnoscebam tanquam cupidinem. 2) scio ex memoria, *recordor*, 1 Cor. 1, 16. recordor et *perpendo, perpendo*, 1 Cor. 5, 6. 6, 2—19. 9, 13. 24. 1 Jo. 3, 1. εἰδότες, memores, perpendentes, 1 Cor. 15, 58. Eph. 6, 8. 9. Coloss. 4, 1. 1 Tim. 3, 14. Jac. 3, 1. coll. Jer. 8, 7. 15, 15. — 3) scio facere aliquid, *didici, possum, valeo*, Matth. 7, 11. 27, 65. ὡς οἶδατε, quo modo potestis, valetis; Luc. 11, 13. 12, 56. Phil. 4, 12. ubi οἶδα i. q. vers. 11. ἔμαθον. Coloss. 4, 6. 1 Thess. 4, 4. 1 Tim. 3, 5. 2 Petr. 2, 9. Jac. 5, 17. 4) vidi aliquid esse, scio verum esse, i. e. *persuasum habeo, opinor, arbitror*, Matth. 22, 16. 25, 26. Marc. 4, 27. ὡς οὐκ οἶδεν αὐτὸς, praeter opinionem. Luc. 19, 22. ᾔδεις, arbitratus fueras. Jo. 11, 22. καὶ νῦν οἶδα, etiam adhuc (quanquam frater mortuus est) persuasa sum. ib. vers. 42. c. 16, 30. Act. 20, 25. 29. 26, 27. 1 Cor. 11, 3. ὑμᾶς εἰδέναι, ut vobis persuadeatis. Coloss. 2, 1. Phil. 1, 19. 1 Jo. 2, 29. 5, 13. — 5) vidi aliquem, *cognosco illum, ei sum familiaris*. Matth. 25, 12. 26, 72. 74. Marc. 4, 58. 71. Luc. 13, 25. 22, 34. 2 Cor. 5, 16. 12, 2. 1 Petr. 1, 8. — ex adjuncto: *familiariter utor aliquo, comiter versor cum illo*. Sic εἰδέναι videtur esse intelligendum 1 Thess. 5, 2. eodemque sensu legitur in Test. XII. Patr. (Fabric. I, p. 676.: „propter odium οὐκ ἤθελον οὔτε δι' ὀφθαλμῶν οὔτε δι' ἀκοῆς ἰδεῖν τὸν Ἰωσήφ).“ Etiam hebr. ידע est familiariter usus est aliquo; unde etiam dicitur de veneris exercitio. — Alii vertunt *amo, foveo*, ut γινώσκειν quoque dicitur; alii *veneror*, ut ידע putant legi Gen. 18, 19. Ps. 31, 8. 37, 18. Amos. 3, 2. — Ἰδοῦσα Luc. 1, 29. recte rejecit *Griesb.*

Εἰδωλεῖον, ου, τὸ, idoli templum, delubrum. 1 Cor. 8, 10. coll. 3 Esdr. 2, 9. ubi in textu hebr. Esdr. 1, 7. est בית אלהים. 3 Macc. 4, 16. *Suid.*: εἰδωλεῖον· ὁ ναὸς τῶν εἰδώλων, εἴδωλιον δὲ τὸ ὁμοίωμα τοῦ εἰδώλου.

Εἰδωλόθυτον, ου, τὸ, (ab εἴδωλον et θύω) idolis mactatum; in N. T. *carnes e victimis paganorum residuae*, quae vel in epulis consumebantur, vel in foro vendebantur. Legitur Act. 15, 29. 21, 25. 1 Cor. 8, 1. 4. 7. 10. c. 10, 19. 28. Apoc. 2, 14. 20.

Εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, (ex εἴδωλον et λατρεία) *idolorum cultus, idololatria.* In N. T. 1 Cor. 10, 14. est:

sacra paganorum. Gal. 5, 20. *flagitia in paganorum sacris* committi solita, potissimum libidines. Sic quoque 1 Petr. 4, 3. Etiam in Test. XII. Patr. (*Fabric.* Cod. Pseudep. I, p. 615.) conjunguntur ἀσέλγειαι et εἰδωλολατρεία. Praedicitur ibi, Israelitas sese daturos esse ἀσελγείαις, καὶ γοητείαις καὶ εἰδωλολατρείαις adhaesuros, ἐγγαστριμύθοις, κληδόσι καὶ δαίμοσι πλάνης. — In loco Coloss. 3, 5. duplici modo intelligi potest. Aut enim ἥτις ad πλεονεξίαν solam refertur, ubi est: avaritia est aliqua idololatria, ubi scil. pecunia homini Dei instar est; aut ἥτις ad omnia antea commemorata vitia pertinet, ubi est: quae omnia sunt scelera paganismo propria. Coll. Eph. 5, 5.

Εἰδωλολάτρης, ου, ὁ, idololatra, idola colens (ex εἴδωλον et λάτρις, servus) 1 Cor. 5, 10. Apoc. 21, 8. 22, 15. — *idololatrae similis*, Eph. 5, 5. coll. Coloss. 3, 5. — qui sacris paganorum interest, sacra nefanda celebrat, 1 Cor. 10, 7. 5, 11. 6, 9.

Εἴδωλον, ου, τὸ, (ab εἶδος, species, imago) 1) *simulacrum, imago.* 2) simulacrum numinis; nostris scriptoribus: *falsi numinis imago, idolum, simulacrum*; hebr. פסיל Jes. 30, 22. et צלם Num. 33, 52. Act. 7, 41. 1 Cor. 12, 2. Apoc. 9, 20. 1 Cor. 10, 19. ὅτι εἴδωλόν τί ἐστι; idolum, simulacrum ipsum aliquid scl. numinis esse? coll. vers. 29. ubi daemones sub simulacris quasi latere dicuntur. cf. *Fabric.* Cod. Pseudep. V. T. I, p. 665.; ἔθνη πλανηθέντα ἐπηκολούθησαν λίθοις καὶ ξύλοις, ἐξακολουθήσαντες πνεύμασι πλάνης. — Ex adjuncto: τὰ εἴδωλα *cultus idolorum*, Rom. 2, 22. 2 Cor. 6, 16. 1 Thess. 1, 9. 1 Jo. 5, 21. specialiter *carnes e victimis*, Act. 15, 20. coll. vers. 29. — 2) *numen, natura divina*, 1 Cor. 8, 4. οὐδ. εἰδ. ἐν κόσμῳ nullum numen in mundo est praeter unum. coll. vers. 5. 1 Cor. 8, 7. ἐν τῇ συν. τ. εἰδ. reverentia (antiqua) erga numen, quod imago repraesentat, ducti. Respondet in LXX. vers. interdum hebr. אלהים Num. 25, 2. 1 Reg. 11, 2.

Εἰκῇ, adv. 1) *temere*, sine justa ratione, Matth. 5, 22. Coloss. 2, 18. Prov. 28, 25. 2) *frustra*, sine effectu et utilitate, Rom. 13, 4. 1 Cor. 15, 2. Gal. 3, 4. 4, 11.

Εἴκοσι, οἱ, αἱ, τά, viginti, nomen numerale indeclinabile. Luc. 14, 31. Act. 1, 15. passim.

Εἴκω, f. εἴξω, *non resisto, cedo.* Semel Gal. 2, 5. coll. Sap. 18, 25. 4 Macc. 1, 6.

Εἴκω, in praes. inusitatum, f. εἴξω, perf. med. οἶκα attice ἔοικα cum significatione praesentis, *similis sum.* Jac. 1, 6. 23.

Εἰκών, όνος, ἡ, (a praeced. εἴκω) 1) *similitudo, convenientia, imago similis*, vel ratione *naturae*, 2 Cor. 4, 4. Coloss. 1, 15. 3, 10. coll. Hebr. 1, 3. Sap. 2, 23. 7, 26. vel ratione conditionis externae, v. c. dominii, 1 Cor. 11, 7. vel

ratione formae externae, ubi est *effigies*, *imago delineata*, Abbild, Matth. 22, 20. Marc. 12, 16. Luc. 20, 24. Rom. 1, 23. ἐν ὁμοιωμ. εἰκόνος pro ἐν εἰκόνι ὁμοίᾳ. Dicitur etiam de *idolis* s. *simulacris* falsorum Deorum, in Apoc. v. c. 13, 14. 15, 14. 9. 11. coll. Jes. 60, 10. Deut. 4, 16. — 2) ut Latinorum *exemplum* non solum est imago ectypa (Copie) sed etiam imago πρωτότυπος, *typus*, *exemplum*, referturque iterum cum ad fata et externam conditionem, Rom. 8, 29. 2 Cor. 3, 18. (κατὰ) τὴν αὐτὴν εἰκόνα, ad Christi exemplum; — tum ad naturam internam rei, adeo ut 1 Cor. 15, 49. φορ. τὴν εἰκόνα sit: habere *naturam* alicujus.

Εἰλικρίνεια, ίας, ἡ, (v. εἰλικρινής) rei sinceritas et puritas; — *animi sinceritas*, *integritas*, 1 Cor. 5, 8. 2 Cor. 1, 12. εἰλικρ. θεοῦ, integritas quam Deus postulat. ib. 2, 17.

Εἰλικρινής, ὁ, ἡ, ές, τό, (ex εἴλη, splendor solis et κρίνω, judico, exploro) medio die lustratus s. exploratus et probatus; 2) *purus*, *sincerus*; de mente: *sincerus*, *vitii expers*, Phil. 1, 10. 2 Petr. 3, 1. coll. Sap. 7, 25. Fabric. Cod. Pseudep. V. T. I, p. 734.: εἰλικρινὴς καὶ καθαρὰ διάθεσις (mens, voluntas). *Hesych.*: εἰλικρινές· τὸ καθαρόν, ἄδολον, ἀληθές, φανερόν.

Εἰλίσσω, et ἑλίσσω, f. ίξω, *convolvo*, *circumvolvo*, Apoc. 6, 14. Vid. Ἀποχωρίζω.

Εἰμί, fut. ἔσομαι, Latinor. *sum*. Dicitur 1) *attributive*, ita ut subjecto alicui tribuat praedicatum, et quidem enuntiat, a) *quid in subjecto sit*, scil. vel *naturam* suam: esse aliquem sua natura, Act. 28, 6. Rom. 8, 24. (11, 6. in textu vulg.) 2 Thess. 2, 4. Hebr. 11, 1. Gen. 29, 15. quo etiam ecclesia Lutherana refert ἐστί Matth. 26, 26. 28. Marc. 14, 22. 24. Luc. 22, 19. 1 Cor. 11, 24. quae loca contra ecclesia Reformatorum ad illud genus locorum refert, quae infra (sub no. 3.) allata sunt. 1 Jo. 3, 2. καθώς ἐστι, qualis sua natura est. 1 Sam. 25, 25. κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὕτός ἐστι, habet nomen et omen. — vel *relationem* Matth. 2, 6. Jo. 4, 12. — vel *internam rationem* Matth. 4, 3. Act. 10, 26. Apoc. 3, 1. vel *externam conditionem* Jo. 19, 12. Luc. 1, 18. 5, 8. Jac. 4, 11. vel *munus* et *dignitatem*, Matth. 11, 13. 16, 16. Jo. 1, 19. 21. Act. 18, 28. εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν, Jesum esse Messiam; — vel *personam*, Matth. 3, 3. 20, 15. Luc. 1, 19. 21. 8. Jo. 1, 43. 18, 35. Act. 9, 5. 13, 25. 21, 38. 22, 27. Rom. 11, 1. — Participia verborum, maxime intransitivorum junctum, circumscribit verbum, v. c. ζῶν εἰμι pro ζάω, Apoc. 1, 18. coll. Luc. 9, 18. 11, 1. Act. 25, 10. Jac. 1, 17. Gen. 1, 6. Exod. 7, 15. — Partic. ὤν praedicato interdum additur, ut illud magis insigne fiat, in scriptis Joannis et Pauli; Jo. 3, 4. 4, 9. 9, 25. 10, 33. 11, 49. 51. Rom. 11, 17. Eph. 2, 4. 13. — b) enuntiat, *quid ad subjectum veniat*,

ubi est: *sto*, Matth. 27, 64. Luc. 1, 66. 3, 5. Rom. 4, 11. 13. 16. 7, 3. 8, 29. 9, 3. 1 Cor. 10, 6. Eph. 1, 4. 12. Phil. 2, 6. τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, Deo similem fieri. Jac. 1, 18. Quo et pertinet: ἔσονται εἰς σάρκα μίαν pro σὰρξ μία, Matth. 19, 5. coll. Gen. 2, 24. — Dicitur 2) *constitutive*, ita ut significetur aliquid *esse in tempore*, ubi quidem est a) sum, sensu metaphysico, *existo*, Jo. 1, 1. 2. 17, 4. Act. 19, 2. Coloss. 1, 17. Hebr. 11, 6. coll. 2 Macc. 7, 28. Esth. 14, 11. b) *sum*, *adsum* in rerum serie, nostrum: vorhanden seyn, geben, Matth. 7, 9. Luc. 1, 61. 6, 43. 7, 28. Jo. 5, 2. 8, 50. Act. 16, 13. 1 Cor. 14, 10. 15, 44. Apoc. 17, 8. 18. Jer. 9, 10. c) *vivo*, *adsum*, *existo*, Matth. 23, 30. 6, 30. Luc. 24, 44. d) *orior*, Jo. 4, 22, 7, 28. Gal. 1, 11. quo sensu maxime cum ἐκ construitur, Matth. 1, 20. 5, 37. Jo. 1, 47. 7, 52. 8, 23. 17, 14. 16. 1 Cor. 11, 8. Gen. 29, 14. etiam cum παρὰ, Jo. 7, 29. 9, 16. 13. εἶναι παρά τινος, missum esse ab aliquo. — e) *existere pergo*, *maneo*, 1 Cor. 7, 7. 26. 2 Cor. 13, 5. ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, constantes sitis in fide. Act. 17, 28. ἐσμὲν, perduramus, Hebr. 1, 12. — f) *locum habeo*, *evenio*, *futurus sum*, Matth. 22, 23. Marc. 12, 18. Luc. 20, 27. Act. 23, 8. 1 Cor. 15, 12. Maxime legitur futurum ἔσται, Luc. 21, 7. 11. Act. 2, 17. 21. 3, 23. 27, 25. Rom. 9, 26. 2 Tim. 3, 9. 4, 3. Apoc. 10, 6. 21, 4. 22, 5. coll. Jos. 2, 14. 8, 5. 2 Sam. 7, 12. Joel. 3, 5. — πῶς ἔσται, quo modo eveniet, i. e. quo modo fieri possit, Luc. 1, 34. coll. Sir. 6, 15. 30, 18. sqq. Sap. 5, 10. — τὸ ἐσόμενον, quod eventurum esset, Luc. 22, 49. g) De tempore ipso est: *agitur*, *adest*, Jo. 5, 10. 9, 4. Act. 2, 15. 1 Jo. 2, 18. Luc. 24, 29. πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ, vesperascit. — h) *sum in aliquo loco*, *versor*, Matth. 5, 25. 2, 2. Marc. 2, 1. 16, 6. Jo. 7, 34. 36. 12, 26. 14, 3. 2 Petr. 1, 13. *commoror*, Luc. 12, 34. Matth. 2, 15. 17, 4. Marc. 9, 15. Act. 19, 1. Ruth. 1, 2. Levit. 25, 45. (יהיה). Jos. 24, 7. Ezech. 3, 15. (ישב). — Etiam Jo. 7, 34. εἰμὶ, quod pro ἔσομαι dictum est, rectius scribitur quam εἶμι, *eo*, *vado*, ut quidam voluerunt, quum Joannes praesens interdum ponat pro futuro, e. g. Jo. 16, 15. 16. c. 2, 5. — Dicitur 3) *active*, ut fit. a) *facio*, Matth. 6, 5. οὐκ ἔσῃ, ne facias, ne sequaris morem. coll. Sir. 6, 11. Gen. 29, 26. οὐκ ἔστιν οὕτως, non ita fieri solet, לא-יעשה כן. — Τί οὖν ἐστι, Act. 21, 22. 1 Cor. 14, 15. 26. quid igitur faciendum? — Marc. 9, 40. εἶναι κατά τινος alicui adversari. 2 Sam. 10, 11. ἐσόμεθα τοῦ σῶσαί σε, te tutum praestabimus. — b) sum aliquis, aliquid, i. e. *praesto me*, *efficio*, suppedito id, quod in praedicato est; e. g. sum lumen Jo. 8, 12. i. e. praesto, quod lumen efficere solet; Jo. 6, 50. 51. 55. 58. 10, 7. 9. 11. 14. 25. Jo. 12, 15. ζωὴ αἰώνιός ἐστι, dat, efficit vitam aeternam. ib. c. 14, 6. 15, 1. Rom. 1, 16. δύναμις θεοῦ ἐστι, se praestat vim divinam; c. 14, 17.

οὐκ ἐστι βρῶμα καὶ πόσις, non praestat, non suppeditat cibum et potum homini. 1 Cor. 10, 16. ἐστὶ, *efficit* communionem cum sanguine Christi. ib. c. 11, 25. 2 Cor. 3, 17. ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστι, dominus spiritum suppeditat. Eph. 1, 14. 2, 14. 1 Jo. 2, 2. ἱλασμός ἐστι, efficit ἱλασμόν. c. 5, 6. — c) *valeo, mihi volo, significo*, Matth. 9, 13. 12, 7. 13, 19—23. 38. 39. 16, 18. Luc. 8, 11. ἐστὶ δὲ αὕτη ἡ παραβολὴ, hoc sibi vult, hunc sensum habet parabola. Marc. 1, 27. τί ἐστι τοῦτο, quid hoc sibi velit? coll. Act. 2, 12. 17, 20. — Jo. 18, 38. τί ἐστι ἀλήθ. quid tibi vis illo vocab. ἀλήθεια? Ὅ ἐστι, *quod significat*, Marc. 5, 41. 15, 22. 34. 7, 34. Luc. 12, 1. Gal. 4, 24. sqq. Eph. 4, 9. Hebr. 7, 2. — Ὅς ἐστι, *qui subintelligendus est*, Gal. 3, 16. Eph. 6, 7. Coloss. 1, 24. 1 Tim. 3, 15. *qui imago est*, 1 Cor. 10, 4. Apoc. 17, 16. 19, 8. 20, 2. *qui comparari potest*, Eph. 1, 23. — Sequuntur jam *formulae singulares*, hae: 1) ἐστὶ sequente infinitivo: *licet, juvat*; semel Hebr. 9, 5. οὐκ ἐστι, non juvat. coll. 3 Esdr. 1, 4. οὐκ ἔσται ὑμῖν ἄρατι 2 Chron. 35, 3. Cantic. tr. puer. vers. 9. Sir. 39, 21. οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, non licet quaerere. ib. 41, 16. — 2) εἶναί τινα, aliquem, i. e. *magnum aliquem esse*, Act. 5, 36. coll. 8, 9. ubi μέγαν additur. Τίς εἶ, quis tu es, quanti te aestumas, Rom. 9, 20. 14, 4. Jac. 4, 12. coll. 1 Chron. 29, 14. — 3) Εἶναί τι, aliquid esse, i. e. *multum valere, eximium esse*, Gal. 2, 6. 6, 3. 1 Cor. 3, 7. Hebr. 7, 6. cui oppositum est: οὐδέν εἰμι, *nihil valeo, nil praesto, nullus sum*, Matth. 23, 16. 18. Jo. 8, 54. Act. 21, 24. 25, 11. 1 Cor. 7, 19. 10, 19. 13, 2. 2 Cor. 12, 11. Gal. 6, 15. ubi text. vulg. pro ἐστὶ ex interpretamento habet ἰσχύει. — 4) οὗτος — αὕτη — τοῦτο ἐστι, *hic eo est*, Matth. 7, 12. Jo. 6, 29. 39. 40. 15, 12. 17, 3. 1 Jo. 3, 11. 23. 4, 3. 5, 3. 4. *eo evenit*, Act. 2, 16. *id valet*, Rom. 1, 12. — 5) οὕτως ἐστι, *sic se habet*, Matth. 1, 18. Marc. 4, 26. Jo. 3, 8. Οὕτως ἔσται, *sic se habebit, sic eveniet*, Matth. 13, 40. 49. 24, 27. 37. 39. Luc. 11, 30. 17, 24. 26. 30. coll. Obad. vers. 15. — 6) ὧδε ἐστι, *hic sese manifestat, conspicua est*, Apoc. 13, 10. 18. 14, 12. — 7) Εἰμὶ sequente *genitivo* significat a) *possessionem*, Matth. 5, 3. αὐτῶν ἐστι, eorum est, ad illos pertinet. ib. vers. 10. 34. 19, 14. Luc. 4, 7. Jo. 4, 18. Act. 21, 11. Rom. 14, 8. b) *societatem* et *consortium*, Rom. 8, 9. Χριστοῦ εἶναι, Christi adseclam s. discipulum esse. 1 Cor. 1, 12. 3, 4. 2 Cor. 10, 7. c) proprietatem, Hebr. 12, 11. χαρᾶς εἶναι, i. e. videtur jucunda esse. d) *facultatem*, Act. 1, 7. οὐχ ὑμῶν ἐστι, non vestrum est, non licet, non pendet a vobis, quo sensu Matth. 20, 23. Marc. 10, 40. legitur οὐκ ἐστιν ἐμόν. Hebr. 5, 14. τελείων ἐστι, perfectis christianis licet uti. — 8) Ἐστὶ sequente *dativo* personae: a) *est mihi, habeo, datur mihi*, Matth. 19, 27. τί ἔσται ἡμῖν, quid tribuetur nobis,

quid habebimus? (Esth. 5, 6. 7, 2. Jos. 30, 23. ubi hebr. מה־לנו) Luc. 1, 36. 6, 32—34. 12, 20. 35. Jo. 17, 9. 18, 39. Act. 2, 39. 8, 21. 10, 6. Rom. 9, 2. 9. 1 Cor. 9, 16. 18. Jo. 7, 30. οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον nondum erat scil. discipulis datum, nondum acceperant discipuli spiritum sanctum. Ad ἦν suppl. τοῖς μαθηταῖς. Caeterum cf. Exod. 34, 9. Ruth. 1, 12. Dan. 5, 17. b) *competit*, Rom. 1, 25. 1 Petr. 4, 11. coll. Mich. 3, 1. Sir. 11, 9. c) *evenit*, *contingit*, Matth. 10, 15. 11, 22. 24. 16, 22. Luc. 2, 10. Prov. 26, 1. *cedit in*, Phil. 1, 28. Coloss. 2, 22. — 9) Εἶναί τινί τι, *alicui aliquid esse*, i. e. *habere*, *duci*, *apparere*, Matth. 18, 17. Jo. 10, 1. 2. 1 Cor. 1, 18. 2, 14. 4, 3. ἐμοὶ-εἰς ἐλάχιστόν ἐστι, minimi facio. coll. Jer. 31, 1. 2 Cor. 6, 16. 18. Hebr. 1, 5. Inde etiam εἶναι simpliciter, omisso dativo ἀνθρώποις vel simili, interdum est: *haberi*, *apparere*, 1 Cor. 7, 25. ὡς πιστὸς εἶναι, ut fidelis appaream. Rom. 15, 16. εἰς τὸ εἶναί με, ut appaream, me praestem. 1 Tim. 1, 7. coll. Gen. 29, 20. ἦσαν ἐράντιον αὐτοῦ, ei videbantur. — 10) ὁ ὤν, ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, Apoc. 1, 4. 8. 11, 17. 16, 5. i. e. qui fuit, est, et semper erit, *aeternus*, *semper idem*, de Deo usurpabatur ad exprimendam vim nominis Jehovae. Ὁ ὤν dicitur Deus Sap. 13, 1. quatenus solus necessario et sua vi existit. — Ὁ ὤν, Jo. 1, 18. pro ὅς ἦν, coll. Sir. 51, 13. Sap. 8, 20. — ἦσθα Matth. 26, 69. attice pro ἦς, *eras*. — Denique 11) εἶναι *praepositionibus* junctum, et quidem: a) εἰμὶ εἴς τι, ex hebraismo (היה sequente ל, Jes. 40, 4. 49, 6. Gen. 2, 24.) pro εἰμί τι, *sum*, sen. *fio aliquid*, Matth. 19, 5. 1 Cor. 4, 3. 6, 16. 14, 22. 2 Cor. 6, 18. Eph. 5, 31. 1 Jo. 5, 8. coll. Jer. 9, 22. *dirigor ad aliquid*, 1 Petr. 1, 21. τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν. — b) εἰμὶ ἐκ τινός, de loco: *oriundus sum*, Jo. 7, 52. 8, 23. — de personis: *e numero sum*, Matth. 26, 73. Jo. 18, 17. 25. Coloss. 4, 9. 2 Tim. 3, 6. — de toto: *pars sum*, *pertineo ad*, Act. 23, 34. 1 Cor. 12, 15. 16. — de causa: *pendeo*, Luc. 12, 15. ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ pendet a. Metaphorice: *alicui adhaereo*, *ei deditus*, *rei studiosus sum*, potissimum in Joannis scriptis, ubi εἶναι ἐκ τοῦ θεοῦ, vel ἐκ τοῦ διαβόλου, est Deum, diabolum sequi, ab eo regi; Jo. 8, 23. 44. 17. 15, 19. 17, 14. 16. 18, 37. 1 Jo. 3, 19. 4, 6. 5, 19. coll. e Paulo Gal. 3, 9. 10. 12. — c) εἰμὶ ἔν τινι, *e numero* sum, Rom. 1, 6. *instructus sum* aliqua re, eam *habeo*, Jo. 11, 10. φῶς οὐκ ἐστιν ἐν αὐτῷ. 2 Cor. 3, 8. Phil. 4, 11. ἐν οἷς εἰμι, qua copia sim, quid habeam, 1 Thess. 2, 7. 1 Jo. 2, 9. — *versor in aliqua re*, quod deinde ani: *obnoxius ei sum*, Luc. 23, 40. Act. 8, 23. aut *ea occupatus*, Rom. 12, 17. 1 Tim. 4, 15. *ei deditus*, *ei adhaereo*, *arctissime cum aliquo conjunctus sum*, Jo. 14, 10. 11. 17. (ubi per μένειν explicatur) 15, 4. 1 Jo. 2, 5. 5, 20. 2 Cor. 13, 5.

Εἰμὶ ἐν Χριστῷ, Christi adsecla sum, Rom. 8, 1. 16, 11. — *Christus* autem dicitur *ἐστὶν ἐν ἡμῖν*, 2 Cor. 13, 15. i. e. ejus cognitio; *Deus*, 1 Cor. 14, 25. i. e. in nobis operatur. — d) *εἶναι ἐπὶ τὸ αὐτὸ*, *consumire*, *congredi*; de concubitu, 1 Cor. 7, 5. ἦτε (sic *Griesb.* edidit pro glossemate *συνέρχεσθε*, quod habet text. vulg.) *ἐπὶ τὸ αὐτὸ*. — e) *Εἰμὶ μετά τινος*; *versor cum aliquo*, Matth. 17, 17. Luc. 15, 31. 23, 43. Jo. 7, 33. *aliquem maneo*, *et contingo*, 2 Jo. vers. 2. 3. *sector* aliquem, *sum ab ejus partibus*, Matth. 12, 30. 26, 69. Exod. 23, 2. aliquem *juvo*, *tueor*, Matth. 28, 20. Jo. 3, 2. Act. 7, 9. 18, 10. Rom. 16, 20. — f) *Εἰμὶ σύν τινι*, *apud aliquem sum*, *versor*, Phil. 1, 23. Coloss. 2, 5. 1 Thess. 4, 17. eum *sequor*, *comitor*, Luc. 8, 38. Act. 4, 13. 5, 17. *ab* ejus *partibus sto*, Act. 14, 4. (2 Sam. 2, 10. εἶναι ὀπίσω). — g) *Εἰμὶ ὑπό τι*, s. *τινα*, *obnoxius*, *subjectus sum*, *alicujus sum* (Jes. 3, 6.) Matth. 8, 9. Rom. 3, 9. 6, 15. Gal. 3, 10. 25.

Εἵνεκεν, 2 Cor. 7, 12. i. q. *ἕνεκεν*, quod vid.

Εἶπα, *εἶπον*, vid. *Ἔπω*.

Εἴπερ, *Εἴπως*, vid. in *Εἰ*.

Εἰρηνεύω, s. *εὐσω* (ab *εἰρήνη*) et *εἰρηνεύομαι*, pacem facio 1 Macc. 6, 60. pacem habeo, in pace vivo, (Job. 15, 21. 2 Chron. 14, 5. 20, 31. Sir. 41, 1.; — *paci studeo*, *pacem*, *concordiam servo*, 2 Cor. 13, 11. — *Εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις*, Marc. 9, 50. *ἐν ἑαυτοῖς* 1 Thess. 5, 13. *μετὰ πάντων*, Rom. 12, 18. (השלים seq. את 2 Sam. 10, 19. — *Hafyah.* εἰρηνεύσομεν· εἰρηνικῶς διάξομεν.

Εἰρήνη, 1) *pax* civilis, contrarium belli, Luc. 14, 32, Apoc. 6, 4. compositio dissidiorum, Act. 12, 20. Rom. 10, 15. 2) status securitatis, qualis est in pace, *securitas*, *status prosper et securus*, (שלום Jes. 14, 30.) Luc. 11, 21. 19, 42. Jo. 16, 33. Act. 9, 31. 1 Thess. 5, 3. coll. Jer. 6, 13. 14. Sap. 14, 22. adeoque *bonus ordo*, qualis in pace est, 1 Cor. 14, 33. — 3) studium pacis, *concordia*, Matth. 10, 34. Luc. 12, 51. Act. 7, 26. Rom. 14, 19. 1 Cor. 7, 15. 2 Cor. 13, 11. Gal. 5, 22. Eph. 2, 14. 15. 17. 4, 3. Coloss. 3, 15. et passim. *Βασιλεὺς εἰρήνης*, rex pacificus, Hebr. 7, 2. — 4) *pax animi cum Deo*, quae oritur per reconciliationem, Rom. 5, 1. 15, 13. coll. Jes. 53, 5. — 5) synecdochice ad imitationem hebr. שלום; *salus*, *felicitas* quaecunque, Luc. 1, 79. 2, 14. 19, 38. *εἰρήνη ἐν οὐρανῷ*, salus in coelo parata, Act. 10, 36. 14, 2. Rom. 3, 17. 8, 6. Eph. 6, 15. — Huc quoque pertinent formulae, usum hebr. שלום sequentes: a) *θεὸς τῆς εἰρήνης*, *Deus salutifer*, ereptor, salvos homines praestans, Rom. 16, 20. Phil. 4, 9. 1 Thess. 5, 23. 2 Thess. 3, 16. Hebr. 13, 20. (Jes. 9, 5. שר־שלום). b) formulae salutandi: *εἰρήνη ὑμῖν*, *pax vobiscum*, *salvete*, (שלום לכם, Gen. 43, 23.) Luc. 24, 36. Jo. 20, 19. 21, 26. quae etiam est formula bona

apprecantis: *salus vobis contingat*, Gal. 1, 3. Rom. 1, 7. 2, 10. 1 Cor. 1, 3. 2 Cor. 1, 2. Gal. 6, 16. Eph. 1, 2. 6, 23. et passim. Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ, Luc. 10, 5. cf. Jud. 19, 20. 1 Chron. 12, 18. Dan. 10, 19. c) formula *dimittendi*: ὕπαγε εἰς εἰρήνην, vel ἐν εἰρήνῃ, Marc. 5, 34. Jac. 2, 16. πορεύου εἰς εἰρήνην, Luc. 7, 50. 8, 48. Act. 16, 36. *vade in pace, salvus abi.* cf. 1 Sam. 1, 17. coll. Tob. 5, 13. 11, 17. ubi ὕπαγε ὑγιαίνων, ut etiam Sir. 38, 8. εἰρήνη pro sanitate. Huc etiam pertinent formulae ἀπολύειν τινα ἐν εἰρήνῃ Luc. 2, 29. μετ' εἰρήνης, Act. 15, 33. (Gen. 28, 21. μετὰ σωτηρίας) i. e. cum benedictione, salutis apprecatione. cf. 1 Cor. 16, 11. Hebr. 11, 31. Gen. 26, 29. Exod. 18, 23. 1 Sam. 20, 13. cf. Ἀσπάζομαι. — b) *benedictio*, et *ipsa bona*, quae vi benedictionis homini impertiuntur; Matth. 10, 13. Luc. 10, 6. Jo. 14, 27. Phil. 4, 7. De vi benedictionum vid. Gen. 27. Prov. 11, 11. Sir. 3, 11. Num. 23, 7.

Εἰρηνικός, ή, όν, 1) *pacificus*, *concors*, Jac. 3, 17. Deut. 2, 26. Jer. 9, 8. 2) *salubre*, Hebr. 12, 11.

Εἰρηνοποιέω, ῶ, f. ήσω, *pacem facio*, *reconcilio*. Coloss. 1, 20. Prov. 10, 10.

Εἰρηνοποιός, οῦ, ὁ, pacem faciens; *pacis studiosus*, Matth. 5, 9. *Phavor.* εἰρηνοποιὸς· ὁ τὴν εἰρήνην ἐν ἄλλοις κατεργαζόμενος.

Εἴρω, vid. Ἐρέω.

Εἰς, praepositio, accusativum regens. Ubi cum genitivo legitur, accusativus omissus et supplendus est; v. c. εἰς ᾅδου scl. τόπον, Act. 2, 27. 31. coll. 1, 25. In versione LXX. respondet maxime hebr. ב, — ל et indicat 1) *motum ad rem*, s. personam, in locum, et est *in*, *ad*, *versus*, *inter*. Matth. 2, 8. 13. 14. Luc. 8, 8. Marc. 11, 8. 7, 31. (ubi textus vulg. habet πρός) Act. 5, 16. 8, 26. Luc. 10, 36. 13, 21. Jo. 21, 23. Act. 19, 30. et alibi. — Ἐμβλέπειν εἰς, Matth. 6, 26. Act. 13, 4. 6, 15. 13, 9. Ἐμπτύειν εἰς, Matth. 27, 30. Marc. 8, 23. — Τύπτειν εἰς Matth. 27, 30. πίπτειν εἰς τοὺς πόδας, ad pedes, Matth. 18, 29. Jo. 11, 32. Εἰς τὸ οὖς in aurem scl. dictum, Matth. 10, 27. — Εἰς τὸ πρόσωπον, in faciem Matth. 26, 67. — Interdum etiam est *coram*, ut Act. 22, 30. 2 Cor. 8, 24. — Indicat 2) *terminum ad quem*, et est: *in*, *ad*. Matth. 22, 3. 4. 25, 46. Marc. 9, 43. 45. Luc. 9, 62. Jo. 4, 36. Act. 13, 48. 26, 24. — Si de *tempore* dicitur est: *usque ad*, Matth. 10, 22. 24, 13. Marc. 13, 13. Jo. 13, 1. Matth. 21, 19. Marc. 3, 28. Act. 4, 3. Rom. 1, 25. coll. Exod. 16, 23. εἰς (hebr. לְ) τὸ πρωΐ, i. q. vers. 24. ἕως πρωΐ. — 3) *consilium*, *finem et eventum*, ut sit *in*, *ad*, Matth. 3, 11. 8, 4. 10, 18. Marc. 1, 4. 2, 17. Luc. 2, 32. Jo. 1, 7. 16, 20. Act. 2, 38. 11, 18. 29. Rom. 1, 5. 28. 9, 21. et saepius. Hebr. 11, 12. δύναμις εἰς καταβ-

σπερμ. facultas prolis faciendae. Act. 7, 5. διδ. εἰς κατάσχεσιν, possidendum dare; Rom. 1, 24. — Act. 8, 20. εἴη εἰς ἀπώλειαν, pereat. — Hinc εἰς τι, cur, quo consilio, Matth. 26, 8. Marc. 14, 4. 15, 34., εἰς τοῦτο, hoc consilio, effectu, Marc. 1, 38. Luc. 4, 43. Jo. 18, 37. Act. 9, 21. Rom. 14, 9. — Huc et referenda est formula εἰς τὸ sequente infinitivo verbi: ita ut, hoc eventu s. consilio ut, donec, usque dum, Matth. 20, 19. 26, 2. 27, 31. Marc. 14, 55. Luc. 4, 29. Act. 7, 19. Rom. 1, 11. 20. 4, 11. Eph. 1, 18. 2 Thess. 1, 5. 2, 6. Hebr. 11, 3. 1 Petr. 3, 7. et alibi. — Indicat 4) usum, utilitatem, et est vel: in, pro, vel exprimit dativum aut commodi aut incommodi; Matth. 6, 34. 10, 10. 20, 1. 26, 10. Luc. 12, 19. 21. εἰς θεόν, in Dei honorem et cultum. Act. 24, 17. Rom. 1, 1. 5, 8. 11, 36. εἰς αὐτόν, in ejus honorem. 16, 6. 15, 16. 2 Cor. 2, 4. — Luc. 7, 30. εἰς ἑαυτούς, sibi in damnum. Matth. 27, 10. ἔδωκαν εἰς, dederunt pro, in pretium. cf. Sir. 37, 7. Epist. Jer. vers. 10. — 5) motum animi versus aliquid s. erga aliquem cum bono tum malo sensu, et est in, erga, adversus, contra, Matth. 26, 10. Marc. 14, 6. Rom. 1, 27. 5, 8. 8, 7. 12, 10. 1 Cor. 9, 13. ὑποταγὴ εἰς τὸ εὐαγ. obedientia erga evangelium. 1 Petr. 4, 9. coll. Judith. 6, 17. 2 Macc. 9, 26. Ἁμαρτάνειν εἰς τινά, Matth. 18, 21. Luc. 15, 18. 21. 17, 3. 1 Cor. 6, 18. alibi. Βλασφημεῖν εἰς, Marc. 3, 29. Luc. 12, 10. 22, 65. πιστεύειν εἰς, Matth. 18, 6. et saepissime. — b) rationem rei habitam, ut sit: de, in, ratione, quod attinet ad, Jo. 6, 9. εἰς τοσούτους, ratione tantae multitudinis. Act. 2, 25. λέγει εἰς αὐτόν, de illo. ib. 25, 20. Rom. 4, 20. Gal. 4, 11. 5, 10. Eph. 3, 16. 5, 32. Hebr. 7, 14. Ps. 63, 6. ἐμελέτων εἰς σε, de te. Hebr. ל pro לע 2 Sam. 11, 7. Ps. 91, 11. — 7) causam movendi, et est: ad, per, Matth. 12, 41. Luc. 11, 32. 1 Cor. 8, 6. ἡμεῖς εἰς αὐτόν, nos per (διά, ut postea legitur) illum. Ps. 18, 45. εἰς (ל) ἀκοήν. — 8) locum ubi, ita ut sit i. q. ἐν, in, inter ut ב praefixum mox per εἰς mox per ἐν a LXX. redditur. Matth. 2, 23. 4, 13. 5, 35. ubi commutatur cum ἐν. Marc. 1, 9. 2, 1. 5, 14. 35. Jo. 1, 18. εἰς τὸν κόλπον pro ἐν τῷ κ. 21, 4. εἰς τὸν αἰγιαλ. in littore. Act. 2, 22. εἰς ὑμᾶς inter vos. 7, 53. 8, 40. Rom. 8, 18. manifestare εἰς τινὰ in aliquo. Hebr. 2, 13. εἰς ὑμᾶς pro ἐν ὑμῖν. coll. Jes. 66, 17. Esth. 1, 5. Sic quoque εὐδοκεῖν εἰς (2) τινὰ pro ἐν τινί, Matth. 12, 18. 2 Petr. 1, 17. Ἐλπίζειν εἰς τινὰ pro ἐπὶ et ἐν, Jo. 5, 45. Act. 24, 15. — Denique 9) indicat qualitatem rei, vel quae est et habetur, vel in quam mutatur et abit, et vertendum est in, pro, ut sit, tanquam (zu etwas, für etwas, als etwas), interdum vero etiam, ubi hebr. ב essentiae respondet, vel לא notae accusativi (Jer. 29, 17.) plane redundat. Matth. 13, 30. δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας, coll. Judith 2, 15. — Μεταστρέφειν εἰς, Act. 2, 20. Apoc.

11, 6. μεταλασσ. εἰς Rom. 1, 26. *mutare in.* — Εἰς ὄνομα, *tanquam, pro,* für einen Propheten, Matth. 10, 41. 42. coll. Gen. 11, 3. εἰς λίθον. — Εἰς υἱὸν, tanquam filium, ut esset filius, Act. 7, 21. coll. Gen. 2, 22. Γίνεσθαι εἰς οὐδὲν, in nihilum abire, Act. 5, 36. λογίζεσθαι εἰς, haberi, imputari pro, Act. 19, 27. Rom. 4, 3. 5. 9. 4, 22. 9, 8. — Act. 13, 22. εἰς βασιλέα, regem. (1 Chron. 28, 4.) ib. vers. 47. εἰς φῶς, lucem. Matth. 5, 13. εἰς οὐδὲν, nihil. Vid. etiam Matth. 19, 5. 21, 42. Marc. 10, 8. 12, 10. Luc. 3, 5. 13, 19. 20, 17. Act. 4, 11. coll. 3 Esdr. 5, 58. ποιοῦντες εἰς τὰ ἔργα facientes opera. Sir. 40, 8. — Huc etiam pertinent formulae: ἐσχίσθη εἰς δύο, in duas partes, Matth. 27, 51. Marc. 15, 38. Συνάγειν εἰς ἕν, Jo. 11, 52. coll. Apoc. 16, 19. Τετελ. εἰς ἕν, perfectissime uniti, Jo. 17, 23. Εἰς τὸ ἕν εἰσι, in uno conveniunt, unum sunt, 1 Jo. 5, 8. — 10) Restant formulae singulares a) βαπτίζειν εἰς vid. Βαπτίζω. b) συγκλείειν εἰς Rom. 11, 32. pro ὑπὸ, ut est Gal. 3, 22. c) ἔνοχος εἰς τι pro τινὶ, Matth. 5, 22. d) ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, Rom. 1, 17. a fidem habente ad fidem habentem, i. e. ad omnes fidem habentes, ut Graeci dicere solent ἐκ θαλάσσης εἰς θάλασσαν. coll. 2 Petr. 2, 8. (εἰς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, de die in diem. In compositionibus εἰς est: *ad, in, intro.*

Εἷς, μία, ἕν, (hebr. אֶחָד) 1) *unus;* et quidem unus numero Luc. 18, 19. Jo. 11, 50. Act. 17, 26. Rom. 5, 15—19., unus e multis 1 Cor. 9, 24. 14, 27. Apoc. 7, 13. et alibi saepissime. — Cum negatione: *nullus,* Matth. 5, 18. 10, 29. Jo. 1, 3. οὐδὲ εἷς, Rom. 3, 10. (Exod. 14, 28.) οὐκ ἔως ἑνός, ib. vers. 12. *ne unus quidem.* cf. Exod. 8, 31. Ps. 106, 11. — 2) *unitus, unus* ex pluribus in unum collectus, Matth. 19, 5. 6. Rom. 12, 5. Eph. 2, 15. Gen. 2, 24. Ezech. 37, 17. 2 Chron. 5, 13. Inde ἕν εἶναι Jo. 10, 30. 17, 11. 21. 22. arctissime conjunctum esse, unam quasi personam moralem constituere. ἕν εἰσι, 1 Cor. 3, 8. unius sunt pretii et dignitatis. ἕν σῶμα, ἕν πνεῦμά εἰμι, 1 Cor. 6, 16. conjunctus sum, societatem ineo cum corpore, spiritu, ei adhaereo. Gal. 3, 28. πάντες εἷς ἐστε, omnes unam societatem constituitis. Ἕν ποιεῖν, Eph. 2, 14. in unum colligere; unam societatem, unum corpus facere. — Εἰς ἕν, in *unam societatem,* Jo. 11, 52. tropice: *arctissime,* Jo. 17, 23. Etiam de loco: Jo. 20, 7. convolutum εἰς ἕνα τόπον, in unum volumen, nostrum *zusammen.* 3) *unus idemque, idem,* Luc. 12, 52. ἐν οἴκῳ ἑνὶ in una, eadem domo. Rom. 3, 30. εἷς ὁ θεὸς, unus idemque Deus. 15, 16. ἐν ἑνὶ στόματι (Luc. 14, 18. ἀπὸ μιᾶς scl. φωνῆς) uno ore, i. e. cuncti unum idemque. 1 Cor. 10, 17. 11, 5. ἕν καὶ τὸ αὐτὸ, unum idemque, perinde est. ib. 12, 11. 12, 13. Eph. 4, 5. Phil. 2, 2. Apud LXX. hebr. אֶחָד Gen. 11, 1. 6. 40, 5. 41, 25. 26. Lev. 22, 28. 24.

22. Eccles. 2, 14. Sap. 7, 6. 17, 17. — 4) *quidam, aliquis, certus aliquis*, i. q. τὶς, Matth. 8, 19. 16, 14. 18, 24. 28. 19, 16. 26, 69. Marc. 12, 42. μία χήρα pro χήρα τις. Luc. 5, 12. 17. 9, 8. 15, 19. 26. 17, 2. 22, 47. Act. 11, 28. LXX. hebr. אחד Gen. 22, 2. 42, 16. Lev. 13, 2. quod alibi verterunt τὶς, Gen. 26, 10. Gen. 27, 44. יָמִים אֲחָדִים, ἡμέρας τινάς. — Interdum εἷς ex hebraismo respondet articulo indefinito nostrae linguae, *ein*, et plane redundat. Matth. 21, 19. συκῆν μίαν, einen Feigenbaum, pro συκῆν simpliciter. Jo. 6, 9. παιδάριον ἕν pro παιδάριον simpliciter. Jo. 7, 21. ἕν ἔργον. Jac. 4, 13. ἐνιαυτὸν ἕνα. et Apoc. 8, 13. 9, 13. 18, 21. 19, 17. Legitur quoque simul cum τὶς Marc. 14, 51. εἷς τις νεανίσκος, nostrum: ein gewisser Jüngling. Luc. 22, 50. εἷς τις ἐξ αὐτῶν. Sic Dan. 2, 31. chald. צֶלֶם חַד, LXX. εἰκὼν μία, ein Bild. Esdr. 4, 8. chald. אִגְּרָא חֲדָא, LXX. ἐπιστολὴν μίαν, coll. 6, 2. Genes. 21, 15. (1 Sam. 1, 1. וַיְהִי אִישׁ אֶחָד, LXX. ἄνθρωπος ἦν.) — 5) ex hebraismo est porro: *solus, unicus*, Matth. 19, 17. 21, 24. 23, 15. Marc. 2, 7. 10, 18. 12, 6. 29. κύριος εἷς, solus est dominus. (Sir. 1, 8. coll. Rom. 16, 27.) Marc. 12, 32. Jo. 11, 49. Sic legitur אֶחָד, Gen. 19, 9. Jud. 21, 8. Job. 23, 13. Eccles. 4, 10. Exod. 33, 5. Zach. 14, 9. — Et quum quae unice eligantur, habentur, in pretio esse soleant; 6) interdum emphatice est: *unum prae caeteris, hoc unum, hoc solum*, Luc. 18, 22. ἔτι ἕν, hoc unum, *hoc solum*, Marc. 10, 21. Luc. 10, 42. ἑνὸς δέ ἐστι χρεία, uno prae caeteris, hoc (scl. quod studiar) opus est. Jo. 9, 25. ἕν οἶδα, hoc solum scio. Gal. 5, 14. Phil. 3, 14. 2 Petr. 3, 8. ἕν δὲ τοῦτο. cf. Ps. 27, 4. μίαν (אַחַת) ἠτησάμην παρὰ κυρίου, ταύτην (אוֹתָהּ) ἐκζητήσω. Cantic. 6, 9. — 7) *primus*, ut אחד Gen. 1, 5. Exod. 12, 18. 40, 2. 17. Ezech. 26, 1. 45, 18. Dan. 1, 21. — Matth. 28, 1. εἰς μίαν (scl. ἡμέραν) τῶν σαββάτων in primum hebdomadis diem. Luc. 24, 1. Marc. 16, 2. Jo. 20, 1. 19. Act. 20, 7. 1 Cor. 16, 2. Gal. 4, 24. Apoc. 9, 12. — Formula de ecclesiae ministris adhibita, eos esse debere μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, 1 Tim. 3, 2. 12. Tit. 1, 6. olim quidem explicabatur ita: „*unius* uxoris (non plurium) maritus", et putabatur apostolus vetuisse polygamiam simultaneam. Obstat autem praeter alia praeceptum 1 Tim. 5, 9.: viduas esse eligendas ἑνὸς ἀνδρὸς γυναῖκας, quod non eodem modo intelligi potest, quum πολυανδρία iis, quibus scriberet apostolus, prorsus ignota esset. Alii igitur μιᾶς γυν. verterunt: *primae* uxoris, ita ut polygamia successiva, s. secundae nuptiae intelligendae sint, quas quidem tum temporis incontinentiae documentum habuissent. Vid. *Gratii* annotatt. ad haec loca. Posset vero etiam εἷς in his for-

nulla pleonastice positum esse, ut supra sub no. 4. notavimus, ita ut esset: uxoris maritus, mariti uxor, i. e. *in conjugio vivens*, quod postulabat Paulus, quo minister in officio patrii familiis praestando aliis esse posset exemplo. cf. 1 Tim. 3, 4. 5. — Restant denique formulae: a) εἷς — εἷς, *unus, alter*; — ἕτερος — ἕτερος, (pro ὁ μὲν — ὁ δὲ) Matth. 20, 21. 24, 40. 41. 27, 38. Jo. 20, 12. 1 Cor. 4, 6. Gal. 4, 22. אחד ואחד Levit. 12, 8. 1 Reg. 3, 25. 2 Chron. 3, 17. Sir. 31, 23. Εἰς τὸν ἕνα i. e. *ignoscam*, 1 Thess. 5, 11. — b) εἷς — εἷς — εἷς, *unus — alter — tertius, hic — ille — iste*, Matth. 17, 4. Marc. 4, 8. 1 Sam. 10, 3. 13, 17. 18. pro ὁ μὲν — ὁ δὲ — ὁ δὲ, vid. Matth. 13, 8. — c) εἷς ἕκαστος, *omnes, unusquisque*, Luc. 6, 40. 16, 5. Act. 2, 3. 6. 17, 27. 20, 31. 21, 26. 1 Cor. 12, 18. Eph. 4, 7. Sic hebr. איש איש, Lev. 13, 2. (LXX. ἄνδρα ἕνα). Num. 13, 2. — ἀπὸ εἷς ἕκαστος, Apoc. 21, 21. quaevis singula porta. — d) εἷς — ἕτερος, *unus — alter, hic — ille*, Luc. 7, 41. 16, 13. 17, 34. 36. 18, 10. Act. 28, 6. — Εἷς — ἄλλος Apoc. 17, 10. ubi numerantur singuli, adeo de sexto, septimo dicitur. — e) καθ' ἕνα πάντες, *ad unum omnes*, omnes ac singuli, 1 Cor. 14, 31. coll. Jes. 27, 12. καθ' ἕν, omnia singulatim, Jo. 21, 25. — f) εἷς καθ' εἷς, e soloecismo pro εἷς κατὰ ἕνα, unus post alterum, *singuli*, Marc. 14, 19. Jo. 8, 9. ἓν καθ' ἕν, singula, Apoc. 4, 8. — Ὁ δὲ καθ' εἷς (pro καθ' ἕνα) singuli, quisque singulus, Rom. 12, 5. — Οἱ καθ' ἕνα ἕκαστος, omnes ac singuli, Eph. 5, 33. καθ' ἓν ἕκαστον, *singulatim, unusquisque*, Act. 21, 19.

Εἰσάγω, f. ξω, (ab εἰς et ἄγω) *introduco* in locum, a) de personis: in templum Act. 21, 28. 29. in coenaculum Luc. 14, 21. in urbem Act. 9, 8. castra Act. 23, 32. aedificia Luc. 22, 54. Jo. 18, 16. 2 Reg. 9, 2. — Hebr. 1, 6. εἰσαγάγων εἰς τὴν οἰκουμένην, i. e. angelis hominibusque solemniter declarans, qualis sit. — b) de rebus: *infero, importo*, Act. 7, 45. — Saepius non legitur.

Εἰσακούω, f. ούσομαι, (ex εἰς et ἀκούω) seq. genitivo, proprie: in aures immitto, auribus percipio, — deinde: *animum adverto* ad ea, quae dicuntur, *attende*; — de praeceptis et mandatis: *obedio*; 1 Cor. 14, 21. εἰσακούσονταί μου, obedient mihi. vid. Exod. 16, 28. (hebr. שמע). Deut. 28, 58. coll. 15, 5. 19, 9. Sir. 3, 6. ὁ εἰσακούων κυρίου, qui domino pie obsequitur. — Nostris scriptoribus proprium est, εἰσακούειν Deo tribuere, ut sit: *preces admittere, precibus annuere*, Ps. 55, 16. — 29. Ps. 14, 1. et passive dicere de precibus, quae *ratae fiunt*, quas Deus quasi audit; sensus: *adjuvari, erripi*, Luc. 1, 13. Act. 10, 31. Inde εἰσακουσθεὶς ἀπὸ Hebr. 5, 7. est *liberatus* a. cf. Job. 35, 13. εἰσακοὴ (שמע) ἀπὸ ὕβρεως πονηρῶν.

Εἰσδέχομαι, f. δέξομαι, (ex εἰς et δέχομαι) 1) recipio,

excipio, Sap. 19, 18. 2 Macc. 4, 38. [illegible] in Germ. illum Septuaginta respondet hebr. [illegible] et est *congrego*, Deo quoque tribuitur, Judaeos congreganti et reducenti ex exilio, Ezech. 11, 17. 16, 55. 22, 20. Zach. 10, 8. Hos. 8, 10. Hab. 2, 5. Sic quoque 2 Cor. 6, 17. ubi, quem locum scripturarum faceat, Paulus in mente habuerit, incertum est. Putant Jes. 52, 12. Jer. 31, 9.

Εἴσειμι, f. εἰσίαι, inf. εἰσιέναι, plusq. med. εἰσῄειν, (ex εἰς et εἶμι vel ἴημι, vado) *intro, ingredior*; Act. 3, 3. 21, 18. 26. Hebr. 9, 6. εἰσίασιν ion. pro εἴσεισι. Exod. 28, 29. 1 Sam. 16, 6.

Εἰσέρχομαι, f. εἰσελεύσομαι, aor. 2. εἰσῆλθον, (ex εἰς et ἔρχομαι) 1) *intro, ingredior, introeo*. Dicitur a) sequente εἰς ad designandum locum, (semel ὅδε Matth. 22, 11. et ἔνδον Matth. 26, 58.) ingredior in urbem Matth. 8, 5. 21, 5. (21, 21, 10. domum, Matth. 10, 2. 12, 4. 29. concionem populi Act. 19, 30. nubem Luc. 9, 34. sanctuarium Hebr. 6, 20. 9, 12. 24. 25. aures i. e. ad aures pervenio, Jac. 5, 4. etc. — saepissime. — Δεύτερον εἰσέρχεσθαι, iterum ingredi unitum cum. Joh. 3, 4. — Εἴσερχ. εἰς τὸ στόμα, ore sumi, de cibis, Matth. 15, 11. Act. 11, 8. Εἰσερχ. εἰς τοὺς γάμους ad epulum nuptiale, Matth. 25, 10. — εἰς ἡμᾶς i. e. coetum vestrum, Act. 20, 29. — b) simpliciter, omisso εἰς et omisso loco, qui subintelligendus est, Matth. 9, 25. 22, 11. Marc. 6, 22. 13, 15. Luc. 9, 68. 11, 37. 30. 36. 51. Act. 9, 12. — Sic etiam Luc. 17, 27. ubi εἰσέρχ. ἐκ τοῦ ἀγροῦ non est *redire* ex agro, sed *ingredi domum* (τὴν οἰκίαν, quod saepissime omittitur, v. c. Luc. 11, 37. 16, 28. 24, 29. Act. 10, 27.) *ingredior* vel *sumo*. Hoc ad aliter in formula εἰσέρχεσθαι διά, quae dupliciter habetur; primum de camelo per foramen acus intrante sel. flabellum Matth. 19, 24. Luc. 18, 25. Rabbini enim dicunt introducere elephantem per (sc. *per*) *porum* acus sel. in flabellum; secundum Matth. 7, 13. Luc. 13, 24. intrare per portam angustam sel. in vitam, in regnum Messiae. xci) Joann. 21 εἰσέρχ. δι' τῆς θύρας, sel. εἰς τὴν αὐλήν, ut legitur v. 15. — c) εἰσέρχεσθαι ὑπὸ τὴν στέγην, *sectum habere*, i. e. aliquam intrare, Matth. 8, 8. Luc. 7, 6. — d) Gen. 19, 8. — d) εἰσερχ. ἐν — et εἰσέρχ. πρός, vid. no. 3 et 3 d. 2) tropice: a) *ingredior* in alicujus locum, i. e. ejus labores *suscipio*. Sic Joan. 4, 38. ἄλλοι — εἰσεληλύθατε, i. e. alii, prophetae antiquiores, in docendis Samaritanis de regno Dei jam laborarunt, et nobis jam in locum labores ingrediendum est. — b) ingredior in virtutem, pericula, *incido* εἰς πειρασμόν, Matth. 26, 58. Marc. 14, 38. Luc. 22, 40. 46. — c) spes dicitur intrare sanctuarium coelestis, i. e. *ad perlingere*, Hebr. 6, 19. — 3) ingredior, vel ex adjuncto *advenio*, Luc. 7, 45. Act. 5, 7. 10. — Sic potissimum in formula εἰσέρχεσθαι πρός τινα, *aliquem adire, ad aliquem venire*, Marc. 6, 25. 15, 43. Luc. 1, 28. Act. 10, 3.

11, 3. 16, 40. (ubi Griesb. πρὸς pro εἰς) 17, 2. 28, 8. Apoc. 3, 20. Matth. 3, 16. Etiam hic fupplent multi εἰς οἰκίαν vel simile, ut et legitur 2 Sam. 17, 20. 19, 5. — 4) intro in locum, statum, *advenio, pervenio*, sensus: *particeps fio*. Sic in formulis a εἰσέρχεσθαι εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, *in regnum Dei pervenire*, ejus participem fieri, Matth. 5, 20. 7, 21. 18, 3. 19, 23. 24. 23, 13. (τοὺς ἐρχομένους, qui intrare possent, idonei essent) Marc. 9, 47. 10, 15. 23—25. Luc. 11, 52. 18, 17. 24. Jo. 3, 5. Act. 14, 22. Rom. 11, 25. coll. Matth. 7, 13. Luc. 13, 24. b) εἰσερχ. εἰς τὴν ζωὴν αἰώνιον, *vitae in regno Dei participem fieri*, Matth. 18, 9. 19, 17. Marc. 9, 43. 45. c) εἰσερχ. εἰς τὴν κατάπαυσιν, requiem i. e. felicitatem futuram adipisci. Hebr. 3, 11. 18. 19. 4, 1—11. d) εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, in statum felicissimum Luc. 24, 26. e) in novam Hierosolymam, Apoc. 21, 27. 22, 14. f) εἰς τὴν χαρὰν κυρίου, Matth. 25, 23. gaudiorum heri participem fieri. — 5) *ingredior hominem, animum hominis, occupo* hominem. Luc. 9, 46. εἰσερχ. διαλογισμοὶ ἐν αὐτοῖς (ex hebraismo pro εἰς αὐτοὺς) occupabatur animus eorum quaestione s. dubitatione. Apoc. 11, 11. spiritus Dei vivificans εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς (ex hebr. pro εἰς αὐτοὺς; textus vulg. ἐπ' αὐτοὺς) intravit eos. — Quo etiam pertinent loca, ubi Satan sive daemones dicuntur in hominem ingredi, i. e. animum eorum occupare, Matth. 12, 45. Luc. 11, 26. Marc. 9, 25. Luc. 8, 30. 22, 3. Jo. 13, 27. — (in porcos ingredi Marc. 5, 12. 13. Luc. 8, 32. 33.) — coll. Sap. 1, 4. ubi pro εἰσερχ. in altero membro est κατοικεῖν. — 6) Εἰσέρχεσθαι εἰς τὸν κόσμον, *oriri, existere, esse incipere*, Rom. 5, 12. Sap. 2, 24. 2 Jo. vers. 7. Sap. 14, 14. — intrare mundum, *ad homines advenire*, Hebr. 10, 5. εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον scl. Messias, quatenus tanquam λόγος divinus, sive σοφία inde ab antiquissimis temporibus homines et potissimum prophetas docuit. cf. Sap. 10. Jo. 1, 4. 5 10. — 7) εἰσέρχεσθαι καὶ ἐξέρχεσθαι, בוא ויצא, *ingredi et egredi* Hebraei dicebant pro: *opera sua peragere, negotia*, potissimum publica, *persivere*, vid. Deut. 31, 2. 1 Sam. 18, 13. 16. 2 Chron. 1, 10. Zach. 7, 10. (unde εἴσοδος καὶ ἔξοδος vitae negotia et commercia Ps. 121, 8. Deut. 28, 6. 1 Sam. 29, 6.). In N. T. bis, Act. 1, 21. de Jesu, negotia sua his in terris peragente, et Jo. 10, 9. de ovi in caula quiete vivente, i. e. homine in regno Dei versante et felicitate gaudente. coll. Act. 9, 28.

Εἰσκαλέομαι, οῦμαι, (εἰς et καλέω) *vocо ad me, invito* alium, ut domum meam intret; Act. 10, 23.

Εἴσοδος, ου, ἡ, (εἰς et ὁδὸς) proprie: via, qua ad locum perveniri potest, *aditus*, Judic. 1, 24. Ezech. 47, 3. 1 Macc. 5, 46. Sic 2 Petr. 1, 11. εἴσοδ. εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, *aditus* ad regnum Dei. — 2) *adventus*, Act. 13, 24.

πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ, ante ejus adventum. 1 Theff. 1, 9. 2, 1. εἴσοδος πρὸς ὑμᾶς, adventus, adveniendi ad vos ratio honesta et pia. Mal. 3, 2. — 3) *introitus*, et quidem ut vel *portam*, per quam introitus patet, significet, 2 Chron. 23, 4. (hebr. פתחים *limina*); Prov. 8, 37. (פתח). Sap. 7, 6. — vel *introeundi potestatem*, f. *actum*; Hebr. 10, 19. εἴσοδος τῶν ἁγίων pro εἰς τὰ ἅγια, spes introeundi sanctuarium coeleste. Saepius non habetur.

Εἰσπηδάω, ῶ, f. ήσω, (εἰς et πηδάω, salio), *insilio*; — *celeriter ingredior*, Act. 16, 29. — (Act. 14, 14. rejecit Griesb. et repofuit ἐξεπήδησαν.) coll. Amos. 5, 19. Susann. vers. 26.

Εἰσπορεύομαι, f. εύσομαι, (εἰς et πορεύομαι) 1) *ingredior*, *introeo*, v. c. locum, domum, urbem, Marc. 1, 21. 5, 40. 6, 56. Luc. 8, 16. 11, 33. 22, 10. Act. 3, 2. — οᾳ, Stomachum, Marc. 7, 15. 18. 19. Matth. 15, 17. — πρός τινα, ad aliquem *accedo*, eum *viso*, Act. 28, 30. (Esth. 2, 14.) 2) *advenio*, Marc. 11, 2. εὐθέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτήν, statim ubi adveneritis ibi. Luc. 19, 30. β) *irruo hostiliter*, Act. 8, 3. κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος in singulas domus irrumpens. coll. Exod. 11, 4. — 4) εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος, Act. 9, 28. negotia sua peragens, res suas curans. Vid. εἰσέρχομαι. — 5) animum intro, *animum occupo*, Marc. 4, 19. — Saepius non occurrit.

Εἰστρέχω, aor. 2. εἰσέδραμον, (εἰς et τρέχω) *intro curro*, *intro recurro*. Semel Act. 12, 14. 2 Macc. 5, 26.

Εἰσφέρω, f. εἰσοίσω, aor. 1. εἰσήνεγκα, aor. 2. εἰσήνεγκον, (εἰς et φέρω), 1) *infero*; Luc. 5, 18. 19. (subint. εἰς τὴν οἰκίαν, coll. Levit. 4, 16. — Εἰσφέρειν εἰς τὰς ἀκοὰς, Act. 17, 20. inferre in aures, i. e. annunciare, narrare. (Xenoph. Mem. 1, 1. 2. Eurip. Dan. 55.) Exod. 4, 7. εἰσφέρειν, manum in sinum. — 2) *affero*, *adporto*, Hebr. 13, 11. coll. Dan. 6, 18. εἰσφερ. ἐδέσματα, cibos afferre, ministrare. — 3) *induco*, εἰς τὸν πειρασμόν, Matth. 6, 13. Luc. 11, 4. Cantic. 1, 4. εἰσφέρειν (הביא) sponsam εἰς τὸ ταμεῖον. Saepius non habetur.

Εἶτα, adverb. 1) temporis: *deinde*, *postea*, Marc. 8, 25. Luc. 8, 12. Jo. 13, 5. 19, 27. 20, 27. 1 Tim. 3, 10. Hesych. εἶτα· ἔπειτα, μετὰ ταῦτα. 2) ordinis: *deinde*, *porro*, *secundo*, Marc. 4, 28. 1 Cor. 15, 5. 7. 1 Tim. 2, 13. *denique* 1 Cor. 12, 28. 15, 24. — 3) conditionis positae, *jam vero si*, *quum igitur*, Marc. 4, 17. Jac. 1, 15. 4) conclusionis: *jam vero quum*, *atqui quum*; Hebr. 12, 9. εἶτα — οὐ πολλῷ μᾶλλον, jam vero quum — nonne multo magis. — Saepius non occurrit.

Εἴωθα, vid. Ἔθω.

Ἐκ, sequente vocali vel diphthongo ἐξ, praepositio

genitivum regens, latinorum *e*, *ex*, in versione LXX. hebr. מ et ב praefixis maxime respondens. Vertendum est: *a*, *ab*, — *e*, *ex*, — *de*, *propter*, *secundum*, *ratione*, et saepius per ablativum exprimendum est. Dicitur autem in N. T. 1) *de loco*, et quidem a) de *motu e loco*: *e*, *ex*, Matth. 2, 6. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Act. 11, 9. omisso verbo ἐγένετο (Matth. 2, 6. 17, 5.) quod additur Marc. 1, 11. — Porro conjunctum cum verbis, quae motum e loco indicant, v. c. ἀναβαίνειν ἐκ Luc. 2, 4. Act. 8, 39. Ἐξέρχεσθαι ἐκ Act. 7, 3. Marc. 5, 30. Jac. 3, 10. 11. Ἔρχεσθαι ἐκ, Matth. 12, 42. 13, 52. Marc. 7, 31. Jo. 6, 23. Καταβαίνειν ἐκ, Jo. 6, 31. 32. 33. 38. Matth. 28, 2. Act. 11, 5. Matth. 17, 9. Ἐκπορεύεσθαι ἐκ, Matth. 15, 11. 18. 19. Marc. 7, 20. Ἐκβάλλειν ἐκ, Matth. 7, 5. 12, 35. 13, 52. Marc. 7, 26. Luc. 6, 42. Καλεῖν ἐκ, Matth. 2, 15. Ἀνίστημι ἐκ, Matth. 17, 10. Ἀναλύειν ἐκ, Luc. 12, 36. Ἐγείρεσθαι ἐκ τοῦ δείπνου, Jo. 13, 4. Συνάγειν ἐκ, Matth. 24, 31. Παραγίνεσθαι ἐκ ὁδοῦ, advenire ex itinere, Luc. 11, 6. Ἐπιστρέφειν ἐκ ὁδοῦ, e via reducere, Jac. 5, 20. ἐπιστρ. ἐκ τῆς ἐντολῆς, doctrinam deserere, 2 Petr. 2, 21. Μετανοεῖν ἐκ, mentem avertere a, resipiscere a, Apoc. 2, 21. 22. 9, 20. 21. ad imitationem hebr. שוב. b) *de loco*, *unde aliquid est*, *vel venit*; θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς, Luc. 21, 18. Act. 27, 34. Ramos abscindere ἐκ τῶν δένδρων Marc. 11, 8. Εἶναι ἐκ τῆς ἐξουσίας τινος, ex alicujus ditione esse, Luc. 23, 7. συλλέγειν ἐξ ἀκανθῶν, Luc. 6, 44. Jo. 1, 16. ἐκ τοῦ πληρώματός τινος λαμβάνειν. c. 8, 44. ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ. c. 16, 14. 15. ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται. ib. 4, 22. ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστιν. c. 7, 38. ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας. c. 10, 16. πρόβατα ἐκ τῆς αὐλῆς. c. 18, 36. βασιλ. ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Luc. 1, 78. ἀνατολὴ ἐξ ὕψους. — c) *de remotione*, et quidem *α*) ubi *objectum* removetur et e medio tollitur, v. c. Matth. 13, 41. συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας τὰ σκάνδαλα, ib. vers. 49. Ἆραι ἐκ τῆς οἰκίας, Matth. 24, 17. Marc. 3, 15. ἐκ τοῦ μέσου Coloss. 2, 14. coll. Jo. 20, 2. 1 Cor. 5, 2. Marc. 16, 3. ἐκ τῆς θύρας, pro ἀπὸ, nostrum *hinweg*; coll. Jo. 20, 1. κινεῖν ἐκ τοῦ τόπου e loco suo removere, Apoc. 2, 5. ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ Act. 3, 23. coll. Act. 12, 7. 11. 24, 7. 2 Thess. 2, 7. ἐκ μέσου γένηται, e medio tollatur. *β*) ubi *subjectum* educitur, liberatur; in formulis: ἁρπάζειν ἐκ, *eripere*, Jo. 10, 28. 39. Jud. vers. 23. Αἴρειν ἐκ τοῦ κόσμου, Jo. 17, 6. 1 Cor. 5, 10. ἐξαιρεῖν ἐκ, Act. 7, 10. Ὠθεῖν ἐκ τῆς γῆς Jo. 12, 32. Μεταβαίνειν ἐκ 1 Jo. 13, 1. Τηρεῖν ἐκ, et διατηρεῖν ἐκ, servare, tutum praestare ab, Jo 17, 15. Apoc. 3, 10. 15. 29. Ῥύειν ἐκ, Rom. 7, 24. 2 Tim. 4, 17. Ἐλεύθερός εἰμι ἐκ, 1 Cor. 9, 19. Φεύγειν ἐκ, Act. 27, 30. Ἐξαγοράζειν ἐκ, redimere, 1 Petr. 1, 18. Gal. 3, 13. Σώζειν ἐκ, Jo. 12, 27. Hebr. 5, 7. διασώζειν ἐκ, Act. 28, 4. σωτηρία ἐκ, liberatio e,

Luc. 1, 71. 74. — Huc et pertinent: ἀναστήψουσιν ἐκ τῆς παγίδος, 2 Tim. 2, 26. Ἐγείρεσθαι ἐξ ὕπνου, Rom. 13, 11. Ἀναπαύειν ἐκ τῶν κόπων, Apoc. 14, 13. liberari ab aerumnis. — d) de *termino, e quo*, Marc. 11, 20. ἐκ ῥιζῶν, inde a radice. Luc. 5, 3. ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου, e navi. Act. 27, 29. ἐκ πρύμνης, e puppi, ib. verf. 30. — Quo et pertinent formulae: ἐκ δεξιῶν, a dextris ſtare, ſedere, eſſe, Matth. 20, 21. 23. 22, 44. 25, 33. Luc. 1, 11. Act. 2, 25. 7, 55. 56. λαμβάνειν τι ἐκ τῆς δεξιᾶς, Apoc. 5, 7. — Κρεμᾶν ἐκ τῆς χειρός, e manu pendere, Act. 28, 4. (*Joſeph.* Antiq. 14, 7. 1.). — 2) *de principio, e quo*, Luc. 12, 15. οὐκ ἔστιν ἐκ, *non pendet a* Rom. 12, 18. τὸ ἐξ ὑμῶν, quantum in veſtra eſt poteſtate. 2 Cor. 3, 5. οὐχ ὡς ἐξ ἑαυτῶν ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ, non mea, ſed vi divina. Jo. 12, 34. ἀκούειν ἐκ τοῦ νόμου, diſcere e lege. ib. 12, 49. ἐξ ἐμαυτοῦ λαλῶ. Jo. 4, 6 ἐκ τούτου γινώσκομεν, inde cognoscimus c. 3, 24. Matth. 12, 33. Luc. 19, 22. κρίνειν ἐκ, judicare ſecundum; c. 6, 44. Matth. 12, 37. Apoc. 20, 12. ἐκρίθησαν ἐκ τῶν γεγραμμένων, judicabantur ex notatis. — Jac. 2, 18. 3, 13. δείξαι ἐκ, demonſtrare factis perſuaſionem. — 3) *de origine*; Luc. 1, 5. 27. 2, 4. Matth. 21, 19. Marc. 11, 14. Act. 4, 6. Act. 17, 26. ἐξ ἑνὸς αἵματος, 2 Tim. 2, 8. Matth. 1, 3. 5. 6. 16. ἐγέννησε ἐκ τῆς. — Gal. 4, 4. 22. 23. — Οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοί, Chriſtiani e Judaeis, Act. 10, 45. 11, 2. Gal. 2, 12. οἱ ἐκ νόμου, ἐκ πίστεως, ἐξ ἐθνῶν, Act. 15, 23. Rom. 4, 14. Gal. 3, 7. 9. Tit. 1, 10. Rom. 4, 16. — Matth. 3, 9. ἐγεῖραι τέκνα ἐκ τῶν λίθων. — Interdum ἐκ circumſcribit *genitivum originis*, v. c. φωνὴ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, pro τοῦ στομ. αὐτ. Act. 22, 14. Πνεῦμα τὸ ἐκ θεοῦ, pro τοῦ θεοῦ, 1 Cor. 2, 12. Ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. — 4) *de cauſa efficiente*; Jo. 4, 6. ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, defatigatus itinere. Jac. 4, 1. ἐκ τῶν ἡδονῶν. Matth. 1, 18. ἐκ πνεύματος ἁγίου, ſpiritu ſancto auctore. ib. verſ. 20. Jo. 1, 13. 3, 25. ἐκ τῶν μαθητῶν, excitata a discipulis. ib. verſ. 27. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, a Deo auctore; coll. c. 6. 65. Matth. 21, 25. Jo. 7, 22. ἐκ τοῦ Μωσέως, a Moſe inſtitutus, 2 Cor. 13, 4. Act. 5, 38. 39. Rom. 2, 29. 10, 17. ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς. 1 Cor. 7, 7. 8, 6. 2 Cor. 2, 2. λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ, a me triſtitia adfectus. 11, 26. Gal. 3, 18. 21. 22. 6, 8. θερίζειν ἐκ τῆς σαρκὸς, tanquam ſructum accipere a peccato. Eph. 2, 8. οὐκ ἐξ ἡμῶν, non proprio merito. Apoc. 8, 11. ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, perierunt aquis hauſtis. ib. 9, 18. 15, 8. καπνὸς ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, fumus ex gloria (Schechina Dei. — — 5) de *cauſa movente*; Act. 28, 3. ἐκ τῆς θέρμης, propter calorem. Rom. 5, 16. ἐξ ἑνὸς, — ἐκ πολλῶν, propter unum — multa peccata. cf. verſ. 18. ubi διὰ pro ἐκ ponitur. Apoc. 8, 13. οὐαὶ ἐκ τῶν φωνῶν, vae propter tubae ſonos. ib. 16, 10. 11. Rom. 9, 12. 11, 6. — Ἐξ ἔργων νόμου, ἐκ πίστεως,

propter opera, fidem. Rom. 3, 20. 30. 4, 2. 10. 5. Gal. 2, 16. 3, 2. Vid. *Δικαιοσύνη*. — 6) *de adminiculo;* Luc. 16, 9. amicos adquirite ἐκ τοῦ μαμωνᾶ. Jo. 10, 32. ἔργα ἐκ τοῦ πατρός, opera patris patrata. Matth. 27, 7. Act. 1, 18. emere ἐκ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, mercede sceleris. c. 19, 25. ἐκ τοῦ εὐαγγ. i. e. victum habere ex evangelii praedicatione. ib. 9, 14. coll. versu 13. 2 Cor. 7, 9. Rom. 1, 4. ἐξ ἀναστ. opera resurrectionis. Apoc. 3, 18. purgatum ἐκ πυρός, igne. 18, 19. πλουτίζειν ἐκ. coll. Judith. 16, 12. — 7) *de tempore;* ἐκ κοιλίας, ab utero, Matth. 19, 12. Luc. 1, 15. Act. 3, 2. Gal. 1, 15. Ἐκ νεότητος, Matth. 19, 20. Ἐκ χρόνων ἱκανῶν, jam dudum, Luc. 8, 27. 23, 8. Ἐκ τούτου scl. χρόνου, ab hoc inde tempore, Jo. 6, 66. Ἐξ ἀρχῆς, ab initio, Jo. 6, 64. Ἐκ γενετῆς, Jo. 9, 1. Ἐξ ἐτῶν ὀκτώ, ab octo inde annis, Act. 9, 33 coll. 24, 10. 15, 21. Jo. 9, 32. — 8) *de objecto; de, ex;* Matth. 20, 2. συμφωνήσας ἐκ δηναρίου, de denario convenerat. Apoc. 18, 20. κρίνειν τὸ κρίμα ἐκ τινος, vindictam de aliquo sumere. ib. 19, 2. ἐκδικεῖν τὸ αἷμα τινος ἐκ χειρὸς. — 9) *de materia ex qua;* στέφανος ἐξ ἀκανθῶν, corona e spinis contexta, Matth. 27, 29. Jo. 19, 2. vid. etiam Matth. 13, 47. Jo. 2, 15. 9, 6. Rom. 9, 21. 1 Cor. 11, 8. ἐκ γυναικὸς, e malla mulieris, Eph. 5, 30. Hebr. 11, 3. Apoc. 18, 12. — 10) vim *partitivam* habet, dicituraque ubi indicatur, a) *para copiae;* Matth. 12, 34. ἐκ τοῦ περισσεύματος καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. coll. Marc. 12, 44. Hebr. 7, 4. decimas dare ἐκ. Jo. 12, 3. ἐπλήσθη ἡ οἰκία τῆς ὀσμῆς. Apoc. 17, 2. inebriata ἐκ τοῦ οἴνου, cf. vers. 6. Sic etiam in formulis φαγεῖν ἐκ, Apoc. 2, 7. Hebr. 13, 10. Πίνειν ἐκ, Matth. 26, 27. Marc. 14, 23. 25. Jo. 4, 12—14. Ποτίζειν χορτάζειν ἐκ, Apoc. 14, 8. 10. 18, 3. 19, 21. 1. Cor. 9, 7. 11, 28. Γέμειν ἐκ, refertum esse aliqua re (מן seq. ב), Matth. 23, 25. Apoc. 8, 5. 15, 8. — 1 Jo. 4, 13. ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, e copia spiritus largiter dedit nobis. — b) *para numeri;* τὶς ἐξ ὑμῶν, aliquis vestrum, Matth. 6, 27. εἷς ἐξ ὑμῶν, εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου, οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν, et similes formulae. Matth. 7, 9. 10, 29. 12, 11. 18, 12. 21, 31. 23, 34. Marc. 9, 17. 14, 20. 69. Luc. 22, 3. Jo. 7, 19. 31. 10, 26. Act. 27, 22. 15, 14. λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν. Rom. 9, 24. καλεῖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων. 2 Tim. 3, 6. ἐκ τούτων γάρ εἰσιν, e iquorum numero sunt. Saepius verti potest *inter*, Jo. 6, 64. 70. 12, 20. Act. 20, 30. Coloss. 1, 18. πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, primus omnium ad vitam aeternam, e morte resuscitatorum, coll. Apoc. 1, 5. Apoc. 17, 11. καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, quamquam adfuerit inter septem priores; alii: *post* septem. — Interdum omissum est τὶς, τινὲς, v. c. Luc. 21, 16. θανατωσουσιν (τινες) ἐξ ὑμῶν. Jo. 16, 17. Act. 2, 30. Apoc. 2, 10. 3, 9. 2 Jo. vers. 4. εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου. — c) *para partitiva* Matth. 25, 8. Jo. 6, 11. 13. 1 Cor. 12, 15. 16. οὐκ

εἶναι ἐκ τοῦ σώματος, non sunt corpus. Act. 10, 1. centurio ἐκ σπείρης ἰταλικῆς, e cohorte Italica. — 11) dicitur de *causa, sortio voluntatis et studiorum* in scriptis Joannis, scl. εἶναι ἐκ τοῦ πατρός, 1 Jo. 2, 16. ἐκ τοῦ θεοῦ, 1 Jo. 3, 10. 4, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 5, 19. 3 Jo. vers. 11. Jo. 8, 47., quod etiam dicitur εἶναι ἐκ τῶν ἄνω, Jo. 8, 23. i. e. Deum sequi, ab eo regi, cum ejus voluntate et consiliis consentire. — Contra: εἶναι ἐκ τοῦ διαβόλου, Jo. 8, 44. 1 Jo. 3, 8. ἐκ τοῦ πονηροῦ, 1 Jo. 3, 12. ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, Jo. 8, 23. 15, 19. 17, 14. 1 Jo. 2, 16. 4, 5. diabolum, homines perversos sequi, cum iis consentire. Idem est: εἶναι ἐκ τῶν κάτω, Jo. 8, 23. coll. Jo. 3, 31. Explicatur haec formula per verba Jo. 15, 19. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει. Simili sensu legitur: ἐκ τῆς ἀληθείας εἶναι Jo. 18, 37. 1 Jo. 2, 21. 3, 9. — De formula γεννᾶσθαι ἐκ θεοῦ vid. Γεννάω. — 12) *de modo et ratione*; e. g. amore ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ψυχῆς, i. e. sincerrimo, verissimo, Marc. 12, 30. 33. Luc. 10, 27. Act. 8, 37. Rom. 6, 17. coll. 1 Tim. 1, 5. 1 Petr. 1, 22. ἐκ ψυχῆς, Eph. 6, 6. Coloss. 3, 3. — 2 Cor. 8, 11. τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν, perficere ratione virium. 8, 14. ἐξ ἰσότητος, aequali ratione. Hebr. 7, 12. ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου secundum legis necessitatem. Jo. 8, 41. ἐκ πορνείας, interveniente stupratione. Rom. 14, 23. ἐκ πίστεως, secundum persuasionem 1 Thess. 2, 3. ἐκ πλάνης, ἐκ ἀκαθαρσίας pro ἐν πλάνῃ, ἀκαθαρσίᾳ, nec fraudulento nec improbo modo. — Ἐκ, si hoc modo dicitur, haud raro est a) pro *adjectivo*; Matth. 5, 37. ἐκ τοῦ πονηροῦ (scl. τί) ἐστι, i. e. πονηρόν ἐστι 2 Cor. 13, 4. ἐξ ἀσθενείας i. e. ὡς ἀσθενής. 1 Petr. 4, 11. ὡς ἐξ ἰσχύος, ὡς ἰσχυρός, pro viribus. Rom. 2, 8. οἱ ἐξ ἐριθείας pro οἱ ἐριζοντες. coll. Phil. 1, 16. 17. Rom. 9, 6. οἱ ἐξ Ἰσραήλ, Israelitae. 2 Cor. 5, 2. τὸ ἐξ οὐρανοῦ, coeleste. Luc. 11, 13. πατὴρ ἐξ οὐρανοῦ, pater οὐράνιος, i. q. ἐν τῷ οὐρανῷ coll. 1 Cor. 15, 47. 2 Cor. 8, 7. ἡ ἐξ ἡμῶν ἀγάπη, amor noster. 2 Cor. 2, 4. ἐκ θλίψεως, i. e. θλιβόμενος. — Rom. 2, 27. 3, 26. τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ i. e. τὸν πιστεύοντα εἰς Χριστόν. Jo. 4, 7. γυνὴ ἐκ Σαμάρ. mulier Samaritica. — b) pro *adverbio*; ἐκ δευτέρου, *iterum*; Matth. 26, 42. 44. Jo. 9, 24. Ἐκ περισσοῦ, abundanter, graviter; Marc. 6, 51. 14, 31. Ἐκ μέτρου, mediocriter, Jo. 3, 34. Ἐκ συμφώνου, consensu mutuo. Ἐκ μέρους, ex parte, 1 Cor. 12, 27. 13, 9. cf. 1 Cor. 6, 17. Marc. 15, 39. 2 Cor. 9, 7. — 13) denique notandae sunt formulae: ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, *de die in diem*, 2 Petr. 2, 8. coll. Deut. 15, 20. ἐνιαυτὸν ἐξ ἐνιαυτοῦ. — Ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, vid. Εἰς no. 10. b. — 14) Interdum omittitur: v. c. Apoc. 2, 17. δώσω αὐτῷ (ἐκ) τοῦ μάννα. Rom. 1, 4. ἐξ ἀναστάσεως (ἐκ) νεκρῶν, nisi hic ἀνάστασις active est *resuscitatio*, et dicta de iis, quos Jesus, dum vivebat, vitae restituit; quod praesertim

Ἕκαστος, η, ον, quod apud LXX. hebr. אִישׁ v. c. Gen. 10, 5. respondet: *unusquisque, quisque, quicunque*, Matth. 16, 27. Luc. 2, 3. 6, 44. Jo. 7, 53. 19, 32. Act. 3, 26. Rom. 2, 6. 12, 3. 1 Cor. 4, 5. 7, 2. Jac. 1, 14. — Saepius *singuli* verti potest; e. g. Matth. 25, 15. ἑκάστῳ, *singulis*. — 26, 22. ἕκαστος αὐτῶν, singuli: coll. Marc. 13, 34. Jo. 16, 32. — Ἕκαστος ὑμῶν, *quisque vestrum*, Luc. 13, 15. Act. 2, 38. Rom. 14, 12. 14, 1 Cor. 14, 26. *singuli vestrum*. — Ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ (אִישׁ אֶת־אָחִיו, Gen. 26, 31.) unusquisque alteri, Matth. 18, 35. Ἕκαστ. μετὰ τοῦ πλησ. αὐτοῦ (אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ Lev. 19, 11.) Eph. 4, 25. Hebr. 8, 11. — Εἰς ἕκαστος, ut latinor. *unusquisque*, Luc. 4, 40. 16, 5. Act. 2, 3. 6. 17, 27. 20, 31. Eph. 4, 7. 16. Coloss. 4, 6. 1 Thess. 2, 11. 1 Cor. 12, 18. — Καθ' ἓν ἕκαστον, *omnia singulatim, singula*, Act. 21, 19. — Pluralis ἕκαστοι semel Apoc. 6, 11. in textu vulg. quod Griesb. e textu ejecit. — Quum ἕκαστος plures, adeoque interdum omnes ac singulos indicet, per synthesin jungitur nominibus et verbis in plurali numero, e. g. ἡμεῖς, ἕκαστος Act. 2, 8. Jo. 16, 32. σκορπισθῆτε ἕκαστος. Apoc. 5, 8. ἔχοντες ἕκαστος. 20, 13.

Ἑκάστοτε, adv. temporis, *semper, identidem*; semel 2 Petr. 1, 15. sensus: *assidue*. Hesych. ἑκάστοτε· ἀεί, παρ' ἕκαστα.

Ἑκατόν, οἱ, αἱ, τά, *centum*: Matth. 18, 12. 28. Luc. 16, 6. 7. Jo. 19, 39. 21, 11. Act. 1, 15. Apoc. 14, 1. 3. — *centuplum*, Matth. 13, 8. Marc. 4, 8. (ἑκατὸν πλασίονα, Luc. 8, 8.)

Ἑκατοντάετης, ου, ὁ, et ἑκατοντάετης, ους, ὁ, ἡ, (ex ἑκατὸν et ἔτος), *centum annos habens, centenarius*. Rom. 4, 19. et Gen. 17, 17. — —

Ἑκατονταπλασίων, ὁ, ἡ, — ον, τό, ονος, (ex ἑκατὸν et πλάσιον) *centuplex, centuplus*. Luc. 8, 8. καρπὸν ἑκατονταπλασίονα, fructum centuplicatum. Praeterea bis Matth. 19, 29. Marc. 10, 30. ubi centuplicatum accipere, est: largissime accipere. cf. 2 Sam. 24, 3.

Ἑκατοντάρχης, ου, ὁ, (ex ἑκατὸν et ἀρχή) centum militibus praefectus, *centurio*. Act. 10, 1. 22. 24, 23. 27, 1. 31. Saepius non occurrit.

Ἑκατόνταρχος, ου, ὁ, i. q. praecedens ἑκατοντάρχης. Matth. 8, 5. 8. 13. 27, 54. Luc. 7, 2. 6. 23, 47. Act. 21, 32. 22, 25. 23, 17. 27, 6. 43. 28, 16. coll. Exod. 18, 21. 2 Reg. 11, 4. 9.

Ἐκβαίνω, f. ήσομαι, *egredior, exeo*; semel Hebr. 11, 15. ἐξέβησαν, codd. pro ἐξῆλθον. cf. Jos. 4, 16. (עָלָה adscendit). 1 Macc. 15, 4.

Ἐκβάλλω, f. λῶ, aor. 2. ἐξέβαλον (ἐκ et βάλλω), facio, ut aliquid loco suo moveatur, *ejicio, expello*, maxime seq. ἔξω, saepius cum ἔξω Jo. 12, 31. etiam ἔξω τοῦ τόπου, Act.

7, 58. Matth. 21, 39. (ἐκτὸς τοῦ ἀγροῦ. 2 Chron. 33, 14.); interdum seq. ἀπὸ, notum, e loco significante, pro ἐκ, e. g. ἐκβ. ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ Matth. 7, 4. 5. Marc. 16, 9. Act. 13, 50. (ἐκβ. ἀπὸ τῆς γῆς. 2 Chron. 15, 8. Gen. 4, 14.); etiam ἐκβαλλ. εἰς, ejicere (e loco) in aliam. Act. 27, 38. Zach. 7, 14. — Est verb. 1) cogo ut exeat; abeat aliquis, vi ejicio, extrudo, ἐκβάλλω, a) personam, Matth. 8, 12. 22, 13. 21, 39. 25, 30. Marc. 12, 8. Luc. 4, 29. 13, 28. 20, 12. 15. Jo. 6, 37. (ἔξω scl. τῆς βασιλείας) 19, 34. (sq. 12, 31. (ἐκβ. ἔξω, e mundo ejectus in tartarum conjicitur, 2 Petr. 2, 4. Jud. vers. 6. Apoc. 20, 10.) Act. 13, 50. coll. Exod. 10, 33. (גרש) 34, 24. 2 Reg. 16, 6. 2 Chron. 13, 9. 15, 8. — Ἐκβαλλ. τὰ δαιμόνια, ex hominibus daemones expellere, Matth. 7, 22. Marc. 1, 12. 34. Luc. 9, 40. et passim. — b) res; Act. 27, 38. Matth. 15, 17. Ἐκβ. ex alveo ejicere. — 2) facio, ut exeat, abeat aliquis, verbo, adhortatione, increpatione, ejicio, abigo, extrudo, Matth. 9, 25. Marc. 1, 43. 5, 40. Act. 9, 40. Luc. 8, 54. — venditores et emtores, Matth. 21, 12. Marc. 11, 15. Luc. 19, 45. Jo. 2, 15. — 3) excludo e societate, domo ejicio, dimitto, exulem facio (Jer. 12, 14. 15.) v. c. τὴν γυναῖκα, Gal. 4, 30. Sir. 7, 28. Esdr. 10, 3. (ἐκβάλλ. πάσας τὰς γυναῖκας καὶ τὰ γενόμενα ἐξ αὐτῶν, delete omnia) — excommunicare, ἐκβ. ἐκ τῆς ἐκκλησίας, 2 Jo. vers. 10. — 4) emitto, jubeo abire v. ad opus, ἐκβ. ἐργάτας εἰς θερισμόν, operarios in messem, Matth. 9, 38. Luc. 10, 2. (praeoubitores emittere, 1 Macc. 12, 27.) — Marc. 1, 12. τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει (ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη, Matth. 4, 1. ἤγετο Luc. 4, 1.) εἰς τὴν ἔρημον. — 5) educo, eximo, — ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ, oculo, Matth. 7, 4. 5. Luc. 6, 42. — educo oves, Jo. 10, 4. Exod. 2, 17. — speculatores ex urbe, Jos. 2, 25. — e vinculis Act. 16, 37. ex urbe Act. 7, 58. Exod. 11, 1. deprimo, produco, nummos e loculo Luc. 10, 35. — ἐκ τοῦ θησαυροῦ, Matth. 12, 35. 13, 52. coll. Jer. 23, 31. ἐκβάλλειν πόφρεσιν. — 6) extirpo, τὸν ὀφθαλμόν, Marc. 9, 47. (Matth. 18, 9. ἔξελε αὐτόν). Thren. 3, 16. ἐκβαλλ. ὀδόντας. — Restant tria loca dubiae interpretationis. a) Apoc. 11, 2. τὴν αὐλὴν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω, *Eichhornius* in comment. ad h. l. abominandum declara, חלל, profanum declara, coll. Dan. 8, 11. 12. Alii: „omne spatium extra templi vestigia claude, alii: nullam ejus rationem habe" ut fere esset Latinismus: *mitte eam*. Sic ἐκβάλλειν τοὺς λόγους εἰς τὰ ὀπίσω (השליך אחריך), neglegere, spernere praecepta, Ps. 50, 17. (*Melius*, hist. anim. 11, 10. Αἰγύπτιοι ἐκβάλλουσι τὸν λόγον εἰς ψευδῆ.) b) Luc. 6, 22. ἐκβ. τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρόν, alii: exules vos (ὄνομα pro persona, tanquam impios, facient; alii: contemnent vos etc. alii: nomen Christianorum aversabantur alii: delebunt nomina vestra e tabulis judaicis. — c) Matth. 12, 20. ἐκβ. εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. Vid. Κρίσις.

Ἔκβασις, εως, ἡ, (ab ἐκβαίνω), 1) *exitus*, τὸ exire, das Herausgehen, (ἐκβαίνω, Jes. 24, 18.); de exitu e vita, Sap. 2, 17. Sic Hebr. 13, 7. ἔκβασις ἀναστροφῆς, vitae exitus, i. e. finis. — 2) tropice: *exitus*, rei, quae fit, agitur, — eventus, Sap. 11, 15. — *finis*; 1 Cor. 10, 13. ποιήσει σὺν τῷ πειρ. καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ, dabit simul cum calamitatibus quoque finem eorum ita, ut ferre possitis. coll. Sap. 8, 9. ἐκβάσεις καιρῶν temporis fines i. e. mutationes, ubi novi quid incipit. — Saepius nec in N. nec in V. T. occurrit. *Phavor.* ἔκβασιν· τὴν πλήρωσιν, τὴν παῦσαν. *Hesych.* ἔκβασις· πέρας τινὸς ὑποθέσεως, ἢ ἐκβλάστησις.

Ἔκβολη, ῆς, ἡ, (ab ἐκβάλλω) τὸ ejicere, *ejectio*, *jactura*. — ἐκβολὴν ποιεῖσθαι, latinorum: *jacturam facere in mari*, de nautis, navem, ne submergatur, exonerantibus. Sic apud profanos, et Act. 27, 19. Jon. 1, 5. (ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν).

Ἐκγαμίζω, f. ίσω, (ἐκ et γαμίζω, in matrimonium do) dicitur de filiabus, quae domo patria relicta nuptum dantur, *nuptum do*, *filiam eloco*. Matth. 22, 30. 24, 38. Luc. 17, 27. (1 Cor. 7, 38. in textu vulg.) conf. Γαμίζω.

Ἐκγαμίσκω, (ex ἐκ et γαμίσκω) i. q. praecedens ἐκγαμίζω. Bis Luc. 20, 34. 35.

Ἔκγονος, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (verbale ab ἐκγίνομαι, oriundus sum) qui e stirpe prodiit. — Maxime in neutro: τὸ ἔκγονον, foetus, nepos, progenies (Prov. 30, 11.) et τὰ ἔκγονα, soboles, posteri, *nepotes*. *Hesych.* ἔκγονα· τέκνα τεκνῶν. Semel in N. T. 1 Tim. 5, 4. τέκνα ἢ ἔκγονα, liberos aut nepotes. Apud LXX. indefinite de prole s. posteris.

Ἐκδαπανάω, ῶ, f. ήσω, (ab ἐκ et δαπανάω, sumtus facio) sumtus faciendo consumo; — *consumo*, *absumo*. In N. T. semel 2 Cor. 12, 15. ubi passivum dicitur de toto homine sese impendente saluti aliorum, ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, me ipse impendere libenter volo pro vobis, vestra salute. (Polyb. 17, 11.) coll. *Kypkii* observatt. sacr. T. 2. p. 272., qui δαπανᾶν de vitae absumtione dici profanis docuit. De sacrificii consumtione legitur 2 Macc. 1, 23.

Ἐκδέχομαι, f. έξομαι, (ἐκ et δέχομαι) 1) in me suscipio; accipio, Sir. 18, 14. 2) in alius locum succedo, Gen. 43, 9. 44, 33. 3) *exspecto*, *patienter exspecto*, dum aliquid eveniat, Jo. 5, 3. Hebr. 10, 13. Jac. 5, 7. vel aliquis veniat, Act. 17, 16. — 1 Cor. 11, 33. ἀλλήλους ἐκδέχεσθε, *expectate usque dum reliqui quoque advenerint*. Monet enim, ne quis priusquam alii adsint, cibum sumat, quare versu sq. addit, domo (antequam adveniat) esse edendum iis, qui famem senserint. — Cum *desiderio exspecto*, rei adventum *desidero*, 1 Cor. 16, 11. Hebr. 11, 10.

Ἔκδηλος, ον, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (ἐκ et δῆλος) qui in lu-

cem prodit, *manifestus, plane conspicuus*; semel 2 Tim. 3, 9. coll. 3 Macc. 3, 19. 6, 5.

Ἐκδημέω, ῶ, f. ήσω, (ab ἐκ et δῆμος populus) 1) e populo, patria discedo; — *migro, discedo*; 2 Cor. 5, 8. ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος i. e. mori. ib. v. 9. (3 Macc. 4, 11. ἐκδημία, peregrinatio) 2) a populo meo, patria *absum*; — *absum*, 2 Cor. 5, 6. ἐκδημεῖν ἀπὸ κυρίου, a domino, ejus domicilio et consortio procul abesse. *Hesych.* ἐκδημεῖ· ἀποδημεῖ, ἀναχωρεῖ. cf. Ἀποδημέω.

Ἐκδίδωμι, f. δώσω, (ab ἐκ et δίδωμι) 1) edo, ich gebe heraus; (edictum 3 Esd. 1, 32. 8, 4. libellum, Prol. Sir.) — 2) *trado* alteri, v. c. urbem hostibus Judith. 8, 11. argentum aedificantibus 2 Reg. 12, 11. — Filiam marito, i. e. nuptui do, Exod. 2, 22. Sir. 7, 25. 1 Macc. 10, 58. — 3) trado ἐπὶ μισθῷ, *loco*, ich verpachte; Matth. 21, 33. 41. Marc. 12, 1. Luc. 20, 9. Ita saepius apud profanos.

Ἐκδιηγέομαι, οῦμαι, f. ήσομαι, (ab ἐκ et διηγέομαι) i. q. simplex διηγέομαι, omnem rem *narro*, accurate *enarro*; Act. 13, 41. (Hab. 1, 5. Ezech. 12, 16. סִפֵּר) ib. 15, 13. coll. Job. 12, 8. Sir. 33, 8. 42, 17.

Ἐκδικέω, ῶ, f. ήσω (ab ἔκδικος) 1) sensu forensi: *vindico ab adversario, defendo ab injuria*. Luc. 18, 3. ἐκδ. ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου, vindica me ab adversario; coll. Ps. 37, 28. נִשְׁמַר. 1 Macc. 13, 6. ἐκδικήσω περὶ τοῦ ἔθνους μου, vindex populi mei ero. — 2) *punio* simpliciter, 2 Cor. 10, 6. ἐκδικ. πᾶσαν παρακοήν, inobedientes punire. coll. Jes. 57, 16. Sir. 5, 3. 23, 21. (supplicium sumere, Exod. 21, 20. נָקַם. Obad. vers. 21. שָׁפַט). — 3) *vindictam sumo, ulciscor*, ἀπό τινος, Apoc. 6, 10. ἐκ χειρός τινος, Apoc. 9, 2. coll. 2 Reg. 9, 7. (נָקַם) Deut. 18, 19. (דָּרַשׁ). — Ἐκδικεῖν ἑαυτόν, se ipse ulcisci, retribuere mala, Rom. 12, 19. i. q. ἀντιποδιδόναι in altero membro. — Saepius non legitur.

Ἐκδίκησις, εως, ἡ, (ab ἐκδικέω) 1) sensu forensi: *vindicatio a persecutoribus, ab injuria illata*, Luc. 18, 7. 8. Act. 7, 24. LXX. hebr. נְקָמָה, Ps. 18, 47. 2 Sam. 22, 48. (ἐκδίκησις τῶν ἐχθρῶν, victoria de hostibus, Judic. 11, 36.) — *Studium vindicandi, defendendi*, 2 Cor. 7, 11. — 2) *poena gravissima, poena*, Luc. 21, 22. 2 Thess. 1, 8. Ezech. 16, 38. מִשְׁפָּט. Mich. 5, 15. ποιεῖν ἐκδίκησιν, נָקַם. Sir. 12, 6. 7, 17. 47, 25. — *actus puniendi*, 1 Petr. 2, 14. coll. Judic. 11, 36. — 3) *ultio, vindicta, retributio* injuriae illatae, Rom. 12, 19. Hebr. 10, 30. coll. Deut. 32, 35. Ezech. 5, 15. Verba quibuscum ἐκδίκησις jungitur sunt: ποιεῖν ἐκδικ. (2 Sam. 22, 8. נָתַן נְקָמָה Ps. XII. Patr. p. 550.); διδόναι ἐκδικ. (Sir. 12, 6. ἀποδιδόναι ἐκδ.), et in V. T. ἐκδικεῖν ἐκδίκησιν. — Saepius non occurrit.

Ἔκδικος, ου, ὁ, ἡ, (ab ἐκ et δίκη) 1) *in jus vocans*,

judicium exercens; Rom. 13, 4. ἔκδικος εἰς ὀργὴν, magistratus iudicium exercens puniendo. — 2) vindex injuriae illatae, Sap. 12, 12. Sir. 30, 6. — 3) *puniens*, poenam *repetens*, *exigens ab aliquo*; 1 Theſſ. 4, 6.

Ἐκδιώκω, f. ώξω, (ab ἐκ, et διώκω) 1) *expello*, *depello*, v. c. e ſocietate hominum, Dan. 4, 22. e terra ejicio, Deut. 6, 19. נדף. Joel. 2, 20. הדחיק, Sic Luc. 11, 49. ἐκδιώξουσι in exilium mittent. — 2) *perſequor*, *inſequor*, *calamitatibus premo*, 1 Theſſ. 2, 15. coll. Pſ. 44, 16. רדף. Pſ. 119, 157 οἱ ἐκδιώκοντές με (רדפי) καὶ θλίβοντές με.

Ἔκδοτος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (ab ἐκδίδωμι quod vid.) editus; deinde: *traditus hoſtibus*, quem latini *deditum* (*Eutrop.* 4, 17. *Liv.* epit. 56.) dicunt; Act. 2, 23 ἔκδοτον, hunc deditum. cf. Bel et Drac. verſ. 26. καὶ ἔδωκε τὸν Βὴλ ἔκδοτον τῷ Δανιήλ, eius arbitrio tradidit. *Joſeph.* Ant. 6, 13. 9. Davides Saulum λαβὼν ἔκδοτον (negligentia excubitorum in poteſtate ſua tenens, ita ut eum potuiſſet occidere, cf. 1 Sam. 26.), οὐκ ἀπέκτεινε. *Heſych.* ἔκδοτος· προδεδομένος, ἀποδεδομένος.

Ἐκδοχή, ῆς, ἡ, (ab ἐκδέχομαι) expectatio vel mali, vel boni. Semel Hebr. 10, 27. φοβερὰ ἐκδοχὴ exſpectatio terrorem incutiens.

Ἐκδύω, f. ύσω, (ab ἐκ et δύω f. δύνω) *veſtes alicui detraho*, *veſtibus exuo*; cum accuſativo perſonae et rei. Matth. 27, 28. 30. Marc. 15, 20. Luc. 10, 30. LXX. hebr. פשט, Gen. 37, 22. Lev. 6, 6. Hoſ. 2, 3. — Metaphorice: corpore exuo animam, 2 Cor. 5, 4. οὐ θελ. ἐκδ. nolumus quovis corpore carere. Ibid. v. 3. in codd. ex interpretamento. Vid. Ἔνδυω et Γυμνὸς.

Ἐκεῖ, adv. loci, et profanis et noſtris ſcriptoribus dicitur 1) de commoratione *in* aliquo *loco*: *ibi*, *illic*, Matth. 2, 13. 15. 8, 12. 13, 58. et ſaepius. Οἱ ἐκεῖ, ibi verſantes, commorantes, Matth. 26, 71. — Rom. 9, 25. ἐκεῖ ſcl. in loco Hoſeae. Matth. 19, 2 ἐκεῖ, ubi verſabatur, ſcl. in Peraea. Nec aliter Matth. 5, 24 ἐκεῖ, i. e. ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, ut explicationis cauſa additur. cf. verſ. 23. — De *loco tropico* legitur 2 Cor. 3, 17. Jac. 3, 16. coll. Matth. 6, 21. 18, 20. — 2) de motu *in locum*, i. q. ἐκεῖσε, *illuc*, Matth. 2, 22. Marc. 6, 33. Luc. 12, 18. 17, 37. Joh. 11, 8. 18, 3. *huc*, Matth. 17, 20 μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ. — Luc. 21, 2 βάλλειν ἐκεῖ, *injicere* ſcl. εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. — LXX. εἰσέρχεσθαι ἐκεῖ, Deut. 1, 37. 2 Sam. 17, 18. Sic hebr. שם, Deut. 1, 37. Pſ. 137, 10. et שמה Deut. 4, 42. — Interdum, cum ὅπου conjunctum, redundat, Marc. 6, 55. Apoc. 12, 14. ut 1 Sam. 9, 10. Ezech. 36, 22. Judith. 6, 19. — interdum omittitur, Act. 14, 3. 25, 4.

Ἐκεῖθεν, adv. loci: *illinc*, *hinc*, *inde* (LXX. hebr.

שם Gen. 28, 2. 6. Obad. vers. 4.) Matth. 4, 21. 5, 26. 9, 9. 11, 1. 15, 21. 19, 15. Marc. 6, 1. 7, 24. Act. 16, 12. passim. — Οἱ ἐκεῖθεν, qui isto in loco versantur, Luc. 16, 26. — Act. 20, 13. ἐκεῖθεν, inde ab isto loco; alii: ἐκεῖ, in illo loco; ut Hos. 2, 15. (שם, in textu hebr. vers. 17.) accipiendum esse videtur.

Ἐκεῖνος, εἴνη, εἶνο, 1) *is, iste, ille*; Matth. 3, 7. 7, 23. 8, 28. 9, 26. Luc. 20, 1. 19, 27. Joh. 1, 40. et saepius. Τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, hoc vel illud; Jac. 4, 15. — Ἐκείνη ἡμέρα, dies judicii. Matth. 7, 22. Marc. 13, 32. — Formula ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, eodem fere tempore, sub idem tempus, postea; Matth. 11, 25. 12, 1. 13, 1. 22, 23. et passim. Saepius *futurum* tempus quasi monstrat; Matth. 24, 19. 22. 29. 36. 39. Marc. 13, 11. 17. 19. Luc. 6, 23. — Luc. 20, 35. ὁ αἰὼν ἐκεῖνος, vita futura. — Subjectum denotat: ἐκεῖνοι, *isti*, quos nostis; Luc. 13, 4. ἐκεῖνος, *iste*, nude positum, legitur de Joanne baptista; Jo. 5, 35. de evangelista, Jo. 18, 15. 21, 7. de Jesu; Jo. 7, 11. 1 Jo. 3, 3. 5. 7. 2 Tim. 2, 13. — Proprie dicitur 1) de subjecto remotiore, v. c. Matth. 13, 11. 18, 32. 25, 7. 17, 19. 27, 65. Marc. 4, 11. 16, 20. Luc. 14, 24. 18, 14. Jo. 5, 38. 46, 9. 12. saepius autem 2) de subjecto proximo, ubi est *hic*, i. q. οὗτος, Matth. 17, 27. 18, 28. 22, 7. 46. 24, 43. ἐκεῖνο διαγινώσκετε, hoc scitote. Marc. 7, 15. 20. 16, 10. Luc. 12, 46. Jo. 1, 18. 33. 4, 25. 5, 11. 19. 43. 7, 45. 8, 44. 11, 29. Rom. 14, 14. Hebr. 6, 7. — pro αὐτός 2 Petr. 1, 16. — *hic ipse, ipse*, Jo. 1, 8. 2, 21. 5, 39. 9, 9. 37. — 3) *idem*, Matth. 8, 13. ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, illa ipsa hora, statim, c. 9, 22. 10, 19. 15, 28. 17, 18. — 4) *talis*, Matth. 10, 14. 15. 12, 45. 21, 40. Marc. 3, 24. 25. Luc. 9, 5. 11, 26. 12, 47. Rom. 14, 15. Jac. 1, 7. — Ἐκείνης scl. ὁδοῦ, Luc. 19, 4. *hic, hac via*, adverbialiter pro ἐκείνῃ, quod saepius ita legitur apud profanos.

Ἐκεῖσε, adv. (ab ἐκεῖ) *illic, illuc*. Bis Act. 21, 3. 22, 5. coll. Job. 39, 29.

Ἐκζητέω, ῶ, f. ήσω, (ἐκ et ζητέω) studiose quaero, quod amissum est, Ezech. 34, 11. 12. (בקש 39, 14. (חקר); — *studiose exquiro*, περί τινος, 1 Petr. 1, 10. ubi est i. q. ἐξερευνάω; *cum desiderio quaero* Hebr. 12, 17. τί. Ἐκζητεῖν τὸν θεόν, Deum studiose quaerere i. e. *eum cultu prosequi*; Act. 15, 17. (Esdr. 4, 2. דרש. Am. 9, 12.), *eius rationem habere in agendo*, Rom. 3, 11. Hebr. 11, 6. coll. Ps. 14, 2. דרש. Ps. 25, 10. בצר) Ps. 119, 56. — Ἐκζητεῖν τι ἀπό τινος, ab aliquo aliquid repetere, sensus: *vindictam sumere, graviter punire*, Luc. 11, 50. 51. (LXX. ἐκζητεῖν τὸ αἷμα ἐκ χειρός τινος, Ezech. 3, 18. 2 Sam. 4, 11. בקש. Gen. 9, 5. דרש. coll. c. 42, 22. Ps. 44, 21.)

Ἐκθαμβέω, ῶ, βήσω (ab ἐκ et θάμβος, stupor, ad-

miratio, terror) stupor, mentis excessus; *Aquila* Job. 33, 7. hebr. בעתה Sir. 30, 9. — *Ἐκθαμβοῦμαι*, obstupesco, scil. ob admirationem, Marc. 9, 15. — *terrore corripior*, Marc. 16, 6. 6. — *angore magnò afficior*, Marc. 14, 23. (Matth. 26, 37. λυπεῖσθαι, coll. Sir. 30, 9.

Ἐκθαμβός, ου, ὁ, ἡ, ον, τό, (vid. ἐκθαμβέω) admiratione, terrore perculsus; *attonitus*, Act. 3, 11. *Symm.* 1 Sam. 4, 13. pro hebr. נבהל. *Hesych.* ἔκθαμβος· ἔκπληκτος.

Ἔκθετος, ου, ὁ, ἡ, ον, τό, (ab ἐκ et θετός, positus) *expositus*, potissimum de infantibus recens natis, qui exponuntur. Et ita Act. 7, 19. (Sap. 11, 15. ἔκθεσις. *Philo* de vita Mos. l. p. 604. τὸν παῖδα (Mosen) ἐκτιθέασιν ib. ἀδελφὴ τοῦ ἐκτεθέντος βρέφους).

Ἐκκαθαίρω, f. αρῶ, (ab ἐκ et καθαίρω, purgo) purgo aliquid ita ut fordes, vitia removeantur; *expurgo, purgando removeo*, 1 Cor. 5, 7. — Tropice: me purgo a vitiis, 2 Tim. 2, 21. ἐκκαθαίρειν ἑαυτόν, i. q. 1 Jo. 3, 3. ἁγνίζειν ἑαυτόν. (LXX. בער Jud. 7, 4. pro hebr. צרף, lustro. — *Xenoph.* Symp. 2, 4. ἄνθρες ἐκκεκαθαρμένοι τὰς ψυχάς. cf. *Raphelii* annott. e Xenoph. ad h. l.)

Ἐκκαίω, f. αύσω, aor. 1 pass. ἐξεκαύθην (ab ἐκ et καίω) exuro, incendo; passivum *incandesco*. Proprie de igne; deinde tropice de quavis re magna cum vehementia operante, v. c. de ira Job. 3, 17. de febre Sir. 43, 21. etiam ut Latinorum *urere*, de vehementia libidinis venereae; et sic Rom. 1, 27. coll. Sir. 23, 16. ψυχὴ θερμὴ (mens voluptuosa), ὡς πῦρ καιόμενον, ἕως οὗ μὴ παύσηται ἕως ἂν ἐκκαυθῇ ἄθρ.

Ἐκκακέω, ῶ, f. ήσω, (ab ἐκ et κάκη) ignavus, vile, ignavia potissimum militis, segnities, quae debita officia negligit) 1) ignavus stationem desero, ex ignavia terga do, *desero officium*, 2 Cor. 4, 16. οὐκ ἐκκακοῦμεν, officio apostoli non desum ex timore periculorum gravissimorum. — 2) *animum despondeo*, Luc. 18, 1. 2 Jo. 4, 1. Eph. 3, 13. — 3) segnis, ignavus sum, v. c. in benefaciendo, Gal. 6, 9. 2 Thess. 3, 13. (In V. T. non legitur). *Hesych.* ἐκκακοῦμεν· ἀμελοῦμεν, ἀκηδιῶμεν. Idem: ἠδημόνησεν· ἐξεκάκησεν.

Ἐκκεντέω, ῶ, f. ήσω, (ab ἐκ et κεντέω, pungo) *transfodio*, *transfigo*, *transfigendo occido*. Bis, Jo. 19, 37. Apoc. 1, 7. LXX. hebr. דקר occido, Num. 22, 29. מחץ transfixit, Jud. 9, 54. 2 Macc. 12, 6.

Ἐκκλάω, ῶ, f. άσω, (ab ἐκ et κλάω, frango) 1) defringo, abscindo f. exscindo, ut tollam; — *exscindo*, v. c. ramos arboris, Rom. 11, 17. 19. 20. ubi Judaei cum ramis oleae comparantur. (Apud LXX. legitur Lev. 1, 17.

Ἐκκλείω, f. είσω, (ab ἐκ et κλείω, claudo) *excludo*; quod vel est: *locum non concedo, non admitto*, ut Rom. 3, 27. ad quem locum respiciens *Phavor.* ἐξεκλείσθη· ἀντὶ τοῦ

ἐκκαλεσαι αὐτήν. Theodoret. οὐκ ἀπὸ τόπου ἕνὸς — vel. e loco antea occupato iterum expello, removeo, separo, avello. Sic tropice Gal. 4, 17. ubi vertendum est: „amant vos (scl. falsi doctores) non sincere (simulant amorem); imo vos (a me et mea doctrina) student avellere, ut ipsos potius ametis, ipsis studiose adhaereatis." (In V. T. non occurrit nisi bis in variata lectione, 2 Macc. 13, 21. Judith. 7, 4.)

Ἐκκλησία, ίας, ἡ, (ab ἐκκαλέω, evoco, convoco) 1) evocata civium multitudo in locum publicum, (*multitudo convocata*, et non solum ea, quae convenit jussu magistratus v. c. ad judicia habenda, Matth. 18, 17. Act. 19, 39. 40. coll. 1 Reg. 8, 14. 22. sed etiam *turba*, quae alia de causa concurrit vel convenit, Act. 19, 32. 18, 22. Sir. 26, 5. 41. Sic etiam hebr. קָהָל de multitudine, 2 Chron. 30, 13. Levit. 8, 3. 2 Chron. 30, 13. 1 Macc. 3, 13. — Inde etiam de populo universo, quatenus est congregatus, Act. 7, 38. Hebr. 2, 12. (Ps. 26, 12. 68, 26.) cf. Exod. 12, 6. Num. 16, 4. 20, 4. — 2) *coetus, conventus*, 1 Cor. 11, 18. συνερχομένων ἐν ἐκκλησίᾳ (pro εἰς ἐκκλησίαν) convenientes in coetum. (1 Sam. 19, 20. ἐκκλησία τῶν προφητῶν. coll. Ps. 26, 5.) — 3) *coetus Christianorum*, quo loco habitantium, et ad sacra celebranda convenientium; sic de coetu Christianorum Hierosolymae, Act. 2, 47. 5, 11. 8, 1. 11, 22. 15, 4. 22. Antiochiae, Act. 11, 26. 13, 1. κατὰ τὴν (ἐκεῖ) οὖσαν ἐκκλ., in isto coetu. De aliis coetibus christianis in singulis urbibus et provinciis, Rom. 16, 1. 23. 1 Cor. 1, 2. Coloss. 4, 15. 16. 1 Cor. 4, 17. 7, 17. Act. 20, 17. 1 Cor. 11, 22. 14, 28. Jac. 5, 14. 3 Jo. vers. 9. 10. Act. 9, 31. 15, 41. 16, 5. 2 Cor. 8, 1. et passim. — Κατ' ἐκκλησίαν, per singulos coetus, Act. 14, 23. — 4) *ecclesia christiana*, *societas Christianorum* his in terris viventium *universa*, semel in Evangeliis, Matth. 16, 18. et praeterea in Paulli scriptis, 1 Cor. 12, 28. 15, 9. Gal. 1, 13. Eph. 1, 22. 3, 10. 21. 5, 23 — 32. Phil. 3, 6. Coloss. 1, 18. 24. Eph. 5, 21. ἐκκλησία ἐν Χριστῷ i. e. christiana. — 5) coetus piorum in coelis, Hebr. 12, 23. coll. Sir. 24, 2. ubi ἐκκλησία ὑψίστου aula Dei, regia. cf. Dan. 4, 14. Job. 4, 18. Deut. 33, 2. Sap. 5, 5. — Restant formulae: ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, Rom. 16, 16. coetus eorum qui Jesum Messiam profitentur. — Ἐκκλησία f. ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ et θεοῦ, coetus cultorum Dei, quod cum de ecclesia universa, ut 1 Cor. 15, 9. et 1 Tim. 3, 15. ubi i. q. οἶκος θεοῦ templum Dei, locus, ubi Deus colitur. — tum de singulis coetibus dicitur, 1 Cor. 1, 2. 10, 32. 11, 16. 2 Cor. 1, 1. 1 Thess. 2, 14. 2 Thess. 1, 4. 1 Tim. 3, 5. Sic Deut. 23, 1. 3. ἐκκλησία κυρίου, coetus cultorum Dei. — Αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, coetus christiani inter gentiles, Rom. 16, 4.

Ἐκκλίνω, f. νῶ, aor. 1. ἐξέκλινα, (ab ἐκ et κλίνω) in LXX. vers. hebr. נטה et סור, 1) *declino*, *deflecto* a via,

Deut. 31, 29. Judic. 2, 17. tropice: a via pietatis, Rom. 3, 12. coll. Pſ. 14, 4. 53, 3. — 2) ἐκκλ. ἀπό τινος, *deserere, valedicere, fugere* aliquem ſ. aliquid, Rom. 16, 17. 1 Petr. 5, 11. coll. Prov. 3, 7. 14, 16. Judic. 20, 47. Jer. 5, 23.

Ἐκκολυμβάω, ῶ, f. ήσω, (ἐκ et κολυμβάω, nato) *enato, enatando evado.* Act. 27, 42. (*Dion. Halic.* 5, 24.)

Ἐκκομίζω, f. ίσω, (ab ἐκ et κομίζω) *effero, exporto*; — profanis ſaepius, ut latin. *efferre*, de mortuis ſepeliendis. Sic Luc. 7, 12. (*Herodian.* 2, 1. 5.)

Ἐκκόπτω, f. όψω, aor. 2. paſſ. ἐξεκόπην, fut. 2 paſſ. ἐκκοπήσομαι, (ab ἐκ et κόπτω) 1) *exſcindo, exstirpo*, v. c. arborem, Matth. 3, 10. 7, 19. Luc. 3, 9. 13, 7. 9. coll. Dan. 4, 11. 2 Chron. 14, 31. — abſcindo manum, Matth. 5, 30. 18, 8. — 2) *reſeco* v. c. ramos, Rom. 11, 24. — 3) tropice: *abſcindo*, Rom. 11, 22. ἐκκοπήσῃ, ſenſus: amovearis, percutiaris. coll. Gen. 32, 8. (הִכָּה percutio). Jer. 44, 7. (כָּרַת, ubi eſt: *e medio ſustulit*) coll. 48, 2. *Joſeph.* ant. 8, 12, 1. ἐκκόψας εἴ τι πονηρὸν ἦν ἐν τῇ βασιλείᾳ. — *praeſcindo occaſionem*, 2 Cor. 11, 12. (*Hierocl.* carm. aur. Pyth. ἐκκόπτει τὰς ἀφορμάς. vid. *Kypke* ad h. l.) coll. Job. 19, 10. ἐξέκοψε (הִסִּיעַ) ὥσπερ δένδρον τὴν ἐλπίδα μου. — (1 Petr. 3, 7. vid. Ἐγκόπτω). Saepius non habetur.

Ἐκκρέμαμαι, σαι, ται, (ab ἐκ et κρεμάω) *pendeo ab, dependeo.* — Tropice: pendeo ab aliquo, (Gen. 44, 30. coll. Judith. 8, 24.); *pendeo ab ore alicujus* (*Virg.* Aen. 4, 79. *Ovid.* epp. 1, 30.), Luc. 19, 48. — *Philo* de Abrah. p. 373. ὁ πόθῳ ἀλέκτῳ τοῦ παιδὸς ἐκκρεμάμενος. *Id.* de vict. off. p. 856. μυστικῶν πραγμάτων ἐκκρεμάμενοι.

Ἐκλαλέω, ῶ, f. ήσω (ab ἐκ et λαλέω) *eloquor, divulgo.* Semel Act. 23, 22. — Judith. 11, 9.

Ἐκλάμπω, f. άμψω, (ab ἐκ et λάμπω) *ſplendorem emitto, effulgeo.* Semel Matth. 13, 43. ἐκλάμψουσι, ſplendorem emittent, coruſcabunt. De hoc ſplendore coelesti vid. Dan. 12, 3. coll. Sir. 43, 5. et Sap. 3, 7.

Ἐκλανθάνω, fut. ἐκλήσω, obliviſci facio (*Hom.* Il. 2, 600.) Med. Ἐκλάνθανομαι, f. ἐκλήσομαι, perf. ἐκλέλησμαι, *obliviſcor*, ſeq. genitivo rei. Semel Hebr. 12, 5.

Ἐκλέγω, f. ξω, med. ἐκλέγομαι (ab ἐκ et λέγω) *eligo, ſeligo, ſecerno*, hebr. בָּחַר, ſequente accuſativo perſonae, rarius ex hebraismo (בָּחַר ſeq. ב) ἐκλέγομαι ἐν τινὶ, ut Act. 15, 7. ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο, *me elegit*, coll. 1 Chron. 28, 4. 5. Nehem. 9, 7. 2 Chron. 6, 5. — Est autem *ſeligo e numero* ad aliquid, Jo. 6, 70. 13, 18. 15, 16. Act. 1, 2. 6, 5. 15, 7. Num. 16, 7. Deut. 17, 15. — ſequente ἀπὸ Luc. 6, 13. Gen. 6, 2. Sir. 45, 21. et ſeq. ἐκ, Jo. 15, 19. Act. 1, 24. 2 Sam. 24, 12. Sir. 45, 5. — *eligo ad ſalutem*, de Deo Israelitas ex omnibus populis ſeligente, Act. 13, 17. Deut. 14, 2. Jeſ. 44, 1. 2. homines ad ſalutem aeternam vocante, Marc. 13, 20.

Jac. 2, 5. — eligo inter duo, *praefero*, Luc. 10, 42. — 2) *expeto, appeto*, Luc. 14, 7. — Ἐκλέγεσθαι τὶ vel sequente infinitivo, Eph. 1, 4. coll. 1 Reg. 8, 16. 1 Chron. 15, 2. 2 Chron. 6, 6. 1 Macc. 7, 37. 10, 32. vel sequente ἵνα, 1 Cor. 1, 27. 28.: *velle, decernere, ut aliquid fiat.* — Passive: ἐκλεξάμενοι, ad hoc opus electi, *delegati*, Act. 15, 22. 25. — ἐκλελεγμένος, prae ceteris electus, *amatus*, Luc. 9, 35. in codd. pro ὁ ἀγαπητός. cf. Jes. 41, 9.

Ἐκλείπω, f. ψω, (ἐκ et λείπω) 1) derelinquo; — 2) *deficio, cesso*; Luc. 22, 32. ἐξέλιπεν ἡ πίστις, cf. Jer. 7, 27. 51, 30. Jos. 5, 12. Gen. 18, 11. Jes. 19, 5. — τὰ ἔτη Hebr. 1, 12. coll. Ps. 102, 28. — 3) debilis fio, deficio, deliquium patior, Ez. 34, 16. 21. Jon. 2, 8. Gen. 25, 29 sq. — *exspiro, morior*, Luc. 16, 9. — LXX. hebr. גוע, Gen. 25, 8. 49, 33. et מות Jer. 42, 17. 22. Tob. 14, 11. ἐξέλιπεν ἡ ψυχή. Judith. 7, 22. — Test. XII. patr. (*Fabric.* Cod. Pseud. I, p. 677.): ἐκλείψαι αὐτὸν ἐκ γῆς ζώντων.

Ἐκλεκτός, ή, ὸν, (ab ἐκλέγω) 1) electus, separatus ab aliis, 1 Chron. 9, 22. — 2) electus, *praestans, nobilis, magni pretii*, 1 Petr. 2, 4. 6. λίθος ἐκλ. coll. Jes. 28, 16. Esdr. 5, 8. Lib. Henochi (*Fabric.* C. Pseud. I, p. 184.) λίθοι ἐκλεκτοὶ, gemmae. — 2 Jo. v. 1. ἐκλεκτή, nobilissima, ib. v. 13. coll. Gen. 23, 6. ἐκλεκτὰ μνημεῖα. 2 Reg. 8, 12. Amos. 5, 11. Cant. 6, 8. 9. Jer. 48, 15. — Inde ἐκλεκτοὶ ἄγγελοι, 1 Tim. 5, 21. angeli summi, nobilissimi. Vid. Ἄγγελοι. — *Joseph.* de bello J. 2, 16. 4.: μαρτύρομαι δὲ ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ. — 3) *electus a Deo ad salutem*: Matth. 20, 16. 22, 14. 24, 22. 24. 31. Marc. 13, 20. 22. 27. Rom. 8, 33. — *Dei cultor*, Col. 3, 12. 2 Tim. 2, 10. Tit. 1, 1. 1 Petr. 1, 1. Apocal. 17, 14. — 1 Petr. 2, 9. γένος ἐκλεκτὸν, homines ad Dei cultum selecti, cf. Jes. 43, 20. 45, 4. Ps. 105, 6. — 4) ex adjuncto: *Deo carissimus, a Deo amatus*, Luc. 23, 35. (*Fabric.* Cod. Pseud. I. p. 747.: „Messias ἐκλεκτὸς θεοῦ ὅως αἰῶνος, i. q. antea ἀγαπητὸς κυρίου.) Luc. 18, 7. Rom. 16, 13. coll. v. 12. Vid. 1 Chron. 16, 13. Jes. 42, 1. ὁ ἐκλεκτός μου, προσεδέξατο αὐτὸν ἡ ψυχή μου. Prov. 17, 3. — Saepius in N. T. non habetur.

Ἐκλογή, ῆς, ἡ, (ab ἐκλέγω) 1) *electio*; — in N. T. *electio ad salutem*, quae cernitur et efficax fit per benignam Dei vocationem, quare fere convenit cum κλήσει; Rom. 11, 5. κατ' ἐκλογὴν χάριτος secundum electionem Dei s. vocationem benignam. ib. 11, 7. ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν, electio, vocatio ad salutem iis contigit. 1 Thess. 1, 4. εἰδότες τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, i. q. 1 Cor. 1, 26. βλέπετε τὴν κλῆσιν ὑμῶν. coll. 2 Petr. 1, 10. — 2) quum in electione sit arbitrii libertas, ex adjuncto est: *electio libera, voluntas eligens libera*; Rom. 9, 11. ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις, spontanea, libera πρόθεσις, quae 2 Tim. 1, 9. dicitur ἰδία πρόθεσις καὶ χάρις. Fortasse

etiam Rom. 11, 5. κατ' ἐκλογὴν χάριτος est; pro libera in eligendo benignitate. Sic *Joseph.* de b. J. 2, 8. 14.: ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογῇ τό τε καλὸν καὶ τὸ κακὸν πρόκειται. Psalt. Sal. 9, 7. τὰ ἔργα ἡμῶν ἐν ἐκλογῇ καὶ ἐξουσίᾳ τῆς ψυχῆς ἡμῶν, τοῦ ποιῆσαι δικαιοσύνην καὶ ἀδικίαν. cf. *Raphel.* annot. e Polyb. p. 437. — Saepius non occurrit, nec in V. T. legitur.

Ἐκλύω, f. ύσω, (ab ἐκ et λύω) 1) dissolvo, exsolvo, Gen. 49, 14. — dissolvo vincula, libero Gen. 27, 40. — dissolvo ordinem, *soluto ordine fugio* s. *oberro*, Judith. 15, 2. ubi pro ἐκχυθέντες alii libri ἐκλυθέντες habent. Haec notio valet Matth. 9, 36. in textu vulg. ubi *Griesb.* recepit ἐσκυλμένοι. — 2) *solvor viribus, exhaurior*, — v. c. fame Matth. 15, 32. Marc. 8, 3. Thren. 2, 19. 2 Sam. 17, 29. 1 Macc. 3, 17. — 3) *solvor animo, animum despondeo*, Hebr. 12, 3. 5. coll. Prov. 3, 11. 1 Macc. 9, 7. — 4) ex adjuncto: animo, corpore defatigor, *delassor, remitto*, Gal. 6, 9. μὴ ἐκλυόμενοι, ubi non delassati fuerimus, non remiserimus. coll. Prov. 6, 3. Deut. 20, 3. et *Loesneri* obss. e Philone ad h. l. Saepius non habetur.

Ἐκμάσσω, f. ἐκμάττω, f. άξω (ab ἐκ et μάσσω, abstergo) *abstergo, exstergo*; Luc. 7, 38. 44. Jo. 11, 2. 12, 3. 13, 5. Sir. 12, 11.

Ἐκμυκτηρίζω, f. ίσω, (ab ἐκ et μυκτηρίζω quod vide) *naso adunco suspendo, irrideo*, adjuncta notione contemtus; bis, Luc. 16, 14. 23, 35. LXX. pro hebr. לעג 2 Sam. 19, 21. Ps. 2, 4. ubi respondet τῷ ἐκγελάσεται. Ps. 35, 16.

Ἐκνεύω, f. εύσω, (ab ἐκ et νεύω, nuto, me inclino) proprie capite s. corpore inclinato deflecto (*Xenoph.* Ven. 10, 12. *Diod. Sic.* p. 675. C. ed. *Rhod.* ὁ δὲ ἕτερος βραχὺ παρεγκλίνας, τὴν ἐπιφερομένην πληγὴν ἐξένευσε. cf. *Munthii* obss. e Diod. Sic. ad Jo. 5, 13.); — deinde: *me subduco, secedo*, i. q. ἀναχωρέω. Judic. 18, 26. ἐξένευσε (פָּנָה a יָפֵן) καὶ ἀνέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον. Sic semel Jo. 5, 13. ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν, Jesus enim secesserat. cf. *Loesneri* obss. e Phil. ad h. l. 3 Macc. 3, 22. εἰς τὸ φαῦλον ἐκνεύοντες, ad pravum deflectentes.

Ἐκνήφω, f. ήψω, (ab ἐκ et νήφω) ex ebrietate sobrius fio, crapulam discutio, Joel. 1, 5. 1 Sam. 25, 37. Gen. 9, 24. — deinde: *evigilo* e sopore; ex ignavia evigilo et efficax fio, Hab. 2, 7. 19. Sic semel 1 Cor. 15, 34. ἐκνήψατε δικαίως. Vid. etiam Psal. 78, 65. 66.

Ἑκούσιος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (ab ἑκών) *voluntarius, spontaneus*. Phil. v. 14. μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον, sponte. Num. 15, 3. hebr. בנדבה.

Ἑκουσίως, adv. *sponte, voluntarie, libenter*. 1 Petr. 5, 2. Ps. 54, 6. 2 Macc. 14, 3. — Hebr. 10, 26. ἑκουσίως nulla necessitate urgente, calamitatibus non oppressi.

Ἔκπαλαι (ab ἐκ et πάλαι, olim) adv. *jam dudum*.

jam olim. Bis, 2 Petr. 2, 3. 3, 5. (Loca e Plutarcho, ubi legitur, dedit *Kypkius* in obſſ. ſ. II, p. 441.)

Ἐκπειράζω, f. ἄσω, (ab ἐκ et πειράζω) tento, experior; — *facio periculum hominis, experior,* ich ſtelle auf die Probe, Matth. 4, 7. Luc. 4, 12. (Deut. 6, 16. hebr. נסה); e diffidentia, 1 Cor. 10, 9. Pſ. 78, 18. — *exploro* aliquem ratione doctrinae ſ. ſententiae, Luc. 10, 25.

Ἐκπέμπω, f. ψω (ab ἐκ et πέμπω) *emitto, exire jubeo, dimitto.* Act. 13, 4. 17, 10. — cf. Gen. 24, 54. 56. 59. Prov. 27, 11. 1 Sam. 20, 19. Bar. 4. 16.

Ἐκπερισσῶς, (ab ἐκ et περισσῶς) adv. *insuper, praeterea.* In codd. Marc. 14, 31. pro ἐκ περισσοῦ.

Ἐκπετάννυμι, f. πετάσω (ab ἐκ et πετάννυμι f. πετάζω, quod a πετάω, pando, evolvo) *expando, extendo;* Ezechiel. 12, 13. 1 Macc. 3, 49. 4, 51. — Semel Rom. 10, 21. *manus expandere,* quod quum ſit preces facientis, ſenſus eſt: ſtudioſe rogo, graviter hortor. cf. Exod. 9, 30. 34. Esdr. 9, 5. Jeſ. 65, 2. Thr. 1, 11. Sir. 48, 20. 51, 19.

Ἐκπηδάω, ῶ, f. ήσω, (ab ἐκ et πηδάω, ſalio) *proſilio.* Semel Act. 14, 14. ἐξεπήδησαν (text. vulg. εἰσεπήδησαν) εἰς τὸν λαόν. — Judith. 14, 17. ἐξεπήδησεν εἰς τὸν λαόν. coll. Suſann. v. 38. 2 Macc. 3, 18.

Ἐκπίπτω, f. πτώσω, praet. πέπτωκα, (ab ἐκ et πίπτω) 1) *decido, delabor;* ſic dicuntur ἐκπίπτειν ſtellae de coelo Marc. 13, 25. (coll. Matth. 24, 29. Jeſ. 14, 12.) niſi eſt pro: ἐκπ. τῆς δόξης, ſplendore exui. — flores, Jac. 1, 11. 1 Petr. 1, 24. Job. 15, 33. Jeſ. 28, 1. 4. — catenae de manibus Act. 12, 7. — scapha de navi in mare, Act. 27, 32. — Ἐκπίπτειν εἰς, *incidere in aliquid, curſu pelli,* Act. 27, 17. 26. 29. (*Polyb.* 1, 51. *Herodot.* 8, 13. *Kypkii* obſſ. ſ. II, p. 138.) — 2) tropice: ἐκπίπτω τινὸς, *excido aliqua re, ea deſtituor;* τῆς χάριτος Gal. 5, 4. τοῦ στηριγμοῦ, 2 Petr. 3, 17. (alibi ἀποπίπτειν hoc ſenſu legitur, v. c. τῶν ἐπιτηδευμάτων, Judith. 11, 6. ἀπὸ τῶν διαβουλιῶν, Pſ. 5, 10. hebr. נפל, ἐπιβουλῆς, *Polyb.* 5, 3. 6. ἐλπίδος, *Polyb.* 9, 7. 1.) Huc etiam pertinet Apoc. 2, 5. πόθεν ἐκπέπτωκας (Griesb. πέπτωκας) quantae ſalutis jacturam fecisti. — 3) *irritum fio, eventu deſtituor,* excido effectu, 1 Cor. 13, 8. — Rom. 9, 6. ἐκπίπτει ὁ λόγος θεοῦ, irritum fit Dei decretum; ſimiliter נפל Jeſ. 21, 45. 23, 14. 2 Reg. 10, 10. coll. Judith. 6, 9. ἐλάλησα καὶ οὐδὲν διαπεσεῖται τῶν ῥημάτων μου. Similia e profanis collegit *Kypkius*, II, p. 174. — Saepius non habetur.

Ἐκπλέω, f. εύσω, (ab ἐκ et πλέω) *navigo e loco, enavigo.* Act. 15, 39. 18, 18. 20, 6.

Ἐκπληρόω, ῶ, f. ώσω, (ab ἐκ et πληρόω) *compleo, adimpleo,* v. c. numerum ſ. menſuram 2 Macc. 8, 10. (3 Macc. 6, 14.) de conſiliis (3 Macc. 1, 2.) et promiſſionibus: *prorſus exſequor, evenire jubeo.* Act. 13, 32. (*Polyb.* 1, 67. 1.)

Ἐκπλήρωσις, εως, ἡ (ab ἐκπληρόω), *impletio, complementum.* Act. 21, 26. τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν, castimoniae dies consummandos. In V. T. semel 3 Macc. 6, 14. ἐκπλήρωσις ἁμαρτιῶν.

Ἐκπλήσσω, f. ττω, f. ξω, aor. 2. ἐξέπλαγον, (ab ἐκ et πλήσσω) proprie excutio, per ictum expello; deinde *concutio;* — metaphorice: animum concutio; in Medio et Passivo: *attonitus sum, percutior, perturbor,* Matth. 19, 25. Marc. 10, 26. *obstupeo, admiror,* Matth. 13, 54. Marc. 6, 2. 7, 37. Luc. 2, 48. cum sequente accusativo rei admirationem excitantis, ut Sap. 13, 4. 2 Macc. 7, 12. tum sequente ἐπὶ cum genitivo rei, ut in N. T., Matth. 7, 28. 22, 33. Marc. 1, 22. 11, 18. Luc. 4, 32. 9, 43. Act. 13, 12. — Saepius non occurrit. *Hesych.* ἐξεπλάγη· ἐθαύμασεν, ἐξέστη.

Ἐκπνέω, f. εύσω, (ab ἐκ et πνέω, spiro) *exspiro, efflo;* — emitto spiritum, *morior, exspiro animam,* Marc. 15, 37. 39. Luc. 23, 46. — Sic saepius apud profanos, cum simpliciter, tum addito: ψυχὴν, βίον.

Ἐκπορεύομαι, f. εύσομαι (ab ἐκ et πορεύομαι) 1) *exeo, egredior,* motum e loco significans; v. c. urbe, pago, quocunque loco, Luc. 3, 7. Jo. 5, 29. Apoc. 16, 14. Gen. 24, 13. 45. ‏יצא‏. *Terminus a quo* sit motus, significatur per ἐκ, Marc. 13, 1. Matth. 15, 11. 18. ἀπὸ Matth. 20, 29. Marc. 7, 15. 10, 46. Exod. 5, 20. Jes. 5, 6. Jer. 25, 32. ἔξω Marc. 11, 19. Ps. 41, 6. ἐκεῖθεν ex illo loco, Marc. 6, 11. Deut. 11, 10. παρὰ τινὸς Jo. 15, 26. παρὰ τοῦ πατρὸς, qui progreditur de sede, throno patris. Ezech. 33, 30. ἀκούσωμεν τὰ ἐκπορευόμενα παρὰ κυρίου. — *Terminum ad quem* sit motus, indicat πρὸς, Matth. 3, 5. Marc. 1, 5. Eccl. 1, 5. Jud. 9, 33. Jes. 36, 16. εἰς Marc. 7, 19. 10, 17. Luc. 4, 37. Exod. 33, 7. ἐπὶ, versus, ad, Ex. 7, 15. Zach. 6, 6. 8. — Ἐκπορεύεσθαι ἐπί τινα, in aliquem *irruere,* Apoc. 16, 14. coll. Zach. 5, 3. maledictio ἡ ἐκπορευομένη ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. — 2) *proficiscor, abeo,* Act. 25, 4. 3) *ejicior, egeror,* Matth. 17, 21. Marc. 7, 19. Act. 19, 12. in textu Griesb. — 4) *prodeo* tanquam effectus a causa, *orior, efficior, gignor,* Matth. 4, 4. ῥῆμα ἐκπορευόμενον διὰ στόματος θεοῦ, res quaevis, quae mandato Dei gignitur. (Deut. 8, 3. 23, 24.) Matth. 15, 11. 18. Marc. 7, 15. 20—23. Luc. 4, 22. Eph. 4, 29. coll. Num. 32, 24. Sir. 28, 12. Job. 38, 29. ubi cum τίκτειν commutatur. Sir. 42, 13. Sic ‏יצא‏ Gen. 10, 14. 1 Chron. 2, 53. Job. 28, 5. — 5) *exeo, prodeo, me propago,* Apoc. 4, 5. 9, 17. 18. 11, 5. Ezech. 1, 13. Job. 41, 11. — de rumore: *divulgor,* Luc. 4, 37. de aquis: *promano,* Ap. 22, 1. coll. Gen. 2, 10. Deut. 8, 7. Ezech. 47, 1. 9. 13. Dan. 7, 10. — 6) fine notione motus: *promineo, protendo,* Apoc. 1, 16. ῥομφαία ἐκ τοῦ στόματος ἐκπορευομένη, gladius ex ore prominens. ib. 19, 15. 21. Eodem modo Exod. 25, 32. 33. 35. 37, 19. ubi in hebr.

μαι. — Εἰσπορεύεσθαι καὶ ἐκπορ. Act. 9, 28. vid. Εἰσπορεύομαι. — Saepius non occurrit.

Ἐκπορνεύω, f. εύσω, (ab ἐκ et πορνεύω) *effuse scortor, effundor in libidinem.* Jud. v. 7. — LXX. hebr. זָנָה Gen. 38, 24. Lev. 19, 27. Hos. 2, 4. 4, 19. (*Fabric.* Cod. Pseud. I, p. 653. ἐκπορνεύοντες ἐν γυναιξὶν ἀνόμως.)

Ἐκπτύω, f. ύσω, (ab ἐκ et πτύω, spuo) *exspuo;* — et, quum hoc fit contemnentis, metaph. *respuo, contemno, abominor.* Sic Gal. 4, 14. Exempla e profanis dedit *Kypkius* ad h. l. coll. *Loesn.* obss. e Phil. p. 333. coll. Apoc. 3, 16.

Ἐκριζόω, ῶ, f. ώσω (ab ἐκ et ῥιζόω radices facio) *eradico, exstirpo, evello,* Matth. 13, 29. 15, 13. Luc. 17, 6. ἐκριζώθητι, eradicator. Jer. 1, 10. Zeph. 2, 4. Sir. 3, 8. — Jud. v. 7. ἐκριζωθέντα, sensus: homines prorsus tollendi, ejiciendi.

Ἔκστασις, εως, ἡ, (ab ἐξίστημι, de statu dejicio) 1) dimotio e statu, 2 Chron. 29, 8. ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς ἔκστασιν (זְעוָה) καὶ εἰς ἀφανισμόν. — 2) tropice: dejectio mentis de statu suo, *deliquium mentis, alienatio mentis,* ubi homo sui non est satis compos et sibi conscius; ἔκστασις διανοίας Deut. 28, 28. Test. XII. patr. (*Fabr.* I, p. 538.) spiritus invidiae εἰς ἔκστασιν ἄγει τὴν διάνοιαν, καὶ οὐκ ἐᾷ τὴν σύνεσιν ἐν ἀνθρώποις ἐνεργεῖν. — Dicitur autem a) de *sopore,* Gen. 2, 1. (*Fabric.* Cod. Pseud. I, p. 523.: ὕπνος — ἔκστασις φύσεως καὶ εἰκὼν τοῦ θανάτου). b) de *stupore* ex admiratione summa nato, et *horrore,* Marc. 5, 42. 16, 8. Luc. 5, 26. Act. 3, 10. LXX. הִרְדָּה trepidatio, Gen. 27, 33. שַׁעַר, horror, Ezech. 27, 35. פַּחַד, 2 Chron. 14, 14. — c) de ecstasi animi a Deo effecta, sive de ea animi distractione, qua res, imagines, et verba a Deo sive ejus spiritu suggesta ei obversantur. Sic Act. 10, 10. 11, 5. 22, 17. coll. 2 Cor. 12, 2. 4. Ezech. 1, 1. — Saepius non occurrit. *Hesych.* ἔκστασιν· ὕπνον, φόβον. Idem: φρενῶς ἔκστασις, ὁ εἰς ἑαυτὸν μὴ ὤν.

Ἐκστρέφω, f. έψω, (ab ἐκ et στρέφω) inverto, converto; — *muto in pejus,* Amos. 6, 12. הָפַךְ; *corrumpo;* Tit. 3, 11. ἐξέστραπται, prorsus est perversus. Deut. 32, 20. γενεὰ ἐξεστραμμένη.

Ἐκταράσσω — ττω, f. άξω, (ab ἐκ et ταράσσω) *valde perturbo, perterreo.* Ps. 18, 4. 88, 16. Sap. 17, 3. 18, 17. — In N. T. semel Act. 16, 20. ἐκταρ. τὴν πόλιν, urbem valde perturbare.

Ἐκτείνω, f. ενῶ, (ab ἐκ et τείνω, tendo) *extendo, protendo.* In N. T. non leguntur nisi formulae: 1) ἐκτ. ἀγκύρας, Act. 27, 30. anchoras dimittere; proprie: rudentem, cui anchora est alligata, extendere, quod deinde: anchoras jacere. — 2) ἐκτείνειν τὴν χεῖρα, a) *manum extendere,* Matth. 12, 13. Marc. 3, 5. Luc. 6, 10. — b) *manu attingere* sanandi

causa, Matth. 8, 3. Marc. 1, 41. Luc. 5, 13. Act. 4, 30. — c) *manum porrigere* adjuvandi causa, Matth. 14, 31. ducem quaerendi causa, Jo. 21, 18. (Salutandi gratia 2 Sam. 15, 5. 2 Reg. 6, 7.) — d) ἐκτείν. τὴν χεῖρα ἐπί τινα, supra five versus aliquem, (Exod. 7, 19. 8, 6.) quod eſt vel *benedicentis*, Matth. 12, 49. Gen. 48, 14. coll. Eſth. 4, 50. 5, 2. vel ejus qui *manum injicit*, ut altero potiatur eumque puniat, Luc. 22, 53. coll. Exod. 7, 5. Num. 14, 30. Jer. 6, 12. Ezech. 6, 14. e) interdum ex hebraismo redundat, Matth. 26, 51. vid. Gen. 22, 10. 1 Sam. 17, 49. Gen. 8, 9. 19, 10. — f) denique eſt mos orationem habituri, Act. 26, 1. (*Apulejus* Metam. 2. „porrigit dextram, et ad inſtar oratorum conformat articulum, duobusque infimis concluſis digitis caeteros eminentes porrigit.“)

Ἐκτελέω, ῶ, f. έσω, (ab ἐκ et τελέω) *plane perficio, abſolvo*. Luc. 14, 29. 30. coll. Deut. 32, 45. (כלה) 2 Macc. 15, 9. Cant. tr. puer. v. 12. teſt. XII. patr. p. 704.: ἐκτελέσω τὴν ἐπιθυμίαν.

Ἐκτένεια, ας, ἡ, (etiam ἐκτενία, ab ἐκτείνω extendo) 1) extenſio; 2) intenſio animi; inde cum *aſſiduitas*, tum *vehementia, contentio*. Act. 26, 7. ἐν ἐκτενείᾳ, *acerrime, ſummo ſtudio*. cf. Judith. 4, 9. ἐν ἐκτενίᾳ μεγάλῃ. 2 Macc. 14, 38. — *Heſych.* ἐκτενίαν· συνεχῶς ποιεῖν τὸ αὐτό.

Ἐκτενής, ές, ὁ, ἡ, — ές, τό, 1) extenſus; — 2) de animo: intenſus; aſſiduus, 3 Macc. 3, 10. — *vehemens, acer, ardens*. Act. 12, 5. 1 Petr. 4, 8. — Comparativus ἐκτενέστερον adverbialiter: *ardentiſſime*. *Suid.* ἐκτενέστερον ἐνεργητικώτερον, ἐπιμελέστερον.

Ἐκτενῶς, (vid. ἐκτενής) extenſe; — *aſſiduè, vehementer, ardenter*. Semel 1 Petr. 1, 22. cf. Joel. 1, 14. Jon. 3, 8. 3 Macc. 5, 9.

Ἐκτίθημι, f. θήσω, (ab ἐκ et τίθημι) 1) *expono*; — de infante expoſito, Act. 7, 21. Sap. 18, 5. ἐκτεθὲν τέκνον. coll. Ἐκθετός. — 2) *expono, promulgeo, diſſero, doceo accurate*, Act. 11, 4. 18, 26. 28, 23. coll. Job. 36, 15. (hebr. גלה revelavit). Inde etiam de promulgatione mandati, Dan. 3, 30. Eſth. 9, 14. — Saepius non habetur.

Ἐκτινάσσω, f. άξω, (ab ἐκ et τινάσσω, quatio), *excutio*; — pulverem pedum, Matth. 10, 14. Marc. 6, 11. Act. 13, 51. erat haec actio ſymbolica, qua declarabatur aliquid impurum, abominandum, fugiendum. Vid. *Lightfoot.* hor. hebr. et talm. ad Matth. 10. 14. — Eodem ſenſu Act. 18, 6. excutere τὰ ἱμάτια, i. e. pulverem de veſtibus. — Similiter prophetae, ubi jubentur comam reſecare et abjicere, hac ſymbolica actione graviſſima mala proxime inſtantia portendunt. Vid. Jer. 7, 29. Ezech. 5, 1. 2. 10. 12. coll. 4 Esdr.

1, 8.: „*excute comam capitis tui et projice omnia mala super illos.*"

Ἕκτος, η, ον, (ab ἕξ) *sextus*, Luc. 1, 26. 36. Apoc. 6, 12. 13. 14. 16, 12. 21, 20. — Hora sexta, Matth. 20, 5. 27, 45. Marc. 15, 33. Luc. 13, 44. Jo. 4, 6. Act. 10, 9. e Judaeorum computatione est nostra duodecima. Hora sexta Judaei preces facere solebant (Act. 10, 9.). — Jo. 19, 14. ἕκτη, hora sexta, ubi alii Evangelistae habent τρίτη, Marc. 15, 25. Luc. 23, 44. Computasse videtur Joannes diei horas Romanorum et Aegyptiorum more, qui diei initium a media nocte computabant.

Ἐκτός, (ab ἐκ) adverb. regens genitivum, respondet latinor. *extra*, et, ut hoc, est: 1) *extra, extera parte, ausserhalb;* 2 Cor. 12, 2. 3. ἐκτὸς τοῦ σώματος, extra corpus, anima a corpore (ad tempus) distracta, τὸ ἐκτὸς scl. μέρος, *exteriora*, externa pars, Matth. 23, 26. (Prol. Sir. οἱ ἐκτὸς scl. ὄντες, exteri.) — tropice: ἐκτὸς τοῦ σώματος εἶναι, ad corpus non spectare, nil ad illud pertinere, 1 Cor. 6, 18. — 2) *fine*, 2 Macc. 11, 25. Test. XII. patr. p. 670. — 3) *praeter, excepto, nisi.* Act. 26, 22. οὐδὲν ἐκτὸς ὧν, nil praeter ea. 1 Cor. 15, 27. ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος, excepto eo qui subjicit. (2 Reg. 4, 23. Jud. 8, 26. 1 Reg. 10, 13. Dan. 11, 4.) — Ἐκτὸς εἰ μή, *excepto, nisi forte*, 1 Cor. 14, 5. 15, 2. 1 Tim. 5, 19. (Exempla e Luciano vid. in *Kypkii* obss. f. T. II, p. 230.) — Saepius non occurrit.

Ἐκτρέπω, f. έψω, (ab ἐκ et τρέπω) declino, deflecto, ich wende weg, beuge aus; de membris corporis: *detorqueo, luxo*, ich verrenke, Hebr. 12, 13. ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ne claudum magis luxetur; sensus; ne in fide vacillantes magis conturbentur. (In V. T. semel, Amos. 5, 8. ἐκτρέπων (הפך) σκιὰν εἰς, umbram noctis convertere in auroram.) — Medium: 1) converto me, *deflecto* a via (τῆς ὁδοῦ, *Aelian.* V. H. 14, 49.) i. q. ἐκκλίνω. *Hesych.* ἐξετράπησαν· ἐξέκλιναν. Tropice de agendi ratione: deflecto a recto ad pejus, εἰς ματαιολογίαν, 1 Tim. 1, 6. (*Arrian.* de exp. Al. 3, 21. 7. coll. *Munthii* obss. et *Raphelii* obss. e Polyb. ad h. l. ὀπίσω τοῦ σατανᾶ, ib. 5, 15. ἐπί τι, 2 Tim. 4, 4. — 2) *declino aliquid, averfor, fugio*, 1 Tim. 6, 20. τὰς κενοφωνίας. (*Eurip.* Bacch. 787: ἐκτρέπ. ἀσπίδας θύρσους.)

Ἐκτρέφω, f. έψω, (ab ἐκ et τρέφω) 1) *enutrio, alo* usque ad aetatem adultam. Jes. 23, 4. 49, 21. Hos. 9, 12. 1 Reg. 11, 20. — 2) *alo* simpliciter, *sustento, nutrimenta porrigo*, i. q. simplex τρέφω, Eph. 5, 29. (Apoc. 12, 6. in codd.) coll. Job. 31, 18. Gen. 45, 11. (כלכל, sustentavit) Bar. 4, 8. — 3) *educo, disciplinam adhibeo*, Eph. 6, 4. Prov. 23, 24. καλῶς ἐκτρέφειν. 1 Macc. 6, 15. 55.

Ἔκτρωμα, τος, τό, ab ἐκτιτρώσκω, abortum facere,

quod ab ἐκ et τιτρώσκω, vulnero, quum exclusio eiusmodi foetus immaturi cum magno et periculoso sanguinis profluvio conjuncta esse soleat. Inde ἔκτρωμα *abortus*, quod *Hesychius* interpretatur: παιδίον νεκρὸν, ἄωρον, ἐκβολὴ γυναικός. LXX. hebr. נֵפֶל (quod immature, ut fructus, decidit Ps. 58, 8.) Cohel. 6, 3. Job. 3, 16. et מת foetus emortuus, Num. 12, 12. (ubi verba ὡσεὶ ἴσον θανάτῳ interpretamentum esse videntur sequentium ὡσεὶ ἔκτρωμα). Ἔκτρωμα autem ea de causa de abortu dici, quod vulnerare solet matricem, e loco Num. 12, 12. clare patet: μὴ γένηται ὡσεὶ ἔκτρωμα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μητρὸς, καὶ κατεσθίει τὸ ἥμισυ τῶν σαρκῶν αὐτῆς. In N. T. semel 1 Cor. 15, 8. ubi Paulus sese ἔκτρωμα vocat, non qui fuisset minimus et ultimus Apostolorum, sed qui ecclesiae, matris, quae ipsam peperisset apostolum, sanguinem profudisset, ecclesiam Dei persequutus esset (ἐδίωξα τὴν ἐκκλησ. τ. θεοῦ, v. 9.).

Ἐκφέρω, f. ἐξοίσω, aor. 1. ἐξήνεγκα (ab ἐκ et φέρω) 1) *exporto*, cui oppositum εἰσφέρειν, 1 Tim. 6, 7. effero, — *aufero, mecum aufero*, 1 Tim. 6, 7. Esdr. 5, 14. Dan. 5, 2. 3. Bar. 1, 8. — *effero* mortuum ad sepeliendum, Act. 5, 6. 9. 10. (*Xenoph.* Mem. 1, 2. 53. *Theophr.* charact. 14, 3.) *Suid.* ἐκφέρεσθαι· ἐκ τοῦ οἴκου ἐπὶ μνήματος ἐκφέρεσθαι. — 2) *adporto*, (sol. ex alio loco in hunc locum) *affero*, Luc. 15, 22. Act. 5, 15. coll. 1 Sam. 5, 1. (הביא) Esdr. 3, 7. Gen. 14, 18. — 3) tropice: *profero, produco*; (Ps. 37, 6. Jes. 42, 1.) in N. T. de agro fructus edente, Hebr. 6, 8. coll. Gen. 1, 12. הוֹצִיא. Hagg. 1, 11. Ezech. 17, 23. Cant. 2, 13. חָנַט. Sic etiam apud profanos. Saepius non habetur.

Ἐκφεύγω, f. εὔξω, (ab ἐκ et φεύγω) *fugio* e loco, *effugio, aufugio, evado*, Act. 16, 27. 19, 16. coll. Jes. 66, 7. Sir. 27, 20. ib. 11, 10. οὐ μὴ ἐκφύγῃς διαδράς. — Ἐκφεύγειν τι, *effugere aliquid*, v. c. calamitates, Luc. 21, 36. τὰς χεῖρας τινὸς, ex alicujus potestate, 2 Cor. 11, 33. Susann. v. 22. 2 Macc. 6, 26. — τὸ κρῖμα τοῦ θεοῦ, poenas divinas, Rom. 2, 3. 2 Macc. 7, 35. quod etiam 1 Thess. 5, 3. Hebr. 2, 3. (coll. 2 Macc. 6, 26.) supplendum est, nisi hic ἐκφευγ. est omnino: *impune evadere*, ut Sir. 16, 15.

Ἐκφοβέω, ῶ, f. ήσω, (ab ἐκ et φοβέω, terrefacio) *exterreo, terrorem incutio*. Semel 2 Cor. 10, 9. coll. Levit. 26, 6. Zeph. 3, 14. Job. 7, 14. Judith. 16, 24.

Ἔκφοβος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, *terrore perculsus, metu plenus*. Marc. 9, 6. Hebr. 12, 21. — In V. T. semel Deut. 9, 19. ἔκφοβός εἰμι, יָגֹרְתִּי.

Ἐκφύω, f. ύσω, (ab ἐκ et φύω), nascor, — *progermino*, Matth. 24, 32. Marc. 13, 28. *Hesych.* ἐκφύναι· ἐκβλαστῆσαι, γεννηθῆναι.

Ἐκχέω, f. 1 ἐκχεύσω, f. 2. ἐκχεῶ, aor. 1. ἐξέχευσα, ἐξέχευα et

ἐξέεχα (ab ἐκ et χέω, fundo) 1) *effundo*; de liquidis, e. g. pluvia Eccl. 11, 3. aqua Exod. 30, 19. — *Effundere sanguinem* alicujus i. e. interficere, Act. 22, 20. Rom. 3, 15. Ap. 16, 6. coll. Gen. 9, 6. 37, 21. 1 Sam. 25, 31. 1 Reg. 2, 32. 21, 16. — effundere φιάλας, i. e. liquida e φιάλα, Apoc. 16, 1—4. 8. 10. 12. 17. — 2) *profundo*, adjuncta notione perdendi, Matth. 9, 17. Marc. 2, 22. (Gen. 38, 9. semen in terram, hebr. שחת, *perdidit*; argentum profundere, Ezech. 16, 35. שפך). — Quum quae in terram effunduntur, dissipentur disjicianturque, 3) est: *disjicio*, *in solum projicio*, Jo. 2, 15. Similiter Levit. 4, 12. cineres ἐκχέειν, *projicere*. — 4) tropice: ἐκχέειν τι dicitur is, a) qui *multus est* in aliqua re, v. c. ἐκχέειν λαλιὰν, multa loqui, Sir. 35, 4. preces fundere, ib. 32, 14. ἐκχ. ἰσχὺν, magnam exserere vim, Sir. 39, 28. — b) qui aliquam rem *largissime impertitur*, et quidem sequente ἐπὶ (Eccles. 11, 3. 2 Reg. 16, 15. Lev. 8, 15.), diciturque in utramque partem, cum malam (ἀτιμίαν ἐπί τινα, Job. 12, 21. ὀργὴν ἐπὶ, Ps. 69, 29. θυμὸν, Jer. 10, 24. Ezechiel. 9, 8. κακὰ Jer. 14, 16.) tum bonam (τὸ ἔλεος Sir. 18, 11. προφητείαν, Sir. 24, 35.). — Sic in N. T. effundere spiritum sanctum ἐπί τινα; largiter impertiri spiritum, copiose instruere ejus donis, Act. 2, 17. 18. 33. Tit. 3, 6. et in V. T. Joel. 2, 28. Zach. 12, 10. Ezech. 36, 18. coll. Sir. 1, 10. σοφίαν ἐκχέειν. Test. XII. patr. p. 617: ἐκχεεῖ πνεῦμα χάριτος ἐφ' ὑμᾶς. — Saepius non occurrit.

Ἐκχύω, f. ἐκχύτω, f. ἐκχύσω, i. q. antecedens ἐκχέω; 1) *effundo*, de liquidis, Luc. 5, 37. (1 Reg. 13, 3. 5.) — αἷμα ἐκχυνόμενον, sanguis profusus, Matth. 23, 35. 26, 28. Marc. 14, 24. Luc. 11, 50. 22, 20. coll. Num. 35, 33. Deut. 19, 10. Ps. 79, 10. — effundo τὰ σπλάγχνα, intestina effundere scil. in terram, Act. 1, 18. 2 Sam. 20, 10. καὶ ἐξεχύθη ἡ κοιλία αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, de homine per gladium perfosso. — 2) profundo, *effundendo perdo*, Luc. 5, 37. (Sir. 20, 13. χάριτες μωρῶν ἐκχυθήσονται, profunduntur, effectu carent, Thren. 2, 11. ἐξεχύθη εἰς τὴν γῆν ἡ δόξα μου.) — 3) *largiter do*, *effuse impertior*, v. c. dona spiritus Act. 10, 45. amorem Dei Rom. 5, 5. (χάριν, Ps. 45, 2. ἐξουδένωσιν, Ps. 107, 40. dapes, Sir. 30, 18. κίβδυλα ἐπὶ τῆς γῆς, lib. Hanoch. vid. *Fabric.* C. Pseud. I, p. 190.) — 4) ἐκχύεσθαι ἐπι sive ἐν τινὶ, ut latinor. *effundi*, *effuse ruere in aliquid*; Jud. v. 11. ἐκχύεσθαι τῇ πλάνῃ, pro ἐν τῇ πλ., effuse ruere in errores s. scelera Bileami. Test. XII. patr. (*Fabric.* I, p. 520.): πορνεία, ἐν ᾗ ἐξεχύθην ἐγώ. Sir. 37, 32. ἐκχ. ἐπὶ ἐδεσμάτων. (Etiam irruo hostiliter, subito prorumpo et invado, Jud. 20, 37. ib. 9, 44. in cod. Alex. hebr. פשט irruit.) Vid. etiam ἐκχεω. — Saepius non legitur.

Ἐκχωρέω, ῶ, f. ήσω, ab ἐκ et χωρέω, cedo, abeo)

discedo, excedo; — *emigro, aufugio,* Luc. 21, 21. Num. 16, 45. Am. 7, 12. בָּרַח aufugit. 1 Macc. 9, 62.

Ἐκψύχω, f. ύξω, (ab ἐκ et ψυχή), *animam efflo, exspiro.* Act. 5, 5. 10. 12, 23. coll. Ezech. 21, 7.

Ἑκών, οῦσα, ὸν, (ab εἴκω, cedo) *voluntarius, sua sponte,* Rom. 8, 20. *lubenter, volens,* 1 Cor. 9, 17. — Exod. 21, 13. *Hesych.* ἑκών· θέλων, βουλόμενος.

Ἐλαία, ας, ἡ, 1) *olea; olea generosa,* Gen. 8, 11. Exod. 27, 20. Deut. 28, 40. Judaeis olea propter fertilitatem et quod semper viret, in maximo erat pretio (Deut. 8, 8. 2 Reg. 18, 32. Jer. 11, 16. Ps. 52, 8. Hos. 14, 7.); quare etiam quem beatum praedicare atque propter virtutes laudare vellent, eum cum olea comparabant. Vid. Psal. 128, 3. Sir. 50, 10. 24, 14. ubi σοφία divina cum olea comparatur. Inde in N. T. Rom. 11, 17, 24. olea est imago ecclesiae, et Apoc. 11, 4. prophetarum symbolum, e Zach. 4, 3. 11. 12. repetitum. — Τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, Matth. 21, 1. 24, 3. 26, 30. Marc. 11, 1. 13, 3. 14, 26. Luc. 22, 39. Jo. 8, 1. sive τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν, Luc. 19, 37. 21, 37. *Joseph.* de bell. J. 5, 2. 3. *mons olivarum,* ita appellatus ab olivarum, quibus consitus erat, multitudine, erat in Hierosolymarum vicinia, e regione hujus urbis versus orientem situs, quinque stadia ab ea distans (*Joseph.* antiq. 20, 8. 7.), interjecta profunda valle, quae Κεδρὼν appellabatur. *Joseph.* de bell. 5, 2. 3. cf. 2 Sam. 15, 30. Zach. 14, 4. — 2) fructus oleae, *oliva,* Jac. 3, 12. Sic זַיִת non solum olea, sed etiam oliva, Deut. 24, 20. 28, 40. Etiam profanis. *Thom. Mag.* ἐλάα (attice pro ἐλαία) καὶ ἐπὶ τοῦ καρποῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ δένδρου.

Ἔλαιον, ου, τὸ, 1) succus olivarum, *oleum,* Matth. 25, 3. 4. 8. (Jer. 40, 10.) Luc. 16, 6. Apoc. 18, 13. — ib. c. 6, 6. ἔλαιον pro ἐλαία positum est, ut Hagg. 1, 11. — Oleum adhibebatur non solum in vulneribus, Luc. 10, 34. sed etiam in aliis morbis sanandis, Marc. 6, 13. Jac. 5, 14. coll. Ps. 109, 17. (Oleum non solum ore sumtum sed etiam corpori illitum efficacissimum esse remedium pestis, nuperrime contenderunt medici.) — 2) *oleum pretiosum,* aromatibus mixtum, quo non solum summi sacerdotes (Ex. 29, 7. 21. 30, 25. 31.) et reges (2 Reg. 9, 6. 1 Sam. 10, 1.) ubi inaugurabantur, ungebantur, sed quo etiam mulieres et viri diebus festis tanquam ornamento utebantur, et potissimum caput s. comam ungebant, 2 Sam. 14, 2. Ps. 23, 5. 104, 15. Eccl. 9, 8. Ezech. 16, 9. quare etiam ἔλαιον ἡδύσματος Eccl. 10, 1. ἔλαιον ἀγαλλιάσεως, Ps. 45, 7. appellabatur. Inde explicanda sunt loca Luc. 7, 46. et Hebr. 1, 9. ubi *oleo laetitiae ungere* (Ps. 45, 7.) est: summos honores, summa gaudia tribuere. — Saepius non habetur.

Ἐλαιών, ῶνος, ὁ, *olivetum,* locus oleis consitus. In

V. T. saepius, v. c. Exod. 23, 11., in N. T. semel Act. 1, 12. τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶνος. Vid. Ἐλαία.

Ἐλαμίτης, ου, ὁ, *Elamita.* Elamum, Semi filium, Ἐλαμαίων auctorem fuisse, a quibus etiam Persae originem duxissent, tradit *Josephus* antiq. 1, 6. 4. coll. Gen. 10, 22. Inde in V. T. Ἐλαμῖται et Πέρσαι pro synonymis, cf. Jes. 21, 2. Jer. 25, 25. — Ἐλαμῖται, Act. 2, 9. commemorati incolae sunt urbis (*Joseph.* ant. 12, 9. 1.) et provinciae Elymaidis, sitae inter Mesopotamiam et Mediam prope Susam. Commemorantur, in V. T. Jes. 22, 6. Jer. 49, 34—39. Ezech. 32, 24. Dan. 8, 2. ubi leguntur: ἤμην ἐν Σούσοις τῇ βάρει, ἥ ἐστιν ἐν χώρᾳ Αἰλάμ. coll. test. XII, patr. p. 669: Μῆδοι, Πέρσαι, Ἐλαμαῖοι.

Ἐλάσσων, — ττων, ὁ, ἡ, ον, τὸ, comp. ab obsoleto ἐλαχύς, pro quo usitatius μικρός, *minor, inferior;* de aetate, Rom. 9, 12. Gen. 25, 23. — *exiguus, vilior,* de dignitate, Jo. 2, 10. — *inferior, minor,* de ordine, Hebr. 7, 7. Gen. 1, 16. — de numero et copia, Num. 35, 8. Exod. 16, 17. — Hoc sensu ἔλαττον adverbialiter: *infra,* 1 Tim. 5, 9. ἔλατ. ἐτῶν, minor sexaginta annis. Lev. 25, 16. 2 Macc. 5, 5. οὐκ ἐλάττους τῶν χιλίων. ib. c. 8, 9. — Saepius non occurrit.

Ἔλαττον, vid. Ἐλάσσων.

Ἐλαττονέω, ῶ, f. ήσω (ab ἔλαττον) active: minus facio, diminuo, Prov. 14, 36. Gen. 8, 3. 4. 18, 28. — Neutraliter: *minus habeo, egeo,* Exod. 30, 15. Prov. 11, 24. Sir. 19, 5. — et sic semel 2 Cor. 8, 15. (Exod. 16, 18.)

Ἐλαττόω, ῶ, f. ώσω, (ab ἐλάττων), active: *minorem facio, exiguum reddo* (opposit. προστίθημι Sir. 18, 5. 42, 29.); de numero Num. 26, 54. Sir. 30, 24. — de dignitate, Hebr. 2, 7. 9. (Ps. 8, 6. חסר. *Philo* de opif. p. 20: οὐ παρ' ὅσον ὕστατον γέγονεν ἄνθρωπος, διὰ τὴν τάξιν ἠλαττῶται.) — Neutraliter: *decresco, destituor, egeo,* Jer. 44, 18. Ps. 34, 10. Sir. 18, 19. 20. — destituor auctoritate, dignitate, Jo. 3, 30. — Sir. 41, 2. ἐλασσούμενος ἰσχύϊ, qui decrevit robore. — (*Joseph.* ant. 7, 1. 1 μὴ ἐλαττωθείη ne dignitatis deminutionem patiatur.)

Ἐλαύνω, quod tempora sua format ab ἐλάω f. ἐλαύω, fut. ἐλάσω, pf. ἐλήλακα, impf. pass. ἠλαυνόμην, 1) *ago, incito, impello,* v. c. boves stimulo, Sir. 38, 25. ἅρμα, i. e. vehor, 2 Macc. 9, 4. κώπην, remum, i. e. remigo, navigo, 1 Reg. 9, 27. ἐλαύνειν θάλασσαν, scl. remis. Jes. 33, 21. πλοῖον ἐλαύνον, navis actuaria, hebr. נשׁ; — etiam *tundo,* Jes. 41, 7. Exod. 25, 12. — In N. T. ago scl. τὴν ναῦν, *navigo,* Marc. 6, 48. Jo. 6, 19. vid. *Elsneri* obss. f. ad h. l. — 2) *agito, huc illuc jacto,* Jac. 3, 4. 2 Petr. 2, 17. (tropice: angor, metu jactor, Sap. 16, 18. 17, 15.) 3) de agitatio-

ne interna: *ago*, Luc. 8, 29. ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς. (Matth. 4, 1. ἀνήχθη. Luc. 4, 1. ἤγετο.)

Ἐλαφρία, ας, ἡ, (ab ἔλαφρος) *levitas* ratione ponderis; de moribus: *levitas, inconstantia.* Semel 2 Cor. 1, 17. *Hesych.* ἐλαφρία· κουφότης. — μωρία. Sic ἔλαφρος, Job. 7, 6. 9, 25. 24, 18. (hebr. קַל et קָלַל) de fragilitate et inconstantia vitae, de diebus velociter labentibus.

Ἐλαφρὸς, ά, όν, 1) levis pondere, quod facile portari potest, εὐβάστακτος, κοῦφος, ut Hesychius explicat. 2) quod facile moveri, agi potest, Ezech. 1, 7. — tropice: a) quod *facile ferri, facile effici potest, impedimento caret*; et sic Matth. 11, 30. φορτίον ἐλαφρ. sensus: praecepta observatu facilia. (Sic קָלַל 2 Reg. 3, 18. 20, 10. ubi LXX. κοῦφόν ἐστι, coll. Sir. 11, 21.) b) *quod minoris est momenti, nullius ponderis, exiguum, leve*; 2 Cor. 4, 17. τὸ ἔλαφρον τῆς θλίψεως, i. e. leves calamitates. Sic Exod. 18, 26. ῥῆμα ἔλαφρον, causae minores (קְטֹנָה); et Job. 40, 3. קַל, vilis sum, LXX. οὐθέν εἰμι. Saepius non habetur.

Ἐλάχιστος, ίστη, ον, superlat. ab ἐλαχὺς, *minimus*, ratione quantitatis, Jac. 3, 4., — numeri, Luc. 16, 10. 19, 17. ubi τῷ πολλῷ opponitur. — ordinis, (ultimus natu Jos. 6, 26.) Matth. 5, 19. ubi opponitur ὁ μέγας, alibi ὁ πρῶτος. — dignitatis s. gravitatis, v. c. de urbe inferioris ordinis, Matth. 2, 6. (LXX. Mich. 5, 2. ὀλιγιστὸς), de hominibus ignobilioribus, Matth. 25, 40. 45. (Sap. 6, 6. ubi opponitur δυνατοῖς, 1 Sam. 9, 21. 2 Reg. 18, 24.); de causis minutis, 1 Cor. 6, 2. (coll. Ἔλαφρον.); de praeceptis leviioribus, Matth. 5, 19. — Οὔτε ἐλάχιστον, ne minimum quidem, Luc. 12, 26. Prov. 30, 24. — Εἰς ἐλάχιστόν ἐστι, minimi duco, 1 Cor. 4, 3. Saepius non legitur.

Ἐλαχιστότερος, ά, ον, comparativus denuo formatus ab ἐλάχιστος, ut latinorum seriorum minimissimus, postremissimus: *minimo minor, minimus.* Semel Eph. 3, 8. (*Hom.* Odyss. 9, 116.)

Ἐλάω, vid. Ἐλαύνω.

Ἐλεάζαρ, ὁ, (אל Deus, et עזר auxilium) *Eleasar*, nom. pr. indecl. filii Eliud, Matth. 1, 15. de quo praeterea nil constat.

Ἔλεγξις, εως, ἡ, (ab ἐλέγχω), *reprehensio, convictio.* Semel 2 Petr. 2, 16. ἔλεγξιν ἔχειν, i. e. ἐλέγχεσθαι, convinci. (In V. T. bis, Job. 21, 4. 23, 2. hebr. שִׂיחַ).

Ἔλεγχος, ου, ὁ, 1) reprehensio, exprobratio, Sap. 2, 14. Job. 2, 26. — 2) *adhortatio* ad mores emendandos, *correctio* peccatorum et stultorum, i. q. παιδεία, quacum Prov. 1, 25. 30. 5, 12. conjungitur. Et sic 2 Tim. 3, 16. πρὸς ἔλεγχον, ad monendos stultos et peccatores. — 2) *convictio* peccati peracti, Sap. 18, 5. (Inde sententia damna-

toria, i. q. κρῖμα, Job. 13, 6. 23, 4. adeoque poena, Hos. 5, 9. Sir. 16, 12.) — 3) *demonstratio, cognitio demonstrata*, sensu bono, (*Aristot.* Rhet. c. 14. de demonstratione mathematica. *Philo* de Joseph. p. 541: πρὸς ἔλεγχον πίστεως ad demonstrandam fidei cognitionem, vid. *Carpzovii* exerc. sacr. p. 496.) Sic Hebr. 11, 1. ἔλεγχος πραγμάτων, cognitio satis probata rerum. Alii: certa persuasio, quae comprobatione nititur.

Ἐλέγχω, f. ἐξω, (hebr. הוכיח respondens) 1) *exprobro, reprehendo, arguo*, Luc. 3, 19. 1 Tim. 5, 20. 2 Tim. 4, 2. Prov. 15, 13. — omissa notione exprobrationis interdum: *rationem posco, compello*, ich stelle zur Rede, Matth. 18, 15. Sir. 19, 12—14. Prov. 9, 8. Gen. 21, 25. — 2) *adhortor, meliora doceo*, Tit. 2, 15. coll. Job. 13, 10. Sir. 18, 13. — 3) *convinco* erroris s. peccati, 1 Cor. 14, 24. Jo. 8, 46. 9, 8. 16, 8. coll. Ps. 50, 21. Prov. 30, 6. ἵνα ἐλέγξῃ σε, καὶ ψευδὴς γένῃ. — *refuto*, Tit. 1, 9. 13. Job. 32, 12. Prov. 18, 17. — 4) *condemno, punio*, Jac. 2, 9. Ps. 6, 1. 38, 1. Lib. Henoch ap. *Fabric.* p. 160. — Inde etiam sensu bono, *castigo aliquem ut sapiat*, et de Deo dicitur, calamitatibus homines castigante ut resipiscant vel confirmentur, Hebr. 12, 5. Apoc. 3, 19. Job. 5, 17. Sap. 12, 2. — Quum judicis sit convincere et punire, ἐλέγχειν, quod saepius sensu forensi dicitur et fere convenit cum κρίνειν (Jes. 11, 3. 4. Gen. 31, 37.), etiam est: 5) *manifestum facere*, scl. scelus, *in lucem protrahere*, quod impium est, et ita Jo. 3, 20. ubi ἐλεγχθῇ per φανερωθῇ in altero membro explicatur. Eph. 5, 11. ἐλέγχειν, in lucem protrahere τὰ ἔργα τοῦ σκότους scelera clam patrata, ib. v. 13. ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς, omnia, quae luce colluastrantur. Similiter Job. 13, 3. 15. 15, 3. Sic quoque profanis; vid. *Raphel.* e Polyb. p. 546. *Elsneri* obss. f. 1, p. 301. *Phavor:* ἐλέγχω· τὸ κεκρυμμένον ἀτόπημά τινος εἰς φῶς ἄγω, καὶ ἁπλῶς τὸ, τὸ ἀληθὲς φανερῶ.

Ἐλεεινὸς, ἡ, ὸν, (ab ἔλεος) *misericordia dignus, miser, miserabilis.* 2 Cor. 15, 19. ἐλεεινότεροι πάντων, miserrimi omnium. Apoc. 3, 17. *Suid.* ἐλεεινὸς· ὁ ἐλέους ἄξιος. *Hesych.* ἐλεεινοὶ· ταλαίπωροι. — ἐλεεινά· οἰκτρά.

Ἐλεέω, ῶ, f. ήσω, (quod in vers. LXX. respondet maxime hebr. חָמַל parco, condono, חָנַן, gratiam facio, נָחַם consolor, רָחַם misereor) 1) *misereor* alicujus, seq. accusativo, Matth. 18, 33. Job. 19, 21. 27, 15. passive: *misericordiam consequor*, Matth. 5, 7. — 2) *misereor ita, ut auxilium feram, misericordia tactus opem fero* afflicto, egenti, Matth. 9, 27. 15, 22. 17, 15. 20, 30. 31. Marc. 5, 19. 10, 47. 48. Luc. 16, 24. 17, 13. 18, 38. 39. Phil. 2, 27. Jud. v. 22. (vid. Διακρίνω). coll. 2 Sam. 12, 23. 2 Reg. 13, 22. Ps. 6, 2. 27, 12. 86, 3. Jes. 44, 23, ubi i. q. λυτρόω. — 3) *curo* afflictos

et miseros, *beneficia collóco* in egentes. Rom. 12, 8. Prov. 14, 21. 33. 19, 17. 28, 8. c. 21, 6. (hebr. חנן) de beneficio per Jesum est: ad salutem pro gratia perduco, Rom. 11, 32. — passive: *beneficium* alterius gratia collatum *accipio*, 1 Cor. 25. ἠλεόμενος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι, cui Deus pro gratia sua dedit hoc ut fide dignus sit. 2 Cor. 4, 1. καθὼς ἠλεήθημεν, sicuti pro Dei gratia hoc munus nobis datum est. Sic Gen. 33, 5. τὰ παιδιά, οἷς ἠλέησεν (חנן) ὁ θεὸς τὸν παῖδά σου. ib. v. 11. — In N. T. de beneficio salutis per Jesum, unde quod sensum attinet est: *ad salutem* ex Dei gratia *pervenio*, Rom. 11, 30. 31. 1 Petr. 2, 10. οἱ οὐκ ἠλεημ. νῦν δὲ ἔλ. i. e. olim a salute remoti, nunc ad salutem adducti. 4) misereor ita, ut non puniam, *parco*, *veniam do*, Jes. 9, 19. Deut. 7, 2. passive: *veniam adipiscor*, 1 Tim. 1, 13. 16. — 5) ex adjuncto: *propitius sum*, *propitium me praesto*, Rom. 9, 15. 16. 18. Exod. 33, 19. Gen. 43, 29. ὁ θεὸς ἐλεήσαι σε, Deus sit tibi propitius.

Ἐλεημοσύνη, ης, ἡ, 1) *misericordia*, *benevolentia*, Jes. 38, 18. Prov. 20, 28. — 2) *beneficium ipsum*, ex misericordia datum, Act. 24, 17. Gen. 47, 29. חסד. — Singulariter: *stipes*, cum ποιεῖν et διδόναι, Matth. 6, (v. 1. in textu vulg.) 2. 3. 4. Luc. 12, 33. Act. 3, 2. 3. 10. 9, 36. 10, 2. 4. 31. — Luc. 11, 41. δότε ἐλεημοσύνην, pro δότε εἰς ἐλεημοσύνην (Vid. Εἰς et Δίδωμι) stipis loco date. Nexus est: date in stipem pauperibus dapes quae sunt in poculo et patera (τὰ ἐνόντα), et profecto nulla tunc opus est purificatione levitica. — Caeterum de vi expiatoria beneficentiae erga egenos quid statuerint Judaei apparet e Dan. 4, 24. Prov. 3, 3. Tob. 12, 8—10. Sir. 3, 3 sqq. 30. 17, 22. 29, 8—13. 21, 5. 40, 17. 24. De pretio misericordiae vid. etiam Matth. 6, 12. 14. 15.

Ἐλεήμων, ονος, ὁ, ἡ, *misericors*, qui aliorum libenter miseretur, Hebr. 2, 17. Exod. 22, 27. 34, 6. — *beneficus* ex misericordia, Matth. 5, 7. Prov. 20, 6.

Ἔλεος, ου, ὁ, Homero (Odyss. 14, 432. Iliad. 9, 215.) abacus, mensa, in qua cibi parantur. Nostris scriptoribus est idem quod τὸ ἔλεος, scl. 1) *misericordia*, *beneficentia erga miseros*, Matth. 23, 23. Tit. 3, 5. — 2) *favor*, *gratia*, Hebr. 4, 16. ἔλεον λαμβάνειν, favorem consequi. Jes. 60, 10. רצון. 3) *probitas*, scl. ea quae in agendo erga alios cernitur, Matth. 9, 13. 12, 7. (Hos. 6, 6. חסד.) In V. T. legitur Ps. 101, 1. Jes. 60, 10. 63, 7. Hos. 12, 16. Mich. 6, 8. 7, 20. Zach. 7, 9. Dan. 1, 9. 9, 20. 1 Macc. 3, 45. Multo usitatius autem seq. τὸ ἔλεος.

Ἔλεος, έεος, contr. έους, τὸ, (ab ἐλέεω) (LXX. maxime hebr. חסד. interdum חן, רחמים) 1) *misericordia*, *benignitas* erga miseros; Luc. 1, 50. 58. 78. Rom. 9, 23. 15,

9. Eph. 2, 4. 1 Petr. 1, 3. Jac. 3, 17. Pſal. 51, 1. Neh. 13, 22. — ποιεῖν ἔλεος μετά τινος, alicui propitium eſſe, *ejus miſereri, ei opem ferre*, Luc. 1, 72. 10, 37. Jac. 2, 13. (ſaepiſſime in V. T. e. g. Gen. 24, 12. 40, 14. 1 Sam. 15, 6.). — Deus dicitur μνησθῆναι ἐλέους Luc. 1, 54., memor eſſe priſtini favoris erga Judaeos; ſenſus: amoris priſtini documenta nova dare. coll. Pſ. 25, 6. 7. Pſ. 8, 28. 48. (τὰ ἐλέη σου τὰ ἀρχαῖα, κύριε). 2 Chron. 6, 42. Neh. 9, 32. — 2) *indulgentia*, miſericordia, quae cernitur in poenis peccatorum remittendis; Jac. 2, 13. κατακαυχᾶται (γὰρ) τὸ ἔλεος κρίσεως, immiſericordia ſua contemnit miſericordiam judicii divini (quaſi ea non egeat). vid. Num. 14, 19. Sir. 16, 13. Cant. tr. puer. v. 14. — 3) *ſalus ipſa*, quae Dei favori debetur; Rom. 11, 31. τῷ ὑμετ. ἐλέει, in veſtram ipſorum ſalutem Jud. v. 21. τὸ ἔλεος Ἰησοῦ, ſalutem per Chriſtum. In apprecatione bonorum: δοὴ ἔλεος, 2 Tim. 1, 16. 18. et conjunctum cum εἰρήνη, Gal. 6, 16. 1 Tim. 1, 2. 2 Tim. 1, 2. Tit. 1, 4. 2 Jo. v. 3. Jud. v. 2. coll. Jer. 16, 12. Ex. 20, 6. Job. 10, 12. Pſ. 144, 2. Jeſ. 45, 8. (hebr. חסד). — Saepius non occurrit.

Ἐλευθερία, ας, ἡ, 1) *libertas*, qua quis eſt ſui juris, cujus oppoſitum eſt ſervitus, Levit. 19, 20. Sir. 7, 21. — etiam de republica ab exterorum dominatione liberata, 1 Macc. 14, 26. — 2) *libertas* quaecunque alia; a) a calamitatibus et oppreſſione, Rom. 8, 21. ἐλευθ. τῆς δόξης, praeſtantiſſima libertas (ἀνάπαυσις, quies) in coelis. — b) a legis moſaicae jugo, Gal. 2, 4. 5, 1. 13. — c) libertas in agendo 1 Cor. 10, 29. — in religione et cultu Dei, 2 Cor. 3, 17. ubi ἐλευθερία opponitur ſcriptis ideoque immutabilibus praeceptis legis moſaicae (τῷ γράμματι. Vid. Γράμμα.) 1 Petr. 2, 16. verto: „libertatem ab obſervatione praeceptorum externa pietatis exercitia, ad corpus ſpectantia, praeſcribentium.“ Eadem 2 Petr. 2, 19. eſſe videtur intelligenda, niſi ibi eſt *licentia* morum, ut Sir. 30, 25. — 3) *libertas moralis*, quae cernitur in vincendis ad peccata incitamentis, Jac. 1, 25. 2, 12. Praeterea non legitur.

Ἐλεύθερος, έρα, ον, 1) *ingenuus*, in ſtatu libertatis natus, Jo. 8, 33. 1 Cor. 12, 13. Gal. 3, 28. 4, 22. 23. 30. Eph. 6, 8. Col. 3, 11. Apoc. 6, 15. 13, 10. 19, 18. coll. Neh. 13, 17. 3 Esdr. 3, 19. — tropice: Hieroſolyma coeleſtis i. e. eccleſia chriſtiana dicitur *libera*, i. e. *nobilis*, judaica eccleſia *nobilior*, Gal. 4, 26. 31. Sic ἐλεύθεροι, Jer. 29, 2. nobiles (hebr. שר) coll. 1 Reg. 21, 8. — 2) *manu miſſus, liberatus*, 1 Cor. 7, 21. 22. Exod. 21, 2. 26. 27. — 3) *liber a vinculo quovis, liberatus*, Matth. 17, 26. — de uxore ſoluta a matrimonii vinculo, Rom. 7, 3. 1 Cor. 7, 39. Deut. 21, 14. — liber a ſervitute peccati, Jo. 8, 36. — 4) *qui ſui eſt juris, pro ſua ratione agere poteſt*, 1 Cor. 9, 1. (coll.

v. 4.) 19. 1 Petr. 2, 16. ἐλευθ. liberi in pietatis exercitio, vid. Ἐλευθερία. Sic Eccles. 10, 17. rex υἱὸς ἐλευθέρων pro ἐλευθερίας, rex sui compos. coll. 1 Macc. 2, 11. — 5) catachreslice: *destitutus, bono aliquo carens;* ita Rom. 6, 20. ἐλεύθεροι τῇ δικαιοσύνῃ, vera virtute destituti. Sic Ps. 88, 5. 6. ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος (חָפְשִׁי), i. e. destitutus vita, auxilio, derelictus. — Saepius non occurrit.

Ἐλευθερόω, ῶ, f. ώσω, *libero, in libertatem vindico;* — a peccato et ejus poena, Jo. 8, 32. 36. Rom. 6, 18. 22. a legis mosaicae observatione Gal. 5, 1. ejusque comminationibus, Rom. 8, 2. — ab oppressione et persecutione, Rom. 8, 21. coll. 2 Macc. 1, 27. 2, 23.

Ἔλευσις, εως, ἡ, (verbale ab ἔρχομαι) *adventus, aditus.* Semel Act. 7, 52. *Hesych.* ἐλεύσεως. ἀφίξεως.

Ἐλεφάντινος, η, ον, (ab ἔλεφας, elephas) elephantibus proprius, ab iis proveniens, 1 Reg. 10, 22. 2 Chron. 9, 21. — *eburneus;* semel Apoc. 18, 12. coll. 1 Reg. 10, 18. Am. 3, 15. 6, 4.

Ἐλιακεὶμ, ὁ, *Eliakim,* (hebr. אֶלְיָקִים, Deus stabiliet) nom. pr. viri hebraei, filii Abiud, Matth. 1, 13. Luc. 3, 10. commemorati, caeterum ignoti.

Ἐλιέζερ, ὁ, *Eliezer* (אֱלִיעֶזֶר, Deus juvat), nom. pr. viri hebraei, Luc. 3, 29. commemorati, praeterea ignoti.

Ἐλιοὺδ, ὁ, *Eliud* (ex אל et הוד gloria) nom. pr. viri hebraei, Matth. 1, 14. 15. commemorati, de quo praeterea nil constat.

Ἐλισάβετ, ἡ, *Elisabeth,* nom. pr. indecl. uxoris Zachariae et matris Joannis baptistae, Luc. 1, v. 5—41.

Ἐλισσαῖος, ου, ὁ, *Elisaeus,* (אֱלִישָׁע, a Deo salus), propheta insignis inter Israëlitas, de quo vid. 1 Reg. 19, 15 sqq. 2 Reg. 5, 1 sqq. 13, 14. 21. — Luc. 4, 27.

Ἑλίσσω, — ττω, f. ίξω, (ab ἕλω, ἑλέω, volvo) *convolvo, complico.* In N. T. semel Hebr. 1, 12. cf. Ps. 101, 28. (יַחֲלִיפֵם, mutavit) Jes. 34, 4. (גָּלַל complicavit). De formula coelum complicare ut vestimentum, librum, (Apoc. 6, 14.) vid. Ἀποχωρίζω. *Hesych.* ἐλίξας, πλέξας, κάμψας, στρέψας.

Ἕλκος, εος, τὸ, (ab ἕλκω) 1) vulnus; 2) *ulcus;* Luc. 16, 21. Apoc. 16, 2. 11. (Exod. 9, 9. Job. 2, 7. Deut. 28, 27.)

Ἑλκόω, ῶ, f. ώσω, (ab ἕλκος) *exulcero.* Luc. 16, 20. ἑλκωμένος, ulceratus, ulceribus scatens.

Ἕλκύω, f. ύσω, i. q. ἕλκω, quae forma bis habetur in N. T. scl. Jac. 2, 6. et Act. 21, 3, 1) *transitive* ita ut insit notio efficiendi motum: *traho,* — ἕλκ. ἕξω, *abripio, ejicio,* Act. 21, 30. — *traho ad judicem, in jus rapio,* Act. 16, 19. Jac. 2, 6. — traho scl. ad littus, *extraho* ex aquis, Jo. 21, 6.

11. (Hab. 1, 15. 2 Sam. 22, 17.) — *extraho* e loco suo (Jer. 38, 13. ἕλκ. γάλα, lac sugere, 3 Macc. 5, 49.) — gladium, i. e. *stringo*, Jo. 18, 10. — tropice: *necessitate aliquem duco*, de Deo, Jo. 6, 44. (coll. Sir. 1, 10. 6, 37. 15, 9. 51, 17. Sap. 7, 15. 16.) de fato, Sap. 19, 4. Job. 20, 28. (Latin. *sua quemque fata trahunt.*) — 2) intransitive, ut nostrum *ziehen, lente labor, lente me moveo;* ita de sole cursum faciente, Eccl. 1, 5. de undis fluvii labentibus, Dan. 7, 10. Cantic. 1, 3. ἕλκυσάν σε, i. e. studiose te sequuntur. — Inde transitive: *sequi facio;* Jo. 12, 32. πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν, vos omnes faciam me sequi scl. in mortis supplicium.

Ἕλκω, vid. Ἑλκύω.

Ἑλλάς, άδος, ἡ, *Hellas, Graecia.* Ita antiquitus appellabatur Thessalia ab Hellene, rege, Deucalionis filio. Deinde hoc nomine venit Achaia stricte sic dicta, et Peloponnesus simul cum insulis adjacentibus; et ita videtur accipiendum esse Act. 20, 2. LXX. ita vertunt hebr. יָוָן, quod convenit cum graec. Ἰόνια, Jes. 66, 19. Ezech. 27, 13. Dan. 8, 21.

Ἕλλην, ηνος, ὁ, 1) Hellen, filius Deucalionis; 2) unus ex ejus posteris, incola Helladis (vid. Ἑλλας); *Joseph.* contra Apion. 2, 13. et 16. — 3) incola Graeciae totius; etenim universe hoc nomine veniebant omnes in Graecia, Asia minori etc. graece loquentes, graecosque mores habentes, 1 Macc. 8, 18. 2 Macc. 4, 36. 6, 8. *Joseph.* Antiq. 12, 5. 1. contra Ap. 1, 2. et 4. — Sic in N. T. Rom. 1, 16. 2, 9. 10. 10, 12. Act. 11, 20. 16, 1. 3. 18, 17. 19, 10. 17. 20, 21. 21, 8. 1 Cor. 1, 24. 10, 32. Gal. 2, 3. In hac laxiori significatione *graeci* et *barbari* sibi opponuntur, Rom. 1, 14. tanquam literis exculti et rudes, additur enim: σοφοί τε καὶ ἀνόητοι. Judaei h. l. sub βαρβάροις simul comprehensi sunt, ut apud *Philon.* de opif. mundi p. 29. et *Josephum* contr. Ap. 1, 11. et 22. — Etiam 1 Cor. 1, 22. 23. graeci tanquam exculti, σοφοὶ, considerantur. — 4) In quibusdam locis Pauli, Rom. 1, 16. 2, 9. 10. 3, 9. 1 Cor. 12, 13. Gal. 3, 28. Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες ita dicitur, ut posterius *omnes extra Judaeos* homines collective indicet, ut docet clarissime Col. 3, 11. ubi additur: περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία. — Quum itaque Ἕλληνες Judaeis essent non Judaei, gentiles, 5) Ἕλλην significat *proselytum* judaicum *e gentilibus*, Act. 14, 1. 17, 4. 18, 4. Ἕλληνες σεβόμενοι, gentiles ad verum Dei cultum adducti. — Denique 6) in Evang. Joannis ponitur pro Ἑλληνιστής, i. e. *Judaeus inter gentiles degens*, Jo. 7, 35. 12, 20. Ita enim h. l. accipiendum est, quanquam non memini, in ullo alio libro hoc sensu legi. De Judaeis ἐν τῇ διασπορᾷ praeter 1 Petr. 1, 1. Jac. 1, 1. potissimum videndus est *Josephus* contr. Ap. 1, 7. — Saepius non occurrit.

Ἑλληνικός, ή, όν, (ab Ἕλλην), *graecus, graecanicus;* bis Luc. 23, 38. Apoc. 9, 11. ἐν τῇ ἑλληνικῇ scl. γλώσσῃ. (Jer. 46, 16. 2 Macc. 4, 10. 6, 9. *Joseph.* Antiq. 12, 5. 1. et 5.)

Ἑλληνίς, ίδος, ἡ, (ab Ἕλλην, quod vide.) 1) *graeca;* 2) *foemina e gentilibus;* Marc. 7, 26. Act. 17, 12. cf. 2 Macc. 4, 13.

Ἑλληνιστής, οῦ, ὁ, (ab ἑλληνίζω, graecorum mores, partes sequor, eorum lingua utor) 1) qui graece loquitur, et graecorum mores et instituta sequitur. — 2) in N. T. *Hellenistae* dicuntur *Judaei exteri* et *proselyti e gentilibus graece loquentes,* opponunturque Judaeis ἑβραίοις, syrochaldaice loquentibus. Act. 6, 1. 9, 29. (et c. 11, 20. in textu vulgari, ubi rectius Griesb. Ἕλληνας, graeci, gentiles, reposuit.)

Ἑλληνιστί, adv. (ab ἑλληνίζω) more graecanico; — *graece, lingua graeca;* Jo. 19, 20. Act. 21, 37.

Ἐλλογέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἐν et λόγος, ratio, rationes) proprie: *transfero in rationes,* ich bringe in Rechnung: Sic Philem. v. 18. ἐμοὶ ἐλλόγει, in meas rationes transfer, i. e. me debitorem habe. — Deinde tropice: *refero* aliquid ad aliquid, *habeo, agnosco.* Et ita Rom. 5, 13. qui locus vertendus est: usque ad legis divinae promulgationem peccabant quidem homines, sed quae committerent non referebant inter peccata, non peccata agnoscebant, quoniam lex (vid. c. 7, 7—11.), cujus ope peccata tanquam peccata agnoscuntur, nondum aderat. Minus recte plurimi h. l. ἐλλογ. de *imputatione a Deo facta* explicant. Psalt. Sal. 16, 5. οὐκ ἐλλογίσω με μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἀπώλειαν. — (Nec in V. T. nec apud profanos hoc verbum legitur.)

Ἐλμωδάμ, ὁ, *Elmodam,* nom. pr. indecl. viri Luc. 3, 28. commemorati, caeterum ignoti.

Ἐλπίζω, f. ίσω, 1) *spero, exspecto,* maxime seq. infinitivo, Luc. 6, 34. 24, 21. Act. 24, 26. Rom. 8, 24. 25. 15, 24. 1 Cor. 13, 7. 16, 7. 2 Cor. 1, 13. 5, 11. 8, 5. Phil. 2, 19. 23. 1 Tim. 3, 14. 2 Jo. v. 12. 3 Jo. v. 14. seq. ὅτι, 2 Cor. 13, 6. Phil. v. 22. — τὰ ἐλπιζόμενα, res speratae, Hebr. 11, 1. — 2) ex adjuncto: *opto, desidero,* Luc. 23, 8. Act. 26, 7. coll. Ps. 69, 4. — 3) *fiduciam habeo, spem salutis repono in aliqua re;* ἔν τινι, 1 Cor. 15, 19. (et omisso ἐν seq. dativo Matth. 12, 21.) coll. 2 Reg. 18, 5. Ps. 27, 6. 33, 21. εἰς τινά, Jo. 5, 45. 2 Cor. 1, 10. Ps. 145, 16. Jes. 51, 5. — ἐπί τινι, 1 Tim. 4, 10. 6, 17. Judic. 9, 27. Ps. 9, 10. 13, 5. — ἐπί τινα, 1 Tim. 5, 5. 1 Petr. 1, 13. 3, 5. Judic. 20, 36. 1 Chron. 5, 20. Ps. 4, 6. — Interdum in his locis ex adjuncto est: *confugio ad,* ut Ps. 16, 1. 17, 2. ubi hebr. חסה, cui saepe respondet. 4) fiduciam repono in alicujus potestate sive benivolentia, quod, si ad Deum refertur est: *quaero, veneror Deum* tanquam supremum dominum et servatorem; sic Matth.

12, 21. coll. Jes. 42, 4. 26, 8. — et Rom. 15, 12. coll. Jes. 11, 10. ubi in hebr. דָּרַשׁ, quaesivit. — Apud LXX. respondet maxime verbis בָּטַח, חָסָה, יָחַל. — Saepius non legitur.

Ἐλπὶς, ίδος, ἡ, 1) *spes, exspectatio rei futurae bonae*, (rarissime in malam partem, expectatio mali, ut Jes. 28, 19.), Act. 26, 7. 27, 20. Rom. 5, 4. 5. 1 Cor. 13, 13. 1 Thess. 2, 19. 2 Thess. 2, 16. Hebr. 3, 6. 6, 11. 10, 23. — *ἔχειν*, 2 Cor. 3, 12. 10, 15. — *ἔχειν ἐλπίδα εἰς τινα*, sperare ab aliquo, spem reponere in aliquo, Act. 24, 15. 1 Petr. 1, 21. 2 Macc. 9, 20. etiam *ἐπί τινι*, 1 Jo. 3, 3. Jer. 17, 5. Deut. 24, 15. — Genitivus vocabulo *ἐλπὶς* additus, vel indicat *argumentum* spei, Act. 16, 19. Rom. 5, 2. Gal. 5, 5. 1 Thess. 5, 8. (*ἐλπὶς καὶ ἀνάστασις*, pro *ἐλπὶς τῆς ἀναστάσεως* Act. 23, 6. ut *ἐλπὶς καὶ σωτηρία*, pro *ἐλπ. τῆς σωτ.* 2 Macc. 3, 29.) vel illum, cui spes est data, qui illam fovet, Act. 28, 20. 2 Cor. 1, 7. Phil. 1, 20. vel denique illum, in quo spes est reposita, quo nititur, ut *ἐλπὶς τοῦ κυρίου*, 1 Thess. 1, 3. spes salutis in Christo reposita; *ἐλπὶς τῆς κλήσεως*, Eph. 1, 18. 4, 4. spes quae nititur vocatione divina. — In N. T. *ἐλπὶς* saepius *κατ' ἐξοχὴν de spe vitae et felicitatis futurae per Christum* dicitur, Rom. 12, 12. 15, 4. 13. *ὁ θεὸς τῆς ἐλπίδος*, Deus, auctor spei salutis). Eph. 2, 12. 1 Thess. 4, 13. 5, 8. Tit. 1, 2. 8, 7. 1 Petr. 1, 3. 3, 15. — Etiam de *auctore spei et salutis*, Christo, Col. 1, 27. 1 Tim. 1, 1. coll. Tit. 2, 13. — 2) *promissio*, qua spes nititur, Rom. 4, 18. *πιστεύειν ἐπ' ἐλπίδι*, fidem habere promissis; Col. 1, 23. Hebr. 7, 19. — 3) *id ipsum quod promittitur et speratur*, Rom. 4, 18. *παρ' ἐλπίδα*, materia spei non existente, quanquam non aderat res sperata, *salus sperata*, Hebr. 6, 18. Col. 1, 5. — 4) formulae: *τῇ ἐλπίδι* pro *ἐπ' ἐλπίδι*, spe, non qui jam haberemus rem ipsam, Rom. 8, 24. — *ἐπ' ἐλπίδι*, quod aut est: *hac spe*, ut, Rom. 8, 20. *spe, fiducia ductus*, 1 Cor. 9, 10. Act. 26, 6. coll. Ps. 78, 7. — aut: *quiete, secure*, Act. 2, 26. hebr. לָבֶטַח, Ps. 16, 9. Hos. 2, 18. Judic. 18, 7. Test. XII. Patr. p. 746: *κατοικήσεται ἐν ἐλπίδι*. Saepius non legitur.

Ἐλύμας, α, ὁ, est cognomen cujusdam Bar-Jesu, qui a populo *κατ' ἐξοχὴν Elymas* appellatus est, quod Lucas interpretatur, *ὁ μάγος, magus*, magicas artes exercens, Act. 13, 8. coll. v. 6. 7. Explicant interpretes Ἐλύμας ex lingua arabica, ubi عَلِيم (*Alimon*) et sapientem, et magicas artes exercentem significat. Alii derivant ab hebr. נֶעְלַם *occultus fuit*, quia magi occultam scientiam jactitassent. Suspicor Lucam hoc nomen non recte aut audivisse, aut interpretatum esse. Fortasse apellabatur עֵילָם, Elymaide oriundus, i. e. *Persa* (Jes. 21, 2.) fuitque ex ordine magorum, quo factum est ut Lucas utrumque nomen apponeret, falsoque putaret, posterius esse interpretamentum prioris.

Ἕλω, capio; verbum inusitatum, pro quo usurpatur αἱρέω, quod vid.

Ἐλωΐ, *Eloi*, chald. אֱלָהִי, hebr. אֱלֹהִי (Ps. 22, 2.) quod Matth. 27, 46. exprimitur ἠλί, אלי, *mi Deus*. Marc. 15, 34.

Ἐμαυτοῦ, ῆς, οῦ, (ex ἐμοῦ et αὐτοῦ), *mei ipsius*; pronomen primae personae, cujus non nisi genitivus, dativus et accusativus singularis habetur, Luc. 7, 7. Jo. 8, 54. 14, 21. 17, 19. 1 Cor. 4, 3. et passim. Interdum ponitur pro ἐμοῦ, ut Matth. 8, 9. Luc. 7, 8. Jo. 12, 32. 14, 3. Phil. v. 13. — Si verbis activis jungitur interdum est: *sponte* aliquid facio, i. e. ipse, non ab alio coactus; Jo. 17, 19. ἁγιάζω ἐμαυτόν, sponte me morti devoveo; 1 Cor. 9, 19. ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, sponte me servum feci; similiter 2 Cor. 11, 7. 9. Gal. 2, 18. — περὶ ἐμαυτοῦ, *de me ipse*, Jo. 5, 31. 8, 14. 18. — Ἀπ' ἐμαυτοῦ, *mea sola vi* s. *auctoritate*, Jo. 5, 30. 7, 17. 28. 8, 28. 42. 14, 10. coll. Num. 24, 13. מלבי, *ex corde meo*. — *sponte*, Jo. 10, 18. — ἐξ ἐμαυτοῦ Jo. 10, 18. ex ingenio meo.

Ἐμβαίνω, f. 1. med. ἐμβήσομαι, aor. 2. ἐνέβην (ex ἐν et βαίνω) 1) gradior in aliqua re; in luto, Nah. 3, 14. 2) *ingredior*, *inscendo*; in aquas, Jo. 5, 4. — ἐμβαίν. εἰς τὸ πλοῖον, Matth. 8, 23. 14, 22. Marc. 4, 1. 8, 10. Luc. 5, 1. Jo. 6, 17. et saepius, *navem conscendo*. 1 Macc. 15, 36. (Test. XII. Patr. p. 670.)

Ἐμβάλλω, f. αλῶ, (ex ἐν et βάλλω) *injicio*, *conjicio*. Luc. 12, 5. coll. Jon. 1, 12. 15. Jer. 22, 7. Gen. 37, 21. Dan. 3, 6. 11. 15.

Ἐμβάπτω, f. ψω (ab ἐν et βάπτω, tingo) *intingo*, *immergo*. Matth. 26, 23. Marc. 14, 20. Jo. 13, 26. (Test. XII. Patr. p. 637.)

Ἐμβατεύω, f. εύσω, (ex ἐν et inusitat. βατεύω, i. q. βαίνω) idem est quod ἐμβαίνω, et vel cum tertio vel cum quarto casu jungitur, cum omissa tum addita praepositione εἰς. Est autem proprie: *ingredior*, *adeo*, *introgredior*, (*Joseph.* Antiq. 2, 12, 1. ἐμβατεύειν εἰς τὸ ὄρος, montem adire) — Deinde: *irruptionem facio*, *invado hostiliter*, — εἰς τὴν χώραν, 1 Macc. 12, 25. 13, 20. 14, 31. 15, 40. — Porro: *occupo aliquid*, *in possessionem rei progredior*; — τὴν γῆν, Jos. 19, 49. 51. hebr. חלק distribuit. — Denique tropice de indagantibus: *alte indago*, *studiose exquiro*. Sic Col. 2, 18. ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων, invisibilia, coelestia alte indagans, scientiam intimam earum jactans. Hoc sensu habetur apud *Philon.* de plant. Noë, p. 225. vid. *Loesneri* obss. e Phil. p. 369, *Raphelii* annot. e Xenoph. p. 271. *Hesych.* ἐμβατεύσας· ζητήσας. *Phavor.* ἐμβατεῦσαι· ἐξερευνῆσαι, ἢ σκοπῆσαι. — Saepius nec in V. nec in N. T. habetur.

Ἐμβιβάζω. f. άσω, (ab ἐν et βιβάζω, conscendo,

conſcendere facere, beſpringen) *conſcendere facio, incedere facio;* Prov. 4, 11. hebr. הדריך incedere fecit, deduxit. In N. T. ſemel Act. 27, 6. ἐνεβίβασεν εἰς τὸ πλοῖον, *deduxit* in navem, in eam impoſuit. *Xenoph.* Anab. 5, 3. 3. εἰς τὰ πλοῖα τοὺς ἀσθενοῦντας ἐνεβίβασαν.)

Ἐμβλέπω, f. ψω, (ex ἐν et βλέπω) 1) oculos dirigo in aliquid, v. c. in locum clauſum, *introſpicio,* Drac. v. 40. — in locum excelſum, εἰς τὸν οὐρανὸν, coelum *verſus intueor,* Act. 1, 11. Jeſ. 5, 30. — ἐμβλέπω τινι, in faciem alicujus inſpicio; *aliquem intentis oculis intueor, oculos figo in,* Matth. 19, 26. Luc. 20, 17. 22, 6. Marc. 10, 21. 27. 14, 67. Jo. 1, 36. 43. — 2) *contemplor mente, conſidero,* Matth. 6, 26. Jeſ. 5, 12. 22, 8. 11. נבט. Sir. 2, 10. 2 Macc. 12, 45. — 3) adſpiciendo *cognoſco,* Marc. 8, 25. ἐνέβλεψε, jam adſpiciens res circumjacentes eas cognovit. cf. v. 24. Act. 22, 11. οὐκ ἐνέβλ. adſpiciens nil poteram cognoſcere. — Saepius non habetur.

Ἐμβριμάομαι, ῶμαι, f. ήσομαι, aor. 1. med. ἐνεβριμησάμην (ex ἐν et βριμάομαι, fremo, ſtomachor) profanis, qui rarius hoc verbo utuntur, eſt: *indignor, iraſcor, minor.* Noſtris ſcriptoribus dupliciter dicitur; 1) ἐμβρ. τινι, *alicui ſevere interdico, cohibeo, compesco,* noſtrum: ernſtlich bedeuten, Matth. 9, 30. Marc. 1, 43. *Heſych.* ἐμβριμῆσαι· ἐπιτιμῆσαι, κελεῦσαι, προστάξαι μετ' ἐξουσίας, — et ἐμβριμώμενος· μετὰ ἀπειλῆς ἐντελλόμενος. Hoc ſenſu hebr. גער ſeq. ב Pſ. 107, 9. (LXX. ἐπετίμησε τῇ θαλάσσῃ) Nah. 1, 4. — 2) ἐμβρ. τῷ πνεύματι, Jo. 11, 33. et ἐμβρ. ἐν ἑαυτῷ ib. v. 33. *ſumma triſtitia afficior, moerore percellor, animo graviter moveor.* Similiter זעף quod proprie eſt: indignatus eſt, deinde ad animi *perturbationem* ex moerore transfertur, v. c. Gen. 40, 7. וזעפים, *perplexi,* LXX. τεταραγμένοι, cod. alex. σκυθρωποί. Dan. 1, 10. ubi פנים זעפים, vultus triſtis, LXX. πρόσωπα σκυθρωπά.

Ἐμέω, ῶ, f. έσω, *vomo, evomo.* Apoc. 3, 16. ubi ſenſus: cum faſtidio repudio. (e V. T. vid. Jeſ. 19, 14. Sir. 24, 21.)

Ἐμμαίνομαι, (ex ἐν et μαίνομαι, furo, inſanio) eſt ἅπαξ λεγόμενον N. Teſtamenti Act. 26, 11. et ἐμμαιν. τινι, eſt: *furore ferri adverſus aliquem.* — (Adjectiv. ἐμμανής, furibundus, legitur apud profanos et Sap. 14, 23.)

Ἐμμανουήλ, ὁ, *Immanuel,* (hebr. עמנו nobiscum et אל Deus, i. e. Deus nobis favet, nos juvat) nomen appellativum ſervatoris, Matth. 1, 23. ex Jeſ. 7, 14. 8, 8. repetitum.

Ἐμμαοῦς, ὁ, *Emmaus,* vicus ſexaginta ſtadiis ab Hieroſolyma diſtans, Luc. 24, 13. Commemoratur *Joſeph.* de Bell. Jud. 7, 6. 6. χωρίον, octingentis militibus emeritis incolendum datum, ὃ καλεῖται μὲν Ἐμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τῶν Ἱε-

ροσολύμων στιδίους ἑξήκοντα. — Urbem Ἐμμαοῦν majorem, postea Nicopolin dictam, et XXII. milliariis romanis ab Hierosolyma distantem commemorat *Joseph.* Antiq. 13, 1. 3. 14, 11. 2.

Ἐμμένω, f. ενῶ, (ex ἐν et μένω) maneo in aliqua re, f. aliquo loco; — deinde: *constans sum, persevero, sancte observo.* Sic ter; manere in fide, Act. 14, 22. in praeceptis, Gal. 3, 10. coll. Deut. 27, 26. hebr. הקים. — in foedere, Hebr. 8, 9. — coll. 1 Macc. 10, 26. Sir. 2, 12. 11, 20. 28, 7.

Ἐμμώρ, ὁ, *Emmor,* חֲמוֹר, de quo vid. Gen. 53, 19. 34, 1. Jos. 24, 32. Judic. 9, 28. Commemoratur Act. 7, 16.

Ἐμός, ή, όν, *meus, a, um,* (ab ἐμοῦ, mei), pronom. possessivum, quo vario modo utuntur nostri. Indicat enim a) *possessionem,* quod meum est, quod habeo, quod ad me pertinet, Matth. 18, 20. Jo. 3, 29. 4, 34. 10, 27. Rom. 10, 1. et passim. — τὸ ἐμόν, mea pecunia, Matth. 25, 27. — τὰ ἐμά, *bona mea,* das Meinige, Matth. 20, 15. quae possideo, Luc. 15, 31. — τῇ ἐμῇ χειρὶ, *manu propria,* 1 Cor. 16, 21. Gal. 6, 1. Col. 4, 18. — Οὐκ ἐστὶν ἐμὸν seq. infinitivo: latin. *meum non est,* i. e. non est in potestate mea, non a me pendet, Matth. 20, 23. Marc. 10, 40. — b) *auctorem,* quod a me, auctore, venit, quod efficio, sive quod perago, Marc. 8, 38. Luc. 9, 26. Jo. 6, 38. 7, 16. 8, 16. 31. 43. 14, 24. 27. 15, 11. 3 Jo. v. 4. Rom. 3, 7. 1 Cor. 9, 2. Gal. 1, 13. Phil. 3, 9. ἐμὴν δικαιοσύνην, a me effectam. — τὸ ἐμὸν, mea doctrina, Jo. 16, 14. 15. c) *objectum* de quo, et quidem α) quod mihi scriptum, destinatum est, mihi evenit; καιρὸς ὁ ἐμός, mortis tempus mihi scriptum, Jo. 7, 6. 8. ἡμέρα Jo. 8, 56. ἀνάλυσις, 2 Tim. 4, 6. — β) quod de me fit; ἡ ἐμὴ ἀνάμνησις, recordatio *mei,* Luc. 22, 19. 1 Cor. 11, 24. 25. ἀγάπη ἡ ἐμή, Jo. 8, 56. *amor mei;* ἡ ἐμὴ παρουσία, Phil. 1, 26. ubi ipse advenero.

Ἐμπαιγμονή, ῆς, ἡ, (ab ἐμπαίζω) *ludibrium, illusio.* Semel 2 Petr. 3, 3. ubi ἐν ἐμπαίγμονῇ, *ludificaturi,* post ἐλεύσονται recepit Griesbachius. Praeterea vero hoc vocab. nec in V. T. nec apud profanos habetur.

Ἐμπαιγμός, οῦ, ὁ, (ab ἐμπαίζω) *elusio, ludibrium.* Hebr. 11, 36. Ezech. 22, 4. Sap. 12, 25. Sir. 27, 28.

Ἐμπαίζω, f. αίσω, (ex ἐν et παίζω, quod a παῖς puer, et est: puerorum more jocor; — ludo, derideo) 1) *derideo, ludibrio habeo,* seq. dativo personae, Matth. 20, 19. 27, 29. 31. 41. Marc. 10, 34. 15, 20. 31. Luc. 14, 29. 18, 32. 22, 63. 23, 11. 36. — Exod. 10, 2. 2 Chr. 10, 4. 36, 16. Jud. 16, 28. — 2) ut latinor. *illudo, fallo aliquem,* Matth. 2, 16. et apud profanos.

Ἐμπαικτής, ου, ὁ, (ab ἐμπαίζω) 1) derisor, qui puerorum instar ludificatur, Jes. 3, 3. 2) qui *decipit, fal-*

lit, deceptor, impostor, qui se Messiam, certe prophetam esse, mentitur, 2 Petr. 3, 3. Jud. v. 18. vid. Matth. 24, 24 sqq.

Ἐμπεριπατέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἐν et περιπατέω) *inambulo, circumeo*, Job. 1, 7. 2, 2. Sap. 19, 21. — De Deo habitante inter homines 2 Cor. 6, 16. coll. Levit. 26, 12. Deut. 23, 14. de qua formula vid. ἐνοικέω.

Ἐμπιπλάω, (sive ἐμπίπλημι, et ἐμπίμπλημι) f. ήσω, i. q. ἐμπλήθω, impleo, repleo, Prov. 24, 4. Eccl. 1, 7. — stomachum impleo i. e. *satio*, Job. 19, 22. Ps. 78, 33. Prov. 31, 16. Hab. 2, 5. Prov. 27, 20. — tropice de desiderio, animo, Ps. 103, 5. Eccl. 4, 8. — *largiter dono*, Jer. 31, 14. Sir. 39, 7. — Semel in N. T. *ad satietatem suppedito*, Act. 14, 17. coll. Sir. 16, 30. 24, 21.

Ἐμπίπτω, f. Med. πεσοῦμαι, aor. 1. ἐνέπεσα, (ex ἐν et πίπτω) *incido*, v. c. in puteum, Luc. 14, 5. Exod. 21, 33. Ps. 7, 16. — tropice: *incido* in aliquid, nostrum: gerathen, v. c. εἰς ληστὰς, Luc. 10, 36. coll. Sir. 3, 25. 2 Macc. 12, 24. — *incurro, subeo* aliquid, εἰς κρίμα, 1 Tim. 3, 6. ὀνειδισμὸν, ib. v. 7. πειρασμὸν, ib. v. 9. coll. Prov. 12, 14. 17, 21. 1 Macc. 6, 8. — Ἐμπίπτειν εἰς χεῖράς τινος, subire potestatem alicujus, de Deo: poenas Dei subire, Hebr. 10, 31. coll. Judic. 15, 18. 2 Sam. 24, 14. 1 Chron. 21, 13. Sir. 38, 15.

Ἐμπλέκω, f. έξω, (ex ἐν et πλέκω, plico) implico, irretio; medium tropice: *implico me in aliquid, irretio me aliqua re*, nostrum sich verwickeln, verstricken; ita 2 Tim. 2, 4. — *teneor aliqua re*, in qua totus sum, 2 Petr. 2, 20. — coll. e V. T. Prov. 28, 18. ubi est: implicari pedibus et labi, hebr. נפל. et 2 Macc. 15, 17. implicari hostibus, i. e. manum conserere.

Ἐμπλήθω, f. ήσω, (ab ἐν et πλήθω) i. q. ἐμπιπλάω, 1) impleo, expleo, Gen. 42, 25. — 2) *satior*; de edentibus, Jo. 6, 12. coll. Levit. 26, 26. Joel. 2, 26. hebr. שבע satiari. — tropice: *satior* bonis, *bonis affluo*, Luc. 1, 53. c. 6, 25. coll. Jes. 27, 6. Ps. 107, 9. Jer. 31, 14. — Ἐμπλήθεσθαί τινος, satiare desiderium rei, Rom. 15, 24. ὑμῶν ἐμπλησθῶ, ubi desiderium vos videndi satiavero; nostrum: einen geniessen. Similiter Susann. v. 32. ἐμπλήθεσθαι τοῦ κάλλους αὐτῆς satiare libidinem contemplanda mulieris pulchritudine. Psalt. Sal. 4, 15. οὐκ ἐμπίπλαται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Saepius non habetur.

Ἐμπλοκὴ, ῆς, ἡ, (ab ἐμπλέκω) *plicatura, nodus, torques*. — Ἐμπλοκαὶ τριχῶν, quae 1 Petr. 3, 3. commemorantur, sunt implicationes capillorum, crines in nodum collecti, hebr. מקשה. De Hebraeorum artificiosa crinium compositione vid. Judic. 16, 13. 2 Reg. 9, 30. Judith. 10, 3. coll. 1 Tim. 2, 7. Ps. 23, 5. Prov. 21, 17.

Ἐμπνέω, ῶ, f. εύσω, (ex ἐν et πνέω, spiro) 1) in-

ſpiro, inflo ſpiritum i. q. ἐμφυσιόω, Sap. 15, 11. — 2) ſpiritum, vitam habeo; ἐμπνέον, quod vivit, LXX. נְשָׁמָה et נֶפֶשׁ, Joſ. 10, 28 ſqq. Deut. 20, 15. coll. 2 Macc. 7, 5. 14, 45. — 3) tropice: *ſpiro* aliquid i. e. impetuoſa vehementia efficere ſtudeo. Sic Act. 9, 1. *ſpirans minas et caedes.* (Theocr. Idyll. 22, 82. φόνον πνέοντες. *Cic.* Catil. 2, 1. 1 *ſcelus anhelantem.* Plura dederunt *Loesnerus, Kypkius* et alii ad h. l.) Similiter Hebraei נפח, ſpirans violentiam, Pſal. 27, 17 coll. Gen. 27, 43.

Ἐμπορεύομαι, f. εύσομαι, (ab ἔμπορος quod vid.) 1) mercaturae exercendae cauſa mare trajiciens, itinera faciens mercaturae gratia, deinde, omiſſa notione mercaturae: circumeo, peragro (mercatoris inſtar), ut Gen. 34, 10. 21. 42, 34. Jer. 14, 18. ubi in hebr. סָחַר quod a) circumeo; b) vendo. — 2) *mercaturam exercéo, negotior*, Jac. 4, 13. — Ezech. 27, 13. — Ἐμπορεύεσθαι accuſativo junctum, eſt: *quaeſtum ex aliqua re facio;* et ita 2 Petr. 2, 3. ὑμᾶς ἐμπορεύσονται quaeſtum e vobis quaerent; vid. *Kypkii* obſl. ad h. l. qui exempla e Joſepho, Philone et aliis collegit; eſſe vero etiam poteſt: emere, acquirere, quod h. l. eſt: ſuos facere, ſeducere ad ſuos mores. Sic Prov. 3, 14. σοφίαν ἐμπορεύεσθαι, ſapientiam ſibi acquirere, coll. Sir. 51, 25.

Ἐμπορία, ας, ἡ, (ab ἔμπορος) proprie iter per mare mercaturae cauſa; deinde *mercatura, negotiatio* quaevis. Matth. 22, 5. Ezech. 27, 15. 28, 5. Deut. 33, 19. Jeſ. 45, 14.

Ἐμπόριον, ου, τὸ, locus, ubi mercatura exercetur, *forum nundinarium, emporium;* Jo. 2, 16. οἶκον ἐμπορίου, i. e. ἐμπόριον. coll. Ezech. 27, 3. Jeſ. 23, 17.

Ἔμπορος, ου, ὁ, (ab ἐν et πόρος, transitus) 1) qui navi vehitur, 2) *qui navi vehitur mercaturae cauſa, — mercator,* Apoc. 18, 3. 11. 15. 23. Gen. 23, 16. Ezech. 27, 12. 15. — Matth. 13, 45. ἄνθρωπος ἔμπορος, homo ſive vir mercator, i. e. mercator. Ἄνθρωπος enim ad immutationem hebr. אדם ſaepius pleonaſtice ponitur, ut ἄνθρωπος γεωργός, pro γεωργός, Gen. 9, 20. ἄνθρωπος ἀδελφός, Gen. 9, 5. Ἄνθρ. Μωυσῆς, Num. 12, 3. 1 Reg. 11, 28. adeo: ἄνθρωπος ἄνθρωπος, homo vir, ſive mas, Num. 30, 3. Levit. 20, 20., ubi opponitur mulieri. Vid. etiam Ezech. 36, 38.

Ἐμπρήθω, f. ήσω, (ex ἐν et πρήθω, incendo), *incendo, igne deſtruo.* Matth. 22, 7. Neh. 1, 3. Joſ. 8, 8. Jer. 4, 26. Judic. 1, 8. Deut. 13, 16.

Ἔμπροσθεν, (ex ἐν et πρόσθεν, ante) 1) adv. *ante, prae, — προδραμὼν ἔμπροσθεν, praecurrens,* Luc. 19, 4. πορεύ. ἔμπροσθεν, *praeire,* Luc. 19, 4. 28. Gen. 32, 16. 33, 3. τὰ ἔμπροσθεν ſcl. ὄντα, quae projacent, meta propoſita. (Jeſ. 41, 26. praeterita). — *in fronte, in parte anteriore,* Apoc. 4, 6. ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν, coll. 2 Chron. 13, 14.

Ezech. 2, 10. Teſt. XII. Patr. p. 591. — 2) loco praepoſitionis eſt et genitivum regit, ſignificatque: *ante*, a) de tempore Jo. 1, 15. (27.) 30. cf. Judic. 1, 10. 11. 23. 2 Chron. 9, 11. 1 Reg. 16, 30. Eccl. 1, 16. Judic. 3, 2. οἱ ἔμπροσθεν αὐτῶν, antiquiores. — b) de loco: *coram, in conſpectu*, Matth. 5, 16. 6, 1. 17, 2. Marc. 9, 2. Luc. 5, 19. 19, 27. Jo. 12, 37. Gal. 2, 14. לִפְנֵי, Gen. 45, 5. — εἶναι ἐμπ. τινος, ſe ſiſtere coram aliquo, Luc. 14, 2. — confiteri ἐμπροσθ. τινος, Matth. 10, 32 ſq. 26, 70. Luc. 12, 8. — ad tribunal judicis, Matth. 25, 32. 27, 11. Luc. 21, 36. Act. 18, 17. 2 Cor. 5, 10. 1 Theſſ. 2, 19. — *ad*, ſive ante, Matth. 5, 24. — πίπτειν ἐμπροσθεν ποδῶν, ad pedes procumbere, Apoc. 19, 10. 22, 8. — genua flectere ἐμπρ. τινος, Matth. 27, 29. βάλλειν ἐμπρ. τινος, alicui projicere, Matth. 7, 6. — c) de ordine: *ante, prae*, vor einem her, Matth. 6, 2. 11, 10. Luc. 7, 27. Jo. 3, 28. 10, 4. coll. Gen. 24, 7. 32, 3. — d) κλείειν et ἀνοίγειν ἐμπρ. τινος, praecludere viam alicui, operire alicui, Matth. 23, 13. Jeſ. 4, 1. — e) ſenſu improprio in formula: ἔμπροσθεν θεοῦ i. q. ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, Deo ſciente, annuente, 1 Theſſ. 1, 3. 9. 13. 19. — γένηται εὐδοκία, Matth. 11, 26. Luc. 10, 21. ſive ἐστὶ θέλημα ἐμπροσθέν σου, Matth. 18, 14. i. e. fiat ex tuo decreto, *placeat tibi*. cf. Ἐνώπιον. — Saepius non habetur.

Ἐμπτύω, f. ύσω, (ex ἐν et πτύω ſpuo) *inſpuo, conſpuo*, εἰς τὸ πρόσωπον τινος, in faciem inſpuo, Matth. 26, 67. Num. 12, 14. Deut. 25, 9. — Teſt. XII. Patr. p. 635. — ἐμπτ. τινι, inſpuo in aliquem, Marc. 10, 34. 14, 65. 15, 19. — etiam εἴς τινα, Matth. 27, 30. — Paſſivum: *ſputo contaminor*, Luc. 18, 32.

Ἐμφανής, ές, ὁ, ἡ, — ές, τό, (ab ἐμφαίνω, oſtendo) 1) manifeſtus, conſpicuus oculis, — *videndus*, Act. 10, 40. ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, videndum ſe fecit. Dicitur hic de eo, qui proprie conſpici non poteſt, ſed conſpiciendum ſe praebet, ut Sap. 6, 24. 7, 21. 14, 17. — 2) *notus*, manifeſtus intellectui, Rom. 10, 20. ἐμφανὴς ἐγενόμην, innotui, cognitus ſum qualis ſim. vid. Exod. 2, 14. ubi hebr. נודע. Jeſ. 65, 1. נִדְרַשׁ.

Ἐμφανίζω, f. ίσω, 1) conſpiciendum facio, efficio ut oculis videatur aliquid; paſſive: *compareo, appareo*, Matth. 27, 53. — Ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ θεοῦ, comparere coram Deo, in templo, in ſanctuario coeleſti, Hebr. 9, 24. coll. 1 Chron. 13, 6. 2 Reg. 13, 4. Pſ. 95, 2. Pſ. 100, 2. Pſ. 42, 3. — 2) *declaro*, et quidem: a) facio ut alter intelligere aliquid poſſit, Hebr. 11, 14. coll. 1 Macc. 4, 20. b) declaro accurate, notum facio diſertis verbis, Act. 23, 15. 22. 24, 1. 25, 2. 15. Eſth. 2, 22. (hebr. אָמַר). Jungitur cum dativo perſonae; ſemel (Act. 23, 22.) cum πρὸς. — Ἐμφανίζειν σε-

αὐτόν τινι, Jo. 14, 21. 22. se alicui totum conspiciendum praebere, sactis (v. 23.) et verbis (v. 26.) ei dare intimam sui cognitionem. Similiter Exod. 33, 13. (הודיע). Sap. 1, 2. — Saepius non habetur.

Ἔμφοβος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ἐν et φόβος) ὁ ἐν φόβῳ ὤν, *perterritus, expavefactus.* Luc. 24, 5. 37. Act. 10, 4. 22, 9. 24, 25. Apoc. 11, 13. coll. 1 Macc. 13, 2.

Ἐμφυσάω, ῶ, f. ήσω, (ex ἐν et φύσα, sollis, vesica) *inflo, afflo, exhalo,* (Sir. 43, 4. de ira Ezech. 21, 31. 22, 21. Job. 4, 21.) — inspiro spiritum vitalem, 1 Reg. 17, 21. Gen. 2, 7. Ezech. 37, 9. Sap. 15, 11. — In N. T. semel Jo. 20, 22. ubi τὸ afflare est actio symbolica communicationem spiritus sancti indicans, ratione habita primae significationis vocabulor. רוּחַ et πνεῦμα, *flatus, spiramen.*

Ἔμφυτος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ex ἐν et φυτὸς, natus, satus, plantatus) *innatus,* natura insitus, naturalis, Sap. 12, 10. κακία ἐμφυτος. *Hesych.* ἔμφυτος τὸ ἐν τῇ φύσει. — *inditus, insititius, implantatus,* Jac. 1, 21. ἔμφυτος λόγος doctrina in animis vestris sata; frequens enim doctrinae cum semine comparatio, Matth. 13, 24 sqq. Luc. 8, 11. 1 Jo. 3, 9. coll. Sir. 24, 16. 17. — cf. de utraque hujus vocis significatione apud profanos *Raphelii* annott. e Polyb. p. 694.

Ἐν, praepositio, dativum regens, cujus vis apud profanos et N. T. scriptores haec est, ut arctam rei cum altera *conjunctionem societatemque* indicet, et quidem loci, temporis, numeri, ministerii, comitatus, causae et effectus, subjecti et praedicati, rationis, habitus, modi agendi etc. Sequuntur autem nostri scriptores in usu hujus praepositionis partim graecorum dicendi modum, partim rationem ב praefixi hebraeorum, cui ἐν respondet. — Refertur autem 1) ad *locum, ubi* aliquid est, vel fit, ita ut sit a) *in,* (nostrum *in, bey, auf*), Matth. 1, 18. 20. 2, 1—5. 18. 19. 9, 31. 35. 24, 15. Marc. 10, 37. ἐν τῇ δόξῃ σου, in regno tuo. Luc. 21, 23. Jo. 1, 5. 10. 6, 59. Rom. 1, 8. 8, 34. 10, 9. πιστεύειν ἐν καρδίᾳ. Eph. 3, 17. Jo. 1, 4. 48. 4, 14. 2 Cor. 12, 2. ἐν σώματι, versatus in corpore suo. Apoc. 1, 3. 13. ἐν μέσῳ pro ἐν simplici, ut Deut. 4, 15. ubi textus hebr. בְּקֶרֶב. Apoc. 3, 21. καθίσαι ἐν τῷ θρόνῳ, insidere throno. 11, 12. ἐν τῇ νεφέλῃ, nube tecti, nube circumvoluti. — ἐν τῷ ὄρει, in monte, Jo. 4, 20. 21. Hebr. 8, 5. b) *juxta, prope, coram, ad;* Luc. 13, 4. ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ, turris ad fontem Siloam (de munimentis circa fontem Siloam vid. *Joseph.* d. b. jud. 5, 4. 1.) Jo. 8, 20. ἐν τῷ γαζοφ. ἐν τῷ ἱερῷ, juxta gazophylacium prope templum. ib. 10, 23. ἐν τῷ ἱερῷ, juxta templum c. 11, 10. ἐν αὐτῷ, lux non est coram illo scil. viam collustrans. Καθίζειν ἐν δεξιᾷ, ad dextram sedere, Hebr. 1, 3. 8, 1. 10, 12. (*juxta, Xenoph.* Hell. 7, 5. 18. 1 Sam. 15, 4. צַלְמָאיִם, prope Telaim.) —

— c) *apud*, i. q. παρὰ, Act. 2, 29. ἐν ἡμῖν, apud nos. 7, 44. ἐν τοῖς πατράσιν, ib. 25, 6. Eph. 1, 4. ἐν ἑαυτῷ, apud se. 2 Cor. 4, 3. ἐν τοῖς ἀπολλ. apud homines interitui devotos. Luc. 16, 15. ἐν ἀνθρώποις, i. e. judicio hominum. Sic etiam Marc. 5, 30. γνοὺς ἐν ἑαυτῷ. Act. 12, 11. γινόμ. ἐν ἑαυτῷ, vid. Γίνομαι. — 2) *ad locum, in quem* aliquis tendit, ita ut *motum in locum* indicet, et pro εἰς, *in, ad, versus*, ponatur. Dicitur autem a) de motu in locum *sensu proprio*, Matth. 10, 16. ἐν μέσῳ λύκων, medios inter lupos. ib. 14, 3. ἔθετο ἐν φυλακῇ pro εἰς φυλακήν. Marc. 1, 16. (coll. Matth. 4, 18.) Luc. 7, 17. 23, 42. ἐλθ. ἐν τῇ βασ. pro εἰς τὴν βασιλ. nisi hic est *cum* regno, i. e. ad inaugurandum regnum. cf. sub not. 7. notata. Marc. 5, 30. ἐπιστραφεὶς ἐν ὄχλῳ, versus multitudinem. Jo. 5, 4. καταβ. ἐν τῇ κολυμβ. pro εἰς τὴν κολ. Apoc. 1, 9. ἐγεν. ἐν (εἰς) τῇ νήσῳ. 11, 11. ἔρχεται ἐν αὐτοῖς pro εἰς αὐτούς. 2 Cor. 14, 11. λαλῶν ἐν ἐμοὶ, ad, versus me loquens. Matth. 3, 9. λέγειν ἐν ἑαυτοῖς pro εἰς ἀλλήλους. — Similiter Jud. 6, 35. ubi εἰς et ἐν (utrumque pro hebr. ב) commutantur: Esdr. 7, 10. ἔδωκε ἐν καρδίᾳ. Sir. 42, 12. ἔμβλεπε ἐν κάλλει. Test. XII. Patr. ἐν τῇ θύμνῳ προσηγγίσαμεν. — b) de motu *sensu improprio*, α) ut *finem*, ad quem, *consilium* in quod, indicet, ut εἰς aliis in locis; v. c. Luc. 1, 17. ἐπιστρέφειν ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει, ad φρόνησιν. 1 Cor. 7, 15. ἐν τῇ εἰρήνῃ καλεῖν. Tit. 3, 5. ἔργα τὰ ἐν δικαιόσ. i. e. εἰς δικ. quae hominem Deo probatum reddere possent. Hebr. 3, 12. ἐν τῷ ἀποστ. pro εἰς τὸ ἀπ. 2 Petr. 2, 13. ἡ ἐν ἡμέρᾳ τρυφὴ, deliciae ad diem, exigui temporis. coll. Hos. 12, 6. ἐν θεῷ (εἰς θεὸν) ἐπιστρέφεις. c) *de motu animi* erga aliquem s. aliquid, ut fit α) sensu bono *erga*, Marc. 9, 50. εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις. Jo. 13, 35. ἀγάπη ἐν ἀλλήλ. Rom. 15, 5. 2 Cor. 8, 7. ἡ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπη. — β) sensu malo: *contra, adversus*, in N. T. non nisi Luc. 21, 23. in textu vulg. In V. T. Jon. 1, 2. (hebr. עַל) Judith. 6, 2. Sir. 4, 30. coll. Gen. 16, 12. Jes. 19, 2. hebr. ב ubi LXX. habent ἐπί. Lib. Henoch. p. 161. ἐν Λευὶ ἀδικήσουσιν. — Refertur 3) ad *tempus*; et quidem a) ad *tempus quo* aliquid fit, vel eveniet, nostrum *zu*, *im*, Matth. 2, 1. 3, 1. 8, 13. 12, 1. Marc. 13, 24. 14, 1. Jo. 1, 1. Apoc. 9, 6. — Jo. 5, 7. ἐν ᾧ scl. χρόνῳ, ubi, cum. — b) temporis segmen, quatenus est et durat, nostrum: *am*, *während*; Matth. 12, 2. ἐν σάββάτῳ. Jo. 5, 6. ib. 2, 23. 7, 11. 23. 23. Act. 8, 33. ἐν τῇ ταπ. in mediis calamitatibus. c. 17, 31. ἐν ᾗ scl. ἡμέρᾳ, quo tempore, Apoc. 1, 10. Luc. 22, 28. ἐν τοῖς πειρασμ. in calamitatibus meis. — etiam *intra*; ἐν τρισὶν ἡμέραις, intra triduum, Matth. 27, 4. Marc. 15, 29. Jo. 2, 19. 20. (Apoc. 18, 10.) cf. 3 Esd. 9, 4. ὅσοι ἂν μὴ ἀπαντήσωσιν ἐν (text. hebr. Esd. 10, 8. ל, LXX. εἰς) δυσὶν ἢ τρισὶν ἡμέραις. Dan. 11, 20. Jes. 16, 14. et 2 Exod. 2, 23. — Huc

etiam pertinet ἐν cum *dativo infinitivi; dum, cum, ubi, simul ac*, quo usi sunt LXX. ad exprimendum hebr. מִדֵּי; *ex quo*, 1 Sam. 1, 7. 2 Chron. 12, 11. בְּעֵת 2 Chron. 20, 23. 29, 37. et לְעֵת 1 Chron. 20, 1. Luc. 9, 36. ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, simul ac vox audita esset. c. 24, 51. ἐν τῷ εὐλογεῖν, dum benediceret. ib. 11, 37. ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, dum ita loqueretur. (Esth. 5, 2. ἐν δὲ τῷ διαλέγεσθαι αὐτήν.) vid. etiam Luc. 1, 8. 2, 6. 5, 1. 14, 1. 19, 15. Gal. 4, 18. Act. 3, 26. ἐν τῷ ἀποστρ. ὑμᾶς. ubi redieritis ad meliorem frugem. Matth. 13, 4. ἐν τῷ σπείρειν, inter serendum. Hebr. 2, 8. 8, 13. coll. Ezech. 10, 16. 17. ἐν τῷ πορεύεσθαι, simulac gradiebantur. 1 Sam. 1, 7. Ps. 51, 1. 102, 22. Sir. 4, 31. — Interdum ita ἐν cum *substantivo* certum terminum figente, v. c. 1 Jo. 2, 28. ἐν τῇ παρουσίᾳ, ubi advenerit. 1 Cor. 15, 52. ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι, ubi ultima tuba sonuerit, hebr. בְּקֶרֶן, Job. 39, 25. (LXX. σάλπιγγος δὲ σημαινούσης). Apoc. 15, 1. ἐν αὐταῖς scl. πληγαῖς, his plagis, ubi evenerint, finientur poenae. — Refertur 4) ad *numerum* et *multitudinem*, e qua, inter quam, et est, *e, inter*. Matth. 2, 6. 11, 11. Luc. 7, 16. ἐν ἡμῖν, inter nos. Jo. 1, 14. Act. 4, 34. ἐν αὐτοῖς, inter eos: Rom. 1, 6. ἐν οἷς, e quorum numero. c. 11, 17. ἐνεκ. ἐν αὐτοῖς scl. κλάδοις, insertus inter ramos. 1 Cor. 3, 18. Jac. 4, 1. 5, 13. 14. 19. Respondet interdum apud LXX. hebr. בְּתוֹךְ, in medio, Gen. 23, 6. Lev. 16, 29. 26, 12. coll. Deut. 10, 9. Tob. 3, 4. 13, 5. Sap. 5, 5. Sir. 29, 18. 7, 17. — Refertur 5) ad *ministerium* per quod, et *instrumentum*, cujus ope aliquid fit, et peragitur; est igitur a) *per, ope*, Matth. 9, 34. 17, 21. Act. 4, 9. ἐν τίνι, cujus tandem ope. 11, 14. 15, 7. ἐν ἡμῖν, per me, i. q. deinde διὰ τοῦ στόματός μου. 17, 31. ἐν ἀνδρί. Rom. 5, 9. Eph. 2, 21. ἐν κυρίῳ, ope domini. 3, 12. ἐν ᾧ, per quem. 1 Cor. 14, 21. Rom. 11, 2. ἐν ἠλίᾳ, per Eliam (sunt enim verba Eliae ipsius, cf. 1 Reg. 19, 10.) Gal. 3, 12. ζήσεται ἐν αὐτῷ, per praecepta vitam consequetur. ib. 3, 19. Eph. 4, 3. 14. Hebr. 1, 1. 2, 9, 22. 10, 29. 13, 20. coll. Hos. 1, 7. — b) de instrumento, quo quis in peragendo utitur, ubi profani solent usurpare ablativum simplicem, ut etiam nostri scriptores haud raro, v. c. ἁλίζειν ἔν τινι, Matth. 5, 13. Luc. 14, 34. Μετρεῖν ἐν μέτρῳ, Matth. 7, 2. Βαπτίζειν ἐν, Jo. 1, 26. 33. Ὁμολογεῖν ἐν στόματι, Rom. 10, 9. Jac. 3, 9. Ἀσπάζειν ἐν φιλήματι, osculo interposito, Rom. 16, 16. Εὐλογεῖν ἐν εὐλογίᾳ, Eph. 1, 3. Ἀγαπᾶν ἐν ἔργῳ, amorem factis demonstrare, 1 Jo. 3, 18. Ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ, Apoc. 2, 16. vid. Apoc. 6, 8. 10, 19. 7, 14. 12, 5. 13, 10. 16, 8. 18, 8. 23. 19, 2. — Κράζειν ἐν φωνῇ, Apoc. 14, 15. 18, 2. coll. c. 14, 18. ubi ἐν omittitur. Μεμιγμένα ἐν αἵματι, Apoc. 8, 7. coll. 15, 2. ubi ἐν deest. Apoc. 19, 20. coll. 21, 8. Similiter Deut. 15, 19. ἐργᾷ ἐν μόσχῳ. Judic. 16, 11.

ligare ἐν καλωδίοις, Judith. 16, 12. ἔβαλον ἐν λίθοις. Sir. 19, 16. ἁμαρτάνειν ἐν γλώσσῃ. Job. 18, 8. Jer. 14, 12. Sap. 11, 9. Sir. 46, 6. — Refertur 7) ad *societatem et comitatum*, ut sit i. q. σὺν, μετὰ, jungiturque verbis eundi, veniendi; v. c. Luc. 14, 31. ἐν δέκα, cum decem millibus obviam ire. (Num. 20, 20. ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτῷ ἐν ὄχλῳ βαρεῖ.) Act. 7, 14. ἐν ψυχαῖς, *cum*, in comitatu. (Deprompta sunt e Deut. 10, 22. ubi LXX: ἐκ ἑβδομήκοντα ψυχαῖς (בְּשִׁבְעִים נָפֶשׁ) κατέβησαν οἱ πατέρες σου εἰς Αἴγυπτον) Alii, sed minus recte ἐν l. l. vertunt: *ad, circiter*. Rom. 15, 29. ἐν πληρ. εὐλ. ἐλεύσ. veniam ita, ut simul afferam beneficia largissima. 1 Cor. 4, 21. ἐν ῥάβδῳ ἔλθω Hebr. 9, 25. εἰσερχ. ἐν αἵματι, cum sanguine piaculari (Ps. 66, 13. εἰσελεύσ. εἰς τὸν οἶκόν σου ἐν ὁλοκαυτώμασιν. Jud. v. 14. ἦλθε ἐν μυριάσιν (Jes. 7, 24. ב, LXX. μετὰ). 1 Jo. 5, 6. ἔλθων ἐν ὕδατι καὶ αἵματι. 2 Thess. 2, 9. οὗ ἐστιν ἡ παρουσία ἐν, cujus adventum comitabuntur miracula. — Refertur 8) ad rationem *causae*, qua aliquid est, fit, cognoscitur, et indicat a) causam *efficientem; a, per, vi*, Luc. 4, 1. ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι, a spirita (Matth. 4, 1.) Luc. 2, 22. ἐν τῷ πνεύμ. instinctu spiritus. Jo. 17, 10. δεδοξ. ἐν αὐτοῖς, per discipulos. Act. 17, 18. ἐν αὐτῷ, ejus vi vivimus. ib. c. 20, 19. Phil. 2, 24. ἐν κυρίῳ, a domino (Jes. 45, 25. ubi ἐν τῷ θεῷ explicatur per ἀπὸ κυρίου.) Hebr. 13, 9. βρώμασιν ἐν οἷς, quibus nil juvamur. 1 Jo. 5, 11. ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ, parata a filio vita. — b) causam *occasionalem: propter, causa*, i. q. ἕνεκα; Matth. 6, 7. ἐν τῇ πολυλ. ob multiloquium. Luc. 1, 21. θαυμάζειν ἐν, pro ἐπὶ, ut legitur Marc. 12, 17. Luc. 4, 42. Act. 7, 29. ἐν τῷ λόγῳ, ob hunc sermonem. ib. v. 41. Rom. 2, 1. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις, ea enim re, cujus causa alium reprehendis te ipse damnas. ib. v. 17. ἐν θεῷ, propter Dei beneficia. ib. v. 20. ἐν τῷ νόμῳ, propter legem. 2 Cor. 13, 4. ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ejus causa mala patimur. Eph. 3, 13. ἐν τ. θλίψ. Col. 2, 16. κρίνειν ἐν. Jac. 1, 25. μακάριος ἐν. Apoc. 14, 3. οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθαν. qui domini causa mortem patiuntur. (Test. XII. Patr. p. 619: οἱ διὰ κύριον ἀποθανόντες.) Sic ב hebr. Gen. 18, 18. ubi LXX. ἕνεκα. vid. etiam Jon. 1, 14. Sir. 11, 2. 2 Chron. 16, 7. Exod. 16, 7. 8. — Inde: ἐν τούτῳ, *propterea, quare*, Jo. 9, 30. 16, 30. 4, 37. Luc. 10, 20. Act. 24, 16. — Refertur 9) ad *materiam* s. *objectum, in quo* aliquis versatur, et est *in*; Matth. 23, 30. ἐν τῷ αἵματι, socii in prophetis trucidandis. Apoc. 1, 9. συγκοινωνὸς (scl. ὑμῶν) ἐν τῇ θλίψει, in calamitatibus perferendis. Jo. 5, 35. χαιρ. ἐν τῷ φωτί. Act. 8, 21. κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τ. particeps hujus beneficii. Rom. 1, 9. ἐν τῷ εὐαγγ. cui servio toto animo in evangelio tradendo. 1 Thess. 5, 12. κοπ. ἐν ὑμῖν, in vobis docendis laborantes. 1 Tim. 4, 15. ἐν τούτοις ἴσθι, in his versare. Jac. 3, 2. 10. πταίειν ἐν λόγῳ. 1 Jo. 4, 18. 1 Cor. 9,

18. ἐξουσ. ἐν τῷ εὐαγγ. libertas in evangelio tradendo. 11, 22. ἐν τούτῳ, hac in re vos non laudo. Gal. 6, 6. — Refertur 10) ad *subjectum*, *de quo: in*, nostrum *an*. Jo. 19, 4. 6. εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. 1 Cor. 4, 6. μάθετε ἐν ἡμῖν, discite nostro exemplo. Phil. 1, 30. οἷον εἴδετε - ἀκούετε ἐν ἐμοί, quem meo exemplo experimini. Phil. 4, 11. ἐν οἷς εἰμί, vid. *Εἰμί*. Sic etiam in formula ἐν τούτῳ γινώσκ. *inde* intelligimus, Jo. 13, 35. 1 Jo. 2, 3. 5. 3, 10. 16. (pro ἐν τούτῳ ponitur etiam ἐκ τούτου, 1 Jo. 4, 6. 3, 24.) — 11) ad *convenientiam* rei cum re, et est: *convenienter*, *pro*, *secundum*, *ratione*, i. q. κατά. Luc. 1, 8. ἐν τῇ τάξει, secundum ordinem. Jo. 3, 21. ἐν θεῷ εἰργ., Dei voluntati convenienter peracta. Rom. 1, 24. ἐν ταῖς ἐπιθ. pro ipsorum cupiditatibus. ib. 3, 16. ἐν τῇ ἀνοχῇ, pro lenitate. Eph. 4, 17. ἐν ματ. Col. 2, 6. ἐν αὐτῷ scil. κυρίῳ, secundum domini praecepta vivite. Hebr. 4, 11. 10, 10. ἐν ᾧ θελήματι, secundum quod consilium. 1 Jo. 2, 8. ἀληθ. ἐν αὐτῷ καὶ ὑμῖν, verum ratione ipsius et vestrum. Eph. 4, 15. ἀληθεύειν ἐν ἀγάπῃ, convenienter amori mutuo. Phil. 1, 8. ἀγαπ. ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ, amare tali, quali Christus nos amplectitur amore. Sic ב hebr. Gen. 1, 26. 1 Chron. 21, 19. ubi LXX. κατά. — Refertur 12) ad *habitum*, *statum*, *conditionem*, *et agendi rationem*; — et quidem a) ad habitum externum corporis, v. c. de vestimento, quo *indutus* est aliquis, Matth. 6, 29. ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ, indutus ornamentis regiis quibuscunque. c. 7, 15. Marc. 12, 38. Luc. 7, 25. Jo. 20, 12. Act. 1, 10. 3, 4. 5. 4, 4. 18, 16. Jac. 2, 2. Huc etiam refero 1 Jo. 4, 2. (3.) 2 Jo. v. 7. ἐλυλ. ἐν σαρκί, venisse humano corpore indutum (σαρξ ἐγένετο, Jo. 1, 14.) coll. Deut. 22, 12. Ps. 45, 11. 15. 147, 8. ἐν quoque omittitur, ut 1 Reg. 1, 1. 11, 29. Ezech. 16, 10. Apoc. 1, 13. 17, 4. — b) ad habitum *internum*, ubi fere est: *instructus*, *plenus aliqua re*, *ea pollens*; Luc. 1, 17. ἐν πνεύμ. καὶ δυνάμει ἠλίου, Eliae spiritu et virtute instructus. Luc. 4, 34. ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος, vi pollebat ejus sermo. 1 Cor. 2, 4. 5. οὐκ ἐν σοφίας λογ. non cernitur in, non pollet sapientia humana. Ib. v. 6. σοφία ἐν τοῖς τελείοις, quae versatur in rebus perfectissimis, — v. 7. ἐν μυστηρίῳ, in rebus reconditis. Apoc. 1, 10. 16. 3, 2. ἐγενόμην ἐν πνεύματι, spiritu plenus. Apoc. 17, 3. ἀποφερ. ἐν πνεύματι. Marc. 12, 34. εἶπεν ἐν πνεύματι ἁγίῳ, in statu viri a spiritu s. edocti. — c) ad *conditionem omnem*, *et agendi modum*, Matth. 4, 16. καθήμενος ἐν σκότει. 16, 27. ἔρχεται ἐν δόξῃ. 25, 31. Marc. 5, 2. ἄνθρ. ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ. ib. v. 25. Jo. 9, 34. 5, 5. ἔχων ἐν ἀσθενείᾳ. Marc. 4, 2. ζῶ ἐν σαρκί, vivo in hoc corpore. Matth. 22, 37. ἀγαπ. ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ, ex animo, impense. coll. Deut. 6, 5. Jo. 4, 23. 24. προσκυν. ἐν πνεύματι καὶ ἀλήθεια i. e. πνεύματι ἀληθινῷ, animo sincero. — De formulis περιπατεῖν ἐν τῷ σκότει, s. φωτί, εἶναι ἐν θεῷ,

μένειν ἔν τινι, et similibus vid. *περιπατέω*, *εἰμὶ*, *μένω* etc. — Huc quoque pertinet ille hujus praepositionis usus, ubi substantivum cui jungitur, in *adjectivum* vel *adverbium* est resolvendum. v. c. Marc. 4, 2. *ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ*, i. e. *διδάσκων*, quum doceret. Jo. 16, 25. *ἐν παροιμίαις λαλεῖν*, parabolico dicendi genere uti. Rom. 16, 7. *γίνεσθαι ἐν Χριστῷ*, christianum fieri. 2 Cor. 12, 2. *ἄνθρ. ἐν Χριστῷ*, homo christianus. Gal. 1, 22. Col. 1, 2. *ἐκκλησίαι αἱ ἐν Χριστῷ*. 1 Tim. 2, 7. *διδάσκαλος ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ*, i. e. *πιστὸς καὶ ἀληθινός*. coll. Sap. 3, 13. *κοίτη ἐν παραπτώματι*, concubitus illegalis. Sir. 3, 11. *μήτηρ ἐν ἀδοξίᾳ*, i. e. *ἄδοξος*. — Marc. 14, 1. *ἐν δόλῳ*, dolose. Jo. 7, 4. *ἐν κρυπτῷ*, clam. Matth. 22, 16. *ἐν ἀληθείᾳ*, i. e. *ἀληθῶς*. Act. 17, 31. 26, 7. Eph. 1, 5. Col. 4, 5. Jac. 1, 21. Apoc. 1, 1. 19, 11. coll. Ps. 84, 11. *πορευόμενος ἐν ἀκακίᾳ*. Judith. 1, 11. *ἐν ἀτιμίᾳ*, ignominiose. Sap. 18, 9. *ἐν ὁμονοίᾳ*, unanimiter. — — Denique 13) notandus est *usus* hujus praepositionis *mere hebraicus*, quo ad exemplum hebr. ב praefixi usurpatur a) *in jurando* et *obsecrando: per*, Matth. 5, 34. 35. *ἀμόσαι ἐν τῷ οὐρανῷ*, per coelum jurare. Ib. 23, 16—22. Rom. 9, 1. Eph. 4, 17. 1 Thess. 4, 1. Sic LXX. hebr. נשבע seq. ב, 1 Sam. 20, 42. 24, 22. 2 Sam. 19, 7. 1 Reg. 2, 8. Dan. 12, 7. Aliis in locis LXX. usi sunt praepositione *κατὰ*, Gen. 22, 16. 1 Sam. 30, 15. Jer. 49, 12. vel etiam accusativo subjecti, ut Gen. 21, 23. Jo. 2, 12. 9, 19. — b) in *pretio* indicando, ubi profani genitivo uti solent, *pretio*, *pro*, *loco*, ut hebr. ב de pretio cum verbis emendi, vendendi et reddendi, v. c. Gen. 23, 9. 29, 18. בְּרָחֵל (LXX. *περὶ τῆς ῥαχ.*) Deut. 2, 6. Esth. 4, 7. Jes. 45, 13. Thren. 5, 4. (LXX. *ἐν*) Eccl. 1, 3. 2, 22. (LXX. *ἐν*) Deut. 19, 21. (LXX. *ἀντί*) Sic *ἐν* Sir. 7, 18. 12, 5. 11, 22. In N. T. uno saltem in loco ita intelligendum videtur, Apoc. 5, 9. *ἀγοράζειν ἐν τῷ αἵματι*, pretio sanguinis redimere. Quidam etiam Rom. 11, 17. *ἐν αὐτοῖς* explicant: eorum loco; rectius: inter eos. — c) ut hebr. ב *essentiae* sive *veritatis*, *ἐν* cum dativo jungitur ita, ut *α*) *plane redundet*, v. c. *ὁμολογεῖν ἐνὶ τινί*, Matth. 10, 32. Luc. 12, 8. *πιστεύειν ἐν τῷ εὐαγγ.* pro *τῷ εὐαγγελίῳ*, Marc. 1, 15. *δεδομένον ἐν ἀνθρώποις*, pro *τοῖς ἀνθρ.*, Act. 4, 12. (Sir. 47, 10. *ἔδωκεν ἐν ἑορταῖς* (*ταῖς ἑορταῖς*) *εὐπρέπειαν*). *Περισσεύειν ἔν τινι*, 2 Cor. 8, 7. 1 Cor. 15, 58. Col. 2, 7. pro *τινὶ* sive *τινός*, ut 1 Thess. 3, 12. 2 Cor. 8, 7. Act. 16, 5. *Οὔπω γέγνηται ἐν ἐμοί*, 1 Cor. 9, 15. (Eccles. 2, 22.) *φανερὰ ἐν πᾶσι*, 1 Tim. 4, 15, nisi hic est: in omnibus officii partibus, coll. Tit. 2, 10. *Ἐν θεῷ ἡγιασμένοι*, pro *τῷ θεῷ*, Jud. v. 1., nisi est: a Deo, ejus beneficio. cf. Sap. 4, 15. *χάριν ἐν ἐκλεκτοῖς*. Sir. 3, 7. *δουλεύειν ἐν τοῖς γεννήσασι*. ib. 19, 8. *ἐν φίλῳ μὴ διήγου*. — *β*) vel etiam *ἔν τινι* fit pro accusativo, ut Esdr. 8, 15. *συνῆκα ἐν τῷ λαῷ*, pro *τὸν λαόν*. coll. 3 Esdr. 8, 41. Nehem. 8, 8. *διέστελλεν ἐν ἐπιστήμῃ* pro

τὴν ἐπιστήμην. 3 Esdr. 1, 51. μυκτηρίζειν ἐν, hebr. לְעַג ſeq. ב, quod LXX. alibi (Prov. 12, 8. 15, 21.) μυκτηρίζειν τινα reddiderunt. Inde explicanda puto duo loca N. T., ſcl. Hebr. 3, 15. ἐν τῷ λέγεσθαι, quod pro ἐν τῷ λεγομένῳ, i. e. λέγεται γὰρ, ſcriptum eſt; niſi h. l. ἐν pro κατὰ: ſecundum illud dictum; Hebr. 4, 5. καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, pro καὶ τοῦτο πάλιν ſcl. λέγει, iterum hoc dicit ſcriptura. — — De formulis ἐν ὀνόματι, ἐν Χριστῷ, ἐν κυρίῳ, vide in his ſubſtantivis.

Ἐνυγκαλίζομαι, f. ίσομαι, (ab ἐν et ἀγκάλη, ulna) *in ulnas capio, amplector.* Bis Marc. 9, 36. 10, 16. cf. Prov. 6, 10. 24, 33. et exempla e profanis in *Elsneri* obſſ. ſacr. I, p. 152.

Ἐνάλιος, ια, ον, — et ἐνάλιος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (ἐν et ἅλς, ἁλὸς, mare) qui ad mare, in mari eſt; — *marinus.* Semel Jac. 3, 7.

Ἔναντι, (ἐν et ἀντὶ) adv. *coram, ante.* Semel Luc. 1, 8. ἔναντι τοῦ θεοῦ, *in ſanctuario, in templo;* ex hebraismo, ſecundum quem Deus in templi ſ. tabernaculi ſanctuario habitare et praeſens eſſe dicebatur. cf. Exod. 28, 26. 31. 34, 34. Lev. 3, 1. 9, 2. Num. 3, 4.

Ἐναντίον, neutrum ab ἐνάντιος, quod adverbialiter ſumitur et deinde in praepoſitionem abit et genitivo jungitur; 1) *coram, in conſpectu,* Marc. 2, 12. Luc. 20, 26. Act. 8, 32. Apud LXX. reſpondet hebr. לְפָנַי, נֶגֶד, עֵינַי in oculis. 2) ut ἐνώπιον ex hebraismo eſt *judice, ex ſenſu et judicio,* Luc. 24, 19. coll. Deut. 15, 8. σκληρὸν ἔσται ἐναντίον σου. Gen. 21, 11. 12. Judith. 1, 11. Pſ. 116, 5. 3) *apud.* Sic in formula εὑρίσκειν χάριν ἐναντίον τινος, ex hebraismo: inire gratiam alicujus, ei probari, Act. 7, 10. coll. Gen. 6, 8. 33, 15. Exod. 11, 3.

Ἐνάντιος, α, ον, 1) ex adverſo poſitus, oppoſitus, ſeq. dativo; 2) *adverſarius, contrarius;* de vento, Matth. 14, 24. Marc. 6, 48. — 3) *adverſans, hoſtiliter agens,* 1 Theſſ. 2, 15. Prov. 14, 7. Ἐναντίον πράσσειν τινὶ, Act. 28, 7. ſive ἐναντία πρασσ. πρός τινα, Act. 26, 9. (ubi πρὸς non ab ἐναντ. ſed a πράσσειν pendet) *alicui adverſari, hoſtiliter agere.* — Ἐξ ἐναντίας ſcl. χώρας, ſive ἐξεναντίας, *ex adverſo,* Marc. 15, 39. ubique cum genitivo, qui a ſubſtantivo omiſſo regitur. cf. Exod. 28, 25. Jud. 20, 34. 2 Chron. 18, 34. Pſ. 35, 3. — Ὁ ἐξ ἐναντίας ſcl. γνώμης, adverſarius, qui contrariam ſententiam tenet; Tit. 2, 8. ubi eſt inimicus, infenſus. Saepius non habetur.

Ἐνάρχω, f. ξω, (ex ἐν et ἄρχω) *incipio,* Sir. 38, 16. Uſitatius in medio: ἐνάρχομαι, *incipio, initium facio,* Phil. 1, 6. coll. 1 Macc. 9, 54. Deut. 2, 24. 25. 31. — Gal. 3, 3. ἐναρξάμενοι πνεύματι, initium feciſtis in religione ſpiritus ſancti, i. e. ubi ſpiritus pietatis exercitia praeſcribit.

Ἔνδεής, εος, ὁ, ἡ, — ὲς, τὸ, *egenus, inops.* Semel, Act. 4, 34. coll. Deut. 15, 4. Jes. 41, 17.

Ἔνδειγμα, ατος, τὸ, (ab ἐνδείκνυμι) id quod aliquid monstrat et portendit, *portentum, indicium* rei futurae. Semel 2 Thess. 1, 5.

Ἐνδείκνυμι, f. δείξω (ab ἐν et δείκνυμι) 1) ostendo, indico, Jos. 7, 14—18. *factis manifesto, conspiciendum praebeo,* Rom. 9, 17. ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ, ut tuo exemplo manifestem, i. q. v. 22. γνωρίσαι. cf. Exod. 9, 17, ubi in textu hebr. הראתי. Eph. 2, 7. τὴν χάριν. 1 Tim. 1, 16. τὴν μακροθυμίαν. coll. 2 Macc. 9, 8. — 2) *demonstro factis, praesto,* Rom. 2, 15. ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου, praestant, quae lex jubet, vid. v. 14. τὰ τοῦ νόμου ποιεῖν. Tit. 2, 10. πίστιν ἐνδεικ. ἀγαθὴν, praestant fidem, quae fides jubet. — 3) *exhibeo, praesto,* nostrum: erzeigen, bezeigen, κακά τινι, 2 Tim. 4, 14. ἀγάπην, Hebr. 6, 10. σπουδὴν, ib. v. 11. — 2 Cor. 8, 24. εἴς τινα, Tit. 3, 2. πρός τινα. cf. Gen. 50, 15. 17. 2 Macc. 13, 9. Cant. tr. puer. v. 15.

Ἔνδειξις (ab ἐνδείκνυμι) 1) actus monstrandi, ostensio, *indicium, portentum,* Phil. 1, 28. 2) *demonstratio, manifestatio,* Rom. 3, 25. (unde ἐνδείκτης, delator, 2 Macc. 4, 1.) 3) *documentum,* quod probat aliquid esse. 2 Cor. 8, 24. ἔνδειξις τῆς ἀγάπης, documentum amoris, quo amorem adesse demonstratur.

Ἕνδεκα, οἱ, αἱ, τὰ, *undecim.* Οἱ ἕνδεκα scl. μαθηταὶ, undecim discipuli, κατ' ἐξοχὴν de Apostolis, Matth. 28, 16. Marc. 16, 4. Luc. 24, 9. 33. Act. 1, 26. 2, 14.

Ἑνδέκατος, άτη, ον, *undecimus.* Matth. 20, 6. 9. Apoc. 21, 20.

Ἐνδέχομαι, f. ἕξομαι, (ex ἐν et δέχομαι) *accipio, admitto;* inde audio, fidem habeo. Neutraliter: ἐνδέχεται, admittit i. e. *fieri potest.* Sic semel Luc. 13, 33. οὐκ ἐνδέχεται (c. 17, 1. ἀνένδεκτόν ἐστι) fieri non potest. *Hesych.* οὐκ ἐνδέχεται· ἀδύνατόν ἐστι). cf. 2 Macc. 11, 18. ἃ δὲ ἦν ἐνδεχόμενα, quae fieri poterant. c. 13, 26. ἀπολογήσατό ἐνδεχομένως, quocunque posset modo. (*Xenoph.* Mem. 3, 9. 1. 4, 7. 9.)

Ἐνδημέω, ῶ, f. ήσω, (ab ἐν et δῆμος, populus) 1) in medio populo meo versor, domi maneo, inquilinus sum; — *versor* in aliquo loco, *habito, commoror;* 2 Cor. 5, 6. ἐνδημ. ἐν τῷ σώματι, habitare in hoc corpore, sensus: ulterius vivere; ib. v. 9. — ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον, ib. v. 8. habitare apud dominum, cum domino esse, versari, (σὺν Χριστῷ εἶναι, Phil. 1, 23.).

Ἐνδιδύσκω, per reduplicationem pro ἐνδύω, imperf. med. ἐνεδιδυσκόμην, *induo;* Luc. 8, 27. 16, 19. (Marc. 15, 17. in codd.) cf. 2 Sam. 1, 24. 13, 18.

Ἔνδικος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ex ἐν et δίκη) ὁ ἐν

δίκη ὤν, *justitiae conveniens*, justo exacte respondens. In N. T. de poenis divinis, ubi est: *delicto, culpae exacte conveniens*. Hebr. 2, 3. Rom. 3, 8. ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι, sensus: ejusmodi homines poenas utique merentur. *Hesych.* ἔνδικον· ἀληθές, δίκαιον, ἄξιον.

Ἐνδόμησις, εως, ἡ, (ab ἐν et δομέω, exstruo) proprie, id quod in aliquem locum aedificatur, et struitur, das *Hineingebauete*. Inde *Joseph.* Antiq. Jud. 15, 9, 6. ἐνδόμησις de mole portum muniente, ut naves commodè possint subduci. Transiit in linguam chaldaeam, ubi רימוס est *strues* lapidum, *murus*. vid. *Buxtorf.* lex. chald. p. 552. Eodem sensu legitur semel in N. T. Apoc. 21, 18. ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους, structura muri.

Ἐνδοξάζω, f. άσω, (ex ἐν et δοξάζω) facio ut aliquis sit ἐν δόξῃ, ἔνδοξον facio, *gloria, honore orno, celebro*. Passiv. et Med. *gloria, honore afficior*, Exod. 33, 16. *gloriam mihi acquiro*, Sir. 38, 6. — In N. T. bis 2 Thess. 1, 10. 12. in formula ἐνδοξασθῆναι ἔν τινι, quae est: *gloriam sibi parare e Christianis*, vindicando eos ab adversariorum persecutionibus, quo futurum esset ut Dei et Christi summum imperium in omnes agnoscatur, ab omnibus celebretur. Hoc enim sensu habetur in V. T. Ezech. 28, 22.: ἐνδοξασθήσομαι ἐν σοὶ, καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. Exod. 14, 4. ἐνδοξασθήσομαι ἐν Φαραὼ καὶ ἐν πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτοῦ, (hebr. נכבד). Ps. 89, 7. ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος (נֶעֱרָץ, formidabilis) ἐν βουλῇ ἁγίων, summus dominus agnoscitur ex cultoribus suis, qui de hostibus Dei triumpharunt.

Ἔνδοξος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ex ἐν et δόξα), ὁ ἐν δόξῃ ὤν, 1) *gloria, honore ornatus, nobilis, praestans*, 1 Cor. 4, 10. coll. 1 Sam. 9, 6. (נִכְבָּד) 22, 14. Jes. 23, 8. 26, 15. 1 Chron. 4, 9. — 2) de externo cultu et ornamento: *splendidus, nitidus, praestans*; de vestitu Luc. 7, 25. (de templo 2 Chron. 2, 9. de corona Jes. 22, 18. τὰ ἔνδοξα, ornamenta, צְבִי, Jes. 23, 9.) Sic etiam Eph. 5, 27. ἐκκλησία ἔνδοξος, ecclesia splendide ornata, sponsae instar; sensus: virtute, pietate, fide ornata. — 3) τὰ ἔνδοξα, facta mirabilia, eum, a quo eduntur, gloria ornantia, Luc. 13, 17. coll. Jes. 12, 4. עֲלִילָה. Exod. 34, 10. נִפְלָאוֹת. vid. etiam Job. 5, 9. Deut. 10, 21. Jes. 64, 3.

Ἔνδυμα, ατος, τὸ, (ab ἐνδύω) *indumentum, vestimentum* qualecunque, quo corpus tegitur; *amictus*, Matth. 3, 4. 6, 25. 28. Luc. 12, 23. coll. 2 Sam. 1, 24. Prov. 31, 22. Jes. 63, 3. — *pallium*, Matth. 28, 3. coll. 2 Sam. 20, 8. Sap. 18, 24. — Ἔνδυμα γάμου amictus nuptialis, vestimentum splendidum. Solebant orientales iis, quos vellent honorare, vestes splendidas donare, (cf. Gen. 45, 22. Judic. 14, 12 sq. 2 Reg. 5, 5. 22 sq. Jes. 3, 22. Zach. 3, 4.) quas qui

repudiabat magno eum, qui dederat, contemtu affecisse putabatur. — Ἔνδυμα προβάτων, Matth. 7, 15. pallia ex pellibus ovinis confecta, quales prophetae olim gestabant, continentiae et modestiae signa; cf. 1 Reg. 19, 13. 2 Reg. 1, 8. Zach. 13, 4. coll. Matth. 3, 4. Sensus: externo quidem cultu pii Dei cultores et doctores videntur.

Ἐνδυναμόω, ῶ, f. ώσω, (ex ἐν et δυναμόω) δυνάμει aliquem instruo, *validum reddo, corroboro, confirmo;* — τινά, Phil. 4, 13. 1 Tim. 1, 12. 2 Tim. 4, 17. — passiv. *confirmor, τῇ πίστει,* Rom. 4, 20. (contrar. ἀσθενήσας τῇ πίστει, v. 19.) Act. 9, 22. ubi τῇ πίστει supplendum. — *reficior,* ἀπὸ ἀσθενείας, Hebr. 11, 34. a morbo convaleo. — *Medium: me confirmo, animum capio, fortem me praesto;* Eph. 6, 10. ἐνδυν. ἐν κυρίῳ, fortes estote spe auxilii domini. 2 Tim. 2, 1. ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι, fortem te praesta in officio Christo debito peragendo. cf. Ps. 52, 7. ἐνεδυναμώθη ἐπὶ τῇ ματαιότητι, rebus vanis fretus potentem se arbitratur.

Ἐνδύνω, sive ἐνδύω, f. ύσω, (ab ἐν et δύνω, f. δύμι, quod vid.) 1) ingredior in aliquem locum; sic semel 2 Tim. 3, 6. ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, i. e. dolose per domos reptantes. *Hesych.* ἐνδῦναι· εἰςδῦναι, εἰςελθεῖν. Sic etiam ter in V. T. in formula: τὸ πνεῦμα ἐνέδυσε αὐτόν, spiritus Dei eum intravit, sensu bono, 1 Chron. 12, 18. 2 Chron. 24, 20. Judic. 6, 34. hebr. לָבַשׁ. 2) *induo vestimentum alteri;* medium: *induo mihi vestem, me induo,* sequente accusativo cum rei tum personae, Matth. 6, 25. 22, 11. 27, 31. Marc. 1, 6. 6, 9. 15, 17. 20. Luc. 12, 22. 15, 22. Act. 12, 21. Apoc. 15, 6. 19, 14. LXX. hebr. לָבַשׁ, Gen. 41, 42. Exod. 28, 41. 29, 8. Sir. 6, 31. — De armis: *arma induere,* Rom. 13, 12. (Jes. 59, 17. Sap. 5, 19.) Eph. 6, 11. 14. 1 Thess. 5, 8. Apoc. 1, 13. coll. 1 Sam. 17, 5. Jer. 46, 4. 1 Macc. 3, 3. 3) metaphorice: ut hebr. לָבַשׁ et latinor. *induo, instruo.* Sic de anima corpore induta, 2 Cor. 5, 3. εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι, siquidem sit anima induta coelesti quodam corporis indumento. coll. Job. 10, 11. de virtute, sensu: δύναμιν, Luc. 24, 49. coll. Sir. 17, 3. Prov. 31, 25. Ps. 93, 1. 104, 2. Jes. 51, 9. 52, 1. — ἀφθαρσίαν, 1 Cor. 15, 53. 54. (Ezech. 7, 27. Job. 8, 22. 2 Chron. 6, 41. Ps. 109, 17.) — τὰ σπλάγχνα, misericordia uti, Col. 3, 12. (δικαιοσύνην, Job. 29, 14. Ps. 132, 9. *Fabric.* Pseudep. V. T. 1. p. 587. ἐνδύσονται εὐφροσύνην.) — τὸν καινὸν ἄνθρωπον, Eph. 4, 24. Col. 3, 10. — τὸν Χριστόν, Jesu mores, virtutes, sensum, Rom. 13, 13. Gal. 3, 27. (*Dionys. Halic.* Archaeol. XI. p. 689. τὸν ταρκύνιον ἐκεῖνον ἐνδυόμενοι.)

Ἔνδυσις, εως, ἡ, (ab ἐνδύω) 1) τὸ ingredi, glisce re in, das Einschleichen; 2) τὸ induere, das Anziehen, das Tragen. Sic semel 1 Petr. 3, 3. ubi i. q. περίθεσις; κόσμος

ἐνδύσεως ἱματίων, ornatus qui cernitur vestibus pretiosis induendis. — Saepius non habetur.

Ἐνδύω, vid. Ἐνδύνω.

Ἐνέγκω, vid. φέρω.

Ἐνέδρα, ας, ἡ, (ab ἐν et ἕδρα, sedes, sessio) 1) *latibulum*, locus insidiarum, Jos. 8, 2. 7. 9. 12. — 2) *insidiae*, consilia subdola in alicujus perniciem; Act. 23, 16. (in textu Griesb.) 25, 3. coll. 1 Macc. 1, 36.

Ἐνεδρεύω, f. εύσω, (ab ἐνέδρα, quod vid.) 1) in latibulo sedeo ad capiendum; de bestiis Thren. 3, 10. Ps. 10, 9. — inde 2) *insidiose observo, insidior alicui*, Luc. 11, 54. Act. 23, 21. (Apud LXX. cum accusativo objecti conjungitur, Thren. 4, 19. Sap. 2, 12. Sir. 27, 10. 29. et cum dativo ut apud profanos, Jud. 9, 43. Thren. 3, 10.) *Hesych.* ἐνεδρεύει· δόλον μηχανᾶται, ἐγκάθηται, κατατηρεῖ. Bono sensu habetur Sir. 15, 22. coll. cap. 6, 26. 27.

Ἔνεδρον, ου, τὸ, i. q. ἐνέδρα, *insidiae*. In N. T. semel Act. 23, 16. in textu vulg. In V. T. saepius, v. c. Jos. 8, 2. 2 Chron. 20, 23. Sap. 14, 21. 1 Macc. 9, 40.

Ἐνειλέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἐν et εἰλέω, volvo) *involvo, implico*, sequente dativo rei, in quam. Marc. 15, 46. 1 Sam. 21, 9. (Test. XII. Patr. p. 591. ἐνειλήσας τὴν στολὴν ἐν τῇ χειρί.)

Ἔνειμι, f. έσομαι, *insum*. In scriptoribus sacris legitur non nisi a) ἔνι, quod pro ἔνεστι, impersonaliter, *locum habet, adest*, Gal. 3, 28. Col. 3, 11. οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, in ecclesia Dei non locum habet graecus aut judaeus, i. e. non esse debet, non locum habet discrimen inter graecum et judaeum, (i. q. Rom. 10, 12. οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος.) Jac. 1, 17. παρ' ᾧ οὐκ ἔνι, in quo locum non habet. coll. Sir. 37, 2. ἔνι ἕως θανάτου, adest, manet usque ad mortem. Test. XII. Patr. p. 733: ὅπου γὰρ ἔνι φόβος ἀγαθῶν ἔργων. (Profanis ἔνεστι et ἔνι pro: licitum est, fieri potest, *Polyb.* 21, 2. 14. 25, 14. 2.) *Phavor.* ἔνι· ἐστὶν, ὑπάρχει. Ἀριστόφανος ἀντὶ τοῦ ἔνεστιν· ἔνι φύσις, ἔνι θράσος. Idem: ἔνεστιν· ἀντὶ τοῦ ἐντός ἐστιν. (*Aristoph.* Plut. v. 348: ἔνι τις κίνδυνος ἐν τῷ πράγματι.) — b) ἐνών, οῦσα, ὄν, *qui inest in aliquo loco*. τὰ ἔνοντα, quae insunt in aliquo loco, *eo includuntur*, ut 1 Macc. 5, 5. ἐνεπύρισε τοὺς πύργους σὺν πᾶσι τοῖς ἐνοῦσι. vid. etiam Job. 27, 3. et exempla e Xenophonte, quae dedit *Raphel.* (obss. e Xenoph. p. 94.), ubi τὰ ἔνοντα quoque sunt: quae aliquo loco inclusa sunt. Sic semel in N. T. Luc. 11, 41. πλὴν τὰ ἔνοντα δότε (εἰς) ἐλεημοσύνην, potius quae patina et poculo inclusa sunt, dapes, date in stipem. cf. Ἐλεημοσύνη. Alii κατὰ supplent et vertunt: pro viribus, quantum fieri potest, quod vero potius profani exprimunt per: ἐκ τῶν ἐνόντων,

sive κατὰ τὸν ἐνόντα τρόπον. *Hesych.* ἐνὸν· δυνατὸν ἢ ἐνυπάρχον.

Ἕνεκεν, et ἕνεκα (Luc. 6, 22. Act. 26, 21. Rom. 8, 36.) etiam per epenthesin atticam εἵνεκεν (2 Cor. 7, 12. Luc. 4, 18.), praepositio genitivum regens: *ob, propter, causa, ratione*, Matth. 5, 10. 11. 10, 18. 39. 26, 25. 19, 25. Marc. 8, 35. 10, 29. 13, 9. Luc. 9, 24. 18, 29. 21, 12. Act. 28, 20. Rom. 14, 20. coll. Exod. 18, 8. Deut. 18, 12. Num. 12, 1. Ps. 45, 4. Jer. 26, 3. — 2 Cor. 3, 10. ἕνεκεν τῆς ὑπ. δόξης ratione habita splendoris praestantioris scl. religionis christ. Sic Exod. 18, 11. μέγας κύριος παρὰ πάντας τοὺς θεοὺς ἕνεκεν τούτου, ratione habita ejus rei, scl. interitus Aegyptiorum. coll. Ps. 79, 9. — Ἕνεκεν τούτου, hac de causa, Matth. 19, 5. Marc. 10, 7. Act. 26, 21. Οὗ ἕνεκεν, qua de causa, Luc. 4, 18. Τίνος ἕνεκα, cujus rei causa, quem in finem, Act. 19, 32. — Saepius non habetur.

Ἕνεος vid. ἔννεος.

Ἐνέργεια, είας, ἡ, 1) *efficacia, efficientia*; a nostris scriptoribus potissimum dicitur de efficacia naturae (Sap. 7, 18. 13, 4.) et Dei (Sap. 7, 26.) Eph. 1, 19. κατὰ τὴν ἐνεργ. τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, secundum efficaciam potentiae ejus validissimae, qua (ἣν pro ἧ) efficax fuit in Christo resuscitando. Ib. 3, 7. Col. 1, 29. „secundum efficientiam ejus, quae in me potenter operatur.“ 2) *vis efficiendi, potentia*, potissimum *miracula patrandi*, Phil. 3, 21. Col. 2, 12. 2 Thess. 2, 9. κατὰ τὴν ἐνεργ. τοῦ σατανᾶ, ex Satanae potentia miraculosa. 2 Macc. 3, 29. — potentia quaevis, Eph. 4, 16. κατ' ἐνέργειαν, potenter; sunt enim haec cum συνταρμ. et συμβιβ. conjungenda. (Sap. 18, 22. ὅπλων ἐνεργεία). — 3) ex adjuncto: *miraculum*; 2 Thess. 2, 11. ἐνέργεια πλάνης, miracula falsa, quae seducunt, cf. v. 9. 10. Sic 3 Macc. 4, 21. ἐνέργειά τῆς προνοίας. ib. 5, 28. Saepius non legitur.

Ἐνεργέω, ῶ, f. ήσω, 1) *operor, efficax sum*, Rom. 7, 5. 2 Cor. 1, 6. 4, 12. Eph. 3, 20. Col. 1, 29. 1 Thess. 2, 13. Eph. 1, 20. (vid. Ἐνέργειμ.) — potissimum de operatione miraculosa, Matth. 14, 2. Marc. 6, 14. Gal. 3, 5. 1 Cor. 12, 6. 11. Eph. 2, 2. ἐνεργοῦντος, miracula patrantis v. c. in oraculis ethnicis. — *efficio, efficacem me praebeo*, 2 Cor. 1, 6. 4, 12. Gal. 5, 6. 2 Thess. 2, 7. Jac. 5, 16. δέησις ἐνεργουμένη, preces efficaces, ein kräftiges Gebet, i. e. ardentes. coll. Sap. 15, 11. ψυχὴ ἐνεργοῦσα. — 2) efficio, *perficio, exsequor*, Eph. 1, 11. Phil. 2, 13. ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν etc. i. e. qui in vobis effecit salutis desiderium, nec non, quod desideratis, perficiet. (Jes. 41, 4. τίς ἐνήργησε (עשה) καὶ ἐποίησε ταῦτα. *Joseph.* Antiq. Jud. 15, 5. 3. θέλει τοῦτον scl. πόλεμον ἐνεργεῖσθαι, vult Deus ut hoc bellum geratur.) — Singularis usus hujus verbi legitur Gal. 2, 8. ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς πε-

ριτομῆς, ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη. Ἐνεργεῖν εἰς ἀποστολὴν ex hebraismo pro ἐνεργεῖν τὴν ἀποστολὴν, dedit Petro munus apostolicum. Sic εἰς cum verbis faciendi, dandi, et similibus. cf. Εἰς. Ἐνεργεῖν autem respondet etiam hebr. פָּעַל, Jes. 41, 4. Prov. 21, 6. et similis dicendi ratio habetur Prov. 31, 12. γυνὴ ἀνδρεῖα ἐνεργεῖ (hebr. גָּמַל, rependo) τῷ ἀνδρὶ εἰς ἀγαθὰ, quod est pro ἀγαθά. — Saepius non legitur.

Ἐνέργημα, ατος, τὸ, (ab ἐνεργὴς) *id quod quis operatus est, effectum, facinus.* In N. T. bis de operationibus miraculosis (de quibus etiam ἐνέργεια et ἐνεργέω saepius dicitur). 1 Cor. 12, 10. ἐνεργήματα δυνάμεων, miracula potentiae; subintell. donum miraculorum patrandorum. ib. v. 6. διαιρέσεις ἐνεργημάτων, diversa effecta miraculosa (In V. T. non habetur).

Ἐνεργὴς, εος, ὁ, ἡ, — ὲς, τὸ, (ab ἐν et ἔργον) 1) *qui est ἐν ἔργῳ, versatur in labore, actuosus.* Ita 1 Cor. 16, 9. θύρα μεγάλη καὶ ἐνεργὴς, occasio evangelii praedicandi larga et laboris plena, i. e. qua multum possum efficere. Sic ἔνεργος Ezech. 46, 1. ἓξ ἡμέρας τὰς ἐνεργοὺς, sex dies operibus faciundis destinati. — 2) *efficax, vim exserens,* Philem. v. 6. Hebr. 4, 12. *Hesych.* ἐνεργὴς· δυνατὸς, ἰσχυρός.

Ἐνευλογέω, ῶ, f. ήσω, (ab ἐν et εὐλογέω) i. q. simplex εὐλογέω, benedico; — *beneficiis afficio, salutem confero.* In N. T. bis Act. 3, 25. Gal. 3, 8. quae verba deprompta sunt e versione LXX., Gen. 12, 3. 18, 8. 26, 4. 28, 14. Ps. 72, 18. ubi hebr. בָּרַךְ.

Ἐνέχω, f. ἐνσχήσω, (ex ἐν et ἔχω) 1) insisto, immineo, intentus sum; sensu bono: studio ad aliquid feror magno (*Jamblich.* vit. Pythag. c. 6. ἐνέχων πρὸς τὸ μανθάνειν); sensu malo: *infensus sum, insidior,* Marc. 6, 19. Gen. 49, 23. ἐνεῖχον αὐτῷ. Test. XII. Patr. p. 682. ἐνεῖχον τῷ Ἰωσήφ. — *indignor;* δεινῶς ἐνέχειν, Luc. 11, 53. *Hesych.* ἐνεῖχον· ἐγόλουν, ὠργίζοντο. — 2) ἐνέχομαι, *detineor, implicar;* Gal. 5, 1. ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθαι, detineri jugo, capi obsequio legis mosaicae. (*Plutarch.* Symp. lib. 2. qu. 3. ἐνέχεσθαι δόγμασιν πυθαγορικοῖς.) *Hesych.* ἐνέχεται· συνέχεται. Idem: ἐνέχεσθαι· κρατεῖσθαι, συνέχεσθαι.

Ἐνθάδε, (ex ἔνθα, hic, illic, et partic. enclit. δὲ) adv. 1) *hic,* Luc. 24, 41. Act. 16, 28. ἐσμὲν ἐνθάδε, adsumus. 17, 6. 25, 24. ἐνθάδε, hoc in loco. *Hesych.* ἐνθάδε· ἐνταῦθα, ὧδε. 2) *ibi,* Act. 10, 18. 25, 17. 2 Macc. 12, 27. — 3) *huc,* Jo. 14, 15. 16. *Hesych.* ἐνθάδε· εἰς τοῦτον τὸν τόπον.

Ἔνθεν, adv. *hinc,* ab hoc loco, ab hac parte. Semel Luc. 16, 26. (ubi text. vulg. ἐντεῦθεν). Apud LXX. saepius ἔνθεν καὶ ἔνθεν, hinc, illinc; ab utraque parte, 1 Sam. 14, 16. Ezech. 40, 13. Exod. 40, 11. 13.

Ἐνθυμέομαι, οῦμαι, f. ήσομαι, (ἐν, et θυμὸς, ani-

mus) 1) *in animo habeo, animo volvo;* — quod vel *cogito,* Matth. 9, 4. ubi pleonastice additur ἐν ταῖς καρδίαις (Sap. 3, 14. Sir. 17, 25.) — vel: *in consiliis habeo, volo,* Matth. 1, 20. Thren. 2, 17. 1 Macc. 6, 8. 3 Esdr. 8, 11. ubi i. q. v. 10. βούλομαι. — (Act. 10, 19. in textu vulg. ubi Griesb., διενδυμουμένου.)

Ἐνθύμησις, εως, ἡ, (ab ἐνθυμέομαι) quod animo volvitur; 1) *cogitatio, judicium,* Matth. 9, 4. 12, 25. — *consilium,* Hebr. 4, 12. (Sic ἐνθύμημα in vers. LXX., Jer. 3, 17. 7, 23. Ps. 119, 117. — 2) *idea, imago excogitata;* sic Act. 17, 29. τὸν θεὸν χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου εἶναι ὅμοιον, similem esse imagini arte confectae et ab homine excogitatae.

Ἔνι, vid. Ἔνειμι.

Ἐνιαυτός, οῦ, ὁ, 1) *annus,* hebr. שָׁנָה, Jo. 11, 49. 51. 18, 13. Act. 11, 26. 18, 11. Jac. 4, 13. 5, 17. Apoc. 9, 15. coll. Gen. 1, 4. Exod. 12, 2. — τοῦ ἐνιαυτοῦ, quovis anno Hebr. 9, 7. — κατ' ἐνιαυτὸν, quotannis, Hebr. 9, 25. 10, 1. 3. Deut. 14, 22. Deut. 15, 20. — 2) *festum anni incipientis,* (Num. 19, 1.) Gal. 4, 10. nisi hic, quod praefero, καιροὶ καὶ ἐνιαυτοὶ sunt *sacra anniversaria.* — 3) *tempus certum* et definitum, quo aliquid eveniet, i. q. καιρός, Luc. 4, 19. Jes. 61, 2. vid. quoque Jes. 34, 8. Jer. 11, 23. 23, 12.

Ἐνίστημι, f. ἐνστήσω, perf. ἐνέστηκα, part. perf. ἐνεστηκώς, et per syncopen et crasin ἐνεστώς, aor. 2 act. ἐνέστην, fut. 1 med. ἐνστήσομαι (ex ἐν et ἵστημι) 1) interpono; — in med. aor. 2. perf. et plusq. activi intransitive: 2) *instio,* quasi in oculis jam versor, *proxime instio, immineo,* 2 Thess. 2, 2. coll. 1 Macc. 12, 44. 2 Macc. 4, 43. 12, 3. Quum, quae oculis jam cernuntur ventura, tanquam praesentia jam cogitari possint, est quoque: 3) *praesens sum,* τὰ ἐνεστῶτα, praesentia, Rom. 8, 38. 1 Cor. 3, 22. ubi opponuntur futuris. ib. 7, 26. ἐνεστῶσα ἀνάγκη praesens calamitas. Gal. 1, 4. τὸ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηρὸν, calamitas seculi, quod nunc est. coll. 3 Esdr. 5, 47. (Esdr. 3, 1. ἔφθασεν). ib. 9, 6. τρέμοντες διὰ τὸν ἐνεστῶτα χειμῶνα. 2 Macc. 3, 17. τὸ κατὰ καρδίαν ἐνεστὸς ἄλγος. *Joseph.* Antiq. Jud. 16, 62. — 4) *futurus sum,* Hebr. 9, 9. 2 Tim. 3, 1. — Saepius non legitur.

Ἐνισχύω, f. ύσω, (ex ἐν et ἰσχύω) 1) valeo in aliqua re; 2) *vires recipio, vires capio, revalesco,* Act. 9, 19. coll. Gen. 48, 2. ἐνισχύσας Ἰσραὴλ ἐκάθισεν. Jer. 9, 2. 3. πίστις ἐνίσχυσεν ἐπὶ τῆς γῆς, hebr. גָּבַר, praevaleo. Jud. 20, 22. חָזַק. *Fabr.* C. Ps. 1, p. 533. Simeon aegrotans, ἐνισχύσας ἐκάθισεν. — 3) transitive: *confirmo, corroboro, vires largior.* Luc. 22, 43. ἐνισχύων αὐτόν. 2 Sam. 22, 40. ἐνισχύσας με δυνάμει. coll. Jes. 4, 5. 41, 10. Jud. 3, 12. 9, 24.

Ἔννατος, άτη, ον, *nonus, a, um,* Apoc. 21, 20. —

ὥρα ἐννάτη, Matth. 20, 5. 27, 45 ſq. Marc. 15, 33 ſq. Luc. 23, 44. Act. 3, 1. 10, 3. 30. noſtra pomeridiana tertia, quum Judaei horas diei a ſolis ortu numerarent; quae precibus faciundis deſtinata erat, Act. 3, 1. Saepius non habetur.

Ἐννέα, οἱ, αἱ, τὰ, *novem.* Luc. 17, 17.

Ἐννενηκοντατεννέα, οἱ, αἱ, τὰ, (ex ἐννενήκοντα et ἐννέα) *nonaginta novem.* Matth. 18, 12. 13. Luc. 15, 4. 7. Gen. 17, 1.

Ἔννεὸς, α, ὸν, i. q. ἐνεὸς, ut ſcribunt LXX., 1) ὁ μὴ φθεγγόμενος, ut explicat *Ammonius*, μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ut exponitur Epiſt. Jer. v. 41. *mutus;* (antiquis mutus et ſurdus, *taubſtumm.*) Jeſ. 56, 10. Prov. 17, 28. — 2) ut noſtrum: ſprachlos; *attonitus, ſtupefactus,* qui prae terrore verba proferre nequit, Act. 9, 7. (c. 22, 9. ἔμφοβοι ἐγένοντο) Sic ſaepius apud profanos. *Heſych.* ἐμβροντηθέντες· ἐννεοὶ γενόμενοι. Eodem ſenſu ἀπονεόομαι, Dan. 4, 16.

Ἐννεύω, f. εύσω, (ab ἐν et νεύω) *innuo, nutu ſignifico.* Luc. 1, 62. coll. Prov. 6, 13. 10, 10. ἐννεύειν ὀφθαλμοῖς.

Ἔννοια, ας, ἡ, (ab ἐν et νοῦς) 1) quod mente concipitur, in mente eſt; — *cogitatio, conſilia,* ſenſu malo, Hebr. 4, 12. coll. Suſanu. v. 28. — 2) intelligentia, ſapientia, Prov. 4, 1. בִּינָה. ib. 18, 15. דַּעַת. — 3) *cogitandi ſentiendique ratio, mores,* quatenus ex animi cogitationibus et ſenſu oriuntur. Sic 1 Petr. 4, 1. τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, pro τὴν αὐτοῦ ἔννοιαν, Chriſti ſenſum, eius mores et vitae rationem, qua ſcl. (ut legitur verſu 2.) non carnis ſed Dei dictamina ſequimur. vid. Prov. 3, 21. τήρησον τὴν ἐμὴν βουλὴν καὶ ἔννοιαν (מְזִמָּה). Prov. 23, 19. κατεύθυνε ἐννοίας τῆς καρδίας (דֶּרֶךְ). Sap. 2, 14. ἐγένετο ἡμῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν ἡμῶν, moribus ſuis vituperat vitae noſtrae rationem; quae v. 15. 16. explicantur per: ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσιῶν.

Ἔννομος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ex ἐν et νόμος) 1) ſecundum leges publicas formatus, *legitimus;* Act. 19, 39. ἐνν. ἐκκλησία, concio populi legitima, quae ibi opponitur turbae tumultuanti et caſu collectae. — Prol. Sir. ἔννομος βίωσις, vita legi moſaicae conveniens. 2) legibus ſubjectus; — deinde *ſubjectus, obſtrictus* ſimpliciter 1 Cor. 9, 21. ἔννομος Χριστῷ, Chriſto ad obedientiam obſtrictus. *Heſych.* ἔννομον· ἐνθεσμον.

Ἔννυχος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, et ἐννύχιος, (ab ἐν et νυκτὸς, noctu) qui noctu eſt, fit, *nocturnus.* — Ἔννυχον pro κατὰ τὸν ἔννυχον χρόνον, adverbialiter, *noctu,* quum nox adhuc eſſet. Marc. 1, 35. πρωῒ ἔννυχον λίαν, tempore matutino multa adhuc nocte, i. e. quum crepuſculum profundum (Luc. 24, 1. ὄρθρου βαθέος) adhuc eſſet. Sic quoque 3 Macc. 5, 5. cf. *Fiſcher.* de vitiis Lex. N. T. p. 451.

Ἐνοικέω, ῶ, f. ήσω, (ab ἐν et οἰκέω), *inhabito,* Levit. 26, 32. Jud. 5, 23. Jer. 31, 24. — *ſedem figo;* — ſae-

pius in V. T. de Deo sedem figente in monte sionitico, Exod. 25, 8. Levit. 26, 11. 12. Ps. 9, 11. Adjungebatur deinde notio benefaciendi, tuendi et est: *inhabito et benefacio, tueor*, Exod. 29, 45. Ezech. 37, 27. Sic verba ἐνοικέω et κατοικέω, transferuntur ad conjunctionem intimam cum aliqua re indicandam: *insum, versor in aliqua re, vim meam exsero in*; de Deo 2 Cor. 6, 16. de spiritu Dei, Rom. 8, 11. 2 Tim. 1, 14. coll. Rom. 8, 9. 1 Cor. 3, 16. Jac. 4, 5. de doctrina divina, Col. 3, 16. coll. Sir. 24, 13 sqq. de fide, 2 Tim. 1, 5. coll. Rom. 7, 17. 20. Test. XII. Patr. p. 539.: οὐκ ἐνῴκησεν ἐν αὐτῷ οὐδὲν πονηρόν.

Ἔνοντα, τά, vid. Ἔνειμι.

Ἑνότης, τητος, ἡ, (ab εἷς, ἑνὸς) *unitas; concordia, consensus.* Eph. 4, 3. 13. ἑνότης τοῦ πνεύματος, τῆς πίστεως, una eademque, consentiens fides, eadem studia. (concordia, Test. XII. Patr. p. 642.)

Ἐνοχλέω, ῶ, f. ήσω, (ab ἐν et ὀχλέω, molestus sum multitudine, turba, ab ὄχλος) proprie: molestiam creo multitudine, Dan. 6, 2. — 2) *conturbo*, v. c. mentem, Test. XII. Patr. p. 708.: τὸ πνεῦμα Βελιὰρ αὐτὴν (alii codd. αὐτῇ) ἐνοχλεῖ, turbat ejus mentem, scl. libidine. ibid. p. 702. Dicitur etiam de aegrotis Gen. 4, 1. (1 Sam. 19, 14. et de medicamentis turbas excitantibus in corpore. cf. *Carpzov.* exercitt. phil. p. 596. — 3) *seditiosus, turbulentus sum, turbas excito.* Sic Hebr. 12, 15. „ne quis pessimus turbas excitet. Sic 3 Esdr. 2, 22. 29. ubi Hierosolyma dicitur ἐνοχλοῦσα, chald. מְהַנְזְקָה, *damno afficiens*, Esdr. 4, 15. 22. (LXX. κακοποιοῦσα.)

Ἔνοχος, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ab ἐνέχομαι, adstringor) 1) i. q. ἐνεχόμενος, adstrictus, alligatus; — 2) *obstrictus, subjectus*, τῆς δουλείας, Hebr. 2, 15. Sensu forensi 3) *culpae et poenae obnoxius, reus*, et cum genitivo (Jes. 54, 17. 2 Macc. 13, 6. Philo de Joseph. p. 558.) et cum dativo rei (Deut. 19, 10. *Philo* de Decal. p. 763.). Matth. 26, 66. Marc. 3, 29. 14, 64. Matth. 5, 21. 22. ἔνοχος τῇ κρίσει, τῷ συνεδρίῳ reus, puniendus a judice, Synedrio. coll. Exod. 22, 3. Lev. 20, 9—27. et *Munthii* obss. e Diod. Sic. p. 30. — 4) ex adjuncto: *culpam sibi contrahens*, 1 Cor. 11, 12. ubi genitivus τοῦ σώματος objectum denotat, in quod peccatur. (Jos. 2, 19. ἔνοχος ἑαυτῷ ἔσται, solus sibi culpam contrahet.) Saepius non habetur.

Ἔνταλμα, τος, τὸ, (ab ἐντέλλομαι) *praeceptum, mandatum*; Matth. 15, 9. Marc. 7, 7. Col. 2, 22. coll. Job. 23, 11. Jes. 29, 13. διδάσκοντες ἐντάλματα ἀνθρώπων.

Ἐνταφιάζω, f. άσω (τὰ ἐντάφια, quae ad sepulturam pertinent, quod ab ἐν et τάφος) *ad sepulturam compono, sepulturam paro, cadaver ad sepulturam orno*, quod fiebat,

veste honorifica, coronis, floribus, libaminibus, aromatibus. Dicebatur potissimum de pollinctura, quae in oriente moris erat; *pollingo*. Sic Gen. 50, 2. 3. pro hebr. חָנַט, condio aromatibus corpora mortuorum, et Jo. 19, 14. Matth. 26, 12. πρὸς τὸ ἐντάφ. με ἐποίησε, ad pollingendum corpus meum fecit; sensus: actione symbolica mortem mihi proxime instantem significasse censenda est. Test. XII. Patr. p. 619: μηδείς με ἐνταφίασῃ πολυτελεῖ ἐσθῆτι, ἢ ἀναῤῥήξοι τὴν κοιλίαν μου, ὅτι ταῦτα μέλλουσι ποιεῖν οἱ βασιλεύοντες. (Sunt verba Judae moribundi.) *Plutarch.* de esu carn. 1. carnes luxuriose condientes dicit ὥσπερ ὄντως νεκρὸν ἐνταφιάζοντες.

Ἐνταφιασμός, οῦ, ὁ, *funeratio*, exornatio corporis mortui ad sepulturam; potissimum *pollinctura*. Vid. Ἐνταφιάζω, a quo descendit. In N. T. bis Marc. 14, 8. Jo. 12, 7.

Ἐντέλλω et med. ἐντέλλομαι, f. οῦμαι, *mando, jubeo; mandatum do, praecipio, praescribo*, Matth. 4, 6. 11, 6. 15, 4. 17, 9. 19, 7. 28, 20. Marc. 10, 3. 13, 34. Luc. 4, 10. Jo. 8, 5. 14, 31. 15, 14. 17. Act. 1, 2. Hebr. 11, 22. — Act. 13, 47. ἐντέταλται, praeteritum passivi pro praeterito medii, ut 1 Reg. 13, 17. Jes. 13, 4. de qua significationis permutatione, profanis consueta, vid. *Matthiae* grammat. gr. §. 493. — Quum lex mosaica fere tota contineretur praeceptis, ἐντέλλομαι saepius dicitur de διαθήκη, foedere praeceptorum ut hebr. צִוָּה, Deut. 29, 1. λόγοι τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο κύριος. ib. 4, 13. 23, 16. Jud. 2, 20. Jer. 11, 3. Sic in N. T. Hebr. 9, 20. ubi ἐνετείλατο pro διέθετο, ut legitur Exod. 24, 8. e quo loco haec repetita sunt. Saepius non habetur.

Ἐντεῦθεν, 1) *hinc, ex hoc loco*, Matth. 17, 20. Luc. 4, 9. 13, 31. (16, 26.) Jo. 2, 16. 14, 31. coll. Gen. 37, 11. 42, 15. — Ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν (ut ἔνθεν καὶ ἔνθεν, Ezech. 40, 34. 37.) *hinc, illinc; ab utraque parte*, Jo. 19, 18. Apoc. 22, 2. coll. Num. 22, 24. Dan. 12, 5. — 2) *inde*, de origine et fonte, pro ἐκ τινός; Jo. 18, 36. ἐντεῦθεν, hujus originis, ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Jac. 4, 1. ἐντεῦθεν, ex hoc fonte.

Ἔντευξις, εως, ἡ, (ab ἐντυγχάνω, adeo, accedo ad aliquem) 1) *accessus, aditus*, 2 Macc. 4, 8. *Hesych.* ἐντεύξις, ἀπάντησις. *Suid.* ἐντυγία. — 2) in N. T. bis 1 Tim. 2, 1. et 4, 5. de *precibus*. Scilicet „*Deum adire*" ex hebraismo ii dicuntur, qui templum adeunt ad sacra facienda; deinde etiam qui preces ad Deum faciunt, precibus adeunt illum. Vid. Jes. 29, 13. Jer. 30, 21. Jac. 4, 8. potissimum Sap. 8, 21. ἐνέτυχον τῷ κυρίῳ, καὶ ἐδεήθην αὐτοῦ. In priori loco 1 Tim. 2, 1. fine causa de deprecatione pro aliis intelligunt quia ὑπὲρ sequatur, quod autem non nisi ad εὐχαριστίας referendum est. In posteriori, c. 4, 5. διὰ λόγου τοῦ θεοῦ καὶ ἐντεύξεως, per preces e divino praecepto faciendas. cf. quae

copiose ex patribus et e Polybio disputavit *Raphel.* in annott. Polybr p. 595 sqq.

Ἔντιμος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ὁ ἐν τιμῇ ὤν) 1) *qui in pretio est, pretiosus;* de lapide 1 Petr. 2, 4. 6. Jes. 28, 16. — tropice: ἔντιμον ἔχειν τινα, in pretio habere, magni facere aliquem, Phil. 3, 29. 2) *qui in honore est, nobilis,* Luc. 14, 18. coll. Neh. 2, 16. 4, 14. Num. 22, 15. Sir. 10, 24. 3) qui *magni aestimatur, carus,* Luc. 7, 2. coll. 1 Sam. 26, 21.

Ἐντολή, ῆς, ἡ, (a perf. pass. verbi ἐντέλλομαι) 1) *mandatum;* Auftrag, Jo. 14, 15. 21. 15, 10. Act. 17, 15. Col. 4, 10. — Jo. 10, 18. *potestatem,* quae ex mandato divino oritur, indicat, et 1 Tim. 6, 14. *munus demandatum.* — 2) *praescriptum, praeceptum;* vario modo. a) de edictis magistratuum, Jo. 11, 57. 2 Chron. 29, 15. — b) de traditionibus Rabbinorum, Tit. 1, 14. — c) de Jesu praeceptis, Jo. 13, 34. 15, 12. 1 Cor. 14, 37. 1 Jo. 2, 8. 4, 21. d) de Dei praeceptis, vel universis, 1 Cor. 7, 19. 1 Jo. 3, 22. 5, 2 sqq. Apoc. 12, 17. 14, 12. vel singulis Luc. 15, 29. Jo. 12, 49. coll. v. 50. — e) de legis mosaicae praeceptis, cum omnibus tum singulis, Matth. 5, 19. 19, 17. 22, 36—40. Marc. 10, 5. 19. 12, 28—31. Luc. 1, 6. 18, 20. Hebr. 9, 19. Rom. 13, 9. Eph. 6, 2. — Rom. 7, 8—13. ἐντολὴ illud legis mos. praeceptum indicat, quod v. 7. adfertur: οὐκ ἐπιθυμήσεις, quod ad omnia, quae lege vetantur, referendum est. Eph. 2, 15. νόμος ἐντολῶν ἐν δόγμασι, vid. Δόγμα. Hebr. 7, 16. κατὰ νόμον ἐντολῆς, pro κατ' ἐντολὴν νόμου, ex praescripto legis mosaicae de pontificum successione. cf. vers. 18. — Sic in V. T. ἐντολὴ ut מִצְוָה saepissime de praeceptis legis, v. c. Num. 15, 20. Lev. 2, 27. 3) ἡ ἐντολή, collective a) i. q. νόμος, *lex mosaica ipsa,* quatenus praecepta continet, Matth. 15, 3. 6. Marc. 7, 8. 9. Luc. 23, 56. (in versione LXX. hebr. תורה, 2 Reg. 21, 8. 2 Chron. 12, 1. 30, 11.) b) *doctrina christiana,* 2 Petr. 2, 21. 3, 2. 1 Jo. 2, 3. 4, 7. ubi v. 5. commutatur cum λόγῳ. — 4) *jus* quod ex legis praescripto ad aliquem redundat, Hebr. 7, 5. 5) *voluntas,* quatenus praecipit, 1 Jo. 3, 23.

Ἐντόπιος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ex ἐν et τόπος) qui in loco aliquo versatur; *incola, civis.* Act. 21, 12. οἱ ἐντόπιοι, Christiani Caesareenses.

Ἐντός, adv. loci, *intus, intra;* τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου sql. μέρος, interiora pocuti, Matth. 23, 26. Sic 1 Mace. 4, 48. ᾠκοδόμησαν τὰ ἅγια καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ οἴκου. τὰ ἐντός μου, interiora hominis, cor, mens, Dan. 10, 16. Ps. 103, 1. Jes. 16, 11. — Luc. 17, 21. ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν, auctor regni divini (vid. Βασιλεία) jam adest inter vos, hebr. בְּקִרְבְּ Ps. 39, 3. 109, 22. (Xenoph. Anabas. I, 10. 4. ed. Schneid.

ὅσα ἐντὸς αὐτῶν ἐγένοντο, quae apud se in castris habebant.) Alii: ἐντὸς ὑμῶν, *in animo vestro.*

Ἐντρέπω, f. ψω, (ex ἐν et τρέπω, verto) proprie: converto; — tropice: converto aliquem, ut ad meliorem frugem redeat, einen in sich kehren, zu sich bringen; et quum inde sequatur pudor sui, est: *pudore aliquem suffundo;* 1 Cor. 4, 14 seq. accusativo. In passivo: *pudore suffundor,* cui et adjuncta est notio *resipiscendi,* ut 2 Thess. 3, 14. (Ezech. 36, 32. ἐντράπητε ἐκ τῶν ὁδῶν ὑμῶν. Sir. 4, 25.) atque adeo etiam notio *excidendi consiliis suis,* Tit. 2, 8. (Ps. 35, 29. 40, 19. 83, 15. hebr. חָפַר) — *Medium:* me adverto ad aliquem, *revereor aliquem, rationem ejus habeo* in agendo, Marc. 21, 37. Marc. 12, 16. Luc. 18, 2. 4. 20, 13. Hebr. 12, 9. coll. Exod. 10, 3. Sap. 2, 10. πρεσβύτου ἐντρεπῶμεν πολιὰς πολυχρονίους. ib. c. 6, 7. Job. 32, 21. Saepius non legitur. *Hesych.* ἐντρέπεται· μετατροπὴν λαμβάνει, ἐπιστρέφεται, λόγον ἔχει.

Ἐντρέφω, f. έψω, (ex ἐν et τρέφω) *innutrio.* Deinde ut latinor. *innutritus* (*Silius;* II, 286. castris innutritus et armis) et verba nutriendi omnino ad disciplinam et institutionem transferuntur, et ἐντρέφεσθαι profanis non solum dicuntur exercitati in palaestra, sed etiam ii, qui artibus, virtutibus innutriuntur. Vid. omnino *Loesneri* obss. e Phil. p. 399. Sic semel in N. T. 1 Tim. 4, 6. ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις, qui bene didicisti inde a puero praecepta, ubi particip. praesentis pro partic. praeteriti, ut saepius, v. c. Eph. 3, 18. Gal. 1, 1. *Philo* de vict. oss. p. 855. ἐντραφέντες νόμοις, de alleg. p. 59. ταῖς ἀρεταῖς ἐντρέφεσθαι. de legat. ad Cai. p. 1020. ἐντράφης τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν.

Ἔντρομος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ab ἐν et τρόμος, tremor), ὁ ὢν ἐν τρόμῳ, *tremore correptus, tremefactus,* Act. 7, 32. 16, 29. Hebr. 12, 21. coll. Sap. 17, 9. 1 Macc. 13, 2.

Ἐντροπή, ῆς, ἡ, (ab ἐντρέπω, quod vid.) 1) conversio; 2) *pudor, pudefactio,* 1 Cor. 6, 5. 15, 34. coll. Ps. 35, 26. 69, 7. 19.

Ἐντρυφάω, ῶ, f. ήσω, (ex ἐν et τρυφάω, luxuriose vivo, quod a τρύφη, deliciae): 1) *luxuriose vivo, deliciis diffluo,* ἔντινι; deinde ex adjuncto: 2) *oblector* aliqua re, ut Jer. 31, 20. παιδίον ἐντρυφῶν, filius oblectationis, quo delector, i. q. antea ἀγαπητός. — Denique 3) ἐντρυφ. τινι, aliquem habere oblectamento, *illudere alicui, irridere aliquem.* Sic Jes. 57, 4. ἐν τίνι ἐνετρυφήσατε (hebr. הִתְעַנֵּג, illusit). Hab. 1, 10. ἐνετρυφήσει ἐν βασιλεῦσιν (hebr. יִתְקַלֵּס) In N. T. semel 2 Petr. 2, 13. ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν, quod vel est: luxuriose viventes in flagitiis libidinosis, sive effuse indulgentes libidinibus flagitiosis; vel, si ἀπάτη, est seductio:

teintum gloriari. Luc. 15, 18. 21. ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου. coll. 1 Sam. 20, 1. Nehem. 9, 8. — 5) *apud*, v. c. epulari ἐνώπιόν τινος, apud aliquem, cum aliquo, Luc. 13, 26. 24, 43. coll. 2 Sam. 11, 13. 1 Reg. 1, 25. — Oblivioni tradi ἐνωπ. τινος, apud aliquem, Luc. 12, 6. Act. 10, 4. 31. Apoc. 16, 19. coll. Lib. *Henoch*. p. 186. εἰσενεχθῆναι τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἐνώπιον κυρίου scl. per angelos faciei. cf. Ἄγγελος. — Accusari aut justum declarari ἐνώπιόν τινος, apud aliquem, Apoc. 12, 10. (Ps. 48, 19.) Rom. 3, 20. — Εὑρίσκειν χάριν ἐνωπ. τινος, gratiam alicujus inire, Act. 7, 46. coll. Exod. 3, 21. 33, 13. 17. 1 Sam. 1, 18. Esdr. 9, 9. Esth. 5, 7. 1 Sam. 29, 8. Gen. 30, 30. Jer. 7, 10. ἐνωπ. ὑμῶν, apud vos nomen Dei invocatur. — 6) *coram*, quatenus alterius rationem habemus, ita ut sit: *ratione habita*; Jac. 4, 10. ταπεινώθητε ἐνωπ. τοῦ κυρίου. coll. Esdr. 8, 21. Num. 13, 34. — Quum qui in alterius conspectu agunt, ex ejus voluntate agere soleant, est 7) *ex sententia, beneplacito, secundum voluntatem*; Luc. 1, 6. δίκαιος ἐνωπ. τοῦ θεοῦ, ib. v. 75. Act. 4, 19. 8, 21. 2 Cor. 7, 12. coll. 1 Sam. 3, 18. 11, 10. 2 Chron. 34, 31. — 8) *e judicio, judice*, Luc. 16, 15. Rom. 12, 17. 2 Cor. 8, 21. 1 Petr. 3, 4. Apoc. 3, 2. coll. Ps. 39, 7. — 9) *ex decreto, voluntate*, Luc. 1, 15. (coll. 2 Reg. 5, 1.) Act. 10, 33. 2 Cor. 4, 2. cf. Judic. 3, 12. 1 Reg. 2, 4. 3, 6. — 10) Quum hebr. פָּנִים haud raro dicatur pro persona ipsa, ἐνώπιον interdum explet dativum; Luc. 24, 11. ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν, pro ἐφά. αὐτοῖς. Hebr. 4, 13. ἄφαν. ἐνωπ. αὐτοῦ pro ἄφαν. αὐτῷ. (Jes. 52, 10.) Luc. 15, 10. ἐνωπ. ἄγγ. pro τοῖς ἀγγέλοις. Sic quoque Act. 6, 5. 1 Tim. 2, 3. 5, 4. Hebr. 13, 21. 1 Jo. 3, 22. 3 Jo. v. 6. Apoc. 3, 8. Vid. Num. 32, 4. Deut. 4, 8. Jos. 8, 32. Judic. 10, 15. 14, 7. 2 Reg. 9, 6. — Denique 11) ἐνώπιον τοῦ θεοῦ a Paulo in asseverando et adhortando adhibetur; per Dei faciem s. praesentiam, i. e. *per Deum*; Gal. 1, 20. ἰδοὺ ἐνώπ. τοῦ θεοῦ scl. διαμαρτύρομαι, quod additum legitur, 1. Tim. 5, 21. 6, 13. 2 Tim. 2, 14. 4, 1. coll. 2 Reg. 11, 14. ὥρκισεν αὐτοὺς ἐνώπιον κυρίου. — Saepius non legitur in N. T.

Ἐνώς, ὁ, *Enos*, nom. pr. indecl. filii Sethi, natu maximi, (hebr. אֱנוֹשׁ). Luc. 3, 38. Gen. 4, 26.

Ἐνωτίζομαι, f. ίσομαι (ἐν et οὖς, ὠτὸς) *in aures immitto, auribus percipio, attendo*. Semel Act. 2, 14. Profanis est insuitatum, alexandrinis frequens. LXX. Num. 23, 18. הַאֲזִינוּ. Jer. 8, 6. הקשיב. *Hesych.* ἐνωτίζου· ἐν τοῖς ὠτίοις δέχου. Test. XII. Patr. p. 520: ἐνωτίσασθε τοῦ πατρὸς ὑμῶν.

Ἐνὼχ, ὁ, *Enochus*, nom. pr. indecl. (hebr. חֲנוֹךְ) filii Jaredi, Gen. 5, 18 sqq. Sir. 44, 16. qui literas invenisse et arithmeticen ac astrologiam excoluisse traditur.

a Judaeis cujusque liber propheticus apocryphus circumferebatur. Vid. *Fabric.* Cod. Pseudep. V. T. p. 160. Commemoratur Luc. 3, 37. Hebr. 11, 5. Jud. v. 14.

Ἐξ, e, ex, pro ἐκ, ubi vocalis vel diphthongus sequitur. Vid. Ἐκ.

Ἕξ, οἱ, αἱ, τὰ, *sex.* Marc. 9, 2. Luc. 4, 25. et passim.

Ἐξαγγέλλω, f. ελῶ, (ἐξ et ἀγγέλλω) 1) *accurate nuntio, prolixe narro,* (LXX, סִפֵּר), Ps. 56, 8. 119, 13. 26. Sir. 18, 3. 2) ex hebraismo, ut סִפֵּר, *laudo, celebro, praedico,* 1 Petr. 2, 9. coll. Ps. 73, 27. 79, 15. Sir. 44, 15. τὸν ἔπαινον αὐτῶν ἐξαγγελεῖ ἐκκλησία.

Ἐξαγοράζω, f. άσω, (ἐξ et ἀγοράζω) 1) *redimo* e potestate alicujus aliquid, vel argento vel alio pretio soluto (Vid. ἀγοράζω); ἀγοράζω ἐκ. Sic de Christo redimente e legis mos. sive ejus poenarum necessitate, pretio sanguinis sui, Gal. 3, 13. 4, 5. — 2) *totum aliquid emo, omnem rem mihi comparo,* (ἐκ in notione perficiendi), nostrum *aufkaufen.* Sic bis in formula ἐξαγοράζειν τὸν καιρόν, i. e. *opportunitate temporis sedulo uti,* Eph. 5, 16. Col. 4, 5. Ἐξαγ. enim h. l. metaphorice: meum aliquid facio, mihi comparo, in usus meos totam rem adhibeo. Sic emere σοφίαν Sir. 51, 25. 28. Alii vertunt: *dilationem temporis quaero,* quia haec formula Dan. 2, 8. ita legatur. — Praeterea non legitur nec in N. nec in V. T.

Ἐξάγω, f. άξω, (ἐκ et ἄγω), *educo* ex loco, (hebr. הוציא) v. c. e carcere, Act. 5, 19. 12, 17. 16, 37. 39. coll. Jes. 42, 7. Ps. 142, 10. — ex Aegypto Act. 7, 36. 40. 13, 17. Hebr. 8, 9. Ex. 6, 6. 7. Lev. 25, 38. — ex urbe ad supplicium, Marc. 15, 20. — Multitudinem in desertum, Act. 21, 38. coll. Ex. 16, 3. — oves ex ovili, Jo. 10, 3. — Interdum additur ἔξω; Marc. 8, 23. Luc. 24, 50. Gen. 15, 5. 19, 16.

Ἐξαιρέω, ῶ, f. ήσω, aor. 2. ἐξεῖλον, aor. 2. med. ἐξειλόμην (ἐξ et αἱρέω) 1) manu prehendo et aufero; *aufero, extraho, eripio,* Act. 7, 10. 34. 12, 11. 23, 27. Gal. 1, 4. coll. Gen. 32, 11. Jos. 2, 13. 1 Reg. 1, 12. Sap. 10, 1. In LXX. versione respondet maxime hebr. הִצִּיל. — ἐξαιρ. τὸν ὀφθαλμόν, Matth. 5, 29. 18, 9. oculum exstirpo, eruo, hebr. נָקַר, 1 Sam. 11, 2. (LXX. ἐξορύξαι) — 2) manu prehendo et aufero ut meum sit, *mihi capio, eligo.* Act. 26, 17. ἐξαιρούμ. σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, te elegi ex omnibus cum Judaeis tum gentilibus. Sic Deut. 31, 11. Job. 36, 21. ubi hebr. בָּחַר *elegit.* coll. Jes. 49, 7. (*Xenoph.* Anab. 5, 4. 3.)

Ἐξαίρω, f. αρῶ, aor. 1. pass. ἐξήρθην (ἐξ et αἴρω) *tollo e medio, aufero ex aliquo loco;* deinde: *removeo, ejicio.* Deut. 19, 19. Jud. 20, 13. In N. T. 1 Cor. 5, 13. (et ib. v. 2. in textu vulg. ubi Griesb. ἀρθῇ reposuit pro ἐξαρθῇ) de excommunicatione; ergo: ejicere e coetu. coll. Deut. 7, 1. 1 Macc. 14, 36.

Ἐξαιτέω, ῶ, f. ήσω, (ἐξ et αἰτέω, quod vid.) 1) *rogo, postulo*, ut mihi tradatur, dedatur aliquis s. aliquid, (*Joseph.* Ant. Jud. 5, 2. 9.); 2) *opto, desidero* ut mihi detur; inde: *insidior* alicui, ut capiam eum. Sic intelligendum est hoc verbum Luc. 22, 31. quanquam hoc sensu, apud profanos non habetur. Similiter Test. XII. Patr. p. 729. τὰ πνεύματα τοῦ Βελιὰρ εἰς πᾶσαν πονηρίαν θλίψεως ἐξαιτήσονται ὑμᾶς, genii mali insidiabuntur vobis, ut vos seducant ad peccata exitiosa quaevis. — (In V. T. non legitur.)

Ἐξαίφνης (ab ἐξ et αἴφνης subito), adverb. 1) *repente, subito;* Prov. 24, 22. Jer. 6, 26. (פתאם) Jes. 47, 9. hebr. רֶגַע. 2) *ex improviso*, Act. 9, 3. 22, 6. Mal. 3, 1. Hab. 2, 1. *praeter opinionem*, Marc. 13, 36. 3) *statim, extemplo*, Luc. 2, 13. 9, 39. saepius non habetur.

Ἐξακολουθέω, f. ήσω, (ἐξ et ἀκολουθέω) *prorsus sequor aliquem, totus ei adhaereo*, (v. c. βασιλεῦσι, regibus, ducibus, Test. XII. Patr. p. 643. πνεύμασι πλάνης, ib. p. 665. Job. 31, 9.) — τῇ ὁδῷ τινος, agendi rationem alicujus sequor, 2 Petr. 2, 15. Jes. 56, 11. — De rebus: *adhaereo, sequor, studeo*, μύθοις, 2 Petr. 1, 16. ἀσελγείαις, ib. 2, 2. coll. Am. 2, 4. Sir. 5, 2. Saepius non legitur.

Ἑξακόσιοι, αι, α, *sexcenti*, Ap. 13, 18. 14, 20.

Ἐξαλείφω, f. είψω, (ἐξ et ἀλείφω) 1) *deungo*, unguentum abstergo; 2) *abstergo* simpliciter; δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, Apoc. 7, 17. ib. 21, 4. ἀπὸ τῶν ὀφθ. sensus: moerorem extinguo benefaciendo. (Ἐξαλ. seq. ἀπὸ, Gen. 7, 23.) — metaphorice: *removeo, prorsus deleo*, τὰς ἁμαρτίας, Act. 3, 19. i. e. culpam peccatorum. Idem habetur Ps. 51, 1. 10. 109, 13. Jes. 43, 25. (מָחָה) 3 Macc. 2, 17. — τὸ χειρόγραφον, sensus: abrogo (*Demosth.* p. 468. ed. Reisk. νόμον ἐξαλείψαι). — τὸ ὄνομα ἐκ τῆς βίβλου, Apoc. 3, 5. ubi etiam verti potest *oblitero, extinguo*. Eadem habes Ps. 69, 33. coll. Num. 27, 4. Exod. 32, 31. — Psalt. Sal. 2, 19. ἐξήλειψας τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς. — Saepius non legitur.

Ἐξάλλομαι, f. αλοῦμαι, (ἐξ et ἅλλομαι) 1) *exsilio;* tripudio, Joel 2, 5. Nah. 3, 17. (insilio εἰς τὴν πόλιν, 1 Macc. 13, 44.). Sic semel in N. T. Act. 3, 8. ἐξαλλόμ. ἔστη; exsiliens stetit. Potest vero etiam esse: prae gaudio exsilio, ut Jes. 55, 12. τὰ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ ἐξαλοῦνται προσδεχόμενοι ὑμᾶς ἐν χαρᾷ.

Ἐξανάστασις, εως, ἡ, (ἐξανίστημι) *resurrectio*, Phil. 3, 11.

Ἐξανατέλλω, f. ελῶ (ἐξ et ἀνατέλλω, quod vid.) sensu intransitivo: *exorior;* de luce, Ps. 112, 4. — de herbis: *excresco, enascor*, Matth. 13, 5. Marc. 4, 5. (LXX.

ſenſu transitivo de herbis pro הצמיח, Gen. 2, 9. Pſ. 104, 15. 147, 9.).

Ἐξανίστημι, f. ἐξαναστήσω, (ἐξ et ἀνίστημι, quod vide) 1) *exſurgo*, v. c. e ſomno, Jud. 29, 8. 1 Reg. 18, 27. — hebr. קום, Gen. 18, 16. 19, 1. Jud. 3, 20. — metaph. *prodeo in lucem, exiſto*, Act. 15, 5. (Sic ἀνέστη, Jud. 5, 7.) — Transitive: *oriri facio, produco*; ſic in formula ἐξαναστ. σπέρμα, ſobolem excitare, Marc. 12, 19. Luc. 20, 28. quae etiam habetur, Gen. 4, 24. 19, 32. 34. (חיה vivificavit) 38, 8. Saepius non legitur.

Ἐξαπατάω, ῶ, f. ήσω, (ἐξ et ἀπατάω) proprie ἀπατάω ἐκ τῆς ὁδοῦ, a recta via abduco; — *ſeduco ad vitia et errores*, Rom. 7, 11. 2 Cor. 11, 3. *decipio*, Rom. 16, 18. 1 Cor. 3, 18. 2 Theſſ. 2, 3. (1 Tim. 2, 14. in codd.) (*Joſeph.* Ant. Jud. 10, 7. 3. ἐξηπάτησαν οἱ ψευδοπροφῆται τὸν Σεδεκίαν. — (In V. T. bis, Ex. 8, 29. Suſann. v. 56. legitur.)

Ἐξάπινα, i. q. ἐξαπίνης et ἐξαίφνης, *ſubito, extemplo*. Semel Marc. 9, 8. Habetur etiam apud LXX. pro hebr. פתאם Joſ. 11, 7. Pſ. 64, 4. Jeſ. 48, 3. 2 Chron. 29, 36. et in Pſalt. Sal. 1, 2. cf. *Kypkii* obſſ. s. l. p. 174.

Ἐξαπορέω, ῶ, med. ἐξαπορέομαι (ἐξ et ἀπορέομαι, quod vide) *omnem abjicio ſpem, prorſus despero*, 2 Cor. 1, 8. 4, 8. ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι (LXX. ſemel Pſ. 88, 17. pro hebr. נוש.)

Ἐξαποστέλλω, f. ελῶ, (ἐξ et ἀποστέλλω) proprie: ἀποστέλλω ἐκ, mitto e loco in alium, *a me dimitto, abire facio*, Act. 9, 30. 11, 22. 17, 14. coll. Gen. 24, 40. 45, 24. Joſ. 24, 28. Deut. 15, 12. 13. ἐξαποστελεῖς αὐτὸν ἐλεύθερον ἀπὸ σοῦ. — *emitto, ablego cum mandatis*, ausſenden, e. g. apoſtolum Act. 22, 21. ib. 7, 12. coll. Jer. 26, 22. Exod. 3, 12. Jud. 6, 8. 14. filium Dei ſcl. de coelo, Gal. 4, 4. (Pſ. 18, 16. ἐξ ὕψους. ib. 57, 4. ἐξ οὐρανοῦ); — *remitto, abire jubeo*; Luc. 1, 53. ἐξαπ. κενοὺς, rogantes ſine dono ſive bono. Gen. 31, 42. Job. 22, 9. — Luc. 20, 10. 11. — ſequente εἰς; *immitto*; a me mitto alicui; *largior*, Gal. 4, 6. Pſ. 104, 31. coll. Pſ. 57, 5. Saepius non habetur.

Ἐξαρτίζω, f. ίσω, (ἐξ et ἄρτιος, perfectus) 1) *prorſus abſolvo, perago*, Act. 21, 5. τὰς ἡμέρας. — 2) *prorſus inſtruo*; ita profanis (vid. *Schneileri* Lex. Gr.) de navibus omnibus, quae opus ſunt, bene inſtructis (unde etiam ἐξαρτισμὸς de navis onere). In N. T. de doctore bene inſtructo πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, 2 Tim. 3, 17. — *Joſeph.* Ant. Jud. 3, 2. 2. πολεμεῖν πρὸς ἀνθρώπους τοῖς ὅπασι καλῶς ἐξηρτισμένους, hominibus ad pugnandum optime inſtructis. *Heſych.* ἐξαρτίζει· πληροῖ, τελειοῖ. Idem: ἐξαρτίσαι· ἐκκρεμάσαι, τελειῶσαι.

Ἐξαστράπτω, f. άψω, (ἐξ et ἀστράπτω) refulgeo, herausblitzen, Ezech. 1, 4. πῦρ ἐξαναστράπτον, e nube. —

emico, exſplendeſco; Luc. 9, 29. ἱματισμὸς λευκὸς ἐξαστράπτων, pallium candore micans (Matth. 17, 2. λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Marc. 9, 3. στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιών.). Alexandrini Nah. 3, 3. Ezech. 1, 7. de armis aere micantibus.

Ἐξαυτῆς, (ἐξ αὐτῆς ſcl. ὥρας, quare etiam ſeparatim ſcribitur ἐξ αὐτῆς) adv. *ſtatim, ilico.* Marc. 6, 25. Act. 10, 33. 11, 11. 21, 33. 23, 30. Phil. 2, 23.

Ἐξεγείρω, f. ερῶ, (ἐξ et ἐγείρω) 1) excito, ſuſcito, v. c. ventum Jon. 1, 4. iram 2 Macc. 13, 4. animum, 1 Chron. 36, 22. Esd. 1, 1. — 2) ſubſiſtere, ſtare facio, ſenſu hoſtili, *excito contra,* Rom. 9, 17. ἐξήγειρά σε, te excitavi contra Iſraelitas; Exod. 9, 16. eſt הֶעֱמַדְתִּיךָ (LXX. διετηρήθης). עָמַד vero ſaepius eſt *hoſtiliter obſtitit,* 2 Sam. 1, 9. 1 Chron. 21, 1. cf. Jon. 1, 13. ἐξηγείρετο (mare) μᾶλλον ἐπ' αὐτούς. — 3) excito e ſomno, Gen. 28, 16. Pſ. 3, 5. 73, 20. — inde *excito e ſomno mortis, reſuſcito,* 1 Cor. 6, 14. Dan. 12, 2. πολλοὶ τῶν κατευδόντων ἐν γῆς χώματι ἐξεγερθήσονται (יִקְצוּ). Saepius non habetur.

Ἐξειμι f. ἐξίημι (ἐξ et εἶμι f. ἵημι) *evado;* — ἐπὶ τὴν γῆν, ad terram e mari, Act. 27, 43. — *abeo, discedo, exeo,* Act. 13, 42. 17, 15. 20, 7. Saepius non habetur.

Ἐξελέγχω, f. ἐλέγξω, (ἐκ et ἐλέγχω) 1) prorſus redarguo f. erroris et criminis convinco; — de Deo judice, Jeſ. 2, 4. Mich. 4, 3. hebr. הוֹכִיחַ. — 2) ex adjuncto: *poenam debitam exigo, punio;* Jud. v. 15. coll. Sap. 12, 17. Praeterea non habetur in codice ſacro.

Ἐξέλκω, f. ξω, (ἐκ et ἕλκω) 1) extraho ex aliquo loco, i. q. ἐξελκύω, Gen. 37, 28. — 2) *abstraho, vi abripio;* Jac. 1, 14. abripi cupiditate. (*Aelian.* hist. anim. 6, 31. ὑπὸ τῆς ἡδονῆς ἑλκόμενοι. Teſt. XII. Patr. p. 702. εἰς πορνείαν με ἐξελκύσατο). Vid. etiam Ἑλκύω.

Ἐξέλω, vid. Ἐξαιρέω.

Ἐξέραμα, τος, τὸ, (ab ἐξεράω, evomo), *vomitus,* i. q. ἔμετος. Semel 2 Petr. 2, 22. ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, hebr. קָאָה - עַל, Prov. 26, 11. LXX. ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἔμετον. Senſus: revertitur ad priſtina ſcelera foeda.

Ἐξερευνάω, ῶ, f. ήσω, (ἐξ et ἐρευνάω) *ſummo ſtudio indago, ſollicite perſcrutor;* 1 Petr. 1, 10. coll. 1 Macc. 3, 49. 9, 26. Prov. 2, 4. Zeph. 1, 13. hebr. חָפַשׂ.

Ἐξέρχομαι, f. ἐξελεύσομαι, (ἐξ et ἔρχομαι) quod apud LXX. maxime reſpondet hebr. יָצָא, vi compoſitionis maxime ponitur ſequente ἐκ, rarius (Matth. 10, 4. Act. 16, 39.) ſequente genitivo omiſſa praepoſitione ἐκ, haud raro ſeq. ἀπὸ (Matth. 12, 43. 15, 22. 17, 18. Luc. 8, 29. Jo. 13, 3.) potiſſimum in notione discedendi, ut Matth. 28, 8. Luc. 5, 8. Gen. 4, 15. et interdum ſeq. παρὰ (Jo. 16, 27. 28. Num. 11, 31.), — proprie eſt 1) *exeo, egredior* ex aliquo loco;

ἐξέρχ. ἐξω, Matth. 21, 17. 26, 75. Deut. 23, 12. Semel in significatione passiva legitur Apoc. 3, 12., ἐξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, non ejicietur unquam. (cf. *Matthiae* gramm. gr. §. 496.) — Usurpatur autem ita ut a) *additur locus*, e quo aliquis egreditur, v. c. ex homine, Matth. 12, 43. 17, 18. Marc. 1, 25 seq. Luc. 8, 29. — urbe, Matth. 8, 34. 10, 11. 14. — domo, Matth. 13, 1. — terra, Act. 7, 3 etc. — vel sequatur particula localis, Matth. 12, 44. 5, 26. — b) *suppleudus sit* locus, e quo, v. c. Matth. 8, 32. ἐξελθόντες, scl. ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. ib. 9, 31. 32. scl. ἐκ τῆς οἰκίας. Marc. 2, 13. ἐξῆλθε scl. ex urbe, cf. v. 1. — c) ponatur *absolute* de iis, qui domum, sedem linquunt et *progrediuntur* ut faciant aliquid, ubi vel infinitivus verbi, negotium peragendum exprimentis, additur, ut Matth. 13, 3. τοῦ σπείρειν, ib. 20, 1. 3. 5. 6. Ap. 20, 8. vel ἵνα sequitur ut Ap. 6, 2. vel sequens verbum per καί nectitur, ut Matth. 13, 49. ἐξελεύσονται (sc. ex sedibus coelestibus) καὶ ἀφοριοῦσι, pro ἐξελευσ. τοῦ ἀφορ. Marc. 8, 11., Act. 7, 7. — Hoc modo etiam de iis, qui (domum linquentes) egrediuntur pugnatum, Matth. 26, 55. ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε συλλαβεῖν με. cf. Deut. 20, 1. 21, 10. 23, 9. — Denique d) metaphorice tribuitur rebus, v. c. sanguini, Jo. 19, 34. Apoc. 14, 20. ubi est *profluo*; — voci, Apoc. 16, 17. ubi est *audior*. — famae, ubi est *divulgor*, Matth. 9, 26. Marc. 1, 28. Luc. 4, 14. 7, 17. Jo. 21, 23. Rom. 10, 18. 1 Thess. 1, 8. Ezech. 16, 14. — edicto, legi, ubi est *promulgor*; Luc. 2, 1. Dan. 2, 13. Mich. 4, 2. — 2) *egredior* ex aliquo loco sive *ab aliquo cum mandatis*, ex ejus mandato, ubi sensus verbi est: *mittor* ab aliquo. Sic in formulis Joanneis ἐκ θεοῦ, ἀπὸ s. παρὰ θεοῦ ἐξῆλθον, de coelo (θεὸς ut saepius pro οὐρανὸς) veni ex Dei mandato, legatus a Deo missus sum; Jo. 8, 42. 13, 3. 16, 27. 28. 30. 17, 8. Sic quoque Marc. 1, 38. εἰς τοῦτο ἐξεληλυθα, ad hoc missus sum scl. a Deo. coll. Num. 11, 31. πνεῦμα ἐξῆλθε παρὰ κυρίου. Jes. 57, 16. Sir. 24, 3. Gen. 24, 50. παρὰ κυρίου ἐξῆλθε τὸ πρᾶγμα τοῦτο. — 3) *egredior et proficiscor in alium locum*, ubi quum notio proficiscendi primaria sit, quare etiam εἰς sive πρὸς additur, simpliciter verti potest *proficiscor*. Matth. 22, 10. ἐξελθόντες εἰς τὰς ὁδούς, εἰς τὴν ἔρημον, Matth. 11, 7. 8. 24, 26. εἰς τὸ ὄρος, ib. 26, 30. ἐξῆλθ. εἰς ἀπάντησιν, Matth. 25, 1. 6. (Ex. 18, 7.). 2 Cor. 2, 13. Act. 11, 25. (Jud. 9, 27. Deut. 24, 5. εἰς πόλεμον) 2 Cor. 8, 17. ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. (Deut. 28, 7. 25.) — 4) *egressus adveni* s. *adsum*; sic 1 Jo. 4, 1. πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον, jam adfuerunt, extiterunt. Sic 1 Reg. 13, 12. 14. ἐληλυθὼς ἐξ Ἰούδα, qui advenit ex Juda, Fortasse etiam Matth. 15, 22. ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, qui ex ista regione egressa advenerat. — 5) egredior et discedo; *discedo*, *abeo*, Matth.

15, 21. 18, 28. 24, 1. 28, 8. Marc. 6, 1. Luc. 5, 8. et passim. — Marc. 5, 30. δύναμις ἐξελθοῦσα, virtus quae ex ipsa discesserat. Act. 8, 7. πολλῶν τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα ἐξήρχετο, pro: πνεύματα ἀκάθαρτα (ἐκ) πολλῶν τῶν ἐχόντων (αὐτὰ) ἐξήρχετο, 1 Cor. 5, 10. ἐξ. ἐκ τοῦ κόσμου, discedere ex hisce terris. 2 Cor. 6, 17. ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν, discedite ab illis, i. e. nullam cum illis amplius habete societatem. Gen. 4, 15. ἐξῆλθε (abiit) Κάϊν ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. — Inde ex adjuncto: a) *evado*, Jo. 10, 39. ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν. — b) abeo, ut non amplius sim, *cesso*, *finio*, Act. 16, 19. ἐξ. ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας, cessat, finitur spes. cf. Gen. 47, 18. ἐξῆλθε τὸ ἔτος, finiebatur (חָמַם, absolutus est) annus. coll. Jer. 51, 32. ἄνδρες αὐτοῦ οἱ πολεμισταὶ ἐξέρχονται (hebr. נִבְהַל, perturbatus est), quod vel est: aufugerunt, vel deficiunt. — 6) *Prodeo*, *orior*, *exorior*; a) de hominibus, Matth. 2, 6. ἐξελεύσ. ἐκ σοῦ scil. Βηθλεέμ (Exod. 1, 5. Gen. 17, 6. hebr. יצא. 1 Macc. 1, 10. 11.) — e lumbis Abrahami *nasci*, Hebr. 7, 5. (Gen. 35, 11. 1 Reg. 8, 19.) Gen. 15, 4. υἱὸς ὃς ἐξελεύσεται ἐκ σοῦ. Lib. *Henoch*. p. 196. ἐκ γυναικῶν ἐξεληλύθασι. — b) de dictis, cogitatis, Matth. 15, 18. 19. Jac. 3, 10. — c) de fulgure, Matth. 24, 27. ἐξ. ἀπὸ ἀνατολῶν, exoritur e solis ortu. (De sole ipso Gen. 29, 23. coll. Ezech. 1, 4.) — 7) De formula ἐξέρχεσθαι καὶ εἰσερχ. Jo. 10, 9. Act. 1, 21. vid. Εἰσέρχομαι.

Ἔξεστι, verbum impersonale ab ἔξειμι, *licet* a) ex legibus divinis et humanis, Matth. 12, 2. 10, 12. 14, 4. 19, 3. 22, 17. 27, 6. Marc. 2, 24. 26. 3, 4. 6, 18. 10, 2. 12, 14. Luc. 6, 2. 4. 9. 14, 3. 20, 22. Jo. 5, 10. (Act. 8, 37.) 22, 25. b) *licet* secundum mores et decorum; *decet*, Act. 16, 21. Esdr. 4, 14. chald. אֲרִיחַ, decens. — c) *licet* ex aliorum voluntate; *venia datur*; Act. 21, 37. 2 Cor. 12, 4. 1 Macc. 14, 44. — d) *licet* ex meo arbitrio, mea potestate, non sum coactus ab alio; in *potestate mea*, *arbitrio meo positum est*, Matth. 20, 15. Jo. 18, 31. 1 Cor. 6, 12. πάντα μοι ἔξεστιν, in omnibus ex meo arbitrio vivere possum; nemo hominum leges mihi scribere potest. 1 Cor. 10, 23. — Particip. ἐξὸν, *licitum*, vel nude ponitur, ubi suppl. est ἐστὶ, ut Act. 2, 29. 2 Cor. 12, 4. vel addito verbo, Matth. 12, 4. ἐξὸν ἦν. — Saepius nec in N. nec in V. T. habetur.

Ἐξετάζω, f. άσω, (ἐξ et ἑτάζω, inquiro, examino) *studiose quaero*, *inquiro*, *accurate examino*, Matth. 2, 8. ἀκριβῶς ἐξετάσατε (Deut. 19, 18. דָּרַשׁ), ib. 10, 11. coll. Sir. 3, 22. 11, 7. — *quaero* simpliciter, i. q. ἐρωτάω, Jo. 21, 12. *Phavor*. ἐξετάζω· ἐρωτῶ. — Saepius non habetur.

Ἐξηγέομαι, οῦμαι, f. ήσομαι, (ἐξ et ἡγέομαι), 1) praeeo tanquam dux viae; — adduco; — 2) cum accusativo rei: duco ad rem, eam notam facio; — *accurate narro*, *expo-*

no, Matth. 24, 35. Act. 10, 8. 15, 12. 14. 21, 19. (LXX. שפר, Jud. 7, 13.) — De doctore, *accurate docuo*, Jo. 1, 18. (Xenoph. Mem. 4, 2. 30 sq.) Levit. 14, 57. ubi respondet hebr. הוֹרָה, *docuit*. Dicitur maxime de iis, qui de rebus divinis et absconditis exponunt, unde in loco parallelo, Matth. 11, 27. est *ἀπεκάλυψε*. *Hesych.* ἐξηγήσατο· ἑρμήνευσε. In versione alex. חַרְטֻם, magus, divinarum rerum interpres, Gen. 41, 8. 24. exponitur ἐξηγητής. *Hesych.* ἐξηγητής· ὁ περὶ ἱερείων καὶ διοσημείων ἐξηγούμενος. Saepius non extat.

Ἑξήκοντα, οἱ, αἱ, τὰ, *sexaginta*. Matth. 13, 8. 23. Marc. 4, 8. 20. Luc. 24, 13. 1 Tim. 5, 9. Ap. 11, 3. 12, 6. 13, 18.

Ἑξῆς, adv. 1) in una serie, Jud. 20, 48. Deut. 2, 34. 3, 6. — 2) *deinde, postea*; Test. XII. Patr. p. 662. ἑξῆς ἔτεκε, deinceps peperit. — Ὁ, ἡ, τὸ ἑξῆς, *proxime sequens, proximus*. ἡ ἑξῆς βάσανος, 2 Macc. 7, 8. Sic in N. T. in formulis: ἐν τῇ ἑξῆς scl. ἡμέρᾳ, *die sequente*, Luc. 7, 11. 9, 37. ubi ἡμέρᾳ additur. — τῇ ἑξῆς scl. ἡμέρᾳ, idem, Act. 21, 1. 25, 17. 27, 18. Test. XII. Patr. p. 595. — Saepius non extat.

Ἐξηχέω, ῶ, f. ήσω, *persono, sonitum edo*, hinausschallen, Joel. 3, 14. de doctrina: *per vulgo, fama perfero*. Sic semel 1 Thess. 1, 8. ἐξήχηται ὁ λόγος, a vobis fama doctrinae perlata est. *Hesych.* ἐξηχεῖται (lege ἐξήχηται)· ἐξῆλθεν, ἐκηρύχθη.

Ἕξις, εως, ἡ, (ab ἔχω) habitus corporis, 1 Sam. 16, 7. (corpus ipsum, Judic. 14, 9. Sir. 30, 14.); — habitus animi; facultas exercitatione adscita; — deinde: *exercitatio* ipsa, *usus*. Sic semel Hebr. 5, 14. διὰ τὴν ἕξιν γεγυμνασμένα, usu, sive experiendo bene exercitata. Prol. Sir. ἐν τούτοις ἱκανὴν ἕξιν περιποιησάμενος, in his libris intelligendis magnam peritiam nactus.

Ἐξίστημι, (ἐξίσταμαι, ἰξιστάω) f. ἐκστήσω, aor. 1. ἐξέστησα, aor. 2. ἐξέστην (ab ἐξ et ἵστημι, quod vide) 1) de statu dejicio, loco depello, expello (Exod. 23, 27. Jos. 10, 10. ubi hebr. נָגַף, profligavit.) Tribuitur corpori v. c. Test. XII. Patr. p. 633. οἱ ἁρμοὶ τοῦ σώματός μου ἐξέστησαν, καὶ οὐκ ἠδυνάμην στῆναι., saepius autem *animo*, ubi est 2) mentem deturbo de statu suo, ita ut sui non satis sit compos; quare est a) *insanio, mei compos non sum*, Marc. 3, 21. 2 Cor. 5, 13. ἐξέστημεν, videor vobis insanire. (Videtur Apostolus arripuisse hoc verbum ex calumniis adversariorum, ut ἄφρων c. 11, 16, 19. 12, 6. 11.). LXX. Job. 12, 17. hebr. הוֹלֵל, insanum fecit. *Joseph.* Ant. Jud. 10, 7. 3. ὡς ἐξεστηκότα τῶν φρενῶν, quasi insaniret. *Phavor.* ἐξέστηκεν· μαίνεται. — b) *mentem turbo, perturbo, perplexum facio*, Act. 8, 9. ἐξιστῶν τὸ ἔθνος. ib. v. 11. coll. Job. 5, 13. βουλὴν ἐξέστησεν.

נִבְהַל, — c) *terrorem injicio*, animum percello, Act. 12, 16. coll. 1 Sam. 17, 11. Ezech. 2, 6. Mich. 7, 17. — d) *obstupefacio, admirationem injicio*, Luc. 24, 22. ἐξέστησαν ἡμᾶς. Neutraliter: *obstupefio, valde admiror* ita ut nesciam quid cogitem dicamve, Matth. 12, 23. Marc. 6, 51. Luc. 2, 7. 12. 8, 13. 9, 21. Marc. 2, 12. 5, 42. Luc. 8, 56. Act. 10, 45. coll. Gen. 27, 33. Exod. 19, 18. 1 Sam. 4, 13. *Hesych.* ἐξίσταντο· ἐθαύμαζον. — Saepius non legitur.

Ἐξισχύω, f. ύσω, (ἐξ et ἰσχύω), majorem in modum valeo, satis possum. — Deinde ut simplex ἰσχύω, δύναμαι et latinorum valeo: *perquam idoneus sum, bene valeo*. Eph. 3, 18. ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι, ut bene valeatis comprehendere. Eodem sensu Sir. 7, 6. εἰ μὴ ἐξισχύσεις ἐξάραι ἀδικίας, nisi egregie valeas injustum reprimere. Saepius non extat in codice sacro.

Ἔξοδος, ου, ἡ, (ἐξ et ὁδὸς) 1) *exitus*, emigratio e loco, e. g. Israëlitarum ex Aegypto, Hebr. 11, 22. Deut. 24, 9. Ps. 114, 1. (etiam passive, Test. XII. Patr. p. 543. ἔξοδος ὁστέων Ἰωσήφ). — 2) *extremitas*, de spatio, e. g. extremitas viarum s. platearum, 2 Sam. 1, 20. Prov. 1, 20. — et de tempore, e. g. exitus anni, Ex. 23, 16. — 3) exitus fatorum, Prov. 8, 35. *fata ultima*, quare nostris scriptoribus (ut latinorum *exitus, excessus*) etiam de *fine vitae*, sive *exitu e vita*. Sic 2 Petr. 1, 15. similiterque plurimi accipiunt Luc. 9, 31. nisi ibi potius ἔξοδος est: fata ultima, quod ratione sensus eodem redit. — Sap. 3, 2. ἔδοξαν τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν. ib. 7, 6. μία πάντων εἴσοδος εἰς τὸν βίον, ἔξοδός τε ἴση. *Joseph.* Ant. Jud. 4, 8. 2. ἐπ' ἐξόδου τοῦ ζῆν.

Ἐξολοθρεύω, f. εύσω (ἐξ et ὀλοθρεύω) *funditus perdo, exstirpo, exterminio*. Semel Act. 3, 23. Saepissime apud LXX., v. c. Deut. 7, 10. 9, 3. etiam seq. ἐκ, Ps. 83, 4. Gen. 17, 14. Exod. 30, 33. ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Lev. 23, 29. Test. XII. Patr. p. 541.

Ἐξομολογέω, ῶ, f. ήσω, (ἐξ et ὁμολογέω) activ. et medium: 1) *palam profiteor, confiteor*, v. c. ἁμαρτίας, i. e. *reum me confiteor*, vel etiam deprecor, Matth. 3, 6. Marc. 1, 5. Act. 19, 18. Jac. 5, 16. *Joseph.* Ant. Jud. 8, 4. 6. ἐξομολογουμένων τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. In V. T. hoc sensu semel Dan. 9, 24. ubi ἐξομολογησάμην est: confessus et deprecatus sum; sequitur enim confessio peccati et deprecatio. coll. Dan. 6, 10. — palam profiteor in laudem alicujus, Phil. 2, 11. (Apoc. 3, 5.). — *celebro, laudes dico*, sequente dativo personae, Matth. 11, 25. Luc. 10, 21. Rom. 14, 11. (ubi non est, *juro*, quanquam ita legitur, Jes. 45, 23. et ibi in textu vaticano habetur ὀμεῖται, codex Alexandr. ἐξομολογήσεται). Rom. 15, 9. (Ps. 18, 49.) Sic saepissime et fere constanter

apud LXX. v. c. 2 Sam. 22, 50. 2 Chron. 20, 22. Dan. 2, 29. 1 Chron. 16, 14. Pſ. 57, 12 etc. — 2) profiteor id quod alter poſtulat, *convenio* cum aliquo de re, *promitto*. Sic ſemel Luc. 22, 6. ἐξωμολόγησα, conditionem accepit, ſpopondit. Jer. 44, 25. ὁμολογεῖν ὁμολογίας, vota facere ſ. promittere. *Joſeph.* Ant. Jud. 6, 3. 5. βασιλέα ὡμολόγησεν, regem dare promiſit, ib. 8, 4. 3. ὡς καὶ ὡμολογήσας Δαυΐδῃ. cf. *Krebſii* obſſ. Flav. p. 135. *Xenoph.* anab. 7, 4. 9. Saepius non habetur.

Ἐξὸν, vid. Ἔξεστι.

Ἐξορκίζω, f. ίσω, (ἐξ et ὁρκίζω) *graviter adjuro, obteſtor*. Matth. 26, 63. ἐξορκ. σε κατὰ θεοῦ. Gen. 23, 3. ἐξορκ. σε κύριον τὸν θεὸν, hebr. הִשְׁבִּיעַ. coll. Jud. 17, 12. — Saepius non extat in codice ſacro.

Ἐξορκιστής, ου, ὁ, (ab ἐξορκίζω) 1) jurejurando exigens; — 2) *formula adjurationis uſus ad daemonia ejicienda, exorciſta*. Sic Act. 19, 13. coll. Luc. 11, 19. *Joſeph.* Ant. Jud. 8, 2. 5. narrat, Salomonem reliquiſſe τρόπους ἐξορκώσεων, formulas adjurandi, quibus daemonia ejiciantur.

Ἐξορύσσω, — ττω, f. ύξω (ἐξ et ὀρύσσω, fodio), *perfodio*, Marc. 2, 4. — *effodio*, Gal. 4, 15. τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες, oculos veſtros effodientes, i. e. cariſſimis quibuscunque vos ſpoliantes. Formula ἐξορ. ὀφθαλμοὺς legitur etiam Jud. 16, 22. 1 Sam. 11, 2. coll. Prov. 29, 22. ἐξώρυξεν ἁμαρτίας. Saepius in codice ſacro non legitur.

Ἐξουδενόω, ῶ, f. ώσω, (ἐξ et οὐδενόω, ad nihilum redigo) 1) prorſus ad nihilum redigo; Pſ. 58, 7. (hebr. נָמַס liquefactus eſt) Judith. 13, 19. Sir. 47, 7. — 2) nihili facio; ſperno, contemno, Pſ. 102, 18. ἐξουδ. τὴν δέησιν, hebr. נִוָּה. Eccl. 9, 16. 2 Reg. 19, 21. — 3) *rejicio cum contemtu, reprobo*; v. c. aliquem regem, 1 Sam. 15, 26. 16, 1. (מָאַס). 1 Macc. 3, 14. Lib. *Hen.* p. 162. λόγους προφητῶν ἐξουδενώσετε. Sic ſemel Marc. 9, 12. ubi eſt tanquam Meſſiam reprobare. *Heſych.* ἐξουδένωσας· ἀπεδοκίμασας. Text. XII. Patr. p. 564. ἐξουδένωσε κύριος τοὺς Χαναναίους.

Ἐξουθενέω, ῶ, f. ήσω, idem quod praecedens ἐξουδενόω, quod vide. — *Nihili facio, contemno*, Luc. 18, 9. 1 Cor. 16, 11. 1 Theſſ. 5, 20. coll. Prov. 1, 7. Ezech. 22, 8. — ἐξουθενήμενος, 1 Cor. 1, 28. 2 Cor. 10, 10. nullius pretii, non timendus. — *Ludibrio habeo*, Gal. 4, 16. Luc. 23, 11. coll. 2 Reg. 19, 21. 2 Chron. 36, 16. — *Reproho*, Act. 4, 11. (Matth. 21, 42. ἀπεδοκίμασαν). 1 Sam. 8, 7. מָאַס. Pſalt. Sal. 2, 5. — *Impium judico*, Rom. 14, 3. 10. Saepius non extat.

Ἐξουσία, ίας, ἡ, cui apud LXX. hebr. מֶמְשָׁלָה et chald. שָׁלְטָן reſpondet, 1) *vis, poteſtas, facultas* quaecunque, Matth. 9, 6. 8. Marc. 2, 10. Luc. 5, 24. 12, 5. — Matth. 10, 1. ἐξουσία πνευμάτων, pro ἐπὶ τὰ πνεύματα· ſolet enim

mox genitivus objecti, in quod exercetur potestas, sequi, mox etiam ἐπὶ, interdum εἰς. Marc. 6, 7. Luc. 9, 1. — Matth. 21, 23. ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ, cujusnam, Dei an diaboli, potestate adjutus? Ib. 24, 27. Marc. 11, 28 sq. 33. Luc. 20, 2. 8. Vid. etiam Marc. 3, 15. Jo. 1, 12. Act. 8, 19. Luc. 12, 5. — De auctoritate alicui *concessa*, Jo. 5, 27. Apoc. 6, 8. 9, 3. 10. 11, 6. 13, 2. 4. 5. 7. 13, 12. 14, 18. Dan. 7, 6. quare etiam de *potestate demandata*, sive *plenaria*, *Vollmacht*, Act. 9, 14. 26, 10. 12. — de auctoritate apostolo vi muneris competente, 2 Cor. 13, 10. — de auctoritate judicis, Luc. 20, 20. — 2) *imperium*, *dominatio* quaecunque, Luc. 19, 17. Apoc. 20, 6. dominatio heri, Marc. 13, 34. τὴν ἐξουσίαν scl. αὐτοῦ. — imperium summum et regium, Matth. 28, 18. ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία. Luc. 10, 19. Jo. 17, 2. 1 Cor. 15, 24. Jud. v. 25. Apoc. 2, 26. 16, 19. 17, 12 sq. coll. Ps. 136, 8. 9. Sir. 17, 2. — imperium Satanae, Act. 26, 18. — Luc. 20, 53. ἡ ὥρα καὶ ἐξουσία τοῦ σκότους, pro ἡ ὥρα τῆς ἐξουσίας τ. σκ. tempus, quo impiis datum est vi sua uti. Col. 1, 13. ἐξουσ. τοῦ σκοτ. dominatio impietatis. — Inde 3) metonymice a) *materia* imperii, *regna*, Luc. 4. 6. Apoc. 12, 10. *subditi*; sic fortasse 1 Cor. 15, 24. τὴν ἐξουσ. omnes imperio suo salvos factos. Eph. 2, 2. ἄρχων τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, imperator spiritum (daemonum, vid. infra) in aëre versantium. (Coll. Ἀήρ.) Sic ἐξουσία, Ps. 114, 2. de populo Israëlitico. — *ditio*, Luc. 23, 7. 2 Reg. 20, 13. — b) ii qui imperium habent; ergo α) *magistratus*, *potentes*, Luc. 12, 11. Matth. 8, 9. ἄνθρωπος ὑπὸ ἐξουσίαν scl. ὑποτασσόμενος, ut additur, Luc. 7, 8. homo potentiori subjectus. Rom. 13, 1—3. Tit. 3, 1. coll. Sir. 10, 4. 2 Macc. 3, 24. — β) *potentes coelestes*, *angeli*, Eph. 1, 21. 3, 10. ἐξουσ. ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Col. 1, 16. 2, 10. 1 Petr. 3, 22. coll. Test. XII. Patr. p. 548. ubi in descriptione incolarum septem coelorum in coelo septimo versari dicuntur θρόνοι, ἐξουσίαι, igitur angeli supremi ordinis. In tertio coelo autem (p. 547.) αἱ δυνάμεις τῶν παρεμβολῶν, angeli Dei poenas infligentes. Dicitur etiam de angelis malis s. daemonibus, Eph. 6, 12. Col. 2, 15. Eph. 2, 2. qui in aëre versari putabantur, sive in coelo infimo, de quo Test. XII. Patr. p. 546. dicit: ὁ κατώτερος (οὐρανὸς) διὰ τοῦτο στυγνότερός ἐστιν, ἐπειδὴ οὗτος παρὰ πᾶσας ἀδικίας ἀνθρώπων. — 4) *robur*, *efficacia*, Apoc. 9, 19. ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστι. ib. 18, 1. — Matth. 7, 29. ὡς ἐξουσίαν ἔχων, summa efficacia usus; Marc. 1, 22. vel ut Luc. 4, 32. dicitur: ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ, magna gravitas inerat ejus sermoni. — Inde κατ' ἐξουσίαν Marc. 1, 27. et ἐν ἐξουσίᾳ Luc. 4, 36. *potenter*, *cum effectu*. — 5) *licentia*, *arbitrium*, *libertas*, *venia*, Jo. 10, 18. 9, 10. 11. Act. 1, 7. ἐν τῇ ἰδίᾳ

ἐξουσία, pro suo arbitrio. Ib. 5, 4. Rom. 9, 21. 1 Cor. 7, 37. ἐξουσ. ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, in ejus arbitrio positum est. 1 Cor. 8, 9. 9, 4. 5. 6. 12. 18. 2 Cor. 10, 8. 2 Thess. 3, 9. Hebr. 13, 10. Ap. 22, 14. ἐξουσία ἐπὶ τὸν ξύλον τῆς ζωῆς, licet iis uti arbore vitae. coll. Sir. 25, 25. 30, 11. 2 Macc. 4, 10. — 6) Restant verba vexatissima 1 Cor. 11, 10. ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους, quae plurimi ob vers. 5. de *velamine* capitis intelligunt; quod si conceditur ἐξουσία est *munimentum, propugnaculum*, ut hebr. עוז, quod non solum robur, sed etiam propugnaculum significat, et Paulus velamen ea de causa censendus est appellasse propugnaculum, quia velamen mulieres muniat adversus impetus daemonum libidinosorum. Sic in Test. XII. Patr. p. 529. monentur mulieres, ἵνα μὴ κοσμῶνται τὰς κεφαλὰς καὶ τὰς ὄψεις αὐτῶν, quia hoc modo mulieres ante diluvium seduxissent Egregoras, (angelos nunc malos). Sed obstare videtur, quod ἐξουσία ἐπὶ constanter significat *dominium in*, et quod apostolus ipse v. 15. dicit comam loco velaminis mulieri datam esse. Posset igitur locus et ita intelligi: debet mulier habere potestatem, s. veniam capitis sui scl. velandi, idque vel propter daemones." Videntur enim quidam fuisse in ecclesia Corinthiaca, qui vetarent, certe contradicerent, ne mulieres sacris interessent velatae. cf. v. 3 sqq. monet igitur apostolus, hanc veniam dandam esse mulieribus, ut velis utantur. — Saepius non extat.

Ἐξουσιάζω, f. ίσω, (ab ἐξουσία) 1) potestatem do, Cohel. 5, 18. 6, 2. — 2) *dominium exerceo, impero*. τινός, ut etiam ἐξουσία, saepe seq. genitivo objecti. Luc. 22, 25. 1 Cor. 6, 12. ἐξουσιασθήσομαι, me subjugari patiar. ib. 7, 4. coll. Cohel. 9, 17. 10, 4. Neh. 9, 37. 1 Macc. 10, 70.

Ἐξοχή, ῆς, ἡ, (ab ἐξέχω, emineo, promineo; deinde: excello) 1) *eminens*, prominens, prominentia, Job. 39, 28. — 2) metaph. *praestantia, excellentia*; Act. 25, 23. ἄνδρες οἱ κατ' ἐξοχὴν ὄντες, i. e. proceres, primores.

Ἐξυπνίζω, f. ίσω, (ἐξ et ὕπνος) 1) e *somno excito, expergefacio*; passiv. *expergefio*, 1 Reg. 3, 15. Job. 14, 12. Test. XII. Patr. p. 568. et 660. — 2) *e mortis sopore excito, resuscito*. Jo. 11, 11. coll. Test. XII. Patr. p. 609. οἱ διὰ κύριον ἀποθανόντες ἐξυπνισθήσονται ἐν ζωῇ.

Ἔξυπνος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ἐξ et ὕπνος) *expergefactus, e somno excitatus*. Act. 16, 27. 3 Esdr. 3, 3. ἔξυπνος ἐγένετο. Test. XII. Patr. p. 562.

Ἔξω, (ab ἐξ) adverb. secundum LXX. hebr. חוץ, מחוץ respondens, quod ubi substantivis jungitur in praepositionem, genitivum regentem, abit, qui genitivus saepius omittitur et e contextu oratione supplendus est, v. c. Marc. 1, 45. ἔξω scl. τῆς πόλεως, extra urbem Luc. 1, 10. ἔξω scl.

τοῦ ναοῦ. vid. etiam Act. 5, 34. Apoc. 22, 15. — Est autem 1) *foris*, auſſen, Marc. 11, 4. πρὸς τὴν θύραν ἔξω, ad januam foris. Ἑστάναι ἔξω, foris ſtare, Matth. 12, 46 ſq. Marc. 3, 31 ſq. Luc. 8, 20. 13, 25. Jo. 18, 16. 20, 11. Act. 5, 23. Gen. 24, 31. — Οἱ ἔξω ſcl. ὄντες, *exteri*, — *non chriſtiani*, 1 Cor. 5, 12. 13. Col. 4, 5. 1 Theſſ. 4, 12. — *ad ſocietatem apoſtolorum non pertinentes*, profani, ἐξωτερικοὶ. Marc. 4, 11. αἱ ἔξω πόλεις, urbes exterae, extra Judaeam, Act. 26, 11. Ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος, ego, quatenus corpus habeo, corpus meum, 2 Cor. 4, 6. coll. 2 Reg. 16, 18. εἴσοδος ἡ ἔξω, exterior. — 2) *Foras ex*, hinaus, heraus; v. c. ἐξῆλθεν ἔξω, Matth. 21, 17. Jo. 19, 4. 5. Deut. 23, 12. Exod. 12, 46. — Matth. 26, 75. Marc. 14, 68. Luc. 22, 62. Act. 16, 13. Apoc. 3, 12. de quo loco vid. Ἐξέρχομαι. — Ἐξαγειν ἔξω, Marc. 8, 23. Luc. 24, 50. Jo. 19, 4. 13. Act. 16, 30. coll. Jud. 19, 25. Gen. 15, 5. 19, 16. Ἐκπορεύεσθαι ἔξω τῆς πόλεως, Marc. 11, 19. Pſ. 41, 7. — Δεῦρο ἔξω, egredere foras, prodi, Jo. 11, 34. — Βάλλειν ἔξω, ejicere, exterminare, 1 Jo. 4, 18. Βάλλεσθαι ἔξω, *abjici*, cum contemtu, Matth. 5, 13. 13, 48. Luc. 14, 35. Jo. 15, 6. coll. 2 Chron. 29, 16. Lev. 14, 40. Sed ἐκβάλλειν ἔξω, *foras ejicere, abigere, expellere*, Matth. 26, 69. Marc. 12, 8. Luc. 4, 29. 8, 54. 13, 28. 20, 15. Jo. 6, 37. ἐκβ. ἔξω ſcl. ex regno Dei, i. e. repudiare. Jo. 9, 34 ſeq. 12, 31. Act. 7, 58. 9, 40. De loco Apoc. 11, 2. vid. Ἐκβάλλω. — Ἀποστέλλειν ἔξω τῆς χώρας, Marc. 5, 10. Ἀπελθεῖν ἔξω τοῦ συνεδρίου, egredi ex ſynedrio, Act. 4, 15. — Ἔξω ποιῆσαι, foras mittere, ſecedere jubere, Act. 5, 34. — 3) *extra*, *auſſerhalb*, Luc. 13, 33. Act. 14, 19. 21, 30. ib. 21, 5. ἕως ἔξω, (1 Sam. 9, 26.) Hebr. 13, 11—13. (Exod. 29, 14. 33, 7.) (Apoc. 14, 20.) Num. 35, 4. 2 Chron. 33, 15. — Saepius non legitur.

Ἔξωθεν, (ab ἔξω) 1) adverbium, a) *extrinſecus*; Gen. 6, 14. Exod. 25, 11. οἱ ἔξωθεν ſcl. ὄντες, exteri, extra eccleſiam, 1 Tim. 3, 7. Ὁ ἔξωθεν ſcl. ἄνθρωπος, home quatenus oculis conſpicitur, 1 Petr. 3, 3. coll. 2 Cor. 4, 6. — Ἡ αὐλὴ ἡ ἔξωθεν, exterior aula, Apoc. 11, 2. τὸ ἔξωθεν, exterior pars, das Aeuſsere, Matth. 23, 25. Luc. 11, 39. 40. — b) Metaph. *ratione externae conditionis et agendi modi*, Matth. 23, 27. ἔξωθεν φαίνονται, in externa agendi ratione videntur. ib. v. 28. Marc. 7, 18. 2 Cor. 7, 5. — 2) praepoſitio: *extra*, i. q. ἔξω, Marc. 7, 15. Apoc. 14, 20. ἡ λίμνος ἔξωθεν τῆς πόλεως. 1 Reg. 6, 6. Saepius non habetur.

Ἐξωθέω, f. ἐξώσω, (ἐξ et ὠθέω, pello, trudo) 1) *extrudo, ſedibus expello*, Act. 7, 45. coll. Jer. 8, 3. Joel. 3, 6. Pſalt. Sal. 17, 6. — 2) ſequente εἰς, *pello ad*, *impello*. Sic Act. 27, 39. ἐξῶσαι τὸ πλοῖον εἰς αἰγιαλὸν, ad littus ad-

pellere navem (cf. *Raphel.* annot. e Polyb. p. 406.). Joel. 2, 20. ἐξωσ. εἰς γῆν ἄνυδρον. Jer. 51, 35. ἔξωσαν με εἰς Βαβυλῶνα. Sequente ἐπὶ 2 Sam. 15, 13.

Ἐξώτερος, α, ον, comparativ. ab ἔξω, *exterior, extremus;* Ezech. 10, 5. 40, 20. — In N. T. σκότος τὸ ἐξώτερον, Matth. 8, 12. 22, 13. 25, 30. Vid. Σκότος.

Ἑορτάζω, f. άσω, (ab ἑορτὴ) proprie ἑορτὴν ἄγω, *diem festum celebro*, Exod. 5, 1. Ps. 41, 5. Nah. 1, 15. In N. T. semel 1 Cor. 5, 8. de *celebratione festi paschatos*, quam Apostolus allegorice pro omni cultu Dei, qui in sentiendi et agendi ratione conspicuus est, posuit, metaphora ducta ab ἀζύμοις, versu 7.

Ἑορτή, ῆς, ἡ, *dies festus*, Act. 18, 21. (Ezech. 23, 34.) Col. 2, 16. Jo. 5, 1. ubi, quum articulus deficiat, incertum est, an de paschate cogitandum sit. Am. 5, 21. Nah. 1, 15. — Ἑορτὴ τοῦ πάσχα. Luc. 2, 41. 42. Jo. 13, 1. (Semel sic in V. T. Exod. 34, 25. ubi simpliciter τὸ πάσχα dicitur). Jo. 2, 23. τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, quare etiam Joannes pascha saepius κατ' ἐξοχὴν appellat τὴν ἑορτὴν, c. 7, 2. 8, 10—14. 37. — ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, Luc. 22, 1. *pascha.* cf. Jos. 5, 8. et saepius in V. T. v. c. Exod. 34, 17. 23, 15. 2 Chron. 8, 13.

Ἐπαγγελία, ας, ἡ, 1) annunciatio; — quod est in annunciatione: 2) *mandatum, jussum*, Act. 23, 21. ἐπαγγελ. expectant mandatum tuum, scl. ut Paulus ad te ducatur, cf. v. 15. (Exemplum e *Diod. Sic.* attulit *Munthe* in obss. ad h. l.) — 3) *promissio*, Rom. 4, 20. Act. 2, 39. 2 Cor. 1, 20. Eph. 6, 2. 1 Tim. 4, 8. Hebr. 11, 33. 2 Petr. 3, 4. coll. Esth. 4, 7. 1 Macc. 10, 15. — Specialiter a) promissiones Abrahamo factae. Hebr. 7, 6. de numerosa sobole Act. 7, 17. Hebr. 6, 15. de terrae possessione Rom. 4, 13—16. unde γῆ ἐπαγγελίας *terra promissa*, Hebr. 11, 9. — de Isaaco, Rom. 9, 9. Gal. 4, 23. de Christo, filio Abrahami spirituali, Rom. 9, 8. ubi τέκνα τῆς ἐπαγγ. pro τέκνα τοῦ ἐπαγγελμένου, i. e. Christi, ut Paulus ipse Gal. 3, 16. (σπέρμα, ὅς ἐστι Χριστός) et 4, 28. interpretatur. — b) de futuro servatore Act. 13, 23. 32. 26, 6. — c) de futura felicitate et favore Dei, Abrahamo, patribus, Judaeis et per hos Christianis facta, Rom. 4, 13—16. 9, 4. 15, 8. 2 Cor. 7, 1. Gal. 3, 16—29. Eph. 2, 12. 3, 6. Hebr. 6, 12. 17. 11, 17. — d) de felicitate per Christum adipiscenda, 2 Tim. 1, 1. κατ' ἐπαγγ. i. e. ex Dei benigna voluntate ut annunciem promissionem felicitatis per Christ. adipiscendae. Hebr. 4, 1. 8, 6. 9, 15. 1 Jo. 2, 25. — Ὁ κύριος τῆς ἐπαγγ. dominus a quo promissio, 2 Petr. 3, 9. — 4) id ipsum quod promittitur, τὸ ἐπαγγελλόμενον, *res promissae*, Hebr. 11, 13. 39. — de spiritu sancto, Luc. 24, 49. ἐπαγγελία τοῦ πατρὸς, *promissum* a patre; Act. 1, 4. Eph. 1.

13. Gal. 3, 14. Act. 2, 33. ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύ. λαβὼν, i. e. τὸ πνεῦμα ἐπαγγελλόμενον. — de salute ipsa Hebr. 10, 36. — Test. XII. Patr. p. 725.: ὁ θεὸς εἰσάξει ὑμᾶς εἰς τὴν ἐπαγγελίαν (terram promissam) τῶν πατέρων ὑμῶν. Psalt. Sal. 12, 8. ὅσοι κυρίου κληρονομήσατεν ἐπαγγελίας κυρίου. Saepius non legitur. Etenim 1 Jo. 1, 5. Griesb. recte restituit ἀγγελία.

Ἐπαγγέλλω, f. ἐλῶ, (activ. nostri scriptores non usurpant, sed medium) compositum ex ἐπὶ et ἀγγέλλω 1) *denuntio, annuntio*, Hebr. 12, 26. — et ut ἐξαγγέλλω, et ἀπαγγέλλω (Sir. 16, 25.) *doceo*, 1 Tim. 6, 21., ubi vero alii: palam annuntio, *jacto, glorior*, ut Sap. 2, 13. ἐπαγγέλλεται γνῶσιν ἔχειν θεοῦ; i. q. v. 16. ἀλαζονεύεται πατέρα θεόν. — 2) *polliceor, spondeo*, 1 Tim. 2, 9. mulieres ἐπαγγ. θεοσέβειαν, pietatem pollicitae. Sic Sir. 20, 23. ἔστι χάριν αἰσχύνης ἐπαγγελόμενος φίλῳ. coll. 2 Macc. 4, 27. — *promitto* seq. dativo personae, Marc. 14, 11. Act. 7, 5. Rom. 4, 21. Tit. 1, 2. Hebr. 6, 13. 10, 23. 11, 11. Jac. 1, 12. 2, 5. 2 Petr. 2, 19. 1 Jo. 2, 25. coll. Esth. 4, 6. — 3) Passive Rom. 3, 19. τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, in quem promissio divina spectabat, i. e. promissus. Saepius non habetur.

Ἐπάγγελμα, τος, τὸ, (ab ἐπαγγέλλω) i. q. ἐπαγγελία, *promissio*, 2 Petr. 3, 13. *promissum* ib. 1, 4. (In V. T. non habetur.)

Ἐπάγω, f. άξω, (ἐπὶ et ἄγω) *induco, infero* alicui aliquid, *immitto* (LXX. hebr. הביא). Dicitur in utramque partem, cum de rebus jucundis et bonis, Jer. 32, 42. Zeph. 3, 18. Gen. 18, 19. tum frequentius etiam de malis et exitiosis. 2 Petr. 2, 1. ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ἀπώλειαν, interitum sibi adducunt. coll. Exod. 11, 1. Lev. 26, 25. Gen. 27, 12. — Act. 5, 28. ἐπαγ. ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα, nobis inferre culpam caedis. coll. Gen. 20, 9. Ezech. 34, 7. — 2 Petr. 2, 5. κατακλυσμὸν ἐπάξας. coll. Gen. 6, 17.

Ἐπαγωνίζομαι, f. ίσομαι, ἀγωνίζομαι ἐπὶ, vel seq. dativo, *pugno pro aliqua re*. Sic Jud. v. 3. ἐπαγ. τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει, pugnare pro doctrina christianis ab apostolis tradita, eam defendere scl. adversus falsos doctores.

Ἐπαθροίζω, f. οίσω, (ἐπὶ et ἀθροίζω, cogo, congero) congrego, congero; medium: *me congrego, confluo*. Luc. 11, 29. (*Aelian.* V. H. 2, 1. *Herod.* 3, 4. 11.)

Ἐπαίνετος, ου, ὁ, *Epaenetus* (laudabilis), vir christianus, qui Rom. 16, 5. commemoratur, caeterum ignotus.

Ἐπαινέω, ῶ, f. ήσω, (ab ἔπαινος), 1) *laudo, celebro, laudibus effero*, Rom. 15, 11. coll. Ps. 63, 4. 117, 1. 145, 4. — 2) *probo, laudo*, 1 Cor. 11, 2. 22. — οὐκ ἐπαινῶ, probare, laudare non possum, 1 Cor. 11, 17. 22. —

3) *probum, laude dignum, aliquem habeo*, Luc. 16, 8. Pf. 10, 3. ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις.

Ἔπαινος, ου, ὁ, 1) *laus, celebratio;* ſenſu transitivo, Eph. 1, 6. εἰς ἔπαινον, ut celebretis. ib. v. 12. 14. Phil. 1, 11. — ſenſu intransitivo, laus, quam conſequimur, 1 Petr. 1, 7. 2 Cor. 8, 18. coll. 2 Chron. 21, 20. Pf. 21, 3. ubi Deus dicitur ὁ ἔπαινος τοῦ Ἰσραήλ, celebrandus ab Iſraëlitis. — Metonymice 2) *res laudabilis, virtus, meritum*, Phil. 4, 8. Sic Sir. 39, 10. σοφίαν αὐτοῦ διηγήσονται ἔθνη, καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἐξαγγελεῖ ἐκκλησία. ib. 44, 15. — 3) *probatio, judicium, quo probus, ideoque laudabilis habeor*, f. *declaror*. Rom. 2, 29. οὗ ὁ ἐπ. i. e. is non quidem ex hominum, attamen ex Dei judicio probus habetur. Rom. 13, 3. ἕξεις ἔπαινον, probus judicaberis. — 4) *praemium*, 1 Cor. 4, 5. ἔπαιν. γενήσ. quisque praemia, quae meruerit, accipiet. 1 Petr. 2, 14. εἰς ἔπαιν. ad benefaciendum probis. coll. Sap. 15, 19. ὁ τοῦ θεοῦ ἔπαινος καὶ ἡ εὐλογία αὐτοῦ. Saepius non extat.

Ἐπαίρω, f. αρῶ, (ἐπὶ et αἴρω) *attollo, ſurſum tollo, elevo;* (LXX. hebr. נָשָׂא) v. c. velum expando, Act. 27, 40. (exempla e profanis dedit *Kypkius* ad h. l.) — Caeterum in N. T. occurrit in his formulis: a) ἐπαίρειν ὀφθαλμοὺς, *oculos*, antea demiſſos, *tollere*, aufblicken, Matth. 17, 8. Ezech. 18, 6. — *intueri*, oculos figere in, Luc. 6, 20. — *circumſpicere, proſpicere*, Jo. 4, 35. 6, 5. Gen. 13, 10. — *ſurſum tollere oculos*, Luc. 16, 23. 18, 13. Jo. 17, 1. 1 Chron. 21, 16. — b) ἐπαίρ. τὴν φωνὴν, *alta voce loqui*, Luc. 11, 27. Act. 2, 14. 14, 11. 22, 22. Judic. 2, 4. 9, 7. — c) ἐπ. τὰς κεφαλὰς, caput erigere, *animum recipere*, Luc. 21, 28. — d) τὰς χεῖρας, in benedicendo et precando, Luc. 24, 50. 1 Tim. 2, 8. Exod. 17, 11. Neh. 8, 6. Pf. 134, 2. — e) τὴν πτέρναν ἐπί τινα, calcem contra aliquem. Jo. 13, 18. coll. Pf. 41, 10. (1 Sam. 20, 32. ἐπῆρε τὸ δόρυ ἐπὶ Ἰωνάθαν, hebr. הטיל). — *Paſſivum: in altum feror, auferor*, Act. 1, 9. ἐπήρθη, ſublatus eſt ſcl. e ſolo verſus caelum (Luc. 24, 51. ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανὸν). coll. Pf. 8, 2. gloria Dei ἐπήρθη ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. — *Medium: effero me;* quod quidem eſt a) *inſurgo* contra; 2 Cor. 10, 5. ὕψωμα ἐπαιρόμενον, altitudo ſeſe elevans, inſurgens contra. vid. Esdr. 4, 19. Dan. 11, 14. — b) *faſtuoſe me effero, ſuperbio*, 2 Cor. 11, 20. ἐπαίρεται, ſuperbit, inſolens eſt ſcl. ἐφ' ὑμᾶς. vid. Jer. 13, 15. (גבה) Zeph. 1, 12. Pf. 47, 8. Prov. 19, 18. εἰς ὕβριν μὴ ἐπαίρου (נפשׁ) τῇ ψυχῇ σου. Saepius non habetur.

Ἐπαισχύνομαι, fut. paſſ. ἐπαισχυνθήσομαι, aor. 1. ἐπησχύνθην, (ἐπὶ et αἰσχύνομαι) *erubesco* aliqua re, 1) *pudeſio, pudore ſuffundor* (profanis cum dativo rei, noſtris ſeq. accuſativo, et ſq. ἐπὶ) Rom. 6, 21. ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύ-

νεσθε, quorum vos nunc pudet. — 2) *recuso, detrecto,* quasi *pudori* mihi foret; Hebr. 2, 11. οὐκ ἐπαισχύν. ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, ib. 11, 16., non detrectavit Deus, quasi pudori ipsi esset, Deus ipsorum vocari. Sic Sir. 22, 25. φίλον σκεπάσαι οὐκ αἰσχυνθήσομαι, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οὐ μὴ κριβῶ. — 3) *reverebor,* ex hebraismo, ubi verba pudoris transferuntur quoque ad animi perturbationem. Inde αἰσχύνομαι apud LXX. saepius est: reverebor, timidus sum, me subtraho, vel non audeo facere prae timore. Prov. 13, 5. ἀσεβὴς αἰσχύνεται (בָּאַשׁ) καὶ οὐκ ἔχει παῤῥησίαν. Esdr. 8, 22. ἠσχύνθην (בּוֹשׁ) αἰτήσασθαι, 3 Esdr. 8, 51. ἐνετράπην αἰτῆσαι. vid. Prov. 28, 21. 1 Sam. 13, 4. Similiter ἐπαισχυν. Job. 34, 19. οὐκ ἐπῃσχύνθη (נָשָׂא) πρόσωπον ἐντύμου. Test. XII. Patr. p. 700. οὐ γὰρ ὁ θεὸς ἐπαισχύνεται ὡς ἄνθρωπος. Hinc in N. T. ἐπαισχύν. τινα vel τι, *prae timore,* s. *fiducia destitutus, desero aliquem s. aliquid, me subtraho ei,* Marc. 8, 38. Luc. 9, 26. prae hominum timore abnego. Rom. 1, 16. τὸ εὐαγγ. rem christianam quasi de ea desperans, calamitatum timore perculsus desero. 2 Tim. 1, 8. 12. 16. Saepius non extat in codice sacro.

Ἐπαιτέω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et αἰτέω) insuper rogo; — *mendico, stipem rogo,* quia mendicantes alium post alium rogare solent. Luc. 16, 3. Ps. 109, 9. Sir. 40, 31.

Ἐπακολουθέω, ῶ, f. ήσω (ἐπὶ et ἀκολουθέω) 1) *subsequor;* — τοῖς ἴχνεσίν τινος, vestigia alicujus, i. e. exemplum ejus sequor, 1 Petr. 2, 21. Deut. 12, 30. ἐπακολουθῆσαι αὐτοῖς, eos imitari. — 1 Tim. 5, 24. τισὶ δὲ καὶ ἐπακολ. subsequentur scl. poenae; quosdam etiam manent poenae futurae. coll. Jos. 6, 8., ubi hebr. הֲלֹךְ אַחֲרֵי postea sequebatur arca. Judith. 14, 4. ἐπακολ. hostem insequuti. — Inde etiam *comitor,* Marc. 16, 20. — 2) Metaph. *adhaereo alicui, ei deditus sum,* 1 Tim. 5, 10. παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ. Jes. 55, 3. ἐπακολ. ταῖς ὁδοῖς μου, i. e. studete pietati. coll. Num. 14, 24. Jos. 14, 8. 9. Test. XII. Patr. idololatrae ἐπηκολούθησαν λίθοις καὶ ξύλοις. Saepius non extat.

Ἐπακούω, f. ούσω, (ἐπὶ et ἀκούω) 1) auribus percipio, Jes. 8, 9. — 2) obtempero, 2 Chr. 33, 10. — 3) *exaudio, precibus annuo,* 2 Cor. 6, 2. coll. 2 Chron. 32, 24. Gen. 35, 3. 21, 17. Prov. 15, 32. Job. 8, 6.

Ἐπακροάομαι, ῶμαι, (ἐπὶ et ἀκροάομαι, audio) *auribus percipio, audio.* Act. 16, 25. Test. XII. Patr. p. 710. ἐπηκρόατό μου, πῶς ὕμνουν τὸν κύριον. (Ἐπακρόασις, 1 Sam. 15, 22.).

Ἐπάν, (ex ἐπεί et ἄν) jonice ἐπήν, conjunct. *postquam, ubi, si.* Ter, Matth. 2, 8. Luc. 11, 22. 34.

Ἐπάναγκες, τό, (ex ἐπὶ et ἀνάγκη) *id quod necesse est, fieri debet;* Act. 15, 28. πλὴν τῶν ἐπάναγκες (scl.

ὄντων) τούτων, exceptis his, quae necessario observari debent. Profanis hoc modo et tanquam adverbium saepissime dicitur. Vid. *Kypkii* obss. f. ad h. l.

Ἐπανάγω, f. άξω, (ἐπὶ et ἀνάγω) 1) *sursum duco*; navem in altum mare, Luc. 5, 3. ἐπαναγ. scl. εἰς τὸ βάθος, ut additur v. 4. 2 Macc. 12, 4. (*Xenoph.* hist. gr. 6, 2. 16.) — 2) ἐπαναγ. scl. ἑαυτὸν, *reverti*, in locum altiorem, Hierosolymam, Matth. 21, 18. — etiam *revertor* simpliciter, 2 Macc. 9, 21. (*Polyb.* 4, 74. 1.) — et tropice ut ἐπιστρέφειν, Sir. 17, 26. ἐπάναγε ἐπὶ ὕψιστον. ib. 26, 30. *Hesych.* ἐπάναγε· ἐπάνελθε, ἐπίστρεφε. Saepius non extat in codice sacro.

Ἐπαναμιμνήσκω, f. μνήσω, (ἐπὶ et ἀναμιμνήσκω) memoriam rei in animo suscito, *in mentem revoco*, Rom. 15, 15.

Ἐπαναπαύω, f. αύσω, (ἐπὶ et ἀναπαύω) medium ἐπαναπαύομαι ἐπὶ, sive τινὶ, *requiesco* in aliquo, quod vel est: *nitor* aliquo, ut 2 Reg. 7, 2. 17. ἐπαν. ἐπὶ τῇ χειρὶ, hebr. יָדַשׁ, vel metaphorice: *adhaereo* alicui, apud eum versor, ut 1 Macc. 8, 12. μετὰ τῶν φίλων αὐτῶν καὶ ἐπαναπαυομένων αὐτοῖς. Utraque notio locum habere potest Rom. 2, 17. ἐπαν. τῷ νόμῳ, vel: niteris lege, vel: ei adhaeres, eam observare pergis; — vel denique: *maneo*, *adsum semper*, Luc. 10, 6. ἐπαν. ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, profecto particeps erit benedictionis vestrae. coll. Num. 11, 25. 26. 2 Reg. 2, 15. et Ἀναπαύω.

Ἐπανέρχομαι, f. ελεύσομαι, (ἐπὶ et ἀνέρχομαι) *iterum revertor*, *revertor* simpliciter. Luc. 10, 35. 19, 15. Gen. 33, 18. (שׁוּב) 50, 5. Job. 6, 17. 2 Macc. 4, 36.

Ἐπανίστημι, f. ἀναστήσω, activ. et med. 1) *surgo*, *existo*, Dan. 11, 2. τρεῖς βασιλεῖς ἀναστήσονται ἐν τῇ Περσίδι. — *surgere facio*, *excito*, Psalt. Sal. 17, 9. ἐν τῷ ἐπαναστῆναι αὐτοῖς ἄνθρωπον. — 2) *insurgo* contra, *hostiliter ago*, Matth. 10, 21. Marc. 13, 12. Deut. 22, 26. et Mich. 7, 6. θυγατὴρ ἐπαναστήσεται ἐπὶ τὴν μητέρα, hebr. קוּם. cf. Job. 19, 19. 17, 8.

Ἐπανόρθωσις, εως, ἡ, (ἐπὶ et ἀνορθόω) 1) erectio ejus quod jacuerat, restitutio ejus quod devastatum erat; de restitutione urbis, 1 Macc. 14, 34.; civitatis judaicae secundum legem mosaicam, *Joseph.* Antiq. 11, 5. 4 et 5. — de restitutione salutis publicae 3 Esdr. 8, 53. coll. Esdr. 8, 22. — 2) *correctio ejus quod corruptum fuerat*; sic de moribus et vita, 2 Tim. 3, 16. πρὸς ἐπανορθ. ad corrigendos mores perversorum. Sic saepius profanis v. c. ἐπανόρθωσις τοῦ βίου, ἤθους, apud Polyb. et Philon. vid. *Raphelii* annot. e Polyb. p. 623. et *Bielii* thes. phil. s. h. v.

Ἐπάνω, (ἐπὶ et ἄνω), adverb. *supra*, Luc. 11, 44. Gen. 40, 17. עַל. Deinde vim praepositionis accipit genitivum regentis; 1) *supra, super*, a) de loco, Matth. 2, 9. 5, 14. 21, 7. 23, 18. 27, 37. 28, 2. Luc. 10, 19. (coll. Gen. 7, 18.) Apoc. 6, 8. 20, 3. hebr. עַל, Jes. 14, 14. מִמַּעַל Gen. 22, 9. Jes. 14, 13. — b) de dignitate et imperio, Luc. 19, 17. 19. ἐξουσία ἐπάνω, hebr. עַל, Gen. 41, 43. LXX. ἐπὶ. Jo. 3, 31. ἐπάνω πάντων ἐστὶ, omnibus major, excellentior est. — c) de numero et pretio: *plus quam*, Marc. 14, 5. πραθῆναι ἐπάνω τριακ. δην. Marc. 14, 5. majori quam trecentum denariorum pretio. — 1 Cor. 15, 6. ὤφθη ἐπάνω πεντ. ἀδελφοῖς pluribus quam quingentis fratribus. (Exod. 30, 14. ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, ib. 38, 26. Lev. 27, 7 etc.). Saepius non legitur.

Ἐπαρκέω, ῶ, f. έσω, (ἐπὶ et ἀρκέω) *satis do, necessaria suppedito*. 1 Tim. 5, 10. 16. coll. 1 Macc. 8, 26. 11, 35. (*Xenoph.* Mem. 1, 2. 60.)

Ἐπαρχία, ας, ἡ, (ab ἔπαρχος praefectus provinciae, 3 Esdr. 6, 3. 7, 1. Esdr. 5, 3. 6. Neh. 2, 7. 2 Macc. 4, 27.) 1) munus, potestas ἐπάρχου; — 2) provincia, cui ἔπαρχος praefectus est. — provincia imperii romani. Act. 23, 34. 25, 1. *Joseph.* Ant. Jud. 10, 8. 11. cf. *Krebsii* obss. Flav. p. 257. *Fischer* de vitiis Lexic. p. 17.

Ἔπαυλις, εως, ἡ, (ἐπὶ et αὐλὴ) non differt a simplici αὐλὴ, quod vid. Est enim 1) aula, atrium — caula, Num. 32, 16. 24. 2) praedium, villa, Jos. 15, 44. 47. 19, 8. πᾶσαι αἱ ἐπαύλεις αἱ περικύκλῳ τῶν πόλεων. 3) *habitaculum quodcunque*, Prov. 3, 33. ἐπαύλεις δικαίων, נָוֶה. Sic Act. 1, 20. coll. Ps. 69, 25. γενηθήτω ἡ ἔπαυλις (hebr. טִירָה, palatium) αὐτῶν ἠρημωμένη, καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω κατοικῶν.

Ἐπαύριον, (ἐπὶ et αὔριον) adv. *cras, postridie*; τῇ ἐπαύριον, scl. ἡμέρᾳ, *crastino die, postero die*. Sic in N. T. Matth. 27, 61. Marc. 11, 12. Jo. 1, 29. 34. 35. et passim. coll. Gen. 30, 33. 1 Chron. 29, 21. Gen. 19, 34.

Ἐπαυτοφώρῳ, (ἐπὶ, αὐτὸς et φωράω, furor) 1) qui in ipso furto deprehenditur, ὁ ἐπ' αὐτῷ τῷ κλέμματι εὑρεθεὶς ἔτι κατέχων αὐτό, ut *Hesych.* explicat. — 2) qui in facinore quovis, quod clam commisit, deprehenditur, et potissimum dicitur de amoribus illicitis, tanquam furtivis. Sic. Jo. 8, 4. κατ. ἐπαυτ. μοιχευ. in flagranti delicto adultera deprehensa est. *Aelian.* hist. animal. 14, 3. μοιχευομένην γυναῖκα ἐπαυτοφώρῳ καταλαβών. *Hesych.* ἐπ' αὐτοφώρῳ· ὁ φανερῶς καταληφθεὶς, ὑπεύθυνος γενόμενος.

Ἐπαφρᾶς, ᾶ, ὁ, *Epaphras*, vir christianus, de quo vid. Col. 1, 7. 4, 12. Philem. v. 23. Suspicantur quidem hoc nomen contractum esse ex Ἐπαφρόδιτος, Phil. 2, 25. ac utrumque nomen esse ejusdem hominis.

Ἐπαφρίζω, f. ίσω, (ἐπὶ et ἀφρίζω) *spumam ejicio.* Semel Jud. v. 13., ubi scriptor hoc verbum usurpat de falsis doctoribus, quia antea eos comparaverat cum fluctibus maris aestuantibus; ἐπαφρίζειν τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, spumare ipsorum turpitudinem, tropo remoto est: palam effutiunt flagitia sua turpia. Similis locus legitur Jes. 57, 20.

Ἐπαφρόδιτος, ου, ὁ, *Epaphroditus*, vir christianus de quo vid. Phil. 2, 25. (4, 18.). coll. Ἐπαφρᾶς.

Ἐπεγείρω, f. ερῶ, (ἐπὶ et ἐγείρω) ἐγείρω ἐπί, *excito contra aliquem*, LXX. hebr. העיר et קים (etiam seq. dativo sine ἐπί, v. c. Jes. 13, 17. Test. XII. Patr. p. 571. ἐπεγείρειν τινι κακά.) Sic bis in N. T. Act. 13, 50. 14, 2. coll. 2 Chron. 21, 16. Amos. 6, 14. 1 Sam. 3, 12.

Ἐπεί, (ἐπὶ et εἰ) conjunctio, quae ponitur 1) in *propositionibus consequentibus*, ubi est a) *quia, propterea, quoniam, quum*, Matth. 18, 32. 27, 6. Jo. 13, 29. 1 Cor. 14, 12. Hebr. 6, 13. 11, 11. — b) *nam, quippe, siquidem*, in propositionibus illustrationis et comprobationis causa insertis, Marc. 15, 42. Jo. 19, 31. Luc. 1, 34. Hebr. 5, 2. 11. 9, 17. — 2) ad *initium orationis*, ubi a) conjungit duas propositiones vel ratione temporis, vel ratione causae et effectus inter se nexas, ubi est: *postquam, quum, quum jam*, Luc. 7, 1. coll. Gen. 46, 30. 1 Macc. 10, 52. 3 Esdr. 2, 20. — b) inservit conclusioni, et incipit propositionem antecedentem, cui deinde nectitur consequens, 2 Cor. 11, 18. 13, 3. (ubi propositio consequens legitur versu 5.) Hebr. 2, 14. 4, 6. coll. 2 Macc. 14, 29. 3 Macc. 21, 16. — c) inservit afferendae objectioni, et exemplo in contrariam sententiam: *alioquin, si secus esset*, Rom. 3, 6. 11, 6. 22. 1 Cor. 5, 10. 7, 14. 14, 16. 15, 29. Hebr. 9, 26. 10, 2. Saepius non legitur.

Ἐπειδή, i. q. ἐπεί, addita partic. δή, 1) rationem affert: *siquidem, etenim*, Matth. 21, 46. Luc. 11, 6. Act. 14, 12. 1 Cor. 1, 22. 14, 16. Phil. 2, 26. coll. Prov. 1, 24. Jer. 25, 8. — 2) concludit: *quum, jam quum, quoniam*, Act. 13, 46. 15, 24. 1 Cor. 1, 21. 1 Cor. 15, 21. ἐπειδὴ-νεκρῶν, quum enim interventu *hominis* mors extiterit, interventu *hominis* resurrectio quoque eveniet. Saepius non habetur. Caeterum vid. ἐπεί.

Ἐπειδήπερ, (ἐπειδὴ et part. περ) i. q. ἐπειδή, *quoniam, quum*, Luc. 1, 1. vid. Ἐπεί et ἐπειδή.

Ἐπείπερ, (ἐπεί et περ) *siquidem*, Rom. 3, 30. vid. Ἐπεί.

Ἐπείδω, (ἐπὶ et εἴδω) cujus tantum in usu est aor. 2. ἐπεῖδον, inf. ἐπιδεῖν, 1) video ἐπί, i. e. *adspicio, oculos dirigo in*, Jer. 48, 19. — 2) Deo ubi tribuitur, ex hebraismo (נבט, ראה) est: a) intueor benevole, ita ut placeat mihi, Gen. 4, 4. (de hominibus dictum est quoque: gaudeo ex

damno adversariorum, Ps. 22, 18. 54, 7. 92, 11. Obad. v. 12.) — b) *rationem habeo* alicujus, et quidem in utramque partem, scl. aut ut *auxilium feram, benefaciam*, Gen. 16, 13. Exod. 2, 25. 1 Chron. 17, 17. Ps. 31, 7. ἐπεῖδες τὴν ταπείνωσίν μου. 2 Macc. 1, 27. 8, 2. — aut ut *puniam, vindicem*, Gen. 31, 49. et פָּקַד. Ezech. 16, 50. 1 Chron. 12, 17. Jer. 3, 8. — Priori modo Luc. 1, 25. αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν, quibus placuit Deo, quibus benigniter curavit, ut —; posteriori Act. 4, 29. ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπ. sensus: irritas fac minas eorum.

Ἔπειμι, (ἐπὶ et εἶμι) accedo; subsequor; Sir. 42, 26. aor. 2. ἔπιον, unde particip. ἐπιὼν, οὖσα, ὸν, *subsequens, posterus*, Act. 7, 26. 23, 11. — τῇ ἐπιούσῃ scl. ἡμέρᾳ, Act. 16, 12. 20, 15. 21, 18. coll. Deut. 32, 29. τὸν ἐπίοντα χρόνον. Prov. 27, 1.

Ἐπεισαγωγή, ῆς, ἡ, (ἐπὶ et εἰσαγωγὴ) superinductio; *introductio; Joseph.* Ant. 11, 6. 2. σβέννυσθαι γὰρ τὸ πρὸς τὴν προτέραν (scl. conjugem) φιλόστοργον ἑτέρας (scl. conjugis) ἐπεισαγωγῇ (scl. in thalamum.) — *locus, per quem introitus patet*, (*Thucyd.* 8, 92: τεῖχος καὶ πυλίδας ἔχον καὶ εἰσόδους, καὶ ἐπεισαγωγὰς τῶν πολεμίων.) In N. T. semel Hebr. 7, 19. ἐπεισ. κρ. ἐλπ. introductio melioris spei, i. e. ducere debuit lex ad meliorem oeconomiam, tanquam porta; viam fecit meliori doctrinae, tanquam oeconomiae divinae initium.

Ἔπειτα, (ἐπὶ et εἶτα) adv. *deinde, postea;* de tempore et ordine, Marc. 7, 5. Luc. 16, 7. 1 Cor. 12, 28. 15, 6. 7. 23. 46. Gal. 1, 21. 1 Thess. 4, 7. Hebr. 7, 2. 27. Jac. 3, 17. 4, 14. — Ubi hoc innutur, aliquid evenisse praeterlapso tempore definito, sequitur μετὰ, v. c. Gal. 1, 18. ἔπειτα μετὰ ἔτη τρία, postea elapsis annis tribus. ib. 2, 1. Sic etiam Jo. 11, 7. ἔπειτα μετὰ τοῦτο, postea elapsis duobus diebus; v. 6. Ἐπειτὰ enim solum h. l. tantum indicaret aliquid evenisse post sermonem quem Jesus habuerat, non vero post biduum. Saepius non extat.

Ἐπέκεινα, pro ἐπ' ἐκεῖνα, scl. μέρη, adverb. *ultra, trans;* — de tempore: *postea, porro, sequente tempore*, 1 Macc. 9, 30. Susann. v. 46, — de loco: *ultra, trans, cis.* seq. genitivo Act. 7, 43. ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. Amos. 5, 7. coll. Gen. 35, 21. Jer. 22, 19.

Ἐπεκτείνω, f. ενῶ, i. e. ἐκτείνω ἐπὶ, *extendo ad, versus* aliquid. Medium: *extendo me versus aliquid;* v. c. cursores, qui, ut cursum concitent, caput et corpus ulterius protendunt. Semel in N. T. Phil. 3, 14. τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, *protinus me intendens*, cursoris instar; sensus: summo studio, enixe. (*Diog. Laërt.* 6, 2. 6.: ubi senex, cui quiescendum nunc esse a labore dictum fuerat, respondet:

εἰ δολιχὸν ἔδραμον, πρὸς τῷ τέλει ἔδει με ἀνιέναι, καὶ μὴ μᾶλλον ἐπιτείνειν; si in ſtadio currerem, num ad finem me curſum oporteret remittere et non potius intendere?)

Ἐπενδύτης, ου, ὁ, (ab ἐπενδύω) *tunica ſuperior*, inter ſubuculam ſive induſium et exteriorem veſtem media, ab Atticis χιτωνίσκος, ab Helleniſtis ἐπενδύτης dicta. Vid. *Fiſcher* de vitiis Lexic. N. T. p. 15. In N. T. ſemel Jo. 21, 7. de *ſuperindumento* (ut *Tertull.* loquitur) quo Petrus piſcatui vacans, indutus erat. *Theodot.* uſus eſt pro hebr. מְעִיל pallium, 1 Sam. 18, 4. *Aquila* pro hebr. אֵפוֹד amiculum ſacerdotale, 1 Sam. 14, 3.

Ἐπενδύω, f. ύσω, (ἐπὶ et ἐνδύω) *ſuperinduo*. — In N. T. de corpore novo, qua anima poſt hanc vitam induenda eſt, tanquam veſtimento, 2 Cor. 5, 2. 4. cf. Γυμνός.

Ἐπέρχομαι, f. ελεύσομαι, (ἐπὶ et ἔρχομαι) quod apud LXX. maxime reſpondet hebr. בוא et עָבַר, 1) ſupervenio, praeterea advenio, Levit. 11, 34. — etiam *advenio*, *adeo* ſimpliciter, Act. 14, 19. Prov. 4, 15, μὴ ἐπέλθῃς ἐκεῖ, ἔκκλινον ἀπ' αὐτῶν. 2 Macc. 9, 17. πάντα τόπον οἰκητὸν ἐπελεύσεσθαι. coll. Prov. 26, 11. ubi reſpondet שוּב. Job. 4, 15. חָלַף. — 2) *futurus ſum*; ἐπερχόμενος, futurus Eph. 2, 7. Jac. 5, 1. vid. Jeſ. 41, 4. 22. 44, 7. 45, 11. Teſt. XII. Patr. σημεῖον δόξης κυρίου ἐπερχομένου, futuri Meſſiae. — 3) *inſto*, Luc. 21, 26. τὰ ἐπερχ. τῇ οἰκουμ. quae inſtant calamitates. Prov. 27, 12. 3, 25. Lib. *Hen.* p. 191. τέλος ἐπερχόμενον, inſtans interitus in diluvio. — 4) *contingo*, *evenio*; de malis, Act. 8, 24. 13, 40. Jud. 9, 57. 2 Sam. 19, 7. 2 Chron. 20, 8. Luc. 21, 35. (Jeſ. 63, 4. ἡμέρα ἀνταποδόσεως ἐπῆλθεν αὐτοῖς. coll. Job. 20, 28. — *hoſtiliter aggredior*, *bello aggredior*, Luc. 11, 22. Teſt. XII. Patr. p. 594. ἐπῆλθον ἡμῖν, bello nos aggreſſi ſunt; ib. p. 596. ἐπήλθομεν, (adortiſumus) ἐπ' αὐτοὺς μετὰ θυμοῦ. — de rebus bonis: *contingo*, Sir. 3, 8. εὐλογία. — de ſpiritu Dei et rebus ad animum ſpectantibus: *occupo* aliquem, 1 Sam. 11, 7. ἐπῆλθεν (נָפַל) ἔκστασις κυρίου ἐπὶ τὸν λαόν. Num. 5, 14. ἐπέλθῃ (עָבַר) αὐτῷ πνεῦμα ζηλώσεως. ib. v. 30. Sir. 26, 21. θυμός μοι ἐπῆλθεν. Similiter Luc. 1, 35. Act. 1, 8. (coll. Luc. 24, 49.) Pſ. 90, 10. ἐπῆλθε πραΰτης ἐφ' ὑμᾶς. Saepius non extat.

Ἐπερωτάω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et ἐρωτάω) 1) *inſuper quaero*, *iterum interrogo*, Jo. 18, 7. πάλιν αὐτοὺς ἐπηρώτησε — 2) *inquiro*, *ſciſcitor* — ſenſu ſorenſi Matth. 27, 11. Marc. 14, 60 ſq. 15, 2. Luc. 23, 9. — vid. etiam Marc. 5, 9. 8, 5. Matth. 17, 10. Luc. 8, 30. Jo. 18, 21. Act. 23, 24. et paſſim potiſſimum apud Marcum. coll. Gen. 26, 7. 38, 21. Deut. 4, 32. hebr. שָׁאַל. — 3) *quaeſtionem propono* ad reſpondendum, *reſponſum poſtulo*, Matth. 12, 10. 22, 23. 35. 41. 46. Marc. 10, 2. 11, 29. 12, 18. Luc. 2, 46. 3, 10. 14. —

In V. T. potissimum, pro hebr. שָׁאַל, דָּרַשׁ, usurpatur de quaerentibus oraculum, sive responsum in oraculo, v. c. ἐπερωτ. τοὺς νεκρούς, *mortuos sciscitor*, Deut. 18, 11. coll. 1 Chron. 10, 13. — Deum per prophetas sciscitari, Jes. 9, 3. Ezech. 14, 7. 20, 1. 1 Reg. 22, 6—8. Jud. 1, 1. 18, 5. (etiam ἐκζητῆσαι eodem sensu, 2 Reg. 1, 16.) — Inde ἐπερ. τὸν θεόν ex adjuncto est: *Dei voluntatem ouro, Deum colo.* Sic Rom. 10, 20. coll. Jes. 65, 1. (hebr. בִּקֵּשׁ) — 4) *postulo* simpliciter, ut שָׁאַל saepissime, Matth. 16, 1. nisi hic quoque vertendum est: sciscitabantur, num vellet ipsis signum dare. In notione postulandi legi videtur etiam Proverb. 17, 28.

Ἐπερώτημα, τος, τὸ, (ab ἐρωτάω) 1) interrogatio (*Thucyd.* 3, c. 53 et 54, et 68. *Herod.* 6, 67.) i. q. ἐπερώτησις, Gen. 43, 7. — 2) ut ἐπερωτᾶν est Deum sciscitari, sic ἐπερώτημα oraculum, quod postulatum est, responsum, ita Dan. 4, 14. (chald. שְׁאֵלְתָא) oraculum, decretum i. q. v. 21. σύγκριμα, eodemque sensu ἐρώτημα Sir. 36, 3. de responso per Urim et Thummim. In N. T. semel 1 Petr. 3, 21, ubi βάπτισμα dicitur ἀγαθῆς συνειδήσεως ἐπερώτημα εἰς θεόν. Quidam, sed nulla justa ratione, vertunt: *stipulatio, promissio.* Potius ἐπερώτημα sensu activo usurpatum videtur h. l. ut sit *sciscitatio*, et εἰς θεὸν de objecto dicatur, quod quaeritur. (Sic 2 Sam. 11, 7.: ἐπηρώτησε Δαυὶδ εἰς εἰρήνην Ἰωαβ, καὶ εἰς εἰρήνην τοῦ λαοῦ, καὶ εἰς εἰρήνην τοῦ πολέμου. coll. Gen. 26, 7. ubi pro εἰς legitur περί.) Sensus igitur: *curare* Deum in ejus *voluntatem inquirere*, eique obsequium praestare; Dei *rationem habere* in pura conscientia, ut Rom. 10, 20. verbum ἐπερωτάω, quod vid. — Quae si minus placerent, ἐπερώτημα etiam verti posset: *oraculum, dictamen, decretum* conscientiae purae, ut sensus esset: salvos nos facit βάπτισμα per Christi resurrectionem, non ubi corpus solum abluitur, sed ubi conscientiae recti dictamina nos ad Deum ducunt.

Ἐπέχω, f. ἐφέξω f. ἐπισχήσω, aor. 2. ἐπέσχον (ἐπὶ et ἔχω) 1) seq. dativo: *adhibeo, applico*, — τοὺς ὀφθαλμούς, intendo oculos, i. e. *attendo, observo*, Act. 3, 5. — τὸν νοῦν, *observo, attendo, caute provideo*, 1 Tim. 4, 16. ἐπ. σεαυτῷ κ. τ. δ. attende tibi et doctrinae, caute provide. coll. 2 Macc. 9, 25. τοῖς καιροῖς ἐπέχοντες, temporis opportunitatem insidiose observantes. (etiam *fidem habere, fiduciam ponere*, Sir. 31, 3. ἐπεχ. ἐνυπτίοις. ib. 5, 1. ἐπὶ χρήμασι, coll. c. 15, 4. 16, 3. Posset igitur 1 Tim. 4, 16. etiam verti: habe Vertrauen zu dir selbst und zu der Lehre.) — 2) seq. accusativo: a) *cohibeo*, Luc. 14, 7. coll. Jer. 6, 11. 2 Chron. 18, 5. 14. εἰ πορευθῶ εἰς πόλεμον, ἢ ἐπισχῶ. — b) *constanter teneo*, Phil. 2, 16. λόγον ζωῆς. *Hesych.* ἐπέχοντες· κρα-

τοῦντες. — c) cohibeo me, *moror*, *eunctor*, Act. 19, 22. ἐπέσχε χρόνον, commoratus est aliquamdiu. Gen. 8, 10. ἐπισχών (יָחַל) ἔτι ἡμέρας ἑπτά. coll. 2 Macc. 5, 25. Saepius non extat.

Ἐπηρεάζω, f. άσω, (ab ἐπήρεια, minae crudeles, calumnia, contumeliosa tractatio) minis terreo; contumeliose tracto; *calumnior*, *criminor*, 1 Petr. 3, 16. (*Herodian.* 2, 4. 16.) *Hesych.* συκοφάνται· ἐπηρεάζοντες. — Deinde: *injuriam infero*, *laedo*, simpliciter. Sic Matth. 5, 44. Luc. 6, 28. eodemque sensu saepius apud *Philon.* (vid. *Loesneri* obss. e Phil. p. 16.) coll. *Munthii* obss. e Diod. Sic. p. 36. *Hesych.* ἐπηρεάζει· βιάζει.

Ἐπὶ, praepositio, quae cum genitivo, dat. et accus. construitur et secundum LXX. potissimum hebr. עַל, פְּנֵי - עַל, לִפְנֵי, בְּקֶרֶב, ל et ב praefix., respondet. Cujus quum tam varius in N. T. sit usus, ut tirones multitudine significationum facile obruantur, hunc servabo ordinem ut *significationes* afferam, quae huic praepositioni in N. T. subsunt *cum quovis casu* constructae.

I. Primaria autem notio est, ut dicatur 1) de *loco* et sit: a) *super*, nostrum *über*, *auf*, adjuncta notione motus in locum elatiorem; Jo. 19, 19. ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. — Βάλλειν λίθον ἐπί τινα, Jo. 8, 7. 11, 38. ἐπί τινα, Jo. 8, 59. — saepissime cum accusativo, e. g. λύχνον ἐπὶ τὴν λυχνίαν τιθέασιν, Matth. 5, 15. Ἐπιβάλλ. χεῖρα ἐπί τινα, manus alicui injicere, Jo. 7, 30. 44. Act. 5, 18. Ἐπιτίθημι χεῖρα ἐπί τινα, manus super caput alicujus pono, Act. 9, 17. Apoc. 1, 17. Matth. 9, 18. ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον, Act. 15, 10. Βάλλ. βάρος ἐπί τινα, Apoc. 2, 24. vid. etiam Jo. 9, 6. 15. Act. 10, 9. Apoc. 7, 15. — Ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, in mentem venit, Act. 7, 23. — *super*, adjuncta notione motus in locum inferiorem; ὑετὸς ἐπὶ τῆς γῆς ἐρχόμενος, Hebr. 6, 7. Jac. 5, 17. Πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, Apoc. 7, 1. Ἀνακλῖναι ἐπὶ τῷ χόρτῳ, Marc. 6, 39. ἐπὶ τοὺς χόρτους, Matth. 14, 19. 26. 28. Πέσετε ἐφ' ὑμᾶς, Apoc. 6, 16. Matth. 13, 5. 7. 20. Ἔρχεσθαι ἐπί τινα, Matth. 3, 16. καταβαίν. ἐπί τινα, Jo. 1, 52. (Act. 10, 11.) — *super*, de eo quod super aliqua re *est* et *manet*, exclusa notione motus, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, super caput ligatum, Jo. 20, 7. Ἵρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, Apoc. 10, 1. Ἐπὶ γυμνοῦ, super nudo corpore, Marc. 14, 51. Ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, Apoc. 10, 5. 8. (cum accusat. ib. 12, 18. Act. 14, 10. 26, 16. Apoc. 11, 11.) Κάθημαι ἐπί τινος, insideo, vehor, Matth. 27, 19. Act. 12, 21. Jo. 19, 13. Matth. 24, 30. 26, 64. Apoc. 4, 9. 10. 19, 19. (Job. 2, 8. Test. XII. Patr. p. 591. καθημ. ἐφ' ἵππου. ib. p. 550.) ἐπί τινι, non nisi Apoc. 19, 14. 21, 12. (et ib. c. 6, 12—5. in edit. vulg.) et ἐπί τινα, Matth. 21, 5. Jo. 12, 14. 15. Act. 2, 3. Apoc. 14, 14. 16. 17, 3. — Ἐφ' οὗ, super

quo erat exstructa, Luc. 4, 29. Ἐπὶ κλίνης, Matth. 9, 2. Μένειν ἐπί τινος, Jo. 19, 31. et ἐπί τινα, Jo. 1, 32 sq. vid. etiam Gal. 3, 13. Hebr. 8, 4. — Cum dativo: Marc. 2, 4. ἐφ' ᾧ, super quo lecto, Luc. 5, 25. 23, 38. λίθον ἐπὶ λίθῳ, lapidem super lapidem, Luc. 19, 44. 21, 6. Cum accusativo: καθήμενοι ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς, Luc. 21, 35. Act. 17, 26. Coronae ἐπὶ τὰς κεφαλάς, Apoc. 4, 4. 12, 3. — b) *juxta, ante, ad, prope;* Ἐπὶ τοῦ βάτου scl. ὤν, juxta rubum, Marc. 12, 26. Luc. 20, 37. Matth. 21, 19. Jo. 6, 19. ἐπὶ τῆς θαλάσσης, juxta mare. Ib. 21, 1. Act. 20, 9. — Cum dat. Matth. 24, 33. ἐπὶ θύραις, ad fores; Marc. 13, 29. Jo. 4, 6. 5, 2. Act. 3, 10. 5, 9. Apoc. 9, 14. ἄγγελοι δεδεμένοι ἐπὶ τῷ ποταμῷ Εὐφράτῃ, coll. Hab. 3, 16. (עַל). — Cum accusat. Act. 10, 17. ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, adstant foris. ib. 11, 11. Apoc. 3, 20. Matth. 13, 2. ἐπὶ, ad littus (Marc. 4, 1. πρός). Luc. 2, 8. 5, 27. Apoc. 15, 2. — c) *in,* locum in quo indicans; ἐπὶ τῆς γῆς, his in terris, Matth. 6, 10. 19. 16, 19. Jo. 17, 4. Eph. 6, 3. Hebr. 8, 4. 11, 13. Ἐπὶ χειρῶν, manibus, Matth. 4, 5. Apoc. 1, 20. (coll. v. 16. ubi est ἐν τῇ δεξιᾷ). Ἐπ' ἐρημίας, in deserto, Marc. 8, 4. (2 Macc. 5, 9. ἐπὶ ξένης scl. γῆς. Gen. 17, 13. ἐπὶ τῆς σαρκὸς, signum in carne). Act. 21, 23. εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν. — Cum dativo Matth. 14, 8. ἐπὶ πίνακι, in patina, nisi h. l. vertendum super; praeterea huc referri potest ἐπιμένειν ἐπ' αὐτοῖς, ibi commorari, Act. 28, 14. — Cum accusativo: Matth. 18, 12. ἐπὶ τὰ ὄρη, in montibus. Πορεύεσθαι ἐπὶ τὴν ὁδὸν, Act. 8, 26. Γράφω ἐπὶ τὴν ψῆφον, Apoc. 2, 17. 3, 12. 20, 4. — Ἐπὶ τὴν δεξιὰν, Apoc. 5, 1. pro ἐν τῇ δεξιᾷ, ut apparet e versu 7. — — 2) de *dignitate* et *regimine,* ubi est *in, super; βασιλεύειν ἐπί τινος,* Matth. 2, 22. Ὁ ἐπὶ πάντων, Deus dominus summus, Eph. 4, 6. Rom. 9, 5. Ἔχουσιν ἐφ' ἑαυτῶν βασιλέα, Apoc. 9, 11. Εἶναι ἐπὶ τῆς γάζης, thesauri praefectus, Act. 8, 27. Ὁ ἐπὶ τοῦ κοιτ. cubicularius, ib. 12, 20. — Cum dativo: Luc. 12, 44. καταστ. αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν. (Sir. 3, 2. κύριος ἐδόξασε πατέρα ἐπὶ τέκνοις.) — Cum accus. δικαστὴς ἐφ' ὑμᾶς, Act. 7, 27. Luc. 12, 14. 2 Thess. 2, 4. Hebr. 2, 7. Ἡγούμενος ἐπ' Αἴγυπτον, Act. 7, 10. Ἐξουσία ἐπί τινος, Apoc. 11, 6. 14, 8. et ἐπί τινα, ib. 13, 7. 16, 9. — 3) de *objecto, de quo,* in quod aliquid scribitur, dicitur, explicatur: *de, in,* Gal. 3, 16. ὡς ἐπὶ πολλῶν ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνὸς, quasi de multis etc. ἡ καύχησις ἐπὶ Τίτου, de Tito, 2 Cor. 7, 14. Jo. 12, 16. ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, (Matth. 13, 14.) in illum scripta, s. de illo. Apoc. 22, 16. μαρτ. τ. ὑ. ἐπὶ ταῖς ἐκκλησ. de ecclesiis, de earum sorte. coll. Hebr. 11, 4. (1 Macc. 2, 30. οὕτως δοκῶ καὶ ἐπὶ ὑμῖν, sic etiam de vobis judico.) — Γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν, Marc. 9, 12. Ἐφ' ὃν λέγεται, Hebr. 7, 13. Βάλλ. κλῆρον ἐπί τι, Jo. 19, 24. — 4) de *objecto, in*

quo; in, nostrum an; σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν, in aegrotis, Jo. 6, 2. Ἐπὶ στόματος in sermone, Matth. 18, 16. 2 Cor. 13, 1. ἐπὶ στόματι, Hebr. 10, 28. Συνῆμαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, in panibus i. e. in miraculo in panibus edito, Marc. 6, 52. (3 Macc. 2, 6. τιμωρίαι, ἐφ' αἷς ἐγνώρισας τὸ μέγα σου κράτος.) — Γνωρίζειν ἐπὶ σκεύη ἐλέους, manifestare in vasis, Rom. 9, 23. — Ἐνδείξηται ἐφ' ὑμᾶς, in vobis, Eph. 2, 7. Ἐφ' ὃν γέγονε, in quo evenit hoc miraculum, Act. 4, 22. — 5) de *tempore: in, tempore, per*, indicans terminum temporis, quo aliquid fit; Matth. 1, 11. ἐπὶ τῆς μετοικ. tempore exilii. Marc. 2, 26. Luc. 3, 2. 4, 27. Act. 11, 28. ἐπὶ Κλαυδίου, imperante Claudio (Prol. Sir. ἐπὶ τοῦ Εὐεργέτου βασιλέως. coll. 3 Esdr. 2, 16. 1 Macc. 14, 27. Zach. 1, 1. 7, 1.) Hebr. 1, 2. ἐπ' ἐσχάτου ἡμερῶν, hoc ultimo dierum; 2 Petr. 3, 3. (Deut. 16, 3. ἐπ' αὐτοῦ, die paschatos.) Ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, in meis precibus, dum precor, Rom. 1, 10. 1 Thess. 1, 2. — Cum dativo: Hebr. 9, 26. ἐπὶ συντελείᾳ τ. αἰῶν, in hoc ipso fine seculi, c. 9, 15. ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ, tempore prioris oeconomiae, dum ista valebat. (Judith. 1, 16. εὐωχούμενος ἐφ' ἡμέραις ἑκατον.) — Cum accusativo: ἐπὶ ἔτη τρία, per tres annos, Luc. 4, 25. Hebr. 18, 4. Ἐπὶ χρόνον, per aliquod tempus, aliquamdiu, Luc. 18, 4. Act. 13, 31. 16, 18. 20, 11. ἐφ' ἱκανόν scl. χρόνον, i. e. diu. ib. 28, 6. ἐπὶ πολύ, diu. 1 Cor. 7, 39. Ἐφ' ὅσον χρόνον, quamdiu. Gal. 4, 1. Act. 4, 5. ἐπὶ τὴν αὔριον, postero die. Act. 18, 20. ἐπὶ πλείονα χρόνον, ib. 19, 8. 10. 17, 2. (Lib. Henoch. p. 194. ἐπὶ ἑβδομήκοντα γενεὰς. Test. XII. Patr. p. 591. πολεμήσας ἐπὶ ὥρας δύο.) — Ἐπὶ τὸ πρωΐ, mane, Marc. 15, 1. Ἐπὶ τὴν ὥραν προσευχῆς, tempore precum, Act. 3, 1. coll. Act. 13, 31.

II. *Cum genitivo* et *dativo* ἐπὶ dicitur ita, ut subjaceat notio *cum, sub*, et indicet rei rationem, ponaturque pro *adverbio*; e. g. ἐπ' ἀληθείας, in veritate, i. e. ἀληθῶς, Act. 4, 26. 10, 34. Marc. 12, 32. Dan. 2, 47. Ἐπ' εὐλογίαις, largiter, 2 Cor. 9, 6. Ἐπ' ἐλπίδι, secure, Act. 2, 26. (2 Macc. 4, 34. ἐπὶ δόλῳ, dolose.) Ἐπ' ἐλπίδι, sub spe, ita ut spem alat, Rom. 8, 20. 1 Cor. 9, 10.

III. *Cum genitivo et accusativo* ἐπὶ dicitur 1) de *loco in quem*, motu *ad locum*, et est *in, ad*; Marc. 14, 35. ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς, procidit in terram. (ἐπὶ τοὺς πόδας, Act. 10, 25. ἐπὶ τὸν τράχηλον, c. 20, 37.) Apoc. 13, 16. χάραγμα διδόναι ἐπὶ τῆς χειρὸς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον, Act. 13, 6. — Luc. 22, 40. γενόμενος ἐπὶ τοῦ τόπου, quum ad locum adveniisset. Jo. 6, 21. ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς, ib. 21, 11. Hebr. 10, 16. διδοὺς νόμους ἐπὶ ταῖς καρδίαις. — Cum accusativo: ἐρχόμενοι ἐπὶ τὸ βαπτ. ad locum, ubi baptizabatur, Matth. 3, 7. coll. Jo. 19, 33. Act. 12, 10. Jo. 6, 16. Act. 21, 32. —

Ἀγθήσεσθε ἐπὶ ἡγεμόνας, Matth. 10, 18. Act. 8, 32. 9, 21. Ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς, pervenit ad vos, Matth. 12, 28. Luc. 10, 9. Ἐπιστρέφειν ἐπί τινα, Act. 9, 35. 11, 21. (ἔπεμψεν ἐπὶ τὸ πῦρ, 2 Macc. 1, 20.) — Ἐπιπίπτειν ἐπὶ τὸ στῆθος reclinari ad pectus, Jo. 13, 25. 21, 20. —. Huc et pertinet ἐπὶ τὸ αὐτό, vel conjunctim ἐπιτοαυτὸ, *una, simul*, Luc. 17, 35. Act. 1, 15. 2, 1. 44. 3, 1. 4, 26. 1 Cor. 14, 23. (de loco 1 Cor. 7, 5. vid. Εἰμὶ.) — 2) de *loco, in quo; apud, coram.* Σταθήσεσθε ἐπὶ ἡγεμόνων, Marc. 13, 9. Act. 24, 20. 25, 10. — Act. 23, 30. λέγειν ἐπὶ σοῦ, coram te verba facere, ib. 26, 2. Act. 25, 9. ἐπ' ἐμοῦ, coram me, me judice. ib. 24, 19. 1 Cor. 6, 1. 6. 1 Tim. 6, 13. coll. 3 Esdr. 5, 6. — Ἐπὶ τῆς τραπέζης, coram mensa, mensae adsidens, Luc. 22, 21. 30. — Matth. 28, 14. ἐὰν ἀκουσθῇ ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, coram praeside, ita ut iste audiat. — Cum accus. ἐφ' ὑμᾶς, apud vos, coram vobis, Act. 1, 21. Ἐπ' αὐτοὺς, apud eos, Act. 15, 17. (Amos. 9, 12. hebr. עַל).

IV. *Cum dativo et accusativo* Ἐπὶ 1) jungitur verbis *fidendi, sperandi*, et est proprie: spem, fiduciam ponere *super*; v. c. πιστεύειν ἐπί τινι, alicui fidem habere, Rom. 9, 33. 10, 11. Luc. 24, 25. 1 Petr. 2, 6. et ἐπί τινα, Act. 11, 17. 16, 31. Hebr. 6, 1. — Ἐλπίζειν ἐπί τινι, Rom. 15, 12. 1 Tim. 4, 10. 1 Jo. 3, 3. 2 Macc. 2, 18. et ἐπί τινα, 1 Petr. 1, 13. 3, 5. Πεποιθέναι ἐπί τινι, Luc. 11, 22. 18, 9. 2 Cor. 1, 9. Hebr. 2, 13. et ἐπί τινα, 2 Cor. 2, 3. Matth. 27, 43. 2 Tim. 3, 4. — παρρησιάζ. ἐπὶ τῷ κυρίῳ, Act. 14, 3. — Significat porro 2) *super*, quatenus rationem reddit, ita ut *de, gratia, causa, propter* vertendum sit. Sic saepissime cum genitivo legitur post verba exprimentia gaudium, Matth. 18, 13. Luc. 1, 47. 15, 7. Apoc. 11, 10. 18, 20. — luctum Marc. 3, 56. Luc. 19, 41. Apoc. 18, 9. 11. Zach. 12, 10. admirationem, Luc. 2, 33. 47. 4, 22. 19, 41. Matth. 7, 28. Luc. 1, 29. 4, 32. 5, 9. 9, 43. (Hos. 3, 5. hebr. אל). Rarius in N. T. cum accusativo: κόψονται ἐπ' αὐτὸν, Apoc. 1, 7. (Zach. 12, 10. עָלָיו. 2 Sam. 11, 28. κόπτ. ἐπὶ τὸν ἄνδρα). Εὐφραίνου ἐπ' αὐτῇ, Apoc. 18, 20. coll. Jer. 51, 48. Jes. 61, 10. Ps. 32, 14. 84, 2. 119, 161. — *propter*, Act. 26, 6. ἐπ' ἐλπίδι propter spem. Act. 4, 9. 1 Cor. 1, 4. Luc. 2, 20. Phil. 1, 5. coll. Sir. 38, 16. 2 Macc. 4, 35. Sap. 17, 7. Levit. 19, 28. ἐπὶ (ἢ) ψυχῇ, propter mortuum. — Inde ἐφ' ᾧ, *qua de causa*, 2 Cor. 5, 4. (*Thom. Mag.* ἐφ' ᾧ ἀντὶ τοῦ διότι, οὗ χάριν.) — Indicat 3) *adversus*, ita ut non solum de factis sed etiam de voluntate et motu animi dicatur in utramque partem, 1 Petr. 19, 20. Rom. 11, 22.; est enim a) *erga*, sensu bono; Matth. 14, 14. ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, misericordia erga eos movebatur, Marc. 6, 34. Luc. 7, 13. Μακροθ. ἐπ' ἐμοῦ, Luc. 18, 7. (*Joseph.* Ant. Jud. 6, 12. 7. οἶκτος ἐπὶ νηπίοις.

Pſalt. Sal. 2, 15.) — Cum accuſativo: χρηστὸς ἐπ' ἀχαρίστους, Luc. 6, 35. Rom. 11, 22. — b) *in commodum, pro*, Marc. 5, 33. ὁ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, quid in ipſius commodum eveniſſet. Phil. 4, 10. ἐφ' ᾧ, erga quem, in cuius commodum ſemper quidem intenti fuistis, ſed non ſemper voluiſtis. (Sir. 7, 33. ἐπὶ νεκρῷ, pro mortuo, in ejus honorem.) — Cum accuſat. Luc. 7, 44. ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου ſcl. lavandos. 1 Tim. 1, 18. ἐπὶ σὲ, in tuum uſum. — c) *adverſus, contra*, ſenſu malo, Luc. 12, 52 ſq. πατὴρ ἐφ' υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί. (Matth. 10, 21. τέκνα ἐπὶ γονεῖς) Act. 5, 35. πράσσειν ἐπί τινι, moliri aliquid contra. ib. 11, 19. Apoc. 10, 11. προφητεύειν ἐπί τινι, (Jer. 28, 8. ל; in aliis locis ſequitur accuſativus, ut Jer. 25, 13. 30.) Apoc. 12, 17. ὀργίσθη ἐπί τινι. coll. Sir. 7, 12. ψεῦδος ἐπ' ἀδελφῷ, 2 Sam. 14, 1. *Joſeph.* Ant. Jud. 2, 9. 7. οἰωνὸν ἐπὶ τῇ βασιλεία φέρειν, portentum in damnum regni. — Cum accuſat. Matth. 10, 21. 26, 55. ὡς ἐπὶ λῃστήν, Marc. 3, 24. ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, contra ſe diſſentit. Luc. 11, 17. Act. 7, 54. 57. 13, 50. coll. 1 Sam. 20, 33. et alibi ſaepiſſime. Huc et refero 1 Cor. 7, 36. ἀσχημονεῖν ἐπί τινα, ignominiam injungere alicui. — Dicitur 4) de *conſilio*, pro εἰς, *ad, in*; Gal. 5, 3. ἐπ' ἐλευθερίαν, ad libertatem. 1 Theſſ. 4, 17. 2 Tim. 2, 14. ἐπὶ καταστροφῇ, in perniciem. Tit. 1, 2. ἐπ' ἐλπίδι, ad tradendam ſpem vitae (Matth. 26, 50. ἐφ' ᾧ in textu vulg. ad *quid*). coll. Sap. 2, 23. θεὸς ἔκτισεν ἄνθρωπον ἐπ' ἀφθαρσίᾳ. — Cum accuſativo: Matth. 26, 50. ἐφ' ὅ πάρει, ad quid, quem in finem. Luc. 23, 48. ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, ad hoc ſpectaculum, ſpectatum. Hebr. 12, 10. ἐπὶ τὸ συμφέρον, eo conſilio ut nobis ſit utile; niſi hic ἐπὶ i. q. κατὰ, pro ratione, ſecundum.

V. Cum *dativo ſolo* ἐπὶ legitur 1) de *conditione*, ut ſit: *ſub pacto, ſub conditione, interventu*; Matth. 19, 19. ἐπὶ τῇ πορνείᾳ. Act. 3, 16. ἐπὶ τῇ πίστει, ſub conditione fidei. Phil. 3, 9. δικαιοσύνη ἐπὶ τῇ πίστει, quae non niſi fidei interventu accipitur. Hebr. 9, 17. ἐπὶ νεκροῖς, interventu mortis teſtatorum. ib. 8, 6. ἐπὶ κρείττ. ἐπαγγ. interventu meliorum promiſſorum. Sic etiam ἐπὶ Hebr. 9, 10. intelligendum videtur. (2 Macc. 13, 23. ὤμοσεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις, in quascunque leges juravit. ib. 11, 14.) — 2) de *tempore*, ut ſit a) *poſt, inde a*, ut ſaepius apud profanos (v. c. *Xenoph.* Anab. 3, 2. 3. ἐπὶ τούτῳ, poſt hunc. *Aelian.* var. hiſt. 12, 1. vid. *Kypkii* obſſ. ſacr. I. p. 55.); in N. T. ita intelligendum videtur Phil. 3, 12. ἐφ' ᾧ, ſcl. χρόνῳ, ex quo tempore Chriſtus me ſuum fecit. Alii vertunt: quia. Rom. 5, 12. ἐφ' ᾧ ſcl. χρόνῳ, ex quo inde tempore. Alii: propterea quod, quae explicatio fortaſſe ex loco 3 Macc. 3, 28. defendi poteſt, ubi ἐφ' ᾧ vertendum videtur: ea de cauſa. Alii: poſt quem ſcl. Adamum, ſed minus recte; certe ſi ᾧ ad ſubjectum tam

remotum referendum esset, verterem potius: secundum quem, secundum cujus exemplum, vid. Rom. 5, 14. Nec alienum esset ab usu loquendi, si quis ἐφ' ᾧ vertere vellet: ea conditione. — b) *praeter, insuper*, de iis quae tempore et ordine subsequuntur. Luc. 16, 26. ἐπὶ πᾶσι τούτοις, praeterea quoque, insuper quoque. Luc. 3, 20. καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, praeter ea omnia et hoc addidit, ut Joannem etc. Jo. 4, 27. ἐπὶ τούτῳ, postea; alii interea. Eph. 6, 6. Col. 3, 14. Hebr. 8, 1. ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, praeter ea, quae dixi. (Tob. 2, 14. ἐπὶ τῷ μισθῷ, praeter mercedem. Test. XII. Patr. p. 523. ἐπὶ πᾶσι τούτοις ὀγδόον πνεῦμα.) — 3) de *obsequio: in, secundum*, Luc. 5, 5. ἐπὶ τῷ ῥήματί σου, secundum tuum praeceptum. Item in formula: ἐπὶ τῷ ὀνόματί τινος, jussu alicujus, Matth. 24, 5. Luc. 9, 48 sq. 21, 8. 24, 47. (προφητεύειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου, Jer. 11, 21. 23, 25. 26, 9.) — Rom. 5, 14. peccare ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι, secundum exemplum. (Sap. 10, 5. ἐπὶ τέκνου σπλάγχνοις, secundum amorem, qualis est erga filium.) — 4) de *re, cum qua, in qua*, ut fit *in, per*, vel ut ἐν per ablativum exprimendum sit. v. c. ἐπ' ἄρτῳ, pane vivit, Matth. 4, 4. Luc. 4, 4. (Deut. 8, 3. על). Luc. 1, 59. ἐπὶ τῷ ὀνόματι, cum nomine, sive nomine patris. Phil. 2, 17. εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ. 3 Jo. v. 10. μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, his minime contentus. — Rom. 10, 19. ἐπ' οὐκ ἔθνει, per populum, quem populum non habetis (vid. Deut. 32, 21.). 1 Cor. 8, 11. ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, per tuam γνωσιν. (2 Macc. 2, 8. ἐπὶ Μωυσῆ, in Mose, per Mosen.)

VI. *Cum accusativo solo* ἐπὶ legitur 1) de iis quae *superveniunt*, cum bonis tum malis, jungiturque potissimum verbis veniendi, cadendi, eveniendi, et vertendum est *in, super*, vel alia ratione, v. c. Act. 1, 26. ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν, sors designavit Matthiam. — Sensu bono: πνεῦμα ἅγιον ἐπελευσ. ἐπί σε, te superveniet, Luc. 1, 35. Act. 1, 8. 19, 6. Πνεῦμ. ἅγ. ἐκχ. ἐπί, Act. 2, 17. 18. πίπτειν ἐπί τινα, Act. 10, 10. 44. 45. 11, 15. — Εἰρήνη ἐπ' αὐτούς, salus iis contingat, Gal. 6, 16. — Sensu malo: ἔλθοι ἐφ' ὑμᾶς αἷμα, caedis culpa et poena maneat vos, Matth. 23, 35. 27, 25. Act. 18, 6. 5, 28. 8, 24. — Ἥξουσι ἐπὶ σὲ ἡμέραι, Luc. 19, 43. 21, 34. Jo. 18, 4. Apoc. 3, 3. — λιμὸς ἐπὶ τὴν γῆν, Act. 7, 11. Χεὶρ κυρίου ἐπί σε, Act. 13, 11. Φόβος ἐγένετο ἐπὶ πάντας, Act. 5, 5. 11. Διογμὸς ἐπὶ τὴν ἐκκλησ. Act. 8, 1. — 2) de *incremento: super, ad*; Phil. 2, 27. λύπην ἐπὶ λύπην, tristitiam super tristitiam, sive tristitiam aliam ex alia. (Psalt. Sal. 3, 12. ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίας προστέθηκε). Matth. 6, 27. προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν. — 3) de mensura vel spatii vel temporis, ita ut fere nostro *auf, zu*, respondeat, et abesse etiam possit. v. c. ἐπὶ τρίς, *ter*, zu dreien

Malen, Act. 10, 16. 11, 10. Ἐπὶ πλεῖον, magis, amplius, Act. 4, 17. 2 Tim. 2, 16. 3, 9. — Ἐπὶ σταδίους, stadia, Apoc. 21, 16. (Cant. tr. puer. v. 23. ἐπὶ πήχεις τεσσαράκοντα.) — 4) Denique Hebr. 8, 8. συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ διαθήκην, dictum est pro: τῷ οἴκῳ, ut v. 10. et alibi, v. c. Gen. 9, 9. Exod. 34, 12. 15. legitur. In compositione ἐπὶ indicat 1) loci propinquitatem, *super; in;* 2) motum ad rem, etiam animi motum, *ad, in, contra;* 3) temporis rationem, *cum, post, praeter:* 4) incrementum, ubi etiam vim vocis auget; 5) materiam de qua, in qua, *de, in.*

Ἐπιβαίνω, f. ήσομαι, perf. ἐπιβέβηκα, aor. 2. ἐπέβην, part. ἐπιβὰς, (ex ἐπὶ et βαίνω, gradior, incedo, scando) 1) gradior s. incedo super, Deut. 1, 36. Ps. 91, 13. Jer. 18, 15. Sir. 51, 21. — 2) *ingredior* in locum, terram, εἰς τὴν Ἀσίαν, Act. 20, 18. τῇ ἐπαρχίᾳ, Act. 25, 1. cf. Jos. 5, 5. Mich. 5, 5. ὅταν ἐπέλθῃ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ὅταν ἐπιβῇ ἐπὶ τὴν χώραν. coll. v. 6. — 3) *conscendo* navem, Act. 21, 2. 6. 27, 2. — equum, asinum, Matth. 21, 5. ἐπιβεβηκὼς, insidens; coll. Num. 22, 22. 1 Sam. 25, 40. 30, 17. Zach. 1, 8. hebr. רכב. Saepius non habetur.

Ἐπιβάλλω, f. αλῶ, (ἐπὶ et βάλλω, quod vid.) 1) *injicio, superjacio,* βρόχον τινι, laqueum, 1 Cor. 7, 35. (τροχὸν, Prov. 20, 26. ζυγὸν, Num. 4, 6. 19, 2.) — τὴν χεῖρα, sive τὰς χεῖρας, *manum admoveo,* a) ἐπί τι, operi, Luc. 9, 62. coll. Deut. 12, 7. 18. 15, 10. ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις, καὶ ἐν πᾶσιν, οὗ ἂν ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου. — b) τινὶ Act. 4, 3. (Jes. 19, 16.) et ἐπί τινα, manus injicere alicui ad capiendum, Matth. 26, 50. Marc. 14, 46. Luc. 20, 19. 21, 12. Jo. 7, 30. 44. Act. 5, 18. 12, 1. 21, 27. coll. Gen. 22, 12. Ps. 81, 12. — Ἐπιβάλλ. τινι ἱμάτιον, vestem superjacio, induo veste aliquem, Marc. 11, 7. coll. Lev. 19, 19. — *Addo, adjicio,* Matth. 9, 16. Luc. 5, 36. (Marc. 2, 21. ἐπιῤῥάψει, unde *Hesychius:* ἐπιβαλεῖ· ἐπιῤῥήψει, seu ἐπιῤῥάψει.) 2) ἐπιβάλλω scl. ἐμαυτόν ἐπί τι, s. ἐπί τινα, (1 Macc. 4, 2. 2 Macc. 12, 13. 13, 15.) etiam τινι (2 Macc. 12, 9. 15, 1.) *me repente conjicio in aliquem,* s. *aliquid, opprimo;* sic in locis Maccab. allatis de hostibus repente irruentibus; in N. T. Marc. 4, 37. de undis navem opprimentibus. Huc et refero Marc. 14, 72. ἐπιβαλὼν scl. ἑαυτὸν, (vid. Matth. 4, 6. Jo. 21, 7. Act. 27, 14.) *se proripiens* i. e. celeriter abiens (Matth. 26, 75. Luc. 22, 62. ἐξελθὼν ἔξω). Alii subintelligunt ἱμάτιον, *capite operto,* cf. 2 Sam. 15, 30. 19, 4. Jer. 14, 3. 4. Esth. 7, 8. Alii ἐπιβάλλειν h. l. explicant: incipio, et vertunt: *coepit flere,* ut legi putant apud *Diog. Laërt.* 6, 2. 4. ἐπίβαλε τερετίζειν, cantillare coepit, et 2 Macc. 12, 38. τῆς δὲ ἑβδόματος ἐπιβαλλούσης. Alii: *addens flevit,* i. e. perrexit flere, ut *Theophr.* Char. 8. ἐπιβαλὼν ἐρωτᾷν,

pergit interrogare. coll. 1 Sam. 20, 41. הִגִּישׁ לִבְכּוֹת. — 3) Neutraliter cum dativo commodi: *convenio, debeo;* Luc. 15, 12. τὸ ἐπιβάλλον (scil. μοι) μέρος, ratam mihi competentem, legitimam. Sic Tob. 3, 17. Τωβία ἐπιβάλλει κληρονομῆσαι αὐτήν. ib. 6, 11. 1 Macc. 10, 30. τοῦ ἐπιβάλλοντος μοι, mihi competentis. Etiam sequente πρὸς, 2 Macc. 3, 3. πάντα τὰ πρὸς τὰς λειτουργίας τῶν θυσιῶν ἐπιβάλλοντα δαπανήματα. ib. 9, 16. — Saepius non extat.

Ἐπιβαρέω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et βαρέω), onus impono, aggravo; tropice: *molestus sum* alicui. Ita in N. T. de homine stipendium non poscente, 1 Thess. 2, 9. 2 Thess. 3, 8. — 2 Cor. 2, 5. ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, in parenthesi ponenda et vertenda censent multi: *ne gravius quid dicam.* Respiciunt autem haec verba ad praecedentia ἀπὸ μέρους; et mallem ἐπιβαρῶ vertere: molestus esse putor, molestus habeor. „At, si vel maxime quis vestrum auctor tristitiae mihi extiterit, is non me solum, sed quodammodo etiam vos, ne solus vobis molestus esse videar, tristitia affecit."

Ἐπιβιβάζω, f. άσω, (ἐπὶ et βιβάζω, scandere-facio) *insidere facio, impono,* Luc. 10, 34. 19, 35. Act. 23, 24. coll. Hab. 3, 14. 2 Reg. 9, 28. 23, 30. (הִרְכִּיב).

Ἐπιβλέπω, f. έψω, *inspicio, intueor,* Num. 12, 10. 1 Reg. 18, 43. — ex adjuncto: adspicio, *respicio* aliquem i. e. *curo illum, ejus studiosus sum, ejus rationem habeo;* in utramque partem, cum malam, ut Addit. Esth. 4. ἐπιβλέπουσιν ἡμῖν εἰς καταφθοράν. Sir. 11, 30. ἐπιβλέπει πτῶσιν. — tum bonam, ut in N. T. Luc. 1, 58. 9, 38. Jac. 2, 3. vid. 1 Sam. 1, 11. 9, 16. Ps. 10, 5. 24, 17. 119, 6. 2 Chron. 6, 19. Eccl. 2, 12.

Ἐπίβλημα, τος, τὸ, proprie τὸ τῷ προτέρῳ ἐπιβαλλόμενον, ut *Suidas* explicat. (ab ἐπιβάλλω) *additamentum;* — *assumentum,* Matth. 9, 16. Marc. 2, 21. Luc. 5, 36. *Hesych.* ἐπίβλημα· πῶμα ἢ ῥάκος.

Ἐπιβοάω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et βοάω) *alta voce clamo, vociferor.* Act. 25, 24. (Sap. 14, 1. ξύλον ἐπιβοᾶσθαι, invocare imaginem.)

Ἐπιβουλή, ῆς, ἡ, (ἐπὶ et βουλή) *consilium quod cepit aliquis, propositum,* 3 Macc. 1, 7. Nostris scriptoribus potissimum in malam partem dicitur: *consilium malignum, insidiae,* Act. 9, 24. 20, 3. 19. 24, 30. 3 Esdr. 5, 90. ἐπιβουλὰς καὶ δημαγωγίας ποιούμενοι. 2 Macc. 5, 7. 8, 7. Esth. 2, 22.

Ἐπιγαμβρεύω, f. εύσω, (ἐπὶ et γαμβρεύω, affinis sum) cum dativo personae: *affinitatem ineo cum alio.* Sic Gen. 34, 9. 1 Sam. 18, 22 — 26. Esdr. 9, 14. 1 Macc. 10, 54. 56. — Cum accusativo personae: fratris defuncti uxorem duco, *affinitatis jure* uxorem duco. Gen. 38, 8. ἐπι-

γαμβρεύσα αὐτὴν, hebr. יבם, leviri jure uxorem duxit. Sic semel in N. T. Matth. 22, 24. Praeterea leguntur verba Gen. 38, 8. etiam in Test. XII. Patr. p. 599. sed sic expressa, ἐπιγαμβρεύσα αὐτῇ τὸν Ἀνᾶν, ipsi dedi in matrimonium Ananum. De matrimonio ex leviri jure. cf. Deut. 25, 5 seqq.

Ἐπίγειος, εἶον, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ἐπὶ et γέα contr. γῆ) *terrenus, terrestris;* quod quidem est 1) e *terra formatus,* 1 Cor. 15, 40. 2 Cor. 5, 1. — 2) *incola terrae, homo,* Phil. 2, 10. — Jac. 3, 15. σοφία ἐπίγειος, sapientia humana, adjuncta notione imbecillitatis et vitiositatis. — 3) τὰ ἐπίγεια, *quae in his terris sunt,* hanc vitam, homines spectant, Jo. 3, 12. ubi opponuntur τὰ ἐπουράνια, Phil. 3, 19. τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες, vitae commodis et oblectamentis unice providentes. Saepius non habetur.

Ἐπιγίνομαι, (ἐπί et γίνομαι) *exorior postea, supervenio.* Act. 28, 13. (Epist. Jer. v. 47. οἱ ἐπιγινόμενοι, postea nati, posteri.).

Ἐπιγινώσκω, f. γνώσομαι, (ἐπὶ et γινώσκω) 1) *accurate cognosco,* vel oculis, vel mente, Matth. 11, 27. Luc. 1, 4. Act. 22, 24. 24, 8. 1 Cor. 13, 12. τότε ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπιγνώσθην, tunc perfecte cognoscam res coelestes, divinas, sicut et ego agnoscar, qualis sim. — 2) *agnosco,* cognosco, quod sit haec persona sive res, nostrum *erkennen,* Matth. 14, 35. Marc. 6, 33. 54. Luc. 24, 16. 13. Act. 3, 10. 4, 13. — τὴν φωνήν τινος, Act. 12, 14. 1 Sam. 26, 17. Judic. 18, 3. coll. Gen. 37, 32. 38, 26. 42, 7. 8. — *distinguo,* Act. 27, 39. τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον. (Test. XII. Patr. p. 543.: tenebrae, ὥστε μετὰ λύχνου μὴ ἐπιγιγνώσκειν ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.) — 3) *bene scio, bene intelligo, bene disco,* Act. 25, 10. Rom. 1, 32. Col. 1, 6. 1 Tim. 4, 6. 2 Petr. 2, 21. coll. Job. 34, 27. Jer. 5, 5. Ezech. 5, 13. 6, 7. — 4) i, q. simplex γινώσκω, a) *comperio, certior fio,* Luc. 7, 37. Act. 9, 30. 19, 34. 22, 29. Act. 28, 1. coll. Esth. 4, 1. 1 Macc. 6, 17. — b) *experientia cognosco,* 2 Cor. 1, 13. 14. coll. Jon. 1, 7. — c) *cogitando colligo, animadverto, sentio,* Luc. 1, 22. 5, 22. Marc. 2, 8. 5, 30. — d) *dijudico,* Matth. 7, 16. 20. — e) *explovo,* 1 Cor. 14, 37. 2 Cor. 13, 5. ἐπιγινώσκετε ἑαυτούς. — f) *agnosco aliquem qualis est, verum agnosco,* 1 Cor. 13, 12. ἐπεγνώσθην. 2 Cor. 6, 9. ὡς ἀγν. καὶ ἐπιγ. a multis quidem non agnitus scl. tanquam apostolus, ab aliis autem agnitus, probatus. Matth. 17, 12. οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, scl. Joannem tanquam prophetam. (cf. Jer. 28, 19. ἐλθόντος τοῦ λόγου γνώσονται τὸν προφήτην, ὃν ἀπέστειλεν αὐτοῖς κύριος ἐν πίστει. Sir. 12, 13. ἐπιγνώσῃ τοὺς λόγους μου, vera agnosces. ib. 44, 23 ἐπέγνω αὐτόν, haeredem agnovit, declaravit.) — g) ex hebraismo: *amo, benigniter excipio* (quasi agnosco probum, amore dignum) 1 Cor. 16, 18. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς

τοιούτους, amate, vel benigniter excipite ejusmodi viros. Sic Ruth. 2, 10. 19. ubi hebr. נָכַר, quod proprie est aliquem ita agnovit, ut non amplius tanquam peregrinus sive ignotus repudietur. Eodem modo יָדַע dicitur, Exod. 5, 2. 1 Sam. 2, 12. vid. *Γινώσκω*. — Saepius non extat.

Ἐπίγνωσις, εως, ἡ, (ab ἐπιγινώσκω) 1) *cognitio accurata et certa;* et quidem a) *actus cognoscendi*, das Erkennen, v. c. ἐπίγνωσις ἀληθείας, 1 Tim. 2, 4. 2 Tim. 2, 25. 3, 7. Philem. v. 6. 2 Petr. 1, 3. 8. Tit. 1, 1. κατ' ἐπιγν. ἀληθ. ad manifestandam doctrinam veram. — b) *cognitio, quam aliquis habet*, die Erkenntniss, Rom. 1, 28. ἔχειν θεὸν ἐν ἐπιγνώσει, se erga Deum gerere secundum cognitionem, quam de Deo habeo, vid. v. 21. — Dicitur autem potissimum de cognitione Dei et rerum divinarum, Rom. 10, 2. Eph. 1, 17. 4, 13. Phil. 1, 9. (vid. Αἴσθησις). Col. 1, 9. 10. 2, 2. 2 Petr. 1, 2. hebr. דַּעַת, Hebr. 10, 26. μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπ. τ. ἀλ. postquam imbuti sumus cognitione veritatis divinae. coll. Hos. 4, 1. hebr. דַּעַת. — 2) *agnitio* rei, vel qualis vel quod sit, Rom. 3, 20. ἐπιγν. ἁμαρτίας, agnitio peccati tanquam peccati. — 3) cognitio salutaris, qua homo resipiscit, agnitio culpae et peccati; inde ex adjuncto *resipiscentia;* Col. 3, 10. ἀνακαιν. εἰς ἐπίγνωσιν, renovatus ad resipiscentiam. Certe sic legitur 2 Macc. 9, 11. εἰς ἐπίγνωσιν ἔρχεσθαι, agnoscere sua vitia, resipiscere. Alii Col. l. l. vertunt ad cognitionem, nova spirituali sapientia imbutus. — Saepius non habetur.

Ἐπιγραφή, ῆς, ἡ, (ab ἐπιγράφω) *inscriptio, titulus*, — monetae, Matth. 22, 20. Marc. 12, 16. Luc. 20, 24. — inscriptio in cruce, causam supplicii referens, Marc. 15, 26. Luc. 23, 38. De hoc more Romanorum vid. *Sueton.* Calig. 38. *Dio Cass.* 54, 3.

Ἐπιγράφω, f. ἄψω, (ἐπὶ et γράφω) *inscribo*, Marc. 15, 26. Act. 17, 23. Apoc. 21, 12. coll. Num. 17, 2. 3. — *animo inscribo, menti insculpo*, i. e. firmiter infigo, Hebr. 8, 10. 10, 16. coll. Prov. 7, 3. ἐπίγραψον (ἐντολὰς) ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου.

Ἐπιδεικνύω — et υμι, f. εἴξω, (ἐπὶ et δεικνύω) 1) *monstro, profero*, herzeigen, aufzeigen, et quidem ita, ut res alteri adinoveatur (ἐπὶ, motum ad aliquid innuente); Matth. 22, 19. Luc. 20, 24. 24, 40. Act. 9, 39. 2 Macc. 15, 32. — Ἐπιδείκ. ἑαυτὸν, *se sistere coram*, Luc. 17, 14. — 2) *ostendo;* quasi digito, ut alter oculos ad rem dirigat, Matth. 24, 1. ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομάς. — 3) de factis: *exhibeo, praesto*, Matth. 16, 1. ἐπιδ. σημεῖον. Jer. 37, 26. ἐπέδειξα (hebr. הֵבִיא venire fecit) ἐξερημῶσαι ἔθνη. — 4) *firmiter demonstro* argumentis, Act. 18, 28. ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν. — facto demonstro, *ratum facio*, Hebr. 6, 17.

ἐπιδεῖξαι ratum facere immutabile decretum. coll. Sir. 50, 21. ἐπιδ. τὴν εὐλογίαν, ut rata fieret benedictio, promissio salutis. Saepius non extat.

Ἐπιδέχομαι, f. ἕξομαι, (ἐπί et δέχομαι) *excipio aliquem*. 1 Macc. 12, 8. — hospitio 3 Jo. v. 10. — de doctore: *excipio, admitto, probo*, 3 Jo. v. 9. coll. Sir. 51, 26. ἐπιδέχ. παιδείαν.

Ἐπιδημέω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et δῆμος) 1) *in medio populo versor, domi sum*; — 2) ad populum, domum advenio, *advena sum, commoror tanquam peregrinus*, Act. 2, 10. 17, 21.

Ἐπιδιατάσσομαι, — ττομαι, f. άξομαι, (ἐπὶ et διατάσσομαι) *insuper ordino, insuper addo*. Gal. 3, 15. ἐπιδιατάσσεται, praeterea addit scil. novas conditiones, nova mandata.

Ἐπιδίδωμι, f. δώσω, (ἐπὶ et δίδωμι) proprie: do in manus, δίδωμι ἐπὶ χεῖρα, 2 Chron. 34, 17. i. e. *porrigo* alteri ut manu capiat, teneat; porrigo, v. c. ad edendum, Matth. 7, 9. 10. Luc. 11, 11. 12. 24, 30. 42. Jo. 13, 26. (Test. XII. Patr. p. 702.) — librum, Luc. 4, 17. epistolam Act. 15, 30. (palmas Test. XII. Patr. p. 668. 705.). — 2) ut latinor. *dare*, de velo, quod ventis datur, Act. 27, 15. ἐπιδόντες scl. velum, sive navem ventis. (*Heliod.* Aethiop. 1, 3. τοῦ κυβερνήτου ἐνδόντος τῷ ἀνέμῳ. Plura habet *Elsnerus* ad loc. Act. 27, 15. *Kypkius* ad eundem locum supplet ἑαυτοὺς, permittentes se vento; et sic in Test. XII. Patr. p. 701., ubi femina Aegyptia Josephum ad venerem excitat hisce verbis: κυριεύσειε μου καὶ πάντων τῶν ἐμῶν, ἐὰν ἐπιδῷς σεαυτὸν εἰς ἐμέ, ubi mihi morem gesseris. Similiter *Philo* de Gig. p. 285.: ἐκδόντες ἀστάτοις πνεύμασιν ἑαυτούς.)

Ἐπιδιορθόω, ῶ, f. ώσω, (ἐπὶ et διορθόω) emendo, corrigo, restituo) *insuper* f. *postea in ordinem redigo, ordino* (ut antea ἐπιδιατάσσομαι, ἐπιδιδάσκειν et alia composita, ubi ἐπὶ est postea). Semel Tit. 1, 5. τὰ λείποντα ἐπιδιορθ. reliqua, omissa a me ordines. (*Philo* in Flacc. T. II., p. 535.: περὶ τῆς τῶν λειπόντων ἐπιδιορθώσεως).

Ἐπιδύω, f. ύσω, (ἐπὶ et δύω f. δῦμι, quod vid.) *occido*, ut simplex δῦμι, de sole, Eph. 4, 26. coll. Deut. 24, 15. Jer. 15, 9.

Ἐπιείκεια, ας, ἡ, (ab ἐπιεικής) *humanitas, aequitas, clementia*, Sap. 12, 18. 2 Macc. 2, 23. 3 Macc. 3, 15. 7, 6. —. In N. T. bis, Act. 24, 4. et 2 Cor. 10, 1. In posteriori autem loco etiam verti potest: *probitas*, quo sensu apud profanos etiam habetur et legi videtur Sap. 2, 19., ubi ἐπιείκεια et ἀνεξικακία, vitae integritas, sibi respondent.

Ἐπιεικής, έος, ὁ, ἡ, — ές, τὸ, (ἐπὶ et εἰκός, simile, probabile, conveniens, honestum, aequum) 1) vero-

similis; 2) *probus*, honestus; — τὸ ἐπιεικὲς, substantive: *vitae probitas, morum integritas*, Phil. 4, 5. — 3) *humanus, aequus, mitis, facilis*, 1 Tim. 3, 3. Tit. 3, 2. Jac. 3, 17. 1 Petr. 2, 18. coll. Ps. 86, 5. Sap. 12, 18. 2 Macc. 2, 23. 3 Macc. 3, 15. 7, 6.

Ἐπιζητέω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et ζητέω) 1) *studiose quaero, inquiro, perquiro*, Luc. 4, 42. Act. 12, 19. Eccles. 7, 28. — 2) studeo mihi acquirere, *studiose appeto*, Matth. 6, 32. Luc. 12, 30. Rom. 11, 7. Hebr. 11, 14. 13, 14. coll. Sir. 40, 29. — *valde desidero*, Act. 13, 7. — 3) *studiose peto ab aliquo*, v. c. σημεῖον, Matth. 12, 39. 16, 4. Marc. 8, 12. Luc. 11, 29. — dona, Phil. 4, 17. coll. 1 Macc. 7, 13. 4) sensu forensi: *quaero* sive *peto a judice*, vel *quaero in reo*, Act. 19, 39. εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, si de alia re vobis est quaestio. Saepius non habetur.

Ἐπιθανάτιος, ίου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (ἐπὶ et θάνατος) *morti devotus, morti addictus*. 1 Cor. 4, 9. (Eodem sensu habetur apud *Dionys. Halic.* 7, 35. ὅθεν αὐτοῖς ἔθος βάλλειν τοὺς ἐπιθανατίους, unde (de qua rupe) solebant praecipites dare ad mortem damnatos).

Ἐπίθεσις, εως, ἡ, (a 2 persona perf. passiv. verbi ἐπιτίθημι) *impositio*. — In N. T. non nisi de impositione manuum, χειροθεσία, hebr. סְמִיכָה יָדַיִם, quae imponebantur ex antiquo ritu vel pecori ad sacrificium destinato, Levit. 1, 4. 3, 2. 16, 21. vel homini occidendo, Levit. 34, 14. Susann. v. 34. vel ad munus publicum initiando, Num. 27, 18. 23. Deut. 34, 9., vel ei, cui benedicebatur, Gen. 48, 14. 15. vel ei, qui beneficio divino sanandus erat, 2 Reg. 5, 11. Matth. 19, 13. Marc. 6, 5. 7, 32. Luc. 4, 40. — Apostoli impositione manuum dona spiritus s. conferebant; Act. 8, 17. 18. 1 Tim. 4, 14. 2 Tim. 1, 6. Hebr. 6, 2.

Ἐπιθυμέω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et θυμὸς) 1) *desidero, cupio, opto*, Matth. 13, 17. Luc. 15, 16. 16, 21. 17, 22. Hebr. 6, 11. 1 Petr. 1, 12. Jes. 58, 11. — Ἐπιθυμίᾳ ἐπιθυμέω, valde, vehementer desidero, ex hebraismo, Luc. 22, 15. coll. Gen. 31, 30. — *concupisco* sensu malo, concupisco pravum et vetitum, Rom. 7, 7. 1 Cor. 10, 6. Gal. 5, 17. ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τ. πν. carnis cupiditates adversantur spiritui. — Jac. 4, 2. coll. Prov. 21, 10. — Specialiter de cupidine *libidinosa*, Matth. 5, 28. ἐπιθ. τῆς γυναικὸς, turpi mulieris cupidine flagrare, rem cum ea habere cupere. Legitur sic ἐπιθυμ. etiam Exod. 20, 17. sed sequente accusativo, ut etiam Lib. *Henoch*. p. 179. et Test. XII. Patr. p. 530. — 2) *studeo mihi acquirere, quaero*, ut habeam, Act. 20, 33. Rom. 13, 9. Apoc. 9, 6. Prov. 23, 3. 6. Dan. 14, 16. — de officio: *ambio, aspiro*, 1 Tim. 3, 1. Saepius non legitur.

Ἐπιθυμητής, οῦ, ὁ, (ab ἐπιθυμέω), qui desiderio rei tenetur, *amans, studiosus.* 1 Cor. 10, 6. ἐπιθυμηταὶ κακῶν. Praeterea habetur Num. 11, 34. *Suidas*, ἐπιθυμηταὶ· πρόθυμοι.

Ἐπιθυμία, ας, ἡ, (ab ἐπιθυμέω) 1) *magnum rei desiderium, cupiditas*, Luc. 22, 15. Phil. 1, 23. 1 Thess. 2, 17. Jac. 1, 14 sq. — Apoc. 18, 14. ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου, fructus desiderii animae tuae, i. e. tibi desiderati, quos in summo pretio habes. Sic Dan. 9, 23. 10, 3. 11. ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν, vir valde gratus, hebr. חמוד, coll. Cant. 5, 17. Sir. 42, 2. τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐπιθυμητά. — 2) *libido prava*, ἐπιθυμία κακή, Col. 3, 5. (Rom. 6, 12.) 7, 7. 13, 14. εἰς ἐπιθυμίας, ad satiandas cupidines pravas. 2 Tim. 3, 6. 4, 3. Tit. 3, 3. 1 Petr. 1, 14. 4, 2. 3. 2 Petr. 1, 4. 3, 3. Jud. v. 16. 18. — Ἐπιθυμία σαρκός, Gal. 5, 16. 24. Eph. 2, 3. 2 Petr. 2, 18. sive ἐπιθυμίαι σαρκικαί, 1 Petr. 2, 11. κοσμικαί, Tit. 2, 12. μιασμοῦ, 2 Petr. 2, 10. sunt cupiditates, quae excitare solent res terrestres, quae per res sensibus obversatas in animo moventur, unde etiam 1 Jo. 2, 16. dicuntur ἐπιθ. τῆς σαρκὸς καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. (Test. XII. Patr. p. 522.: ὅρασις μεθ' ἧς γίνεται ἐπιθυμία.) — Ἐπιθ. ἀπάτης, cupiditates ad prava seducentes, Eph. 4, 22. — νεωτερικαί, 2 Tim. 2, 22. Vid. Νεωτερικός. — *libido voluptuosa*, Rom. 1, 24. 1 Thess. 4, 5. coll. Sir. 23, 5. Test. XII. Patr. p. 530 sq. — 3) metonymice: *id quod prava cupido desiderat; flagitia*, Jo. 8, 44. τὰς ἐπιθυμίας τοῦ διαβόλου ποιεῖν. Rom. 7, 8. κατεργάζεσθαι πᾶσαν ἐπιθυμίαν. 1 Jo. 2, 17. — 4) causa pro effectu: *studia*, Matth. 4, 19. αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι. 1 Tim. 6, 9. — Saepius non legitur.

Ἐπικαθίζω, f. ίσω, (ἐπὶ et καθίζω) transitive: *impono, colloco super.* 1 Reg. 1, 38. 44. (הִרְכִּיב) — intransitive: *insideo, sedeo super*; semel Matth. 21, 7. (text. vulg. ἐπεκάθησαν αὐτὸν, imponebant) ἐπικάθισεν, ἐπάνω αὐτῶν. Sic Gen. 31, 34. Levit. 15, 20. (יָשַׁב). 2 Sam. 13, 29. (רָכַב).

Ἐπικαλέω, ῶ, f. έσω, et medium ἐπικαλέομαι, quod apud LXX, maxime legitur pro hebr. קָרָא, 1) καλέω ἐπὶ, nomen insuper addo, *cognomino*, Matth. 10, 25. ἐπεκάλεσαν (Num. 21, 3. Jud. 6, 32.) 1 Petr. 1, 17. (Jer. 3, 19.) — In passivo: *cognominor*, Matth. 10, 3. Luc. 22, 3. Act. 1, 23. et passim. — Hebr. 11, 16. θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν, ipsorum Deus (tutelaris) appellari. Jac. 2, 7. ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς, nomen vobis impositum. (2 Sam. 6, 2. κιβωτὸν, ἐφ' ἣν ἐπεκλήθη τὸ ὄνομα. 2 Chron. 6, 33. 7, 14. 1 Macc. 7, 37.) — Sic quoque Act. 15, 17. ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, quibus impositum est nomen meum, qui mei cultores vocantur. — 2) *nomine aliquem appello*,

nomine invoco; quod dicitur vario modo: a) ad *auxilium voco,* Act. 7, 59. — *valde rogo,* Act. 25, 21. 25. (1 Sam. 12, 17. 18. 2 Sam. 22, 7.) — b) *testem invoco,* 2 Cor. 1, 23. — c) judicem, vindicem invoco (Deum 2 Macc. 7, 34. 12, 6.); *provoco ad,* v. c. Caesarem, Act. 25, 11. 12. 26, 32. 28, 19. — d) *Deum veneror;* proprie *nomen* Dei tanquam summi domini appello, Deum nomine suo invoco; inde *veneror, colo* simpliciter, Rom. 10, 12—14. 2 Tim. 2, 22. Deut. 33, 19. Saepius additur τὸ ὄνομα, Act. 2, 21. 9, 14. 21. 22, 16. Rom. 10, 13. 1 Cor. 1, 2. coll. Gen. 4, 25. 13, 4. Solebant enim precibus nomen ejus, quem invocabant, praefigere, Sir. 51, 1. Bar. 2, 11. 15. Ps. 88, 1. 1 Reg. 8, 23. 25. 26. vid. Exod. 6, 2. 3. c. 3, 13 sq. (Test. XII. Patr. p. 562., ubi Levi angelum alloquitur his verbis: κύριε εἰπέ μοι τὸ ὄνομά σου, ἵνα ἐπικαλοῦμαί σε ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως.)

Ἐπικάλυμμα, τος, τὸ, (ab ἐπικαλύπτω), *tegumentum, velamen,* Exod. 26, 14. 36, 16. 2 Sam. 17, 19. — metaphorice: id quo inhonestum *tegitur, velamen inhonesti,* quo, quam foedum vel exitiosum sit, celatur. Sic 1 Petr. 2, 16. ἐπικάλυμμα τῆς κακίας, tegumentum nequitiae, quo occultatur. (*Joseph.* de Bell. Jud. 7, 8. 1. ἣν τοῦτο πρόφασις εἰς παρακάλυμμα τῆς ὠμότητος. *Philo* de Decal. p. 768.: τὸ μὴ ποιεῖσθαι προκάλυμμα πίστιν ἀπιστίας.)

Ἐπικαλύπτω, f. ύψω (ἐπὶ et καλύπτω) *tego, operio,* 2 Sam. 15, 30. Lev. 4, 8. Job. 16, 18. Sir. 39, 27. — obtego ita ut amplius non conspiciatur; sic Rom. 4, 7. de peccatis; sensus: prorsus removeo, oblivioni trado, condono. vid. Ps. 32, 1., ubi hebr. נָשָׂא, quod etiam aliis in locis eodem sensu legitur, v. c. Prov. 10, 18. 12, 16. 23. Neh. 4, 5. Ps. 85, 3.

Ἐπικατάρατος, ου, ὁ, ἡ — ον, τὸ, (ἐπὶ et κατάρατος, maledictus, diris devotus, 2 Macc. 12, 39.) i. q. ἐπάρατος (*Joseph.* Ant. 6, 6. 3.) proprie: cui κατάρα dicta sive imposita est, *diris devotus, puniendus gravissime,* Gal. 3, 10. hebr. אָרוּר, Deut. 27, 15—26. 28, 18. Sap. 3, 13. — 2) *maledictioni obnoxius;* sic Gen. 3, 17. de terra fruges amplius non faciente, Sap. 14, 8. de ligno prorsus infructuoso; cf. Matth. 23, 19 sqq. Marc. 11, 21. Gen. 8, 21. Jer. 23, 10. Sic videtur Jo. 7, 49. intelligendum, ubi ὁ λαὸς ἐπικατάρατοί εἰσι, est: plebs indocta maledictioni, poenis divinis sit obnoxia, scl. audiendo illum. — 3) *abominandus, detestabilis,* Gal. 3, 13. (Deut. 21, 23.) coll. Prov. 24, 23. ἐπικατάρατος λαοῖς καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη. Jes. 65, 20. coll. Ezech. 22, 16. Sic Jos. 9, 23. ἐπικατάρατοι dicuntur qui negotiis servorum faciendis devoventur.

Ἐπίκειμαι, f. κείσομαι, (ἐπὶ et κεῖμαι) 1) intransitive: *superjaceo, impositus sum,* Jo. 11, 38. 21, 9. coll. 2 Macc.

1, 21. — Metaphorice: *incumbo*, sequente dativo personae; 1 Cor. 9, 16. ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται. Hebr. 9, 10. ἐπικείμενα, injuncta, imposita. Sermo est de legibus et ritibus, qui comparantur cum jugo, pondere, cf. Matth. 11, 29. 30. Act. 15, 28. (1 Macc. 6, 57. ἐπίκειται ἡμῖν τὰ τῆς βασιλέως, incumbit nobis cura regni.) — 2) transitive: a) addo insuper; metaphorice: *instio*, *pergo* in efficiendo, ubi maxime sequitur verbum; Luc. 23, 23. ἐπέκειντο, φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι, instabant, pergebant alta voce postulare ut cruci affigeretur. (*Joseph.* Ant. 18, 6. 6. πολλῷ μᾶλλον ἐπέκειτο ἀξιῶν ἐξέτασιν γενέσθαι τοῦ πράγματος, multo magis instabat precibus. Ib. 20, 5. 3. μᾶλλον ἐπέκειντο βλασφημοῦντες.) Sic etiam vellem explicare Act. 17, 20. χειμῶνος δὲ ἐπικειμένου, tempestate sine intermissione perdurante; alii: tempestate incubante scil. navi. Est enim etiam b) ἐπίκειμαί τινι, alicui incumbo, *premo*, *urgeo* illum; sic Luc. 5, 1. de turba populi. coll. Job. 19, 3. 21, 27. (*Joseph.* Ant. 6, 14. 2. τοὺς πολεμίους ἐπικεῖσθαι βαρεῖς αὐτῷ.). Saepius non extat.

Ἐπικούρειος, ου, ὁ, addictus sectae Epicuri, *Epicureus*, ab Epicuro, philosopho Athenienſi, Xenocratis discipulo. Semel Act. 17, 18. (De Epicureis vid. *Cicero* de Fin. 2, 31. Tuscul. 5, 31. *Seneca* de benef. 4, 4. *Plutarch.* de placit. phil. 4, 7. 7, 3.)

Ἐπικουρία, ας, ἡ, (ab ἐπικουρέω, adjuvo, opem fero) *auxilium*; semel Act. 26, 22. — Vid. Sap. 13, 18. *Joseph.* Ant. Jud. 2, 6. 1. πάντας ἀνθρώπους ἐπικουρίας τυγχάνειν, ratus, omnes homines esse juvandos. *Hesych.* ἐπικουρίας· βοηθείας, συμμαχίας.

Ἐπικρίνω, f. ινῶ, (ἐπὶ et κρίνω) *judicando decerno*, *decerno*; *statuo*; de judice, Luc. 23, 24. 2 Macc. 4, 47. τούτοις θάνατον ἐπέκρινε. 3 Macc. 4, 2. ἡ ἐπικριθεῖσα αὐτοῖς ὀλεθρία.

Ἐπιλαμβάνω, f. λήψομαι, (ἐπὶ et λαμβάνω) quod cum genitivo rei construitur, et non nisi in quibusdam locis Actorum cum accusativo personae, 1) *manu prehendo*, τῆς χειρός, manum alterius, Marc. 8, 23. Act. 23, 19. Hebr. 8, 9. — 2) extensa manu *prehendo*, ut ducam aliquem, Luc. 9, 47. Act. 9, 27. — ut sanem alium, opem feram, Matth. 14, 31. Luc. 14, 4. Hebr. 2, 16. — ut habeam, teneam in potestate, τῶν ἱματίων, 2 Reg. 2, 12. ὅπλου, Ps. 35, 2. Exod. 4, 4. — inde 3) *comprehendo aliquem*, *capio*, Luc. 23, 26. Act. 17, 19. 21, 30. 33. ib. 16, 19. 18, 17. coll. Jud. 12, 6. Num. 16, 22. — Luc. 20, 20. 26. ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, ut verbo eum caperent. — *potior*, *consequor*, 1 Tim. 6, 12. 19. τῆς ζωῆς. (Test. XII. Patr. p. 595.: τῶν ὑψηλῶν ἐπελαβόμεθα.) Saepius non extat in N. T.

Ἐπιλανθάνομαι, f. ἐπιλήσομαι, aor. 2. ἐπελαθόμην, (ἐπὶ et λανθάνω) seq. genitivo et accusativo rei, 1) *obliviscor*, Matth. 16, 5. Marc. 8, 14. Jac. 1, 24. 2) ex adjuncto: *negligo, non curo*, Phil. 3, 14. ἐπιλανθ. τὰ ὀπίσω, quae a tergo sunt nihil curans. Hebr. 6, 10. ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, ut non curet beneficia vestra, i. e. vobis non retribuat. coll. Jes. 44, 21. Thren. 3, 17. — Μὴ ἐπιλανθ. τινὸς, non curare non aliquid, i. e. *multum esse in aliqua re, ei studere*, eam *libenter exercere*, Hebr. 13, 2. 16. coll. Ps. 10, 12. 35. 119, 30. 2 Macc. 2, 2. — Passive: *oblivioni trador, negligor*; Luc. 12, 6. ἐπιλελησμένη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, oblivioni traditur apud Deum, a Deo negligitur. Sic passive Sap. 2, 4. τὸ ὄνομα ἡμῶν ἐπιλησθήσεται. Sir. 3, 14. 13, 10. 44, 10. (ἐπιλάθῃ ἐνώπιον αὐτῶν, Sir. 23, 16.)

Ἐπιλέγω, f. ἑξω, (ἐπὶ et λέγω) 1) insuper dico, dicendo addo; — *cognomino*, Jo. 5, 2. — 2) *eligo, seligo* mihi, Act. 15, 40. coll. Exod. 17, 9. 18, 25. 2 Sam. 10, 9.

Ἐπιλείπω, f. λείψω, (ἐπὶ et λείπω) *deficio, desum*. Semel Hebr. 11, 32. ἐπιλ. με διηγούμενον ὁ χρόνος, tempus me deficeret narrantem, mihi deesset. — Seq. dativo Jer. 33, 17. coll. v. 18.

Ἐπιλησμονὴ, ῆς, ἡ, (a perf. ἐπιλέλησμαι verbi ἐπιλανθάνομαι) *oblivio*. Jac. 1, 25. ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς auditor oblivionis, ex hebraismo pro: auditor oblivioso. Legitur etiam Sir. 11, 28.

Ἐπίλοιπος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (a perf. ἐπιλέλοιπα verbi ἐπιλείπω) *reliquus, adhuc superstes*. Semel 1 Petr. 4, 2. coll. Jes. 38, 10. Mich. 5, 3. Lev. 27, 18. 1 Macc. 3, 11.

Ἐπίλυσις, εως, ἡ, (ab ἐπιλύω) *dissolutio*; metaph. solutio, explicatio rei, cujus sensus et ratio est abscondita. Sic Aquila Gen. 40, 8., ubi LXX διασάφησις. (*Heliodor*. Aethiop. 1, 18. 4, 9.) et ἐπιλύω, Marc. 4, 34. Gen. 41, 12. — Semel 2 Petr. 1, 20. προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται, vaticinia scripturae ab ipsis prophetis recte explicari non potuerunt; ipsi totum sensum verborum non perspexerunt. (Oracul. sybillin. lib. 2. p. 189. ed. *Gallaei*, ubi Sybilla dicit: οὐ γὰρ οἶδα, ὅτι λέγω, κέλεται δὲ θεὸς τὰ ἕκαστ' ἀγορεύειν.)

Ἐπιλύω, f. ύσω (ἐπὶ et λύω) 1) *solvo, dissolvo*; 2) metaph.: *explico* obscura, Marc. 4, 34. (vid. Ἐπίλυσις): — *dirimo*, sive *discepto* rem dubiam, Act. 19, 39.

Ἐπιμαρτυρέω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et μαρτυρέω) *attestor, testimonio confirmo*; — *sanctissime affirmo*, testis instar, 1 Petr. 5, 12.

Ἐπιμέλεια, ας, ἡ, (ab ἐπιμέλομαι) *cura, procuratio*. Semel Act. 27, 3. ἐπιμελείας τυγχάνειν, cura amicorum

frui, i. e. hospitio et ope eorum. coll. 1 Macc. 12, 13. Prov. 3, 8.

Ἐπιμελέομαι, f. ἐπιμέλομαι, f. ελήσομαι, seq. genitivo, *curam rei habeo*, — vulnerati, Luc. 10, 24. 35. — ecclesiae, i. e. saluti ejus prospicio, res ejus curo, 1 Tim. 3, 5. coll. 1 Macc. 11, 37. 3 Esdr. 6, 27. Gen. 44, 21., ubi respondet hebr. חָשִׁים עֵינֵיהֶם.

Ἐπιμελῶς, adv. *omni studio adhibito, assidue, diligenter*. Luc. 15, 8. coll. Gen. 6, 5. 8, 21. 2 Macc. 8, 31.

Ἐπιμένω, f. ενῶ, (ἐπὶ et μένω) 1) *insuper maneo, amplius remaneo*; — *diutius commoror*, ἡμέρας τινάς, Act. 10, 48. 21, 10. 28, 12. 14. — αὐτοῦ scl. τόπον, ibi, Act. 15, 34. 21, 4. — πρός τινα, 1 Cor. 16, 7. Gal. 1, 18. — ἐν Ἐφέσῳ, 1 Cor. 16, 8. ἐν τῇ σαρκὶ, in hac vita, Phil. 1, 24. — 2) ἐπιμένω τινι, *persevero* in aliqua re, *pergo* in illa agenda, tenenda, v. c. τῇ ἁμαρτίᾳ. Rom. 6, 1. ἀπιστίᾳ, ib. 11, 23. (ἐπιμένουσι ταῖς ἀδικίαις, Test. XII. Patr. p. 549.) — τῇ χρηστότητι, Rom. 11, 22. (Act. 13, 14. Griesb. προσμένειν.) τῇ πίστει, Col. 1, 23. αὐτοῖς, quae officium postulat, 1 Tim. 4, 16. (*Joseph.* Ant. 8, 7. 5. ἐπέμεινε τούτοις ἄχρι τελευτῆς.) — Sequente participio: *insto, persevero, pergo*; Jo. 8, 7. ἐπέμενον ἐρωτῶντες. Act. 12, 16. ἐπέμενε κρούων. Saepius non extat.

Ἐπινεύω, f. εύσω, (ἐπὶ et νεύω) *innuo, nutu significo*, vel ad jubendum, vel ad promittendum, vel ad affirmandum; — precanti: *annuo, concedo*, Act. 18, 20. coll. Prov. 26, 24. χείλεσι πάντα ἐπινεύει, ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ τεκταίνεται δόλους. 2 Macc. 4, 10. 11, 15. 14, 20.

Ἐπίνοια, ας, ἡ, (ab ἐπινοέω, mente agito, cogito, in consiliis habeo) cogitatio, meditatio, Sap. 6, 16. 9, 14., ubi i. q. λογισμοὶ, Sir. 40, 2. 2 Macc. 12, 45. — excogitatio, Sap. 14, 2. 15, 1. — *consilium, propositum*, quod mente volvitur; semel Act. 8, 22. Sic ἐπινοέω σύντομον τέλος, repentinum interitum paro, Sap. 14, 4.

Ἐπιορκέω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et ὅρκος) *perjuro*. *Etym. M.* ἐπιορκεῖν δηλοῖ τὸ ὑπεράνω τῶν ὅρκων γίνεσθαι, καὶ ὑπερβαίνειν αὐτούς. coll. 3 Esdr. 1, 48. Sap. 14, 28. — falsum juro, *jurejurando falso fallo aliquem*. Sic intelligo Matth. 5, 33. οὐκ ἐπιορκήσεις scl. τὸν θεὸν, ne Deo jurejurando interposito promittas, quae non praestas. Sequuntur enim: imo persolve vota tua Deo facto. Ergo non de testimonio, jurejurando confirmando, est sermo, sed de praestatione. Igitur et Servatoris praeceptum, quod sequitur, non agit nisi de promissionibus plane non, nec Deo nec hominibus, faciendis jurejurando interposito. Similiter Test. XII. Patr. p. 690.: τὸν ὕψιστον ἐπιορκεῖ, avarus vel Deum fallere conatur falsis votis.

Ἐπίορκος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ἐπὶ et ὅρκος) *perjurus*, ὅρκον μὴ φροντίζων, — ut interpretatur *Hesychius*; — *periurio fallens*, 1 Tim. 1, 10. coll. Ἐπιορκέω.

Ἐπιούσιος, ιου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ. In explicando hoc adjectivo, quod praeter Matth. 6, 11. Luc. 11, 3. nuspiam legitur, in *duas* potissimum interpretes abeunt partes. *Alii* enim derivant ab ἐπιοῦσα, particip. verbi ἔπειμι, ut περιούσιος sit a περίειμι, vertuntque victum *crastinum* sive *futurum* omnino, quum ἐπιὼν etiam *futurum* significet, ut sit ἐπιούσιον, i. q. τὸν μέλλοντα, τὸν ἐπιόντα, τὸν προσδοκώμενον, ut *Alberti* Gloss. N. T. p. 202. explicat. At, quum addantur: δὸς ἡμῖν σήμερον, et Servator deinde versu 34. moneat, ne sui de crastino die solliciti sint, improbanda videtur haec explicatio. *Alii* igitur rectius derivant ab ἐπὶ et οὐσία, *substantia, vita*, ut sit: *victus ad vitam sustentandam necessarius*, ἄρτος ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ καὶ συστάσει ἡμῶν αὐταρκής, ut *Theophylactus* explicat. *Suidas*: ἐπιούσιος ἄρτος· ὁ ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ ἡμῶν ἁρμόζων ἢ ὁ καθημερινός. *Syrus*: ܠܚܡܐ ܕܡܬܩܝܡܐ, *panem necessitatis*. Formatum est ut ἐπιοίνιος, ad vinum pertinens, ἐπιτάφιος, ecclesiastica vox ὁμοούσιος et similia. Nec tamen omnino spernenda est quorundam conjectura, scriptum proprie fuisse *ΑΡΤΟΝΕΠΙΟΥΣΙΑΝ* (panis ad sustentationem) mutata deinde litera A in O.

Ἐπιπίπτω, f. πτώσω, aor. 2. ἐπέπεσον, (ἐπί et πίπτω) 1) cado super, incido, Num. 35, 23. — 2) *me conjicio*, Act. 20, 10. ἐπέπεσεν αὐτῷ, se super eum conjecit (1 Reg. 17, 21.) — Ἐπιπίπτειν ἐπὶ τὸν τράχηλόν τινος, se conjicere ad collum alicujus, eum amplexari, Luc. 15, 20. Act. 20, 37. Gen. 46, 30. 1 Sam. 26, 12. — Ἐπὶ τὸ στῆθος, ad pectus, Jo. 13, 25. coll. Gen. 50, 1. — *Irruo* in aliquem, hostiliter 1 Macc. 12, 26. — *premo*, de multitudine appropinquante, Marc. 3, 10. coll. Job. 6, 16. 27. — 3) tropice: *invado* aliquem, *occupo, potior* aliquo; πνεῦμα ἐπιπίπτει ἐπί τινι, Act. 8, 16. ἐπί τινα, Act. 10, 44. 11, 15. Ezech. 11, 5. — ἔκστασις ἐπί τινα, Act. 10, 10. Dan. 10, 7. τῷ Ἀβραμ, Gen. 15, 12. — ὀνειδισμοὶ, Rom. 15, 3. Ps. 69, 12. — Φόβος ἐπί τινα, Luc. 1, 12. Act. 19, 17. Exod. 15, 16. Neh. 6, 16. — ἀχλὺς, Act. 13, 11. (σκοτεινὸς αὐτῷ, Gen. 15, 12.). Saepius non extat. (Test. XII. Patr. p. 545.: ὕπνος ἐπιπίπτει ἐπ' ἐμὲ.)

Ἐπιπλήσσω, — ττω, f. ήξω, (ἐπὶ et πλήσσω) 1) incutio, infligo. 2) *objurgo, increpo, invehor in aliquem*, 1 Tim. 5, 1. (Xenoph. Oecon. 13, 12. — 2 Macc. 7, 33. ἐπίπληξις, objurgatio, reprehensio.) *Hesych.* ἐπιπλήξειν· ἐπιλαθεῖν, ἐπιτιμῆσαι, ὑβρίσαι.

Ἐπιπνίγω, f. ίξω, (ἐπὶ et πνίγω) *suffoco per rem super impositam.* Sic Luc. 8, 7. de spinis succrescendo suffocantibus seminatum.

Ἐπιποθέω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et ποθέω, cupio, desidero) 1) *valde desidero, vehementer opto,* Rom. 1, 11. 2 Cor. 5, 2. 1 Thess. 3, 6. 2 Tim. 1, 4. 1 Petr. 2, 2. coll. Mich. 7, 1. Ps. 84, 1. — *vna, desiderio alicujus teneor, eum impense amo,* 2 Cor. 9, 14. Phil. 1, 8. 2, 26. coll. Sir. 25, 21. ἐπιπ. τὴν γυναῖκα. — 2) sequente πρὸς, *propensus sum, tendo ad aliquid ejus desiderio abreptus,* Jac. 4, 5. πρὸς φθόνον κ. τ. λ. i. e. non sine causa dicit scriptura: mentem vestram ad invidiam esse propensam, s. ferri ad invidiam. Sic Ps. 41, 1. ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς θεόν. Ps. 119, 130. ἐπιποθ. τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ. — Saepius non extat.

Ἐπιπόθησις, εως, ἡ, (ab ἐπιποθέω) *vehemens rei desiderium,* 2 Cor. 7, 7. 11. *Aquila* Ezech. 23, 11. pro hebr. עֲגָבָה amor vehemens.

Ἐπιπόθητος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, *multum desideratus, exoptatus, amatus.* Phil. 4, 1.

Ἐπιποθία, ας, ἡ, *vehemens desiderium, vehemens amor;* Rom. 15, 23. ἐπιποθίαν ἔχω, vehementer desidero.

Ἐπιπορεύομαι, f. εύσομαι, (ἐπὶ et πορεύομαι) *proficiscor ad,* Luc. 8, 4. — Legitur etiam Lev. 26, 33. Ezech. 39, 14. 2 Macc. 2, 29. 3 Macc. 1, 4.

Ἐπιῤῥάπτω, f. άψω, (ἐπὶ et ῥάπτω, suo) *insuo, assuo.* Marc. 2, 21.

Ἐπιῤῥίπτω, f. ίψω, (ἐπὶ et ῥίπτω) *injicio, superjicio,* — vestes, Luc. 19, 35. (i. q. ἐπιτιθέναι, ἐπιβάλλειν, Matth. 21, 7. Marc. 11, 7.). — LXX. hebr. הִשְׁלִיךְ, Num. 35, 20. Ezech. 43, 24. 1 Reg. 19, 19. — tropice: curam conjicere in aliquem, 1 Petr. 5, 7. quae repetita sunt e Ps. 55, 23. coll. Ps. 22, 10. ἐπὶ σὲ ἐπεῤῥίφην ἐκ μήτρας. Ps. 37, 5.

Ἐπίσημος, ον, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ἐπὶ et σῆμα, signum) cui nota est impressa, signo notatus, signatus, Gen. 30, 43. (*Joseph.* Ant. Jud. 17, 8. 1. ἀργύριον ἐπίσημον, argentum signatum). — 2) Metaphorice: *nobilis, illustris, insignis,* Rom. 16, 7. 3 Macc. 6, 1. ἀνὴρ ἐπίσημος, 2 Macc. 15, 37. 1 Macc. 11, 37. 14, 45. — In malam partem: *nota infamiae signatus, infamis,* Matth. 27, 16, *Joseph.* Ant. Jud. 5, 7. 1. οἱ διὰ πλῆθος ἀδικημάτων ἐπίσημοι. Psalt. Sal. 2, 6. ἐν ἐπισήμῳ (scl. εἶναι) ἐν τοῖς ἔθνεσι. vid. etiam σφραγίζω.

Ἐπισιτισμός, οῦ, ὁ, (ab ἐπισιτίζω, cibum paro, praebeo) *cibaria, commeatus;* Luc. 9, 12. coll. Jos. 1, 11. 9, 5. 11. 14. Exod. 12, 39. Neh. 13, 15. (*Xenoph.* Anab. 1, 5. 9.)

Ἐπισκέπτομαι, f. έψομαι (ἐπὶ et σκέπτομαι, ſpeculor, contemplor) 1) inſpicio, ut rem accurate cognoſcam; ſpeculor, 1 Sam. 14, 17. inquiro, inſpicio ut quaeram, Esdr. 4, 15. 6, 1. — luſtro, Joſ. 8, 10. Jud. 20, 15. 17. — Porro ex uſu hebr. פָּקַד, cui apud LXX. reſpondet, 2) *luſtrando eligo, ſeligo*, noſtrum: *auserſehen*; Act. 6, 3. coll. Esdr. 1, 2. θεὸς ἐπισκέψαιτο ἐπ' ἐμὲ τοῦ οἰκοδομῆσαι. (2 Chron. 36, 23. LXX. verterunt ἐνετείλατό μοι.) 3) *viſito* aliquem, vel ut videam eum, vel ut opem ei feram, vel ut ſtatum ejus cognoſcam ejusque curam habeam, Matth. 25, 36. 43. Luc. 1, 78. Act. 7, 23. 15, 36. coll. 1 Sam. 2, 21. Teſt. XII. Patr. p. 533. — Inde etiam 4) *curam* alicujus *habeo*, Jac. 1, 27. Hebr. 2, 6. Act. 15, 14. ἐπεσκέψατο, curavit, ut, five: benigne voluit. Pſ. 8, 5. Sir. 7, 23. — 5) *auxilium fero, beneficiis afficio, ſalutem procuro*, ſic de Deo tropice, Luc. 1, 68. 7, 16. coll. Exod. 4, 31. 34, 11. Gen. 50, 24 ſq. Pſ. 106, 4. Sir. 46, 14. 7, 35. 32, 17. Judith. 13, 20. ἐπισκ. ἐν ἀγαθοῖς. Teſt. XII. Patr. p. 549.: ἐπισκέπτ. τὰ ἔθνη ἐν σπλάγχνοις (Etiam ſenſu malo: *poenis afficio*, Pſ. 89, 32. Jer. 14, 10. 11, 22. Pſ. 59, 6. Sir. 2, 7.). — Saepius non extat.

Ἐπισκευάζω, f. άσω, (ἐπὶ et σκευάζω) neceſſariis inſtruo. Medium: *paro mihi neceſſaria*. Act. 21, 15. in codd. Vid. Ἀποσκευάζω.

Ἐπισκηνόω, ῶ, f. ώσω, (ἐπὶ et σκηνόω) proprie σκηνὴν impono, tentorium figo ſuper. — Deinde: *ſedem figo, inhabito*; idque tropice ut alia verba inhabitandi (vid. Ἐνοικέω, Σκηνόω, Οἰκέω) *maneo ſuper aliquo, ſemper ei adſum, in aliquo operor*. Semel 2 Cor. 12, 9.

Ἐπισκιάζω, f. άσω, (ἐπὶ et σκιάζω) 1) *inumbro, umbra tego, umbram obduco*, Luc. 9, 34. Act. 5, 15. coll. Exod. 40, 35. ἐπεσκίαζεν ἐπ' αὐτὴν ἡ νεφέλη, coll. v. 34., ubi ἐκάλυψεν. — 2) *obtego, occulto*, Matth. 17, 5. Marc. 9, 7. coll. Pſ. 91, 4. — 3) Metaphorice: *tueor, protego*, Pſ. 140, 7. (סָכַךְ) Prov. 18, 11. Sic explicatur a plurimis Luc. 1, 35. Mallem autem ἐπισκιάζειν, hic eodem ſenſu accipere quo ἐπισκηνόω 2 Cor. 12, 9. ut ſit: *operor in aliquo*. Certe hebr. צֵל *umbra*, etiam de *tecto, hospitio*, dicitur, v. c. Jer. 48, 45. Pſ. 91, 1. (*Schleusnerus* in Lex. N. T. monet, apud Graecos ἐπισκιάζειν etiam notare: officium maritale alicui praeſtare, ablegatque lectores ad *de Rhoer* Ferias Daventr. p. 57.)

Ἐπισκοπέω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et σκοπέω) 1) inſpicio, Esdr. 5, 17. ſpeculor, Eſth. 2, 11. — 2) *curo, curam gero, provideo* alicui, 1 Petr. 5, 2. ἐπισκοποῦντες, curam eccleſiarum gerentes. coll. Deut. 11, 12. Alii: munere epiſcopi fungentes, coll. 2 Chron. 34, 12. — Ἐπίσκ. ſeq. negatione: *caveo*, Hebr. 12, 15.

Ἐπισκοπή, ῆς, ἡ, (ab ἐπισκοπέω), quod apud profanos non legitur, sed saepius apud LXX., ubi potissimum hebr. פקדה et פקד respondet, est 1) inspectio, recensio; 2) inquisitio; — de Deo judice, Sap. 3, 13. ἐπισκοπὴ ψυχῶν, exploratio animarum in judicio, utrum beandae an damnandae sint; inde in utramque partem aut *auxilium, salus, beneficia*, ut Job. 34, 9. 29, 4. Prov. 29, 13. 3 Macc. 5, 42, aut *poena, vindicta*, Gen. 5, 24 sq. Exod. 3, 16. 13, 19. Jes. 10, 3. Jer. 10, 15. Sap. 14, 11. 19, 15. — 3) *cura, providentia*, 3 Esdr. 6, 5. Job. 10, 12. et 4) *praefectura*, Ps. 109, 8. coll. Num. 3, 32. 4, 16. 1 Chron. 24, 3. — In N. T. quater; scl. 1 Petr. 2, 12., ubi de inquisitione sive exploratione judicis humani ethnici intelligendum est; alii de poenis divinis. — Luc. 19, 44., ubi καιρὸν ἐπισκοπῆς, alii tempus salutis, alii, sed minus recte, tempus poenarum explicant. 1 Tim. 3, 2. *cura* ecclesiae, s. munus episcopi in ecclesia. Act. 1, 10. praefectura, munus, ut Ps. 109, 8.

Ἐπίσκοπος, ου, ὁ, (ab ἐπισκοπέω) 1) speculator, explorator, Sap. 1, 6. — 2) *praefectus, antistes* quilibet, hebr. פקיד, et dicitur de praefectis operariorum. 2 Chron. 34, 12. 17. tabernaculi Num. 4, 16. militum Num. 31, 14. 2 Reg. 11, 16. levitarum, Neh. 11, 22. unde etiam i. q. ἄρχοντες, principes, sive praefecti urbium Jes. 60, 17. Aeque late patebat haec vox apud profanos. In N. T. ita dicuntur *praefecti ecclesiarum* in singulis urbibus, *antistites singulorum coetuum*, qui, quoniam maxime aetate essent provectiores, haud raro etiam πρεσβύτεροι dicuntur. Act. 20, 28. Phil. 1, 1. 1 Tim. 3, 2. Tit. 1, 7. Discrimen enim postea inter episcopos et presbyteros factum scriptores nostri ignorant. Transtulit itaque Petrus 1 ep. 2, 25. hoc nomen in Jesum quem appellavit ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν, i. e. qui Christianorum supremam gerit curam. Simili modo Deus Job. 20, 29. dicitur ἐπίσκοπος, praefectus summus, providens omnibus rebus.

Ἐπισπάω, ῶ, f. άσω, (ἐπὶ et σπάω, traho) *attraho*. — In N. T. semel 1 Cor. 7, 18. μὴ ἐπισπάσθω scl. praeputium, ne attrahant arte praeputium, ut glandem membri cooperiat. Invaluit hic mos apud Judaeos inde a Maccabaeorum tempore (1 Macc. 1, 15.), ut religionem judaicam ejuratam in corporis quoque habitu delerent, vel a paganis persecutoribus judaei non agnoscerentur, vel libidinem veneream augerent. Praeclare de hac re scripsit Gab. *Groddeck*, cujus dissertatio: „de Judaeis praeputium attrahentibus legitur in *Schoettg.* horis hebr. p. 1159 sqq. Rabbini tales vocabant משכים. cf. etiam *Joseph.* Ant. Jud. 12, 5. 1. qui de Judaeis tempore Antiochi graecos mores sequutis dicit: καὶ τὴν τῶν αἰδοίων περιτομὴν ἐπεκάλυψαν, ὡς ἂν εἶεν καὶ τὰ περὶ

τὴν ἀπόδυσιν Ἕλληνες. Idem fecisse videntur quidam Christianorum e Judaeis non sine magna offensione aliorum. *Hesych.* μὴ ἐπισπάσθω μὴ ἑλκυέτω τὸ δέρμα.

Ἐπίσταμαι, (ἐπὶ et ἵσταμαι) 1) *bene scio*, Act. 10, 28. 15, 7. 19, 25. 20, 18. 22, 19. 24, 10. Hebr. 11, 8. μὴ ἐπιστάμενος, nesciens. — *praescio, praevideo*, Jac. 4, 14. τὸ τῆς αὔριον. — *novi, cognitum habeo*, Act. 18, 25. 19, 15. Deut. 28, 36. 29, 26. — 2) *comprehendo, intelligo*, Marc. 14, 68. Act. 26, 26. 1 Tim. 6, 4. Jud. v. 10. coll. Jes. 41, 20. Num. 24, 16. Sap. 8, 9. Saepius non extat.

Ἐπιστάτης, ου, ὁ, (ab ἐφίστημι) 1) qui praeest alicui negotio, maxime publico, *praefectus, magister*, v. c. certaminum, militiae; secundum LXX praefecti militum, 2 Chron. 2, 2. 2 Reg. 24, 39. decimarum 2 Chron. 31, 12. sacrificiorum 3 Esdr. 1, 8. operariorum 2 Chron. 34, 13. — In N. T. non nisi in Luca 5, 5. 8, 24. 45. 9, 33. 49. 17, 13. pro hebr. רַבִּי. et Jesus ita appellatur non quidem quatenus est doctor, sed ratione auctoritatis in discipulos, quare etiam a Joanne διδάσκαλος et κύριος junguntur. Vid. Διδάσκαλος. Etiam graecis ἐπιστάτην dici pro διδασκάλῳ, *magistro*, docuerunt *Munthius* in obss. e Diod. Sic. p. 142. et *Kypkius* in obss. f. 1, p. 228. *Hesych.*: ἐπιστάτης. ἐφέτης ἢ ἐπαίτης, ἀπὸ τοῦ ἐφίστασθαι, ἢ ἐπίτροπος ἢ διδάσκαλος.

Ἐπιστέλλω, f. ελῶ, (ἐπὶ et στέλλω) mitto ad; — *literas mitto; per literas mando, praecipio*; sic ter Act. 15, 20. 21, 25. Hebr. 13, 22. (*Xenoph.* hist. gr. 3, 1. 1.)

Ἐπιστήμων, ονος, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ab ἐπίσταμαι) gnarus; *peritus, intelligens, prudens*, Jac. 3, 13. coll. Deut. 1, 13. 15. 4, 6. Sir. 10, 28. 21, 16.

Ἐπιστηρίζω, f. ίξω, (ἐπὶ et στηρίζω) proprie: statuo super aliqua re; hinc in medio: innitor, 2 Sam. 1, 6. 2 Reg. 18, 21. — Deinde: *firmum aliquid statuo, confirmo*; tropice Act. 14, 22. 15, 32. 41. 18, 23.

Ἐπιστολή, ῆς, ἡ, (ab ἐπιστέλλω) 1) *literae, epistola*, Act. 23, 25. 33. Rom. 16, 22. 1 Cor. 5, 9. 2 Cor. 7, 8. 2 Petr. 3, 1. 16. et passim. Δι' ἐπιστολῆς, per literas, schriftlich, 1 Cor. 16, 3. 2 Cor. 10, 11. 2 Thess. 2, 2. — literae commendatitiae, 2 Cor. 3, 1—3. — 2) *mandata scripta*, Act. 9, 2. 22, 5. coll. Neh. 2, 7. *Hesych.* ἐπιστολαὶ· ἐντολαὶ, ἐπιταγαί.

Ἐπιστομίζω, f. ίσω, (ἐπὶ et στόμα) *os epistomio occludo, os obturo*. Metaph.: *silentium impono, obmutescere facio*; semel Tit. 1, 11. Sensus: refutare ita, ut pudore suffusi taceant. (*Demosth.* p. 85. 4. ed. *Reisk.* ἐπιστομεῖν τοὺς αὐτῷ ἀντιλέγοντας.) *Hesych.* ἐπιστομίζων· ἐλέγχων. *Philo*, de alleg. p. 83. ἐπιστομίζειν θυμὸν καὶ ἐπιθυμίας, et saepius, vid. *Loesneri* obss. p. 425.

Ἐπιστρέφω, f. έψω, (ἐπὶ et στρέφω) 1) transitive: a) *verto* aliquem ad aliquid, *duco ad aliquid, adduco*, 1 Reg. 23, 18. ἐπίστρεψον αὐτὸν πρός σεαυτόν; ibid. v. 19. 20. Jer. 29, 14. — ἐπιστρέφειν ἐπὶ κύριον, Luc. 1, 16. Act. 26, 18. ad Deum, ſcl. pie colendum, adducere. — Luc. 1, 17. ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν (pro εἰς) φρονήσει δικαίων, adducere animum parentum ad filios, (i. e. eos amore conjungere) et impios ad ſapientiam piorum. Hoc certe Lucas ſibi voluit, et confirmatur haec explicatio locis Esdr. 6, 22. Sir. 48, 10. At in loco Malach. 3, 23. e quo haec depromta ſunt, et ubi in hebr. eſt לב ſeq. על, πατέρες videntur eſſe ſacerdotes, doctores, et τέκνα populus, inter quos discordia obtinebat, ut apparet e verſ. 7 — 10. — b) *reduco, reverti facio;* Teſt. XII. Patr. p. 567.: ἐπιστρέφει θεὸς ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ὑμῶν. — tropice: in rectam viam reduco, ad pietatem reduco, Jac. 5, 19. — 2) intransitive: a) *verto me, inverto, converto me;* Matth. 9, 22. Marc. 5, 30. ἐπιστ. ἐν τῷ ὄχλῳ, ad populum; rectius fortaſſe: in medio populo. Marc. 8, 33. Act. 16, 18. Apoc. 1, 12. Sap. 16, 7. Num. 23, 6. — Ἐπιστρ. ὀπίσω, Matth. 24, 18. εἰς τὰ ὀπίσω, Marc. 13, 16. Luc. 17, 31. Jo. 21, 20. retro ſe vertere. — Tropice: ἐπιστρ. ἐπὶ τὸν κύριον, ad Deum ſe convertere, *ſe addicere cultui Dei* veri, Act. 9, 35. 11, 21. 14, 15. 15, 19. 26, 20. 2 Cor. 3, 16. 1 Theſſ. 1, 9. coll. Deut. 4, 30. 30, 2. 31, 18. 20. — b) *redeo, revertor*, πρός τινα, Matth. 10, 13. Act. 9, 40. — εἰς τὸν οἶκον, Matth. 12, 44. — Act. 15, 36. Luc. 8, 55. (c. 2, 20.) coll. 1 Reg. 13, 16. 2 Reg. 8, 3. — Gal. 4, 9. 1 Petr. 2, 25. 2 Petr. 2, 22. coll. Jer. 47, 4. — Ἐπιστρέφειν ἐκ τῆς ἐντολῆς, *deſerere* doctrinam, 2 Petr. 2, 21. coll. 1 Reg. 13, 26. ἐπιστρέψας αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ. — tropice: redeo ad meliorem frugem, redeo ad Deum et, quod inde ſequitur, ei denuo obſequium praeſto: *emendo vitam, resipisco.* Utraque notio interdum ſingulatim ponitur, ut Luc. 17, 4. ἐπιστρέψῃ (ſcl. ἐπί σε) λέγων· μετανοῶ. Act. 3, 19. μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε: — interdum ἐπιστρέφεσθαι ſimpliciter, Matth. 13, 15. Marc. 4, 12. Jo. 12, 40. Act. 28, 27. Luc. 22, 32. coll. Sir. 17, 25. 18, 13. 5, 7. — Saepius non legitur.

Ἐπιστροφή, ῆς, ἡ, (ab ἐπιστρέφω) reditus, Sir. 40, 2. 49, 3. — emendatio, Sir. 18, 21. Pſalt. Sal. 16, 11. παιδεύειν εἰς ἐπιστροφήν. — *converſio ad verum Deum* et *veram pietatem*, Act. 15, 3.

Ἐπισυνάγω, f. άξω, (ἐπὶ et συνάγω) *congrego in eundem locum, colligo*, Matth. 23, 37. 24, 31. Marc. 13, 27. Luc. 13, 27. coll. Zach. 14, 2. Pſ. 102, 23. 106, 45. 2 Macc. 2, 18. *Paſſiv. congregor, conflluo;* Marc. 1, 33. Luc. 12, 1. coll. Mich. 4, 11. 1 Macc. 5, 11. 38.

Ἐπισυναγωγή, ῆς, ἡ, (ab ἐπισυνάγω) 1) *actio congregandi* in locum ad coetum; 2 Theſſ. 2, 1. ἡμῶν ἐπισυναγωγὴ ἐπ' αὐτὸν, ſpes, nos olim congregatum iri ad dominum. — 2) *multitudo congregata ipſa*, ſocietas congregatorum. Hebr. 10, 25. ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, ipſorum, chriſtianorum ſocietatem deſerentes. cf. 2 Macc. 2, 7. ἕως ἂν συναγάγῃ ὁ θεὸς ἐπισυναγωγὴν τοῦ λαοῦ, multitudinem, coetum populi.

Ἐπισυντρέχω, (ἐπὶ et συντρέχω) *confluo ad, concurro ad.* Marc. 9, 25. ἐπισυντρέχει ὁ λαὸς, quum videret multitudinem concurrentem ſcl. ad ipſum et aegrotum.

Ἐπισύστασις, εως, ἡ, (ἐπὶ et σύστασις, collectio, congregatio; ſeditio, 3 Esdr. 5, 72. vel ab ἐπισυνίσταμαι, coëo, ſeditionem moveo, inſurgo, Num. 14, 35. 26, 9.) *confluxus multitudinis, coitio, ſeditio*, Act. 24, 12. ἐπισύστασιν ποιῶν ὄχλου, populum ad ſeditionem excitans. — 2 Cor. 11, 28. ἡ ἐπισύστασίς μου, quotidiani impetus multorum *adverſus me.* Genitivus enim μου ita reſolvendus eſt, ut ἐν τῇ ἐπισυστάσει κυρίου, Num. 26, 9. in ſeditione adverſus Deum, hebr. בְּהִצָּתָם עַל־יְהוָה. Intelligit apoſtolus inimicorum minoris momenti fere quotidianos impetus, v. c. falſorum doctorum. Alii: perturbatio ex multitudine adeuntium et ſollicitantium orta. — (*Joſeph.* Contra Apion. 5, 20. ὧν ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπισυστάσεως, ejusdem conjurationis ſocius. *Sext. Empir.* Ethic. 127.)

Ἐπισφαλής, ές, ὁ, ἡ, — ές, τό, (ἐπὶ et σφάλλω, ſupplanto, evertó) 1) ad cadendum pronus, inſtabilis; Sap. 9, 14. ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι θνητῶν. — 2) facile labefactans, lubricus; — inde metaph.: *periculoſus;* Act. 27, 9. (*Polyb.* 1, 11. 10.) *Heſych.* ἐπισφαλής· βλαβερός, ἐπικίνδυνος.

Ἐπισχύω, f. ύσω, (ἐπὶ et ἰσχύω) transitive: robur addo, et intransitive: fortis ſum, valeo. (*Xenoph.* Oec. 11, 13.) 1 Macc. 6, 6. Sir. 29, 1. Semel Luc. 23, 5. οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες, illi autem acrius contendebant; fortaſſe rectius: vehementius urgebant, dum dicerent. Sic Exod. 12, 33. חָזַק עַל־הָעָם לְמַהֵר, urſit populum ut feſtinaret, LXX. κατεβιάζοντο τὸν λαόν. Poteſt vero etiam ex uſu ejusdem verbi חָזַק (Exod. 7, 13. 8, 15. 10, 20. 27. 14, 4. 8.) verti: obdurarunt ſcl. ſe, animo obdurato conclamarunt.

Ἐπισωρεύω, f. εύσω, (ἐπὶ et σωρεύω) *in cumulum congero, acervatim aggero.* Semel 2 Tim. 4, 3. ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, ſibi in damnum doctores (falſos) ſibi comparabunt, eos in ſuum damnum ſectabuntur.

Ἐπιταγή, ῆς, ἡ, (ab ἐπιτάσσω) 1) *mandatum, praeceptum*, — e. g. Chriſti 1 Cor. 7, 6. 25. 2 Cor. 8, 1. 3 Esdr. 1, 16. κατὰ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ βασιλέως. Sap. 14, 16. — de Deo: *decretum, voluntas*, Rom. 16, 26. 1 Tim. 1, 1. Tit.

1, 3. coll. Sap. 18, 16. — 2) *lex, ordo;* Sap. 19, 6. ἡ κτίσις ὑπηρετοῦσα ταῖς ἰδίαις ἐπιταγαῖς. Sic intelligo Tit. 2, 15. ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς, suo quaeque ordine. Respicit enim ad praecepta vers. 1—10. prolata. Alii: severe et graviter.

Ἐπιτάσσω, — ττω, f. άξω, (ἐπὶ et τάσσω) 1) collocо; de acie instructa, 1 Macc. 4, 61. ἐπέταξεν ἐκεῖ δύναμιν. ib. 6, 50. 2) *jubeo, mando,* Luc. 14, 22. — τινὶ, Marc. 1, 27. Marc. 6, 39. 9, 25. Luc. 4, 36. 8, 25. 31. Act. 23, 2. Philem. v. 8. — Marc. 6, 27. ἐπέταξεν (scl. αὐτῷ) ἐνεγθῆναι. Saepius non legitur. coll. Gen. 49, 32. Dan. 6, 9. 3 Esdr. 2, 26. 28.

Ἐπιτελέω, ῶ, f. έσω, (ἐπὶ et τελέω) 1) *ad finem perduco, absolvo,* — negotium s. opus, Rom. 15, 28. 2 Cor. 8, 6. Phil. 1, 6. 1 Sam. 3, 12. — collationem beneficiorum, 2 Cor. 8, 11. — emendationem vitae, 2 Cor. 7, 1. — aedificium exstruendum, Hebr. 8, 5. coll. 3 Esdr. 6, 4. 14. — 2) *perago, facio,* Esth. 9, 27. 3 Esdr. 8, 16. — de sacris, Hebr. 9, 6. τὰς λατρείας, coll. Levit. 6, 27. *Philo* de Somn. p. 653. ἐπιτελεῖν λειτουργίας. *Herodian.* 1, 5. 4. et saepius apud profanos. — Luc. 13, 32. ἰάσεις ἐπιτελεῖν, aegrotos sanare, sed ita ut prorsus sani fiant. coll. 2 Mace. 12, 8. (Psalt. Sal. 6, 8. πᾶν αἴτημα ψυχῆς ἐπιτελεῖ ὁ κύριος,) — 3) *sustineo, patior;* 1 Petr. 5, 9. τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἡμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι, easdem calamitates sustinendas, perferendas esse fratribus nostris. (τὰ τοῦ γήρως ἐπιτελεῖσθαι, senectutis molestias sustinere, *Xenoph.* Mem. 4, 8. 8. ἄθλους ἐπιτελ., pugnas sustinere, *Apollod.* 2, 4. 12.) — Superest locus Gal. 3, 3. ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε, ubi ἐπιτελεῖσθε alii pro passivo accipiunt, quod hic significationem activam habeat, ut interdum apud profanos (vid. *Matthiae* Gramm. gr. p. 469.), alii pro medio eodem sensu. Sed quum Apostolus non scripserit τὴν σάρκα ἐπιτ., sed τῇ σαρκὶ, vellem potius ἐπιτελεῖσθε in significatione media accipere: *sibi finem imponere, desinere;* νῦν (ἐν) σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε, nunc in observatione legis mosaicae desinere vultis. Nescio autem, an ἐπιτελ. hoc sensu in aliquo scriptore legatur. — Saepius non extat.

Ἐπιτήδειος, εια, ον, 1) aptus, idoneus; de hominibus, Sap. 4, 5. 1 Macc. 10, 19. 2 Macc. 3, 37. de loco 1 Macc. 4, 46. — 2) τὰ ἐπιτήδεια, *necessaria, quibus opus est,* 1 Chron. 28, 2. 1 Macc. 14, 34. 2 Macc. 2, 39. — In N. T. semel Jac. 2, 16. τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος ad alendum tegendumque corpus necessaria. 3 Macc. 6, 30. τὰ πρὸς εὐωχείαν ἐπιτήδειά τινι χορηγεῖν, alicui praebere quae epulo faciendo sunt necessaria.

Ἐπιτίθημι, f. θήσω, (ἐπὶ et τίθημι), quod apud LXX. maxime respondet hebr. נָתַן, שִׂים et תֵּשִׂים, 1) *impono*: *onus ἐπί τινα*, Matth. 23, 4. Luc. 15, 5. Act. 15, 10. Gen. 21, 14. 2 Reg. 18, 14. et τινι, Act. 15, 28. — *manum* α) *ἐπί τινα*, Matth. 9, 18. Act. 8, 17. 9, 17. (Apoc. 1, 17.) Levit. 1, 4. Num. 27, 18. β) manum τινι, Matth. 19, 13. 15. Marc. 5, 23. Luc. 4, 40. 13, 13. Act. 6, 6. 8, 9. 19, 12. 13, 3. 19, 6. 28, 8. 1 Tim. 5, 22. — *coronam ἐπὶ τὴν κεφαλὴν*, Matth. 27, 29. 1 Sam. 17, 38. et τῇ κεφαλῇ, Jo. 19, 2. — crucem τινι, Luc. 23, 26. — candelam *ἐπὶ τὴν λυχνίαν* super candelabrum, Marc. 4, 21. Luc. 8, 16. coll. Exod. 29, 6. (נָתַן). — Ἐπιτιθ. ἐπάνω τινος, super aliquem pono, ei impono, Matth. 21, 7. (coll. 1 Reg, 13, 29.) Matth. 27, 37. — 2) *admoveo, do, ἐπί τι*, Act. 28, 3. κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν, Matth. 27, 29. χεῖρας sive πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, Marc. 8, 25. 16, 18. Jo. 9, 15. coll. Sap. 8, 13. Num. 6, 18. 16, 7. 17. 18. — de necessariis: *suppedito, adporto*, Act. 28, 10. ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρείαν. coll. Sir. 10, 5. — de plagis, vulneribus: *infligo*, Luc. 10, 30. πληγάς τινι, Act. 16, 23. ἐπί τινα, Apoc. 22, 18. — 3) *insuper addo*, Apoc. 22, 18. ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά. — 4) ἐπιτιθ. τινι, *irruo in aliquem, hostiliter aggredior*, (proprie me oppono adversus aliquem, sive ἐπιτιθ. τινι τὴν χεῖρα, 2 Reg. 11, 16.) Sic semel Act. 18, 10. οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι, τοῦ κακῶσαί σε, nemo molietur mala adversus te. Sic saepius apud LXX., Gen. 43, 18. pro hebr. הִתְגַּלֵּל, irruit. 2 Chron. 24, 21. 25. pro קָשַׁר conspiravit. Jer. 50, 24. pro יָקוּשׁ laqueum tendit. Ps. 62, 3. Gen. 11, 6. etiam *ἐπί τινα*, 1 Sam. 23, 27. 30, 1. 2 Chron. 25, 13. 28, 18., ubi in hebr. est פָּשַׁט, irruit. Eodem sensu habes in Psalt. Sal. 9, 10. *Joseph.* Ant. Jud. 9, 7. 2. 1, 20. 1. *Xenoph.* Cyr. 6, 3. 6. — Saepius non extat.

Ἐπιτιμάω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et τιμάω) 1) pretium rei augeo; deinde quum τιμάω dicatur de judice poenam aestumante, ἐπιτιμάω τινι est 2) *aliquem moneo de injuria sua*, ut Luc. 17, 3. 23, 40. 2 Tim. 4, 2. — inde: *objurgo, exprobro, increpo*, Matth. 16, 22. Marc. 8, 32. 33. — etiam *punio, perdo*, Jud. v. 9. Zach. 3, 2., ubi גָּעַר, quod etiam Ps. 9, 6. 68, 21. ita legitur. — 3) *compesco, cohibeo, coërceo*; mare et ventos, Matth. 8, 26. Marc. 4, 39. Luc. 8, 24. (Ps. 106, 10.) febris impetum, Luc. 4, 39. — importunos homines, Matth. 19, 13. Marc. 10, 13. Luc. 9, 55. 18, 15. 19, 39. coll. Ps. 106, 9. Nah. 1, 4. — 4) *serio, jubeo*, Marc. 9, 25., ubi formula jubendi sequitur; Matth. 17, 18. 20, 31. Marc. 1, 25. 10, 48. Luc. 4, 35. 41. 9, 21. 42. 18, 39. (Matth. 16, 20., ubi multi codd. ἐπετίμησεν pro διεστείλατο.) — Ἐπιτιμᾶν τινι, ἵνα μή, *serio vetare*, Matth. 12, 16. Marc. 3, 12. 8, 30.

Ἐπιτιμία, ας, ἡ, (ab ἐπιτιμάω) profanis est: status civis, qui juribus suis gaudet. Nostris scriptoribus est: *retributio, poena*, a judice dicta; i. q. profanis τὸ ἐπιτίμιον. Sic 2 Cor. 2, 6. et Sap. 3, 10. οἱ δὲ ἀσεβεῖς κατὰ λογισμὸν, ἔξουσιν ἐπιτιμίαν. Sic etiam apud *Philonem*, cujus loca collegit *Loesnerus* p. 300.

Ἐπιτρέπω, f. ψω, (ἐπὶ et τρέπω) 1) verto ad; 2) metaph.: committo, trado; Gen. 39, 6. hebr. נתן. — 3) *mando*, praecipio, Marc. 10, 4. — 4) *permitto, concedo*, Jo. 19, 38. Act. 27, 3. 2 Cor. 16, 7. Hebr. 6, 3. frequente dativo personae; Matth. 8, 21. (31.) 19, 8. Marc. 3, 13. Luc. 8, 32. 9, 59. 61. Act. 21, 39 sq. 1 Tim. 2, 12. Ἐπιτρέπεταί τινι, concoditur alicui, Act. 26, 1. 28, 16. 1 Cor. 14, 34. coll. Esth. 9, 14. Job. 32, 14. 1 Macc. 16, 6. Saepius non legitur.

Ἐπιτροπή, ῆς, ἡ, (a perf. med. verbi ἐπιτρέπω) *potestas concessa, demandata*; — potestas arbitrii, 2 Macc. 13, 14., ubi est arbitrium, decisio ipsa. — In N. T. semel Act. 26, 12. μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς, quod pro ἐξουσίας ἐπιτραπείσης, potestas plenaria a Synedrio demandata.

Ἐπίτροπος, ου, ὁ, (ab ἐπιτρέπω) is, cujus curae aliquid commissum est, quodcunque sit, vel cura regni, provinciae, urbis, praedii, rei domesticae, pupilli, aliarumve rerum; igitur *procurator, praefectus, tutor, vicarius*. In N. T. ter, a) *procurator rei domesticae*, Luc. 8, 3. ἐπίτροπος ἡρώδου, oeconomus, rerum domesticarum regis inspector. (*Joseph.* Antiq. 12, 6. 6. Agippa, rex Judaeorum Thrumastum, manumissum, τῆς οἰκίας ἐπίτροπον, rerum suarum domesticarum curatorem, fecit.) Matth. 20, 8. *oeconomus*, (*Xenoph.* Oec. 12, 2. et 21, 9. — b) *tutor*, Gal. 4, 2. (*Mellah.* V. Hist. 13, 44.) — In V. T. 2 Macc. 11, 1. 13, 2. 14, 2. de regni vicario s. praefecto.

Ἐπιτυγχάνω, f. τεύξομαι, aor. 2 ἐπέτυχον, (ἐπὶ et τυγχάνω) 1) *eveniendo alicui*, seq. dativo personae, *contingo alicui*, Rom. 11, 7. τοῦτο (sic enim Griesb. pro τούτου) ὃν ἐπέτυχεν (scl. αὐτοῖς s. αὐτῷ); ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν scl. αὐτοῖς; i. e. quod Israelitae quaesiverunt, scl. per legis observationem gratiam Dei consequi, id non contigit iis; attamen ἐκλογὴ iis contigit. — 2) *nanciscor* aliquid, seq. genitivo rei; τῆς ἐπαγγελίας, Hebr. 6, 15. 11, 33. coll. Prov. 12, 27. etiam omisso genitivo rei, Jac. 4, 2. (Inde absolute: cui omnia prospere succedunt; Gen. 39, 2. Josephus ἦν ἀνὴρ ἐπιτυγχάνων.)

Ἐπιφαίνω, f. ανῶ, (ἐπὶ et φαίνω) 1) *apparere facio, ad, super, in*; (tropice, 3 Macc. 2, 19. ἐπιφανὲς τὸ ἔλεος σου) 2) *desuper splendeo, appareo*; de astris, Act. 27, 20. (de fulmine, Epist. Jer. 60.); de astro salutis i. e. servatoris,

Luc. 1, 79. — *Passiv. conspicuus fio*, splendido modo, Gen. 35, 7. ἐκεῖ ἐπεφάνη αὐτῷ ὁ θεός; tropice: conspicuus fio, insigni modo innotesco, Tit. 2, 11. 3, 4. — coll. 2 Macc. 3, 30. 15, 13.

Ἐπιφάνεια, ας, ἡ, (ab ἐπιφαίνω) apparitio splendida rei cujusdam; de imaginibus splendidis in coelo conspicuis in salutem Israëlitarum et terrorem hostium legitur 2 Macc. 2, 22. 3, 24. 5, 4. 12, 22. 15, 27. coll. 2 Sam. 7, 23. — In N. T. de apparitione splendida, (astri instar Luc. 1, 78. 79.) Christi legitur in scriptis Pauli, et quidem cum de adventu splendido *futuro*, ubi Christus, nunc in coelis latens, apparebit nubibus vectus ad judicium habendum, 2 Thess. 2, 8. 1 Tim. 6, 14. 2 Tim. 4, 1. 8. Tit. 2, 13. tum de ejus apparitione in mundo jam facta per ejus nativitatem, 2 Tim. 1, 10. quam apostolus ἐπιφάνειαν appellat, quatenus filius Dei, antea in coelo versatus, nunc homo apparuit. Sic saepius in Test. XII. Patr. v. c. p. 541 sq. κύριος ὁ θεὸς μέγας τοῦ Ἰσραὴλ φαινόμενος ἐπὶ γῆς ὡς ἄνθρωπος. — p. 546. ὀφθήσεται κύριος ἐν ἀνθρώποις. p. 615. ἕως τοῦ ἐλθεῖν τὸ σωτήριον τῷ Ἰσραήλ, ἕως παρουσίας τοῦ θεοῦ τῆς δικαιοσύνης.

Ἐπιφανής, ἐς, οῦς, ὁ, ἡ, — ές, τό, (ab ἐπιφαίνω) *splendidus*, tropice: *illustris*, 1 Macc. 1, 10. — De miraculis quibus Deus suam potentiam asserit in hostes suos, *horribilis, terrorem a Deo incutiens*, sic Act. 2, 20. ex more LXX., qui saepius ita vertiserunt hebr. נורא, Jud. 13, 6. Joel. 2, 11. ἡμέρα κυρίου ἐπιφανὴς σφόδρα, ib. v. 31. Hab. 1, 7. φοβερὸς καὶ ἐπιφανής. 2 Macc. 15, 34. Etiam ἐπιφάνεια 2 Sam. 7, 23. respondet hebr. נוראות, miracula terrorem inspicientia.

Ἐπιφαύω, ἐπιφαύσω, (ἐπὶ et φαύω, Aeol. pro φάω, luceo) i. q. ἐπιφαύσκω, quod Job. 28, 5. 31, 26. 41, 10. et apud profanos occurrit, *affulgeo, resplendeo, splendorem emitto*. Semel Eph. 5, 14. ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός, splendor Christi tibi lucebit; sensus: Christus tibi propitius erit, te beabit. Convenit cum formula hebraica: ἐπιφάναι κύριος τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, Num. 6, 25. Ps. 31, 20. 67, 1. 119, 134. Dan. 9, 17.

Ἐπιφέρω, f. ἐποίσω, aor. 1. ἐπήνεγκα, (ἐπὶ et φέρω) 1) *adfero, adporto*, Act. 19, 12. ἐπὶ τοὺς ἀσθεν. ἐπιφ. ad aegrotos adferre. — 2) adfero, *insuper addo, adjicio*, Phil. 1, 16. θλῖψιν τοῖς δεσμοῖς, mala addere vinculis. (*Philo* de legat. ad Cai. p. 1009. πῦρ ἐπιφέρων πυρὶ, ignem addens incendio.) — 3) *infero* in aliquem, ὀργὴν, poenas infligo, Rom. 3, 5. (*Joseph.* Ant. Jud. 2, 14. 2. ἄλλην τοῖς Αἰγυπτίοις ἐπιφέρει πληγήν) — κρίσιν βλασφημίας, judicio blasphemo proscindere, Jud. v. 9. (*Polyb.* ὄγκους, κινδύνους ἐπιφέρων,

vid. *Raphel.* annot. e Polyb. p. 551.) — *αἰτίαν ἐπιφέρειν, crimen inferre, criminis accusare,* Act. 25, 18. (*Joseph.* Ant. Jud. 2, 6. 7. *αἰτίαν ἐπιφέρειν ἀνδράσιν. Herodian.* 3, 8. 12.) *Phavor.* ἐπιφέρειν, κατηγορεῖν. — In V. T. *τὴν χεῖρα ἐπιφέρειν ἐπί τινα,* manum alicui inferre, 1 Sam. 11, 23. 24, 7. 11. Zach. 2, 9.

Ἐπιφωνέω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et φωνέω) 1) *clamo* adversus aliquem, Luc. 23, 21. Act. 22, 24. ἐπεφώνουν αὐτῷ, 2) *acclamo,* ad consensum indicandum; de populo acclamante regi, Act. 12, 22. Eodem sensu 3 Esdr. 9, 47. 2 Macc. 1, 23. 3 Macc. 7, 13. πᾶν τὸ πλῆθος ἐπιφωνήσαντες τὸ ἀληθινόν.

Ἐπιφώσκω, (ἐπὶ et φώσκω, luceo) idem quod ἐπιφαύσκω et ἐπιφαύω, *illucesco.* Matth. 28, 1. τῇ ἐπιφωσκούσῃ scl. ἡμέρᾳ, (*Herodot.* 3, 242.) sive ἕω (*Aristot.* Probl. sect. 25. qu. 5. ὑποφωσκούσης ἕως) illucescente die s. aurora, primo diluculo. vid. etiam *Raphelii* annot. e Polyb. p. 117. — Luc. 23, 54. σάββατον ἐπέφωσκε, sabbatum illucescebat i. e. *instabat,* ἔμελλε ἐπιφώσκειν. Lucas, quum uteretur verbo ἐπιφώσκειν de sabbato, ex more Syrorum de initio diei per solis ortum facto cogitavit. Hebraei enim vix verbo illucescere uti poterant de diei initio, quod apud eos a solis occasu fieri dicebatur. Monent quidem, Judaeos initio sabbati accendisse lucernas, atque propterea Judaeis vesperam sabbati dictam esse. אור, et אורתא, quare Lucas uti potuerit verbo ἐπιφώσκειν; sed haec nimis artificiosa sunt, nec ἐπιφώσκω, ὑποφώσκω, de luce lucernarum unquam dicitur, sed potius de luce astrorum.

Ἐπιχειρέω, ῶ, f. ήσω, (ἐπὶ et χείρ) proprie: *manum admoveo, manum injicio;* — alicui, i. e. *adorior* eum, hostiliter aggredior. (*Joseph.* de vita s. §. 44. φανερῶς γὰρ ἐπιχειρεῖν (adoriri eum) οὐκ ἐτόλμα.) — alicui operi, i. e. *tento, conor,* Luc. 1, 1. ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν. Similiter 2 Macc. 2, 29. ζωγραφεῖν ἐπιχειρῶν. — 2) *conor, audeo,* Act. 9, 29. ἐπιχείρουν ἀνελεῖν. ib. 19, 13. ἐπεχείρησαν ὀνομάζειν. coll. 2 Macc. 7, 19. θεομαχεῖν ἐπιχειρήσας, ib. 9, 2. Interdum est machinor, 3 Macc. 6, 24. et respondet hebr. בקש, Esth. 9, 25 et 3 Esdr. 1, 28. coll. 2 Chron. 35, 22. ubi hebr. נסה.

Ἐπιχέω, f. εύσω, (ἐπὶ et χέω, fundo) *infundo, affundo,* Luc. 10, 34. coll. Lev. 5, 11. Gen. 28, 18. 2 Reg. 9, 6.

Ἐπιχορηγέω, ῶ, f. ήσω, (ex ἐπὶ et χορηγέω.) — Χορηγοὶ dicitur proprie de iis, qui choros ducunt, suis sumtibus choros instruunt. Inde translatum est ἐπιχορηγεῖν ad sumtus quoscunque, et profanis est: *sumtus facio, suppeditio, largior.* Sic in N. T. 2 Cor. 9, 10. ex Jes. 55, 10., ubi

נתן (LXX. δῶ). Gal. 3, 5. — *subministro, praesto*, 2 Petr. 1, 5. ἐπιχορ. τὴν ἀρετὴν. ib. v. 11. ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος, aditus vobis datur, via struitur. coll. Sir. 25, 22., ubi mulier dicitur ἐπιχορ. τῷ ἀνδρὶ, marito subministrare adferendo largam dotem. — In loco autem Col. 2, 19., ubi ecclesia dicitur σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, ἐπιχορηγέω esse videtur: *alterum alteri jungo*, ut choragi facere solent, *jungendo construo*; igitur: corpus juncturis et vinculis inter se nexis constructum sive exstructum; i. e. coetus mutua necessitate et concordia unitus et crescens. In loco enim parallelo Eph. 4, 16. apostolus pro ἐπιχορ. scripsit συναρμολογούμενον. (Hac notione *disponendi* etiam legi apud *Lucian.* in Necyomant. T. I. p. 477. ed. *Hemsterh.*, ibique cum διατάττειν jungi, notavit *Schleusnerus* in Lex. sub Χορηγέω.)

Ἐπιχορηγία, ας, ἡ, ex ἐπὶ et χορηγία, quod primum est: choragium, ludus choricus, v. c. 2 Macc. 4, 14. *Xenoph.* Oecon. 2, 6., deinde: *largitio, impensae*, Esdr. 5, 3. 9. — Inde ἐπιχορηγία profanis est: *suppeditatio, subministratio*, et sic Phil. 1, 19. — Sed utitur Paulus Eph. 4, 16. hoc vocabulo etiam (ut antea ἐπιχορηγέω, quod vide,) de *constructione* qua alterum alteri ordine jungitur, ut fit in choris. Dicit enim: σῶμα (i. e. ecclesia) connexum et compactum διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας per junctura quascunque constructionis, quod pro: διὰ πάσης ἐπιχορηγίας τῶν ἁφῶν, per summum perfectissimum nexum junctararum; sensus: vinculo mutuae necessitatis summae unitum corpus.

Ἐπιχρίω, f. ίσω, (ἐπὶ et χρίω) *inungo, illino*: Jo. 9, 6. 11.

Ἐπιών, vid. Ἔπειμι.

Ἐποικοδομέω, ῶ, f. ήσω (ἐπὶ et οἰκοδομέω) 1) *superstruo, superaedifico*, 1 Cor. 3, 10. 12. 14., ubi doctores coetus colligentes et augentes comparantur cum aedificatoribus. — Christiani ipsi dicuntur Eph. 2, 20. ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων, templum exstructum super apostolis (eorum auctoritate et doctrina) tanquam fundamento. Frequens Paulo coetus Christianorum comparatio cum templo Deo dicato; cf. 1 Cor. 3, 16. 6, 19. Eph. 4, 12. Similis tropus subest Col. 2, 7. ἐποικοδ. ἐν αὐτῷ, eo tanquam fundamento vestro nixi. — 2) addo ad ea quae jam effecta sunt, *augeo, incrementa do*; Act. 20, 32. τῷ δυναμένῳ ἐποικοδ., qui (Deus) potest augere scl. coetum vestrum Jud. v. 20. ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, vobis invicem incrementa dantes scl. in fide et pietate. Sic hebr. נצב etiam est *augere*, et dicitur v. c. de sobolis incremento, Gen. 30, 3. Deut. 25, 9.

Ἐποκέλλω, f. ελῶ, aor. ἐπώκειλα, (ἐπὶ et ὀκέλλω, appello) *impingo, allido*, de navi ad littus sive scopulos allidente, Act. 27, 41. ἐπώκειλαν τὴν ναῦν, impegerunt navem. (*Polyb.* 1, 20. 15.)

Ἐπονομάζω, f. άσω, (ἐπὶ et ὀνομάζω) cognomino. — deinde i. q. simplex ὀνομάζω, *nomen do, nomino*. Sic saepius apud LXX. pro hebr. קָרָא, Gen. 4, 16. 24. 5, 2. 3. 30, 10. Deut. 2, 11. 20. Jos. 7, 26. Lev. 24, 11. et semel in N. T. Rom. 2, 17.

Ἐποπτεύω, f. εύσω, (ἐπὶ et ὄπτομαι) *inspicio, attente inspicio* s. *contemplor*. Bis 1 Petr. 2, 12. 3, 2. (*Polyb.* 5, 69. 6. 31, 12. 13.)

Ἐπόπτης, ου, ὁ, (ab ἐποπτεύω) *qui inspicit, inspector*; sic 3 Macc. 2, 21. *Hesych.* ἐπόπτης· Ζεὺς ἢ θεατής. 2 Macc. 3, 29. 7, 35. — Deinde: *qui ipse vidit, testis oculatus*; sic semel 2 Petr. 1, 16. Profanis ἐπόπτης quoque dicitur, cui mysteria inspicere licuit, qui ad profundissima mysteria admissus est, ut etiam ἐποπτεύειν ii dicuntur, qui mysteriis Eleus. penitus sunt initiati. Potest igitur ἐπόπται γενηθ. in loco Petrino quoque esse: quibus intima, perfectissima cognitio praestantiae ejus concessa fuit.

Ἔπος, εος, τὸ, (ab ἔπω) verbum; — carmen (Sir. 44, 5.) In N. T. non nisi in formula ὡς ἔπος εἰπεῖν, Hebr. 7, 9., quae profanis est: vel *ut breviter dicam*; vel: *si ita dicere licet, ut ita dicam*. Vid. *Kypkii* obss. *Raphel.* annot. e Polyb. ad h. l.

Ἐπουράνιος, ίου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ἐπὶ et οὐράνιος) qui est in coelo, venit de coelo, in coelum, *coelestis, divinus*. Est autem in N. T. a) *in coelo habitans*, de Deo; πατὴρ ἐπουράνιος, Matth. 18, 35. (2 Macc. 3, 39. αὐτὸς (scl. θεὸς) τὴν κατοικίαν ἐπουράνιον ἔχων) *coelicola*, Phil. 2, 10. de angelis (vid. Ἄγγελος). — *in coelo exstructa, ibi parata*, de Hierosolyma coelesti, Hebr. 12, 22. (coll. Apoc. 21, 2.) — σώματα ἐπουρ. astra coelo affixa, 1 Cor. 15, 40. — βασιλεία ἐπουρ. regnum s. felicitas summa pios manens in coelis, 2 Tim. 4, 18. — patria ἐπουρ. Hebr. 11, 16. eodem sensu. — b) *qui de coelo, a Deo venit*, κλῆσις ἐπουρ. Hebr. 3, 1. δωρεὰ ἐπουρ. Hebr. 6, 4. — 1 Cor. 15, 48. οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι, qualis est Christus qui de coelo venit et in coelum abiit, tales et nos olim erimus coelicolae; i. e. nostrum corpus simile erit corpori Christi coelesti, ib. v. 49. (Vid. Phil. 3, 21., ubi σῶμα τῆς δόξης.) — Τὰ ἐπουράνια, a) *coelum ipsum*, Dei sedes, Eph. 1, 20. — ib. 2, 6. συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρ. ducet nos (scl. in posterum, quod e versu sq. supplendum) ad coelum, ubi Christus nunc versatur. Eph. 3, 10. ἐξουσίαι ἐν τοῖς ἐπουρ. angeli coelicolae (Vid. Ἐξουσία). Ib. 6, 12., ubi spiritus

mali dicuntur versari ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, i. e. in coelo inferiori, coelo nubium. (Test. XII. Patr. p. 546 sq.: ὁ δεύτερος (scl. οὐρανὸς) ἔχει πῦρ, χιόνα, κρύσταλλον, ἕτοιμα εἰς ἡμέραν προστάγματος κυρίου, ἐν τῇ δικαιοκρισίᾳ τοῦ θεοῦ. ἐν αὐτῷ εἰσι πάντα τὰ πνεύματα τῶν ἐπαγωγῶν εἰς ἐκδίκησιν τῶν ἀνόμων.) — b) *res coelestes*; de sanctuario coelesti prototypo mosaici, Hebr. 8, 5. 9, 23. (Test. XII. Patr. p. 550.: ἤνοιξέ μοι τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ, καὶ εἶδον τὸν ναὸν τὸν ἅγιον. coll. p. 586. Vid. etiam Ἅγιος.) — res divinae, *doctrina de rebus divinis*, Jo. 3, 12. Eph. 1, 3. Saepius non habetur.

Ἑπτά, οἱ, αἱ, τά, numerale cardinale indeclinabile; 1) *septem*, Matth. 15, 34. 36. Act. 20, 6. et passim. — Act. 13, 19. ἑπτὰ ἔθνη, vid. Deut. 7, 1., ubi nominantur. — Matth. 12, 45. Luc. 11, 26. ἑπτὰ explicant *plures*, ut Gen. 7, 2. 1 Sam. 2, 5. coll. Ps. 119, 164., ubi ἑπτάκις esse videtur iteratis vicibus. (*Suid.* τὸ ἑπτὰ ἐπὶ πλήθους τάττεται.) Sed possunt etiam septem intelligi, coll. Marc. 16, 9. Luc. 8. 2. Numerus enim septenarius Hebraeis non sine omine erat cum in bonam tum in malam partem. Vid. e V. T. Gen. 2, 2. 7, 2. 29, 18. 41, 2. Exod. 7, 25. Lev. 4, 6. 13, 33. Num. 4, 23. — e N. T. Apoc. 1, 4. 12. 20. 3, 1. 4. 5. 5, 1. 8, 2 et passim. — Matth. 18, 22. ex hebraismo ἑπτὰ pro ἑπτάκις, *septies*, ut שבע. Gen. 33, 3. 1 Reg. 18, 43. — 2) οἱ ἑπτὰ scl. διάκονοι. Act. 21, 8. Haud dubie enim ad exemplum ecclesiae Hierosolymitanae (Act. 6, 3.) etiam in ecclesia Caesareensi septem electi erant diaconi, qui pauperum et aegrotorum curam gererent.

Ἑπτάκις, adv. *septies*. Matth. 18, 21. 22. ἕως ἑπτάκις, num septies? Luc. 17, 4., ubi ἑπτάκις pro *saepissime*, numerus definitus pro numero majori indefinito positus esse videtur. cf. Ps. 119, 164. Jer. 15, 9.

Ἑπτακισχίλιοι, αι, α, (ἑπτάκις et χίλιοι, mille) *septies mille*, *septem millia*. Rom. 11, 4. coll. Num. 3, 22. Job. 1, 3.

Ἔπω, in praesenti inusitatum, aor. 1. εἶπα, aor. 2. εἶπον, inf. εἰπεῖν, partic. εἰπών, (in N. T. maxime sequente dativo personae, sequente πρός τινα autem semel apud Matth. 3, 15. et Marc. 12, 7. saepissime autem in Lucae Evang. et in Actis, passim apud Joannem; saepius apud LXX.) — *dico*, hebr. אמר, et דבר, Matth. 2, 8. 4, 3. 8, 8. 10. Luc. 7, 40. et saepissime. — Jo. 1, 15. ὃν εἶπον, de quo (v. 30. περὶ οὗ) dixeram. — *loquor*, περί τινος, Matth. 17, 13. Luc. 12, 3. Jo. 7, 39. c. 6, 59. 11, 51. — Εἶπεν ἐν παραβολαῖς, Matth. 22, 1. sive διὰ παραβολῆς. Luc. 8, 4. loquutus est parabolas, sive docuit in parabola. — Καλῶς εἰπεῖν τιν, blande loqui, Luc. 6, 26. — Εἰπεῖν ἐν τῇ καρδίᾳ, Matth. 24, 48. Rom. 10, 6. ex hebraismo est: *cogitare*, אמר בלב, Deut.

8, 17. Eccles. 2, 15. 3, 17. Ps. 14, 1. 35, 28. Idem valet εἰπεῖν ἐν ἑαυτῷ, Matth. 9, 3. 21, 38. Luc. 7, 39. 16, 3. 18, 4. Esth. 6, 6. 4, 12. — πρὸς ἑαυτοὺς, Marc. 12, 7. Jo. 7, 35. 12, 19. sive πρὸς ἀλλήλους, Luc. 2, 15. Jo. 19, 24. inuicem. — Pro diversitate orationis contextae varie usurpatur hoc verbum, non solum profanis, quibus etiam est: mando, jubeo, narro, cano, sed potissimum nostris scriptoribus, simplicitatem linguae hebr., ex qua אָמַר de quocunque fere sermone dicitur, sequutis. Verti igitur potest: a) *jubeo, praecipio;* Luc. 7, 7. εἰπὲ λόγῳ, uno modo verbo jube. Matth. 22, 24. Marc. 7, 10. Act. 8, 29. Jac. 2, 11. coll. Exod. 19, 8., ubi דָּבַר. 2 Chron. 24, 9. et Exod. 35, 1. Lev. 9, 6., ubi in textu hebr. צִוָּה. — Sic potissimum in formula εἰπὲ ἵνα, Matth. 4, 3. 22, 21. Luc. 4, 3. 10, 40. et ubi infinitivus sequitur, Matth. 16, 11. 12. 23, 3. Marc. 5, 43. 8, 7. 10, 49. Luc. 9, 54. 19, 15. 1 Cor. 4, 6. Sap. 9, 8. — b) *enarro*, Luc. 24, 24. *annuncio*, Matth. 21, 5. (Jes. 62, 11.) 22, 4. 28, 7. Marc. 16, 7. Luc. 13, 32. Jes. 36, 4. — c) *notum facio, patefacio*, Matth. 2, 13. 8, 4. 16, 20. 17, 9. 24, 3. Marc. 16, 8. Luc. 8, 56. Jo. 4, 39. 18, 34. 20, 15. LXX. hebr. הֹגִיד, 2 Reg. 22, 10. Jes. 41, 22. — d) *defero* rem ad judicem, Matth. 18, 17. εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ. Act. 24, 20. εἰπάτωσαν, proferant, deferant ad judicem. — e) *praedico, promitto*, Matth. 28, 6. 7. Marc. 12, 36. 14, 16. 72. 16, 7. Jo. 2, 22. 14, 28. 16, 4. Eodem sensu LXX אָמַר, Deut. 1, 21, 19, 8. 27, 3. coll. Jes. 41, 22. τὰ ἐπερχόμενα εἴπατε ὑμῖν, hebr. הַגִּידוּ. — f) *doceo*, Jo. 3, 12. τὰ ἐπίγεια, c. 12, 49. 14, 26. coll. Job. 12, 7. hebr. הוֹרֶה. — g) *moneo*, Col. 4, 17. h) *affirmo*, σὺ εἶπας, ipse affirmas, Matth. 26, 25. 64. — Matth. 27, 43. εἶπε γὰρ affirmavit enim, nisi hic est *gloriari, se jactare*, ut אָמַר, Ps. 64, 4. Jes. 16, 6. Eodem modo accipi potest 1 Jo. 1, 6. 8. 10. 4, 20. — i) *simulo*, Matth. 28, 13. Jo. 8, 55. coll. Gen. 12, 13. 19. — k) *profiteor, confiteor*, Marc. 5, 33. εἶπαν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. — Luc. 7, 42. εἰπὲ, dic, profitere tuam sententiam. Luc. 20, 2. 22, 66. Jo. 10, 24—26. 14, 2. Act. 2, 29. Tit. 1, 12. coll. Ps. 118, 2. 3. 4. — l) *profero*, πονηρὸν ῥῆμα, Matth. 5, 11. λόγον, Matth. 12, 32. (Num. 22, 35.) παραβολὴν, Marc. 12, 12. Luc. 6, 39. 19, 11. τὶ, Luc. 12, 11. 12. Jo. 7, 36. Act. 21, 37. preces, Matth. 26, 44. Marc. 14, 39. — m) *precor, rogo*, Jo. 11, 41. 42. Jo. 12, 27. τί εἴπω, quid rogem? Marc. 9, 18. — n) *voco*, Jo. 10, 35. 1 Cor. 12, 3., ut אָמַר. Jes. 4, 3. 19, 18. 61, 6., ubi LXX καλεῖν. — o) *acclamo*, Matth. 3, 7. 5, 22. 16, 23. 21, 21. Act. 14, 10. *exclamo*, Matth. 18, 3. 23, 39. 27, 25. Marc. 5, 7. Luc. 8, 28. Jo. 19, 30. LXX קָרָא. Gen. 45, 1. 1 Sam. 3, 16. — p) *quaero, interrogo*, Matth. 11, 3. 13, 10. 17, 19. Marc. 11, 3. Zach. 1, 9. —

q) *objicio*, Matth. 21, 31. ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, si quis contradicat. 1 Cor. 1, 15. ἵνα μή τις εἴπῃ, ne quis objiciat, coll. Pf. 114, 10. — r) *respondeo*, Matth. 2, 5. 8, 21. 32, 9. 15, 34. Luc. 8, 30. Act. 9, 5. Zach. 1, 9. — Saepius v. c. Matth. 3, 15. 4, 4. 11, 4. Luc. 5, 22. Marc. 6, 37. 7, 6. ἀποκριθεὶς εἶπε, respondit, in hunc modum. coll. Jes. 21, 9. — s) *respondendo explico*, *respondendo solvo*, Matth. 21, 24. λόγον εἰπεῖν, Luc. 20, 3. Marc. 13, 4. εἰπὲ ἡμῖν, explica nobis. Luc. 20, 39. καλῶς εἶπας, recte respondisti ad quaestionem propositam.

Ἔραστος, ου, ὁ, *Erastus* (amabilis), nom. propr. viri, Act. 19, 22. Rom. 16, 23. 2 Tim. 4, 20. commemorati, ceterum ignoti.

Ἐργάζομαι, f. άσομαι, aor. 1. εἰργασάμην, perf. pass. εἴργασμαι, (ab ἔργον) 1) ἔργον ποιέω, *opus*, *laborem facio*, *laboro*, Matth. 2, 28. ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι. (ἐργάζομαι ἐν ἔργοις γῆς, Test. XII. Patr. p. 626. ἐργαζ. τὴν γῆν, Gen. 2, 15. 3, 23. 4, 2.) — *opificium facio*, *manu laboro*, Luc. 13, 14. Act. 18, 3. 1 Cor. 4, 12. 9, 6. Eph. 4, 28. ἐργαζ. τὸ ἀγαθὸν, opificium utile faciens. 1 Thess. 2, 9. 4, 11. 2 Thess. 3, 8—12. coll. Exod. 20, 9. עבד. Prov. 31, 18. — 2) *negotia facio*, lucri causa, *negotior*, Matth. 25, 16. εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, iis negotiabatur. Apoc. 18, 17. ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, pro κατὰ τὴν θάλασσαν. Ps. 107, 23. ποιοῦντες ἐργασίαν ἐν ὕδασι. (Profanis τὴν θάλασσαν ἐργάζεσθαι dicuntur piscatores victum in mari quaerentes.) — 3) *mihi comparo*; Jo. 6, 27. ἐργάζεσθε, comparate vobis. 2 Jo. v. 8. ἃ εἰργασάμεθα, quae jam acquisivimus. Eodem sensu ἐργασία, Sir. 6, 20. — 4) *efficio*, *operor*, *facio*, i. q. ποιέω, Jo. 5, 17. — varie dicitur: a) τὰ ἱερὰ, sacra facere, 1 Cor. 9, 13. coll. 1 Chron. 6, 49. 9, 13. 28, 13., ubi ἐργασία de sacris legitur. — b) ἔργον κυρίου, rem domini, 1 Cor. 16, 10. — c) ἀνομίαν, Matth. 7, 23. ἁμαρτίαν, Jac. 2, 9. peccatum facere, peccare, coll. Job. 34, 32. Ps. 6, 8. פעל. — d) τὴν δικαιοσύνην, Act. 10, 35. τὸ ἀγαθὸν, Rom. 4, 4. 5. quae recta sunt facere. Alio sensu ἐργαζ. δικαιοσύνην legitur Hebr. 11, 33. vid. Δικαιοσύνη et locum Zeph. 2, 3. — e) ἔργον καλὸν ἐργαζ. εἴς τινα Matth. 26, 10. sive ἐν τινι, Marc. 14, 6. aliquid boni et honesti alicui facere, beneficium collocare in aliquem, Gal. 6, 10. et 2 Jo. v. 5., ubi ἐργάζεσθαι simpliciter positum est: beneficum esse. Contra: κακὸν ἐργαζ. τινι, inique erga alium agere, Rom. 13, 10. Prov. 3, 30. — f) de miraculis: *efficio*, *patro*, Jo. 6, 30. τί ἐργάζῃ, scl. σημεῖον. Similiter Act. 13, 41. Hab. 1, 5. coll. Ps. 74, 13. εἰργάσατο (פעל) σωτηρίαν. — 5) *perficio*, *perago*, Jo. 6, 28. c. 9, 4. τὰ ἔργα τοῦ πατρός. Col. 3, 23. (Exod. 35, 10.) ἐργαζέσθω (עשה) πάντα, ὅσα συνέταξε κύριος. — Εἰργασμένα ἐν θεῷ, Jo. 3,

21. peracta secundum Dei voluntatem. Saepius non habetur.

Ἐργασία, ας, ἡ, (ab ἐργάζομαι) 1) *opificium*, quo exercendo victus paratur, Act. 19, 25. coll. Sir. 7, 14. Jon. 1, 8. מְלָאכָה Ps. 107, 23., ubi de mercatura. Similiter ἔργον Gen. 47, 3., ubi hebr. מַעֲשֶׂה. — 2) *ministerium*, Eph. 4, 19. εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης, ad ministerium impuritatis i. e. ad exercenda quaecunque scelera. Apud LXX saepius de ministerio s. administratione sacrorum, 1 Chron. 6, 49. 28, 20. 3 Esdr. 8, 49. coll. 8, 21., ubi legitur עֲבֹדָה, LXX. δουλεία. — 3) *lucrum* ex opificio, Act. 16, 16. 19. 19, 24. (*Xenoph.* Mem. 3, 10. 11.) — 4) *opera* in formula διδόναι ἐργασίαν, *operam dare*, qui Latinismus legitur Luc. 12, 58. Etiam apud *Joseph.* Ant. Jud. 3, 1. 7. ἐργασία est opera, Mühe: μὴ σὺν πόνῳ μηδ' ἐργασίᾳ τὸ ποτὸν αὐτοῖς φανῆναι.

Ἐργάτης, ου, ὁ, 1) *operarius*, qui opus aliquod manu tractat, vel *opifex*, Act. 19, 25. — vel operarius mercede conductus, *mercenarius*, Matth. 10, 10. 20, 1. 2. 8. Luc. 10, 7. 1 Tim. 5, 18. Jac. 5, 4. coll. Sap. 17, 17. — operarius in messe colligenda, *messor*, Matth. 9, 37, 38. Luc. 10, 2., ubi doctores ita dicuntur, qui homines ad regnum coelorum colligere debeant. Transtulit Paulus quoque ad *doctores* in ecclesia, opus domini facientes vel facere simulantes; non solum enim dicitur sensu malo, ἐργάται δόλιοι, 2 Cor. 11, 13. κακοί, Phil. 3, 2., sed etiam bono: ἐργάτης ἀνεπαίσχυντος, 2 Tim. 2, 15. (Test. XII. Patr. p. 746. ἐργάτης κυρίου.) — 2) *faciens*, *patrans*, ἐργάται τῆς ἀδικίας, Luc. 13, 27. malefici. — 2 Macc. 3, 16. ἐργάται τῆς ἀνομίας.

Ἔργον, ου, τὸ, quod apud LXX respondet hebr. מְלָאכָה, מַעֲשֶׂה, עֲבֹדָה, פֹּעַל, est 1) *opus*, *factum*, cum quod peragitur, tum quod peractum est; quo sensu ἔργον opponitur τῷ λόγῳ, Col. 3, 17. ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, dicendo agendove. 2 Cor. 10, 11. τῷ ἔργῳ, agendo. Luc. 24, 19. δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ dicendo et agendo, dicto factoque. Act. 7, 22. Rom. 15, 18. Sir. 3, 8. — Inde: *facta eximia*, *facinora*, *miracula*, Matth. 11, 2. Act. 13, 41. Hebr. 3, 9. et Jo. 7, 3. 21. 14, 10—12. 15, 24. coll. Hab. 3, 2. Ps. 95, 10. — 2) *facta* ratione legis moralis, Jo. 3, 19. 20. 21. 7, 7. Luc. 11, 48. Act. 26, 20. Rom. 2, 6. 7. Apoc. 2, 2. 5. 9. 16, 11. in quibus locis ἔργα interdum omnem agendi rationem, *mores* indicare videtur. — Inde ἔργα ἀγαθὰ, et καλὰ, *recte*, *honeste facta*, Matth. 5, 16. Rom. 13, 3. Eph. 2. 10. Col. 1, 10. etiam opera *beneficentiae*, 1 Tim. 2, 10. Act. 9, 36. Matth. 26, 10. Phil. 1, 6. τὸ ἔργον ἀγαθὸν, opus beneficum scil. vos salvandi per Christum; unde etiam ἔργον simplex

beneficium, Hebr. 6, 10. et ἔργα absolute de πολιτείᾳ christiana, Eph. 2, 9. vid. Tit. 3, 5., ubi plenius dicuntur ἔργα τὰ ἐν δικαιοσύνῃ. — Ἔργα πονηρὰ, *male facta*, Col. 1, 21. Inde ἔργον simpliciter. 1 Cor. 5, 2. *maleficium*. Alii minus recte vertunt: incestus, turpis concubitus, quanquam hic subintelligendus est. Sed 2 Petr. 2, 8. ἔργα ἄνομα speciatim de *coaubitu flagitioso*, contra naturam facto. Est enim sermo de Sodomitarum libidine. Sic quoque hebr. מעשה. Gen. 19, 8. (LXX. ἄδικον) usurpatur; coll. Jud. 19, 24. Eodemque modo ἔργον in Test. XII. Patr. p. 529. et πράξις ibid. p. 530. de coitu. — Huc et pertinet formula: retribuere κατὰ τὰ ἔργά τινος, quae in utramque, maxime malam partem dicitur et verti potest: pro *agendi ratione*, pro *merito*; Matth. 23, 3. Rom. 2, 6. 2 Cor. 11, 15. 2 Tim. 1, 9. 1 Petr. 1, 17. Apoc. 2, 23. 18, 6. 20, 12. 13. coll. Prov. 24. 12. Jer. 5, 29. Inde etiam factum est ut in Apocal. 14, 13. ἔργα de praemiis et c. 22, 12. ἔργον de merito diceretur. — 3) special. τὰ ἔργα *pietatis exercitia*, quae cernuntur in *externis* actionibus; Matth. 23, 5. quae Hebr. 6, 1. dicuntur ἔργα νεκρὰ, infructuosa. Ib. 9, 14. Secundum LXX. ἔργα saepissime de sacris et caerimoniis, Num. 4, 16. 8, 25. 3 Esdr. 5, 38. 7, 9. coll. Esdr. 3, 8. 6, 18. Inde Paulus Rom. 3, 27. legem mosaic. vocat νόμον τῶν ἔργων, quatenus habet praecepta singulas fere quasque actiones pietatis definientia. — 4) *opus quod agendo efficitur, id quod formatur*, Act. 7, 41. ἔργα τῶν χειρῶν, manu facta, exsculpta, de imaginibus idolorum. — Ἔργα τοῦ θεοῦ, *res creatae* a Deo, opera a Deo profecta, (Act. 15, 18.) Hebr. 1, 10. (2, 7.) 4, 3. 4. 10. 2 Petr. 3, 10. ἔργα τὰ ἐν τῇ γῇ, res creatae in hac terra. Inde *homo* dicitur Rom. 14, 20. ἔργον τοῦ θεοῦ, *creatura* Dei, vid. v. 16. coll. Jes. 64, 8. 45, 11. Sic Ephes. 2, 10. ποίημα. — Dicitur itaque ἔργον quoque de *aedificio*, 1 Cor. 3, 13 — 15. et eodem tropo usus Paulus 1 Cor. 9, 1. ecclesiam Corinth. appellat suum ἔργον. coll. 3 Esdr. 6, 11 et 7, 3. — 5) *actio efficiendi s. peragendi ipsa, praestatio*; Eph. 4, 12. εἰς ἔργον διακονίας, ad praestanda officia scl. ecclesiae debita. 1 Thess. 1, 3. ἔργον τῆς πίστεως, fidem praestitam factis. Jac. 1, 4. ἡ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, constantia perfectissimo modo praestetur. (Alii hic ἔργον pro praemio s. effectu; qua de significatione copiose exposuit *Kypkius* in obss. sacr. II, 419. coll. 1 Chron. 9, 19. 23, 24. — 6) *opus commissum, res peragenda*, Marc. 13, 34. Gen. 39, 11. Exod. 20, 9. — In Joannis evangelio totum illud opus, quod Jesus ex Dei voluntate peragere debebat, τὸ ἔργον, c. 4, 34. 17, 4. sive τὰ ἔργα, Jo. 5, 20. 36. 10, 25. 32. 33. 37. 38. dicitur et complectitur non solum miracula vi divina a Jesu patrata, (c. 7, 3. 21. 14, 10 — 12. 15, 24.) sed ea etiam, quae tan-

quam doctor divinus peregit. Interdum magis ad mandata dantem quam ea exsequentem respicitur, et ἔργον est *mandatum, praeceptum* de eo, quod faciendum est, ut Jo. 6, 28. 29. 9, 3. ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ, ut per illum manifestentur mandata a Deo (mihi) tradita. Ib. v. 4. Sic quoque Jac. 1, 25. ποιητὴς ἔργου, est qui observat praecepta. Act. 2, 26. τηρεῖν τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, qui observat Dei praecepta, (nisi hic fortasse est: qui fideliter adhaeret rei divinae.) — Inde etiam ἔργον 7) de *officio* peragendo, de *munere* demandato; et quidem de officio doctoris religionis christianae, Act. 13, 2. 14, 26. 15, 38. Gal. 6, 4. Phil. 1, 22. τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, hoc mihi utile est, ut officio apostoli satisfaciam. 1 Thess. 5, 13. 1 Tim. 3, 1. — ἔργον εὐαγγελιστοῦ, 2 Tim. 4, 5. — 8) *res gerenda, coeptum*, Act. 5, 38. coll. Deut. 15, 10. Job. 34, 21. Sap. 2, 12. — 9) denique notanda sunt loca, ubi τὸ ἔργον τινὸς commemoratur, quod fit vario sensu. Valet enim: a) *eadem* vel *similia* iis, quae alius quis fecit; τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ ποιεῖν, agere ad exemplum Abrahami, Jo. 8, 39. — Τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν scl. diaboli, ib. v. 41. scl. occidere homines iustos, vid. v. 44. Τὰ ἔργα τῶν Νικολ. Apoc. 2, 6. coll. Ezech. 16, 30. ἔργα τῆς πόρνης. — b) *res alicuius*, id quod habet in consiliis, quod mandavit; sic ἔργον τοῦ κυρίου, res christiana, propagatio religionis christianae, 1 Cor. 15, 58. 16, 10. Phil. 2, 30. — c) *id quod aliquis efficit*; ἔργα τοῦ σκότους, facta, quibus se exserit vitiolitas, Rom. 13, 12. Eph. 5, 11. Ἔργα τῆς σαρκὸς, Gal. 5, 19. τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, i. e. efficaciam diaboli, 1 Jo. 3, 8. Ἔργον τῆς πίστεως, id quod efficere debet fides, 2 Thess. 1, 11. Eodem modo ἔργα τῆς πίστεως in epist. Jacobi, facta s. probitas, quam persuasio christiana efficere debet, c. 2, 14. 17. 18. 20. 21. 24. 25. Patet hoc potissimum e versu 22. et 26. — d) *id, quod aliquis jubet, facta* ex praecepto alicuius, s. *praecepto consentanea*; sic in epistolis Pauli ἔργα νόμου, *facta legi mos. consentanea, observatio legis*, Rom. 3, 20. 28. 4, 2. 6. 9, 11. 32. 11, 6. Gal. 2, 16. 3, 2. 5. 10. — Τὸ ἔργον τοῦ νόμου, obligatio ad obsequium erga legem divinam, Rom. 2, 15.

Ἐρεθίζω, f. ίσω, *excito, irrito, lacesso*; sensu malo legitur 1 Macc. 15, 40. 2 Macc. 14, 27. Deut. 21, 20. et Test. XII. patr. p. 650. ubi idem est quod παροξύνειν. Sic quoque Col. 3, 21. — Sensu bono accipiunt plurimi 2 Cor. 9, 2. (*Suid.* ἐρεθίζειν· παρορμᾶν ἐπί τι, καὶ παραθήγειν), sed etiam hic esse potest: ad iram, invidiam excitare, lacessere. Hesych. ἐρέθιζε· παρόξυνε.

Ἐρείδω, f. είσω, *figo, infigo, firmiter innitor*. Act. 27, 41. ἡ πρῴρα ἐρείσασα, infixa scl. scopulo. *Hesych.* ἐρεῖσαι· ἐπερεῖσαι, ἐπιστηρίξαι. coll. Prov. 3, 26. 11, 16.

Ἐρεύγω, ἐρεύγομαι, f. εὐξομαι, 1) *exspuo, eructo*; copiose emitto, de aquis Lev. 11, 10. — 2) *clamorem eructo*; — de bestiis *rugio*, 1 Macc. 3, 4. Hos. 11, 11. Am. 3, 4. 8. — *verba eructo, plena voce proloquor, palam profero.* Matth. 13. 35. ut hebr. נָבַע, *scaturivit*, Ps. 119, 171. Ps. 78, 2. Prov. 1, 23.

Ἐρευνάω, ῶ, f. ήσω, *investigo, scrutor, perscrutor* seq. accusativo objecti. Dicitur de investigatione et perscrutatione rerum occultarum, reconditarumque, quae nec ab omnibus, nec facile cognoscuntur. 1 Pet. 1, 11. Jo. 7, 52. ἐρεύνησον scl. τὰς γραφὰς, quod additur c. 5, 39. — τὰς καρδίας, Rom. 8, 27. Ap. 2, 23. — τὰ βάθη τοῦ θεοῦ, 1 Cor. 2, 10. coll. Gen. 31, 35. 44, 12. 1 Reg. 20, 6. Prov. 20, 27.

Ἐρέω, ῶ, f. ἐρῶ, perf. εἴρηκα, (LXX. hebr. אָמַר et דָּבַר) sequente dativo personae, rarius seq. πρὸς, Hebr. 1, 13. Ezech. 33, 2. interdum seq. ὅτι, Matth. 21, 3. Luc. 19, 31. Jo. 6, 65. — 1) *dico*, Matth. 7, 4. 22. 26, 75. Jo. 4, 18. Act. 13, 34. et saepius. — Usurpant autem nostri hoc verbum, ut alia verba dicendi (vid. εἴπω), ad imitationem hebr. אמר vario modo, ita ut pro loci et nexus ratione verti possit: *jubeo, mando*, Matth. 13, 30. 17, 10. Luc. 17, 7, 8. Jo. 12, 50. Luc. 4, 12. εἴρηται praecipitur in lege. Gen. 31, 6. — *respondeo*, Luc. 19, 31. Rom. 11, 19. 2 Cor. 12. 9. Ἀποκριθεὶς ἐρεῖ, Luc. 13, 25. Deut. 27, 14. — *praedico*, Luc. 22, 13. Act. 2, 16. — *exclamo*, Luc. 23, 29. Apoc. 19, 3. coll. v. 1. Judic. 7, 18. — *affirmo* Jo. 6, 65. *acclamo*, τὸ ἀμήν, 1 Cor. 14, 16. Deut. 27, 15 sqq. — *promitto*, Hebr. 13, 5. coll. Jos. 1, 3. — *objicio*, Matth. 21, 25. Rom. 9, 19. 1 Cor. 15, 35. Jac. 2, 18. — 2) *patefacio, notum facio, declaro*, Matth. 21, 24. Marc. 11, 29. coll. Job. 15, 18. οἱ σοφοὶ ἐροῦσιν καὶ οὐκ ἔκρυψαν, hebr. הגיד. — 3) *profero dictum, sententiam*, Luc. 4, 23. 12, 10. Act. 17, 28. Matth. 25, 34. 40 sq. Act. 8, 24. 13, 40. Heb. 4, 3. — τὸ εἰρημένον *dictum, effatum*, Rom. 4, 18. Luc. 2, 24. — 4) *loquor* περί τινος, de aliquo in aliquid, Jo. 11, 13. Hebr. 4, 4. — 4) *voco, appello*, Jo. 15, 15. ut εἰπεῖν, quod vide. — 5) Denique notanda formula a) κακῶς ἐρεῖν τινα, alicui *maledicere*, quae iisdem verbis habetur Exod. 22, 28. ubi ἐπὶ ante accusativum subjecti omissum videtur, ut 1 Chr. 21, 10. τρία ἐρῶ ἐπὶ σέ. — b) τί ἐροῦμεν, quae formula legitur in scriptis Pauli, Rom. 3, 5. 4, 1. 6, 1. 7, 7. 9, 14. 30. et plenius: τί ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα, Rom. 8, 31. nostrum: was sollen wir dazu sagen? *quid igitur statuendum, putandum, dicendum?* — Etiam 1 Cor. 14, 23. ἐρεῖν accipi potest pro: *opinari, statuere*, scl. ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ut Jes. 49, 21. coll. Jes. 14, 24, ubi respondet hebr. דמה, cogitavit.

Ἐρημία, ας, ἡ, (ab ἔρημος) *solitudo, locus solitarius*, ubi homines nulli habitant; quare *Josephus* Ant. 2, 3. 1. πρό-

νοιαν dicit καὶ μήτε τῶν ἐπ' ἐρημίαις πραττομένων ὑστεροῦσαν, μήτε τῶν κατὰ τὰς πόλεις. coll. Sap. 17, 17. Sic etiam in N. T. 2 Cor. 11, 26. ubi ἐρημία et πόλις sibi opponuntur, et Matth. 15, 33. Marc. 8, 4. Hebr. 11, 38. ubi *loca inhabitata*, tractum terrae solitarium indicat. coll. Ezech. 33, 4. 9. *Etym. M.* Ἐρημία· ἡ τῶν ἐνοικούντων μονωθεῖσα χώρα.

Ἔρημος, ον, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, 1) *solitarius*, — ἔρημος τόπος, locus ubi homines non sunt, nec eo veniunt, Marc. 1, 35. 45. — *non habitatus*, Matth. 14, 13. 15. Marc. 6, 31. 32. 35. Luc. 4, 42. 9, 10. — 2) ex adjuncto: *desolatus*, *desertus*, ἔρημος ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν, ut Jer. 33, 10. dicitur, *devastatus*, Matth. 23, 38. Luc. 13, 35. Act. 1, 20. (Ps. 69, 20.) Act. 8, 26. coll. Jes. 14, 17. Neh. 2, 17. Ezech. 36, 35. Lev. 26, 31. 3) Ἡ ἔρημος scl. χώρα, substantive, ut hebr. מדבר *locus solitarius, non habitatus, desertum*, Matth. 24, 26. Apoc. 12, 6. 14. 17, 3. Gen. 16, 7. — αἱ ἔρημοι, loca *solitaria*, Luc. 1, 80. 5, 16. 8, 29. — *desertum pascuis aptum*, Luc. 15, 4. (Matth. 18, 12. τὰ ὄρη) coll. Exod. 3, 10. — In specie dicitur in N. T. a) de deserto, quod Israelitae, in terram Canaan profecti, peragrarunt, *desertum arabicum*, inter mare rubrum et Palaestinam, quod etiam ἡ ἔρημος τοῦ ὄρους Σινᾶ, Act. 7, 30. caeterum simpliciter ἡ ἔρημος dicitur, Jo. 3, 14. 6, 31. Act. 7, 36 — 44. 13, 18. 1 Cor. 10, 5. Hebr. 3, 8. 17. coll. Psal. 78, 18. — b) *desertum Judaeae*, lacui Asphaltidi versus occasum adjacens, ἡ ἔρημος τῆς Ἰουδ. Matth. 3, 1. coll. Judic. 1, 16. — Caeterum ex nexu locorum est definiendum de quonam deserto sermo fit. Fuit enim praeterea etiam desertum juxta Jerichuntem, Bersabam, Bethsaidam (Luc. 9, 10.). — Matth. 4, 1. Marc. 1, 3. 4. 12. Luc. 3, 2. Jo. 11, 54. — Act. 21, 38. (coll. Joseph. Ant. 20, 8. 6.) ubi desertum intra Jerichuntem et montem olivarum intelligendum esse videtur.

Ἐρημόω, ῶ, f. ώσω, (ab ἔρημος) ἔρημον *facio*, — *desolo*, *depopulor*, Apoc. 17, 16. ποιεῖν ἠρημένην uxorem i. e. urbem desolatam reddere scl. ab incolis; (ἠρήμωσεν τὴν γῆν ἀπὸ ἐνοικούντων αὐτὴν, Psalt. Sal. 17, 13.). — urbem, Apoc. 18, 19. coll. Ezech. 26, 19. Esdr. 4, 15. Jes. 24, 10. — *devasto*, *destruo*, βασιλείαν, Matth. 12, 25. Luc. 11, 17. coll. Jes. 34, 10. Sir. 16, 5. — *dissipo*, *ad nihilum redigo*, τὸν πλοῦτον, Apoc. 18, 16. Sir. 21, 5.

Ἐρήμωσις, εως, ἡ, (ab ἐρημόω) *desolatio*, *devastatio*, Luc. 21, 20. — Βδέλυγμα ἐρημώσεως, Matth. 24, 15. Marc. 13, 14. vid. Βδέλυγμα. — Legitur etiam in Test. XII. patr. p. 584. ἐπιστρέψουσιν εἰς γῆν ἐρημώσεως αὐτῶν, in terram suam desolatam.

Ἐρίζω, f. ίσω, (ab ἔρις), *rixor*, *litigo*, *certo*, Sir. 8, 2. 11, 9. 1 Sam. 12, 14. — Ex adjuncto, quoniam rixantes

solent clamare; est: *clamo, clamorem edo;* Matth. 12, 19. hebr. צעק Jes. 42, 2. ubi LXX. οὐ κεκράξεται.

Ἐρίθεια, ειας, ἡ, (ab ἐριθεύω, quod primum est: pro mercede laboro; deinde de magistratibus et judicibus: ambitione, largitione permotus ago, partium sum studiosus, contentiosus) 1) labor pro mercede; 2) *ambitio, invidia;* Phil. 2, 3. Jac. 3, 14. 16. — Phil. 1, 16. οἱ ἐξ ἐριθείας, ambitione, invidia ducti. — Ex adjuncto: *contentiones* ex invidia et ambitione natae, 2 Cor. 12, 20. Gal. 5, 20. — 3) dicitur etiam de fastu, qui cum Deo litigare audet; Rom. 2, 8. οἱ ἐξ ἐριθείας, *immorigeri, Dei contemtores.* (In V. T. non legitur.)

Ἔριον, ου, τὸ, diminut. à τὸ ἔρος sive εἶρος (ab εἴρω, necto), *lana.* Bis; Apoc. 1, 14. coll. Dan. 7, 9. Jes. 1, 18. Prov. 31, 13. Ps. 148, 5. (Etiam de vestimento e lana confecto, Deut. 22, 1. Ezech. 34, 3) — Hebr. 9, 19. ubi Moses dicitur usus esse sanguine vitulorum et hircorum μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου, καὶ ὑσσώπου (de quibus Exod. 24, 3 sqq. et Levit. 14, 16 sqq. nihil legitur) i. e. mixto cum aqua, cineribus hyssopi et lanae coccineae conspersa. De quo more vid. Levit. 14, 1 — 7. Num. 19, 1 sqq. *Josepb.* Antiq. 4, 4. 6. *Philo* de alleg. I, p. 848 sq. coll. Ps. 51, 9.

Ἔρις, ιδος, ἡ, (accus. ἔριν pro ἔριδα, Phil. 1, 15. et nom. plur. ἔρεις pro ἔριδες 2 Cor. 12, 20.) 1) *contentio, certamen, rixa,* Rom. 1, 29. 13, 13. 1 Cor. 3, 3. 1 Tim. 6, 4. coll. Sir. 40, 5. 9. 28, 11. — Ἔρεις, lites, certamina, 2 Cor. 12, 20. Gal. 5, 20. — certamina doctorum inter se disputantium, Tit. 3, 9. — 2) *studium* certandi s. rixandi, Phil. 1, 15. — 3) ἔριδες, *factiones, partes,* 1 Cor. 1, 11.

Ἐρίφιον, ίου, τὸ, diminutiv. ab ἔριφος, foetus caprae recens; *hoedulus.* Semel Matth. 25, 33. ubi i. q. ἔριφος, versu 32.

Ἔριφος, ου, ὁ, ἡ, *hoedulus,* bis; Luc. 15, 29. coll. Gen. 38, 17. 27, 9. Sir. 47, 3. — Matth. 25, 32. ubi impii cum hoedulis comparantur, ratione impuritatis et libidinis hoedorum, ut pluribus interpretibus visum est; fortasse quatenus morti aeternae impii erant devovendi, diabolique potestati subjiciendi. Vid. Levit. 16, 5 — 26.

Ἑρμᾶς, ᾶ, ὁ, *Hermas,* vir christianus, Rom. 16, 14. quem quidam opinati sunt fuisse patrem apostolicum, auctorem libri, qui inscribitur: *pastor.*

Ἑρμηνεία, ας, ἡ, *interpretatio, explicatio,* 1 Cor. 14, 26. Sir. 47, 17. — *facultas interpretandi,* 1 Cor. 12, 10.

Ἑρμηνεύω; f. εύσω, *interpretor, explico.* — *verto in aliam linguam,* lingua vernacula eloquor, quae peregrino sermone dicta fuerant; Jo. 1, 39. 43. 9, 7. Hebr. 7, 2. Esdr. 4, 7. pro תרגם.

Ἑρμῆς, οῦ, ὁ, 1) *Mercurius,* Jovis et Majae filius, Deo-

rum suntius et interpres, eloquentiae, doctrinae, mercaturae patronus. Act. 14, 12. 2) *Hermes*; vir christianus, Rom. 16, 14. commemoratus, caeterum ignotus.

Ἑρμογένης, ους, ὁ, *Hermogenes*, nom. pr. viri christiani, 2 Tim. 1, 15.

Ἑρπετός, ή, ὸν, (ab ἕρπω, repo, serpo, Gen. 1, 26.), *repens, reptilis*. — Τὸ ἑρπετὸν scl. θηρίον, *animal reptile*. — Comprehendit in libris sacris animalia, praeter quadrupedes et aves, terrestria omnia. Sic Rom. 1, 23. (ut Lev. 20, 25. Gen. 7, 8. 21. 6, 20.) commemorantur aves, quadrupedes et τὰ ἑρπετά. — Jacob. 3, 7. (ut Deut. 4, 18.) θηρία, aves, ἑρπετὰ et animalia marina. — Act. 10, 12. 11, 6. autem commemorantur τετράποδα τῆς γῆς, θηρία, ἑρπετὰ, καὶ πετεινὰ, ubi, quomodo θηρία et ἑρπετὰ differant, non satis liquet. (Gen. 1, 21. ἑρπετὰ legitur de animalibus marinis minoribus, et Gen. 1, 28. ubi in hebr. נפש, de animalibus terrestribus omnino.)

Ἐρυθρὸς, ὰ, ὸν, *ruber, rufus*. — In scriptoribus sacris non nisi in formula ἡ ἐρυθρὰ θάλασσα, *mare rubrum*, occurrit, quod Israëlitae, ex Aegypto egressi, transiere. Act. 7, 36. Hebr. 11, 29. coll. Sap. 10, 18. 19, 7. 1 Macc. 4, 9. *Joseph.* Ant. 2, 15. 1. 6, 7. 3. Hebraei illud mare appellabant ים סוף, *mare algosum*, LXX. ἡ ἐρυθρὰ θάλασσα (Ex. 10, 19. Deut. 1, 40. Ps. 106, 8.). Nomen ἐρυθρᾶς accepisse fertur a rege *Edom* (i. e. ἐρυθρὸς, Jes. 63, 2.), auctore gentis Idumaeorum. cf. *Fulleri* Miscell. IV, 10. *Rosenmüllerii* altes und neues Morgenland, II, p. 1 sqq.

Ἔρχομαι, f. ἐλεύσομαι, aor. 2. ἦλυθον, ἦλθον, perf. ἐλήλυθα, (LXX. potissimum pro hebr. בוא, etiam pro הלך et נגש), 1) *venio, advenio*; Matth. 10, 23. 11, 14. 12, 9. 21, 40. 24, 42. 27, 49. 57. Hebr. 11, 8. et saepissime. — Marc. 6, 31. οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες. Matth. 8, 9. ἔρχου καὶ ἔρχεται, veni huc, et advenit. coll. Jo. 1, 39. 47. Apoc. 6, 1. — Terminus *ad* sive *in quem* significatur per εἰς, Matth. 2, 11. 8, 14. 28. 17, 24. per πρὸς, Matth. 3, 14. 7, 15. 21, 32. rarius per dativum, ut Matth. 21, 5. ἔρχεταί σοι, pro πρός σε; Jo. 21, 8. τῷ πλοιαρ. Ἔρχεταί σοι pro ἐπί σε Apoc. 2, 5. 16. 14, 15. — Dicitur etiam de avibus *advolantibus*, Matth. 13, 4. 32. Marc. 4, 4. — Doctoribus, prophetis, pseudochristis, si tribuitur, est: *venire ad homines, in publicum prodire*, Jo. 4, 21. 5, 43. 10, 8. — Matth. 17, 10 — 12. Marc. 9, 11 sq. Matth. 24, 5. Luc. 21, 8. Marc. 13, 6. 2 Petr. 3, 3. 1 Jo. 2, 18. — Ἐληλυθὼς ἐν σαρκὶ, qui advenit homo; sensus: qui homo natus est, 1 Jo. 4, 2. (3.) 2 Jo. v. 7. — Ἔρχομαι εἰς τὸν κόσμον, advenio ad homines; sensus: homo nascor, Jo. 1, 9. 3, 19. 6, 14. 9, 39. 11, 27. 12, 46. 16, 28. 18, 37. 1 Tim. 1, 15. coll. Jo. 12, 41 sq. — 2) Interdum ponitur ita, ut no-

εἰς, quae notioni veniendi *adjuncta* est, praevalet, ideoque vertendum sit a) *me confero, proficiscor*, Luc. 2, 44. Act. 9, 17. 1 Cor. 16, 12. 1 Thess. 2, 18. sequente εἰς, Matth. 2, 21. 19, 1, 26, 36 seq. πρὸς Marc. 3, 8. LXX. hebr. בוא, Gen. 18, 22. 22, 3. 13, 3. coll. Job. 31, 32. b) *egredior*; ἔρχομαι ἀπὸ θεοῦ, Jo. 3, 2. 31. 8, 14. (Gen. 27, 30. ἔρχεσθαι ἀπὸ τῆς θύρας). Ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, sensus: audiebatur vox, Marc. 9, 7. Jo. 12, 28. c) *redeo*, Jo. 14, 18. 28. Act. 1, 11. Rom. 9, 9. de Christi reditu, Matth. 16, 27 sq. 24, 30. 44. Marc. 3, 38. et passim; coll. Gen. 42, 29. 45, 25. 1 Sam. 11, 5. — d) *accedo*, Matth. 20, 9. 10. 22, 3 seq. εἰς, Matth. 3, 7. 21, 1. πρὸς, Matth. 14, 28. 29. 19, 14. Marc. 1, 45. 2, 13. — Marc. 11, 13. ἦλθεν εἰ ἄρα εὑρήσει, propius accessit, ut videret, num etc. Marc. 5, 27. ἐλθοῦσα ὄπισθεν, a tergo accedens. — *appropinquo*; de messe, Jo. 4, 35. coll. Jon. 1, 6. ubi hebr. קרב. — Tropice: *progredior ultra, pergo*, 1 Cor. 12, 1. ἐλεύσομαι εἰς ὀπτασίας, veniam, progrediar ad visiones. Ita διέρχομαι Joseph. Ant. 3, 11. 2. — e) *pervenio*, in locum, Jos. 2, 22. 3, 1. 8, 11. tropice: ad aliquid, εἰς ἐπίγνωσιν, 1 Tim. 2, 4. 2 Tim. 3, 7. f) *irruo*, de adventu cum impetu, Matth. 24, 39. 7, 25. 27. Luc. 17, 27. 12, 54. coll. Job. 1, 19. — 3) de tempore: *venio, advenio*; ἐλεύσονται ἡμέραι, veniet tempus, Matth. 9, 15. Marc. 2, 20. Luc. 5, 35. 1 Sam. 2, 33. Am. 8, 11. — ἦλθεν ἡ ὥρα, venit, adest tempus, Marc. 14, 41. Apoc. 14, 7. 18, 10. 19, 7. coll. Gal. 4, 4. Inde ἐρχόμενος non solum qui advenit, Matth. 21, 9. 23, 39. Luc. 19, 38. 1 Sam. 11, 9. sed etiam: *adventurus, futurus*; τὰ ἐρχόμενα, futura, Jo. 16, 13. (Jes. 44, 7.). Αἰὼν ἐρχόμ. Marc. 10, 30. Luc. 18, 30. ὀργή, Act. 18, 21. ὀργὴ 1 Thess. 1, 10. coll. Job. 5, 21. Messias καὶ ἐξοχὴν dicitur ὁ ἐρχόμενος, *futurus*, scil. χριστὸς, Matth. 11, 3. Luc. 7, 19. 20. Hebr. 10, 37. — 4) venio in aliquid, i. e. *patior, obnoxius sum, incido*; Marc. 5, 26. ἔρχεσθαι εἰς τὸ χεῖρον, in pejorem delabi conditionem. ib. 4, 22. ἐρχ. εἰς φανερὸν, sensus: manifestum fieri. Jo. 5, 24. εἰς κρίσιν ἐρχ. judicio obnoxium esse. (Job. 33, 28. ἔρχεσθαι εἰς διαφθοράν.) Jo. 12, 27. ἦλθον εἰς τὴν ὥραν, incidi in hanc calamitatem. Acta 19, 27. (vid. Ἀπελεγμός.) Apoc. 7, 14. ἐρχόμ. ἐκ τῆς θλίψεως, passi calamitates. Sic διέρχεσθαι ἔν τινι, Num. 31, 23. Jes. 41, 3. Sir. 28, 19. Test. XII. patr. p. 532.: εἰς δίκτυον ἦλθον, a dolore correptus sum. Fortasse huc pertinet locus 1 Jo. 5, 6. ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, qui sese subjecit baptismo (scil. Johannis) et morti; nisi vertere mavis: qui extitit salvator per baptismum (christianum) et mortem suam. — 5) *existo, orior*. Jo. 3, 8. πόθεν ἔρχεται, unde oriatur. — de scandalis, Matth. 18, 7. Luc. 17, 1. — Rom. 3, 8. ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά, ut bona inde oriantur. — Rom. 7, 9. ἐλθούσης τῆς ἐντολῆς. Gal. 3, 23. 25. τῆς πίστεως,

2 Theſſ. 2, 3. coll. Hoſ. 10, 13. — 6) *cedo in*, noſtrum: *gereichen*; Phil. 1, 12. εἰς προκ. τ. εὐαγγ. ἐλήλυθεν, in evangelii incrementum ceſſerunt. (Sap. 15, 5. εἰς ὄνειδος ἔρχεται.) — 7) *ſum, ſio*; ſic in N. T. ubi jungitur participio verbi alterius; c. 9. ἐλήλυθα ἐσθίων, fuit edens i. e. edit, Matth. 11, 18 ſq. Ἦλθε ζητῶν, pro ἐζήτησε, Matth. 13, 6. 7. Ἦλθε βλέπων, videns fuit ſ. factus eſt, Jo. 9, 7, Ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι, Act. 19, 18. coll. Sap. 4, 20. ἐλευσόνται δειλοί. — 8) Ἔρχομαι ſeq. infinitivo eſt: *miſſus veni, ut — deſtinatus ſum, — eo conſilio veni, — in conſiliis habeo*; Matth. 5, 17. ἦλθον καταλῦσαι, non mihi eſt conſilium ut diſſolvam. c. 9, 13. ἦλθον καλέσαι, c. 10, 34. βαλεῖν εἰρήνην. Vid. etiam Matth. 18, 11. 20, 28. Marc. 1, 24. 10, 45. Luc. 1, 59. 12, 42. 2 Theſſ. 1, 10, coll. Neh. 6, 10. ἔρχονται φονεῦσαί σε. Gen. 42, 5. ἦλθον ἀγοράζειν, ib. 42, 7. 10. 12. Interdum ſequitur ἵνα, ut Jo. 10, 10. 12, 47. Marc. 4, 21. ὁ λύχνος ἔρχεται ἵνα, lucerna deſtinata eſt, ut. — Etiam εἰς, Jo. 1, 7. ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, miſſus eſt ut teſtaretur. — 9) Participium ἐρχόμενος et ἐλθὼν praeponitur aliis verbis ita ut vel ſimpliciter ſit *veniens, adveniens*, vel, potiſſimum ubi ſequitur futurum, indicet aliquem *ſeſe accinxiſſe, ſe moviſſe ad agendum, in eo eſſe ut agat*, ubi é noſtra et latinorum loquendi ratione notio veniendi omitti ſolet. Matth. 2, 8. ἐλθὼν προσκυνήσω, ut veniens venerer. ib. v. 9. ἐλθὼν ἔστη, donec veniens ſtaret. ib. v. 23. c. 4. 13. 5, 24. 8, 2. 7. 9, 10. 18. 12, 44. 14, 12. Marc. 5, 23. Luc. 5, 7. 2 Cor. 11, 4. ἐρχόμενος κηρύσσει. Eph. 2, 17. ἐλθὼν εὐηγγελίσατο. coll. Gen. 27, 35. ἐλθὼν ἔλαβε. ib. 32, 11. 47, 1. Exod. 35, 9. Num. 25, 6. Prov. 23, 35. ἐλθὼν ζητήσω. Gen. 37, 10. ἐλθόντες ἐλευσόμεθα. Haud raro pro participio ponitur verbum ipſum et nectitur cum altero verbo per καὶ, ubi ἔρχομαι pro ἐρχόμενος; e. g. Matth. 13, 19. ἔρχεται καὶ ἁρπάζει. ib. v. 25. Marc. 2, 18. ἔρχονται καὶ λέγουσι. ib. 4, 15. coll. Esdr. 5, 16. ἦλθε καὶ ἔδωκε. Exod. 19, 7. ἦλθε καὶ ἐλάλησε. 2 Sam. 13, 36. — Sic etiam Joh. 14, 23. ἐλευσόμεθα καὶ ποιήσομεν, pro ἐρχόμενοι ποιήσομεν, i. e. faciamus. (Zach. 2, 10. ἰδοὺ ἐγὼ ἔρχομαι καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ σου.) — 10) Denique ἔρχεσθαι ſequent. praepoſitione interdum ſingulari modo ponitur; ſcilicet: a) ἔρχεσθαι εἰς ἑαυτόν, *ad ſe redire* (*Terent.* Andr. 3, 5. 16.), *ad ſe reverti*, i. e. iterum ſui compotem fieri, Luc. 15, 17. (Exempla e profanis dedit *Kypkius* ad h. l.) Teſt. XII. Patr. p. 702. ubi, qui libidini ſatisfecerat, ſcelus commiſſum jam ſentiens dicit: ἦλθεν εἰς ἐμαυτόν. — b) ἔρχεσθαι ἐπί τινα, α) *venire ſuper aliquem, ſupervenire*; de malis, poenis, Matth. 23, 35. Joh. 18, 4. Act. 7, 11. Eph. 5, 6. Col. 3, 6. coll. Deut. 28, 15. 45. Pſal. 35, 19. 55. 5. Job. 18, 9. de benedictione et bonis; *contingo, evenio*, Matth. 10, 13. coll. Deut. 33, 16. Job. 3, 7. Pſal. 119, 41. de pluvia,

decido; Heb. 6, 7. — de ſpiritu, *ſupervenio, occupo*, Matth. 3, 16. Act. 19, 6. Matth. 10, 13. coll. Ezech. 2, 3. Jeſ. 32, 15. ubi hebr. נִצַּת, effuſus eſt. Teſt. XII. Patr. p. 545.: πνεῦμα κυρίου ἦλθεν ἐπ' ἐμέ. β) *aggredior* aliquem, *progredior adverſus* illum, Act. 24, 8. coll. 1 Sam. 17, 43. Ezech. 38, 18. Teſt. XII. patr. p. 632. — c) ἔρχεσθαι ὀπίσω τινος, hebr. הָלַךְ אַחֲרֵי. a) qui *poſt alium futurus* eſt, ratione temporis, Matth. 3, 11. Marc. 1, 7. Jo. 1, 15. 27. 30. β) *ſequor aliquem doctorem, eius diſciplinam, exemplum ſequor*, Matth. 16, 24. (Marc. 8, 34. ubi Griesb. ἀκολουθεῖν). Luc. 9, 23. 14, 27. — d) Ἔρχομαι πρός τινα, quod non ſolum eſt advenio, accedo ad aliquem, ſed etiam tropice: animo quaſi accedo ad alium, i. e. *fidem alicui habeo, ei me addico*, Luc. 6, 47. Joh. 3, 20. 21. 5, 40. 6, 35. 37. 44 ſq. 65. 14, 6. πρὸς τὸν πατέρα. —

Ἐρωτάω, ῶ, f. ήσω, 1) *interrogo, quaero*, Matth. 16, 13. Marc. 4, 10. 21, 4. Luc. 9, 45. 19, 31. 22, 68. Joh. 1, 19. 21. 25. — de judice, Joh. 9, 15. 19. 18, 19. — 2) ex uſu hebr. שָׁאַל, (Judic. 5, 25. Prov. 20, 4. Pſal. 122, 6.) *rogo, poſtulo, peto ab aliquo*, Matth. 15, 23. Marc. 7, 26. Luc. 4, 38. 5, 3. 7, 3. 36. Joh. 4, 40. 47. 14, 16. Act. 3, 3. 1 Joh. 5, 16. et paſſim. — Ἐρωτῆσαι τὰ εἰς εἰρήνην, 1 Sam. 30, 21. 2 Sam. 8, 11. 1 Chr. 18, 10. *Joſeph.* Antiq. 5, 1. 14. ταῦτα ἐπὶ στόμα πεσὼν ἠρώτα τὸν θεόν.

Ἐσθής, ῆτος, ἡ, (ab ἕω, induo) *veſtis, veſtimentum*. Luc. 23, 11. Act. 1, 10. 10, 30. Jac. 2, 23. — Act. 12, 21. βασιλική, regalis. (3 Esdr. 8, 73. ἱερά, ſacerdotalis). *Joſeph.* Ant. 12, 4. 3. ἐσθῆται de veſtibus ſplendidis. *Thom. Mag.* ἐσθὴς καὶ στολὴ διαφέρει. τὴν μὲν ἐσθῆτα ἐπὶ τῶν ἁπλῶς ἐνδυμάτων τάττεσθαι, τὴν δὲ στολὴν ἐπὶ τῶν διαφόρων τῶν ἐσθήτων.

Ἔσθησις, εως, ἡ, i. q. praecedens ἐσθής. Semel Luc. 24, 4. et in *Aquilae* reliq. Jeſ. 23, 18. pro מְכַסֶּה, tegumentum.

Ἐσθίω, f. ίσω, 1) *edo, comedo, veſcor*, de actu edendi, Matth. 12, 1. 14, 21. 15, 38. Marc. 1, 6. 7, 3—5. 14, 18. 22. Luc. 6, 1. Act. 27, 35. Rom. 14, 2. et paſſim. Non ſolum hominibus ſed etiam animalibus tribuitur, Matth. 15, 27. Marc. 7, 28. Luc. 15, 16. Job. 40, 10. Pſal. 106, 21. — Ἐσθίειν ἐκ τοῦ ἄρτου, de pane comedere, 1 Cor. 11, 27. coll. 2 Sam. 12, 3. 2 Reg. 4, 40. Similiter 1 Cor. 9, 7. ἐκ τοῦ καρπου, ἐκ τοῦ γάλακτος, veſcitur de fructu, lacte. ib. v. 13. ἐκ τοῦ ἱεροῦ, de oblationibus ſacris. — Eodem ſenſu ἐσθίειν ἀπὸ, Matth. 15, 27. Marc. 7, 28. coll. Levit. 11, 40. אכל ſeq. מ. — Ἄρτον ἐσθίειν, *cibum capere*, Matth. 15, 2. Marc. 7, 2. (ubi v. 3—5. commutatur cum ſimplici ἐσθίειν) 2 Theſſ. 3, 12. coll. 1 Reg. 21, 5. — 2) *convivor, convivio interſum*, Matth. 9, 11. Marc. 2, 16. coll. Eccleſ. 10, 16. 3) tropice: *abſumo, conſumo*, Hebr. 10, 27. (Pſal. 14, 4. κατεσθίοντες τὸν λαόν.)

Sic hebr. אכל Deut. 32, 22. Zeph. 1, 18. — 4) Denique formula: ἐσθίειν καὶ πίνειν est a) *cibum et potum capere*, simpliciter, Luc. 10, 7. coll. v. 8. vid. Bel et Drac. v. 6. — b) *panem edere et vinum bibere*, Matth. 11, 18. 19. Luc. 7, 34.; plenius enim legitur Luc. 7, 33. μήτε ἄρτον ἐσθίων, μήτε οἶνον πίνων. Quare opponitur ἐσθίειν καὶ πίνειν τῷ νηστεύειν, jejunare, Luc. 22, 30. 33. coll. Marc. 2, 16. — c) *convivari*, convivio intereſſe, Luc. 22, 30. potiſſimum: cibo potique delicatiori uti, *laute epulari*, Matth. 24, 49. Luc. 12, 45. 17, 27. 28. 1 Cor. 11, 22. coll. v. 21. 1 Sam. 30, 16. 1 Reg. 1, 25. Job. 1, 4. 18.

Ἐσλὶ, ὁ, *Esli*, nom. pr. indecl. unius e majoribus Chriſti, Luc. 3, 25.

Ἔσοπτρον, ου, τὸ, (ab ἐσόπτομαι inſpicio) 1) omne quod radios reflectit, et ſic imaginem refulget; *ſpeculum*. Jac. 1, 23. (Sap. 7, 26. ubi pro imagine quam ſpeculum repraeſentat.) — 2) *ſpeculare*, (Fenſterglas); veteres enim feneſtras e lapide ſpeculari (Marienglas) conficere ſolebant, quae igitur vim lucis infringerent. Inde βλέπειν δι' ἐσόπτρου 1 Cor. 13, 12. *videre per ſpeculare*, eſt obſcure, imperfecte cognoſcere. Eandem dicendi rationem familiarem fuiſſe Rabbinis docuerunt *Schoettgen*. et *Wolfius* in cur. phil. ad h. l. — Sir. 12, 11. ubi auctor hortatur, ne quis fidem habeat inimico amicitiam ſimulanti, ſed potius ſibi ab illo caveat, addens: καὶ ἔσῃ αὐτῷ ὡς ἐκμεμαγὼς ἔσοπτρον, eris illi quaſi is, qui ſpeculare abſtergit, i. e. ſimulationis fucum abſtergit, ut videat qualis vere ſit. — Saepius nec in N. nec in V. T. habetur.

Ἑσπέρα, ας, ἡ, (ab ἕσπερος, heſperus, veſpertinus) *veſpera, tempus veſpertinum*. Ter. Luc. 24, 29. Act. 4, 3. 28, 23. coll. Gen. 1, 5. 8. 2 Sam. 11, 2. Ruth. 2, 7.

Ἑσρὼμ, ὁ, *Esrom*, nom. propr. indecl. viri e majoribus Chriſti, Matth. 1, 3. et Luc. 3, 33. commemorati, caeterum ignoti. cf. 1 Chr. 2, 5.

Ἔσχατος, άτη, ατον, *ultimus, poſtremus, extremus*. — Uſus huius voc. in N. T. varius eſt. Dicitur enim a) de numero, ordine, loco, *ultimus, poſtremus*; Matth. 5, 26. 20, 8. 12—6. Luc. 12, 59. 1 Cor. 15, 26. Apoc. 15, 1. 21, 9. — Marc. 12, 22. ἐσχάτη ἀπέθανε, poſtrema omnium mortua eſt. — ib. v. 6. ἀπέσταλε αὐτὸν ἔσχατον, niſi hic ἔσχατον adverbialiter poſitum eſt. 1 Cor. 15, 8. ἐσχάτη σάλπιγξ, i. e. tuba ἐν ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. — b) de aetate, *junior*, Joh. 8, 9. ubi οἱ ἔσχατοι opponuntur ſenioribus. c) de ſpatio, *remotiſſimus, extremus*, Act. 1, 8. ἕως ἐσχάτου (ſcl. τόπου) τῆς γῆς. ib. 13, 47. coll. Jeſ. 8, 9. 48, 20. Deut. 34, 2. ἕως τῆς θαλάσσης τῆς ἐσχάτης. Jeſ. 45, 22. ἐπ' ἐσχάτου (אפס) τῆς γῆς. Sir. 41, 14. — d) de dignitate: *inferior, infimus*, Matth. 19, 30. πολλοὶ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι, multi, qui ſibi

videntur primi ordinis esse, (prae aliis locum nobiliorem in regno Dei occupaturi) infimi erunt, qui autem infimi habentur primi. Eadem leguntur Marc. 9, 35. 10, 31. Luc. 13, 30. — Luc. 14, 9. 10. ἔσχατος τόπος, infimus locus. 1 Cor. 4, 9. ἐσχάτους ἀπέδειξεν, infimos esse voluit. *Cic.* pro Rosc. Am. c. 47. homines postremi i. e. vilissimi. — e) si duo inter se conferuntur ἔσχατος est *posterior*. Τὰ ἔσχατά τινος, posterior hominis conditio Matth. 12, 45. Luc. 11, 26. 2 Petr. 2, 20. (Job. 8, 7. 42, 12. εὐλόγησε τὰ ἔσχατα Ἰὼβ, ἢ τὰ ἔμπροσθεν.) Ἡ ἐσχάτη πλάνη, posterior fraus, Matth. 27, 64. Ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ, 1 Cor. 15, 45. i. q. ὁ δεύτερος, cf. v. 47. Apoc. 2, 19. ἔργα τὰ ἔσχατα posteriora facta. coll. Hagg. 2, 10. Deut. 24, 1—4. ubi ἔσχατος i. q. ἕτερος, et opponitur τῷ προτέρῳ. — f) Notandus est usus huius voc. ubi jungitur cum substantivis temporis, et quidem hic: α) ἐσχάτη ἡμέρα, quod nonnisi in Johannis evangelio habetur, *ultimus dies*; de certo numero, Joh. 7, 37. — ultimus omnium dies, quo mortui resurgent et judicium habebitur, deinde autem consummabitur mundus, Joh. 6, 39. 40. 44. 54. 11, 24. 12, 48. — β) ἐν ἐσχάταις ἡμέραις, sive ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν, sive ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ, s. ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων, ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ, primum est: *tempore remotissimo*, Prov. 31, 25. Gen. 49, 1. Num. 24, 14. Jer. 36, 20. et Deut. 4, 30. 32, 20. (Sir. 48, 24.) Test. XII. Patr. p. 609. 643. 652.) de tempore exilii babylonici dicitur; deinde: *tempore ultimo*, ubi Messias adventurus erat, Ezech. 38, 16. Jes. 2, 2. Jer. 23, 20. Test. XII. Patr. p. 642. 725. et in N. T. Act. 2, 17. — Dividebant enim Judaei omne aevum in duas periodos, quarum prior ante Messiam fere tota praeterlapsa putabatur. Scriptores igitur N. T. has formulas ad diem adventus Christi ad judicium, resurrectionem et finem mundi referebant, et tempus quo vivebant, adventum Christi quippe proxime instantem arbitrati, tempus ultimum, ultimos dies appellabant; 2 Tim. 3, 1. Hebr. 1, 2. Jac. 5, 3. 1 Petr. 1, 5. 20. 2 Petr. 3, 3. Jud. v. 18. — 1 Joh. 2, 18. ἐσχάτη ὥρα ἐστί, jam adest ultimum tempus. — g) Formula: ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, quae Apoc. (1, 11.) 1, 17. 2, 8. 22, 13. legitur ab *Eichhornio* (in comment. in Apoc.) explicatur: *solus, qui reliquos omnes excludit, unicus*; sensus: a quo omnia pendent, *supremus*. Sic in V. T. λόγοι οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι, i. e. res ad unum omnes, 2 Chr. 9, 29. 12, 15. 16, 11. 28, 26. — Sir. 24, 28. οὐ συνετέλεσεν ὁ πρῶτος, καὶ ὁ ἔσχατος οὐκ etc. i. e. *nemo* mortalium. Test. XII. Patr. p. 617.: πορεύεσθε ἐν προστάγματι αὐτοῦ πρώτοις καὶ ἐσχάτοις, i. e. omnibus. Alii: *aeternus, sempiternus*, et sic usurpata legitur Jes. 48, 12, ἐγώ εἰμι πρῶτος, καὶ ἐγώ εἰμι εἰς τὸν αἰῶνα. — h) τὸ ἔσχατον, sive ἔσχατον simpliciter, adverbialiter: *post, postea*. Marc. 12, 22. in codd. 1 Cor. 15, 8. ἔσχατον δὲ πάντων, post ea omnia. (Deut. 31, 27. ἔσχατον

τοῦ θανάτου μου, post mortem meam, me mortuo. Jos. 10, 14. τὸ ἔσχατον, postea.) — Saepius non habetur.

Ἐσχάτως, adv. *extremo, in extremum.* Semel Marc. 5, 23. ἐσχάτως ἔχει, *in extremis est, morti proxima est.* Joseph. Antiq. 9, 8. 6. καταλαβὼν δ' αὐτὸν ἐν ἐσχάτοις ὄντα. Profani dicunt: ἐσχάτως διακείμενος, ἐν ἐσχάτοις εἶναι, ἐπιθανατίως ἔχειν, cf. *Elsneri, Kypkii, Munthii* obss. ad h. l. — Sir. 1, 3. ἐπ' ἐσχάτων, in fine vitae, i. q. ibidem ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς.

Ἔσω, adv. loci, quod est 1) in loco: *intus*, Joh. 12, 26. ἦσαν ἔσω, intus erant scil. in loco, ubi convenire solebant, cf. v. 19. Act. 5, 23. — 2) in-locum: *intus, intro;* Matth. 26, 58. εἰσελθὼν ἔσω, introgressus. Marc. 14, 54. ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν, usque in atrium. ib. 15, 16. ἔσω τῆς αὐλῆς, in interiorem palatii partem. — 3) cum articulo loco adjectivi est: ὁ ἔσω ἄνθρωπος, *homo interior spiritualis*, i. e. sentiendi agendique ratio ad quam spiritus divinus ducit, Rom. 7, 22. Eph. 3, 16. — Οἱ ἔσω, *qui intus sunt, in ecclesia*, Christiani, 1 Cor. 5, 12. Saepius non legitur.

Ἔσωθεν, (ab ἔσω et terminatione θὲν, quae motum ex aliquo loco, ortum ab aliquo indicat) adv. 1) *ab interiore parte, intus*, von innen heraus; Marc. 7, 15. ἔσωθεν ἐκ τῆς καρδίας. ib. v. 23. Luc. 11, 7. ἔσωθεν ἀποκριθείς. — 2) i. q. ἔσω, *intus, in interiore parte*, inwendig, Matth. 7, 15. 23, 25. 27 sq. Apoc. 4, 8. 5, 1. — in animo, 2 Cor. 7, 5. — 3) ut ἔσω cum articulo: τὸ ἔσωθεν ὑμῶν, quod intus est, interior pars, Luc. 11, 39. 40. — ὁ ἔσωθεν ἄνθρωπος, homo spiritualis, quatenus in sensus non occurrit, 2 Cor. 4, 16. Vid. etiam ἔσω. Saepius non habetur.

Ἐσώτερος, α, ον, (comp. ab ἔσω) *interior, intimus.* Bis, Act. 16, 24. coll. Esth. 4, 10. 1 Reg. 6, 26. — Hebr. 6, 19. εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος; in sanctum sanctorum post velamen. (Lev. 16, 15. ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος. ib. v. 2. 1 Reg. 6, 28.)

Ἑταῖρος, ου, ὁ, 1) *sodalis, socius;* Matth. 11, 16. coll. Jud. 14, 11. 20. Test. XII. Patr. p. 728. ubi de popularibus, et ib. p. 591. ubi de sociis belli dicitur. — 2) *amicus, familiaris*, quem noscimus, quocum nobis est consuetudo; Sir. 37, 2. ἑταῖρος καὶ φίλος τρεπόμενος εἰς ἔχθραν. ib. 40, 23. 42, 3. Inde ἑταῖρε est compellatio, qua utebantur doctores erga discipulos, Matth. 26, 50. aliique erga notos et ignotos, et est: *amice, mi homo*, Matth. 20, 13. 22, 12. *Ammonius:* ἑταῖρος, οὐ πάντως φίλος· ἑταῖροι δὲ ἰδίως οἱ καὶ τῇ ἡλικίᾳ παραπλησίως ἔχοντες, καὶ ἐν συνηθείᾳ πολὺν χρόνον γεγονότες. (In V. T. eiusmodi compellatio non legitur, sed easdem significationes habet hebr. רֵעַ, socius, familiaris, amicus. — Alii ἑταῖρε his in locis malunt sensu malo accipere, ut δαιμόνιε *Hom.* Iliad. 2, 201.)

Ἑτερόγλωσσος, ου, ὁ, (ἕτερος et γλῶσσα) *qui lingua peregrina utitur.* Aquila Pſal. 114, 1. pro hebr. לעז, LXX. ἐκ λαοῦ βαρβάρου. *Polyb.* 24, 9. 5. Hannibal πλείστοις ἀλλοφύλοις καὶ ἑτερογλώττοις ἀνδράσι χρησάμενος. — Semel 1 Cor. 14, 21. ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις, ubi vel ad ἑτερογλώσσοις ſupplendum eſt λόγοις, vel poſitum eſt pro γλώσσαις ἑτέραις, ut legitur Jeſ. 28, 11. ad quem locum reſpexiſſe videtur apoſtolus.

Ἑτεροδιδασκαλέω, ῶ, f. ήσω, quod profani plane ignorant, ab ἑτεροδιδάσκαλος, quanquam et hoc apud ſcriptores profanos non legitur, (oppoſitum τοῦ καλοδιδασκάλου Tit. 2, 3.), formatum eſt a Paulo 1 Tim. 1, 3. 6, 3. et eſt: *alia quam deberem, doceo, a vero diverſa.* Habetur quoque in patribus quibusdam v. c. Ignatio, Baſilio, Chryſoſtomo, fortaſſe ex locis Paulinis repetitum. (Sic ἑτερογνωμοσύνη, Joſeph. Ant. 10, 11. in fine, eſt diverſa ſtatuendi ratio, qua miraculis, in V. T. narratis, fides denegatur.)

Ἑτεροζυγέω, ῶ, f. ήσω, non niſi 2 Cor. 6, 14. legitur: μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες τοῖς ἀπίστοις, quorum ſenſus eſt: nolite ſequi inſtituta, mores infidelium. Deſcendit ab ἕτερος et ζυγός. Cum ζυγὸς ſit jugum, imaginem ductam eſſe putant de bobus uni jugo junctis, ita ut ἕτερος ſit altera jugi pars, et ἑτεροζυγεῖν, i. q. ὁμοζυγεῖν, alteram jugi partem trahere, idem jugum, eosdem mores ſequi. Cum vero ζυγὸς etiam ſit jugum librae, et στάθμος ἑτερόζυγος lanx, cuius jugum inclinat in alteram partem, alii vertunt: inclinare ad alteram partem ſcl. gentilium. Denique cum ζυγὸς noſtris ſcriptoribus ſaepius ſit diſciplina, praecepta, ἕτερος etiam, ut antea in ἑτεροδιδασκαλεῖν, diverſum, et quidem diverſum a vero i. e. *falſum* indicare poteſt, ut ἑτεροζυγοῦντες ſit: ipſi ſe ſubjicientes praeceptis gentilium falſis. Alii denique, ἕτερος de diverſo explicantes, vertunt *ſe diſſociare;* ne diſſocietis vos (ſcl. a doctrina chriſtiana) ad infidelés, ita ut ἕτερος oppoſitum ſit τοῦ ὁμοζυγεῖν. cf. *Kypkius* ad h. l. — (LXX. ἑτερόζυγος Levit. 19, 19. pro כִּלְאַיִם diverſi generis animalia.)

Ἕτερος, α, ον, *alius,* Matth. 11, 3. 12, 45. 15, 30. Luc. 10, 1. 14, 31. 16, 18. 20, 11. 23, 34. Joh. 19, 37. Act. 2, 40. 4, 12. et paſſim. — Uſus in N. T. varius eſt: dicitur enim: a) indefinite, *alius quis,* ἕτερός τις, Act. 8, 34. 27, 1. Rom. 8, 39. 13, 9. 1 Tim. 1, 10. Saepius τις quoque omittitur et ἕτερος ſimpliciter ponitur, ſed eodem ſenſu, v. c. Matth. 8, 21. Luc. 6, 6. 9, 59. 61. καὶ ἕτερος et adhuc alius quidam. Luc. 11, 16. 22, 58. Gal. 1, 19. Act. 17, 34. c. 19, 34. περὶ ἑτέρων de aliis quibusdam rebus. — b) definite: *alius* i. e. *alter,* ubi de duobus eſt ſermo, Matth. 21, 30. (text. vulg. δευτέρῳ) Matth. 6. 24. Luc. 5, 7. 7, 41. 16, 7. 13.

17, 34 sq. et passim. Ponitur porro pro secundo, tertio etc. Rom. 7, 3. 4. 23. Luc. 19, 20. cum ἄλλος — ἄλλος permutatur, 1 Cor. 12, 9. 10., — et interdum *ceteros* comprehendit, Hebr. 11, 36. Matth. 16, 14. — c) alius, i. e. *diversus*, Marc. 16, 12. Luc. 3, 18. 9, 29. 1 Cor. 15, 40. 2 Cor. 11, 4. Gal. 1, 6. Jac. 2, 25. — *alienus*, *peregrinus*, Act. 1, 20. (Psal. 109, 8. ubi hebr. אחר coll. Exod. 1, 8.) c. 2, 4. ἕτέραι γλῶσσαι. 1 Cor. 14, 21. Jud. v. 7. σὰρξ ἑτέρα, homines peregrini, advenae. (Exod. 30, 9. זר). — d) alius, i. e. qui antea fuit, *prior*, Eph. 3, 5. ἑτέραι γενεαί. — e) alius, i. q. πλησίον, quivis alius homo, ulla ratione nobiscum conjunctus (hebr. רע); in scriptis Pauli, Rom. 2, 1. 21. 13, 8. 1 Cor. 4, 6. 6, 1. 10, 24. 14, 17. Phil. 2, 4. et Jac. 4, 12. (ἕτερος ἕτερον, alius alium, Gen. 31, 49. Exod. 16, 15. 36, 9. 11.

Ἑτέρως, adv. *aliter*, *diverse*. Semel, Phil. 3, 15.

Ἔτι, adv. duplicem notionem exprimens. Primum *notionem durandi* in tempore, cum in praesenti, tum in futuro, tum in praeterito, quare *Aquila* εἰς ἔτι pro hebr. לעד, in longissimum aevum, Prov. 29, 14. Pro varietate conjunctionis vario usu venit in N. T. Exprimit enim a) aliquid factum esse durante adhuc re alia, et est: *inter*, *dum*, noch waehrend; v. c. ἔτι δὲ λαλοῦντος αὐτοῦ, Matth. 12, 46. 17, 5. Marc. 5, 35. 14, 43. Luc. 8, 49. Act. 10, 44. et passim. Ἔτι δὲ προσερχομένου, Luc. 9, 42. — Hebr. 9, 8. Ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν — *cum adhuc*, Luc. 15, 20. 24, 6. 44. Rom. 5, 8. 2 Thess. 2, 5. — etiam sine verbo, Luc. 1, 15. ἔτι ἐκ κοιλίας, jam inde ab utero matris, i. e. cum adhuc esset in utero matris. — b) aliquid durare et esse adhuc, vel adhuc futurum esse, ubi est: *adhuc*; Matth. 27, 63. Joh. 4, 35. 7, 33. 12, 35. 13, 33. 16, 12. 20, 1. Act. 9, 1. Hebr. 7, 10. ἔτι ἦν, adhuc erat in lumbis. et saepius. — *etiam adhuc*, Marc. 8. 17. Luc. 24, 41. Rom. 6, 2. 1 Cor. 3, 3. 15, 17. Gal. 5. 11. — *adhuc* in futuro, *imposterum*, 2 Cor. 1, 10. Hebr. 12, 26. Apoc. 3, 12. — c) cum negatione est: *nunquam*, *nullo tempore*, Apoc. 18, 21 — 23. 21, 1. 4. 22, 3. — d) interdum ita ponitur, ut vix vertendum sit, neque tamen redundet, sed potius indicet, aliquid continuo vel per longum tempus locum habuisse vel habere. Sic Phil. 1, 9. ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον, continuo magis magisque. Gal. 1, 10. εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, si enim unquam favor hominum mihi fuisset lex suprema, nunc Christi non essem apostolus. Hebr. 7, 15. καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλον, inde eo magis apparet, i. e. eo constantius sequitur. — Rom. 3, 2. τί ἔτι κἀγὼ ἁμαρτωλὸς κρίνομαι, cur tandem mihi (non semel sed saepissime) vitio vertitur. ib. 9, 19. τί ἔτι μέμφεται, cur tandem (non semel sed semper, continuo) vituperat Deus peccatores. 1 Cor. 3, 2. οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε, nec etiam nunc (nullo adhuc tem-

pore) id valetis. — Altera notio vocis ἔτι est notio *augendi, addendi;* itaque est: *praeterea, insuper, porro, amplius,* Matth. 18, 16. 19, 20. 26, 65. Marc. 5, 35. 12, 6. Luc. 14, 22. 16, 2. 18, 22. 20, 40. Act. 18, 18. Hebr. 8, 12. 10, 2. 11, 32. καὶ τί ἔτι λέγω et passim. coll. 1 Chr. 29, 2. — Ἔτι δὲ, f. ἔτι γὰρ, *imo praeterea, insuper etiam,* Luc. 14, 26. Act. 2, 26. 21, 28. Rom. 5, 6. coll. Psal. 16, 9. Neh. 9, 18. 2 Macc. 8, 30.

Ἑτοιμάζω, f. άσω, quod maxime respondet apud LXX. hebr. כון, 1) *paro, praeparo, facio ut in promptu sit, vel ut idoneum sit,* zubereiten, in Bereitschaft setzen; — τὴν ὁδὸν, viam facere planam, viam parare, Matth. 3, 3. Marc. 1, 3. Luc. 1, 76. 3, 4. Apoc. 16, 12. Jes. 40, 3. — epulum, Matth. 22, 4. Luc. 17, 8. Matth. 26, 17, 19. Marc. 4, 12—16. Luc. 22, 8—13. Gen. 43, 16. hebr. הכין. — locum, domicilium, Joh. 14, 2. 3. Apoc. 12, 6. Luc. 9, 52. Hebr. 11, 16. coll. 1 Chr. 15, 3. Exod. 15, 7. — populum Luc. 1, 17. coll. 2 Chr. 27, 6. Sir. 2, 18. — Referunt huc et loca Luc. 2, 31. Philem. v. 22. ubi autem ἑτοιμάζειν ex usu hebr. כון fortasse rectius vertitur; *stabilire, firmum facere,* coll. 1 Sam. 13, 13. 2 Sam. 7, 12. — Ἡτοιμασμένος, bene paratus, quod est vel: *idoneus, aptus,* 2 Tim. 2, 21. Apoc. 9, 7. vel *bene ornatus,* Apoc. 21, 2. ἡτοιμασμένη ὡς νύμφη. — Ἑτοιμάζειν ἑαυτὸν, se parare, se accingere ad faciendum aliquid, Apoc. 8, 6. 9, 15. Luc. 12, 47. μὴ ἑτοιμ. scl. ἑαυτόν. De sponsa bene parata ad sponsum excipiendum, Apoc. 19, 7. sensus: bene ornata. — *Deus* dicitur pro suo decreto *parare* hominibus cum bona tum mala, ubi sensus est: *destino,* Matth. 20, 23. 25, 34. 41. Marc. 10, 40. 1 Cor. 2, 9. coll. Exod. 23, 20. Gen. 24, 14. 44. Jes. 14, 21. Tob. 6, 18. — 2) *paro mihi, comparo, colligo;* divitias Luc. 12, 20. aromata Luc. 23, 56. 24, 1. militea, Act. 23, 23. coll. 2 Chron. 26, 14. 1 Reg. 5, 17. — Saepius non extat.

Ἑτοιμασία, ας, ἡ, (ab ἑτοιμάζω) *praeparatio, promptitudo.* Semel Eph. 6, 15. ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου, subligantes pedes promptitudine doctrinae salutaris; ἐν ἑτοιμασίᾳ ut antea vers. 14. ἐν ἀληθείᾳ, id, quo munienda sint membra, indicat. Videtur intelligendum esse: τὸ in promptu esse ad usum, ut legitur apud Josephum Ant. 10, 1. 2. δισχιλίους ἐκ τῆς ἐμοὶ παρούσης ἵππους εἰς ἑτοιμασίαν ὑμῖν παρέχειν ἕτοιμός εἰμι, duo millia equitum vobis in usum tradere paratus sum. Sensus igitur: armate pedes usu prompto doctrinae, f. doctrina, cuius praecepta et promissa semper in promptu vobis sunt, animo obversantur. — LXX. pro hebr. מכון, basis, fundamentum, Esdr. 2, 68. 3, 3. Psal. 89, 15.; hinc ἑτοίμη καρδία, animus constans לב נכון.

Psal. 112, 7. Posset igitur etiam verti: constantia in constanda doctrina christiana.

Ἕτοιμος, η, ον, et ἑτοῖμος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, *paratus, promptus, instructus;* — de epulo Matth. 22, 4. 8. Luc. 14, 17. coenaculo, Marc. 14, 15. donis, 2 Cor. 9, 5. Ἕτοιμός εἰμι, *paratus, expeditus sum*, Act. 23, 21. Matth. 25, 10. coll. Exod. 19, 11. 1 Sam. 13, 21. — ex adjuncto: paratus sum ad faciendum, i. e. *libenter volo*, Luc. 22, 33. Act. 23, 15. Tit. 3, 1. 1 Petr. 3, 15. (*Joseph.* Ant. 10, 1, 2.) — Ἕτοιμος γίνομαι, paratus, promptus sum, me paro, Matth. 24, 44. Luc. 12, 40. Exod. 19, 15. 34, 2. — Ἕτοιμόν ἐστι, in promptu est, Joh. 7. 6. — Τὰ ἕτοιμα, quae parata, effecta sunt, 2 Cor. 10, 16. — Ἑτοίμη ἀποκαλυφθῆναι, quae paratur ut, i. e. quae proxime manifestabitur, in eo est ut manifestetur, 1 Petr. 1, 5. coll. Sir. 51, 3. — Ἐν ἑτοίμῳ ἔχειν, 2 Cor. 10, 6. paratum, i. e. idoneum esse. (Exempla e Philone et Dion. Hal. vid. apud Kypkium.) Praeterea non extat.

Ἑτοίμως, adv. *prompte, parate,* — In N. T. ter ἑτοίμως ἔχειν, *paratum esse* ad aliquid faciendum, 1 Petr. 4, 5. τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι, qui paratus est i. e. proxime futurus est judex. coll. Dan. 3, 15. Ἑτοίμως ἔχετε, ἵνα προσκυνήσητε. *Joseph.* Ant. 14, 13. 3. — Ex adjuncto: *libenter aliquid velle*, Act. 23, 13. 2 Cor. 12, 14. (*Joseph.* Ant. 12, 4. 2. ἑτοίμως ἔχειν ἀποθέσθαι τὴν ἀρχιερωσύνην. ib. 13, 1. 1. ἑτοίμως ἔχειν ἀποθνήσκειν ὑπὲρ αὐτῶν.)

Ἔτος, εος, ους, τὸ, *annus*, Matth. 9, 20. Luc. 2, 36. et saepius. — Κατ' ἔτος, *quotannis*, Luc. 2, 41. — Τὰ ἔτη, *anni*, tempus vitae, Hebr. 1, 12. coll. Job. 38, 21. Psal. 31, 12. — interdum pro tempore quovis, Luc. 12, 19. εἰς ἔτη πολλά, in multos annos, longum tempus. Act. 24, 10. 17. — Luc. 15, 29. τοσαῦτα ἔτη i. e. tam diu. Rom. 15, 23. ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, jam diu. coll. Zach. 7, 3.

Εὖ, adv. *bene, belle, laudabiliter, recte;* Matth. 25, 21. 23. Luc. 19, 17. — ἵνα εὖ σοὶ γένηται, ut tibi bene sit, ut felix sis, Eph. 6, 3. Gen. 12, 13. Deut. 4, 40. 5, 33. — Εὖ ποιέω, *benefacio, beneficia collocо*, Marc. 14, 7. Prov. 3, 27. Sir. 12, 4. *Joseph.* Ant. 14, 14. 3. (cum accusativo legitur quoque in V. T. e. g. Gen. 32, 9. 12. Deut. 8, 16.) — Εὖ πράσσω, Act. 15, 29. alii: *felix sum*, ut saepius apud profanos (*Joseph.* Ant. 12, 4. 1.); alii: *recte facio, pie ago.* Hoc praefero. Quanquam enim profani ac nostri etiam (1 Macc. 12, 18. 22. c. 11, 43.) ubi recte agere aliquem dicunt potius usurpant phrasin καλῶς ποιεῖν, tamen etiam εὖ ποιεῖν, interdum sed rarius eodem sensu habetur, ut Jer. 13, 23. ὑμεῖς δυνήσεσθε εὐποιῆσαι (הֵיטִיב) μεμαθηκότες τὰ κακά. *Arrian.* diss. Epict. 4, 6. πράττειν μὲν εὖ, κακῶς δ' ἀκούειν. *Anton.* de rebus suis 3, 13. οὔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἄνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα

συναφορᾶς εὖ πράξεις, et eodem modo hebr. היטיב saepius est *recte, pie egit*, Lev. 5, 4. Jes. 1, 17. Jer. 4, 22. Apostolos enim felicitatem suorum vel in hac vel in altera vita ab abstinentia a sanguine animalium suffocatorum repetiisse, mihi non possum persuadere.

Εὔα, ας, ἡ, hebr. חַוָּה a rad. חָיָה, vixit, *Heva*, (Joseph. *Εὐέα*, ας,) uxor Adami. Gen. 2, 21 sqq. 3, 20. — Commemoratur 2 Cor. 11, 3. 1 Tim. 2, 13.

Εὐαγγελίζω, f. ίσω, (εὖ et ἀγγέλλω), quod in Johannis scriptis et apud Marcum plane non legitur, et non nisi Apoc. 10, 7. 14, 6. (coll. 1 Sam. 31, 9. 2 Sam. 18, 19) in activo, plerumque in medio, et haud raro in passivo occurrit, est 1) *laeta annuntio*, τινί τι, Luc. 1, 19. 2, 10. 4, 18. (Psal. Sal. 11, 2. coll. *Joseph.* Ant. 5, 1. 5.) etiam τινά τι, Act. 13, 32. ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν ἐπαγγ. vobis annuntiamus. coll. 1 Petr. 1, 12. — Πτωχοὶ εὐαγγελίζονται miseris laeta annuntiantur, Matth. 11, 5. Luc. 7, 22. — Saepius additur id quod annuntiatur, v. c. εἰρήνη, Act. 10, 36. Rom. 10, 15. Eph. 2, 17. regnum Dei, Luc. 4, 43. 8, 1. 16, 16. Eph. 3, 8. — ῥῆμα, 1 Petr. 1, 25. 14, 6. — Εὐηγγελισμένοι, quibus nuntiatum est bonum, data est salutis promissio, Hebr. 4, 2. 6. — Interdum ex adjuncto est: *notum facio*, *annuntio*, (de rebus bonis), 1 Thess. 3, 6. (*Joseph.* Ant. 11, 3. 9. 7, 10. 5. νίκην εὐαγγελίζεται.) seq. accusativo personae, Apoc. 10, 7. ὡς εὐηγγέλισε τοὺς δούλους. ib. 14, 6. — 2) in Lucae et Pauli scriptis est a) *doctrinam de Christo salvatore trado*, Act. 14, 7. 21. 16, 10. Rom. 1, 15. 15, 20. 1 Cor. 1, 17. 9, 16. 18. 2 Cor. 10, 16. Gal. 1, 8. 9. 4, 13. — Εὐαγγελίζεσθαι Ἰησοῦν τὸν χριστὸν, Act. 5, 42. τὸν χριστὸν, Act. 8, 35. sive τὸν κύριον, Act. 11, 20. Gal. 1, 16. annuntiare doctrinam de Jesu Messia et servatore, docere de Jesu vita, factis, beneficiis. b) *doceo*, *instituo*, i. q. διδάσκω, seq. accusativo personae, e. g. τὸν λαὸν, Luc. 3, 18. 9, 6. 20, 1. ubi commutatur cum διδάσκειν. — κώμας, πόλεις, Act. 8, 25. 40. 14, 15. 21. — etiam seq. dativo personae, 1 Cor. 15, 1. 2. 2 Cor. 11, 7. — Εὐαγγ. τὸν λόγον, tradere, docere doctrinam, Act. 8, 4. 12. 15, 35. 17, 18. Gal. 1, 23.

Εὐαγγέλιον, ίου, τὸ (εὖ et ἀγγελία) quod in scriptis Joanneis et epist. ad Hebraeos plane non occurrit, est 1) *laetus nuntius*, בְּשׂוֹרָה, 2 Sam. 18, 20 — 25. (Sic saepius apud profanos, ubi etiam de praemio, quod laeta nuntianti datur, dicitur.) — Eodem sensu in N. T. — τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, laetus nuntius de regni divini inauguratione, Matth. 4, 23. 9, 35. 24, 14. Marc. 1, 14. 15. — τὸ εὐαγγ. τῆς χάριτος, laetus nuntius de gratia Dei scil. per Christum, Act. 20, 24. — Apoc. 14, 6. εὐαγγ. αἰων. dictum, decretum aeternum. — 2) Specialiter: *laetus nuntius de Jesu servatoris vita et factis*, Marc. 8, 35. 10, 29. 13, 10. 14, 9. 16, 15. Matth. 26, 13.

1 Pet. 4, 17. — *narratio de vita Jesu Messiae*, Marc. 1, 1. (et in inscriptionibus evangeliorum.) — 3) In scriptis Paulinis est: a) *doctrina de Jesu, hominum servatore*, Rom. 1, 9. 16. 15, 19. 1 Cor. 9, 14. Gal. 1, 6. 7. 11. 2 Tim. 1, 8. 10. et passim. — b) *praedicatio huius doctrinae*, 2 Cor. 2, 12. εἰς τὸ εὐαγγ. ad praedicandam doctrinam de Jesu servatore. Philem. v. 13. δεσμοὶ τοῦ εὐαγγ. vincula ob praedicationem evangelii. Rom. 2, 16. 10, 16. 16, 25. 1 Cor. 4, 15. 9, 12. 23. et passim. — Gal. 2, 7. τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας pro τὸ εὐαγγελίζεσθαι τὴν ἀκροβ. docendi mihi sunt praeputiati; coll. Eph. 3, 8. c) *promissio salutis per Christum*, Rom. 1, 1. εὐαγγ. θεοῦ etc. i. e. ad tradendas Dei laetas promissiones in scripturis praenuntiatas de filio suo. Rom. 11, 28. 15, 16. 2 Cor. 11, 4. Eph. 6, 19. τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγ. promissio salutis adhuc latentis. Col. 1, 23. ἐλπὶς τοῦ εὐ. spes salutis promissae. — Saepius Paulus hoc vocabulo, quod amat usurpare, ita utitur, ut vix certo definiri queat, quaenam horum notionum praevaleat. Interdum etiam *doctrinam christianam universam* significare videtur, Gal. 2, 14. Phil. 1, 5 sqq. 2 Thess. 2, 2. 2 Cor. 9. 13. — (Rom. 15, 29. rejecit Griesb.)

Εὐαγγελιστής, οῦ, ὁ, i. e. ὁ εὐαγγελίζων, vi etymi: laetus nuntius; deinde laetum nuntium afferens de Jesu servatore. Dicebantur tempore apostolorum *evangelistae*, qui sibi injunxerant ipsi, vel quibus injunctum erat ab Apostolis officium, ut migrantes ab alia ad aliam ecclesiam vitam et facta Jesu, sive rudimenta doctrinae de salute traderent. Eph. 4, 11. Act. 21, 8. 2 Tim. 4, 5. ἔργον εὐαγγελίστου, officium tradendi doctrinam de Jesu.

Εὐαρεστέω, ῶ, f. ήσω (εὖ et ἀρεστὸς), *gratus, acceptus sum*. Εὐαρεστ. τῷ θεῷ, Deo admodum probari ob pietatem, ab eo amari, Heb. 11, 5. 6. coll. Gen. 5, 22. 17, 1. 39, 40. Sir. 44, 16. — Medium: *delector* aliqua re, *acceptum habeo* aliquid, Heb. 13, 16. (*Diod. Sic.* 20, 80. τῇ ἡγεμονίᾳ εὐαρεστεῖτο. *Diog. Laërt.* 4, 6. εὐαρεστουμένου τῇ διατριβῇ αὐτοῦ.)

Εὐάρεστος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, 1) *acceptus, valde gratus*, — τῷ θεῷ, Rom. 12, 1. 14, 18. 2 Cor. 5, 9. Eph. 5, 10. Phil. 4, 18. Col. 3, 20. Sap. 4, 10. — ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, idem, Hebr. 13, 21. coll. Sap. 9, 10. εὐάρεστον παρά σοι. — Rom. 12, 2. θέλημα θεοῦ ἀγαθὸν, εὐάρεστον vel ipsi placens, vel: in se *rectum*, ita comparatum ut cuique placere debeat. — 2) qui *alteri placere studet, officiosus*, Tit. 2, 9. (Sic εὐαρέστησις placendi studium, apud *Joseph.* Ant. 12, 6. 2. ἢ διὰ φόβον ἢ δι' εὐαρέστησιν ὑπακούει.)

Εὐαρέστως, adv. *grate, jucunde*. Semel Hebr. 12,

28. λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ θεῷ, vel, ut Deo placeamus, ut ei gratum est, vel, ut ei placere studeamus.

Εὔβουλος, ου, ὁ, *Eubulus*, vir christianus, 2 Tim. 4, 21. commemoratus, caeterum ignotus.

Εὐγενής, ές, ὁ, ἡ, — ές, τό, (εὖ et γένος) 1) *nobilis genere*, 1 Cor. 1, 26. (Test. XII. Patr. p. 661.) — ex adjuncto: *potens, magnus, nobilis*, Luc. 19, 12. Job. 1, 3. hebr. גָּדוֹל. (Joseph. c. Ap. 1, 24. τὴν εὐγένειαν τῶν πόλεων, urbium splendorem.) — 2) *nobilis animo, generosus*, Act. 17, 11. 2 Macc. 10, 13. coll. 2 Macc. 14, 42. Sap. 8, 3. 4 Macc. 6, 5.

Εὐδία, ας, ἡ, (ab εὖ et ζεύς, accusat. δία, Jupiter; coelum) *serenitas coeli*; semel Matth. 16, 2. εὐδία, serenum fet erit coelum, serena cras tempestas. coll. Sir. 3, 15. (*Xenoph.* Cyr. 6, 1. 11.)

Εὐδοκέω, ῶ, f. (ήσω, εὖ et δοκέω) 1) *placet mihi, delector* aliqua re; cum sequente accusativo rei, Hebr. 10, 6. 8. coll. Psal. 51, 17. 20. Gen. 33. 11. Eccles. 9, 7. tum ex hebraismo (חָפֵץ et רָצָה seq. ב) sequente ἔν τινι, Matth. 3, 17. 17, 5. Marc. 1, 11. Luc. 3, 22. 1 Cor. 10, 5. 2 Cor. 12, 10. 2 Thess. 2, 12. Hebr. 10, 38. coll. 2 Sam. 22, 20. Jes. 62, 4. Psal. 44, 5. et seq. εἴς τινα, Matth. 12, 18. (Hab. 2, 4.) 1 Petr. 1, 17. quod pro ἐν τινι positum est. — Εὐδοκ. μᾶλλον, magis placet, *praefero*, 2 Cor. 5, 8. Sir. 25, 16. — 2) placet mihi, *libenter volo, benigne decerno*, sequente infinitivo; Luc. 12, 32. εὐδόκησεν ὁ πατὴρ δοῦναι. 1 Cor. 1, 21. Gal. 1, 15. εὐδόκησεν ἀποκαλύψαι. Col. 1, 19. εὐδόκησε κατοικῆσαι ἐν αὐτῷ. (Psal. 68, 17.) 1 Thess. 2, 8. 3, 1. coll. 1 Macc. 14, 46. 47. Test. XII. Patr. p. 710.: εὐδόκησον πληρῶσαι τὴν ἐπιθυμίαν. — *libenter convenio* de aliqua re, Rom. 15, 26. 27. coll. Tob. 5, 18. 1 Macc. 6, 23. *Suid.* εὐδοκεῖν· συγκατατίθεσθαι. *Hesych.* εὐδόκησαν· ἐβούλοντο, ἠθέλησαν, ἠγάπησαν. Saepius non extat.

Εὐδοκία, ας, ἡ, (ab εὐδοκέω) sacris scriptoribus usitatum, hebr. רָצוֹן respondens; 1) *voluntas benigna, id quod placet*, quod igitur fieri vult, Eph. 1, 9. κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, sive ut plenius legitur ib. v. 5. κατὰ τὴν εὐδ. τοῦ θελήματος αὐτοῦ, pro benigna sua voluntate. 2 Thess. 1, 11. πληρῶσαι πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης pro ἀγαθωσύνην εὐδόκητον, liberalitatem ipsi placentem. (Sir. 15, 15. πίστις εὐδοκίας pro πίστις εὐδόκητος.) coll. Psal. 51, 19. 69, 16. Sir. 2, 16. 9, 12. 39, 18. — Δι' εὐδοκίαν, ex bona voluntate, *sincere*, Phil. 1, 15. — 2) *beneficium*, voluntatis benignae effectus; Luc. 2, 14. εὐδοκία ἐν ἀνθρώποις; beneficia divina hominibus concessa. coll. Psal. 145, 17. Sir. 11, 17. ubi in priori membro est; δόσις κυρίου. — 3) *desiderium*, Rom. 10, 1. Phil. 2, 13. ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας, praeter desiderium, spem. coll. Sir. 18, 31. χορηγεῖν τῇ ψυχῇ εὐδοκίαν, desideria animi explere.

Εὐεργεσία, ας, ἡ, (εὖ, et ἔργον), *beneficium*, Act. 4, 9. Psal. 68, 11. Sap. 16, 11. 24. 2 Macc. 9, 26. 4 Macc. 8, 16. — *facta officiosa, officia*, 1 Tim. 6, 2. Vid. *Ἀντιλαμβάνω.*

Εὐεργετέω, ῶ, f. *ήσω,* (ab εὖ et ἔργον) *benefacio, beneficiis afficio.* Act. 10, 38. coll. Psal. 13, 6. 115, 7. Sap. 3, 5. 11, 6. 14. 16, 2. 4 Macc. 8, 5. *Joseph.* Ant. 14, 14. 1.

Εὐεργέτης, ου, ὁ, beneficus, benefactor, bene meritus; Sap. 19, 13. 2 Macc. 4. 2. — Fuit etiam titulus honorificus, quo ornabantur olim omnes de republica optime meriti, potissimum principes, ita ut responderet latinor. *pater patriae.* (Ptolemaeus Evergetes, Prolog. Sir.) — Luc. 22, 25. οἱ ἐξουσιάζοντες εὐεργέται καλοῦνται, principes cognominantur benefactores, (3 Macc. 3, 19. τῶν ἐθνῶν βασιλεῦσι καὶ τοῖς ἑαυτῶν εὐεργέταις ὑψωυχενοῦντες.) *Joseph.* de bell. 3, 9. 8. Caesarem σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀνακαλοῦντες.

Εὔθετος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et θετὸς positus) 1) apte positus, opportunus, Psal. 32, 6. Susann. v. 15. — 2) *idoneus, aptus, accommodatus*, seq. εἰς, Luc. 9, 62. 14, 35. 3) *utilis, acceptus*, Hebr. 6, 7.

Εὐθέως, (ab εὐθὺς) adv. *statim, ilico*, Matth. 4, 20. 22. 8, 3. 13, 5. 14, 22. Marc. 15, 1. et saepius. LXX. hebr. פִּתְאֹם, ex improviso, Job. 5, 3. — *brevi, proxime*, 3 Joh. v. 14. ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε. — *mox, paulo post*, Luc. 5, 39. Joh. 6, 21.

Εὐθυδρομέω, ῶ, f. *ήσω,* (εὐθὺς et δρόμος,) *rectum cursum teneo, recto cursu venio.* Bis, Act. 16, 11. 21, 1.

Εὐθυμέω, ῶ, f. *ήσω,* (ab εὔθυμος) *bono sum animo*, Act. 27, 22. 25. — *fortunatus sum, laeto rerum statu utor.* Jac. 5, 13. (In V. T. non legitur. *Symmachus* Prov. 15, 15. pro hebr. טוּב-לֵב.)

Εὔθυμος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et θυμὸς) *qui bono est animo, animum recipit.* Act. 27, 36. coll. 2 Macc. 11, 26. — *Εὐθυμότερον*, adverbialiter *confidentius, alacriore animo*, Act. 24, 10.

Εὐθύμως, adv. i. q. εὐθυμότερον (vid. *Εὔθυμος*), cuius loco legitur in codd. Act. 24, 10.

Εὐθύνω, f. *υνῶ,* (ab εὐθὺς) 1) *rectum facio;* — τὴν ὁδὸν, viam facio planam, Joh. 1, 23. coll. Jes. 40, 3. ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν, εὐθείας ποιεῖτε (יַשְּׁרוּ) τὰς τρίβους. coll. Matth. 3, 3. (Sensu morali legitur Jos. 24, 23. Sir. 2, 6. 37, 15. 49, 9.) — 2) *cursum dirigo*, facio, ut recta via incedat, *guberno;* sic ὁ εὐθύνων, *de gubernatore navis*, Jac. 3, 4. (de auriga Num. 22, 23.) Eodem sensu saepius apud profanos. Exempla e *Philone* dedit *Loesnerus* ad h. l.

Εὐθὺς, εῖα, ὺ, rectus, heb. יָשָׁר; a) sensu proprio, de via plana et recta, Matth. 3, 3. Marc. 1, 3. Luc. 3, 4. 5.

(Jes. 40, 4.) — b) sensu tropico: *recte comparatus, probus, verus;* — ὁδοὶ κυρίου, Act. 13, 10. Dei decreta et consilia vera et salutaria; 2 Pet. 2, 15. de sana doctrina rectaque vivendi ratione. cf. Prov. 2, 13. 1 Sam. 12, 23. Psal. 19, 9. Hos. 14, 10. — Εὐθὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, recte comparatus, probus Deo judice, Act. 8, 21. coll. 1 Reg. 11, 33. 38. 14, 8. et Psal. 73, 1. ubi hebr. יָשָׁר. — Εὐθὺς (pro quo profani etiam εὐθὺ usurpant) adverbialiter: *statim, ilico, sine mora,* Matth. 3, 16. 13, 20. 21. Marc. 1, 12. 28. Joh. 13, 32. 19, 34. 21, 3. — Saepius non habetur. (*Joseph.* Ant. 11, 6. 9. πάρεσις εὐθὺς αὐτὴν λαμβάνει.)

Εὐθύτης, τητος, ἡ, (ab εὐθὺς) *rectitudo;* — de recta via Psal. 26, 12. Sir. 51, 15. Tropice de rectitudine cordis, Dan. 6, 22. Psal. 37, 39. 1 Reg. 9, 4. et aequitate justitiaque regis, Psal. 9, 8. 96, 10. 98, 10. — In N. T. semel Hebr. 1, 8. ῥάβδος εὐθύτητος, *sceptrum rectum,* non tortuosum; i. e. *imperium aequum et justum.* Vid. Psal. 45, 7. ubi מישור.

Εὐκαιρέω, ῶ, f. ήσω, (εὖ, et καιρὸς) *tempus opportunum habeo, otium mihi est,* Marc. 6, 31. 1 Cor. 16, 12. — Εὐκαιρεῖν εἴς τι, *vacare alicui rei, intentum esse,* Act. 17, 21. *Philo* in Flacc. p. 969.: πλῆθος δὲ ἐστὶν ἐνευκαιροῦν διαβολαῖς καὶ βλασφημίαις. (Exempla e Plutarcho, Luciano et Polybio dederunt *Kypkius* II, p. 88. et *Raphel.* e Polyb. p. 565.)

Εὐκαιρία, ας, ἡ, (εὖ et καιρὸς) *opportunitas temporis, commoda occasio;* Matth. 26, 16. Luc. 22, 6. coll. 1 Macc. 11, 42. ἐὰν εὐκαιρίας τύχω. — (εὐκαιρία τοῦ θανάτου, *Joseph.* Ant. 18, 2. 5.)

Εὔκαιρος, ον, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et καιρὸς) *opportunus, commodus,* de loco, 2 Macc. 15, 20. 3 Macc. 4, 11. de tempore 2 Macc. 14, 29. — *justus, exoptatus, rectus;* de tempore, Hebr. 4, 16. vid. Βοήθεια et conf. Psal. 104, 28. et εὐκαιρία Psal. 9, 9. 22. 145, 16. — Marc. 6, 21. ἡμέρα εὔκαιρος, dies festus, qui justo tempore, i. e. faustus, exoptatus advenit. — Saepius non habetur.

Εὐκαίρως, adv. *opportuno tempore, data occasione,* Marc. 6, 21. 2 Tim. 4, 2. — (In V. T. semel. Sir. 18, 22. justo tempore.)

Εὔκοπος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et κόπος) quod facilem laborem efficit, *facilis, tolerabilis.* 1 Macc. 3, 18. Sir. 22, 15. — In N. T. non nisi in formula εὐκοπώτερόν ἐστι, facilius, tolerabilius est, Matth. 9, 5. Marc. 2, 9. Luc. 5, 23. Matth. 19, 24. Marc. 10, 25. Luc. 16, 17. 18, 25.

Εὐλάβεια, ας, ἡ, (ab εὐλαβὴς, quod vide) 1) cautio, Prov. 28, 14. 2) *metus, timor, anxietas,* Hebr. 5, 7. εἰσακ. ἀπὸ τῆς εὐλ. vid. Εἰσακούω. cf. Jos. 22, 24. Sap. 17, 8. *Joseph.* Ant. 11, 6. 9. εὐλαβείας αὐτὴν ἀπολύων, a metu reginam libe-

rans. — 3) ex hebraismo, ubi verba timendi ad reverentiam Deo debitam transferri solent: *reverentia, religio*, Hebr. 12, 28. *Philo* de Cherub. p. 113. τὰς ἀρετὰς, φιλοφροσύνην καὶ εὐλάβειαν θεοῦ. Sic εὐλαβέομαι Prov. 30, 5. 2, 8. coll. Sir. 7, 6. Exod. 3, 6.

Εὐλαβέομαι, οῦμαι, fut. *ήσομαι*, (ab εὐλαβὴς, quod vide) εὐλαβὴς sum; — 1) *caute ago;* Hebr. 11, 7. εὐλαβηθεὶς, cautus, providus. coll. Deut. 2, 5. ubi hebr. שָׁמַר. — 2) *metuo, vereor*, Act. 23, 10. coll. 1 Macc. 3, 30. 12, 40. *Joseph.* Ant. 1, 19. 1. μήτ' εὐλαβοῦ τὸ πλῆθος τῶν πόνων. *Hesych.* εὐλαβεῖσθαι· φυλάττεσθαι, φοβεῖσθαι.

Εὐλαβὴς, ἔος, οῦς, ὁ, ἡ, — ὲς, τὸ, (εὖ et λαμβάνω, sive λάβη, ansa) 1.) qui bene aliquid prehendit, caute prehendit; inde 2) cautus, circumspectus; et quoniam in cautione timor est, 3.) timens, metuens. (*Joseph.* Ant. 6, 9. 2. Idem Ant. 4, 6. 2. εὐλαβὴς περὶ, sollicitus de.) Inde ex hebraismo, ubi verba timendi ad pietatem in Deum referuntur: *Deum timens, pius, religiosus;* Luc. 2, 25. Act. 2, 5. 8, 2. cf. Mich. 7, 2. ubi hebr. חָסִיד cf. *Εὐλάβεια*. Praeterea non occurrit in codice sacro. Alii Act. 2, 5. 8, 2. de proselytis portae cogitarunt coll. Act. 10, 2. 13, 16. 43, 50. 16, 14. ubi εὐλαβὴς esset: verum Deum colens.

Εὐλογέω, ῶ, f. *ήσω*, (εὖ et λόγος) 1) honorifice de aliquo loquor, 1 Cor. 4, 12. — 2) *laudo, celebro;* in N. T. de laudibus et gratiarum actionibus (utraque enim notio conjuncta spectatur), quibus Deus celebratur, Luc. 1, 64. 2, 28. 24, 53. 1 Cor. 14, 16. Jac. 3, 9. coll. 1 Chr. 16, 36. 29, 10. 20. 2 Chr. 9, 8. Sir. 43, 13. *Joseph.* Antiq. 7, 14, 11. — Specialiter de celebratione Dei cum gratiarum actione conjuncta, ad usum hebr. בָּרַךְ, in epulis, potissimum sacris, Matth. 14, 19. 26, 26. Marc. 6, 41. 8, 7. 14, 22. Luc. 24, 30. 1 Cor. 10, 16. τὸ ποτήριον ὃ εὐλογοῦμεν, super quod Deum celebramus, formulam benedictionis effamur. (Formulas benedictionis quibus Judaei in coena paschali utebantur, dedit *Lightfoot* in hor. hebr. et talm. ad Matth. 26, 26.) — Ad imitationem hebr. בָּרַךְ est 3) *benedico, bona faustaque apprecor*, Matth. 5, 44 sq. Marc. 10, 16. Luc. 2, 34. 6, 28. 9, 16. 24, 50 sq. Rom. 12, 14. 1 Cor. 4, 12. Hebr. 7, 1. 6. 7. (vid. Gen. 14, 19.) c. 11, 20 sq. — 4) *bonis afficio, beneficiis orno*, Act. 3, 26. Gal. 3, (8). 9. Eph. 1, 3. εὐλογήσας ὑμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ, qui vos affecit beneficiis cuiusque generis. (Test. XII. Patr. p. 722.: εὐλογήσει ἐν ἀγαθοῖς). Hebr. 6, 14. εὐλογῶν εὐλογήσω σε, summis beneficiis te ornabo. 1 Petr. 3, 9. ubi utrumque et benedicere et benefacere comprehendit. Coll. Gen. 12, 3. 24, 1. Deut. 15, 14. καθὰ εὐλόγησέ σε κύριος, δώσεις αὐτῷ. — Inde εὐλογημένος, hebr. בָּרוּךְ, cui Deus favet, quem beat, *felix, beatus;* Matth. 25, 34. εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς, quos

pater beare constituit. (Jes. 61, 9. σπέρμα εὐλογημένον ὑπὸ θεοῦ. ib. 65. 23.) Luc. 1, 28. εὐλογημένη ἐν γυναιξίν, felicissima, carissima omnium Deo. ib. v. 42. Vid. Deut. 33, 24. Ruth. 3, 10. Deut. 28, 3 sqq. 1 Sam. 26, 5. Saepius non legitur.

Εὐλογητός, οῦ, ὁ, ἡ, — ὸν, τὸ, (ab εὐλογέω) hebr. בָּרוּךְ, *laudibus celebrandus, venerandus;* de Deo Luc. 1, 68. Rom. 1, 25. 9, 5. 2 Cor. 1, 3. 11, 31. Eph. 1, 3. 1 Pet. 1, 3. — ὁ εὐλογητός, Marc. 14, 61. κατ' ἐξοχὴν, Deus unice venerandus. — cf. Exod. 18, 10. 1 Sam. 25, 32. Psal. 18, 50. (De hominibus, quibus Deus favet et benefacit Gen. 26, 29. Ruth. 2, 20.)

Εὐλογία, ας, ἡ, 1) *laus, laudes;* — de laudibus non veris, adulationibus, Rom. 16, 18. — celebratio Dei, laudes cum gratiarum actione conjunctae, Apoc. 5, 12. 13. 7, 12. Sir. 3, 9. Joseph. Ant. 11, 4. 2. — ποτήριον τῆς εὐλογίας, poculum super quod dicta fuerat precum formula, qua Deus ob beneficia celebratur, 1 Cor. 10, 16. cf. Εὐλογέω. — Ex usu hebr. בְּרָכָה, 2) *benedictio, bonorum apprecatio,* Hebr. 12, 17. Jac. 3, 10. coll. Gen. 27, 12. 35. Deut. 30, 1. — 3) *bonorum largitio;* Hebr. 6, 7. terra μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ, larga bona accipit; sensus: fertilissima redditur. cf. Gen. 27, 27. 39, 5. ἐγενήθη εὐλογία κυρίου ἐν πᾶσι τοῖς ὑπαρχ. — Cum qui bona largitur, sit liberalis, Paulus εὐλογίαν quoque ex adjuncto de *liberalitate,* quae libenter et largiter dat, usurpavit; 2 Cor. 9, 5. ὡς εὐλογίαν, ut beneficium liberalitatis. ib. v. 6. ἐπ' εὐλογίαις, (cui ibi opponitur φειδομένως) *liberaliter, largiter.* — 4) *bona, beneficia ipsa,* Rom. 15, 29. Eph. 1, 3. coll. 1 Sam. 25, 27. 30, 26. 2 Reg. 5, 15. Sir. 7, 32. — *salus in benedictione promissa,* Gal. 3, 14. 1 Petr. 3, 9. coll. Gen. 33, 11. Judic. 1, 15. — etiam de *stipendio, eleemosynis,* 2 Cor. 9, 5. — Saepius non extat.

Εὐμεταδότος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et μεταδίδωμι) *liberalis, beneficus.* 1 Tim. 6, 18. (Marc. Anton. III, 14.)

Εὐνίκη, ης, ἡ, Eunice, mater Timothei, 2 Tim. 1, 5.

Εὐνοέω, ῶ, f. ήσω, (εὖ et νοέω) *bene alicui cupio, benevolo sum animo,* Matth. 5, 25. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου, benevolo sis animo erga adversarium; sensus: benevole illum audi et libenter in gratiam cum eo redi. (In V. T. legitur 3 Macc. 7, 11. εὐνόησεν τοῖς τοῦ βασιλέως πράγμασιν.)

Εὔνοια, ας, ἡ, (ab εὐνοέω) *animus benevolus, benevolentia.* Eph. 6, 7. μετ' εὐνοίας, lubenti animo. cf. 1 Macc. 11, 33. 2 Macc. 11, 19. 3 Macc. 3, 3. 6, 26. — Pro ὀφειλομένην εὔνοιαν, quod in textu vulg. 1 Cor. 7, 3. de debito conjugali legitur, *Griesb.* rectius reposuit τὴν ὀφειλήν.

Εὐνουχίζω, f. ίσω, (ab εὐνοῦχος) castro, eunucham

facio. Matth. 19, 12. *Josèph.* Ant. 10, 2. 2.) — ibid. εὐνουχίζειν ἑαυτὸν, Eunuchi more vivere, i. e. aut a matrimonio, aut a licito cum uxore coitu abstinere. cf. Matth. 18. 8. Sap. 3, 11 sqq. coll. Εὐνοῦχος.

Εὐνοῦχος, ου, ὁ, 1) *eunuchus, spado,* cui membra virilia exsecta sunt, hebr. סָרִיס, exsectus, Matth. 19, 12. εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Esth. 1, 12. Sir. 30, 19. Test. XII. Patr. p. 616.: ἐκτεμοῦσιν ἐξ ὑμῶν εἰς εὐνούχους ταῖς γυναιξίν. — 2) *gynaecei praefectus, cubicularius,* (secundum etymologiam; descendit enim ab εὐνή, cubile, lectus; et ἔχω, curo) qui aliis eunuchis et gynaeceo erat praepositus, ipseque erat spado; Act. 8, 27. 34 — 39. (Esth. 2, 14 sq. εὐνοῦχος, ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν. Alii quidem εὐνοῦχος hic explicare maluerunt: *aulicus,* uti Gen. 39, 1. et סָרִיס Gen. 37, 36. 40, 7. Jes. 39, 7. legatur. (Test. XII. Patr. p. 716.: ἀρχιευνοῦχος, ἔχων γυναῖκας καὶ παλλακὰς καὶ τέκνα.) At cum iste eunuchus ibidem dicatur quoque δυνάστης, praefero priorem explicationem. — 3) transfertur quoque ad eos, a) qui ob impotentiam naturalem liberos procreare non possunt, quanquam in matrimonio vivant, *impotentes,* Matth. 19, 12. εὐνοῦχοι ἐκ κοιλίας μητρὸς, et b) ad eos qui ipsi abstinent a coitu, ib. εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχησαν ἑαυτούς. Sic Jes. 56, 3. 4. et Sap. 3, 14. εὐνοῦχοι sunt qui, quanquam maritati, liberos procreare non valent, impotentes.

Εὐοδία, ας, ἡ, *Evodia,* nomen mulieris christianae, Phil. 4, 2.

Εὐοδόω, ῶ, f. ώσω, (εὖ et ὁδὸς) 1) feliciter duco, Gen. 24, 7. 48. — 2) prospere succedere facio, Gen. 24, 1. 1 Reg. 22, 12. — Εὐοδόομαι, *prospero rerum successu utor, bene me habeo,* 3 Joh. v. 2. — de prospero successu in colligendis opibus, 2 Cor. 8, 12. — Passive: *contingit mihi feliciter,* Rom. 1, 10. εὐοδωθήσομαι τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς; num contingat mihi, num tam felix sim, ut. coll. Prov. 17, 8. 2 Chr. 18. 11. 32, 30.

Εὐπάρεδρος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et πάρεδρος adsidens, adsessor), ἅπαξ λεγόμενον N. T., proprie vel: qui *bene adsidet, adsiduus* in aliqua re; *Hesych.* et *Suid.* εὐπάρεδρον· καλῶς παραμένον καὶ διηνεκῶς. — vel: qui *proxime adsidet;* Εὖ enim in compositione saepius notionem auget, ut εὐμεγέθης, permagnus. — Legitur 1 Cor. 7, 35. et fere ab interpretibus priori modo accipitur, ut πρὸς τὸ Εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ vertant: ut *adsidue dominum colatis.* At etiam posteriori modo intelligi potest, et quidem vel ut indicet conjunctionem arctissimam, qualis esse solet inter eos, qui eodem loco sedent, ut sit: ut *indivisa cum domino conjunctione* vivatis, ut *Castalio* jam vertit, vid. Sap. 6, 14. 9, 4. — vel ut respiciatur dignitatis et honoris consortium, quia qui re-

gibus proxime adfident dignitate iis sunt similes et proximi, ita ut vertendum sit: ut *Domino similes sitis honore.* Posteriori modo si accipitur, apostolus id respexisse videtur, quod servator a matrimonio abstinuit. vid. etiam Apoc. 14, 4. Praefero explicationem, qua indivisa conjunctio subintelligitur, quia additur ἀπερισπάστως, omnibus curis (scl. de re familiari) soluti.

Εὐπειθὴς, ἐος, ὁ, ἡ, — ὲς, τὸ, (εὖ et πείθω) qui ut sibi persuadeatur facile patitur, *obsequiosus, moriger.* Jac. 3, 17. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία εὐπειθὴς, sapientia quae homini divinitus contingit est obsequiosa, facile monitis praebet aures. (In V. T. non legitur.) *Xenoph.* Mem. 3, 4. 8. et 5. 5. (εὐπειθεία 4 Macc. 15, 9.)

Εὐπερίστατος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et περιΐστημι) proprie: valde circumstans, undique conveniens. Ἀπαξ λεγόμενον Hebr. 12, 1. εὐπερίστατος ἁμαρτία, peccatum, sive blandimenta peccati undique nos cingentia. cf. *Elsnerus* ad h. l. Alii quoniam περιστάσεις etiam de calamitatibus (2 Macc. 4, 16.) et impedimentis, molestiis dicatur, vertunt: peccatum perquam impeditum, i. e. molestiis plenissimum. vid. *Kypkius* ad h. l. Cum apostolus versetur in tropo de cursore ad scopum tendente et sarcinas abjiciente, εὐπερίστατος utique videtur esse: undique nos circumstans, cursum impediens. Aliter Glossatores; *Hesych.*: εὐπερίστατον· εὔκολον, εὐχερῆ. *Suidas* εὐπ.· μωρὸν; ταχέως περιτρεπόμενον.

Εὐποιΐα, ας, ἡ, (ab εὐποιὸς f. εὐποιέω, benefacio) *beneficentia.* Semel Hebr. 13, 16. (*Diog. Laërt.* 10, 10. *Arrian.* Anab. 7, 28. 8.) *Suid.* εὐποιΐα· ἐλεημοσύνη. (beneficium, Gutthat; *Joseph.* Antiq. 2, 11. 2. ib. 19, 9. 1. τῶν εὐποιῶν αὐτοῦ λαθόμενοι)

Εὐπορέω, ῶ, (ab εὔπορος, quod ab εὖ et πόρος, via, transitus; tropice via, ratio, adminiculum; quaestus, opes adquisitae, facultates) activ. et medium: *habeo unde commode vivam, suppetit mihi, abundo.* Act. 11, 29. καθὼς ηὐπορεῖτό τις, prout eorum cuique suppetebat. — (Levit. 25, 26. 28. 49. *Joseph.* Antiq. 2, 12. 5. εὐπορῶν ἰσχύος. sensu transitivo Sap. 10, 10.)

Εὐπορία, ας, ἡ, (vid. εὐπορέω) 1) via commoda; 2) ratio facilis. 3) *quaestus largus;* sic semel Act. 19, 25. — Notat deinde etiam (v. c. *Joseph.* Antiq. 14, 14. 5.) opulentiam, copiam bonorum, atque sic etiam h. l. accipi potest.

Εὐπρέπεια, ας, ἡ, (ab εὐπρεπὴς, decorus) *decor, splendor, dignitas; formositas.* Semel Jac. 1, 11. εὐπρέπεια τοῦ προσώπου, decora species. (Thren. 1, 7. Psal. 50, 2. Psalt. Sal. 17, 47. ἡ εὐπρέπεια τοῦ βασιλέως.)

Εὐπρόσδεκτος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et προσδέχομαι) *acceptus, probatus;* Rom. 15, 16. 31. 2 Cor. 8, 12.

1 Petr. 2, 5. — ex adjuncto: *faustus*, 2 Cor. 6, 2. ubi καιρὸς εὐπρόσδεκτος i. q. ibid. δεκτὸς, in loco Jes. 49, 8. e quo haec deprompta sunt רצון עת, LXX. καιρὸς δεκτός.

Εὐπρόσεδρος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et πρόσεδρος, qui adsidet; assiduus in aliqua re, unde προσεδρία adsiduitas) qui semper alicui rei adsidet, *adsiduus, valde studiosus*. 1 Cor. 7, 35. in textu vulg. Vid. *Εὐπάρεδρος*.

Εὐπροσωπέω, ῶ, f. *ήσω*, (ab εὐπρόσωπος, pulchram, (Gen. 12, 11.) hilarem habens faciem; speciosus) 1) pulcher, formosus sum; 2) ex adjuncto: *gratus, jucundus sum aliis*; semel in N. T., Gal. 6, 12. θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι τῇ σαρκί, qui circumcisione jucundi esse, placere, sese commendare volunt. (*Symmach.* Psal. 141, 6. usus est verbo εὐπροσωπίζομαι, pro hebr. נעם ubi LXX. ἡδύνομαι.)

Εὑρίσκω, f. *ήσω*, praet. *εὕρηκα*, aor. 2. *εὗρον*, aor. 1. med. *εὑράμην*, aor. pass. *εὑρέθην*, (hebr. מצא) 1) *invenio, reperio*; de eo quod quaeritur, *auffinden* Matth. 2, 8. 11, 13, 46. 18, 13. 21, 19. 26, 60. Marc. 1, 37. 11, 13. Luc. 4, 17. 6, 7. 2 Tim. 1, 17. et saepius. Sensu forensi: reperio inquirendo, Joh. 18, 38. 19, 4. 6. Act. 13, 28. 23, 9. 24, 20. — 2) *reperio, offendo, forte incido, antreffen*, in aliquem Matth. 18, 28. 20, 6. 22, 9. 27, 32. Joh. 1, 42. 44. Act. 13, 6. et passim. — in aliquid, Matth. 8, 10. Luc. 7, 9. 24, 3. 23. Act. 17, 23. — 3) causa pro effectu posita, reperio pro *quaero*, Matth. 7, 14. οἱ εὑρίσκοντες αὐτὴν, qui eam quaerunt, invenire student, c. 10, 39. ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, qui quaerit quomodo servet vitam suam. Luc. 9, 12. (Eccles. 8, 17. οὐ δυνήσεται τοῦ εὑρεῖν non poterit perveslitgare, hebr. בקש.) — 4) effectu pro causa, reperio pro *habeo, nanciscor, consequor, accipio*, cum quod quaesiveram, tum quod mihi contigerat; Matth. 10, 39. εὑρήσει ψυχὴν, vitam consequetur. ib. 16, 25. c. 7, 7. 8. 11, 29. 12, 43. 18, 27. — de piscatore pisces capiente, Joh. 21, 6. — *Εὑρίσκειν χάριν*, gratiam, favorem alicuius adipisci, Luc. 1, 30. Act. 7, 46. Hebr. 4, 16. ubi permutatur cum λαμβάνειν. (Gen. 6, 8. 32, 5. 47, 25.) χάριν etiam supplendum videtur Rom. 4, 1.: „quomodo igitur dicere possimus Abrahamum gratiam Dei adeptum esse per circumcisionem?“ Respondet apostolus ad hanc quaestionem inde a versu 9. — *Εὑρίσκ. ἔλεος*, 2 Tim. 1, 18. (λαμβάνειν Hebr. 4, 16.) ἀνάπαυσιν, Luc. 11, 24. Sir. 51, 27, vid. etiam Joh. 10, 9. Hebr. 12, 17. Apoc. 9, 6. Act. 7, 11. οὐχ εὕρισκον, habere non poterant. — Huc et pertinet ille usus verbi εὑρίσκειν, ubi respondet latinor. *habeo*, in formula: *habeo quid faciam, dicam* etc. Luc. 19, 48. οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν. Act. 4, 21. μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολασ. Luc. 5, 19. μὴ εὑρόντες ποίας εἰσεν. cum non haberent qua eum introferrent. (Test. XII. Patr. p. 637.: εὗρον, τί εἴπωμεν.) Rom. 7,

18. οὐχ εὑρίσκω scl. ἐν ἐμοὶ, non habeo. — 5) invenio quod antea non adfuit, *efficio ut fit*, Hebr. 9, 12. λύτρωσιν αἰών. Act. 7, 46. εὑρίσκ. σκην. i. e. aedificare templum Deo. 6) experiundo invenio, *experior*; Rom. 7, 21. εὑρίσκω i. e. „experior, si volo secundum legem sanctam agere, mihi adesse quoque legem vitiositatis." 2 Joh. v. 4. Rom. 7, 10. εὑρέθη μοι, se mihi praebuit, expertus sum eam. (Sir. 34, 22. ἐπ' ἐσχάτῳ εὑρήσεις τοὺς λόγους μου, experieris, vera esse monita mea. cf. 3 Esdr. 1, 7. 9. Jer. 52, 25.) — 7) cogitando invenio, *cognosco*, Act. 17, 27. Rom. 10, 20. Sap. 13, 6. 9. εὑρίσκων τὸν θεόν. Judith. 8, 14. Sir. 38, 33. *Joseph.* Ant. 10, 10. 3. — 8) *computando invenio*, de mensura et pretio, Act. 7, 28. 19, 19. coll. Dan. 2, 29. — 9) *deprehendo*, de qualitate rei et personae; Matth. 12, 44. εὑρίσκει σχολάζοντα. 24, 46. εὑρ. ποιοῦντα οὕτως. vid. Marc. 7, 30. Luc. 2, 12. 7, 10. Joh. 11, 17. Act. 5, 23. 23, 29. 2 Cor. 9, 4. Apoc. 5, 4. et passim. — Passivum: *deprehendor* ab alio *tanquam aliquis, cognoscor, ich werde befunden als*; quoque de qualitate, Matth. 1, 18. εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα. Luc. 9, 36. εὑρέθη μόνος. 17. 18. Act. 5, 39. 1 Cor. 15, 15. 4, 2. Gal. 2, 17. 2 Cor. 5, 3. 11, 12. quae vertenda puto: ut in ea ipsa sapientia, quam jactant, denique a vobis deprehendantur mei similes, scl. ut a vobis stulti cognoscantur. Phil. 2, 2. 3, 9. 1 Petr. 1, 7. Apoc. 20, 15. 4 Macc. 16, 14.: ὦ μήτηρ, ἔργοις καὶ λόγοις εὑρέθης ἀνδρός. — εὑρίσκεσθαί τινι, alicui videri, ab aliquo haberi, 2 Cor. 12, 20. — cf. Exod. 22, 2. 7. 8. Dan. 6, 11. Eccl. 3, 27. — 10) quoniam, quae reperiuntur adesse debent, εὑρίσκεσθαι interdum est *esse, extare*; sic in formula οὐχ εὑρίσκεσθαι, non extare, non adesse s. adfuisse, ita ut reperiri possis ab aliquo, Hebr. 11, 5. 1 Pet. 2, 22. Apoc. 14, 5. 16, 20. 18, 21 sq. 20, 11. coll. Deut. 18, 10. 1 Sam. 25, 28. Gen. 2, 20. 1 Sam. 26, 18. Sir. 20, 3. 3 Esdr. 1, 7. — 11) denique ad imitationem hebr. מצא invenire aliquem dicuntur ea, quae *illi obveniunt, contingunt*, cum bono tum malo sensu: Bono Deut. 28, 2. αἱ εὐλογίαι εὑρήσουσι σε. saepius sensu malo de poena et calamitate, Gen. 44, 16. 34. Psalt. Sal. 17, 10. εὑρεθείη αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, eveniat illis i. e. puniantur. Sic semel in N. T. Apoc. 18, 24. ἐν αὐτῇ αἵματα εὑρέθη, in ea punientur caedes.

Εὐροκλύδων, ωνος, ὁ, est ἅπαξ λεγόμενον N. T. Act. 27, 14. compositum ex εὖρος, Eurus, Vulturnus, et κλύδων fluctus; igitur *Eurus fluctus excitans, Eurus procellosus.* Alii codd. habent εὐρυκλύδων, ab εὐρὺς longus, latus, ita ut esset: longe lateque fluctus ciens. Cod. Alex. et Vulg. habent Εὐρακύλων, *Euroaquilo.*

Εὐρυκλύδων, ωνος, ὁ, in codd. Act. 27, 14. Vid. Εὐροκλύδων.

Εὐρύχωρος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὐρὺς, latus, et χώρα) *amplus, spatiosus.* Semel Matth. 7, 13. coll. Jes. 30, 23. 2 Chr. 18, 9. 3 Esdr. 9, 41.

Εὐσέβεια, ας, ἡ, (ab εὐσεβὴς) 1) *pietas, reverentia;* potissimum *pietas in Deum, reverentia numinis, religio;* 1 Tim. 4, 7. 8. 6, 3 — 11. 2 Tim. 3, 5. Tit. 1, 1. 2 Petr. 1, 3. 6. 7. coll. Prov. 1, 7. Jes. 11, 2. 3 Esdr. 1, 21. Religio, quae leges Dei sancte observat, 1 Tim. 2, 2. coll. 2 Macc. 3, 1. Sir. 49, 3. — Act. 3, 12. ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ, propria virtute vel vi pietatis, i. e. in praemium pietatis. cf. Sap. 10, 12. — *Εὐσεβείαι, pietatis exercitia,* 2 Petr. 3, 11. — 2) *doctrina de pietate* scil. vera; de doctrina christiana 1 Tim. 3, 16. (*Joseph.* c. Apion. 1, 12. ἡ κατὰ τοὺς νόμους παραδεδομένη εὐσέβεια.) Rectius autem fortasse τὸ μυστήριον τῆς εὐσεβείας est: doctrina, non omnibus nota, ad veram erga Deum pietatem ducens, vel qua occupatur pietas nostra. — Saepius non extat.

Εὐσεβέω, ῶ, f. ήσω, (ab εὐσεβὴς) *religiose colo, cultu prosequor,* Act. 17, 23. 4 Macc. 9, 6. pietatem factis demonstro. — 2) Sensu transitivo *pium facio* aliquem, *pietati adsuefacio.* 1 Tim. 5, 4. τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, familiares pietati adsuefacere.

Εὐσεβὴς, ές, οῦς, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, (εὖ et σέβω) *pius,* in Deum, magistratus, parentes. In N. T. *pius in Deum, Deum sancte colens,* Act. 10, 2. 7. 22, 12. 2 Petr. 2, 9. coll. Jes. 24, 16. צדיק 26, 7.

Εὐσεβῶς, adv. *pie, religiose, pietati in Deum convenienter.* 2 Tim. 3, 12. Tit. 2, 12.

Εὔσημος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et σῆμα, signum) bene signatus, bene, recte notatus; inde et illustris (Ps. 81, 3.), et *distinctus, perspicuus,* 1 Cor. 14, 9. εὔσημος λόγος, sermo distinctus, voces articulatae. Hesych. εὔσημον· εὔδηλον, φανερόν.

Εὔσπλαγχνος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et σπλάγχνα) 1) viscera sana habens. 2) animosus, fortis. — In N. T. ex hebraismo, cum σπλάγχνα etiam significent misericordiam, est: *valde misericors,* Eph. 4, 32. 1 Petr. 3, 8. — In V. T. non nisi Orat. Manass. v. 6. occurrit: κύριος εὔσπλαγχνος, μακρόθυμος. Εὐσπλαγχνία, *misericordia* legitur in Test. XII. Patr. p. 638. 640. 537. 731.

Εὐσχημόνως, adv. forma decora; *decenter, honeste, composite.* Rom. 13, 13. 1 Cor. 14, 40. 1 Thess. 4, 12.

Εὐσχημοσύνη, ης, ἡ, proprie: *forma decora et honesta, decor externus;* — deinde mores bene compositi, ut saepissime apud profanos. In N. T. semel 1 Cor. 12, 23. de *ornatu externo,* quo membra teguntur.

Εὔσχημων, ονος, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et σχῆμα) 1)

forma pulcher, decorus, 1 Cor. 12, 24. τὰ εὐσχήμονα scl. μέλη, membra natura sua formosa. 2) Metaph.: *decorus, honestus;* τὸ εὐσχημὸν, decorum, 1 Cor. 7, 35. — de muliere: *pudica*, Sir. 26, 23. et Act. 13, 50. 17, 12. nisi hic est, ut seriores usurpare quoque solent, 3) *nobilis, in honore constitutus, spectabilis*, ut Marc. 15, 43. εὐσχήμων βουλευτής. coll. Prov. 11, 25. (*Joseph.* de vita sua §. 9. commemorat factiones, alteram ἀνδρῶν εὐσχημόνων, nobiliorum; alteram ἐξ ἀσημοτάτων, maxime ignobilibus, constantem.)

Εὐτόνως, (ab εὔτονος, firmus, validus) adv. *vehementer, magna cum contentione, graviter.* Luc. 23, 10. Act. 18, 28. coll. Jos. 6, 8. 2 Macc. 12, 23. *Joseph.* bell. 4, 8. 4.

Εὐτραπελία, ας, ἡ, (ab εὐτράπελος, quod est ex εὖ et τρέπω, urbanus, lepidus) *urbanitas; — lepor, facetiae;* — deinde in malam partem: *joci indecentes, scurrilitas*, vel potius *sermones ambigui*, qui in obscoenum sensum facile flecti possunt; Eph. 5, 4. Vid. *Wolfius* in curis phil. ad h. l. *Etym. M.* ἡ εὐτραπελία· μωρολογία, κουφότης, ἀπαιδευσία, παρὰ τὸ εὖ τρέπεσθαι τὸν λόγον εἴρηται.

Εὔτυχος, ου, ὁ, *Eutychus*, nom. pr. adolescentis per Paulum in vitam reducis, Act. 20, 9.

Εὐφημία, ας, ἡ, (ab εὔφημος) *bona fama, bona existimatio, laus.* 2 Cor. 6, 8. (fausta ominatio, *Joseph.* Ant. 10, 11. 7. acclamatio, id. Ant. 16, 2. 1.)

Εὔφημος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ab εὖ et φήμη) qui bonam habet existimationem, qui boni est ominis; — qui laudat, celebrat. — In N. T. semel Phil. 4, 8. ubi εὔφημα sunt: *quae bonam existimationem efficiunt, laudi ducuntur, laudabilia.*

Εὐφορέω, ῶ, f. ήσω, (εὖ et φορέω, unde εὔφορος, fertilis,) *fertilis sum, fructus largiter fero;* semel Luc. 12, 16.

Εὐφραίνω, f. ανῶ, (εὖ et φρὴν) *mentem exhilaro, oblecto*, 2 Cor. 2, 2. — Medium: *exhilaro me, delector aliqua re, laetor, laeto sum animo*, in *jubila erumpo*, Luc. 15, 32. Act. 2, 26. Rom. 15, 10. (Deut. 32, 43.) Gal. 4, 27. (Jes. 54, 1.) Apoc. 11, 10. 12, 12. — seq. ἐν τινι Act. 7, 41. 1 Sam. 2, 1. Psal. 64, 11. Eccl. 2, 10. — et ἐπί τινι, Apoc. 18, 20. Psal. 31, 8. 40, 22. 70, 5. — Dicitur potissimum de laetitia in epulis, cum addito verbo epulandi, ut Luc. 12, 19. 15, 23. tum eo omisso, ubi est *laete convivari*, ut Luc. 15, 24. 29. 16, 19. et שָׂמַח, Deut. 14. 26. 27, 7. coll. Esth. 9, 19. Sir. 13, 11. et saepius apud profanos. Caeterum non habetur.

Εὐφράτης, ου, ὁ, *Euphrates*, hebr. פְּרָת, fluvius Asiae occidentalis maximus, ex Armeniae montibus delabens, et per Syriam et Mesopotamiam in mare Persicum effluens. Commemoratur Apoc. 9, 14. 16, 12. et notandum est, Judaeos malos daemones in locis desertis, etiam in desertis ad Eu-

phratem sitis, vinctos custodiri, arbitratos esse. coll. Zach. 5, 11. Matth. 12, 43. Tob. 8, 3.

Εὐφροσύνη, ης, ἡ, (ab εὔφρων, laetus, vid. εὐφραίνω) *laetitia, oblectatio,* Act. 14, 17. τροφῆς καὶ εὐφροσύνης i. e. τροφῆς εἰς εὐφροσύνην. cf. Judith. 12, 12. — *salus, felicitas,* Act. 2, 28. coll. Psal. 3, 11. Sir. 4, 13.

Εὐχαριστέω, ῶ, f. ήσω, (εὖ et χάρις) 1) *gratias ago,* seq. dativo, Luc. 17, 16. 18, 11. Joh. 11, 41. Act. 27, 35. 28, 15. Rom. 1, 8. et passim. cf. Judith. 8, 2. 2 Macc. 1, 11. Etiam omisso dativo, Rom. 1, 21. Eph. 1, 16. 5, 20. — 2) *ad gratias agendas obstrictus sum,* τινί, Rom. 14, 6. 16, 4. 1 Cor. 1, 14. — Cum in gratiarum actione inesse soleat laus benefactoris, 3) est: *laudo, celebro,* addita notione grati animi, et est i. q. εὐλογεῖν; 1 Cor. 14, 17. ubi καλῶς εὐχαριστεῖς est idem quod antea v. 16. εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, coll. v. 15. 2 Cor. 1, 11. εὐχαριστηθῇ, celebretur beneficium. Sic dicitur quoque de εὐλογίᾳ quae ad initium epulorum fieri solebat, cuique inerat celebratio Dei cum gratiarum actione, Matth. 15, 36. 26, 27. coll. 25. Marc. 8, 6. 14, 23. Luc. 22, 17. 19. Joh. 6, 11. 23. 1 Cor. 11, 24. cf. Εὐλογέω.

Εὐχαριστία, ας, ἡ, (ab εὐχαριστέω) *gratiarum actio,* Act. 24, 3. 2 Cor. 9, 11. 12. Eph. 4, 6. Col. 4, 2. 1 Thess. 3, 9. 1 Tim. 2, 1. — *celebratio Dei, laudes Dei,* 1 Cor. 14, 16. 2 Cor. 4, 15. Eph. 5, 4. Col. 2, 7. Apoc. 4, 9. 7, 12. etiam de *precibus* cum celebratione Dei et gratiarum actione conjunctis, 1 Tim. 4, 3. 4. coll. Sap. 16, 28.

Εὔχάριστος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τό, profanis est: gratus, beneficiorum memor; gratiosus, jucundus, gratus. Semel in N. T. Col. 3, 15. ubi alii vertunt *liberales,* benefici; alii: *Deo accepti;* alii: *gratiosi, comes.* Mihi propter nexum totius loci εὐχάριστοι videntur esse, vel qui fraterno amore ducti *aliis bene placere* student, vel qui concordiae studiosi *in gratiam* cum aliis libenter *redeunt.*

Εὐχή, ῆς, ἡ, (cf. Εὔχομαι) 1) *votum, promissio sancta Deo facta,* hebr. נֶדֶר, Judic. 11, 30. Num. 30, 4. Deut. 12, 6. Job. 22, 7. et saepissime; (unde etiam dona promissa ipsa significat, dona voluntaria, 3 Esdr. 2, 7. 9. 8, 58. coll. Esdr. 8, 28.) Sic in N. T. Act. 21, 13. de voto castimoniae, et ib. c. 18, 18. de voto, quod Paulus fecit tondendi capilli, ubi Cenchreas pervenisset. (Alii hic de voto religioso, de voto Nasiraeatus cogitarunt, sed minus recte, quanquam apud LXX. de Nasiraeatu Numer. cap. 6. legitur.) Iis, qui morbo laboraffent, vel in angustias conjecti fuissent, moris fuisse, precibus vacare triginta diebus, antequam victimas oblaturi essent, et vino abstinere et *radere comas* (ξυρήσασθαι τὰς κόμας,) tradidit *Josephus,* de bello Jud. 2, 15. 1. — 2) *de precatio* Deo facta, quare LXX. pro hebr. תְּפִלָּה, Prov. 15,

9. 32. Job. 16, 17. Sic Jac. 5, 15, coll. v. 16. Efficaciam salutarem τῆς εὐχῆς aliorum pro aegroto celebrant quoque Sir. 38, 9. coll. v. 14. et Test. XII. Patr. p. 682. — Saepius non legitur.

Εὔχομαι, f. ξομαι, 1) *voto facio* Deo, Deo sancte promitto, Gen. 28, 20. Num. 6, 21. Eccl. 5, 4. Hoc sensu fortasse Act. 26, 29. εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ, voto lubentissime me obstringerem Deo. Alii: optarim a Deo. — 2) *preces facio, precibus expeto*, 2 Cor. 13, 9. potissimum de precibus pro aliis, f. deprecatione, — πρὸς τὸν θεὸν, 2 Cor. 13, 7. Jac. 5, 16. coll. Num. 21, 8. Exod. 8, 8. Deut. 9, 26. 2 Reg. 20, 2. — Inde ex adjuncto: 3) *valde desidero, opto*, Act. 27, 29. Rom. 9, 3. 2 Joh. v. 2. Act. 26, 29. coll. Jer. 42, 22. ubi in textu hebr. יָפֵן. Test. XII. Patr. p. 589.: ὁ πατήρ μου ηὔξατό μοι λέγων· βασιλεὺς ἔσῃ κατευοδούμενος ἐν πᾶσι. Praeterea non habetur in N. T.

Εὔχρηστος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et χρηστὸς) *usui optime accommodatus, perutilis, utilis*; 2 Tim. 2, 21. 4, 11. Philem. v. 11. coll. Sap. 13, 13. εἰς οὐδὲν εὔχρηστον.

Εὐψυχέω, ῶ, f. ήσω, (εὖ et ψυχή), *laeto* f. alacri *sum animo, exhilaror*, Phil. 2, 19. (εὐψυχία, animi hilaritas, 4 Macc. 6, 11. 9, 23. — εὔψυχος, alacer, *Joseph.* Ant. 2, 2. 1.)

Εὐωδία, ας, ἡ, (ab εὐώδης, bene olens) 1) bonus odor, Sir. 24, 15. — 2) *suffimenta bene fragrantia*, quae Deo in sacris offerebantur; 3 Esdr. 1, 13. Esdr. 6, 10. Dan. 2, 46. Sir. 32, 7. — In N. T. tropice de eo quod Deo gratissimum est; 2 Cor. 2, 15. χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν, Christi quasi suffimentum sumus, i. e. opera nostra a Christo nobis demandata, Deo quam maxime accepta est. Eph. 5, 2. Phil. 4, 18. ὀσμὴ εὐωδίας, suffimentum suavissimum; res, opera Deo quam maxime grata. vid. e V. T. Gen. 8, 21. Lev. 1, 9. 22. Num. 28, 13. coll. Test. XII. Patr. p. 547., ubi ἄγγελοι τοῦ προσώπου offerre Deo dicuntur ὀσμὴν εὐωδίας λογικὴν καὶ ἀναίμακτον προσφοράν. Saepius non habetur.

Εὐώνυμος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (εὖ et ὄνυμα, Aeol. pro ὄνομα) 1) qui boni est nominis; fausti ominis; inde, cum graecis omina sinistra essent bona, 2) *sinister, laevus*, Act. 21, 3. Apoc. 20, 2. — Ἐξ εὐωνύμων, ad sinistram, Matth. 20, 21. 23. 25, 33. 41. 27, 38. Marc. 10, 37. 40, 15, 27. Saepius non extat. coll. Neh. 8, 6. Jos. 23, 6. Ez. 21, 16.

Ἐφάλλομαι, (ἐπὶ et ἅλλομαι) *insilio* in aliquem. Semel Act. 19, 16. coll. 1 Sam. 10, 6. 11, 6. 16, 13.

Ἐφάπαξ (ἐπὶ et ἅπαξ) adverb. *una vice, semel*; Rom. 6, 10. Hebr. 7, 27. 9, 12. 10, 10. Sic quoque 1 Cor. 15, 6. ubi ἐφάπαξ est semel, non iteratis vicibus, ut Petro et Apostolis. Alii hic, sed sine causa, *simul, eodem tempore et loco*. Saepius non legitur.

Ἐφεσῖνος, ίνη, ῖνον, *Ephesinus*, Apoc. 2, 1. ubi pro τῆς ἐφεσίνης Griesb. repofuit τῆς ἐν ἐφέσῳ.

Ἐφέσιος, ία, ιον, *Ephesius*, *Ephefo oriundus*. Act. 19, 28. 34. 35. 21, 29. (Eph. 6, 24.)

Ἔφεσος, ου, ἡ, *Ephefus*, metropolis Joniae celeberrima, ad mare Icarium fita, in qua Dianae templum fplendidiffimum erat, a veteribus inter feptem mundi miracula relatum, ab Heroftrato incenfum, deinde communibus Graeciae fumptibus reftitutum. (*Paufan.* 7, 2, *Liv.* 1, 45. Plin. 5, 37. *Strabo*, 14, 948.) Coetus chriftianorum ibi collectus eminebat inter Afiae minoris coetus. Commemoratur Act. 18, 19—24. 19, 1, 17. 26. 20, 16 fq. 1 Cor. 15, 32. 16, 8. Eph. 1, 1. 1 Tim. 1, 3. 2 Tim. 1, 18. 4, 12. Apoc. 1, 11. 2, 1.

Ἐφευρετής, οῦ, ὁ, (ἐπὶ et εὑρετής, inventor) *inventor*, qui praeterea aliquid excogitat, aliis adhuc non cognitum. Rom. 1, 30. ἐφευρεταὶ κακῶν, malorum, fcelerum inventores, οἱ ἐπὶ τοῖς παλαιοῖς κακοῖς ἕτερα καινοτομοῦντες κακά, ut *Suid.* explicat. Similiter Sap. 1, 4. ψυχὴ κακότεχνος eft: anima fcelera volvens. *Philo* in Flacc. p. 968.: κακῶν εὑρεταί, rerum malarum opifices. ib. p. 975.: καινῶν ἀδικημάτων εὑρετής.

Ἐφημερία, ας, ἡ, (ab ἐφήμερος) quod profanis non eft ufitatum, LXX. interpretes utuntur ad defignandas viginti quatuor *familias* five *claffes* facerdotum, quarum quaeque *quotidiano* miniferio in templo per octo dies fungi debebat, ex inftituto Davidis 1 Chr. 24, 4., confirmato a Salomone (2 Chr. 8, 14.) et Nehemia (Neh. 13, 30.). *Jofeph.* Antiq. 7, 15. 7. eandem rem exponens, iftas familias appellat πατριάς; — διεμέρισέ αὐτοὺς κατὰ πατριάς· διέταξε δὲ μίαν πατριὰν διακονεῖσθαι τῷ θεῷ ἐπὶ ἡμέρας ὀκτώ. In textu hebr. pro ἐφημερία legitur מַחְלֹקֶת, divifio, claffis, 1 Chr. 23, 6. 28, 13. 21. 2 Chr. 31, 2. 15. מִשְׁמֶרֶת et מִשְׁמָרֶת, cuftodia, ftatio, Neh. 12, 24. 13, 30. 1 Chr. 25, 8. diciturque etiam de *miniferio diurno* facerdotum 2 Chr. 13, 11. 3 Esdr. 1, 16. ubi 2 Chr. 35, 15. eft עֲבֹדָה. *Suidas*: ἐφημερία· πατριά. λέγεται καὶ ἡ τῆς ἡμέρας λειτουργία. — In N. T. bis de *familia* facerdotum, Luc. 1, 5. 8.

Ἐφήμερος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ex ἐπὶ et ἡμέρα) 1) diem unum durans, diurnus; 2) *quotidianus*. Jac. 2, 15.

Ἐφικνέομαι, οῦμαι, f. ίξομαι, (ἐπὶ et ἱκνέομαι, venio) *pervenio*, *pertingo*; bis, 2 Cor. 10, 13. 14. et bis in V. T. Sir. 43, 27. 30.

Ἐφίστημι, f. ἐπιστήσω (ἐπὶ et ἵστημι) colloco juxta, appono, admoveo. Medium ἐφίσταμαι, cuius fignificationem etiam aor. 2. perfect. et plusq. act. fequuntur, quodque in N. T. non nifi ter in Pauli et praeterea in Lucae fcriptis legitur, eft: 1) *me colloco juxta*, *juxta fto*, *adfto*, Act. 22, 13. 20. —

sequitur et ἐπί, Act. 10, 17. 11, 11. et dativus: τῇ οἰκίᾳ, Act. 17, 5. αὐτῷ, Act. 23, 11. Gen. 24, 43. 1 Sam. 22, 17. — Saepius dicitur de angelis subito comparentibus et adstantibus, Luc. 2, 9. 24, 4. 12, 7. — *me sisto coram*, Luc. 4, 39. — 2) *advenio, accedo*, Luc. 2, 38. 10, 40. 23, 27. — subito accedo, Luc. 20, 1. Act. 4, 1. 3) *proximus sum, insto, imminens*, 1 Thess. 5, 3. 2 Tim. 4, 6. 4) *irruo, ingruo*, Luc. 21, 34. Act. 6, 12. 28, 2. Sap. 6, 5. 2 Sam. 1, 10. Lev. 19, 16. — 5) *persevero, persto in agendo, insisto alicui rei*, 2 Tim. 4, 2. cf. Jes. 41, 22. Exod. 7, 23. ἐπέστησας τὸν νοῦν. — Saepius non extat.

Ἔφραΐμ, ὁ, *Ephraim*, urbs Joh. 11, 54. commemorata, quae secundum Eusebium octo, secundum Hieronymum triginta milliaribus distabat Hierosolymis. Teste *Josepho* (de bell. 4, 9. 9.) urbs Ἐφραΐμ in vicinia urbis Bethel sita erat.

Ἐφφαθά, hephata, i. e. *aperitor*, imperativus syriacus ܐܶܬܦܰܬܰܚ, ἐθφατά, euphonice ἐφφαθά, a verbo ܦܬܰܚ, *aperuit*. Marc. 7, 34.

Ἔχθρα, ας, ἡ, (foemin. ab ἐχθρός, odium, inimicitia) *inimicitia, odium*, Rom. 8, 7. Luc. 23, 12. Gal. 5, 20. Jac. 4, 4. (ἔχθραι, 4 Macc. 2, 13.) — metonym. *causa dissidii*, Eph. 2, 15. 17. — 3 Esdr. 5, 74. Num. 35, 20. 22.

Ἐχθρός, ά, όν, *inimicus, adversarius*, Matth. 13, 28. ὁ ἐχθρὸς ἄνθρωπος, coll. Esth. 7, 6. 9, 10. Sap. 12, 4. 15, 18. — Deinde ὁ ἐχθρὸς substantive 1) *inimicus, adversarius, hostis*, qui alterum laedit, s. eum laedere studet, Matth. 5, 43 sq. 10, 36. 22, 44. Luc. 1, 71. (ubi i. q. μισῶν, ut etiam respondeat hebr. אויב Exod. 23, 5. Psal. 41, 8. Prov. 25, 22.) 19, 27. et saepius. Apud LXX. potissimum pro hebr. אויב et צר. — Specialiter de Dei adversario, *peccatore*, Act. 13, 10. Rom. 5, 10. Col. 1, 21. — et κατ' ἐξοχὴν *de adversario Christi* et Christianorum, *diabolo*, Luc. 10, 19. δύναμις τοῦ ἐχθροῦ, (1 Petr. 5, 8. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν), coll. Matth. 13, 25. ubi ὁ ἐχθρὸς v. 29. de diabolo explicatur. Eodem modo in Test. XII. Patr. p. 657. et 658. ὁ ἐχθρὸς dicitur Satanas. — — 2) qui tanquam alienus non amatur, *invisus, reprobatus*, Rom. 11, 28. Gal. 4, 16.

Ἔχιδνα, ης, ἡ, *vipera*, venenum nocentissimum habens, Act. 28, 3. — γεννήματα ἐχιδνῶν, *progenies viperina*, tropice: homines callide laedentes, ingrati, odii veritatis, tanquam veneni, plenissimi, Matth. 3, 7. 12, 34. 23, 33. Luc. 3, 7.

Ἔχω, f. ἕξω et σχήσω, imperf. εἶχον, aor. 2. ἔσχον, latinor. *habeo* respondet, et fere eadem dicitur varietate. Est autem

1) *habeo, possideo*; — de personis Matth. 3, 9. πα-

τέρα ἔχομεν. c. 9, 36. Marc. 6, 34. et ſaepius. — ἔχειν γυναῖκα, uxorem habere, Matth. 4, 24. 22, 28. Marc. 6, 18. 1 Cor. 5, 1. 7, 2. 12. — ſive etiam uxore uti, rem cum ea habere, Matth. 14, 4. coll. Deut. 28, 30. Jeſ. 13, 16. — ἔχειν ἄνδρα, Jo. 4, 17 ſq. 1 Cor. 7, 13. — de membris corporis, Matth. 11, 15. 18, 8. 9. Luc. 21, 4. 24. 39. et paſſim; — de rebus, Matth. 8, 20. 12, 11. Jo. 3, 29. Luc. 4, 40. etc. — Inde ὁ ἔχων, *qui habet; poſſidet*, μὴ ἔχων, *qui non habet, non poſſidet;* Matth. 13, 12. 1 Cor. 6, 10. Matth. 13, 44. 46. 19, 22. Marc. 10, 21 ſqq. Luc. 12, 19. — Matth. 18, 25. μὴ ἔχων ἀποδοῦναι, nil habens, quod ſolvat. Luc. 7, 42. — Matth. 8, 20. μὴ ἔχει ποῦ τὴν κεφ. Luc. 9, 58. 14, 28. Marc. 6, 36. τί γὰρ φάγωσιν, οὐκ ἔχουσι ib. 8, 1. 2. Luc. 11, 6. 12, 17. — 2 Cor. 8, 11. ἐκ τοῦ ἔχειν, pro facultate. coll. Neh. 8, 12. Sir. 13, 7. Hanc autem primitivam verbi ἔχειν *habendi* notionem varie vertunt et referunt noſtri. Eſt enim pro diverſitate conjunctionis: *in promptu, ad manus habeo*, Matth. 14, 17. 15, 34. Marc. 6, 38. 8, 5. 7. Luc. 24, 41. Joh. 2, 3. Matth. 16, 15. — *mecum habeo*, ἔχειν τὸ φῶς, Joh. 12. 35 ſq. Apoc. 2, 14. 15. De veſtimento: *indutus ſum*; Matth. 3, 4. 22, 12. Luc. 9, 3. Eſth. 4, 2. — Joh. 18, 10. ἐχ. μάχαιραν, gladio cinctus. — *in me habeo*, (quod Marc. 9, 50. plenius dicitur ἔχω ἐν ἐμαυτῷ.) Joh. 6, 68. ῥήματα ζωῆς. Apoc. 12, 12. θυμὸν μέγαν. — Huc etiam pertinet formula δαιμόνιον ἔχειν, Matth. 11, 18. Marc. 3, 22. 30. Luc. 4, 33. 7, 33. Joh. 7, 20. 8, 48. Act. 8, 7. et paſſim; — πνεῦμα χριστ. ἔχειν, Rom. 8, 9. (ubi i. q. οἰκεῖ ἐν ὑμῖν.) 1 Cor. 7, 40. — Apoc. 2, 6. τοῦτο (ſcl. καλὸν) ἔχεις, hoc boni in te habes, hoc in te laudandum eſt. — *complector, contineo*, Hebr. 9, 4. Apoc. 21, 11.

2) *teneo;* — et quidem a) ſenſu proprio: *manu teneo*, Matth. 26, 7. Marc. 4, 3. Apoc. 1, 16. 18. 3, 1. 5, 8. fortaſſe etiam 14, 6. ſi εὐαγγέλιον ibi de nuntio ſcripto intelligitur. Matth. 25, 25. ἔχεις τὸ σόν, en habes, tene, accipe. coll. Jer. 50, 42. Joſ. 6, 8. — b) ſenſu transitivo: *capio, potior*, Marc. 16, 18. εἶχε αὐτοὺς τρόμος. Sic ſaepius apud LXX. interpretes pro אחז, *cepit*, Job. 18, 21. πρώτους δὲ ἔσχε θαῦμα. ib. 21, 6. 30, 16. Jeſ. 13, 8. — c) *animo teneo, firmiter teneo*, ἐλπίδα ὡς ἄγκυραν, Hebr. 6, 19. πίστιν 1 Tim. 1, 19. μυστήριον ib. 3, 9. τὰς ἐντολάς, doctrinam animo firmiter tenens, Joh. 14, 21. νοῦν χριστοῦ, 1 Cor. 2, 16. 2 Tim. 1, 13. Rom. 1, 28. τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, Dei veram cognitionem immotam tenere. — *conſtanter teneo, agendo ſequor*, 1 Cor. 11, 16. συνήθειαν ἔχειν, conſuetudinem tenere, ſequi. Apoc. 12, 17. μαρτυρίαν κυρίου, firmiter tenere publicam Jeſu profeſſionem. ib. 6, 9. 19, 10. (Job. 17, 9. τὴν ὁδὸν ἔχειν). Huc et referenda eſt formula Joannea: ἔχειν τὸν πατέρα, τὸν υἱόν, fido animo tenere i. e. ſequi ſentiendo agendoque patrem ſ.

filium, 1 Joh. 2, 23. 5, 12. 2 Joh. v. 9. (Teſt. XII. Patr. p. 652.: ἔχοντες τὸν θεὸν τῆς εἰρήνης, fideliter ſequuti Deum ſalutis.) —

3) *accipio, conſequor, nanciſcor, evenit mihi, particeps fio*, v. c. μισθὸν, Matth. 6, 1. 1 Cor. 9, 7. κρῖμα ἔχειν, poenas dare, 1 Tim. 5, 12. — λύπην, θλίψιν, χαρὰν, Rom. 5, 1. Joh. 16, 21. 33. 17, 13. 2 Cor. 1, 15. 2, 3. Phil. 2, 27. Apoc. 2, 10. — ζωὴν αἰώνιον. Matth. 19, 16. Joh. 3, 15 ſq. 6, 40. θησαυρὸν, Matth. 19, 21. τέκνα. Matth. 22, 24 ſq. ἄφεσιν Marc. 3, 29. Luc. 19, 20—26. τὰ αἰτήματα, petita, 1 Joh. 5, 15. Vid. praeterea Matth. 25. 28 ſq. Act. 9, 14. Joh. 5, 7. 8, 12. 2 Cor. 5, 12. Rom. 13, 3. 1 Cor. 6, 19. Joh. 4, 44. Hebr. 6, 18. 7, 6. Act. 13, 15. Rom. 1, 13. — καιρὸν ἔχειν, tempus, opportunitatem nanciſci, Gal. 6, 10. Hebr. 11, 15. Apoc. 12, 12. ὀλίγον καιρὸν ἔχει, parum temporis ei conceſſum eſt. — εἶχε γῆν πολλὴν, — βάθος, nactum eſt ſemen humum profundam, Matth. 13, 5. Marc. 4, 5. 6. Luc. 8, 6. — Matth. 13, 27. πόθεν οὖν ἔχει, unde ei venit. Joh. 4, 11. πόθεν ἔχεις, unde habebis, quo modo tibi comparabis. —

4) *me habeo, verſor in, ſum*, et indicat *ſtatum* et *conditionem*, quatenus *perdurat*. Triplici autem *uſu* venit: a) res ipſa nominatur et conditio eius exprimitur per adjectivum, ubi rei ipſi praefigi ſolet articulus, v. c. τὴν χεῖρα ξηρὰν ἔχων, manu tabida laborans, Matth. 12, 10. Marc. 31, 3. — πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν, animo hebetes eſtis, Marc. 8, 17. — τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχοντες, Hebr. 5, 14. vid. Αἰσθητήριον. b) cum accuſativo ſubſtantivi conditionem exprimentis ponitur, ita ut vel verti poſſit: eſſe aliquem, vel verſari in, vel etiam ſubſtantivum reſolvi poſſit in ſuum verbum; v. c. ἔχων μάστιγας, i. q. μαστιγούμενος, morbo vexatus, Marc. 3, 10. Ἡλικίαν ἔχει, adultus eſt, Joh. 9, 21. 23. Ἀκροβυστίαν ἔχοντες, praeputiati, Act. 11, 3. Ἔχειν εἰρήνην, in pace eſſe, Act. 9, 31. Ἔγκλημα ἔχειν, in culpa verſari, criminis reum eſſe, Act. 23, 29. Ἐλπίδα ἔχων, ſperans, Act. 24, 15. Ἐπιθυμίαν ἔχω pro ἐπιθυμέω, Phil. 1, 23. Ἔχειν ἀθανασίαν, pro ἀθάνατος ὤν, 1 Tim. 6, 16. Τιμὴν ἔχειν pro τιμᾶσθαι. Χάριν ἔχοντες pro ὄντες ἐν χάριτι, Act. 2, 47. (Exod. 33, 12. χάριν ἔχεις παρ' ἐμοί.) Ἀγνωσίαν ἔχει, i. q. ἀγνοεῖ, 1 Cor. 15, 34. vid. etiam Act. 28, 29. Rom. 10, 2. 15, 23. Col. 4, 13. 2 Cor. 2, 4. — Ἔχοντες ἀσθενείας, infirmi, aegroti, Act. 28, 9. Hebr. 7, 28. pro quo Joh. 5, 5. legitur ἔχων ἐν ἀσθενείᾳ. — c) cum adverbiis conditionem exprimentibus eſt: *me habeo, ſum*; κακῶς ἔχω, male me habeo, Matth. 4, 28. 8, 16. 14, 35. Καλῶς ἔχω, Marc. 16, 18. Joh. 4, 52. Ἐσχάτως ἔχει in extremo eſt, Marc. 5, 23. Οὕτως ἔχει, ſic ſe habet, Act. 7, 1. 12, 15. 17, 11. 24, 9. 2 Macc. 10, 9. Τὰ ἄλλως ἔχοντα, quae aliter ſe habent, non ita comparata,

1 Tim. 5, 25. Πῶς ἔχουσι, quomodo se habeant, Act. 15, 36. coll. Gen. 43, 27. ubi respondet hebr. שלום.

5) ut latinor. habeo de facultate et potestate dicitur: *habeo, possum, valeo, subio*, Joh. 8, 6. ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν, ut habeant, quod crimini dent. Act. 25, 26. οὐκ ἔχω τί γράψαι, non habeo, nescio quod scribam. ib. 23, 18. 19. (*Joseph.* c. Ap. 1, 22. οὐκ ἔχω εἰπεῖν.) — Marc. 14, 8. ὁ ἔσχεν αὕτη, quaecunque poterat. Luc. 12, 4. μὴ ἔχοντες ποιῆσαι. Joh. 8, 26. Act. 4, 14. Hebr. 6, 13. ἔχω ὀμόσαι, possum jurare. 2 Petr. 1, 15. ἔχειν ὑμᾶς ποιεῖσθαι, ut possitis facere. cf. Jos. 8, 20. Prov. 3, 21. —

6) ut latinor. habeo de aestumatione: *habeo, aestimo, reputo*, i. q. λογίζομαι, Matth. 14, 5. 21, 26. 46. Marc. 11, 32. Act. 20, 24, Phil. 2, 29. Luc. 14, 18, 19. ἔχε με παραιτημένον, excusatum me habe. 2 Cor. 1, 9. αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ipse, meo judicio, me ad mortem damnatum habebam, de vita mea prorsus desperabam; (alii ἔχειν hic et Phil. 1, 30. vertunt *experiri*, ut Sir. 51, 3. 3 Esdr. 8, 82.) Vid. 2 Macc. 6, 11. —

7) involvit notionem *faciendi, exercendi*, et est fere i. q. ποιέω; Rom. 12, 4. ἔχει πράξιν, ministerium perficiendum habet. 1 Cor. 6, 4. 7. κριτήρια s. κρίματα ἔχειν, judicia exercere s. lites agere. Μνείαν ἔχω, mentionem facio, commemoro, 1 Thess. 3, 6. 2 Tim. 1, 3. Χάριν ἔχω, gratias ago, Luc. 17, 9. 1 Tim. 1, 12. 2 Tim. 1, 3. Hebr. 12, 28. ψαλμὸν ἔχω, carmen Deo dico, ψάλλω, 1 Cor. 14, 26. ἔχοντες ἐλευθερίαν, usi libertate, 1 Petr. 2, 16. — Jac. 1, 4. ἔργον τέλειον ἐχέτω, factis omni modo se exserat. Jac. 2, 1. ἐν προσωπ. ἔχ. τὴν πίστιν, ita versari in religionis exercitio, ut partium studium habeas. —

8) habet notionem *necessitatis, est mihi*; et quidem necessitatis a) aut *moralis*, v. c. ἔχω σοί τι εἰπεῖν, dicendum tibi est aliquid; Luc. 7, 40. ἔχω λέγειν, Joh. 16, 12. coll. Gen. 18, 31. b) aut *fati*, ubi est: *subeundum, sustinendum mihi est*; Luc. 12. 50. βάπτισμα ἔχω βαπτ. subeunda mihi est calamitas. Phil. 1, 30. ἀγῶνα ἔχω, sustinenda est pugna. Col. 2, 1. (Test. XII. Patr. p. 611.: ἄτεκνος εἶχον ἀποθανεῖν, sine prole mihi fuisset moriendum.) —

9) exprimit *mensuram*, qua aliquid est, et dicitur a) de *tempore*: Joh. 5, 6. πολὺν χρόνον ἔχει, jam multum temporis transegerat. ib. 8, 57. πεντήκ. ἔτη ἔχεις, quinquaginta annos habes. ib. 11, 17. τεσσ. ἡμέρας ἔχοντα, quartum jam diem versatum in sepulchro. Act. 24, 25. τὸ νῦν ἔχον, quod nunc agitur tempus, in praesenti; (alii: ut nunc res se habet.) — b) *spatii*; Act. 1, 12. σαββάτου ἔχον ὁδόν, qui sabbati viam abest (Luc. 24, 13. legitur in eadem re ἀπέχω.) —

10) *Medium*: ἔχομαί τινος, *adhaereo, conjungo me*,

filium, 1 Joh. 2, 23. 5, 12. 2 Joh. v. 9. (Teſt. XII. Patr. p. 652.: ἔχοντες τὸν θεὸν τῆς εἰρήνης, fideliter ſequuti Deum ſalutis.) —

3) *accipio, conſequor, nanciſcor, evenit mihi, particeps fio*, v. c. μισθὸν, Matth. 6, 1. 1 Cor. 9, 7. κρῖμα ἔχειν, poenas dare, 1 Tim. 5, 12. — λύπην, θλίψιν, χαρὰν, Rom. 5, 1. Joh. 16, 21. 33. 17, 13. 2 Cor. 1, 15. 2, 3. Phil. 2, 27. Apoc. 2, 10. — ζωὴν αἰώνιον. Matth. 19, 16. Joh. 3, 15 ſq. 6, 40. θησαυρὸν, Matth. 19, 21. τέκνα. Matth. 22, 24 ſq. ἄφεσιν Marc. 3, 29. Luc. 19, 20—26. τὰ αἰτήματα, petita, 1 Joh. 5, 15. Vid. praeterea Matth. 25. 28 ſq. Act. 9, 14. Joh. 5, 7. 8, 12. 2 Cor. 5, 12. Rom. 13, 3. 1 Cor. 6, 19. Joh. 4, 44. Hebr. 6, 18. 7, 6. Act. 13, 15. Rom. 1, 13. — καιρὸν ἔχειν, tempus, opportunitatem nanciſci, Gal. 6, 10. Hebr. 11, 15. Apoc. 12, 12. ὀλίγον καιρὸν ἔχει, parum temporis ei conceſſum eſt. — εἶχε γῆν πολλὴν, — βάθος, nactum eſt ſemen humum profundam, Matth. 13, 5. Marc. 4, 5. 6. Luc. 8, 6. — Matth. 13, 27. πόθεν οὖν ἔχει, unde ei venit. Joh. 4, 11. πόθεν ἔχεις, unde habebis, quo modo tibi comparabis. —

4) *me habeo, verſor in, ſum*, et indicat *ſtatum et conditionem*, quatenus *perdurat*. Triplici autem *uſu* venit: a) res ipſa nominatur et conditio eius exprimitur per adjectivum, ubi rei ipſi praefigi ſolet articulus, v. c. τὴν χεῖρα ξηρὰν ἔχων, manu tabida laborans, Matth. 12, 10. Marc. 31, 3. — πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν, animo hebetes eſtis, Marc. 8, 17. — τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχοντες, Hebr. 5, 14. vid. Αἰσθητήριον. b) cum accuſativo ſubſtantivi conditionem exprimentis ponitur, ita ut vel verti poſſit: eſſe aliquem, vel verſari in, vel etiam ſubſtantivum reſolvi poſſit in ſuum verbum; v. c. ἔχων μάστιγας, i. q. μαστιγούμενος, morbo vexatus, Marc. 3, 10. Ἡλικίαν ἔχει, adultus eſt, Joh. 9, 21. 23. Ἀκροβυστίαν ἔχοντες, praeputiati, Act. 11, 3. Ἔχειν εἰρήνην, in pace eſſe, Act. 9, 31. Ἔγκλημα ἔχειν, in culpa verſari, criminis reum eſſe, Act. 23, 29. Ἐλπίδα ἔχων, ſperans, Act. 24, 15. Ἐπιθυμίαν ἔχω pro ἐπιθυμέω, Phil. 1, 23. Ἔχων ἀθανασίαν, pro ἀθανατος ὤν, 1 Tim. 6, 16. Τιμὴν ἔχειν pro τιμᾶσθαι. Χάριν ἔχοντες pro ὄντες ἐν χάριτι, Act. 2, 47. (Exod. 33, 12. χάριν ἔχεις παρ' ἐμοί.) Ἀγνωσίαν ἔχει, i. q. ἀγνοεῖ, 1 Cor. 15, 34. vid. etiam Act. 28, 29. Rom. 10, 2. 15, 23. Col. 4, 13. 2 Cor. 2, 4. — Ἔχοντες ἀσθενείας, infirmi, aegroti, Act. 28, 9. Hebr. 7, 28. pro quo Joh. 5, 5. legitur ἔχων ἐν ἀσθενείᾳ. — c) cum adverbiis conditionem exprimentibus eſt: *me habeo, ſum*; κακῶς ἔχω, male me habeo, Matth. 4, 28. 8, 16. 14, 35. Καλῶς ἔχω, Marc. 16, 18. Joh. 4, 52. Ἐσχάτως ἔχει in extremo eſt, Marc. 5, 23. Οὕτως ἔχει, ſic ſe habet, Act. 7, 1. 12, 15. 17, 11. 24, 9. 2 Macc. 10, 9. Τὰ ἄλλως ἔχοντα, quae aliter ſe habent, non ita comparata,

1 Tim. 5, 25. Πῶς ἔχουσι, quomodo se habeant, Act. 15, 36. coll. Gen. 43, 27. ubi respondet hebr. שלום.

5) ut latinor. habeo de facultate et potestate dicitur: *habeo, possum, valeo, sto*, Joh. 8, 6. ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν, ut habeant, quod crimini dent. Act. 25, 26. οὐκ ἔχω τί γράψαι, non habeo, nescio quod scribam. ib. 23, 18. 19. (*Joseph.* c. Ap. 1, 22. οὐκ ἔχω εἰπεῖν.) — Marc. 14, 8. ὃ ἔσχεν αὕτη, quaecunque poterat. Luc. 12, 4. μὴ ἔχοντες ποιῆσαι Joh. 8, 26. Act. 4, 14. Hebr. 6, 13. ἔχω ὀμόσαι, possum jurare. 2 Petr. 1, 15. ἔχειν ὑμᾶς ποιεῖσθαι, ut possitis facere. cf. Jos. 8, 20. Prov. 3, 21. —

6) ut latinor. habeo de aestumatione: *habeo, aestumo, reputo*, i. q. λογίζομαι, Matth. 14, 5. 21, 26. 46. Marc. 11, 32. Act. 20, 24, Phil. 2, 29. Luc. 14, 18, 19. ἔχε με παραιτημένον, excusatum me habe. 2 Cor. 1, 9. αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ipse, meo judicio, me ad mortem damnatum habebam, de vita mea prorsus desperabam; (alii ἔχειν hic et Phil. 1, 30. vertunt *experiri*, ut Sir. 51, 3. 3 Esdr. 8, 82.) Vid. 2 Macc. 6, 11. —

7) involvit notionem *faciendi, exercendi*, et est fere i. q. ποιέω; Rom. 12, 4. ἔχει πράξιν, ministerium perficiendum habet. 1 Cor. 6, 4. 7. κριτήρια s. κρίματα ἔχειν, judicia exercere s. lites agere. Μνείαν ἔχω, mentionem facio, commemoro, 1 Thess. 3, 6. 2 Tim. 1, 3. Χάριν ἔχω, gratias ago, Luc. 17, 9. 1 Tim. 1, 12. 2 Tim. 1, 3. Hebr. 12, 28. ψαλμὸν ἔχω, carmen Deo dico, ψάλλω, 1 Cor. 14, 26. ἔχοντες ἐλευθερίαν, usi libertate, 1 Petr. 2, 16. — Jac. 1, 4. ἔργον τέλειον ἐχέτω, factis omni modo se exserat. Jac. 2, 1. ἐν προσωπ. ἔχ. τὴν πίστιν, ita versari in religionis exercitio, ut partium studium habeas. —

8) habet notionem *necessitatis, est mihi*; et quidem necessitatis a) aut *moralis*, v. c. ἔχω σοί τι εἰπεῖν, dicendum tibi est aliquid; Luc. 7, 40. ἔχω λέγειν, Joh. 16, 12. coll. Gen. 18, 31. b) aut *fati*, ubi est: *subeundum, sustinendum mihi est*; Luc. 12. 50. βάπτισμα ἔχω βαπτ. subeunda mihi est calamitas. Phil. 1, 30. ἀγῶνα ἔχω, sustinenda est pugna. Col. 2, 1. (Test. XII. Patr. p. 611.: ἄτεκνος εἶχον ἀποθανεῖν, sine prole mihi fuisset moriendum.) —

9) exprimit *mensuram*, qua aliquid est, et dicitur a) de *tempore*: Joh. 5, 6. πολὺν χρόνον ἔχει, jam multum temporis transegerat. ib. 8, 57. πεντήκ. ἔτη ἔχεις, quinquaginta annos habes. ib. 11, 17. τεσσ. ἡμέρας ἔχοντα, quartum jam diem versatum in sepulchro. Act. 24, 25. τὸ νῦν ἔχον, quod nunc agitur tempus, in praesenti; (alii: ut nunc res se habet.) — b) *spatii*; Act. 1, 12. σαββάτου ἔχον ὁδόν, qui sabbati viam abest (Luc. 24, 13. legitur in eadem re ἀπέχω.) —

10) *Medium*: ἔχομαί τινος, *adhaereo, conjungo me*,

inhaereo, Deut. 30, 20. Job. 2, 3. etiam ἔν τινι, Job. 19, 20. Ez. 14, 4. Inde ὁ ἐχόμενος, *contiguus*, *vicinus*, *proximus*; Marc. 1, 38. αἱ ἐχόμεναι πόλεις, vici proximi. Τῇ ἐχομένῃ scil. ἡμέρᾳ, *proximo*, *proxime sequente die*, Luc. 13, 33. Act. 20, 15. 21, 26. coll. Psal. 68, 17. ἐχόμενον (חנה) ψαλλόντων. coll. Gen. 41, 23. (אחרי) 2 Sam. 21, 1. 1 Chr. 10, 8. τῇ ἐχομένῃ, hebr. מחרת. 2 Macc. 12, 39. — τὰ ἐχόμενα quae *proxima sunt*, quae *pertinent ad*, seq. genitivo; Hebr. 6, 9. τὰ ἐχόμενα σωτηρίας, sensus: quae ad salutem ducunt, cf. *Carpzovii* exercit. Phil. ad h. l. (alii: saluti *convenientia*; cf. *Kypkius*, ad h. l.) LXX. usurpant τὰ ἐχόμενά τινος saepius pro hebr. אצל, *juxta*, v. c. Levit. 6, 11. Judic. 19, 14. 1 Reg. 1, 9. Neh. 8, 6. *Hesych.* ἐχόμενος ἐγγύζων, ἀντεχόμενος πλησίον. — Ἐχόμενα· πλησίον, ἐγγυτάτω. —

11) Denique notandae sunt formulae singulares hae: a) ἔχειν ἐν γαστρὶ, *gravidam esse*, Matth. 1, 18. 23. 24, 19. Marc. 13, 17. 1 Thess. 5, 3. — b) ἔχω ἀνάγκην, seq. infinitivo: *necesse est ut*, *oportet me*, Luc. 14, 18. 23, 17. Hebr. 7, 27. — absolute: μὴ ἔχων ἀνάγκ., qui nulla urgetur necessitate, 1 Cor. 7, 37. — c) ἔχειν τινὰ ἐν τῇ καρδίᾳ, *tenerrime amare* aliquem, nostrum: im Herzen tragen, Phil. 1, 7. — d) ἔχω κατὰ πρόσωπον, coram, praesentem habeo, Act. 25, 16. — e) ἔχειν τι κατά τινος, Matth. 5, 23. Marc. 11, 25. Apoc. 2, 4. sive: πρός τινα, Act. 9, 38. 24, 19. 25, 19. 1 Cor. 6, 1. *habeo*, *quod conquerar de aliquo*, *quod incusem*. — ἔχ. τι ἔν τινι, reperio, quod reprehendam, Joh. 14, 30. — f) ἔχ. κατὰ ἑαυτὸν, *mente inclusum habere*, non communicare cum altero, Rom. 14, 22. coll. Job. 10, 13. ταῦτα ἔχων ἐν σεαυτῷ, hebr. צפן, abscondidit. — g) ἔχειν μεθ' ἑαυτοῦ, *mecum duco*, *mecum habeo*, Matth. 15, 30. 26, 11. Marc. 2, 19. 8, 14. 14, 7. Joh. 12, 8. — h) ἑτοίμως ἔχω, *paratus sum*, *constituo*, *libenter volo*, Act. 21, 13. 2 Cor. 12, 14. — ὁ ἑτοίμως ἔχων, qui proxime futurus est, 1 Petr. 4, 5. — ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες, parati, 2 Cor. 10, 6. — i) ἔχω ὑπ' ἐμαυτὸν, *mihi subjectum habeo*, Matth. 8, 9. Luc. 7, 8. — ἐπ' ἐμαυτοῦ, super me habeo, *subjectus sum*, Apoc. 9, 11. — tropice: *suscepi*, de voto, Act. 21, 23. etiam ἔχειν εὐχὴν simpliciter, omissis ἐπ' ἐμαυτοῦ, Act. 18, 18. k) χρείαν ἔχω, absolute: *inops*, *indigens sum*, Marc. 2, 25. Act. 2, 45. 4, 35. Eph. 4, 28. 1 Joh. 3, 17. χρείαν ἔχω τινος, *opus mihi est* aliqua re, ea *indigeo*, Matth. 6, 1. 9, 12. 21, 3. 26, 65. Luc. 15, 7. Joh. 13, 29. Sequente infinitivo: *opus est*, *necesse est ut*, Matth. 3, 14. 14, 16. 1 Thess. 1, 8. Joh. 13, 10. In evang. Joann. c. 2, 25. 16, 30. sequitur etiam ἵνα. — l) τέλος ἔχειν, pro τελειοῦσθαι, *dissolvi*, *finem habere*, Marc. 3, 6. Hebr. 7, 3. — *eventum habere*, Luc. 22, 37.

Ἕως, adv. *terminum ad quem* indicans, latinor. *usque*

respondens. Dicitur I) de *tempore*, ubi 1) est: *usque ad, usque dum, donec*, et *temporis jam vere praeterlapsi spatium* indicat. Sic a) cum *nominibus* genitivi casus conjungitur, Matth. 1, 17. ἕως τοῦ χριστοῦ, usque ad Christum. c. 2, 15. 11, 13. 23, 25. Marc. 14, 25. 15, 33. Luc. 1, 18. Act. 1. 22. 7, 45. 28, 23. 1 Cor. 16, 8. etc. — ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν, Act. 8, 40. coll. Gen. 28, 15. — ἕως τέλους, usque ad extremum tempus, 1 Cor. 1, 8. 2 Cor. 1, 13. — b) cum *verbis*, Matth. 2, 9. ἕως ἐλθὼν ἔστη, usque dum venit stetitque. Matth. 24, 39. Luc. 15, 4. 17, 8. 19, 13. Joh. 21, 22 sq. 2 Thess. 2, 7. 1 Tim. 4, 13. Hebr. 10, 13. — ἕως ἄν seq. conjunctivo, usque dum, Matth. 2, 13. 5, 18. 26. 10, 11. Marc. 6, 8. 12, 36. Luc. 20, 43. 1 Cor. 4, 5. Jac. 5, 7. et passim coll. Jes. 12, 14. — ἕως οὗ scl. χρόνου, usque dum; usque ad tempus, quo, Matth. 1, 25. 13, 33. Luc. 13, 21. Act. 21, 26. 25, 21. — c) cum *particulis* temporis; ἕως ἄρτι, usque ad hoc tempus, Matth. 11, 12. Joh. 2, 10. 15, 17. 16. 24. 1 Cor. 4, 13. 15, 6. — ἕως τοῦ νῦν, usque ad hunc diem, Matth. 24, 21. Marc. 13, 9. — ἕως τῆς σήμερον Matth. 27, 8. sive ἕως σήμερον, 2 Cor. 3, 15. — ἕως ὅτου, usque dum, Luc. 15, 8. (coll. v. 4. ubi ὅτου deest). Joh. 9, 18. coll. 1 Sam. 30, 4. 1 Macc. 14, 10. — 2) cum verbis saepius terminum *temporis futuri, ubi consummatum fuerit* indicat, et exprimit *futurum exactum*; sic a) legitur ἕως, nude positum, Marc. 6, 45. ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον, usque dum ipse populum dimisisset. ib. 14, 32. ἕως προσεύξωμαι, donec preces fecero. Apoc. 6, 11. — b) saepius ἕως οὗ scl. χρόνου, (ubi alii, sed minus recte, *interim, dum* vertunt), Matth. 14, 22. ἕως οὗ ἀπολύσῃ, usque dum dimiserit. ib. 26, 36. Matth. 26, 36. ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι, donec precatus fuero. ib. 17, 9. 18, 30. Luc. 12, 59. 24, 49. Act. 23, 12. 14. 21. μήτε φαγεῖν, μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν. Joh. 13. 38. οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσει, ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς. — c) interdum etiam ἕως ἄν, Matth. 12, 20. ἕως ἄν ἐκβάλῃ, (ubi minime est *sed*, quanquam LXX. Jes. 42, 3. habent ἀλλὰ; vid. Κρίσις.) Marc. 9, 1. ἕως ἂν ἴδωσιν, non prius quam experti fuerint. Luc. 9, 27. 13, 35. οὐ μή με ἴδητε ἕως ἂν ἥξῃ, non prius me videbitis, quam evenerit. ib. 21, 32. d) etiam ἕως ὅτου, Luc. 13, 8. ἕως ὅτου σκάψω, donec effodero terram ib. 22, 16. 18. — 3) de tempore dicitur, quatenus adhuc durat, et est: *dum, quam diu*; Joh. 9. 4. ἕως ἡμέρα ἐστὶ, dum dies est. ib. 12, 35. 36. ἕως τὸ φῶς ἔχετε. (Sir. 30, 20. ἕως ἔτι ζῇς, μὴ ἀλλάξῃς σεαυτόν.) — ἕως πότε, *quam diu, quo usque*, Matth. 17, 17. Marc. 9, 19. Luc. 9, 41. Joh. 10, 24. Apoc. 6, 10. LXX. Psal. 13, 1. 3. 62, 3. pro hebr. עד אנה. — Ἕως ὅτου, *dum adhuc*, Matth. 5, 25. ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ, dum es in via. (Test. XII. Patr. p. 696. ἴνα, ἕως ὅτου ἔχει αἰδῶ, πίῃ.) — —

II) dicitur *de loco*, ubi est: *usque ad* et terminam loci, ad quem, indicat; jungitur a) *substantivis* genitivi casus: ἕως τοῦ οὐρανοῦ, Matth. 11, 23. Luc. 10, 15. 2 Cor. 12, 2. ἕως δυσμῶν, Matth. 24, 27. vid. etiam c. 26, 58. 27, 51. Marc. 13, 27. 14, 54. Luc. 2, 15. Act. 1, 8. — ἕως αὐτοῦ, prorsus usque ad locum, ubi erat, Luc. 4, 42. Act. 9, 38. coll. 1 Reg. 18, 46. ubi pro hebr. עַד בּוֹאֲךָ. — b) *particulis:* ἕως ὧδε, usque ad hunc locum, Luc. 23, 5. — ἕως εἰς, Luc. 24, 50. ἕως εἰς Βηθανίαν, eduxit eos usque dum essent Bethaniae, ibi advenissent. Act. 26, 11. ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. cf. Levit. 13, 14. 1 Macc. 2, 58. — —

III) dicitur de *serie et numero: usque ad;* ἕως ἑπτάκις, usque ad septimam vicem, Matth. 18, 21. 22. ἕως τῶν ἑπτά, usque ad septimum, Matth. 22, 26. vid. etiam Matth. 20, 8. Joh. 8, 9. Act. 8. 10. Rom. 3, 12. ἕως ἑνός, usque ad ultimum, ad unum omnes (Psal. 14, 1.) Hebr. 8, 11. — —

IV) de *mensura: usque ad;* Marc. 6, 23. ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας, ipsam adeo dimidiam regni partem. Joh. 2, 7. ἕως ἄνω, ad summum usque. (Test. XII. Patr. p. 598.: λίθοι ἕως ταλάντων τριῶν.) —

V) tropice *terminum in agendo* vel *patiendo* indicat; Luc. 22, 51. ἐᾶτε, ἕως τούτου, sinite, *sufficit jam* scl. quod fecistis. Proprie: *hucusque*, usque ad hunc terminum agendi, *tantum*. cf. 2 Sam. 7, 18. ἠγάπησάς με ἕως τούτων tanto amore, hebr. עַד הֵלֹם, eo usque. Sic LXX. ἕως τίνος saepius pro עַד אָנָה, *usque quo*, v. c. Exod. 16, 28. Jos. 18, 3. Job. 19, 2. — Matth. 26, 38. ἕως θανάτου, *ut paene moriar*, Marc. 14, 34. coll. Jon. 4, 9. λελύπημαι ἐγὼ ἕως (עַד) θανάτου. coll. Jes. 38, 1. Test. XII. Patr. p. 520. 702. — (Apoc. 20, 5. pro ἕως reposuit *Griesb.* ἄχρι.)

Z.

Ζαβουλών, ὁ, *Sabulon*, hebr. זְבוּלוּן, filius decimus Jacobi, Gen. 30, 20. — meton. *tribus* Sabulonis, Matth. 4, 13. 15. Apoc. 7, 8.

Ζακχαῖος, ου, ὁ, *Zachaeus*, portitor, qui commemoratur Luc. 19, 2 sqq. Alius huius nominis commemoratur 2 Macc. 10, 19.

Ζαρά, ὁ, *Zara*, unus ex majoribus Christi, Matth. 1, 3.

Ζαχαρίας, ου, ὁ, *Zacharias*, s. *Sacharias*, hebr. זְכַרְיָה. Duo huius nominis commemorantur in N. T.; *unus* sacerdos et pater Joannis baptistae, Luc. 1, 5 sqq. 3, 2. — *alter* Ζαχαρίας, υἱὸς Βαραχίου, Matth. 23, 35. et Luc. 11, 51. quem Judaei occidisse dicuntur μεταξὺ τοῦ ναοῦ s. τοῦ οἴκου καὶ τοῦ

θυσιαστηρίου. Qui, quisnam fuerit, non consentiunt interpretes. Quidam intelligunt Zachariam, Jojadae filium, cuius mentio fit 2 Chron. 24, 20 sqq. putantque cum *Grotio*, Jojadam binominem fuisse ex more Hebraeorum; alii Zachariam prophetam, filium Berechi, Zach. 1, 1. — alii denique Zachariam υἱὸν Βαρούχου, quem *Josephus* (de bell. 4, 5. 4.) narrat illustrem, libertatis amantem et divitem, Zelotis autem invisum, et ab his ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ interfectum esse. Si hic intelligitur, θυσιαστήριον est altare holocaustorum in atrio sacerdotum, et ναὸς interiora templi, cf. *Joseph.* Ant. 8, 4. 1.: τὸ δὲ θυσιαστήριον τὸ χάλκεον ἵστησι πρὸ τοῦ ναοῦ ἀντικρὺ τῆς θύρας. et Antiq. 16, 11. 5. Quum hic Zacharias post Jesu mortem demum interfectus fuerit, plurimi interpretes Jojadae filium intelligunt, quanquam opinio, Jojadem habuisse agnomen Barachiae, nullo nititur argumento historico. Qui Zachariam a Josepho commemoratum subintelligunt, aut aoristum ἐφονεύσατε pro futuro positum esse putant, aut statuunt, Matthaeum ipsum commisis se anachronismum et pro Zacharia Jojadae filio, de quo Jesus loquutus fuisset, posuisse Zachariam Baruchi, quia huius internecio lectoribus suis notissima fuisset.

Ζάω, ῶ, inf. ζῆν, imperf. ἔζων et ἔζην, f. ζήσομαι, aor. 1. ἔζησα, perf. ἔζηκα, 1) *spiritum duco, vivo*, Act. 17, 28. ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν, spiritum ducimus. 1 Cor. 15, 45. ψυχὴ ζῶσα. Apoc. 16, 3. coll. Gen. 2, 7. 19. — Cum vitae animantium proprium sit, ut sese moveant et vim suam exserant, est 2) *me moveo, vim meam exsero, vigeo, efficax sum*; quod alienum est ab inertia earum rerum, in quibus nulla est vita. Hoc sensu Deus verus dicitur θεὸς ζῶν, *Deus vivus, vigens*, prorsus dissimilis simulacris, quae nil percipiunt, nil agunt, sed inertia stant loco suo, Deut. 4, 6. 2 Reg. 19, 16. Hos. 1, 10. Dan. 6, 20. 26. et in N. T. Matth. 16, 16. 26, 63. Act. 14, 15. Rom. 9, 26. 1 Thess. 1, 9. et passim. Christus dicitur 1 Petr. 2, 4. λίθος ζῶν, fundamentum ecclesiae non iners, ut lapis naturalis, sed efficax, vivens, et ib. 5. Christiani λίθοι ζῶντες, eodem sensu. Rom. 12, 1. θυσία ζῶσα, victima viva, non iners sed efficax in pietatis exercitio. Inde ζῶν transfertur ad *res inanimatas* eo sensu, ut aut *motus*, aut *vigor* et *efficacia* earum indicetur. Sic ὕδωρ ζῶν, *aqua viva*, i. e. *ebulliens, se movens*, quae opponitur aquae in cisternis asservatae, Quellwasser, adjecta notione salubritatis, Joh. 4, 10. 11. 7, 38. coll. Gen. 26, 19. Levit. 14, 6. 50. Cant. 4, 15. — Apoc. 7, 17. ζωῆς πηγαὶ ὑδάτων, coll. Zach. 14, 8. — Ζῶν ὁ λόγος θεοῦ καὶ ἐνεργής, *vigens*, non vanum et inane verbum, Hebr. 4, 12. cf. Sir. 44, 14. τὸ ὄνομα αὐτῶν ζῇ εἰς γενεάς. — Ἐλπὶς ζῶσα 1 Petr. 1, 3. videtur dicta esse pro ἐλπὶς ζωῆς. — 3) *vivo, vivens sum*, et quidem a) de vita *prae-*

senti his in terris, ubi opponitur morti, Matth. 22, 32. 27, 63. Marc. 5, 23. 12, 27. Luc. 20, 38. Act. 9, 41. Rom. 7, 1—3. 1 Theff. 4, 15. 17. et saepius. — 1 Tim. 5, 6. ζῶσα, quanquam viva adhuc est. Joh. 11, 26. πᾶς ὁ ζῶν, i. e. quilibet homo. — Τὸ ζῆν substantive pro ἡ ζωή, vita, Phil. 1, 2. 2 Cor. 1, 8. Hebr. 3, 11. 2 Macc. 3, 33. 7, 22. — Ἑαυτῷ ζῇ, sua propria vi vivit; Rom. 14, 7. 8. 2 Cor. 5, 15. — b) de vita *omni*, *existentia*, absolute spectata, et sempiterna. Joh. 6, 57. ζῶν πατήρ, quod c. 5. 26. clarius dicitur ἔχων ζωὴν ἐν ἑαυτῷ; ib. v. 58. ib. 6, 51. ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα, in perpetuum extabit, vivet, nunquam ultam vitae suae finem experietur. Eandem formulam habes Apoc. 1, 18. 4, 9. 10. 10, 6. coll. Gen. 3, 22. — Hebr. 7, 8. ὅτι ζῇ, quod semper vivit. ib. v. 25. 1 Theff. 5, 10. 1 Petr. 4, 6. et fortasse etiam Rom. 8, 13. nisi ibi potius de vita morali intelligendum est. vid. Ἀποθνήσκω. — 4) transitive: *vitam do*, *ad vitam duco*, Psal. 141, 2. 119, 50. — In N. T. ita ἄρτος ὁ ζῶν, cibus vitam scl. aeternam dans, Joh. 6, 51. Λόγια ζῶντα, praecepta, quae ad vitam, felicitatem ducunt, Act. 7, 38. Ὁδὸς ζῶσα, via ad vitam ducens, Hebr. 10, 20. — 5) *vitae restituor*, - de *mortuis*; iterum vivo, vitae restitutus sum, Matth. 9, 18. 16, 21. 24, 23. Joh. 5, 25. 11, 25. Act. 1, 3. 25, 19. Rom. 6, 10. 13. 2 Cor. 13, 4. Apoc. 20, 4. et passim; de aegrotis: *convalesco*, Joh. 4, 51. 53. (coll. 2 Reg. 8, 8. εἰ ζήσομαι ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας μου.) — 6) *vitam sustento*, ζῆν ἐπ' ἄρτῳ, Matth. 4, 4. Luc. 4, 4. — ζῆν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου, 1 Cor. 9, 14. — 7) *dego*, *vitam dego*, Luc. 2, 36. ζήσασα ἔτη ἑπτά. (Prov. 28, 16. μακρὸν χρόνον ζῆν. ib. 9, 11.) Rom. 7, 9. ἔζων χωρὶς νόμου. Col. 3, 7. — 8) ut latinor. *vivo* transfertur ad *vitae rationem* et *conditionem*, ita ut indicetur, in quanam re vita maxime sit occupata, cui rei potissimum impendatur. Luc. 15, 13. ζῶν ἀσώτως. Act. 26, 5. ἔζησα φαρισαῖος. Gal. 2, 14. ἐθνικῶς. 2 Tim. 3, 12. εὐσεβῶς. Tit. 2, 12. σοφρόνως. (Sap. 14, 28. ἀδίκως). Ζῆν seq. dativo, sive seq. ἐν et κατὰ est: *vitam alicui dicare*, *secundum alicuius voluntatem* s. *praecepta vivere*. Ζῆν τῷ θεῷ, Rom. 6, 10. 11. Luc. 20, 38. Gal. 2, 19. τῇ δικαιοσύνῃ, virtuti vitam consecrare, 1 Petr. 2, 24. ζῆν πνεύματι secundum spiritus dictamina, Gal. 5, 25. Ζῆν ἐν ἁμαρτίᾳ, peccato vitam impendere, Rom. 6, 2. ζῶντες ἐν κόσμῳ, secundum hominum perversorum voluntatem, Col. 2, 20. Ζῆν κατὰ σάρκα, cupiditates sequi, Rom. 8, 12 sq. — Pertinet etiam huc Gal. 2, 20.: „non ego, qualis olim fui (legi mosaicae subjectus, Saulus) nunc vivo, sed ex Christi praeceptis, meaque praeterea tota vita hisce in terris secundum Christi praecepta instituetur. — 9) ex adjuncto, cum vita sit summum bonum, *felix sum*, *felicitate fruor*, Luc. 10, 28. Rom. 1, 17. 10, 5. Gal. 3, 11 sq. 1 Theff. 3, 8. ὅτι

νῦν ζῶμεν, felicem me praedicabo. Hebr. 12, 9. — 10.) Denique ex usu hebr. חַי, ζῶ in formulis *juranti* adhibetur: *per vitam* meam, f. Dei, f. regis. Sic semel Rom. 14, 11. ζῶ ἐγὼ, per vitam meam. Saepissime ita LXX. v. c. Num. 14, 21. 28. Judic. 8, 19. 1 Sam. 17, 56. Judith. 2, 12. 11, 7. 12, 4.

Ζεβεδαῖος, ου, ὁ, *Zebedaeus*, vir judaeus, cuius uxor Salome, filii autem Joannes et Jacobus, Apostoli, fuerunt, qui, more Hebraeorum, saepius οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου vocantur. Matth. 4, 21. 10, 2. 20, 20. 26, 37. 27, 56. Marc. 1, 19. 20. 3, 17. 10, 35. Luc. 5, 10. Joh. 21, 2.

Ζεστὸς, ἡ, ὸν, (a ζέω) *fervidus*, *coctus*; metaph. ut latinor. *fervidus*, *flagrans*, de studio, amore; bis Apoc. 3, 15. 16. οὔτε ψυχρὸς, οὔτε ζεστὸς, neque frigidus neque calidus in morum probitate sive Christi amore, i. e. tepidus, qui nomen quidem Christo dedit, sed amore et obsequio eius destituitur. — Sic interpretes. At cum Jesus dicat: ὄφελον ψυχρὸς ἦν, ἢ ζεστὸς, neque credibile sit, laudari potuisse statum eorum, qui a Jesu et christiana probitate prorsus essent alieni (hoc enim jam esset ψυχρὸς), nescio annon potius metaphora desumta sit a cibis, aut frigore refrigerantibus, aut calore bene coctis et gulae stomachoque adaptatis. Sensus tunc esset: similis es cibo fatuo, insipido, et χλιαρὸς v. 16. vertendum: non satis coctus. Commendatur haec conjectura eo, quod servator addit: quapropter μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. Locus libri Sohar, quem *Eichhornius* excitavit ad priorem explicationem confirmandam, non quadrat.

Ζεῦγος, εος, ους, τὸ, (a ζεύγνυμι, jungo, copulo) 1) *jugum* quo jumenta copulantur; 2) ut latinor. jugum, *par jumentorum*, Luc. 14, 19. ζεῦγος βοῶν, צֶמֶד 1 Reg. 19, 21. Jes. 5, 10. — *par* omnino, i. e. duo eiusdem generis, Luc. 2, 24. ζεῦγος τριγόνων, par turturum, hebr. תֹּר, Lev. 5, 11. coll. Jud. 17, 10. ζεῦγος ἱματίων.

Ζευκτήριος, ία, ιον, aptus ad copulandum; inde ἡ ζευκτηρία, ας, substantive: *vinculum*, Act. 27, 40.

Ζεὺς, ὁ, gen. διὸς, dat. διΐ, acc. δία, (a ζάω) *Jupiter*, quem Graeci et Romani summum Deum et Deorum patrem habebant. Semel Act. 14, 13. ubi διὸς pro τοῦ ἱεροῦ τοῦ διὸς, *templi Jovi sacri*, positum est, ut haud raro Graeci nomen Dei pro templo eius dixerunt. cf. *Kuinoelii* comment. ad h. l. coll. 2 Macc. 6, 2.

Ζέω, f. ἑσω, 1) *ferveo*, *ebullio*; 2) tropice de animo: *ferveo*, *flagro* rei studio. Act. 18, 25. ζέων τῷ πνεύματι, ardore inflammatus. Rom. 12, 11. ζέοντες τῷ πνεύματι. *Philo* 3. de vita Mos. p. 695. ζέων καὶ πεπυρωμένος de irato.

Ζηλεύω, f. εύσω, i. q. ζηλόω. Legitur in codd. Apoc. 3, 19.

Ζῆλος, ου, ὁ, (a ζέω) 1) fervor, aestus; 2) tropice de animi affectu vehementiori quovis, ut verba fervendi, ardendi, in aliis quoque linguis; *fervor animi*, 2 Cor. 7, 11. Phil. 3, 6. κατὰ ζῆλον, fervide, ardenter. — *ira*, Act. 5, 17. 13, 45. Rom. 13, 13. 1 Cor. 3, 3. ζῆλοι, irae effectus, 1 Cor. 12, 20. Gal. 5, 20. Ira Dei pro *poenis*, Hebr. 10, 27. Zeph. 1, 19. 3, 9. coll. Sap. 5, 17. — *invidia fervens*, Jac. 3, 14. 16. — *ardens rei studium*, Joh. 2, 17. ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου, (Ps. 69, 10. hebr. קִנְאָה) fervor pro templo tuendo. coll. 1 Macc. 2, 58. ζῆλος νόμου. Ζῆλος ὑπέρ τινος studium ardens in aliquem, 2 Cor. 7, 7. (Col. 4, 13. ubi Griesb. πόνον.) coll. 2 Cor. 9, 2. — ζῆλος θεοῦ, ardens studium pietatis, Rom. 10, 2. (Test. XII. Patr. p. 639.: ἐν ζήλῳ θεοῦ πορευόντια). In loco autem 2 Cor. 11, 2. ζηλῶ ὑμᾶς θεοῦ ζήλῳ, ζῆλος θεοῦ vel est: amor pius, qualem Deus habet erga homines, vel animo inspirat; vel ex hebraismo: amor *summus*, *maximus*. Saepius non extat.

Ζηλόω, ῶ, f. ώσω (a ζῆλος) 1) ferveo, 2) tropice ut ζῆλος de fervore animi, et est: *ira moveor*, 1 Cor. 13, 4. (Act. 17, 5.) — *invidia prosequor aliquem*, seq. accusativo personae, Act. 7, 9. ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ, Gen. 30, 1. 37, 10. hebr. קנא. Sir. 9, 14. — *studeo ardenter* alicui, s. alicui rei, Apoc. 3, 19. ζήλωσον, studе ardenter pietati. Sequitur in N. T. accusativus 1 Cor. 12, 31. 14, 1. 39. ut etiam Ez. 39, 25. Jes. 11, 13. Sir. 51, 24. in versione alex. etiam dativus, Num. 11, 29. 25, 13. 1 Macc. 2, 26. — Studeo alicui, ei placere cupio, *benivolentiam eius capto*, sensu malo, Gal. 4, 17. 18. vid. Ἐκκλείω. — sensu bono: *amo*, salutem alicuius curo, 2 Cor. 11, 2. — *sector* aliquem *studiose*, Gal. 4, 17. ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε, ut eos studio sectemini. Jac. 4, 2. φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, tanto studio ut vel caedem committere possitis sectamini. coll. Prov. 4, 14. μὴ ζηλώσῃς ὁδοὺς παρανόμων. ib. 3, 31. Psal. 37, 1. (*Joseph.* c. Ap. 1, 25. ζηλουμένους ὑπὸ πόλλῶν, probatos a multis.) Saepius non extat.

Ζηλωτής, οῦ, ὁ, (a ζηλόω), 1) homo *ferviduus*, *accensus zelo*. Hoc sensu accipiendum esse videtur cognomen Simonis, apostoli, Luc. 6, 15. Act. 2, 14. ei impositum, quia facile excandescebat ira et zelo; nostrum Eiferer, Hitzkopf. In V. T. saepius Deus dicitur θεὸς ζηλωτής, (קנא, Exod. 20, 5. Deut. 4, 24.) quatenus sui contemtores graviter punit, θεὸς ζηλωτὴς καὶ ἐκδικῶν κύριος, ut Nah. 1, 2. legitur. Alii cognomen Simonis inde derivant, quod antequam Christum sequeretur ad factionem Zelotarum pertinuisset, qui, teste *Josepho* (de bell. 4, 4. et 6, 7, 8. 1.), acerrimi et violenti rituum et morum antiquorum defensores, valde seditiosi erant et Romanos aeque ac Judaeos ad Romanos se accommodantes, odio fervidissimo prosequebantur. — 2) *studio rei flagrans*,

studiosissimus, (*Joseph.* c. Ap. 1, 22.) — τοῦ νόμου, Act. 21, 20. (2 Macc. 4, 2.) τῶν παραδόσεων, Gal. 1, 14. καλῶν ἔργων Tit. 2, 14. πνευμάτων, donorum spiritualium, 1 Cor. 14, 12. (1 Petr. 3, 13. codd. ζηλωταὶ pro μιμηταί.) — Act. 22, 3. ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ, vel acer cultus divini (scl. secundum legem mos.) defensor; vel τοῦ θεοῦ ex hebraismo facit superlativum, zelo (scl. tuendae legis mos.) plenissimus.

Ζημία, ας, ἡ, 1) *detrimentum*, *damnum*, *jactura*, Act. 27, 10. 21. ubi in posteriori loco etiam esse potest *calamitas ipsa* damnum afferens; certe Phil. 3, 7. 8. est *noxa*, *malum*, (Test. XII. Patr. p. 651. ζημία ἡ ἀπώλεια. *Joseph.* Ant. 4, 8. 29.) — 2) *poena*, *mulcta*; ita apud LXX. v. c. Esdr. 7, 25. 2 Macc. 4, 48. *Joseph.* Antiq. 4, 8. 12.

Ζημιόω, ῶ, f. ώσω, (a ζημία) 1) damnum affero; ζημιόομαι, *damnum patior*, *jacturam facio*, seq. accusat. rei (cf. *Matthiae* gramm. gr. §. 420.) — 2 Cor. 7, 9. Phil. 3, 8. — τὴν ψυχὴν, animae jacturam facio, Matth. 16, 26. Marc. 8, 36. sive ἑαυτὸν, ut legitur Luc. 9, 25. coll. Prov. 19, 19. — 2) *punio*, damno afficio in poenam; 1 Cor. 3, 15. ubi opponitur μισθὸν λαμβάνειν, praemio affici, coll. Deut. 22, 19. Exod. 21, 22. Saepius non habetur.

Ζηνᾶς, ᾶ, ὁ, *Zenas*, doctor christianus, Tit 3, 13. de quo praeterea nihil constat.

Ζητέω, ῶ, f. ήσω, latinor. *quaero*, hebr. בקש et דרש; 1) *quaero*, *inquiro*, aufsuchen, suchen; proprie, de amisso, Matth. 18, 12. 28, 5. Marc. 1, 37. Luc. 2, 45. 48 sq. Joh. 6, 47. 7, 34. et passim; 1 Sam. 10, 2. 14. — de abscondito, Matth. 2, 13. 13, 45. Act. 9, 11. tropice: *cogitando*, *ratiocinando quaero*, τὸν θεὸν, Act. 17, 27. coll. Dan. 7, 19. interrogando quaero, Joh. 16, 19, ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων. — de eo, quod adhuc non habemus omnino, Matth. 26, 59. Marc. 14, 55. ib. 13, 6 sq. 19, 10. — inquiro, ut capiam, Joh. 18, 4. 7. Act. 17, 5. — Cum quod quaerimus, postulare solemus, 2) est *postulo*, *expeto*, Matth. 7, 7. ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε, ib. v. 8. Luc. 11, 9. 10. — σημεῖον, Marc. 8, 11. Luc. 11, 16. — σοφίαν, 1 Cor. 2, 7. 2 Cor. 13, 3. — Inde ζητεῖν παρά τινος, ab aliquo repetere, Luc. 12, 48. ζητεῖν ἔν τινι, latinor. *quaerere in aliquo*, exigere ab aliquo, 1 Cor. 4, 2. — Interdum spectatur notio adjuncta, quod opus est ea re, quam postulamus, ita ut verti possit: *opus est*, *necesse est*, *ut quaerat*, Act. 13, 11. ἐζήτει χειραγωγούς. Hebr. 8, 7. ἐζητεῖτο τόπος τινος, opus est ut locum habeat. — Cum eius rei, quam quaerimus, desiderio teneamur, 3) est *cupio*, *desidero*, *volo*, Matth. 12, 46 sq. ζητεῖν αὐτῷ λαλῆσαι, velle cum eo colloqui. coll. Luc. 8, 20. Joh. 7, 4. καὶ ζητεῖ, imo desiderat, cupit. ib. 5, 18. Act. 27, 30. Rom. 10, 3. 1 Cor. 7, 27. Gal. 2, 17. Apoc. 9, 6. ζητήσουσιν τὸν θάνατον, cupient mori. — Joh. 1,

38. τί ζητεῖτε, quid vultis? Joh. 4, 27. τί ζητεῖς, quid vis in ea? (Gen. 37, 14.). — Saepius indicat simul studium id perficiendi, quod volumus, et verti potest: *periculum facio, tento*, Luc. 5, 18. 6, 19. 9, 9. 13, 24. 17, 33. 19, 3. Joh. 1, 30. 10, 35. 19, 12. Act. 13, 8. et passim. coll. Deut. 13, 10. 1 Sam. 19, 10. Act. 16, 10. ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν, tentavi profoisci, paravi iter. coll. 1 Reg. 11, 22. ζητεῖς ἀπελθεῖν εἰς τὴν γῆν σου. Gen. 43, 30. ἐζήτει κλαῦσαι. — 4) *studiosus sum alicuius, valde desidero, amo*; ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, Jo. 5, 30. — τὴν δόξαν τινὸς, Joh. 5, 44. 7, 18. 8, 50. — vid. etiam Rom. 2, 7. Gal. 1, 10. 1 Cor. 10, 24. 33. 13, 5. 2 Cor. 12, 14. 1 Thess. 2, 6. coll. Psal. 34, 15. 4, 3. Mich. 3, 2. ζητῶ τὰ πονηρὰ, hebr. בקש, amo. — Deus dicitur ζητῶν τοὺς ἀνθρώπους, quatenus eorum curam habet, eos amat, Joh. 4, 23. Homines ex hebraismo dicuntur ζητεῖν τὸν θεὸν, quatenus eum curant, et venerantur, Rom. 10, 20. Jes. 65, 1. דרש. coll. Exod. 33, 7. Psal. 24, 6. — 5) *sollicitus sum* de re acquirenda, i. q. ἐπιζητέω, Matth. 6, 33. Luc. 12, 29. (coll. v. 30. ubi ἐπιζητεῖν, et Matth. 6, 31. ubi μεριμνᾶν) ib. v. 31. — 6) ζητέω πῶς, Marc. 11, 18. 14, 1. 11. *quaero opportunitatem*, quod plenius dicitur ζητεῖν εὐκαιρίαν, Matth. 26, 16. Luc. 22, 6. interdum etiam simpliciter ζητεῖν, ut Matth. 21, 46. ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι; Marc. 12, 12. Luc. 19, 47. 20, 19. cf. Exod. 2, 15. Dan. 6, 4. — 7) ζητεῖν τὴν ψυχὴν τινος, *vitae alterius insidias struere*, Matth. 2, 20. Rom. 11, 3. — ex hebraismo frequentissimo, v. c. Exod. 4. 19. 1 Sam. 24, 10. 2 Sam. 16, 11.

Ζήτημα, τος, (a ζητέω) id, quod quaeritur, sive quaesitum est; *res controversa, quaestio*. Act. 15, 2. 18, 15. 23, 29. 25, 19. 26, 3.

Ζήτησις, εως, ἡ, (ab eodem) 1) actus quaerendi, investigatio (*Joseph.* Ant. 4, 4. 3. ib. 6, 4. 1.); — inde *disceptatio, disputatio*, Joh. 3, 25. — *altercatio*, 1 Tim. 1, 4. 6, 4. — 2) i. q. ζήτημα, *res controversa*, Act. 25, 20. 2 Tim. 2, 23. Tit. 3, 9. — Praeterea non habetur.

Ζιζάνιον, ου, τὸ, *zizanium, lolium* (Loloh, Trespe); i. q. αἴρα. *Suid.* ζιζάνιον· ἡ ἐν τῷ σίτῳ αἴρα. — In N. T. legitur Matth. 13, 25—40. et hic, ut recte monuit *Wetstenius*, non lolium, sed *triticum adulterinum* est intelligendum, in Palaestina frequens, speciem tritici referens sed fructum inutilem ferens. Rabbini illud appellant זונין adulterinum, quasi scortatione natum, ut multis docuit *Buxtorf.* in lex. talm. p. 680 sq. fueruntque qui graecum ζιζάνιον ab hoc vocab. hebr. derivarent.

Ζοροβάβελ, ὁ, nom. pr. indecl. hebr. זרבבל, *Zorobabel* s. *Serubabel*, princeps sacerdotum judaeorum et dux Judaeorum, qui primi exules e Babylonia in Judaeam redie-

runt (Esdr. 2, 2. 3, 2. 8. 5, 2. 1 Chron. 3, 19.) e stirpe Davidis oriundus. Commemoratur Matth. 1, 12 sq. Luc. 3, 27. (*Joseph.* Ant. 11, 1. 3 sq.)

Ζόφος, ου, ὁ, 1) *tenebrae, caligo;* Hebr. 12, 18. in codd. qui pro σκότῳ habent ζόφῳ. 2) *carcer tenebricosus,* specialiter locus poenarum in altera vita, *tartarus,* quem non solum Graeci (*Hom.* Il. 4, 13. et 15, 191. coll. *Virg.* Aen. 6, 134. 577.) sed etiam Hebraei describebant ut locum tenebris plenum. cf. Γέεννα, Ἅιδης et Σκότος. Sap. 17, 21. ubi atra nox, qua Aegyptii premebantur, dicitur εἰκὼν τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς διαδέχεσθαι σκότους. — Legitur 1 Petr. 2, 17. Jud. v. 13. ζόφος τοῦ σκότους, carcer tenebrarum, atra carceris nox. 1 Petr. 2, 4. σειραῖς ζόφου, catenis tenebrarum i. e. carcere tenebricosissimo. Jud. v. 6. ὑπὸ ζόφον, tartaro inclusi. — Saepius non extat.

Ζυγὸς, οῦ, ὁ, (a ζεύγνυμι, copulo) 1) *jugum,* quo jumenta copulantur. hebr. עול. Num. 19, 2. 1 Sam. 6, 7. — 2) tropice: *imperium* severius, potissimum jugum *servitutis,* 1 Tim. 6, 1. οἱ ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, servi, qui jugo servitutis tenentur, imperio herili subsunt. coll. Levit. 26, 13. Jes. 9, 4. — Transfertur etiam a nostris ad *praecepta severiora* sive *jugum praeceptorum;* Gal. 5, 1. ζυγὸς δουλείας, Act. 15, 10. de servitute legum mosaicarum ritualium, quare etiam servator sua de vita instituenda praecepta ζυγὸν appellavit, Matth. 11, 29. 30. vid. Jer. 5, 4. 5. Sir. 51, 26.: τὸν τράχηλον ὑμῶν ὑπόθετε ὑπὸ ζυγὸν, καὶ ἐπιδεξάσθω ἡ ψυχὴ ὑμῶν παιδείαν. Psalt. Sal. 7, 8. ἡμεῖς ὑπὸ ζυγόν σου καὶ μάστιγα παιδείας σου. — 3) copula lancis, et deinde *lanx, statera* omnino; Apoc. 6, 5. coll. Levit. 19, 36. Hos. 12, 7. מאזנים, Sir. 21, 27. (Etiam de *transtro* 3 Macc. 4, 9.) Saepius non legitur.

Ζυμὴ, ῆς, ἡ, (a ζέω) *fermentum* quod massae farinae (τῷ φυράματι) immisceri solet, *Sauerteig,* ζύμη τοῦ ἄρτου, Matth. 16, 12. — Cum fermentum exiguum magnam massae molem fermentare soleat, servator imagine fermenti *bono sensu* usus est Matth. 13, 33. Luc. 13, 21. ad indicanda parva regni divini initia, eiusque clandestina sed maxima incrementa. Saepius autem in *malam partem* adhibetur. Sic Matth. 16, 6. 11. 12. Marc. 8, 15. Luc. 12, 1. ubi servator τὴν διδαχὴν Pharisaeorum appellat ζυμὴν, eatenus, quatenus *traditiones* humanas immiscuerant doctrinae divinae, hancque corruperant. Porro in locutione proverbiali, quae 1 Cor. 5, 6. et Gal. 5, 9. legitur, cuiusque sensus est: mala res si immiscetur bonae, hanc paullatim totam corrumpit, ut exiguum fermentum totam massam penetrat. Denique 1 Cor. 5, 7. 8. ubi tertium comparationis in acore, qui fermento inest, quaerendum est; comparatur enim puritas morum cum pane non fermentato ideoque puro et dulci, vitia autem cum fer-

mento, quod pani acorem contrahit. Saepius non extat. cf. Exod. 12, 15. 13, 3. Lev. 2, 11.

Ζυμόω, ῶ, f. ώσω (a ζύμη) *fermento;* Matth. 13, 33. Luc. 13, 21. 1 Cor. 5, 6. Gal. 5, 9. (vid. ζύμη). coll. Hos. 7, 4. Exod. 12, 34. 39.

Ζωγρέω, ῶ, f. ήσω, (ζῶον ἀγρέω vivum capio) *vivum capio*, de animalibus aeque ac de hominibus, qui vivi in bello capiuntur et servi fiunt. 2 Chron. 25, 12. *Joseph.* Ant. 13, 6. 2. — Inde 2) in *servitutem redigo*, sensu malo, 2 Tim. 2, 26. — sensu bono: *capio* alium, *ad partes meas pertraho*, Luc. 5, 10. ἔσῃ ζωγρῶν, homines docendo capies, regno divino concilies. Significat quoque *vitam alicui servo*, Num. 31, 15. ubi autem non ab ἀγρέω sed ab ἀγείρω derivandum est. At Luc. 5, 10. notio servandi non spectatur sed notio capiendi, ut ex occasione, qua ductus Jesus hoc tropo utebatur, apparet; cf. v. 1 sqq.

Ζωή, ῆς, ἡ, hebr. חַיָּה, latinor. *vita;* 1) *status vitae* omnino, *vita* quatenus morti, τῷ non esse, opponitur, 2 Cor. 5, 4. 2 Tim. 1, 10. Hebr. 7, 3. 16. Apoc. 11, 11. πνεῦμα ζωῆς, spiritus vitalis. ξύλον ζωῆς, Apoc. 2, 7. 22, 2. 4. arbor vitam servans, mortem abigens. (4 Macc. 18, 16.) — Deo tribuitur ζωή, Joh. 1, 4. 5, 26. quatenus est *fons omnium*, quae vivunt, *auctor omnis existentiae*, vitam absolute habens. — 2) *vita* hominum et quidem A) *vita praesens*, Luc. (1, 75.) 16, 25. ἐν τῇ ζωῇ σου, dum vivebas (Sir. 48, 15.) Act. 2, 28. ὁδοὶ ζωῆς via ad hanc vitam servandam. Act. 8, 33. 17, 25. 1 Cor. 3, 22. 15, 19. 1 Tim. 4, 8. ζωὴ ἡ νῦν. Jac. 4, 14. 2 Petr. 1, 3. — Rom. 8, 38. οὔτε ζωή, neque vitae servandae studium, vitae amor. coll. Phil. 1, 20. 1 Petr. 3, 10. coll. Psal. 34, 13. — *vitae sustentatio*, Luc. 12, 15. coll. Sir. 4, 1. 29, 28. Prov. 27, 27. Gen. 45, 5. — *vitae conditio, vivendi ratio, vita moralis*, Rom. 6, 4. 7, 10. 8, 2. 6. 10. τὸ δὲ πνεῦμα ζωή, spiritus autem est, efficit vitam moralem. Eph. 4, 18. ζωὴ τοῦ θεοῦ, vita ex Dei voluntate. coll. Sap. 1, 12. Sir. 25, 21. 29, 27. 46, 31. — B) *vita nova* post resurrectionem; a) de *Christi* nova vita, Rom. 5, 10. 2 Cor. 4, 10—12. ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ, i. e. ut etiam, dum periculis eripior, appareat, *Servatorem* (qui periculis eripit) esse in vivis. Spectat enim hic Apostolus significationem nominis Ἰησοῦ, scl. servatoris. — b) de *Christianorum* vita altera, ζωῇ ἐκ νεκρῶν, Col. 3, 3. ζωῇ τῇ μελλούσῃ, 1 Tim. 4, 8. — Rom. 5, 10. 17. ἐν ζωῇ, in vitam iterum restituti. Στέφανος ζωῆς, praemia alterius vitae, Jac. 1, 12. Apoc. 2, 10. — c) specialiter ζωὴ *vitam felicem in Christi regno* indicat, i. q. ζωὴ αἰώνιος, ut promiscue dicitur, v. c. Rom. 5, 18. 21. Matth. 19, 16. 17. c. 18, 18. ubi gehennae opponitur. Spectatur autem cum notio *vitae novae* et *perennis*, tum vero etiam

notio *beatitudinis* ita, ut, quaenam in singulis locis praevaleat, vix satis doceri possit, et potius in plurimis locis utrumque cogitandum esse, verosimile sit. Legitur autem ita ζωὴ Matth. 7, 14. Marc. 9, 43. 45. Joh. 5, 40. 6, 33. 35. 40. 48. 51. 63. 8, 12. 10, 10. 20, 31. Act. 3, 15. 11, 18. 2 Tim. 1, 1. 1 Petr. 3, 7. 1 Joh. 1, 1. 5, 16. Act. 5, 20. ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης pro ταῦτα, haec doctrina ad ζωὴν ducens. coll. Phil. 2, 16. Ὀσμὴ ζωῆς, 2 Cor. 2, 16. cf. Εὐωδία et Ὀσμή. — Βιβλίον ζωῆς *liber vitae*, vid. Βιβλίον et Βίβλος. — Ζωὴ αἰώνιος, *vita beata sempiterna*, Matth. 19, 16. Joh. 3, 15. 5, 26. 29. ubi ζωὴ opponitur τῇ κρίσει. 12, 50. Act. 13, 46, Rom. 2, 7. reliqua loca vid. in Αἰώνιος. — Interdum dicitur d) de *spe* huius vitae, ut Joh. 6, 53. οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς, ubi suppl. est μένουσαν, ut additur 1 Joh. 3, 15. vid. etiam 1 Joh. 3, 14. 5, 11—13. — Etiam, e) metonym.: *auctor* vitae futurae, Joh. 11, 25. 14, 6. Col. 3, 4. 1 Joh. 1, 2. 5, 20. — f) Ὕδωρ ζωῆς, Apoc. 7, 17. 21, 6. 22, 1. 17. proprie *aqua viva* (vid. Ζάω), his in locis sensu praegnanti: aqua viva et *salubberrima, vitam conservans*. coll. Psal. 36, 10. Prov. 18, 4. πηγὴ ζωῆς, ubi in hebr. חָכְמָה. — Saepius non habetur.

Ζώνη, ης, ἡ, (a ζωννύω) *cingulum; zona*, qua vestes diffluentes et laxiores constringebantur, vel circum lumbos, παρὰ τὴν ὀσφύν, Matth. 3, 4. Marc. 1, 6. Act. 21, 11. hebr. אֵזוֹר. Ezech. 9, 2. 3. 11. Job. 12, 18. vel circa pectus, Apoc. 1, 13. 15, 6. hebr. אַבְנֵט, Exod. 28, 4. 39 sq. Lev. 8, 7. 13. — 2) *Zona numaria, cingulum loculi usum praestans;* Geldkatze, Matth. 10, 9. Marc. 6, 8. et saepius apud profanos. Rabbinis est, פּוּכְרָה et אַפּוּכְרָא, vid. *Buxtorfii* lex. talm. p. 1753. — Praeterea non legitur.

Ζωννύω, f. ζώννυμι, f. ζώσω, *cingo, cingulo induo*, Joh. 21, 18. coll. 2 Reg. 4, 28. Exod. 29, 9.

Ζωογονέω, ῶ, f. ώσω, (ζῶον et γόνος generatio) 1) *vivum facio, vitam do*, 1 Tim. 6, 13. in codd. qui ζωογονοῦντος legunt pro ζωοποιοῦντος. — 2) *vivum conservo*, Luc. 17, 33. Act. 7, 19. coll. Exod. 1, 17. Jud. 8, 19. 1 Reg. 20, 31. hebr. הֶחֱיָה.

Ζῶον, ου, τὸ, (a ζάω) natura viva; — *animal;* de animalibus ratione non praeditis, Hebr. 13, 11. 2 Petr. 2, 12. ἄλογα ζῶα, Jud. v. 10. — de naturis fictitiis, forma animalibus similibus sed ratione praeditis, Apoc. 4, 6. τέσσαρα ζῶα. ib. v. 7—9. 5, 6—14. 6, 1—7. 7, 11. 14, 3. 15, 7. 19, 4. Similiter quatuor animalia fictitia habes Dan. 7, 4 sqq. Ezech. 1, 5 sqq.

Ζωοποιέω, ῶ, f. ήσω, (ζῶος, vivus, et ποιέω) 1) *vitam largior, vivifico*, ζωὴν δίδωμι, 1 Tim. 6, 13. Neh. 9, 6. — Etiam de semine progerminante, 1 Cor. 15, 36. — De mortuis: *in vitam restituo*, Joh. 5, 21. Rom. 4, 17. 8, 11.

tum qui rebus civilibus praeessent, unde cum regibus simul, sed ita ut distinguantur, nominantur Matth. 10, 18. Marc. 13, 9. Luc. 21, 12. Act. 26, 30. 1 Petr. 2, 14. εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις. Quare etiam *legati Caesarum, propraetores, procuratores*, ita appellantur, v. c. Pilatus Matth. 27, 2. 11. — 27. 28, 14. Luc. 20, 20. Felix, Act. 23, 24. 26. 33 sq. 24, 1. 10. Sic quoque apud *Josephum* vid. ἡγεμονεύω. Profanos accuratius distinxisse, et praefectos totius provinciae Caesareae (vid. Ἀνθύπατος) *propraetores* et ἡγεμόνας, eos autem qui reditus Caesaris curabant in provinciis *procuratores*, ἐπιτρόπους et διοικητὰς appellasse, monuit *Fischerus* de vit. Lex. N. T. comm. 18.

Ἡγέομαι, οῦμαι, f. ήσομαι, 1) *dux viae sum, praecedo* tanquam dux, Exod. 13, 21. — Sensu improprio: ἡγούμενος τοῦ λόγου, Act. 14, 12. qui sermonem ducit, in loquendo dux est, ut nostrum: *Wortführer, qui verba praeibat.* — 2) *primus sum, antecello auctoritate, nobilis sum*, Jud. 9, 51. πάντες οἱ ἡγούμενοι τῆς πόλεως. coll. Esdr. 5, 11. — Sic Act. 15, 22. ἡγούμενοι ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, nobilissimi inter Christianos, facile principes. cf. Sir. 49, 17. ubi Josephus dicitur ἀνὴρ ἡγούμενος ἀδελφῶν. coll. ib. c. 30, 18. ubi μεγίστανες λαοῦ et οἱ ἡγούμενοι ἐκκλησίας idem significant. — 3) *dominus et dux aliorum sum, princeps sum*, et quidem a) de *regia* et *summa* potestate, Matth. 2, 6. coll. Ezech. 43, 7. ubi pro ἡγούμενος in textu hebr. נגיד Sir. 17, 15. ἑκάστῳ ἔθνει κατέστησεν ἡγούμενον. — b) de potestate a regibus *collata*; unde ἡγούμενος, *praefectus*, Act. 7, 10. — c) de dominatione ex auctoritate quacunque, unde ἡγούμενος, *magister, dominus*, Luc. 22, 26. — *magister, antistes*, Hebr. 13, 7. 17. 24. — 4) ut latinor. *duco: habeo, censeo, puto*; Act. 26, 2. ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον. (Job. 42, 6.) 2 Cor. 9, 5. ἀναγκαῖον ἡγησάμην. Phil. 2, 3. 6. 25. 3, 7. 8. 1 Tim. 1, 12. 6, 1. Hebr. 11, 11. 26. Jac. 1, 2. 1 Petr. 1, 13. 2, 13. 3, 9. 15. coll. Job. 19, 11. 33, 10. 41, 19. ubi hebr. חשב. Sir. 1, 16. 7, 9. *Joseph.* Ant. 7, 2. 1. — Interdum 5) ut in latinorum verbo *habere* spectatur notio adjuncta: *cum aliquo agere*; 1 Thess. 5, 13. ἡγεῖσθαι ἐν ἀγάπῃ, secundum amorem agere cum illis. 2 Thess. 3, 15. Hebr. 10, 29. — Saepius non extat.

Ἡδέως, adv. (ab ἡδὺς quod proprie est dulcis, deinde suavis, jucundus, laetus) proprie: dulce i. q. γλυκέως, — suaviter Prov. 3, 24. 9, 17.; deinde *cum voluptate, delectatione*, ita *ut delectationem sentias, lubenter*, Marc. 6, 20. 12, 37. 2 Cor. 11, 19. coll. Tob. 7, 11. 12. Esth. 1, 20. 2 Macc. 6, 30. 11, 26. Sir. 22, 10.

Ἤδη, adv. 1) *jam*, nostrum *schon, bereits*, de tempore praeterlapso, Matth. 14, 15. 17, 12. Marc. 6, 35. 8, 2. etc. coll. Sap. 18, 23. 19, 16. Eccl. 1, 10. — de spatio quod ali-

quis est emensus, sensu proprio Matth. 14, 24. Luc. 7, 6. et sensu improprio, Matth. 5, 28. 1 Cor. 6, 7. coll. 3 Macc. 6, 24. ἤδη καὶ adeoque. — de actione peracta 2 Petr. 3, 1. — 2) *jam nunc*, de re praesenti, Jo. 4, 35. 2 Thess. 2, 7. 1 Jo. 2, 8. ib. 4, 4. ubi νῦν additur. coll. Tob. 3, 6. τῆς ἀνάγκης ἤδη ex hac praesenti calamitate. — 3) *nunc, mox*, de eo quod proxime adest, de eo qui in eo est ut; Marc. 11, 11. ὀψίας ἤδη οὔσης, cum proxima esset vespera. Luc. 19, 37. ἐγγίζοντος ἤδη πρὸς, cum proxime adesset, in eo esset ut perveniret. Joh. 4, 51. ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, cum domui proximus esset coll. Matth. 24, 32. Marc. 4, 37. 13, 28. Luc. 21, 30. 2 Tim. 4, 6. Rom. 1, 10. εἴπως ἤδη πότε, ut tandem proxime. — Ἤδη δὲ καὶ, immo jam, quin, Matth. 3, 10. Luc. 3, 9. cf. *Raphel.* annot. e Polyb. ad Matth. 3, 10.

Ἡδίστα, proprie acousat. ab ἡδύς; deinde adv. *suavissime, lubentissime.* 2 Cor. 12, 9. 15. — Compar. ἥδιον legitur Sir. 22, 11. cf. Ἡδέως.

Ἡδονή, ῆς, ἡ, (ab ἡδύς, dulcis, suavis) 1) *dulcedo*; v. c. de esculentis Sap. 16, 20. etiam sapor jucundus; suavitas Num. 11, 8. — 2) *delectatio, oblectatio*, 2 Petr. 2, 13. coll. Prov. 17, 1. ψωμὸς μετ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ. — sensu malo: *voluptas, pravum desiderium*, Tit. 3, 3. Jac. 4, 1. (de voluptate in concubitu illicito Test. XII. Patr. p. 605. itemque licito ib. p. 624.) — 3) *res quae sensus oblectant*, ut etiam nostri dicunt: *Genüsse, delicias*; Luc. 8, 14. 4 Macc. 1, 20. ubi ἡδονὴ opponitur τῷ πόνῳ, malis quae sentimus. ib. v. 21 — 24. — Praeterea non legitur.

Ἡδύοσμος, ου, ὁ, ἡ; — ον τὸ, (ab ἡδὺ suave, et ὀσμὴ) *suave olens.* — Neutrum τὸ ἡδύοσμον; *mentha hortensis*, i. q. μίνθη. Rabbinis מינתא (*Buxtorf.* lex. p. 1228.); qua Judaei pavimentum aedium et synagogarum conspergere solebant. Matth. 23, 23. Luc. 11, 42.

Ἕδος, εους, τὸ, (ion. pro ἕθος, ab ἕζω, colloco, ἕζομαι sedeo) 1) sedes constructa; 2) *mores, consuetudo, vitae ratio* cum in singulari, ut Sir. 20, 26. et Test. XII. Patr. p. 692. tum in plurali: τὰ ἤθη contr. pro ἤθεα, 1 Cor. 15, 33.

Ἥκω, f. ἥξω, (LXX. hebr. בוא) 1) *advenio, accedo*, de eo qui vere jam advenit, nec amplius abest, Matth. 24, 50. Luc. 12, 46. Hebr. 10, 37. Apoc. 2, 25. — ἥκει, advenit, i. e. *adest*; Luc. 15, 27. Joh. 2, 4. 4, 47. Hebr. 10, 7. 9. (Psal. 40, 7.) 1 Joh. 5, 20. coll. Num. 22, 36. 38. 2 Sam. 3, 23. — Ἥκω ἀπὸ, Luc. 13, 29. Matth. 8, 11. Marc. 8, 3. ἥκω ἐκ, *exeo, prodeo*, Joh. 8, 42. Rom. 11, 26. coll. Psal. 68, 34. Jos. 9, 6. — Ἥκω πρός τινα, *convenio aliquem*, Act. 28, 23. (Gen. 47, 5.) *magistrum sequor*, dominum colo. Joh. 6, 37. (vid. Ἔρχομαι). coll. e V. T. Gen. 45, 18. 46, 32. Psal. 65, 3. — 2) *evenio, locum habeo*, Matth. 24, 14. τότε ἥξει τὸ τέλος. 2 Petr.

3, 10. Apoc. 18, 8. Ἐπί τινος *superveniо aliquem, evenio alicui*, de bonis et malis, Matth. 23, 36. Luc. 19, 43. Apoc. 3, 3. Deut. 28, 2. Jos. 23, 14. 15. 2 Chron. 20, 2. — Luc. 13, 35. ἕως ἂν ἥξει, ὅτε, usque dum evenerit, sive eveniet scl. καιρός, quod additur Ez. 7, 12. 21, 15. — 3) Interdum ex hebraismo abundat, Apoc. 3, 9. 15, 4. coll. Jer. 1, 15. 8, 16. 31, 12. — Saepius non legitur.

Ἠλεί, ὁ, indeclin. *Eli*, pater Josephi, Luc. 3, 23.

Ἠλί, vox hebraica אֵלִי, *Deus mi*; Matth. 27, 46. (Psal. 22, 2.)

Ἠλίας, ου, ὁ, hebr. אֵלִיָּה et אֵלִיָּהוּ, *Elias*, propheta hebraeorum celeberrimus, ex urbe Thisbe oriundus, de quo vid. 1 Reg. c. 17—19. 2 Reg. 1, 2. 2, 6 sqq. 2 Chr. 21, 12. — Commemoratur in N. T. Matth. 16, 14. 27, 47. 49. Luc. 1, 17. 4, 25 sq. 9, 54. Rom. 11, 2. Jac. 5, 11. — Putabatur (ob 2 Reg. 2, 6 sqq.) solus, simul cum Henocho (Gen. 5, 24.) et Mose non in haden descendisse, sed ad astra in coelum adscendisse, unde illustrantur loca Matth. 17, 3. 4. Marc. 9, 4. 5. Luc. 9, 30. 33. cf. Sirac. 48, 9. — Idem expectabatur denuo adventurus in terram proxime ante Messiam, ex promissione Malach. 3, 23. (LXX. cap. 4, 5.). Vid. Matth. 11, 14. 17, 10—12. Marc. 9, 11—13. Luc. 9, 8. Joh. 1, 21. 25.

Ἡλικία, ας, ἡ, (ab ἡλίκος, quantus) 1) *statura*, corporis justa magnitudo, qualem homo adultus habere solet; Luc. 19, 3. τῇ ἡλικίᾳ μικρός. Eodem sensu Matth. 6, 27. Luc. 12, 25. accipiunt multi, alii autem de vitae aetate. — Paulus ad τὸν ἔσω ἄνθρωπον refert, Eph. 4, 13. et μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος χριστοῦ, modum staturae Christi satis adulti, perfecti, (ἄνδρα τέλειον, ut antea dixerat), posuit pro imagine Christi exacta et quidem ratione cognitionis rerum divinarum et pietatis. Similiter Sap. 4, 9. ἡλικία γήρως, statura completa senectae, i. e. senecta completa. — *Hesych.* ἡλικία· μέγεθος σώματος μέτρον τι. — Cum homo ad justam excrescat magnitudinem dum aetate progreditur, transfertur non solum 2) ad *vigorem* et *florem aetatis*, Luc. 2, 52. προεκ. ἡλικίᾳ, crevit vigore, adolevit. Joh. 9, 21. 23. ἡλικίαν ἔχει, adultus, maturus est aetate. (coll. Job. 29, 18. 2 Macc. 7, 27. 15. 30. *Philo* de Joseph. p. 550.: οὐκ ἔχων πω ἡλικίαν ἀποδημίας, non satis maturus peregrinationi. Id. de Abrah. p. 376.: τὸ μὴ κατ' ἡλικίαν ἀλλ' ἐν γήρᾳ γεγεννηκέναι τὸν παῖδα.) — sed etiam 3) ad *aetatem* omnino, Hebr. 11, 11. coll. 2 Macc. 4, 40. προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν, provectus aetate. ibid. 6, 23. 4 Macc. 5, 4. τὴν ἡλικίαν προήκων, senex. ib. 5, 36. βίου ἡλικία, senectus. — Saepius non legitur.

Ἡλίκος, ίκη, ον, *quam magnus, quantus*. Bis Col. 2, 1. Jac. 3, 5. *Joseph.* Ant. 8, 7. 7.

Ἥλιος, ου, ὁ, 1) *sol*, Matth. 5, 45. 13, 6. 24, 29. Marc.

1, 32. Luc. 21, 25. — cuius ſplendor imago eſt dignitatis, honoris et felicitatis, Matth. 13, 42. 17, 2. — 2) *radii ſolis*, cum quatenus *lucem* efficiunt, Act. 13, 11. μὴ βλέπων τὸν ἥλιον, lucem non videns, coecus; tum quatenus *aeſtum* creant, Apoc. 7, 16. coll. Jon. 4, 9. Pſal. 21, 6. — *Heſych.*: ἥλιος· ὁ θεὸς, καὶ τὸ ἄστρον καὶ ἡ αὐγή.

Ἧλος, ου, ὁ, *clavus*. Semel Joh. 20, 25. de clavis, quibus corpus Chriſti cruci affixum fuit. coll. Jer. 10, 4.

Ἡμέρα, ας, ἡ, hebr. יום, 1) *dies*, — et quidem *duplici* modo, ut a) *lucem* diei indicet, i. e. tempus a ſolis ortu usque ad eius occaſum, ubi lux diei omnia colluſtrat (Gen. 1, 5. 8.), Matth. 20, 2. 6, 12. Luc. 13, 14. Joh. 9, 4. et paſſim. — Diſtinguitur ita a nocte, Matth. 4, 2. 12, 40. Luc. 21, 37. — Γενομένης δὲ ἡμέρας, orta luce, cum illuxiſſet, Luc. 4, 42. 6, 13. 22, 66. Act. 12, 18. 10, 35. 27, 29. 33. 2 Petr. 1, 19. Apoc. 8, 12. LXX. pro hebr. בֹּקֶר, *mane*, 1 Sam. 14, 36. Eſth. 2, 4. Mich. 2, 1. — ἡμέρα μέση, meridies, Act. 26, 13. — ἡ ἡμέρα κλίνει, inclinat dies, veſperaſcit, Luc. 9, 12. 24, 29. — Νύκτα καὶ ἡμέραν, ſive ἡμέρας καὶ νυκτὸς, proprie: *die noctuque*, Act. 9, 24. deinde: *ſine intermiſſione*, *indeſinenter*; *aſſidue*, Marc. 4, 27. 5, 5. (ubi i. q. διαπαντὸς) Luc. 2, 37. 18, 7. Act. 20, 31. 1 Theſſ. 2, 9. 3, 10. Apoc. 4, 8. et paſſim. — ἡμέρας ὁδὸς, iter unius diei, Luc. 2, 44. Gen. 31, 23. — Περιπατεῖν ἐν ἡμέρᾳ. in luce diei verſari, ambulare, Joh. 11, 9. — Tropice de *luce animi*, luce cognitionis veri rectique, Rom. 13, 12 ſq. 1 Theſſ. 5, 5. 8. — Deinde, b) indicat *diem*, i. e. tempus a ſolis ortu vel occaſu uno usque ad alterum, i. e. ſpatium 24 horarum, νυχθήμερον, noctem ſimul comprehendens, Matth. 6, 34. 15, 32. 16, 21. 20, 19. Marc. 1, 13. 9, 2. Luc. 1, 59. et paſſim. Diſtinguitur a menſe, Gal. 4, 10. Apoc. 4, 15. coll. Rom. 14, 5. 6. — Saepius etiam c) ita dicitur, ut huius diſcriminis nulla certa ratio habeatur, ut in formulis: ἡ ἐν ἡμέρᾳ τρυφὴ, i. e. exiguī temporis deliciae, 2 Petr. 2, 13. — Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, quodam die, Luc. 5. 17. 8, 22. 20, 1. — Ἡμέρα καὶ ἡμέρα, indies, 2 Cor. 4, 16. — ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, quotidie, 2 Petr. 2, 8. LXX. Jeſ. 58, 2. ubi hebr. יום יום. — Δι' ἡμερῶν, ſcl. τινῶν, poſt aliquot dies, Marc. 2, 1. coll. Act. 25, 13. ubi plenius: ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν. — Καθ' ἡμέραν, quovis die, indies, quotidie, Matth. 26, 55. Luc. 9, 23. 11, 3. 16, 19. 19, 47. Act. 2, 46 ſq. 3, 2. 1 Cor. 15, 31. coll. Num. 4, 16. — Τὴν ἡμέραν pro εἰς τὴν ἡμέραν, in diem, Matth. 20, 8. — Ἡ δὲ ἡμέρα, quo ipſo die, Luc. 17, 29. — ὅλην τὴν ἡμέραν, indefinenter, ſemper, Rom. 8, 36. coll. Pſal. 44, 23. —

Ex uſu hebr. יום et יָמִים dicitur cum in ſingulari tum in plurali 2) de *tempore* et quidem a) de temporis *certo mo-*

mento, quo aliquid fit vel evenit, vel fieri potest. Matth. 24, 38. ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε, ih. v. 50. ubi i. q. ὥρα. c. 25, 13. 26, 29. Luc. 1, 20. 17, 27. Act. 1, 22. Hebr. 4, 7. 8. ἡμέρα, tempus certum a Deo praescriptum. — b) de *tempore omnino*, Act. 3, 24. 5, 36. Hebr. 8, 9. Eph. 5, 16. ἡμέραι πονηραί, et c. 6, 13. ἡμέρα πονηρὰ, tempus calamitosum, coll. Jer. 17, 17. — Marc. 6, 21. ἡμέρα εὔκαιρος, tempus opportunum. 2 Petr. 3, 18. εἰς ἡμέραν αἰῶνος. in tempus sempiternum. Sic quoque in formulis: ἐν ἡμέραις αἷς, tempore quo, Luc. 1, 25. — ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ s. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, isto tempore, Matth. 3, 1. 13, 1. 22, 23. 24, 19. Marc. 1, 9. 2, 10. 4, 35. Luc. 2, 1. 13, 31. Joh. 14, 20. 16, 23. 26. et passim. — ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ab isto inde tempore, Matth. 22, 46. Joh. 11, 53. — ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις Luc. 1, 39. Act. 1, 15. — μετὰ ταύτας τὰς ἡμέρας, paullo post, Luc. 1, 24. Act. 1, 5. — ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων, jam pridem, Act. 15, 7. — αἱ πρώτερον ἡμέραι, tempus praeterlapsum, ea quae antea facta sunt, Hebr. 10, 32. Deut. 4, 32. — Ἐλεύσονται ἡμέραι, veniet tempus, futurum est, Matth. 9, 15. Marc. 2, 20. Luc. 5, 35. Jer. 23, 7. — c) cum *genitivo rei* indicat *tempus, quo aliquid fit, evenit, agitur*, et cum *genitivo personae* tempus quo aliquis aliquid agit, ei aliquid evenit; in utroque autem genere locorum ἡμέρα ita dicitur, ut mox de die uno, mox etiam de tempore certo et circumscripto cogitari possit. — Cum genitivo rei leguntur formulae: ἡμέρα ὀργῆς, dies, tempus poenarum, Rom. 2, 5. 16. Ezech. 22, 24. — ἡμ. σωτηρίας, 2 Cor. 6, 2. Jes. 49, 8. ἡμ. ἀναδείξεως, Luc. 1, 80. ἡμ. ἀπολυτρώσεως, Eph. 4, 30. — ἐκδικήσεως, Luc. 21, 22. ἐπισκοπῆς, 1 Petr. 2, 12. coll. Gen. 35, 3. 30, 13. Deut. 31, 14. — Amant scriptores V. T. פקד dicere de tempore *calamitoso*, et de *calamitate ipsa* superveniente (Job. 18, 20. Psal. 37, 13. 18. Jer. 48, 16. ubi LXX. ἡμέρα pro hebr. אידם, pernicies, et ita quoque Matth. 24, 22. 29. Marc. 13, 19. 20. 1 Cor. 3, 13. — specialiter de *die judicii* solemnis, a Deo de gentilibus habendi, (Ezech. 30, 2 sqq. Zeph. 1, 7—17), unde etiam in N. T. ἡμέρα κρίσεως, Matth. 10, 15. 11, 22. 24. 36. Marc. 6, 11. 2 Petr. 2, 9. 3, 7. 1 Joh. 4, 17. coll. Jud. v. 6. Apoc. 6, 17. commemoratur, quae etiam δεικτικῶς dicitur ἐκείνη ἡμέρα, Matth. 7, 22. Marc. 13, 32. Luc. 10, 12. 24, 36. 2 Tim. 1, 12. 2 Thess. 1, 10. vel etiam ἡ ἡμέρα simpliciter, Hebr. 10, 25. Idem judicii dies appellatur quoque ἐσχάτη ἡμέρα, et tempus ei proximum ἐσχάται ἡμέραι, vid. Ἔσχατος. — Inde etiam Paulus 1 Cor. 4, 3. ἀνθρωπίνην ἡμέραν, diem judicii i. e. judicium humanum dixit. Pertinent etiam huc illa loca, ubi ἡμέρα nominibus festorum jungitur, ad indicandum festi, propinquitatem sive celebrationem ipsam, v. c. ἡμέρα τῶν σαββάτων s. τοῦ σαββάτου, Luc.

4, 16. 13, 14. 16. Joh. 19, 31. Act. 13, 14. Jer. 17, 26. 27. — ἡμ. τῶν ἀζύμων, Act. 12, 3. 20, 6. Luc. 22, 7. ἡμ. τῆς πεντηκοστῆς, Act. 2, 1. 20, 16. unde etiam ἡμέρα de die festo, Joh. 12, 7. die piaculari, Hebr. 7, 27. 2 Macc. 2, 16. — Cum genitivo *personae*: Luc. 19, 42. ἡμέρα σου, tempus tibi exitiosum. cf. v. 43. — ἡ τοῦ θεοῦ ἡμέρα, dies s. tempus ubi Deus judicium est habiturus, 2 Petr. 3, 12. Act. 2, 20. unde ἡμέρα κυρίου, dies Christi, partim tempus, quo Jesus primum in mundo apparuit homo, Joh. 8, 56. partim tempus indicat, quo rediturus est ad judicium habendum, Luc. 17, 24. 1 Cor. 1, 8. 5, 5. 2 Cor. 1, 14. Phil. 1, 6. 10. 2, 16. 1 Thess. 5, 2. 4. 2 Thess. 2, 2. 2 Petr. 3, 10. et qui plenius dicitur ἡμέρα ἡ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρ. ἀποκαλύπτεται, Luc. 17, 30. —

Denique 3) ex hebraismo ἡμέραι τινὸς de *diebus vitae* alicuius, de *aetate* dicitur; Hebr. 7, 3. ubi ἡμέραι i. q. seq. ζωή, dies vitae, quae c. 5, 7. ἡμέραι σαρκὸς dicuntur. Vid. etiam Luc. 1, 7. 18. προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις, aetate provecti, 1 Reg. 1, 1. (i. q. 2 Macc. 4, 40. ἡλικίαν προβεβηκ.) Luc. 2, 36. coll. Gen. 9, 28. 11, 32. Deut. 30, 20. — ἡμέραι ἀγαθαί, vita suavis et jucunda, 1 Pet. 3, 10. coll. Esth. 9, 19. Test. XII. Patr. p. 692.: ἡμέρα ἀγαθὴ μετὰ ἀσώτων. Protevang. Jacobi (Fabr. cod. apocr. N. T. p. 69.): ἐσχάτη ἡμέραι, aetas senilis. — Πᾶσαι ἡμέραι, Matth. 28, 20. sive πᾶσαι ἡμ. τῆς ζωῆς, Luc. 1, 75. Jes. 38, 20. — Inde ἐν ἡμέραις τινὸς, tempore, quo aliquis vixit, viguit, Matth. 2, 1. 11, 12. 23, 30. 24, 37. 38. Luc. 1, 5. 4, 25. Act. 13, 41. Hebr. 1, 5. 1 Petr. 3, 20. 2 Sam. 8, 3. 21, 1. Gen. 10, 25. — Interdum ἡμέρᾳ omittitur, Matth. 26, 17. Luc. 7, 11. Act. 14, 38. Jer. 52, 12. 3 Esdr. 8, 61.

Ἡμέτερος, έρα, ερον, (ab ἡμεῖς) *noster*. — Dicitur autem ita in N. T.: a) ad nos spectans, Rom. 15, 4. — b) patrius; de lingua Act. 2, 11. lege Act. 24, 6. religione Act. 26, 5. — c) a nobis effectum, prolatum, 2 Tim. 4, 15. (Joseph. Ant. 4, 6. 5.) — d) nobiscum conjunctus, *noster*, *nostras*, de vinculo religionis, 1 Joh. 1, 3. 2, 2. οἱ ἡμέτεροι, nostrates, Christiani, Tit. 3, 14. [1 Cor. 15, 31. in textu vulg. ubi Griesb. ὑμετ.] — Saepius non extat, nec legitur in V. T.

Ἤμην, (Matth. 25, 35 sq. 43. Joh. 11, 15. 16, 4. 17, 12. Act. 10, 30. 11, 5. 11, 17. et passim) imperf. med. ab εἰμί, pro ἦν. Vid. Εἰμί. — *Mores* Attic. ἦν, Ἀττικῶς· ἤμην, Ἑλληνικῶς.

Ἡμιθανής, ές, ὁ, ἡ, — ὲς, τὸ, (ἡμι quod in verbis compositis dimidiam partem indicat, et θανέω s. θνήσκω), *semimortuus* (etiam ἡμιθνὴς *Aristoph.* nub. v. 504. coll. Sap. 18, 18. ubi ἡμίθνητος.). Luc. 10, 30. ἡμιθανῆ, 4 Macc. 4, 21. *seminecam*.

Ἥμισυς, εῖα, υ, (ab ἥμι, vid. verbum antecedens et ἴσος) quod dimidiae parti aequalis est, *dimidius*, *dimidium*. Jos. 4, 17. 1 Macc. 3, 34. 37. (Test. XII. Patr. ἐξ ἡμισείας εἰσὶ καθαροί.) — In N. T. τὸ ἥμισυ scl. μέρος, et τὰ ἡμίση, *dimidia pars*. Marc. 6, 23. ἕως ἡμίσους (contr. pro ἡμίσεως) τῆς βασιλείας, dimidium regni, Esth. 5, 3. coll. Jos. 21, 27. 22, 1. Num. 31, 29 sq. — Luc. 19, 8. τὰ ἡμίση (contr. pro ἡμίσεα) τῶν ὑπαρχ. — ἥμισυ pro τὸ ἥμ. Apoc. 11, 9. 11. 12, 14. coll. Dan. 7, 25. Saepius non legitur.

Ἡμιώριον, ου, τὸ, (ἥμι, vid. ἡμιθανής, et ὥρα) *semihora*, *semihoram durans*. Semel Apoc. 8, 1.

Ἡνίκα, adv. temporis, *quando*, *ubi*, *quum*, 2 Cor. 3, 15. LXX. hebr. בְּעֵת, Gen. 31, 10. 38, 27. — ἡνίκα ἂν *ubi*, *simulac*, 2 Cor. 3, 16, Judith. 14, 2. Deut. 7, 12. Saepius non habetur.

Ἤπερ, vid. ἤ.

Ἤπιος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, fortasse ab ἔπω, unde primum *affabilis*, quo sensu fortasse 2 Tim. 2, 24. accipiendum est; deinde: *benignus*, *lenis*, *clemens*, de rege erga subditos, de patre erga liberos, de quocunque erga alium, 1 Thess. 2, 7.

Ἤρ, (hebr. עֵר), *Er*, nom. pr. indcl. Luc. 3, 28.

Ἥρεμος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, i. q. ἥσυχος, *quietus*, *placidus*, *tranquillus*; semel 1 Tim. 2, 2. *Hesych.* ἥρεμον· ἡσυχον, πρᾶον, ἥμερον.

Ἡρώδης, ου, ὁ, *Herodes*, nomen regum quorundam Judaeorum Jesu et Apostol. tempore, quorum *primus*, qui huic familiae nomen dedit, fuit *Herodes*, cognomine *magnus*, Idumaea oriundus, (*Joseph.* Antiq. 14, 12.) Antonii auctoritate a Romanis Judaeorum rex creatus (*Joseph.* Antiq. 14, 14—16.), ab Octaviano in regno confirmatus (*Joseph.* Ant. 15, 6.), homo crudelis, multarum caedium auctor, ita ut nec uxori amatae nec suis ipsius filiis parceret (*Joseph.* Ant. 17, 7.), Graecorum Romanorumque morum amans, ideoque Judaeis invisus, quorum favorem nec eo sibi reconciliare potuit, quod templum Hierosolymit. splendidissime reficeret. Commemoratur Matth. 2, 1—19. (coll. *Macrob.* Satyr. 4, 2. 4.) Luc. 1, 5. — *Secundus* fuit *Herodes*, cognomine *Antipas*, filius Herodis magni, Galilaeae et Petraeae dominus, qui dimissa conjuge legitima fratris sui uxorem, Herodiadem, matrimonio sibi junxit, deinde Romam profectus, ut regis titulum sibi compararet, a Caligula, Caesare, in Galliam (a. 42. post Chr.) relegatus ibique mortuus est. (*Joseph.* Antiq. 18, 5. et. 7.) Neque igitur in N. T., excepto loco Marc. 6, 14—22. rex dicitur sed tetrarcha, Matth. 14, 1—6. Luc. 3, 1. 19. 8, 3. 9, 7. 9. 13, 31. 23, 7—15. Act. 4, 27. — Marc. 8, 15. ἡρῴδης positum est pro ἡρωδιανοί, quod vide. — *Ter-*

tius, Herodes Agrippa, cognomine major, filius Aristobuli et Berenices, nepos Herodis magni, primum Caligulae, deinde Claudii, Caesarum Romanorum, gratia rebus Judaeorum praefectus et regis titulo ornatus, Caesareae mortuus est. (*Joseph.* Ant. 18, 6. 19, 1. 5. 8.) Commemoratur Act. 12, 1—21. Utrum autem Herodes tetrarcha, cuius Act. 13, 1. fit mentio, fuerit Herodes Agrippa, an Herodes Antipas, disputarunt interpretes. cf. *Kuinoelii* Comment. ad Act. 13, 1. — *Quartus* fuit *Herodes Agrippa*, cognomine *minor*, filius Agrippae majoris, Herodis magni abnepos, a Claudio et Nerone, Caesaribus, partem imperii patris nactus, et regis nomine honoratus, ultimus Judaeorum rex. (*Joseph.* Ant. 19, 7. 20, 8 sqq.) Commemoratur in N. T. non sub nomine Herodis sed solum sub nomine Agrippae Act. cap. 25. et 26. (cf. *Schlosser*: Geschichte der Familie Herodes; Leipz. 1818. 8.)

Ἡρωδιανοὶ, ῶν, οἱ, *Herodiani*. Commemorantur Matth. 22, 6. Marc. 3, 6. 12, 13. coll. 8, 15. et sunt non solum aulici Herodis Antipae, sed omnes qui simul a parte Romanorum, quorum gratia Herodes acceperat dominationem, stabant, ideoque tributum Caesari solvendum esse affirmabant.

Ἡρωδιάς, άδος, ἡ, *Herodias*, filia Aristobuli, filii Herodis magni. Nupsit primum Philippo, filio Herodis m., cui ereptam incesto vinculo sibi junxit Herodes Antipas, Philippi germanus. (*Joseph.* Ant. 17, 1. et ib. 18, 7.) — Commemoratur Matth. 14, 3—6. Marc. 6, 17—22. Luc. 3, 19.

Ἡρωδίων, ωνος, ὁ, *Herodion*, vir christianus, quem Paulus Rom. 16, 11. τὸν συγγενῆ σου appellat.

Ἡσαΐας, ου, ὁ, hebr. יְשַׁעְיָהוּ (ex יֵשַׁע *salus*, et יָהּ Deus) *Jesaias*, propheta Judaeorum quondam celeberrimus, Amosi filius, qui imperantibus Usia, Jothano, Ahaso et Hiskia vaticinatus est (Jes. 1, 1. 14, 28 sqq.), quemque Rabbini jussu Manassis regis serra disfectum tradunt. Commemoratur Matth. 3, 3. 4, 14. Luc. 3, 4. 4, 17. Jes. 1, 23. 12, 38 sqq. Act. 28, 25. Rom. 9, 27. et passim. — *liber oraculorum Jesaiae*, Act 8, 28. 30.

Ἡσαῦ, ὁ, hebr. עֵשָׂו, *Esavus*, nom. pr. indecl. (Josephus Ἡσαύος, v. c. Ant. 1, 18. 1 sqq.) Fuit filius Isaaci et Rebeccae primogenitus, frater Jacobi, et gentis Idumaeorum auctor. Gen. 25, 25 sqq. 27, 6 sqq. — Rom. 9, 13. Hebr. 11, 20. 12, 16.

Ἡσυχάζω, f. άσω, (ab ἥσυχος, quietus, placidus) 1) *quiesco*; de opere incepto, quod intermittitur, subsisto. Luc. 23, 56. ἡσύχασαν, quietas se domi continebant. (Test. XII. Patr. p. 686. de eo, qui in dicendo paululum requiescit, ut se reficiat.) — Saepius 2) de disputante, altercante, ubi est: *taceo, obmutesco*; de eo, qui nescit quid respondeat, Luc. 14, 3. Neh. 5, 8. de eo qui victus concedit, Act. 11, 18. 21,

14. coll. Job. 32, 6. — 3) *quiete vivo, placidus sum; concordiae studeo*, 1 Theſſ. 4, 11. (Jud. 3, 11. 30. 5, 31. 1 Reg. 11, 21.) niſi ibi ſenſu transitivo (ut מרף, cui apud LXX. ſaepiſſime reſpondet, legitur Job. 37, 17. Pſal. 94, 13. Prov. 15, 18.): quietem alicui facio, aliquem reficio ſcl. beneficiis. Saepius non extat.

Ἡσυχία, ας, ἡ, 1) *quies*, de ceſſatione ab opere, Joſ. 5, 8. 2) *ſilentium*, de ceſſatione ſtrepitus Act. 22, 2. coll. Job. 34, 29. — de ceſſatione ab inutili loquacitate, dicacitate, 1 Tim. 2, 11. 12. — 3) *quies modeſta, modeſtia*, qua quis ſe domi continet nec aliorum rebus ſe immiſcet, 2 Theſſ. 3, 12. μετ' ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, in modeſta quiete laborantes, ſeduli domi.

Ἡσύχιος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, i. q. ἥσυχος, *quietus, tranquillus, placidus*. Bis 1 Tim. 2, 2. 1 Petr. 3, 4. coll. Jeſ. 66, 2. Pſalter. Salom. 12, 6. φυλάξαι κύριος ψυχὴν ἡσύχιον μισοῦσαν ἀδίκους, καὶ κατευθῦναι ἄνδρα ποιοῦντα εἰρήνην ἐν οἴκῳ.

Ἤτοι vid. Ἤ.

Ἡττάω f. ἡσσάω, ῶ, f. ήσω, in activo rarius et tantum in ſcriptoribus ſerioribus Jeſ. 54, 17., uſitatius in paſſivo. Eſt ab ἥσσων f. ἥττων, minor, unde 1) *minor ſum, inferior, deterior ſum*, 2 Cor. 12, 13. *Joſeph.* bell. 1, 2. 4. — 2) *vincor, ſuperor, in poteſtatem redigor*, 2 Petr. 2, 19. 20. — coll. 2 Macc. 10, 24. ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. Jeſ. 8, 9. ubi חתת frangor. Teſt. XII. Patr. p. 529.: αἱ γυναῖκες ἡττῶνται τῷ πνεύματι τῆς πορνείας ὑπὲρ τὸν ἄνθρωπον. *Joſeph.* Ant. 15, 4. 1. ὅλον ἡττᾶσθαι τῆς γυναικός.

Ἥττημα, τος, τὸ, (ab ἡττάομαι) 1) *diminutio, defectus*, Rom. 11, 12. ἥττημα αὐτῶν, i. e. quod deficiunt Judaei, quod hi ad Chriſti partes accedere nolunt, efficit, ut multitudo gentilium accedat ſ. arceſſatur. — 2) *damnum*, 1 Cor. 6, 7. (clades Jeſ. 31, 8.) Saepius non extat in codice ſacro.

Ἥττων, f. ἥσσων, ονος, ὁ, ἡ, *minor, inferior*. Job. 20, 10. Dan. 2, 39. — Neutrum τὸ ἧττον, *peius, deterius*. — ἧττον adverbialiter, *minus*, 2 Cor. 12, 15. Saepius non occurrit.

Ἠχέω, ῶ, f. ήσω, (ἦχος) *ſonum edo, ſono*; de aere reſonante, 1 Cor. 13, 1. Exod. 19, 16. Sir. 50, 18. Pſalt. Sal. 8, 1. — de *ſtrepitu* maris aeſtuantis, Luc. 21, 25. ἠχούσης θαλάσσης inter maris fragores. Jer. 50, 42. 51, 50. Jeſ. 51, 15. 17, 12.

Ἦχος, ου, ὁ, 1) *ſonitus, clangor, ſtrepitus*. de clangore tubae, Hebr. 12, 19. Pſal. 150, 3. *Joſeph.* Ant. 11, 4. 2. — de ſonitu, voce, f. tonitru Act. 2, 2. coll. Sap. 17, 4. (de cantu avium Sap. 17, 18. de tonitru Sir. 46, 17. de ſtrepitu undarum Luc 21, 25. in codd. Pſal. 63, 7. Jer. 51, 16.) — 2) *rumor*, Luc. 4, 37. coll. Marc. 1, 28. ubi ἀκοή.

Θ.

Θαδδαῖος, ου, ὁ, *Thaddaeus*, cognomen Judae, apostoli, qui etiam Lebbaeus dicebatur. Matth. 10, 3. Marc. 3, 18.

Θάλασσα, ης, ἡ, *mare*, Matth. 18, 6. 21, 21. Marc. 9, 42. Rom. 9, 27. Jac. 1, 6. — *undae maris*, Act. 27, 30. 38. 40. 28, 4. 2 Cor. 11, 26. Significatur h. v. in N. T. a) *mare*, i. e. moles aquarum inter se cohaerentium, quae terram undique cingunt, *Weltmeer*; Luc. 21, 25. Apoc. 20, 13. 21, 1. Gen. 1, 10. — ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα i. e. terra universa, orbis terrarum, Apoc. 7, 1—3. 12, 12. — ubi ὁ οὐρανὸς simul additur, describitur totus mundus per partes, Act. 4, 24. 14, 15. Apoc. 5, 13. — Περιάγειν τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν, terram et mare circumire, i. e. ubicunque locorum summoque studio quaerere aliquid, Matth. 23, 15. Ἐργάζειν τὴν θάλασσαν, Apoc. 18, 17. cf. Ἐργάζω. — b) mare *mediterraneum*, Act. 10, 6. 32. 17, 14. — c) mare *rubrum*, 1 Cor. 10, 1. 2. ἐρυθρὰ Hebr. 11, 29. Act. 7, 36. Vid. Ἐρυθρός. — d) mare *galilaeum*, s. lacus Tiberiadis, Matth. 4, 15. 18. 8, 24 sqq. 15, 29. Joh. 6, 1—25. 21, 1. 7. et passim; nunquam tamen in Lucae scriptis. — e) auctor Apoc. c. 4, 6. 15, 2. in visionibus vidisse narrat θάλασσαν ὑαλίνην mare vitreum i. e. pellucidum, splendens, ubi quidam labrum ingens, aqua plenum, quod speciem maris retulisset, quale fuerit mare aeneum in tabernaculo et templo (Exod. 30, 18. 1 Reg. 7, 23.), subintelligunt; alii (*Eichhorn.* in comment.) rectius mare quasi supernum (Gen. 1, 7.), aquas coelestes pellucidas et splendentes. Non enim in templo coelesti vidit Joannes τὴν θάλασσαν, sed circa Dei thronum; imo postea demum templum coeleste apertum esse narrat c. 15, 2—5.

Θάλπω, f. ψω, 1) *calefacio*, 1 Reg. 1, 2. 4. *Josph.* Ant. 7, 14. 3. — de animalibus pullis vel ovis incubantibus Deut. 22, 6. Inde transfertur 2) in N. T. ad curam tenerrimam fovendi, alendi, tuendique et est: *foveo, tueor, nutrio*, 1 Thess. 2, 7. Eph. 5, 7. (*Joseph.* de bell. 4, 3. 14. θαλπόμενοι ἐλπίδι, spe nutriti.)

Θάμαρ, ἡ, *Thamar*, hebr. תָּמָר, nom. pr. indecl. uxoris Her, vid. Gen. 38, 6. — Matth. 1, 3.

Θαμβέω, ῶ, f. ήσω, *obstupesco*, — *attonitus fum* Act. 9, 6. in textu vulg. (obstupefacio, 2 Sam. 22, 5.) — θαμβέομαι, *obstupefio, metu, admirationе percellor*, Marc. 1, 27. 10, 24. 32. coll. Sap. 17, 3. 1 Macc. 6, 8.

Θάμβος, ου, ὁ, *stupor, summa admiratio*, Luc. 4, 36. 5, 9. Act. 3, 10. (etiam pavor, terror, Thren. 3, 46. Ezech. 7, 18.)

Θανάσιμος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, et *θανάσιμος, ίμη, ον, lethalis, mortifer.* Semel, Marc. 16, 18. ubi quidam (Kypkius, Munthius ad h. l.) supplendum esse censent *φάρμακον*, quod saepius addunt profani.

Θανατηφόρος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (*θάνατος* et *φέρω*), i. q. *θανάσιμος, lethalis, mortifer.* Semel Jac. 3, 8. coll. Num. 18, 22. Job. 33, 23. 4 Macc. 8, 17. *θανατηφόρος ἀπείθεια.* ib. 18, 26. 4 Macc. 8, 17.

Θάνατος, ου, ὁ, hebr. מָוֶת, מִיתָה, 1) *mors, qua haec vita finitur;* — vario quidem sensu, ita ut sit a) *mors naturalis*, Joh. 5, 24. 11, 4. 13. Phil. 1, 20. Hebr. 7, 23. 9, 16. 11, 5. Apoc. 6, 9. 21, 4. — *Γεύσασθαι, ἰδεῖν τὸν θαν. mori*, Matth. 16, 28. Marc. 9, 1. Luc. 2, 26. 9, 27. Joh. 8, 52. — *Ἕως θανάτου*, ut paene moriar, Matth. 16, 28. 26, 38. Marc. 9, 1. Jon. 4, 10. — *παραπλήσιον θανάτῳ*, ad mortem decubuerat, Phil. 2, 27. — *Μέχρι θανάτου*, ib. v. 30. 2 Macc. 13, 4. — Ex hebraismo pro adjectivo, Apoc. 13, 3. *ἐσφ. εἰς θάνατον*, quod vulnus lethale acceperat. ib. 13, 3. *πληγὴ τοῦ θανάτου*, vulnus lethale. 1 Sam. 5, 11. מָוֶת — מְהוּמָה, LXX. *σύγχυσις βαρεῖα σφόδρα*, sive ut alii codd. legunt, *σύγχυσις θανάτου.* — b) *mors violenta, supplicium, ἔνοχος θανάτου*, Matth. 10, 21. 15, 4. 20, 18. 26, 66. Marc. 7, 10. 13, 12. 14, 64. 10, 33. Luc. 22, 33. 2 Cor. 4, 11 sq. Apoc. 2, 23. coll. Gen. 26, 11. Exod. 22, 19. Lev. 20, 2—9. — *ἄξιον, αἴτιον θανάτου*, Luc. 23, 15. 22. Act. 13, 28. 23, 29. 25, 11. 25. 28, 18. Rom. 1, 32. — *κρίμα θανάτου*, Luc. 24, 20. — *ἀπόκριμα θ.* 2 Cor. 1, 9. — *Ἄχρι θανάτου*, usque ad necem, Marc. 14, 34. Act. 22, 4. Apoc. 2, 10. 12, 11. Judic. 16, 17. — *μέχρι θαν.* Phil. 2, 30. coll. 2 Macc. 13, 4. — De supplicio Christi 1 Cor. 11, 26. Phil. 2, 8. 3, 10. Hebr. 2, 9. 5, 1. — et de morte eius *piaculari*, Rom. 5, 10. Col. 1, 22. Hebr. 2, 14. 9, 15. — c) *mortis genus, ποίῳ θανάτῳ*, quonam mortis genere, Joh. 12, 33. 18, 32. 21, 19. coll. Psal. 32, 21. *θάνατος ἁμαρτωλῶν πονηρός.* Sir. 28, 23. Jer. 14, 15. — d) *mortis pericula*, Rom. 8, 38. 1 Cor. 3, 22. 2 Cor. 1, 10. 7, 10. 11, 23. 2 Chron. 32, 11. Psal. 116, 18. — 2) *pestis, lues*, mortis causa, Apoc. 6, 8. 18, 8. LXX. hebr. דֶּבֶר Exod. 5, 3. 1 Reg. 8, 37. Jer. 21, 7. Ezech. 6, 11. Similiter hebr. מָוֶת legitur Jer. 18, 21. — 3) *mortuorum habitaculum*, hades, sepulchrum; Apoc. 1, 18. 20, 13. 14. Putabatur diabolus mortuos hade inclusos tenere, unde intelligitur Hebr. 2, 14. Act. 2, 24. Vid. quae de potestate diaboli, tanquam mortuorum in inferris domino, habet Evang. Nicodemi apocryphon in *Birchii* auctario cod. apocr. N. T. Fabriciani (Hafn. 1804.) p. 106 sqq. — LXX. pro hebr. קֶבֶר, sepulchrum, Job. 3, 22. 23. Inde *σκιὰ θανάτου*, umbrae hadis, i. e. tenebrae densissimae, Matth. 4, 16. Luc. 1, 79. LXX. hebr.

צלמות Jes. 9, 1. Jer. 13, 16. Job. 24, 17. — 4) *status mortuorum in hade*, qui vitae dissimilis et morti sive somno similis putabatur, ideoque etiam θάνατος appellabatur. Huic subjecti dicuntur homines in poenam peccati qui, nisi peccassent, ad vitam coelestem (in coelis, cum Deo) transituri fuissent, Rom. 5, 12. 14. 17. 21. 1 Cor. 15, 21. Non enim hic de morte corporis cogitandum, nec est mortis in his terris necessitas, sed necessitas subeundi hadis tristissimas tenebras. Eodem sensu fortasse θάνατος Rom. 6, 9. 2 Tim. 1, 10. atque 1 Cor. 15, 26. 54 sq. nisi hic de diabolo huius mortis auctore et in hade versantium domino cogitandum est. coll. Sap. 1, 12 sq. 2, 24. — Idem status post resurrectionem mortuorum et judicium continuatum iri putabatur, sed in poenam impiorum, itaque miserrimus et cruciatibus plenissimus; 5) *status infelicissimus, poenae futurae, miseria summa*, Joh. 8, 51. Rom. 6, 16. 21. 23. 7, 5. 8, 2. 6. 2 Cor. 2, 16. (vid. Ὀσμή.) 3, 7. Hebr. 2, 15. 1 Joh. 3, 14. — Appellatur Apoc. 2, 11. 20, 6. 14. 21, 8. ὁ δεύτερος θάνατος, *altera mors*, quia hic status miseriae post resurrectionem, qua interceptus putabatur, denuo continuabitur. Eodem sensu mortem secundam dixerunt Targum Hierosol. in Deut. 33, 6. et Psal. 49, 11. cf. *Eichhorn.* ad Apoc. 2, 11. — Inde ἁμαρτία πρὸς θάνατον, 1 Joh. 5, 16. 17. peccatum poena miseriae futurae luendum; peccatum gravissimum. (Test. XII. Patr. p. 628. ἁμαρτία εἰς θάνατον, peccatum grave, mortis poena dignum). — 6) *mors moralis*, status hominis, qui iners ad bonum quodcunque peccati vinculis constringitur, ut mortuus mortis vinculis, Rom. 7, 10. 13. 24. — τὸ mori peccato, peccato prorsus valedicere, Rom. 6, 3. εἰς θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτ. obstricti sumus peccato mori, ut Christus ad peccata tollenda mortuus est. ib. v. 4. 5. — Saepius non legitur.

Θανατόω, ῶ, f. ώσω, 1) *interficio*, 2 Cor. 6, 9. 1 Petr. 3, 18. — 2) *morti trado*, Matth. 10, 21. Marc. 13, 12. Luc. 21, 16. — morti *adjudico* et *trado*, Matth. 26, 59. 27, 1. Marc. 14, 55. — in *mortis pericula conjicio*, Rom. 8, 36. coll. Psal. 44, 22. Psal. 118, 18. (mortem oppeto *Joseph.* bell. 3, 7. 18.) — 3) tropice: *opprimo, subigo, eneco*, i. e. omni vi privo, Rom. 8, 13. Vid. Ἀναιρέω. — Passive: θανατοῦσθαί τινι, Rom. 7, 4. ab alicuius potestate prorsus liberari, ab eo prorsus separari, cf. Θάνατος, et Νεκρός. Saepius non extat.

Θάπτω, f. ψω, pf. τέταφα, aor. 1. pass. ἐτάφην, hebr. קבר, 1) *sepelio*; Matth. 14, 12. Act. 2, 29. 5, 6. 9. 10. 1 Cor. 15, 4. *Joseph.* Antiq. 4, 8. 6. ἀτίμως θάπτεσθαι. — 2) ex adjuncto: *funus facio, sepulturam procuro*, Matth. 8, 21 sq. Luc. 9, 59 sq. et fortasse etiam Luc. 16, 22. coll. Gen. 50, 26. ubi LXX. pro hebr. חנט, aromatibus condire.

Θάρα, ὁ, *Thara*, hebr. תֶּרַח, nom. pr. indecl. patris Abrahami (Gen. 11, 24. Jos. 24, 2.). Luc. 3, 34.

Θαρρέω, ῶ, f. ήσω, (a θάρρος, fiducia) *bono sum animo, fiducia, spe sum plenus*, 2 Cor. 5, 6. 8. Hebr. 13, 6. Prov. 1, 21. — **Θαρρεῖν ἔν τινι** (pro τινί) alicui confidere, de aliquo bene sperare, 2 Cor. 7, 6. Eodem sensu θαρσεῖ (sive ut alii legunt θαρρεῖ) ἐπ' αὐτῇ, Prov. 31, 11. hebr. בָּטַח leq. 2. — θαρρ. εἰς τινα, audacter agere cum aliquo, severius in illum animadvertere, 2 Cor. 10, 1. 2.

Θαρσέω, ῶ, f. ήσω, (a θάρσος), *fiduciam habeo, bono sum animo*. In N. T. tantum occurrit imperativus: θάρσει, bono sis animo, noli timere, Matth. 9, 2. 22. Marc. 10, 49. Luc. 8, 48. Act. 23, 11. et θαρσεῖτε, Matth. 14, 27. Marc. 6, 50. Joh. 16, 33. hebr. אַל־יָרֵא, Gen. 35, 17. Exod. 14, 13. Zeph. 3, 17.

Θάρσος, εος, τὸ, *fiducia*, Act. 28, 15. ἔλαβε θάρσος, animum recepit. — Job. 17, 9. ἀναλάβοι θάρσος. 1 Macc. 4, 35.

Θαῦμα, τος, τὸ, 1) res mira; 2) *admiratio*. Apoc. 17, 6. ἐθαύμασα θαῦμα μέγα, ex hebraismo: vehementer miratus sum. coll. Job. 17, 8. 18, 20. Saepius non extat in cod. sacro.

Θαυμάζω, f. άσομαι, 1) latinor. *miror, admiror*. Ubi subjectum vel causa admirationis additur, legitur vel accusativus rei, Luc. 7, 9. 24, 12. Joh. 5, 28. Act. 7, 31. Apoc. 17, 6. coll. Dan. 8, 27. vel ἐπί τινι, Marc. 12, 17. Luc. 2, 33. 4, 22. 9, 43. 20, 26. Act. 3, 12, (Jes. 52, 15. 14, 16. Job. 42, 11. Judith. 11, 21. Sap. 11, 15.) — vel ἔν τινι, Luc. 1, 21. 2 Thess. 1, 10. Sir. 11, 20. semel περί τινος Luc. 2, 18. et semel διά, Marc. 6, 6. — Si sequitur propositio causam s. objectum admirationis continens, legitur ὅτι, ubi res est certa, Luc. 11, 38. Gal. 1, 6. Joh. 3, 7. 4, 27. Apoc. 17, 8. — εἰ, ubi res dubia est vel videtur, Marc. 15, 44. 1 Joh. 3, 13. *Joseph.* c. Ap. 1, 12. — Ut latinor. miror usurpatur vario modo, et dicitur a) de magno, divino, quod comprehendi perspicique non potest, ideoque stuporem, admirationem excitat; *admiror, obstupesco*, Matth. 8, 27. 9, 8. 33. 15, 31. Marc. 5, 20. 6, 51. Luc. 1, 63. 2, 18. 33. 9, 43. 11, 14. 24, 12. 41. Joh. 5, 20. 7, 21. Act. 2, 7. 3, 12. 7, 31. Apoc. 17, 6—8. — etiam adjecta notione timoris, Luc. 8, 25. Act. 13, 41. — b) de inexpectato, insolito, quod praeter spem et opinionem evenit; *mirum mihi videtur, commoveor*, nostrum: *es befremdet mich*, Matth. 21, 20. 22. 27, 14. Marc. 6, 6. 15, 5. 44. Marc. 12, 17. Luc. 1, 21. 11, 38. 20, 26. Joh. 3, 7. 4, 27. 5, 28. 7, 15. Act. 4, 13. Gal. 1, 6. 1 Joh. 3, 13. — ubi boni aliquid est, praevalet notio laetitiae: *laetus miror*, Matth. 8, 10. Luc. 4, 22. 7, 9. — ubi causa mirandi mali

aliquid est, adjecta est notio indignationis, unde quidam etiam, sed minus recte, vertunt: aegre fero, v. c. Marc. 6, 6. Joh. 4, 27. 7, 21. ubi versu 23. χολᾶτε. 1 Joh. 3, 13. Gal. 1, 6. Est autem potius: *pungit me, commoveor.* — Cum, quae ob praestantiam admiramur, etiam veneremur et celebremus, est 2) *veneror, colo;* ut Sir. 7, 29. εὐλαβοῦ τὸν κύριον, καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ θαύμαζε i. e. debito prosequere illos honore. (*Cebet.* tab. c. 2.). In N. T. hoc sensu Apoc. 13, 3. θαυμάζειν ὀπίσω τινος ex hebraismo, proprie: mirari et sequi aliquem, cultu prosequi. Item passiv. θαυμάζεσθαι, *illustris, conspicuus fio,* 2 Thess. 1, 10. coll. Jes. 61, 6. Sap. 8, 11. Sir. 38, 3. ἔναντι μεγιστάνων θαυμασθήσεται. — Inde etiam explicatur formula hebr. θαυμάζειν πρόσωπον, externam hominis conditionem mirari, i. e. in agendo respicere et revereri, Jud. v. 16. coll. Levit. 19, 15. (ubi הָדַר, honoro) 2 Chr. 19, 7. Gen. 19, 21. Deut. 10, 17. Jes. 9, 15. — Saepius non occurrit.

Θαυμάσιος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, mirandus, admirabilis. Sir. 43, 27. 48, 15. — Inde τὸ θαυμάσιον s. τὰ θαυμάσια, *facta miranda, miracula.* Semel Matth. 21, 15. Saepissime in V. T. pro hebr. נִפְלָאוֹת, Exod. 3, 20. Jud. 6, 13. Neh. 9, 17. et פֶּלֶא, Psal. 77, 11. 14. Dan. 12, 6.

Θαυμαστός, ή, όν, 1) *mirandus,* a) de eo quod cogitatione comprehendi non potest, stuporem injicit; Matth. 21, 42. ἔστι αὕτη θαυμαστή, mirandum est, pro τοῦτο ἐστι θαυμαστόν, e versione LXX.; Psal. 118, 23. ubi in hebr. נִפְלָאוֹת. Eodem modo Marc. 12, 11. Hoc sensu pro hebr. נִפְלָא saepius, v. c. Job. 42, 3. Mich. 7, 15. Jes. 25, 1. b) de eo quod stuporem et simul *terrorem* injicit, Apoc. 15, 1. 3. LXX. pro hebr. נוֹרָא Exod. 15, 11. 34, 10. Deut. 28, 58. — c) de eo quod *insolitum* est, Joh. 9, 30. 2 Cor. 11, 14. Vid. Θαυμάζω. — 2) ut θαυμάζω ad venerationem transfertur, sic etiam θαυμαστὸς est: *magnificus, summo aestimandus, praestantissimus;* 1 Petr. 2, 9. φῶς θαυμ. lux praestantissima. LXX. pro hebr. אַדִּיר, magnificus, Psal. 8, 1. 93, 4. coll. Dan. 9, 4. κύριε ὁ θεὸς μέγας καὶ θαυμαστὸς (hebr. נוֹרָא colendus). Sir. 43, 29. θαυμαστὴ ἡ δυναστεία αὐτοῦ. Joseph. c. Apion. 1, 9. θαυμασιώτατος βασιλεύς. Saepius non extat.

Θεᾶς, ᾶς, ἡ, (ἡ θεὸς) *Dea.* Act. 19, 27. [33.] et vers. 37., ubi Griesb. reposuit τὴν θεὸν genere masculino, sensu non mutato, cum θεὸς sit generis communis et profani ὁ et ἡ θεός promiscue dicant.

Θεάομαι, ῶμαι, f. άσομαι, 1) *specto,* nostrum: *schauen,* Matth. 11, 7. ἐξήλθετε θεᾶσθαι exiistis visuri, Matth. 11, 7. Luc. 7, 24. — Passivum θεαθῆναί τινι, spectatum se praebere alicui, conspici ab omnibus velle, Matth. 6, 1. 23, 5. — 2) *oculis conspicio,* de eo, qui ipse aliquid oculis conspexit,

neque aliunde cognovit, Marc. 16, 14. Joh. 1, 14. 32. Act. 1, 11. 22, 9. 1 Joh. 1, 1. 4, 12. 14. coll. 2 Macc. 3, 36. Passive: θεᾶσθαι ὑπό τινος, Marc. 16, 11. — Ex adjuncto: *viso, inviso*, Rom. 15, 22. 2 Chron. 22, 6. θεάσασθαι (רָאָה) Ἰωράμ. *Joseph.* Antiq. 16, 1. 2. θεάσαθαι τοὺς παῖδας ἐν τῇ ῥώμῃ διατρίβοντας. — 3) *contemplor, perlustro*, Matth. 22, 11. Joh. 4, 35. Luc. 23, 55. 2 Macc. 2, 4. — 4) *forte conspicio, video* simpliciter, i. q. εἴδω, Luc. 5, 27. Joh. 1, 38. 6, 5. 8, 10. 11, 45. [Act. 8, 18. ubi Griesb. ἰδὼν] Act. 21, 27. Saepius non legitur.

Θεατρίζω, f. ίσω, (θέατρον) 1) in theatro sum, comoediam ago. 2) *ludicro, ludibrio sum, ignominiae expono.* Semel Hebr. 10, 33. ὀνειδισμοῖς καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι, velut in theatro contumeliis et vexationibus expositi, ita vexati, ut ignominiae publice exponamur. Alii de suppliciis ignominosis cogitant. Vide Θέατρον.

Θέατρον, ου, τὸ, (a θεάομαι) *theatrum*, locus spectaculorum. Ex more Graecorum aliis etiam, quam spectandi, causis multitudo ducta in theatris confluere solebat. Habebantur enim in iis etiam conciones populi, ubi aut res publicae aut causae privatae agebantur. (cf. *Raphelii* annot. e Xenoph. *Kypkii* et *Krebsii* obss. ad Act. 19, 27. coll. *Corn. Nep.* Timol. 4. *Cic.* pro Flacco c. 7. *Tacit.* hist. 2, 80. 6. *Joseph.* de bell. 7, 3. 3. Antiq. 17, 6, 3.). Hinc intelligitur Act. 19, 29. 31. — In formula autem 2) θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, 1 Cor. 4, 9. θέατρον, est i. q. θέαμα, δρᾶμα, spectaculum, fabula, ut nostrum: *zum Schauspiel werden.* Alii hoc referunt ad *ignominiam*, cum in comoedia prisca Graecorum homines tum viventes nonnunquam ita depingerentur, ut ludibrio essent, et risui exponerentur; alii ad *supplicia* et *poenas gravissimas*, cum ex more Graecorum illius temporis supplicia etiam in theatris sumerentur, hominesque capitis damnati, ut cum bestiis depugnarent, in ea deducerentur. Sic *Josephus* de bell. 6, 9. 2. Titum, narrat, plurimos Judaeorum devictos per provincias distribui jussisse, in theatris ferro et bestiis consumendos, (φθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις σιδήρῳ καὶ θηρίοις). Idem c. Apion. 1, 8. παντοίων θανάτων τρόπους ἐν θεάτροις ὑπομένοντες. *Philo* in Flacc. p. 977. Vid. omnino *Loesneri* obss. e Phil. p. 275 sq. *Carpzov.* sacrae exercitatt. in epist. ad Hebr. p. 485. — Pertinet ad nostrum locum Glossa *Hesychii*, θέατρον· θέαμα ἢ σύναγμα.

Θεῖον, ου, το, *sulphur.* Psal. 11, 6. — πῦρ καὶ θεῖον, ignis sulphureus, Luc. 17, 29. Apoc. 14, 10. coll. Gen. 19, 24. Ezech. 38, 22. 3 Macc. 2, 5. Non solum fulmina odorem sulphuris spargunt, ut ignis sulphureus esse facile videri possit, sed etiam in motibus terrae saepe prorumpere solet aut ignis aut vapor sulphureus. — λίμνη τοῦ πυρὸς καὶ θείου,

Apoc. 20, 10. i. e., ut c. 19, 20. et 21, 8. dicitur, λίμνη καιομένη πυρὶ καὶ θείῳ. — Apoc. 9, 17, 18. κάπνος καὶ θεῖον vapor sulphureus, f. fumus cui intermixti sunt flammulae sulphureae. Saepius non extat.

Θεῖος, εία, εῖον, (a θεὸς) *divinus*, ad Deum pertinens, ei proprius, 2 Petr. 1, 3. 4. Job. 27, 3. 33, 4. Exod. 31, 3. a Deo veniens auctore. 2 Macc. 3, 29. 4, 17. (Profanis etiam pro praestantissimo dicitur). — Τὸ θεῖον substantive: *numen divinum, natura divina*, Act. 17, 29. (*Joseph.* Ant. 6, 7. 4. et saepius.)

Θειότης, ητος, (a θεὸς) *divinitas, natura et perfectio divina.* Semel Rom. 1, 20. et semel in V. T. Sap. 18, 9. pro numine ipso.

Θειώδης, εος, ὁ, ἡ, ες, τὸ, (a θεῖον, sulphur) *sulphureus.* Apoc. 9, 17.

Θέλημα, ατος, τὸ, (a θέλω) 1) *appetitus* quicunque quo trahimur ad agendum. Joh. 1, 13. ἐκ θελ. σαρκὸς, ex appetitu naturali. Eph. 2, 3. coll. Jer. 23, 26. προφητεύειν τὰ θελήματα τῆς καρδίας. — 2) *quod quis vult optatque ut fiat, quod placet alicui, quod eius voluntati est consentaneum, voluntas*, (hebr. רצון 1 Reg. 5, 8. 9. Psal. 1, 2.) Matth. 7, 21. 12, 50. 18, 14. 26, 42. Marc. 3, 35. Luc. 22, 42. Joh. 5, 30. 6, 38. 7, 17. 9, 31. Rom. 12, 2. 1 Cor. 16, 12. Eph. 5, 17. Col. 1, 9. Hebr. 13, 21. 1 Petr. 2, 15. 4, 2 sq. 1 Joh. 2, 17. 5, 14. — 3) *voluntas*, et quidem a) *facultas* volendi, Eph. 1, 11. βουλὴ τοῦ θελήματος, decretum voluntatis. Eph. 1, 5. εὐδοκία τοῦ θελήματος, quod vero etiam esse potest: decretum benevolum. — *arbitrium* in agendo, Luc. 23, 25. 2 Petr. 1, 21. — 4) voluntas, *qua decretum est aliquid*, itaque a) *decretum*, Act. 22, 14. Rom. 15, 32. 1 Cor. 1, 1. 2 Cor. 1, 1. 8, 5. Gal. 1, 4. Eph. 1, 1. 9. Col. 1, 1. 2 Tim. 1, 1. 1 Petr. 3, 17. 4, 19. Apoc. 4, 11. ἐν τῷ θελήματι θεοῦ, Deo volente, si est in eius decretis, Rom. 1, 10. — b) *propositum*, 1 Cor. 7, 37. — c) *lex, praeceptum, mandatum*, Matth. 21, 31. Luc. 12, 47. Joh. 4, 34. 6, 38—40. Act. 13, 22. 21, 14. 1 Thess. 4, 3. 5, 18. Hebr. 10, 7—10. coll. Dan. 4, 32. Interdum τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ omnem Dei voluntatem hominibus patefactum, omnia eius praecepta comprehendit, ut Matth. 6, 10. Luc. 11, 2. Rom. 2, 18. Eph. 6, 6. — 5) metonymice: *obsequium erga praecepta, agendi ratio voluntati alterius consentanea*, Rom. 12, 2. Col. 4, 12. 2 Tim. 2, 26. et fortasse etiam Hebr. 10, 36. θέλημα obsequium Christi indicat. — Saepius non habetur.

Θέλησις, εως, ἡ, (a θέλω) actus volendi; — *voluntas, beneplacitum*, Hebr. 2, 4. — 2 Macc. 12, 16. τῇ τοῦ θεοῦ θελήσει. Ezech. 18, 23. Tob. 12, 18. Sap. 16, 25.

Θέλω, et ἐθέλω, f. θελήσω, quod respondet latinor.

volo et apud LXX. maxime hebr. אָוָה et חָפֵץ, quinque habet notiones primarias. Usurpatur enim 1) de *propensione animi ad aliquid*, nixa cum *appetitu* tum *voluntate*, et est a) *opto, cupio, desidero*, Matth. 7, 12. 12, 38. 15, 28. Marc. 10, 35. Luc. 6, 31. 8, 20. 23, 8. Joh. 12, 21. 17, 24. Rom. 16, 19. 1 Cor. 7, 7. 2 Cor. 11, 12. 12, 20. 1 Petr. 3, 10. Apoc. 22, 17. et saepius. Phil. 2, 13. τὸ θέλειν desiderium salutis excitavit Deus in vobis. Mal. 3, 1. — b) ex adjuncto: *delector aliqua re, amo*, Matth. 12, 7. ἔλεον θέλω, vid. Hos. 6, 6. ubi hebr. חָפֵץ. Hebr. 10, 5. 8. coll. Psal. 40, 7. Jes. 1, 11. — Matth. 27, 43. εἰ θέλει αὐτὸν, si eo delectatur, eum amat. coll. Psal. 22, 8. ψ. 4. 1 Sam. 18, 22. θέλει ἐν σοὶ ὁ βασιλεὺς (חָפֵץ seq. ב, in altero membro ἀγαπᾶν.) Test. XII. Patr. θέλειν ἐν καλῷ, bono delectari. — Ad mores relatum dicitur de eo, quod libenter facimus, facere solemus, ut latinor. *amare*; Marc. 12, 38. θέλοντες περιπατεῖν, qui amant incedere. Luc. 20, 46. Joh. 8, 44. θέλετε ποιεῖν, soletis, amatis facere. Gal. 6, 12. Col. 2, 18. θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ (ex hebraismo חָפֵץ seq. ב) 1 Tim. 1, 7. Nehem. 1, 11. — 2) de *arbitrio* et *placito*, et est a) *lubet mihi*, pro arbitrio ago, Matth. 17, 12. Marc. 6, 22. 9, 13. Luc. 4, 6. Joh. 3, 8. 21, 18. Rom. 9, 18. 1 Cor. 7, 39. Esth. 3, 11. ὡς θέλεις hebr. בְּעֵינֶיךָ — b) *placet mihi*, Matth. 8, 22. ἐὰν θέλῃς, si vis, si placet. 13, 28. 17, 4. 26, 15. Marc. 1, 40. 14, 7. Joh. 5, 21. 6, 11. Act. 25, 9. 1 Cor. 4, 19. et passim — *libenter volo*, Joh. 5, 35. coll. 1 Chron. 28, 9. ψυχῇ θελούσῃ, lubenti animo. — Refertur etiam, ut latinor. *placet*, ad sententiam, 2 Petr. 3, 5. τοῦτο θέλοντες, qui hoc opinantur, ita ratiocinantur. — c) *eligo, praefero*, Matth. 27, 15. 21. Marc. 3, 13. 1 Cor. 4, 21. τί θέλετε, quid praefertis. ib. 7, 36. 14, 19. — 3) *de consilio, et voluntate*, et est a) *volo, in consiliis habeo*, Marc. 15, 9. Luc. 1, 62. Act. 6, 3. Gal. 6, 13. Joh. 6, 67. 7, 44. 9, 27. 2 Cor. 12, 6. Matth. 26, 39. Marc. 6, 19. 14, 36. Luc. 13, 31. 14, 28. Act. 7, 28. et saepius Judic. 20, 5. hebr. זָמַם, cogitavit. — Act. 18, 21. τοῦ θεοῦ θέλοντος, Deo annuente, volente. — b) *volo* deliberato consilio, de voluntate *morali*, Rom. 7, 15—21. Gal. 5, 17. 2 Cor. 8, 10 sq. — c) *decrevi, constitui*, Joh. 21, 22 sq. Act. 24, 6. Rom. 9, 22. Col. 1, 27. 1 Thess. 2, 18. coll. Job. 23, 13. Jes. 55, 11. Esth. 1, 8. ubi in textu hebr. אָנֹס firmiter decrevi. — d) *studeo, tento*, Matth. 23, 37. Marc. 8, 35. 10, 43 sq. Luc. 10, 29. 13, 34. Joh. 6, 21. 7, 17. Act. 19, 33. Gal. 1, 7. 2 Tim. 3, 12. et passim. — 4) de declaratione voluntatis: *postulo, jubeo, volo*, Joh. 9, 27. Matth. 26, 17. (ubi ἵνα ut saepius omittitur post θέλω) Marc. 14, 12. Luc. 5, 39. 9, 54. 22, 9. [Act. 9, 6.] Rom. 9, 16. — 5) de *actione*, quae ex consilio, proposito sequitur, et est a) *in eo sum*, Matth. 5, 40. Joh. 1, 44. ἠθέ-

λησεν ἐξελθεῖν, cum in eo esset, ut. ib. 16, 19. Act. 14, 13. ἤθελε θύειν, in eo erat ut sacrificium offerret. Gal. 4, 9. — Marc. 6, 48. ἤθελε, velle videbatur scl. apostolis. — b) *audeo*, Luc. 8, 13. Apoc. 11, 5. — 6) Denique notandae sunt formulae: a) τί θέλοι, quid sibi velit. Act. 2, 12. τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι, quid hoc sibi velit, quo tandem evasurum sit, ib. 17, 20. — ib. 17, 18. τί ἂν θέλοι λέγειν, quid tandem esse potest, quod dicat? — b) θέλω si jungitur infinitivo rei, ut βούλομαι, mandatum indicat, tribuitque infinitivo sequenti vim imperativi; sic in formulis Paulinis: οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, nolo a vobis ignorari, i. e. *scitote, perpendite*, Rom. 1, 13. 11, 25. 1 Cor. 10, 1. 12, 1. 2 Cor. 1, 8. 1 Thess. 4, 13. — θέλω ὑμᾶς κοινωνοὺς γίνεσθαι, i. e. decet vos etc. 1 Cor. 10, 20. — θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, 1 Cor. 11, 3. Col. 2, 1. vid. etiam 1 Cor. 14, 5. Gal. 3, 2. Sic etiam Jac. 2, 20. θέλεις δὲ γνῶναι, sciendum tibi est! (Non enim interrogative accipienda est haec propositio.) — c) μὴ θέλω, quod bis tantum occurrit Matth. 5, 19. et Luc. 19, 27. (coll. v. 14. ubi pro μὴ legitur οὐ θέλω) et οὐ θέλω profanis quidem non uno sensu dicuntur, cum οὐ absolute, et rem ipsam neget, μὴ autem prohibitive et conditionate, et opinionem de re neget (vid. *Matthiae* gramm. gr. §. 608. *Rostii* gramm. gr. p. 485 sqq.); at nostri scriptores, hoc discrimen non ubique servantes, hac formula utuntur, ut sit: α) *nolo*, de eo qui aliquid facere quidem posset, sed se ipse cohibet, ne faciat, μὴ θέλω, Matth. 1, 19. οὐ θέλω Marc. 6, 26. 9, 30. Joh. 7, 1. 1 Cor. 16, 7. — β) nolo, de eo, qui aliquid, quod postulatur, *recusat*, Matth. 21, 29. — Inde saepius verti potest: *renuo*; *recuso*, μὴ θέλειν, Luc. 19, 27. (4 Macc. 5, 3.) οὐ θέλειν, Matth. 2, 18. 15, 3. 18, 30. 22, 3. 23, 4. 37. 27, 34. Luc. 13, 34. 15, 28. 18, 4. 19, 14. Joh. 5, 40. Act. 7, 39. 2 Thess. 3, 10. coll. Gen. 37, 34. (מאן) 2 Sam. 23, 16 sq. Jes. 28, 13. Jer. 11, 10.

Θεμέλιος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (a θέμα, *quod positum est*, quod a τίθημι, pono) qui fundamenti loco ponitur, ad fundamentum pertinet. — Inde 1) ὁ θεμέλιος scl. λίθος, *lapis qui fundamenti loco ponitur*, *fundamentum*, Grundstein, (λίθος εἰς θεμέλιον Jer. 51, 26.) Apoc. 21, 14. 19 seq. coll. Jes. 54, 11. — Tropice de Christo: auctor doctrinae et salutis, 1 Cor. 3, 11. 12. 2 Tim. 2, 19. coll. Jes. 28, 16. — οἱ θεμέλιοι scl. λίθοι, lapides fundamenti loco positi, *fundamenta*, *Grundmauer*, Hebr. 11, 10. πόλις τοὺς θεμελίους ἔχουσα, urbs firma, firmo murorum fundamento superstructa, ideoque immobilis. Comparatur enim cum tentorio mobili nomadum. Eodem sensu οἱ θεμέλιοι, Esdr. 4, 12. 5, 16. 3 Esdr. 6, 20. — 2) τὸ θεμέλιον et τὰ θεμέλια, *fundamenta* aedificii, Luc. 6, 48. 49. 14, 29. Act. 16, 26. coll. 1 Reg. 5, 17. Jes. 54, 11. Psal. 37, 7. Ezech. 30, 4. — Tropice: *elementa do-*

ctrinae, prima institutio, qua fides tanquam fundamento nititur, 1 Cor. 3, 10. Hebr. 6, 1. Eph. 2, 20. — *fundamenta* doctrinae et salutis, *prima causa* salutis, qua innixa est ut aedificium fundamentis, Rom. 15, 20. 1 Tim. 6, 19. — Saepius non habetur.

Θεμελιόω, ῶ, f. ώσω (a θεμέλιος) 1) fundamenta pono, Jos. 6, 26. 1 Reg. 16, 34. 2 Chron. 8, 16. — 2) *exstruo* super fundamento, *fundo*, Matth. 7, 25. Luc. 6, 48. — firmiter condo, τὴν γῆν, Hebr. 1, 10. Job. 38, 4. Psal. 102, 26. Prov. 3, 19. hebr. יָסַד. Prov. 8, 23. coll. Sir. 24, 9. — 3) tropice: *firmo, confirmo*, Eph. 3, 18. τεθεμελιωμένοι scl. τῇ πίστει, ut additur Col. 1, 23. 1 Petr. 5, 10. — (De astris coelo infixis Psal. 8, 3.)

Θεοδίδακτος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (θεὸς et διδακτὸς) *a Deo edoctus*. Semel 1 Thess. 4, 9. coll. Joh. 6, 45. διδακτοὶ τοῦ θεοῦ.

Θεόλογος, ου, ὁ, (θεὸς et λόγος) 1) de diis et rebus divinis dicens, (s. ore, s. scripto). Antiquiores Graeci et poetas, mythos de diis eorumque operibus canentes, v. c. Homerum, Hesiodum, et vero etiam philosophos de Deo et rerum origine philosophatos nomine Theologorum insigniebant. — 2) in ecclesia christiana sec. 2. etiam ii dicebantur θεόλογοι, qui λόγον esse Deum, sive doctrinam de λόγῳ divino in Christo defenderent. Hinc Joannes in inscriptione (spuria) apocalypseos ita appellatur.

Θεομαχέω, ῶ, f. ήσω, (θεὸς et μάχομαι) *cum Deo pugno, Deo oppugno; eius consiliis adversor*; semel Act. 23, 9. in textu vulg. — 2 Macc. 7, 29.

Θεομάχος, ου, ὁ, ἡ, i. e. θεῷ μαχόμενος, *cum Deo pugnans; Dei consilia impugnans*, Act. 5, 39. (*Symmach.* Job. 26, 5. Prov. 21, 16. pro רְפָאִים, LXX. γίγαντες.)

Θεόπνευστος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (θεὸς et πνέω spiro) a Deo afflatus, spiritu divino actus. Proprie de homine, qui numine agitur, qui Hos. 9, 7. dicitur πνευματοφόρος; Graecis ἔνθεος γενόμενος, *Josepho* Antiq. 4, 6. 5. τῷ θείῳ πνεύματι κεκινημένος. — deinde de rebus, quae per afflatum divinum homini suggeruntur, (v. c. θεόπνευστοι ὄνειροι, somnia a Deo immissa, *Plutarch.* T. IX. p. 583. ed. Reisk.); sic 2 Tim. 3, 16. γραφὴ θεόπνευστος, scriptura ab hominibus, quos docuit divinus spiritus, scripta. *Josephus* contra Apion. 1, §. 7. scriptores V. T. sua a Deo didicisse narrat κατὰ τὴν ἐπίπνοιαν. Esdras, secundum traditionem 4 Esdr. 14, 21. Vet. Test. volumina deperdita denuo scripturus, Deum rogasse legitur: „immitte spiritum sanctum in me, et scribam omne, quod factum est“ etc. — Deus autem respondisse dicitur v. 25.: „venias huc, et ego accendam in corde tuo lucernam intel-

lectus, quae non extinguetur, quoad usque finiantur quae incipis scribere."

Θεὸς, οῦ, ὁ, ἡ, 1) *numen divinum, Deus, Dea.* Nomen generale, ut hebr. אל et אֱלֹהִים, quo appellantur omnes naturae, quae divinae habentur. — ὁ θεὸς ῥεμφέν, Act. 7, 43. ἡ θεὸς, Dea semel Act. 19, 37. — Joh. 10, 33. ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. (Ezech. 28, 2. 9.) Act. 12, 22. θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρ. Act. 28, 6. 14, 11. 17, 13. 19, 26. 24, 14. 1 Cor. 8, 4. 5. 2 Theff. 2, 4. Gal. 4, 8. Hebr. 8, 10. 11, 16. 21, 7. — Etiam de *simulacro* Dei, Act. 7, 40. coll. Jes. 44, 17. 2 Sam. 5, 21. Dan. 5, 25. — 2) ex adjuncto: *dominus summus*, qui Dei instar dominatur, Joh. 8, 54. 2 Cor 4, 4. ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου, diabolus, qui alibi dicitur ὁ ἄρχων. 1 Cor. 8, 5. ubi conjunguntur θεοὶ et κύριοι. Phil. 3, 19. — et ex significatione hebr. אלהים *colendus*, Joh. 10, 34. 35. θεοὶ, colendi; de magistratibus Psal. 82, 6. 97, 8. Exod 22, 27. — 3) ὁ θεὸς, *Deus verus*, qui mundum creavit solus, eundemque gubernat, (hebr. אֱלֹהִים, יְהוָה, אֵל) Matth. 1, 23. 3, 9. 5, 8. 6, 30. 19, 17. Joh. 4, 25. 17, 24. Rom. 16, 26 sq. Jac. 2, 19. et saepissime. — Dicitur idem etiam θεὸς, omisso articulo, Matth. 6, 24. 19, 26. Luc. 2, 14. 52. 3, 2. Joh. 1, 6. 18. 3, 2. Act. 5, 29. 39. Rom. 1, 1. 4. 7. 18 sq. 1 Cor. 3, 16 sq. 10, 20. 2 Cor. 6, 16. Gal. 4, 8. 9. Hebr. 3, 4. 6, 18. et passim. — Formula κύριος ὁ θεὸς, Matth. 4, 7. 10, 22. 37. Marc. 12, 29 sq. Luc. 1, 16. 32. 1 Petr. 3, 15. Apoc. 4, 8. 11, 17. *dominus summus*, *Deus*, respondet proprie hebr. יְהוָה אֱלֹהִים i. e. Jehovah Deus, (Gen. 2, 15—22. 3, 14.) et saepissime additur genitivus personae ubi est: Jehovah qui est Deus alicuius, Ezech. 44, 3. Jes. 43, 3. Jer. 3, 13. 1 Chron. 29, 18. et in N. T. Act. 2, 39. 7, 37. — Genitivus enim subjecti voc. θεὸς additus, indicat: Deum aliquem amare, fovere; inde a) *Deus alicuius* est: Deus qui aliquem amat, fovet, tuetur, Matth. 22, 32. Marc. 12, 26 sq. Luc. 1, 68. Joh. 20, 17. Act. 5, 13. 5, 30. 7, 32. 46. 2 Cor. 6, 16. et passim. coll. Gen. 17, 7. 28, 3. 35, 11. θεέ μου, mi Deus, Matth. 27, 46. et saepius, ut etiam apud profanos, nominativus pro vocativo, ὁ θεός μου, Marc. 15, 34. Joh. 20, 28. Hebr. 1, 8. 9. — b) *Deus alicuius rei*, i. e. qui eam rem *habet ipse, dat, amat;* ita in scriptis Pauli: θεὸς τῆς ὑπομονῆς, Rom. 15, 5. θ. τῆς ἐλπίδος, Rom. 15, 13. — θ. τῆς εἰρήνης, Rom. 16, 20. Phil. 4, 9. Hebr. 13, 20. — θ. ἀκαταστασίας 1 Cor. 14, 33. — θ. τῆς ἀγάπης, 2 Cor. 13, 11. — et 1 Petr. 5, 10. θ. πάσης χάριτος. — *Genitivus* τοῦ θεοῦ aliis subjectis additur vario sensu; e. g. est: a *Deo veniens*, v. c. πνεῦμα τοῦ θεοῦ, Matth. 3, 16. pro ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ut legitur Joh. 3, 34. σοφία τοῦ θεοῦ, Luc. 11, 49. — *a Deo effectus*, a Deo datus, constitutus, v. c. χριστὸς τοῦ θεοῦ Luc. 9, 20. ἀρχιερεὺς τοῦ θεοῦ Act. 23, 4.

βασιλεία τοῦ θεοῦ Matth. 6, 33. ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρ. homo a Deo edoctus, 2 Tim. 3, 17. — *Deo dicatus*, οἶκος τοῦ θ. Luc. 6, 4. 1 Cor. 3, 9. κίθαραι τοῦ θεοῦ, Apoc. 15, 2. — *ad Deum spectans*, ἀγάπη τοῦ θ. amor erga Deum Luc. 11, 42. Joh. 5, 42. προσευχὴ τοῦ θεοῦ, preces Deo factae, Luc. 6, 12. πίστις τοῦ θεοῦ, fides in Deum, Marc. 11, 22. Rom. 3, 3. — *Deo judice*, τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ, 1 Cor. 1, 25. — Reliqua vid. in vocibus singulis. — Genitivus τοῦ θεοῦ et dativus τῷ θεῷ ex hebraismo interdum *superlativum* indicant, ut Act. 7, 20. ἀστεῖος τῷ θεῷ, valde pulcher. 2 Cor. 10, 4. δυνατὰ τῷ θεῷ, validissima. σάλπιγξ τοῦ θεοῦ, tuba maxima, 1 Thess. 4, 16. coll. Matth. 24, 31. coll. Gen. 23, 6. Psal. 68, 11. Jes. 28, 2. Jon. 3, 3. — Interdum τοῦ θεοῦ metonymice: *res divinae*, ut Act. 22, 3. Rom. 10, 2. Tit. 1, 7. et passim. — Τὰ τοῦ θεοῦ, quae in Deo sunt, eius cogitationes, consilia, 1 Cor. 2, 11. — quae Deo placent Matth. 16, 23. Marc. 8, 33. — quae Deo debentur, praestanda sunt, Matth. 22, 21. Marc. 12, 17. Luc. 20, 25. — Τὰ πρὸς θεόν, quae ad Dei cultum pertinent, Rom. 15, 17. Hebr. 2, 17. 5, 1. Exod. 7, 1. 18, 19. 4, 16. — τῷ θεῷ in Dei honorem, ad eius voluntatem, Rom. 6, 10. Gal. 2, 19. 2 Cor. 5, 13. 9, 11 sq. — Εἰς θεὸν et ἐν θεῷ vid. Εἰς, Ἐν. — 4) Cum Deus habitare putaretur in coelo, voces θεὸς et οὐρανὸς interdum inter se permutantur, v. c. βασιλεία τοῦ θεοῦ et τῶν οὐρανῶν. Sic *Joseph.* Ant. 14, 15. 4. νέφοντος τοῦ θεοῦ, coelo ningente. Denique, num voc. θεὸς etiam de Christo, filio Dei dicatur, et quonam sensu, pendet ab explicatione et lectione locor. Joh. 1, 1. 20, 28. Rom. 9, 5. Phil. 2, 6. 1 Tim. 3, 16. 1 Joh. 5, 20. Apoc. 19, 17. coll. v. 7. 22, 6. (In Test. XII. Patr. futurus servator θεὸς appellatur, v. c. p. 542.: ὁ θεὸς σῶμα λαβὼν — ἔσωσεν αὐτούς. Ἀναστήσει γὰρ κύριος (futurum Messiam) θεὸν καὶ ἄνθρωπον. — p. 644.: ὄψεσθε θεὸν ἐν σχήματι ἀνθρώπου. — p. 672.: ὀφθήσεται θεὸς, κατοικῶν ἐν ἀνθρώποις ἐπὶ τῆς γῆς, σῶσαι τὸ γένος Ἰσραὴλ. — p. 696. θεὸς εἰς ἄνδρα ὑποκρινόμενος. Vid. etiam Ἐπιφάνεια.)

Θεοσέβεια, ας, ἡ, (a θεοσεβὴς) *pietas in Deum.* 1 Tim. 2, 10. Baruch. 5, 3. LXX. pro יִרְאַת אֱלֹהִים Gen. 20, 11. Job. 28, 28.

Θεοσεβὴς, ές, contr. οῦς, ὁ, ἡ, — ές, τὸ, (θεὸς et σέβω) *Deum colens, pius in Deum*, Joh. 9, 31. coll. Exod. 18, 21. Job. 1, 1. 8. 2, 3.

Θεοστυγὴς, ές, contr. οῦς, ὁ, ἡ, — ές, τὸ, (θεὸς et στυγέω odio prosequor), *Deo odiosus*; i. q. θεοστύγητος. *Hesych.*: Θεοστυγεῖς· μισούμενοι ἀπὸ θεοῦ. Eurip. Troad. v. 1213. — Est vero etiam active: *Deo inimicus, ei infestus.* Suid. Θεοστυγεῖς· θεομίσητοι, οἱ ὑπὸ θεοῦ μισούμενοι καὶ οἱ θεὸν μισοῦντες. *Eurip.* Cyclop. v. 395. vid. *Kypke* obss. II, p.

156. — Semel in N. T. Rom. 1, 30. ubi ab conjunctionem cum aliis adjectivis activis posteriori modo intelligendum est.

Θεότης, ητος, ἡ, *divinitas*, divina natura, *complexus perfectionum divinarum*. Col. 2, 9. (*Lucian.* Icarom. c. 9.)

Θεόφιλος, ου, ὁ, (Deum amans) nom. pr. viri nobilis, cui Lucas Evangelium et Acta inscripsit. Luc. 1, 3. Act. 1, 1.

Θεραπεία, ας, ἡ, (a θεράπων) 1) ministerium, quod servi domino praestant. (De operibus cultus divini Joel. 11, 14. θεραπεία τοῦ θεοῦ, *Joseph.* c. Apion. 1, 7.) — Abstractum pro concreto: *servi, ministri, famulitium*, Matth. 24, 45. Luc. 12, 42. Gen. 45, 16, ubi LXX. θεραπεία pro עבדים. (*Philo* de Abr. p. 374. θεραπεία οἰκετῶν, famulorum grex. de vita Mos. p. 626. θεραπεία οἰκετῆ, domestici. *Joseph.* Ant. 4, 6. 4. σὺν θεραπείᾳ βασιλικῇ, cum comitatu regio. id. Ant. 14, 13. 7. τὴν θεραπείαν πᾶσαν, καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον.) — 2) de ministerio aegrotis praestito, *cura*, et ex adjuncto: *sanatio, medela*. Luc. 9, 11. Apoc. 22, 2. coll. Ezech. 47, 12. Saepius non habetur. *Joseph.* Ant. 19, 1, 16. ζῶντα ἐν θεραπείαις ὑπὸ τῶν ἰατρῶν εἶναι.

Θεραπεύω, f. εύσω, (a θεράπων) 1) servo, *ministerium praesto*, praesto sum, Tob. 12, 2. Esth. 2, 19. 6, 10. — Act. 17, 25. θεραπεύεται, ministerium aliquod ei praestari potest. coll. 2 Sam. 19, 21. (Dicitur etiam de cultu et veneratione, Prov. 29, 27. 19, 6. Jes. 54, 17. Sap. 10, 19.) — 2) *curo, sano, reficio*; de aegrotis, Matth. 4, 23 sq. 8, 7. 16. Marc. 1, 34. 3, 15. Luc. 4, 40. 9, 1. Joh. 5, 10. Act. 28, 9. et passim. coll. Sir. 18, 19. 38, 7. — de vulneribus Apoc. 13, 3. 12. Sap. 16, 12. (reficere muros 3 Esdr. 2, 18. coll. Esdr. 4, 12. — θεραπεύ. τὰ περὶ τὴν οἰκίαν, malis domesticis remedium adhibere, *Joseph.* Ant. 15, 3. 2.

Θεράπων, οντος, ὁ, *minister, famulus*; non solum de servis sed etiam de ministris regum, (Exod. 7, 10. 20. 8, 29. 31. et saepius) et apud LXX. pro hebr. עבד, passim de ministro Dei, quem ad perficienda consilia sua elegit, v. c. Mose, Exod. 14, 31. 12, 7. 8. Deut. 34, 1. Sap. 18, 21. — Sic semel Hebr. 3, 5. — (Etiam de pio Dei cultore omnino, Job. 1, 8. 2, 3. 3, 19. et passim.)

Θερίζω, f. ίσω, (a θέρος) *meto fruges, messem facio, colligo fruges*, Matth. 6, 26. Luc. 12, 24. — θερίσαντες, messatores, Jac. 5, 4. — Proverbia: a) ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων, i. e. alius operam rei impendit, non vero idem sed alius fructum operae percipit, Joh. 4, 37. coll. Job. 31, 8. Mich. 6, 15. — b) θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, quae alii labore meriti sunt, in suos usus vertens, injusta commoda ex aliorum laboribus quaerens, Matth. 25, 24. 26. Luc. 19, 21 sq. — ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει, ut

semetipsum fecerit ita metet, i. e. prout quisque agit, ita fata habebit, wie die Arbeit so der Lohn, Gal. 6, 7. — Inde θερίζειν, metaphor. *percipere* fructus vel pietatis vel impietatis, Gal. 6, 8. 9. 2 Cor. 9, 6. cf. Prov. 22, 8. Jer. 12, 13. Test. XII Patr. p. 576: ἐὰν σπείρητε κακὰ, κῆσαν ταραχὴν καὶ θλῖψιν θερίσετε. — praemii loco aliquid *accipere* 1 Cor. 9, 11. Eccl. 11, 4. — Cum messatores falce exscindant segetes, messis et metere est imago *excidii* et *interitus*, Apoc. 14, 15. coll. Joel. 4, 12—14. Jes. 17, 5. Hos. 6, 11. — Denique θερίζειν transfertur quoque ad doctores regni Dei et est: colligere docendo cives ad regnum Dei eiusque salutem. Joh. 4, 36. ib. v. 38. θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε, eos societati christianae adjungere, quos ipsi primo non docuistis. coll. Matth. 9, 37. Luc. 10, 2. — Saepius non extat.

Θερισμός, οῦ, ὁ, (a θερίζω) *messis*; — et quidem a) *messis ipsa*, fruges metendae, Matth. 13, 30. Joh. 4, 35. Apoc. 14, 15. (coll. Jer. 50, 16. et θερίζειν). — *tempus* messis, Marc. 4, 29. Jes. 16, 19. tropice: tempus quo homines colliguntur ad regnum Dei, Matth. 13, 30. coll. v. 39. ubi explicatur per συντέλεια τοῦ αἰῶνος. — *ager demetendus*, das Erntegefilde; tropice: hominum multitudo regno Dei concilianda, Matth. 9, 37 sq. Luc. 10, 2. — Saepius non legitur.

Θεριστής, οῦ, ὁ, (θερίζω) *messor*; Matth. 13, 30. 39. cf. θερισμός. Drac. v. 40.

Θερμαίνω, f. ανῶ, (a θέρμος quod a θέρω calefacio) calefacio; in passivo: *calefio*, calore pungor Sap. 16, 27. — Medium: *me calefacio*, — ad ignem, Marc. 14, 52. 67. Joh. 18, 18. 25. coll. Jes. 44, 15. 16. — per vestes Jac. 2, 16. coll. Hagg. 1, 6. 1 Reg. 1, 1.

Θέρμη, ης, ἡ, (a θέρμος calidus) *calor*, *aestus*. Act. 28, 3. LXX. pro חם Job. 6, 17. חֹם Psal. 19, 7. coll. Coh. 4, 11. Sir. 38, 28.

Θέρος, εος, τὸ, (a θέρω), graecis est: *aestus*; deinde *messis*, ut apud LXX. Jer. 8, 20. Prov. 26, 1. ubi in hebr. est קָצִיר. — Frequentius autem in versione LXX. respondet hebr. קַיִץ, et indicat eam anni partem, ubi calor adest, ver et aestatem simul, cui opponitur חֹרֶף, quod autumnum et hyemem complectitur. Utrumque igitur vocabulum describit totius anni decursum ratione temperatis, Gen. 8, 23. Psal. 74, 17. Zach. 14, 8. et Test. XII. Patr. p. 640.: τὸ θέρος ἡλίευον καὶ ἐν χειμῶνι ἐποίμαινον. (Thucyd. II, 1. κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα.) Cum in Palaestina jam mense Januario et Febr. omnia progerminent, ex herbis nascentibus et ramis arborum iterum virentibus colligi potest tempus aestatis, τὸ קַיִץ, instare. Inde explicanda sunt loca Matth. 24, 32. Marc. 13, 28. Luc. 21, 30.

Θεσσαλονικεύς, *έος*, *ὁ*; *Thessalonicensis*; Act. 20, 4. 27, 2. 1 Theff. 1, 1. [5, 9.] 2 Theff. 1, 1. [3, 19.]

Θεσσαλονίκη, *ης*, *ἡ*, *Thessalonica*; (nunc Selonichi vocata), Macedoniae metropolis, praesidis romani sedes, olim Halia, Emathia, et Thermia dicta, deinde a Philippo, vel a Cassandro, Philippi genero, *Θεσσαλονίκη* appellata in honorem Thessalonicae, uxoris. Act. 17, 1. 11. 13. Phil. 4, 16. 2 Tim. 4, 10. Multi in ea, ut in aliis Graeciae urbibus, consederant Judaei.

Θευδᾶς, *ᾶ*, *ὁ*, *Theudas*, vir judaeus qui Messiam se venditavit, et seditionem movit, sed occisus est cum adsectis, secundum Act. 5, 36. Commemoratur vero etiam a *Josepho* (Antiq. 20, 5. 1.) Theudas quidam, qui prophetam se jactans, turbas excitavit, et a Cuspio Fado, procuratore, imperante Claudio Caesare, deletus est. Quidam interpretum hunc intelligentes, arbitrantur, Lucam, qui ipse Gamalielis orationem elaboraverit, memoria lapsum, haec de Theuda Gamalielis orationi inseruisse, quod eo facilius fieri potuerit, quo certius statuendum sit, Lucam, comitem Pauli in Palaestina diu versatum non fuisse, et librum suum Romae conscripsisse. Alii autem opinantur, Lucam de Theuda quodam loquutum esse, de quo Josephus nil scripserit, quique prius vixerit, scilicet post mortem Herodis M. quo tempore Judaeam scribit *Joseph.* Antiq. 17, 24. crebris seditionibus fuisse turbatam. Certe negari nequit, Judae seditionem secundum *Josephum* (Ant. 18, 1. 1. 20, 5. 2.) priorem fuisse turbis a Theuda excitatis, Lucam vero Act. 5, 36. 37. narrare, Judam post Theudam exortum esse.

Θεωρέω, *ῶ*, f. *ήσω*, (a *θεωρός*, i. q. *θεωρητής*, spectator) 1) *spectator sum*, *specto*, Matth. 27, 55. Marc. 12, 41. 15, 40. 47. Luc. 23, 35. — 2) *oculis cerno*, *conspicio*, Matth. 3, 11. 5, 15. 38. Luc. 10, 18. 14, 29. 21, 6. 24, 37. Joh. 2, 23. 6, 62. 7, 3. 6, 19. 10, 12. 14, 19. 16, 10. 16. — 19. 20, 6. 12. 14. Act. 3, 16. 7, 56. 9, 7. 10, 11. Apoc. 11, 11. sq. — 3) *contemplor* oculis Matth. 28, 1. — mente, *considero*, Hebr. 7, 4. — 4) *cognosco* videndo, i. q. *εἴδω*, Marc. 16, 4. Luc. 23, 48. 24, 39. Joh. 9, 8. — cognosco intellectu, animo, Joh. 4, 19. 6, 4. *ὁ θεωρῶν τὸν υἱόν*. ib. 12, 19. 45. 14, 17. ubi cum *γινώσκειν* permutatur. Act. 4, 13. Hebr. 7, 4. — de futuris: praevideo, Act. 27, 10. — Ex usu hebr. ראה, ut etiam *ἰδεῖν*, est 5) *experientia*, videndo, contemplando *cognosco*, *experior*; et quidem active: *experium habeo*, *scio*, Act. 8, 13. 17, 16. 22. 19, 26. 21, 20. 28, 6. 1 Joh. 3, 17. coll. Psal. 73, 3. et passive: *experior*, *sentio*, *patior*, Joh. 8, 51. *τὸν θάνατον*, ib. 17, 24. *τὴν δόξαν*. coll. Psal. 89, 49. — *Θεωρεῖν τὸ πρόσωπόν τινος*, videre, convenire aliquem, Act. 20, 38.

coll. v. 28. ubi ὑψοῦσθε τὸ πρόσ. — Θεωρεῖτε τοῦτον, hic est ille, en istum. Act. 25, 24. — Saepius non extat.

Θεωρία, ας, ἡ, (vid. θεωρέω) *spectaculum*. Luc. 23, 48. de supplicio publico. Sic etiam 3 Macc. 5, 24. — (de sacris publicis 2 Macc. 5, 26. de visione quae spectatur 2 Macc. 15, 12. — de actu spectandi *Joseph*. Ant. 2, 9, 5. κατὰ θεωρίαν, spectatum.)

Θήκη, ης, ἡ, (a τίθημι, τέθηκα, reposui) locus, quo aliquid reponitur, (locus, quo aliquid positum est, Jes. 6, 13.) igitur conditorium, arca, cella; — loculus; *vagina*; hic semel Joh. 18, 11. (de loco sepulchri *Joseph*. Ant. 8, 10. 4.)

Θηλάζω, f. άσω, (a θηλή, mamma) 1) mammam praebeo, *lacto*. Matth. 24, 19. Marc. 13, 17. Luc. 21, 23. 23, 29. coll. Gen. 21, 7. Exod. 2, 7. — 2) intransitive: *lac sugo*. Sic profanis dicitur θηλάζεσθαι; sed in sermone vulgari etiam hoc sensu activum θηλάζειν dicitur, ut Matth. 21, 16. (Psal. 8, 3.) Luc. 11, 27. οὓς ἐθήλασας. et saepius apud LXX., Thren. 2, 10. 1 Sam. 15, 3. 22, 19. Job. 3, 12. μαστοὺς ἐθήλασα. Cant. 8, 1. Jes. 60, 16. — Saepius non habetur.

Θῆλυς, θῆλυ, etiam: θῆλος, θήλεια, θῆλυ, *foemineus*; 2 Macc. 7, 21. τὸν θῆλυν λογισμόν. — *Foemin.* θήλεια, ἡ, substantive: *foemina, foemella*; est nomen sexus ideoque opponitur τῷ ἄρσενι, Lev. 27, 3 sqq. dicitur que cum de hominibus (Lev. 1. et 15, 32. Lib. Hen. ap. Fabric. Cod. Pseud. 1, p. 189.) tum de brutis (Lev. 4, 28. 2 Chron. 9, 25. Am. 6, 12.). In N. T. bis Rom. 1, 26. 27. — *Neutr.* τὸ θῆλυ, idem significat. Marc. 10, 6. Matth. 19, 4. Gal. 3, 28. coll. Gen. 1, 27. 5, 2. 7, 2. Exod. 1, 16.

Θήρα, ας, ἡ, (a θήρ, θηρός, fera) venatio; captura, praeda, Gen. 27, 4. hebr. צַיִד ib. v. 5. 7. (*Joseph*. Antiq. 1, 18, 8.) 1 Macc. 3, 4. In N. T. semel Rom. 11, 9. ubi pro tendiculo, qua ferae capiuntur, positum est, et hebr. פַּח Psal. 89, 23., laqueus, respondere videtur, quod etiam ex metonym. causae pro effectu de pernicie ex insidiis, interitu legitur (Psal. 69, 23. Prov. 18, 7. Exod. 10, 7. Prov. 22, 25.) — LXX. etiam pro hebr. מָצוֹר angustia, Prov. 11, 8. et מוֹקֵשׁ, tendiculum, Psal. 35, 8. posuerunt.

Θηρεύω, f. εύσω, feras capio, venor, Eccl. 9, 12. Gen. 27, 4. 5. — Metaph. *verba auceupor; insidiose capiare studeo*; Luc. 11, 54. θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος, nostrum: ein Wort auffangen, erjagen. Eandem metaphoram habes Matth. 4, 19. Luc. 5, 10. (Horat. Epist. 1, 19. 37.: non ego ventosae plebis suffragia venor.) *Joseph*. Antiq. 2, 4. 3. θηρευομένη μόνωσιν καὶ σχολήν. id. Ant. 3, 12. 1. ἡδονὴν θηρώμενος.

Θηριομαχέω, f. ήσω, (θηρίον et μάχομαι) *cum bestiis depugno*. Solebant alii in arenis et theatris cum bestiis publice depugnare, ut fortitudinis documentum publicum edi-

rent, θηριομάχοι, *bestiarii* dicti, alii autem ad eiusmodi pugnam damnari, ut poenas cruentas pro delictis darent. cf. *Deylingii* obss. sacr. pt. IV. p. 342. In N. T. semel 1 Cor. 15, 32. ubi alii de vera pugna cum bestiis, alii de concertationibus cum hominibus efferatis explicant. Puto, apostolum speciem pro genere prosuisse, et loquutum esse de vitae periculis gravissimis ex impetu et violentia hominum atrocium ipsi natis, qui bestiarum instar violenter in eum irruerent. Fortasse in mente habuit quae Act. 19. narrantur.

Θηρίον, ου, τὸ, (diminutiv. a θὴρ, fera) 1) *fera, bellua*, Act. 10, 12. 11, 6. Gen. 7, 21. — Saepius de feris *noxiis*, vel *rapacibus* Hab. 2, 17. Sir. 39, 30. ut Marc. 1, 13. accipiendum, [de elephantis 2 Macc. 15, 20 sq. 3 Macc. 5, 23. 29. 45. 6, 16. 21.] — vel *venenatis*, ut de vipera Act. 28, 4. 5. coll. v. 3. Apoc. 6, 8. ubi de serpentibus in deserto cogitandum est, qui etiam Deut. 32, 24. Sap. 16, 5. dicuntur θηρία. — In Apocalypsi, c. 11, 7. et cap. 13—20. idololatria eiusque vitia et miseria belluae immanis imagine depinguntur. — Metaphor. de *hominibus feris* et *noxiis*, Tit. 1, 12. ut saepissime apud profanos. cf. *Kypkii* obss. s. ad h. l. — 2) *animal*, potissimum de quadrupedibus, et ita θηρία distinguuntur ab hominibus Hebr. 12, 20. Gen. 1, 25. 2, 19 sq. et ab avibus Jac. 3, 7. Deut. 28, 26. 1 Sam. 17, 44. Saepius non legitur in N. T.

Θησαυρίζω, f. ίσω, (a θησαυρὸς) 1) *colligo et repono*, s. *reponendo colligo*, Matth. 6, 19. 20. θησαυρούς, opes. Luc. 12, 21. ubi in altero membro est ὁ πλουτῶν. 2 Cor. 12, 14. — eodem sensu pro hebr. אָצַר 2 Reg. 20, 17. ubi i. q. συνάγω. צָבַר Psal. 39, 10. coll. Zach. 9, 3. Tob. 12, 9. — 2) *colligendo augeo*, proprie 1 Cor. 16, 2. θησαυρίζων augens eam scl. pecuniam repositam. Tropice: de eo quod agendo meremur, quod singulis factis nobis colligimus et indies augemus cum meriti tum poenae. Rom. 2, 5. θησαυρίζ. σεαυτῷ ὀργήν. Jac. 5, 3. ἐθησ. ἐν ἐσχάταις ἡμέραις, non nili poenas, die supremo (judicii) vobis imminentes, auxistis. coll. v. 5. Amos. 3, 10. θησ. ἀδικίαν καὶ ταλαιπωρίαν. Prov. 1, 18. θησ. ἑαυτοῖς κακά. Tob. 4, 9. θησ. θέμα ἀγαθόν. Prov. 2, 7. θησ. σωτηρίαν. Psalt. Sal. 9, 9. θησαυ. ζωὴν ἑαυτῷ παρὰ κυρίῳ. — 3) omissa notione colligendi: *asservo, reservo*, 2 Petr. 3, 7. 4 Macc. 4, 3. χρήματα ἐν γαζοφυλακίοις τεθησαύριστται. Saepius non habetur.

Θησαυρὸς, οῦ, ὁ, (a τίθημι, θήσω, et αὖρον, aurum) latinor. *thesaurus*, hebr. אוֹצָר. 1) *locus in quo colliguntur reconduntur que res*, vel ut asserventur, vel ut in cumulum augeantur ad futuros usus; igitur *loculus, theca* rerum pretiosarum, Matth. 2, 11. coll. *Joseph.* Ant. 9, 8. 2. — *promptuarium*, Matth. 13, 52. coll. Prov. 8, 21. Ezech. 28, 13.

ubi l. q. ἀποθήκη. (Deo tribuitur Jer. 50, 25. θησαυρὸς, ubi recondita sunt τὰ σκεύη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. — de receptaculo ventorum Jer. 10, 12. Psal. 135, 8. — lucis, Jer. 51, 16. — aquarum coelestium Sir. 43, 14. — de aerario Jes. 39, 2. Ezech. 28, 4. Mal. 3, 10.) — θησαυρὸς scl. τῆς καρδίας intimi mentis recessus, intima mens, Matth. 12, 35. Luc. 6, 45. Test. XII. Patr. p. 688.: ὁ θησαυρὸς διαβολίου, (non enim διαβόλου legendum) i. q. antea p. 687. διαβούλιον ἐν στέρνοις, pectoris consilia, desideria mente inclusa. — 2) *res pretiosa*, qualis in thesauro recondi solet, 2 Cor. 4, 7. coll. Gen. 43, 23. Ezech. 27, 24. Sir. 6, 15. — 3) *opes collectae et reconditae, opes, divitiae*, Matth. 16, 19 sq. 21. 13, 44. Luc. 12, 33 sq. 18, 22. Marc. 10, 21. Hebr. 11, 26. coll. Prov. 2, 4. 15, 17. Sir. 20, 30. 29, 14. — θησαυροὶ ἐν οὐρανοῖς, praemia futura recte agendo in hac vita comparata, Matth. 16, 19 sq. etc. Saepius non legitur.

Θιγγάνω vid. Θίγω.

Θίγω, usitatius forma producta θιγγάνω, f. θίξω, 1) *tango, contrecto, attingo*, Col. 2, 21. μηδὲ θίγῃς, noli manu contrectare scl. impurum. Hebr. 12, 20. θίγῃ scl. pede, i. e. accessisset ad montem. Vid. Exod. 19, 12. 13. — 2) ex usu hebr. נָגַע; primum tetigit, deinde: percussit, est: *percutio*, Hebr. 11, 28. ut נָגַע 2 Sam. 14, 10. Jos. 8, 15. 2 Chron. 26, 20.

Θλίβω, f. ίψω, 1) *premo, urgeo*; — Sap. 15, 7. κεραμεὺς ἁπαλὴν γῆν θλίβων. — *comprimo, coarcto*, Matth. 7, 14. πύλη τεθλιμμένη, porta arcta, angusta. Similem imaginem lege in Cebet. tab. c. 12. Senec. de vit. beat. 1. Cic. off. 1, 32. Sir. 21, 10. Prov. 16, 25. — 2) metaph. *premo*, de multitudine aliquem circumdante, Marc. 3, 9. — *malis, laboribus premo, vexo*, 2 Cor. 1, 6. 4, 8. ἐν παντὶ θλιβόμενοι, undique quidem vexatus, malis omnis generis pressus. ib. 7, 5. (Test. XII. Patr. p. 641.: θλιβόμενος ἐν γυμνότητι χειμῶνος.) 2 Thess. 1, 6. 7. 1 Thess. 3, 4. 1 Tim. 5, 10. Hebr. 11, 37. coll. Deut. 28, 53. 57. Jes. 51, 13. Lev. 19, 33. 25, 14. Inde οἱ θλίβοντες, inimici, persecutores, Esdr. 4, 1. Neh. 4, 1. — Saepius non extat.

— Θλῖψις, εως, ἡ (a θλίβω) 1) *pressio, compressio*; — de *carceris* angustia dictum esse videtur Matth. 24, 9. Act. 20, 23. Rom. 8, 35. coll. 1 Reg. 22, 27.: θέσθαι τοῦτον ἐν φυλακῇ, καὶ ἐσθίειν αὐτὸν ἄρτον θλίψεως καὶ ὕδωρ θλίψεως, i. e. captivorum more alatur. 2 Chron. 18, 26. — metaph. 2) *afflictiones, vexationes, calamitates*, quibus aliquis premitur, Matth. 13, 21. 24, 21. 29. Marc. 4, 17. 13, 19. 24. Act. 11, 19. Rom. 5, 3. 2 Thess. 1, 6. et passim. Coloss. 1, 24.: θλίψεις τοῦ χριστοῦ afflictiones propter Christum subeundae. coll. Apoc. 1, 9. Eph. 3, 1. vid. *Elsneri* obss. f. II, p. 260. —

etiam de malis a Deo in poenam immissis, Rom. 2, 9. 1 Cor. 7, 28. Apoc. 2, 22. coll. Deut. 28, 53. 57. Psal. 34, 4. 2 Sam. 22, 19. — de paupertatis angustia 2 Cor. 8, 13. Phil. 4, 14. — 3) id, quod cum afflictione conjunctum est, *dolor, animi angustia, angor, sollicitudo*, fere ut nostrum Bedrängniss, Joh. 16, 21. 33. 2 Cor. 2, 4. Phil. 1, 16. Act. 7, 10 sq. 14, 22. Rom. 12, 12. Jac. 1, 27. et passim. coll. Ezech. 12, 18. *Hesych.* θλίψις· λύπη.

Θνήσκω, f. θανοῦμαι, praet. τέθνηκα, aor. 2. ἔθανον, (ab obsoleto θανέω, θανέσκω contr. θνῆσκω) *morior*, Matth. 2, 20. Joh. 11, 39. 41. 44. 12, 1. Act. 25, 19. — ὁ τεθνηκώς, mortuus, cadaver, Luc. 7, 12. Num. 19, 11. *exspiro, spiritum exhalo*, Marc. 15, 44. Luc. 8, 49. Joh. 11, 21. 19, 33. Act. 14, 19. coll. 1 Reg. 21, 14. 2 Sam. 12, 18. — 1 Tim. 5, 6. ζῶσα τέθνηκε, quanquam viva pro mortua est habenda, scl. ratione pietatis. cf. θάνατος. Esse vero etiam potest: morte digna, poenae devota, ut legitur 2 Sam. 16, 9. Saepius non legitur.

Θνητός, ή, όν, (a θνήσκω) 1) *morti obnoxius, mortalis*; Rom. 6, 12. σῶμα θνητόν, corpus morti destinatum, cuius igitur desideria non sunt praeferenda legibus divinis, quae ad vitam ducunt. Alii, sed minus recte: corpus peccato mortuum. 2 Cor 4, 11. coll. Job. 30, 23. Jes. 51, 12. 2 Macc. 9, 12. Sap. 7, 1. 15, 17. — τὸ θνητόν, natura corruptioni mortis obnoxia, i. q. τὸ φθαρτόν, 1 Cor. 15, 53. 54. 2 Cor. 5, 4. coll. 3 Macc. 3, 29. πᾶσα θνητὴ φύσις. — 2) *mortuus*, i. q. νεκρός, Rom. 8, 11. Saepius non extat.

Θορυβέω, ῶ, f. ήσω, (a θόρυβος) 1) tumultuor, strepitum facio. — de plangentibus: *lamentor, planctum edo*, Matth. 9, 23. Marc. 5, 39. ubi quidam *praeficas* i. e. mulieres, mercede conductas ad naenias canendas; intelligunt, sed minus recte, cum θορυβεῖ tribuatur diserte τῷ ὄχλῳ, turbae, quae convenire solebat. Act. 20, 10. — 2) *perturbo, perterreo*, Act. 17, 15. coll. Nah. 2, 3. οἱ ἱππεῖς θορυβηθήσονται. Sap. 18, 19. ὄνειροι θορυβήσαντες αὐτούς. Sir. 40, 6. ἐν ὕπνοις τεθορυβημένος.

Θόρυβος, ου, ὁ, 1) *strepitus, tumultus*; — in N. T. tumultus multitudinis *clamantium*, Matth. 27, 24. Act. 21, 34. coll. Jer. 49, 2. θόρυβος πολέμου. — *lamentantium* Marc. 5, 38. coll. Prov. 23, 29. ubi in textu hebr. אוי eheu! — strepitus qui fit multorum comitatu, Act. 24, 18. οὐδὲ μετὰ θορύβου, sine strepitu, sine comitatu multorum. — inde 2) ex adjuncto: *seditio, tumultus*, Matth. 26, 5. Marc. 14, 2. Act. 20, 1. coll. Prov. 1, 27. Saepius non legitur.

Θραύω, f. αύσω, *frango, confringo, contero*; — *bello vinco, percutio*, Exod. 15, 6. ἡ δεξιά σου χεὶρ ἔθραυσεν ἐχθρούς. 2 Macc. 15, 16. θραύσεις τοὺς ὑπεναντίους. Psalt. Sal.

17, 24. θραῦσαι ἄρχοντας ἀδίκους. — Inde τεθραυσμένοι, bello victi, oppressi, captivi. Ita semel Luc. 4, 19. ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, victos captivos liberos dimittere, eos vindicare in libertatem; in hebr. enim Jes. 58, 6. leguntur: שַׁלַּח רְצוּצִים חָפְשִׁים. coll. Jes. 61, 1. 2. 42, 7. Applicantur autem prophetae verba ad eos, qui a peccato et diabolo captivi tenentur.

Θρέμμα, τος, τὸ, (a τρέφω, τέθραμμαι) 1) alumnus; — 2) pecus quod homines alere solent, Zuchtvieh, semel Joh. 4, 12. τὰ θρέμματα, pecora. In V. T. non legitur, sed in Test. XII. Patr. p. 676. de agno: ἐσθίομεν τὰ θρέμματα. et ita passim in *Josepho*, v. c. Antiq. 6, 7. 4. ib. 7, 7. 3. ἀγέλαι ὑποζυγίων τε καὶ θρεμμάτων καὶ βοῶν. *Kypkius* in obss. f. I, p. 361. sed sine justa causa domesticos Jacobi θρέμματα vocari opinatur.) Hesych. θρέμματα· βοσκήματα, πρόβατα.

Θρηνέω, ῶ, f. ήσω, (a θρῆνος) 1) *lamentor*, Joh. 16, 20. Ezech. 7, 12. Joel. 1, 5. Zach. 11, 3. — θρηνεῖν τινα deplorare, *miserari aliquem*, Luc. 23, 27. coll. Jer. 51, 8. 22, 10. Ezech. 32, 16. — 2) *naenias canere*, *lessum facere alicui*, Matth. 11, 17. Luc. 7, 32. ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, naenias cecinimus vobis i. e. in vestram oblectationem. coll. Mich. 2, 4. Jer. 16, 5. Inde αἱ θρηνοῦσαι, praeficae, Jer. 9, 16. hebr. מְקוֹנְנוֹת.

Θρῆνος, ου, ὁ, *lamentatio*, *cantus lugubris*, Matth. 2, 18. LXX. נְהִי Jer. 31, 15. Mich. 2, 4. et קִינָה Jer. 7, 28. Ezech. 26, 17. Sir. 38, 16. 1 Macc. 9, 41.

Θρησκεία, ας, ἡ, (a θρήσκευω, religiose colo, quod a θρῆσκος) 1) *cultus religiosus*, et quidem *externus*, qui caerimonia constat, ut saepissime θρησκεία τοῦ θεοῦ legitur in *Josephi* scriptis. cf. *Krebsii* obss. p. 339. Hoc sensu habes Jac. 1, 26. 27. et de cultu superstitioso Sap. 14, 18. 27. ut etiam apud profanos. cf. *Elsneri* obss. II, p. 263. Differt igitur ab εὐσέβεια, quod de cultu Dei interno et vero, de pietate in Deum dicitur. θρησκεία τῶν ἀγγέλων Col. 2, 18. minime est θρησκεία ἀγγελική, summa religio, pietas, ut *Wolfius* et *Elsnerus* interpretati sunt, sed cultus angelis exhibitus, caerimonia ad captandum angelorum favorem. Putabant enim Judaei angelos pro hominibus apud Deum deprecari, eorumque preces ad eum deferre, (vid. Tob. 12, 12. 15. Test. XII. Patr. p. 547.: ἄγγελοι οἱ ἐξιλασκόμενοι πρὸς κύριον ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀγνείαις τῶν δικαίων. ib. p. 657.: ἐγγίζετε τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῷ παρακουμένῳ ὑμᾶς.) singulisque angelis singulorum populorum et hominum tutelam traditam esse. cf. Ἄγγελος. Facillime igitur fieri potuit, ut etiam iis praestarent aliquem cultum. cf. Apoc. 19, 10. 22, 9. — 2) *disciplina religionis*, certa cultus divini ratio; Act. 26, 5. — 4 Macc. 5, 6. τῇ θρησκείᾳ τῶν Ἰουδαίων χρώμενος.

Θρῆσκος, ου, ὁ, *religiosus, Deum colens*, scl. ritu externo. Semel Jac. 1, 26. (De etymologia huius voc. vid. *Schneideri* lex. gr. s. h. v.) coll. Sap. 11, 16. ἐθρήσκευσον ἄλογα ἑρπετά. *Joseph.* Ant. 8, 7. 5.

Θριαμβεύω, f. εύσω, (a θρίαμβος, propr. hymnus in Bacchi honorem, qui canebatur cum pompa solemnis agebatur; inde de pompa triumphali, triumphus) propr. *in triumpho circumduco*, quare sequitur accusativus personae. Referri autem potest a) ad illum qui triumphum agit, victorem, ubi est: *triumpho de aliquo*, quem scilicet captivum duco, Col. 2, 15. θριαμβ. αὐτοὺς ἐν αὐτῷ, i. e. qui eos vicit morte sua. — b) ad eos, qui victorem comitantes ducunt in pompa, ubi est: *triumphantem duco;* 2 Cor. 2, 14. θεὸς θριαμβεύων ἡμᾶς, i. e. ubicunque locorum me victorem praestans adversariis. Sensus: victoriam largiens.

Θρὶξ, τριχὸς, ἡ, *pilus, Haar;* de pilis animalium Matth. 3, 4. Marc. 1, 6. (2 Reg. 1, 8.) Apoc. 9, 8. Drac. v. 31. — de pilis hominum quibuscunque Levit. 13, 3—10. 14, 9. Jes. 7, 20. — *capillus*, crinis capitis, Matth. 5, 36. 10, 30. Luc. 7, 38. 44. 12, 7. 21, 18. Joh. 11, 2. 12, 3. Act. 27, 34. 1 Petr. 3, 3. Apoc. 1, 14. coll. 1 Sam. 14, 46. 2 Sam. 14, 11. 24. Judic. 16, 23. — Saepius non legitur.

Θροέω, ῶ, f. ήσω, (a θρόος, clamor tumultuantium) 1) tumultuando clamo. *Joseph.* Ant. 19, 1. 16. 2) clamoribus terrefacio; inde passivum: *perterrefio, perturbor*, animum despondeo. Sic in formula μὴ θροεῖσθε, nolite perturbari, animum despondere, Matth. 24, 6. Marc. 13, 7. 2 Thess. 2, 2. quae eodem sensu legitur in Test. XII. Patr. p. 651. ubi mox sequitur: μὴ λυπεῖσθε. — LXX. semel Cant. 5, 4. pro hebr. הֲמָה.

Θρόμβος, ου, ὁ, (a τρέφω, τέθραμμαι, coagulare facio) *gutta quae concretione oritur, grumus*, dicitur saepius de sanguine coagulato, geronnene Stücke Blut, Hesych. θρόμβος· αἷμα παχὺ πεπηγὸς ὡς βουτοί. cf. Dioscorid. l. c. 102. Sic Luc. 22, 44. ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες, sudor crassus ita ut instar sanguinis, qui iam coagulatur, ad terram delaberetur.

Θρόνος, ου, ὁ, (a θράω, sedeo) hebr. כִּסֵּא. 1) *sella*, et quidem *augustior* cum subsellio s. suppedaneo (ὑποποδίῳ), Apoc. 4, 2—10. Ezech. 26, 16. — sella judicis, *tribunal*, Matth. 19, 28. 25, 31. Luc. 22, 30. [Apoc. 14, 5.]. (Secundum Test. XII. Patr. p. 744. patriarchae, filii Jacobi, resuscitabuntur ἕκαστος ἐπὶ σκῆπτρον αὐτῶν.) Psal. 9, 4. 7. Psal. 122, 5. ἐκεῖ ἐκάθισαν θρόνοι εἰς κρίσιν. — Hebr. 4, 16. θρόνος τῆς χάριτος tribunal gratiae, ubi absolvimur a peccatis. coll. Psal. 94, 20. μὴ συμπροσέσται σοι θρόνος ἀνομίας. — 2) *thronus*, sella regia cum suppedaneo, Luc. 1, 52. Act. 2, 30. 1 Reg.

10, 18. 22, 10. 2 Chron. 9, 17 ſq. — Tribuitur Chriſto thronus in coelis Apoc. 3. 21. et ibid. ſaepius; item Deo Hebr. 12, 2. Apoc. 1, 4. 3, 21. et paſſim, qui dicitur ὁ θρόνος τῆς μεγαλοσύνης Hebr. 8, 1. coll. Pſal. 47, 7. Jeſ. 6, 1. Sap. 9, 4. 18, 15. — Dei thronus in coelo eſſe dicitur Pſal. 45, 8. 103, 19. Jeſ. 14, 13. vel etiam coelum ipſum dicitur thronus eius eſſe, Matth. 5, 34. 23, 22. Act. 7, 49. et eius ſuppedaneum (ὑποπόδιον) terra, Jeſ. 66, 1. — 3) meton. *imperium*, *regia poteſtas*, Luc. 1, 32. Hebr. 1, 8. Apoc. 13, 2. Apoc. 2, 13. ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ, ubi eſt ſedes imperii Satanae. coll. 2 Sam. 3, 10. θρόνος Δαβὶδ ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. ib. 7, 13. 16. Pſal. 45, 8. Sap. 7, 8. — 4) *imperator*, *rex*, throno inſidens, Col. 1, 16. ubi θρόνοι vel reges in his terris, vel *angeli*, angelorum praefecti. In Teſt. XII. Patr. p. 548. ubi ſeptem coeli et angelorum claſſes deſcribuntur, in ſeptimo coelo verſari dicuntur θρόνοι, ἐξουσίαι, ἐν ᾧ (ſcl. οὐρανῷ) ἀεὶ ὕμνοι τῷ θεῷ προσφέρονται.

Θυάτειρα, ων, τὰ, *Thyatira*, urbs Lydiae ad Lycum fluvium inter Sardes et Pergamum ſita, olim Pelopia ſ. Evippia, (Plin. 5, 29.) nunc Akhiſſar dicta, colonia Graecorum Macedonum, cuius cives ob mores diſſolutos male audiviſſe dicuntur. cf. *Wineri* bibl. Realwörterb. ſ. h. v. Commemoratur Act. 16, 14. Apoc. 1, 11. 2, 18. 24.

Θυγάτηρ, τέρος, ſ. τρὸς, ἡ, hebr. בַּת, 1) *filia*, Matth. 9, 18. 10, 35. 37. 14, 6. Act. 2, 17. 2 Cor. 6, 18. et paſſim. — 2) vocativus θύγατερ in blanda compellatione: *cara*, *o mea*, *amica*, Matth. 9, 22. Marc. 5, 34. Luc. 8, 48. ut etiam legitur Ruth. 2, 8. 3, 10. 11. Similiter latinor. *filiola* uſurpatur. — 3) ex hebraismo cum nominibus propriis virorum et urbium inſervit exprimendis nominibus gentilibus et patronymicis; Luc. 13, 16. θυγάτηρ Ἀβραάμ, eine Abrahamitin, Abrahami proles, ab Abrahamo genus ducens. 4 Macc. 15, 28. Luc. 1, 5. ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών. — Luc. 23, 28. θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, Hieroſolymitanae. vid. e V. T. Jeſ. 3, 25. 4, 4. Cant. 2, 7. 3, 5. 10. 11. 5, 9. 4) cum בַּת etiam ſignificet *virginem*, mulierem nondum nuptam, (Gen. 6, 2. 4. Ezech. 16, 27 — 30.), θυγάτηρ etiam additur nominibus urbium et populorum, potiſſimum in Ieſaiae et Jeremiae vaticiniis, poëtice, ita, ut urbs ſ. terra tanquam virgo cogitetur, v. c. ἡ θυγάτηρ Σιὼν, Jeſ. 1, 8. 10, 32. 16, 1. ἡ θυγάτηρ τοῦ λαοῦ μοῦ, Jer. 4, 11. 6, 26. 8, 19. et interdum plenius: παρθένος θυγάτηρ Σιὼν, Jeſ. 37, 22. (בְּתוּלַת בַּת־צִיּוֹן). 47, 1. Jer. 4, 31. 14, 17. Jeſ. 23, 12. Jer. 46, 11. ἡ παρθ. θυγ. Αἰγύπτου. Ineſt autem notio pulchritudinis urbis et praeſtantiae populi, ita ut, ſi vertere vis, reddendum ſit: *pulcherrima*, *florentiſſima urbs*, *natio*. cf. etiam Jeſ. 49, 18. Jer. 2, 2. 3, 9.

Ezech. 16, 30. 23, 3. 8. Am. 5, 2. Apoc. 19, 7. Nahum. 3, 1 — 7. — Sic in N. T. bis Matth. 21, 5. Joh. 12, 15.

Θυγάτριον, *ίου*, *τὸ*, (diminutiv. a *θυγάτηρ*) *filiola*, Marc. 5, 23. 7, 25.

Θύελλα, *ης*, *ἡ*, (a *θύω* impetuose ruo, et *ἄελλα*, turbo) *procella*, *turbo* qui magno impetu fertur. Semel Hebr. 12, 18. LXX. hebr. עֲרָפֶל Deut. 4, 1. 5, 22.

Θύϊνος, *η*, *ον*, (a *θυία*, citrus, arbor odorifera, quae suffitui et exstruendis aedificiis adhibebatur. cf. *Plin.* hist. nat. 13, 16.) *citreus*, *thyinus*. Semel Apoc. 18, 12. *ξύλον θύϊνον*, vasa ex thya arbore confecta. (*Schneiderus* in lex. gr. legendum esse putat hoc voc. Xenoph. Anab. IV, 13.)

Θυμίαμα, *ατος*, *τὸ*, (a *θυμιάω*) 1) *suffimentum*, i. e. res, quae ubi concremantur, bonum odorem spargunt, *odores*; Apoc. 5, 8. 8, 3. 4. *ὁ κάπνος τῶν θυμ.* fumus suffimentorum incensorum. ib. c. 18, 13. *Joseph.* Ant. 3, 6. 1. — Gen. 37, 24. *αἱ κάμηλοι αὐτῶν ἔγεμον θυμιαμάτων*. ib. 43, 11. Num. 16, 7. 17. 18. 46. 47. ubi in textu hebr. קְטֹרֶת. — Luc. 1, 11. *θυσιαστήριον τοῦ θυμ.* i. e. in quo suffimenta accendebantur. Exod. 30, 1. 1 Chron. 6, 49. 28, 18. — 2) *suffitus*, actio suffitum faciendi. Luc. 1, 10. *ὥρα τοῦ θυμ.* hora, qua suffimenta incendebantur. 2 Reg. 10, 26. *ποιῆσαι τὰ θυμιάματα*. Saepius non legitur.

Θυμιατήριον, *ίου*, *τὸ*, *thuribulum*, *acerra*. Semel Hebr. 9, 4. ad quem loc. vid. *Storrii* commentar. — Bis in versione LXX. eodem sensu, 2 Chron. 26, 19. *ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ θυμιατήριον*, et Ezech. 8, 11. pro מִקְטֶרֶת. *Joseph.* Antiq. 3, 8. 3. *ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ θυμιατηρίου*. Idem Antiq. 3, 6. 8. de altari suffitus.

Θυμιάω, *ῶ*, f. *άσω*, *suffitum facio*, *odoramentum incendo*. Luc. 1, 9. *ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι*, cepit thuris adolendi partes. 2 Chron. 2, 4. 13, 11. 2 Reg. 12, 3. 14, 4. *Joseph.* Antiq. 3, 8. 3.

Θυμομαχέω, *ῶ*, f. *ήσω*, (*θυμὸς* et *μάχομαι*) *animo pugno*, *valde infensus sum*, *ira ardeo*, seq. dativo personae et seq. *ἐπὶ*. Act. 12, 20. Eodem sensu *Polyb.* 9, 40. 3. *Diod.* Sic. 17, 33. vid. quae uberius disputarunt *Raphelius* in annotatt. e Polyb. p. 345 sq. et post illum accuratius *Kypkius* in obss. II. p. 62 sqq.

Θυμὸς, *οῦ*, *ὁ*, 1) *cor*, *animus quatenus appetit et aversatur*; Sap. 7, 20. *θυμοὶ θηρίων*, appetitus animalium. Prov. 29, 11. *ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐκφέρει ἄφρων*, hebr. רוּחַ, nostrum Herz, als Sitz der Empfindungen, Begierden. 2 Macc. 7, 21. *ἄρσενι θυμῷ* animo virili. coll. 2 Macc. 13, 4. Sir. 10, 18. 4 Macc. 1, 24. *θυμὸς δὲ κοινὸν πάθος ἐστὶν ἡδονῆς καὶ πόνου*. — 2) *animi impetus vehemens*, *fervor*, Apoc. 12, 12. *ἔχων θυμὸν μέγαν*, magno impetu fertur scil. ut scelera sua

perficiat. Teſt. XII. Patr. p. 596.: ἐπήλθομεν ἐπ' αὐτοὺς μετα θυμοῦ, magno cum impetu. — Cum qui impetu animi abripiantur, anhelare ſoleant, θυμὸς ad imitationem hebr. אַף et חֵמָה, quibus apud LXX. ſaepiſſime reſpondet, *anhelitum*, das Schnauben, haud raro indicat; Apoc. 16, 19. 19, 15. θυμὸς τῆς ὀργῆς, anhelitus irae, ira fervens. Sic Deut. 32, 33. θυμὸς δρακόντων, anhelitus eorum, quo homines pereunt, Gifthauch. Job. 20, 16. coll. Am. 6, 12. Deut. 32, 24. θηρίων μετὰ θυμοῦ συρόντων ἐπὶ γῆν. ib. v. 22. Inde θυμὸς etiam fumi et ignis imagine depingitur, Jeſ. 65, 5. οὗτος κάπνος τοῦ θυμοῦ μου, πῦρ καίεται ἐν αὐτῷ. coll. Jer. 15, 14. 25, 37. — Apoc. 14, 8. 18, 3. οἶνος τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας, vinum incendens cupidinem anhelantem, ferventem. — 3) *indignatio, ſtomachus, ira*, Luc. 4, 28. Act. 19, 28. Eph. 4, 31. Col. 3, 8. Hebr. 11, 27. coll. Pſal. 74, 1. 4 Macc. 2, 17. — θυμοὶ, *irae*, actiones ex indignatione natae, 2 Cor. 12, 20. Gal. 5, 20. οἱ θυμοὶ τῶν Ἰδουμαίων, furor Idumaeorum, *Joſeph.* de bell. 4, 5. 2. — Metonymice tribuitur Deo: *poenae*, mala, quae peccatoribus infligit; Rom. 2, 8. θυμὸς καὶ ὀργὴ i. e. poenae graviſſimae. Non enim hic ὀργὴ et θυμὸς differunt. cf. Gen. 27, 44. Jer. 36, 7. Ezech. 5, 13. — Apoc. 16, 1. φιάλα τοῦ θυμοῦ i. e. γέμουσα τοῦ θυμοῦ, ut legitur c. 15, 7. et ib. v. 1. Apoc. 14, 10. οἶνος τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ, potus in cruciatum porrectus. (Eadem metaphora Deus dicitur ἐκχέειν τὸν θυμὸν, Jer. 10, 24. Thr. 2, 4. Ezech. 9, 8. 14, 19.) — Apoc. 14, 19. ληνὸς τοῦ θυμοῦ. coll. Pſal. 78, 54. ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς θυμὸν καὶ ὀργὴν καὶ θλίψιν. — Saepius non occurrit.

Θυμόω, ῶ, f. ώσω, (a θυμὸς) ad iram provoco. Θυμόομαι, οῦμαι, *excandeſco, iraſcor*. Matth. 2, 16. ἐθυμώθη λίαν. Eſth. 3, 5. 5, 9. ἐθυμώθη σφόδρα, hebr. נִמְלָא חֵמָה. 4 Macc. 2, 17. θυμούμενος, exacerbatus.

Θύρα, ας, ἡ, 1) *janua, fores*, (hebr. דֶּלֶת et פֶּתַח) v. c. janua in domo, Matth. 25, 10. Marc. 1, 33. Luc. 11, 7. 13, 25. Joh. 18, 16. Apoc. 3, 20. Gen. 19, 6—10. — Τὰ πρὸς τὴν θύραν, i. e. τὸ πρόθυρον, veſtibulum, Luc. 2, 2. — janua cubiculi, conclavis, Matth. 6, 6. et fortaſſe etiam Joh. 20, 19. 26. Jud. 3, 23—25. — ovilis Joh. 10, 1. 2. — carceris, Act. 5, 19. 23. 12, 6. 16, 26 ſq. — templi Act. 3, 2. 21, 30. 1 Reg. 6, 33. 7, 50. — coeli Apoc. 4, 1. coll. Pſal. 78, 27. — Ἔγγυς εἶναι ἐπὶ θύραις, Matth. 6, 6. Marc. 13, 29. ἐπὶ τῇ θύρᾳ, Act. 5, 9. πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκα. Jac. 5, 9. *ad fores adeſt*, i. e. inſtat, futurus, propinquus eſt. — Differt θύρα et πύλη, ita, ut illud januam minorem in porta majori, vel etiam dimidiam partem portae, ſ. *fores portae* indicet. Act. 12, 13. θύρα τοῦ πυλῶνος. Joſ. 9, 35. ἔστη πρὸς τῇ θύρᾳ τῆς πύλης. v. 44. 18, 16. ib. 16, 3. τῶν δύο θυρῶν τῆς πύλης

τῆς πόλεως. — 2) i. q. πύλη, *porta*, — v. c. urbis, Marc. 11, 4. coll. 1 Sam. 21, 13. 23, 7. Jud. 9, 40. LXX. etiam pro שַׁעַר Jer. 19, 2. — 3) *os*, *aditus*; — sepulchri Matth. 27, 60. 28, 2. Marc. 15, 46. 16, 3. (*Joseph.* Ant. 10, 11. 6.). — tropice: *aditus* ad aliquid, *facultas perveniendi* ad aliquid, Luc. 13, 24. στενὴ θύρα scl. ad Jesum et ad salutem (text. vulg. πύλη). Apoc. 3, 8. θύραν scl. ad me, liberum aditum. Act. 14, 27. θύρα πίστεως, aditus i. e. facultas perveniendi ad religionem christ. — 1 Cor. 16, 9. 2 Cor. 2, 12. θύρα μοι ἀνέῳγε, facultas mihi est data scl. τοῦ λόγου, tradendae doctrinae, ut additur Col. 4, 3. — meton. *aditum aperiens*, Joh. 10, 7. 9. θύρα τῶν προβάτων, aditum ad salutem piis hominibus aperiens. Saepius non extat.

Θυρεὸς, οῦ, ὁ, 1) lapis oblongus, quo introitus in domum occludebatur; Hom. Odyss. 9, 240. — Deinde propter similitudinem formae oblongae 2) *scutum* (cum ἀσπίδι, clypeo, qui erat forma orbiculari et minori non confundendum). Eph. 6, 16. τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, i. e. πίστιν ἀντὶ τοῦ θυρεοῦ, fide nos obtegamus adversus impetus hostiles. 2 Chron. 12, 9. 10. Psal. 35, 2. 2 Chron. 9, 15. 25, 5. *Joseph.* Antiq. 8, 7. 2.

Θυρὶς, ίδος, (diminutiv. a θύρα) *apertura*; *ostiolum*; *fenestra*; Act. 20, 9. 2 Cor. 11, 33. Gen. 26, 8. Jos. 2, 21. Jud. 5, 28. Ezech. 41, 26.

Θυρωρὸς, οῦ, ὁ, et ἡ, (a θύρα et οὖρος, custos) *janitor*, *ostiarius*, *janitrix*; Hebraei enim cum servis tum ancillis januae custodiam mandare solebant. — ὁ θυρωρὸς, Marc. 13, 34. Joh. 10, 3. — ἡ θυρωρὸς. Joh. 18, 16 sq. 2 Sam. 4, 6.

Θυσία, ας, ἡ, (a θύω) 1) *mactatio victimae eiusque oblatio*; *sacrificium*, LXX. hebr. זֶבַח, Matth. 9, 13. 12, 7. (Psal. 40, 9.) Hebr. 10, 5. 8. 11, 4. ib. 9, 26. διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ, eo quod ipse victimam se obtulit. — Sacrificium pro peccato: *piaculum*, Eph. 5, 2. Hebr. 5, 1. θυσία ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. 7, 27. 8, 3. 9, 9. 23. 10, 1—12. 26. Levit. 9, 4. — 2) pecora Deo mactanda, *victima*, Luc. 13, 1. Act. 7, 41 sq. Levit. 7, 5. Deut. 12, 27. Prov. 21, 3. — etiam *carnes* victimarum, quarum pars Deo dicata erat, Matth. 9, 49. 12, 33. Exod. 34, 15. pars etiam sacerdotibus et Levitis concedebatur, 1 Cor. 10, 18. Sir. 45, 41. — 3) *oblatio* rei cuiuscunque *Deo devotae*, LXX. pro hebr. מִנְחָה (v. c. frugum, olei, Gen. 4, 3. 5. Exod. 30, 9. Lev. 2, 7. 15. 14, 10. 19.) Luc. 2, 24. — θυσία αἰνέσεως, Hebr. 13, 15. 16. (Psal. 50, 24. 107, 22. 116, 7.) vid. Αἴνεσις. — Etiam de actu vovendi Deo aliquid, Phil. 2, 17. ἐπὶ τῇ θυσίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, vovendo vos fidei christianae, adducendo vos tanquam oblationem Deo gratam ad regnum Dei, Rom. 12, 1. παραστῆσαι τὰ σώματα θυσίαν ζῶσαν corpora Deo vovere tanquam vivam non mactatam vi-

ctimam, i. e. ei placere pie agendo. — 4) ex adjuncto: *res Deo grata, eius gratiam homini comparans;* Phil. 4, 18. θυσία δεκτή, de eleemosynis; 1 Petr. 2, 5. πνευματικαὶ θυσίαι, victimae spirituales i. e. pietatis exercitia Deo sacrificiis gratiora. Psal. 51, 17. θυσία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον. — Saepius non habetur.

Θυσιαστήριον, ου, τὸ, hebr. מִזְבֵּחַ 1) *altare*, a) quodcunque, Matth. 5, 23 sq. 23, 18 — 20. Jac. 2, 21. Gen. 8, 20. 12, 7. 13, 4. 18. — b) altare holocaustorum α) in templo Hierosol. Matth. 23, 35. Luc. 11, 51. Hebr. 7, 13. coll. Exod. 30, 27. 35, 15. β) in coelo s. templo coelesti, Apoc. 6, 9, 11, 1. 14, 18. 16, 7. ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος, i. e. vocem ex altari, s. vocem angeli stantis super altari; unde nata est lectio ἄλλου ἐκ τοῦ θυσιαστηρ. — c) altare suffitus, α) in templo Hierosol. Luc. 1, 11. Exod. 30, 1. 27. 35, 14. — β) aureum in templo coelesti, Apoc. 8, 3. 5. 9, 13. (aureum fuisse alt. suffit. in templo Salom. docent 1 Chron. 28, 18. 2 Chron. 4, 19. coll. 1 Macc. 1, 23.) — 2) *victima* altari imposita, Hebr. 13, 10. — 3) pars pro toto: altare pro *sacris, religione* omnino 1 Cor. 10, 18. Saepius non extat.

Θύω, f. ύσω, 1) *macto*, hebr. שָׁחַט et זָבַח macto pecudes ad convivium Matth. 22, 4. Luc. 15, 23. 27. 30. Act. 10, 13. 11, 7. Deut. 12, 15. — τὸ πάσχα, Marc. 14, 12. Luc. 22, 7. Deut. 16, 2. 6. — ad sacrificium faciendum Act. 14, 13. 18. coll. Gen. 31, 54. 2 Chron. 15, 26. Exod. 12, 21. — 1 Cor. 5, 7. ἐτύθη (ita enim cum Griesb. legendum pro ἐθύθη, cf. Matthiae gr. gr. §. 36. Rostii gramm. gr. §. 15. sub D. 1 Sam. 15, 15. τυθῇ) de Jesu morte piaculari. — Inde 2) *sacrificium facio*, 1 Cor. 10, 20. Exod. 3, 18. 5, 3. 8. — 3) *trucido, interficio*, Joh. 10, 10.

Θωμᾶς, ᾶ, ὁ, (hebr. תּוֹמָא) *Thomas*, nomen unius ex Apostolis Christi, cuius mentio fit Matth. 10, 3. Marc. 3, 18. Luc. 6, 15. Joh. 11, 16. 14, 5. 20, 24 — 29. 21, 2. Act. 1, 13. Scriptores ecclesiastici (Euseb. 3, 1. Socr. 1, 19. Niceph. 2, 40.) eum doctrinam Jesu pertulisse in Parthiam, Mediam, Persiam, Aethiopiam adeoque Indiam, tradunt. — De explicatione nominis Joh. 20, 24. vid. Δίδυμος.

Θώραξ, ακος, ὁ, *thorax*, propr. corpus a collo usque ad femora; deinde corpus a collo usque ad umbilicum, ubi costae desinunt; Apoc. 9, 9. — deinde pars armaturae pectus tegens, *thorax, lorica*. Apoc. 9, 9. 17. coll. Jer. 46, 4. 2 Chr. 18, 33. 1 Sam. 17, 5. Neh. 4, 16. — ὁ θώραξ τῆς δικαιοσύνης, i. e. δικαιοσύνη εἰς θώρακα, Eph. 6, 14. et similiter θώραξ τῆς πίστεως, 1 Thess. 5, 8. coll. Jes. 59, 17. ἐνεδύσατο δικαιοσύνην ὡς θώρακα. Sap. 5, 19. ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνην.

Ι.

Ἰάειρος, ου, ὁ, (יָאִיר lucem dans, Num. 32, 41.) *Jairus*, praefectus Synagogae. Marc. 5, 22. Luc. 8, 41.

Ἰακώβ, ὁ, (יַעֲקֹב plantam tenens, Gen. 25, 26. 27, 36. Hos. 12, 4.) nom. pr. indecl. 1) filii natu secundi Isaaci, *Jacob*, (Joseph. Ἰάκωβος, Ant. 1, 18. 1 sqq.) de quo vid. Gen. cap. 25—37. et c. 45. c. 46. c. 49. Commemoratur saepius in N. T. v. c. Matth. 1, 2. 8, 11. Joh. 4, 5—12. Act. 7, 8 sqq. Rom. 9, 13. (Mal. 1, 2.) et passim. — ex hebraismo: *Jacobitae*, *posteri eius*, Rom. 11, 26. — 2) nomen patris Josephi, mariti matris servatoris, Matth. 1, 15 sq.

Ἰάκωβος, ου, ὁ, (יַעֲקֹב vid. Ἰακώβ) *Jacobus*. Quot huius nominis in scriptis N. T. commemorentur, multum disputarunt interpretes. cf. *Wineri* bibl. Realwörterb. s. h. v. *Pottii* prolegomena ad ep. Jac. p. 55 sqq. et libros isagogicos in N. T. — Qua de re si judicatur e solis scriptis Matthaei, Marci et Lucae, quatuor commemorari Jacobos dubitari non potest, scl. 1) *Jacobus* ὁ τοῦ Ζεβεδαίου scl. υἱὸς, apostolus Christi, *frater Joannis* Apostoli, Matth. 4, 21. 10, 2. 17, 1. Marc. 1, 19. 29. 3, 17. 5, 37. 9, 2. 10, 35. 41. Luc. 5, 10. 6, 14. Act. 1, 13. et verosimiliter etiam Marc. 13, 3. 33. Luc. 8, 51. 9, 28. 54. quia ibidem cum Joanne simul nominatur. Hunc Act. 12, 2. Lucas ab Herode occisum tradidit. — 2) *Jacobus* ὁ τοῦ Ἀλφαίου scl. υἱὸς, apostolus, Matth. 10, 3. Marc. 3, 18. Luc. 6, 15. Act. 1, 13. idemque verosimiliter Act. 12, 17. et 15, 13. 21, 18. Gal. 2, 9. 12. qui fuit antistes ecclesiae Hierosolymitanae. — 3) *Jacobus* qui dicitur ὁ ἀδελφὸς Jesu, cuiusque mater fuit Maria, fratres autem Joses, Simon et Judas, quique cognomen τοῦ μικροῦ (Marc. 15, 40.) habuit, Matth. 13, 55. 27, 56. Marc. 6, 3. Luc. 24, 10. Μαρία Ἰακώβου scl. mater. Hic non inter apostolos refertur. — 4) *Jacobus quidam*, quem solus Lucas, evang. 16, 16. Act. 1, 13. commemorat in formula Ἰούδας Ἰακώβου, quod aut ut in formula Μαρία Ἰακώβου Luc. 24, 10. esse potest: Judas Jacobi pater, aut Ἰούδας ὁ τοῦ Ἰακώβου (ut ὁ τοῦ Ἀλφαίου) Judas filius Jacobi. Certe hic Jacobus non ipse in numerum apostolorum refertur. Jacobus, cuius mentio fit 1 Cor. 15, 7. et auctor epistolae Jac. 1, 1. utrum sit Zebedaei an vero Alphaei filius non patet. — Quod si autem Joannes, Paulus et Judae epistola audiuntur, Jacobus tertius et quartus non differunt. Auctor enim epistolae Judae v. 1. se appellat ἀδελφὸν Ἰακώβου, vult igitur esse filius Mariae, qui simul cum Jose, et Juda Matth. 13, 55. dicitur etiam frater Christi. Secundum Joannem autem, qui caeteroquin neminem huius nominis laudavit, Maria, mater Jesu, habuit sororem, itidem

Mariae nomine et Klopae uxorem, Joh. 19, 26. quae igitur fuiſſet mater Joſis, Jacobi minoris et Judae, ita ut ἀδελφός non fratrem uterinum, ſed cognatum ſ. conſobrinum ſignificaret. Iam vero hic Jacobus, qui non eſt Apoſtolus, ſi Paulum audis, videtur eſſe Jacobus ſecundus, quem Evangeliſtae Alphaei filium appellant. Etenim Gal. 1, 19. ubi vix de alio, quam de Jacobo ſecundo ſermo eſſe poteſt, Jacobum, apoſtolum, nominat τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου, igiturque Jacobum, praefectum eccleſiae Hieroſolymitanae, filium Mariae et fratrem Judae et Joſis habuiſſe videtur, ita ut Alphaeus maritus huius Mariae, ſororis matris Chriſti fuiſſet, et duo tantum intelligendi eſſent Jacobi, ſcl. Zebedaei filius, et Jacobus minor, Alphaei et Mariae filius, frater Judae, apoſtoli. Confirmatur haec opinio eo, quod nomina Κλωπᾶς (Joh. 19, 26.) et Ἁλφαῖος (Matth. 16, 3.) non differunt, (cf. Ἁλφαῖος), et Joſephus etiam Antiq. 20, 9. 1. Jacobum, τὸν ἀδελφὸν Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου χριστοῦ, ab Anano occiſum, commemorat, qui nullus eſſe poteſt niſi praefectus eccleſiae Hieroſolymitanae, igitur Jacobus ὁ τοῦ Ἁλφαίου, ὁ μικρός.

Ἴαμα, τος, τὸ, (ab ἰάομαι) ſanatio. Ter. 1 Cor. 12, 9, 28. 30. χαρίσματα ἰαμάτων, donum ſanandi varios morbos ſcl. ope ſpiritus S. ſine medicamentis. — Apud LXX. ſaepius v. c. Jeſ. 58, 8. Jer. 33, 6. 46, 11.

Ἰαμβρῆς, οῦ, ὁ, Jambres; et Ἰαννῆς, οῦ, ὁ, Jannes, 2 Tim. 3, 8. Magi Aegyptiaci, qui Moſis et Aaronis miracula imitati eſſe dicuntur, ut impedirent, quo minus rex Aegypti Iſraelitas dimitteret. In V. T. non commemorantur, ſed hauſit eorum nomina Apoſtolus e traditione, quae aſſervata eſt in Talmudiſtis, Targumiſtis et Rabbinis. (cf. Fabricii cod. Pſeudep. V. T. 1, p. 816.) In ſcribendis nominibus differunt. Targ. Jonath. ad Exod. 7, 11. habet: „ſimilia fecerunt יניס וימבריס Janes et Jambres. Sic etiam liber Sohar ad Num. 22, 22. et Rabbini. Sed Talm. Babyl. tract. Menach. c. 9. in Gemara habet יוחני וממרא, Jochanne et Mamre, (unde etiam codd. et patres quidam Μαμβρῆς pro Ἰαμβρῆς.) cf. Buxtorf. lex. talm. p. 943. Commemorantur quoque a Numenio lib. 3. Plinio hiſt. nat. 31, 1.

Ἰαννά, ὁ, Janna, nom. pr. viri Luc. 3, 24. commemorati.

Ἰαννῆς, οῦ, ὁ, Jannes. Vid. Ἰαμβρῆς.

Ἰάομαι, ῶμαι, f. άσομαι, 1) ſano, valetudinem reſtituo, Luc. 5, 17. 6, 19. et paſſim. Gen. 20, 17. Lev. 14, 3. — perfect. et aor. 1. ſignificatione paſſiva: ſanor, ſanitatem recupero, convaleſco, Matth. 8, 8. 13. 15, 28. Luc. 7, 7. Joh. 4, 47. Jac. 5, 16. et paſſim. Ἰάομαι ἀπὸ liberor a, Marc. 5, 29. Luc. 6, 17. — 2) ut hebr. רָפָא, cui in verſione LXX. reſpondet, eſt etiam: reſicio corrupta, Hebr. 12, 13, ἰαθῇ δὲ

μᾶλλον, imo magis reficiatur. 1 Reg. 18, 30. τὸ θυσιαστήριον. 2 Reg. 2, 21 sq. τὰ ὕδατα. 2 Chron. 7, 14. τὴν γῆν. — 3) *salvum facio*, i. e. periculis eripio et saluti, libertati restituo; Matth. 13, 15. καὶ ἰάσομαι αὐτούς, ut salvos eos faciam. Joh. 12, 40. Act. 28, 27. [Luc. 4, 18. coll. Jes. 61, 1. Psal. 147, 3.] — 1 Petr. 2, 24. ἰάθητε, salvi facti, a peccatis liberati et felicitatis participes facti estis. Jes. 53, 5. Jer. 17, 14. ubi cum σώζειν commutatur. 2 Chron. 30, 20. τὸν λαόν. Psal. 41, 4. τὴν ψυχήν. Exod. 15, 26. ὁ ἰώμενός σε, i. q. ὁ σώζων.

Ἰαρὲδ, ὁ, *Jared*, nom. pr. indecl. viri Luc. 3, 37. et Gen. 5, 15. 18. 1 Chron. 1, 2. commemorati, hebr. יָרֶד.

Ἴασις, εως, ἡ, (ab ἰάομαι) *sanatio*. Luc. 13, 32. Act. 4, 22. 30. coll. Prov. 3, 8. 4, 22. Jer. 8, 15.

Ἴασπις, ιδος, ἡ, *jaspis*; gemma diversicolor, scl. purpurea, caerulea, viridis et χρυσταλλοειδής. (Plin. H. N. 37, 5.) Apoc. 21, 18. 19. coll. Ezech. 28, 13. — Apoc. c. 4, 3. λίθῳ ἰάσπιδι i. e. ὡς λίθῳ ἰάσπ. χρυσταλλίζοντι, ut legitur c. 21, 11. lucebat ut Jaspis χρυσταλλοειδής. Voluerunt quidam interpretes his in locis intelligere adamantem, praesertim cum LXX. ἴασπις etiam pro יָהֲלֹם, *adamantis*, posuerunt, Exod. 28, 18. 39, 9.

Ἰάσων, ονος, ὁ, *Jason*, nom. pr. viri de quo vid. Act. 17, 5 — 9. Rom. 16, 21.

Ἰατρὸς, οῦ, ὁ, (ab ἰάομαι) *medicus*. Marc. 5, 26. Luc. 8, 43. Col. 4, 14. 2 Chron. 16, 12. Sir. 38, 12. 15. — Ut ἰάομαι et רָפָא saepius pro σώζειν, liberare, salvare, ita ἰατρὸς etiam *servator*, *salutis restitutor*; Matth. 9, 12. Marc. 2, 17. Luc. 4, 23. 5, 31. vid. Prov. 14, 32. καρδίας ἰατρός. Jer. 8, 22.

Ἴδε, propr. imperativ. aor. 2. verbi εἴδω, video, deinde in adverbium abiens, unde non solum uni sed etiam pluribus (pro ἴδετε) dicitur: *en*, *ecce*! Est autem 1) exhibentis et proferentis rem praesentem, Matth. 25, 20. 22. 25. Joh. 19, 5. ἴδε ὁ ἄνθρωπος. ib. v. 14. — 2) digito quasi monstrantis, designantis, Marc. 3, 34. 11, 21. 13, 1. 16, 6. Joh. 1, 29. 36. 48. 3) admonentis: *cogita*, *perpende*, *reputa*, Marc. 15, 4. Joh. 5, 14. Gal. 5, 2. — *vide modo*, Marc. 2, 24. Joh. 11, 36. 12, 19. — 4) adhortantis: *en*, *age*, Matth. 26, 65. Sir. 28, 24. — 5) pleonastice ponitur ut ἰδοὺ in evang. Joannis c. 3, 26. 7, 26. 11, 3. 16, 29. 18, 21. 19, 4. — [Rom. 2, 17. pro ἴδε, Griesb. εἰ δὲ]. Saepius non legitur.

Ἰδέα, ας, ἡ, (ab εἴδω) *facies*, *forma*, *figura*, *species*; cum de rebus tum de hominibus. Semel Matth. 28, 3. ἰδέα αὐτοῦ, species eius, sein Ansehen; pertinent enim verba ad nitorem vestium albarum et faciei simul. LXX. hebr. מַרְאֶה Gen. 5, 3. et מַרְאֶה Dan. 1, 13. 15. Test. XII. Patr. p. 742 sq.: ἣν (scl. Jacob) ἐπιθυμοῦν ἰδεῖν τὴν ἰδέαν αὐτοῦ (Josephi ab

lentis) καὶ τὴν ῥοπὴν τῆς ὄψεως αὐτοῦ. — Εἶδον αὐτὸν (scl. mente) καθ' ὃ ἦν πᾶσα ἡ ἰδέα αὐτοῦ.

Ἴδιος, ία, ιον, 1) *proprius, suus;* varia ratione. a) de eo quod acquisivimus et *possidemus*, Joh. 10, 12. Act. 4, 32. Matth. 22, 5. 25, 14. Marc. 15, 20. Sir. 11, 34. τὰ ἴδια, quae possides. — quod *animo* acquisivimus et possidemus Rom. 10, 3. ἰδία δικαιοσύνη. — b) quod *natura* possidemus. Joh. 8, 44. ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ scl. τὸ ψεῦδος, ex ipsius perversa mente. 1 Cor. 15, 38. τὸ ἴδιον σῶμα. ib. 7, 7. ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα. Matth. 25, 15, κατ' ἰδίαν δύναμιν, pro viribus cuiuscunque. 2 Petr. 1, 20. ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίν. in se ipsa non habet explicationem, sed potius eventu clara fit. Sap. 16, 23. τῆς ἰδίας δυνάμεως ἐπιμελῆσθαι, seiner natürlichen Wirkungsart untreu werden. ib. 19, 6. — c) quod *nostrum est, non aliorum*, *nostrum* tanquam oppositum *alterius*, Luc. 6, 41. ἴδιος ὀφθαλμός. Joh. 5, 43. 7, 18. Act. 3, 12. et saepius. Act. 28, 30. ἰδίῳ μισθῷ. in diversorio ab ipso (non a fratribus christianis) mercede conducto. Luc. 10, 34. ἴδιον κτῆνος, jumentum, quo ipse vehebatur. — d) de eo quod *alicui competit*, et *injunctum* est. 1 Cor. 3, 8. τὸν ἴδιον μισθὸν, mercedem suam, den gebührenden Lohn. ib. 15, 23. ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι. — 1 Thess. 4, 11. τὰ ἴδια scl. πράγματα, sua, opera sua. Jud. v. 6. τὸ ἴδιον οἰκητήριον, stationem iis adsignatam. Act. 1, 25. τόπος ἴδιος, locus a Deo ei destinatus, ei in poenam competens. cf. τόπος. *Clem.* Rom. ep. I. ad Cor. de Petro: καταγνόντας ἐπορεύθη εἰς τὸν ὀφειλόμενον τόπον τῆς δόξης. — Sic etiam de tempore: καιῷ ἰδίῳ l. καιροῖς ἰδίοις, tempore suo s. justo, quo voluit Deus, Gal. 6, 9. 1 Tim. 2, 6. 6, 15. Tit. 1, 3. (Test. XII. Patr. p. 724 sq.: ταῦτα γεννήσεται ἐν καιῷ αὐτῶν, ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. — e) Saepius ἴδιος simpliciter pro αὐτοῦ, v. c. Joh. 1, 42. 4, 44. 5, 18. 10, 3. 4. Act. 1, 7. etc. et pro ἑαυτοῦ, 1 Cor. 7, 2. ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα, ib. v. 4. Act. 13, 36. Rom. 11, 24. 14, 4. 1 Cor. 7, 37. 1 Petr. 3, 1. 5. et passim. — 2) ut Latinor. *noster*, *suus* ad *patriam*, *domum* et *familiam* referitur; 1) Act. 1, 19. τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ, *patria* dialecto. Act. 2, 6. 8. 23, 30. 1 Thess. 2, 14. [15.] Tit. 1, 12. τὰ ἴδια γράμματα, scripta genti propria. *Joseph.* c. Apion. lib. 1. 22. τὰ ἴδια, *domicilium*, sedes alicuius, Joh. 1, 11. 16, 32. 19, 27. εἰς τὰ ἴδια ad suos, domos suas; LXX. 1 Esdr. 5, 10. 6, 12. Esdr. 5, 47. — ἡ ἰδία πόλις, urbs, ubi sedem fixerat, Matth. 9, 1. (scl. Capharnaum, coll. Matth. 4, 13. Marc. 2, 1. Joh. 2, 11.) urbs patria, e qua oriundus erat Luc. 2, 3. — Inde οἱ ἴδιοι, α) *populares* Joh. 1, 11. 2 Macc. 12, 22. *Joseph.* de bello 4, 4. 6. β) *liberi* 1 Tim. 5, 8. γ) *amici* et *sodales*, Joh. 13, 1. Act. 4, 23. 13, 1. 24, 23. — τὸ ἴδιον scl. τοῦ κόσμου, i. e. τὸν ἐκ τοῦ κόσμου ὄντα. — Huc etiam pertinet

formula, qua Christus dicitur ὁ υἱὸς ἴδιος τοῦ θεοῦ i. e. οἰκογενής, a Deo ipso genitus, μονογενής, Rom. 8, 32. Act. 20, 28. διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου (secundum textum Griesbach.) Gen. 14, 14. οἱ ἴδιοι οἰκογενεῖς αὐτοῦ. — 3) *privatus, specialis, singularis*; ita in formulis α) κατ' ἰδίαν scl. χώραν, *seorsim, privatim*, Matth. 17, 19. Marc. 4, 34. 9, 28. Gal. 2, 2. *solus*, Matth. 14, 13. 23. 17, 1. et passim *Joseph.* de bell. 4, 5. 5.; *soli* Matth. 20, 17. 24, 3. 2 Macc. 4, 5. — β) ἰδίᾳ, *seorsim*, 1 Cor. 12, 11. 2 Macc. 4, 34. *Joseph.* bell. 4, 4, 1.

Ἰδιώτης, ου, ὁ, (ἴδιος) 1) homo privatus, quatenus opponitur magistratibus (*Aelian.* var. h. 4, 25. *Joseph.* bell. 1, 2. 3. Ant. 14, 15. 2.); — etiam miles gregarius, quatenus opponitur ducibus (*Xenoph.* anab. 1, 3, 11.); — 2) *homo plebeius*, quatenus opponitur nobilioribus, qui magistratus habere solebant, Act. 4, 13. Johannes et Petrus dicuntur ἀγράμματοι καὶ ἰδιῶται, homines indocti, iidemque plebeji. (*Xen.* Mem. 3, 12. 1.) — Cum homines e plebe rudes indoctique esse soleant, est 3) *indoctus, rudis, imperitus*; 2 Cor. 11, 16. ἰδιώτης τῷ λόγῳ, minus eloquens, minus versatus in dicendo. (*Xenoph.* de Mag. Equ. 8, 1. ἰδιώτης τῶν πολεμικῶν.) — Inde Paulus ἰδιώτας, imperitos rei christianae appellat gentiles, qui coetus christianos adirent, ut christianorum sacra viderent, *non initiatos*, 1 Cor. 14, 23. 24. ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, non initiati vel contemtores. ib. v. 16. ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου, qui non initiato similis est, qui sacra adhuc parum novit.

Ἰδοὺ, adv. demonstrativum: *en! ecce!* apud LXX. respondens hebr. הִנֵּה et רְאֵה, *vide*. Nostris scriptoribus, ut הִנֵּה in V. T. perfrequens est, et usurpatur universe tanquam nota attentionis, ut animus alterius intendatur ad ea, quae dicuntur, monstrantur, adsunt. Ponitur maxime ad initium orationis, interdum vero etiam in media enuntiatione praefigitur illi verbo, cui caput rei inest, cui inprimis attendendum est, v. c. Luc. 13, 16. ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, quam satanas morbo constrinxit, *et quidem* etc. Similiter Deut. 8, 4. ἰδοὺ τεσσαράκοντα ἔτη, et hoc per quadraginta annos, hebr. הֵנָּה, *hoc*. Est autem in N. T. a) exhibentis rem praesentem Luc. 22, 38. 19, 20. quo etiam pertinet formula ἰδοὺ ἐγώ, de eo, qui praesentem se sistit, praesto est. Act. 9, 10. hebr. הִנְנִי Jes. 6, 8. Gen. 31, 11. 1 Sam. 3, 4. 8. b) manu quasi significantis quod in praesenti est, Matth. 12, 47. 49. Luc. 22, 38. Act. 8, 36. Joh. 19, 26 sq. et passim. — c) annuntiantis aliquid, quod adest, evenit, advenit, subito existit, Matth. 12, 46 sq. 21, 5. (Jes. 62, 11. הִנֵּה) 22, 4. 24, 23. 26. 2 Cor. 6, 2. coll. Matth. 1, 20. 23. (Jes. 7, 14.) 2, 1. 3, 16. 13, 3. 27, 51. et passim; — etiam de iis, quae audiuntur, Matth. 3, 17. ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν. ib. 8, 29. — et de

futuris; Matth. 23, 28. Luc. 13, 7. 35. 23, 29. Joh. 16, 32. Hebr. 8, 8. 10, 7. 9. — d) admonentis: *cide, cogita*, Matth. 12, 2. 7, 4. 19, 27. 1 Cor. 15, 51. Jac. 3, 4. 5. — e) declarantis, se aliquid factum esse: *jam*, Matth. 7, 4. 10, 16. ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς. (LXX. Mal. 3, 1. pro הנני שלח.) 11, 10. 20, 18. ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσολ. ib. 28, 20. (LXX. 1 Reg. 17, 23. pro עתה, nunc, jam.) — f) asseverantis: *profecto, vere*, Matth. 12, 41. ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ. v. 42. Luc. 11, 31 sq. 41. Gal. 1, 20. 2 Cor. 7, 11. coll. Gen. 1, 29. 12, 11. 17, 19. Jos. 8, 8.

Ἰδουμαία, ας, ἡ, *Idumaea*, nomen hellenisticum pro hebr. אדום (*Joseph.* Antiq. 2, 1. 1.) regio, olim הר שעיר dicta, deinde ab Esavo, qui eam occupavit, Edom cognominata (Gen. 36, 8 sqq. ib. v. 43. *Joseph.* l. l.) אדום s. ארם, LXX. Ἰδουμαία 2 Reg. 14, 10. 2 Sam. 8, 14. et ἡ Ἐδωμ 2 Reg. 14, 7. cf. 1 Macc. 4, 29. 61. Sita erat inter Judaeam meridionalem, Arabiam, et Aegyptum. (*Joseph.* c. Apion. 2, 8. ἡ Ἰδουμαία τῆς ἡμετέρης χώρας ἐστὶν ὅμορος, κατὰ Γάζαν κειμένη.) Edomitae Israelitis infensi (Num. 20, 14 sq.), a Davide quidem subacti (2 Sam. 8, 13.) sed deinde ab Israelitarum potestate iterum soluti (2 Chron. 21.), postea, disuto Judaeorum imperio, partem Palaestinae occuparunt (*Joseph.* de bell. Jud. 5, 7.) Judaeos reversos quovis modo vexarunt (1 Macc. 5, 3. 65. 2 Macc. 10, 16. *Joseph.* Antiq. 11, 11.) usque dum ab Joanne Hyrcano devincerentur (*Joseph.* Antiq. 13, 17.) — In N. T. semel Marc. 3, 8.

Ἰδρώς, ῶτος, ὁ, *sudor*; Luc. 22, 44. Gen. 3, 19. (זיעה) Jer. 8, 6. 2 Macc. 2, 27. 4 Macc. 7, 8. Vid. Ἱερουργέω.

Ἰεζαβήλ, ἡ, *Jesabel*; (hebr. איזבל) nom. pr. indecl. impiae reginae, uxoris Achabi, idololatriae fautricis, de qua vid. 1 Reg. 16, 31. 18, 3. 19, 2. c. 21. 2 Reg. 9, 33 sqq. — Apoc. 2, 20. Ἰεζάβελ, altera Jesabel dicuntur homines morum improbitate infames et idololatriae fautores.

Ἱεράπολις, εως, ἡ, (ἱερὸς et πόλις, sacra urbs) *Hierapolis*, (hodie Bambuk Kalasi) urbs Phrygiae majoris, ad Maeandrum fluvium, a Laodicea versus meridiem, a Colossis versus occasum sita. Coloss. 4, 13.

Ἱερατεία, ας, ἡ, (ab ἱερὸς) *sacerdotium, munus sacerdotale*. Luc. 1, 9. κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, more muneris sacerdotalis; scil. sorte definiebatur, quaenam pars sacrorum facienda esset cuivis sacerdoti. Zacharias sortitus fuerat officium adolendi suffitum. Hebr. 7, 5. LXX. hebr. קטרת Exod. 29, 9. 40, 15. Num. 3, 10.

Ἱεράτευμα, τος, τὸ, ab ἱερατεύω sacerdotio fungor, inde propr. sacerdotium; deinde metonym. et collective: *sacerdotes*. Sic bis 1 Petr. 2, 5. ἱεράτευμα ἅγιον sacerdotes puri, qui, non sacrificia cruenta, sed πνευματικὰ i. e. pietatis exer-

citia, instar sacerdotorum, Deo offerunt, eiusque gratiam consequuntur. ib. v. 9. βασίλειον ἱεράτευμα, vid. Βασίλειος. Deprompta sunt ex Exod. 19, 6. coll. Jes. 61. 6. Apoc. 1, 6. 5, 10. 20, 6. Caeterum praeter hunc locum nec in N. nec in V. T. habetur hoc vocabulum, neque legitur apud profanos. — (De praestantia sacerdotii et sacerdotum vid. Test. XII. Patr. p. 613.: ἐμοὶ γὰρ ἔδωκε κύριος τὴν βασιλείαν, κἀκείνῳ (Levi) τὴν ἱερατείαν, καὶ ὑπέταξε τὴν βασιλείαν τῇ ἱερωσύνῃ. — ὥσπερ ἔχει (ὡς ὑπερέχει) οὐρανὸς τῆς γῆς, οὕτως ὑπερέχει θεοῦ ἱερατεία τῆς ἐπὶ γῆς βασιλείας.)

Ἱερατεύω, f. εύσω (ab ἱερὸς) *sacerdos sum, sacerdotio fungor.* Luc. 1, 8. LXX. Exod. 28, 1. 3. 4. 41. Num. 3, 4. 3 Esdr. 8, 46.

Ἱερεμίας, ίου, ὁ, *Jeremias*, (hebr. יִרְמְיָה f. יִרְמְיָהוּ), nom. pr. prophetae Judaeorum tempore exilii. Vid. Jer. 1, 1. 2 Reg. 23, 4. Jer. 11, 19. 20, 1 sq. 37, 38. 39, 40. 43. *Joseph.* Antiq. X, c. 5—9. Commemoratur Matth. 2, 17. 26, 14. et 27, 9.; verba tamen ibi laudata non in Jeremiae sed in Zachar. vaticiniis leguntur, c. 11, 12 sq.

Ἱερεύς, έος, ὁ, (ab ἱερὸς) 1) *sacerdos.* De gentilium sacerdotibus Act. 14, 13. — de Judaeorum sacerdotibus, hebr. כֹּהֵן, ex Aaronis familia, integro et corpore et animo praeditis, (Num. 21, 22.) in XXIV classes (ἐφημερίας) distinctis (1 Chron. 24, 3 sq. 2 Chron. 8, 14.) quarum quaeque singulis hebdomadibus sacra in templo fecit. Matth. 8, 4. 12, 4. 15. Luc. 1, 5. Joh. 1, 19. et passim. De discrimine sacerdotum et Levitarum vid. Λευῖτης. Classium singularum praefecti dicebantur ἀρχιερεῖς (Matth. 2, 4. 26, 3. *Joseph.* Antiq. 20, 8.) et eiusmodi praefectus intelligendus esse videtur Act. 4, 1. Christiani dicuntur ἱερεῖς Apoc. 1, 6. 5, 10. 20, 6. coll. Jes. 61, 6. quatenus Deo eiusque cultui sunt devoti, eumque vera pietate colunt, ab eo autem prae ceteris amantur. cf. Ἱεράτευμα. — 2) ὁ ἱερεὺς sive etiam ὁ ἱερ. ὁ μέγας (כֹּהֵן הַגָּדוֹל) (Hebr. 10, 21.), appellabatur κατ' ἐξοχὴν *summus sacerdos*, Act. 5, 24. Hebr. 5, 6. quocum comparatur Christus Hebr. 7, 1—23. Sic כֹּהֵן sacerdos summus, Exod. 35, 19. 1 Reg. 1, 8. et ἱερεὺς *Joseph.* Ant. 6, 12. 1.

Ἱερειχώ, ἡ, *Jericho*, hebr. יְרִיחוֹ nom. pr. ind. urbis in tribu Benjamin, Hierosolymam inter et Jordanem fluvium, a Josua devastatae (Jos. 6, 27.) deinde restitutae (1 Reg. 16, 14.), et scholis prophetarum nobilitatae (2 Reg. 2, 5.), cuius ager fertilissimus fontibusque irriguus, palmas (πόλις φοινίκων Deut. 34, 3.), rosas (Sir. 24, 14. ὡς φυτὰ ῥόδου ἐν Ἱερειχῶ), potissimum autem balsamorum virgulta alebat. (*Joseph.* Antiq. IV, 6. Ἱερειχὼ πόλις εὐδαίμων αὕτη, φοινίκας τε φέρειν ἀγαθὴ, καὶ βάλσαμον νεμομένη. Id. Antiq. 14, 4. 15, 4. de bell. 1, 7. 4, 8. *Plin.* hist. nat. 5, 14. *Justin.* 36, 3.). — Mentio eius fit

Matth. 20, 29. Marc. 10, 46. Luc. 18, 35. 19, 1. Hebr. 11, 30. — Luc. 10, 30. cf. *Joseph.* de bello 4, 8. 3. qui spatium totum inde a Jerichunte usque ad Hierosolymam desertum esse et saxosum (ἔρημον καὶ πετρῶδες), tradidit.

Ἱερόθυτος, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ἱερὸς et θύω) Deo mactatus, *sacrificatus*, *immolatus*. — τὸ ἱερόθυτον *hostia*, carnes victimarum; codd. 1 Cor. 10. 28. et ib. v. 19. pro εἰδωλόθυτον.

Ἱερὸν, οῦ, τὸ, (scl. οἴκημα, neutrum adject. ἱερὸς) 1) *locus Deo sacer*, *aedes*, *fanum*, *templum*; de aedibus sacris gentilium Act. 19, 27. Drac. v. 22. 1 Macc. 10, 84. 11, 4. 2 Macc. 1, 13. — De templo Hierosolymitano, 1 Macc. 10, 34. 15, 9. 2 Macc. 2, 23. 3 Esdr. 5, 56. pro hebr. בֵּית הָאֱלֹהִים Esdr. 3, 8. (LXX. οἶκος τοῦ θεοῦ.) LXX. 1 Chron. 29, 4. pro הֲבִיתִים, externae templi partes a בֵּית הַקֹּדֶשׁ v. 3. sanctuario, diversae. In N. T. per ἱερὸν significatur templum Herodianum, ab Herode M. exstructum et atriis porticibusque auctum, cuius exactam descriptionem dedit *Josephus* Antiq. 15, 11. et de bell. 5, 5. Notandum vero est discrimen inter ναὸν et ἱερὸν, quod *Josephus* l. l. ac ubi expugnationem templi narrat (de bell. 6, c. 4.) bene observat. Complexus omnium aedificiorum, quae ad templum pertinebant, (τὸ ἱερὸν, s. τὸ ἱερὸν ὅλον de bello 5, 5. 8.), tribus septis (περιβόλοις) constabat, quorum primum continebat porticus (στοὰς) et quidem duplices, exteriorem, quae totum templi aedificium muro cingebat, et interiores, v. c. porticum Salomonis. Hoc septum appellat *Josephus* (de bell. 5, 5. 2. et 8.) τὸ πρῶτον ἱερόν. Sequebatur septum secundum, ad quod quatuordecim gradibus adscendebatur, quod atriis, v. c. mulierum, constabat et cingebat templum proprie sic dictum, sive τὸ δεύτερον ἱερὸν, ὃ ἅγιον ἐκαλεῖτο (*Joseph.* l. l. §. 2.). Ex atriis patebat introitus in templum ipsum, tertium septum, τρίτον ἱερὸν (*Joseph.* Antiq. 15, 11. 5.) ubi sacra fiebant, mulieribus inaccessum, quod iterum constabat duabus partibus, sancto (τὸ ἅγιον) et sancto sanctorum (τὸ ἅγιον ἁγίων), in quod solus sacerdos summus intrare solebat. Hoc tertium septum (quod habitaculum Dei dicebatur) appellabatur ὁ ναὸς, quo nomine Josephus quoque de sancto sanctorum utitur Ant. 15, 11. 5. (ὁ ναὸς ἐν τούτῳ scl. ἱερῷ τρίτῳ, καὶ πρὸ αὐτοῦ βωμὸς ἦν.) Constabat igitur totum duabus ex partibus, 1) porticibus et atriis, προνάῳ, et 2) sancto, et sancto sanctorum, ναῷ. (*Joseph.* Antiq. 3, 6. 4.) Τὸ ἱερὸν autem dicebatur cum de toto, tum de προνάῳ. — Sic quoque in N. T. ubi τὸ ἱερὸν 1) totum complectitur, porticus, atria et sanctum, Matth. 24, 1. Marc. 13, 1. 3. Luc. 21, 5. 22, 52. Act. 3, 2. 10. — 2) atria, Matth. 12, 5. 6. Marc. 11, 11. Luc. 2, 27. 37. 18, 10. 24, 53. Act. 2, 46. 3, 1 sqq. 21, 26—30. 22, 17. 24, 6. — 3) porticus,

ubi et emtores venditoresque erant Matth. 21, 12—15. Marc. 11, 15 ſq. Luc. 19, 45. Joh. 2, 14 ſq. et Jeſus docebat diſputabatque Matth. 21, 23. 26, 55. Marc. 11, 27. 12, 35. 14, 49. Luc. 2, 46. 19, 47. Joh. 5, 14. 7, 14. 28. Act. 5, 20. 21. et paſſim. — Quid ſit Matth. 4, 5. Luc. 4, 9. τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, diſſentiunt interpretes; fortaſſe faſtigium porticus regiae, quam *Joſephus* Antiq. 15, 11. 5. tantae altitudinis fuiſſe perhibet, ut, ſi quis ex tecti eius ſummitate altitudinem ſimul utramque viſu penetrare vellet, periculum eſſet, ne vertigine corriperetur, priusquam viſus ad immenſam adeo profunditatem pertingeret.

Ἱεροπρεπής, ές, ὁ, ἡ, — ές, τό, (ἱερὸν et πρέπω) loco ſacro dignus; *pium decens*, *honeſtus*. Tit. 2, 3. ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς habitu chriſtianam decente. (*Joſeph.* Antiq. 11, 8. 5. 4 Macc. 9. 25. ἱεροπρεπὴς γεανίας. 11, 20.)

Ἱερός, ά, όν, *Deo devotus; ſacer, cultui divino ſacratus;* v. c. τὰ ἱερὰ σκεύη 2 Macc. 5, 16. ἱεροὶ πυλῶνες. — 2 Tim. 3, 15. ἱερὰ γράμματα, literae ſacrae (V. T.). 2 Macc. 8, 23. τὴν ἱερὰν βίβλον. — Inde τὸ ἱερὸν, et τὰ ἱερὰ, ſcl. ζῶα ſ. θηρία, *victima*, *ſacrificia*, 1 Cor. 9, 13. οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσι, qui ſacrificia faciunt etiam ſacris carnibus veſcuntur.

Ἱεροσόλυμα, ων, τὰ, *Hieroſolyma*, triplici modo efferitur, ſcl. 1) ἱερουσαλὴμ, ἡ, indeclinab. (ירושלם chald. et ירושלם ut in libris Samuelis et Regum ſcribitur) *Jeruſalem*; ita ſemel a Matthaeo c. 23, 37. ſemel a Marco c. 11, 1. ſaepiſſime in Lucae evang. et actis, ut in Pauli ſcriptis et apocal., conſtanter in verſione alexandr. 3. lib. Esdr. et primo Maccabaeor. — 2) ἱεροσόλυμα, ων, τὰ, (hebr. ירושלים in duali, ob duas urbis partes, urbem ſcl. et arcem Sion) *Hieroſolyma*, *orum*, ut in Matth. Marc. paſſim in Lucae et Pauli ſcriptis, ſemper in Evang. Joann. conſtanter apud Joſephum et in ſecundo tertioque libr. Maccab. — denique: 3) ἱεροσόλυμα, ης, ἡ, *Hieroſolyma*, *ae*, ut bis apud Matthaeum c. 2, 3. 3, 5. metonymice de incolis urbis. — Urbs antiquiſſima, olim Salem (Gen. 14, 18. Pſal. 76, 3.) et יבוס (Jebuſitarum arx, Judic. 19, 10. 1 Chron. 11, 4.) dicta, deinde Hieroſolyma appellata, a Davide, rege, expugnata (2 Sam. 5, 2 ſqq. 1 Chron. 11, 4 ſqq. *Joſeph.* Antiq. 7, 3.) et ſedes regia facta eſt, quare ab iſto inde tempore caput regni regiaque urbs Judaeorum fuit. Sita erat fere in media Palaeſtina in confiniis tribuum Juda et Benjamin, in regione valde edita (quare qui in eam proficiſcebantur ἀναβαίνειν dicebantur), eratque bene munita, quippe muris firmiſſimis cincta et in duobus collibus collocata, quorum alter, excelſior, *Sion*, alter vero inferior, *Acra* appellabatur. Vid. eius deſcriptionem uberiorem in *Joſephi* de bell. 4, 4. Poſt eius excidium per Titum Vespaſianum denuo

aliquo modo restituta, Aeliae Capitolinae nomen nacta est, hodieque Turcis vocatur *Cudsembarich* s. *Coudscherif*. — Commemoratur saepe in V. T. et est: 1) urbs ipsa, Matth. 2, 1. 4, 25. Marc. 3, 8. Gal. 1, 17 sq. 2, 1. Marc. 11, 1. Luc. 2, 25. 38. Rom. 15, 19. 25 sq. et passim. — 2) metonymice: incolae urbis, *Hierosolymitani*, Matth. 2, 3. πᾶσα ἱεροσόλυμα. 3, 5. Matth. 23, 37. Luc. 13, 34. Act. 21, 31. (quo sensu legitur vel ἡ Ἱερουσαλὴμ, vel ἡ ἱεροσόλυμα). 3) metaphorice: *res publica sacra*, s. *ecclesia* a) Judaeorum, quatenus templo, sacris, quae Hierosolymis fiebant, et legi mos. adstricta erat, Gal. 4, 25. ἡ νῦν Ἱερουσαλήμ. — b) Christianorum, quatenus haec nulla sede terrestri nitebatur, sed Christo in coelis versante, Gal. 4, 26. ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ. Loquebantur Judaei quoque de Hierosolymis in coelo (ut etiam de templo, sanctuario coelesti, vid. Ἅγιος et Ἀληθινός), Hebr. 12, 22. Ἱερουσαλὴμ ἡ ἐπουράνιος, Apoc. 3, 12. 21, 2. 10. ἡ καινὴ Ἱερουσαλὴμ, tanquam sede beatissima piorum et verorum Dei cultorum. Test. XII. Patr. p. 654.: καὶ ἀναπαύσονται ἐν Ἐδὲμ ἄχιον, καὶ ἐπὶ τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ εὐφρανθήσονται δίκαιοι, ἥτις ἔσται εἰς δόξασμα θεοῦ ἕως τοῦ αἰῶνος.

Ἱεροσολυμίτης, ου, ὁ, *Hierosolymitanus*. Marc. 1, 5. Joh. 7, 25. (οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων, Matth. 15, 1.) 4 Macc. 4, 22. 18, 5. *Joseph*. vit. §. 65.

Ἱεροσυλέω, s. ήσω (ἱερὸν et συλέω) *templa spolio, sacrilegium committo*; ex adjuncto: *graviter pecco in Deum*, debitam Deo venerationem valde laedo; sic Rom. 2, 22. sensus: committendo flagitia diabolo servis ut idololatrae.

Ἱερόσυλος (ἱερὸν et συλέω) *sacrilegus* (*Hesych.*: τὰ ἱερὰ κλέπτων) Act. 19, 37. 2 Macc. 4, 42.

Ἱερουργέω, ῶ, f. ήσω, (ἱερὰ ἐργάζομαι) 1) victimas macto, sacra facio. *Hesych.* ἱερουργεῖ· θύει, ἱερὰ ἐργάζεται. Philo de vita Mos. p. 687. *Joseph.* Antiq. 6, 6. 2. ib. 7, 13. 4. ἱερούργησε καὶ ὡλοκαύτωσε. (Ἱερουργήματα ib. 8, 4. 5.) — Metaphor. *me ipse immolo rei sacrae faciendae s. promovendae*; Rom. 15, 16. ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον, me ipsum immolantem doctrinae chr. propagationi. 4 Macc. 7, 8. τοὺς ἱερουργοῦντας τὸν νόμον ἰδίῳ αἵματι, καὶ γενναίῳ ἱδρῶτι τοῖς μέχρι θανάτου πάθεσιν ὑπεραστπίζοντας.

Ἱερουσαλὴμ, vid. Ἱεροσόλυμα.

Ἱερωσύνη, ης, ἡ, (ἱερὸς) *sacerdotium, munus sacerdotale*. Hebr. 7, 11. 12. 14. 24. 3 Esdr. 5, 60. 1 Macc. 2, 54. 3, 56. 4 Macc. 7, 6.

Ἰεσσαί, ὁ, (hebr. ישי) *Jesse* s. *Isai*, nom. pr. patris Davidis, regis; de quo vid. 1 Sam. 16, 1. 10. 17, 12. 20, 21. — Matth. 1, 5. 6. Luc. 3, 32. Act. 13, 22. — Messias dicitur ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, i. q. ὁ υἱὸς τοῦ Δαυίδ, Rom. 15, 12. Jes. 11, 1. 10.

Ἰεφθάε, ὁ, *Jephtha*, hebr. יִפְתָּח, nom. pr. indecl. filii Gileadis qui aliquamdiu fuit שׁוֹפֵט Israelitarum. Vid. Judic. c. 11. et 12. — Hebr. 11, 32.

Ἰεχονίας, ου, ὁ, *Jechonias*, (vid. LXX. 1 Chron. 3, 16. 2 Chron. 36, 8.) rex Judaeorum; quo imperante respublica Judaica destructa est a Nabuchodonosore, rege Babyloniorum. 2 Reg. 24, 8. 25, 27. Commemoratur Matth. 1, 11. 12. ibique dicitur filius Josiae. Cum autem idem in V. T. filius Joakimi fuisse legatur (1 Chron. 3, 15. 16. 2 Chron. 36, 8 sqq.) interpretes Jechoniam priorem a Matthaeo commemoratum Joakimum, qui fuit filius Josiae, esse arbitrati sunt. At, Matthaeum vel ipsum unius ex majoribus Jesu nomen omisisse, vel hoc nomen casu excidisse, verisimilius est.

Ἰησοῦς, οῦ, ὁ, nom. pr. hebr. יְהוֹשֻׁעַ, i. e. *vindex, servator*, graec. σωτὴρ, ὁ σώζων. Nomen propr. hebraeis perfrequens (1 Chron. 23, 11. Esdr. 2, 2.) In N. T. 1) *Josua*, dux Israelitarum, Mosis successor (Num. 13, 17. 27, 18. 34, 16. Jos. 1.) Act. 7, 45. Hebr. 4, 8. — 2) *Jesus*, Dei filius, hominum servator s. vindex a peccatis, s. poenis peccatorum et morte. Matth. 1, 21. 26. Luc. 1, 31. 2, 21. et centies. Commemoratur a *Josepho* Ant. 18, 3. 3. et 20, 9. 1. — Ἰησοῦς conjunctum cum ὁ χριστὸς vid. χριστός. — ὁ Κύριος Ἰησοῦς in scriptis apostolorum; vid. Κύριος. Paulus interdum nomen Jesu ponit pro *re christiana*, 2 Cor. 1, 19. sensu et pietate Jesu Rom. 13, 14. — 3) *Jesus cognomine Justus*, de quo vid. Col. 4, 11.

Ἱκανὸς, ἡ, ὸν, (ab obsoleto ἱκάνω, i. q. ἱκέω, ἵκω, pervenio in locum, ad aliquid) propr. eo pertinens, hinreichend bis zu etwas, justae magnitudinis; inde 1) *sufficiens*, Jes. 40, 16. Exod. 36, 6. — ἱκανός εἰμι, *potens sum, valeo*, 2 Cor. 3, 5. seq. infinitivo 2 Tim. 2, 2. ἱκανὸς εἰπεῖν, disertus, *Joseph.* de bell. 4, 4. 1. seq. πρὸς 2 Cor. 2, 16. (Exod. 4, 10. ἱκανὸς πρὸς τῆς χθές. *Joseph.* Ant. 1, 1. 1. τὴν αἰτίαν ἱκανὸς μέν εἰμι ἀποδοῦναι καὶ νῦν. *Herodot.* 8, 36. Exempla larga e Philone vid. in *Loesn.* obss. p. 301 sq. Inde LXX. Deum τὸν ἱκανὸν, omnipotentem dixerunt, ubi in hebr. est שַׁדַּי, Ruth. 1, 20 sq. Job. 31, 2. 39, 32. Ezech. 1, 24.) — ἱκανόν ἐστι, *satis est, sufficit*; Luc. 22, 38. ἱκαν. ἐ. satis est, i. e. definite, nolite ultra progredi. cf. Gen. 30, 15. οὐχ ἱκανόν σοι (מְעַט), non suffecit tibi, sed ultra progressa es). Ezech. 34, 18. 1 Reg. 16, 31. — 2 Cor. 2, 6. ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ, satis sit poenae eiusmodi homini. — Τὸ ἱκανὸν, *quod satis est*, — a) satis ex alterius voluntate s. desiderio; Marc. 15, 15. τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, latinor. *satisfacere* scl. voluntati, *morem gerere*. (Prov. 25, 16. φάγειν τὸ ἱκανὸν ad oblectationem, non ad satietatem, i. e. modice. Obad. v. 5. ἔκλεψαν τὰ ἱκανὰ ἑαυτοῖς, quae s. quanta placerent, quae vellent.) — b) sensu sorensi:

satis datum, Act. 17, 9. λαβόντες τὸ ἱκανὸν, postquam iis satis datum erat, scl. praedes sistendo aut pecuniam deponendo. cf. *Kypkii* obss. I, p. 197. — 2) sufficiens ratione *multitudinis*, *satis numerosus*, ut Sap. 18, 12. οὐ πρὸς τὸ θάψαι οἱ ζῶντες ἦσαν ἱκανοί. Inde: ἱκανοὶ, *multi*, *haud pauci*, Act. 12, 12. 19, 19. 1 Cor. 11, 30. (2 Chron. 30, 3. Ezech. 1, 24. רב. 1 Macc. 13, 11. 49. — ὄχλος ἱκανὸς, Marc. 10, 14. Luc. 8, 32. Act. 11, 24. 26. Luc. 7, 11. 12. — ἀργύρια ἱκ. Matth. 28, 12. — λόγοι Luc. 23, 9. ἐφ' ἱκανὸν, multis verbis, prolixius, Act. 20, 11. φῶς ἱκ. multa lux, Act. 22, 6. — de tempore Act. 9, 23. 43. Luc. 8, 27. 20, 9. Act. 8, 11. 14, 13. Luc. 23, 8. ἐξ ἱκανοῦ, jam diu. Passim. — 3) nostris scriptoribus etiam ad dignitatem et dotes animi refertur: *par*, *dignus*; in formula: οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς, vel seq. infinitivo Matth. 3, 11. Marc. 1, 7. Luc. 3, 16. 1 Cor. 15, 9. vel seq. ἵνα, Matth. 8, 8. Luc. 7, 61. *impar*, *haud dignus sum*.

Ἱκανότης, ητος, ἡ, (ab ἱκανὸς) τὸ ἱκανὸν εἶναι, *facultas alicuius rei*, τὸ *posse*, *idoneum esse*. 2 Cor. 3. 5. Hesych. ἱκανότης· δύναμις, ἰσχύς.

Ἱκανόω, ῶ, f. ώσω, (ab ἱκανὸς) pr. ἱκανὸν ποιέω, sufficientem facio, contentum reddo, unde ἱκανόομαι, contentus sum, Addit. Esth. 4. ἱκανοῦσθω sufficiat Num. 16, 7. — deinde: *idoneum facio*, *facultate rei efficiendae instruo*. Col. 1, 12. 2 Cor. 3, 6.

Ἱκετήριος, ία, ιον, (ab ἱκέτης supplex), quod supplicem decet; inde ἱκετηρία scl. ἐλαία κλάδος, substantive: 1) ramus olivae, quem supplex, auxilium et jus imploraturus, manu ferebat. (Ael. var. h. 3, 26. cf. *Schneideri* Lex. Gr.) — Inde 2) *supplicatio*, Hebr. 5, 7. δεήσεις καὶ ἱκετηρίας, supplices preces LXX. semel Job. 41, 3. (hebr. 40, 27.), et praeterea 2 Macc. 9, 18. ubi ἱκετηρία promissio pacis esse videtur. (Job. 40, 22. ἱκετηρὶς, supplex.)

Ἰκμάς, άδος, ἡ, *humor*, *succus*. Luc. 8, 6. Jer. 17, 8. ἐπ' ἰκμάδα (על - יובל ad loca uvida) βαλεῖ τὰς ῥίζας αὐτοῦ. *Joseph.* Antiq. 3, 1. 3.

Ἰκόνιον, ίου, τὸ, *Iconium*, urbs magna et frequens Asiae minoris (nunc *Konia*) inter Galatiam et Pisidiam in Lycaonia sita, diversisque temporibus Phrygiae (*Xenoph.* Anab. 1, 2. 19.), Lycaoniae (*Strab.* 12, 335. *Plin.* H. N. 5, 27.) et Pisidiae (*Ammian.* Marc. 14, 6.) provinciis adnumerata. — Act. 13, 51. 14, 1. 19. 21. 16, 2. 2 Tim. 3, 11.

Ἵλαρος, ά, όν, *hilaris*, περιχαρὴς τῇ ὄψει, interprete Hesychio. — 2 Cor. 9, 7. ἵλαρος δότης, hilari vultu promptoque animo dans. LXX. Prov. 22, 8. ἄνδρα ἵλαρον καὶ δότην, hebr. טוב - עין. Ib. 19, 11. τὸ ἵλαρον pro חסד. Job. 33, 26.

Ἱλαρότης, ητος, ἡ, *hilaritas*. — Rom. 12, 8. ἱλαρότητι, liberaliter ac prompte. LXX. pro חסד Prov. 18, 22.

Ἱλάσκω vid. Ἱλάω.

Ἱλασμός, οῦ, ὁ, (ab ἱλάω) *propitiatio; expiatio.* LXX. pro סְלִיחָה Pſal. 130, 4. vid. etiam Dan. 9, 9. Num. 5, 8. 2 Macc. 3, 33. — In N. T. bis 1 Joh. 2, 2. 4, 10. ubi Chriſtus dicitur ἱλασμός, i. e. auctor expiationis, eam efficiens. — LXX. pro חַטָּאת Ezech. 44, 27. et אַשְׁמָה Amoſ. 8, 14.

Ἱλαστήριος, ία, ον, (ab ἱλάω) 1) vim expiandi habens. *Joſeph.* Ant. 16, 7. 1. ἱλαστήριον μνῆμα, monumentum placandi numinis gratia exſtructum. 4 Macc. 17, 22. ἱλαστηρίου [τοῦ, quod ſpurium] θανάτου αὐτῶν, morte ſua expiatoria, qua ſcil. ἀντίψυχον facti ſunt τῆς τοῦ ἔθνους (Judaeorum) ἁμαρτίας. — (Similiter χαριστήριος θυσία, *Joſeph.* Ant. 2, 12. 1.) — 2) operculum arcae foederis in tabernaculo, verſus quod in anniverſario expiationis feſto ſanguines ſacrificiorum ſpargebantur pro peccatis; in Vet. Teſt. (Exod. 25, 17. 18. Levit. 16, 2. 13.) dicitur כפרת, quod *Joſephus* Antiq. 3, 6. 5. legit כֻּפֶּרֶת, quod eſt a כִּפֶּר *operuit;* vertit enim ἐπίθεμα; LXX. autem legerunt כִּפֻּרֶת, cum dageſch, quod eſt a piel (כִּפֶּר) eiusdem verbi: *expiavit;* verterunt enim ἱλαστήριον, i. e. *propitiatorium, ara expiationis,* (ut θυμιατήριον, ara ſuffitus, *Joſeph.* Antiq. 3, 6. 8.). Exod. 25, 18—22. Levit. 16, 2. 13—15. Interdum etiam priorem lectionem ſimul addiderunt, et habent ἱλαστήριον ἐπίθεμα, v. c. Exod. 5, 17. 37 (38.), 6. ubi ἐπίθεμα emendationem ſapit. — Ita bis in N. T. Hebr. 9, 5. — et Rom. 3, 25. ubi Chriſtus ἱλαστηρίου inſtar propoſitus hominibus dicitur, i. e. expiationis auctor. Heſych.: ἱλαστήριον· καθάρσιον, θυσιαστήριον. Multa de hac voce habet *Wolfius* in curis phil. III, p. 63.

Ἱλάω, f. ἱλάσκω, propitium facio alicui aliquem; et ex adjuncto: expio. In activo inuſitat. Paſſivum: *propitius fio, placor;* Luc. 18, 13. ἱλάσθητί (impar. aor. 1.) μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. cf. Pſal. 25, 12.: ἱλάσθητι (סְלַחְתָּ ſeq. ל) τῇ ἁμαρτίᾳ μου. 2 Reg. 4, 18. Dan. 9, 19. *Phavor.* ἱλάσθητι· ἵλεώς μοι γένοιο. — Medium: ἱλάσκομαι, f. ἱλάσομαι, *propitium facio mihi, reconcilio, expio.* Hebr. 2, 17. ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας, peccata expiare. LXX. pro כִּפֶּר ſed ſeq. dativo: ταῖς ἁμαρτίαις, Pſal. 65, 3. 78, 42. 79, 9.

Ἵλεως, ω, ὁ, ἡ, (attice pro ἵλαος) *pacatus, propitius.* Sic in formulis: a) ἵλεώς εἰμι ταῖς ἁμαρτίαις, Hebr. 8, 12. *condono* peccata; LXX. 2 Chron. 6, 25. 27. Jer. 31, 34. 36, 3. ubi in hebr. סָלַח. (ἵλεώς εἰμί τινι, propitius ſum alicui, Num. 14, 20. Jer. 5, 1. 7. ἵλεως γένου τῷ λαῷ, hebr. כִּפֶּר, Deut. 21, 8. coll. Num. 14, 19. 4 Macc. 6, 28. — b) ἵλεώς σοι ſcl. ἔστω ὁ θεός, ſive ὁ θεὸς διαμένῃ Deus maneat tibi propitius, ut plena legitur haec formula *Joſeph.* Ant. 7, 11. 8. (ὁ δὲ ἵλεω μὲν εὔχετο τὸν θεὸν αὐτῷ διαμένειν) i. e. Deus eiusmodi facinus a me abeſſe jubeat, eiusmodi calamitatem

avertat. Est vox abominantis et dehortantis, cuius sensus: *Deus hoc avertat! absit hoc!* Sic semel Matth. 16, 22. Apud LXX. respondet hebr. חָלִילָה seq. ל, 2 Sam. 23, 17. ἵλεώς μοι, κύριε, τοῦ ποιῆσαι τοῦτο. ib. 20, 20. 1 Chron. 11, 19. (LXX.: μὴ γένοιτο, Jos. 22, 29. 24, 16.)

Ἰλλυρικόν, οῦ, τό, *Illyricum*, regio inter Italiam, Germaniam, Macedoniam et Thraciam, cuius termini erant ab altera parte mare adriaticum, ab altera Danubius. Rom. 15, 19.

Ἱμάς, άντος, ὁ, *lorum*, lederner Riemen. Dicitur a) de *corrigiis*, quibus calceamenta alligabantur, Marc. 1, 7. Luc. 3, 16. Joh. 1, 27. LXX. Jes. 5, 27. οἱ ἱμάντες, (שְׂרוֹךְ) τῶν ὑποδημ. αὐτῶν. *Suid.* ἱμάς· σφαιρωτὴρ (LXX., Gen. 14, 23.) σανδαλίου, ζανίχιον, οἷον τὸ ἱλώριον τοῦ ὑποδήματος. — b) de loris, quibus captivorum et malefactorum manus constringebantur, s. quibus verberandi adstringebantur. Act. 22, 25. προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, cf. προτείνω. 4 Macc. 9, 11. διέδησαν τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ τοὺς βραχίονας ἱμᾶσιν ἑκατέρωθεν. Sir. 30, 26. ζυγὸς καὶ ἱμὰς κάμψουσι τράχηλον, καὶ οἰκέτῃ κακούργῳ στρέβλαι καὶ βάσανοι.

Ἱματίζω, f. ίσω, (ab ἱμάτιον) *vestio, amicio;* Marc. 5, 15. Luc. 8, 35.

Ἱμάτιον, ου, τό, (LXX. maxime pro בֶּגֶד et שִׂלְמָה) *vestis, vestimentum;* — a) universe: vestis quaecunque, *tegumentum* corporis, Matth. 9, 16. 11, 8. Marc. 2, 21. Luc. 5, 36. 7, 28. Hebr. 1, 11. et passim. Ezech. 8, 7. 16. Sir. 29, 21. ἀρχὴ ζωῆς ἀνθρώπου ὕδωρ καὶ ἄρτος, καὶ ἱμάτιον. *Joseph.* Antiq. 3, 11. 4. ἱμάτιον τῆς κεφαλῆς de velo mulierum. — b) *pallium*, vestis superior, quae tunicae injicitur, Matth. 5, 40. 9, 20 sq. 14, 36. 21, 7. 8. Luc. 6, 29. Joh. 19, 2. Act. 12, 8. 16, 22. et passim. Distinguitur ab eo χιτών, tunica, Act. 9, 39. — c) τὰ ἱμάτια τινος, *pallium et tunica*, Matth. 17, 2. 24, 18. 27, 31. 35. Joh. 13, 4. 12. 19, 23. Act. 7, 58. 22, 20. Jac. 5, 2. 1 Petr. 3, 3. et passim. Sic etiam in formula: dilacerare vestes, Matth. 26, 65. Act. 14, 14. 22, 23. coll. 2 Sam. 1, 2. Jud. 11, 35. — Interdum omittitur, v. c. Apoc. 3, 4. Joh. 20, 12. Matth. 11, 8.

Ἱματισμός, οῦ, ὁ, (ab ἱματίζω) *vestimenta, vestitus;* [Matth. 27, 35.] Luc. 7, 25. Joh. 19, 24. Act. 20, 33. 1 Tim. 2, 9. — de *pallio* Luc. 9, 29. (LXX. ut ἱμάτιον pro בֶּגֶד Gen. 24, 53. לְבוּשׁ Psal. 22, 19. שִׂלְמָה Jos. 22, 8.)

Ἱμείρω s. ἱμείρομαι, (ab ἵμερος s. ἵμερος, cupido, appetitus, potissimum de desiderio amoris) *desiderio rei teneor, amore feror;* seq. genitivo objecti. In textu vulg. 1 Thess. 2, 8. ἱμειρόμενοι ὑμῶν, amore vestrum flagrans. cf. Job. 3, 21. ἱμείρονται τοῦ θανάτου, hebr. חָפַר. Hesych. ἱμείρεται· ἐπιθυ-

μεῖ, ποθεῖ. — Idem ἐρῶ. *Griesbach.* habet ὀμειρόμενοι. Vid. Ὀμείρομαι.

Ἵνα, conjunct. causalis, *ut, quo; ἵνα μὴ, ne, ut non.* Sequitur maxime conjunctivus, rarius indicativus futuri, ubi res futura cogitatur certissima (in N. T. 1 Cor. 9, 18. Apoc. 22, 14. ubi vero non significat *ut*, et in codd. 1 Cor. 13, 3. 1 Petr. 3, 1.); in N. T. etiam indicativus praesentis, quod graecis prorsus insolitum est, 1 Cor. 4, 6. Gal. 4, 17. Test. XII. Patr. p. 684. ἵνα εὐοδοῦται. (De usu grammatico huius conjunct. vid. *Matthiae* gramm. gr. §. 518 sqq. *Rost.* gramm. gr. p. 439 sqq.) — Est autem in N. T. 1) ut apud profanos etiam, conjunctio indicans 1) *consilium: ut, eo consilio ut;* Joh. 7, 23. εἰ περιτομὴν λαμβ. ἀνθ. ἐν σαββ., ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος, si puer circumciditur scl. octavo die, si vel sit sabbatum, ne lex (de circumcidendis pueris octavo die) laedatur, 1 Cor. 7, 29. τοῦτο δέ φημι — ἵνα καὶ, eo consilio, ut. Marc. 1, 38. 3, 10. 14. 4, 21. Luc. 1, 4. 6, 7. Rom. 3, 8. et saepissime. — Praecedit Rom. 14, 9. εἰς τοῦτο. — 2) *eventum*, quem in consiliis habemus, *ut, quo* Matth. 19, 16. Marc. 10, 17. τί ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον. Matth. 27, 20. ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαρραβᾶν. Marc. 9, 22. Joh. 4, 15. — Huc etiam pertinet formula: ἵνα πληρωθῇ ἡ γραφὴ, s. τὸ ῥηθέν, Matth. 1, 22. 2, 15. 19, 13. et passim. Hoc sensu respondet ἵνα, *ut*, apud LXX. hebr. אֲשֶׁר Gen. 11, 7. hebr. לְמַעַן Gen 27, 25. Exod. 4, 5. 3 Esdr. 8, 85. coll. Esdr. 9, 12. hebr. לְ Nehem. 6, 17 et chald. דִּי Dan. 2, 30. et דִּי Esdr. 4, 15. 6, 10. Dan. 4, 4. — 3) *eventum* qualemcunque qui (etiam sine consilio agentis) sequitur, et sequi solet: a) *quo fit, quo eveniet, quo futurum est, ut;* Marc. 11, 25. ἀφίετε — ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφῇ. Luc. 11, 50. 14, 10. 16, 9. Joh. 4, 36. ἵνα καὶ, quo simul eveniet ut, ib. 5, 40. Rom. 5, 21. ἵνα, quo fit, ut. ib. 11, 31. Gal. 5, 17. Eph. 6, 3. Apoc. 8, 12. Jer. 7, 18. pro לְמַעַן. — b) *ita ut;* 1 Thess. 5, 4. ἵνα καταλάβῃ, ita ut possit etc. — ἵνα μὴ, *ne fortasse eveniat ut, ne*, Matth. 18, 27. 26, 5. Marc. 3, 9. Luc. 14, 29. 18, 5. Act. 5, 26. 1 Cor. 1, 15. 8, 23. et passim. — Notanda est formula Paulo propria: ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ne dicam vos, i. e. possem et dicere: *vos*, sed nolo; 2 Cor. 9, 4. Phil. v. 19. — —

II) *Scriptores N. T.* 1) *saepissime* ἵνα ad imitationem chald. דִּי sive דִּי et syriac. Dolath (?) *ponunt, si in verbis latet aut consilium aut eventus vel futurus, vel qui futurus cogitatur, ubi profani habent accusativum cum infinitivo, vel τοῦ cum infinitivo, vel ὅτι* et ὡς. Quod fit a) in *comparationibus;* συμφέρει μᾶλλον ἵνα praestaret perire etc. Matth. 5, 29. 30. 18, 6. Joh. 11, 50. 16, 7. (sequente infinitivo Joh. 18, 14. Matth. 19, 10. 2 Cor. 12, 1. 4 Esdr. 4, 12. „melius erat nos esse, quam — vivere.") — Luc. 17, 7. λυσιτελεῖ

αὐτῷ (ſcl. μᾶλλον) εἰ ἔῤῥιπται — ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ. (ſeq. infinitivo Tob. 3, 6.) — Joh. 1, 27. ἄξιός εἰμι, ἵνα, dignus ſum, qui; (ſeq. infinitivo Luc. 15, 21. Apoc. 4, 11. 5, 2. 9. Sap. 1, 16, 18, 1.) Matth. 10, 25. ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα. Joh. 6, 7. οὐκ ἀρκοῦσιν, ἵνα. Matth. 8, 8. ἱκανὸς ἵνα. (ſeq. infinitivo Matth. 3, 11. Marc. 1, 7.) — 1 Cor. 4, 3. ἐμοὶ εἰς ἐλάχιστόν ἐστι, ἵνα. — b) poſt verba *jubendi, rogandi, hortandi, precandi*; ubi propoſitio, quae ab ἵνα incipit, ſemper argumentum mandati, precum etc. indicat; v. c. εἴπω ἵνα Matth. 4, 3. Marc. 3, 9. Luc. 4, 3. 1 Joh. 5, 6. Apoc. 6, 11. ἐῤῥέθη αὐτοῖς ἵνα. ib. 9, 4. — Ἐντέλλομαι ἵνα, Marc. 13, 34. (Teſt. XII. Patr. p. 543. 671 ſq.) Porro poſt ἀπαγγέλλω Matth. 28, 10. διαστέλλω Matth. 16, 20. Marc. 5, 43. θέλω Matth. 7, 12. Marc. 6, 25. Luc. 6, 31. 18, 49. Joh. 17, 24. et paſſim; θέλημά ἐστι Joh. 6, 39 ſq. coll. Teſt. XII. Patr. p. 704. εἰ θέλεις, ἵνα καταλίπω τὰ εἴδωλα. — Ἐντολὴν διδόναι, f. λαμβάνειν, ἵνα, Joh. 11, 57. 13, 34. 15, 12. Act. 17, 15. Ἐξορκίζω ἵνα Matth. 26, 23. Ἐρωτάω Marc. 7, 26. Luc. 7, 36. 16, 27. Joh. 4, 47. 17, 15. Ἐπιτιμάω, ἵνα μὴ, Matth. 12, 16. Marc. 3, 13. Διαμαρτυρ. ἵνα 1 Tim. 5, 21. Προσεύχομαι, Matth. 24, 20. 26, 41. Luc. 22. 46. Rom. 15, 31. 32. ubi ἵνα pendet a προσευχῇ v. 30. Teſt. XII. Patr. p. 536. ἠυξάμην κυρίῳ, ἵνα. ib. 684. (ſeq. infinit. 2 Cor. 13, 7.) Δέομαι ἵνα Luc. 21, 36. 22, 32. Teſt. XII. Patr. p. 730. *Joſeph.* Antiq. 12, 3. 2. (ſeq. infinit. 3 Macc. 1, 16. *Joſeph.* Antiq. 9, 14. 3.) Παραγγέλλω ἵνα Marc. 6, 8. Teſt. XII. Patr. p. 529. προστάσσει ἵνα κόσμῶντται. 3 Esdr. 8, 19. ubi ינ in textu chald. Esdr. 7, 21. quod LXX. per ὅτι reddiderunt. coll. Esd. 6, 11. (ſeq. infinitivo *Joſeph.* Antiq. 8, 1. 3. κελεύω ἀποστέλλειν 1 Macc. 14, 28.) Παρακαλέω ἵνα, Matth. 14, 36. Marc. 5, 10. 18. 1 Cor. 1, 10. 1 Theſſ. 4, 1. 2 Theſſ. 3, 12. (ſeq. infinit. 2 Macc. 15, 8. *Joſeph.* Antiq. 2, 14. 5. ib. 2, 3. 1.) — Eodem modo in N. T. ponitur ἵνα, ſi in antecedentibus latet implicite notio mandati, ſive voluntatis, v. c. ἀποστέλλ. τινα, ἵνα Joh. 1, 19. (ubi 2 Macc. 14, 19. ſequitur infinitivus, apud *Joſeph.* Antiq. 9, 8. 3. participium). Παρέδωκεν ἵνα, tradidit eum mandato, ut, Matth. 27, 26. Marc. 5, 15. Διδόναί τινα ἵνα, Marc. 8, 6. 10, 37. Joh. 5, 36. Apoc. 9, 5. 19, 18. (coll. Apoc. 9. 15. ubi ſequitur infinitivus) Οὐκ ἤφιεν ἵνα Marc. 11, 16. — Vid. etiam Joh. 9, 22. 18, 39. Luc. 16, 24. 20, 28. Marc. 6, 12. 12, 19. Act. 27, 42. Tit. 2, 4. In loco Eph. 5, 33. ἡ δὲ γυνὴ, ἵνα φοβῆται, ante ἵνα ſuppl. eſt λέγω, jubeo. Apoc. c. 3, 9. 13, 12 — 16. eodem modo habetur ποιεῖν τινα, ἵνα, jubere, adigere ut. coll. 4 Esdr. 11, 34. „feceram regnare, et *ut* per eos veniret" etc. — c) *poſt verba* ζητέω, ζηλόω pro infinitivo, 1 Cor. 4, 2. 14, 1. 12. Matth. 26, 16. ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα αὐτὸν παραδῷ. — d) poſt χρείαν ἔχει Jo. 2, 25. 16, 30. 1 Jo. 2, 27. Apoc.

21, 23. (ſequente infinitivo Matth. 14, 16. 1 Theſſ. 4, 9. et ſeq. τοῦ Hebr. 5, 12.) — e) poſt ἑτοιμάζειν σεαυτὸν; Apoc. 8, 6. ἡτοίμασεν ἑαυτοὺς, ἵνα σαλπίσωσι (pro τοῦ σαλπ., ut Amoſ. 4, 12. ſ. pro σαλπίσαι ut 1 Macc. 5, 11.) Sic. Dan. 3, 15. ἑτοίμως ἔχων ἵνα (chald. דִּי). — Vid. etiam Joh. 4, 34. ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιῶ, pro ποιεῖν. Teſt. XII. Patr. p. 682.: ἕως ἵνα πραθῇ, pro ἕως οὗ, quod LXX. pro chald. עַד דִּי, Dan. 4, 20. 22. — 2) ut chald. דִּי ſ. דִּי, ἵνα eſt: *ita ut, adeo ut*, (apud profanos: οὕτω — ὥστε). Joh. 5, 20. μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. Luc. 9, 45. ἦν παρακεκαλυμμ. ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό. Apoc. 9, 20. οὐ μετενόησαν, ἵνα μὴ προσκυν. non reſipiſcebant ita ut non amplius colerent. — 3) *poſt verba conſultandi interdum* ponitur pro πῶς ſ. ὅπως, *quo, quo modo*. Matth. 26, 4. συνεβουλεύσαντο, ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσι. Joh. 11, 53. 12, 10. — 1 Cor. 7, 34. μεριμνᾷ, ἵνα ἡ ἁγία, — μεριμνᾷ, πῶς ἀρέσει. — 4) *pro* ὅτι, *et rationem infert*, ut לְמַעַן et chald. דִּי; *quod, quum* Joh. 8, 56. ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ. Ib. 9, 2. τίς ἡμαρτεν — ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ. 3 Joh. v. 4. μειζοτέραν οὐκ ἔχω χαράν, (ἤ) ἵνα ἀκούω, quam quum audio. Joh. 15, 13. μείζονα ταύτης ἀγάπης οὐδεὶς ἔχει, (ἤ) ἵνα τις θῇ. 1 Petr. 4, 13. coll. Sap. 13, 9. — *propterea quod*, Matth. 18, 16. Apoc. 22, 14. Jeſ. 66. 11. (ubi לְמַעַן). — 5) *poſt* οὗτος, αὕτη, τοῦτο *ſequitur* ἵνα *ita, ut indicet, qua in re aliquid conſpicuum ſit, ſ. cernatur, quid res ſit*, vertendumque eſt *quod*. Joh. 15, 8. ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ, ἵνα καρπὸν φέρητε, eo pater honore afficitur, quod etc. 1 Joh. 4, 17. Luc. 1, 43. πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ, hoc, quod venit, i. e. tantum honoris, ut etc. Omiſſum eſt ἐν τούτῳ ante ἵνα Phil. 2, 2. — Joanni propria eſt formula αὕτη δέ ἐστιν — ἵνα, *in eo cernitur, quod*; — *hoc vult, ut*; Joh. 6, 29. 39. 17, 3. 1 Joh. 3, 11. 23. 4, 21. 5, 5. 2 Joh. v. 6. — Etiam poſt ποταπὸς Joannes; 1 Ep. 3, 1. habet ἵνα pro ὅτι. (Teſt. XII. Patr. p. 606.: αὕτη ἐστὶν ἡ σύνεσις τῆς οἰνοποσίας, ἵνα ἕως ὕπνου ἔχει αἰδῶ, πίη.) Sic etiam 1 Cor. 9, 18. aute ἵνα ſuppl. puto: οὗτος δὲ ἐστί μοι μισθὸς, in eo eſt, quod a nemine propter beneficia accepta pendeo. — 6) Denique, ut chald. דִּי et Syriac. Dolath, eſt etiam pro relativo. Ita ἵνα in N. T. interdum, ubi ſermo eſt de re futura certiſſima, aut de eo quod faciendum eſt, pro relativo ponitur in ſcriptis Joannis; Joh. 5, 7. ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα βάλῃ με, qui me conjiciat. ib. 6, 5. ἄρτους ἵνα φάγωσι, quos comedant. c. 16, 24. λήψεσθε ἵνα, accipietis id, quo. 1 Joh. 1, 9. πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ. Joh. 14, 16. παράκλητον δώσει ἵνα μένῃ, qui maneat. Fortaſſe etiam eodem modo Apoc. 3, 18. 21, 15. Sic Esdr. 7, 25. κατάστησον κριτὰς ἵνα (דִּי) ὦσι κρίνοντες. Dan. 5, 15. εἰσῆλθον οἱ μάγοι ἵνα ἀναγνῶσι, lecturi. Teſt. XII. Patr. p. 523. πνεῦμα

ὑπερηφανίας (scl. homini inest) ἵνα κινῆται καὶ μεγαλοφρονῇ, quo turbidus s. seditiosus fit. Huc etiam refero dicendi formam: ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα, veniet tempus quo futurum est, ut, Joh. 12, 23. 13, 1. 16, 2, 32. ubi alii ἵνα habent pro adverbio temporis: *quando*. In V. T. post יָמִים בָּאִים sequi solet *Vau*, LXX. καὶ. Jer. 30, 3. 31. 31, 27. 31. 38. (Luc. 2, 6. αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν). 4 Esdr. 7, 26. 6, 18. 19.: „tempus veniet et erit *quando*". — Saepius ante ἵνα aliquid omittitur, a quo pendet, v. c. τοῦτο δὲ ἐγένετο, Marc. 14, 49. Joh. 9, 3. 13, 18. 15, 25. — Joh. 1, 18. ubi ἦλθεν e versu 7. suppl. Joh. 1, 22. 1 Joh. 2, 19. Joh. 10, 17. ubi suppl. καὶ τοῦτο ποιῶ. 2 Cor. 10, 9. Gal. 2, 10.

Ἵνατι, s. divisim ἵνα τί (elliptice pro τί γέγονεν, s. τί ἔστιν ἵνα) ut latinor. *ut quid*, est: *quare? cur? quem in finem?* Matth. 9, 4. 27, 46. Luc. 13, 7. Act. 4, 25. 27, 26. — LXX. pro לָמָה Gen. 4, 6. Dan. 10, 20. עַל־מָה Num. 22, 32.

Ἰόππη, ης, ἡ, (sic LXX., N. T. et Josephus; profani etiam Ἰώππη), hebr. יָפוֹ s. יָפוּא, *Joppe*, urbs Palaestinae, ad mare mediterraneum in finibus tribus Dan sita, portu instructa, et ab Augusto Herodis magni regno adjecta. (*Joseph.* Antiq. 9, 11. de bell. 1, 20. 3.). Hodie *Jaffa* appellatur. Act. 9, 36 — 43. 10, 5. 8. 23. 32. 11, 5. 13. cf. Jos. 19, 46. 2 Chr. 2, 16. Jon. 1, 3. Esdr. 3, 7. 1 Macc. 14, 5.

Ἰορδάνης, ου, ὁ, hebr. יַרְדֵּן, (a יָרַד manare, rinnen.) *Jordanes*, fluvius Palaestinae maximus; nunc *El-Schareich*. Oritur ex aquis nivalibus montis Libani, prorumpitque ex antro montis Paneadis ad radices Libani, unde per paludes Semechonitidis (s. lacum Merom), in Galilaeam delatus, lacum Galilaeae (s. Genesareth) permeat, et deinde aquis valde auctis defluit in lacum Asphaltitem s. mare mortuum. Ex narratione Josephi (de bell. 3, 10. 7.) e lacu Phiala, ad radicem montis Antilibani, oritur, et CXX stadia sub terra in occulto ad antrum Paneadis defertur. Commemoratur Matth. 3, 5 sq. 13. 4, 15. 25. 19, 1. Marc. 1, 5. 9. 3, 8. 10, 1. Luc. 3, 3. 4, 1. Joh. 1, 28. 3, 26. 10, 40. cf. Jos. 3. Gen. 13, 11. Num. 13, 30. 2 Reg. 5, 10 sqq. Zach. 11, 3. — Dicitur etiam Jordanes major s. magnus antequam in paludes Semechonitarum influit, ut distinguatur ab alio amne, cui nomen Jordanes minor (ἐλάσσων, *Joseph.* Antiq. 5, 3. 1. μικρὸς de bell. 4, 1. 1.) qui aquas suas in ista palude in majorem immittit.

Ἰός, οῦ, ὁ, (ab ἵημι, mitto) 1) missile, sagitta, Thren. 3, 13. ἰοὺς φαρέτρας, hebr. בְּנֵי אַשְׁפָּה, filios pharetrae i. e. sagittas. Cum sagittarum cuspides veneno essent tinctae, est 2) *venenum*; — in N. T. tropice de calumnia, quae saluti hominum aeque lethifera est ac venenum corpori. Rom. 3, 13. ἰὸς ἀσπίδων, venenum aspidis, i. e. maxime noxium.

Deprompta sunt e Psal. 140, 3. ubi in hebr. est חֵמָה. — Jac. 3, 8. lingua dicitur μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. Sic Test. XII. Patr. p. 680.: ἰοῦ διαβολικοῦ τὴν καρδίαν πληροῖ. Ibid. p. 529. ἰὸς de veneno libidinis legitur. — 3) *aerugo*, Jac. 5, 3. et Epist. Jer. v. 24. LXX. Ezech. 24, 6. 11. 12. pro חֵלְאָה. De usu apud profanos vid. *Kypkii* obss. f. II, p. 426.

Ἰουδαία, ας, ἡ, vid. Ἰουδαῖος.

Ἰουδαΐζω, f. ίσω, (ab Ἰουδαῖος) *judaizo* (ut ἑλληνίζω, πλατωνίζω et similia) i. e. *Judaeorum mores, religionem, partes sequor.* Semel Gal. 2, 14. Ἰουδαΐζ. leges mosaicas observare; moribus Judaeis similem esse. Sic quoque Esth. 8, 17. (הִתְיַהֵּד). *Joseph.* de bell. 2, 18. 2. Judaeorum partes sequi, iis favere.

Ἰουδαϊκός, ή, ον, (a Ἰουδαῖος) *judaicus*; Tit. 1, 14. *Joseph.* Ant. 20, 11. 1. et 4. de vita §. 6. 3 Macc. 13, 21. 2 Macc. 8, 11.

Ἰουδαϊκῶς, adv. *judaice, Judaeorum more.* Gal. 2, 14.

Ἰουδαῖος, αία, ός, ή, *judaeus.* Ut ἰδουμαῖος, ἀμοῤῥαῖος, εὐαῖος, μιναῖος et similia gentilia, formatum ab Ἰούδα, יְהוּדָה, quod LXX. interpretes usurpant 1) de tribu Judae 2 Sam. 3, 10. 5, 5. 2 Reg. 24, 20. υἱοὶ Ἰούδα, Jos. 18, 11. 15, 13. etiam ὁ Ἰούδα scl. λαὸς 2 Chron. 30, 24. sive δῆμος Judic. 17, 7. 2) de sedibus tribus Judae Judic. 18, 12. etiam ὁ Ἰούδα scl. ἀγρὸς Jos. 20, 7. 2 Chron. 11, 10. et ἡ γῆ Ἰούδα Ruth. 1, 7. — 3) de regno Judae eiusque incolis, 2 Chron. 30, 1. 25. 31, 20. 32, 1. 9. — Inde 1) Ἰουδαῖος, יְהוּדִי, *judaeus, judaicus*, v. c. ἀνὴρ Act. 10, 28. 2, 14. 22, 3. ψευδοπροφήτης Act. 13, 6. ἀρχιερεὺς Act. 19, 14. coll. Esth. 2, 3. ἄνθρωπος Ἰούδ. *Joseph.* de bell. 3, 7. 31. ἀνήρ τις Ἰουδαῖος. 2 Macc. 3, 29. τόπος Ἰουδαῖος. — Ἰουδαία γυνὴ Act. 16, 1. 24, 24. 1 Chron. 4, 18. — *Origine, gente, religione Judaeus*, Joh. 4, 29. 18, 25. Act. 18, 2. 24. 21, 39. Rom. 1, 16. 2, 9. 28. 29. 17, 3. et passim. Esth. 3, 4. 5, 9. 13. — *Judaeus proselytus*, Act. 2, 5. coll. v. 10. — 2) οἱ Ἰουδαῖοι, *Judaei*, יְהוּדִים. a) incolae regni Judae 2 Reg. 16, 6. — iidem in exilio, Neh. 5, 1. Esth. 8, 7. 9, 18 sq. in Aegypto 2 Macc. 1, 10. — et reduces 3 Esdr. 2, 18. 23. — b) incolae provinciae Judaeae (Jesu temporibus), Luc. 23, 51. vid. Ἀριμαθαία. — c) gens judaica, Matth. 2, 2. 27, 11. 29. Marc. 7, 3. 15. Joh. 2, 6. 4, 9. 22. 5, 1. et saepius. — Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες, Act. 14, 1. 18, 4. 19, 10. 1 Cor. 1, 23 sq. et passim. Act. 14, 5. — d) eiusdem gentis homines extra Palaestinam, οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τὰ ἔθνη, Act. 21, 21. 14, 1. 19. 17, 13. 21, 27. — Notandum est in Evang. Joannis τοὺς Ἰουδαίους saepius significare *proceres* Judaeorum, potissimum Hierosolymitanos, c. 1, 19. 2, 18. 20. 5, 10. 15 sq. 6, 52. 7, 1. 13. 9, 22. etc. Ita etiam Ἰουδαίων (ut habet Griesb. pro Ἰουδαίων) Joh. 3, 25. —

3) Ἰουδαία, a) *judaea*, v. c. γυνὴ, mulier judaica, Act. 16, 1. 24, 24. 1 Chron. 4, 18. — b) ἡ Ἰουδαία, (scl. γῆ, ut additur Joh. 3, 22. f. χώρα, ut legitur Marc. 1, 5. *Joseph.* [Antiq. 11, 1. 1.) *Judaea;* et quidem a) sedes tribus Judae 1 Sam. 27, 10. 2 Chron. 3, 1. — b) regnum Judae, 1 Sam. 27, 6. 3 Esdr. 1, 26. 32. — c) provincia Judaea post exilium, quae distinguitur a Galilaea et Samaria. Matth. 2, 1. 5. 22. 3, 1. 19, 1. 24, 16. Marc. 3, 7. Luc. 2, 4. 3, 1. 5, 17. Joh. 3, 22. 4, 3. 47. Act. 1, 8. 9, 1. et passim. — pro incolis Matth. 3, 5. Marc. 1, 5. 2 Chron. 32, 33. 35, 24. — c) sensu latiori: regnum Judaeorum Jesu temporibus, Act. 2, 9. 10, 37. 11. 1. 29. Luc. 7, 17. 1, 5. fortasse etiam 2 Cor. 1, 16. Gal. 1, 22. (*Joseph.* de bell. 1, 1. 1. contr. Apion. 1, 7.) — Act. 26, 20. πᾶσα χώρα τῆς Ἰουδαίας. 3 Esdr. 6, 8.

Ἰουδαϊσμός, ου, ὁ, (ab Ἰουδαΐζω) *religio judaica*, Gal. 1, 13. coll. v. 14. 2 Macc. 2, 21. οἱ ὑπὲρ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ φιλοτίμως ἀνδραγαθήσαντες dicuntur qui sub Maccabaeis pugnaverant pro patria lege. Eodem modo 2 Macc. 12, 38. 4 Macc. 4, 16. ἐξόμνυσθαι τὸν Ἰουδαϊσμόν, ejurare religionem judaicam.

Ἰούδας, ᾶ, gen. Ἰούδα, dat. Ἰούδᾳ, acc. Ἰούδαν, (sic N. T., LXX. interpr. *Josephus* Ant. 12, 7 sqq. et libri Maccabaeor.) hebr. יְהוּדָה, *Judas*, nom. propr. 1) *Judas*, Jacobi filius quartus, Matth. 1, 2 sq. Luc. 3, 33. (Gen. 29, 35. 49, 8). — *tribus Judae*, Matth. 2, 6. Luc. 1, 39. Hebr. 7, 14. Apoc. 5, 5. 7, 5. — *regnum Judaeum*, quod a tribu Judae, quippe maxima, nomen acceperat; metonym. *incolae, Judaei*, Hebr. 8, 8. — 2) *Judas*, ignotus, e majoribus Christi, Luc. 3, 26. — 3) *alius* horum majorum, pariter ignotus, Luc. 3, 30. — 3) *Judas* cognomine *Galilaeus*, qui tempore census, a Quirino acti, una cum Sadoco seditionem excitaverat in Galilaea, Act. 5, 37. *Joseph.* Antiq. 18, 1. (Ἰούδας ὁ γαυλωνίτης et ὁ γαλιλαῖος). 20, 5. 2. de bell. jud. 2, 8. 1. — 3) *Judas*, judaeus quidam Damascenus, Act. 9, 11. 4) *Judas*, cognomine Ἰσκαριώτης, Jesu discipulus, qui eum prodidit, Matth. 10, 4. 26, 14. 25. 47. 27, 3. Marc. 3, 19. 14, 10. 43. Luc. 6, 16. 22, 3. 47. 48. Act. 1, 16. 25. qui a Joanne dicitur Ἰούδας Σίμωνος scl. υἱός, c. 6, 71. 12, 4. 13, 2. 26. 29. 18, 2. 3. 5. — 5) *Judas*, cognomine *Barsabas* f. *Barnabas*, Christianus e Judaeis, de quo vid. Act. 15, 22. 27. 32. — 6) *Judas*, *apostolus*, cognomine Lebbaeus et Thaddaeus, Alphaei et Mariae filius, qui dicitur Ἰούδας Ἰακώβου Luc. 6, 16. Act. 1, 13. et ὁ ἀδελφὸς Jesu, Matth. 13, 55. Marc. 6, 3. Jud. v. 1. Vid. Ἰάκωβος. Saepius non occurrit.

Ἰουλία, ας, ἡ, *Julia*, mulier christiana. Rom. 15, 15.

Ἰούλιος, ου, ὁ, *Julius*, centurio romanus, Act. 27, 1. 3.

Ἰουνίας, α, ὁ, *Junias*, christianus e Judaeis, Pauli propinquus et vinculorum eius socius. Rom. 16, 7.

Ἰοῦστος, ου, ὁ, *Justus*; cognomen 1) *Josephi*, qui etiam cognomen Barnabae habuit, Act. 1, 23. — 2) *Titi*, proselyti, Corinthii, Act. 18, 7. — 3) *Jesu* cuiusdam, Col. 4, 11.

Ἵππευς, έος, ὁ, (ab ἵππος) *eques*. Act. 23, 23. 32.

Ἱππικός, ή, όν, equestris. 1 Macc. 15, 38. δυνάμεις ἱππικαί, copiae equestres. — τὸ ἱππικὸν scl. τάγμα s. πλῆθος, *equitatus*, Apoc. 9, 16.

Ἵππος, ου, ὁ, *equus*, Jac. 3, 3. Apoc. 6, 2—8. 8, 7. 9. 9, 17. 14, 20. 18, 13. 19, 11—21.

Ἶρις, ιδος, s. ιος, *iris*, arcus coelestis, Apoc. 4, 3. 10, 1. (etiam *iris*, planta. LXX. Exod. 30, 24. ἴρις, ἴρεως pro קִדָּה *cassia*, ut etiam *Joseph*. Ant. 3, 8. 3.)

Ἰσαάκ, ὁ, nom. pr. indeclin. *Isaaci*, filii Abrahami et Sarae, (hebr. יִצְחָק Gen. 21, 6. 17, 17. *Josephus*: ὁ Ἰσαακος). Matth. 1, 2. 8, 11. 22, 32. Rom. 9, 7. 10. Gal. 4, 28. Hebr. 11, 9. 17. 18. 20. et passim.

Ἰσάγγελος, ου, ὁ, ἡ, (ab ἴσος et ἄγγελος, formatum ut ἰσόθεος) *angelis similis*. Luc. 20, 36.

Ἰσασχάρ, ὁ, *Isaschar*, hebr. יִשָּׂשכָר Gen. 30, 18., nom. pr. indecl. filii Jacobi et Leae. Apoc. 7, 7. De tribu Isaschar vid. Josuae c. 19, 17—23.

Ἴσημι, (ab ἴδω, ἴσω; ἴσαμεν contr. ἴσμεν, ἴσατε contr. ἴστε, ἴσασι,) *scio*, *novi*, Act. 26, 4. Hebr. 12, 17. *Joseph*. Ant. 4, 2. 1. 4, 8. 2. De hoc verbo, quod alii ab εἴδω non distinguunt, vid *Matthiae* gramm. gr. §. 230. et §. 237. *Rostii* gr. gr. p. 286.

Ἰσκαριώτης, ὁ, *Iscariotes*, *Cariothensis*, אִישׁ קְרִיוֹת, vir ex urbe Carioth in tribu Juda oriundus; cognomen Judae apostoli, qui Jesum prodidit. Vid. Ἰούδας.

Ἴσος, s. ἴσος, η, ον, *aequalis*, *par*; — de mercede Matth. 20, 12. Luc. 6, 34. Levit. 7, 10. — de mensura, Apoc. 21, 16. Ezech. 40, 5—9. 45, 11. — de natura et conditione, Joh. 5, 18. Phil. 2, 6. ἴσα accus. pro ἴσον, vid. *Matthiae* gr. graec. §. 443. Sap. 7, 1. ἴσος ἅπασι scl. ἀνθρώποις. — de aequalitate argumenti et materiae, Act. 11, 17. ἴση δωρεά, idem natura sua donum. coll. Sap. 7, 6. Marc. 14, 56. ἴσαι μαρτυρίαι, eadem argumento testimonia. ib. v. 59. (*similis*, 2 Macc. 9, 15. ἴσα adverbialiter Sap. 7, 3. ἐν ἴσῳ ibid. 14, 9.) Saepius non occurrit.

Ἰσότης, ητος, ἡ, (ab ἴσος) 1) *aequalitas*, *aequabilitas*, *aequitas*, 2 Cor. 8, 14. ἐξ ἰσότητος, aequali ratione, i. e. ὅπως γένηται ἰσότης, ut Apostolus explicat ibid. cf. *Raphelii* annot. e Polyb. p. 493. 2) *quod aequum est*; Col. 4, 1. τὸ

δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχετε. (LXX. Job. 36, 29. de ſimilitudine.)

Ἰσότιμος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ἴσος et τιμή) 1) *eiusdem pretii* ſ. *dignitatis*; *Joſeph.* Ant. 8, 8. 1. 2) *eodem modo comparatus*, i. q. ἴσος. 2 Petr. 1, 1. ἰσότιμος πίστις, eadem fiducia. *Joſeph.* Ant. 12, 3, 1. ἰσοτίμους (αὐτοὺς) ἀπέδειξε Μακεδόσι, eiusdem conditionis ſ. juris eos haberi voluit, quo Macedones.

Ἰσόψυχος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ἴσος et ψυχή), *qui pari eſt animo*, von gleicher Geſinnung; *qui par habetur*. In N. T. ſemel Phil. 2, 20. οὐδένα ἔχω ἰσόψυχον, neminem mihi parem habeo ſive puto, ita ut etc. i. e. qui eadem cura, qua ego, veſtrae ſaluti proſpiciat. — Eodem ſenſu LXX. Pſal. 55, 14. σὺ δὲ ἄνθρωπε ἰσόψυχε, hebr. אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי, homo, quem parem mihi habeo.

Ἰσραήλ, ὁ, hebr. יִשְׂרָאֵל, (i. e. cum Deo pugnans) *Israel*, nom. prop. indecl. (*Joſephus* Ἰσραήλος, ου) cognomen Jacobi, patriarchae, de cuius ratione vid. Gen. 32, 29. Hoſ. 12, 4. Sic ſemel Rom. 9, 6. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ οὗτοι Ἰσραήλ, non omnes ab Israële, patre, cui promiſſiones ſunt datae, nati promiſſionum quoque participes ſiunt. — Deinde metonym. *poſteri* Iſraelis, *populus Iſraelitarum*, ὁ οἶκος Ἰσραήλ, ὁ Ἰσραὴλ ſcl. λαός, ut additur Act. 4, 10. Fuit autem nomen maxime honorificum, quo non ſolum omnes Jacobi poſteri, Iſraelitae duodecim tribuum, (Matth. 19, 28. Luc. 22, 30. Rom. 9, 27. Apoc. 7, 14. Marc. 12, 29. Act. 7, 23. 37. 42. et ſaepius) ſed etiam Judaeorum gens poſt exilium appellabatur (Matth. 2, 6. 20. 21. 8, 10. 9, 33. Act. 4, 8. 10. 27. 5, 21. et paſſim. Honorificum autem in eo erat, quod Jacobus, a Deo prae Eſavo electus, promiſſiones a Deo acceperat de felicitate poſterorum ſuorum, eorumque electione ad ſalutem per Meſſiam parandam. Vid. quae Paulus Rom. 9, 4 — 13. Eph. 2, 12. coll. Rom. 11, 2. 7. diſſeruit. Unde factum eſt, ut ſcriptores N. T. nomine Ἰσραὴλ ibi potiſſimum uterentur, ubi Jacobi poſteri, tanquam promiſſionum divinarum, Patriarchis datarum, haeredes, cum praeſentes tum futuri, cogitantur, v. c. Luc. 1, 16. 54. 68. 80. Matth. 2, 6. 15, 24. 27, 41. Act. 13, 23 ſq. 28, 20. Rom. 9, 31. 11, 25. 26. et paſſim. Inde diſtinguitur Gal. 6, 16. ὁ Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ Iſraelitae Deo dicati et quos Deus amat; — et 1 Cor. 10, 18. ὁ Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα, Iſraelitae ſecundum naturalem propagationem.

Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, *Iſraelita* (יִשְׂרְאֵלִי, 2 Sam. 17, 25. foemin. Ἰσραηλίτις, ιδος, ἡ, vid. LXX. Levit. 24, 10.) natus e populo Iſraelitico. Jeſu temporibus erat nomen honorificum, de cuius ratione vid. Ἰσραήλ. Legitur Joh. 1, 48. Act.

2, 22. 3, 12. 5, 35. 13, 16. 21, 28. Rom. 9, 4. 11, 1. 2 Cor. 11, 22. (4 Macc. 18, 1. *Joseph.* Ant. 2, 9. 1.)

Ἵστημι, f. ἱστάω et ἱστάνω, f. στήσω. Huius verbi praef. imperf. aor. 1. et fut. 1. activi significationem habent *transitivam* sive *activam*, perfectum autem, plusquamperf. et aor. 2. activ. significationem *intransitivam* f. *neutralem*, ut *medium*. Apud LXX. respondet potissimum hebr. נִצַּב et הִצִּיב; עָמַד et הֶעֱמִיד; קוּם et הֵקִים. Est autem I) sensu transitivo: *stare facio*; i. e. 1) *colloco, sisto*, *a*) sensu propr. Matth. 4, 5. 18, 2. 25, 33. Marc. 9, 36. 13, 9. Luc. 4, 9. 9, 47. Joh. 8, 3. Act. 4, 7. et saepius. — ἐνώπιόν τινος, Act. 6, 6. Jud. v. 24. Levit. 27, 8. 11. — coram judice Act. 4, 7. 5, 27. 22, 30. Marc. 13, 9. — adstare jubeo Matth. 25, 33. Act. 1, 23. 6, 13. — *β*) metaphorice: *ratum facio*; *facio ut duret, eveniat, sit aliquid, stabilio, firmo*, — de testimonio Matth. 18, 16. 2 Cor. 13, 1. — de regno Matth. 12, 25 sq. Marc. 3, 24 sq. Luc. 11, 18. 18, 40. — de lege Rom. 3, 31. vid. etiam Rom. 14, 4. Hebr. 10, 9. Exod. 6, 4. Deut. 8, 8. 1 Macc. 15, 15. Bar. 2, 1. ἔστησε τὸν λόγον (minas) αὐτοῦ. Gen. 26, 3. στήσω τὸν ὅρκον μου. Dan. 9, 12. 2) stare facio lingulam bilancis, i. e. *appendo*, seq. dativo personae; ἵστημι scl. ἐν σταθμῷ f. ζυγῷ Matth. 26, 15. ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. LXX. hebr. שָׁקַל, Esdr. 8, 25. 26. 33. Jes. 46, 6. Job. 31, 6. Dan. 5, 29. 3 Esdr. 8, 62. Jer. 32, 9. — metaph. *imputo*, in Rechnung bringen, Act. 7, 60. μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Rom. 10, 3. τὴν δικαιοσύνην pietatis merita computo. — 3) *definio, praescribo, praefigo*, de die judicii, Act. 17, 31. — —

II) Sensu intransitivo: *colloco me*, i. e. 1) *sto*; *α*) propr. pedibus *insisto*, Act. 3, 7. 7, 33. 26, 16. (Exod. 3, 5.) — *sto*, ἔξω Matth. 12, 46. 13, 2. μακρόθεν Luc. 23, 49. vid. Matth. 20, 3. 6. Luc. 1, 11. Joh. 1, 35. 18, 16. 20, 11. et passim. — ἡν ἑστὼς stabat, Luc. 5, 1. — coram concione, Act. 2, 14. 27, 21. — coram judice Act. 24, 20. 25, 10. *β*) metaph. *constans sum, firmus sum, persisto*, 1 Cor. 7, 37. ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, von festem Charakter seyn, — ἕστ. ἐν τῇ πίστει, 1 Cor. 15, 1. 2 Cor. 1, 24. Rom. 11, 20. c. 5, 2. ἐν ᾗ (χάριτι) ἑστήκαμεν, in qua persisto. 1 Petr. 5, 12. εἰς ἣν (pro ἐν ᾗ) ἑστήκατε. 2 Tim. 2, 19. Joh. 8, 44. ἐν τῇ ἀληθείᾳ. coll. 2 Reg. 23, 3. Dan. 12, 13. — 1 Cor. 10, 12. ὁ δοκῶν ἑστάναι, qui firmum, constantem se esse in pietate putat. — de pugnante: *resisto, locum tueor*, Eph. 6, 13. ib. v. 11. coll. Exod. 9, 12. 14, 13. Psal. 36, 13. — *sustineo*, Apoc. 6, 7. coll. Nah. 1. 6. Mal. 3, 2. — 2) *assto*, Matth. 26, 73. 27, 47. Joh. 12, 29. Act. 22, 25. Interdum additur μετά Joh. 18, 5. et σύν Act. 4, 14. — adsto ad ministerium praestandum ut famuli, Hebr. 10, 11. Apoc. 7, 9. 8, 2. coll. Gen.

41, 46. Deut. 1, 38. 1 Reg. 10, 8. — 3) *subsisto*, *desino*, Matth. 20, 32. Marc. 10, 49. Luc. 7, 14. 8, 44. Act. 8, 38. coll. Gen. 29, 35. ἔστη τοῦ τίκτειν, hebr. עמד. c. 30, 8. Josuae 3, 13. — 4) *versor*, *sum*, interdum addita notione perpetuitatis et assiduitatis, *persevero*; Joh. 1, 26. μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν, inter vos versatur. Deut. 10, 10. ἔστην ἐν τῷ ὄρει τεσσαράκοντα ἡμέρας. — Col. 4, 12. ἵνα στῆτε τέλειοι, ut litis perfecti, ut perseveretis in perfectione. Vid. Sir. 6, 34. Psal. 1, 1. Prov. 15, 13. Eccl. 8, 3. — Act. 9, 7. εἱστήκεισαν ἐνεοί. — Inde saepius additur aliis verbis ita, ut indicet longiorem rei durationem, vel acrius rei studium. Luc. 23, 10. εἱστήκεισαν κατηγοροῦντες. ib. 23, 35. εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Joh. 3, 26. ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων. Act. 1, 11. ἑστήκατε ἐμβλέποντες. Vid. etiam Joh. 7, 37. 18, 18. Act. 5, 20. 25. 16, 9. 26, 6. 22. coll. Eph. 6, 14. coll. Deut. 25, 8. 27, 12. (*Joseph.* Ant. 10, 11. 6. „Daniel ἱστάμενος ηὔχετο.)

Ἱστορέω, ῶ, f. ήσω, (ab ἵστωρ, qui ipse vidit rem et cognovit) 1) *videndo cognosco*; τινά, aliquem coram video ut cognoscam; einen persönlich kennen lernen. Sic semel in N. T. Gal. 1, 18. ἱστορῆσαι Πέτρον, ut Petrum coram cognoscerem. *Joseph.* de bell. 6, 1. 8. ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἱστόρησα τὸν πόλεμον. Ant. 1, 11. 4. ἱστόρηκα δ' αὐτὴν (statuam salis, in quam conversa est Lothi uxor). ἔτι γὰρ καὶ νῦν διαμένει. Alia exempla e *Josepho* dedit *Krebsius* in obss. Flav. p. 318. Hesych. ἱστορεῖ· ὁρᾷ. vid. etiam *Loesneri* obss. e Phil. p. 326. — 2) res quas vidi narro, memoriae trado. 3 Esdr. 1, 32 sqq.)

Ἰσχυρός, ά, όν, (ab ἰσχύς), quod secundum LXX. respondet hebr. אמיר, גבור, אל, חזק, 1) *potens viribus*, cum corporis tum animi, *potens*, *validus*, *fortis*, 1 Cor. 4, 10. — ἰσχυρότερός τινος, qui praevalet alicui Matth. 3, 11. Marc. 1, 7. Luc. 3, 16. (nisi hic est nobilior) ib. 11. 22. 1 Cor. 1, 25. 10, 22. coll. Jud. 5, 13. 18, 26. Prov. 30, 30. — Hebr. 11, 34. ἰσχυρὸς ἐν πολέμῳ. Matth. 12, 29. Marc. 3, 27. Luc. 11, 21. — de angelis Apoc. 5, 2. 10, 1. 18, 21. — De Deo Apoc. 18, 18. Deut. 10, 17. 2 Sam. 22, 30. Neh. 1, 5. 9, 32. — 2) potens in republica, *nobilis*, *illustris*, *procer*, Apoc. 6, 15. 19, 18. — 1 Cor. 1, 27. τὰ ἰσχυρὰ pro τοὺς ἰσχυροὺς, nobiles, quibus ibidem opponuntur ἀσθενεῖς, ignobiles, auctoritate carentes, coll. 2 Reg. 24, 15. οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς. 1 Chron. 7, 7. 40. — 3) *vim magnam exserens*, i. e. *gravis*, *vehemens*; φωνὴ ἰσχυρά, Apoc. 18, 2. κραυγὴ ἰσχ. Hebr. 5, 7. coll. Dan. 6, 20. Exod. 19, 19. — ἄνεμος ἰσχ. Matth. 14, 30. λιμὸς Luc. 15, 14. βρονταὶ Apoc. 19, 6. coll. Gen. 41, 31. 50, 10. ubi hebr. כבד. — ἐπιστολαὶ ἰσχ. i. e. severae, 2 Cor. 10, 10. — 4) sensu neutro: *bene munitus*, *firmus*, *validus*; πόλις ἰσχυρὰ Apoc. 18, 10. Prov. 21, 22. Ezech. 26, 17. Jes. 26, 1.

πύργος ἰσχυρός, Jud. 9, 51.) — tropice: *firmus in fide*, ſatis confirmatus, 1 Joh. 2, 14. coll. Sap. 10, 5. Saepius non occurrit.

Ἰσχὺς, ύος, ἡ, 1) *vis, potentia*, LXX. pro hebr. גְּבוּרָה, חַיִל, כֹּחַ, עֹז, 2 Petr. 2, 11. ἄγγελοι ἰσχύϊ μείζονες. — Κράτος τῆς ἰσχύος ex hebraismo pro τὸ κράτος ἰσχυρὸν, Eph. 1, 19. 6, 10. ſimiliter 2 Theſſ. 1, 9. δόξα τῆς ἰσχύος, i. e. δόξα ἰσχυρὰ, ſplendida et potentiſſima praeſentia. (Sic κράτος τῆς ἰσχύος Dan. 4, 27. Jeſ. 40, 26. βράχιον τῆς ἰσχ. Jeſ. 44, 12. πύργος τῆς ἰσχύος Pſal. 61, 3.) — *vires animi*, Marc. 12, 30, 33. Luc. 10, 27. 1 Petr. 4, 11. Gen. 31, 6. 2 Reg. 23, 25. — vis ſumma Dei creatrix et gubernatrix, Jer. 10, 11. 27, 4. 32, 17. 51, 15. Job. 12, 17. Sap. 11, 22. Sic Apoc. 5, 12. 7, 12. (ubi alii ex uſu hebr. יוֹ *laudes, celebrationem*, intelligere malunt.) — 2) *vehementia*, [Apoc. 18, 12. ἔκραξαν ἐν ἰσχύϊ, vehementer, alta voce, pro ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ, ut edidit *Griesb.*] Jeſ. 58, 1. Dan. 3, 4. 4, 11. ἰσχὺν ἐκχέουσα Sir. 39, 28. Saepius non legitur.

Ἰσχύω, ύσω, latinor. *valeo*, LXX. potiſſimum pro אָמַץ, חָזַק, עָצַם, 1) *valeo*; et quidem a) valetudine, robore naturali, *robuſtus ſum, valeo*; Matth. 9, 12. Marc. 2, 17. Sir. 30, 14. ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει. Joſ. 14, 11. — b) efficacia; *efficax ſum*, Matth. 5, 13. εἰς οὐδὲν ἰσχύει, nil efficit, ad condiendum eſt inutile. — tropice: Gal. 5, 6. οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, i. q. c. 6, 15. ἐστὶν, ut habet *Griesb.* — Hebr. 9, 17. ἰσχύει, valet, vim habet. Jac. 5, 16. coll. Sap. 19, 20. 16, 20. — c) viribus, facultate, valeo ad aliquid peragendum: *poſſum, valeo*, Marc. 5, 4. 9, 18. Luc. 6, 48. 14, 29 Iq. 21, 6. Act. 6, 10. 25, 7. 27, 16. — ἰσχύειν κατά τινος, aliquid *praevaleo*, et ex adjuncto: *ſuperior ſum, vinco*, Act. 19, 16. Apoc. 12, 8. ἴσχυσεν ſcl. κατ' αὐτοῦ, ſ. ἐπ' αὐτὸν 1 Macc. 10, 49. πρὸς αὐτὸν Pſal. 13, 4. Dan. 7, 21. hebr. יָכֹל. — d) valeo *voluntate: libenter volo, valeo*; Matth. 26, 40. Marc. 14, 34. Act. 15, 10. οὐκ ἰσχύω βαστάσαι, invito animo fero. Luc. 16, 3. σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, fodere nolo, ich kann es nicht über mich gewinnen. — e) valeo animo, *animo ſum forti, audeo*; Matth. 8, 28. ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν, ita, ut fere nemo auderet etc. Luc. 14, 6. οὐκ ἴσχυραν ἀποκριθῆναι, non audebant ſcl. ob populum, ut additur c. 20, 26. Phil. 4, 13. πάντα (pro κατὰ πάντα) ἰσχύω, in utraque fortuna (cum ſecunda tum adverſa vid. v. 12.) bono ſ. forti ſum animo. Sic LXX. pro hebr. חָזַק, Joſ. 1, 6—9. 1 Macc. 2, 64. — 2) poſſum data occaſione; *poſſum, contingit mihi*; Luc. 8, 43. οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι. ib. 13, 24. οὐκ ἰσχύουσι, non contigit iis. — 3) *invaleo, creſco, augeor*; Act. 19, 20. ὁ λόγος ηὔξανε καὶ ἴσχυεν. coll. Dan. 8, 8. 4, 8. ἐμεγαλύνθη τὸ δένδρον καὶ ἴσχυσε. ib. v. 18, 19. Saepius non legitur.

Ἰσῶς, (ab ἴσος), adverb. 1) aequaliter, pariter; 2) *fortasse*, *probabiliter*, LXX. Gen. 22, 21. pro אולי et Jer. 26, 3. 4 Macc. 1, 5. — Etiam 3) *certo*, *vere*; 1 Sam. 25, 21. hebr. אמנם. — In N. T. semel Luc. 20, 13. ubi alii: *fortasse*, alii (vid. Elsneri obss. sacr. I, 269.) *certo*, *vere* interpretantur.

Ἰταλία, ας, ἡ, *Italia*, ea, quae hodie quoque dicitur. Act. 18, 2. 27, 1. 6. [Hebr. 13, 24.]

Ἰταλικός, ἡ, ὸν, (ab Ἰταλία) *Italicus*. Semel Act. 10, 1. σπεῖρα ἰταλική, cohors *italica*, i. e. militibus in Italia natis s. ibi collectis constans. Similiter Arrianus (vid. *Raphel.* annot. e Polyb. et Arr. ad h. l.) commemorat σπεῖραν aliquam italicam, et Tacitus (hist. 1, 59. et passim) legionem italicam.

Ἰτουραία, ας, ἡ, scl. γῆ, *Ituraea*, pars Coele-Syriae (*Plin.* H. nat. 5, 23.). Luc. 3, 1. Φιλίππου τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας. Secundum *Josephum* (Ant. 17, 11. 4. et de bello 2, 6. 3.) Philippi dominationi subjectae erant Βαταναία σὺν Τραχωνίτιδι, καὶ Αὐρανίτις σύν τινι μέρει οἴκου τοῦ Ζηνοδώρου, quibus igitur partibus Ituraeam Lucae constitisse verisimile est. Commemorantur Ituraei quoque 1 Chron. 5, 19. dicuntque (*Virg.* Georg. 2, 448. *Cic.* Philipp. 13, 8.) sagittandi arte eminuisse, latrociniisque deditos fuisse. Ἰτουραίαν ab Aristobulo debellatam et eius multam partem Judaeae additam esse, tradit *Josephus* Ant. 13, 11. 3.

Ἰχθύδιον, ου, τὸ, (diminutiv. ab ἰχθὺς) *pisciculus*, — *piscis*. Matth. 15, 34. coll. v. 36. Marc. 8, 7.

Ἰχθύς, ὺος, ὁ, *piscis*. Matth. 7, 10. 14, 17. 17, 27. Luc. 11, 11. Joh. 21, 11. 1 Cor. 15, 39. et passim.

Ἴχνος, εος, τὸ, 1) planta pedis, LXX. hebr. כף Deut. 11, 24. 28, 35. 1 Sam. 5, 4. — 2) *vestigium*, signum pedis impressi, Sap. 5, 10. Drac. v. 23 sq. — τὰ ἴχνη, series vestigiorum eundo factorum, Sap. 2, 4. Prov. 30, 19. ubi in hebr. דרך et in altero membro ὁδός. Inde *incedere* τοῖς ἴχνεσί τινος, sive *sequi* τὰ ἴχνη alicuius, *vestigia legere*; tropice: *in agendo aliquem sequi*, *exemplum alicuius imitari*; Rom. 4, 12. 2 Cor. 12, 18. 1 Petr. 2, 21. Similem tropum habes Psal. 25, 4. Jes. 2, 3. et saepius.

Ἰωάθαμ, ὁ, *Joatham*, s. *Jotham*, hebr. יותם, nom. pr. indecl. regis Judae (2 Reg. 15, 5. 35. 38.), qui fuit Uziae s. Asariae filius. Matth. 1, 9.

Ἰωάνναν, ης, ἡ, *Joanna*, Chusae, procuratoris Herodis, uxor, Luc. 8, 3. 24, 10.

Ἰωαννᾶς, ᾶ, ὁ, *Joannas*, unus e majoribus Christi; Luc. 3, 27.

Ἰωάννης, ου, ὁ, *Joannes*, nom. pr. (quod putant esse hebr. יוחנן, Deo gratus). Commemorantur in N. T. 1) *Jo-*

nes baptista, Messiae prodromus, postea ab Herode trucidatus, Matth. 3, 1 — 4. 13 sq. 4, 12. 9, 14. 11, 2 — 18. 14, 2 — 10. 16, 14. 17, 13. 21, 25 sq. 32. Marc. 1, 4 — 14. 2, 18. 6, 14 — 26. 8, 28. 11, 30. 32. Luc. 1, 13. 60. 63. 3, 2. 15 — 20. 5, 33. 7, 18 — 33. 9, 7. 9. 19. 11, 1. 16, 16. 20, 4. 6. Joan. 1, 6. 15. 19. 26 — 35. 41. 3, 23 — 27. 4, 1. 5, 33. 36. 10, 40 sq. Act. 1, 5. 22. 10, 37. 11, 16. 13, 24 sq. 18, 25. 19, 3 sq. Saepius non habetur. De eius pietate et morte exposuit etiam *Joseph.* Antiq. 18, 5. 2. (Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Βαπτιστοῦ.) — 2) *Joannes apostolus*, Zebedaei filius, Jacobi majoris frater, Jesu inprimis carus, qui Evangelium, tres epistolas et Apocalypsin scripsisse traditur. Matth. 4, 21. 10, 2. 17, 1. — Marc. 1, 19. 29. 3, 17. 5, 37. 9, 2. 38. 10, 35. 41. 13, 3. 14, 33. — Luc. 5, 10 6, 14. 8, 51. 9, 28. 49. 54. 22, 8. Act. 1, 13. 3, 1 — 11. 4, 13. 19. 8, 14. 12, 2. 12. Gal. 2, 9. Apoc. 1, 1. Saepius non legitur. — 3) *Joannes*, qui dicitur ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ fuisse, *synedrii magni* adsessor, Act. 4, 6. — 4) *Joannes*, qui *Marcus* cognominabatur, Pauli et Barnabae socius. Act. 12, 25. Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον. ib. 13, 5 — 13. 15, 37.

Ἰώβ, ὁ, *Jobus*, (hebr. איוב, i. e. vexatus) nom. pr. viri, cuius fata scripta leguntur in libro Jobi V. T. — Semel Jac. 5, 11.

Ἰωήλ, ὁ, *Joel*, (hebr. יואל i. e. Jehovah est Deus) nom. pr. indecl. prophetae Judaeorum, filii Pethuelis, Joel. 1, 1. — Act. 2, 16.

Ἰωνάν, ὁ, *Jonan*, nom. pr. indecl. viri e majoribus Christi. Luc. 3, 10.

Ἰωνᾶς, ᾶ, ὁ, *Jonas*, (hebr. יונה, columba) nom. pr. 1) *prophetae* vet. Test., de cuius satis expositum legitur in libro Jonae V. T. — Commemoratur in N. T. Matth. 12, 39 — 41. 16, 4. Luc. 11, 29 — 32. — 2) piscatoris cuiusdam, Petri apostoli Patris. Joh. 21, 15. σίμων Ἰωνᾶ scl. filius. ib. v. 16. 17. cap. 1, 42.

Ἰωράμ, ὁ, *Joram*, (hebraice יהורם i. e. Deus est excelsus) nom. pr. ind. regis Judae, filii Josaphati. 2 Reg. 8, 16 sqq. 2 Chron. 21, 4 sqq. — Matth. 1, 8.

Ἰωρείμ, ὁ, *Jorim*, nom. pr. indecl. unius e majoribus Christi. Luc. 3, 29.

Ἰωσαφάτ, ὁ, *Josaphat*, (hebr. יהושפט i. e. Jehovah judicabit) nom. pr. indecl. regis Judae, filii Asae. 1 Reg. 22, 41 sq. 2 Chron. 17 — 20. — Matth. 1, 8.

Ἰωσῆς, ὁ, (in N. T. bis in nominativo, ubi legitur Ἰωσῆς, caeterum in genitivo occurrit, ubi scribitur Ἰωσῆ) *Joses*. Commemorantur 1) unus e majoribus Christi, Luc. 3, 29. — 2) filius Mariae, qui etiam ἀδελφὸς Jesu dicitur, (cf. Ἰάκωβος), Matth. 13, 55. 27, 56. Marc. 6, 3. 15, 40. 47. —

3) Levita, qui *Barnabas* cognominabatur, natus in insula Cypro; Act. 19, 38. nisi ibi legendum est Ἰωσήφ.

Ἰωσήφ, ὁ, *Josephus*, hebr. יוֹסֵף (de cuius significatione vid. Gen. 30, 23 sq. et Psal. 81, 6. Josephus constanter scribit Ἰώσηπος). In N. T. commemorantur 1) *Josephus*, patriarcha, Jacobi filius undecimus, Joh. 4, 5. Act. 7, 9. 13. 14. 18. Hebr. 11, 21. 22. — φυλὴ Ἰωσήφ, Apoc. 7, 8. posteri Josephi i. e. tribus Ephraim, coll. v. 6. Psal. 78, 67. — 2) *Joseph*, *filius Jonan*, unus e majoribus Christi. Luc. 3, 30. — 3) *Joseph*, filius Judae, similiter e majoribus Chr. Luc. 3, 26. — 4) *Joseph*, filius Matthiae, ib. v. 24. — 5) *Josephus*, Mariae virginis maritus, Matth. 1, 16. 18. 19. 20. 24. 2, 13. 19. Luc. 1, 27. 2, 4. 16. 33. 43. 3, 23. 4, 22. Joh. 1, 46. 6, 42. — 6) *Josephus Arimathaeensis*, adsessor Synedrii magni, Matth. 27, 57. 59. Marc. 15, 43. 45. Luc. 23, 50. Joh. 19, 38. — 7) *Josephus*, *Barsabas* dictus, et cognominatus *Justus*, de quo vid. Act. 1, 23. — Saepius non habetur in N. T. (Act. 19, 38. in codd. haud paucis.)

Ἰωσίας, ου, ὁ, *Josias*, (hebr. יאשיהו i. e. Jehovah sanat), nom. pr. regis Israëlis, de quo vid. 2 Reg. capp. 22. et 23. et 2 Chron. 35. — Matth. 1, 10. 11.

Ἰῶτα, τὸ, *Jota*, litera hebr. י, omnium minima. Semel Matth. 5, 18. ἰῶτα ἕν, i. e. ne minimum, quod de Messia praedictum est, eventu carebit.

K.

Κἀγώ, contr. pro καὶ ἐγώ; dativ. κἄμοί, acc. κἄμέ, 1) *et ego*, ita, ut καὶ simpliciter nectat; Joh. 1, 34. 7, 28. 10, 28. Act. 22, 13. coll. Exod. 3, 9. ubi hebr. וְגַם. — Interdum καὶ ut hebr. ו redundat, v. c. Act. 26, 29. Rom. 3, 7. 1 Cor. 7, 8. 11, 1. 16, 4. Eph. 1, 15. 1 Thess. 3, 5. Apoc. 2, 28. — 2) *ego quoque*, *ego pariter*; Joh. 8, 26. κἀγὼ scl. ἀληθής εἰμι, καὶ ἃ etc. Matth. 16, 18. ubi κἀγὼ ad id refertur quod legitur versu 17. — Matth. 2, 8. 10, 32 sq. 21, 24. Marc. 11, 29. Luc. 1, 3. 2, 48. 22, 29. Joh. 5, 17. 6, 56. 1 Cor. 7, 40. 11, 21 sq. coll. Judic. 2, 3. — Interdum est *sic*, *similiter ego*, ubi praecedit καθὼς, Joh. 10, 15. 15, 9. 17, 18. 21. 20, 21. quod in aliis locis v. c. Luc. 11, 9. 16, 9. Joh. 6, 57. 15, 4 sq. 17, 26. Hebr. 8, 9. Apoc. 3, 10. supplendum est. Sic Jer. 13, 26. ὡς - κἀγὼ sibi respondent. — 3) *et*, ita ut indicet quod consequitur, quod in consiliis est, *quo fit*, *ut ego*, *quo ego*, Matth. 2, 28. cf. v. sq. 26, 15. Joh. 20, 15. coll. Gen. 42, 37. — 4) pro ἐγὼ δὲ, *ego autem*, Joh. 1, 31. 33. 12, 32. Act. 22, 19. Rom. 11, 3. 1 Cor. 2, 1. 2 Cor. 6,

17. Jac. 2, 18. πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω. — 5) ut hebr. כי reddit rationem: *nam ego*, Act. 10, 26. coll. 1 Sam. 1, 28.

Καθά, (contr. καθ' ἅ) adv. *quemadmodum*, *prout*. Semel Matth. 27, 10. — LXX. pro כאשר et pro כי, Deut. 15, 14. Gen. 7, 9. 19, 8. Exod. 12, 28. Jos. 9, 31. Bar. 1, 6. Sap. 3, 10. Judith. 13, 11.

Καθαίρεσις, εως, ἡ, (a καθαιρέω, quod vid.) *demolitio*, das Abtragen, Niederreissen; *destructio*; 2 Cor. 10, 4. πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρ. ad dejiciendas arces munitissimas; sensus; ad hostes fortissimos vincendos. — Ut οἰκοδομὴ ad animum transfertur, ita 2 Cor. 10, 8. 13, 10. etiam καθαίρεσις, et est destructio felicitatis internae, deminutio pietatis et animi tranquillitatis. coll. Psal. 28, 5. In V. T. semel 1 Macc. 3, 43. ἀναστήσωμεν τὴν καθαίρεσιν τοῦ λαοῦ ἡμῶν, i. e. reparabimus rem amissam populi nostri.

Καθαιρέω, ῶ, f. ήσω, aor. 2. καθεῖλον (κατὰ et αἱρέω) 1) *detraho aliquid ex alto*, ich nehme herunter, *aufero*, *refigo*, v. c. corpus e cruce, Marc. 15, 36. 46. Luc. 23, 53. Act. 13, 29. LXX. hebr. הוריד. Jos. 8, 29. Philo in Flacc. p. 977. τετελευτηκότας ἐπὶ σταυρῶν καθαίρειν. Gen. 24, 18. τὴν ὑδρίαν. Judith. 13, 6. — 2) *violenter* detraho; — *dejicio*, v. c. de throno Luc. 1, 52. — *destruo*, *everto*, Luc. 12, 18. Prov. 21, 22. Judic. 6, 25. — Transfertur deinde ad gentes, Act. 13, 19. καθελὼν ἔθνη; Jer. 24, 6. 42, 10. 45, 4. — ad honorem, Act. 19, 27. καθ. τὴν μεγαλειότητα, majestatem diruere, delere; (Zach. 9, 6. καθ. (פרח) ὕβριν ἀλλοφύλων.) — ad consilia et molimina, *irrita facere*, 2 Cor. 10, 4. καθ. λογισμούς. (*Joseph.* Antiq. 6, 9. 1. καθαιρήσω τὴν ἀλαζονείαν τοῦ πολεμίου.) — Saepius non legitur.

Καθαίρω, f. αρῶ, praet. κεκάθαρκα, (κατὰ et αἴρω tollo, removeo) tollo inquinamenta, removeo sordes; *purgo*; v. c. triticum, 2 Sam. 4, 6. — Transfertur ad vinitores, vites amputantes: *amputo*, Joh. 15, 2. καθαίρει αὐτὸ, purgat amputando; sensus; magis idoneum reddit. *Philo* de Agric. p. 189.: δένδρον ὑποτεμνόμενα καθαίρεται. Plura habet *Loesnerus* in obss. ad h. l. — Tropice: purgare se a vitiis, Jer. 13, 27. hebr. הטהר; — purgare a culpa peccati, *expio*, Hebr. 10, 2.

Καθάπερ, (κατὰ, ἅ et περ) *quemadmodum*, *sicut*, Rom. 4, 6. 12, 4. 2 Cor. 3, 13. 18. 1 Thess. 2, 11. 3, 6. 12. 4, 5. Hebr. 4, 2. 5, 4. coll. Exod. 5, 13. *Joseph.* c. Ap. 1, 7. — *eo modo*, *quo*, ut respondeat τῷ οὕτω, 1 Cor. 12, 12. 2 Cor. 8, 11. (LXX. hebr. כאשר, Exod. 7, 6. 10.) quod interdum supplendum est, ut 2 Cor. 1, 14. Levit. 27, 8. Gen. 12, 4. — Saepius non legitur.

Καθάπτω, f. ψω, (κατὰ et ἅπτω) attingo, applico; et neutraliter: *applico me*, *invado*. Act. 28, 3. καθῆψε τῆς

χειρὸς, invasit manum. (*Joseph.* Antiq. 2, 6. 8. tropice: πολὺς ἦν αὐτῶν καθαπτόμενος, valde in eos invexit.)

Καθαρίζω, f. ίσω, 1) καθαρὸν ποιέω, *purum facio, purgo, amoveo sordes et inquinamenta;* a) de physica impuritate: vasa Matth. 23, 25. 26. Luc. 11, 39. (argentum Psal. 11, 7.) — homines purgare a lepra, i. e. *sanare, liberare a,* Matth. 8, 2 sq. 10, 8. 11, 5. Marc. 1, 40 sq. Luc. 4, 27. 5, 12 sq. 7, 22. 17, 14. 17. coll. Levit. 15, 27. ἐὰν δὲ καθαρισθῇ ἀπὸ τῆς ῥύσεως αὐτῆς. — b) de morali impuritate, *purgo a vitiis,* Act. 15, 9. καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. Jac. 4, 8. καθαρίσατε χεῖρας, sensus: abstinete a malo. 2 Cor. 7, 1. Eph. 5, 26. (*Joseph.* Antiq. 11, 5. 4. Esdras, removendo mulieres e gentilibus, ἐκαθάριζε τὴν περὶ ταῦτα συνηθείαν.) — *libero a peccato,* Hebr. 9, 14. — a poenis peccatorum, scl. sanguine piaculari, 1 Joh. 1, 7. καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας; ib. v. 9. ubi explicatur per ἀφιέναι τὰς ἁμαρτίας. Hebr. 9, 22. ubi καθαρίζεται et γίνεται ἄφεσις sibi respondent. LXX. pro hebr. סָלַח Num. 30, 6. 9. 13. et טָהַר Levit. 12, 8. 16, 30. Psal. 18, 13 sq. Sir. 23, 9. — 2) *purum declaro,* Act. 10, 15. 11, 9. et Levit. 13, 6. 23. 28. 34. — 3) i. q. ἁγιάζω, ab usu impuro et profano separo, et *Deo sacrum facio, sacro;* Tit. 2, 14. καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον. Eodem modo LXX. Exod. 29, 37. 30, 10. Levit. 18, 15. pro hebr. כִּפֵּר. — 4) interdum inquinamenta ipsa dicuntur καθαρίζεσθαι, ubi est *expurgari,* s. simpliciter *removeri, ejici;* Matth. 8, 3. ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. (Luc. 5, 13. ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, quibus Marc. 1, 42. addit: καὶ ἐκαθαρίσθη.) Marc. 7, 19. καθαρίζον (pro καθαρίζοντα, vid *Matthiae* gramm. gr. §. 437 sqq.) πάντα τὰ βρώματα, qui alveus ejicit omnes cibos. Sic Deut. 19, 13. καθαριεῖς (hebr. בִּעַרְתָּ, removebis) τὸ αἷμα τὸ ἀναίτιον ἐξ Ἰσραήλ. *Philo* alleg. leg. lib. 1. p. 49. καθαίρεται τὴν ἀκροβυστίαν. Vid. *Kypkii* obss. s. 1, p. 44. Alii pro: ὅ ἐστι καθαρίζον, i. e. καθαρίζει, hoc purgat cibos, sic omnis generis cibi liciti sunt. — Saepius non extat.

Καθαρισμὸς, οῦ, ὁ, (a καθαρίζω) *purgatio.* Dicitur in N. T. a) de purgatione *physica,* s. de lotionibus ante et post cibum captum e more Judaeorum faciendis. Joh. 2, 6. κατὰ τὸν καθ. ut inservirent lotionibus. — b) de purgatione *levitica* leprosorum Marc. 1, 44. Luc. 5, 14. coll. Levit. 15, 13. — et puerperarum ac recens natorum, Luc. 2, 22. αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν, dies ubi sacrificio purganda erat mater cum recens nato. — c) de purgatione, intercedente baptismo instituenda Joh. 3, 25. — d) de purgatione a peccato et liberatione ab eius culpa, intercedente sanguine facta, Hebr. 1, 3. 2 Petr. 1, 9. coll. Exod. 30, 10. αἷμα τοῦ καθαρισμοῦ τῶν ἁμαρτιῶν. Job. 7, 20. Exod. 29, 36. 2 Macc. 2, 16. καθαρισμὸς, festum expiationis. — Saepius non legitur.

Καθαρός, ά, όν, (a καθαίρω), qui sine inquinamentis et sordibus est, *purus;* et quidem a) *physice*, sua natura purus, ὕδωρ, Hebr. 10, 22. [Apoc. 22, 1.] coll. Ezech. 36, 25. Num. 5, 17. Apoc. 21, 18. ὕαλος καθαρός, i. e. διαυγής, ut explicatur ib. v. 21. *Joseph.* Antiq. 3, 8. 5. καθαρὸς οὐρανός, coelum serenum. — b) secundum *leges mosaicas purus*, Joh. 13, 10. quod deinde de cibis aliisque rebus externis, etiam est *licitus* Luc. 11, 41. Rom. 14, 20. Tit. 1, 15. πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς (scl. καρδία), τοῖς μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν. vid. Gen. 7, 2. 8. Deut. 14, 11. 20. Levit. 11, 32. 13, 6. — c) de *animo: purus a vitiis, integer, probus*, Joh. 13, 10. 11. Matth. 5, 8. καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, mente integri, probi. Tit. 1, 15. Psal. 24, 4. ubi hebr. נָקִי. Psal. 51, 10. — *sincerus, non fucatus*, 1 Tim. 1, 5. ἐκ καθαρᾶς καρδίας. 1 Petr. 1, 22. i. q. Hebr. 10, 22. καρδία ἀληθινή. 1 Tim. 3, 9. ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, mente sincera. coll. Gen. 20, 5. 6. Jac. 1, 27. θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος. — *innocens, sine culpa*, Act. 18, 6. 20, 26. καθαρ. ἀπὸ τοῦ αἵματος, quam formulam etiam habes Susann. v. 45. Gen. 24, 28. καθ. ἀπὸ τοῦ ὅρκου. *Joseph.* Antiq. 4, 8. 16. καθαρὰς ἔχειν τὰς χεῖρας ἀπὸ τοῦ φόνου. LXX. hebr. נָקִי Gen. 44, 10. Job. 4, 7. coll. Job. 33, 9. καθαρός εἰμι, οὐχ ἁμαρτών. — — 2) *purgatus, expurgatus, mundus*, a) proprie, Matth. 23, 26. — χρυσίον καθαρόν, Apoc. 21, 18. 21. i. q. c. 3, 18. πεπυρωμένον, igne expurgatum, LXX. 2 Chron. 3, 5. 8. Dan. 2, 32. pro טוּב, et Exod. 25, 31. 36. pro טָהוֹר. — σινδὼν καθ. Matth. 27, 59. λίνον καθ. καὶ λαμπρὸν, Apoc. 15, 6. linum mundum, dealbatum; βύσσιν. καθ. Apoc. 19, 8. 14. vid. Dan. 7, 9. ἡ θρὶξ αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον καθαρόν. — b) tropice Joh. 15, 3. ubi καθαρὸς est: amputando expurgatus, tropo de vite deducta, (vid. v. 2. et καθαίρω); sensus: satis idoneus factus. — Saepius non extat.

Καθαρότης, ητος, ἡ, (a καθαρὸς) *mundities, puritas.* Semel Hebr. 9, 3. de puritate levitica s. ceremoniali. (Symmach. pro hebr. טהר Psal. 89, 45. et בֹּר Job. 22, 30.)

Καθέδρα, ας, ἡ, (κατὰ et ἕδρα sella) *sella, subsellium.* Καθέδρα τῶν πολούντων, Matth. 21, 12. Marc. 11, 15. — potissimum de sellis quibus nobiliores insidebant, (Sir. 7, 4. καθέδραν δόξης), Matth. 23, 2. Μωσέως καθέδρα, sella, cui magistri et legis periti insidebant, si docebant populum. (LXX. pro מושב 1 Sam. 20, 18. 25. et שֶׁבֶת 1 Reg. 8, 13. 10, 19. coll. Sir. 12, 12.)

Καθέζω, (κατὰ et ἕζω, sedere facio) sedere facio, Med. καθέζομαι, me sedere facio, 1) *sedeo*, Joh. 4, 6. 20, 12. (Ezech. 26, 16. Lev. 12, 5.) — de judicibus Act. 6, 15. καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, adsessores synedrii. — 2) *commoror*, Joh. 11, 20. ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο, domi mansit, non

obviam ivit ſervatori. Matth. 26, 55. Luc. 2, 48. (cf. *Kypkii* obſſ. ſacr. II, p. 11.)

Καθεῖς, unus poſt alterum, *ſinguli*, Marc. 14, 9. Joh. 8, 9. Rom. 12, 5. pro καθ' εἷς ut edidit Griesb. Vid. Εἷς in fine.

Καθεξῆς, (κατὰ et ἑξῆς) adv. 1) *ordine, continua ſerie*, Luc. 1, 3. Act. 11, 4. — *alius poſt alium*, Act. 18, 23. (Teſt. XII. Patr. p. 618.: καὶ οὕτως καθεξῆς πάντες. 2) de tempore: *deinceps, poſtea;* Luc. 8, 1. ἐν τῷ καθεξῆς ſcl. χρόνῳ. Act. 3, 24. τῶν καθεξῆς ſcl. χρόνων. Saepius non extat.

Καθεύδω, (κατὰ et εὕδω dormio) 1) *obdormiſco, ſomnum capio*, einſchlafen, Matth. 8, 24. 25, 5. Marc. 4, 38. — 2) *dormio*, ſchlafen, Matth. 13, 25. 26, 40—45. Marc. 13, 36. 14, 37. 40 ſq. Luc. 22, 46. 1 Theſſ. 5, 7. — καθεύδη καὶ ἐγείρηται, ſenſ. res ſuas agit incurioſus ſeminis ſparſi, Marc. 4, 27. coll. Pſal. 3, 6. — 3) *ſopore alto oppreſſus ſum, mortuus videor;* ſic Matth. 9, 24. Marc. 5, 39. Luc. 8, 52. ubi opponitur τῷ mortuum eſſe. Ob hanc ſimilitudinem dicitur quoque per euphemismum de vere *mortuo*, 1 Theſſ. 5, 10. Sic LXX. Dan. 12, 2. pro hebr. יָשֵׁן, et Pſal. 88, 5. pro hebr. שָׁכַב. — 4) *ſegnis, ſecurus ſum*, 1 Theſſ. 5, 6. — et ratione vitae moralis: *vitiis oppreſſus ſum, in virtutis ſtudio ſegnis ſum;* Eph. 5, 14. — Saepius non habetur.

Καθηγητής, οῦ, ὁ, (a καθηγέομαι, duco, praeeo) 1) viae dux, anteſignanus; 2) transfertur ad doctorem, qui viam probitatis monſtrat, exemplo et verbis erudit diſcipulos; *doctor, magiſter;* Matth. 23, 8. 10. (*Plutarch.* de diſcr. amici et adul. c. 45. — *Philoni* de Congr. erud. p. 449. et in Flacc. p. 983. eodem ſenſu ὑφηγητὴς dicitur.)

Καθήκω, (κατὰ et ἥκω) 1) pertingo, ich reiche bis zu etwas hin; inde ſufficio, Exod. 16, 18. — 2) *convenio* alicui ratione dignitatis vel meriti vel juris, imperſonaliter: *convenit, decet, fas* eſt. Act. 22, 22. οὐ καθῆκεν (text. vulg. καθῆκον) αὐτὸν ζῆν. coll. Ezech. 21, 26. Sir. 10, 26. 1 Sam. 2, 18. 3 Esdr. 8, 12. — Inde part. praeſ. neutr. gen. τὸ καθῆκον, *quod decet, fas eſt.* Rom. 1, 28. τὰ μὴ καθήκοντα, nefanda, turpia, illicita. coll. 2 Macc. 6, 4.

Κάθημαι, imperf. ἐκαθήμην; conj. κάθωμαι; imper. κάθησο pro quo ſemper contr. κάθου (κατὰ et ἧμαι, ſedeo) LXX. pro hebr. יָשַׁב, 1) *ſedere facio me, ſido, conſido*, Matth. 13, 2. 15, 29. 26, 58. 27, 36. Act. 2, 2. Joh. 6, 3. Marc. 13, 3. et paſſim. Gen. 19, 1. — Κάθου ἐκ δεξιῶν, aſſide ad dextram; ſenſus: volo te majeſtatis meae conſortem eſſe, Matth. 22, 44. Marc. 12, 36. Luc. 20, 42. Act. 2, 34. Hebr. 1, 13. 1 Reg. 2, 19. Vid. praeterea Matth. 26, 64. Marc. 14, 62. Luc. 22, 69. Jac. 2, 3. Jud. 17, 10. 1 Sam. 22, 23. — 2) *ſe-*

deo; Matth. 26, 69. 27, 61. Marc. 3, 32. 34. et saepius; — locus *ubi* indicatur per παρὰ, ad, Matth. 13, 1. 20, 30. Marc. 10, 46. — ἐπὶ, ad, sub, Matth. 9, 9. Marc. 2, 14. Luc. 5, 27. Act. 3, 10. 20, 9. coll. Lev. 8, 35. Gen. 18, 1. — in, Apoc. 4, 2. 4. 9. 5, 1. 7. 13. Matth. 24, 3. 27, 19. Exod. 11, 5. ἐπάνω, Matth. 23, 22. — ἐν, ad Marc. 16, 5. ἐν τοῖς δεξίοις, Marc. 16, 5. et ἐν δεξιᾷ, *ad* dextram, Col. 3, 1. *in*, Luc. 10, 13. 22, 55. — Insideo vehiculo i. e. *vehor*, Joh. 12, 15. καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. Apoc. 6, 2. 5. ἐπάνω ib. 6, 8. ἐπὶ τοῦ ἅρματος, Act. 8, 28, — Insideo tribunali judicis, κάθημαι ἐπὶ κριτηρίου, Jud. 5, 10. i. e. *judico*, *jus dico*, Act. 23, 3. Exod. 18, 14. διάτι κάθησαι μόνος. — Insideo throno i. e. *regno*, *impero*; Apoc. 18, 7. κάθημαι βασίλισσα; fortasse etiam Apoc. 17, 1. 9. 15. Quibus in locis κάθημαι etiam indicare potest: esse aliquem perpetuo, ita ut haud interruptam durationem conditionis indicet, quo sensu Esdr. 9, 3. legi videtur ἐκαθήμην ἠρεμάζων, et Bar. 3, 3. σὺ καθήμενος (εἰς) τὸν αἰῶνα, καὶ ἡμεῖς ἀπολλύμενοι (εἰς) τὸν αἰῶνα. — 3) *versor* in aliquo loco, *commoror*, *habito*, Matth. 4, 16. 11, 16. Marc. 2, 6. Joh. 2, 14. Luc. 1, 79. 5, 17. 7, 32. — Luc. 21, 35. καθήμενοι ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. Apoc. 14, 6. ubi Griesb. recte καθημένους restituit pro κατοικοῦντας. coll. Jes. 9, 1. Neh. 11, 6. οἱ καθήμενοι ἐν Ἱερουσαλήμ. Sir. 5, 26. 37, 18. 1 Sam. 1, 22. 23, 14.

Καθ' ἡμέραν, vid. Ἡμέρα sub. no. 1.

Καθημερινὸς, ἡ, ὸν, (quod καθ' ἡμέραν, quotidie, fieri solet) *quotidianus*. Act. 6, 1. Judith. 12, 14. *Joseph.* Antiq. 12, 7. 8. καθημερινὰς θυσίας.

Καθίζω, f. ίσω, attice καθιῶ, (κατὰ et ἕζω, sedere facio) 1) *colloco*, *constituo*, Act. 2, 30. Luc. 22, 30. Eph. 1, 20. ἐκάθισεν, sedere, fecit eum. Deut. 25, 2. Psal. 122, 5. ἐκεῖ ἐκάθισαν θρόνοι εἰς κρίσιν. — Ex notione forensi: *judicem constituo*, 1 Cor. 6, 4. καθίζετε scl. δικαστάς. (Sic δικαστήρια καθίζειν apud profanos. vid. *Kypkii* obss. ad h. l.) — 2) *me sedere facio*, *me colloco*; 2 Thess. 2, 4. ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθίσαι. Idemque in formula ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ Hebr. 1, 3. 8, 1. 10, 12. 12, 2. collocavit se ad dextram; sensus: proximus est Deo auctoritate et potentia. coll. Sir. 12, 12. Psal. 110, 1. 1 Sam. 20, 25. Jes. 30, 8. — de equo: *conscendo*, *insideo*, Marc. 11, 2. 7. Luc. 19, 30. Joh. 12, 14. — *consido*, Luc. 4, 20. 13, 48. Matth. 5, 1. Marc. 9, 35. 16, 19. Luc. 5, 3. 16, 6. Joh. 8, 2. 19, 13. Act. 2, 3. 8, 31. 12, 21. 1 Cor. 10, 7. et passim. cf. 1 Sam. 20, 24. 1 Reg. 1, 46. — Matth. 26, 36. καθίσατε αὐτοῦ, considete hic; Marc. 14, 32. καθήσ. ὧδε. Gen. 22, 5. — 3) *sedeo*, Matth. 19, 28. 20, 21. 23. 23, 2. 25, 31. Apoc. 3, 21. 20, 4. — Καθίσας ψηφίζει, sedens i. e. assidue ψηφίζει, Luc. 14, 28. ib. 14, 31.

— 4) *commoror, versor*, Luc. 24, 49. καθίσατε ἐν τῇ πόλει Act. 18, 11. coll. Jes. 49, 32, ubi pro hebr. נגר. Exod. 16, 29. Test. XII. Patr. p. 644.: καθίσεσθε ἐν ἔθνεσι.

Καθίημι, f. καθήσω, (κατὰ et ἵημι, mitto) *demitto*. Luc. 5, 19. Act. 9, 25. — καθιέμενος, *demissus*, Act. 10, 11. 11, 5. coll. Exod. 17, 11. 1 Sam. 2, 16. Zach. 11, 13.

Καθιστάνω, f. καθιστάω, f. καθίστημι, fut. καταστήσω, (κατὰ et ἵστημι) 1) colloco in aliquo loco, hinstellen, 2 Chr. 29, 4. — ex adjuncto: *deduco* in locum, Act. 17, 15. καθεστῶτες τὸν παῦλον. 2 Chron. 28, 15. κατέστησεν (הֵבִיא) αὐτοὺς εἰς Ἰεριχώ. 1 Sam. 5, 3. ubi in textu hebr. est הֵשִׁיב. (Saepius apud profanos, v. c. *Arrian.* hist. ind. 27, 1.) — 2) de loco honoris: *constituo aliquem, creo, eligo, facio;* Luc. 12, 14. τίς με κατέστησε δικαστὴν ἐφ' ὑμᾶς. Act. 7, 27. κατέστησεν ἄρχοντα. ib. 35. (Exod. 2, 14.) Act. 7, 10. ἡγούμενον. Hebr. 7, 28. Tit. 1, 5. καταστ. πρεσβυτέρους. coll. Psal. 2, 6. κατεστάθην βασιλεύς. 2 Chron. 17, 2. κατ. ἡγουμένους, — Inde sequente εἰς f. ἐπὶ, *praeficio*, (LXX. hebr. נָתַן seq. ל., הִשִּׁים, הִפְקִיד) Matth. 24, 45. κατέστησεν ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ. ib. v. 47. c. 25, 21. 23. Luc. 12, 44. Act. 6, 3. [Hebr. 2, 7.] coll. Psal. 8, 6. Dan. 2, 48 sq. 3, 12. — seq. εἰς Hebr. 8, 3. Deut. 28, 13. καθιστ. τινος, *Joseph.* Antiq. 8, 7. 7. — Hebr. 5, 1. καθίσταται (εἰς) τὰ πρὸς τὸν θεὸν, praeficitur rebus divinis, cultui sacro. — 3) omissa notione honoris et dignitatis, *facio, efficio, reddo;* 2 Petr. 1, 8. ταῦτα οὐκ ἀργοὺς (ἡμᾶς) καθίστησιν εἰς τὴν ἐπίγνωσιν, quae virtutes non otiosos vos reddent ad cognoscendum. Rom. 5, 19. κατεστάθησαν ἁμαρτωλοὶ — δίκαιοι. 3 Macc. 3, 5. ἅπασιν ἀνθρώποις εὐδόκιμοι καθειστήκεισαν. *Joseph.* Antiq. 6, 5. 6. τὸν θεὸν αὐτοῖς εὐμενῆ καταστῆσαι. — In medio: *sum*, Jac. 3, 6. ἡ γλῶσσα καθίσταται ἡ σπιλοῦσα, lingua est quae inquinat. ib. 4, 4. ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται, Deo est inimicus. *Joseph.* Antiq. 4, 4. 2. εἰς ἀπολογίαν οὐ καθιστάμενος, nihil in sui excusationem faciens. Id. c. Apion. 1, 22. lacus asphalt. πασῶν μείζων καθέστηκεν. — Saepius non legitur.

Καθὸ, (κατὰ et ὅ) secundum quod, *quemadmodum, sicut*, Rom. 8, 26. καθὸ δεῖ. — *prout, pro eo quod*, 2 Cor. 8, 12. καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις. 1 Petr. 4, 13. coll. Levit. 9, 5. ubi respondet hebr. אֶת אֲשֶׁר.

Καθολικὸς, ἡ, ὸν, (κατὰ et ὅλος) *universalis, generalis*. Legitur in inscriptionibus epistolarum Jacobi, Petri, Joannis et Judae in editionibus Complutensi, Erasmi, Stephani aliorumque; in quibusdam etiam in subscriptionibus harum epistolarum, quae καθολικαὶ appellabantur, quod non scriptae essent singulari coetui, sed coetibus christianis omnibus, qui tum essent, vel certe plurimis. Vid *Pottii* excurs. I. ad epist. Jacobi.

Καθόλου, (κατὰ et ὅλος) adv. *omnino, prorsus.* Act. 4, 18. τὸ καθόλου μὴ διδάσκειν, ne omnino docerent. Ezech. 13, 3. τοῖς τὸ καθόλου μὴ βλέπουσιν, prorsus caecis, hebr. לְבִלְתִּי רָאוֹת. ib. v. 22. τὸ καθόλου μὴ ἀποστρέψαι. ib. 17, 14. et praeterea Am. 3, 3. 4. Cant. tr. puer. v. 26. Test. XII. Patr. p. 681.: οὐ θέλει τὸ καθόλου ἀδικῆσαι. (*Joseph.* bell. 4, 8. 3. καθόλου in universum. ib. 5, 9. 4.)

Καθοπλίζω, f. ίσω, (κατὰ et ὁπλίζω) *armis instruo*, 2 Macc. 4, 10. 15, 11. — *Καθοπλίζομαι*, arma capio, 4 Macc. 3, 12. τὰς πανοπλίας καθωπλίσαντο. — *Καθωπλισμένος*, bene armatus, Luc. 11, 21. Jer. 46, 9. καθωπλισμένοι ὅπλοις. 4 Macc. 4, 10. καθωπλισμένη στρατιά.

Καθοράω, ῶ, (κατὰ et ὁράω) 1) prospicio, perspicio oculis, Num. 24, 2. καθορᾷ (רָאָה) τὸν Ἰσραήλ. 2) *mente perspicio, cognosco*, Rom. 1, 20. τὰ ἀόρατα τοῦ θεοῦ καθορᾶται, invisibilis Dei majestas cognoscitur. 3 Macc. 3, 11. οὐ καθορῶν (non agnoscens) τὸ τοῦ θεοῦ κράτος.

Καθότι, (κατὰ et ὅτι) 1) *sicut, pro ratione, prout*, Act. 2, 45. 4, 35. — Levit. 25, 16. pro hebr. אֲשֶׁר, Exod. 1, 12. 17. pro כַּאֲשֶׁר coll. Jos. 1, 7. 9, 31. Levit. 27, 12. — 2) propter id quod, *quoniam, siquidem*; Luc. 1, 7. 19, 9. Act. 2, 24.

Καθώς, adv. (κατὰ et ὡς) 1) *secundum quod, quem ad modum, sicut*, Matth. 21, 6. 26, 24. 28, 6. Marc. 9, 13. 11, 6. Luc. 1, 55. 70. Joh. 1, 23. 3, 14. Col. 1, 6. Phil. 2, 12. et saepissime. — *eo modo, quo*, Joh. 5, 23. ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. Eph. 4, 17. Gal. 3, 6. ubi ante καθὼς suppl. est: ἐκ πίστεως, fide inquam, eo quidem modo, quo etc. — *quo modo*, ita ut rem ipsam innuat; Act. 15, 14. ἐξηγήσατο καθὼς ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο. 1 Cor. 8, 2. οὐδὲν ἔγνωκε, καθὼς δεῖ γνῶναι. 1 Theff. 4, 1. 1 Joh. 2, 27. 3 Joh. v. 3. — Interdum potest verti *qualis*, v. c. 1 Joh. 3, 2. ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι, i. e. *qualis* est. Joh. 6, 58. οὐ καθὼς ἔφαγον, i. e. non qualem comederant. 1 Theff. 2, 13. καθὼς ἐστιν ἀληθῶς, quale vere est. Eph. 4, 21. — 2) *prout, pro ratione, qua;* Marc. 4, 33. Luc. 1, 2. 6, 31. Joh. 5, 30. Act. 11, 29. 1 Cor. 12, 11. 18. 1 Petr. 4, 1. coll. Num. 26, 54. — 3) *quoniam, siquidem*, Luc. 11, 1. Rom. 15, 7. 1 Cor. 1, 6. 5, 7. Eph. 1, 4. 4, 32. 1 Joh. 2, 18. — *quare*, Phil. 1, 7. — 4) *cum*, de tempore; Act. 7, 17. 2 Macc. 1, 31. καθὼς δὲ ἀνηλώθη τὰ τῆς θυσίας, ἐκέλευσε κ. τ. λ. — Interdum omittitur post καθὼς enuntiatio altera, v. c. 1 Tim. 1, 3. καθὼς παρεκάλεσα — — εἰς μακεδονίαν, suppl. οὕτως καὶ νῦν παρακαλῶ. Marc. 15, 8. ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς suppl. ut idem nunc faciat. cf. Hebr. 3, 7.

Καὶ, conjunctio copulativa, hebr. וְ, latinor. *et* respondens. — Prisca linguarum simplicitas cum varia copulandi

genera, quorum quodque in lingua cultiori singulari effertur modo, accuratius distinguere non solita sit, *καὶ*, potissimum in nostris scriptoribus, usum hebr. ו plurimum sequutis, in omnibus fere copulandi modis adhibetur, ubi sermo cultior *δὲ*, *ἀλλὰ*, *ἵνα*, *οὕτως*, *ἔπειτα*, *ὅταν*, *τότε*, vel relativum, participium etc. adhibiturus fuisset, vel etiam *καὶ* omnino omissurus. Quae dicendi simplicitas praecipue in stylo historico in copulandis propositionibus deprehenditur, et e N. T. scriptoribus potissimum evangeliis Matthaei, Marci et Lucae, itemque Apocalypsi propria est, minus autem frequens in Actis apostol. Pauli et Joannis scriptis, qui quidem singula per *οὖν* nectere amat. In vertendis igitur nostris scriptoribus e contexta maxime oratione judicandum est, quo modo *καὶ* vertendum et oratio solvenda et nectenda sit, quo fit, ut in multis locis satis incerta maneat *τοῦ καὶ* significatio, vixque ulla alia sit particula, in qua explicanda interpretes minus consentiant. Redit autem eius usus in N. T. ad haecce genera.

I) *Copulat simpliciter; et;* — et quidem cum singulas notiones, Matth. 13, 55. *Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας.* 2, 11. *χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.* Luc. 6, 38. *μέτρον πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον.* Rom. 7, 12. *ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.* — Hebr. 1, 1. *πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως.* — tum propositiones, Matth. 1, 23. *ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι* etc. 7, 25. *καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι* etc. — et sic sexcenties.

Usus singularis; 1) *in copulandis notionibus.*

a) *καὶ — καὶ*, latinor. *et — et, cum — tum, non solum — sed etiam.* Matth. 10, 28. *δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι.* Luc. 8, 25. Joh. 4, 36. *καὶ ὁ σπείρων — καὶ ὁ θερίζων.* c. 15, 24. *καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου.* Rom. 11, 33. *καὶ σοφίας καὶ γνώσεως.* vid. Marc. 11, 9. Phil. 4, 12. 16. Sap. 4, 1. 7, 16. Interdum *καὶ* pluries ponitur, v. c. Matth. 23, 6. — *modo — modo*, l. *nunc — modo;* Marc. 9, 22. *καὶ εἰς τὸ πῦρ καὶ εἰς ὕδατα.* — Act. 26, 29. *καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ*, discretive: sive parum sive multum abfuerit.

b) *τὲ καὶ.* Ponitur *τὲ* ante *καὶ*, si copulantur vel duo praedicata, quae sua natura sibi invicem juncta sunt, vel duo subjecta eiusdem vel generis vel naturae vel societatis. v. c. Hebr. 6, 19. *ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν.* Act. 9, 6. *τρέμων τε καὶ θαμβῶν.* Luc. 22, 66. *ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς.* Hebr. 5, 1. *δῶρά τε καὶ θυσίας.* ib. v. 7. et passim, maxime in Lucae scriptis et epist. ad Hebr. — Ponitur interdum etiam ubi diversae inter se notiones copulantur, si quid enuntiatur, quod utrique commune est, ubi verti potest: *aeque ac*, v. c. Rom. 1, 14. *Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις*, ib. v. 16. cap. 2, 9. 3, 9. Act. 2, 9. 10. 9, 24. Hebr. 4, 12. 5, 14. In-

terdum omittitur τέ, et καὶ est vertendum *aeque ac*; Matth. 4, 22. ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν. Rom. 1, 23. ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν. coll. Jos. 9, 34. τὰς εὐλογίας καὶ τὰς κατάρας. Cohel. 9, 2. συνάντημα ἓν τῷ δικαίῳ καὶ τῷ ἀσεβεῖ, τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ κακῷ. 1 Chron. 29, 11.

c) societatem indicat: *cum, simulque;* Matth. 23, 20. ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ. ib. v. 21. 22. c. 9, 19. ὁ ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Joh. 2, 12. αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. Luc. 16, 13. θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. 1 Cor. 10, 21. τραπέζης κυρίου καὶ τραπέζης δαιμονίων. 2 Cor. 1, 18. 19. ναὶ καὶ οὔ. Hebr. 2, 11. et saepius. coll. Jer. 50, 4. οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ Ἰούδα. Num. 18, 2. 10. 2 Chron. 9, 1. 1 Sam. 30, 9. — Huc et pertinet formula: τί ἡμῖν καὶ σοι, *quid nobis rei tecum?* Matth. 8, 29. Marc. 1, 24. 5, 7. Luc. 4, 34. 8, 27. Joh. 2, 4. — Matth. 27, 19. μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ, i. e. ne quidquam negotii suscipe adversus justum illum. Vid. Jos. 22, 24. 2 Sam. 16, 10.

d) copulat et explicat: *idemque, qui idem est.* Luc. 12, 42. πιστὸς οἰκόνομος καὶ φρόνιμος. Hebr. 5, 11. πολὺς ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος. Joh. 13, 13. 14. ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος. 2 Petr. 1, 11. 2, 20. κύριος καὶ σωτήρ. Et in formula: θεὸς καὶ πατήρ, 1 Cor. 15, 24. 2 Cor. 1, 3. 11, 31. Eph. 1, 3. Jac. 1, 27. 3, 9. 1 Petr. 1, 3. Apoc. 1, 6., quae est pro θεὸς καὶ οὗτος πατήρ, ut Paulus habet 1 Cor. 2, 2. χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. coll. Susann. v. 41. ὡς πρεσβυτέροις τοῦ λαοῦ καὶ κριταῖς. Jes. 27, 1. μάχαιραν τὴν ἁγίαν καὶ τὴν μεγάλην καὶ τὴν ἰσχυράν.

e) copulat ex hebraismo duas notiones ita, ut altera sit vel pro genitivo, vel pro adjectivo s. participio; e. g. Act. 23, 6. περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως pro ἐλπίδος τῆς ἀναστάσεως. (2 Macc. 3, 29. ἐλπίδος καὶ σωτηρίας, l. ἐλπιδ. τῆς σωτηρ.) Rom. 2, 20. τῆς γνώσεως καὶ ἀληθ. pro τῆς γν. τῆς ἀληθείας. ib. 1, 15. χάριν καὶ ἀποστολὴν, pro χαρ. τῆς ἀποστολῆς. — Act. 14, 13. ταύρους καὶ στέμματα, tauros coronatos. (2 Chr. 9, 8. κρίμα καὶ δικαιοσύνη, judicium justum.) — Rom. 10, 20. ἀποτολμᾷ καὶ λέγει. (Gen. 24, 18. καὶ ἔσπευσε καὶ καθεῖλε i. e. καὶ σπεύσασα καθεῖλε, ut legitur v. 46. 1 Sam. 20, 24. καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθε, pro ἀναστὰς ἀπῆλθε.)

2) *in copulandis propositionibus;*

a) in *stylo historico* scriptorum nostrorum simplicitas seriem rerum narrandarum per καὶ ut hebraei per ו, amat nectere, ubi alii scripturi fuissent: *tum, porro, deinde, item.* Vid. loca longiora Matth. 14, 12—14. 27, 29—31. Marc. 1, 9—13. 31—37. 3, 13 sqq. Luc. 2, 26—28. 4, 14 sqq. 7, 11 sqq. Apoc. 11, 7—13. et alia multa. Singulariter Matth. 2, 4. 4, 21. 18, 2. 3. 22, 20. Luc. 4, 5. 9. 12, 19. Joh. 7, 33.

Apoc. 12, 18. 13, 11. coll. Jes. 10, 20. 12, 12 sq. Num. 18, 18. Jos. 19, 1. 24. Ezech. 5, 1. — Notandum est α) καὶ ad narrationis initium abundare, vel transitum ad novam rem parans poni pro δὲ, nostrum *da*, *aber*; Joh. 2, 1. καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ. ib. 1, 19. καὶ αὕτη ἐστὶν pro αὕτη δὲ ἐστ. Matth. 4, 23. καὶ περιῆγεν. 8, 14. καὶ ἐλθὼν. 9, 9. καὶ παράγων. Marc. 10, 13. καὶ προσέφερον. 11, 1. καὶ ὅτε. 12, 41. καὶ καθίσας. Apoc. 5, 5. 8, 1. et centies. coll. Jud. 3, 8. Ruth. 4, 1. 1 Macc. 2, 6. 14. Potissimum sic in formulis: α) καὶ ἰδοὺ, hebr. וְהִנֵּה, quae in evangeliis Matthaei et Lucae et in Apocalypsi saepissime occurrit; — β) καὶ ἐγένετο, hebr. וַיְהִי, Matth. 7, 28. καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν, pro ὅτε δὲ συνετέλ. ib. 11, 1. 19, 1. Marc. 1, 9. καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν, pro ἐν δὲ ἡμ. τ. ἐκ. ἦλθεν. ib. c. 2, 23. Luc. 1, 23. 59. 2, 46. 7, 11. 9, 18. 33. coll. 2 Reg. 25, 1. Jes. 6, 1. 7, 1. (Lucas καὶ saepius ante ἐγένετο omisit, v. c. 1, 5. 8. 2, 1. 6.) — γ) καὶ μετὰ ταῦτα, *postea vero*, *paulo post*, Luc. 5, 27. Apoc. 18, 1. coll. Jos. 9, 34.

b) ad orationis initium καί ante imperativum est *jam*, *age-dum*, estque exhortantis; Matth. 23, 32. καὶ ὑμεῖς πληρώσατε, agite, l. jam implete vos quoque. Marc. 11, 29. καὶ ἀποκρίθητέ μοι, agite, respondeatis. 1 Cor. 11, 6. καὶ κειράσθω, age, tondeatur. Sic apud LXX. Neh. 5, 2. Jes. 1, 18. Ezech. 3, 11. 1 Macc. 10, 16. 27. 54. Similiter in formula: καὶ νῦν, jam vero, Jes. 2, 10. 2 Chron. 7, 15. 16. Esth. 2, 8. Judith. 14, 1. 1 Macc. 2, 50.

c) in copulandis propositionibus similibus verti potest: *item*, *similiter*, *eodem modo*; Matth. 1, 17. 12, 25. 10, 41. 6, 5. 28. Marc. 2, 22. coll. v. 21. Luc. 4, 27. coll. v. 26. Marc. 3, 22. 5, 16. καὶ περὶ, itemque de. c. 6, 43. 1 Cor. 7, 13. coll. v. 12. 12, 23. 13, 2. 3. 1 Joh. 3, 16. cf. 1 Chron. 29, 20. καὶ τῷ βασιλεῖ, itemque regi. Interdum numerat: et, *item*, *iterum*, Marc. 4, 8. 20. 12, 21. Luc. 9, 33. Matth. 8, 9. 1 Cor. 12, 4—6. — Interdum verti potest *vel*, nostrum: *oder*, Matth. 7, 10. 12, 27. Marc. 11, 28. Luc. 12, 2. coll. Esth. 8, 6. Psal. 139, 7. Deut. 11, 19. et hebr. וְ Exod. 21, 15. Levit. 5, 2. ubi LXX. ἢ habent.

d) copulat *antecedens* et *consequens*: *et*, nostrum *so*; Matth. 7, 7. αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν. c. 9, 18. ἐπιθὲς τὴν χεῖρα καὶ ζήσεται. c. 8, 8. εἰπὲ λόγῳ καὶ ἰαθήσεται. ib. v. 9. Marc. 16, 18. Luc. 6, 37 sq. 7, 7. 8. 11, 9. 12, 31. Joh. 13, 32. Jac. 1, 5. καὶ δοθήσεται. Apoc. 2, 10.

e) copulat *antithesin* et *apodosin*, ut nostrum *so*, et quoad sensum redundat; Jac. 4, 15. ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ καὶ ζήσομεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο. Apoc. 3, 20. ἐάν τις ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι, so werde ich hineingehen. Sic LXX. saepius pro hebr. וְ, v. c. Levit. 25, 2. 26, 3. 4. Deut. 11, 13.

Jos. 10, 11. 1 Sam. 1, 21. 7, 7. Ezech. 21, 7. — Sic etiam in apodosi: καὶ ἰδοὺ, so geschah es, e. g. Matth. 28, 9. ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδού. 9, 19 sq. Luc. 5, 12. 7, 12. (Gen. 24, 15. καὶ ἐγένετο — καὶ ἰδού.) Similiter ponitur καὶ in apodosi post ἐγένετο, ex hebraismo, uti Matth. 9, 10. Marc. 2, 15. 23. Luc. 2, 15. 5, 17. 8, 1. 22. 14, 1. Act. 5, 7. cf. 1 Sam. 1, 12. 20, 31. 2 Sam. 15, 1. 2. 5. Gen. 24, 30. (Interdum rectius omittitur, ut Luc. 1, 23. 41. 59. Gen. 24, 22. 51. 25, 11. Jes. 37, 1.).

f) inservit *relativo exprimendo*, ut hebr. ו ponitur interdum pro ְשֶׁ; Matth. 26, 45. ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ (pro ἣ) — — παραδίδοται. Marc. 15, 25. ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ (ἣ) ἐσταύρωσαν αὐτόν. Luc. 5, 35. (ἡμέραι ἔρχονται καὶ ἀποστελῶ, quibus mittam, Jer. 48, 12. 49, 2.) — Marc. 6, 22. ὃ ἐὰν θέλῃς καὶ (pro τοῦτο) δώσω σοί. Luc. 5, 12. καὶ ἰδὼν pro ὃς δὲ ἰδών. ib. v. 15. καὶ ἔπεμψαν. 8, 41. καὶ αὐτός, pro ὃς ἦν. ib. v. 42. c. 4, 5. καὶ αὐτὸν pro ὅν. 20, 3. καὶ εἴπατε, quem solvite. (Ezech. 3, 17. λόγον, καὶ, pro ὅν.) Joh. 7, 21. καὶ πάντες, quod omnes. Apoc. 17, 11. καὶ αὐτός, hic ipse. Rom. 11, 35. καὶ (ὃ) ἀνταπ. — Sic quoque in formula: καὶ ἐλογίσθη, quod est pro ὃ ἐλογίσθη, Rom. 4, 3. Gal. 3, 6. Jac. 2, 23. (Gen. 15, 6.) cf. Esth. 2, 5. καὶ ὄνομα αὐτοῦ pro οὗ τὸ ὄνομα. Jes. 5, 4. τί ποιήσω ἔτι τῷ ἀμπελῶνί μου, καὶ (pro ὃ) οὐκ ἐποίησα αὐτῷ. 1 Sam. 20, 2. Sir. 10, 31. Sap. 11, 17. ἡ σου χεὶρ, καὶ κτίσασα κόσμον.

II) *Copulat*, non vero simpliciter, sed *adjecta alia natione*. Scilicet 1) *effectum* vel *consilium* indicat; *ut, quo, quo fiet ut*, Matth. 11, 29. καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν. 13, 15. καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. c. 13, 15. 26, 15. Marc. 4, 12. Luc. 6, 35. cf. Deut. 11, 16. μὴ πλατυνθῇ ἡ καρδία σου καὶ παραβῆτε. ib. v. 17. Sir. 12, 1. 1 Reg. 17, 10. 1 Sam. 7, 5. 8. 2 Sam. 15, 4. Sap. 7, 7. — Interdum est pro καὶ οὕτως, *et sic, atque ita*, Matth. 15, 6. 27, 64. cap. 12, 45. 11, 29. Luc. 11, 26. Joh. 14, 8. καὶ ἀρκεῖ. 1 Cor. 8, 11. coll. Judic. 3, 7. καὶ ἐποίησαν. Sir. 26, 16. 17. — Post verba mandandi s. jubendi saepe pro ἵνα; Matth. 4. 6. ἐντελεῖται καὶ ἀροῦσί σε, mandabit et portabunt i. e. ut portent. c. 26, 53. παρακαλέσαι τὸν πατέρα καὶ (ut) παραστήσει. Marc. 1, 27.

2) *auget* s. *intendit* et copulat: a) *quoque, etiam*, ut *et* latinor. Matth. 5, 39. στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην. ib. v. 40. 9, 33. 17, 2. Marc. 2, 26. 8, 7. Luc. 1, 36. 11, 11 sqq. Joh. 2, 2. c. 8, 25. (vid. Ἀρχή) et saepissime. — (In quibusdam locis alii malunt vertere: *inprimis*, v. c. Matth. 8, 33. Marc. 1, 5. καὶ οἱ ἱερεῖς. Luc. 11, 45. Act. 1, 14. 26, 22. coll. Sir. 18, 14.) — In formulis optandi respondet Latinor. *modo*, nostro *nur*; Gal. 3, 4. εἴγε καὶ εἰκῇ, si modo frustra. ib. 5, 12. ὄφελον καὶ, utinam modo. (Sir. 25, 13. πᾶσαν πληγὴν καὶ

μὴ πλησίον παρδίας.) Luc. 19, 42. εἰ ἔγνως καὶ σύ. — b) *vel, adeo, ipse;* Matth. 5, 46. καὶ οἱ τελῶναι 10, 30. ὑμῶν δὲ καὶ τρίχες. 15, 16. Marc. 1, 27. 2, 28. 4, 23. Luc. 6, 32 — 34. 10, 17. — 1 Cor. 2, 10. Apoc. 13, 15. et passim. Esth. 7, 8. ὥστε καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ βασιλέως. Sap. 2, 15. βαρύς ἐστι ἡμῖν καὶ βλεπόμενος. — c) *insuper, praeterea quoque,* Act. 5, 32. καὶ τὸ πνεῦμα. Joh. 19, 23. καὶ τὸν χιτῶνα. 1 Joh. 5, 6. καὶ τὸ πνεῦμα.

3) *argumentum infert* et copulat; a) *et tamen, et nihilominus;* Matth. 6, 26. καὶ ὁ πατήρ. 10, 29. 12, 5. Marc. 4, 27. καὶ ὁ σπόρος. 7, 28. καὶ γάρ, attamen. ib. 7, 6. 24. Joh. 6, 58. καὶ ἀπέθανον. ib. 7, 19. 22. 9, 30. 34. 11, 8. 14, 9. 1 Joh. 1, 6. καὶ ἐν τῷ σκ. 2, 4. 1 Cor. 5, 2. 2 Cor. 6, 8. 9. Apoc. 3, 1. καὶ νεκρὸς εἶ. (Exod. 7, 4. *Joseph.* Ant. 2, 6. 11.) — b) καὶ γάρ, *etenim, siquidem,* Matth. 26, 73. Marc. 10, 45. 14, 7. Luc. 7, 8. Joh. 4, 23. Rom. 15, 3. 16, 2. 1 Cor. 5, 7. 12, 13. 14, 8. Hebr. 4, 2. et passim. (Job. 5, 2.)

4) *concludit* et copulat: *itaque, igitur, quare;* Matth. 12, 32. καὶ ὅς ἄν, qui igitur. ib. 5, 32. Marc. 12, 37. καὶ πόθεν. Joh. 4, 24. 10, 29. καὶ οὐδεὶς, itaque nullus. 13, 14. 1 Cor. 6, 2. Gal. 2, 16. (1 Chron. 29, 14. σὰ τὰ πάντα, καὶ ἐκ τῶν σῶν δεδώκαμέν σοι.) — Καὶ γάρ, *jam vero,* 1 Cor. 11, 9. 12. 14. 2 Cor. 3, 10. — ἤδη δὲ καὶ, jam vero, Matth. 3, 10. Luc. 3, 9.

5) *accuratius definit* et copulat; a) *et quidem,* Joh. 2, 16. ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. 6, 51. καὶ ὁ ἄρτος δέ. 1 Cor. 3, 5. καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν, pro καὶ ἕκαστος, ὡς ὁ κύριος αὐτῷ ἔδωκ., et quidem quisque etc. Hebr. 10, 25. καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, et quidem quanto magis. — b) *imo, quin imo;* Joh. 4, 23. καὶ νῦν ἐστι, imo jam adest. ib. 5, 25. 10, 10. 17, 32. Rom. 8, 23. καὶ ἡμεῖς. Act. 3, 24. 1 Cor. 2, 3. 2 Cor. 8, 3. 10, 8. cf. 1 Reg. 8, 27. καὶ ὁ οὐρανός. Sir. 21, 2. 1 Macc. 10, 47. καὶ εὐδόκησαν.

6) *affirmat* et copulat; *et profecto, vero;* Matth. 6, 18. 33. καὶ τούτῳ πάντα, quae profecto omnia. Joh. 5, 39. καὶ ἐκεῖναι, et profecto scriptura. ib. 8, 57. 1 Joh. 1, 2. καὶ ἡ ζωή. cf. Esth. 7, 2. καὶ ἔστω. 2 Macc. 2, 7.

7) *negat* et copulat, ubi negationem sequitur: *neque;* Matth. 13, 15. μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνιῶσι. Joh. 12, 40. ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ. (Jes. 6, 10.) 2 Cor. 12, 21. καὶ πενθήσω. Gal. 3, 28. οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ (pro οὐδὲ) θῆλυ. cf. Deut. 11, 2. 3. *Joseph.* Antiq. 2, 15. 5. „Moses οὔτ' αὐτὸς ἐνέκαμνε τῇ περὶ αὐτοὺς προνοίᾳ, καὶ (pro οὔτε) τῷ θεῷ κατεφρόνει, neque de Deo sinistre statuit.

8) *in comparatione* καὶ in altero membro ponitur a) pro

ὡς καὶ, *quemadmodum etiam, uti;* Luc. 11, 4. καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν, pro ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφ. ut legitur Matth. 6, 12. Marc. 9, 49. καὶ πᾶσα θυσία, quemadmodum etc. — b) pro οὕτως καὶ, sive οὕτως simpliciter; *sic quoque, pariter;* Matth. 6, 10. ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. — Item post καθὼς, e. g. Joh. 10, 15. καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα. ib. 13, 15. 33. 15, 9. 1 Joh. 2, 6. 18. 4, 17. Rom. 1, 28. Supplendum est vel οὕτως ut legitur Joh. 15, 14. vel ὁμοίως, quod habetur Luc. 6, 31. — Interdum in enuntiatione comparativa καὶ μὴ, l. καὶ οὐ, est pro μᾶλλον ἤ, potius, quam; Matth. 5, 29. 30. συμφέρει ἵνα ἀπόληται ἕν, καὶ μὴ ὅλον. (Joel. 2, 13. Prov. 8, 10.) Matth. 9, 13. et 12, 7. ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν. (Hos. 6, 6. ἔλεος θέλω [μᾶλλον] ἢ θυσίαν.)

III) est particula *adversativa: sed, at;* Matth. 11, 19. καὶ ἐδικαιώθη. (Vid. Δικαιόω) ib. 12, 39. καὶ σημεῖον. 13, 14. 17, 16. 20, 10. καὶ ἔλαβον. Marc. 9, 18. 12, 12. Luc. 7, 32. 35. 8, 13. Joh. 1, 11. 3, 6. 10, 25. ubi καὶ οὐ, et deinde v. 26. ἀλλ' οὐ. Rom. 1, 13. 1 Cor. 5, 10. καὶ (pro ἀλλ' οὐ πάντως. 12, 5. coll. v. 6. et saepissime. coll. 1 Sam. 1, 2. 2 Sam. 15, 3. Judith. 13, 6. — καὶ οὐ, et καὶ οὐ μὴ graviter negat: *sed non, at nullo modo,* Matth. 1, 25. 11, 17. 13, 17. Marc. 7, 24. 14, 55. 56. etc. cf. Job. 23, 11. 12. Jos. 22, 22. Cohel. 1, 11. — Ubi contrarium adfert, verti potest *contra,* e. g. Matth. 7, 26. 10, 21. 39. 12, 35. Luc. 14, 11. 1 Joh. 4, 3. 5, 19. Luc. 16, 14. ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει.

IV) est *particula concessiva:* a) *quanquam,* Luc. 18, 7. καὶ μακροθυμῶν. Joh. 3, 32. καὶ τὴν μαρτυρ. ib. 14, 30. 17, 25. καὶ ὁ κόσμος. 1 Joh. 3, 2. καὶ οὔπω. 1 Cor. 16, 9. καὶ ἀντικείμενοι. (Malach. 2, 14. ἣν ἐγκατέλιπες, καὶ αὕτη, quam deseruisti, quanquam socia tua est. Psal. 44, 17.) — Item καὶ γάρ, quanquam, etsi, 2 Cor. 13, 4. 1 Cor. 8, 5. Hebr. 5, 12. (Sap. 3, 4.) — b) εἰ καὶ, *si vel maxime, tametsi,* Luc. 11, 8. 1 Cor. 7, 21. 2 Cor. 7, 8. 12. 11, 15. Hebr. 6, 9. et passim. (Jes. 1, 18. Cohel. 11, 8.)

V) est *adverb. temporis: jam, bereits;* Marc. 9, 13. ὅτι καὶ ἠλίας ἐλήλυθε. Joh. 9, 37. καὶ ἑώρακας αὐτόν. 2 Cor. 2, 3. καὶ ἔγραψα. (Sic quoque multi Joh. 8, 25.)

VI) in *interrogationibus* graviter interrogat, et est: *tandem, quaeso; καὶ τίς, ecquis;* Matth. 12, 26. καὶ πῶς, qui tandem? Marc. 10, 26. καὶ τίς δύναται σωθῆναι. Luc. 10, 29. 20, 44. Rom. 8, 28. ὃ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει, quod enim quis oculis videt, quomodo quaeso potest sperare. 1 Cor. 15, 29. 30. 2 Cor. 2, 2. cf. 1 Sam. 15, 19. 1 Chron. 29, 14. 2 Chron. 2, 6. Job. 24, 25. Jes. 10, 3. Sir. 2, 17. (Exempla e Philone dedit *Loesnerus* in obss. p. 81. et ex Josepho *Kreßsius* in obss. p. 92.

VII) interdum καὶ videtur *abundare,* ut Rom. 5, 12.

καὶ οὕτως. 6, 3, 7: in κἀγώ. 1 Cor. 7, 7. ante ἐμαυτόν. Sic ante ἕως 1 Sam. 13, 3. Jer. 50, 3. Sir. 40, 3. (Deest in aliis locis e. g. Gen. 6, 7. 7, 23: Exod. 11, 7.)

Καϊάφας, α, ὁ, *Caiphas*, pontifex maximus Judaeorum, qui teste *Josepho* (Ant. 18, 2. 2. Ἰώσηπος, ὃ καὶ Καϊάφας) appellabatur *Josephus cognomine Caiphas*, a Valerio Grato, Judaeae praeside, remoto Simone, pontifex constitutus, postea autem a Vitellio, Syriae praeside, sacerdotio iterum privatus. vid. *Joseph.* Antiq. 18, 4. 3. Commemoratur Matth. 26, 3. 57. Luc. 3, 2. Joh. 11, 49. 18, 13. 14. 24. 28. Act. 4, 6.

Καΐγε, vid. Γέ.

Κάϊν, ὁ, (Joseph. κάϊς, hebr. קַיִן, i. e. possessio) *Cain*, nom. pr. indecl. filii Adami primogeniti, de quo vid. Gen. 4. — Hebr. 11, 4. 1 Joh. 3, 12. Jud. v. 11. ἡ ὁδὸς τοῦ κ. i. e. impietas, Dei contemptus. *Joseph.* Antiq. 1, 2. 2. κάϊος τοὺς ἐκγόνους πονηροτάτους συνέβη γενέσθαι. coll. Sap. 12, 10. 11.

Καϊνάν, ὁ, (hebr. קֵינָן) *Cainan*, nom. pr. indecl. filii Enosi secundum Gen. 5, 9. 10. et *Joseph.* Antiq. 1, 3. 4. sed secundum LXX. interpretes in loco Gen. 11, 12. 13. 1 Chron. 1, 18. filius Arphaxadi. — Sic quoque Luc. 3, 36 sq.

Καινὸς, ἡ, ὸν, hebr. חָדָשׁ 1) *recens, quod nuper factum, igitur adhuc non usurpatum nec usu tritum est*, neu, ungebraucht; ἀσκοὶ, Matth. 9, 17. Marc. 2, 22. Luc. 5, 38. (Jos. 9, 13.) — ἱμάτιον, Luc. 5, 36. (1 Reg. 11, 29 sq.) — μνημεῖον, Matth. 27, 60. Joh. 19, 41. μνημ. καινῷ, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Vid. etiam Marc. 2, 21. Matth. 13, 52. coll. Jud. 15, 13. 2 Sam. 6, 3. 2 Reg. 2, 20. — 2) *novum*, quod antea non factum est, non adfuit, neu aufgebracht, διδαχὴ Marc. 1, 27. Act. 17, 19. — ἐντολὴ, Joh. 13, 34. 1 Joh. 2, 7. 8. 2 Joh. v. 5. — ὄνομα, Apoc. 3, 12. ὄνομα καινὸν, ὃ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ ὁ λαμβάνων. (Jes. 62, 2. 65, 15.) — ᾠδὴ καινὴ, Apoc. 5, 9, 14, 3. coll. Psal. 33, 3. 40, 4. Jes. 42, 10. — novum, insolitum, Act. 17, 21. λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον, ubi comparativus pro positivo. (Eccles. 1, 10. ἴδε τοῦτο καινόν ἐστιν, ἤδη, γέγονεν. Deut. 32, 7.) — 3) incognitum, *peregrinum*, Marc. 16, 17. γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς. — 4) relative ad τὸ παλαιὸν, τὸ πρῶτον, *novum*, *subsequens*, *alterum*, adjecta notione *praestantiae*, qua nova superare solent vetusta; καινὴ διαθήκη, Matth. 26, 28. Marc. 14, 24. Luc. 22, 20. 1 Cor. 11, 25. 2 Cor. 3, 6. Hebr. 8, 8. 13. 9, 15. (Jer. 31, 22. 31.) — οἶνον πίνειν νέον, Matth. 26, 29. Marc. 14, 25. Vid. Jes. 42, 9. 43, 19. coll. v. 18. 48, 6. — Inde etiam: *innovatum et vetusto multo praestantius*; καινοὶ οὐρανοὶ, καινὴ γῆ, 2 Petr. 3, 13. Apoc. 21, 1. (Jes. 65, 17. 66, 22.) — Ἱερουσαλὴμ καινὴ, Apoc. 21, 2. — καινὰ πάντα ποιῶ, omnia innovo, et praestantiora facio, Apoc. 21, 5. — Inde

etiam Christiani, tanquam prorsus emendati, meliorique animo imbuti, dicuntur καινὴ κτίσις 2 Cor. 5, 17. Gal. 6, 15. καινὸς ἄνθρωπος. Eph. 2, 15. 4, 24. (Ezech. 18, 31. καρδία καινή.)

Καινότερος, comp. a καινὸς, quod vid.

Καινότης, ητος, ἡ, (καινὸς) *novitas*; — bis in N. T. et quidem de *mente, in melius mutata*, Rom. 7, 6. ἐν καινότητι πνεύματος i. e. ἐν πνεύματι καινῷ (vid. Ἄνθρωπος καινός); — de statu vitae novae ac praestantioris, ib. 6, 4. ἐν καινοτ. ζωῆς pro ἐν ζωῇ καινῇ, in vita post mortem innovanda praestantiore.

Καίπερ, conjunct. *etsi, quanquam*; — seq. particip. Phil. 3, 4. Hebr. 5, 8. 7, 5. 12, 17. 2 Petr. 1, 12. — seq. verbo finito, Apoc. 17, 8.

Καιρὸς, οῦ, ὁ, (LXX. pro hebr. עֵת et מוֹעֵד) proprie *modus justus* rerum *ratione temporis*; Hebr. 11, 11. σάρρα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας, vel praeter modum aetatis. Inde 2) *tempus opportunum, opportunitas*; καιρὸν μεταλαβὼν, data opportunitate, Act. 24, 25. (Psal. 75, 2. *Joseph.* Antiq. 18, 6. 6. Ἀντωνία καιρὸν παραλοβοῦσα τοιοῦτον.) — Καιρὸν ἔχειν, Hebr. 11, 15. (1 Macc. 15, 34.) Ἐν καιρῷ tempore opportuno, 1 Petr. 5, 6. (Judith. 12, 6. ἐτήρει καιρὸν τοῦ ἀπατῆσαι. Sir. 19, 28. ἐὰν εὕρῃ καιρὸν κακοποιήσει.) — 3) tempus *definitum*, l. *statum*, — vel naturale: καιρὸς θερισμοῦ Matth. 13, 30. καιρὸς τῶν καρπῶν, quo fruges maturescunt, Matth. 21, 34. 41. vid. Marc. 12, 2. Luc. 20, 10. Marc. 11, 13. (Num. 9, 7. Psal. 1, 3.) — vel a Deo l. fato definitum, Marc. 1, 15. Luc. 1, 20. τῶν λόγων, ubi praedicta sunt eventura; c. 21, 24. καιροὶ ἐθνῶν, tempus a Deo gentilibus concessum. Matth. 26, 18. ὁ καιρός μου, tempus quo moriendum est. Joh. 7, 6. 8. Eph. 1, 10. Rom. 5, 6. — καιροῖς ἰδίοις, 1 Tim. 6, 15. Tit. 1, 3. Vid. Ἴδιος. — 1 Petr. 1, 11. 4, 17. Apoc. 1, 3. ὁ καιρὸς ἐγγύς, scl. ubi haec omnia eventura sunt. ib. 11, 18. 12, 12. (Eccles. 3, 1 — 8.) — *tempus justum*, Matth. 24, 45. Luc. 12, 42. (Test. XII. Patr. p. 664.: μηδὲν ποιῆτε ἔξω καιροῦ αὐτοῦ. Ib. p. 527. „mori οὐκ ἐν καιρῷ αὐτῶν.") — 3) *temporis periodus, periodus circumscripta*; Joh. 5, 4. κατὰ καιρὸν, certis vicibus l. periodis. (Dan. 6, 10. καιρὸς τρεῖς ἡμέρας ἦν κάμπτων.) Act. 14, 17. καιροὺς καρποφόρους, anni vicissitudines, quibus fruges gignuntur et maturescunt. Act. 17, 26. 1 Tim. 2, 6. (Psal. 104, 20. ἐποίησεν σελήνην εἰς καιρούς. coll. Dan. 2, 21.) — Inde in N. T. a) *dies festi*; Gal. 4, 10. coll. Exod. 23, 14. 17. Levit. 23, 4. — b) *annus*; Apoc. 12, 14. καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ, annus et duo anni (pluralis pro duali) et sex menses. Vid. v. 6. et Dan. 7, 25. 12, 7. — c) *periodus Messiae*, s. tempus, quo Messias futurus erat ad regnum Dei

inaugurandum. ὁ καιρὸς οὗτος l. ὁ νῦν καιρὸς in N. T. est tempus quod nunc ante Christi adventum absolvitur, i. q. ὁ αἰὼν οὗτος, Marc. 10, 30. Luc. 12, 56. 18, 30. Rom. 3, 26. 8, 18. 1 Cor. 7, 29. 2 Cor. 8, 14. quod idem dicitur ὁ καιρὸς ἔσχατος 1 Petr. 1, 5. καιροὶ ὕστεροι, 1 Tim. 4, 1. (Vid. ἔσχατος.) — Καιρὸς vero τοῦ χριστοῦ s. καιρὸς simpliciter est tempus adventus Christi ad judicium, Matth. 8, 29. Marc. 13, 33. Luc. 21, 8. Act. 3, 19. Rom. 13, 11. εἰδότες τὸν καιρὸν, scl. illud proxime instare, 1 Cor. 4, 5. 2 Thess. 2, 6. — χρόνοι καὶ καιροὶ, Act. 1, 7. 1 Thess. 5, 1. i. e. χρόνοι τῶν καιρῶν, temporis momentum, quo venturus est. Inde σημεῖα τῶν καιρῶν, Matth. 16, 3. signa e quibus regni divini inauguratio colligenda est. — 4) *tempus quodvis*, indefinite, ut χρόνος. Matth. 12, 1. 11, 25. 14, 1. Luc. 13, 1. (Esdr. 5, 3. Jes. 38, 1. Gen. 21, 22.) — Act. 7, 20. 12, 1. 19, 23. Rom. 9, 9. 11, 5. Gal. 6, 9. 2 Cor. 6, 2. Eph. 2, 12. 2 Tim. 4, 6. Hebr. 9, 9. 10. — Ἄχρι καιροῦ, ab illo tempore, Luc. 4, 13. Act. 13, 11. vid. Ἄχρι. — Ἐν παντὶ καιρῷ, quovis die, Luc. 21, 36. Eph. 6, 18. — ἔσται καιρὸς, eveniet 2 Tim. 4, 3. — πρὸς καιρὸν, Luc. 8, 13. 1 Cor. 7, 5. Sap. 4, 4. s. πρὸς καιρὸν ὥρας, 1 Thess. 2, 17. ad breve tempus, aliquamdiu. — 4) *tempus ratione qualitatis*, latinor. *tempora*, Zeitumstände, 2 Tim. 3, 1. χαιροὶ χαλεπαί. — Δουλεύειν τῷ καιρῷ, Rom. 12, 11. coll. Eph. 5, 16. Col. 4, 5. (Vid. Δουλεύω et Ἐξαγορεύω.) 4 Macc. 3, 19. ὁ καιρὸς ἡμᾶς καλεῖ. Saepius non legitur.

Καῖσαρ, αρος, ὁ, *Caesar*, propr. agnomen Julii Caesaris, quod, adscitum ab Augusto eiusque successoribus, deinde abiit in nomen appellativum, principibus romani imperii summis proprium. Matth. 22, 17 sqq. Marc. 12, 14 sqq. Luc. 2, 1. 3, 1. 20, 22 sqq. 23, 2. Joh. 19, 12 sq. Act. [11, 28.] 17, 7. [2 Tim. 4, 23.] et passim.

Καισάρεια, ας, ἡ, *Caesarea*. Duae in Palaestina huius nominis erant urbes; altera *Caesarea Philippi*, καισάρεια ἡ φιλίππου, Matth. 16, 13. Marc. 8, 27. (ἡ φιλίππου καλουμένη καισάρεια, *Joseph.* bell. 3, 9. 7. et 7, 2. 1.) ad radices Libani, prope Jordanis fontes in Gaulonitide sita, antea *Paneas*, a monte Paneo, sub quo jacebat, deinde vero a Philippo, tetrarcha, aedificata et in honorem Tiberii Caesaris Caesarea appellata. (*Joseph.* Ant. 18, 2. 1. Φιλίππος μὲν πρὸς ταῖς ἰορδάνου πηγαῖς ἐν πανεάδι πόλιν κτίζει καισάρειαν.) Postea Agrippa rex in Neronis honorem illam *Neroniam* cognominavit. (*Joseph.* Antiq. 20, 9. 4.) — *Altera*, huius nominis urbs, *Caesarea* simpliciter dicta, in locum turris Stratonis (*Joseph.* Ant. 13, 11, 2.) ab Herode M. aedificata, porta instructa (*Joseph.* Ant. 15, 9. 6. 16, 2. 1. bell. 1, 21. 5.) ac σεβαστὴ, *augusta* etiam (*Joseph.* Ant. 16, 5. 1.) cognominata est. Fuit ἡ μεγίστη τῆς ἰουδαίας πόλις, καὶ τὸ πλέον ὑφ' ἑλλή-

νων ἐποικουμένη (*Joseph.* bell. 3, 9. 1.), tum praesidum romanorum sedes, serius Palaestinae metropolis, sita Dora inter et Joppen in Phoenice ad mare mediterraneum, unde ἡ παράλιος, f. ἡ ἐπὶ θαλάττη καισάρεια a *Josepho* (bell. 3, 9. 7. et 7, 2. 1.) dicitur. — Act. 8, 40. 9, 30. 10, 1. 24. 11, 11. 12, 19. 18, 22. 21, 8. 16. 23, 23. 33. 25, 1 — 6. 13.

Καίτοι, (καὶ et τοι) conjunct. *quanquam, licet.* (*Joseph.* c. Ap. 1, 12.) Semel Hebr. 4, 3. καίτοι τῶν κ. τ. λ. „ingrediemur in quietem promissam quanquam opere creationis statim ab initio mundi absoluto." — Alii vertunt *nempe, et quidem*, ita ut explicet quietis naturam: „nempe illam inde ab operibus orbis conditi. Vid. *Carpzovii* exercitatt. e Phil. ad h. l. qui arbitratur, Philonem putasse, septimi diei quietem mundo esse consignatum, naturamque ipsam eius imaginem praeferre.

Καίτοιγε, i. q. καίτοι, *quanquam, licet.* Joh. 4, 2. Act. 14, 17. 17, 27. καίτοιγε οὐ μακρὰν ὑπ., quanquam l. cum tamen a quovis facile possit cognosci.

Καίω, f. καύσω, aor. 1. pass. ἐκαύθην, 1) *uro, incendo;* λύχνον Matth. 5, 15. (Levit. 24, 3. 4. ָיַרָּ); — pass. *incendor, incensus sum*, i. e. *ardeo*, καιόμενος, *ardens*, Luc. 12, 35. (Exod. 3, 2. 27, 20.) Hebr. 12, 18. (Deut. 4, 11. 5, 23.) Apoc. 4, 5. 8, 8. 10. — Apoc. 19, 20. 21, 8. coll. Dan. 3, 6 sqq. — Joannes baptista Joh. 5, 35. dicitur ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, i. e. doctor minus illustris, in alius utilitatem missus, ratione Jesu, qui est τὸ φῶς τοῦ κόσμου, (vid. Joh. 1, 8. 9.) a quo etiam Joannes lucem accepit. (Similis comparatio, sed non eodem sensu, instituitur apud Sir. 48, 1.) — Tropice *animus* dicitur καιόμενος, *ardens*, i. e *vehementer commotus:* Luc. 24, 32. (Test. XII. Patr. p. 671.: ἐκαιόμην τοῖς σπλάγχνοις ἀναγγεῖλαι, misericordia vehementer movebar ut palam facerem.) — 2) *comburo*, Matth. 13, 40. πυρὶ καίεται (text. vulg. κατακαίεται). Joh. 15, 6. καὶ καίεται, et absumitur igne. (LXX. אבל, Jes. 5, 24. Job. 13, 34.) — ex adjuncto: *crucio*, pass. *crucior;* 1 Cor. 13, 3. ἐὰν παραδῶ τὸ σωμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ut igne i. e. calamitate quavis atroci excrucier. (Sic latini: fames, labor, pestilentia, sagitta urens.) — Saepius non legitur.

Κἀκεῖ, pro καὶ ἐκεῖ, *et ibi, et illic.* Legitur Matth. 5, 24. 10, 11. 28, 10. Marc. 1, 35. Joh. 11, 54. Act. 14, 7. 17, 13. ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες venerunt ut etiam ibi commoverent populum. ib. 22, 10. 25, 20. 27, 6. [Marc. 1, 38. Griesb. καὶ ἐκεῖ.]

Κἀκεῖθεν, pro καὶ ἐκεῖθεν, *et inde, et illinc*, de loco, Marc. 10, 1. Act. 7, 4. 14, 26. 20, 15. 21, 1. 27, 4. 12. 28, 15. — de tempore: *deinde, ab illo tempore*, Act. 13, 21. (2 Reg. 2, 25. ומשם).

Κἀκεῖνος, εἴνη, εῖνο, pro *καὶ ἐκεῖνος*, *et hic*, *et ille*. Pro varietate significationis τοῦ καὶ est 1) *et ille*, Joh. 7, 29. 19, 35. Act. 18, 19. — Luc. 22, 12. ubi verti potest: *tum ille*. — 2) *etiam* hic Matth. 20, 4. Marc. 12, 4. 5. Marc. 16, 13. et passim. — *etiam ille*, Joh. 14, 12. 17, 24. Act. 15, 11. etc. — 3) *sed iste*, *iste vero*, Matth. 23, 23. Luc. 11, 7. 42. — 4) *jam vero hic*, Marc. 16, 11. — 5) *hic ipse* l. *hic profecto*, Matth. 15, 18. κἀκεῖνα, haec profecto sunt, quae. Vid. *Καί*.

Κακία, ας, ἡ, 1) mala rei ratio, die schlechte Beschaffenheit, Untauglichkeit; (*Joseph.* Antiq. 3, 1. 1. aquae non potabili propter amaritudinem tribuit *κακίαν*; *μεταβολεῖν τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς παρούσης κακίας καὶ πότιμον αὐτοῖς παρασχεῖν*.) — inde ex adjuncto: *vexatio*, *afflictio*, Matth. 6, 34. cf. Eccles. 7, 14. ἡμέρα κακίας dies vexationis, aerumnarum. Sir. 19, 6. 1 Macc. 10, 46. 3 Esdr. 2, 29. ubi in textu chald. Esdr. 4, 22. legitur חֲבָל, *noxa*. — 2) *malignitas*, *nocendi*, *vexandi cupiditas*, Rom. 1, 29. Eph. 4, 31. Col. 3, 8. Tit. 3, 3. Jac. 1, 21. 1 Cor. 5, 8. 14, 20. (Prov. 1, 16. 1 Sam. 17, 28.) — 3) *improbitas*, *pravitas*, quatenus in animo latet, Act. 8, 22. 1 Petr. 2, 1. 16. (Jes. 29, 20. 1 Reg. 13, 33.) Saepius non legitur.

Κακοήθεια, ας, ἡ, (κακὸς et ἦθος) morum pravitas, 4 Macc. 1, 4. — *malevolentia*, *malignitas*; semel Rom. 1, 29. coll. Esth. 8, 16. 3 Macc. 3, 22. 7, 3. (*Joseph.* Antiq. 1, 1. 4. „Deus serpenti vocem ademit ὀργισθεὶς ἐπὶ τῇ κακίᾳ τῇ πρὸς τὸν Ἀδάμον. ib. 16, 3. 1.)

Κακολογέω, ῶ, f. ήσω (τὸ κακὸν l. κακῶς λέγω) 1) *maledico*, *mala imprecor*, Matth. 15, 4. Marc. 7, 10, (קִלֵּל Prov. 20, 20. Ezech. 22, 7. Exod. 22, 28.) — 2) *obtrecto*, *criminor*, Marc. 9, 39. Act. 19, 9. 2 Macc. 4, 1. ἐκακολόγει τὴν ὀνίαν, ὡς αὐτός τε εἴη τὸν ἡλιόδωρον ἐπισεσεικώς.

Κακοπάθεια, ας, ἡ, (a κακοπαθής, mala patiens) *perpessio malorum*, *vexatio*, *afflictio*. Semel Jac. 5, 10. ὑπόδειγμα τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας, i. e. cogitate etiam prophetas valde afflictos sed in afflictione patientes fuisse. (LXX. Mal. 1, 13. 2 Macc. 2, 27. 28.)

Κακοπαθέω, ῶ, f. ήσω, (καὶ κακῶς παθέω l. πάσχω) *mala patior*, *affligor*, 2 Tim. 2, 9. Jac. 5, 13. — potissimum dicitur de militibus, eorumque laboribus (*Joseph.* Antiq. 10, 11. 1. bell. 1, 7. 4.) Strapazen, Ungemach dulden; itaque eleganter Paulus: κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης. ib. 4, 5. coll. Jon. 4, 11. ubi pro hebr. עָמַל.

Κακοποιέω, ῶ, f. ήσω, (κακὸν l. κακῶς ποιέω) 1) mala facio; *damnum affero*, *graviter laedo*, *perdo*; Marc. 3, 4. Luc. 6, 9. (Gen. 31, 7. Esdr. 4, 13. 15. 1 Sam. 25, 34.) —

2) *inique ago*, flagitia committo, 1 Petr. 3, 17. 3 Joh. v. 11. (2 Sam. 24, 17. Gen. 31, 29.)

Κακοποιὸς, οῦ, ὁ, ἡ, *inique agens*, 1 Petr. 2, 12. 14. 3, 16. 4, 15. Prov. 12, 4. — *maleficus*, Joh. 18, 30.

Κακὸς, ἡ, ὸν, latinor. *malus*; hebr. רַע, — 1) *male comparatus*, *malae indolis*, von schlechter Beschaffenheit, *pravus*, *ignavus*, Matth. 24, 48. κακὸς δοῦλος. Phil. 3, 2. κακοὶ ἐργάται. Tit. 1, 12. κακὰ θηρία. Matth. 21, 41. — 2) sensu transitivo: *noxius*, *mala afferens*; ἐπιθυμία κακή, Col. 3, 5. coll. 1 Tim. 6, 9. (Prov. 12, 13. ἐπιθυμίαι ἀσεβῶν κακαί.) Apoc. 16, 2. ἕλκος κακὸν καὶ πονηρόν. (Prov. 16, 5. ἡμέρα κακή, dies infaustus). — τὸ κακὸν, *malum*, *noxium*, *exitiosum*, Rom. 14, 20. (Sir. 39, 27.) 1 Tim. 6, 10. Jac. 3, 8. Rom. 1, 30. — *injuria illata*, Rom. 12, 17. κακὸν ἀντὶ κακοῦ. v. 21. 13, 10. 1 Thess. 5, 15. 1 Cor. 13, 5. 2 Tim. 4, 14. 1 Petr. 3, 9—12. Prov. 16, 12. — 3) sensu *intransitivo*: a) de statu alienus: τὸ κακὸν, *malum*, *aerumna*, *molestia*, *afflictio*, Act. 9, 13. ποιεῖν κακά τινι, valde vexare aliquem. ib. 16, 28. πράσσειν ἑαυτῷ κακὸν, 28, 5. 2 Cor. 13, 7. Jac. 1, 13. Luc. 16, 25. ubi τὰ κακὰ aerumnae opponuntur τοῖς ἀγαθοῖς, vitae deliciis. coll. Jes. 46, 7. ἀπὸ κακῶν (צָרָה) σώζειν. Jer. 14, 8. 16, 18. Gen. 44, 34. 48, 16. — b) de moribus: *flagitiosus*, Marc. 7, 21. διαλογισμοὶ κακοὶ. — τὸ κακὸν, *malum* sensu morali, *flagitium*, *peccatum*, *scelus*, Matth. 27, 23. Marc. 15, 14. Luc. 23, 22. Act. 23, 9. Rom. 2, 9. 3, 8. 7, 19. 21. 9, 11. 13, 3 sq. 16, 19. 1 Cor. 10, 6. 15, 33. 2 Cor. 5, 10. 3 Joh. v. 11. Prov. 10, 24. — c) ad verum si refertur est: *falsus*; — Apoc. 2, 2. κακοὺς, i. e. impostores, qui apostolorum s. Christi auctoritatem sibi arrogant. τὸ κακὸν, *falsum*, Joh. 18, 23. Hebr. 5, 14. coll. Prov. 15, 2. 17, 11. Vid. etiam *Κακῶς*. — Saepius non habetur.

Κακοῦργος, ου, ὁ, ἡ, (contr. pro κακόεργος, ex κακὸν et ἔργον) *mala patrans*, *inique agens* (LXX. Prov. 21, 5. פֹּעֲלֵי אָוֶן); — *maleficus*, 2 Tim. 2, 9. — de sicariis l. latronibus Luc. 23, 32. 33. 39.

Κακουχέω, ῶ, f. ήσω (κακῶς ἔχω) *male habeo*, *vexo*, *affligo*. — Κακουχούμενοι, afflicti, Hebr. 11, 37. 13, 3. coll. 1 Reg. 2, 26. 11, 39.

Κακόω, ῶ, f. ώσω, (a κακὸς) κακὸν ποιέω, 1) de statu externo: *affligo*, *malis premo*, *vexo*, τινὰ, Act. 7, 6. 19. 12, 1. 18, 10. 1 Petr. 3, 13. (Jud. 2, 18. Exod. 23, 9. Gen. 15, 13. *Joseph.* Antiq. 3, 11. 3. κακωθέντες λέπρᾳ. bell. 4, 4. 6. κακοῦσθαι τοῖς υἱεῖς. — 2) de animo: tristitia affligo; κακοῦν ψυχὴν de jejunantibus, Num. 29, 7. κακ. τὴν ψυχὴν ἐν νηστείᾳ, Test. XII. Patr. p. 536. — *excito*, *exacerbo*, *irrito*, Act. 14, 2. ἐκάκωσαν τὰς ψυχάς. cf. Psal. 106, 32. ubi cum παροργίζειν commutatur. *Joseph.* Antiq. 16, 1. 2. κακοῦν (Hero-

dem) καὶ τῆς εὐνοίας ἧς εἶχεν εἰς τοὺς παῖδας ἀφαιρεῖν. ib. 16, 7. 3. et 8. 6. Test. XII. Patr. p. 536. [κατὰ] τὰ ἥπατά μου κακοῦμαι ἐγώ, hoc male me habet.

Κακῶς, adv. latin. male; 1) de eo quod non recte est comparatum, de inepto; *inepte, non convenienter*, Jac. 4, 3. κακῶς αἰτεῖσθε. — 2) sensu transitivo: *male, οὐκ ἐρεῖς κακῶς, ne maledicas*, contumeliis petas, Act. 23, 5. (Exod. 22, 8. אָרַר. Jes. 8, 21. קָלַל, Levit. 20, 9. 1 Macc. 7, 42.) — κακῶς ἀπολέσει, *male* l. *misere* perdet, sensus: penitus perdet. (*Joseph.* Ant. 2, 14, 2. κακοὶ κακῶς ἀπώλλυντο. Ant. 8, 7. 6. κακῶς ἐποίει, mala inflixit.) — 3) sensu intransitivo; a) de corpore: κακῶς ἔχειν, *valde aegrotare, male se habere*, Matth. 4, 24. 8, 16. Marc. 1, 32. Luc. 5, 31. et passim. (Saepissime apud profanos). Κακῶς πάσχει, Matth. 17, 15. κακῶς δαιμονίζεται, *misere, graviter*. — b) de re: *perperam, falsi quid*; Joh. 18, 23. εἰ κακῶς ἐλάλησα. (Sap. 14, 3. κακῶς φρονεῖν περὶ θεοῦ. *Joseph.* c. Apion. κακῶς δοξάζειν περὶ θεῶν.)

Κάκωσις, εως, ἡ, (a κακόω) *afflictio, miseria*. Semel Act. 7, 34. (Psal. 18, 21. Exod. 3, 7. Job. 31, 29. Sap. 3, 2.)

Καλάμη, ης, ἡ, frumenti calamus (ὁ σταχὺς τοῦ σίτου, interprete Suida); — *stipula, stramen*, (Jes. 17, 6. Exod. 15, 7. Joel. 2, 5.) — Semel 1 Cor. 3, 12. ubi καλάμη de stipula cum luto mixta s. potius de luto, cui immixta est stipula.

Κάλαμος, άμου, ὁ, 1) *calamus, arundo*, hebr. קָנֶה Matth. 11, 7. 12, 20. (Jes. 42, 3.) Luc. 7, 24. (1 Reg. 14, 15. Job. 40, 16.) — 2) *baculus* ex arundine factus, Rohrstab, Matth. 27, 29. 30. Marc. 15, 36. Sic etiam Matth. 27, 48. Marc. 15, 19. ubi alii de calamo aromatico malunt cogitare, (ut *Joseph.* Ant. 3, 8. 3. κινναμώμου δὲ καὶ καλάμου). — Specialiter: *calamus mensorius, virga geometrica*, Apoc. 11, 1. 21, 15. 16. (Ezech. 40, 3—6. 42, 16—19.) — *calamus scriptorius*, 3 Joh. v. 13. (Psal. 45, 2. Jer. 8, 8.) Saepius non legitur.

Καλέω, ῶ, f. έσω, latinor. *calo, voco*, hebr. קָרָא 1) *voco*; Joh. 10, 3. καλεῖ κατ' ὄνομα. (Jes. 43, 1. ἐκάλεσά σε τὸ ὄνομά σου) — Saepius usurpatur ita, ut notio quaedam adjuncta sit; scilicet a) voco aliquem ut faciat aliquid, *voco, postulo*, Hebr. 11, 8. (4 Macc. 3, 19. ὁ καιρὸς ἡμᾶς καλεῖ.) — b) voco ut veniat; *ad me voco, accerso*, Matth. 2, 7. 15. 4, 21. Marc. 1, 20. Luc. 19, 13. et passim. (1 Macc. 1, 6. Esth. 5, 12.) — *voco in judicium, cito, provoco*, Act. 4, 18. 24, 2. — voco ad convivium, *invito*, Matth. 22, 3—9. Luc. 7, 39. 14, 7—24. Joh. 2, 2. 1 Cor. 10, 27. Apoc. 19, 9. (Esth. 5, 2. 2 Sam. 13, 23. *Joseph.* Antiq. 6, 4. 1.) — In N. T. saepissime dicitur de iis, qui *ad regnum Dei eiusque felicitatem invitantur*, Matth. 9, 13. Marc. 2, 17. Luc. 5, 32. Rom. 8, 30. 9, 24 sq. Gal. 1, 6. Eph. 4, 1. 4. 1 Thess. 2, 12. 5, 24.

Hebr. 9, 15. 1 Petr. 2, 9. — item ad ſocietatem chriſtianam, 1 Cor. 1, 9. 7, 15 — 24. Gal. 5, 13. Quibus in locis, cum invitatio pendeat a Dei voluntate, inest ſimul notio *deſtinandi*, quae, ubi Deus dicitur vocare aliquem ad aliquid, haud raro potior eſt. Sic Matth. 22, 3. καλέσαι τοὺς κεκλημένους, invitare eos, quibus regnum a Deo deſtinatum eſt. — Similiter vocare ad munus, Gal. 1, 15. — ad ſalutem, pietatem, Col. 3, 15. 1 Theſſ. 4, 7. 2 Theſſ. 2, 14. 1 Petr. 1, 15. 1 Tim. 6, 12. — Cum Deus verbo (Gen. 1. Pſal. 33, 6. 9.) creare dicatur in V. T. καλέω 2) Deo tribuitur ita ut ſit: voco ut ſit, *jubeo eſſe*, ut noſtri: *zum Daſeyn, ins Daſeyn rufen*. Rom. 4, 17. καλοῦντος (2 Macc. 7, 28. ἐποίησε) τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. cf. Jeſ. 41, 4. τίς ἐποίησε ταῦτα; ἐκάλεσεν αὐτὴν ὁ καλῶν αὐτὴν ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς. ib. 48, 13. coll. 2 Reg. 8, 1. κέκληκε κύριος λιμόν. Jeſ. 22, 12. Sap. 11, 26. πῶς δὲ ἔμεινεν ἄν τι εἰ μὴ σὺ ἠθέλησας; ἢ τὸ μὴ κληθὲν ὑπὸ σοῦ διετηρήθη; — 3) nomen voco, *nomino*; et quidem a) de *nomine* ipſo: *nomino, nomen indo*, Matth. 1, 21. 23. 25. 27, 8. Luc. 1, 59. et ſaepiſſime. — Καλεῖσθαι ἔν τινι, nomen ab aliquo accipere, ex hebr. נִקְרָא ſeq. ב, Rom. 9, 7. ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα, i. e. poſteri tui Iſaacidae vocabuntur. Hebr. 11, 18. Gen. 21, 12. — Etiam *cognomino*, Matth. 2, 23. [10, 25. ubi Griesb. ἐπεκάλεσαν]. Luc. 6, 15. 8, 2. coll. 2 Macc. 10, 12. 1 Macc. 3, 1. *Joſeph.* bell. 1, 1. 1. Ἀντιοχος ὁ κληθεὶς ἐπιφανής. — b) de *attributo*, quod alicui tribuitur, *appello*, Matth. 22, 43. κύριον καλεῖ. ib. 45. 23, 9, 10. Luc. 1, 36. 6, 46. 20, 44. 22, 25. Act. 14, 12. 1 Petr. 3, 6. Apoc. 19, 11. — *ſaluto*, Matth. 23, 7. καλεῖσθαι ῥαββί. ib. v. 8. — Cum qui attributum alicui tribuunt, illum talem habeant, qualem praedicant, καλέομαι ex adjuncto eſt 4) *habeor aliquis, ſum, fio* ſcl. ex aliorum ſententia. Matth. 5, 19. ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. 21, 13. Marc. 11, 17. (Jeſ. 56, 7.) Luc. 1, 76. 2, 23. 15, 19. 1 Cor. 15, 9. Hebr. 3, 13. Matth. 5, 9. Jac. 2, 23. Hoſ. 1, 10. Fortaſſe etiam Act. 8, 10. ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ καλουμένη μεγάλη. vid. e V. T. Jeſ. 4, 3. Jeſ. 19, 18. 41, 1. ib. 49, 6. μέγα σοι ἐστὶ, τοῦ κληθῆναί (hebr. הָיָה) σε παῖδά μου. Sir. 5, 14. μὴ κληθῇς ψίθυρος.

Καλλιέλαιος, ου, ἡ, (καλὸς et ἐλαία) *olea bona, generoſa*, (cui opponitur ἀγριέλαιος, quod vid.) Semel Rom. 11, 24. tanquam imago populi Deo ſacri (Judaeorum) ab antiquis temporibus.

Καλλίων, ονος, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, *melior*, comparativus a καλός. Sap. 14, 19. Sir. 36, 18. Jer. 18, 11. — Κάλλιον adverbialiter: *optime, bene*, Act. 25, 10.

Καλοδιδάσκαλος, ου, ὁ, ἡ, (καλὸς et διδάσκαλος) honeſta tradens, honeſtatis magiſter. Semel Tit. 2, 3.

Καλοὶ λιμένες, (καλὸς et λιμὴν) *bonus portus, por-*

tus pulcher; locus Cretae, insulae, a nautis ita dictus, quia commodus erat ad appellendum. Act. 27, 8.

Καλοποιέω, ῶ, f. ήσω, i. e. τὸ καλὸν f. καλῶς ποιέω, *recte facio, honeste ago.* Semel 2 Thess. 3, 13. de iis, qui honesto modo victum quaerunt. Alii: *benefacere*, coll. Gal. 6, 9.

Καλὸς, ἡ, ὸν, latinor. *bonus*, hebr. טוב, proprie: ita comparatus, ut esse debet, bene compositus; itaque 1) de externa specie: *pulcher, formosus*, Gen. 6, 2. Esth. 2, 3. Gen. 12, 14. 2 Sam. 14, 25. 2) de interno rei pretio: *pretiosus, praestans*; μαργαρίται Matth. 13, 45. λίθοι Luc. 21, 5. καρπὸς Matth. 3, 10. 7, 19. 7, 17 sq. Luc. 3, 9. 6, 43. — οἶνος, Joh. 2, 10. θεμέλιον, 1 Tim. 6, 19. — (στολὴ καλὴ, חמוד Gen. 27, 15.) — 3) de interna rei rectitudine, bene comparatus, natura sua *bonus*, v. c. δένδρον, Matth. 12, 33. Luc. 6, 43. σπέρμα Matth. 13, 24. 27. 37. 38. νόμος Rom. 7, 16. 1 Tim. 1, 8. ἔργον 1 Tim. 3, 1. κτίσμα θεοῦ, 1 Tim. 4, 4. — γῆ καλὴ i. e. apta frugibus ferendis, Matth. 13, 8. 23. Marc. 4, 8. 20. Luc. 8, 15. (Sic טוב et καλὸν Gen. 1, 4—25. 31.) — Ex adjuncto: *utilis*, Matth. 13, 48. Marc. 9, 50. Luc. 14, 34. (Sir. 14, 3. 42, 8. Gen. 2, 9. καλὸν εἰς βρῶσιν.) — 4) de sentiendi agendique ratione: *bonus*, legibus divinis humanisque conveniens, igitur: *honestus, probus, bonus*; καλὰ ἔργα, bene, recte facta, Matth. 5, 16. 26, 10. Marc. 14, 6. Joh. 10, 32. 33. 1 Tim. 5, 10. 25. 6, 18. Tit. 2, 7. 14. 3, 8. 14. Hebr. 10, 24. 1 Petr. 2, 12. (Jes. 1, 17.) Vid. praeterea Rom. 7, 18. 21. 12, 17. 14. 21. 1 Cor. 5, 6. 2 Cor. 8, 21. 13, 7. (Prov. 3, 4.) Gal. 4, 18. 6, 9. Hebr. 5, 14. Jac. 4, 17. 1 Petr. 2, 12. (2 Chron. 14, 2. 31, 20. Prov. 17, 27.) συνείδησις καλὴ, conscientia bona, l. recti, Hebr. 13, 18. — Ratione officii l. muneris: *probus, fidus*; ποιμὴν, Joh. 10, 11. 14. στρατιώτης 2 Tim. 2, 3. διάκονος 1 Tim. 4, 6. οἰκόνομος 1 Petr. 4, 10. — Ex adjuncto 5) *honorabilis, laudabilis, honestus*; στρατεία 1 Tim. 1, 18. ἀγὼν 1 Tim. 6, 12. 2 Tim. 4, 7. ὁμολογία 1 Tim. 6, 12. 13. vid. 1 Tim. 3, 7. 13. Jac. 2, 7. — 6) de eo quod cognoscitur; *verum, bonum*, adjecta notione honesti et utilis, 1 Thess. 5, 21. τὸ καλὸν κατέχετε 1 Tim. 4, 6. 2 Tim. 1, 4. Jac. 3, 13. Hebr. 6, 5. coll. Sap. 10, 8. — 7) ratione numeri: *magnus, largus*; Luc. 6, 38. μέτρον καλόν (nisi hic est *justa* mensura). Sic in Vet. T. γῆρας καλὸν, 1 Chron. 29, 28. Gen. 25, 8. et saepius). — Denique 8) καλόν ἐστι a) *decet*, Matth. 15, 26. Marc. 7, 27. Gal. 4, 18. Hebr. 13, 9. Eodem sensu *Joseph.* Ant. 19, 1. 1. καλῶς ἔχει. — b) *placet*, Matth. 7, 4. Marc. 9, 5. Luc. 9, 33. 1 Tim. 2, 3. [5, 4.] Vid. Deut. 6, 18. 2, 28. Num. 24, 1. c) καλὸν ἐστί τινι, *conducit*, Matth. 18, 8. 9. 26, 24. Marc. 9, 42 sq. 45. 47.

14, 21. 1 Cor. 7, 1. 8, 26. 9, 15. (Gen. 2, 18. Jon. 4, 4.) — Saepius non legitur.

Κάλυμμα, ατος, τὸ, (a καλύπτω), *tegumentum, velamen;* 2 Cor. 3, 13. de velamine, quo Moſes faciem tegebat (Exod. 34, 33 ſqq.). Ib. v. 14. eodem velamine dicitur lex moſaica quaſi obvoluta, quo minus eam recte intelligant Judaei. — Ib. v. 15. 16. κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν κεῖται, tropice: mens ad verum videndum inepta, obcoecata. 1 Cor. 11, 4. in verbis κατὰ κεφαλῆς quidam κάλυμμα ſubaudiendum eſſe putant, ut Eſth. 6, 12.

Καλύπτω, f. ψω, 1) *operio, tego*, λύχνον σκεύει, Luc. 8, 16. (Num. 4, 9. 12.) Luc. 23, 30. (Hoſ. 10, 8.) — καλύπτεσθαι de navi: a fluctibus tegi, i. e. *ſubmergi*, Matth. 8, 24. vid. Num. 16, 33. Job. 22, 11. Pſal. 78, 58. 106, 12. coll. Exod. 15, 5. 10. — 2) *tegumento*, l. *velamine operio, occulto*, Deut. 23, 13. — tropice: cognitioni aliorum ſubduco, *occulto, abſcondo*, Matth. 10, 26. 2 Cor. 4. 3. — Idem eſt ſenſus formulae καλύπτειν τὰς ἁμαρτίας, velamine obtegere peccata, ne alii videant et puniant; quae ſignificare poteſt, vel: negare peccata ſua, ut Pſal. 32, 5. vel: *efficere ut non puniantur, veniam eorum adipiſci.* Poſteriori modo Jac. 5, 20. 1 Petr. 4, 8. καλ. πληθ. ἁμ. efficiet, ut homines alia vitia multa ei ignoſcant. Vid. Pſal. 32, 1. 2. ubi ἀποκαλύπτ. τὰς ἁμ. explicatur per ἀφιέναι, μὴ λογίζεσθαι. Pſal. 85, 2. Neh. 4, 5. μὴ καλ. ἐπὶ ἀνομίαν, impietatem punire.

Καλῶς, adv. latinor. *bene, optime;* a καλὸς, quod vid. — 1) *bene, optime*, i. e. a) *recte, ut decet, honeſte*, Joh. 18, 23. 1 Cor. 7, 37 ſq. Gal. 5, 7. Phil. 4, 4. Hebr. 13, 18. Jac. 2, 8. 19. 2 Petr. 1, 19. 3 Joh. v. 6. — de officio: *ſtrenue, fideliter*, 1 Tim. 3, 4. 12 ſq. 5, 17. 1 Macc. 8, 23. — b) *recte, vere, apte, rei convenienter*, Matth. 15, 7. Marc. 7, 6. 12, 28. 32. Luc. 20, 39. Joh. 4, 7. 8, 48. 13, 13. Act. 28, 25. Rom. 11, 20. Jer. 1, 12. — c) *bene, utiliter*, ratione conditionis externae; καλῶς ποιεῖν τινι, benefacere alicui, Matth. 5, 44. 12, 12. Luc. 6, 27. (Zach. 8, 15. Zeph. 3, 21.) — Marc. 7, 37. καλῶς (κατὰ) πάντα πεποίηκε, omni modo beneficus fuit. — Καλῶς ἔχειν, *valere, convaleſcere*, Marc. 16, 18. — καλῶς ἐποίησας, noſtrum: du haſt wohl gethan, Act. 10, 33. — 2) *honorifice, magnifice*, Jac. 2, 3. Tob. 14, 10. θάψον με καλῶς. Eſth. 2, 9. ἐχρήσατο αὐτῇ καλῶς. — 3) *ſincere, vere*, Gal. 4, 17. — 4) καλῶς, ſimpliciter: *bene! placet!* eius eſt, qui annuit, promittit, conſentit. Sic Luc. 6, 26. καλῶς ὑμᾶς (pro ὑμεῖς) εἴπωσι οἱ ἄνθρωποι, ſi vobis dicunt τὸ καλῶς, *placet.* Vid. 1 Reg. 2, 18. καὶ εἶπεν, καλῶς, ἐγὼ λαλήσω. — 5) ironice: *bene ſcilicet, recte ſcilicet*, Marc. 7, 9. — *lubentiſſime ſcilicet*, 2 Cor. 11, 4. coll. 2 Sam. 3, 13. καλῶς ἐγὼ διαθήσομαι. — 6) 1 Cor. 14,

17. καλῶς videtur esse vel: *multum*, vel *licet*; ut Jes. 23, 16. καλῶς κιθάρισον, πολλὰ ᾄσον. — Saepius non extat.

Κἀμὲ, vid. Κἀγώ.

Κάμηλος, ου, ὁ, ἡ, *camelus*, hebr. גָּמָל. Matth. 3, 4. Marc. 1, 6. — Proverbium, quod legitur Matth. 19, 24. Marc. 10, 25. Luc. 18, 25., id, quod fere impossibile, difficillimum est, indicat; cujus etiam mentio fit apud Rabbinos. Vid. *Buxtorf.* lexic. chald. talm. p. 1722. Alii perperam malunt κάμηλος in his locis de *rudente* intelligere. Phavor. quidem, κάμηλος καὶ τὸ παχὺ σχοινίον, ἐν ᾧ δεσμεύουσι τὰς ἀγκύρας οἱ ναῦται. ὡς τὸ ἐν εὐαγγελίῳ κ. τ. λ.; sed rectius *Suidas*: κάμηλος· τὸ ἀχθοφόρον ζῶον. κάμιλος δὲ παχὺ σχοινίον. — Aliud proverbium: camelos bibendo deglutire, Matth. 23, 24. dicitur de iis, quorum mens a gravissimis vitiis ac sceleribus non abhorret, sive quorum conscientia graviter peccando non turbatur. cf. Διυλίζω.

Κάμινος, ου, ὁ, ἡ, *caminus*, *fornax*, et quidem fornax vel *liquatoria*, vel *figlina*, vel etiam *furnus*. (LXX. כִּבְשָׁן Exod. 19, 18. כּוּר Jer. 11, 3. אַתּוּן Dan. 3, 6—27.) — Matth. 13, 42. 50. Apoc. 1, 15. 9, 2.

Καμμύω, f. ύσω, (κατὰ et μύω, claudo), ex seriori et vulgari dicendi ratione contracte pro καταμύω scl. ὀφθαλμοὺς, quod saepe additur, (vid. *Fischer* de vitiis lex. N. T. p. 678. *Sturzius* de dialecto macedonica et alex. p. 173 sq.) *oculos claudo*; deinde *conniveo*. — In N. T. bis Matth. 13, 15. Act. 28, 27. καμμύειν τοὺς ὀφθαλμοὺς, oculos oblinere, calce obducere; hoc enim significat טָחָה quod Jes. 6, 10., e quo haec deprompta sunt, legitur, (LXX. τοὺς ὀφθ. ἐκάμμυσαν); sensus: veritati cognoscendae proterve adversari. (Legitur Jes. 29, 10. Thren. 3, 44. connivendi autem significatione apud Philon. de Somn. p. 589.)

Κάμνω, f. καμῶ, perf. κέκμηκα, 1) laborando comparo, erarbeiten, Test. XII. Patr. p. 624. — 2) labore defatigor; — *languesco*, *deficio*, [Apoc. 2, 3. in text. vulg.] Hebr. 12, 3. μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς. Job. 10, 1. κάμνω τῇ ψυχῇ μοῦ. *Joseph.* Antiq. 2, 13. 4. ib. 10, 2. 1. Phil. de migr. Abr. p. 422. — 3) valde *aegroto*, Jac. 5, 15.

Κἄμοὶ, vid. Κἀγώ.

Κάμπτω, f. ψω, *flecto*, *incurvo*; cum transitive, tum intransitive: flecto me, incurvo me. In N. T. tantum in formula κάμπτω τὰ γόνατα s. τὸ γόνυ, cuius sensus est: religiose colere, adorare aliquem; a) transitive, κάμπτειν γόνυ τινι, Rom. 11, 4. (1 Reg. 19, 18.) et πρός τινα Eph. 3, 14. — intransitive: ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, mihi, in mei adorationem incurvent se genua, me quisque adoret, Rom. 14, 11. (Jes. 45, 23.). — Ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ, Phil. 2, 20.

Κἂν, contracte 1) pro *καὶ ἐὰν*, quod pro ratione significationis *τοῦ καὶ* (quod vid.) est a) *et si*, *et ubi*, ac ut *καὶ* simpliciter copulat, Matth. 16, 18. Joh. 10, 38. Hebr. 12, 20. Jac. 5, 15. — b) *si vel*, i. q. *ἐὰν καὶ*, Matth. 21, 21. 26, 35. — c) *etsi*, *quanquam*, Joh. 8, 14. 11, 25. — 2) pro *καὶ ἄν*, a) *vel*, *modo*, *wenigstens*, Act. 5, 15. 2 Cor. 11, 16. — b) *quo fortasse*, (*καὶ* pro *ἵνα*, et *ἄν* fortasse, vid. *Καὶ* et *Ἄν*) Luc. 13, 9. *καὶ βαλῶ κόπρια, κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν*, et ille (quo ille) fortasse fructum faciat. (Ponitur etiam pro *καὶ ἐν*, ut *Joseph.* Antiq. 4, 7. 3. *κἂν τούτῳ* scl. *χρόνῳ*, eodem tempore.) — Saepius non legitur.

Κανᾶ, ἡ, *Cana*, nom. pr. indecl. vici in Galilaea, (*εἰς κανᾶ κώμην*, *Joseph.* Antiq. 13, 15. 1. bell. 1, 17. 5. *ἐν κώμῃ τῆς γαλιλαίας, ἣ προσαγορεύεται κανᾶ*, idem de vita sua §. 16.). — Joh. 2, 1. 11. 4, 46. 21, 2.

Καναναῖος, codd. Matth. 10, 4. pro *κανανίτης*, quod vid.

Κανανίτης, ου, ὁ, *zelotes*, ab hebr. קַנָּא formatum. Cognomen Simonis apostoli, Matth. 10, 4. Marc. 3, 18. (Lucas Evang. 6, 15. Act. 1, 13. rectius ὁ *ζηλωτής*. Vid. *Ζηλωτής*.)

Κανδάκη, ης, ἡ, *Candace*, nomen reginis et matribus regum Aethiopiae Jesu temporibus commune. *Strabo* XVII. *Plin.* Hist. Nat. 6, 29. Dio Cass. lib. 57. — Legitur Act. 8, 27.

Κανὼν, όνος, ὁ, proprie lignum rectum s. baculus ad regendum et metiendum, *regula*, Richtscheit, (Test. XII. Patr. p. 662. *σταθμῷ γὰρ καὶ μέτρῳ καὶ κανόνι* [Sap. 11, 20. *ἀριθμῷ*] *πᾶσα κτίσις ὑψίστου*.) — Inde 2) tropice: *doctrina*, *morum ac vitae regula*, *praecepta*, Gal. 6, 16. [Phil. 3, 16.] (4 Macc. 7, 1. *πρὸς τὸν τῆς φιλοσοφίας κανόνα εὐσεβῶς φιλοσοφῶν*.) — 3) *fines* mensura circumscripti, *limites*; tropice: limites provinciae demandatae, 2 Cor. 10, 13. 15. 16.

Καπερναούμ, ἡ, *Capernaum*, nom. pr. indecl. urbis, quae in V. T. non commemoratur, ideoque post exilium condita putatur, in N. T. autem dicitur *πόλις τῆς γαλιλαίας* (Luc. 4, 31.), describitur sita ad mare Galilaeum s. lacum Genezareth (Joh. 6, 17. 24.), in finibus tribuum Zabulon et Nephthalim (Matth. 4, 13.), laudaturque *ὑψωθεῖσα ἕως τοῦ οὐρανοῦ* (Matth. 11, 23. Luc. 10, 15.) i. e. vel florentissima, vel etiam valde superbiens. Commemoratur praeterea Matth. 8, 5. 17, 24. Marc. 1, 21. 2, 1. 9, 33. Luc. 4, 23. 7, 1. Joh. 2, 12. 4, 46. 6, 59. In libris optimae notae scribitur *Καφαρναούμ*, quod praeferendum videtur, cum in *Καφαρ* hebr. כְּפַר, *pagus*, *villa*, lateat, et *Josephus* (bell. 3, 10. 8.) in descriptione regionis fertilissimae, lacum Galilaeum adjacentis, commemoret fontem uberrimum, totamque regionem largiter alentem, *καφαρναούμ* ab indigenis appellatum. Videtur igitur aut fons a pago, aut pagus a fonte nomen accepisse. Caeterum Jose-

phus *urbem καπερναούμ* l. *καφαρναούμ* non, ſed tantum ſemel *κώμην κεφαρναούμην λεγομένην* (de vita, §. 72.), laudat, quae Capernaum novi teſt. eſſe videtur.

Καπηλεύω, f. *εύσω*, a *κάπηλος*, quod primum *caupo, propola.* Deinde, quia propolae, quaeſtus quippe cupidiſſimi, merces, potiſſimum vinum et quae ad victum pertinent, adulterare, et lucrum inhoneſto modo quaerere ſolent, (quare Siracides c. 26, 29. *μόλις ἐξελεῖται ἔμπορος ἀπὸ πλημμελείας, καὶ οὐ δικαιωθήσεται κάπηλος ἀπὸ ἁμαρτίας*), *κάπηλος* quoque eſt corrumpens, quaeſtum inhoneſto modo quaerens. Inde *καπηλεύω* 1) cauponem, propolam ago; 2) *vendo aliquid ita ut quaeſtum inhoneſtum quaeram*, ſcl. adulterando merces, vel alio modo. Sic 2 Cor. 2, 17. *οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοί, καπηλεύοντες* (i. e. *οὐ καπηλεύομεν*) *τὸν λόγον*, non enim, ut multi alii facere ſolent, cauponamur doctrinam divinam, ſ. cauponum more lucrum inhoneſtum in tradenda doctrina quaerimus. Saepius ita apud profanos. Philo de Carit. p. 707.: *ἑτάῖρα τὸ τῆς ὥρας καπηλεύσουσα.* Idem legat. ad Caj. p. 1021. Tibull. I, 13. 51. formam cui vendere cura eſt. Sic Ennius: *bellum cauponantes* de iis, qui ob quaeſtum pugnant. Vid. *Kypkius*, *Loesnerus* et *Wolf.* ad h. l.

Καπνὸς, *οῦ*, *ὁ*, 1) *fumus, vapor.* *Ἀτμὶς καπνοῦ*, vapor fumi, Rauchdampf, Act. 2, 19. Joel. 2, 30. — Fumus fornacis ſ. gehennae, Apoc. 9, 2. 3. 14, 11. Exod. 19, 18. *Ὁ κάπνος αὐτῆς*, fumus ignis, quo cruciatur, Apoc. 19, 3. Jeſ. 34, 10. — *καπνὸς καὶ θεῖον*, Apoc. 9, 17. 18. vid. *θεῖον.* — fumus urbis incenſae Apoc. 18, 9. 18. — vapor *τῶν θυμιαμάτων*, Apoc. 8, 14. — 2) *nubes*, Rauchwolke, quae erat ſymbolum praeſentiae Dei, *τῆς δόξης τοῦ θεοῦ*, et interna templi implebat, Apoc. 15, 8. vid. Exod. 40, 34. 35. Levit. 16, 2. 1 Reg. 8, 10. 11. 1 Chron. 5, 13. 14. 7, 1. 2. Jeſ. 6, 4. coll. Exod. 24, 16. Levit. 9, 15.

Καππαδοκία, *ας*, *ἡ*, *Cappadocia*, regio Aſiae minoris, pontum Euxinum inter et Armeniam minorem, Ciliciam, Pamphyliam et Galatiam, a qua amne Cappadoce ſeparatur. Act. 2, 9. 1 Petr. 1, 1. (*Joſeph.* Antiq. 16, 2. 2. bell. 4, 11. 1.)

Καρδία, *ας*, *ἡ*, hebr. לב, 1) *cor*, propr. 1 Sam. 1, 8. — tropice de eo quod *in medio latet*; Matth. 12, 40. *καρδία τῆς γῆς*, pro *κοιλία*, ut etiam Sir. 51, 21. *κοιλία* pro *καρδία*, Ezech. 27, 4. *ἐν καρδίᾳ θαλάσσης.* Pſal. 46, 2. Jon. 2, 4. — 2) *mens, animus*, quatenus eſt fons ac ſedes cogitationum, ſtudiorum, deſideriorum, cupiditatum; a) univerſe Matth. 5, 8. 13, 19. 15, 8. 4, 15. 7, 6. 19. Luc. 1, 51. 6, 45. et ſaepiſſime; b) ad cognitionem refertur, Matth. 13, 15. Marc. 8, 17. Eph. 1, 18. *ὀφθαλμοὶ τῆς καρδίας.* Jeſ. 6, 10. Bar. 2, 31. — c) ad ſenſus, Marc. 3, 5. 6, 52. Luc. 24, 32. Gen. 50, 21.

— d) ad ſtudia et appetitus, Matth. 6, 21. 9, 4. 12, 34. [35.] Marc. 7, 21. Luc. 1, 17. 12, 34. Matth. 5, 28. ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, pravo appetitu, quo trahitur, adulterii reus eſt. — Inde interdum de *voluntate*, Act. 4, 32. καρδία μία, una mens, ſummus voluntatis conſenſus (2 Chron. 30, 12.) Act. 13, 22. ἀνὴρ κατὰ τὴν καρδίαν μου, 2 Sam. 7, 21. — de *conſcientia*, ſ. ſenſu recti et boni, 1 Sam. 3, 20. 21. Rom. 2, 15. 1 Sam. 24, 6. 2 Sam. 24, 10. Sir. 35, 23. 37, 13 ſq. — Huc et referendae ſunt formulae: ἀναβαίνειν εἰς τὴν καρδ. τινὸς, animum ſubire, Luc. 24, 39. Act. 7, 23. (Jer. 3, 16. Jeſ. 65, 11.) — βάλλειν εἰς τὴν καρδ. τινὸς, conſilium alicui ſuggerere, Joh. 13, 2. Hebr. 8, 10. Apoc. 17, 17. (Nehem. 7, 5.) — τιθέναι εἰς τὴν καρδίαν ſ. ἐν τῇ καρδίᾳ, animo infigere, alta mente repoſitum habere, animo volvere Luc. 1, 66. 21, 14. Act. 5, 4. (2 Sam. 13, 20. 33. Hag. 2, 19. εἰπεῖν ſ. λέγειν, διαλογίζ. ἐν τῇ καρδίᾳ, ſecum cogitare, reputare, Matth. 24, 48. Marc. 2, 6. 8. Rom. 10, 6. Apoc. 18, 7. Luc. 3, 15. 5, 22. (Deut. 9, 4. 8, 17.) — 3) ex hebraismo καρδία opponitur actioni externae, indicatque aliquid peragi non invito vel fucato, ſed potius *lubenti* vel *ſincero animo*. Sic καρδίᾳ, *ſincere*, 2 Cor. 5, 12. 1 Theſſ. 2, 17. ἐκ καρδίας Rom. 6, 17. ἀπὸ καρδιῶν ὑμῶν, Matth. 18, 35. ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ſ. ἐξ ὅλης τῆς καρδ. toto animo i. e. ſumma ſinceritate et veritate, Matth. 23, 37. Marc. 12, 30. 33. Luc. 10, 27. Act. 8, 37. Deut. 6, 5. 26, 16. Pſal. 119, 34. — 4) ex hebraismo καρδία τινὸς, pro *homine ipſo*, quatenus cogitat, ſentit, appetit; Act. 14, 17. τὰς καρδίας ἡμῶν, Jac. 5, 5. i. e. nos; non *ventriculum*, ut quidam voluerunt. Rom. 16, 18. τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων i. e. τοὺς ἀκάκους. — Sic LXX. (hebr. לְבַב) Gen. 18, 5. Jud. 19, 5. 16, 26. Exod. 9, 24. coll. Sir. 3, 26. καρδία σκληρὰ, homo audax ib. 2, 12. καρδίαι δειλαί.

Καρδιογνώστης, ου, ὁ, (καρδία et γνωστὴς, ſcrutator) *ſcrutator animi*, i. e. qui intimas hominis cogitationes eiusque ſtudia et conſilia occulta adcurate intelligit. Act. 1, 24. 15, 8. hebr. חֹקֵר לֵב LXX. ἐτάζων καρδίας, Jer. 17, 10. Job. 7, 20.

Καρπὸς, οῦ, ὁ, hebr. פְּרִי, 1) *fructus*; a) proprie arborum, agri, vitium etc. Matth. 3, 10. 7, 17 ſqq. Luc. 3, 9. Matth. 13, 8. Luc. 12, 17. Jac. 5, 17 ſq. Matth. 21, 34. 41. Marc. 12, 2. Luc. 20, 10. Joh. 15, 2. 5. 1 Cor. 9, 7. Joh. 12, 24. et pluries. — καρπὸν διδόναι, ποιεῖν, ut Jer. 12, 2. Pſal. 1, 3. — καιρὸς τῶν καρπῶν, tempus vindemiae, Matth. 21, 34. — Transfertur etiam ex hebraismo ad *homines*: καρπὸς τῆς κοιλίας, *foetus*, Luc. 1, 42. καρπὸς τῆς ὀσφύος, *liberi*, *poſteri*, Act. 2, 30. vid. Gen. 30, 2. Pſal. 127, 4. 132, 11. Mich. 6, 7. Pſal. 21, 10. τὸν καρπὸν αὐτῶν — τὸ σπέρμα αὐτῶν, poſteros. — Adeoque ad labia et καρπὸς χειλέων (verba

Prov. 12, 14.) dicitur Hebr. 13, 15. ut Hos. 14, 3. de *laudibus*, quae Deo tanquam frugum primitiae (Hos. 10, 1.) offeruntur, coll. Prov. 31, 31. 18, 20. — b) tropice, ut nostrum *Frucht*, *de eo, quod efficitur, quod prodit ex aliqua re;* α) i. q. ἔργον, *effectus, opus*, Matth. 3, 8. καρπὸς ἄξιος τῆς μετανοίας, ib. 7, 16. 20. Luc. 3, 8. Matth. 21, 43. ποιεῖν καρπὸς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. — καρπὸν φέρειν, fructum ferre, multa efficere ad religionis propagationem, Joh. 15, 8. 16. — Gal. 5, 22. καρποὶ τοῦ πνεύματος, i. q. v. 19. ἔργα. Hebr. 12, 11. Jac. 3, 17. Eph. 5, 9. καρπὸς τοῦ φωτός. Phil. 1, 11. καρπὸς τῆς δικαιοσύνης. coll. v. 22. cf. Jer. 17, 10. δοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τοὺς καρποὺς τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ. Mich. 7, 13. Prov. 10, 16. ἔργα δικαίων ζωὴν ποιεῖ, καρποὶ δὲ (hebr. תבואת) ἀσεβῶν ἁμαρτίας. Sir. 11, 3. mel dicitur apium καρπός. — Ex adjuncto β) *praemium, beneficium, utilitas percepta*, Rom. 2, 30. καρπὸν ἔχειν ἔν τινι. ib. 6, 21. 22. 15, 28. Phil. 4, 17. Hebr. 12, 11. — Joh. 4, 36. καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον συνάγειν. cf. Psal. 58, 11. Prov. 19, 22. 31, 20. καρπὸν (hebr. יד) ἐξέτεινε πτωχῷ. — 2) *semen*, quia fructus semen est, vel illud continet, καρπὸς σπέρματος, ut dicitur Gen. 1, 29. — a) propr. *granum*, Matth. 13, 26. ὁ κόκκος ἐποίησε καρπὸν, semen grana fecit, setzte Körner an. Marc. 4, 7. 8. 29. Luc. 8, 8. — β) tropice pietas comparatur cum semine, e quo salus nascitur; Jac. 3, 18. καρπὸς τῆς δικαιοσύνης σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην. Prov. 11, 30. ἐκ καρπῶν δικαιοσύνης φύεται δένδρον ζωῆς. Interdum omittitur, v. c. Matth. 13, 23. post ποιεῖν. Matth. 6, 26. post συνάγειν.

Κάρπος, ου, ὁ, Carpus, nomen viri, 2 Tim. 3, 14. commemorati, praeterea ignoti.

Καρποφορέω, ῶ, f. ήσω, (a καρποφόρος) 1) *fructum fero*, Marc. 4, 28. (Hab. 3, 16. Sap. 10, 7. — 2) ut καρπὸς tropice de factis, sic etiam καρποφορ. est: *fructus pietatis fero, factis pietatem monstro*, Matth. 13, 23. Marc. 4, 20. Luc. 8, 15. Col. 1, 10. καρποφοροῦντες ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, honesta quaeque facientes. — τῷ θεῷ — τῷ θανάτῳ fructus colligere Deo — morti, i. e. praemiis divinis — miseria mortis dignum se reddere, Rom. 7, 4. 5. — 3) medium: semen spargo mihi, *augeor, propago me;* Col. 1, 6. εὐαγγέλιον καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον, doctrina christiana propagata et aucta, scl. cum interna vi, tum ambitu.

Καρποφόρος, ου, ὁ, (a καρπὸς et φέρω) *frugifer; frugibus ferendis aptus;* Act. 14, 17. (Jer. 2, 21. Psal. 117, 34.)

Καρτερέω, ῶ, f. ήσω, (a καρτερός, potens, fortis, compos; fortiter luctans, patienter ferens) *fortem me gero, fortiter luctor*, Hebr. 11, 27. τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε, fortiter egit secundum (κατὰ) voluntatem invisibilis

Dei, quasi eum conspiceret. (LXX. Jes. 42, 14. 44, 14. 2 Macc. 7, 17.)

Κάρφος, εος, τὸ, (a *κάρφω*, ficco, arefacio) *palea, festuca, stipula,* Gen. 8, 1. *Hesych. κάρφος· ἄχυρον, χόρτος, κεραία ξύλου λεπτὴ, ξύλον λεπτὸν καὶ ξυρόν.* Matth. 7, 3—5. Luc. 6, 41. 42. ubi est imago vitii levioris.

Καρχηδὼν, όνος, ἡ, — Carthago, Jes. 23, 1. 10. — *carbunculus,* Apoc 21, 19. in codd. pro *χαλκηδών.*

Κατὰ, praepositio, quae jungitur

I) cum *genitivo,* ubi indicat

1) *motum e loco* superiori in inferiorem: *super, de, in; κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς θάλασσαν,* de monte praeceps, Matth. 8, 32. Marc. 5, 13. Luc. 8, 33. (*Joseph.* bell. 1, 8. 5. *κατὰ τῶν κρημνῶν ἐρρίπτουν ἑαυτούς.* ib. 2, 3. 3. *κατὰ τοῦ τείχους κατεκρημνίζοντο.* 2 Macc. 6, 10.) — *Κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς,* Marc. 14, 3. in caput eius effudit scl. manu elata. (*Joseph.* bell. 2, 3. 2. „conscensis porticibus *κατὰ κεφαλῆς αὐτῶν ἠφίεσαν τὰ βέλη.*) — *κατὰ κεφαλῆς ἔχων,* velamen habens de capite dependens, 1 Cor. 11, 4. — *κατὰ βάθους,* in profundum, 2 Cor. 8, 2. *ἡ κατὰ βάθους πτωχεία,* summa paupertas. — 2) motum per locum: *per, in.* Luc. 4, 14. *φήμη ἐξῆλθε καθ' ὅλης τῆς περιχώρου.* c. 23, 5. *διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας.* Act. 9, 31. 42. 10, 37. cf. 2 Macc. 3, 17. *τὸ κατὰ καρδίας ἐνεστὸς ἄλγος.* *Joseph.* bell. 4, 9. 7. *τὸ κατὰ νώτου,* per regiones a tergo. Id. Antiq. 14, 15. 1. *ὑπολείπειν κατὰ νώτου,* a tergo relinquere. — 3) motum adversus aliquid, et quidem sensu hostili: *adversus, contra, in, in damnum;* Matth. 5, 11. 23. 10, 35. 12, 14. 25. 30. 32. 26, 59. Marc. 3, 6. 9, 40. 11, 25. 14, 55 sqq. Luc. 9, 50. 11, 23. 23, 14. Joh. 18, 29. Act. 4, 26. 6, 13. 14, 2. 19, 16. *ἴσχυσε κατ' αὐτῶν,* praevaluit illis. c. 25, 3. *κατ' αὐτοῦ* in Pauli damnum. c. 27, 14. Rom. 11, 2. 1 Cor. 4, 6. 2 Petr. 2, 11. Jud. v. 15. *ποιεῖν κρίσιν κατὰ πάντων.* — et passim. cf. Sap. 4, 16. *Joseph.* Antiq. 4, 2. 3. *αἱ κατ' Ἀαρῶνος διαβολαί.* Idem de bell. 1, 31. 1. et c. 32, 7. (Habetur etiam sensu bono. Test. XII. Patr. p. 641. *εὐσπλαγχνία κατὰ παντὸς ἀνθρώπου.* Sap. 12, 12. *ἔκδικος κατὰ ἀδίκων,* in gratiam improborum.) — 4) In *formulis jurandi,* asseverandi *κατά τινος* est *per* aliquem, vel quia manus superimponebatur rei in testimonium aut pignus veritatis adhibitae, vel, ubi legitur *κατὰ θεοῦ,* quia Deus de coelo quasi evocabatur aut testis veritatis aut ultor mendacii. Matth. 26, 63. *ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ.* — Hebr. 6, 13. 16. Nec aliter 1 Cor. 15, 15. *ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ,* per Deum testati sumus. cf. Judith. 1, 12. *ὤμοσε κατὰ τοῦ θρόνου.* Jes. 45, 23. *καθ'* (hebr. ב) *ἐμαυτοῦ ὀμνύω.* Amos. 4, 2.

II) *cum accusativo,* et refertur

1) ad *locum,* et indicat a) ambitum per quem aliquid

diffunditur l. extenditur: *per, in;* Luc. 8, 39. *καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων.* c. 9, 6. *κατὰ τὰς κώμας διήρχοντο.* Act. 21, 21. *τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη Ἰουδαίους.* 22, 19. 27, 2. — Luc. 15, 14. *ἐγένετο λιμὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην.* Act. 8, 1. (*Joseph.* bell. 1, 7. 6. *τὰ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος.* ib. 4, 11. 2. *κατὰ Μυσίαν*, per Mysiam.) — b) *motum in locum* f. regionem, *versus, in, ad,* Luc. 10, 32. *γενόμενος κατὰ τὸν τόπον.* ib. v. 33. Act. 5, 15. *κατὰ τὰς πλατείας ἐκφέρειν.* ib. v. 3. *κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος.* ib. c. 16, 7. *ἐλθόντες κατὰ τὴν μυσίαν.* ib. 27, 7. Phil. 3, 14. *κατὰ σκοπὸν διώκω.* cf. Levit. 4, 6. (hebr. אֶת־פְּנֵי). *Joseph.* Ant. 5, 5. 4. *κατὰ πρόσωπον τῶν χαναναίων* adversus Chanan. — Etiam de situ, f. de loco, regione, in quam aliquid spectat; Act. 27, 12. *λιμένα βλέποντα κατὰ λίβα.* ib. v. 7. *πέλαγος τὸ κατὰ τὴν κιλικίαν.* Act. 2, 10. *λιβύης τῆς κατὰ κυρήνην*, Libyae cyrenaicae. cf. Ezech. 40, 6. *πύλη κατὰ ἀνατολάς.* ib. v. 25. 43, 1. 4. ubi in textu hebr. est דֶּרֶךְ. — c) *locum ubi*, et quidem α) *locum proprium: in*, Act. 24, 14. *τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις.* Luc. 10, 4. *κατὰ τὴν ὁδὸν*, in itinere. Act. 8, 36. 25, 3. 26, 13. (*Joseph.* Ant. 3, 8. 2. *κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν.*) — ib. 11, 1. *ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν.* (*Joseph.* bell. 2, 4. 2. *κατὰ τὴν περαίαν.* ib. 3, 9. 5.) Act. 13, 1. 15, 23. 36. Rom. 16, 5. — Act. 5, 42. *κατ' οἶκον* intra privatos parietes. 2 Macc. 1, 1. *οἱ κατ' Αἴγυπτον Ἰουδαῖοι.* Huc et pertinet *κατ' ἰδίαν* scl. *χώραν*, loco separato, *seorsim;* vid. *Ἴδιος.* — β) locum improprium de personis: *coram, ante*, Gal. 3, 1. *κατ' ὀφθαλμοὺς*, ante oculos. Rom. 8, 27. *κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει*, coram Deo, apud Deum. Hinc ex hebraismo *κατὰ πρόσωπον, coram, praesens*, 2 Cor. 10, 1. 7. Gal. 2, 11. *κατὰ προσ.* in faciem, sensus: audacter. — Luc. 2, 31. *κ. προσ. πάντων τῶν λαῶν ἡτοίμασας.* Act. 3, 13. 25, 16. cf. Job. 33, 5. Exod. 30, 6. Esth. 2, 11. לִפְנֵי; et Exod. 28, 33. Lev. 8, 9. — de subjecto ipso, cum relativo: *inter, apud;* Act. 17, 28. *οἱ καθ' ὑμᾶς ποιηταί*, vestri poetae. ib. 18, 15. *νόμος ὁ καθ' ὑμᾶς.* Eph. 1, 15. *τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν.* (*Joseph.* c. Apion. 1, 7. *τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις*, nostris temporibus). — Act. 28, 16. *καθ' ἑαυτόν*, solus, privatis in aedibus. Rom. 14, 22. *κατὰ σεαυτὸν ἔχειν*, solum habere, aliis non obtrudere. (*Joseph.* Antiq. 3, 12. 4. *κατὰ νοῦν ἔχειν*). Jac. 2, 17. *νεκρὰ καθ' ἑαυτήν*, mortua est si sola sit, sine operibus. cf. *Loesneri* obss. e Philon. ad h. l. — Refertur

2) *ad tempus*, ubi a) indicat tempus quod est, et respondet nostro: *während, um, zu.* *κατὰ τὴν ἑορτήν*, festo illo die, Matth. 27, 15. *κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν*, sub idem tempus, eodem tempore, Act. 12, 1. 19, 23. (2 Macc. 12, 15. *Joseph.* Antiq. 8, 11. 1. bell. 1, 7. 7.) *κατὰ πᾶν σάββατον.* Act. 13, 27. 15, 21. (3 Macc. 2, 19.) *καθ' ὅν* scl. *χρόνον*, quo tempore,

Hebr. 9, 9. *κατὰ τὸ μεσονύκτιον*, circa mediam noctem, Act. 6, 25. 27, 27. *κατὰ καιρὸν*, tempestive, Rom. 5, 6. vid. *Kypkii* obss. ad h. l. Apoc. 22, 2. *κατὰ μῆνα ἕκαστον*. (*Joseph.* Ant. 6, 5. 3. *κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν*, proximo die.) Act. 14, 1. *κατὰ τὸ αὐτὸ*, uno tempore, simul. *Hesych.* ὁμοῦ. cf. Exod. 26, 24. 1 Sam. 11, 11. — b) tempus, quod fuit; Hebr. 1, 10. *κατ' ἀρχὰς*, *olim*, *quondam* (LXX. Psal. 102, 26. hebr. לְפָנִים). Rom. 9, 9. *κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον*, pro *μετὰ*, *post*, (ut Jer. 13, 6. pro *μεθ'* quod est in textu vaticano, in aliis codd. est *καθ' ἡμέρας πολλὰς*.) cf. Gen. 18, 10. Prolog. Sir. *προφητῶν τῶν κατ' αὐτοὺς ἠκολουθηκότων*.

3) de tempore aeque ac de loco dicitur *distributive*, ita ut ordinem partium et vices indicet; a) de *loco*; *κατὰ τόπους*, in singulis locis, Matth. 24, 7. Luc. 13, 8. *κατὰ πόλιν*, per singulas urbes, *oppidatim*, Stadt für Stadt, *κατὰ κώμην*, *vicatim*, Luc. 8, 1. 4. 13, 22. Act. 15, 31. Tit. 1, 5. (*Joseph.* Antiq. 6, 5. 2.) *κατ' ἐκκλησίαν*, per singulos coetus, Act. 14, 23. *κατὰ μέρος*, per partes, Stück für Stück, Hebr. 9, 5. *κατ' οἶκον* Act. 2, 46. (*Joseph.* Antiq. 7, 5. 3. *κατὰ χώραν*, singulis in locis. Idem Antiq. 6, 4. 5. *κατ' ἄνδρα* viritim.) — b) de tempore: *καθ' ἡμέραν*, quotidie, et *τὸ καθ' ἡμέραν*, Luc. 11, 3. 19, 47. vid. *Ἡμέρα*. *Κατ' ἔτος* quotannis, Luc. 2, 41. vid. *Ἔτος*. *Κατ' ἐνιαυτὸν*, Hebr. 9, 25. 10, 1. 3. 1 Sam. 7, 16. *κατὰ μίαν σάββ.* quovis die, quoties redit, 1 Cor. 16, 2. *κατὰ ἑορτὴν*, quoties dies paschatos rediret, Luc. 23, 17. Marc. 15, 6. *κατὰ καιρὸν*, certis vicibus, Joh. 5, 4. — c) de partibus quibuscunque: *καθ' ἓν ἕκαστον*, singula quaeque Act. 21, 19. Eph. 5, 33. Vid. *Εἷς* in fine. *καθ' ἕν* scl. *ἕκαστον*, sigillatim, Joh. 21, 25. *κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς*, bini vel trini, 1 Cor. 14, 27. — *κατὰ πάντα*, in omnibus ac singulis, *omnino*, Act. 17, 22. Col. 3, 20. 22. Hebr. 2, 17. 4, 15. Sap. 19, 22. *κατὰ πάντα τρόπον*, Rom. 3, 2. *κατὰ μηδένα τρόπον*, 2 Thess. 2, 3. — Refertur

4) ad *modum* quo aliquid fit, ad *statum* s. *conditionem*, in qua est aliquis vel agit, ubi maxime περιφράζει adverbium vel participium, et respondet nostro *in*, *mit*. *κατ' ὄναρ*, per somnum, Matth. 1, 20. 2, 12. 13. (*Joseph.* Antiq. 1, 19. 1. *κατὰ τοὺς ὕπνους*.) *Κατ' ἐξουσίαν*, *κατὰ κράτος*, magna vi, fortiter, Marc. 1, 27. Act. 19, 20. (*Joseph.* Antiq. 8, 11. 3.) *Κατὰ συγκυρίαν*, casu, fortuito, Luc. 10, 31. *Κατ' ὄνομα*, nominatim, Joh. 10, 3. 3 Joh. v. 15. *Οἱ κατ' ἐξοχὴν ὄντες*, proceres, Act. 25, 23. *Οἱ κατὰ φύσιν κλάδοι*, rami naturales, Rom. 11, 21. 24. *Καθ' ὑπερβολὴν*, summe, gravissime, Rom. 7, 13. 1 Cor. 12, 31. 2 Cor. 1, 8. 4, 17. *Κατὰ τάξιν*, ex ordine, 1 Cor. 14, 39. *Καθ' ὑπεροχὴν* pro *ὑπερέχων*, 1 Cor. 2, 1. *Κατὰ ἐρίθειαν*, Phil. 2, 3. *Κατὰ ζῆλον* Phil. 3, 6. *Κατ'*

ἀνάγκην, Philem. 14. Κατὰ γνῶσιν prudenter, 1 Petr. 3, 7. Κατὰ λόγον, recte, jure, Act. 18, 14. — Exprimit

5) *rationem rei ad rem, die Beziehung, das Verhältniß*, et quidem a) rationem simpliciter, ubi est: *quod attinet ad, quantum ad, ratione;* τὸ κατ' ἐμὲ, quod me attinet, Rom. 1, 15. (*Joseph.* bell. 4, 4. 3. κατ' ἐμαυτὸν, quantum ad me.) Κατὰ σάρκα, ratione τῆς σαρκὸς, Rom. 1, 3. 4. 4, 1. 9, 3. 5. Κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, Rom. 7, 22. Vid. etiam Phil. 3, 6. Hebr. 9, 9. 1 Petr. 4, 6. ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ, ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι, ratione rerum humanarum mortui quidem sunt, ratione rerum divinarum autem vivunt. ib. v. 14. (*Joseph.* bell. 1, 30. 3. κατὰ τοῦτο, quod attinet ad hanc rem.) — Huc et pertinet dicendi ratio: τὰ κατά τινος, *res alicuius*, Act. 24, 22. 25, 14. Eph. 6, 21. Phil. 1, 12. Col. 4, 7. — b) rationem *similitudinis*, ubi comparat: *secundum, in similitudinem;* κατὰ ταῦτα, simili modo, Luc. 6, 23. 26. 17, 30. κατὰ Ἰσαὰκ, ad exemplum Isaaci, Gal. 4, 28. κατὰ θεὸν κτισθείς. Οὐ κατὰ τὴν διαθήκην, Hebr. 8, 9. Καθ' ὃν τρόπον, quemadmodum, sicut, Act. 15, 11. 27, 25. καθ' ὅσον, sicut, Hebr. 7, 20. 9, 27. quanto, Hebr. 3, 3. κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, ad eorum exemplum, Matth. 23, 3. cf. LXX. Job. 1, 8. 9, 32. ubi כמו, et Job. 42, 15. Thren. 1, 12. ubi כ. Sir. 17, 3. — c) rationem *dependentiae*, ubi est *ex, pro, secundum, convenienter, adcommodate ad;* et quidem dicitur α) de *congruo*, et est: *convenienter pro ratione, convenienter*, Matth. 2, 16. κατὰ τὸν χρόνον, 9, 24. 16, 27. 25, 15. Luc. 1, 38. Act. 13, 22. 23. Rom. 2, 2. κατὰ ἀλήθειαν, veritati congruum. ib. 14, 15. 15, 5. 1 Cor. 3, 8. 2 Cor. 8, 3. — β) de *more*, Luc. 1, 9. κατὰ τὸ ἔθος. Joh. 2, 6. κατὰ τὸν καθαρισμόν. Rom. 3, 5. κατὰ ἄνθρ. more humano. 1 Cor. 3, 3. — γ) de *praecepto, voluntate*, Luc. 2, 22. 24. 27. 29. 22, 22. Act. 3, 12. 23, 3. Marc. 7, 5. 2 Cor. 11, 17. κατὰ κύριον, secundum domini praeceptum. 2 Chron. 23, 8. Esdr. 6, 9. — δ) de *argumento* ex quo, *causa* ex qua, *ex, secundum*, nostrum: *aus;* Luc. 1, 18. κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο. Act. 3, 17. κατ' ἄγνοιαν, ex ignorantia. Rom. 4, 4. κατὰ χάριν. ib. v. 16. Rom. 10, 2. ζῆλον ἔχουσιν ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ex cognitione veri ortum. 1 Cor. 7, 6. κατὰ συγγνώμην οὐ κατ' ἐπιταγήν, aus Meinung nicht aus Befehl. ib. v. 40. 2 Cor. 8, 8. Eph. 6, 6. κατ' ὀφθαλμοδουλείαν. 1 Tim. 5, 21. κατὰ πρόσκλισιν. Vid. etiam Rom. 8, 28. 9, 11. 11, 5. 1 Cor. 3, 10. 12, 8. Gal. 2, 2. et passim. cf. *Kypkii* obss. II, p. 255. — ε) *de causa propter quam: propter*, Matth. 19, 3. ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα κατὰ πᾶσαν αἰτίαν. (*Joseph.* Antiq. 4, 8. 23. κατὰ τοιαύτην αἰτίαν.) Rom. 2, 5. 2 Cor. 7, 9. λύπη κατὰ θεὸν, i. e. λύπη, quae propter res divinas nobis evenit. ib. v. 10. Phil. 4, 11. καθ' ὑστέρησιν, ratione penuriae, qua laborem. (2 Macc. 6, 11.

κατὰ τὴν δόξαν. Sir. 29, 9.) — Quum consilium s. finis saepius sit causa agendi, dicitur etiam ζ) de *consilio* et est: *gratia, in*; 2 Cor. 11, 21. κατ' ἀτιμίαν, in dedecus. 1 Tim. 6, 3. ἡ κατ' εὐσέβειαν διδαχὴ, doctrina quae ad pietatem ducit. Tit. 1, 1. ἐπίγνωσις τῆς ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν. (*Joseph.* Antiq. 3, 11. 4. κατὰ τὴν τιμὴν τοῦ θεοῦ τοῦτο ποιῶν, in honorem Dei hoc faciens. Idem de bell. 4, 8. 4. καθ' ἱστορίαν, visendi gratia. et Ant. 2, 9. 5. κατὰ θεωρίαν, spectatum.) — Interdum omittitur, v. c. 2 Tim. 3, 8. Sap. 3, 5. 3 Macc. 6, 9. — In compositione verborum saepius notionem auget, ut nostrum: *ver — zer.*

Καταβαίνω, f. βήσομαι, aor. 2. κατέβην, imperat. κατάβα l. κατάβηθι, (κατὰ et βαίνω) 1) gradior e loco superiori in inferiorem, *descendo*, hinabschreiten, herabsteigen, ἀπὸ τοῦ ὄρους Matth. 8, 1. Marc. 9, 9. ἐκ Matth. 17, 9. (Exod. 19, 14. 32, 1. 14.) ἀπὸ τοῦ πλοίου Matth. 14, 29. vid. etiam Matth. 24, 17. 27, 40. Luc. 18, 14. 19, 5. 6. Act. 8, 38. — Inde: *iter facio e loco superiori in inferiorem, venio de, descendo*; v. c. ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, Marc. 3, 22. Luc. 10, 30. Joh. 2, 12. Act. 7, 15. et saepius. — Semel Act. 8, 26. de via ipsa, καταβαίνουσα ἀπὸ Ἱερουσαλ. εἰς, ducente Hierosolymis Gazam. cf. יָרַד Prov. 7, 27. ubi LXX. ὁδοὶ καταγουσαι εἰς. et Ezech. 47, 15. θαλάσσης τῆς καταβαινούσης, hebr. דֶּרֶךְ. — 2) omissa notione gradiendi, ut latinor. *descendo* est simpliciter: *venio de, deferor, delabor*; — καταβ. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, de divinis naturis de coelo venientibus, Joh. 3, 13. 5, 17. 6, 33. 38—54. Act. 14, 11. Apoc. 12, 12. — Matth. 3, 16. Marc. 1, 10. Luc. 3, 22. Joh. 1, 32 sq. 5, 4. Act. 7, 34. — de aliis rebus de coelo delabentibus, v. c. imbre Matth. 7, 25. 27. (Num. 11, 9.) — igne Luc. 9, 54. Apoc. 13, 13. 20, 9. — vase, Act. 10, 11. 11, 5. (Notandum est, constanter dici καταβ. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, et non nisi Luc. 9, 54. 1 Thess. 4, 16. Dan. 4, 10. legi ἀπό.) — καταβ. ἀπὸ τοῦ θεοῦ Jac. 1, 17. coelitus donantur. Jes. 63, 14. καταβ. παρὰ κυρίου. — Luc. 8, 23. κατέβη λαῖλαψ scl. de coelo, vel de littore in mare. — Luc. 22, 44. θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες, delabentes scl. de facie. (Sir. 32, 15. δάκρυα ἐπὶ σιαγόνα καταβαίνει.)

Καταβάλλω, f. αλῶ, (κατὰ et βάλλω) 1) *dejicio*, Apoc. 12, 10. coll. v. 13. Sir. 14, 18. — *humi prosterno*, 2 Cor. 4, 9. καταβαλλόμενοι, humi prostratus, imagine deducta ab athleta l. pugnatore. (Inde saepius est occido, 2 Reg. 19, 7. Jer. 19, 7. — destruo 2 Sam. 20, 15.) — 2) medium: *construo, fundamenta jacio*; Hebr. 6, 1. θεμέλιον καταβαλλόμενοι. *Joseph.* Antiq. 15, 11. 3. ἀνελὼν δὲ τοὺς ἀρχαίους θεμελίους, καταβαλλόμενος ἑτέρους. 2 Macc. 2, 13. καταβαλλόμενος βιβλιοθήκην. cf. Καταβολή.

Καταβαρέω, ῶ, f. ήσω, (κατὰ et βαρέω) 1) pondere

impofito deprimo; — 2) *moleftus fum, moleftiam facio.* 2 Cor. 12, 6. Sic καταβαρύνω 2 Sam. 13, 25. cf. 1 Tim. 5, 6.

Καταβαρύνω, f. υνῶ, (κατὰ et βαρύνω) i. q. καταβαρέω. Semel Marc. 14, 40. in codd. καταβαρυνόμενοι pro βεβαρημένοι. Vid. Βαρέω.

Κατάβασις, εως, ἡ, (καταβαίνω) 1) defcenfio, defcenfus, i. e. actus defcendendi; 2) *locus, via, qua defcenditur,* Luc. 19, 37. ἐγγίζοντος πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους cum ad locum montis, ubi defcenfus erat, appropinquaffet. — Vid. Ezech. 48, 1. (hebr. דֶּרֶךְ). Jof. 10, 11. ἐπὶ τῆς καταβάσεως βηθωρῶν. Mich. 1, 4. (*Xenoph.* Anab. 3, 4. 23.)

Καταβιβάζω, f. άσω, (κατὰ et βιβάζω, fcandere facio) defcendere facio (LXX. הוֹרִיד Jud. 7, 5.); *dejicio, detrudo* — ἕως ᾅδου, fub tartara, Matth. 11, 23. Luc. 10, 15. — εἰς ᾅδου Ezech. 31, 16. εἰς ἀπώλειαν, Ezech. 28, 8.

Καταβολή, ῆς, (καταβάλλω) 1) dejectio, 2) *fundatio, ftructura,* de aedibus 2 Macc. 2, 30. — In N. T. καταβολὴ κόσμου, mundi creatio, mundus conditus, Matth. 13, 35. 25, 34. Luc. 11, 50. Joh. 17, 24. Eph. 1, 4. Hebr. 4, 3. 9, 26. 1 Petr. 1, 20. Apoc. 13, 7. 17, 8. — Hebr. 11, 11. καταβολὴ σπέρματος, τὸ *prolem facere, foetum edere,* (σπέρμα ποιεῖν Sir. 10, 19.) foetum emittere ex matrice. Igitur δύναμις εἰς κατ. σπ. eft facultas prolis faciendae. (1 Sam. 2, 20. ἀποτίσαι σοι κύριος σπέρμα ἐκ τῆς γυναικὸς ταύτης. Hof. 14, 6. βάλλειν τὰς ῥίζας. Jer. 17, 8.) Alii: injectio feminis fcl. virilis, et vertunt: ad femen injectum fcl. recipiendum, i. e. ad concipiendum.

Καταβραβεύω, f. εύσω, (κατὰ et βραβεύω, quod vid.) proprie: brabeo l. certaminis praemio indignum pronuntio aliquem; 2) *palma fraudo,* Col. 2, 18. καταβρ. eripiat vobis praemia futura fcl. abducendo vos a veritate. — Alii: infidiofe circumveniat, judicis partes fibi arroget in vos; alii: damnet vos, ut legitur Demofth. Mid. c. 25. vid. *Elsneri* obff. II, p. 263.

Καταγγελεύς, έως, ὁ, (καταγγέλλω) i. q. ὁ καταγγέλλων, *nuntius, annuntiator.* Semel Act. 17, 18.

Καταγγέλλω, f. ελῶ, (κατὰ et ἀγγέλλω nuntio) 1) annuntio, Act. 13, 38. διὰ τούτου ἄφεσις ἁμ. καταγγ. annuntiatur, i. e. promittitur, offertur. — 2) *trado, doceo, expono de aliqua re,* Act. 4, 2. 17, 13. — λόγον, Act. 13, 5. 15, 36. εὐαγγέλιον, 1 Cor. 9, 14. — ὁδὸν τῆς ἀληθείας, docendo commendo, Act. 16, 17. ib. v. 21. ἔθη, mores fuadere. — καταγγελλ. τινα, Act. 17, 3. 23. 26, 23. 1 Cor. 2, 1. Phil. 1, 16. 18. Col. 1, 28. — 3) ex adjuncto: *laudo, celebro, praedico,* Rom. 1, 8. 1 Cor. 11, 26. (Apud LXX. non habetur.) Saepius non legitur.

Καταγελάω, ῶ. f. άσω, (κατὰ et γελάω) *derideo,*

ludibrio habeo; seq. genitivo Matth. 9, 24. Marc. 5, 40. Luc. 8, 53. coll. Job. 21, 3. Prov. 17, 5. 30, 17. Job. 5, 22.

Καταγινώσκω, f. γνώσομαι, (κατὰ et γινώσκω) 1) observo, noto aliquid, et quidem aliquid, quod alteri dedecori est; etwas abmerken. Sic. Prov. 28, 11. ubi in textu hebr. חָקַר. 2) καταγ. τινὸς, statuo contra aliquem, *reprehendo;* et ex adjuncto: *accuso*; 1 Joh. 3, 20. 21. cf. Sir. 14, 2. μακάριος ἀνὴρ οὗ οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Test. XII. Patr. p. 681.: δίκαιος αἰδεῖται ποιῆσαι ἄδικον, οὐκ ὑπὸ ἄλλου καταγινωσκόμενος. ἀλλὰ ὑπὸ τῆς ἰδίας καρδίας. ib. p. 536.: καταγινώσκει τῶν ἀγαπώντων αὐτόν. vid. etiam Deut. 25, 1. Sir. 19, 5. — Nec aliter Gal. 2, 11. κατεγνωσμένος ἦν, accusatus erat, scl. conquesti fuerant de Petro Christiani e gentilibus apud Paulum. Alii: *reprehendendus* erat; ut Test. XII. Patr. p. 734.: μὴ καταγνωσθῆναι ὑπὸ θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, nec Dei nec hominum reprehensionem incurrere.

Καταγνύω, l. κατάγνυμι, f. κατεάξω, aor. 2. pass. κατέαγην, (κατὰ et ἄγω s. ἄγνυμι) *confringo.* Matth. 12, 20. Joh. 19, 31—33. cf. Jer. 48, 25. Psal. 69, 21.

Κατάγω, f. άξω, (κατὰ et ἄγω) 1) deorsum duco, *deduco*, Rom. 10, 6. χριστὸν scl. de coelo. Vid. Gen. 43, 11. Psal. 31, 22. — deduco, *abduco* aliquem, vel adjecta vel omissa notione altitudinis loci e quo, Act. 9, 30. 22, 30. 23, 15. 20. 28. — 2) cum mare altum videatur, κατάγειν etiam dicitur de navibus, quae ex alto ad littus ducuntur, ubi est *subduco* navem, Luc. 5, 11. et passivum: nave ex alto ad littus deducor, i. e. *appello, devenio in*, Act. 21, 3. 27, 3. 28, 12. *Joseph.* Antiq. 14, 14. 3. κατάγεται εἰς Βρεντήσιον, Brundusium appulit. — Saepius non legitur.

Καταγωνίζομαι, f. ίσομαι, (κατὰ et ἀγωνίζομαι) in certamine vinco; — *vinco, debello.* Hebr. 11, 33. (*Joseph.* Antiq. 4, 6. 12. 7, 2. 2.)

Καταδέω, f. ήσω, (κατὰ et δέω) *obligo, alligo.* — Luc. 10, 34. κατέδησε τραύματα, obligavit vulnera. Sir. 27, 21. cf. Ezech. 30, 21. 34, 4. 16.

Κατάδηλος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (κατὰ et δῆλος) *maxime perspicuus, evidens.* Hebr. 7, 15. (*Xenoph.* Mem. 1, 4. 14.)

Καταδικάζω, f. άσω, (κατὰ contra, et δικάζω, judico) *sententiam contra aliquem fero, damno, reum facio, condemno.* Dicitur cum de justo judicio, Matth. 12, 37. Luc. 6, 37. Sap. 11, 11. 17, 10. *Joseph.* Antiq. 4, 3. 2. — tum de injusto, Matth. 12, 37. Luc. 6, 37. Psal. 94, 21. Sap. 2, 20.

Καταδίκη, ης, ἡ, (κατὰ et δίκη) *sententia damnatoria, condemnatio.* Legitur Act. 25, 25. in codd. καταδίκην pro δίκην. (*Joseph.* bell. 4, 5. 2. Sap. 12, 27.)

Καταδιώκω, f. ώξω, (κατὰ et διώκω) *insequor, per-*

sequor; de hostili persecutione saepissime, LXX. v. c. Gen. 14, 15. Exod. 14, 9. hebr. רָדַף; rarius bono sensu: *sequor* aliquem praeeuntem, *ei me jungo.* Ita semel in N. T. Marc. 1, 36. Sic LXX. 1 Sam. 30, 22. οὐ κατεδίωξαν μεθ' ἡμῶν. Psal. 22, 6. τὸ ἔλεός σου καταδιώξει με.

Καταδουλόω, ῶ, f. *ώσω,* (*κατὰ* et *δουλόω*) activ. et med. *in servitutem redigo, servitutis jugum impono, servum facio;* 2 Cor. 11, 20. Gal. 2, 4. Test. XII. Patr. p. 614. υἱοὺς ἐλευθέρους καταδουλώσουσιν. Exod. 6, 5. 1 Macc. 8, 10.

Καταδυναστεύω, f. *εύσω* (*κατὰ* et *δυναστεύω,* dominor) potentia utor adversus aliquem eumque vinco; *subigo, severum imperium exerceo, severe opprimo,* Act. 10, 38. καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, subacti a diabolo. — seq. genitivo personae: subigo, opprimo, severe tracto, Jac. 2, 6. 2 Sam. 8, 12. Ezech. 18, 16. (seq. accusativo saepius, v. c. Exod. 1, 13. Jer. 18, 7. Jer. 22, 3. coll. Neh. 5, 5. Sap. 2, 10.

Κατάθεμα, ατος, τὸ, quod apud exteros non occurrit, recte *Griesbachius* Apoc. 22, 3. restituit pro *καταράθεμα,* ex quo ortum esse videtur per contractionem aliquam vulgarem. Verba enim repetita sunt e Zach. 14, 11. ubi חֵרֶם (LXX. ἀνάθεμα) res exsecrabilis, impura, abstractum pro concreto: *homo impurus, abominandus.*

Καταθεματίζω, ίσω, ex contractione vulgari (vid. *κατάθεμα*) pro *καταναθεματίζω, valde execror, diris devoveo.* Semel Matth. 26, 74. ubi *Griesb.* recte restituit pro *καταναθεματίζειν,* quod debetur interpretamento. Caeterum nec hoc verbum apud exteros legitur.

Καταισχύνω, f. *υνῶ,* (*κατὰ* et *αἰσχύνω*) hebr. בּוֹשׁ f. הוֹבִישׁ, 1) *pudore suffundo, erubescere facio,* Jer. 7, 18. — Dicitur in N. T. de iis qui erroris convicti erubescunt et tacent; *confundo,* Luc. 13, 17. 1 Cor. 1, 27. 2 Cor. 7, 14. 1 Petr. 3, 16. cf. Psal. 40, 19. — de iis, qui, quia infirmi, imperfecti cognoscuntur, pudefiunt; *pudefacio,* 1 Cor. 11, 22. 2 Cor. 9, 4. cf. Jes. 3, 14. Jer. 7, 18. — 2) *fallo, spe frustror* aliquem; per metonymiam causae pro effectu, quoniam, quos opinio fefellit, sive spes frustrata est, pudore afficiuntur; ex usu hebr. בּוֹשׁ. Rom. 5, 5. ἐλπὶς οὐ καταισχύνει. (Psal. 22, 5. 25, 20.) Rom. 9, 33. 10, 11. 1 Petr. 2, 6. (Jes. 28, 16. vid. Sir. 2, 10. Tob. 10, 2.) — 3) *deturpo, deformo,* 1 Cor. 11, 4. 5. καταισχύνει τὴν κεφαλήν, dedecorat caput, laedit decorum, sive sensum honesti ratione capitis. (*Joseph.* Antiq. 20, 4. 2. σποδῷ τὴν κεφαλὴν καταισχύνας.) Saepius non legitur.

Κατακαίω, f. *αύσω,* (*κατὰ* et *καίω*) *igne consumo, comburo, concremo,* Matth. 3, 12. 13, 30. [40.] Luc. 3, 17. Act. 19, 19. 1 Cor. 3, 15. Hebr. 13, 11. 2 Petr. 3, 10. Apoc.

8, 7. (*κατεκάη*, aor. 2. pass. pro *κατεκαύθη*). 17, 16. 18, 8. Saepius non extat. — Exod. 3, 2. 3. 12, 10. Lev. 6, 30. — Interdum etiam est igne destrui, igne liquefieri, ut Psal. 83, 14. *ὡσεὶ φλὸξ κατακαύσαι* (תְּלַהֵט) *ὄρη*. lib. Hen. (*Fabric.* Cod. Pseudep. I, p. 197.): *τὸ ὄρος — κατακαυθήσεται, ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται κατακαιόμενον καὶ τηκόμενον ὡς κηρὸς ἀπὸ πυρός*. Sic quoque 2 Petr. 3, 10. *κατακαήσεται* esse potest: igne plane dissolventur. coll. Psal. 102, 27 sq. Hebr. 1, 11 sq.

Κατακαλύπτω, f. *ύψω*, (*κατὰ* et *καλύπτω*) *prorsus obtego*. Medium: *obvelo me, obtego*. 1 Cor. 11, 6. 7. — Gen. 38, 15. Jes. 6, 2. Susann. v. 31.

Κατακαυχάομαι, *ῶμαι*, f. *ήσομαι*, (*κατὰ* et *καυχάομαι*) *adversus aliquem me jacto, effero me supra alium*, seq. genitivo Rom. 11, 18. et seq. *κατὰ* Jac. 3, 14. — ex adjuncto: *contemno, nihili facio*; Jac. 2, 13. — (LXX. pro עָלַי, Jer. 50, 10. et הִתְהוֹלֵל Jer. 50, 38.)

Κατάκειμαι, f. *είσομαι*, (*κατὰ*, nostrum *darnieder*, et *κεῖμαι*) prostratus jaceo, *decumbo*, (Prov. 6, 9. Judith. 13, 15.); — de aegrotantibus, Marc. 1, 30. 2, 4. Luc. 5, 25. Joh. 5, 3. 6. Act. 9, 33. 28, 8. — de mensae accumbentibus, *accumbo*, Marc. 2, 15. 14, 3. Luc. 5, 29. 1 Cor. 8, 10. *ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον*, in sacrario ad mensam accumbentem. (Diog. Laërt. 7, 1.: *ἐν συμποσίῳ κατακείμενος*.)

Κατακλάω, l. *κατακλάζω*, f. *άσω*, (*κατὰ* nostrum *zer*, et *κλάω* s. *κλάζω*) confringo; — *frango*, Marc. 6, 41. Luc. 9, 16.

Κατακλείω, f. *είσω*, (*κατὰ* et *κλείω*) *includo*; Luc. 3, 20. *ἐν τῇ φυλακῇ*, (Jer. 32, 3. *ἐν ᾗ κατέκλεισεν αὐτόν*.) — Act. 26, 10. *φυλακαῖς*, (Sap. 17, 2. *κατακλεισθέντες ὀρόφοις*.). coll. Sap. 18, 4. et 17, 16.

Κατακληροδοτέω, *ῶ*, f. *ήσω*, (*κατὰ* quod hic habet vim distributivam, et *κληροδοτέω*, sorte distribuo) sorte distribuo, — *distribuo ad possidendum*, ut simplex *κληροδοτέω* Deut. 1, 38. Jos. 19, 49. Sir. 17, 8. — Sic semel Act. 13, 19. in textu vulg. ubi Griesb. reposuit *κατεκληρονόμησεν*. — Legitur pro הִנְחִיל, *possidere fecit*, Deut. 21, 16. et Jos. 19, 51. in edit. Ald. et Compl. pro *κατακληρονομέω*. 1 Macc. 3, 36. *κατακληροδοτῆσαι τὴν γῆν αὐτῶν*.

Κατακληρονομέω, *ῶ*, f. *ήσω*, (i. e. *κατὰ κλῆρον νέμω*) *sorte distribuo*, tanquam sortem, portionem debitam, *possidendum trado*; Act. 13, 19. in textu Griesbach. *κατεκληρονόμησεν αὐτοῖς τὴν γῆν*. (Num. 34, 18. *κατακλ. ὑμῖν τὴν γῆν*. 1 Sam. 2, 18. Judic. 11, 24.) — Hoc verbum, quo exteri non usi esse videntur LXX. saepius usurparunt pro hebr. יָרַשׁ f. הוֹרִישׁ et pro הִנְחִיל l. הִתְנַחֵל, iisque dicitur cum in significatione activa: possidendum trado, tum in media: occupo, Deut. 2, 21. 22. Num. 33, 54.

Κατακλίνω, f. *ινῶ*, (*κατὰ* et *κλίνω*) deorſum flecto, recubare facio, 3 Macc. 1, 4. — in N. T. de accumbentibus ad coenandum; *discumbere* ſive *accumbere facio*; Luc. 9, 14, Sic *Joſeph.* Antiq. 6, 4. 1. *κατακλίνει αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἑστίασιν.* — Medium: flecto me, recubo, Num. 24, 9. Exod. 21, 18. — de coenantibus: *accumbo*, Luc. 14, 8. 24, 30. Judith. 12, 14. *εἰς τὸ ἐσθίειν κατακλινομένην. Joſeph.* Antiq. 6, 4. 1. *κατακλιθῆναι εἰς τὸ δεῖπνον.*

Κατακλύζω, f. *ύσω*, (*κατὰ* et *κλύζω*, abluo, lavo) *ſubmergo, aqua obruo*, 2 Petr. 3, 6. Job. 14, 19. Jer. 47, 2. Sap. 10, 4. 19.

Κατακλυσμὸς, *οῦ*, *ὁ*, (ab antecedente) *inundatio, diluvium.* De diluvio Noachi tempore, Matth. 24, 38. 39. Luc. 17, 27. 2 Petr. 2, 5. Gen. 6, 17. 7, 6 ſqq. 9, 11. 27. Sir. 40, 12. 4 Macc. 15, 31. 32. — cf. Pſal. 32, 8. Sir. 39, 27.

Κατακολουθέω, *ῶ*, f. *ήσω*, (*κατὰ* et *ἀκολουθέω*) *ſubſequor*; ſeq. dativo; Luc. 23, 55. Act. 16, 17. (Ut *ἀκολουθέω*, transfertur quoque ad obedientiam, v. c. Jer. 17, 16. 1 Macc. 6, 23. *Joſeph.* Ant. 6, 7. 4. *κατακολ. ταῖς ἐντολαῖς.*)

Κατακόπτω, f. *όψω*, (*κατὰ* et *κόπτω*), 1) abſcindo, exſcindo, 2 Chron. 15, 16. — 2) *contundo, percutio, caedo*, Marc. 5, 5.

Κατακρημνίζω, f. *ίσω*, (*κατακρημνός*, praeceps) *deorſum praecipito, dejicio, praecipito.* Luc. 4, 29. 2 Chron. 25, 12. 2 Macc. 14, 34. *Joſeph.* Ant. 6, 6. 2. *φεύγοντες κατὰ τῶν πετρῶν ὠδούμενοι κατεκρημνίζοντο.*

Κατάκριμα, *ατος*, *τὸ*, (*κατακρίνω*) *ſententia, damnatio ad ſupplicium.* In N. T. de ſententia Dei, qua homines peccatores morti ſubjecit. Rom. 6, 16. *τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα*, poena enim ex unius peccato orta (multorum) damnationem effecit. ib. v. 18. ubi *κρίμα* e verſu 16. ſupplendum eſſe videtur. Rom. 8, 1. *οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ*; nulla jam ad mortem aeternam (vid. v. 2. 5.) damnatio homini Jeſu fideliter adhaerenti metuenda eſt, eum nulla poena manet. Alii minus recte: nil quod damnum ſit, nihil criminationis eſt in chriſtianis.

Κατακρίνω, f. *ινῶ*, (*κατὰ* et *κρίνω*) 1) *poena dignum judico aliquem, condemno*, Rom. 14, 23. *κατακέκριται* ſcl. a conſcientia ſua. [Jac. 5, 9.] — Potiſſimum de judice qui reum *capitis damnat*, Matth. 27, 3. Joh. 8, 10. 11. Rom. 8, 34. (Vid. *Ἐγκαλέω*) 2 Petr. 2, 6. — *κατακρ. θανάτῳ*, Matth. 20, 18. Marc. 10, 33. Luc. 14, 64. cf. Suſann. v. 41. 48. — De damnatione ad mortem aeternam Marc. 16, 16. Rom. 2, 1. (coll. c. 1, 32.) 1 Cor. 11. 32. — De iis qui obedientia ſua erga Deum efficiunt, ut aliorum inobedientia videatur excuſari non poſſe, quorum igitur mores meliores aliorum mores pejores accuſant damnantque; Matth. 12, 41. 42. Luc. 11, 31.

32. Hebr. 11, 7. Sap. 4, 16. καταμαρτυρεῖ δὲ δίκαιος καμὼν τοὺς ζῶντας ἀσεβεῖς. Joseph. Antiq. 3, 15. 4. ψευδολογίαν κατακρίνειν τοῦ θεοῦ, de iis, qui Numer. 14, 1—4. promissionibus Dei fidem non habebant. — 2) ex adjuncto: *supplicium sumo*, Rom. 8, 3. κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκὶ in Christi corpore supplicium sumsit de peccato i. e. de peccatoribus. Saepius non legitur.

Κατάκρισις, εως, ἡ, (a κατακρίνω) 1) *condemnatio*, 2 Cor. 3, 9. διακονία τῆς κατακρίσεως, dicitur de administratione legis mosaicae, peccatoribus poenas graves minantis. — 2) *accusatio*, *incusatio*, 2 Cor. 7, 2. οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω.

Κατακυριεύω, f. εύσω, 1) κυριεύω κατά τινος, *dominium me gero adversus alterum*, *dominium in eum exerceo*; seq. genitivo personae. De duro, tyrannico imperio 1 Petr. 5, 3. Psal. 10, 10. — de justo et legitimo Matth. 20, 25. Marc. 10, 42. (LXX. Jer. 3, 14 de Dei benigna dominatione; hebr. בעל. — Gen. 1, 28. Sir. 17, 4. de hominis imperio in res terrestres, hebr. כבש.) — 2) *violenter impugno*; Act. 19, 16. κατακυριεύσας αὐτῶν ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, vi in eos irruens praevaluit. cf. Psal. 10, 5. — (De peccati imperio Psal. 119, 133. Legitur etiam passim in Test. XII. Patr. v. c. p. 607.)

Καταλαλέω, ῶ, f. ήσω, (κατὰ adversus, et λαλέω) 1) adversus aliquem loquor, *obloquor*; Jac. 4, 11. καταλαλεῖ νόμου, legi contradicit scil. agendo. — Num. 12, 8. 21, 5. 7. ubi in hebr. est דבר seq. 2. — 2) *calumnior*, *obtrecto*, apud profanos seq. accusativo, in N. T. seq. genitivo, apud LXX. maxime seq. κατὰ cum genitivo. Jac. 4, 11. μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων. 1 Petr. 2, 12. 3, 16. cf. Psal. 101, 5. 44, 17. Hos. 7, 13.

Καταλαλιά, ᾶς, ἡ, (a καταλαλέω) oblocutio — *obtrectatio*, *maledicentia*, 2 Cor. 12, 20. 1 Petr. 2, 1. Sap. 1, 11. Test. XII. Patr. p. 678.

Κατάλαλος, ου, ὁ, (ab eodem) obloquens — *obtrectator*, *maledicus*. Legitur in N. T., Rom. 1, 30.

Καταλαμβάνω, f. λήψομαι, (κατὰ et λαμβάνω), 1) manu prehendo, *comprehendo*, *corripio*, Marc. 9, 18. Joh. 8, 3. ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένη, in ipso adulterio comprehensa. ib. v. 4. — *supervenio*, Joh. 12, 35. σκοτία καταλ. ὑμᾶς. 1 Thess. 5, 4. ἡμέρα ὡς κλέπτης. cf. Gen. 19, 19. μὴ καταλάβῃ με τὰ κακά. Num. 32, 23. 1 Reg. 18, 44. (Joseph. Antiq. 4, 4. 6. καταλαμβάνει αὐτὴν τελευτὴ τοῦ βίου.) — 2) *adsequor*, de iis qui insequuntur; *apprehendo*, 1 Cor. 9, 24. τρέχετε ἵνα καταλάβητε. (Deut. 28, 45. Jos. 2, 5. Sir. 11, 10. — Rom. 9, 30. καταλ. δικαιοσύνην. — Phil. 3, 12. 13. de iis qui in stadio currunt. — Inde passivum Phil. 3, 12. ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην, ex quo tempore Christus me suum fecit. Respicit apostolus ad rationem, qua Christus, in via eum quasi sequutus, a Ju-

dacorum partibus abstraxit et evangelii nuntium fecit. — 3) tropice: *comprehendo animo, intelligo*, Joh. 1, 5. — 4) Medium: *comperior, experior, cognosco*, Act. 4, 13. 10, 34. 25, 25. Eph. 3, 18. (Hesychius: καταλαβέσθαι· κατανοήσασθαι. — Saepius non legitur.

Καταλέγω, f. ξω, (κατὰ et λέγω) activum et medium: in numerum refero; *eligo*. 1 Tim. 5, 9. *Suid.* καταλεχέσθω· καταστατέσθω. (Xenoph. Cyrop. 3, 3. 8.)

Κατάλειμμα, ατος, τὸ, (a καταλείπω) *residuum, reliquias*; Rom. 9, 27. τὸ κατάλ. scil. αὐτῶν, non nisi residuum multitudinis, i. e. pauci salvabuntur; Jes. 10, 22. ubi in hebr. שאר. cf. Gen. 45, 7. Jes. 14, 22. Job. 22, 20.

Καταλείπω, f. ψω, (κατὰ et λείπω), LXX. hebr. נוּחַ, נטשׁ, נִשְׁאַר f. תִּשְׁאִיר et עָזַב, 1) proprie: *linquo post me, relinquo*; id est a) *linquo post me, relinquo, hinterlassen*, Marc. 12, 19. Luc. 20, 31. (Prov. 20. 7. μακάριοι τοὺς παῖδας αὐτοῦ καταλείψει. Deut. 28, 54.) Luc. 10, 40. μόνην με κατέλιπε διακονεῖν, me solam reliquit quae ministrem. Act. 24, 27. 25, 14. Tit. 1, 5. Dan. 10, 13. — b) *discedo ab aliquo*, verlassen, Matth. 4, 13. 16, 4. 21, 17. Act. 18, 19. Hebr. 11, 27. — *praetermitto*, Act. 21, 3. — passivum: *relinquor, remaneo, zurückbleiben*, Joh. 8, 9. (Gen. 7, 23.) — 1 Thess. 3, 1. — 2) *desero, relinquo*, cum cum quo conjunctus esse, id quod curare debebam; *verlassen, im Stiche lassen*; v. c. πατέρα κ. μητ. Matth. 19, 5. Marc. 10, 7. Eph. 5, 31. (Gen. 2, 24. 44, 22.) — ἅπαντα, Luc. 5, 28. — gregem, Luc. 15, 4. Zach. 11, 17. — aufugiens pallium, Marc. 14, 52. Gen. 39, 12. 13. 15, 18. — viam rectam 2 Petr. 2, 15. — Hebr. 4, 1. μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν, ne quis deserta s. abjecta promissione ingressus in locum quietis videatur neglectus esse. Act. 6, 2. καταλ. τὸν λόγον doctrinae praedicationem deserere. *Joseph.* Antiq. 8, 7. 5. καταλιπὼν τὴν φυλακὴν τῶν πατρίων ἐθισμῶν. — Sic in V. T. καταλ. τὴν διαθήκην, Deut. 29, 25, τὴν βουλήν τινος, 2 Chron. 10, 8. τὴν σοφίαν, Bar. 4, 1. — 3) *reliquum facio, superesse volo*; Rom. 11, 4. κατέλιπον ἐμαυτῷ. vid. 1 Reg. 19, 18. e quo haec deprompta sunt, ubi in textu hebr. הִשְׁאַרְתִּי. Jos. 10, 39. 40. — Saepius non habetur.

Καταλιθάζω, f. άσω, (κατὰ et λιθάζω), *lapido, lapidibus obruo*; Luc. 20, 6. (LXX. καταλιθοβολέω Exod. 17, 4. Num. 14, 10.)

Καταλλαγή, ῆς, ἡ, (a καταλλάσσω) 1) permutatio, commutatio, Verwechslung, Austauschung; Jes. 9, 5. — 2) *reconciliatio, τὸ redire in gratiam*. Rom. 11, 15. καταλλαγὴ κόσμου, hominum a Deo aversorum conversio ad Deum. 2 Cor. 5, 18. 19. reconciliatio cum Deo ratione peccatorum, *expiatio*, cf. 2 Macc. 5, 20. ἐν τῇ τοῦ μεγάλου δεσπότου καταλλαγῇ,

cum Deus reconciliatus peccata remitteret. Saepius non extat in cod. sacro.

Καταλλάσσω, f. *λάξω*, f. *άξω*, (*κατὰ* et *ἀλλάσσω*) 1) *commuto, permuto*, Jer. 48, 39. — 2) *reconcilio*; — Deus dicitur *καταλάσσειν ἑαυτῷ* homines aversos ab ipso et peccatores, ubi eos ab impietate avocat ad obedientiam veram ipsi praestandam et verum Dei cultum, v. c. Paulum 2 Cor. 5, 18. antequam Christianus esset consilia Dei hostili animo impugnantem; — homines a Deo eiusque cultu alienos, ib. v. 20. — Passivum: *redeo in gratiam*, 1 Cor. 7, 11. uxor *τῷ ἀνδρί*. — Rom. 5, 10. 2 Cor. 5, 20. homines *τῷ θεῷ*. cf. 2 Macc. 1, 5. 7, 33. 8, 29. Saepius non extat in cod. sacro. (*Joseph.* Antiq. 6, 7. 4. ib. 5, 2. 8.)

Κατάλοιπος, *ου*, *ὁ*, *ἡ*, — *ον*, *τὸ*, (a *καταλείπω*) *reliquus*. Act. 15, 17. — (LXX. saepius pro יתר Deut. 3, 13. שאריה Jer. 6, 9.)

Κατάλυμα, *ατος*, *τὸ*, (a *καταλύω*) i. q. profanis *καταλύσις*, 1) dissolutio, 2 Macc. 8, 17. — 2) *τὸ* solvere vincula jumentorum eaque exonerare. — Inde transfertur ad *locum, ubi iter facientes pedem sistunt, quietem capiunt et pernoctant, diversorium, locus pernoctandi*. Apud LXX. passim occurrit et est locus pernoctandi, Jer. 14, 9. hebr. לון. Exod. 4, 24. hebr. מלון. diversorium Ezech. 23, 21. habitaculum, נוה, Ezech. 15, 13. Jer. 33, 12. Sap. 14, 25. 1 Macc. 3, 46. Sir. 14, 25. — In N. T. est *diversorium*, Luc. 2, 7. et *coenaculum*, locus, ubi coenabatur et pernoctabatur, Marc. 14, 14. Luc. 22, 11. Eodem sensu LXX. 1 Sam. 9, 22. pro לשכה coenaculum.

Κατάλυω, f. *ύσω*, (*κατὰ* et *λύω*, 1) *dissolvo*, quae arcte juncta erant, v. c. lapides aedificii, Matth. 24, 2. Marc. 13, 2. Luc. 21, 6. — Ex adjuncto: *destruo*, v. c. aedificium, Matth. 26, 61. *τὸν ναὸν*. 27, 40. Marc. 14, 58. 15, 29. Act. 6, 14. 2 Cor. 5, 1. Esdr. 5, 12. — *everto*, *τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ*, Rom. 14, 20. 4 Macc. 1, 11. *καταλ. τὴν τυραννίδα*. *Joseph.* Antiq. 12, 1. *καταλ. τὴν περσῶν ἡγεμονίαν*. — de legibus, instituto: *abrogo*, Gal. 2, 18. — *νόμους*, 2 Macc. 2, 22. 4, 11. 4 Macc. 5, 33. (*Joseph.* Antiq. 20, 4. 2. *καταλ. τὰ πάτρια*, leges patrias. Id. Ant. 18, 3. 1. *κατάλυσις τῶν νόμων*. Etiam: aliquem loco movere, 4 Macc. 4, 16. *καταλύσας τὸν Ὀνίαν τῆς ἀρχιερωσύνης*.) — De incoepto, consiliis: *irritum facio, facio ut eventu careat*; Matth. 5, 17. *καταλ. τὸν νόμον*, vaticinia V. T. de Messia irrita facere. (Alii: legem mosaicam abrogare). Act. 5, 38. 39. *τὸ ἔργον*, *τὴν βουλήν*. cf. 4 Macc. 4, 24. *πάσας τὰς ἑαυτοῦ ἀπειλὰς ἑώρα καταλυομένας*. — 2) de facientibus iter: solvo vincula scl. sarcinarum, jumentorum, — pedem sisto pernoctandi causa, *diversor*, (*Joseph.* vita §. 51.) *pernocto*; Luc. 9, 12. et 19, 7. coll. v. 4. ubi explicatur

per μένειν ἐν τῷ οἴκῳ. Vid. Gen. 42, 27. Num. 22, 8 καταλύσατε αὐτοῦ τὴν νύκτα, hebr. לין; Gen. 19, 2. 24, 23. 25. 1 Reg. 19, 9. (Inde etiam est *habito*, Num. 25, 1. Test. XII. Patr. p. 567.) Saepius non extat.

Καταμανθάνω, f. μαθήσω, (κατὰ per partes, et μανθάνω) 1) per partes contemplor, per partes lustro, recenseo, Lev. 14, 37. καταμ. τὴν οἰκίαν; — *accurate contemplor, diligenter considero*, Matth. 6, 28. (Luc. 12, 27. κατανοήσατε). 3 Esdr. 8, 41. coll. Esdr. 8, 15. Gen. 24, 21. Job. 35, 5. Sir. 9, 5. πάρθενον μὴ καταμάνθανε. (accurate disco, cognosco, *Joseph.* Antiq. 12, 3. 2.)

Καταμαρτυρέω, ῶ, f. ήσω, i. e. μαρτυρέω κατά τινος, *testor contra aliquem, incuso*, seq. genitivo. — Matth. 26, 62. 27, 13. Marc. 14, 60. 15, 4. — 1 Reg. 21, 10. 13. Job. 15, 6. Prov. 25, 18. (καταμαρτυρηθεὶς, incusatus, *Joseph.* Antiq. 4, 8. 15.)

Καταμένω, f. ενῶ, (κατὰ et μένω) *permaneo, commoror*. Act. 1, 13. — Jos. 7, 7. Num. 20, 1. Judith. 16, 8.

Καταμόνας, pro κατὰ μόνας scl. χώρας, adv. *seorsim, privatim, solum*. Marc. 4, 10. Luc. 9, 18. — LXX. pro לְבַדִּי Mich. 7, 14. Psal. 4, 10. 1 Macc. 12, 36. *Joseph.* Ant. 18, 3, 4.

Καταναθεμα, ατος, τὸ, i. e. ἀνάθεμα κατά τινος, anathema adversus aliquem; — deinde: res exsecrabilis, *homo exsecrabilis*. Apoc. 22, 3. in textu communi. Vid. Κατάθεμα.

Καταναθεματίζω, f. ίσω, (κατὰ et ἀναθεματίζω) anathema pronuntio adversus aliquem, *exsecror, diris devoveo*. Matth. 26, 74. in textu communi. Vid. Καταθεματίζω.

Καταναλίσκω, f. ώσω, (κατὰ et ἀναλίσκω) *consumo*; Hebr. 12, 29. πῦρ καταναλίσκων. LXX. אָכַל Levit. 6, 10. Deut. 4, 24. 9, 3. Sir. 45, 26. *Joseph.* bell. 4, 4. 3.

Καταναρκάω, ῶ, f. ήσω, descendit a κατὰ et ναρκάω, torpeo, torpore afficio, Gen. 32, 25. 32. Job. 33, 19. *Joseph.* Antiq. 8, 8. 5. quod a νάρκη, *torpedo*; item torpedo, piscis, Krampfroche, de quo vid. *Plin.* Hist. Nat. 32, 1. *Aristot.* Hist. Anim. 9, 37. Putabatur navigantes et fugientes demorari posse. — Inde καταναρκάω est: *obtorpeo, torpere facio cum damno alterius*. Legitur tantum in scriptis Pauli, cum genitivo, (κατὰ in significatione adversus), scl. 2 Cor. 11, 8. 12, 13. 14. de eo, qui alterum oneris instar premit ita, ut membra movere nequeat; sensus: *oneri sum, molestus sum*. In scriptis profanorum non legitur. Hesych. κατεναρκησα· κατεβάρησα.

Κατανεύω, f. εύσω, (κατὰ et νεύω) nuo versus aliquem, *annuo, nutu significo*. Luc. 5, 7. κατέν. τοῖς μετόχοις. (Polyb. 39, 1. 3. *Joseph.* de bell. 4, 9. 11. polliceor.)

Κατανοέω, ῶ, f. ήσω, (κατὰ et νοέω) 1) *animadverto*

(*bemerken, gewahr werden*) *video, cognosco*, Matth. 7, 3. Luc. 6, 41. 20, 33. Act. 27, 39. cf. Psal. 91, 8. 2 Macc. 9, 25. 2) *diligenter contemplor, adspicio*, Luc. 12, 24. 27. Act. 7, 31. 32. 11, 6. Jac. 1, 23. 24. Gen. 3, 6. — 3) considero mente, *intueor, rationem alicuius habeo*, ut nostri *ansehen* pro Rücksicht nehmen, erwägen; Rom. 4, 19. οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον. (Jes. 57, 1. οὐδεὶς κατανοεῖ, i. q. antea οὐδεὶς ἐπδέχεται τῇ καρδίᾳ.) — intueor aliquem, ut eum sequar, Hebr. 3, 1. — intueor ut opem feram, Hebr. 10, 24. κατανοῶμεν ἀλλήλους. Similiter dicitur ἐπιβλέπειν, quod vid. Saepius non habetur.

Καταντάω, ῶ, f. ήσω, (κατὰ et ἀντάω, obviam eo) *pervenio, devenio*, hinkommen, Act. 20, 15. — sequente εἰς Act. 16, 1. 18, 19. 24. 21, 7. 25, 13. 27, 12. 28, 13. 2 Macc. 4, 44. — 1 Cor. 10, 11. εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν, ad quos pervenit, i. e. qui incidimus, — tropice: pervenio ad aliquid i. e. *accipio, nanciscor*, εἰς ἑνότητα τῆς πίστεως Eph. 4, 13. εἰς τὴν ἐξανάστασιν Phil. 3, 11. εἰς ἐπαγγελίαν Act. 26, 7. coll. 2 Macc. 4, 24. — venit ad me, i. e. *particeps fio*, 1 Cor. 14, 36. λόγος εἰς ὑμᾶς κατήντησε. Saepius non habetur.

Κατάνυξις, εως, ἡ, (a κατανύσσω, compungo) compunctio, das Zerstechen; deinde: dolor vehemens, tristitia summa. Sic apud profanos. Cum tristitia summa animum inertem faciat, ut obmutescat, stupeat, LXX. interpretes κατανύσσεσθαι usurpant quoque pro hebr. דָּמַם sileo scl. prae stupore, angore, obmutesco, Levit. 10, 3. Psal. 4, 5. 30, 15. Jes. 47, 5. נָאַלַם, obmutesco, Dan. 10, 15. נִרְדַּם sopore obruo, Dan. 10, 9. — Inde κατάνυξις ipsis est *stupor, sopor*, et bis posuerunt pro hebr. תַּרְדֵּמָה, sopor; Psal. 60, 3. ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως; et Jes. 29, 10. πεπότικεν ὑμᾶς κύριος πνεύματι κατανύξεως, quae verba repetiit Paulus, Rom. 11, 8. — Alii putant LXX. pro stylo suo Hellenistico verbo νύσσειν tribuisse significatum verbi νυστάζειν, capite nicto, dormio. Vid. *Wolf.* cur. phil. T. III, p. 222. — Fortasse autem LXX. interpretes in locis Jes. 29, 10. Psal. 60, 3. notioni soporis non inhaeserunt, sed ex aliis locis V. T. de vesania, qualis esse solet eius qui dolore maximo cruciatur, cogitarunt. Verbum enim ποτίζειν respicit frequentem in V. T. imaginem poculi vino pleni, (Taumelkelch, Becher des Zorns) quod Deus porrigere dicitur hominibus, qui instar temulentorum (Prov. 4, 17. Zach. 9, 15. Hos. 4, 11.), vesani et in vitia prorumpentes in exitium ruunt. vid. Jes. 51, 17. 22. 23. Psal. 75, 8. 60, 5. Jer. 51, 7. Ezech. 23, 31—34. Job. 21, 20. et e N. T. Apoc. 14, 8. 10. 16, 19. 17, 2. 18, 3. Sic amore vesani Susann. v. 11. dicuntur κατανενυγμένοι.

Κατανύσσω, f. νύξω, f. ύξω, (κατὰ et νύσσω) com-

pungo; — 2) passiv. *commoveor animo, vehementer afficior.* Semel Act. 2, 37. κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ. Sir. 14, 1. κατενύγη ἐν λύπῃ ἁμαρτίας. (Psal. 109, 16. κατανενυγμένος τῇ καρδίᾳ est contritus (נִכְאָה) corde.)

Καταξιόω, ῶ, f. ώσω, (κατὰ et ἀξιόω) 1) dignum judico, dignor. 2) rogo, 2 Macc. 13, 12. — Passivum: *dignus habeor, dignus reddor*, seq. genitivo: τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. (*Joseph.* Antiq. 15, 3, 8. καταξιώσαντας τῆς ἐξουσίας.) Sequente infinitivo verbi Luc. 20, 35. 21, 36. Act. 5, 41.

Καταπατέω, ῶ, f. ήσω, (κατὰ et πατέω) 1) pedibus proculco, niedertreten, 2 Chron. 25, 18. Ezech. 34, 18. — Luc. 12, 1. ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ita ut paene se conculcarent invicem. — 2) *inculco in lutum, conculco, vertreten*, v. c. sal, Matth. 5, 13. margaritas Matth. 7, 6. semen sparsum Luc. 8, 5. coll. Job. 39, 15. — 3) tropice: *contumeliose tracto, nihili habeo*, Hebr. 10, 29. υἱὸν τοῦ θεοῦ. (Epict. 1, 8. τοὺς λόγους καταπατήσας. *Aquila* Job. 6, 3. τὰ ῥήματά μου κατεπατήθησαν, (LXX. ἐστὶ φαῦλα). cf. 1 Macc. 3, 51.

Κατάπαυσις, εως, ἡ, (ἀ καταπαύω) 1) proprie τὸ facere quietem vel remissionem, das Beruhigen, Stillen; deinde intransitive τὸ requiescere, quietem capere; *requies* post itinera vel labores. Inde ἡμέρα τῆς ἀναπαύσεως, sabbathum, 2 Macc. 15, 1. — Ex adjuncto: 2) *sedes quieta, mansio*, habitatio tranquilla et fixa. Hoc sensu respondet apud LXX. hebr. מְנוּחָה, et dicitur a) de sede Dei, qui quo videret, quaenam gens σοφίαν divinam libenter esset acceptura, terras dicebatur quasi obiisse, et denique sedem fixisse in monte Sionitico. vid. Sir. 24, 6 — 8. Bar. 3, 20 sqq. Psal. 132, 14. Sic Act. 7, 49. τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου. Jes. 66, 1. — b) de sede Israëlitis promissa post itinera in Palaestina, Hebr. 3, 11. 18. 4, 5. Deut. 12, 9. Psal. 94, 12. — c) de sede beata Christianis post huius vitae labores promissa, ratione simul habita diei sabbathi, Hebr. 4, 1. 3. 10. 11. cf. Sap. 4, 7. 4 Esdr. 8, 51.

Καταπαύω, f. αύσω, (κατὰ et παύω) transitive et intransitive: 1) *quietum facio, quietem alicui do*, sedo; Job. 26, 12. καταπ. τὴν θάλασσαν. — De inhibente: *sedo, inhibeo*, Act. 14, 18. vid. Eccles. 10, 4. Neh. 4, 11. — *Quietem capio;* — de eo qui opus facit: *desino, cesso;* Hebr. 4, 4. κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ. vid. Gen. 2, 2. ubi in textu hebr. שבת seq. ב. coll. Gen. 49, 32. Exod. 31, 17. — de eo, qui laboribus oppressus est: *requiesco, liberor ab*, Hebr. 4, 3. Ezech. 30, 13. Gen. 2, 3. Test. XII. Patr. p. 541. καταπαύσει πᾶσα ἡ γῆ ἀπὸ ταραχῆς. 2) *sedes quietas alicui do*, Hebr. 4, 8. κατέπαυσεν αὐτούς. vid. Deut. 5, 33. Exod. 10, 12. (ubi הִנִּיחַ. ib. 33, 14. Jos. 1, 13. 15.

Καταπέτασμα, τος, τὸ, (a καταπετάζω l. καταπετα-

πύω, expando) *aulaeum*, *velum expansum*. In codice sacro non nisi de aulaeis in tabernaculo et deinde in templo legitur. Erant autem duo aulaea, *alterum* exterius ad fores sancti expansum, hebr. מָסָךְ, (LXX. καταπέτασμα, Exod. 26, 37. 40, 6. 8. ib. v. 19. τὸ κάλυμμα τοῦ καταπετάσματος) quod *Josephus* (de bell. 5, 5. 4.) describit his verbis: κατατέτασμα πέπλος ἦν βαβυλώνιος, ποικιλτὸς ἐξ ὑακίνθου, καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας. *Alterum*, interius, separabat sanctum sanctorum a sancto, hebr. פָּרֹכֶת Exod. 26, 31. 27, 21. 40, 3. (LXX. quoque καταπέτασμα, ut etiam *Josephus* l. l. 1 Macc. 4, 51. τὰ καταπετάσματα. Philo lib. 2. de vit. Mos. p. 667. (vid. *Loesner*. obss. p. 66.) loquitur quidem ita, ut appareat exterius aulaeum κάλυμμα, interius autem καταπέτ. dictum esse; sed LXX. interpretes et Josephus hoc discrimen ignorant. Neque, si hoc discrimen vere obtinuisset, Hebr. 9, 3. interius aulaeum τὸ δεύτερον καταπέτ. dictum fuisset. Καταπέτασμα τοῦ ναοῦ autem, cum ναὸς aeque de sancto ac de sancto sanctorum diceretur, (vid. Ἱερόν.) et exterius et interius aulaeum esse potest. Τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος. Hebr. 6, 19. est descriptio sancti sanctorum (in templo coelesti) quod aulaeo discernebatur a sancto, quodque pontifex summus solus intrare solebat. Denique Hebr. 10, 19. corpus Christi humanum dicitur καταπέτασμα, vel quatenus divinam filii Dei dignitatem oculis mortalium quasi obvelabat corpus, vel quatenus per corpus servatoris cruci affixum aditus ad gratiam Dei, et peccatorum remissionem patet. Caeterum non legitur in N. T.

Καταπίνω, f. πίομαι et πιοῦμαι; aor. 2. ἔπιον; aor. 1. pass. ἐπόθην (κατὰ et πίνω l. πίω) propr. bibendo absumo; inde 1) *bibendo deglutio*, Matth. 23, 24. Apoc. 12, 16. coll. Jon. 2, 1. Tob. 6, 2. — 2) de rebus solidis: *deglutio*, *devoro*, Hebr. 11, 29. 1 Petr. 5, 8. ζητῶν τίνα καταπίῃ. Jer. 51, 34. κατέπιέ με ὡς δράκων. Test. XII. Patr. p. 614. βασιλεύοντες ὡς κῆτη, καταπίνοντες ἀνθρώπους ὡς ἰχθύας. — 3) *absorbeo*, *consumo*; λύπῃ καταποθῆναι, 2 Cor. 2, 7. — absorbeo aliquid ita, ut non sit, non valeat, 1 Cor. 15, 54. κατεπόθη ὁ θάνατος, 2 Cor. 5, 4. vid. Gen. 41, 7. Exod. 7, 12. ubi in textu hebr. בָּלַע. Saepius non legitur.

Καταπίπτω, f. πεσοῦμαι, (κατὰ et πίπτω) *decido*, *procido*, *prolabor*. Act. 26, 14. 28, 6. — Sap. 3, 17, 16.

Καταπλέω, f. εὐσω, (κατὰ et πλέω) i. e. πλέω κατὰ χώραν, *navigo ad locum*, *nave devehor in locum*, *nave advenio*. (cf. Κατάγω) Luc. 8, 26. (Xenoph. Cyr. 4, 5. 54.)

Καταπονέω, ῶ, f. ήσω, (κατὰ et πονέω) 1) labore conficio; 2) *excrucio*, *affligo*, *premo*, Act. 7, 24. 2 Petr. 2, 7. — 2 Macc. 8, 2. 3 Macc. 2, 2. 13. (*Joseph.* Antiq. 7, 7. et saepius.)

Καταποντίζω, f. ίσω, (κατὰ et ποντίζω mergo, quod est a πόντος, pontus) *mari demergo*, Matth. 14, 30. — Deinde *submergo*, simpliciter Matth. 18, 6. καταποντισθῆ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης, demergi in maris fundo. (*Joseph.* Antiq. 14, 15. 10. ἐν λίμνῃ κατεπόντισαν. idem Antiq. 10, 7. 5. καταποντίσαντες εἰς βόρβορον, i. e. εἰς λάκκον βορβόρου, ut antea legitur.) Submersio fuit supplicii genus apud Aegyptios, Graecos, Romanos, usitatum, non autem apud Judaeos. (De quo vid. *Casaubon.* ad *Sueton.* Octav. c. 67. Lucian. de vita persecut. c. 15.) — LXX. καταποντίζειν pro שִׁטֵּף *inundavit*, Psal. 69, 3. 19. 124, 3. et בָּלַע, *absorpsit*, Psal. 55, 9. Cohel. 10, 12. Thren. 2, 2. 5.

Κατάρα, ας, ἡ, (κατὰ et ἀρὰ) hebr. קְלָלָה, 1) *execratio, malorum imprecatio*, oppositum τῇ εὐλογίᾳ. Jac. 3, 10. vid. Gen. 27, 12. 13. Sir. 3, 8. — 2) de Deo: *poenarum gravissimarum minatio*, τὸ *devovere interitui*, et: *poenae ipsae*, quas Deus minatus est, Gal. 3, 10. ὑπὸ κατάραν εἰσι, i. e. ἐπικατάρατοι, poenis gravissimis devoti. ib. v. 13. ἡ κατάρα τοῦ νόμου, poenae quas lex minatur; et ib. γενόμενος κατάρα ὑπὲρ ἡμῶν, qui poenas pro nobis ipse luit. 2. Petr. 2, 14. κατάρας τέκνα, quos poenae Dei, (miseria summa) manent. vid. Deut. 11, 26. 28. 23, 5. 28, 15. Dan. 9, 11. ἐπῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ κατάρα. Mal. 2, 2. Prov. 3, 33. — 3) ager ex hebraismo κατάρας ἐγγὺς dicitur Hebr. 6, 8. i. e. *sterilitati* devotus a Deo. Vid. Gen. 3, 17. אֲרוּרָה הָאֲדָמָה. ib. 5, 29. 8, 21. cf. Εὐλογία.

Καταράομαι, ῶμαι, f. άσομαι, (κατὰ et ἀρὰ, dirae) *dira imprecor, diris* f. *exitio devoveo, exsecror*, hebr. אָרַר, קָלַל, apud profanos maxime seq. dativo (ut etiam Test. XII. Patr. p. 600.) in versione LXX. et N. T. ubique seq. accusativo objecti. Opponitur τῷ εὐλογεῖν. Matth. 5, 44. Luc. 6, 28. (ubi Griesb. rectius ὑμᾶς pro ὑμῖν edidit.) Rom. 12, 14. Jac. 3, 9. cf. Gen. 12, 3. 27, 29. Num. 24, 9. — arborem exsecrari, i. e. imprecari, ut exarescat, sterilis fiat, Marc. 11, 21. coll. Gen. 8, 21. τὴν γῆν. Vid. Κατάρα. — Nostris scriptoribus etiam *passive* dicitur, *devoveor* exitio, poenis. Sic Matth. 25, 41. ὑπὸ θεοῦ κατηραμένος (hebr. קְלָלָה maledictio. Deut. 21, 23. et Sir. 3, 16. Καταραθείη ἡ μερὶς αὐτῶν, Job. 24, 18. hebr. חֶקְלָל. Sap. 12, 11. σπέρμα κατηραμένον ἀπ' ἀρχῆς.)

Καταργέω, ῶ, f. ήσω, perf. κατήργηκα, (κατὰ et ἀργέω) 1) facio ut desistat ab opere aliquis; unde impedio, LXX. pro בָּטַל, Esdr. 4, 21. 23. 5, 5. 6, 8. — *inutilem, inefficacem* reddo, Luc. 13, 7. καταργεῖ τὴν γῆν, enervat terram, er zehrt das Land aus. — 2) *cessare facio*, 1 Cor. 13, 8. 10. 11. Gal. 5, 11. κατήργηται, cessat. — καταργεῖσθαι ἀπὸ, *liberari* ab, *solvi*, Rom. 7, 2. 6. — 3) *cessare facio et aboleo: destruo, vi sua privo, aboleo*, Rom. 6, 6. 1 Cor. 1, 28. 6,

13. 15, 24. 26. 2 Cor. 3, 14. 2 Theſſ. 2, 8. 2 Tim. 1, 10. Hebr. 2, 14. — *Οἱ καταργούμενοι*, vi ſua privandi, aboliendi, 2 Cor. 3, 7. 11, 13. (Teſt. XII. Patr. p. 731.: *καταργήσει Βελίαρ καὶ τοὺς ὑπηρετοῦντας αὐτῷ.*) — de promiſſione: *irritam facio*, Rom. 4, 14. Gal. 3, 17. Rom. 3, 3. — de lege: *abrogo*, vi ſua privo, Rom. 3, 31. 13, 10. 11. Gal. 5, 4. Eph. 2, 15. — Saepius non habetur.

Καταριθμέω, ῶ, f. *ήσω*, (*κατὰ* et *ἀριθμέω*) numero ſingula, durchzählen, (Gen. 50, 3.); recenſeo Num. 14, 29. *Joſeph.* Antiq. 11, 3. 10.); — *adnumero;* Act. 1, 17. *κατηριθμημένος ἦν σὺν ἡμῖν*, nobis adſcriptus erat, nobis adnumerabatur. cf. 2 Chron. 31, 19. *παντὶ καταριθμουμένῳ ἐν λευίταις.*

Καταρτίζω, f. *ίσω*, (*κατὰ* et *ἀρτίζω*, paro, perficio) 1) *reſicio, reparo, inſtauro, τὰ δίκτυα*, Matth. 4, 21. Marc. 1, 19. *τὰ τείχη*, Esdr. 4, 12. 13. 16. — Metaphor. de animo: *corrigo*, Gal. 6, 1. — ex adjuncto, *ſuppleo, expleo*, quia quae reficiuntur ſupplemento augentur, 1 Theſſ. 3, 10. — Quoniam quae reficiuntur, etiam firmantur et conſtituuntur, eſt 2) *conſtituo*, in guten Stand ſetzen, *firmo*, ut v. c. Pſal. 18, 33. pedes; Pſal. 68, 9. infirmum; Pſal. 80, 15. vineam. De animo: confirmo; 1 Cor. 1, 10. *κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ*, i. e. confirmati in concordia. Hebr. 13, 21. *καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.* 1 Petr. 5, 10. — 2 Cor. 13, 11. *καταρτίζεσθε*, firmo ſitis animo. — 3) *paro, adapto, αἶνον*, Matth. 21, 16. (Pſal. 8. 2. ubi in textu hebr. יִסַּד.) Rom. 9, 22. *σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν.* — De mundi apta conſtitutione Hebr. 11, 3. (Pſal. 74, 16. *σὺ κατηρτίσω* (הֵכִין) *ἥλιον καὶ σελήνην.* Pſal. 89, 37.) — *Κατηρτισμένος*, de diſcipulo: *comparatus, inſtructus*, Luc. 6, 40. Sic Polyb. 5, 2. *ταῖς εἰρεσίαις κατηρτισμένοι*, in remigando exercitati. — Denique verba *σῶμα καταρτίσω μοι* Hebr. 10, 5. ſunt: corpus tuum in ſacrificium mihi paraſti. Repetita ſunt e verſione LXX. Pſal. 40, 9. ubi autem textus hebr. alia habet. Vid. *Wolfius* in curis phil. T. IV. p. 717. — Heſych. *καταρτήσαι· κατασκευάσαι, τελειῶσαι, στερεῶσαι.*

Κατάρτισις, *εως*, *ἡ*, (a *καταρτίζω*) 1) inſtauratio; 2) *confirmatio*, Kräftigung; 2 Cor. 13, 9. *τὴν ὑμῶν κατάρτισιν*, i. q. *τὸ ὑμεῖς δυνατοὺς εἶναι.* cf. uſum verbi *καταρτίζω* Pſal. 18, 33. 68, 9.

Καταρτισμός, *οῦ*, *ὁ*, (ab eodem) — i. q. *κατάρτισις*, confirmatio, Eph. 4, 12.

Κατασείω, f. *είσω*, (*κατὰ* et *σείω*) 1) huc illuc moveo, concutio, v. c. cribrum, i. e. cribro, cribrum ago, Drac. v. 14. — 2) movendo aliquid huc illuc *ſignum do; Joſeph.* Antiq. 17, 10. 2. „e turri celſiſſima *κατέσεισε τοῖς ῥωμαίοις.* — Inde *κατασ. τὴν χεῖρα*, manum commovere ſignificandi aliquid

gratia, *manu signum do*, Act. 19, 33. (*Philo* de Joseph. p. 556. Legat. ad Caj. p. 1018. — Κατασ. τῇ χειρὶ, idem, Act. 12, 11. 13, 16. 21, 40. — de homine orationem habituro, *Joseph.* Antiq. 8, 11. 2.

Κατασκάπτω, f. ψω, (κατὰ et σκάπτω), 1) defodio; suffodio; 2) antecedens pro consequente: *destruo*, *diruo*. Act. 15, 16. Rom. 11, 3. LXX. 1 Reg. 19, 10. Amos. 9, 11. pro הָרַס, et Jud. 6, 28. pro נָתַץ. *Joseph.* cont. Ap. 1, 14.

Κατασκευάζω, f. άσω, (κατὰ et σκευάζω, paro, adapto, orno, exorno) 1) *paro*, *adapto*; τὴν ὁδὸν Matth. 11, 10. Marc. 1, 2. Luc. 7, 27. — de homine: *bene instruo*, *bene formo*; Luc. 1, 17. λαὸς κατεσκευασμένος populus ad Dei voluntatem formatus. (Sap. 7, 27. σοφία — φίλους θεοῦ καὶ προφήτας κατασκευάζει scl. ψυχὰς ὁσίας.) — 2) *exstruo*, adjecta notione ornatus, Hebr. 3, 3. 4. 11, 7. 1 Petr. 3, 20. — De Deo: *creo*, Hebr. 3, 4. LXX. pro בָּרָא Jes. 40, 28. 43, 7. Jes. 45, 7. — Potior esse videtur notio *exornandi* in locis Hebr. 9, 2. 6 vid. Num. 21, 27. Sap. 13, 11.

Κατασκηνόω, ῶ, f. ώσω, (κατὰ et σκηνόω) 1) tentoria figo; — *sedem figo*, *habito*; — aves in frondibus arborum κατασκην. Matth. 13, 32. Marc. 4, 32. Luc. 13, 19. Psal. 104, 13. Dan. 4, 18. coll. Dan. 4, 9. — Act. 2, 26. ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι, (i. q. πεποιθυῖα Jer. 23, 6. Sir. 4, 16.) quae e Psal. 16, 9. repetita sunt, et a Petro ita intellecta esse videntur: corpus meum (ego) commorabitur in sepulchro spe resurrectionis fretum. In Psalmo vero non idem sensus. LXX. saepius pro שָׁכַן v. c. Job. 18, 16. Neh. 1, 9. Psal. 139, 8. aliquoties etiam pro שׁוּן Ezech. 25, 4. (*Joseph.* Antiq. 3, 8. 5. κατεσκήνωσε ὁ θεὸς τῷ ναῷ τούτῳ.)

Κατασκήνωσις, εως, ἡ, (a κατασκηνόω) *locus commorationis*, *domicilium*, *habitatio*. De latibulis avium Matth. 8, 20. Luc. 9, 59. vid. Κατασκηνόω. LXX. pro מִשְׁכָּן Ezech. 37, 27. et Symmach. Psal. 41, 5. cf. Sap. 9, 8. 2 Macc. 14, 35.

Κατασκιάζω, f. άσω, (κατὰ, σκιάζω umbra tego) *obumbro*, *undique tego*. Hebr. 9, 5.

Κατασκοπέω, ῶ, f. ήσω, (κατὰ et σκοπέω) inspicio explorandi causa; de insidiosa exploratione 2 Sam. 10, 3. 1 Chron. 19, 3. — Inde: *insidior* alicui; Gal. 2, 4. κατασκ. τὴν ἐλευθερίαν, ut insidiarentur libertati vestrae.

Κατάσκοπος, ου, ὁ, (a κατασκοπέω) *explorator*, *speculator*. — De speculatoribus bellicis Hebr. 11, 31. Gen. 42, 9. 11. 1 Sam. 26, 4. 1 Macc. 12, 26. *Joseph.* Antiq. 2, 6. 5. ib. 3, 15. 2.

Κατασοφίζω, f. ίσω, (κατὰ, in detrimentum alterius, et σοφίζω) sophismatibus vinco, (*Phil.* lib. 2. alleg. p. 104.); dolo circumvenio, callida fraude f. callido figmento decipio (*Joseph.* Ant. 6, 11. 4.); — inde etiam eludo (*Joseph.* Ant.

7, 1. 3. 8, 15. 5.) — Semel in N. T. Act. 8, 19. quae ex Exod. 1, 10. repetita sunt, ubi κατασοφισώμεθα αὐτοὺς respondent hebr. נְחַכְּמָה seq. ל, *fraude, dolo circumvenio, callida fictione aliquem premo s. infesto.* Eodem sensu Judith. 5, 11. κατεσοφίσαντο αὐτοὺς ἐν πόνῳ. ib. c. 10, 19. καταστοφίσασθαι πᾶσαν τὴν γῆν. *Suid.* κατασοφισόμεθα· τεχνασώμεθα, μηχανῇ τινι κακώσομεν.

Καταστέλλω, f. ελῶ, (κατὰ et στέλλω); 1) demitto, contraho, v. c. vela; 2) *mitigo, tranquillo;* Act. 19, 36. δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, decet vos tranquillos, mitigatos esse. *Joseph.* bell. 1, 6. 6. καταστέλλει τὸν Πομπήϊον. — *sedo, coërceo, cohibeo;* Act. 19, 35. καταστείλας τὸν ὄχλον. *Joseph.* Antiq. 20, 8. 7. κατ. τὴν ταραχήν. Id. de bell. 4, 4. 4. κατ. τὸν θόρυβον. coll. 2 Macc. 4, 31. 3 Macc. 6, 1.

Κατάστημα, ατος, τὸ, (a καθίστημι) *status, habitus.* De habitu externo Tit. 2, 3. — (*Joseph.* bell. 1, 1. 4. τὸ ἱερὸν κατάστημα de decoro statu urbis, cui sacra templi restituta erant. — De statu interno 3 Macc. 5, 45. κατάστημα μανιῶδες, Zustand der Wuth.)

Καταστολή, ῆς, ἡ, (a καταστέλλω) 1) demissio, v. c. velorum, — vestium; — 2) *amictus, vestitus.* Sic semel in N. T. 1 Tim. 2, 9. semel in V. T. Jes. 61, 3. καταστολὴν δόξης, pro hebr. מַעֲטֶה, tegumentum vestis. (*Joseph.* bell. 2, 8. 4. καταστολὴ καὶ σχῆμα σώματος ὅμοιον τοῖς μετὰ φόβου παιδαγωγουμένοις παισὶν, ubi autem καταστ. videtur esse habitus externus, die Haltung des Körpers. Hesych. καταστολὴ· στολή. Idem καταστολὴν· περιβολήν.

Καταστρέφω, f. έψω, (κατὰ et στρέφω) *subverto, prosterno, everto.* Matth. 21, 12. Marc. 11, 15. Hagg. 2, 22. καταστρέψω (הָפַךְ) θρόνους βασιλέων. *Joseph.* Antiq. 8, 7. 6.

Καταστρηνιάω, l. ιάζω, f. άσω, (κατὰ et στρηνιάω). Extat tantum in N. T. et est: *luxuriose vivere in damnum alicuius.* 1 Tim. 5, 11. ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ χριστοῦ postquam luxuriose, lascive vixerint in detrimentum Christi i. e. rei Christianae, cum scil. offendiculo fuerint exteris. Alii vertunt: saginatae, locupletatae fuerint scl. eleemosynis; alii: lascive s. proterve se gesserint adversus Christum; — utrumque minus recte. Vid. Στρηνιάω.

Καταστροφή, ῆς, ἡ, (a καταστρέφω) *subversio*, proprie de urbibus exitio devotis 2 Petr. 2, 6. (Gen. 19, 29.); — de homine, qui de statu suo dejicitur. ubi est cum mors violenta, ultima fata, (Sir. 9, 11. 18, 12. *Joseph.* Antiq. 15, 8. 4.) tum *miseria* magna, *pernicies*; ut 2 Tim. 2, 14. (1 Macc. 2, 49. Psalt. Sal. 13, 5. καταστροφὴ ἁμαρτωλοῦ.)

Καταστρώννυμι, f. ωννύω, f. στρώσω, (κατὰ et στρωννύω) *prosterno, humi sterno*; — ut latinor. *prosterno* pro *trucido*, de iis, qui *morte violenta enecantur*, 1 Cor. 10, 5.

Num. 14, 16. κατέστρωσαν αὐτοὺς (יִשְׁחָטֵם) ἐν τῇ ἐρήμῳ. Judith. 14, 4. ἐπακολουθήσαντες ὑμεῖς — καταστρώσατε αὐτοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. 2 Macc. 5, 26. 11, 11.

Κατασύρω, f. συρῶ, (κατὰ et σύρω) propr. deorſum traho; Teſt. XII. Patr. p. 643. τὰ ὕδατα λίθους, τὴν ἄμμον κατασύρει. — Deinde: *invitum abripio* aliquem, *pertraho;* Luc. 12, 8. κατασύρειν τινα πρὸς κριτήν. (Philo Legat. ad Caj. p. 1010. διὰ μέσης κατέσυρον ἀγορᾶς. Id. in Flacc. p. 990. *Cicer.* pr. *Milon.* c. 14. „cum in judicium *detrahi* non poſſet." LXX. Jer. 49, 10. pro hebr. חָשַׂף.

Κατασφάζω, f. σφάττω, f. σφάξω (κατὰ et σφάζω) jugulo, macto; — *trucido;* Luc. 19, 27. — Zach. 11, 5. (הָרַג). 2 Macc. 5, 12. 6, 9. Ezech. 16, 39. (בָּקַע transfigo). Draç. v. 34.

Κατασφραγίζω, f. ίσω, (κατὰ et σφραγίζω) *obſigno, ſigillo claudo;* — de libro, qui ſigillo munitur ne evolvatur et legatur Apoc. 5, 1. — (de Deo impediente, quominus aſtra luceant Job. 9, 7. חָתַם. De aliis rebus clauſis ſ. claudendis, Job. 37, 7. Sap. 2, 4. Sirac. 42, 7.)

Κατάσχεσις, εως, ἡ, (a κατέχω, 1) contineo; 2) acquiro, 3) inhabito, ut *Joſeph.* Antiq. 1, 11. 4. 2, 7. 2. Phil. Leg. ad Caj. p. 1014.) 1) occupatio; 2) *poſſeſſio, locus habitationis;* Act. 7, 5. δοῦναι τὴν γῆν εἰς κατάσχεσιν. Gen. 47, 11. (אֲחֻזָּה) ib. 48, 4. Lev. 27, 16. — Ezech. 33, 24. מוֹרָשָׁה. ib. 36, 5. *Joſeph.* Antiq. 9, 1. 2. — de portione ad poſſidendum tradita apud Phil. quis rerum. div. her. p. 507. — Act. 7, 45. ἐν τῇ κατασχέσει vel, ſi pendet ab εἰσήγαγον, eſt pro εἰς τὴν κατ. in terram, ſ. habitationem gentilium; vel, ſi abſolute haec verba ſpectantur: cum occuparent terram gentilium. Vid. Διαδέχομαι.

Κατατίθημι, f. καταθήσω, (κατὰ et τίθημι) *repono, colloco;* propr. Marc. 15, 46. κατ. αὐτὸν ἐν μνημείῳ, in ſepulchro condidit. (*Joſeph.* Ant. 4, 4. 2. κατεθ. ἐν τῇ σκηνῇ. ib. 14, 14. 5. coll. 2 Macc. 4, 19.) — In Medio: *colloco mihi, in meam utilitatem;* v. c. beneficium colloco ut gratiam in eam ab aliquo, χάριν ſ. χάριτας καταθέσθαί τινι, Act. 24, 27. 25, 9. *gratiam ineo ab aliquo.* (Herod. 6, 41. Diod. Sic. 15, 91. et exempla aliorum a *Kypkio*, p. 126. allata.) — *Joſeph.* Antiq. 6, 11, 8. ἀμοιβὴν καταθ. εἴς τινα, gratiam referre alicui. Id. Antiq. 11, 6. 5. εὐεργεσίαν κατατιθ. beneficium collocare. 1 Macc. 10, 23. φιλίαν καταθέσθαι τοῖς ἰουδαίοις.

Κατατομή, ῆς, ἡ, (a κατατέμνω, concido, mutilo) *conciſio, mutilatio.* Semel in N. T. Phil. 3, 2. ubi Paulus circumciſionem judaicam ratione chriſtianorum non περιτομὴν ſed ſignificanter nominat κατατομὴν i. e. vel *conciſionem*, Zerſchneidung, quatenus ii, qui circumciſionem obtrudere vellent Chriſtianis e gentilibus, hos ab eccleſia deterrebant,

vel *mutilationem*, quatenus vel circumcisio gentilium in se inutilis et mera mutilatio, vel admixtio praeceptorum mosaicorum ad praecepta Christi mutilatio liberioris disciplinae christianae videbatur. Sensus non mutatur, si, quod quidam volunt, *κατατομὴ* pro ipsis doctoribus judaizantibus positum habetur.

Κατατοξεύω, f. *εύσω*, (*κατὰ* et *τοξεύω* i. e. *τόξον* intendo, jaculor) jaculor in aliquem; *transfigo*, *confodio*. Semel Hebr. 12, 20. in textu vulg. — Exod. 19, 13. Num. 24, 8.

Κατατρέχω, f. *θρέξω*, aor. 2. *ἔδραμον*, decurro, *adcurro*, *incurro* Act. 21, 32. *κατέδραμεν ἐπ' αὐτοὺς*, in eos incurrit, f. ad eos adcurrit. cf. Job. 16, 10. *κατέδραμον ἐπ' ἐμέ*. — (Saepius est *persequor*, ut Levit. 26, 37. Judic. 1, 6. 2 Macc. 8, 26. Test. XII. Patr. p. 636.)

Καταφάγω, f. *αγῶ*, aor. 2. *έφαγον*, (*κατὰ* et *φάγω*) LXX. pro hebr. אכל, 1) *devoro*, — proprie de avibus devorantibus, Matth. 13, 4. Luc. 8, 5. Exod. 10, 15. — de bestiis dilaniantibus et devorantibus, Apoc. 12, 4. Drac. v. 39. Gen. 37, 19. 1 Sam. 14, 11. — *comedo*, Apoc. 10, 9. 10. *καταφαγ. τὸ βιβλιαρ. comedere libellum*, imago est perfectae cognitionis argumenti, in succum et sanguinem, ut ajunt, convertendi. Eandem imaginem habes Ezech. 2, 10. et c. 3, 1—3. *κατάφαγε τὴν κεφαλίδα ταύτην*. — 2) sensu improprio: *consumo*, *absumo*, de igne, Apoc. 20, 9. Levit. 10, 2. Num. 16, 35. de zelo, Joh. 2, 17. Psal. 69, 12. (de gladio Jer. 2, 30. 2 Sam. 18, 8.) — de opibus: edendo bibendoque *perdo*, *dilapido*, Luc. 15, 30. *ὁ καταφάγων σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν*. (*Hom.* Odyss. 15, 12. *μὴ τοι πάντα φάγωσι, κτήματα δασσάμενοι*.) Saepius non legitur.

Καταφέρω, f. *κατοίσω*, (*κατὰ* et *φέρω*) deduco (Gen. 39, 1.), *dejicio*, *prosterno*; *καταφερόμενος ὕπνῳ*, *sopitus* somno; et *κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου*, oppressus gravi somno, Act. 20, 9. (*Joseph.* Ant. 2, 5. 5. *καταφέρομαι εἰς ὕπνον*, obdormio.) — Formula *καταφέρειν ψῆφον*, Act. 26, 10. pro *φέρειν ψῆφον κατά τινος*, conjicere calculum i. e. suffragium, sententiam ferre contra aliquem. (*Joseph.* Antiq. 2, 6. 9. *ψῆφον φέρειν πονηρὰν κατά τινος*. Id. Ant. 10, 6. 2. *πάντες ἤνεγκαν ψήφους κατ' αὐτοῦ*.)

Καταφεύγω, f. *φεύξομαι*, (*κατὰ* et *φεύγω*) 1) *confugio*, *perfugio*; salutis causa Act. 14, 6. Levit. 26, 25. Num. 35, 25. — 2) metaph. animum adverto ad aliquem, de quo salutem spero; *studiose sequor*, *sector*, Hebr. 6, 18. *οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς ἐλπίδος*, nos qui studiose sectamur quo modo promissae salutis participes fiamus. Sic LXX. pro hebr. נלוה, Zach. 2, 11. *καταφεύξονται ἔθνη πολλὰ ἐπὶ τὸν κύριον*. Jer. 50, 5. Test. XII. Patr. p. 536.: *ἐάν τις ἐπὶ κύριον καταφεύγῃ, ἀποτρέχει τὸ πονηρὸν πνεῦμα ἀπ' αὐτοῦ*.

Καταφθείρω, f. φθερῶ, (κατὰ et φθείρω) *corrumpo*; κατεφθαρμένοι (κατὰ) τὸν νοῦν, mente corrupti, 2 Tim. 3, 8. (Gen. 6, 12. κατέφθειρε πᾶσα σάρξ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ) — *perdo*, Gen. 6, 13. 17. passivum: *pereo*. 2 Petr. 2, 12. καταφθορᾷ καταφθαρήσονται, interitu peribunt, i. e. prorsus vel certissime peribunt. Eadem lege Exod. 18, 18. ubi in hebr. נבל. Vid. Levit. 26, 39. 2 Macc. 5, 14.

Καταφιλέω, ῶ, f. ήσω, (κατὰ et φιλέω) *deosculor*, multum osculor, abküssen. Sic in Lucae scriptis, Evang. 7, 38. 45. 15, 20. Act. 20. 37. Sir. 29, 5. — Sed Matth. 26, 49. Marc. 14, 45. *osculor* simpliciter, diciturque de osculo, quo salutantur alii, ut etiam in LXX. versione Exod. 4, 27. 3 Esdr. 4, 17. et apud *Joseph.* Antiq. 7, 11. 7. eodemque modo etiam καταστιγμάμενος apud eundem Ant. jud. 6, 4. 2.

Καταφρονέω, ῶ, f. ήσω, (κατὰ et φρονέω) i. e. φρονέω κατά τινος, quare sequitur genitivus, 1) *statuo adversus aliquem*; *sinistre judico de aliquo*, Rom. 2, 4. κατ. τῆς μακροθυμίας τοῦ θεοῦ, ignoras, du verkennest, Dei lenitatem. Sic *Joseph.* Antiq. 2, 15. 5. Vid. *Καὶ*, II, no. 7. — 2) *contemno, despicio*, cum judicio, tum factis, Matth. 18, 10. 1 Cor. 11, 22. Hebr. 12, 2. 2 Petr. 2, 10. cf. Prov. 13, 13. Sap. 14, 30. 2 Macc. 7, 24. *Joseph.* Antiq. 6, 9. 4. et 7, 12. 4. — 1 Tim. 4, 12. μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, noli permittere ut quis despiciat te, ob juvenilem aetatem. — 3) *negligo, nihil curo*, Matth. 6, 24. Luc. 16, 13. ubi opponitur τῷ ἀνθέξεται. 1 Tim. 6, 2. Vid. Prov. 19, 16. ubi opponitur τῷ φυλάσσειν. 2 Macc. 4, 14. „sacerdotes τοῦ ναοῦ καταφροτοῦντες καὶ τῶν θυσίων ἀμελήσαντες. *Joseph.* Antiq. 10, 1. 4. καταφρονεῖ (minas) διὰ τὴν ἀπὸ θεοῦ πεποίθησιν.

Καταφρονητής, οῦ, ὁ, (a καταφρονέω) *contemtor*. Act. 13, 41. Hab. 1, 5. 2, 5. Zeph. 3, 5.

Καταχέω, ῶ, f. ήσω, (κατὰ et χέω) *effundo*. Matth. 26, 7. Marc. 14, 3. — Gen. 39, 21. Phil. 89, 44. Job. 41, 15.

Καταχθόνιος, ίου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (κατὰ et χθόνιος terrestris, a χθών, terra, infernus) *subterraneus*. Phil. 2, 10. καταχθόνιοι, inferi, qui in hade versantur, manes. Hesych. καταχθόνιος· κατὰ τῆς γῆς, ἢ ὁ ἅιδης.

Καταχράομαι, ῶμαι, f. ήσομαι, (κατὰ et χράομαι) 1) *largiter utor* (Aelian, V. H. 3, 13.); *utendo consumo*, *verbrauchen*, ut latinor. *abutor*, Cic. de nat. Deor. 2, 60. 1 Cor. 7, 31. οἱ χρώμενοι (pro καταχρώμενοι) τῷ κόσμῳ τούτῳ ὡς μὴ καταχρώμενοι, qui res in his terris largiter consumunt aeque ac non consumentes. (Alii καταχρ. hic pro χράομαι simplici, *utor*; at tunc, quinam non utentes rebus mundanis sint, vix intelligitur, cum iis uti quemque oporteat.) Notio *consumendi* huic voci inest etiam Epist. Jer. v. 28 seq. accusativo; *Joseph.* Antiq. 3, 14. 2 seq. dativo, τεσσαράκοντα ἡμέρας εἰς

πᾶν καταχρησάμενοι τὸ ἔργον. — *impendendi Joseph.* Ant. 12, 4. 5 seq. dativo, et Ant. 9, 8. 2 seq. accusativo. — 2) *nimis utor, abutor, mißbrauchen*, 1 Cor. 9, 8. εἰς τὸ μὴ καταχρῆσθαι me abuti *videar* potestate mea.

Καταψύχω, f. ξω, (κατὰ et ψύχω frigefacio, refrigero) *refrigero*; Luc. 16, 24. — Gen. 18, 4. Ezech. 26, 19. καταψύξει σε ὕδωρ πολύ.

Κατείδωλος, ου, ὁ, ἡ, (κατὰ, quod hic auget notionem et εἴδωλόν) *idolis refertus*. Non nisi Act. 17, 16. legitur, et formatum est ut κατάμπελος, vineis refertus, κατάδενδρος et similia.

Κατέναντι, (κατὰ et ἔναντι) 1) *ex adverso, e regione, coram*, seq. genitivo (LXX. hebr. נֶגֶד, לִנְגֹּד, לִפְנֵי) Marc. 11, 2. 12, 41. 13, 3. Luc. 19, 30. 2 Chron. 5, 11. Exod. 19, 2. — 2) *coram, praesente aliquo*, propr. Thren. 3, 35. κατέναντι προσώπου ὑψίστου. — impropr. ex hebraismo κατέναντί τινος esse dicuntur, quae aliquis habet mente infixa, quae respicit, quorum rationem habet in agendo; v. c. τὸ ἔλεός σου κατέναντι ὀφθαλμῶν μου ἐστί, Psal. 26, 3. ἡ ἐντροπή μου κατέναντίον μου ἐστί, Psal. 44, 16. τὰ κρίματα αὐτοῦ κατέναντίον μου, 2 Sam. 22, 23. — Inde Rom. 4, 17. κατέναντι οὗ, hoc intuitus, quasi ante oculos habens, i. e. *cuius ratione*. Saepius non legitur.

Κατενώπιον, (κατὰ et ἐνώπιον) adv. genitivum regens: 1) *coram, in conspectu*; de loco Jud. v. 24. στήσω κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ. LXX. Levit. 4, 17. Jos. 1, 5. 3, 7. 21, 46. 23, 9. — 2) ut hebr. לִפְנֵי et בְּעֵינֵי, et ἐνώπιον formula κατενώπιον θεοῦ f. τοῦ θεοῦ Paulo dicitur: *Dei in conspectu, Deo videntе*, quod est a) vel: *memor semper Dei*, si refertur ad agentem hominem, 2 Cor. 2, 17. b) vel: Dei voluntati convenienter, ita ut placeat Deo, Eph. 1, 4. Col. 1, 22. — c) vel: *per Deum, Deum testem invoco!* ut 2 Cor. 12, 19. Saepius non legitur.

Κατεξουσιάζω, f. άσω, (κατὰ et ἐξουσιάζω) ἅπαξ λεγόμενον N. T.: *potestatem exerceo in aliquem*, seq. genitivo, Matth. 20, 25. Marc. 10, 42.

Κατεργάζομαι, f. άσομαι, (κατὰ et ἐργάζομαι) 1) *perficio*, — facinus Rom. 1, 27. 1 Cor. 5, 3. 1 Petr. 4, 3. — i. q. simplex πράσσω, ποιέω, *operor, efficio* Rom. 2, 9. 7, 17. 18. 20. 2 Cor. 12, 12. Jac. 1, 20. Rom. 15, 18. — 2) *conficio, vinco, prosterno*, Eph. 6, 13. Ezech. 34, 4. (demolior 3 Esdr. 4, 4.) — 3) *praeparo, formo*, propr. Esdr. 35, 30. τὰ ξύλα. — animum 2 Cor. 5, 5. — *paro* mihi, Phil. 2, 22. (Exod. 15, 17. κατοικητήριον, ὃ κατειργάσω (פָּעַל) κύριε.) — 3) *efficio, auctor sum, wirken, zur Folge haben*; Rom. 4, 15. ὁ νόμος ὀργὴν κατεργ. ib. 5, 3. 7, 8. 13. 2 Cor. 4, 17. 7, 10. 11. 19, 11. Jac. 1, 3. — Saepius non legitur.

Κατέρχομαι, f. ελεύσομαι, (κατὰ et ἔρχομαι) 1) *descendo, devenio*, de homine, iter faciente ad locum inferiorem; Luc. 4, 31. 9, 37. Act. 8, 5. κατελθὼν scl. ἀπὸ Ἱεροσολύμων. c. 11, 27. 12, 19. Tob. 2, 2. Sap. 11, 22. Etiam est: *redeo* ut 2 Macc. 11, 29. (Polyb. 4, 18. 2.) — metaph. Jac. 3, 15. σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, divinitus orta, a Deo profecta. — 2) i. q. simplex ἔρχομαι, *venio, proficiscor*, seq. εἰς, Act. 9, 32. 13, 4. 15, 1. 18, 22. 21, 20. 27, 5. — κατερχ. ἀπὸ, *abeo, proficiscor ex*, Act. 18, 5. — Saepius non legitur.

Κατεσθίω, f. ίσω, (κατὰ et ἐσθίω) LXX. hebr. אָכַל, 1) *edendo absumo, consumo*, Drac. v. 9. 10. Gen. 40, 77. — tropice: κατεσθ. τινὰ, 2 Cor. 11, 20. alicuius bona absumere, nostrum: einen auffressen. — 2) *devoro*; metaph. *vi meum aliquid facio, diripio*, τὰς οἰκίας, [Matth. 23, 14.] Marc. 12, 40. Luc. 20, 27. — *perdo, eneco*, Gal. 5, 15. (Jes. 9, 12. κατεσθίοντες τὸν Ἰσραήλ. Ezech. 22, 35. ψυχάς. Test. XII. Patr. p. 624.: κατεσθίειν τὴν ἰσχύν τινος. ib. p. 538. ὁ ζῆλος αὐτὸν κατεσθίει.) — 3) *consumo, absumo*; de igne Apoc. 11, 5. Jes. 29, 6. 30, 30. Joel. 2, 5.

Κατευθύνω, f. υνῶ, (κατὰ et εὐθύνω) rectum facio, LXX. hebr. יָשַׁר, אִשֵּׁר, — *dirigo*, 2 Thess. 3, 5. κατ. ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ. Luc. 1, 79. κατ. τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδόν. Psal. 40, 3. κατ. τὰ διαβήματα. Psal. 5, 9. τὴν ὁδόν. Prov. 23, 19. ἐννοίας τῆς καρδίας. 1 Chron. 12, 14. 19, 3. — 2) *facio ut prospere succedat, fortuno*; 1 Thess. 3, 11. κατ. τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς, prospere succedere jubeat iter meum ad vos. Sic κατευθύνειν etiam Psal. 101, 9. Dan. 3, 31. 6, 28. 11, 9. Sir. 29, 18. 39, 9.

Κατεφίστημι, f. κατεπιστήσω, (κατὰ et ἐφίστημι) *insurgo contra aliquem*; Act. 18, 12.

Κατέχω, f. ἕξω, et κατασχήσω, (κατὰ et ἔχω) propr. manu prehendo aliquem et sisto, teneo, ne progredi ulterius possit, *anhalten*; — 1) *retineo*, Luc. 4, 42. Philem. v. 13. (Gen. 24, 56.) — *impedio, cohibeo, reprimo*, Rom. 1, 18. τὴν ἀλήθειαν. 2 Thess. 2, 6. τὸ κατέχον, id quod impedit, reprimit. ib. v. 7. — Sic dicitur de captivis Gen. 39, 20. pro hebr. אָסַר vincio. Gen. 22, 13. χριὸς κατεχόμενος ἐν φυτῷ τῶν κεράτων. — 2) retineo et meum facio; *occupo, obtineo*, Matth. 21, 38. τὴν κληρονομίαν. Luc. 14, 9. ἔσχατον τόπον. — *possideo, obtineo*, 1 Cor. 7, 30. 2 Cor. 6, 10. (Job. 27, 17. Jos. 1, 11. Exod. 32, 12.) — 3) occupatum teneo, *teneo, probe, firmiter teneo*; de morbo, Joh. 5, 4. κατείχετο νοσήματι. (Jer. 13, 21. ὠδῖνες καθέξουσι σε). — Luc. 8, 15. κατ. ἐν καρδίᾳ καλῇ τὸν λόγον. 1 Cor. 11, 2. τὰς παραδόσεις. 1 Thess. 5, 21. τὸ καλόν. Hebr. 3, 6. τὴν παῤῥησίαν. ib. 3, 14. 10, 23. — 1 Cor. 15, 2. εἰ κατέχετε, si hoc adhuc tenetis scl. memoria. cf. Psal. 139, 10. καθέξει με ἡ δεξιά σου. *Symmach.* Prov. 4

4. κατασχέτω λόγος μου τὴν καρδίαν σου. — *Obstructum teneo*, Rom. 7, 6. — 4) sensu nautico κατέχειν (scl. τὴν ναῦν) εἰς τὸν αἰγιαλὸν, cursum dirigere ad littus, ut nostrum halten ex more nautarum. Sic saepius apud profanos (v. c. Xenoph. H. Gr. 2, 1. 19. Thucyd. 1, 110.) ubi etiam interdum est *appellere*. — Saepius non legitur. *Hesych.*: κατέχειν· κρατεῖν, κωλύειν, συνέχειν.

Κατηγορέω, ῶ, f. ήσω, (κατὰ et ἀγορεύω f. ἀγορέω, in foro, in concione loquor) proprie: ἀγορεύω κατά τινος, in foro, coram judice loquor contra aliquem, *accuso*, *reum facio*. Sequitur genitivus personae (semel Matth. 27, 12. accusativus, ut *Plat.* Gorg. p. 162. τοὺς πρεσβυτέρους κατηγορεῖν, vid. Matthiae gramm. §. 376.) — et cum accusativus (Act. 22, 30. 28, 19.) tum genitivus rei (Luc. 23, 14. Act. 24, 8. 25, 11.) ubi suppleri potest περὶ, quod additur Act. 24, 13. — Sensu forensi, Matth. 12, 10. 27, 12. Marc. 15, 3. Luc. 23, 2. 10. 14. Act. 22, 30. Act. 22, 30. 24, 2. 8. 13. 19. 25, 5. 11. 16. 28, 19. — ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ, Marc. 3, 2. Luc. 11, 54. Joh. 8, 6. ut haberent quod crimini dare possent. — Sensu non forensi, Joh. 5, 45. (1 Macc. 7, 6.) Rom. 2, 15. Apoc. 12, 10. Saepius non occurrit. — Vid. e V. T. 1 Macc. 7, 25. 2 Macc. 4, 47.

Κατηγορία, ας, ἡ, (κατηγορέω) *accusatio*; a) sensu forensi, Luc. 6, 7. ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ pro κατ' αὐτοῦ, ut Joh. 18, 29. 1 Tim. 5, 19. — b) de fama mala Tit. 1, 6. ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, qui fama arguitur ἀσωτίας. (In V. T. non legitur.)

Κατήγορος, ου, ὁ, (κατηγορέω) *accusator*, Joh. 8, 10. Act. 23, 30. 35. 24, 8. 25, 16. 18. [Apoc. 12, 10.] — Prov. 18, 17. 2 Macc. 4, 5.

Κατήγωρ, ορος, ὁ, (κατηγορέω) i. q. κατήγορος, *accusator*, quae huius substantivi forma, profanis prorsus ignota, ad literam reddit Rabbinorum קַטִיגוֹר *accusator*, *calumniator*, qui non solum hoc, sed etiam קַטִיגוֹרְיָא, (κατηγορία) ex lingua graeca receperunt. Vid. *Buxtorf.* lex. rabb. talm. p. 2009. *Schoettgen.* hor. hebr. et talm. 1, p. 1121 sq. Legitur Apoc. 12, 10. in textu Griesb. pro κατήγορος. (cf. Job. 1, 6 sq. 2, 1 sq. Zach. 3, 1. 2. 1 Chron. 21, 1.)

Κατήφεια, ας, ἡ, (κάτω et τὰ φάη, vultus, facies) demissio vultus ex moerore sive pudore, (nostri: den Kopf hängen lassen); *Etym.* M. κατήφεια· ἀπὸ τοῦ κάτω τὰ φάη βάλλειν τοὺς ὀνειδιζομένους ἢ λυπομένους; igitur: pudor, *moeror*, *tristitia*, quae vultu ad terram demisso declaratur. Semel in N. T. Jac. 4, 9. Saepius in *Philone* v. c. de Spec. Legg. p. 807.: λυπουμένων δὲ συννοίας γέμουσι καὶ κατήφειας. id. de vita Mosi p. 678. *Joseph.* Antiq. 2, 6. 15. 6, 5. 2. et apud profanos.

Κατηχέω, ῶ, f. ήσω, (κατὰ et ἠχέω) pr. circumsono; — deinde: 2) *viva voce tradio, edoceo, instituo*, seq. accusativo et personae, 1 Cor. 14, 19. Rom. 2, 18. et rei, Act. 18, 25. κατηχημένος τὴν ὁδόν. Gal. 6, 6. κατηχούμενος τὸν λόγον. (*Joseph.* vit. 5. 65.: αὐτός σε πολλὰ κατηχήσω τῶν ἀγνοουμένων.) — 3) κατηχεῖσθαι περί τινος, *fama accipere de aliquo;* Act. 21, 21. 24. Etiam de rebus: Luc. 1, 4. περὶ ὧν κατηχήθης λόγων, de rebus, quae fama jam accepisti. Profanis ita de rebus vix dicitur. Legitur tamen in libello *de fluminibus*, qui Plutarcho tribuitur, cuius loca dedit *Kypkius* in obss. l. I, p. 208. v. c. κατηχηθεὶς δὲ περὶ τῶν συμβεβηκότων.

Κατ' ἰδίαν, *seorsim, privatim;* vid. Ἴδιος.

Κατιόω, ῶ, f. ώσω, (κατὰ et ἰόω, aerugine corrumpo) *aerugine obduco, aerugine consumo.* Jac. 5, 3. (*Arrian.* diss. ep. 4, 6. ὡς ὁπλάρια ἐπικείμενα κατιῶται. Mendose etiam legitur Sir. 12, 11.)

Κατισχύω, f. ύσω, h. e. ἰσχύω κατά τινος (Act. 19, 16.) *praevaleo alicui, supero, vinco.* Matth. 16, 18. κατισχύσουσιν αὐτῆς. Sic etiam seq. genitivo Jer. 15, 18. Sap. 7, 30. (ἐπί τινος 2 Chron. 8, 3. 1 Chron. 5, 19. et πρός τινα 2 Chron. 14, 11. Sequente accusativo est firmum facio, 1 Chron. 15, 26. Deut. 2, 30. — opprimo Sap. 10, 11. Test. XII. Patr. p. 528. ἐὰν γὰρ μὴ κατασχύσῃ ἡ πορνεία τὴν ἔννοιαν, οὐδὲ ὁ Βελίαρ κατισχύσει ὑμῶν.) — Absolute positum est: *polleo, invalesco, valeo;* Luc. 23, 23. Hoc sensu LXX. κατισχύειν pro hebr. הֶחֱזִיק, 2 Chron. 13, 21. 15, 8. 25, 11.

Κατοικέω, ῶ, f. ήσω, (κατὰ et οἰκέω) — LXX. pro hebr. יָשַׁב, שָׁכַן, *sedem figo, habito*, a) sensu proprio, α) seq. ἐν, Luc. 13, 4. κατ. ἐν ἱερουσαλήμ. Act. 1, 20. 2, 5. 7, 2. 4. Hebr. 11, 9. Apoc. 13, 12. 17, 2. et saepius. — Dan. 2, 32. Levit. 23, 42. Gen. 13, 12. 14, 12. — β) seq. εἰς, quod est pro ἐν, Matth. 2, 23. 4, 13. Act. 7, 4. εἰς ἣν (γῆν) ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε. (Apud LXX. εἰς sequi, me legisse non memini); γ) seq. ἐπὶ in formula ἐπὶ τῆς γῆς, Act. 17, 26. Apoc. 3, 10. 8, 13. 11, 10. 13, 8. 14. 14, 6. 17, 8. Num. 13, 33. 14, 14. 35, 32. 34. — δ) seq. accusativo loci: *inhabito*, Matth. 23, 21. Act. 1, 19. 2, 9. 14. 4, 16. 9, 32. 35. 19, 10. 17. Apoc. 12, 12. Gen. 13, 7. Ezech. 25, 16. Dan. 4, 32. — ε) seq. ἐκεῖ, Matth. 12, 45. Luc. 11, 26. Act. 22, 12. ubi ἐκεῖ supplendum est. Jer. 42, 15. 22. — b) sensu improprio κατοικεῖν est: *semper adesse, inesse, operari, dominari.* Sic tribuitur *Deo*, Matth. 23, 21. (Test. XII. Patr. p. 652.: ἵνα κύριος κατοικήσῃ ἐν ὑμῖν, i. q. deinde: ἔχοντες τὸν θεόν. ib. p. 734.: κύριος γὰρ ἐν αὐτῷ κατοικεῖ, καὶ φωτίζει ψυχὴν αὐτοῦ.) — *Christo*, Eph. 3, 17. κατοικῆσαι τὸν χριστὸν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, habitare, i. e. dominari facere christum in animis vestris. (κατοικ. hic sensu hiphilico, ut 1 Macc. 3, 36.) — *diabolo*, ubi

est dominari, efficacem esse, Matth. 12, 45. Luc. 11, 26. Apoc. 2, 13. (Test. XII. Patr. p. 673.: ὁ διάβολος οἰκειοῦται αὐτὸν ὡς ἴδιον σκεῦος, καὶ πᾶν θηρίον κατακυριεύσει αὐτοῦ.) — *spiritui* divino; Jac. 4, 5. — *virtutibus*, quae alicui insunt, in eo dominantur, 2 Petr. 3, 13. ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. (Jes. 32, 16. δικαιοσύνη ἐν τῷ καρμήλῳ κατοικήσει. Test. XII. Patr. p. 530 sq.: πᾶς ζῆλος κατοικεῖ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς πορνείας.) Col. 1, 19. ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν πλήρωμα κατοικῆσαι. Ibid. 2, 9. (Psal. 68, 17. τὸ ὄρος ὃ εὐδόκησεν ὁ θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ.)

Κατοίκησις, εως, ἡ, (κατοικέω) *habitatio, commoratio*. Marc. 5, 3. — LXX. pro מוֹשָׁב, Gen. 10, 30. Num. 15, 2. 1 Sam. 9, 12.

Κατοικητήριον, ίου, *habitaculum, domicilium*. Eph. 2, 22. συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι, templum Dei; s. in quibus habitat Deus per spiritum suum, i. e. quos regit gubernatque. Vid. Κατοικέω. Apoc. 18, 2. — LXX. pro מָעוֹן 2 Chron. 30, 27. Nah. 2, 11. מוֹשָׁב, Exod. 12, 10. שְׁבָת 2 Chron. 6, 30.

Κατοικία, ας, ἡ, (κατοικέω) *domicilium, habitaculum*. Semel Act. 17, 26. — Psal. 104, 19. Dan. 4, 22. Exod. 35, 3. מוֹשָׁב, et saepius.

Κατοπτρίζω, f. ίσω, (a κάτοπτρον, speculum) monstro in speculo; repraesento aliquid tanquam in speculo. Medium: intueor me in speculo. Sic apud profanos. Sed 2 Cor. 3, 18. est: *intueor tanquam in speculo*, i. e. imaginem rei video, quae cognitio paulo obscurior est quam si rem ipsam video. Vid. Ἔσοπτρον. Sic κατοπτρίζομαι apud *Phil.* alleg. p. 79. et ἐνοπτρίζομαι apud. eund. de Abrah. p. 403. Vid. *Loesner.* ad h. l.

Κατόρθωμα, ατος, τὸ, a κατορθόω, (ex κατὰ et ὀρθὸς, erectus, rectus) rectum facio, erigo, stabilio, 1 Chron. 16, 3. 2 Chron. 23, 16. (unde κατόρθωσις stabilimentum Psal. 107, 2.); deinde: restituo rem; maxime de rebus bellicis, feliciter gero, ut *Joseph.* c. Apion. 1, 12. κατορθ. πράξεις πολεμικάς, Idem Ant. 6, 5. 3. — denique: recte ordino, bene disponо, feliciter gero, de rebus quibuscunque, maxime publicis; ut Test. XII. Patr. p. 678. τῷ κατορθοῦντι φθονεῖ, res suas feliciter gerenti invidet. Etiam de homine recte agente sensu morali, Prov. 14, 11. Psal. 119, 9. — Hinc κατόρθωμα 1) *quae bono ordine statuta, bene disposita sunt*, 3 Macc. 3, 23. καταστρέψαι τὰ κατορθώματα. (Etiam recte facta sensu morali, vid. *Cicer.* de offic. 1, 3. et de finib. 3, 7.) 2) *victoria, qua res restituitur*, *Joseph.* de bell. 1, 1. 4. 3) *feliciter, praeclare gestum*. — In N. T. semel Act. 24, 3. ubi κατορθώματα non videntur esse feliciter, praeclare gesta, sed potius *bona instituta, quae in utilitatem reipublicae instituta, disposita, emendata sunt*.

Κάτω, comparativ. κατωτέρω, adverbium 1) *loci:* a) *deorsum*, motum in locum indicans; βάλλειν κάτω, Matth. 4, 6. Luc. 4, 9. πίπτειν κάτω, Act. 20, 9. κύπτειν κάτω, Joh. 8, 6. 8. cf. Deut. 28, 43. — b) *inferius*, *infra*, locum ubi indicans; Marc. 14, 66. — ἕως κάτω, *ad imum*, Matth. 27, 51. Marc. 15, 38. (Ezech. 1, 27. ἀπὸ ὁράσεως ὀσφύος καὶ ἕως κάτω. ib. 8, 2.) — τὰ κάτω, terra quatenus coelo opponitur, Joh. 8, 23. Act. 2, 19. ἐπὶ τῆς γῆς κάτω. coll. Cohel. 3, 21. *Joseph.* de bell. 4, 9. 11. ἡ κάτω πόλις, urbs inferior. — 2) adv. *temporis; infra, inferius;* Matth. 2, 16. ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, bimulos hisque minores. Sic 1 Chron. 27, 23. ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ κάτω. Prolog. Sirac. ἐν χρόνοις κάτω. *Aelian.* Var. Hist. 3, 17. καὶ ἔτι κάτω τοῦ χρόνου. — Saepius non habetur.

Κατώτερος, α, ον, comparat. a κάτω, *inferior*. Semel Eph. 4, 9. τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς in inferiores terrae partes, i. e. in haden, qui putabatur esse locus subterraneus. Sic Neh. 4, 13. τὰ κατώτατα τοῦ τόπου, loci infimae partes. Psal. 139, 15. ἐν τοῖς κατωτάτω τῆς γῆς. cf. Deut. 32, 22. Psal. 86, 12. Sir. 51, 6. ἡ ζωή μου ἦν σύνεγγυς ᾅδου κάτω. — Alii Eph. 4, 9. de terra omnino explicant.

Κατωτέρω, vid. Κάτω.

Καῦμα, ατος, τὸ, (a καίω) *aestus*, calor cum ignis tum maxime solis. 2 Sam. 4, 5. *Joseph.* de bell. 3, 7. 32. Saepius aestus solis noxius et perniciosus, ut Apoc. 16, 9. Jer. 17, 8. (hebr. חם) et Prov. 10, 6. (hebr. קיץ). Apoc. 7, 16. autem καῦμα est imago vel morborum lethiferorum, vel calamitatis atrocis et perniciosae, ut Sir. 14, 27. σκεπασθήσεται ὑπ' αὐτῆς ἀπὸ καύματος. coll. Psal. 121, 6. Jes. 49, 10. οὐδὲ πατάξει αὐτοὺς ὁ καύσων, οὐδὲ ὁ ἥλιος. (Graecos, sagittis Apollinis, i. e. aestu solis, pestem effici, esse arbitratos, satis notum est.)

Καυματίζω, f. ίσω, *aestu aduro;* de solis aestu Matth. 13, 6. Marc. 4, 6. — et quidem perniciosо, Apoc. 16, 8. 9. cf. Καῦμα.

Καῦσις, εως, ἡ, (a κέκαυσα verbi καίω) *exustio, concrematio.* Semel Hebr. 6, 8. ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν, quae terra, i. e. quae plantae e terra enatae deinde igne comburuntur. — LXX. 2 Sam. 27, 7. Dan. 7, 11. Jes. 40, 16.

Καυσόω, ῶ, f. ώσω, (a καῦσις) *incendo, concremo;* bis tantum 2 Petr. 2, 10. 12.

Καύσων, ωνος, ὁ, *aestus* solis, Matth. 20, 12. Luc. 12, 55. Sir. 18, 6. — Jac. 1, 11. ubi autem plurimi intelligunt *Eurum*, ventum vehementer urentem, ut legitur in LXX. versione pro קדים Jer. 18, 17. Ezech. 17, 10. Hos. 13, 15.

Καυτηριάζω, f. άσω, (a καυτήριον sol. σιδήριον, in-

ſtrumentum, quo ſtigmata inurebantur; deinde ſtigma inuſtum) *ferro ſtigmata inuro, cauterio noto, notam inuro*, brandmarken. Semel 1 Tim. 4, 2. *καυτηριασμένοι τὴν ἰδίαν συνείδησιν*, qui conſcientiam ſuam notis delictorum inſigniunt; ſ. qui ſauciam ſcelerum conſcientia habent mentem. Similiter Teſt. XII. Patr. p. 612. *ἐμπεπύρισται ὁ ἁμαρτήσας ἐκ τῆς ἰδίας καρδίας*. — Alii: qui, ratione conſcientiae, occalluerunt ſ. callum obducentes conſcientiae; cf. *Reitz.* ad Lucian. T. 1, p. 645.

Καυχάομαι, ῶμαι, f. *ήσομαι*, (*καυχᾶσαι* 2 perf. ſing. praeſ. indic. contracte pro *καυχάεσαι*, attice *καυχάῃ* ſ. *καυχᾷ*) LXX. pro hebr. הִתְהַלֵּל, עָלַז 1) *glorior, jacto; laudo, praedico*, cum in malam tum in bonam partem. (In N. T. potiſſimum Paulo frequentatum.) 1 Cor. 1, 29. 4, 7. 2 Cor. 10, 6. 11, 16. 30. 12, 1. 6. [11.] Eph. 2, 9. 1 Sam. 2, 3. *μὴ καυχᾶσθε καὶ μὴ λαλεῖτε ὑψηλά*. — Res de qua gloriatur aliquis, ſive quam praedicat, indicatur a) per *ἐν*, Rom. 2, 17. *ἐν θεῷ*, de Dei veri cognitione, cultu, eiusque beneficiis. v. 23. *ἐν νόμῳ*. 1 Cor. 1, 31. *ἐν κυρίῳ*. ib. 3, 21. 2 Cor. 5, 12. 10, 15. 17. 11, 12. 12, 9. Gal. 6, 13. 14. Phil. 3, 3. 2 Theſſ. 1, 4. Jac. 4, 16. Jeſ. 9, 22. 23. 1 Chron. 16, 35. — b) per *περί*, 2 Cor. 10, 8. — c) per *ὑπέρ*, 2 Cor. 7, 14. 12, 5. — d) per *κατά*, 2 Cor. 11, 18. — e) per accuſativum, ubi omiſſum eſſe videtur *κατά*, 2 Cor. 9, 2. *ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι μακεδόσιν*, quam in vobis laudavi Macedonibus. 2 Cor. 11, 30. *τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι*. Prov. 27, 1. *μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον*. ib. 20. 9. — f) ſeq. *ἐπί*, Judic. 7, 2. Pſal. 49, 6. ubi autem in N. T. eſt 2) ex adjuncto: *laetor, felicem me praedico*, Rom. 5, 2. *καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι*. Prov. 25, 14. *ὁ καυχώμενος ἐπὶ δόσει ψευδεῖ*. Sir. 30, 2. — ſeq. *ἐν*, Rom. 5, 3. 11. Jac. 1, 9. — Saepius non legitur.

Καύχημα, ατος, τό, (*καυχάομαι*) 1) *gloriatio, jactatio*, 2 Cor. 5, 12. 9, 3. cf. Deut. 33. 29. — gloriandi materia ſ. cauſa Rom. 4, 2. 1 Cor. 9, 15. 16. coll. Jer. 17, 14. (תְּהִלָּה). — 2) *gloria, laus, honor*, 1 Cor. 5, 6. *οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν*, laudes veſtrae praeclarae non ſunt. Gal. 6, 4. 2 Cor. 1, 14. Phil. 2, 16. (LXX. תִּפְאָרָה, Prov. 17, 6. 1 Chron. 29, 11. Zach. 12, 7. שם Deut. 26, 19.) — 3) *gaudium*, Phil. 1, 26. Hebr. 3, 6. *καύχημα τῆς ἐλπίδος*, laetitia ſpei, i. e. ſpes de qua laetamur. (LXX. Prov. 10, 28. pro תוֹחֶלֶת, ſpes.) In utroque loco *καύχημα* vero etiam eſſe poteſt *fiducia*, qua qui gloriatur, plenus eſſe ſolet. vid. *Καυχάομαι* in locis Prov. 27, 1. 25, 14. — Saepius non extat.

Καύχησις, εως, ἡ, (ab eodem), LXX. pro תִּפְאָרָה, 1) *gloriatio*, 2 Cor. 7, 4. Jac. 4, 16. *laudatio*, 2 Cor. 8, 24. 7, 14. [9, 4.] 11, 10. 17. — gloriandi materia, Rom. 3, 27. 15, 17. 1 Cor. 15, 31. 2 Cor. 1, 12. — 2) *honor, laus*,

1 Theſſ. 2, 19. Prov. 16, 31. στέφανος καυχήσεως γῆρας. Ezech. 16, 2. — Videtur autem in locis quibusdam Pauli eſſe *fiducia laeta*, quae eſſe ſolet in gloriatione, ſcl. Rom. 15, 17. 1 Cor. 15, 31. νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, quod affirmo per fiduciam de vobis (de veſtra ſalute) conceptam. 2 Cor. 1, 12. ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, conſcientia recti mihi fiduciam inſpirat. 2 Cor. 7, 14. ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. Vid. Καύχημα.

Καφαρναούμ, ἡ, *Capharnaum*. Vid. Καπερναούμ.

Κεγχρεαὶ, ῶν, αἱ, *Cenchreae*, portus Corinthiacus et urbs in iſthmo Peloponneſi, verſus orientem, ubi appellebant ex Aſia advecti. Vid. *Plin.* Hiſt. Nat. 4, 4. *Strabo* lib. 8. — Legitur Act. 18, 18. Rom. 16, 1. [24.]

Κέδρος, ου, ἡ, *cedrus*, arbor, hebr. אֶרֶז, Judic. 9, 15. Jeſ. 2, 13. Cant. 5, 16. — Num. 24, 6. ὡσεὶ κέδροι παρ' ὕδατα. Joh. 18, 1. in textu vulg. ubi χείμαῤῥος τῶν κέδρων, torrens cedrorum mendoſe legitur pro χειμ. τοῦ κεδρὼν, *torrens Cedron*. Rabbinos et Talmudiſtas pro antiquo אֶרֶז recepiſſe graecum קְדְרוֹס f. קִדְרוֹס, cedrus, indeque formaſſe adject. קְדְרִינוֹן, *cedrinum*, docet *Buxtorf.* in lex. talm. p. 1976. Aut igitur interpres, libro aramaeo vel ſyriaco uſus קִדְרוֹס et קִדְרוֹן, Cedron, non bene diſtinxit, aut librarii graeci, textum ex inſcitia emendaturi, τοῦ κεδρὼν in τῶν κέδρων mutarunt, opinati, torrentem cedris conſitum fuiſſe et ab iisdem nomen accepiſſe. Eadem lectionis varietas habetur in verſione LXX. 2 Sam. 15, 23. 2 Reg. 23, 6.

Κεδρὼν, ῶ, *Cedron*, (indeclinabile in verſione LXX. et N. T., *Joſephus* autem κεδρὼν, ῶνος,) hebr. קִדְרוֹן, ater, obſcurus, a) *vallis* profunda prope Hieroſolymam; *Joſeph.* Antiq. 9, 7. 3. εἰς τὴν φάραγγα τοῦ κεδρῶνος. Id. de bell. 5, 2. 3. φάραγξ βαθεῖα, ἣ κεδρὼν ὠνόμασται. ib. 5, 4. 2. et 5, 6. 1. — b) *torrens* per hanc vallem delabens et in mare mortuum influens, aquis non plenus niſi poſt pluviam largam. Joh. 18, 1. in textu Griesb. τοῦ χειμάῤῥου τοῦ κεδρὼν, 2 Reg. 23, 6. εἰς τὸν χειμάῤῥον κεδρών. 2 Sam. 15, 23. (*Joſeph.* Ant. 8, 1. 5. τὸν χειμάῤῥον κεδρῶνος.)

Κεῖμαι, f. κείσομαι, 1) *jaceo*, — de homine decumbente Luc. 2, 12. 16. — de mortuo, Matth. 28, 6. Luc. 23, 53. [Joh. 11, 41.] Joh. 20, 12. Exempla e profanis vid. apud *Elsner.* I, p. 282. Sap. 17, 2. — de fundamento 1 Cor. 3, 11. — 2) *poſitus ſum*, Luc. 24, 12. Joh. 20, 6. 7. — *appoſitus ſum*, Joh. 2, 6. 19, 29. 21, 9. Apoc. 4, 2. θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ. Jer. 24, 1. Joſ. 4, 6. — de urbe: *ſitus ſum*, Matth. 5, 14. (2 Macc. 4, 33. δάφνης τῆς πρὸς Ἀντιοχίαν κειμένης.) — Κεῖσθαι πρός τι *appoſitum*, *admotum eſſe*, Matth. 3, 10. κεῖται πρὸς τὴν ῥίζαν. Luc. 3, 9. — Κεῖσθαι ἐπί τι, *incumbere*, *impoſitum eſſe*, 2 Cor. 3, 15. κάλυμμα κεῖται ἐπὶ τὴν

καρδίαν. Jes. 9, 4. ζυγὸς ὁ ἐπ' αὐτῶν κείμενος. (Metonym. κεκαμμένος κεῖται ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, incumbit diligenter operi, Sir. 38, 29.) — *repositus, reconditus sum*, Luc. 12, 19. 3 Esdr. 6, 23. 26. Xenoph. oecon. 7, 16. — 3) *destinatus sum*; seq. εἰς, a fato s. Deo quasi positus ad aliquid; Luc. 2, 34. κεῖται εἰς πτῶσιν πολλῶν. Phil. 1, 17. κεῖμαι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου. 1 Thess. 3, 3. — seq. dativo: 1 Tim. 1, 9. δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, lex non *scripta* est. (Sic κεῖσθαι de legibus saepissime apud profanos, vid. *Elsner*. II, p. 288. *Phil.* de Abr. p. 350. 2 Macc. 15, 18. ἀγὼν κείμενός τινι. — 4) *versor, sum*; de conditione et ratione, Apoc. 21, 16. πόλις τετράγωνος κεῖται. — Sequente ἐν: *sum, versor in aliqua re, obnoxius sum*; 1 Joh. 5, 19. ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται, peccato, vel diabolo est obnoxius, sub eius potestate est. cf. 2 Macc. 4, 33. ἐν ὑποψίᾳ κείμενος, suspicioni obnoxius. ib. 3, 11. ἐν ὑπεροχῇ κείμενος, valde eminens. v. 31. ib. 4, 31. 3 Macc. 5, 26. κεῖσθαι ἐν ἑτοίμῳ, praesto esse. cf. *Raphel.* obss. e Polyb. p. 711. — Saepius non legitur.

Κειρία, ας, ἡ, *vinculum, fascia*, qua infantes involvi solent; deinde fasciae, quibus similiter involvebantur cadavera hominum; fasciae sepulcrales, τὰ ἐνταφιαζόμενα δεσμά, ut *Etym.* M. explicat. *Hesych.*: κειρίαι· ἐνειλιγμένα ἐπιθανάτια. Sic semel Joh. 11, 44. — (Deinde etiam funiculi, quibus lecti intendebantur et subsellia, Prov. 7, 16. vid. *Biblii* thes. phil. s. h. v.)

Κείρω, f. ερῶ, *rado, tondeo*; — oves Act. 18, 32. Jes. 53, 7. Test. XII. Patr. p. 601. κεῖραι τὰ πρόβατα. (gramen Prov. 27, 25.) — Κείρομαι, *tondeo me, tondendum me curo*; potissimum de coma capitis, 1 Cor. 11, 6. Act. 18, 18. (vid. Num. 6, 18.) — et in V. T. Job. 1, 20. 2 Sam. 14, 26.

Κέλευσμα, ατος, τὸ, (a κελεύω, — attici κέλευμα); jussum, mandatum; *clamor excitatorius*, et dicebatur cum de aurigis equos excitantibus, de venatoribus canes acclamando instigantibus (Xenoph. de venat. 6, 20.) tum de signo quod hortator (κελευστής, Xenoph. oec. 21, 3.) dat remigibus (Philo de Abr. p. 366. κέλευσμα τοῦ κυβερνήτου. Lucian. Tyr. c. 19.), tum de duce, milites provocante et exhortante, Prov. 30, 27. Thucyd. 2, 92. — In N. T. semel 1 Thess. 4, 16. ubi ἐν κελεύσματι, explicatur per verba sequentia: ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ. Κέλευσμα igitur est clamor excitatorius, quasi classicum, quo undique congregantur homines. vid. Matth. 24, 31. 25, 31. 32. — Philo de praem. et poen. p. 928.: ἀνθρώπους ἐν ἐσχάταις ἀπωκισμένους ῥᾳδίως ἂν ἑνὶ κελεύσματι συναγάγοι θεὸς ἀπὸ περάτων.

Κελεύω, f. εύσω, (a κέλλω s. κελέω, incito, impello), *jubeo, facio ut*, seq. infinit. Matth. 8, 18. 14, 9. 19. 28. 18, 25. 27, 58. 64. Luc. 18, 40. Act. 4, 15. 8, 38. et passim in

Actis Apost. Judith. 12, 1. 1 Macc. 11, 23. — seq. dativo Matth. 15, 35. ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν. *Joseph.* Antiq. 20, 6, 2. κελεύει τοῖς τῶν σαμαρέων πρέσβεσι. Tob. 8, 14. 3 Esdr. 9, 54.

Κενοδοξία, ας, ἡ, (κενὸς et δόξα) vana quam quis sovet, de se opinio; vana gloria; — *studium gloriae inanis, honoris vani cupiditas;* Phil. 2, 3. 4 Macc. 8, 18. Sap. 14, 14. *Suid.* κενοδοξία· ματαία τις περὶ ἑαυτοῦ οἴησις.

Κενόδοξος, ον, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (ab iisdem), *vanae gloriae cupidus, vana gloria inflatus;* Gal. 5, 26. (Polyb. 27, 6, 12. 29, 1. 14.)

Κενός, ή, όν; hebr. רִיק f. רֵיק, 1) *vacuus, inanis;* proprie de rebus, v. c. vasis, quibus nihil ineſt, v. c. ὑδρία, Judic. 7, 16. λάκκος, Gen. 37, 23. — deinde de hominibus, qui nihil accipiunt, nihil habent; ἀπέστειλαν κενὸν (ſcl. τοῖς χεροὶν, ut additur Pſalt. Sal. 4, 19.) Marc. 12, 3. Luc. 20, 10, 11. ἐξαπέστειλε κενοὺς, Luc. 1, 53. Eadem lege Gen. 31, 42. Deut. 15, 13. coll. Deut. 16, 16. Sir. 32, 4. — Jac. 2, 20. κενὸς dicitur homo, qui non habet fructus pietatis et fidei. — 2) *vanus, inutilis, qui eventu deſtituitur; fruchtlos, vergeblich,* 1 Cor. 15, 10. 14. 58. 1 Theſſ. 2, 1. 2 Sam. 1, 22. Jeſ. 55, 11. Deut. 32, 47. Sap. 1, 11. (Dicitur etiam de eo, quod nihil eſt omnino, v. c. Job. 15, 35. λήψεται ὀδύνας, ἀπαθήσεται δὲ αὐτῷ κενά, hebr. אָוֶן. Job. 7, 6. κενὴ ἐλπὶς, ſpes nihili, hebr. אֶפֶס.) — Εἰς κενὸν, *fruſtra, inceſſum,* ſine eventu et utilitate, 2 Cor. 6, 1. Gal. 2, 2. Phil. 2, 16. 1 Theſſ. 3, 5. Jeſ. 65, 23. εἰς κενὸν ἐκοπίασεν. Jer. 6, 29. 18, 15. Levit. 26, 20. Hab. 2, 3. — Cum eventu deſtitui, vana ſpe duci ſit ſtultitiae, eſt 3) *ſtultus, falſus, mendax,* adjecta notione *pernicioſi,* quare apud LXX. interdum reſpondet hebr. רֵיקָם, שָׁוְא, אָוֶן. Act. 4, 25. (Pſal. 2, 1.) ἐμελέτησαν κενά. Eph. 5, 6. κενοὶ λόγοι. Col. 2, 8. κενὴ ἀπάτη. — Exod. 5, 9. μὴ μεριμνάτωσαν ἐν λόγοις κενοῖς. Job. 6, 6. Jeſ. 59, 4. Hoſ. 12, 1. Teſt. XII. Patr. p. 665. μὴ σπουδάζετε ἐν λόγοις κενοῖς ἀπατᾶν τὰς ψυχὰς ὑμῶν. — Saepius non legitur.

Κενοφωνία, ας, ἡ, (κενὸς et φωνὴ) *vana diſputatio, diſputatio de rebus vanis inutilibusque;* 1 Tim. 6, 20. 2 Tim. 2, 16. *Heſych.* Κενοφωνίας· ματαιολογίας. *Suid.* κενοφωνία· ματαιοφωνία, ἀσέβεια, ἤχοι τὰ αἱρετικά.

Κενόω, ῶ, f. ώσω, (a κενὸς) 1) *vacuum facio, exinanio; auslleeren; ſpolio;* *Joseph.* Antiq. 8, 10. 3. τοὺς θησαυροὺς ἐκένωσε. In N. T. Phil. 2, 7. ἐκένωσε ἑαυτὸν, ſe ipſe ſpoliavit ſcl. honoribus divinis. (Alii humilem ſe geſſit, ita ut conveniat cum ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, v. 9. coll. Judic. 9, 4. 11, 3. Neh. 5, 13.) 2) *vi ſua privo,* Rom. 4, 14. κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. 1 Cor. 1, 17. ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ χριστοῦ. — 3) *vanum, falſum.* (menda-

cem) *declaro; vanum deprehendo;* 1 Cor. 9, 15. „citius mori velim, quam ab ullo vanus deprehendi f. mendax in illis, quae de me laudavi.“ 2 Cor. 9, 3. ἵνα — κενωθῇ, ne quae in laudem vestram dixerim, vana deprehendantur. — Saepius non extat. (Apud LXX. bis pro אֶמְלָל Jer. 14, 2. 15, 9.)

Κέντρον, ου, τὸ, (a κεντέω, pungo) *aculeus, stimulus*, Stachel, Spitze. Dicitur a) de *aculeo* apium, scorpionum etc., venenum pungendo immittentium; Apoc. 9, 10. — Cum ex veneno oriatur mors puncti, LXX. Hos. 13, 14.: ποῦ ἡ δίκη σου, θάνατε; ποῦ τὸ κέντρον σου, ᾅδη; posuerunt κέντρον, pro hebr. קֹטֶב, excidium, *lues*, et δίκη in priori membro pro דֶּבֶר, pestis. Quae verba Paulus 1 Cor. 15, 55. repetiit ita: ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νίκος; Tribuitur τῷ θανάτῳ poëtice aculeus, quo venenum pungendo immittit et mortem infert. Ib. v. 55. τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, vis mortis est peccatum, venenum lethale est in peccato. cf. Hos. 5, 12. ubi pro רָקָב, putredo. — b) dicitur de *stimulo*, quo equi (Psalt. Sal. 16, 4.), boves (Sir. 38, 25.) concitantur; inde proverbium: πρὸς κέντρα λακτίζειν, Act. [9, 5.] 26, 14. *adversus stimulum calcitrare*, de iis dicitur, qui acriter repugnando contra ea, quae evitari, removeri non possunt, se ipsi laedunt. *Hesych.* explicat: παροιμία ἐπὶ τοῦ κατὰ τῶν ἐναντίων τι λέγειν ἢ πράττειν. Legitur etiam apud profanos (*Pindar.* Pyth. 2, 173. *Eurip.* Bacch. 791. *Aeschyl.* Prometh. 323.) et latinos (*Terent.* Phorm. 1, 2. 27. *Ammian. Marc.* 18, 5.).

Κεντυρίων, ωνος, ὁ, vox latina *Centurio*, praefectus centum militum, qui graecis ἑκατόνταρχος dicitur. Marc. 15, 39. 44. 45.

Κενῶς, (a κενὸς) adv. *temere, frustra.* Jac. 4, 5. — Jes. 49, 4. κενῶς (לָרִיק) ἐκοπίασα. *Aquila* Psal. 2, 1. pro רִיק.

Κεραία, ας, ἡ, (a κέρας, cornu) corniculum; rei extremitas; e. g. insulae (Philostrat. vit. Sophist. 1, 21. 2.), antennae (*Nicet.* in Andron. Comnen. 2, 4.) — De literis: *apex*, lineola f. particula literae. Matth. 5, 18. Luc. 16, 17. vid. Ἰώτα. *Hesych.*: κεραία· ἀρχὴ γράμματος. — *Philo* in Flacc. p. 984.: — — κατὰ συλλαβὴν, μᾶλλον δὲ καὶ κεραίαν ἑκάστην κ. τ. λ. *Procopius Gazaeus* in 1 Sam. 21, 2.: ὅμοια γὰρ τὰ στοιχεῖα (ב et כ) βραχυτάτης κεραίας μόνης ἐναλλαττούσης. cf. *Schneideri* lex. gr. s. h. v.

Κεραμεύς, έως, ὁ, *figulus;* Matth. 27, 7. 10. Rom. 9, 21. — LXX. pro יוֹצֵר, 1 Chron. 4, 23. Psal. 2, 9.

Κεραμικός, ἡ, ὸν, a figulo factus, *figlinus, fictilis*, pro κεράμιος, Apoc. 2, 27.

Κεράμιος, ία, ιον, *figlinus, fictilis.* Jes. 30, 13. ἐν κεραμίου λεπτά. — τὸ κεράμιον scil. σκεῦος, substantive: vas

fictile, amphora, urceus. Κεράμιον ὕδατος, Marc. 14, 13. Luc. 22, 20. urceus aquarius. *Hesych.:* κεράμιον· τὸ τοῦ οἴνου ἢ ὕδατος σταμνίον. Jer. 35, 5. κεράμιον οἴνου pro בְּנֵי (Jes. 5, 10. pro בַּת, bathus.)

Κέραμος, ου, ὁ, 1) terra figularis, 2 Sam. 17, 28. σκεύη κεράμου. 2) vas fictile; — *tegula;* κεραμοὶ, *tegulae* (*Gell.* Noct. Att. 10, 15.) quibus tectum tegitur, *tectum.* Luc. 5, 19. διὰ τῶν κεράμων. vid. Marc. 9, 4. (*Athenaeus*, 13, 2. *Herodian.* 1, 12. 16. vid. *Kypkius* in obss. f. I, p. 230.)

Κεράννυμι f. κεραννύω, f. κεράσω, 1) *misceo, immisceo;* potissimum de eo, qui vinum cum aqua miscet. — 2) *potum paro, infunda ad bibendum;* sic nostris scriptoribus a) proprie, Apoc. 14, 10. κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ, vini, quod paratur non mixtum (fervens) in poculo. ibid. 18, 6. LXX. pro מָסָךְ, Prov. 9, 2. ἐκέρασεν εἰς κρατῆρα τὸν ἑαυτῆς οἶνον. ib. 5. οἶνον, ὃν κεκέρακα ὑμῖν. Drac. v. 14. — b) tropice: Jes. 19, 14. ἐκέρασεν αὐτοῖς πνεῦμα πλανήσεως. Eadem leguntur in Psalt. Sal. 8, 15.

Κέρας, ατος, τὸ, 1) *cornu* animalium, Apoc. 5, 6. 12, 3. 13, 1. 11. 17, 3. 7. 12. 16. — Gen. 22, 13. Dan. 7, 24. — 2) ex usu hebr. קֶרֶן imago est *roboris*, (Deut. 33, 17.) quia robur taurorum in cornubus est, et non solum *robur, fortitudinem* indicat, Sirac. 47, 5. 7. 12. Psal. 75, 5. sed etiam transfertur ad fortes homines, qui tuentur, vindicant alios. Inde Luc. 1, 69. κέρας σωτηρίας est *vir fortis salutifer, vindex salutis* populi. 2 Sam. 22, 3. ὑπερασπιστής μου καὶ κέρας σωτηρίας μου. Psal. 18, 3. Ezech. 29, 21. ἀγατελεῖ κέρας παντὶ τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. — 3) quaevis prominentia s. extremitas cornu figuram referens; *ansula prominens;* Apoc. 9, 13. Exod. 29, 8. Levit. 4, 7. 18. 16, 18. Amos. 3, 14. cf. *Joseph.* bell. 5, 5. 6.: ὁ βωμὸς τετράγωνος ἵδρυτο, κερατοειδεῖς προανέχων γωνίας, cf. eiusdem uberiorem descriptionem Ant. 3, 6. 6. (De extremitate phalangis 2 Macc. 15, 29.)

Κεράτιον, ου, τὸ, diminutiv. a κέρας, *corniculum;* deinde fructus τῆς κερατείας, *siliquae*, des Johannisbrodbaums, Bockshorns, corniculi speciem referens; *siliqua* (Rabbinis et Talmudistis חַרּוּבָא s. חַרּוּבָא dicta, vid. *Buxtorf.* lex. p. 821.) qua et sues saginabantur et homines inferioris conditionis alebantur. Luc. 15, 16. cf. *Plin.* H. N. 15, 24. (Horat. ep. 2, 1, 123.: — „vivit siliquis et pane secundo." Juvenal. 11, 58.)

Κερδαίνω, f. ανῶ, aor. 1. apud seriores ἐκέρδησα, formatus a κερδάω, (a κέρδος) *lucrum facio, lucror, acquiro;* 1) *active*, et quidem a) sensu proprio de rebus; κόσμον ὅλον, omnes mundi divitias, Matth. 16, 26. Marc. 8, 36. Luc. 9, 25. — negotiando lucror, Matth. 25, 17. 20. 22. Jac. 4, 13. — b) sensu improprio de personis: *favorem alicuius acquiro;*

χριστὸν, Phil. 3, 8. τὸν ἀδελφὸν, Matth. 18, 15. — *aliquem ad partes meas traho*, ut noſtrum: einen gewinnen, 1 Cor. 9, 19. 20. 21. 22. 1 Petr. 3, 1. — 2) neutraliter, et quidem ſenſu improprio: lucror libertatem ab aliqua re, *evito, ſuperſedeo*; Act. 27, 21. κερδῆσαι τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. Similiter *Joſeph.* Antiq. 3, 3. 2. τό γε μιανθῆναι τὰς χεῖρας κερδαίνειν, fratricidii crimen evitare. Plura exempla collegerunt *Kypkius* et *Elsner.* ad h. l. — Saepius non legitur.

Κέρδος, εος, ους, τὸ, *quaeſtus, lucrum, commodum*, Phil. 1, 21. 3, 7. Tit. 1, 11.

Κέρμα, τος, τὸ, (κείρω, in minuta fruſta concido) *nummi minuti, nummuli*, kleine Münze, Scheidemünze, (cf. Eiſcher de vitiis Lexic. N. T. p. 264 ſq.) quos nummularii (κερματισταὶ) permutabant nummis majoribus. Semel Joh. 2, 15. ἐξέχεε τὸ κέρμα, effudit nummos menſariorum ad permutandum appoſitos, *Suid.* κέρματα· τὰ λεπτότατα. *Joſeph.* de bell. 2, 14. 6. ἐπήτουν κέρμα, nummulum in ſtipem mendicabant.

Κερματιστὴς, οῦ, ὁ, (a κερματίζω, in fruſta concido) *menſarius, nummularius, argentarius*, qui nummos majores minutis permutat. Joh. 2, 14. Judaei, quae aerario templi debebant, nummis judaicis ſolvere tenebantur, ſcl. annuatim dimidium ſicli, vid. Exod. 30, 13—15; quare argentarii in atrio templi ſedentes nummos graecos vel latinos judaicis permutabant. Vid. Κέρμα.

Κεφάλαιον, αίου, τὸ, (a κεφαλὴ) 1) proprie neutrum a κεφαλαῖος, ad caput pertinens; 2) *caput* rei, i. e. *primarium, maximum*, Hebr. 8, 1. cf. Pſal. 119, 160. רֹאשׁ דְּבָרְךָ (LXX. ἀρχὴ τῶν λόγων σου). — 3) ſumma, quae computando efficitur, vid. exempla e profanis in *Kypkii* obſſ. II, 116, coll. Sir. 35, 8. κεφαλαίωσον λόγον, ἐν ὀλίγοις πολλά. — Inde *pecunia* ipſa, ſumma *pecuniae*, ut noſtrum: *eine Summe*; Act. 22, 28. πολλοῦ κεφαλαίου multa pecunia comparavi. Sic bis apud *Joſeph.* Antiq. 12, cap. 2, 2. et cap. 4, 1. et in verſ. LXX. Levit. 6, 4. Num. 5, 7. 31, 6. ubi hebr. רֹאשׁ.

Κεφαλαιόω, ῶ, f. ώσω, (a κεφάλαιον) in capita, in ſummam redigo; — ſummatim, breviſſimis dico, Sir. 35, 8. Vid. Κεφάλαιον. — In N. T. ſemel Marc. 12, 4. κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. Plurimi interpretes κεφαλαιοῦν explicant: *caput vulnerare, ferire*. „Sicut γναθόω, a γνάθος, eſt, auctore Heſychio, εἰς „γνάθους τύπτω, caedo in malas, et γαστρίζω eſt γαστέρα τύ„πτω, cf. ſchol. ad Ariſtoph. Equit. v. 173. add. Ariſtoph. „Veſp. V. 1519. Diog. Laërt. 7, 172. et *Caſaubonus* ad h. l.; „ita quoque κεφαλαιοῦν, cum verba deſinentia in οζω et οω „eandem ſere vim et rationem obtineant (ut καταποντοῦν et

„καταποντίζειν) omnino per analogiam significare potest, „mergere, caput.“ Verba *Kuinoelii* in comment. ad h. l. Esset igitur λιθοβ. ἐκεφαλ. dictum pro ἔβαλον λίθους ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Sed cum Luc. 20, 12. habeat καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον, ubi τραυματ. respondet τῷ λιθοβολησ. et ἐξέβαλον conveniat cum ἐκεφαλ., mallem hic vertere: *brevissimis repulerunt eum* lapidibus in eum conjectis, ut respondeat nostro: *kurz abfertigen.*

Κεφαλή, ῆς, ἡ, 1) *caput* hominum Matth. 6, 17. 27, 30. Luc. 7, 38. et saepius; — caput abscissum, Matth. 14, 11. Marc. 6, 27. 1 Reg. 17, 54. 2 Sam. 4, 7. Judith. 8, 15. — caput bestiarum Apoc. 9, 17. 19. Formulas κλίνειν, ἐπαίρειν τὴν κεφαλὴν vid. in *Κλίνω*, *Ἐπαίρω*. — 2) pars pro toto, ut latinor. caput et nostrum Kopf pro singulis; de hominibus Exod. 16, 16. 38, 25. Num. 1, 3. κατὰ κεφαλὰς, Kopf für Kopf. *Joseph.* Antiq. 9, 8. 2. (etiam de animalibus, ubi est nostrum, ein Stück, 2 Reg. 6, 25.) Inde ex hebraismo *ventura in caput alicuius* dicuntur, quae coelitus alicui immittuntur, aliquem superveniunt, cum mala, tum etiam bona. Sic τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν, Act. 18, 6. 2 Sam. 1, 16. 1 Reg. 2, 33. 34. 38. i. e. culpa caedis vos manet, poena vos corripiet. Similia lege Judic. 9, 57. 1 Sam. 25, 39. 2 Sam. 3, 29. Hab. 3, 12. ἔβαλες εἰς κεφαλὰς ἀνόμιον θάνατον. Susann. v. 54. — (bono sensu Prov. 10, 6. εὐλογία κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου. ib. 11, 26. Jes. 35, 10. εὐφροσύνη αἰώνιος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν. Test. XII. Patr. p. 537.) — Non autem κεφαλή τινος his in locis simpliciter est pro τινὰ s. αὐτὸν, sed gravitatem rei indicat, qua aliquis *totus* (Psal. 38, 4. αἱ ἀνομίαι μου ὑπερῴραν τὴν κεφαλήν μου) tenetur, et quasi obruitur. — Idem est statuendum de proverbio. Rom. 12, 20. Prov. 25, 23. vid. *Ἄνθραξ*. — 3) *summitas, pars prominens*, — de rebus, κεφαλαὶ τῶν ὀρέων, Judic. 9, 25. κεφαλαὶ τῶν στύλων, 1 Reg. 7, 16. Sic in N. T. κεφαλὴ γωνίας, *lapis angularis*, Matth. 21, 42. Marc. 12, 10. Luc. 20, 17. Act. 4, 11. 1 Petr. 2, 7. Psal. 98, 22. — de hominibus dictum indicat eum, qui eminet inter alios, dominatur: *dominus, princeps, caput*, 1 Cor. 11, 3. Eph. 1, 22. 4, 15. 5, 23. Col. 1, 18. 2, 10. 19. LXX. (ראש) Judic. 10, 18. 11, 8. 11. 2 Sam. 22, 44. (Test. XII. Patr. p. 643.: μὴ σχισθῆτε εἰς δύο κεφαλὰς, in duo regna).

Κεφαλίς, ίδος, ἡ, (κεφαλὴ) profanis est *capitulum*, das Köpfchen, s. quod capitis formam refert; capitulum, das Kapital einer Säule, summitas rei. LXX igitur interpretes usi sunt pro צֹרֶן, Exod. 38, 27. 28. pro וָו uncinus, qui capitulorum formam haberent, Exod. 26, 32. 37. 27, 17. 36, 34. 36. 38, 17. 19. pro כֹּתֶרֶת, capitulum columnae 1 Reg. 7, 19. 30. רֹאשׁ, idem 2 Chron. 3, 14. pro ראש Exod. 26, 24. 36, 36. 38, 29. 2 Chron. 3, 15. 4, 12. — lidem vero inter-

pretes usurparunt quoque pro hebr. מְגִלָּה *volumen*, Buchrolle, Esdr. 6, 2. Ezech. 3, 1. 2. sive ut plenius dicitur *κεφαλὶς βιβλίου* pro מְגִלַּת־סֵפֶר, Psal. 40, 7. Ezech. 2, 9. Quaeritur quo sensu? Plurimi putant *κεφαλίδα* dici volumen, ab extrema parte baculorum s. cylindrorum, quibus membranae librorum circumvolutae fuerint, quique baculi in extrema parte habuerint capitella, i. e. figuras capitum formas referentes. Alii deducunt ab hebr. כָּפַל ut *κεφαλὶς* sit i. q. *διπλούμενον*, h. e. complicatum, convolutum. At cum Rabbini Talmudistaeque graecum *κεφαλὶς*, ut alias voces graecas, in suam ipsorum linguam recepissent, et capitulum columnae dixissent קִפְלָא, קוּפְלָא, קִיפְלוֹס, (vid. *Buxtorf.* lex. talm. rabb. p. 2091.) קָפַל vero etiam esset *complicare* et קֵפֶל et קוּפְלָא *complicatio*, suspicor, alexandrinos hanc posteriorem notionem transtulisse etiam in graecum *κεφαλὶς*, eaque de causa hac voce usos esse, pro hebr. מְגִלָּה, *volumen complicatum*. — Legitur in N. T. Hebr. 10, 7. quae e Psal. 40, 7. repetita sunt.

Κημόω, ῶ, f. *ώσω*, (a *κημὸς*, capistrum, fiscella, Psal. 32, 12. i. q. *φιμὸς*) *capistro os obturo, fiscella capistro*, i. q. *φιμόω*. 1 Cor. 9, 9. in codd. *κημώσεις* pro *φιμώσεις*.

Κῆνσος, ου, ὁ, vox latina *census*, i. e. actio censoris, qua opes, facultates, nomina civium eorumque familiam in tabulas publicas referebat; (*ἀπογραφὴ*, Luc. 2, 1. 2.) Nostris scriptoribus *κῆνσος* est *tributum* (Luc. 20, 22. *φόρος*) in capita singula imperatum secundum catalogum civium, et quotannis solvendum, i. q. *ἐπικεφάλαιον*, Kopfsteuer. Sic Matth. 17, 25. 22, 17. Marc. 12, 14. — Marc. 22, 19. *νόμισμα τοῦ κήνσου*, nummus qui in tributum solvebatur, i. e. *δηνάριον*, ut intelligitur ex Marc. 12, 14. 15. — *Hesych.*: *κῆνσος· εἶδος νομίσματος, ἐπικεφάλαιον.*

Κῆπος, ου, ὁ, omnis terra sepe clausa; *hortus*, Luc. 13, 19. Joh. 18, 1. 26. (coll. Marc. 14, 32. Matth. 26, 36. ubi *χωρίον*). Joh. 19, 41. (2 Reg. 21, 18. 25. *Joseph.* Ant. 9, 10. 4. *ἐκηδεύθη δὲ μόνος ἐν τοῖς ἑαυτοῦ κήποις*, pro quibus Antiq. 10, 3. 2. *θάπτεται ἐν τοῖς αὐτοῦ παραδείσοις.*) — In versione LXX. respondet hebr. גַּן s. גָּנָּה, Deut. 11, 10. Amos. 4, 9. 9, 14. Jes. 65, 3. Eccl. 2, 5.

Κηπουρός, οῦ, ὁ, i. e. *οὖρος τοῦ κήπου*, inspector horti, *hortulanus*, Joh. 20, 15. (*Arrian.* diss. Epict. III, 24. 44. *Polyb.* 17, 6. 4.)

Κηρίον, ου, τὸ, (a *κῆρος*, cera) *favus*, Wachskuchen der Bienen. Semel Luc. 24, 42. ubi favus intelligendus est cui adhuc inest mel. — LXX. 1 Sam. 14, 27. Prov. 24, 13. 16, 24. Cant. 4, 11. Psal. 19, 11.

Κήρυγμα, ατος, τὸ, (a *κηρύσσω*) 1) *praedicatio, praeconium*. 2) edictum publicum, LXX. 2 Chron. 30, 5. (קוֹל). — Proprie de praeconibus; in V. T. de prophetis edicta

Dei hominibus annuntiantibus: *praedicatio, oraculum*, Jon. 3, 2. (קְרִיאָה). Sic etiam in N. T. Matth. 12, 41. Luc. 11, 32. κήρυγμα Ἰωνᾶ, oraculum de interitu urbis à Jona (Jon. 3, 4.) prolatum; et κήρυγμα Ἰησοῦ χριστοῦ, Rom. 16, (in Griesb. c. 14.) 25. i. e. secundum oracula divina a Jesu nobis annuntiata. — Paulus transfert quoque ad munus apostolicum, ubi est a) *praedicatio salutis per Christum partae ac expectandae*, 1 Cor. 1, 21. 2 Tim. 4, 17. — Κήρυγμά μου praedicatio salutis a me facta, 1 Cor. 2, 4. 15, 14. — b) *munus praedicandi*, Tit. 1, 3. — Saepius non legitur.

Κῆρυξ, υκος, ὁ, *praeco*, Gen. 41, 43. Dan. 3, 4. Sir. 20, 14. — In N. T. transfertur ad prophetas, Dei mandata et oracula hominibus annuntiantes, dicitur que 2 Petr. 2, 5. de Noacho, et 1 Tim. 2, 7. 2 Tim. 1, 11. de apostolo, Jesum esse salvatorem nuntiante.

Κηρύσσω, f. ύττω, f. ύξω, (a κῆρυξ), LXX. pro קָרָא, הִרִיעַ, 1) praeconem ago, publica auctoritate annuntio, Gen. 41, 43. — 2) *publice annuntio*, Matth. 10, 27. 24, 14. 26, 13. Marc. 13, 10. 16, 15. 20. Luc. 12, 3. 24, 47. Act. 10, 42. Rom. 10, 8. 14. 15. Apoc. 5, 2. et passim. *Joseph.* Antiq. 14, 15. 2. Exod. 32, 5. Esth. 6, 9. 11. — de rebus futuris Luc. 4, 18. (Jes. 61, 1.) 4, 19. — In N. T. dicitur de vatibus ac doctoribus, qui viva voce vel mandata Dei ad homines referunt, vel viva voce publice docent. Sic tribuitur Joanni baptist. Matth. 3, 1. Marc. 1, 4. 7. Luc. 3, 3. Act. 10, 37. — Christo Matth. 4, 17. 23. 9, 35. Marc. 1, 38. 39. 45. Luc. 4, 44. 8, 1. 1 Petr. 3, 19. — Apostolis Matth. 10, 7. Marc. 3, 14. Luc. 9, 2. Act. 8, 5. 9, 20. Gal. 2, 2. Col. 1, 23. — Κηρύσσειν χριστὸν de Jesu vita et praeceptis publice exponere, Act. 8, 5. 9, 20. 19, 13. 1 Cor. 1, 23. 2 Cor. 1, 19. 11, 4. — Etiam simpliciter est *doceo*, Rom. 2, 21. 1 Cor. 9, 27. 15, 11. 12. Gal. 5, 11. — Act. 15, 21. κηρύσσοντας μωσῆν, legem Mos. tradentes. 2 Cor. 4, 5. οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, non mea doceo, meam doctrinam. coll. Prov. 8, 1. κηρ. τὴν σοφίαν. — 3) *divulgo*, Marc. 5, 20. 7, 36. Luc. 8, 39.

Κῆτος, ἔος, ους, τὸ, *caetus*, balaena; deinde: *bellua marina, piscis maximus quilibet*. Semel Matth. 12, 40. vid. LXX. Jon. 2, 1. κήτει μεγάλῳ, hebr. דָּג גָּדוֹל Gen. 1, 21. pro תַּנִּין.

Κηφᾶς, ᾶ, ὁ, (chald. כֵּיפָא, petra) *Cephas*, cognomen Simonis, apostoli. Joh. 1, 43. 1 Cor. 1, 12. 3, 22. 9, 5. 15, 5. Gal. 2, 9. coll. Matth. 16, 18.

Κιβωτὸς, οῦ, ἡ, *arca lignea*. — LXX. pro hebr. אָרוֹן saepissime usurpant de arca foederis (Lev. 16, 2. Num. 3, 31. Deut. 10, 1.) et pro תֵּבָה de arca s. navigio Noachi, Gen. 6, 14 sqq. 7, 1 sqq. 8, 6 sqq. — In N. T. a) de arca Noachi Matth. 24, 38. Luc. 17, 27. Hebr. 11, 7. 1 Petr. 3, 20. (4 Macc.

15, 31.) quam *Josephus* λάρνακα et μηχανὴν (Ant. 1, 3. 2 sqq.) appellavit; b) de arca foederis in templo Hierosolymit. Hebr. 9, 4. — in templo coelesti Apoc. 11, 19. quam etiam Josephus κιβωτὸν appellavit (Ant. 3, 6. 5.).

Κιθάρα, ας, ἡ, cithara, 1 Cor. 14, 7. Apoc. 5, 8. 14, 2. 15, 2. κιθάραι τοῦ θεοῦ, i. e. laudibus Dei dicatae. — LXX. pro hebr. כִּנּוֹר, (κινύρα, de qua *Josephus* Antiq. 7, 12. 3. ἡ μὲν κινύρα δέκα χορδαῖς ἐξημμένη, τύπτεται πλήκτρῳ. vid. tamen 1 Sam. 16, 5.) Gen. 31, 27. 2 Chron. 9, 11. et passim.

Κιθαρίζω, f. ίσω, (a κιθάρα) *citharam pulso, cithara cano*; 1 Cor. 14, 7. Apoc. 14, 2. — LXX. semel Jes. 23, 6. pro נִגֵּן fides pulso.

Κιθαρῳδός, οῦ, ὁ, (ᾠδός, cantor, et κιθάρα) qui citharam pulsat et succinit, *citharoedus*. Apoc. 14, 2. 18, 22. (*Varro* de re rust. 2, 1. 3.: „non omnes, qui habent citharam, sunt citharoedi.“)

Κιλικία, ας, ἡ, Cilicia, provincia Asiae minoris, quae terminabatur ad meridiem mari mediterraneo, ad orientem Syria, ad occidentem Pamphylia, ad septentrionem Cappadocia, Lycaonia et Isauria. Eius metropolis, Tarsus, Pauli apostoli fuit patria. Legitur Act. 6, 9. 15, 23. 41. 21, 39. 22, 3. 23, 34. 27, 5. Gal. 1, 21.

Κινάμωμον, f. κιννάμωμον, ου, τὸ, *cinamomum*, f. *cinnamomum*. Apoc. 18, 13. LXX. pro קִנָּמוֹן Exod. 30, 23. Prov. 7, 17. Cant. 4, 14. (Herod. 3, 111. *Joseph.* Antiq. 3, 8. 3.) De cinnamomo vid. *Plin.* Hist. Nat. 12, 19.

Κινδυνεύω, f. εύσω, (a κίνδυνος) *periclitor, in periculo versor*. Luc. 8, 23. (Jon. 1, 4.) 1 Cor. 15, 30. Act. 19, 40. Sir. 31, 12. ἕως θανάτου ἐκινδύνευσα. — Κινδυνεύει ἡμῖν, periculum est, ne, Act. 19, 27.

Κίνδυνος, ου, ὁ, periculum, discrimen. Rom. 8, 35. Sap. 18, 9. 2 Macc. 1, 11. — Genitivi 2 Cor. 11, 26. huic voci additi indicant id, e quo discrimen ortum fuerat. (Psal. 115, 3. κίνδυνοι ᾅδου.)

Κινέω, ῶ, f. ήσω, latinor. *moveo*; 1) efficio ut aliquid se moveat, *moveo, agito, quatio*; — φορτία κινῆσαι δακτύλῳ, Matth. 23, 4. digito movere onera. Κινεῖν τὴν κεφαλὴν, caput quassare, quod de irridentibus dicitur, Matth. 27, 39. Marc. 15, 29. LXX. pro הֵנִיעַ רֹאשׁ 2 Reg. 19, 21. Job. 16, 4. Psal. 22, 7. Jes. 37, 22. Thren. 2, 15. Sir. 12, 24. 13, 10. — (1 Reg. 14, 15. καθὰ κινεῖται ὁ κάλαμος ἐν τῷ ὕδατι. Job. 13, 25. φύλλον κινούμενον ὑπὸ ἀνέμου.) — 2) efficio ut locum aliquid mutet, *moveo de loco, dimoveo*, τὴν λυχνίαν, Apoc. 2, 5. ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν, Apoc. 6, 14, coll. Jes. 41, 7. Gen. 11, 2. 20, 1. Bar. 2, 35. — 3) metaph. *moveo, excito, commoveo*; Act. 24, 5. κινοῦντα στάσιν. (*Joseph.* de bell. 2, 16. 4. μετὰ δὲ ταῦτα ταραχὴν ἑτέραν ἐκίνει.) ib. 21, 30. ἐκινήθη ἡ πόλις.

(Teſt. XII. Patr. p. 650. κινεῖσθαι εἰς θυμόν. — etiam perturbo Dan. 2, 3.) — 4) Medium: *moveo me*, de motu, quo vita ſeſe manifeſtat, Act. 17, 28. Sic apud LXX. pro רָמַשׁ non ſolum de reptilibus (Gen. 7, 14.), ſed etiam de animantibus quibuscunque, Gen. 7, 21. ἀπέθανε πᾶσα σὰρξ κινουμένη ἐπὶ τῆς γῆς. ib. 9, 2. Levit. 11, 6. — Saepius non legitur.

Κίνησις, εως, ἡ, (a κινέω) *motus*, (i. q. κίνημα, 4 Macc. 5, 35.) Joh. 5, 3. κιν. τοῦ ὕδατος. (*Xenoph.* de venat. 10, 12.)

Κὶς, ὁ, hebr. קִיס, *Kis*, nomen indecl. patris Sauli, 1 Sam. 9, 1. — Act. 13, 21.

Κλάδος, ου, ὁ, (a κλάω) *ramus*, proprie tener, (Hoſ. 14, 7.) qui frangitur, deinde ramus quivis; Matth. 13, 32. 21, 8. 14, 32. Marc. 4, 32. κλάδοι μεγάλοι. 13, 28. Luc. 13, 19. Dan. 4, 9. 11. 18. — metaph. *poſteri*, *ſoboles*, Rom. 11, 16. 17. 18. 19. 21. coll. Jeſ. 11, 1. ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαί.

Κλάζω, frango; vid. *Κλάω*.

Κλαίω, f. αύσω, *fleo*, *lacrymor*, hebr. בָּכָה, 1) lacrymas effundo, Matth. 26, 75. Marc. 5, 38 ſq. 14, 72. Luc. 7, 13. 38. 8, 51. 52. 22, 62. Apoc. 5, 4. 5. Gen. 33, 4. 42, 24. 43, 30. — 2) *ploro*, ita ut vel nude poſitum vel cum aliis verbis dolendi junctum non ſolum effuſionem lacrymarum ſed quodcunque aliud ſignum externum moeſtitiae maximae et doloris graviſſimi exprimat, Luc. 6, 21. 25. 16, 10, 7, 32. Joh. 11, 31. 33. 20, 11 — 15. 16, 20. Act. 9, 39. 21, 13. Rom. 12, 15. 7, 30. Phil. 3, 18. Jac. 4, 9. 5, 1. Apoc. 18, 11. 15. 19. Vid. e V. T. Num. 14, 1. 25, 6. Judic. 20, 23. 1 Sam. 11, 4. — *Κλαίειν τινα*, *deplorare* aliquem, Matth. 2, 18. [Apoc. 18, 9. ubi Griesb. αὐτὴν rejecit). Gen. 37, 34. Deut. 34, 8. Num. 20, 9. — *Κλαίειν ἐπί τινι* Luc. 19, 41. et ἐπὶ τινα, Luc. 23, 28. idem. vid. Judic. 14, 17. 2 Sam. 19, 1. Sir. 22, 9. 10. — Saepius non legitur.

Κλάσις, εως, ἡ, (a κλάω) *fractio*. Luc. 24, 35. Act. 2, 42. ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου, cum panem frangeret. Vid. *Κλάω*.

Κλάσμα, τος, τὸ, (a κλάω) *fragmentum*, *fractum*; — de ciborum fragmentis Matth. 14, 20. 15, 37. Marc. 6, 43. 8, 8. 19 ſq. Luc. 9, 17. Joh. 6, 12 ſq. — Jud. 9, 53. 2 Sam. 11, 21. Levit. 6, 21. Judic. 19, 5. Ezech. 13, 9.

Κλαῦδη, ης, ἡ, *Claude* inſula parva prope Cretam. (Etiam κλαύδιον, γαῦλος et γαῦδος appellata) Act. 27, 16.

Κλαυδία, ας, ἡ, *Claudia*, mulier chriſtiana, 2 Tim. 4, 20.

Κλαύδιος, ίου, ὁ, *Claudius*. Duo huius nominis commemorantur; 1) *Tiberius Claudius Nero Germanicus*, quintus imperatorum Romanorum, Druſi filius. Act. 11, 28. (de fame ſub Claudii imperio orta non ſolum in Palaeſtina ſed

etiam in Italia vid. *Joseph.* Antiq. 3, 15. 3. et 20, 5. 2. *Tacit.* annal. 12, 43. *Sueton.* Claud. c. 28. *Dio Cass.* lib. 60.) Act. 18, 2. (*Sueton.* Claud. c. 25.) — 2) *Claudius Lysias*, tribunus romanus, Act. 23, 26.

Κλαυθμὸς, οῦ, ὁ, (a *κλαίω*) *fletus*, *ploratus*, Matth. 2, 18. 8, 12. 13, 42. 50. 22, 13. 24, 51. 25, 30. Luc. 13, 28. Act. 20, 37. — LXX. saepius pro בְּכִי, v. c. 2 Sam. 13, 36. Psal. 6, 8.

Κλάω, ῶ, (pro antiquiori *κλάζω*) f. *άσω*, *frango*. — In N. T. legitur in formulis a) *κλᾶσαι τὸν ἄρτον*, *panem* (qui erat Judaeis tenuis et durus nec diffecabatur sed frangebatur) *in partes frangere* ad distribuendum, quod dicitur *α*) de pane quovis ad comedendum distributo, Matth. 14, 19. 15, 36. Marc. 8, 6. 19. Act. 20, 11. 27, 35. Jer. 16, 6. — *β*) de pane qui frangebatur et distribuebatur in epulo sacro, ut symbolum esset corporis Christi in cruce fracti, Matth. 26, 26. Marc. 14, 22. Luc. 22, 19. 24, 30. Act. 2, 46. 20, 7. 1 Cor. 10, 16. 11, 24. — b) *κλᾶσαι τὸ σῶμα*, *frangere corpus*, i. e. interficere, 1 Cor. 11, 24.

Κλεῖς, *ειδὸς*, ἡ, accus. sing. *κλεῖν* pro *κλεῖδα*, accus. pl. *κλεῖς* pro *κλεῖδες*, (vid. *Wineri* Grammat. p. 29.) *clavis*; non solum ad claudendum, sed etiam ad aperiendum; Judic. 3, 25. — Clavis, quia dabat potestatem occludendi et aperiendi, jam *imago* est cujusvis *potestatis*, quae alicui tradita est; ut Jes. 22, 22. *τὴν κλεῖδα οἴκου Δαβὶδ* habere dicitur is, qui praefectus erat palatii regii. — Sic aliquoties in N. T. in formulis a) habere *τὰς κλεῖς τῆς βασιλ. τοῦ θεοῦ*, Matth. 16, 19. i. e. posse aliòs recipere in societatem christianorum et vero etiam non admittere ad eam. — b) habere *τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως*, Luc. 11, 52. i. e. posse imbuere alios cognitione legis. — c) habere *τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ ᾅδου*, potestatem habere mortuorum ex hade ad vitam educendorum, Apoc. 1, 18. — c) *ἔχειν τὴν κλεῖν τοῦ Δαβὶδ*, i. e. regni Messiae, potestatem habere aperiendi aditum ad regnum Dei, Apoc. 3, 7. — d) *ἔχειν κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου*, abyssum aperire posse, Apoc. 9, 1. coll. v. 2. — *ἔχ. τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου*, potestatem habere occludendae abyssi, Apoc. 20, 1. — Saepius non legitur.

Κλείω, f. *είσω*, hebr. סָגַר, *claudo*, *occludo*, *τὴν θύραν*, Matth. 6, 6. 25, 10. Luc. 11, 7. Joh. 20, 19. 26. Act. 21, 30. Apoc. 3, 8. 2 Chron. 28, 24. — *πυλῶνες*, Apoc. 21, 25. Jos. 2, 7. — Act. 5, 23. Apoc. 3, 7. 20, 3. Gen. 7, 16. Jes. 22, 22. — *Κλείω τὴν βασιλείαν τοῦ θ.* impedio aditum ad regnum, Matth. 23, 13. et Apoc. 3, 7. ubi in posteriori loco de regno Dei cogitandum est. — *Κλείω τὸν οὐρανὸν*, i. e. coelestia aquarum receptacula (Job. 25, 8. 38, 8 — 10. 37. Gen. 7, 11.) claudo ne pluat. (Rabbini Deo tribuunt *clavem plu-*

nati ad salutem homines, electi a Deo ad felicitatem, 1 Petr. 5, 13. (Alii singulos coetus intelligunt.) Sic Israëlitae in V. T. saepius dicuntur κληρονομία τοῦ θεοῦ, i. e. populus quem sibi elegit, peculium Dei, v. c. Jes. 19, 25. Jer. 2, 7. 12, 8. Joel. 2, 17.

Κληρόω, ῶ, f. ώσω, 1) sortior, sortem mitto; 2) sorte eligo, *Joseph.* Antiq. 6, 4. 2. ταύτης (tribu Benjamin) δὲ κληρωθείσης, qua igitur sorte electa. — 3) *eligo* simpliciter, ut habeat, possideat aliquis, omissa notione sortis. Eph. 1, 11. ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν — εἰς τὸ εἶναι, per quem etiam electi sumus, cf. *Κλῆρος*, quod quoque de eo, quod ex Dei sive fati voluntate obtigit, dicitur.

Κλῆσις, εως, ἡ, (a καλέω, quod vid.) 1) appellatio, compellatio, Zuruf, Jer. 31, 6. — 2) *invitatio, vocatio.* — ad epulum 3 Macc. 5, 14. (etiam epulum ipsum Judith. 12, 10.) — *invitatio* s. *vocatio ad regnum Dei eiusque bona*, i. q. ἐκλογή 2 Petr. 1, 10. Vid. *Καλέω*. Sic Rom. 11, 29. Eph. 4, 1. 2 Thess. 1, 11. 2 Tim. 1, 9. Hebr. 3, 1. — ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως, Eph. 1, 18. 4, 4. vel: spes quae vocatione divina nititur (vid. Ἐλπίς), vel spes felicitatis promissae, ita ut κλῆσις dicatur pro bonis ipsis Dei cultoribus destinatis. Similiter Phil. 3, 14. βραβεῖον τῆς κλήσ. vel praemium quod nititur divina vocatione, vel praemium felicitatis ad quam vocati sumus. — 3) singulari modo Paulus 1 Cor. 1, 26. et 7, 20. κλῆσιν de *statu externo*, homini a Deo assignato usurpat: ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη μενέτω, quae v. 24. ita expressit: ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη ἐν τούτῳ μενέτω.

Κλητός, ή, όν, (a καλέω) 1) *vocatus, invitatus* — ad munus, κλητὸς (scl. a Jesu) ἀπόστολος, Rom. 1, 1. 1 Cor. 1, 1. coll. Gal. 1, 15. — ad epulum invitatus 1 Reg. 1, 41. 3 Macc. 5, 14. — invitatus, vocatus ad regnum Dei eiusque felicitatem, Matth. 20, 16. 22, 14. 1 Cor. 1, 24. Jud. v. 1. — κλητοὶ Ἰησοῦ χριστοῦ, a Christo vocati ad regnum suum, Rom. 1, 6. (1 Reg. 1, 49. οἱ κλητοὶ τοῦ Ἀδωνίου, invitati ab Adonia) Rom. 8, 28. — 2) *convocatus*, κλητοὶ *concio.* Sic intelligo κλητοὶ ἅγιοι Rom. 1, 7. 1 Cor. 1, 2. concio sanctorum, convocatus per Christum coetus ἁγίων; et Apoc. 17, 14. κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί, i. e. coetus electorum et fidelium. Similiter in V. T. dies septimus aliusve festus dicitur ἡμέρα κλητὴ ἁγία, dies concionis, dies ubi convocatur populus ad colendum Deum, hebr. מִקְרָא קֹדֶשׁ, Exod. 12, 16. Levit. 23, 2—4. 8, 24. 37.

Κλίβανος, ου, ὁ, (serioribus scriptoribus pro κρίβανος) 1) *testum, clibanus*, i. e. fornax, in qua coquuntur panes hordacei, hebr. תַּנּוּר, LXX. Exod. 8, 3. Levit. 2, 4. 26, 26. Hos. 7, 4. „Er besteht bey den Morgenlaendern häufig nur aus einem grossen, oben enger zugehenden Topfe, wel-

voluntate mihi competit, Apoc. 21, 7. — ζωὴν αἰῶν. Matth. 19, 29. Marc. 10, 17. Luc. 10, 17. 25. 18, 18. τὴν γῆν, Matth. 5, 5. — βασιλείαν τοῦ θεοῦ, Matth. 25, 34. 1 Cor. 6, 9. 10. Gal. 5, 21. 1 Cor. 15, 50. — ὄνομα, Hebr. 1, 4. (Sir. 6, 2.) ἐπαγγελίας, Hebr. 6, 12. σωτηρίαν, Hebr. 1, 14. εὐλογίαν, 1 Petr. 3, 9. coll. Gen. 15, 8. Deut. 1, 21. Psal. 37, 11. 23. — Saepius non habetur.

Κληρονομία (vid. κληρονομέω) LXX. pro מוֹרָשָׁה, יְרֻשָּׁה, נַחֲלָה, 1) *haereditas, portio haereditaria*, Matth. 21, 38. Marc. 12, 7. Luc. 12, 13. 20, 14. Num. 27, 8. 9. 10. 11. — *Ἔχει κληρον. ἐν τῇ βασιλ.* accipio portionem in regno, i. e. particeps fio regni, Eph. 5, 5. — 2) *possessio* ex alterius voluntate s. lege tributa, destinata; sic potissimum terra canaanea dicebatur κληρονομία Israelitarum, Act. 7, 5. Hebr. 11, 8. Num. 18, 24. Thren. 5, 2. — Inde 3) etiam *bona regni divini*, sive *felicitas vitae futurae*, quae cum felicitate in terra promissa comparatur, dicitur κληρονομία, igitur: *destinata a Deo salus*, Act. 20, 32. Gal. 3, 18. Eph. 1, 14. 18. Hebr. 9, 15. 1 Petr. 1, 4. — Col. 3, 24. τὴν ἀνταπόδ. τῆς κληρον. i. e. salutem in praemium. cf. Ezech. 11, 15. 2 Macc. 2, 4. Saepius non legitur.

Κληρονόμος, ου, ὁ, (vid. *Κληρονομέω*) 1) qui sorte accipit; 2) *haeres*, Matth. 21, 38. Marc. 12, 7. Luc. 20, 14. Gal. 4, 1. — κληρονόμος θεοῦ, haeres Dei, i. e. bonorum divinorum; qui, quia est Dei filius etiam felicitatis apud Deum (in coelo) fit particeps, Rom. 8, 17. Gal. 4, 7. Sic quoque Gal. 3, 29. κληρονόμοι scil. τοῦ Ἀβραάμ, i. e. bonorum Abrahamo promissorum, quae non nisi filii eius accipere possunt. — LXX. pro יוֹרֵשׁ, Jer. 8, 10. 2 Sam. 14, 7. Sir. 23, 12. — 3) *possessor, dominus* ex alterius voluntate, Rom. 4, 13. 14. Tit. 3, 7. Hebr. 1, 2. 6, 17. 11, 7. Jac. 2, 5.

Κλῆρος, ου, ὁ, LXX. pro גּוֹרָל, נַחֲלָה, 1) *sors* i. e. instrumentum quo sortitio fit, v. c. lapilli, Psal. 68, 14. — Matth. 27, 35. κλῆρον βάλλειν. Marc. 15, 24. Luc. 23, 34. Joh. 19, 24. Act. 1, 26. Ezech. 24, 6. Jon. 1, 7. Psal. 22, 19. — 2) *id quod sorte tribuitur, sors, pars*, der Theil, Antheil, Act. 8, 21. οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. (cf. Deut. 10, 9. 12, 12. Sir. 2, 9.) Sic etiam κλῆρον τῆς διακονίας accipere, i. e. participem esse muneris, Act. 1, 17. 25. — 3) *locus, conditio, sors*, quam destinatione habemus s. accipimus, ut nostrum *Loos*, de fato et conditione externa, Col. 1, 12. μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων particeps sortis, i. e. felicitatis sanctorum. Act. 28, 18. κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις. cf. Sap. 5, 5. ἐν ἁγίοις ὁ κλῆρος αὐτοῦ ἐστιν. ib. c. 3. 14. κλῆρος (locus) ἐν ναῷ κυρίου. Suid. κλῆρος· τόπος, κτῆμα, s. Psal. 31, 18. ἐν τοῖς χερσί σου οἱ κλῆροί μου. Dan. 12, 13. Ser. 13, 25. — Inde 4) metonymice οἱ κλῆροι dicuntur *desti-*

nati ad salutem homines, electi a Deo ad felicitatem, 1 Petr. 5, 13. (Alii singulos coetus intelligunt.) Sic Israëlitae in V. T. saepius dicuntur κληρονομία τοῦ θεοῦ, i. e. populus quem sibi elegit, peculium Dei, v. c. Jes. 19, 26. Jer. 2, 7. 12, 8. Joel. 2, 17.

Κληρόω, ῶ, f. ώσω, 1) sortior, sortem mitto; 2) sorte eligo, *Joseph.* Antiq. 6, 4. 2. ταύτης (tribu Benjamin) δὲ κληρωθείσης, qua igitur sorte electa. — 3) *eligo* simpliciter, ut habeat, possideat aliquis, omissa notione sortis. Eph. 1, 11. ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν — εἰς τὸ εἶναι, per quem etiam electi sumus, cf. Κλῆρος, quod quoque de eo, quod ex Dei sive fati voluntate obtigit, dicitur.

Κλῆσις, εως, ἡ, (a καλέω, quod vid.) 1) appellatio, compellatio, Zuruf, Jer. 31, 6. — 2) *invitatio, vocatio.* — ad epulum 3 Macc. 5, 14. (etiam epulum ipsum Judith. 12, 10.) — *invitatio* s. *vocatio ad regnum Dei eiusque bona*, i. q. ἐκλογή 2 Petr. 1, 10. Vid. Καλέω. Sic Rom. 11, 29. Eph. 4, 1. 2 Thess. 1, 11. 2 Tim. 1, 9. Hebr. 3, 1. — ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως, Eph. 1, 18. 4, 4. vel: spes quae vocatione divina nititur (vid. Ἐλπίς), vel spes felicitatis promissae, ita ut κλῆσις dicatur pro bonis ipsis Dei cultoribus destinatis. Similiter Phil. 3, 14. βραβεῖον τῆς κλήσ. vel praemium quod nititur divina vocatione, vel praemium felicitatis ad quam vocati sumus. — 3) singulari modo Paulus 1 Cor. 1, 26. et 7, 20. κλῆσιν de *statu externo*, homini a Deo assignato usurpat: ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη μενέτω, quae v. 24. ita expressit: ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη ἐν τούτῳ μενέτω.

Κλητός, ή, όν, (a καλέω) 1) *vocatus, invitatus* — ad munus, κλητὸς (scl. a Jesu) ἀπόστολος, Rom. 1, 1. 1 Cor. 1, 1. coll. Gal. 1, 15. — ad epulum invitatus 1 Reg. 1, 41. 3 Macc. 5, 14. — invitatus, vocatus ad regnum Dei eiusque felicitatem, Matth. 20, 16. 22, 14. 1 Cor. 1, 24. Jud. v. 1. — κλητοὶ Ἰησοῦ χριστοῦ, a Christo vocati ad regnum suum, Rom. 1, 6. (1 Reg. 1, 49. οἱ κλητοὶ τοῦ Ἀδωνίου, invitati ab Adonia) Rom. 8, 28. — 2) *convocatus*, κλητοὶ *concio*. Sic intelligo κλητοὶ ἅγιοι Rom. 1, 7. 1 Cor. 1, 2. concio sanctorum, convocatus per Christum coetus ἁγίων; et Apoc. 17, 14. κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί, i. e. coetus electorum et fidelium. Similiter in V. T. dies septimus aliusve festus dicitur ἡμέρα κλητὴ ἁγία, dies concionis, dies ubi convocatur populus ad colendum Deum, hebr. מִקְרָא קֹדֶשׁ, Exod. 12, 16. Levit. 23, 2—4. 8, 24. 37.

Κλίβανος, ου, ὁ, (serioribus scriptoribus pro κρίβανος) 1) *testum, clibanus*, i. e. fornax, in qua coquuntur panes hordacei, hebr. תַּנּוּר, LXX. Exod. 8, 3. Levit. 2, 4. 26, 26. Hos. 7, 4. „Er besteht bey den Morgenlaendern häufig nur aus einem grossen, oben enger zugehenden Topfe, wel-

:hier vorher erhitzt wird, und an dessen Seiten man die Brodkuchen anklebte." Vid. *Gesenius* sub v. חבר. Inde interdum *κλίβανος* ein Backtopf, Levit. 11, 35. Hos. 7, 6. 7. — 2) fornax major, *furnus*, i. q. *κάμινος*; sic in N. T. Matth. 13, 30. Luc. 12, 28. et Malach. 4, 1. e quo loco haec deprompta videntur. cf. etiam Psal. 21, 9. Gen. 15, 17. *Suid.* *κλίβανος· ἡ κάμινος, ἑστία.*

Κλίμα, τος, τὸ, (a *κλίνω*) 1) inclinatio; inclinatio coeli, plaga coeli, *Joseph.* Antiq. 14, 15. 2. — 2) *tractus terrae, regio*, Rom. 15, 23. 2 Cor. 11, 10. Gal. 1, 21. (*Joseph.* de bell. 5, 12. 2. *Polyb.* 5. 44. 6.)

Κλινάριον, ίου, τὸ, diminutiv. a *κλίνη*, *lectulus*. Act. 5, 15. in codd.

Κλίνη, ης, ἡ, (a *κλίνω*) hebr. מִטָּה, *lectus* in quo reclinare possumus. — Dicitur autem a) de lecto ad reclinandum quiescendumque idoneo quovis, Marc. 7, 30. Luc. 17, 34. 1 Sam. 19, 13. 2 Sam. 4, 7. Psal. 6, 6. (de lecto pretiosiore 2 Chron. 22, 11. 24, 25. Esth. 1, 7.) — b) de lecto triclinari, Marc. 4, 21. 7, 4. Luc. 8, 16. Ezech. 23, 41. Exod. 8, 3. — c) de lecto aegrotantium Apoc. 2, 22. *βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην*, pro: morbum infligam ei. 2 Sam. 13, 5. שְׁכַב עַל מִשְׁכָּב. — cf. Gen. 48, 2. 49, 32. — lectus portatu aptus, Matth. 9, 2. 6. Luc. 5, 18. Act. 5, 15. coll. Cantic. 3, 7. — Saepius non extat.

Κλινίδιον, ίου, τὸ, (diminut. a *κλίνη*) *lectulus*, i. q. *κλινάριον*, Luc. 5, 19. 24.

Κλίνω, f. *ινῶ*, 1) *inclino*, — *τὴν κεφαλήν*, de moribundo, Joh. 19, 30. — *τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν*, vultum demitto ad terram, Luc. 9, 12. 24, 29. — *inclino me*; de die ad vesperam (*εἰς ἑσπέραν*, ut additur Judic. 19, 9.) inclinante, Luc. 9, 12. 24, 29. Judic. 19, 11. (יָרַד) Jer. 6, 4. (הָמָה). — 2) *reclino, τὴν κεφαλήν*, caput reclino i. e. recubo, Matth. 8, 20. Luc. 9, 58. — 3) *in fugam conjicio*, zum Weichen bringen, Hebr. 11, 34. *κλίνειν παρεμβολάς.* (*Joseph.* Antiq. 14, 15. 4. *κλίνεται τὸ κέρας τῆς φάλαγγος.*)

Κλισία, ας, ἡ, (a perf. pass. *κέκλισαι* verbi *κλίνω*) locus ubi recumbere, sedere, quiescere possumus, sella, tentorium; 3 Macc. 6, 31. — De discumbentibus ad epulum est: *discubitus, ordo discumbentium*; sic semel in N. T. Luc. 9, 14. *κατακλ. αὐτοὺς* (*κατὰ*) *κλισίας* discumbere facite eos certis ordinibus (in Haufen oder Gesellschaften) per quinquagenos. (Marc. 6, 39. 40. *συμπόσια* et *πρασιαί.*) Similiter *κλισία Josepho* Ant. 12, 2. 12. est ordo discumbentium, quod nos dicimus *Tisch*: *διμερῆ τὴν κλισίαν ἐποίησε — τοὺς μὲν γὰρ ἡμίσεις ἐκέλευσεν ἀνὰ κεῖρα κατακληθῆναι, τοὺς δὲ λειπούς μετὰ τὴν αὐτοῦ κλισίαν.*

Κλοπή, ῆς, ἡ, (a κλέπτω) *furtum*; Matth. 15, 19. Marc. 7, 22. — Jer. 48, 27. Hos. 4, 2. Sap. 14, 25.

Κλύδων, ωνος, ὁ, (a κλύζω, adspergo, adluo) *fluctus* aquae, potissimum maris, *undae adluentes* f. *fluctuantes*, Luc. 8, 24. (*Joseph.* Antiq. 9, 10. 2.) Jacob. 1, 6. ὁ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης. 4 Macc. 7, 4. κλύδων τῶν παθῶν. — Saepius etiam pro tempestate, ut apud LXX. pro סַעַר Jon. 1, 4. 11, 12.

Κλυδωνίζομαι, f. ίσομαι, (a κλύδων) fluctibus jactor; — *fluctuum instar agitor*; ad mentem translatum: *animo fluctuo*. Sic semel Eph. 4, 14. coll. Jac. 1, 6. Jes. 57, 20. οἱ ἄδικοι κλυδωνισθήσονται καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ δυνήσονται. *Joseph.* Antiq. 9, 11. 3. ὁ δῆμος ταρασσόμενος καὶ κλυδωνιζόμενος οἰχήσεται φεύγων.

Κλωπᾶς, ᾶ, ὁ, *Clopas*, (חַלְפָּא, quod etiam effertur Ἀλφαῖος, quod vid.), nomen mariti Mariae, patris Jacobi apostoli. Joh. 19, 25. ἡ τοῦ κλωπᾶ scl. γυνή. Plura vid. in Ἰάκωβος.

Κνήθω, f. κνάω, f. ήσω, scalpo, frico, titillo; κνήθομαι, *pruritu laboro*; 2 Tim. 4, 3. κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, quoniam aures ipsis pruriunt. (De accusat. τὴν ἀκοήν, vid. *Wineri* Grammat. p. 67.) *Hesych.* κνήθομενοι τὴν ἀκοήν· ζητοῦντες τὶ ἀκοῦσαι καθ' ἡδονήν.

Κνίδος, ου, ἡ, *Cnidus* f. *Gnidus*, peninsula et urbs maris Aegaei infra Cretam; „urbs in Chersoneso Cariae, cui praejacet insula aggere juncta continenti, quae alteram urbis Cnidi partem habet.“ *Cellarius*, in Geogr. plenar. III, 3. 52. p. 82 sq. — Act. 27, 7. 1 Macc. 15, 23.

Κοδράντης, ου, ὁ, vox latina *quadrans*. Quadrans romanus erat pars quarta assis semiuncialis, sive decima sexta pars denarii; in N. T. ita dicitur numus, qui chalcum atticum dimidium, seu δύο λεπτά, zwey Pfennige, valebat. Vid. quae prolixius de hoc verbo disputavit *Fischerus* de vitiis lexic. N. T. p. 448. — Matth. 5, 26. Marc. 12, 42. λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης.

Κοιλία, ας, ἡ, (a κοῖλος, cavus) propr. cavum, die Höhle, (κοιλία ᾅδου, Jon. 2, 3. Sir. 51, 7.) deinde 1) *venter* cum superior tum inferior, die Bauchhöhlung, Matth. 12, 40. (Jon. 2, 2.) Gen. 41, 20. (קֶרֶב). 2) Partes ventris, et quidem a) venter inferior: *alvus*, *ventriculus*, Matth. 15, 17. Marc. 7, 19. Apoc. 10, 9. 10. (Ezech. 3, 2.) LXX. pro מְעִים, 2 Reg. 20, 10. Judic. 3, 22. קֶרֶב Exod. 29, 13. 22. — b) *stomachus*, Luc. 15, 16. 1 Cor. 6, 13. LXX. pro בֶּטֶן, Prov. 18, 20. Jer. 51, 34. coll. Num. 5, 22. — c) ex usu hebr. בֶּטֶן *uterus*, Luc. 1, 41. 42. 44. 2, 21. Joh. 3, 4. Gen. 25, 24. Num. 5, 21. Sap. 7, 2. (LXX. etiam pro רֶחֶם Job. 3, 11. 10, 18.) — ἐκ κοιλίας μητρός, ex utero matris, a prima aetate, Matth. 19, 12.

Luc. 1, 15. Act. 3, 2. 14, 8. Gal. 1, 14. Judic. 16, 18. Job. 1, 21. Jes. 49, 1. — *Κοιλία* Luc. 11, 27. 23, 29. pars pro toto: *genitrix*. — 3) ut hebr. בֶּטֶן (Prov. 11, 8. 20, 27. 26, 22.) et מְעֵיִם (Job. 30, 27. Thr. 1, 10. Psal. 40, 9.) dicitur pro *καρδία* sive *ψυχῇ*, tanquam sensuum, desideriorum sede, et est a) *venter* i. e. *cupidines, voluptates ventris* s. *gulae*, Rom. 16, 18. *δουλεύοντες τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ*. Phil. 3, 19. *ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία*, quibus venter dominatur. (Ezech. 7, 19. *αἱ ψυχαὶ αὐτῶν οὐ μὴ ἐμπλησθῶσι καὶ αἱ κοιλίαι αὐτῶν οὐ μὴ πληρωθῶσι*. Sir. 23, 6. *κοιλίας ὄρεξις*). — b) *cor*, i. e. *animus, interna hominis*, Joh. 7, 38. *ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος*, ex eius corde, animo i. e. ex eo dimanabunt etc. cf. Jes. 16, 11. ubi pro *ἡ κοιλία* in altero membro *τὰ ἐντός μου*. Jer. 4, 19. *τὴν κοιλίαν μου ἀλγῶ, καὶ τὰ αἰσθητήρια τῆς καρδίας μου*. Sir. 51, 21. *ἡ κοιλία μου* (v. 19. et 20 in simili oratione *καρδία, ψυχὴ*) *ἐταράχθη ἐκζητῆσαι σοφίαν*. — Saepius non habetur.

Κοιμάω, ῶ, f. *ήσω*, facio eubare, dormire, sopio. — *Κοιμάομαι, ῶμαι, dormio, obdormio*, Matth. 28, 13. Luc. 22, 45. Joh. 11, 12. Act. 12, 6. — LXX. Ruth. 3, 7. 8. 1 Sam. 3, 15. Psal. 3, 5. pro שָׁכַב. — per euphemismum de morientibus et mortuis, in sepulchri recessu quasi dormientibus (*ἐν τῇ ἀναπαύσει ᾅδου ἐκοιμήθησαν* Job. 21, 13.): *exspiro* Joh. 11, 11. Act. 7, 60. 13, 36. — *morior*, — *κοιμώμενοι, vita defuncti*, Matth. 27, 52. 1 Cor. 15, 20. 1 Thess. 4, 13. 14, 15. 1 Cor. 7, 39. 11, 30. 15, 6. 18. 51. 2 Petr. 3, 4. — Apud LXX. saepissime pro hebr. שָׁכַב eodem sensu, v. c. 1 Reg. 2, 10. 11, 43. Jes. 43, 17. 2 Macc. 12, 45.

Κοίμησις, εως, ἡ, (a *κοιμάομαι*) *somnus, quies*. Joh. 11, 13. — Bis in V. T. Sir. 46, 19. 48, 13. de morte. Vid. *Κοιμάω*.

Κοινὸς, ἡ, ὸν, 1) *communis*, ad omnes vel plures pertinens, gemeinschaftlich, Act. 2, 44. 4, 32. Tit. 1, 4. *κοινὴ πίστις*. Jud. v. 3. *κοινὴ σωτηρία*. — Sap. 7, 3. *κοινὸς ἀήρ*. Prov. 25, 24. *οἰκία κοινή*, hebr. חֶבֶר, societas. 2 Macc. 8, 29. 9, 21. *κοινὴ ἀσφάλεια*. — (Inde etiam publicus, ad omnes cives pertinens, et opponitur privato, 2 Macc. 12, 4. *Polyb.* 25, 8. 4.) — 2) *vulgaris*, gemein, schlecht; Hebr. 10, 29. *τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος*. Potest etiam verti *profanus*; nam *κοινὸς* saepius opponitur sacro, et indicat id, quod profanum est, v. c. in *Josepho* Antiq. 12, 12. 3. *κοινοὶ ἄνθρωποι*, vulgus profanum. ib. 13, 1. 1. *οἱ τὸν κοινὸν βίον προῃρημένοι*, qui profanam vitam, a legibus mosaicis abhorrentem, sequuntur. Sic vellem quoque intelligere Apoc. 21, 27. *οὐ μὴ εἰσέλθῃ πᾶν κοινὸν* (ita Griesb. pro *κοινοῦν*) nemo profanus i. e. societati electorum a Deo non adscriptus. Alii vertunt: nil impuri. — 3) *impurus*, ratione praeceptorum

legis mosaicae; de impuritate levitica, Act. 10, 14. 28. 11 8. Rom. 14, 14. 1 Macc. 1, 50. 65. — Marc. 7, 2. κοιναῖς χερσὶ, τοῦτ' ἐστιν ἀνίπτοις, manibus illotis contra legem mos. ib. v. 5., ubi Griesb. κοιναῖς edidit pro ἀνίπτοις. — Saepius non legitur.

Κοινόω, ῶ, f. ώσω, (a κοινὸς) 1) aliquid commune reddo. — Nostris scriptoribus est: a) *profano*, [Act. 21, 28. vid. Κοινὸς.] — b) *impurum facio, polluo*, potissimum de mulieditie ex praeceptis legis mos. Matth. 15, 11. 18. 20. Marc. 7, 15. 18. 20. 23. [Apoc. 21, 27.] — Κεκοινωμένους, pollutos, vid. Num. 19, 9 sqq. ubi LXX. ἀκάθαρτος. — c) *impurum declaro*, f. *habeo*, Act. 10, 15. 11, 9. Hesych. μὴ κοίνου· μὴ ἀκάθαρτον λέγε.

Κοινωνέω, ῶ, f. ήσω, (a κοινωνὸς) *communionem habeo, communis sum*, Eccles. 9, 4. Sir. 13, 3. — In novo testamento: 1) intransitive: *in communionem* f. *societatem venio, socius sum*, seq. dativo; 1 Petr. 4, 13. κοιν. τοῖς παθήμασι. 2 Joh. v. 11. κοιν. τοῖς ἔργοις τινος. 1 Tim. 5, 4. κοιν. ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. (οἱ κοινωνοῦντές τινος socii alicuius, Jes. 44, 11. Ὁ κοινωνῶν ὑπερηφάνῳ, qui familiaritatem habet cum ὑπερηφ. Sir. 13, 1.) — *particeps fio*, seq. genitivo, Hebr. 2, 14. σαρκὸς. (Prov. 1, 11. αἵματος, caedis. 2 Macc. 5, 20. εὐεργετημάτων, ib. 14, 25.) et seq. dativo, pro genitivo, Rom. 15, 27. ἐκοινώνησαν τοῖς πνευματικοῖς. — 2) Transitive non nisi in Pauli scriptis, *participem facio, largior, impertior*, seq. dativo personae; Gal. 6, 6. Κοινωνείτω τῷ κατηχοῦντι ἐν πασ. (vid. Ἐν.) Phil. 4, 15. ἐκκλησία μοι ἐκοινώνησεν εἰς (Vid. Εἰς.) Saepius non legitur.

Κοινωνία, ας, ἡ (a κοινωνέω) 1) *societas, communio, consortium*; 1 Cor. 1, 9. ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, sensus: Christi cultores et beneficiorum eius participes facti estis. 1 Cor. 10, 16. κοινωνία τοῦ αἵματος — σώματος τοῦ χριστοῦ ἐστι, efficit (vid. Εἰμὶ) ut in communionem veniamus cum Christo pro nobis cruci affixo; alii: est communicatio corporis, etc. Phil. 3, 10. κοιν. τῶν παθημάτων societas afflictionum. — Etiam τὸ *convenire*, das Zusammenkommen, Act. 2, 42. καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει i. e. assidue conveniebant ut frangerent panem et ut preces facerent. — 2) *societas interna, consensus, amicitia*, 2 Cor. 6, 14. τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος, i. q. v. 15. συμφώνησις. (coll. Sir. 13, 3. 19.) 2 Cor. 9, 13. ἁπλότης τῆς κοιν. εἰς αὐτοὺς, sinceritas amicitiae erga illos. Phil. 1, 5. κοινωνία ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγ. amor vester in religionem Jesu. Phil. 2, 1. κοινωνία πνεύματος, consensus animorum. Κοινωνίαν ἔχειν μετά τινος, 1 Joh. 1, 3. 6. 7. consensu et amore conjunctum esse cum aliquo, amicum esse alicuius. — Sic quoque Gal. 2, 9. δεξιὰς δοῦναι κοινωνίας, (vid. Δεξιὸς) nisi hic κοινωνία est

pactum, *conventio*, ut Levit. 5, 21. ubi LXX. pro משׂומת יד conventio in cuius fidem dextra datur. — 3) *communicatio*, et quidem a) *actio communicandi* aliquid cum aliquo, 2 Cor. 8, 4. *τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας*, *τὸ* perferre beneficia, das Ueberbringen der Unterstützung. ib. 13, 13. *ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πν.* i. e. spiritus vobiscum communicet sua bona. Philem. v. 6. *κοινωνία τῆς πίστεώς σου*, i. e. fides tecum communicata. (Sap. 8, 18. *κοινωνία λόγων τῆς σοφίας*) — Etiam *animus ad largiendum promptus*, Hebr. 13, 16. — b) *beneficium ipsum*, quod datur, Rom. 15, 26. *κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχούς*. Inde *Phavorin. Κοινωνία· ἡ ἐλεημοσύνη.* — Caeterum non legitur in codice sacro. [Gal. 3, 9. Griesb. pro *κοιν.* edidit *οἰκονομία*.]

Κοινωνικός, *ή*, *όν*, (a *κοινωνὸς*) *ad societatem aptus*; — *sociabilis*; *humanus*. Semel 1 Tim. 6, 18. ubi esse videtur *liberalis*, *ad dandum promptus*. Vid. *Κοινωνία*.

Κοινωνός, *οῦ*, *ὁ*, *ἡ*, 1) *socius*, *sodalis*, Matth. 23, 30. Luc. 5, 10. 2 Cor. 8, 23. — 1 Cor. 10, 18. 20. *κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου*, *τῶν δαιμονίων*, societatem ineuntes cum sacris judaeorum, gentilium. LXX. pro hebr. חָבֵר, Prov. 28, 24. Jes. 1, 23. Mal. 2, 14. — Sensu passivo: *particeps*, qui particeps fit, 2 Cor. 1, 7. *τῶν παθημάτων*. 1 Petr. 5, 1. *τῆς δόξης*. 2 Petr. 1, 4. Hebr. 10, 33. — 2) *amicus*, amoris et societatis vinculo junctus, Philem. v. 17. *ἔχειν τινὰ κοινωνὸν*, aliquem habere amicum. (Sir. 6, 10. *φίλος κοινωνὸς τραπέζων*, amicus qui tantum dapes amat, quem *Phocylides τραπεζόκορον*, — *πόσιος καὶ βρώσιος ἑταῖρον* appellat.)

Κοίτη, *ης*, *ἡ*, (a *κέω* f. *κείω*, cubo) 1) locus recubandi, quiescendi, *cubile* cum animalium (Mich. 2, 12. Jer. 10, 21.) tum hominum (1 Chron. 5, 1. 2 Sam. 4, 5.) — Luc. 11, 7. (*Joseph.* Antiq. 6, 4. 1. *ἡ κοίτης ὥρα*.) — Specialiter: *torus conjugalis*, Hebr. 13, 4. ubi *κοίτη* pro matrimonio ipso. — 2) *concubitus*, cum legitimus tum illegitimus; saepius apud profanos et in versione LXX. pro מִשְׁכָּב, v. c. Levit. 15, 4 sq. 21—25. 18, 22. Num. 31, 17. Sap. 3, 13. 16. — Sic semel in N. T. Rom. 13, 13. *μὴ κοίταις*, veneri non indulgeamus. — 3) ex hebraismo *κοίτη* dicitur pro *semine* in concubitu emisso, *semen concubitus*, et ita respondet hebr. שִׁכְבָה. Rom. 9, 10. *ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα*, unius viri semen accipiens f. suscipiens, suppl. gemellos peperit. Num. 5, 19. *ἔδωκέ τις τὴν κοίτην αὐτοῦ ἐν σοί*. Plenius dicitur *κοίτη σπέρματος*, שִׁכְבַת־זָרַע, Levit. 15, 16. *ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ κοίτη σπέρματος*, quod per hypallagen est *σπέρμα κοίτης*. ib. v. 31. 22, 4. Levit. 18, 20. 23. *διδόναι κοίτην σπέρματος*. (Alii Rom. 9, 10. prolem ex concubitu intelligunt.)

Κοιτών, *ῶνος*, *ὁ*, (a *κοίτη*) *cubiculum*. Act. 12, 20.

ὁ ἐπὶ τοῦ κοιτ. βασ. cubicularius regius. LXX. pro חָרָר; 2 Sam. 4, 7. מִשְׁכָּב Exod. 8, 3.

Κόκκινος, η, ον, a *κόκκος*, granum; singulariter granum quercus cocciferae, coccus tinctorius, die Kermesbeere (d. i. die in der Gestalt von Beeren auf den Blättern der ilex coccifera angesetzten Eiernester der weiblichen Schildlaus). cf. Plin. Hist. Nat. 9, 41. 16, 8. 22, 2. — Inde *κόκκινος coccineus, cocco tinctus;* Matth. 27, 28. Hebr. 9, 19. Apoc. 17, 3. 4. 18, 12. 16. — Gen. 38, 21. Jos. 2, 18. 2 Sam. 1, 24. Exod. 25, 4. Levit. 14, 4. 6.

Κόκκος, ου, ὁ, granum; Matth. 13, 31. 17, 20. Marc. 4, 31. Luc. 13, 19. 17, 6. Joh. 12, 24. 1 Cor. 15, 37.

Κολάζω, f. *άσω*, 1) *castigo*, i. e. a) propr. amputo v. c. arbores, alas; inde coërceo, cohibeo; b) castigo, *crucio, excrucio*, i. q. *βασανίζω*, Sap. 16, 1. ib. 3, 4. — Cum hoc saepius fiat in poenam (Sap. 11, 5. 17. 16, 9.), est 2) *poena afficio, punio.* Sic bis Act. 4, 21. 2 Petr. 2, 9. coll. 2 Macc. 6, 14.

Κολακεία, ας, (*κολακεύω* adulor, *κόλαξ* adulator) *adulatio;* 1 Thess. 2, 5. (*Joseph.* de bell. 4, 4. 1.)

Κόλασις, εως, ἡ, (a *κολάζω* quod vid.) *castigatio; cruciatus* 1 Joh. 4, 18. *ὁ φόβος κόλασιν ἔχει*, animum cruciat. Sap. 11, 13. 16, 2. — cruciatus in poenam, Matth. 25, 46. Ezech. 14, 3. 18, 30. 2 Macc. 4, 38. Sap. 16, 2. 24.

Κολασσαί, ῶν, αἱ, Colossae; Col. 1, 2. in codic. Vid. *Κολοσσαί.*

Κολαφίζω, ίσω, (a *κόλαφος*, compressa in pugnum manus) *pugnis caedo, colaphum infligo;* Matth. 26, 67. 14, 65. — Species pro genere; pugnis caedere pro: *violenter vexare*, thätlich mishandeln, 1 Cor. 4, 11. 2 Cor. 12, 7. 1 Petr. 2, 20. (Test. XII. Patr. p. 708.: „concubina, tibi invidens, *κολαφίζει τὰ τέκνα σου.*)

Κολλάω, ῶ, f. *ήσω*, (a *κόλλα*, gluten) glutino, agglutino; — *Κολλάομαι*, propr. agglutinatus sum, agglutino me, sequente dativo; deinde de quavis conjunctione rerum firma et arcta dicitur, ut hebr. דָּבַק, cui in versione LXX. saepius respondet, et est 1) *adhaeresco, haereo, ankleben*, de rebus Luc. 10, 11. coll. Job. 29, 10. Thren. 4, 4. — de hominibus: *adhaereo alicui, conjungor* cum aliquo, sich an einen haengen, Luc. 15, 15. — Act. 10, 28. — 2) *sector aliquem, insequor, vestigia eius sequor*, et quidem ita ut eum adsequar; Act. 8, 29. *κολλήθητι τῷ ἅρματι.* (Sic hebr. דָּבַק saepius adsequor, attingo, v. c. Gen. 19, 19. 31, 23.) Apoc. 18, 5. *ἐκολλήθησαν* (ita Griesb. pro *ἠκολούθησαν*) *αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ*, poenae eam insequentur et tandem adsequentur. — 3) *adhaereo alicui, partes eius sequor*, Act. 15, 13. 9, 26. 17, 34. 2 Sam. 20, 2. 1 Macc. 3, 2. 6, 21.

— *deditus sum* alicui, *studeo, addictus sum;* τῇ πόρνῃ 1 Cor. 6, 16. (Sir. 19, 12.) τῷ κυρίῳ 1 Cor. 6, 17. (Deut. 10, 20. 2 Reg. 8, 6.) τῷ ἀγαθῷ Rom. 12, 9. (Psal. 119, 31. 2 Reg. 3, 3. τῇ ἁμαρτίᾳ. Test. XII. Patr. p. 627. τῇ ἀπληστίᾳ). — Matth. 19, 5. in codd. — Saepius non extat. (In versione LXX. saepius sequitur πρός τινα Deut. 10, 20. μετά τινος Ruth. 2, 8. εἴς τινα 1 Reg. 11, 2.)

Κολλούριον, f. *κολλύριον*, *ίου*, *τό*, (diminutiv. a *κόλλυρα*, collyra, panis cinere coctus) 1) panis parvus, panis cinericeus; 2) *collyrium*, medicamentum forma et colore collyrae simile, in oculorum affectibus adhiberi solitum. Apoc. 3, 18. — Receperunt hoc vocabulum Talmudistae, et in Medrasch Thehillim Psal. 19, 9. verba legis vocantur קילוריות לעינים collyrium oculorum (*Buxtorf.* lex. p. 2052.)

Κολλυβιστής, *οῦ*, *ὁ*, *nummularius*, — nummularii in porticibus templi sedentes, Matth. 21, 12. Marc. 11, 15. Joh. 2, 15. (Descendit a *κόλλυβος*, *collybus*, [*Cic.* Verr. 3, 78.] i. e. a) nummus minutus; b) nummus minutus pro permutatione datus nummulario.) — Caeterum vid. *Κερματιστής*.

Κολοβόω, *ῶ*, f. *ώσω*, (*κόλοβος*, mutilus, truncatus) amputo (2 Sam. 4, 12. κολοβοῦσι τὰς χεῖρας αὐτῶν), mutilo (*Arrian.* diss. in Epict. 2, 10. — de tempore: *decurto, abbrevio, contraho*, Matth. 24, 22. Marc. 13, 20. Sic hebr. קָצַר, falce amputare, dicitur quoque de tempore pro *abbreviare*, Psal. 102, 23. (LXX. ὀλιγότητά τῶν ἡμερῶν). Psal. 89, 46. (LXX. ἐσμίκρυνας τὰς ἡμέρας.) Prov. 10, 27. (LXX. ἔτη δὲ ἀσεβῶν ὀλιγωθήσεται.)

Κολοσσαί, *ῶν*, *αἱ*, (etiam *Κολασσαί*, quod vid.) *Colossae*, f. *Colossis*, urbs magna et populosa Phrygiae majoris ad flumen Lycum sita, fere ubi Menander sese Lyco conjungit, et haud procul ab urbibus Laodicea, et Hierapoli, (*Herod.* 7, 30. *Xenoph.* Cyrop. 1, 2.) quibuscum simul, (ut refert *Orosius*, 7, 7.) terrae motu anno Chr. 66. subversa est. — Coloss. 1, 2.

Κολοσσεύς (in multis codd. etiam κολασσεύς) *έως*, *ὁ*, *Colossensis*. Legitur in subscriptione epistolae ad Colossenses.

Κόλπος, *ου*, *ὁ*, hebr. חֵיק, 1) *sinus*, *pectus*, anterior corporis inter duo brachia pars, Joh. 13, 23. ἀνακείμενος ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ. cf. 1 Reg. 3, 20. Ruth. 4, 16. — Formulae: a) dare mulierem in sinum alicuius, de amplexibus amoris Gen. 16, 5. 2 Sam. 12, 8. — b) esse in sinu alicuius, i. e. in eius amplexibus. Sensus: ab eo valde amari, Deut. 13, 6. 28, 54. 56. Inde in N. T. a) esse *in sinu Abrahami*, in eius amplexibus, quod deinde ab eo foveri, Luc. 16, 22. 23. (4 Macc. 13, 16. οὕτως γὰρ παθόντας ἡμᾶς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ὑποδέξονται εἰς τοὺς κόλπους αὐτῶν.) — b) esse in sinu patris, Joh. 1, 18. i. e. cum eo versari et ab

eo foveri. — 2) *finus vestis*, Exod. 4, 6. 7. Prov. 6, 27. — Luc. 6, 38. δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν, de retributione, in utramque partem, vid. 2 Sam. 12, 18. Jes. 65, 6. Jer. 32, 18. — 3) *finus maris*, Act. 27, 39. — Saepius non habetur.

Κολυμβάω, ῶ, f. ήσω, *nato*. Act. 27, 43.

Κολυμβήθρα, ας, ἡ, (κολυμβάω), *aquarum receptaculum*, ad natandum, lavandum, pisces alendos etc. — *balneum* Joh. 5, 2. 4. 7. — *piscina*, Joh. 9, 7. [11.] — LXX. pro בְּרֵכָה, 2 Reg. 18, 17. Neh. 2, 14. Nah. 2, 8. (*Joseph.* Antiq. 15, 3. 3.)

Κολωνία, ας, ἡ, vox latina *colonia*. Act. 16, 12. ubi Philippi dicitur *colonia* scl. Romanorum, vid. *Dio Cass.* 51, 4. — De ratione coloniarum ad rempublicam Romanor. vid. *Kuinoel.* in comment. ad h. l.

Κομάω, ῶ, f. ήσω, (a κόμη) *comam alo, comatus sum*; 1 Cor. 11, 14. 15.

Κόμη, ης, ἡ, *coma*, ἡ θρίξ τῆς κεφαλῆς, ut Suidas explicat. 1 Cor. 11, 15. — Num. 6, 5. Ezech. 24, 23. 44, 20.

Κομίζω, f. ίσω, 1) curo; 2) *adporto, affero*, Luc. 7, 37. cf. 3 Esdr. 9, 39. 40. ubi in textu hebr. Nehem. 8, 1. 2. legitur הֵבִיא. Sap. 18, 21. Tob. 9, 1. — Med. Κομίζομαι, f. ίσομαι, attice κομιοῦμαι, fero mihi; 1) *accipio, consequor*, hebr. לָקַח, 2 Cor. 5, 10. — τὴν ἐπαγγελίαν felicitatem promissam, Hebr. 10, 36. 11, 39. — σωτηρίαν, 1 Petr. 1, 9. — de eo, quod retributionis loco accipimus, Eph. 6, 8. Col. 3, 25. (2 Macc. 8, 33.) 1 Petr. 5, 4. 2 Petr. 2, 13. (1 Macc. 13, 37. Levit. 20, 17.) — 2) *recipio, recupero*, Matth. 25, 27. Hebr. 11, 19. ἐκομίσατο, recuperavit scl. mortis periculo ereptum, altera quasi vice nactus est filium. Vid. παραβολή cf. Gen. 38, 29. Hos. 2, 9. (*Joseph.* Antiq. 13, 4. 1. τὴν πατρῴαν ἀρχὴν κομισάμενος, patrium imperium recepit. *Phil.* de Joseph. p. 559.)

Κομψότερον, (comparat. adv. κομψῶς, eleganter, belle) elegantius, venustius; — deinde: *melius* in formula κομψότερον ἔχειν, quae de aegroto, qui melius se habet, legitur Joh. 4, 52.; item apud *Arrian.* in diss. Epict. 3, 10. ubi κομψῶς ἔχεις quoque est *belle habes* (ut loquitur *Cic.* epp. ad fam. 16, 15.), du befindest dich wohl. Pertinet ad locum Joann. glossa *Hesychii.*: κομψότερον· βελτιώτερον, ἐλαφρότερον.

Κονιάω, ῶ, (a κονία, f. κόνις, pulvis Job. 38, 38. 3 Macc. 1, 18. — calx, Deut. 27, 2. Am. 2, 1.) *calce obduco, dealbo*; LXX. hebr. שִׂיד, Deut. 27, 2. 4. — Bis in N. T. Matth. 23, 27. Act. 23, 3. In utroque loco tertium comparationis in eo est, quod hypocrita internam malitiam specie pietatis tegere studet, ut calce obducta solent tegi, quae nigra, foeda, et invenusta sunt in aedificiis.

Κονιορτός, οῦ, ὁ, (*κονία*, pulvis et ὄρω excito) *pulvis*, primum excitatus, deinde pulvis quivis. Matth. 10, 14. Luc. 9, 5. 10, 11. Act. 13, 51. 22, 23. — LXX. pro אָבָק Jes. 29, 5. Nah. 1, 3. עָפָר, Deut. 9, 21. Thren. 3, 29.

Κοπάζω, f. *άσω*, (a *κόπος*) 1) defatigor, defatigatus desino; 2) *desino, cesso* simpliciter omissa notione defatigationis, ut Ruth. 1, 18. Gen. 8, 18. — In N. T. ter Matth. 14, 32. Marc. 4, 39. 6, 51. de vento, qui furore suo quasi defatigatus quiescit. — (Gen. 8, 1. *ἐκόπασε τὸ ὕδωρ*. Jon. 1, 11. 12. *ἐκοπάσει ἡ θάλασσα ἀφ' ἡμῶν*. Esth. 2, 1. *ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς τοῦ θυμοῦ*. Sir. 48, 10.)

Κοπετός, οῦ, ὁ, (a *κόπτομαι* quod vid.) percussio pectoris; *planctus*; semel Act. 8, 2. — LXX. pro מִסְפֵּד, Mich. 1, 7. *ποιήσεται κοπετόν*. Jer. 6, 26. Zach. 12, 10. *κόψονται ἐπ' αὐτῷ κοπετόν*. ib. v. 11. 1 Macc. 4, 39.

Κοπή, ῆς, ἡ, (a *κόπτω*) incisio, *τὸ* caedere, ferire, percutere; — *caedes, strages*; sic Hebr. 7, 1. et apud LXX. interpretes Gen. 14, 17. Jos. 10, 20. Deut. 28, 15. Judith. 15, 5. Saepius non legitur in codice sacro.

Κοπιάω, ῶ, f. *ήσω*, profanis est: defatigatus sum; — cesso, desino. Derivant a *κόπος*, quod a *κόπτω* propr. pectus tundo ob moerorem, quare *κόπος* primum i. q. *κοπετὸς* planctus, qui pectus tundendo indicatur, hinc igitur *κοπιάω* 1) *defatigor pectus tundendo; defatigor moerore, tristitia, dolore, malis*; Matth. 11, 28. Rom. 16, 12. *τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ*, malis defatigatae propter religionem domini. LXX. pro יָגַע, Psal. 6, 6. *ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ* defatigatus sum gemendo. Psal. 69, 3. *ἐκοπίασα κράζων*, defatigatus clamando. — 2) *defatigor laboribus, ἐκ τῆς ὁδοιπορίας*, Joh. 4, 6. (Jes. 40, 31. *δραμοῦνται καὶ οὐ κοπιάσουσι* Deut. 25, 18.) — 3) *defatigatus cedo, desino*, Apoc. 2, 3. *ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἐκοπίασας* (sic enim Griesb. pro *κεκοπίακας, καὶ οὐ κέκμηκας* ut textus vulgaris habet e glossemate) mala passa es mei causa, sed iis neutiquam cessisti. LXX. Psal. 49, 8. pro חָדַל. coll. Jer. 17, 16. — 4) Nostris scriptoribus vero etiam *transitive* dicitur, ut fit: a) *laboro eum molestia*, sich abarbeiten, Luc. 5, 5. 2 Tim. 2, 6. Jes. 65, 23. — b) *laboro, operor* simpliciter; *α*) de labore qui fit corpore, manu, Matth. 6, 28. Luc. 11, 27. Act. 20, 35. 1 Cor. 4, 12. Eph. 4, 28. LXX. pro יָגַע 2 Sam. 23, 10. Psal. 127, 1. Jes. 24, 13. — *β*) de labore doctoris in doctrina christiana docenda et propaganda, Joh. 4, 38. 1 Cor. 15, 10. 16, 16. Gal. 4, 11. *εἰς ὑμᾶς* pro *ἐν ὑμῖν*, ut legitur 1 Thess. 5, 12. ib. 5, 17. *οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ*. Phil. 2, 16. Col. 1, 29. 1 Tim. 4, 10. — (de prophetarum labore Jes. 49, 4. de labore in sapientia colenda, Sir. 6, 19.) — *γ*) *κοπιάω εἴς τινα, laboro pro aliquo, laboribus* meis eum *adjuvo*, Rom. 16, 6. Pro *εἰς*

sequitur etiam dativus, Sap. 9, 10. ἵνα (σοφία) συμπαροῦσά μοι κοπιάσῃ (me adjuvet ut) καὶ γνῶ. Sir. 24, 34. οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκοπίασα, non solum in meam utilitatem laboravi.

Κόπος, ου, ὁ, (a κόπτω) 1) i. q. κοπετός, planctus (vid. Κοπιάω), moestitia, Jer. 45, 3. — 2) defatigatio ex planctu et labore; 3) *molestia,* quam sustineo, qua premor 2 Cor. 6, 5. 11, 23. 27. Apoc. 14, 13. — LXX. pro עָמָל Job. 5, 7. Psal. 25, 19. 90, 11. Sap. 10, 17. — *Κόπους παρέχειν τινι,* molestiam, s. negotia alicui facessere, Marc. 14, 6. Luc. 11, 7. 18, 5. Gal. 6, 17. (Sir. 29, 4. πόνον παρέχειν). — 4) *labor* cum molestia conjunctus, *opera* sensu, transitivo; κόπος τῆς ἀγάπης, 1 Thess. 1, 3. [Hebr. 6, 10.] facta, opera beneficentiae. Apoc. 2, 2. 2 Thess. 3, 8. 1 Thess. 2, 9. 1 Cor. 15, 58. ὁ κόπος ὑμῶν, labores vestri, studium Deo obsequendi. — De opera doctorum Joh. 4, 38. (vid. Εἰσέρχομαι.) 1 Thess. 3, 5. cf. Gen. 31, 42. τὸν κόπον τῶν χειρῶν μου. Deut. 1, 12. vid. Κοπιάω. — Per metonymiam: *fructus laboris,* 1 Cor. 3, 8. 2 Cor. 10, 15. (Sir. 14, 15. ἑτέρῳ καταλείψεις τοὺς πόνους σου, καὶ τοὺς κόπους σου εἰς διαίρεσιν κλήρου. coll. Psal. 109, 11.)

Κοπρία, ας, ἡ, fimus, stercus; [Luc. 13, 8. vid. Κόπριος] Luc. 14, 35. — LXX. pro עֲפַר Job. 2, 8. אַשְׁפָּה 1 Sam. 2, 8. Neh. 2, 13. Thren. 4, 5.

Κόπριος, ία, ιον, fimosus, stercoreus. — *Κόπριον, τὸ,* — τὰ κόπρια substantive: *fimus, stercus,* Luc. 13, 8. βάλω κόπρια, stercoraverim eam; (textus vulg. βάλω κοπρίαν.) 1 Macc. 2, 62.

Κόπτω, f. ψω, 1) *scindo, caedo, succido,* Matth. 21, 8. Marc. 11, 8. LXX. hebr. כָּרַת Num. 13, 24. Jud. 9, 48. — (percutio, Jos. 10, 20. 2 Sam. 11, 15.) — 2) Medium: percutio me, pectus tundo ex moerore, *plango, lugeo,* Matth. 11, 17. 24, 30. — LXX. hebr. סָפַד Ezech. 24, 16. 2 Sam. 1, 12. — κοπτ. τινα, plango, defleo aliquem, Luc. 8, 52. 23, 27. Gen. 23, 2. 50, 10. — ἐπί τινι, hebr. סָפַד seq. עַל, Apoc. 1, 7. ἐπ' αὐτόν, vid. Ἐπὶ sub no. IV. 2. Apoc. 18, 9. 2 Sam. 11, 28. Zach. 12, 10.

Κόραξ, ακος, ὁ, corvus, Luc. 12, 24. — LXX. pro עֹרֵב Levit. 11, 15. 1 Reg. 17, 4. 6. Psal. 147, 10.

Κοράσιον, ίου, τὸ, (diminut. a κόρη, puella) *puella,* nostrum: Mädchen. — In versione LXX. est primum: *puella tenera,* pro יַלְדָּה, Joel. 3, 3. Zach. 8, 5. — deinde puella juvenilis, viro matura, pro נַעֲרָה 1 Sam. 9, 11. 12. Esth. 2, 3. 7 sqq. diciturque saepius de servis Ruth. 2, 8. 22. 1 Sam. 25, 42. Susann. v. 15—20. — In N. T. non nisi priori sensu legitur Matth. 9, 24 sq. Marc. 5, 41. 42. 6, 22. 28. — Marc. 5, 41. κοράσιον (Luc. 8, 54. ἡ παῖς) respondet syriaco ܛܠܝܬܐ (טְלִיתָא) cuius radix ܛܠܐ significat agnellum tenerum.

Κορβᾶν, ὁ, ipsa vox hebr. קָרְבָּן, donum, sacrificium Deo devotum, Levit. 2, 1. 4. 12, 13. 7, 38. — Legitur bis in N. T. a) tanquam ἄκλιτον, Marc. 7, 11. κορβᾶν; (ὅ ἐστι δῶρον), ὅ ἐαν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῆς, Deo devotum est, Deo dicare volo id quo posses a me juvari. Simili modo vocem κορβᾶν per δῶρον θεοῦ explicat *Josephus* Antiq. 4, 4. 4. et contr. Apion. 1, 22. et in priori loco commemorat, Nasiraeos sese appellasse κορβᾶν quia sacerdotibus s. templo dare debuissent triginta siclos. — Inde etiam serioribus 2) κορβανᾶς, ᾶ, ὁ, est: *thesaurus sacer* s. templi; *Joseph.* de bell. 2, 9. 4. τὸν ἱερὸν θησαυρὸν (den Tempelschatz), καλεῖται δὲ κορβανᾶς. Sic semel in N. T. Matth. 27, 6. ubi ex adjuncto est reconditorium thesauri, i. q. γαζοφυλάκιον, quod vide.

Κορὲ, ὁ, hebr. קֹרַח, *Core*, nom. propr. indecl. viri, qui contra Mosen, Dei legatum, rebellavit, Num. 16. — Jud. v. 11. (*Joseph.* Antiq. 4, 2. 2. Κορῆς, ἑου).

Κορέννυμι, (κορέω) f. κορήσω, *satio*, *saturo*; cibo Act. 27, 30. — bonis quibuscunque, felicitate, 1 Cor. 4, 8. ἤδη κεκορεσμένοι ἐστὲ, omnibus bonis (spiritualibus) abundatis scilicet, s. abundare opinamini. cf. Deut. 31, 20. ἐμπλησθέντες κορήσουσι, scl. Israëlitae in terra promissa.

Κορίνθιος, ία, ιον, *Corinthius*; — Corinthum incolens, Act. 18, 8. 2 Cor. 6, 11. [1 Cor. 16, 24.]

Κόρινθος, ου, ἡ, *Corinthus*, (hodie *Corantho*), urbs celeberrima, metropolis Achaiae propriae, in isthmo Peloponnesi inter duo maria (inde bimaris dicta, *Ovid.* Metam. 5, 407.) sita, duobusque portubus instructa, Cenchreo versus Asiam (vid. Κεγχρεαί.) et Lechaeo versus Italiam. Devastata quidem est a Lucio Mummio, consule Romanorum, in bello achaico, deinde autem, quippe mercaturae aptissima, a Julio Caesare restituta, brevique incolis divitiis et luxuria valde aucta. — Act. 18, 1. 19, 1. [Rom. 16, 24.] 1 Cor. 1, 2. 2 Cor. 1, 1. 23. 2 Tim. 4, 20.

Κορνήλιος, ίου, ὁ, *Cornelius*, nom. pr. centurionis romani, Act. 10, 1. 3. 7. 17. 21 — 31.

Κόρος, ου, ὁ, *corus*, hebr. כֹּר, mensura, maxime aridorum, ut tritici, farinae etc., decem Ephas (Ezech. 45, 14.), sive decem medimnos atticos continens. (*Joseph.* Ant. 15, 9. 2. κόρος σίτου· ὁ δὲ κόρος δύναται μεδίμνους ἀττικοὺς δέκα.) — Semel Luc. 16, 7. — LXX. pro כֹּר 1 Reg. 4, 22. κόροι σεμιδάλεως καὶ ἀλεύρου; (iisdem verbis *Joseph.* Antiq. 8, 2. 4.) 1 Reg. 5, 11. κόρους πυροῦ (Test. XII. patr. p. 599). 2 Chron. 2, 10.

Κοσμέω, ῶ, f. ήσω, 1) *ordino*, *dispono*, *apte compono*; Matth. 25, 7. λαμπάδας. (Ex. 30, 7. ἐπισκευάζειν τοὺς λύχνους. Κοσμεῖν τὴν τράπεζαν, mensam struere, עָרַךְ, Ezech. 23, 41. Sir. 29, 26. πόλιν Mich. 6, 10. καιρούς, Sir. 47, 11.) —

2) *orno, exorno*, pulchrum facio ornamentis, Matth. 12, 44. Luc. 11. 25. οἶκον scl. quasi ad excipiendum hospitem. 1 Tim. 2, 9. Ap. 21, 2. νύμφην. Luc. 21, 5. templum λίθοις καὶ ἀναθήμασι. Ap. 21, 19. murum λίθῳ 2 Chron. 3, 6. Jer. 4, 30. Ezech. 16, 11. Esth. 1, 6. — 3) orno honore, *honesto*; Matth. 23, 29. τὰ μνημεῖα, honestare sepulchra, differt ab οἰκοδομεῖν τοὺς τάφους exstruere monumenta, et est vel mortuum honestare eo, quod honores sepulchrales ei exhibentur, vel locum ubi reconditus est tanquam sacrum intueri. Vid. *Kypkii* obss. ad h. l. — *honesto* aliquem *moribus, decori sum*, Tit. 2, 10. τὴν διδασκαλίαν, doctrinam christianam. 1 Petr. 3, 5. mulieres piae ἐκόσμουν ἑαυτὰς ὑποτασσόμεναι (eo quod obsequium praestiterunt) τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν. (*Polyb.* σεμνότητι καὶ μεγαλοψυχίᾳ κοσμεῖν patriam; vid. *Raphel.* annot. e Polyb. p. 602. *Herodian.* 6, 3. 5. Sir. 48, 11. ἐν ἀγαπήσει κεκοσμημένοι, amore in Deum ornati.)

Κοσμικός, ἡ, ὸν, (a κόσμος quod vid.) 1) *mundanus; terrestris* Hebr. 9, 1. ubi opponitur ἐπουρανίῳ. — 2) *accommodatus ad hominum ingenium perversum;* Tit. 2, 12. τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας cupiditates seculi corrupti, quod nunc est.

Κόσμιος, ίου, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, et κόσμιος, ία, ον, *bene compositus;* — de rebus, — et de moribus: *bene compositus, modestus, decorus.* 1 Tim. 2, 9. 3, 2. (*Cicer.* de offic. 1, 34.)

Κοσμοκράτωρ, ορος, ὁ, (κόσμος et κρατέω), 1) *mundi gubernator* s. *dominus.* — 2) ex usu N. T. ubi κόσμος est seculum perversum κοσμοκράτωρ est *hominum vitiosorum dominus*, sive ut Paulus Eph. 6, 12. ipse explicat κοσμοκρατ. τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, subintelligendus est diabolus cum geniis malis, qui etiam Joh. 12, 31. dicitur ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, et 2 Cor. 4, 4. ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου. Rabbini qui non solum קְרָטוֹן (κρατῶν) *dominus*, sed etiam קוֹסְמוֹקְרָטוֹר receperant, posterius cum de regibus, tum de angelo mortis (Joh. 8, 44. ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς) dicere soliti sunt. cf. *Buxtorf.* lex. p. 2006 sq.

Κόσμος, ου, ὁ, 1) ordo, apta et pulchra dispositio, *Joseph.* Antiq. 4, 3. 1. κόσμος τῆς πολιτείας. ib. 4, 8. 2. (Inde LXX. pro צְבָא de ordinibus rerum et stellarum, v. c. Gen. 2, 1. Jes. 24, 21.) — 2) *ornatus, ornamentum*, 1 Petr. 3, 3. LXX. pro עֲדִי Exod. 33, 4 — 6. Jer. 4, 30. Test. XII. Patr. p. 601. κοσμηθεῖσα κόσμῳ νυμφικῷ. (Ex adjuncto: honor, decus Prov. 20, 29. et sensu transitivo: honor qui alicui datur, cultus, Sir. 50, 19. ubi κόσμος κυρίου, i. q. λειτουργία.) — 3) *rerum creatarum universitas*, a Graecis κόσμος, a latinis *mundus* vocata ab apto pulchroque ordine, quo omnia sunt disposita. („Quem κόσμον Graeci, nomine *ornamenti*,

appellaverunt, eum nos a perfecta absolutaque elegantia mundum." *Plin.* Hist. Nat. 2, 3. cf. *Cicer.* de nat. Deor. 2, 22.) Dicitur autem in N. T. a) universe: *mundus, rerum universitas*, coelum terramque continens, Matth. 13, 25. 24, 21. 25, 34. Luc. 11, 50. Joh. 17, 5. 24. Act. 17, 14. Rom. 1, 20. 1 Cor. 8, 4. Eph. 1, 4. Hebr. 4, 3. 9, 26. 1 Petr. 1, 20. Apoc. 13, 8. 17, 8. Sap. 7, 17. 11, 18. 2 Macc. 7, 23. — rerum natura, 1 Cor. 14, 10. Sap. 16, 17. — b) per synecdochen: *terrarum orbis*, tanquam pars primaria (ut antiquis videbatur) mundi, Joh. 11, 9. 21, 25. 1 Cor. 5, 10. — *terra* quatenus opponitur coelum, *adjuncta notione imbecillitatis et vitiositatis*, Joh. 8, 23. ubi ἐκ τοῦ κόσμου τούτου εἶναι respondet τῷ ἐκ τῶν κάτω εἶναι, quod refertur cum ad ortum tum ad animi rationem et est: humanae originis et vitiositatis esse. vid. etiam 1 Joh. 2, 15—17. — hyperbolice: magna orbis pars; Matth. 4, 8. πᾶσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου. — 4) per metonymiam κόσμος pro οἱ ἐν τῷ κόσμῳ, *incolae mundi*, 1 Cor. 4, 9. θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις, mundo, scilicet cum angelis tum hominibus, mundo cum superiori tum inferiori. De hac distinctione et usu voc. עולם apud Rabbinos vid. *Buxtorf.* lex. p. 1620. — *terra inhabitata, incolae telluris*; et quidem a) universe, Matth. 5, 14. 13, 38. 26, 13. Marc. 14, 9. Luc. 12, 30. Joh. 1, 2. 9. 10. 16. 8, 12. 11, 27. 18, 36. 1 Joh. 2, 2. 4, 1. 3. 9. 14. Rom. 3, 6. 19. 1 Cor. 4, 13. 2 Cor. 1, 12. 1 Tim. 3, 16. ἐν κόσμῳ, inter homines. Hebr. 10, 5. Apoc. 11, 15. ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου, imperium in homines. — et passim. vid. Sap. 9, 3. 14, 6. 10, 1. ubi Adamus πατὴρ τοῦ κόσμου dicitur; 14, 14. — b) indefinite de *magna parte* Rom. 1, 8. ἐν τῷ κόσμῳ, ubicunque inter homines, nostrum: weit und breit. Col. 1, 6. 1 Petr. 5, 9. Inde ὁ κόσμος interdum simpliciter *multitudo* in scriptis Joannis, Joh. 12, 19. ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. Joh. 7, 4. 14, 22. 18, 20. Sic Sap. 6, 24. ubi κόσμῳ in altero membro respondet δῆμος. — c) de certo hominum numero simul viventium; *aevum, seculum*, ut עולם hebr. 2 Petr. 2, 5. ὁ ἀρχαῖος κόσμος. ib. 3, 6. κόσμος ἀσεβῶν. Hebr. 11, 7. κόσμον, homines sui aevi. ib. v. 38. Sic quoque intelligo Matth. 18, 7. Joh. 9, 39. εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, huius aevi hominibus. — In N. T. d) specialiter *seculum*, quale erat temporibus Jesu et Apostolorum, *vitiosum*, i. e. homines tum viventes, quatenus sensibus cupiditatibusque ducebantur, die durch die Sünde verdorbene Welt, *homines qui nunc sunt* scl. corrupti. Joh. 7, 7. 12, 31. 14, 17. 19. 27. 30. 31. 15, 18. 19. 16, 8. 11. 20. 16, 33. 17, 6. 9. 11. 12—16. 25. 1 Joh. 3, 1. 13. 4, 4. 5. 5, 4 sq. 19. ὁ κόσμος ὅλος, omnes qui nunc sunt; porro: 1 Cor. 1, 20. 21. 27. τὰ μωρὰ τοῦ κοσ. τούτ., quae hisce hominibus stulta videntur. ib. v. 28. 2, 12. πνεῦμα

τοῦ κόσμου. 3, 19. 11, 32. Eph. 2, 2. Phil. 2, 15. — 2 Cor. 7, 10. λύπη τοῦ κόσμου, dolor ob ſcelera ſ. ſceleratos homines. Jac. 1, 27. 2, 5. 4, 4. 2 Petr. 1, 4. — Notandum vero in pluribus horum locorum κόσμον ita dici, ut homines non emendatos, a Chriſto, averſos, die nicht-chriſtliche, die noch ungebeſſerte Welt, indicare videatur, cui contra opponuntur chriſtiani per ſpiritum divinum mente illuminati moribusque emendati. In ſcriptis Petri et Jacobi a κόσμῳ diſtincti et potius veris Dei cultoribus adnumerati videntur Judaei, ita ut κόσμος tantum *gentiles* indicet, ut profecto in locis Paulinis Rom. 11, 12. πλοῦτος κόσμου — πλοῦτος ἐθνῶν. ib. v. 15. 1 Cor. 6, 2. Eph. 2, 12. ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ, inter gentiles. At in Evang. Joannis et in quibusdam locis Pauli κόσμος ſimul comprehendit Judaeos, quippe Jeſu et divinis praeceptis per Jeſum ad nos perlatis immorigeros. Sic στοιχεῖα τοῦ κόσμου, Gal. 4, 3. Col. 2, 8. 20. ad Judaeos et Col. 6, 14. ὁ κόσμος (ut e verſu 15. patet) ad Judaeos et gentiles ſimul ſpectat. — — 5) *bona huius vitae*, bona terreſtria adſpectabilia, Matth. 16, 26. τὸν κόσμον ὅλον κερδαίνειν. Luc. 9, 35. Marc. 8, 36. 1 Cor. 7, 31. 33. 34. fortaſſe etiam. Rom. 4, 13. 1 Cor. 3, 22. — 6) *haec vita* ipſa, *vita hisce in terris*, Joh. 12, 25. ubi opponitur ζωὴ αἰώνιος. 13, 1. 16, 21. γεννᾶν εἰς τὸν κόσμον, in lucem edi. 1 Tim. 6, 7. 1 Joh. 3, 17. — Denique reſtat locus vexatiſſimus, Jac. 3, 6. ubi, quo ſenſu lingua ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας dicatur, vix definiri poteſt. Vel enim eſt: ornatus injuſtitiae; ſcl. lingua improba ea quoque, quae injuſtiſſime fiunt, ornare verbis et ſuis coloribus adſpergere et pingere ſolet; vid. *Elener.* ad h. l. — vel κόσμος eſt pro: complexus, ein Inbegriff, i. e. magna multitudo τῆς ἀδικίας, ut vertit Lutherus: eine Welt voll Ungerechtigkeit; vel, cum οὕτως ſequatur, ὡς ſupplendum eſt ante ὁ κόσμος et poſt πῦρ plene interpungendum, ita, ut vertendum ſit: ut ornatus (mulierum) inhoneſtus ſcl. inquinat mentes, ſic lingua deprehenditur inter corporis membra id, quod totum corpus inquinat. — Sed definire nolo.

Κουάρτος, ου, ὁ, *Quartus*, nomen viri latinum. Rom. 16, 23.

Κοῦμι, hebr. קוּמִי, literis graecis expreſſum, *ſurge*. Marc. 5, 41.

Κουστωδία, ας, ἡ, vox latina *cuſtodia*. Ter in N. T. Matth. 27, 65. 66. 28, 11. de *militibus* romanis ſepulchrum Chriſti cuſtodientibus.

Κουφίζω, f. ίσω, (a κοῦφος, levis) *levo*, *allevo*; — e. g. navem, Act. 27, 38. (*Polyb.* 1, 39. 4. ἐκούφισαν τὰς ναῦς.) — Exod. 18, 22. 1 Reg. 12, 4. Jon. 1, 5. (κουφίζεσθαι ἐγθρῶν, *Joſeph.* de bell. 4, 6. 1.)

Κόφινος, ου, ὁ, *cophinus*, *corbis*. Matth. 14, 20. 16,

9. Marc. 6, 43. 8, 19. Luc. 9, 17. Joh. 6, 13. — LXX. Pſal. 81, 5. pro חגור, Laſt-Korb. Jud. 6, 19. pro חבל.

Κράββατος, ſ. *Κράβατος*, *ου*, *ὁ*, *grabbatus*, i. e. lectus vilior et humilior, unum tantum hominem capiens, ſicque differt a *κλίνη*, lecto ampliori et pretioſiori. (*Moeris* Att. *σκίμπους ἀττικῶς· κράββατος ἑλληνικῶς.*) — Marc. 2, 4. — 12. 6, 55. Joh. 5, 8 — 12. Act. 5, 15. 9, 33. (In V. T. non legitur.)

Κράζω, f. *ξω*, et *κεκράξομαι*, (vid. *Roſtii* gramm. gr. §. 75.), LXX. pro קרא, צעק, זעק, שועע, 1) *clamo*, *vociferor*, *altam vocem edo*; de clamore, qui conſtat exlamationibus, et ſonis non articulatis; — Matth. 14, 26. *ἀπὸ τοῦ φόβου.* — prae dolore Matth. 27, 50. Marc. 15, 39. coll. v. 37. Apoc. 12, 2. — prae horrore Act. 7, 57. — de vocibus inſanientium Matth. 1, 26. 5, 5. 9, 26. Luc. 9, 39. — de vocibus laetantium, cantu exſultantium, Luc. 19, 40. *οἱ λίθοι κεκράξονται*, lapides clamabunt. LXX. pro הריע Jeſ. 6, 16. Pſal. 65, 14. 2) *exclamo*, *alta voce loquor*, Marc. 10, 48. 15, 13 ſq. Luc. 18, 39. Joh. 12, 13. Act. 7, 60. 19, 32. 34. 21, 28. 23, 6. 24, 21. Rom. 9, 27. Exod. 22, 23. — ſeq. dativo *acclamo*, Apoc. 14, 15. coll. Jeſ. 6, 1. Pſal. 119, 145. — Saepius legitur *ἔκραξαν λέγοντες*, Matth. 8, 29. 14, 30. 27, 23. Marc. 3, 11. 9, 24. Joh. 1, 15. 7, 37. 19, 12. Act. 16, 17. 19, 28. Apoc. 6, 10. et paſſim, Exod. 5, 8. — ſive *κράζοντες καὶ λέγοντες*, Matth. 9, 27. 21, 15. Marc. 5, 7. 10, 47. Luc. 4, 41. Joh. 7, 28. 12, 44. Act. 14, 14. — *Κράζειν ὄπισθέν τινος*, clamoribus proſequi aliquem, Matth. 15, 23. — *Κράζειν πρὸς θεόν*, in V. T. de iis, qui Dei auxilium implorant, ſaepiſſime, v. c. Jud. 3, 9. 6, 7. Pſal. 22, 5. — In N. T. a) Jac. 5, 4. *ὁ μισθὸς*, merces detenta, dicitur *κράζειν* ſcl. *πρὸς θεόν*, i. e. Deum implorare ultorem, (cf. Gen. 4, 10. *βοᾷ πρὸς με* Exod. 3, 9. 22, 23. Deut. 15, 9.); b) *κράζειν* de ardentiſſimis precibus ad Deum factis, Gal. 4, 6. *τὸ πνεῦμα κράζει*, pro *ἐν ᾧ* (*πνεύματι*) *κράζομεν* ut legitur Rom. 8, 15. coll. Pſal. 28, 1. 30, 8.

Κραιπάλη, *ης*, *ἡ*, (a *κρᾶς*, caput et *πάλλω*, vacillo, tremo) proprie capitis dolor ex heſterna ebrietate (Athen. lib. 1. p. 34.: *ἐχθὲς ὑπέπινες εἶτα νυνὶ κραιπαλᾷς*) igitur diverſum a *μέθη*, i. e. ebrietate in actu potandi; deinde vero etiam de ebrietate; *crapula*. — In N. T. ſemel Luc. 21, 34. ubi *κραιπάλη* et *μέθη* crapula et ebrietas, conjunctim vel *comeſſationes* omnino indicant, vel ebrietatem quotidianam. (*Alciphron.* 3, 24. *ἡ γαστὴρ τῆς κραιπάλης ἐμπίμπλαται.* Herodian. 2, 5. 2. — *Κραιπαλάω* Pſal. 78, 71. Jeſ. 29, 9.)

Κρανίον, *ου*, *τὸ*, *cranium*, *calvaria*; Matth. 27, 35. Marc. 15, 24. Luc. 23, 33. Joh. 19, 17. — LXX. pro גלגלת Judic. 9, 33. 2 Reg. 9, 35.

Κράσπεδον, ου, τὸ, 1) *fimbria*, a) prominens rei pars, v. c. montis (*Xenoph.* hist. gr. 4, 6. 8.) — b) vestimenti, *Zipfel*, Deut. 22, 12. Zach. 5, 9. ubi in hebr. כָּנָף, quod etiam dicitur de fimbria s. extremitate terrae Job. 37, 3. Jes. 24, 16. — c) *cirrus*, *fimbria*, Quasten, Troddeln, i. e. pannulus ex ora pallii dependens, quo utebantur Judaei e praecepto Num. 15, 38 sq. hebr. צִיצִת, LXX. κράσπεδον. coll. Ezech. 8, 3. — Sic Matth. 9, 20. 14, 36. 23, 5. Marc. 6, 56. Luc. 8, 44.

Κραταιὸς, ὰ, ὸν, (a κράτος) *robustus*, *validus*, *potens*. 1 Petr. 5, 9. κραταιὰ χεὶρ τοῦ θεοῦ. — 3 Esdr. 8, 47. κατὰ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ κυρίου ἡμῶν. Deut. 4, 34. 6, 21. Exod. 13, 3. Ezech. 20, 33 sq. Job. 30, 21.

Κραταιόω, ῶ, f. ώσω, — LXX. pro אָמַץ, גָּבַר, חָזַק, *firmum*, *fortem facio*, *firmo*, *roboro*, 1 Sam. 23, 16. 2 Reg. 15, 19. Psal. 103, 11. Test. XII. Patr. p. 660. verbis affirmo, bekräftigen. — *passiv. firmor*, *augeor viribus* cum corporis tum animi; — ἐκραταιοῦτο πνεύματι, viribus animi augebatur, sensus: cognitione et virtute crevit, Luc. 1, 80. 2, 40. Κραταιωθῆναι δυνάμει, Eph. 3, 16. — ex significatione medii: firmo me, *fortem me praesto*, *fortiter ago*, 1 Cor. 16, 13. Psal 31, 24. ἀνδρίζεσθε καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία ὑμῶν. 2 Chron. 21, 4.

Κρατέω, ῶ, f. ήσω, — LXX. maxime pro אָחַז et חָזַק, 1) *manu tango*, *manu prehendo*, seq. genitivo τῆς χειρός τινος, Matth. 9, 25. Marc. 1, 31. 5, 41. Luc. 8, 54. (Gen. 19, 16. Psal. 23, 23. Jes. 41, 13.) — etiam τινὰ τῆς χειρὸς, Marc. 9, 27. (τῇ χειρὶ, Gen. 21, 18.) cf. Cant. 7, 8. 2 Sam. 1, 11. — seq. accusativo semel Matth. 28, 9. κρατ. τοὺς πόδας, genua amplexari. — 2) *manu capio*, *comprehendo*, *potior*, seq. accusativo, Matth. 12, 11. 14, 3. 18, 28. 21, 46. 22, 6. 26, 4. 48. 50. 55. 57. Marc. 3, 21. 6, 17. 12, 12. 14, 1. 44. 46. 49. 51. Act. 24, 6. Apoc. 20, 2. — 2 Sam. 6, 6. Psal. 137, 12. (Test. XII. Patr. p. 589. τὰς δορκάδας ἐκράτουν διὰ τοῦ δρόμου.) — tropice: *adsequor*, *consequor*, *compos fio*, seq. genitivo; Act. 27, 13. τῆς προθέσεως. Hebr. 6, 18. τῆς ἐλπίδος. Prov. 14, 18. οἱ δὲ πανοῦργοι κατήσουσιν κόσθήσεως. (*Joseph.* Antiq. 6, 6. 3. κρατεῖν τοῦ λογισμοῦ, rationis compotem esse.) — 3) *firmiter teneo*; et quidem a) manu, Apoc. 2, 10. (Test. XII. Patr. p. 590. βοῦν ἐκράτησα τῶν κεράτων.) — b) agendo, i. e. *sequor in agendo*, *observo studiose*, τὴν παράδοσιν, Marc. 7, 3. 4. 8. 2 Thess. 2, 15. τὴν διδαχὴν βαλαὰμ, Apoc. 2, 14. 15. (Test. XII. Patr. p. 665. κρατεῖν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ.) — c) fide, i. e. *firmiter adhaereo*, seq. accusat. Col. 2, 19. κρατῶν τὴν κεφαλὴν, caput ecclesiae. Apoc. 2, 13. κρατεῖς τὸ ὄνομά μου. Semel seq. genitivo Hebr. 4, 14. κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας, firmi, fidi simus in confessione. Ab-

ſolute Apoc. 2, 25. 3, 11. (2 Sam. 3, 6. Ἀβεννὴρ ἦν κρατῶν τοῦ οἴκου Σαούλ. Sic חָזַק Jeſ. 56, 4. 6. Job. 2, 4. 9.) — 4) teneo ne abeat, evadat, *retineo*, a) vi invitum, Act. 2, 24. Apoc. 7, 1. τοὺς ἀνέμους, ventos, quos ſol. carcere incluſos cogitabant veteres. — b) precibus volentem, Act. 3, 11. (alii hic: *affectari, ſequi eundo*) coll. 2 Reg. 4, 8. — c) animo retineo, Marc. 9, 10. τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτούς; noſtrum: ſie behielten die Sache bei ſich; ſenſus: reticebant. (Teſt. XII. Patr. p. 683. ἐν ψυχῇ σου μὴ κρατήσῃς δόλον. Dan. 5, 12. ἀναγγέλλειν κρατούμενα, abſcondita, chald. אֲחִידָן, aenigmata.) — d) ſingulari modo uſurpatur Joh. 20, 23. κρατεῖν τὰς ἁμαρτίας, quod cum opponatur τῷ condonare, eſt: poenam aſſervare peccati, condonationem negare; — et Luc. 24, 16. ἐκρατοῦντο οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι, cohibebantur oculi. Sic חָזַק de cordis obduratione, ne ſentiat, Exod. 7, 13. 22. 4, 21. — Saepius non legitur.

Κράτιστος, η, ον, (a κράτος) potentiſſimus, fortiſſimus Am. 6, 2. 2 Macc. 3, 2. ubi βασιλεῖς et κράτιστοι parum differunt; — *optimus*, (1 Reg. 15, 15.), *nobiliſſimus* (2 Macc. 4, 12.), quo ſenſu adhibebatur in compellandis hominibus illuſtribus, nobilibusque. Luc. 1, 3. κράτιστε θεόφιλε. Act. 23, 26. τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι φήλικι. 24, 3. 26, 25. *Joſeph.* contr. Ap. 1, 1. κράτιστε ἀνδρῶν Ἐπαφρόδητε, pro quibus ib. 2, 1. leguntur: τιμιώτατέ μοι Ἐπαφρόδ.

Κράτος, εος, ους, τὸ, 1) *robur manus, corporis*, Sir. 47, 5. ἔδωκεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ κράτος, ἐξᾶραι ἄνθρωπον δυνατόν. — deinde: *vis, potentia* quaevis; Col. 1, 11. τὸ κράτος τῆς δόξης, potentia benevolentiae; i. e. benevolentia potentiſſima. — τὸ κράτος τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, potentia roboris eius, i. e. ſumma eius potentia, Eph. 1, 19. 6, 10. ex hebraismo; Jeſ. 40, 26. Job. 21, 23. Dan. 4, 26. (τὸ κράτος τῆς θαλάσσης, vehementia, vis undarum, Pſal. 89, 10.) — Κατὰ κράτος, *potenter, valde*, Act. 19, 20. — per metonymiam: *opus potentiae, facinus, miraculum*, Luc. 1, 51. ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ. (Pſal. 118. 16. δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύναμιν.) — 2) *poteſtas ſumma, imperium*, Hebr. 2, 14. — de Dei imperio, 1 Tim. 6, 16. 1 Petr. 4, 11. 5, 11. Jud. v. 25. Apoc. 1, 6. 5, 13. (2 Macc. 3, 34. 7, 17. 9, 17. 11, 4.) in quibus locis alii explicant: celebratio, uti hebr. עֹז interdum legatur, v. c. Pſal. 8, 3. 89, 14.

Κραυγάζω, f. άσω, *clamo, vociferor, clamores tollo*, Matth. 12, 59. Joh. 18, 14. 19, 6. 15. Act. 22, 23. — κραυγάζειν τινι, clamo alicui, acclamo, Matth. 15, 22. — exclamo, Joh. 11, 43. — Esdr. 3, 13.

Κραυγή, ῆς, ἡ, clamor, vociferatio, LXX. pro וְעָקָה f. צְעָקָה, שַׁוְעָה; — dicitur a) de clamoribus acclamantium Apoc. 14, 18. — plangentium Apoc. 21, 4. Jer. 18, 22. 20,

16. Esth. 4, 3. — irascentium, Eph. 4, 31. coll. Jes. 5, 7. — preces enixissimas facientium et Dei auxilium implorantium, Hebr. 5, 7. Neh. 9, 9. Job. 34, 28. Psal. 5, 1. ubi v. 2. pro κραυγὴ leguntur φωνὴ τῆς δεήσεως. — tumultuantium, Act. 23, 9. ubi κραυγὴ pro tumultu. coll. Jes. 66, 6. ubi pro יאון. Jer. 49, 20. κραυγὴ τῆς θαλάσσης. — Per metonymiam, id quod clamore effertur, nuntiatur, *rumor, fama*, Matth. 25, 6. Gen. 18, 20. 21.

Κρέας, ἑατος, ἑαος contr. ἑως, τὸ, *caro; carnes*. Rom. 14, 21. 1 Cor 8, 13. LXX. saepissime pro בָּשָׂר, Gen. 9, 4. Exod. 12, 8. Deut. 14, 8.

Κρείττων, (ter κρείσσων 1 Cor. 7, 9. 38. Phil. 1, 23.), ονος, ὁ, ἡ, — ον, τὸ, (comparat. ab ἀγαθὸς) *melior*, i. e. *utilior, beatior, quod magis conducit*, 1 Cor. 7, 9. 38. 12, 31. Phil. 1, 23. Hebr. 11, 40. 12, 24. 1 Petr. 3, 17. 2 Petr. 2, 21. Exod. 14, 12. Psal. 84, 10. — *melior ratione morum* 1 Cor. 11, 17. Hebr. 6, 9. — *praestantior, nobilior*, Hebr. 7, 7. 20. 22. 8, 6. 9, 23. 10, 34. 11, 16. 35. Prov. 24, 5. — Saepius non legitur.

Κρέμαμαι, pendeo, vid. Κρεμάω.

Κρεμάω, f. κρεμάννυμι, f. άσω, *suspendo, ich hänge auf*, Act. 5, 30. 10, 39. κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. Gen. 40, 19. 22. Deut. 21, 22. Esth. 6, 4. — Passiv. aor. ἐκρεμάσθην Matth. 18, 6. κρεμασθεὶς, Luc. 23, 39. 2 Sam. 18, 19. Esth. 5, 14. 7, 10. — *Medium* κρέμαμαι, quasi a κρέμημι, sive a perf. pass. κεκρέμαμαι, suspensus sum, *pendeo, ich hänge*, propr. Cant. 4, 4. — tropice κρέμαμαι ἔν τινι, pendeo ab aliqua re, positus sum in ea; Matth. 22, 40. ἐν ταύταις ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται, sensus: in his est summa praeceptorum in libris sacris, ad haec praecepta omnia reliqua redeunt. Tropice etiam Judith. 8, 24. ἐξ ἡμῶν κρέμαται ἡ ψυχὴ αὐτῶν. *Phil.* Tom. II. ed. Mang. p. 420. ὧν αὐ τοῦ ἔθνους ἐλπίδες ἐκρέμαντο. coll. Jes. 22, 42. — particip. κρεμάμενος, *pendens*, Luc. 28, 4. Gal. 3, 13. Deut. 21, 23. 2 Sam. 18, 10. (De forma grammatica huius verbi vid. Matthiae gramm. §. 240. *Rostii* gramm. p. 296.) Saepius non habetur.

Κρημνὸς, ου, ὁ, *locus praeruptus, praecipitium*. Matth. 8, 32. Marc. 5, 13. Luc. 8, 33. vid. Κατὰ sub. I. 2 Chron. 25, 12.

Κρής, ητος, ὁ, *Cretensis, Cretae, insulae, incola*. Act. 2, 11. Tit. 2, 12. κρῆτες ἀεὶ ψευσταί. — *Hesych.* κρητίζειν: ἐπὶ τοῦ ψεύδεσθαι καὶ ἀπατᾶν. ἔταττον δὲ τὴν λέξιν ἀπὸ τοῦ τοὺς κρῆτας ψεύστας εἶναι.

Κρήσκης, ηντος, ὁ, lat. *Crescens*; nom. propr. 2 Tim. 4, 10.

Κρήτη, ης, ἡ, *Creta*, insula fertilissima et maxima

Archipelagi Graecorum, hodie *Candia*, Act. 27, 7. 12. 13. 21. Tit. 1, 5. [3, 16.].

Κριθή, ῆς, ἡ, hordeum. Apoc. 6, 6. — LXX. pro שְׂעֹרָה, Deut. 8, 8. Ruth. 1, 22. 3, 2.

Κρίθινος, η, ον, (a *κρίθη*) *hordaceus*; Joh. 6, 9. 13. — 2 Reg. 4, 42. *ἄρτους κριθίνους.* Judic. 7, 13. Ezech. 4, 12.

Κρίμα, τος, τὸ, (a *κρίνω*) hebr. מִשְׁפָּט, 1) *judicium, sententia,* a) judicium *cuiuscunque* de altero *α*) in utramque partem, Matth. 7, 2. Luc. 23, 40. *ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ,* idem statuis, judicas de eo, quod alii. — *β*) sententia sinistra, *criminatio,* 1 Tim. 3, 6. — b) sententia lata *judicis, α*) in utramque partem, Zach. 7, 9. — in N. T. maxime *β*) *sententia damnatoria,* Matth. 23, 14. Marc. 12, 40. Luc. 20, 47. 24, 20. *διδόναι εἰς κρίμα θανάτου,* tradere supplicio mortis. Rom. 2, 2. 3. 5, 16. Apoc. 18, 20. *τὸ κρίμα ὑμῶν,* supplicium vestrum. — ex hebr. *poena,* Rom. 3, 8. 13, 2. *ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται,* sibi poenas contrahent. 1 Cor. 11, 29. *κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει,* edendo poenas sibi contrahit, coll. v. 30. Gal. 5, 10. 1 Tim. 5, 12. *ἔχειν κρίμα,* puniri. 1 Petr. 5, 12. 1 Petr. 4, 17. 2 Petr. 2, 3. Jud. v. 4. — Ezech. 5, 8. 10. 30, 19. Sir. 21, 5. — c) judicium extremum, Act. 24, 25. Hebr. 6, 2. — 2) ex hebr. *lis, causa,* 1 Cor. 6, 7. 11, 34. *ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνερχ.* ne ad lites agendas videamini convenisse. LXX. Job. 31, 13. Exod. 18, 22. 23, 6. — 3) *ratio reddenda,* Verantwortung, Jac. 3, 1. — 4) *decretum, consilium de hominum fatis;* ita de Dei decretis a) transitive, Rom. 11, 33. ubi in altero membro ὁδοί. Psal. 19, 10. 35, 6. 17, 1. — Sic quoque explico Joh. 9, 39. *εἰς κρίμα ἦλθον,* i. e. veni, ut ratum faciam Dei decretum hoc etc. (Alii malunt *κρίμα* sensu proximo accipere de discretione, et vertere: veni ut discernantur homines, ut appareat qui probi improbive sint.) — b) intransitive: *fata, sors,* quae ex decreto Dei eveniunt, Apoc. 17, 1. Sic מִשְׁפָּט Jes. 40, 27. — Cum reges essent simul judices summi, שֵׁבֶט quoque est *imperio, regno,* et *κρίνω,* praesum, regno, v. c. Sap. 6, 4. 12, 18. Sir. 4, 16. Inde 5) Apoc. 20, 4. *κρίμα* est *imperium.* cf. Psal. 7, 21. et vid. *Κρίνω.* — Saepius non legitur.

Κρίνον, ου, τὸ, lilium; Matth. 6, 28. Luc. 12, 27. — LXX. pro פֶּרַח Exod. 37, 18. 20. שׁוֹשַׁן Cantic. 2, 16. 6, 1.

Κρίνω, f. *ινῶ,* — LXX. pro דון, רוב, maxime pro שֵׁבֶט — 1) secerno, segrego; *Hom.* Iliad. 2. 362. coll. Ezech. 7, 14. — eligo, seligo, 3 Macc. 13, 15. *Joseph.* Antiq. 11, 3. 10. *κεκριμένοι ἄρχοντες.* — Cum in separatione et electione fit judicium, est 2) *judico,* et quidem a) universe: *judico, sententiam fero,* Matth. 7, 2. Luc. 7, 43. Joh. 7, 24. 8, 15 sq. 26. 50. Act. 15, 19. Rom. 2, 16. 1 Cor. 10, 29. ἡ ἐλευθερία

μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως, de mea libertate statuitur, sententia fertur ex alterius conscientiae judicio. 1 Cor. 11, 13. 2 Cor. 5, 15. — b) *censeo, habeo, aestumo*, Act. 13, 46. οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτούς. ib. 16, 15. 26, 8. Rom. 3, 7. 14, 5. κρίνειν ἡμέραν παρ' ἡμέραν, diem diei praeferre; et κρίνειν πᾶσαν ἡμέραν, parem aestumare quemque diem. 1 Cor. 2, 2. coll. Sap. 2, 22. *Joseph.* Antiq. 4, 8. 2. κριθείητε εὐδαιμονέστατοι. — c) *dijudico, arbitror*, Act. 4, 19. 1 Cor. 10, 15. coll. Gen. 16, 5. Jud. 11, 27. — (Inde ex adjuncto explico, interpretor, v. c. somnium, *Joseph.* Antiq. 10, 10. 6. et 10, 11. 2. Dan. 2, 7. Job. 39, 32.) — d) sensu forensi, de judicio cum Dei tum hominum, ubi est α) *jus dico, judico, sententiam fero*, Luc. 12, 57. κρίνετε τὸ δίκαιον, judicatis juste. Joh. 18, 31. Act. 23, 3. 24, 6. Rom. 3, 6. 1 Cor. 5, 12 sq. Jac. 2, 12. 1 Petr. 1, 17. 2, 23. 4, 5. Apoc. 11, 18. 20, 12. 13. — β) *judicium habeo*, Joh. 5, 22. et fortasse etiam v. 30. Act. 17, 31. 2 Tim. 4, 1. — passiv. *in jus vocor*, Joh. 16, 11. Act. 23, 6. 24, 21. 26, 6. Rom. 3, 4. νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε, causa vincis, si lis tibi intenditur, i. e. justus appares, si peccator propter poenas sibi inflictas te injustitiae accusat. vid. Psal. 51, 5. et *Elsneri* obss. II, p. 18. — γ) *causam ago*, seq. ἐπί, Act. 25, 9. 10. 20. 1 Cor. 6, 1. 6. — *litigo* coram judice, Matth. 5, 40. 1 Cor. 6, 6. coll. Prov. 28, 25. Eccles. 6, 10. Judic. 8, 1. — 3) refertur ad sententiam latam, et est: *decerno, volo, constituo, placet mihi*, Act. 16, 4. τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα, decreta sancita, ib. 20, 16. 21, 25. 25, 25. 27, 1. ἐκρίθη, placuit. 1 Cor. 7, 37. 2 Cor. 2, 1. Tit. 3, 12. Rom. 14, 13. τοῦτο κρίνετε μᾶλλον, hoc potius placeat vobis, i. e. huic potius studete. vid. 3 Esdr. 6, 22. ἐὰν κρίνηται (Esdr. 5, 17. in textu hebr. רעות, voluntas) τῷ κυρίῳ. ib. 9, 94. ὡς ἐκρίθη σοι (Esdr. 10, 3.) 2 Macc. 15, 21. 3 Macc. 1, 7. Sap. 8, 9. Judith. 11, 13. *Joseph.* Ant. 1, 4. et 7, 1, 5. — 4) ex usu scriptorum nostrorum et hebraico dicendi genere, κρίνω saepius habet notionem aliam adjunctam, quae est primaria et vertendo exprimenda; scilicet a) *finistre, severe judico*, i. e. *damno*, Matth. 7, 1. Luc. 6, 37. Rom. 2, 1. 3. 14, 3. 4. 10. 13. 22. 1 Cor. 4, 5. Col. 2, 16. — *damnandum declaro*, Rom. 2, 27. (vid. Γράμμα) Jac. 4, 11. 12. — b) sensu forensi: *reum declaro, damno*, Luc. 19, 22. Joh. 7, 51. Rom. 2, 12. 1 Cor. 5, 3. cf. Psal. 5, 11. Job. 10, 2. — c) *poenam annuntio*, s. *expeto*, i. e. *punio*, Joh. 3, 17. 18. 12, 47 sq. Act. 3, 13. 7, 7. 13, 27. 1 Cor. 11, 31 sq. 2 Thess. 2, 12. Hebr. 13, 4. 1 Petr. 4, 6. Apoc. 6, 10. 16, 5. 18, 8. 20. ἔκρινεν ὁ θεὸς τὰ κρίματα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς, Deus supplicii vestri poenas ab ea repetiit. ib. 19, 2. 11. coll. Jes. 66, 16. Ezech. 38, 22. Sap. 11, 9. — etiam: libero ab injuria puniendo adversarios s. persecutores, *vindico*, Hebr.

10, 30. Deut. 32, 35 ſq. Gen. 30, 5. Prov. 29, 7. — d) *gubernо, praeſum, impero*, ita tamen ut notio imperandi et iuris dicendi ſimul ſpectetur; Matth. 19, 28. *κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς*, ſcl. praemii loco, vid. v. 29. Luc. 22, 30. 1 Cor. 6, 2. 3. coll. Judic. 12, 7. 9. 15, 20. 16, 32. 1 Sam. 4, 19. Sir. 4, 15. *κρινεῖ ἔθνη*, Sap. 3, 8. *κρινοῦσι ἔθνη καὶ κρατήσουσι λαῶν*. coll. c. 5, 1—16. et 1, 1. ubi *κρίνοντες τὴν γῆν* sunt ſummi judices, reges. — Saepius non legitur.

Κρίσις, εως, ἡ, (a *κρίνω*) — LXX. pro דִּין, דִּינָה, maxime pro מִשְׁפָּט, 1) ſegregatio, — electio. — 2) *judicium, arbitrium*, Joh. 7, 24. 8, 16. (*Joſeph.* c. Apion. 1, 24. *ὑγιαίνοντες τῇ κρίσει.*) (Etiam beneplacitum, Sir. 38, 16. Tob. 7, 12.) — Senſu forenſi: a) *judicium*, i. e. judicandi actus, iudicium quod habetur, Jac. 2, 13. vid. *Ἔλεος*. — De judicio extremo, Matth. 12, 41 ſq. Luc. 10, 14. 11, 31 ſq. Joh. 5, 27. *κρίσιν ποιεῖν*, (*Joſeph.* Antiq. 6, 3. 2. *τὰς κρίσεις πρὸς τὸ κέρδος ποιούμενοι.*) Joh. 5, 30. Hebr. 9, 27. Jud. v. 15. Idem in formula *ἡμέρα τῆς κρίσεως*, Matth. 10, 15. 11, 22. 24. 12, 36. [Marc. 6, 11.] 1 Joh. 4, 17. 2 Petr. 2, 9. 3, 7. *κρίσις μεγάλης ἡμέρας*, Jud. v. 6. *Ὥρα τῆς κρίσεως*, Apoc. 14, 7. coll. Prov. 6, 34. — b) *ſententia lata*, Rechtsſpruch, 2 Petr. 2, 11. vid. *Βλάσφημος*. Jud. v. 9. *κρίσις βλασφημίας*. coll. Jeſ. 59, 4. — 3) Ex uſu noſtrorum ſcriptorum, ut *κρίνω*, ſaepius habet notionem adjunctam, quae eſt primaria et vertendo reddenda, ſcil. a) *retributio in judicio*, in utramque partem, Joh. 5, 22. *τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ*, omnem retributionem cum piorum tum impiorum filio tradidit. — b) *damnatio, poena* ex judicis decreto, Joh. 5, 24. 12, 31. *νῦν κρίσις ἐστι*, jam poenae inſtant hominibus huius aevi. ib. 16, 8. 11. Act. 8, 33. Hebr. 10, 27. 2 Petr. 2, 4. Apoc. 16, 7. 19, 2. 18, 10. Jeſ. 34, 8. 35, 4. Sic quoque *κρίσις τῆς γεέννης*, Matth. 23, 33. *κρισ. αἰώνιος*, Marc. 3, 29. *ἀνάστασις κρίσεως* i. e. *εἰς κρίσιν*, ad poenas ſuſtinendas. Joh. 5, 29. De poena etiam Matth. 12, 18. *κρίσις* eſt intelligendum, cf. Hoſ. 1, 11. Jeſ. 42, 1. Alii hic explicant *decretum, lex, placitum* (Sap. 17, 1. Eſth. 1, 13. Deut. 11, 1. Exod. 15, 25. 2 Chron. 35, 13.) referuntque ad doctrinam chriſtianam. — Metonymice: c) *culpa*, quae damnat, Joh. 3, 19. *αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις*, in eo autem eſt culpa quae damnat. — d) *vindicatio, ultio* juſti, quae fit eo, quod injuſtus punitur, 2 Theſſ. 1, 5. ubi *κρίσις τοῦ θεοῦ* eſt vindicatio Chriſtianorum ab adverſariis horumque punitio. cf. Pſal. 140, 13. Jeſ. 1, 24. — 4) *juſtitia*, Matth. 23, 33. Luc. 11, 42. coll. Gen. 18, 25. Jer. 10, 24. 17, 11. — 5) *judex*, ſ. *judices* qui jus dicunt; Matth. 5, 21. 22. ubi *κρίσις*, cum diſtinguatur a ſynedrio, eſt judicium minus, judices cuiusvis urbis vel loci, de quibus vid. Deut. 16, 18. 2 Chron. 19, 5. Secundum Joſephum eius-

modi judices ſeptem quovis loco erant conſtituti; Ant. 4, 8. 14. ἀρχέσθωσαν καθ' ἑκάστην πόλιν ἑπτά. Idem de bell. 2, 20. 5. Ἰώσηπος, εἰς τὴν γαλιλαίαν ἐλθών — τῶν μὲν γηραιῶν ἑβδομήκοντα κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης τῆς γαλιλαίας, ἑπτὰ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς τῶν εὐτελεστέρων διαφορῶν. Vid. *Kreb ſ.* in obſ. Flav. p. 19 ſqq. — Reſtant duo loca admodum dubiae interpretationis; a) 1 Tim. 5, 24. προάγουσαι (ſcl. αὐτοὺς) εἰς κρίσιν, quae producunt eos ad judicem i. e. tam publica ſunt, ut magiſtratum cauſam cognoſcere oporteat; vel: excitantes poenas, i. e. quorum poena non deerit. Alii: ita aperta ſunt, ut facile ſit de iis certum judicium ferre, ut nos impellant ad judicium de iis ferendum. — b) Matth. 12, 20. ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν, e Jeſ. 42, 2. repetita, ubi autem non eadem leguntur. Alii: usque quo victorioſam reddiderit doctrinam (κρίσις praecepta Dei) evangelicam. cf. *Raphelius* in annot. e Polyb. ad h. l. Alii: usque dum cauſam, de qua diſceptatur (ſic κρίσις Gen. 14, 7.) obtinuerit. Vid. *Kreb ſ.* in obſſ. Flav. ad h. l. Poſſet κρίσις ex mente Evangeliſtae intelligi ſenſu militari, quo de *exitu pugnae*, de decretorio proelio interdum dicitur, v. c. 2 Macc. 15, 17. 20. ibid. 13, 13. 14, 18. Dionyſ. Halic. 9, 35. ταλαντευομένη τῇδε καὶ τῇδε ἡ κρίσις τοῦ πολέμου. *Joſeph.* Antiq. 7, 5. πολλαῖς μάχαις κριθείς. Iam ſenſus: usque dum in pugna decretoria vicerit. Sed obſtat ἐκβάλλω; quare κρίσιν potius de *fato ultimo*, *morte* intelligere vellem: usque dum ſupplicium (in reſurrectione) victor abjecerit. cf. Sir. 38, 16. Lib. Henoch (*Fabric.* Codex Pſeudepigr. T. I. p. 187.): ubi martyres, mortem perpeſſi angelos implorant: εἰσαγάγετε τὴν κρίσιν ἡμῶν πρὸς τὸν ὕψιστον, καὶ τὴν ἀπώλειαν ἡμῶν ἐνώπιον κ. τ. λ. Si κρίσις noſtris ſcriptoribus de electione et ſeparatione diceretur (ut κρίνω) putarem abſtractum pro concreto poſitum eſſe: usque dum electos (ſcl. e gentibus, ſeparatos veri Dei cultores, vid. Matth. 25, 32 ſq.) ad victoriam eduxerit. cf. Ἐκβάλλω. — Saepius non habetur.

Κρίσπος, ου, ὁ, *Crispus*, nom. pr. praefectus Synagogae Corinthi; Act. 18, 8. 1 Cor. 1, 14.

Κριτήριον, ίου, τὸ, (a κρίνω) 1) norma ad judicandum, inſtrumentum exploratorium; nota, indicium rei. — 2) locus ubi judicium habetur, *tribunal* judicis, Suſann. v. 49. — metonym. *judices congregati*, *judicium*, Dan. 7, 10. 26. 1 Reg. 7, 7. Exod. 21, 6. — Sic in N. T. Jac. 2, 6. — Ex adjuncto 3) *cauſa*, *lis*; ſic 1 Cor. 6, 2. 4.

Κριτής, οῦ, ὁ, LXX. pro דַּיָּן et שָׁפֵט; — 1) *qui rem aliquam judicat*, *judicium ferens*, Jac. 2, 4. κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν, vid. Διαλογισμός. — *ſiniſtre judicans*, qui reprehendit, Jac. 4, 11. κριτὴς νόμου, qui judicium de lege ſibi arrogat, legis magiſtrum ſe gerit. coll. Job. 13, 8. —

2) *arbiter* inter duos litigantes, Matth. 12, 27. Luc. 11, 19. Act. 18, 15. Sap. 16, 7. 1 Sam. 24, 16. — 3) *judex*, qui jus dicit, a) civilis, Matth. 5, 25. Luc. 12, 58. 18, 2. 6. nisi hic est praefectus. Jac. 4, 12. νομοθέτης καὶ κριτής. Esdr. 7, 24. Deut. 16, 18. — b) divinus, *qui sortem definit* hominum, Act. 10, 42. 2 Tim. 4, 8. Jac. 5, 9. — ex adjuncto: *vindex, ultor*, Hebr. 12, 23. κριτῇ θεῷ πάντων, ad vindicem nostrum, qui est dominus supremus omnium. coll. Psal. 7, 11. 68, 5. τοῦ πατρὸς τῶν ὀρφάνων καὶ κριτοῦ τῶν χηρῶν. 2 Macc. 12, 6. — 4) ex hebraismo: *praefectus*, *princeps*, a) de praefectis romanis Act. 24, 10. — b) de magistratibus Israelitarum summis qui κατ' ἐξοχὴν שֹׁפְטִים, κριταὶ, dicuntur, Act. 13, 20. Jud. 2, 16. 18. 19. Ruth. 1, 1. 2 Sam. 23, 22. *Joseph.* Antiq. 6, 5. 4. coll. Sir. 10, 1. 2. 24. Epist. Jer. v. 14. „idolum sceptrum tenens ὡς ἄνθρωπος κριτὴς χώρας. 3 Esdr. 2, 17. κριταὶ ἐν κοίλῃ συρίᾳ. — Saepius non legitur.

Κριτικός, ή, όν, (a κρίνω) *ad dijudicandum aptus, judicandi peritus.* — Cum κρίνειν saepius sit explicare, interpretari res absconditas, pervestigare quae obscura sunt, (vid. Κρίνω sub no. 1.) itemque κρίσις dicatur de pervestigatione, explicatione (v. c. somnii, *Joseph.* Antiq. 10, 10. 3. et 4.), λόγος κριτικὸς ἐνθυμήσεων, Hebr. 4, 12. est verbum *quod pervestigat* intima cordis. conf. vers. 13. *Hesych.*: κριτικὸς ἐνθυμήσεων· διακρίνων λογισμούς.

Κρούω, f. ούσω, *pulso fores*, de introituro; de exituro usurpatur ψοφεῖν, crepare. — Κρούω τὴν θύραν, Luc. 13, 25. Act. 12, 13. 16. (ἐπὶ τὴν θύραν, Judic. 19, 22. Cant. 5, 13. τὴν αὐλὴν τῆς σκηνῆς, Judith. 14, 14.) — Κρούω simpliciter, Matth. 7, 7 sq. Luc. 11, 9 sq. 12, 36. Apoc. 3, 20.

Κρυπτή, ῆς, ἡ, (a κρύπτω) scl. στοὰ *crypta*, *locus abditus.* Ita apud Athenaeum 5, p. 205. (*Sueton.* Calig. 58. Vitruv. 6, 8. Juvenal. 5, 106.) Semel Luc. 11, 33. εἰς κρυπτὴν τίθησι, in locum occultum, ubi scl. nemo est, ponit. Alii εἰς κρυπτὴν ex hebraismo ubi foemininum ponitur loco neutrius accipiunt pro εἰς κρυπτόν, ut quidam codd. legunt ex emendatione. — Non autem locus ipse absconditus sed potius locus sive vas in quo aliquid absconditur, indicatur, ut respondeat verbis c. 8, 16. καλύπτει αὐτὸν σκεύει.

Κρυπτός, ή, όν, (a κρύπτω) *absconditus*, *occultus.* Matth. 10, 26. Marc. 4, 22. Luc. 8, 17. 12, 2. — τὰ κρυπτά τινος, occultae actiones, cogitationes, consilia, Rom. 2, 16. 1 Cor. 14, 25. 2 Cor. 4, 2. (vid. Αἰσχύνη.) 1 Cor. 4, 5. τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, quae alta caligine sunt tecta. — Ἐν τῷ κρυπτῷ, in occulto, ita ut nemo videat et cognoscat, Matth. 6, 4. 6. 18. ἐν κρυπτῷ, in occulto, clam; Joh. 7, 4. 10. 18, 20. — Rom. 2, 29. ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ (scl. τῆς ψυχῆς, s. καρδίας) Ἰουδαῖος, Judaeus internus, qui non circumcisione, sed moribus, placitis cognoscitur. — 1 Petr. 3, 4. ὁ κρυπτὸς τῆς

καρδίας ἄνθρωπος, homo internus, qui oculis non conspicitur. (Sap. 7, 21. τὰ κρυπτὰ, invisibilia.)

Κρύπτω, ψω, (LXX. pro הֶחְבִּיא, הִסְתִּיר, טָמַן, e. g. Jos. 6, 17. Deut. 7, 20. Jos. 2, 6.) *abscondo, occulto;* — de rebus, eventu rerum, consiliis, personis. Matth. 13, 35. 44. ἔκρυψε iterum recondidit, obtexit. 25, 25. Luc. 18, 34. Hebr. 11, 23. ἐκρύβη ὑπὸ τῶν πατέρων. Joh. 19, 38. κεκρυμμένος, clandestinus. Apoc. 6, 15. ἔκρυψαν ἑαυτούς. ib. v. 16. c. 2, 17. κεκρυμμεν. scl. in coelo, sive in arca foederis coelesti. — Med. κρύπτομαι, *abscondo me, absconditus sum, lateo;* Col. 3, 3. ἡ ζωὴ ἡμῶν κέκρυπται σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ θεῷ, vita nostra s. felicitas simul cum Christi vita latet nunc quidem in coelo, recondita est apud Deum. (Psal. 31, 19. χρηστότητός σου, ἧς ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε, hebr. צָפַן, abscondo, asservo.) cf. 1 Sam. 10, 22. Jer. 23, 24. — In significatione medii legitur etiam aor. 2. pass. ἐκρύβην, occulto me, Joh. 8, 59. 12, 36. cf. Gen. 3, 8. 10. 1 Sam. 13, 6. — οὐ δύναται κρυβῆναι non potest latere, Matth. 5, 14. 1 Tim. 5, 25. Jer. 49, 9. — ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου, Luc. 19, 42. (Deut. 7, 20. οἱ κεκρυμμένοι ἀπὸ σοῦ, occultantes se a te.) Saepius non legitur.

Κρυσταλλίζω, f. ίσω, (a κρύσταλλος) *instar crystalli splendeo,* Act. 21, 11. κρυσταλλίζων i. e. κρυσταλλοειδής, Sap. 19, 20.

Κρύσταλλος, ου, ὁ, (a κρύος, frigus et στέλλομαι concrèsco) propr. quod gelu concrescit, glacies, Job. 6, 16. Sap. 16, 22. Sir. 43, 20. grando, Num. 11, 7. Test. XII. Patr. p. 546. — deinde *crystallus* s. *crystallum*, gemma pellucida, Apoc. 4, 6. 22, 1. coll. Jes. 54, 12. *Plin.* Hist. Nat. 37, 2.

Κρυφαῖος, αία, αῖον, occultus, absconditus, a κρύφα s. κρυφῇ, clam. Matth. 6, 18. ubi codd. ἐν τῷ κρυφαίῳ pro ἐν τῷ κρυπτῷ habent; coll. Jer. 23, 4. Sap. 17, 3.

Κρυφῇ, adv. *occulte, clam,* a κρυφὸς. Eph. 5, 12. — coll. Jes. 29, 15. 45, 19. Jer. 38, 16.

Κτάομαι, ῶμαι, f. κτήσομαι, LXX. hebr. קָנָה, 1) *comparo mihi, acquiro,* Matth. 10, 9. Act. 1, 18. ἐκτήσατο, emendi auctor extitit, (*Joseph.* Antiq. 9, 8. 3. τὴν βασιλείαν ἐκτήσατο, auctor fuit ut restitueretur regnum.) Act. 8, 20. 22, 28. Gen. 25, 10. 47, 19. 49, 30. — 2) *possideo, habeo,* Luc. 18, 12. Gen. 36, 6. 46, 6. — ex adjuncto: *utor aliqua re, teneo,* teneo imperio, Luc. 21, 19. κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν τῇ ὑπομονῇ, firmi estote in patientia s. constantia, haltet eure Seelen in Geduld. 1 Thess. 4, 4. vid. Σκεῦος. coll. Sir. 22, 27. πίστιν κτᾶσθαι μετά τινος, fidem praestare, fideliter agere. Sir. 51, 20. καρδίαν ἐκτησάμην μετ' αὐτῆς i. q. ibid. τὴν ψυχήν μου κατεύθυνα εἰς αὐτήν. Jes. 1, 3. ὁ κτησάμενος, dominus i. q. κύριος, קֹנֶה. — Saepius non habetur.

Κτῆμα, τος, τὸ, (a κτάομαι) id, quod aliquis possidet, diciturque de pecunia, agris, aedificiis etc. *possessio, opes, bona.* Matth. 19, 22. Marc. 10, 22. Act. 2, 45. 5, 1. — LXX. pro נַחֲלָה Job. 20, 29. 27, 13. כֶּרֶם Hos. 2, 15. שָׂדֶה Prov. 23, 10. (De supellectile *Joseph.* de bell. 4, 9. 11.)

Κτῆνος, εος, ους, τὸ, *jumentum*, animal portando adsuetum s. quo quis vehitur, Luc. 10, 34. Act. 23, 24. Apoc. 18, 13. — Gen. 30, 44. 31, 43. (צֹאן). Gen. 13, 2. 7. (מִקְנֶה). Num. 20, 4. 8. (בְּעִיר). — 1 Cor. 15, 39. dicitur pars pro toto, jumenta pro animalibus *quadrupedibus*; sic Gen. 1, 25. 26. 2, 20. pro בְּהֵמָה.

Κτήτωρ, ορος, ὁ, (a κτάομαι — κέκτηται) *possessor, dominus*; Act. 4, 34. (*Diod. Sic.* 4, 34. οἱ κτήτορες τῶν χωρίων ἢ οἰκιῶν.)

Κτίζω, f. ίσω, 1) *condo* (urbem exstruo 3 Esdr. 4, 53. *Joseph.* Antiq. 4, 8. 5. κτίζειν πόλεις. coll. Levit. 16, 16.) — *creo*; de Deo mundum creante, Marc. 13, 19. Rom. 1, 25. 1 Cor. 11, 9. Eph. 3, 9. Col. 3, 10. 1 Tim. 4, 3. — de filio Dei creante Col. 1, 16. — LXX. hebr. בָּרָא, Deut. 4, 32. Psal. 89, 12. 104, 31. Gen. 14, 19. Sap. 10, 1. 14. — De formatione animi, morum; Eph. 2, 10. κτισθέντες ἐν χριστῷ ἰησ. ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς. Eph. 4, 24. κατὰ θεὸν κτισθεὶς ἄνθρωπος. (Psal. 51, 11. καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί.) — 2) *efficio ut sit, facio*, Eph. 2, 15. κτίσῃ τοὺς δύο εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον. coll. Sir. 7, 16. γεωργίαν ὑπὸ ὑψίστου ἐκτισμένην. Sir. 38, 1. καὶ γὰρ αὐτὸν (medicum) ἔκτισεν ὁ κύριος, Deus esse voluit. coll. Sir. 49, 14 sq. — Saepius non legitur.

Κτίσις, εως, ἡ, (κτίζω) 1) *exstructio*, (*Joseph.* c. Ap. 1, 2. κτίσεις τῶν πόλεων) *creatio*, actus creandi, Marc. 10, 6. ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. 13, 19. Rom. 1, 20. 2 Petr. 3, 4. (Psalt. Salom. 8, 7. ἀπὸ κτίσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς.) — 2) *res creata, creatura*, i. q. κτίσμα, a) universe, Rom. 1, 25. 8, 39. Col. 1, 15. Hebr. 4, 13. Apoc. 3, 14. Sir. 16, 17. Judith. 9, 12. 16, 11. — b) res huius terrae visibiles Hebr. 9, 11. οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, quod non ex terrestri materia factum est. (Sic κτίσις res visibiles huius mundi, Sap. 2, 6. 5, 17. — c) homines, Marc. 16, 15. κηρύξατε τὸ εὐαγγ. πάσῃ τῇ κτίσει. Col. 1, 23. — d) sensu morali: καινὴ κτίσις, 2 Cor. 5, 17. Gal. 6, 15. i. q. καινὸς ἄνθρωπος, novus homo, qualis efficitur emendatus cum intellectu tum moribus per religionem christianam. — 3) *res instituta, institutum, ordo*; de magistratibus 1 Petr. 2, 13. vid. Κτίζω sub. no. 2. Sic Sap. 16, 24. 19, 6. κτίσις est rerum natura, quatenus ordine, lege tenetur. — Restat locus vexatissimus Rom. 8, 19. 22. ubi κτίσις dictum putant alii de omnibus hominibus; alii de Christianis; alii denique de rebus creatis omnino, quippe qui moneant, antiquioribus, potissimum Judaeis, opinionem de mundo nunc senescente et statu rerum humanarum ad finem prope-

rante, a Deo autem in melius restituendo et instaurando fuisse familiarem. Offendimus in hanc opinionem in scriptis Philonis, Rabbinorum aliorumque. cf. 4 Esdr. 4, 10. „seculum perdidit juventutem suam et tempora appropinquant senescere." vid. ibid. c. 5, 49 sqq. coll. 2 Petr. 3, 13. Act. 3, 21.

Κτίσμα, τος, τὸ, (a κτίζω) *creatura,* — de animantibus; 1 Tim. 4, 4. Apoc. 5, 13. 8, 9. Sap. 9, 2. (de rebus creatis omnino; Sap. 13, 5.) — metaph. creatura spiritualis, homo vi divina per religionem recens formatus ad integritatem mentis, Jac. 1, 18.

Κτιστὴς, ου, ὁ, (κτίζω) *creator, conditor;* 1 Petr. 4, 19. — Judith. 9, 13. Sir. 24, 8. 2 Macc. 1, 24. 13, 14.

Κυβεία, ας, ἡ, (a κύβος cubus) *alea,* das Würfelspiel. Sic profanis. In N. T. semel Eph. 4, 14. ubi tropice κυβεία τῶν ἀνθρώπων, cum aleatores pravis quaestum quaerere soleant artibus, est: vel *nequitia,* ut vertit vulgatus, vel *fraudulentia.* Eodem modo κυβεύειν apud Arrian. diss. Epict. 2, 19. et 3, 21. legi docuit *Elsnerus* obss. II. p. 215. *Suid.* κυβεία· πανουργία. Vocem κυβεία suam quoque fecerunt Rabbini (קוביא), eamque nunc de alea, nunc de *fraude* et *rapina* adhibuerunt. Vid. *Schoettgen.* horae hebr. ad h. l. *Buxtorf.* lex. p. 1984. Alii explicant *inconstantiam;* alii *temeritatem.* (*Horat.* Od. 2, 1. 6. „periculosae plenum opus aleae tractas.") *Suid.* κυβεύειν· εἰς κίνδυνον προπηδᾶν.

Κυβέρνησις, εως, ἡ, (a κυβερνάω, guberno) *gubernatio;* proprie de directione navis, deinde de mundi gubernatione. Paulus 1 Cor. 12, 28. de gubernatione vel ecclesiae vel sacrorum in conventibus. Sic LXX. Prov. 1, 5. 24, 6. pro hebr. תחבלות, ars gubernandi, in dirigendo dexteritas.

Κυβερνήτης, ου, ὁ; gubernator navis; Act. 27, 11. Apoc. 18, 17. — Ezech. 27, 8. 27. 28. pro חבל. 4 Macc. 7, 1.

Κυκλόθεν, (a κύκλος, circulus) *in circuitu; circumcirca,* seq. genit. Apoc. 4, 3. κυκλόθεν τοῦ θρόνου. ib. v. 4. [cap. 5, 11.] LXX. pro סָבִיב Esdr. 1, 6. οἱ κυκλόθεν αὐτῶν. Ezech. 10, 12. 1, 18.

Κυκλόω, ῶ, f. ώσω, (a κύκλος, orbis, circulus) *circumdo, cingo,* hebr. סבב, LXX. 1 Reg. 7, 15. — de circumstantibus, cingentibus alium, Joh. 10, 24. Act. 14, 20. 2 Chron. 23, 7. pro הקיף. (de hostibus in pugna 2 Sam. 18, 15. 2 Reg. 6, 25.) — *obsidione cingo;* Luc. 21, 20. Hebr. 11, 30. Apoc. 20, 9. Psal. 59, 14. Jes. 29, 3. ubi pro חָנָה, castrametor. *Josph.* bell. 4, 9. 10.

Κύκλῳ, (dativ. subst. κύκλος, circulus, orbis) adv. *in circuitu, circumcirca, undique,* pro ἐν κύκλῳ, ut habet *Josph.* Ant. 9, 7. 2. et 3. LXX. saepissime pro סָבִיב et מִסָּבִיב. a) absolute cum verbo, Marc. 3, 34. περιβλεψάμενος κύκλῳ. (Jes. 49, 18. 60, 14. ἄρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς.) — cum nomine, Marc. 6, 6. τὰς κώμας κύκλῳ, vicos circumjacentes.

ib. v. 36. εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς. Luc. 9, 12. Rom. 15, 19. ἀπὸ ἱερ. καὶ κύκλῳ, inde ab Hierosolymis et tractu circumjacente. — Gen. 23, 17. Exod. 25, 24. 30, 3. — b) sequente genitivo nominis, Apoc. 4, 6. κύκλῳ τοῦ θρόνου. ib. 5, 11. 7, 11. Jos. 6, 3. κύκλῳ τῆς πόλεως, Ezech. 43, 17. Exod. 7, 24.

Κυλίω, f. *ίσω*, *volvo*, Jos. 10, 18. Prov. 26, 27. — Medium: *volvo me*, *voluto me*; Marc. 9, 20. coll. Am. 2, 13. κυλίεται ἡ ἅμαξα.

Κύλισμα, *τος*, *τὸ*, (a κυλίω) 1) volutatum; 2) locus volutandi, *volutabrum*, i. q. κυλίστρα; 2 Petr. 2, 22. De sensu proverbii vid. Ἐξέραμα. Rabbini hominem pristina peccata repetentem ad sordes suas reverti dicunt. cf. *Schoettgen*. hor. hebr. ad h. l.

Κυλλὸς, *ἡ*, *ὸν*, curvus, incurvatus; de manibus pedibusque; — *debilis*, *mutilus* vel pede vel manu. Matth. 15, 30 sq. 18, 8. Marc. 9, 43. vid. *Elsneri* obss. Tom. I. p. 77. et *Schneideri* lex. gr. s. h. v.

Κῦμα, *τος*, *τὸ*, *fluctus maris*, Matth. 8, 24. 14, 24. Marc. 4, 37. Act. 27, 41. Jud. v. 13. κύματα ἄγρια (Sap. 14, 1.) τῆς θαλάσσης, de hominibus impetuosis vel turbulentis. — LXX. pro גַּל, s. גַּלִּים, Psal. 65, 7. Jer. 5, 22. Ezech. 26, 3. Sir. 24, 6.

Κύμβαλον, *ου*, *τὸ*, *cymbalum* (a κύμβος, cavus) i. e. pelvis concava aenea, quae pulsata sonum edebat. *Joseph.* Ant. 7, 12. 3. κύμβαλα ἦν πλατέα καὶ μεγάλα χάλκεα. cf. ibid. 11, 3. 9. LXX. semel pro מְנַעְנְעִים, sistra, 2 Sam. 6, 5. Saepius pro מְצִלְתַּיִם, cymbala, Becken, 1 Chron. 13, 8. 15, 16. 19. 28. 2 Chron. 5, 11. — In N. T. semel 1 Cor. 13, 1. κύμβαλον ἀλαλάζον. (Psal. 151, 5. ἐν κυμβάλοις εὐήχοις, — κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ.)

Κύμινον, *ου*, *τὸ*, *cuminum sativum*, hebr. כַּמּוֹן, LXX. Jes. 28, 25. 27. *Theophr.* char. 10. — Semel Matth. 23, 23. ἀποδεκατοῦτε τὸ κύμινον, sensus: in rebus minutis, ubi opus non esset (de cumino enim tanquam re fere nullius pretii decimae non dabantur) estis religiosi, praecepta pietatis simulatae vobis fingite.

Κυνάριον, *ίου*, *τὸ*, (diminutiv. a κύων) *catulus*, *catellus*. Matth. 15, 26 sq. Marc. 7, 27 sq. Non differt in his locis a κύων, cum κυνάρια hic distinguantur a liberis ad familiam pertinentibus, et est imago hominum profanorum, immundorumque, a familia Dei alienorum. cf. Κύων.

Κύπριος, *ου*, *ὁ*, *Cyprius*, i. e. vel *e Cypro oriundus*, Act. 4, 36. 21, 16. — vel *Cypri incola*, Act. 11, 20.

Κύπρος, *ου*, *ἡ*, *Cyprus*, insula maris mediterranei inter Ciliciam et Syriam sita, fertilissima amoenissimaque, itaque olim μακάρια dicta, ad Asiam pertinens; Act. 11, 19. 13, 4. 15, 39. 21, 3. 27, 4. 1 Macc. 15, 23.

Κύπτω, f. *ψω*, *incurvo me deorsum*, *inclino me*,

pronus sum, Marc. 1, 7. Joh. 8, 6, 8. — LXX. pro נָהַר 1 Reg. 18, 42. קָדַר Gen. 43, 28. Exod. 34, 8. שָׁחָה Psal. 9, 33. — Judith. 13, 9.

Κυρηναῖος, α, ον, Cyrenaeus. — In N. T. de Judaeis Cyrene oriundis, vel Cyrenes incolis. Matth. 27, 32. Marc. 15, 21. Luc. 23, 26. Act. 6, 9. 11, 20. 13, 1. — Vid. *Κυρήνη.*

Κυρήνη, ης, ἡ, Cyrene, urbs magna et florentissima Libyae superioris, Cyrenaicae sive etiam Pentapolitanae dictae (Pomp. Mel. 1, 4. Ammian. Marc. 22, 21. Justin. 13, 7.), in quam magnum Judaeorum numerum Ptolemaeus I. deduxerat, jureque civitatis eos donaverat, ita, ut fere quartam incolarum partem efficerent, qui, mercaturae dediti, omnes terras peragrabant, et extra Libyam perfrequentes erant. Vid. *Joseph.* Antiq. 14, 7. 2. et 16, 6. 1. contra Apion. 2, 4. — Commemoratur Act. 2, 10. 1 Macc. 15, 23.

Κυρήνιος, ίου, ὁ, Quirinus, nomen latin. *Publii Sulpicii Quirini*, senatoris romani, (*Tacit.* annal. 3, 48.) qui post Quintum Varum, et postquam Judaea in provinciam redacta erat, Syriae praeses factus est, et anno 12. post Christ. nat. censum egit. Vid. *Joseph.* Ant. 17, 5. 2. 18, 1. 1. Tempore nativitatis Servatoris Sentius Saturninus Syriae praeses erat et censum egit. cf. *Tertull.* adv. Marc. 4, 19. Memoria igitur videtur lapsus esse Lucas permiscuisseque Sentium cum Quirino, quod seriori tempore, quo Lucas scripsit, facile fieri poterat. Pericula interpretum in conciliandis verbis Lucae cum historia profana accurate recensuit *Winerus* in: bibl. Realwörterbuch s. v. *Quirinus.* De terminatione graeca *ιος* pro latinor. *us*, vid. *Deylingii* obss. sacr. Tom. II. p. 430 sq.

Κυρία, ας, ἡ, Cyria, nom. pr. foeminae christianae, caeterum ignotae, cui scripta est secunda Epist. Joannis. 2 Joh. v. 1. 5. — Alii, minus recte, nomen appellativum esse putant: *dominam, matronam* indicans. (*Epictet.* enchir. 40.: *αἱ γυναῖκες κυρίαι καλοῦνται ἀπὸ τεσσαρεσκαίδεκα ἐτῶν.* coll. Gen. 16, 4. 2 Reg. 5, 3. Jes. 24, 2.)

Κυριακός, ή, όν, (a *κύριος*), *dominicus, ad dominum pertinens, domino proprius.* — In N. T. bis, ubi ad Christum, qui saepius ὁ *κύριος* simpliciter appellatur, pertinet et est vel: in honorem domini, vel ab eo institutus. 1 Cor. 11, 20. *κυριακὸν δεῖπνον*, a domino, Jesu, institutum. Apoc. 1, 10. *τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ*, die dominica, i. e. die solis cultui divino in memoriam resurrectionis Christi sacrato.

Κυριεύω, f. *εύσω*, (a *κύριος*) *dominus sum, dominium exerceo*, seq. genitivo, Luc. 22, 25. Rom. 6, 14. 7, 1. 14, 9. 2 Cor. 1, 24. — *οἱ κυριεύοντες*, domini summi reges, 1 Tim. 6, 15. — LXX. pro מָשַׁל, Judic. 14, 4. Jes. 19, 4. Exod. 8, 22. Dan. 4, 22. 29. — Rom. 6, 9. *θάνατος αὐτοῦ*

οὐκ ἔτι κυριεύει, nullam potestatem in eum exercebit; sensus: non altera vice morietur.

Κύριος, ου, ὁ, (a. κῦρος, robur, auctoritas, potentia) latinor. *dominus*. In N. T. vario sensu dicitur. Est enim a) dominus i. e. *possessor* rei, Matth. 20, 8. ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος. 21, 40. Gal. 4, 1. (LXX. hebr. בעל, Exod. 21, 28. ὁ κύριος τοῦ ταύρου. ib. v. 29, 34.) — b) dominus, i. e. qui auctoritatem in alium habet, *dominus*, *herus*, Matth. 6, 24. 13, 27. 15, 27. 8, 25. Marc. 13, 35. κύριος τῆς οἰκίας. Act. 16, 16. 19. Rom. 14, 4. Eph. 5, 9. et passim. coll. Exod. 22, 8. Judic. 19, 11. — Κύριος τοῦ θερισμοῦ i. e. frugum colligendarum dominus, Matth. 9, 38. Luc. 10, 2. — Κύριος τοῦ σαββάτου, qui habet potestatem decernendi de sabbatho, Matth. 12, 8. Marc. 2, 28. (*Joseph.* Antiq. 4, 8. 14. οἱ δὲ δικασταὶ ἀποφήνασθω κύριοι περὶ τοῦ δόξαντος μιμοῦς ἐστωσαν.) — c) κύριε usurpatur in salutandis iis, quibus auctoritas est; *domine*; sic Matth. 7, 21 sq. 8, 2. 6. 21, 3. Marc. 7, 28. Luc. 5, 12. Joh. 4, 11. 15. 19. Luc. 6, 6. Joh. 13, 13. 14. et saepissime; — etiam in salutandis principibus, Matth. 27, 63. Act. 22, 19. 25, 26. — LXX. pro אדון et אדונים, Gen. 18, 12. 23, 6. 11. 24, 36. 44, 18. 1 Sam. 14, 9. — d) *dominus summus*, Matth. 11, 25. κύριε τοῦ οὐρανοῦ. Luc. 10, 21. Marc. 12, 19. Act. 10, 36. 17, 24. Rom. 10, 12. 1 Cor. 8, 5. θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί. 1 Tim. 6, 15. coll. Gen. 27, 29. 37. Dan. 2, 47. — Hoc sensu κατ' ἐξοχὴν dicitur α) ὁ κύριος *Deus*, tanquam omnium rerum summus dominus et possessor, Matth. 1, 22. 2, 15. 5, 33. Luc. 1, 6. 28. Marc. 5, 19. Act. 7, 33. 17, 27. Jac. 4, 15. Apoc. 4, 8. et saepissime. — Etiam κύριος sine articulo, Matth. 27, 10. Marc. 13, 20. Luc. 1, 58. Act. 7, 49. Rom. 4, 8. 9, 28. Hebr. 7, 21. 12, 6. (2 Reg. 7, 6. 19. 23. Psal. 49, 23. Gen. 11, 5.) — et κύριος ὁ θεός (אדני יהוה) Matth. 4, 7. 10. 22, 37. Luc. 1, 16. et passim. — LXX. sic saepissime pro אל, אלהים, יה, יהוה. — β) ὁ κύριος de *Christo*; tanquam christianorum domino summo, omniumque hominum judice et domino; ita absolute a Matthaeo et Marco appellatus non nisi post resurrectionem, Matth. 28, 6. Marc. 16, 19. 20. sed Lucas, Joannes et Paulus perfrequenter hoc titulo significant servatorem, v. c. Luc. 1, 43. 7, 13. [3, 1.] 10, 1. 11, 39. 17, 5. 6. 24, 34. Joh. 4, 1. 6, 23. 11, 12. 20, 2. 13. 18. 20. 25. 28. 21, 7. 12. Act. 5, 14. 8, 25. 9, 1. 5. 1 Cor. 9, 5. 11, 23. Hebr. 12, 3. 7, 14. Jac. 5, 7. 8. 15. 2 Petr. 3, 8. et passim. Interdum opponitur homini, v. c. Col. 3, 23. Hebr. 8, 2. — Saepius leguntur formulae ὁ κύριος ἰησοῦς, Luc. 24, 3. Act. 1, 21. 4, 33. Rom. 14, 14. Apoc. 22, 20. (— ὁ κύριος ἡμῶν potissimum in Pauli et Petri scriptis, in epist. ad Hebr. semel, cap. 13, 20. — χριστὸς κύριος, Luc. 2, 11. Messias, rex. — Denique formula ἐν κυρίῳ scl. χριστῷ,

in domino, quae non nisi in Pauli libris (semel in Apocal.) occurrit, vario, et saepe satis ambiguo sensu legitur, ita ut vix ubique certo definiri possit, quo modo intelligenda sit. Est autem aa) *per, mediante, auctore* domino, 1 Cor. 9, 1. 2. Eph. 3, 11. — bb) *per*, in asseveratione, *bey*, Eph. 4, 17. 1 Thess. 4, 11. — cc) adjuvante, *volente* domino, 1 Cor. 15, 58. 2 Cor. 2, 12. 1 Cor. 11, 11. — Sic etiam post verba sperandi, fidendi sequente ὅτι, ubi exprimit spem ratam fore ex voluntate benigna domini, Gal. 5, 10. Phil. 2, 19. 24. 2 Thess. 3, 4. — dd) *ut dominus vult, jubet, ut Christianum decet*, Rom. 16, 2. προσδέξησθε ἐν κυρίῳ. Phil. 2, 29. 4, 2. Col. 3, 18. — ee) *propter, de*, Rom. 16, 12. κοπιάσας ἐν κυρίῳ, vid. Κοπιάω, 1 Cor. 1, 31. ἐν κυρίῳ καυχάσθαι. Eph. 4, 1. δέσμιος ἐν κυρίῳ. Phil. 3, 1. Apoc. 14, 13. ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες, propter dominum supplicium passi, martyres. — ff) saepius Paulo in formula ἐν κυρίῳ, κύριος dicitur pro *re christiana*, religione domini, (Col. 2, 6.) ita ut ἐν κυρίῳ indicet aliquem facere, esse aliquid *tanquam christianum*. Inde οἱ ὄντες ἐν κυρίῳ, Rom. 16, 11. sunt *christiani*, et Phil. v. 16. ἐν σαρκὶ conditionem hominis civilem, ἐν κυρίῳ autem conditionem spiritualem, qua est Jesu adsecla, indicat. Inde ἀγαπητὸς ἐν κυρίῳ, amatus tanquam christianus, Rom. 16, 8. 13. 1 Cor. 4, 17. Ἀσπάζομαι ἐν κυρίῳ, amore christiano, tanquam Christi adsecla, Rom. 16, 22. 1 Cor. 16, 19. Gal. 6, 1. διάκονος s. σύνδουλος ἐν κυρίῳ, in re christiana, Eph. 6, 21. Col. 4, 7. 17. Phil. 1, 14. Στήκετε ἐν κυρίῳ, in professione religionis chr. Phil. 4, 1. 1 Thess. 3, 8. — Γαμηθῆναι μόνον ἐν κυρίῳ, nubere modo viro christiano, 1 Cor. 7, 39. Ναὸς ἅγιος ἐν κυρίῳ, templum sanctum in professione religionis domini.

Κυριότης, ητος, ἡ, *dominatio*; — abstractum pro concreto (ut ἀρχή, ἐξουσία) *dominator, constitutus in honore et potestate, princeps*, Eph. 1, 21. Col. 1, 16. 2 Petr. 2, 10. Quidam intelligunt angelos, vid. Θρόνος, Ἐξουσία. Phavorin. κυριότητές εἰσι δυνάμεις ἅγιαι λειτουργικαὶ κυρίου.

Κυρόω, ῶ, f. ώσω, (a κῦρος, robur, potentia, auctoritas, τὸ ratum facere, sancire) 1) *confirmo; affirmo*; 2 Cor. 2, 8. κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην, affirmare meum in eum (quem reprehendendo moerore affeci) amorem. 2) in potestate habeo, *Joseph.* Antiq. 6, 4. 1. ἀγαθὰ ἔχειν κεκυρωμένα.) — 3) *lege sancio, ratum facio* vel *habeo*; Gal. 3, 15. κεκυρωμένη διαθήκη, auctoritate publica sancita. Gen. 23, 20. Levit. 25, 30. *Joseph.* Ant. 10, 11. 6. κυρώσεν (lege sancire) τὴν προαίρεσιν αὐτῶν. Id. de bell. 4, 6. 1.

Κύων, κυνὸς, ὁ, ἡ, — hebr. כֶּלֶב, *canis*; a) propr. Luc. 16, 21. (1 Reg. 21, 19.) 2 Petr. 2, 22. (Prov. 26, 11.) vid. Ἔξεραμα. — b) homo *impudens*, caninae mordaciae, Phil. 3, 2. (Jes. 56, 11. οἱ κύνες ἀναιδεῖς τῇ ψυχῇ.) — c) ex

hebraico dicendi genere: *contemtissimus*, homo *abjectus*, 1 Sam. 17, 43. 24, 15. 2 Sam. 3, 8. 2 Reg. 8, 13. — *profanus*, Matth. 7, 6. vid. *Schoettgenii* hor. hebr. p. 1145. qui docet, Rabbinos omnes non circumcisos et idololatras in contemtum appellasse canes. Sic quoque Apoc. 22, 15. ubi autem alii *pueros molles*, *scorta virilia* intelligunt, et Deut. 23, 18. קְדֵשִׁים, ita dictos, quia canes meretrices solent sibi insilientes veneri indulgere.

Κῶλόν, οῦ, τό, 1) artus s. membrum externum corporis; — 2) τὰ κῶλα, membra meton. *corpus* quatenus dissolvitur, *ossa*, *cadaver*. Sic semel Hebr. 3, 17. saepius in vers. alexandr. pro פֶּגֶר cadaver, Num. 24, 19. 32. 33. Jes. 66, 24. 1 Sam. 17, 46.

Κωλύω, f. ύσω, — LXX. pro מָנַע, עָצַר, — *impedio*, *prohibeo*, cum factis, tum verbis, quare etiam *veto*. Rom. 1, 13. — Sequitur accusativus personae, Marc. 9, 38 sq. 10, 14. Luc. 9, 49 sq. Act. 11, 17. 1 Thess. 2, 16. et passim. Num. 11, 28. 1 Sam. 25, 26. — accusativus rei, 2 Petr. 2, 16. et infinitivus, 1 Tim. 4, 3. Hebr. 7, 23. 1 Cor. 14, 39. τὸ λαλεῖν, Jes. 28, 6. Sir. 20, 21. 1 Macc. 1, 47. Exod. 36, 6. 1 Macc. 13, 49. — accusativus cum infinitivo, Matth. 19, 14 sq. Act. 8, 36. 16, 6. 24, 23. — Luc. 23, 2. κωλύοντα, qui prohibere conatur, s. vetat. (*Joseph.* c. Ap. 1, 22. κωλύουσι οἱ νόμοι ξενικοὺς ὅρκους ὀμνύειν.) seq. genitivo rei, Act. 27, 43. ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος. (*Xenoph.* Anab. 1, 6. 2. κωλύουσι τοῦ καιοῦ ἐπιόντος. *Polyb.* 2, 52. 8.) — Ex hebr. κωλύω τι ἀπό τινος (מָנַע seq. מִן) *denego* alicui aliquid, Luc. 6, 29. Gen. 23, 6. τὸ μνημεῖον αὐτοῦ κώλυσι ἀπὸ σοῦ, 2 Sam. 13, 13. Sic sensu *denegandi* etiam intelligendum est Act. 10, 47. τὸ ὕδωρ κωλῦσαι aquam baptismi denegare, scil. petentibus. — (Κωλύειν τινὰ ἀπό τινος etiam aliquem detinere, avocare a re, Sir. 18, 30. 46, 10. Test. XII. Patr. p. 535. — etiam ἐκ τινος, Psal. 119, 101.)

Κώμη, ης, ἡ, *vicus*, Matth. 14, 15. 21, 2. Marc. 6, 6. 8, 23. 26. 11, 2. Luc. 5, 17. 9, 6. 52. 56. 10, 38. 11, 12. 19, 30. 24, 13. 28. Joh. 10, 1. 30. Act. 8, 25. — κατὰ κώμας καὶ τὰς κώμας, Matth. 9, 35. 10, 11. Luc. 8, 1. 13, 22. — ἀγροὶ καὶ κῶμαι, pagi et vici, Marc. 6, 36. Luc. 9, 12. Cant. 7, 11. p. — Κώμαι ἢ πόλεις ἢ ἀγροί, Matth. 6, 56. 1 Chron. 27, 25. Hebr. חָצֵר. — αἱ κῶμαι urbis suburbana dicuntur vici et pagi, qui eam circumjacent et ab ea pendent, Marc. 8, 27. εἰς τὰς κώμας καυσαρείας. Sic LXX. simplex pro hebr. חָצֵר, Num. 32, 42. τὴν κώμην καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, cf. Jos. 17, 11. 16. 1 Chron. 7, 28. eodemque sensu pro חָצֵר, Jos. 15, 32. 36. 19, 6—31. — Semel indicat *oppidum minus*, Joh. 7, 42. ubi βεθλεὲμ dicitur ἡ κώμη, scil. olim, antequam muro cingebatur, cf. 2 Chron. 11, 6. — Saepius non legitur.

Κωμόπολις, εως, ἡ, i. e. κώμη, quae habet urbis magnitudinem et splendorem, ein Marktflecken. Marc. 1, 38.

Κῶμος, ου, ὁ, (a κώμη) propr. pompa solemnis, ubi in Bacchi honorem hominum turba vicos (κώμας) peragrabat, hymnos in Bacchum et cantilenas lascivas canens et praetereuntes jocis vexans. — Deinde: *commessatio*, i. e. pompa bacchanalis nocturna lascivorum juveniliumque hominum post epula luxuriosa cum facibus ac instrumentis musicis per plateas discursitantium, lascive jocantium, saltantium et cantilenas saepissime impudicas canentium. — Ter in N. T. de commessationibus, i. e. de conviviis luxuriosis, et inde natis ebrietate et lasciviis, Rom. 13, 13. Gal. 5, 21. 1. Petr. 4, 3. et bis in V. T. Sap. 14, 23. 2 Macc. 6, 4. (*Polyb.* 10, 26. 2. *Xenoph.* Cyr. 7, 5. 9. ἐν κώμῳ (bacchanalischer Taumel) δοκεῖ ἡ πόλις πᾶσα εἶναι τῇ νυκτί.) *Hesych.* κῶμοι· τὰ ἀτελεῖς καὶ πορνικὰ ἄσματα, συμπόσια, ᾠδαί. cf. *Schneideri* lex. s. h. v. *Elsnerus* in obss. sacr. et *Wolfius* in cur. ad Rom. 13, 13.

Κώνωψ, ωπος, ὁ, ἡ, *culex vinarius*, qui in vino accescente vel nascitur, vel certo eo nutritur. *Aristot.* Hist. Anim. 5, 19. οἱ δὲ κώνωπες ἐκ σκωλήκων, οἱ γίνονται ἐκ τῆς περιττοῦ ὄξους ἰλύος. Semel Matth. 23, 24. cf. Διϋλίζω. (Scriptoribus Rabbin. dicebatur נמה et כנמה. — *Buxtorf.* lex. p. 342 et 927.)

Κῶς, κοῦ, ἡ, κῶος, ου, ἡ, κῶ, ἡ, *Cos*, *Cous*, (nunc *Stanchia*) insula maris Aegaei fertilis et aëris salubritate illustris ad Doriam Asiae pertinens, e regione urbium Cnidi et Halicarnassi sita, Hippocratis et Apellis patria. *Joseph.* Antiq. 16, 2. Semel Act. 21, 1. ubi Graeci κῶ pro κῶν, de qua difficilime τοῦ κῶ et κῶον dicendi ratione vid. *Matthiae* gramm. p. 118. *Winer* grammat. p. 28. (*Joseph.* Antiq. 14, 7. κατὰ κῶ. 1 Macc. 15, 23. εἰς κῶ.)

Κωσάμ, hebr. קוסם, *Cosam*, nom. propr. indecl. viri, qui commemoratur in genealogia Luc. 3, 28.

Κωφός, ή, όν, (a κόπτω, tundo) 1) tusus, obtusus, hebes, (*Homer.* Il. 11, 390.) — 2) de sensibus, et quidem apud antiquiores *primum* de lingua *mutus*, qui lingua ad loquendum vel nex (Mero 1, 32. κωφὸν μογιλάλον) vel omnino non uti potest. Matth. 9, 32. 33. 12, 22. 15, 30 sq. Luc. 19, 40. Inde 11, 14. LXX. Hab. 2, 18. pro אלם. — Sensu transitivo, *linguae impedimentum*, *mutum faciens*, Marc. 9, 25. Inde 1, 64. Deinde apud recentiores quoque de aureis: *aures habens obtusas* (κωφὰ κατὰ τὴν ἀκοὴν, Jes. 43, 8), *surdas*, Matth. 11, 5. Marc. 7, 32. Luc. 7, 22. — LXX. pro חרש Psalm. 38, 14. 58, 6. Jes. 29, 18. 35, 5. Exod. 4, 11.

ADDITAMENTA.

Ἀβιλήνη. — Adde: quem enim Lysaniam, filium Ptolemaei, dynastae Chalcidis commemorat *Josephus* Antiq. 14, 7. 4. c. 13, §. 3. lib. 15, 10. 1. is obtinuit quidem tetrarchiam, scl. Ituraeam, cuius urbs primaria Ἄβιλα, (ut distingueretur ab aliis urbibus eiusdem nominis, Ἄβιλα ἡ Λυσανίου Antiq. 19, 5. 1. appellata,) fuit, sed interfectus est triginta circiter annis *ante* Christum natum. *Joseph.* Antiq. 15, 4. 1. Eius tetrarchia deinde Zenodoro, tum Herodi magno, postea Philippo huius filio donata est, sed huic tantum ex parte. Alium autem Lysaniam illam postea accepisse Josephus non commemorat. vid. *Krebsii* obss. p. 110 sqq.

Ἀγανάκτησις, indignatio, — ἐπί τινι, *Joseph.* de bell. 4, 5. 4.

Ἀγορά, res in foro venales, inprimis ad victum pertinentes; *Joseph.* Antiq. 14, 16. 2. πόρρωθεν ἀγοράν συνεκόμιζεν. de bell. 1, 26. 3. τῆς ἀγορᾶς ποιεῖσθαι πρόνοιαν.

Ἀγόραιος. — Ἄγειν τὸν ἀγόραιον, *Joseph.* Antiq. 14, 10. 21. scl. ἡμέραν, conventum agere. Vid. quae ad hanc verbi formam et significationem defendendam protulit *Krebs.* in obss. p. 239 sq.

Ἀγρίππας — lin. 3 sq. pro: „qui non commemoratur — — Herodi, regi" lege: qui Act. 12, 1 — 21. commemoratur quidem, ubi autem quae vers. 21. de eius morte habentur, permixta videntur cum narratione de morte Herodis magni. cf. *Joseph.* Antiq. 17, 6. 5. et 17, 8.

Ἀγωγή, mores, disciplina. — *Joseph.* Antiq. 12, 1. 1. ἡ πάτριος ἀγωγὴ τῶν ἐθῶν. ib. 14, 10. 2. ἡ Ἰουδαίων ἀγωγή.

Αἷμα, — semen, genus; *Joseph.* Antiq. 2, 6. 3. ἐσμὲν ἀδελφοὶ καὶ κοινὸν αἷμα. Ib. 20, 10. 1. ἐξ αἵματος ἀρῶνος.

Αἰσθητήριον, — 4 Macc. 2, 22. „Deus τὸν ἡγεμόνα νοῦν διὰ τῶν ἔνδον αἰσθητηρίων ἐνεθρόνησε.

Αἰώνιος — p. 30. de poenis aeternis 4 Macc. 9, 9. 10, 15. 12, 12. 13, 15.

Ἀκέραιος, integer vitae. *Joseph.* Antiq. 1, 2. 2. ἀκέραιον αὐτοῖς ὄντα τὸν βίον. ib. 12, 2. 3.

Ἀκλινής, stabilis, constans. 4 Macc. 6, 7. et 17, 3.

Ἀκρασία, adde: *Joseph.* de bell. 1, 1. 2. ἀκρασία παθῶν.

Ἀκροατής, spectator, *Joseph.* Antiq. 2, 14. 4. θεατὴς καὶ ἀκροατὴς γενόμενος. — ἀκρ. τῶν νόμων, auditor et lector legum, ib. 5, 1. 26. — legem observans, ib. 5, 2. 7.

Ἀλαζονεία, arrogantia, superbia, 4 Macc. 1, 26. *Joseph.* Antiq. 4, 1. 1

Ἀλφαῖος, — vid. quae infra dicta sunt ad voc. Ἰάκωβος.

Ἁμαρτάνω, a vero aberro, erro; *Joseph.* Antiq. 3, 7. 7. de bell. 4, 4. 3. οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι εἰπὼν, non erraverim si dixero.

Ἄμετρος, modum excedens; *Joseph.* de bell. 4, 5. 4. ἄμετρον ὠμότητα.

Ἀναγκάζω, nolenti verbis persuadeo, *Joseph.* Antiq. 6, 54. 3. Sic etiam βιάζω, ib. 5, 6. 7.

Ἀναζωπυρέω, sensu translato de exanimati resocillatione, *Joseph.* Antiq. 2, 7. 5. 11, 6. 9. ib. 9, 8. 6. τὸν νεκρὸν ἀναζωπυρῆσαι.

Ἀνακύπτω, animum erigo; *Joseph.* de bell. 1, 8. 5. ὀλίγον ἀνακύψαντες ἐκ τοῦ δέους.

Ἀναλίσκω; — ἀναλωθεὶς φροντίσι, cura absumtus, *Joseph.* Antiq. 2, 6. 9.

Ἀναπληρόω, — ad 1 Cor. 14, 16. addendum est; *Joseph.* de bell. 5, 2. 5.: „imperator στρατιώτου τάξιν ἀναπληρῶν, militis gregarii officio functus.“

Ἀνασταυρόω, simpliciter: cruci affigo, s. sursum in crucem ago, *Joseph.* Ant. 4, 5. 2. 11, 6. 10. de bell. 2, 14. 9.

Ἀντιοχεία, Antiochia Syriae. De multitudine Judaeorum, qui ibi habitabant, vid. *Joseph.* de bell. 7, 3. 3.

Ἀπαλλοτριόω; — mentem averto, *Joseph.* Antiq. 7, 9. 2. ἀπαλλοτριῶσαι τὴν Ἀβεσαλώμου διάνοιαν πρὸς τὸν Ἀχιτόφυλον. — ib. 4, 1. 1. ἀπαλλοτριωθησόμενοι τοῦ πλήθους, a populi societate remoti.

Ἀπείδω, rationem habeo. 4 Macc. 17, 23. πρὸς τὴν ἀνδρείαν αὐτῶν ὁ τύραννος ἀπιδών.

Ἀπιστία, perfidia, 4 Macc. 1, 26.

Ἀποβλέπω, rationem habeo, intueor. *Joseph.* Antiq. 20, 3. 2. οὐκ εἰς τὸ παρὸν αὐτοῦ τῆς τύχης ἀποβλέπων, ἀλλ' εἰς τὸ πρότερον ἀξίωμα. ib. de bell. 11, 15. 1.

Ἀπογίνομαι; — adde *Joseph.* Antiq. 5, 1. 10. μωϋσεὺς δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀπογεγονότος.

Ἀπόδειξις, demonstratio per facta, 4 Macc. 3, 19. 13, 10. ἡ τῆς εὐσεβείας ἀπόδειξις.

Ἀπόδημος. Adde ἀπόδημος εἰμί, absum, *Joseph.* Antiq. 2, 6. 9.

Ἀποκαθίστημι, reduco. *Joseph.* Antiq. 11, 1. 1. ἀποκαταστήσει εἰς τὴν γῆν.

Ἀποκατάστασις τῶν ἱεροσολύμων, instauratio, *Joseph.* Ant.

11, 4, 6. — τῶν Ἰουδαίων, reditus e captivitate et restitutio in pristinum statum, ib. 11, 3. 8.

Ἀπόκειμαι, alicui destinor, 4 Macc. 8, 10. ὑμῖν τὸ ἀποθανεῖν ἀπόκειται.

Ἀποκύω; adde 4 Macc. 15, 17. μόνη γυνὴ τὴν εὐσέβειαν ὁλόκληρον (filios immotae pietatis) ἀποκυήσασα.

Ἀπονίπτω. Adde: lavare manus super alterius capite testimonio esse volebant, qui hoc facerent, se puros esse ab interitu s. caede alterius. Vid. *Joseph.* Antiq. 4, 8. 16.

Ἀποσκευάζω. Medium: expedio me; similiter *Joseph.* de bell. 1, 13. 5. ἀπολογίαις ἀποσκευασάμενος τὴν ὑποψίαν.

Ἀποψύχω, morior, 4 Macc. 15, 18. — exanimor, *Joseph.* Antiq. 19, 1. 5. Γάϊος ὑπὸ τοῦ πολλοῦ τῶν θραυμάτων ἀποψυχθεὶς ἔκειτο.

Ἀρετή, virtus; addendus est locus 2 Petr. 1, 5.

Ἀρχάγγελος; adde Lib. Henoch. (Fabric. cod. Pseudep. I. p. 187.): ἀκούσαντες οἱ τέσσαρες μεγάλοι ἀρχάγγελοι, μιχαὴλ, καὶ οὐριὴλ, καὶ ῥαφαὴλ, καὶ γαβριηλ.

Ἀρχιερεὺς. — ἀρχιερεῖς, principes XXIV classium sacerdotalium, *Joseph.* Antiq. 20, 8. 8. de bell. 1, 3. 6. — qui pontifices summi fuerant et illum titulum honoris causa retinuerant, *Joseph.* Antiq. 20, 9. 2.

Ἀφεδρὼν, de mulierum menstruatione Psalt. Sal. 8, 13. ἐν ἀφέδρῳ αἵματος ἐμίαινον τὰς θυσίας.

Ἀφορᾶω, rationem habeo, *Joseph.* Antiq. 2, 6. 8. — ἀφορ. εἰς θεὸν, 4 Macc. 17, 10.

Βάαλ. — *Joseph.* Antiq. 9, 6. 6. ὁ βάαλ τυρίων ἦν θεός.

Βαΐον. — βαΐα φοινίκων, Test. XII. Patr. p. 668.

Βαπτίζω; passiv. tropice *Joseph.* Antiq. 10, 9. 4. βεβαπτισμένος εἰς ἀναισθησίαν καὶ ὕπνον ὑπὸ τῆς μέθης. propr. demergo; τὸ σκάφος, navigium; *Joseph.* de bell. 3, 8. 5.

Βάσανος, — de cruciatibus impiorum aeternis 4 Macc. 9, 9. 13, 15.

Βραχὺς. Ad Hebr. 13, 22. adde: διὰ βραχέων, paucis verbis, *Joseph.* de bell. 4, 5. 4.

Γεύω. — γεύσασθαι τῆς ἀπονοίας, amentiam experiri. *Joseph.* de bell. 4, 6. 1.

Γῆρος, τὸ. — legitur quoque 4 Macc. 6, 12. τοῦ γήρους. ib. 5, 36.

Διασώζω. — de navigante naufragio erepto: διασώζεται μόλις εἰς ῥόδον, *Joseph.* Antiq. 14, 14. 3. ibid. 2, 10. 1. αἰσχρῶς εἰς τὴν οἰκίαν διεσώθησαν φεύγοντες. ib. 12, 49. διεσώθησαν εἰς ἱεροσόλυμα πρὸς τὸν πατέρα.

Δίκαιος, pius ex lege, 4 Macc. 16, 21. — religiosus in vectigali reddendo *Joseph.* Antiq. 15, 4. 4.

Δικαιοσύνη, — *eleemosynae;* adde Matth. 6, 1. in textu Griesb. qui δικαιοσύνην pro ἐλεημοσύνην recepit. — De

notione δικαιοσ. ſub no. 3. notata vid. 4 Macc. 5, 24. coll. c. 1, 4. 6. 18. 2, 16.

Δράκων, de diabolo, Pſalt. Sal. 2, 29. ἡ ὑπερηφανία τοῦ δράκοντος.

Δῶμα, ſolarium; *Joſeph.* Antiq. 6, 4. 1. 7, 2. 1.

Ἐγγράφω, — *Joſeph.* Antiq. 4, 8. 12. ταῖς ψυχαῖς ἐγγραφέντας νόμους; coll. *Joſeph.* contr. Apion. 2, 18. νόμους ἔχομεν ἐν ταῖς ψυχαῖς ὥσπερ ἐγκεχαραγμένους.

Εἰδωλόθυτον, de carne impurorum animalium, 4 Macc. 5, 1.

Εἰκὼν, ſolida, expreſſa imago; adde Hebr. 10, 1.

Εἰσέρχεσθαι, — ad no. 5. adde: *Joſeph.* Antiq. 14, 14. 4. Ἀντώνιον οἶκτος εἰσέρχεται.

Ἐκλογὴ, vocatio benigna, adde Rom. 11, 28.

Ἐκτίθημι, expono; *Joſeph.* Antiq. 1, 12. 2. περὶ οὗ πάντα τὸν λόγον ἐκθήσομαι μετὰ πολλῆς ἀκριβείας.

Ἐνεργέω, perficio; τὸν φόνον, caedem, *Joſeph.* de bell. 4, 6. 1.

Ἐπιβουλὴ, inſidiae; *Joſeph.* de bell. 4, 4. 1.

Ἰουδαῖος — ſcribendum eſt ἰουδαῖος, αῖα, αῖον; — neutrum extat *Joſeph.* de bell. 3, 8. 3. ὀκλάσαι τὸ ἰουδαῖον φῦλον.

ERRATA IN VOL. I.

pag. 33. lin. 2. poſt „lapidem" — adde: „removeo".
— 44. — 6. pro appella*tum* l. appella*tas*.
— 46. in Ἀλφαῖος lin. 2. pro *filius* l. *maritus*.
— 68. in Ἀναπληρόω lin. 5. a fine pro compara*tae* l. compara*tum*.
— 4. a fine pro idio*ta* l. idio*tam*
— 5. — — ſimili*s* l. *lem*.
— 265. in Βάθος lin. 3. a fine pro βάθος l. βάθους.
— 246. in Δικαιοσύνη lin. ult. pro 10, 4. 5. lege 10, 3. 4. 5.
— 279. lin. 3. a fine pro Joh. 12, 15. l. Joh. 12, 50.
— 280. — 13. pro Eph. 6, 7. lege 6, 17.
— 398. — 29. pro *genitivo* l. *dativo*.